

ROBERT BROWNING

RINGEN OG BOGEN

Engelsk- dansk udgave

EN PROSAOVERSÆTTELSE

Robert Browning

Ringen og bogen

En prosaoversættelse

af

Glenn Madsen

Engelsk-dansk udgave

København

2022

Robert Browning: Ringen og bogen.
Oversættelse, indledning og tillæg
© Glenn Madsen, København 2022.
Alle rettigheder forbeholdes.

INDHOLD

Forord	6
--------	---

Robert Browning	7
-----------------	---

RINGEN OG BOGEN

Første bog: Ringen og Bogen	12
-----------------------------	----

Anden bog: Det Halve Rom	84
--------------------------	----

Tredje bog: Det andet Halve Rom	158
---------------------------------	-----

Fjerde bog: Noget tredje	240
--------------------------	-----

Femte bog: Grev Guido Franceschini	320
------------------------------------	-----

Sjette bog: Guiseppe Caponsacchi	418
----------------------------------	-----

Syvende bog: Pompilia	518
-----------------------	-----

Ottende bog: Dominus Hyacinthus de Archangelis	608
--	-----

Niende bog: Juris Doctor Johannes-Baptista Bottinius	702
--	-----

Tiende bog: Paven	782
-------------------	-----

Elvte bog: Guido	890
------------------	-----

Tolvte bog: Bogen og Ringen	1008
-----------------------------	------

TILLÆG

De historiske begivenheder	1053
----------------------------	------

Lokaliteter	1054
-------------	------

Personer m. m.	1055
----------------	------

Retspraksis i Italien på dette tidspunkt	1057
--	------

Møntfod	1058
---------	------

LITTERATUR	1060
------------	------

FORORD

Den her foreliggende oversættelse er en prosaoversættelse og *ikke* en gen-digtning. Linjenummereringen er i overensstemmelse med den engelske tekst, men undtagelsesvis er der foretaget linjeombytninger af hensyn til naturligheden af det danske sprog; dog man skulle uden vanskelighed kunne bruge oversættelsen i forbindelse med læsning af originalen;

Alle bibelcitater er fra den danske oversættelse 1931/48.

Mile, og *yard* er omsat til metersystemet.

De i selve teksten forekommende engelske møntbetegnelser er oversat på følgende måde: pound = mark; shilling = skilling; penny = pennig.

Enkelte af de forskelle, der er mellem Brownings fremstilling og de historiske fakta, er anført. En detaljeret gennemgang findes i (Hodell, 293-338).

De latinske tekster i bog 8 og 9 stammer fra Den Gamle Gule Bog, med mindre andet er nævnt. Enkelte korte undtagelser forekommer, som dog ikke omtales.

Den engelske tekst stammer fra udgaven *The Project Gutenberg: The Complete Poetic and Dramatic Works of Robert Browning, Cambridge Edition*; ed. Horace E. Scudder, 1895 og er downloaded fra internettet.

Onlineteksten er gennemset efter en moderne trykt udgave.

Som det gælder for de andre udgivelser, er der her ikke tale om en udgave af Browning digt *The Ring and The Book*, men en dansk prosaoversættelse med vedlagt originaltekst.

Om udtalen af de italienske navne gælder

Franceschini udtales: frantjeskini.

Caponsacchi udtales: kaponsakki.

Glenn Madsen

2022.

Robert Browning

(7. maj 1812 - 12 december 1889)

Robert Browning blev født i Camberwell, et kvarter i det sydlige London, en forstad, der havde bevaret sit landlige præg. Hans far var fuldmægtig i en bank. Browning boede hjemme indtil han blev gift med Elizabeth Barrett i 1846. Hun giftede sig med Browning mod sin fars vilje. De flygtede sammen til Pisa. Elizabeth Barrett Browning var selv digter og mere kendt end Browning på dette tidspunkt. Formueforhold og hans kones indtægt gjorde Browning i stand til at leve uden livsstilling, og han kunne således koncentrere sig om digtningen.*

Robert Browning var ti år gammel da Shelley døde og 12 år gammel, da Byron døde af sumpfeber under den Græske Frihedskrig. I 14-årsalderen stiftede han bekendtskab med Shelleys digt *Queen Mab* og blev betaget af digtets revolutionære ånd. En kort tid var han erklæret ateist, men vendte snart tilbage til de kristne værdier, han var opvokset i.[†] Senere i 1852 skrev han et essay om Shelley, en hyldest til den døde digter, hvor han bl.a. mente, at Shelley, hvis han havde levet, med tiden ville være blevet en god kristen.

Den unge romantik var død med de tre største af dens digtere, og den foregående, den første generation af romantikere, skabte ikke noget nyt. Ingen af Brownings samtidige digtere af betydning blev senromantikere. Man måtte finde et nyt ståsted.[‡] Browning nægtede således fantasien metafysisk realitet. Romantikkens kraftige billedsprog undgik han. Hos Browning træder fornuften i stedet for intuitionen som grundlag for erkendelse.

Han første digt *Pauline* 1833, som han skrev som tyveårig, en selvbiografisk bekendelse i jeg-form, blev en finansiel og ifølge kritikkerne også en litterær fiasko. Han forsøgte sig ikke igen i denne stil. Herefter fulgte digtet *Paracelsus* fra 1835. Et skuespil *Strafford* 1837 blev opført fem gange. Læsedramaet *Sordello* 1840 blev berygtet for dets dunkelhed og uforståelighed. Browning skrev flere skuespil,[§] men opgav genren i 1846. I 1841 udkom det første bind af i alt otte med titlen *Bells and Pomegranates*. Senere fulgte *Dramatic Lyrics* 1842 og *Dramatic Romances and Lyrics* 1845** i denne serie. Browning havde ikke publikums bevågenhed og kritikken var ikke imponerende. Heller ikke digtsamlingen *Men and Women* fra 1855, en samling Browning satte højt, bragte det ønskede gennembrud. Den almindelige opfattelse er, at Browning først med de såkaldte dramatiske monologer fandt sin rette udtryksform. Det

---

* Først i slutningen 1860'erne begyndte Browning i betydelig grad at tjene penge på sine bøger (Woolford, 74).

† (Cohen, 14).

‡ (Roberts, xx).

§ Bla. *A Blot in the 'Scutcheon* fra 1843, som begejstrede Dickens (Dowden, 50).

** Her i findes digtet om Wordsworth *The Lost Leader*: . . . We that had loved him so, followed him, honoured him, / Lived in his mild and magnificent eye, / Learned his great language . . . / Made him our pattern to live and to die! / . . . / He alone breaks from the van and the freemen, — He alone sinks to the rear and the slaves!

drejer sig om de allerede nævnte samlinger *Dramatic Lyrics* 1842, *Dramatic Romances and Lyrics* 1845 og *Men and Women* 1855, endvidere samlingerne *Dramatic Personae* 1864 og *Dramatis Idylls* fra 1879-80.

Gennem brug af sin usædvanlige analytiske evne og sin psykologiske indsigt, udtrykker han i disse monologer sine egne ideer og meninger med udgangspunkt i en historisk eller i en historisk eller nutidig sammenhæng fiktiv person. F.eks. i monologen *Instant Tyrannus* fra samlingen *Men and Women*, som tager udgangspunkt i en tekst af Horats. Monologerne er rette til et indbildt publikum, eller den tavse samtalepartner. Den dramatiske monolog med dens frie form, hvad versemål, længde og genre angik, passede til Browning. Det gav ham mulighed for 'så mange ytringer af så mange fiktive personer, som ikke er mig selv.'^{*} Browning beskrev sig selv som en objektiv digter. Objektiv til forskel for det subjektive.[†] *Jeg*-digtningen, hvor digteren åbent træder frem, veg han tilbage for. I monologerne fortolker han begivenheder og personer. De er som roller i et stort skuespil. Han stræber efter at se en helhed, en logisk sammenhæng i personens handlinger og begivenhedernes forløb.

Efter sit giftermål med Elizabeth Barrett levede han i Italien indtil hendes død i 1861, derefter flyttede han til London. Efter en pause på nogle år udgav han samlingen *Dramatic Personae* 1864, der både blev en publikums- og kritikersucces. *The Ring and the Book* fra 1868-9 er hans hovedværk og bragte ham den berømmelse og anerkendelse, han havde savnet i hele sin karriere, og han blev sammen med Alfred Tennyson de to største digtere i victoriatidens England. Han døde i 1889 i Venedig. Kort før sin død brændte han alle papirer, han ikke ønskede at efterlade. Han blev begravet i Westminster Abbey.

Ringene og bogen består af en række monologer om en mordsag fra 1697. Drabet på en ung kvinde og hendes forældre af en vis grev Guido. Retssagen blev beskrevet i *Den Gamle Gule Bog*, som han fandt på et marked i Firenze i 1860 og havde så godt som læst, inden han nåede hjem.

Digtet består af tolv bøger. Først en gennemgang af hele digtet (bog 1). Dernæst taler folket. Den ene halvdel af Rom (bog 2); den anden halvdel af Rom (bog 3). Blander man disse to fås noget tredje (bog 4). Herefter høres drabsmanden grev Guido (bog 5). Heltens Caponsacchis monolog (bog 6). Og Pompilias, ofret og heltinden (bog 7). Disse to bøger udgør digtets kærlighedshistorie. Forsvarerens indlæg for Guido (bog 8) efterfølges af anklagerens (bog 9). Den højeste myndighed i menneskeskikkelse, paven, afsiger sin kendelse i (bog 10). Til slut får den dødsdømte Guido ordet (bog 11). Henrettelsen og historiens afslutning (bog 12).

Bogen er et digterværk og Brownings evne til at belyse de forskellige karakterer, genskabe dem og give os en forståelse af deres handlinger er overvældende.

Kilder: (Roberts), (Cohen) m.fl

---

^{*} (Roberts, xxiii).

[†] (Cohen, 193).

THE RING AND THE BOOK

RINGEN OG BOGEN

I. The Ring and the Book

Do you see this Ring?

T is Rome-work, made to match

(By Castellani's imitative craft)

Etrurian circlets found, some happy morn,

After a dropping April; found alive

Spark-like 'mid unearthed slope-side figtree-roots

That roof old tombs at Chiusi: soft, you see,

Yet crisp as jewel-cutting. There's one trick,

(Craftmen instruct me) one approved device

And but one, fits such slivers of pure gold

As this was, — such mere oozings from the mine,

10

Virgin as oval twany pendent tear

At beehive-edge when ripened combs o'erflow, —

To bear the file's tooth and the hammer's tap:

Since hammer needs must widen out the round,

And file emboss it fine with lily-flowers,

Ere the stuff grow a ring-thing right to wear.

That trick is, the artificer melt up wax

With honey, so to spesk; he mingles gold

With gold's alloy, and, duly tempering both,

Effects a manageable mass, then works:

20

But his work ended, once the thing a ring,

Oh, there's repristination! Just a sprit

O' the proper fiery acid o'er its face,

And forth the alloy unfastened flies in fume;

While, self-sufficient now, the shape remains,

The rondure brave, the lilied loveliness,

Gold as it was, is, shall be evermore:

Prime nature with an added artistry —

No carat lost, and you have gained a ring.

What of it? Tis a figure, a symbol, say;

30

A thing's sign: now for the thing signified.

Do you see this square old yellow Book, I toss

I' the air, and catch it again, and twirl about

By the crumpled vellum covers, — pure crude fact

Secreted from man's life when hearts beat hard,

And brains, high-blooded, ticked two centuries since?

1. Ringen og bogen

Ser I denne ring?

Det er et romersk arbejde, udført til at kunne måle sig (ved Castellanis efterligningskunst)*

med små etruskiske ringe, fundet en eller anden lykkelig morgen efter en dryppende april; fundet glimtvis i live mellem en skrænts opgravede figentræsrodder, der overdækker gamle grave i Chiusi: blød, ser I, dog skarp som en juvelskæring. Der findes et trick, (håndværkere har lært mig det) et eneste godkendt påfund og kun ét passer til sådanne strimler af rent guld, som dette var, — sådanne rene udsondringer fra minen, ubesmittet som ovale brunlige hængende tåre ved en bikubekant, når modne vokskager flyder over, — så det kan bære filens tand, hammerens tap, eftersom hammeren nødvendigvis må brede skiven ud og filen præge den fint med liljebloomster, før materialet bliver til en ring-ting lige til at bære.

10

Tricket er at håndværkeren smelter voks med honning, så at sige; han blander guld med en guldlegering og hærder begge behørigt, til han får en medgørlig masse, arbejder så.

20

Men hans arbejde sluttede, så snart tingen var en ring, åh, det oprindelige kan genskabes! Blot et skvæt af den rene stærke syre på dens overflade, og den ufæstnede legering flyver væk i røg; medens, nu selvtilstrækkelig, formen bliver tilbage, den prægtige cirkel, den liljeagtige dejlighed, guld som det var, er, altid skal være: urnatur med en tilføjet kunstfærdighed — ingen karat mistet, og man har fået en ring.

Og hvad så? Det er en form, et symbol, kunne man sige; en tings tegn: nu om den ting, den betegner.

30

Ser I denne firkantede gamle gule bog, som jeg kaster i vejret og fanger igen, hvirvler rundt ved det krøllede pergamentomslag, — ren rå fakta udsondret fra en mands liv, da hjertet bankede hårdt og hjerner, højbårne, tikkede for to hundrede år siden?

---

* Castellani: et berømt italiensk familiefirma af juvelerer, var velkendt for deres imitationer af etruskiske ringe og smykker (Clarendon). Firmaet blev grundlagt 1814. I fjerne umbriske landsbyer havde de fundet håndværker, som stadigvæk beherskede nogle af de gamle etruskiske metoder (Ohio).

Examine it yourselves! I found this book,
 Gave a *lira* for it, eightpence English just,
 (Mark the predestination!) when a Hand,
 Always above my shoulder, pushed me once, 40
 One day still fierce 'mid many a day struck calm,
 Across a Square in Florence, crammed with booths,
 Buzzing and blaze, noontide and market-time,
 Toward Baccio's marble, — ay, the basement-ledge
 O' the pedestal where sites and menaces
 John of the Black Bands with the upright spear,
 Twixt palace and church, — Riccardi where they lived,
 His race, and San Lorenzo where they lie.
 This book, — precisely on that palace-step
 Which, meant for lounging knaves o' the Medici, 50
 Now serves re-venders to display their ware, —
 Mongst odds and ends of ravage, picture-frames
 White trough the worn gilt, mirror-scones chipped,
 Bronze angel-heads once knobs attached to chests,
 (Handled when ancient dames chose forth brocade)
 Modern chalk drawings, studies from the nude,
 Samples of stone, jet, breccia, porphyry
 Polished and rough, sundry amazing busts
 In baked earth, (broken, Providence be praised!)
 A wreck of tapestry, proudly-purposed web 60
 When reds and blues were indeed red and blue,
 Now offered as a mat to save bare feet
 (Since carpets constitute a cruel cost)
 Treading the chill scagliola bedward: then
 A pile of brown-etched prints, two *crazie* each,
 Stopped by a conch a-top from fluttering forth
 — Sowing the Square with works of one and the same
 Master, the imaginative Sienese
 Great in scenic backgrounds — (name and frame
 None of you know, nor does he fare the worse:) 70
 Form these . . . Oh, with a Lionard going cheap
 If it should prove, as promised, that Joconde
 Whereof a copy contents the Louvre! — these
 I picked this book from. Five compeers in flank
 Stood left and right of it as tempting more —
 A dogseared Spicilegium, the fond tale

Undersøg den selv! Jeg fandt denne bog,
 gav en *lire* for den, kun otte engelske pence,^{*}
 (bemærk forudbestemmelsen!) da en hånd,
 altid svævende over min skulder, engang skubbede mig, — 40
 en dag, endnu barsk blandt mange rolige dage, —
 hen over en plads i Firenze, proppet med støvler,
 summende og lys, middag og markedstid,
 mod Baccios marmorstatue, — ja, kanten af soklen
 over fodstykket hvor Johannes af de Sorte Bånd
 sidder og truer med det opretstående spyd,
 mellem palads og kirke, — Riccardi, hvor de levede,
 hans slægt, og San Lorenzo, hvor de ligger.
 Denne bog, — præcis på dette paladsfodtrin
 som, tænkt til Mediciernes magelige knægte, 50
 nu tjener marskandisere til at udstille deres varer på, —
 mellem tilfældigt ragelse, billedrammer, hvide
 under den slidte forgyldning, afklippede spejlysestager,
 bronzeenglehoveder, engang håndtag på kommoder
 (brugt dengang ældre damer foretrak brokade)
 moderne kridttegninger, nøgenstudier,
 prøver af sten, gagat, konglomerat, porfyr
 poleret og ru, forskellige skrækkelige buster
 i brændt ler, (knækkede, forsynet være lovet!)
 et vrag af et vægtæppe, en prangende vævning 60
 dengang de røde og de blå virkelig var røde og blå,
 nu tilbudt som måtte til at redde bare fødder
 (eftersom tæpper udgør en frygtelig udgift),
 der træder på det kolde klinkegulv ad sengevejen.
 Så en stabel brunraderede tryk, to *crazie* stykket,[†]
 standset, af en konkylie på toppen, fra at flyve væk
 — og så pladsen til med værker af en og samme
 mester, den fantasifulde sieneser,[‡]
 stor til sceniske baggrunde — (navn og ry
 kender ingen af jer, og er heller ikke ilde faren uden) 70
 Fra disse . . . oh, med en Lionard, der er blevet billig,
 hvis det skulle vise sig, som lovet, at det var den Joconda,[§]
 hvoraf Louvre har en kopi! — fra disse ting
 tog jeg denne bog. Fem fæller flankerede den
 til højre og venstre for den, som fristede mere —
 en æseløret antologi, den elskelige historie

^{*} *lira*: se tillægget 'Møntfod'. — 'hånd' i næste linje: Guds hånd.

[†] to *crazie*: 3 pence på Brownings tid, se tillægget 'Møntfod'.

[‡] sieneser: Luigi Ademollo (1764-1849), kunstmaler og gravør.

[§] Joconda: Mona Lisa.

O' the Frail One of the Flower, by young Dumas,
 Vulgarized Horace for the use of schools,
 The Life, Death, Miracles of Saint Somebody,
 Saint Somebody Else, his Miracles, Death and Life, — 80
 With this, one glance at the lettered back of which,
 And 'Stall!' cried I: a *lira* made it mine.

Here it is, this I toss and take again;
 Small-quarto size, part print part manuscript:
 A book in shape but, really, pure crude fact
 Secreted from man's life when hearts beat hard,
 And brains, high-blooded, ticked two centuries since.
 Give it me back! The thing's restorative
 I' the touch and sight.

That memorable day,
 (June was the month, Lorenzo named the Square) 90
 I leaned a little and overlook my prize
 By the low railing round the fountain-source
 Closer to the statue, where a step descends:
 While clinked the cans of copper, as stooped and rose
 Thick-ankled girls who brimmed them, and made place
 For marketmen glad to pith basket down,
 Dip a broad melon-leaf that holds the wet,
 And whisk their faded fresh. And on I read
 Presently, though my path grew perilous
 Between the outspread straw-work, piles of plait 100
 Soon to be flapping, each o'er two black eyes
 And swarthe of Tuscan hair, on festas fine:
 Through fire-irons, tribes of tongs, shovels in sheaves,
 Skeleton bedsteads, wardrobe-drawers agape,
 Rows of tall slim brass lamps with dangling gear, —
 And worse, cast clothes a-sweetening in the sun:
 none of them took my eye from off my prize.
 Still read I on, from written title-page
 To written index, on, through street and street,
 At the Strozzi, at the Pillar, at the Bridge; 110
 Till, by the time I stood at home again
 In Casa Guidi by Felice Church,
 Under the doorway where the black begins
 With the first stone-slab of the staircase cold,
 I had mastered the contents, knew the whole truth

om den Skrøbelige Blomst af unge Dumas,*
 en Horats med oversættelse til skolebrug,
 en eller anden helgens levned, død og mirakler,
 Sankt en eller anden andet, hans mirakler, død og levned, — 80
 sammen med denne, ét blik på dens rygtitel,
 og „Stadeholder!” råbte jeg: en *lire* og den var min.

Her er den, jeg kaster den op i luften og griber den igen;
 lille kvartformat, delvis tryk, delvis manuskript.
 Af form en bog, virkelig, ren rå fakta
 udsondret fra en mands liv, da hjertet bankede hårdt
 og hjerner, højbårne, tikkede for to hundrede år siden.
 Giver mig det tilbage! Tingen er stimulerende
 ved berøringen og ved synet af den.

Hin mindeværdige dag,

(det var juni måned, pladsen hed Lorenzo) 90
 inspicerede jeg mit klenodie, mens jeg lændede mig
 lidt op af det lave rækværk omkring springvandet
 nær ved statuen, hvor en trappe gik ned;
 medens kobberkander klirrede, idet tykanklede piger,
 der bøjede sig og rejste sig, fyldte dem til randen
 og gjorde plads for markedsfolk, der var glade for at sætte
 kurven ned, dyppe et bredt melonblad, der holder på væden,
 og afskylle deres falmede friskhed. Og jeg læste straks[†]
 videre, skønt min sti blev farefuld
 mellem de udbredte stråarbejder, stakke af flettede stykker, 100
 der snart ville blafre, hver oven over to sorte øjne
 og et svøb af toskansk hår på fine festdage;
 gennem kaminsæt, arter af ildtænger, skovle i skeder
 sengeskeletter, gabende klædeskabsskuffer,
 rækker af høje slanke messinglamper med dinglende ting, —
 og værre, brugt tøj der blev forsødet i solen:
 intet af dette tog mine øjne fra min skat.
 Jeg læste stadig videre, fra den skrevne titelside
 til det skrevne indeks, videre, gennem gade efter gade,
 ved Strozzi, ved Søjlen, ved Broen; 110
 indtil jeg, — da jeg igen stod hjemme
 i Casa Guidi ved Felicekirken,
 under dørindgangen, hvor bælgmørket begynder
 ved den første stenflisen af den kolde trappe, —
 havde tilegnet mig indholdet, kendte hele sandheden

* Skrøbelige Blomst: Kameliadamen.

[†] de hælder vand på deres produkter for at få dem til at se friskere ud (Clarendon).

Gathered together, bound up in this book,
 Print three-fifths, written supplement the rest.
 ‘*Romana Homicidiorum*’ — nay,
 Better translate — “A Roman murder-case:
 "Position of the entire criminal cause 120
 "Of Guido Franceschini, nobleman,
 "With certain Four the cutthroats in his pay,
 "Tried, all five, and found guilty and put to death
 "By heading or hanging as befitted ranks,
 "At Rome on February Twenty Two,
 "Since our salvation Sixteen Ninety Eight:
 "Wherein it is disputed if, and when,
 "Husbands may fill adulterous wives, yet ‘scape
 "The customary forfeit."

Word for Word,
 So ran the title-page: murder, or else 130
 Legitimate punishment of the other crime,
 Accounted murder by mistake, — just that
 And no more, in a Latin cramp enough
 When the law had her eloquence to launch,
 But interfilleted with Italian streaks
 When testimony stooped to mother-tongue, —
 That, was this old square yellow book about.

Now as the ingot, ere the ring was forged,
 Lay gold, (beseech you, hold that figure fast!)
 So, in this book lay absolutely truth, 140
 Fanciless fact, the documents indeed,
 Primary lawyer-pleadings for, against,
 The aforesaid Five; real summed-up circumstance
 Adduced in proof of these on either side,
 Put forth and printed, as the practice was,
 At Rome, in the Apostolic Chamber’s type,
 And so submitted to the eye o’ the Court
 Presided over by His Reverence
 Rome’s Govenor and Criminal Judge, — the trial
 Itself, to all intents, being then as now 150
 Here in the book and nowise out of it;
 Seeing, there properly was no judgment-bar,
 No bringing of accuser and accused,
 And whoso judged both parties, face to face
 Before some court, as we conceive of courts.
 There was a Hall of Justice; that came last:
 For justice had a chamber by the hall

samlet sammen, bundet ind i denne bog,
 trefemtedel tryk, resten et håndskrevet tillæg.
 '*Romana Homicidiorum*' — nej,
 hellere oversætte — "En romersk mordsag:
 Redegørelse for hele den strafferetslige sag ført
 mod Guido Franceschini, adelsmand, 120
 sammen med visse fire morderne i hans sold,
 anklaget, alle fem, og fundet skyldige og henrettet
 ved halshugning eller hængning, alt efter rang,
 i Rom den toogtyvende februar
 sekstenotteoghalvfems efter vor frelse:
 hvori det debatteres, hvis og hvornår
 ægtemænd må dræbe utro hustruer og dog
 undgå den sædvanlige straf."

Således lød titelsiden

ord for ord. Mord, eller også 130
 lovlig straf af den anden forbrydelse,
 fejlagtigt regnet for mord, — blot dette
 og ikke mere, på et latin der var knudret nok,
 når loven skulle udbrede sin veltalenhed,
 men indvævet med italienske striber
 når vidnesbyrdet nedlod sig til modersmålet, —
 det var, hvad handlede denne gamle gule bog om.

Se, ligesom der lå guld i blokken, før ringen blev smedet,
 (jeg beder jer indtrængen, fasthold denne figur!)
 således lå der i denne bog absolut sandhed, 140
 uindbildte kendsgerninger, selve dokumenterne,
 først og fremmest advokatindlæg for og imod
 de førnævnte fem; en virkelig opsummering af sagen,
 anført som bevis for disse på begge sider,
 frembragt og trykt, som praksissen var,
 i Rom med det Apostolske Kammers mærke
 og således forelagt rettens øje, den ret
 over hvilken hans velærværdighed Roms guvernør
 og dommer ved kriminalretten præsiderede, — retssagen
 selv var. helt og aldeles, dengang som nu 150
 her i bogen og ingen steder uden for den;
 Jeg så, at der ikke var nogen egentlig retsskranke,
 intet med at fremføre anklager og anklaget
 og hvem der nu end dømte begge parter, ansigt til ansigt
 foran en eller anden domstol, således som vi opfatter retten.
 Der var en retssal; den kom til sidst:
 for retten havde et kammer ved siden af salen,

Where she took evidence first, summed up the same,
 Then sent accuser and accused alike,
 In person of the advocate of each, 160
 To weigh that evidence' worth, arrange, array
 The battle. 'T was the so-styled Fisc began,
 Pleaded (and since he only spoke in print
 The printed voice of him lives now as then)
 The public Prosecutor — "Murder's proved;
 "With five . . . what we call qualities of bad,
 "Worse, worst, and yet worse still, and still worse yet;
 "Crest over crest crowning the cockatrice,
 "That beggar hell's regalia to enrich
 "Count Guido Franceschini: punish him!" 170
 Thus was the paper put before the court
 In the next stage, (no noisy work at all,)
 To study at ease. In due time like reply
 Came from the so-styled Patron of the Poor,
 Official mouthpiece of the fiver accused
 Too poor to fee a better, — Guido's luck
 Or else his fellows', — which, I hardly know, —
 An outbreak as of wonder at the world,
 A fury-fit of outraged innocence,
 A passion of betrayed simplicity: 180
 "Punish Count Guido? For what crime, what hint
 "O' the colour of a crime, inform us first!
 "Reward him rather! Recognize, we say,
 "In the deed done, a righteous judgment dealt!
 "All conscience and all courage, — there's our Count
 "Charactered in the word; and, what's more strange,
 "He had companionship in privilege,
 "Found four courageous conscientious friends:
 "Absolve, applaud all five, as props of law,
 "Sustainers of society! — perchance 190
 "A trifle over-hasty with the hand
 "To hold her tottering ark, had tumbled else;
 "But that's a splendid fault whereat we wink,
 "Wishing your cold correctness sparkled so!"
 Thus paper second followed paper first,
 Thus did the two join issue — nay, the four,
 Each pleader having an adjunct. "True, he killed

hvor den først optog vidneforklaring, opsummerede samme,
 sendte derefter uden forskel anklager og anklaget,
 personificeret af hvers forsvarer, hen for at 160
 veje vidneudsagnets værdi, arrangere, opstille
 til kamp. Det var den såkaldte Fisc der begyndte,*
 plæderede (og da han kun talte på tryk,
 lever hans trykte røst nu som dengang) i egenskab
 offentlig anklager: — „Mordet er bevist
 med fem . . . hvad vi kalder slette omstændigheder,
 værre, værst og endnu værre, og værre endnu;
 kam over kam, der kroner basilisken,
 som frarøver helvede dets regaler for at berige
 grev Guido Franceschini: straf ham!” 170
 Således blev skriftet forelagt retten
 på næste trin, (intet støjende arbejde overhovedet,)

til at studere efter behag. I rette tid kom et tilsvarende
 svar fra den såkaldte de Fattiges Beskytter,
 den officielle ordfører for de fem anklagede,
 for fattige til at betale for en bedre, — Guidos held†
 eller også hans fællers, — hvilket, ved jeg næppe, —
 er et udbrud som af undren over verden,
 et raserianfald over groft krænket uskyldighed,
 en følelse af forrådt enfoldighed: 180
 „Straffe grev Guido? For hvilken forbrydelse, giv os
 først et fingerpeg om forbrydelsens art!
 Beløn ham snarere! Anerkend, siger vi,
 i den udførte handling en retfærdigt tildelt dom!
 Helt og holdent samvittighed og mod, — der er vor greve,
 karakteriseret med få ord; og hvad der er mere mærkværdigt,
 han havde selskab, der ligeledes var privilegerede,
 fandt fire modige samvittighedsfulde venner.
 Frikend, pris alle fem, som lovens opretholdere,
 samfundets støtter! — måske lidt for 190
 hastig med hånden til at holde hendes
 vaklende ark, som ellers ville være væltet;‡
 men det er en storartet fejl, som vi ser igennem fingre med,
 mens vi ønsker, at jeres kolde korrekthed glimrede sådan!”
 Således fulgte det andet dokument efter det første,
 således var de to fælles om sagen — nej, de fire,
 hver forsvarer havde en medhjælper. „Det er sandt, han dræbte

* Fisc: den offentlige anklager; se også tillægget ‘Retspraksis i Italien’.

† Begge sider fik beskikket en forsvarer; det siger intet om Guidos økonomiske stilling, således som Browning antyder det (Penguin).

‡ ark: Pagtens ark, se 2. Sam. 6, 6-7.

“— So to speak — in a certain sort — his wife,
 “But laudably, since thus it happened!” quoth one:
 Whereat, more witness and the case postponed. 200
 “Thus it happened not, since thus he did the deed,
 “And proved himself thereby portentousest
 “Of cutthroats and prodigy of crime,
 “As the woman that he slaughtered was a saint,
 “Martyr and miracle!” quoth the other to match:
 Again, more witness, and the case postponed.
 “A miracle, ay — of lust and impudence;
 “Hear my new reasons!’ interposed the first:
 “— Coupled with more of mine!” pursued his peer.
 “Beside, the precedents, the authorities!” 210
 From both at once a cry with an echo, that!
 That was a firebrand at each fox’s tail
 Unleashed in a cornfield: soon spread flare enough,
 As hurtled thither and there heaped themselves
 From earth’s four corners, all authority
 And precedent for putting wives to death,
 Or letting wives live, sinful as they seem.
 How legislated, now, in this respect,
 Solon and his Athenians? Quote the code
 Of Romulus and Rome! Justinian speak! 220
 Nor modern Baldo, Bartolo be dumb!
 The Roman voice was potent, plentiful;
Cornelia de Sicariis hurried to help
Pompeia de Parricidiis; *Julia de*
 Something-or-other jostled *Lex* this-and-that;
 King Solomon confirmed Apostle Paul:
 That nice decision of Dolabella, eh?
 That pregnant instance of Theodoric, oh!
 Down to that choice example Ælian gives
 (An instance I find much insisted on) 230
 Of the elephant who, brute-beast though he were,
 Yet understood and punished on the spot
 His master’s naughty spouse and faithless friend;
 A true tale which has edified each child,
 Much more shall flourish favoured by our court!

— så at sige — på en vis måde — sin kone,
 men rosværdigt, eftersom det skete således!" mælede den ene:
 derfor flere vidneforklaringer og sagen udsat. 200

„Det skete ikke sådan, for han udførte handlingen på denne måde,
 og afslørede sig derfor som den mest skrækkindjagende
 morder og et monstrum af forbrydelse,
 da kvinden han dræbte var en helgen,
 en martyr og et mirakel!" mælede den anden som modsvar:
 igen flere vidneforklaringer og sagen udsat.

„Et mirakel — ja, af begær og uforskammethed;
 lyt til mine nye grunde!" afbrød den første.

— „Parret med flere af mine!" fortsatte hans ligemand.

„For øvrigt, fortilfældene, autoriteterne!" 210

Fra begge kom straks et råb, der gav genlyd, — det!
 det var en fakkeltog til hvers rævehale, sluppet fri
 på en kornmark. De udbredte snart blafrende lys nok,
 og idet de svingede hid og did, sammendynkede de
 fra jordens fire hjørner al himmel og
 præcedens for at ombringe koner
 eller lade koner leve, syndefulde som de synes.

Hvordan lovgav nu, i denne sammenhæng,
 Solon og athenienserne? Citér Romulus' og
 Roms lovsamling! Justiniansk tale! 220

Lad heller ikke moderne Baldo og Bartolo være tavse!
 Den romerske røst var stærk og rigelig;
Cornelia de Sicariis styrtede *Pompeia*
de Parricidiis til hjælp; *Julia de* et-eller-andet
 dystede med *Lex* dit-og-dat;
 Kong Salomon bekræftigede apostlen Paul:
 Dolabellas nette beslutning, ikke sandt?
 Det betydningsfulde tilfælde med Theoderik, oh!
 Ned til det udsøgte eksempel Aelian giver*
 (et tilfælde der blev dvælet meget ved) 230

om elefanten der, skønt han var et vilddyr,
 dog forstod og på stedet straffede
 sin herres usædelige ægtefælle og troløse ven;†
 en sand fortælling, som har været opbyggelig for ethvert barn,
 og skal blomstre meget mere, begunstiget af vor ret!

* Baldo og Bartolo: berømte italienske jurister fra 13-hundredetallet. — *Cornelia ... Pompeia ...* : Mordsager fra Justinians lovkompendium. — Dolabella: romersk prokonsul (ca. 70-43 f.Kr.). Dolabellas nette beslutning, se bog 8, 911 -. — Aelian: Claudius Aelianus, græsk forfatter ca. 200 e.Kr.

† Il. 224-233: hhv. Cornelius' love om mordere (*sicariis*), og Pompeius lov om mord på nære slægtninge (*parricidiis*) og om ægteskabsbrydere (something-or-other, *Lex Julia de adulteriis*), yderligere om dette og om de nævnte personer se (Ohio) eller (Clarendon).

Pages of proof this way, and that way proof,
And always — once again the case postponed.

Thus wrangled, brangled, jangled they a month,
— Only on paper, pleadings all in print,
Nor ever was, except i' the brains of men, 240
More noise by word of mouth than you hear now —
Till the court cut all short with "Judged, your cause.
"Receive our sentence! Praise God! We pronounce
"Count Guido devilish and damnable:
"His wife Pompilia in thought, word and deed,
"Was perfect pure, he murdered her for that:
"As for the Four who helped the On, all Five —
"Why, let employer and hirelings share alike
"In guilt and guilt's reward, the death their due!"

So was the trial at end, do you suppose? 250
"Guilty you find him, death you doom him to?
"Ay, were not Guido, more than needs, a priest,
"Priest and to spare!" — this was a shot reserved;
I learn this from epistles which begin
Here where the print ends, — see the pen and ink
Of the advocate, the ready at a pinch! —
"My client boasts the clerkly privilege,
"Has taken minor orders many enough,
"Shows still sufficient chrism upon his pate
"To neutralize a blood-stain: *presbyter*, 260
"*Primaе ton surae, subdiaconus*,
"*Sacerdos*, so he slips from underneath
"Your power, the temporal, slides inside the robe
"Of mother Church: to her we make appeal
"By the Pope, the Church's head!"

A parlous plea,

Put in with noticeable effect, it seems;
"Since straight," — resumes the zealous orator,
Making a friend acquainted with the facts, —
"Once the word 'clericality' let fall,
"Procedure stopped and freer breath was drawn 270
By all considerate and responsible Rome."
Quality took the decent part, of course;

Sider med beviser den ene vej og beviser den anden vej
og altid —blev sagen endnu engang udsat.

Således skændtes, kivedes, trættedes de en måned,
— kun på papir, alle retsindlæg på skrift,
der var heller ikke nogensinde, bortset fra i mænds hjerner, 240
mere støj med talte ord, end I hører nu —
indtil retten skar igennem med: „Sådan dømmer vi.
Modtag vor dom! Priset være Gud! Vi erklærer
grev Guido djævelsk og fordømmelig.
Hans hustru i tanke, ord og handling,
var fuldkommen ren, han myrdede hende for dette.
Hvad angår de fire, som hjalp den ene, alle fem —
ja, lad arbejdsgiver og lejesvende ligeligt, i skyld
og skyldens belønning, dele den død, der tilkommer dem!”

Tror I retssagen dermed var afsluttet? 250
„I finder ham skyldig, I dømmer ham til døden?
'Ja, var Guido ikke mere end nødvendigt præst, og en præst
bør skånes!” — dette var et skud, man havde holdt tilbage;
jeg lærte det af brevene, som begynder her
hvor den trykte tekst slutter, — ser forsvarerens
pen og blæk, han er den beredte når det kniber! —
„Min klient roser sig af det gejstlige privilegium,*
mange nok er de ordner han tilhører,
viser stadig tilstrækkelig hellig olie på sin isse
til at neutralisere en blodplet: *presbyterianer*, 260
primae tonsurae, *subdiaconus*,[†]
Sacerdos, så han undslipper jeres magt,
den timelige, lister ind i moder Kirkes
kåbe. Til hende appellere vi
gennem paven, kirkens overhoved!”

Et dristigt forsvar,
anbragt med mærkbar virkning, synes det.
„Thi lige med det samme,” — fortsætter den nidkære taler,
da han gjorde en ven bekendt med kendsgerningerne, —
„så snart ordet 'gejstlighed' blev udtalt
standsede proceduren og man trak vejret friere 270
i hele det eftertænksomme og ansvarlige Rom.”
De fornemme valgte den anstændige del, naturligvis,

* gejstligt privilegium: gejstlige havde immunitet i civile retssager.

†† *presbyterianer*: præst i den presbyterianske kirke — *primae tonsurae*: munken får tonsur —
subdiaconus: underdiakon — *Sacerdos*: den romersk-katolske præsts officielle titel.

Held by the husband, who was noble too:
 Or, for the matter of that, a churl would side
 With too-refined susceptibility,
 And honour which, tender in the extreme,
 Stung to the quick, must roughly right itself
 At all risks, not sit still and whine for law
 As a Jew would, if you squeezed him to the wall,
 Brisk-trotting through the Ghetto. Nay, it seems, 280
 Even the Emperor's Envoy had his say
 To say on the subject; might not see, unmoved,
 Civility menaced throughout Christendom
 By too harsh measure dealt her champion here.
 Lastly, what made all safe, the Pope was kind,
 From his youth up, reluctant to take life,
 If mercy might be just and yet show grace;
 Much more unlikely then, in extreme age,
 To take a life the general sense bade spare.
 'T was plain that Guido would go scatheless yet. 290

But human promise, oh, how short of shine!
 How topple down the piles of hope we rear!
 How history proves . . . nay, read Herodotus!
 Suddenly starting from a nap, as it were,
 A dog-sleep with one shut, one open orb,
 Cried the Pope's great self, — Innocent by name
 and nature too, and eighty-six years old,
 Antonio Pignatelli of Naples, Pope
 Who had trod many lands, known many deeds,
 Probed many hearts, beginning with his own, 300
 An now was far in readiness for God, —
 'T was he who first bade leave those souls in peace,
 Those Janesenists, re-nicknamed Molinists,
 (Gainst whom the cry went, like a frowsy tune,
 Tickling men's ears — the sect for a quarter of an hour
 I' the teeth of the world which, clown-like, loves to chew
 Be it but a straw 'twixt work and whistling-while,
 Taste some vituperation, bite away,
 Whether at marjoram-sprig or garlic-clove,
 Aught it may sport with, spoil, and then spit forth) 310
 "Leave them alone," bade he, "those Molinists!
 "Who may have other light than we percieve,

som var ægtemandens, der også var adelig;
 men hvad dette angår, så ville en bondekarl
 tage parti for en alt for forfinet følsomhed,
 en til det yderste ømskindet ære som,
 dybt såret, stort set selv må retfærdiggøre sig,
 koste hvad det vil, ikke sidde stille og klynke efter loven,
 som en jøde ville have gjort, hvis man pressede ham
 op mod en mur i frisk trav gennem jødekvartret. 280
 Ja, det synes, at selv kejserens udsending fik sagt,
 hvad han ville om sagen; kunne ikke uberørt se
 den sociale orden truet i hele kristenheden ved for
 skrappe forholdsregler over for denne ordens forkæmper her.
 Og til sidst, hvad der var betryggende, så var paven helt fra
 sin ungdom en venlig mand, modvillig til at tage liv,
 hvis barmhjertighed kunne være retfærdig og dog vise nåde;
 det var derfor meget mere usandsynligt, at man i en høj alderdom
 ville at tage et liv, som almindelig fornuft bød at skåne.
 Det var tydeligt, at Guido alligevel ville blive holdt skadesløs. 290

Men et menneskeløfte, oh, hvor kort tid det skinner!
 Hvor vælter ikke de stabler af håb vi nærer!
 Hvor beviser ikke historien det . . . ja, læs Herodot!
 Pludselig, idet han rejste sig fra en lur, som det nu var,
 en rævesøvn med halvt lukkede øjne,
 råbte den store paven, — Innocens af navn
 og også af natur og otteogfirs år gammel,
 Antonio Pignatelli fra Napoli, pave
 som havde betrådt mange lande, kendt mange bedrifter,
 undersøgt mange hjerter, idet han begyndte med sit eget 300
 og nu var langt fremme i at være beredt til Gud, —
 det var ham, der først bad om, at disse sjæle blev ladet i fred,
 disse jansenister, og med et andet øgenavn, molinister
 (mod hvem råbet, ligesom en gammel melodi
 der kildrede mænds ører, var rettet — sekten som i et kvarter
 sidder mellem verdens tænder, der, bondeagtig, elsker at tygge,
 er det så blot et strå mellem arbejde og fløjtetid,
 smage nogen dadel, bide løs i
 en meriamkvist eller et fed hvidløg,
 noget den kan more sig med, ødelægge og så spytte ud) — 310
 „Lad dem være,” bad han, „de dér molinister!”
 som måske har andre lys end dem, vi ser,

---

* Molinister: efter Miguel de Molinos (1627-96). En kvietistisk bevægelse med en forestilling om det indre lys. De anså skriftemål og de kirkelige handlinger for unødvendige. Sekten blev dømt kættersk i 1687 (Cook, 306-309). — Jansenister: se tillægget 'Personer m. m.'

"Or why is the whole world hates them thus?"
 Also he peeled off that last scandal-rag
 O Nepotism; and so observed the poor
 That men would merrily say, "Halt, deaf and blind,
 "Who feed on fat things, leave the master's self
 "To gather up the fragments of his feast,
 "These be the nephews of Pope Innocent! —
 "His own meal costs but five carlines a day, 320
 "Poor-priest's allowance, for he claims no more."
 — He cried of a sudden, this great good old Pope,
 When they appealed in last resort to him,
 "I have mastered the whole matter: I nothing doubt.
 "Though Guido stood forth priest from head to heel,
 "Instead of, as alleged, a piece of one, —
 "And futher, were he, from the tonsured scalp
 "To the sandaled sole of him, my son and Christ's,
 "Instead of touching us by finger-tip
 "As you assert, and pressing up so close 330
 "Only to set a blood-smutch on our robe, —
 "I and Christ would renounce all right in him.
 "Am I not Pope, and presently to die,
 "And busied how to render my account,
 "And shall I wait a day ere I decide
 "On doing or not doing justice here?
 "Cut off his head to-morrow by this time,
 "Hang up his four mates, two on either hand,
 "And end one business more!"

So said, so done —
 Rather so writ, for the old Pope bade this, 340
 I find, with his particular chirograph,
 His own no such infirm hand, Friday night;
 And next day, February Twenty Two,
 Since our salvation Sixteen Ninety Eight,
 — Not at the proper head-and-hanging-place
 On bridge-foot close by Castle Angelo,
 Where custom somewhat stales the spectacle,
 ('T was not so well I' the way of Rome, beside,
 The noble Rome, the Rome of Guido's rank)
 But at the city's newer gayer end — 350
 The cavalcading promenading place

eller hvorfor er det, at hele verden hader dem sådan?"
 Han smed også nepotismens sidste skandaløse las bort
 og gav i den grad agt på de fattige, at folk
 lystigt ville sige: „Lamme, døve og blinde,
 som lever af fede ting, overlader til herren selv
 at opsamle levningerne fra hans fest,
 disse er Pave Innocens' nevøer! —"
 Hans eget måltid koster fem carlino'er om dagen,[†]
 en fattigpræsts portion, thi han kræver ikke mere."
 — Pludselig råbte han, denne stor gode gamle pave,
 da de henvendte sig til ham som sidste udvej:
 „Jeg har tilegnet mig det hele: jeg tvivler ikke på noget af det.
 Selv om Guido stod frem som præst fra top til tå
 i stedet for, som hævdet, som et stykke af én, —
 og endvidere, om han så, fra den tonsurerede isse
 til sine sandalklædte fødder, var min søn og Kristus',
 og i stedet for at røre os med fingerspidsen,[‡]
 som I hævder, trænger sig så tæt på
 for kun at afsætte en blodplet på vor kåbe, —
 ville jeg og Kristus frasige os al retfærdiggørelse af ham.
 Er jeg måske ikke pave, og som snart skal dø
 og har travlt med, hvordan jeg skal gøre mit regnskab op,
 og skal jeg vente en dag, før jeg beslutter
 at øve eller ikke øve retfærdighed her?
 Hug hans hoved af i morgen ved denne tid,
 hæng hans fire kammerater op, to på hver side
 og afslut endnu en sag!"

320

330

Således sagt, således gjort —
 snarere således skrevet, thi den gamle pave bød dette,
 kan jeg se, fredag nat med sin særlige håndskrift,
 hans egen hånd var ikke så svagelig;
 og næste dag den toogtyvende februar
 sekstenotteoghalvfems efter vor frelse,
 — ikke på den rigtige henrettelsesplads
 for enden af broen tæt ved Engelsborg,
 hvor skik og brug til en vis grad havde opslidt skuespillet,
 (hvad Rom angik, var dette ikke så godt for øvrigt,
 for det adelige Rom, det Rom der tilhørte Guidos rang)
 men i byens nyere mere fashionable del, —
 et sted hvor ryttere og fodgængere promenerede

340

350

* de fattige og invalide kaldes hans nevøer, en vittig spot af nepotisme (Clarendon).

† carlino'er: 4 pence på Brownings tid, se tillægget 'Møntfod'.

‡ i stedet ... fingerspidsen: *Luk. 8, 43-48* (Ohio).

Beside the gate and opposite the church
 Under the Pincian gardens green with Spring,
 'Neath the obelisk 'twixt the fountains in the Square,
 Did Guido and his fellows find their fate,
 All Rome for witness, and — my writer adds —
 Remonstrant in its universal grief,
 Since Guido had the suffrage of all Rome.
 This is the bookful; thus far take the truth,
 The untempered gold, the fact untampered with, 360
 The mere ring-metal ere the ring be made!
 And what has hitherto come of it? Who preserves
 The memory of this Guido, and his wife
 Pompilia, more than Ademollo's name,
 The etcher of those prints, two *crazie* each,
 Saved by a stone from snowing broad the Square
 With scenic backgrounds? Was this truth of force?
 Able to take its own part as truth should,
 Sufficient, self-sustaining? Why, if so —
 Yonder's a fire, into it goes my book, 370
 As who shall say me nay, and what the loss?
 You know the tale already: I may ask,
 Rather than think to tell you, more thereof, —
 Ask you not merely who were he and she,
 Husband and wife, what manner of mankind,
 But how you hold concerning this and that
 Other yet-unnamed actor in the piece.
 The young frank handsome courtly Canon, now,
 The priest, declared the lover of the wife,
 He who, no question, did elope with her, 380
 For certain bring the tragedy about,
 Giuseppe Caponsacchi; — his strange course
 I' the matter, was it right or wrong or both?
 Then the old couple, slaughtered with the wife
 By the husband as accomplices in crime,
 Those Comparini, Pietro and his spouse, —
 What say you to the right or wrong of that,
 When, at a known name whispered through the door
 Of a lone villa on a Christmas night,
 It opened that the joyous hearts inside 390
 Might welcome as it were an angel-guest
 Come in Christ's name to knock and enter, sup
 And satisfy the loving ones he saved;
 And so did welcome devils and their death?
 I have been silent on that circumstance

i nærheden af porten og over for kirken
 under Pincianhaverne, grønne af forår.
 Neden for obeliskene mellem fontænerne på pladsen,
 mødte Guido og hans fæller deres skæbne
 med hele Rom som vidne og — tilføjer min forfatter —
 protesterende i dens almindelige sorg,
 da hele Roms nu stemte på Guido.
 Det er hvad bogen indeholder; indtil nu, tag det for sandhed,
 det uheldede guld, de uforfælskede kendsgerninger, 360
 det blotte ringmetal før ringen bliver lavet!
 og hvad er der hidtil kommet ud af det?
 Hvem bevarer mere erindringen om denne Guido
 og hans kone Pompilia, mere end Ademollos navn,
 radereren af hine tryk, to *crazie* hver,
 reddet af en sten fra at blive strøet ud over pladsen,
 med sceniske baggrunde? Var denne sandhed stærk?
 I stand til at tage sit eget parti, som sandhed bør,
 være tilstrækkelig, selvopretholdende? Jamen, hvis så —
 der henne er der et bål, ind i det ryger min bog, 370
 hvem skal sige nej til mig, og hvad er tabet?
 I kender allerede historien. Jeg kunne spørge,
 snarere end tænke på at fortælle jer mere derom, —
 spørge jer, ikke kun om hvem han og hun var,
 manden og konen, hvilken slags mennesker,
 men hvordan I har det med hensyn til både den ene og
 den anden endnu unavngiven skuespiller i dette stykke.
 Nu den frimodige nydelige høviske unge kannik,
 præsten, hustruens erklærede elsker,
 han som, ubetvivleligt, løb bort med hende, 380
 med sikkerhed bevirkede tragedien,
 Giuseppe Caponsacchi; — hans underlige kurs
 i sagen, var den rigtig eller forkert eller begge dele?
 Så er der det gamle par, der sammen med hustruen blev
 slagtet af ægtemanden som medskyldige i forbrydelse,
 de dér Comparini'er, Pietro og hans kone, —
 hvad mener I er det rigtige eller forkerte,
 når, ved et kendt navn hvisket gennem døren
 i en enligtliggende villa en juleaften,
 den åbnede sig, så de glade hjerter indeni 390
 kunne byde velkommen, som om det var en engelgæst,
 der kom i Kristus' navn for at banke på og gå ind,
 spise til aften og gøre de elskende han frelste tilfredse;
 og dermed hilste djævelen og deres død velkommen?
 Jeg har været tavs om denne omstændighed,

Although the couple passed for close of kin
 To wife and husband, were by some accounts
 Pompilia's very parents: you know best.
 Also that infant the great joy was for,
 That Gaetano, the wife's two-weeks' babe, 400
 The husband's first-born child, his son and heir,
 Whose birth and being turned his night to day —
 Why must the father kill the mother thus
 Because she bore his son and saved himself?

Well, British Public, ye who like me not,
 (God love you!) and will have your proper laugh
 At the dark question, laugh it! I laugh first.
 Truth must prevail, the proverb vows; and truth
 — Here is it all i' the book at last, as first
 There it was all i' the heads and hearts of Rome 410
 Gentle and simple, never to fall nor fade
 Nor be forgotten. Yet, a little while,
 The passage of a century or so,
 Decads thrice five, and here's time paid his tax,
 Oblivion gone home with her harvesting,
 And all left smooth again as scythe could shave.
 Far from beginning with you London folk,
 I took my book to Rome first, tried truth's power
 On likely people. "Have you met such names?
 "Is a tradition extant of such facts? 420
 "Your law-courts stand, your records frown a-row:
 "What if I rove and rummage?" — Why you'll waste
 "Your pains and end as wise as you began!"
 Every one snickered: "names and facts thus old
 "Are newer much than Europe news we find
 "Down in to-day's *Diario*. Records, quotha?
 "Why, the French burned them, what else do the French?
 "The rap-and-rending nation! And it tells
 "Against the Church, no doubt. — another gird
 "At the Temporality, your Trial, of course?" 430
 "— Quite otherwise this time." submitted I;
 "Clean for the Church and dead against the world,
 "The flesh and the devil, does it tell for once."
 "— The rarer and the happier! All the same.
 "Content you with your treasure of a book,
 "And waive what's wanting! Take a friend's advice!

skønt parret gik for at være nære slægtninge
 af hustruen og ægtemanden, ifølge nogle beretninger
 selve Pompilias forældre: I ved bedst.
 Også det barn den store glæde galt,
 hin Gaetano, hustruens to ugers gamle spædbarn,
 ægtemandens førstefødte, hans søn og arving,
 hvis fødsel og eksistens forvandlede hans nat til dag —
 hvorfor måtte faderen således dræbe moderen,
 skønt hun fødte hans søn og reddede ham selv?

400

Nå, I Britiske Offentlighed, som ikke kan lide mig
 (Gud elsker jer!) og vil få jer en god latter
 ved det dunkle spørgsmål, le ad det! Jeg lo først.
 Sandheden må sejre, lover ordsproget; og sandheden
 — her i bogen er endelig den hele, ligesom den
 først var helt i Roms hoveder og hjerter,
 adelige og uadelige, for aldrig at neddæmpes eller visne
 eller glemmes. Dog et lille stykke tid

410

i løbet af et århundrede eller der omkring,
 tre gange fem dekader, og tiden har her betalt sin skat,
 glemsel er gået hjem med sin høst,
 og alt er igen efterladt så plant som leen kunne snitte.
 Langt fra at begynde med jer Londonfolk,
 tog jeg først min bog med til Rom, prøvede sandhedens styrke
 på lignende mennesker. „Er I stødt på sådanne navne?
 Findes der en tradition, der bevarer sådanne fakta?
 Jeres retssale holder stand, jeres journaler rynker bryn på række:
 Hvad så om jeg strejfer om og rumsterer?” „Ja, du vil spille
 dine anstrengelser og ende ligeså klog, som du begyndte,”
 fnisede alle. „Så gamle navne og kendsgerninger
 er meget nyere end de Europanyheder, vi finder
 i *Diario*, dagens avis. Journaler, min sæl? Jamen, franskmændene
 brændte dem, hvad andet gør franskmændene?

420

Denne ranende og plyndrende nation! Og det taler*
 mod kirken, uden tvivl — endnu en stikpille
 til hendes verdslige magt, som er din sag her, selvfølgelig?”
 „— Det er ganske anderledes denne gang,” vedgik jeg;
 pæn mod kirken og magtesløs mod verden,
 for en gangs skyld fortæller det om kødet og djævelen.”
 „— Det sjældnere og det lykkeligere? Hvad det end er,
 vær du tilfreds med din skat af en bog
 og væv selv, det der mangler! Lyt til en vens råd!

430

* Denne ... nation: Frankrig holdt Rom besat fra 1849-70. — ‘det’: Brownings digt.

"It 's not the custom of the country. Mend
 "Your ways indeed and we may stretch a point:
 "Go get you manned by Manning and new-manned
 "By Newman and, mayhap, wise-manned to boot 440
 "By Wiseman, and we'll see or else we won't!
 "Thanks meantime for the story, long and strong,
 "A pretty piece of narrative enough,
 "Which scarce ought so to drop out, one would think,
 "From the more curious annals of our kind.
 "Do you tell the story, now, in off-hand style,
 "Straight from the book? Or simply here and there,
 "(The while you vault it through the loose and large)
 "Hang to a hint? Or is there book at all,
 "And don't you deal in poetry, make-believe, 450
 "And the white lies it sounds like?"

Yes and no!

From the book, yes; thence bit by bit I dug
 The lingot truth, that memorable day,
 Assayed and knew my piecemeal gain was gold, —
 Yes; but from something else surpassing that,
 Something of mine which, mixed up with the mass,
 Made it bear hammer and be firm to file.
 Fancy with fact is just one fact the more;
 To-wit. that fancy has informed, transpierced,
 Thridded and so thrown fast the facts else free, 460
 As right through ring and ring runs the djereed
 And binds the loose, one bar without a break.
 I fused my live soul and that inert stuff,
 Before attempting smithcraft, on the night
 After the day when, — truth thus grasped and gained, —
 The book was shut and done with and laid by
 On the cream-coloured massive agate, broad
 'Neath the twin cherubs in the tarnished frame
 O' the mirror, tall thence to the ceiling-top.
 And from the reading, and that slab I leant 470
 My elbow on, the while I read and read,
 I turned, to free myself and find the world,
 And stepped out on the narrow terrace, built
 Over the street and opposite the church,
 And paced its lozenge-brickwork sprinkled cool;
 Because Felice-church-side stretched, a-glow

er det ikke landets skik? Forbedrer du dig virkelig,*
kan vi måske gøre en undtagelse.

Mand dig op med Manning, og mand dig påny op
med Newman, og måske i tilgift bliv vismand med 440
Wiseman, og vi får se, eller også gør vi ikke!

I mellemtiden tak for historien, der er lang og stærk,
et nydeligt nok stykke af en fortælling,
som næppe burde afvige så meget, skulle man tro,
fra vore egne mere mærkværdige annaler.

Fortæller du nu historien på frihåndvis
lige fra bogen? Eller reagerer du (mens du springer
gennem det vidtløftige og langtrukne) simpelthen
her og der på et vink? Eller er der overhovedet en bog,
er det ikke digte, du beskæftiger dig med, forstillelse 450
og de hvide løgne, det lyder som?”

Både ja og nej!

Lige fra bogen, ja; derfra gravede jeg stykke for stykke
den gyldne sandhed op, hin erindringsværdige dag,
prøvede det og vidste, at min stykvise gevinst var guld, —
ja, men fra noget andet som overgik det.

Noget af mit som blandet sammen med massen
kunne få det til at udholde hammer og være fast til filen.
At mene noget om kendsgerninger er en kendsgerning mere;
nemlig, at fantasien har mættet, gennemboret,
gennemtrængt og således snoet de ellers frie fakta fast, 460
idet spyddet løber lige gennem ring på ring
og binder de løse til en barre uden et brud.

Jeg blandede min levende sjæl og dette livløse stof,
før jeg prøvede smedehåndværket, natten
på dagen hvor, — sandheden således begrebet og vundet, —
bogen blev lukket og overstået og lagt væk
på den flødefarvede massive agathylde, bred
under tvillingekeruberne i den matte ramme
omkring spejlet, der rakte helt op til loftet.

Og fra læsningen og fra den stenplade jeg hvilede 470
min albue på, medens jeg læste og læste,
vendte jeg mig bort for at frigøre mig og finde verden
og trådte ud på den snævre altan, der var
bygget oven over gaden og over for kirken, og gik frem
og tilbage på det rombeformede murværk i køligheden;
fordi Felicekirken vendte siden til, glødede

---

* forbedrer: bliver katolik. — Manning, Newton og Wiseman: tre gejstlige i den romersk katolske kirke i England.

Through each square window fringed for festival,
 Whence came the clear voice of the cloistered ones
 Chanting a chant made for midsummer nights —
 I know not what particular praise of God, 480
 It always came and went with June. Beneath
 I' the street, quick shown by openings of the sky
 When flame fell silently from cloud to cloud,
 Richer than that gold snow Jove rained on Rhodes,
 The townsmen walked by twos and threes, and talked,
 Drinking the blackness in default of air —
 A busy human sense beneath my feet:
 While in and out the terrace-plants, and round
 One branch of tall datura, waxed and waned
 The lamp-fly lured there, wanting the white flower. 490
 Over the roof o' the lighted church I looked
 A bowshot to the street's end, north away
 Out of the Roman gate to the Roman road
 By the river, till I felt the Apennine.
 And there would lie Arezzo, the man's town,
 The woman's trap and cage and torture-place,
 Also the stage where the priest played his part,
 A spectacle for angels, — ay, indeed,
 There lay Arezzo! Farther then I fared,
 Feeling my way on through the hot and dense, 500
 Romeward, until I found the wayside inn
 By Castelnuovo's few mean hut-like homes
 Huddled together on the hill-foot bleak,
 Bare, broken only by that tree or two
 Against the sudden bloody splendor poured
 Cursewise in day's departure by the sun
 O'er the low house-roof of that squalid inn
 Where they three, for the first time and the last,
 Husband and wife and priest, met face to face.
 Whence I went on again, the end was near, 510
 Step by step, missing none and marking all,
 Till Rome itself, the ghastly goal, I reached.
 Why, all the while, — how could it otherwise? —
 The life in me abolished the death of things,
 Deep calling unto deep: as then and there
 Acted itself over again once more
 The tragic piece. I saw with my own eyes
 In Florence as I trod the terrace, breathed
 The beauty and the fearfulness of night,
 How it had run. this round from Rome to Rome — 520

hvert firkantede vindue, der var kranset til festival,
 og man hørte den klare røst fra dem i klostret,
 der sang en sang, lavet til midsommernætter —
 jeg ved ikke hvilken særlig lovprisning af Gud, det var, 480
 den kom altid og gik med juni. Nede
 i gaden, hurtigt vist af åbninger i himlen,
 når flammen tavst faldt mellem skyerne,
 rigere end den guldsne Jupiter lod regne på Rhodos,
 gik folk to og to og talte sammen
 mens de inddrak mørkheden af mangel på luft —
 en travl menneskefornuft under mine fødder:
 medens ind og ud mellem balkonplanter og rundt om
 en gren af høj pigæble, ildfluen voksede og aftog,
 lokket til der, da den søgte den hvide blomst. 490
 Over taget på den oplyste kirke kiggede jeg
 et bueskud langt til enden af gaden, mod nord
 ud af den romerske port til den romerske vej
 ved floden, indtil jeg fornemmede Appenninerne.
 Og der ville Arezzo ligge, mandens by,
 kvindens fælde og bur og tortursted,
 også scenen hvor præsten spillede sin rolle,
 et skuespil for engle, — ja, sandelig,
 der lå Arezzo! Jeg rejste endda længere,
 følte min vej videre gennem det varme og tætte, 500
 mod Rom indtil jeg fandt landevejskroen
 mellem Castelnuovos få simple hytteagtige hjem,
 klumpet sammen ved bakkens triste fod,
 nøgen, kun brudt af et træ eller to, der stod
 mod den pludselige blodige stråleglans, som udøstes
 af solen, lig en forbandelse ved dagens bortgang,
 over det lave hustag på denne tarvelige kro,
 hvor de tre for første og sidste gang, ægteemanden
 og hustruen og præsten, mødtes ansigt til ansigt.
 Herfra gik jeg videre, enden var nær, 510
 trin for trin, mistede intet og bemærkede alt,
 indtil jeg nåede Rom selv, det uhyggelige mål.
 Ja, hele den tid, — hvordan kunne det være anderledes? —
 Livet i mig ophævede det døde ved tingene,
 dybet kalder på dybet, idet det tragiske stykke
 der og da endnu engang opførte sig selv.
 Jeg så med mine egne øjne
 i Firenze, da jeg gik på balkonen, indåndede
 skønheden og nattens frygtsomhed,
 hvordan det var gået, denne rundtur fra Rom til Rom — 520

Because, you are to know, they lived at Rome,
 Pompilia's parents, as they thought themselves,
 Two poor ignoble hearts who did their best
 Part God's way, part the other way than God's,
 To somehow make a shift and scramble through
 The world's mud, careless if it splashed and spoiled,
 Provided they might so hold high, keep clean
 Their child's soul, one soul white enough for three,
 And lift it to whatever star should stoop,
 What possible sphere of purer life than theirs 530
 Should come in aid of whiteness hard to save.
 I saw the star stoop, that they strained to touch,
 And did touch and depose their treasure on,
 As Guido Franceschini took away
 Pompilia to be his for evermore,
 While they sang "Now let us depart in peace,
 Having beheld thy glory, Guido's wife!"
 I saw the star supposed, but fog o' the fen,
 Gilded star-fashion by a glint from hell;
 Having been heaved up, haled on its gross way, 540
 By hands unguessed before, invisible help
 From a dark brotherhood, and specially
 Two obscure goblin creatures, fox-faced this,
 Cat-clawed the other, called his next of kin
 By Guido the main monster, — cloaked and caped,
 Making as they were priests, to mock God more, —
 Abate Paul, Canon Girolamo.
 These who had rolled the starlike pest to Rome
 And stationed it to suck up and absorb
 The sweetness of Pompilia. rolled again 550
 That bloated bubble, with her soul inside,
 Back to Arezzo and a palace there —
 Or say, a fissure in the honest earth
 Whence long ago had curled the vapour first,
 Blown big by nether fires to appal day:
 It touched home, broke, and blasted far and wide.
 I saw the cheated couple find the cheat
 And guess what foul rite they were captured for, —
 Too fain to follow over hill and dale
 That child of theirs caught up thus in the cloud 560
 And carried by the Prince o' the Power of the Air
 Whither he would, to wilderness or sea.

fordi de, som I vil få at vide, boede i Rom,
 Pompilias forældre, som de opfattede sig selv,
 to stakkels uhæderlige hjerter, der gjorde deres bedste,
 delvis Guds vej, delvis en anden vej end Guds,
 for på en eller anden måde at skabe en forandring, klavre
 gennem verdens mudder, ligeglade med om det plaskede og
 ødelagde på den betingelse, at de således kunne holde
 deres barns sjæl højt op og ren, en sjæl hvid nok til tre,
 og løfte den op til hvilken stjerne, der end ville bøje sig,
 hvilken mulig sfære af renere liv end deres, der end ville
 komme til hjælp for en hvidhed, der var vanskelig at frelse. 530
 Jeg så stjernen bøje sig, som de anstrengte sig for at røre,
 og rørte og anbragte deres skat på,
 da Guido Franceschini tog Pompilia
 med sig for at være hans for stedse,
 mens de sang: „Nu lad os tage bort i fred,
 da vi har skuet din herlighed, du Guidos hustru!”
 Jeg så den formodede stjerne, men i stedet tåge over mosen,
 forgyldt på stjernevis ved et blink fra helvede;
 da den var blevet løftet op, halet videre på den grove måde 540
 af uventede hænder, usynlig hjælp
 fra et dunkelt broderskab og især fra to mørke
 troldevæsner, den ene med ræveansigt den anden
 med katteklør; kaldet sin nærmeste familie af Guido,
 hoveduhytet, — med kåbe og hætte for at få det til
 at se ud, som om de var præster, for jo mere
 at spotte Gud, — abbed Paolo og kannik Girolamo.
 Disse som havde rullet den stjernelignende pest til Rom
 og posteret den for at opsuge og absorbere
 Pompilias sødme og ynde, rullede igen 550
 den opsvulmede boble med hendes sjæl indeni,
 tilbage til Arezzo og et palads dér —
 eller lad os sige en spalte i den ærlige jord,
 hvorfra dampen for længe siden først havde snoet sig,
 blæst stor af nedre bål for at forfærde dagen:
 den nåede hjem, gik itu og ødelagde viden om.
 Jeg så det bedragne par opdage bedraget
 og gætte hvilket ondt ritual, de var blevet fanget for, —
 for svage til at følge over bakke og dal,
 dette deres barn, der således var fanget i skyen 560
 og båret af herskeren over luftens rige,*
 hvor han end ville hen, til ødemarken eller oceanet.

* ‘herskeren over luftens rige’ fra *Ef.* 2, 2. Satan der herskede over de onde ånder, man mente boede i luften (Cook).

I saw them, in the potency of fear,
 Break somehow through the satyr-family
 (For a gray mother with a monkey-mien,
 Mopping and mowing, was apparent too,
 As confident of capture, all took hands
 And danced about the captives in a ring)
 — Saw them break through, breathe safe, at Rome again,
 Saved by the selfish instinct, losing so 570
 Their loved one left with haters. These I saw,
 In recrudescency of baffled hate,
 Prepare to wring the uttermost revenge
 From body and soul thus left them: all was sure,
 Fire laid and cauldron set, the obscene ring traced,
 The victim stripped and prostrate: what of God?
 The cleaving of a cloud, a cry, a crash,
 Quenched lay their cauldron, cowered i' the dust the crew,
 As, in a glory of armor like Saint George,
 Out again sprang the young good beauteous priest 580
 Bearing away the lady in his arms,
 Saved for a splendid minute and no more.
 For, whom i' the path did that priest come upon,
 He and the poor lost lady borne so brave,
 — Checking the song of praise in me, had else
 Swelled to the full for God's will done on earth —
 Whom but a dusk misfeatured messenger,
 No other than the angel of this life,
 Whose care is lest men see too much at once.
 He made the sign, such God-glimpse must suffice, 590
 Nor prejudice the Prince o' the Power of the Air,
 Whose ministration piles us overhead
 What we call, first, earth's roof and. last, heaven's floor,
 Now grate o' the trap, then outlet of the cage:
 So took the lady, left the priest alone,
 And once more canopied the world with black.
 But through the blackness I saw Rome again,
 And where a solitary villa stood
 In a lone garden-quarter: it was eve,
 The second of the year, and oh so cold! 600
 Ever and anon there flittered through the air

Jeg så dem med angstens styrke
 på en eller anden måde bryde gennem satyrfamilien
 (thi en grå mor med en abemine, der vrængede
 og skar ansigter, var også til stede,
 da, forvisset om fangst, alle tog hinanden i hænderne
 og dannede en ring omkring de fangne),
 — så dem bryde gennem, ånde sikkert, atter i Rom,
 frelst af det egenkærlige instinkt, og således miste 570
 deres elskede, der var efterladt hos hadere.
 Disse så jeg, i en opblussen af deres svigtede had,
 beredt til at vride den yderste hævn
 fra den krop og sjæl, der således var efterladt dem. Alt var sikret,
 brændslet lagt og kedlen sat på, den afskyelige ring dannet,
 ofret nøgen og udstrakt på jorden: hvad med Gud?
 En kløvning af en sky, et skrig, et brag,
 knust lå kedlen, flokken dækket med støv,
 da, ligesom Sankt George i rustningspragt,
 den kønne unge gode præst sprang ud igen 580
 og bar damen væk i sine arme,
 frelst et strålende øjeblik og ikke mere.
 For hvem mødte præsten på stien,
 han og den stakkels forladte dame, båret så tappert,
 — jeg standser lovsangen inden i mig, som ellers
 ville være svulmet til fulde for Guds vilje ske på jord —
 hvem andre end en dunkel misdannet budbringer,*
 ingen anden end dette livs engel,
 som skal tage sig af, at mennesker ikke ser for meget straks.
 Han gjorde tegnet, sådan et Gud-glimt må være tilstrækkeligt,† 590
 skader heller ikke herskeren over luftens rige,
 hvis tjeneste stabler over vore hoveder,
 hvad vi først kalder jordens tag og til sidst himlens gulv,
 nu et gitter over fælden, så en udvej af buret.
 Han tog så damen, lod præsten alene
 og overdækkede endnu engang verden med sort.
 Men gennem mørket så jeg atter Rom,
 og hvor en enlig villa lå‡
 i et ensomt havekvarter. Det var aften,
 årets anden og oh så koldt! 600
 Hele tiden flagrede et snefnug

---

* budbringer: fra Satan.

† Ll. 590-94: 'Han' er budbringeren, der udfører Satans vilje, som er at indespærre mennesket under et tag eller gitter, der vil forhindre, at vi får et glimt af Gud, men da jordens tag også er himlens gulv, er det muligt at nå taget og således, på trods af Satan, at slippe ud (Cook).

‡ Villa: hvor Compariniægteparret og deres barn, Pompilia, havde søgt tilflugt.

A snow-flake, and a scanty couch of snow
 Crusted the grass-walk and the garden-mould.
 All was grave, silent, sinister, — when, ha?
 Glimmeringly did a pack of were-wolves pad
 The snow, those flames were Guido's eyes in front,
 And all five found and footed it, the track,
 To where a threshold-streak of warmth and light
 Betrayed the villa-door with life inside,
 While an inch outside were those blood-bright eyes, 610
 And black lips wrinkling o'er the flash of teeth,
 And tongues that lolled — Oh God that madest man!
 They parleyed in their language. Then one whined —
 That was the policy and master-stroke —
 Deep in his throat whispered what seemed a name —
 "Open to Caponsacchi!" Guido cried:
 "Gabriel!" cried Lucifer at Eden-gate.
 Wide as a heart, opened the door at once,
 Showing the joyous couple, and their child
 The two-weeks' mother, to the wolves, the wolves 620
 To them. Close eyes! And when the corpses lay
 Stark-stretched, and those the wolves, their wolf-work done,
 Were safe-embosomed by the night again,
 I knew a necessary change in things;
 As when the worst watch of the night gives way,
 And there comes duly, to take cognizance,
 The scrutinizing eye-point of some star —
 And who despairs of a new daybreak now?
 Lo, the first ray protruded on those five!
 It reached them, and each felon writhed transfixed. 630
 Awhile they palpitated on the spear
 Motionless over Tophet: stand or fall?
 "I say, the spear should fall — should stand, I say!"
 Cried the world come to judgment, granting grace
 Or dealing doom according to world's wont,
 Those world's-bystanders grouped on Rome's cross-road
 At prick and summons of the primal curse
 Which bids man love as well as make a lie.
 There prattle they, discoursed the right and wrong.
 Turned wrong to right, proved wolves sheep and sheep wolves, 640
 So that you scarce distinguished fell from fleece;
 Till out spoke a great guardian of the fold,
 Stood up, put forth his hand that held the crook,

gennem luften, og et tyndt snelag
 dækkede græsstien og havemulden.
 Alt var højtideligt, tyst, ildevarslende, — da, ha?
 med glimten en flok varulve listede hen
 over sneen. Disse flammer var Guidos øjne i front,
 og alle fem fandt og betrådte det, sporet
 til hvor en dørtrinssprække af varme og lys
 forrådte villadøren og livet indenfor,
 medens hine blodglinsende øjne og sorte læber, 610
 der krusedes over blink af tænder og tunger, der hang ud,
 var en tomme udenfor — Åh Gud som skabte mennesket!
 De talte sammen på deres eget sprog. Så peb én —
 det var listen og mesterstykket —
 dybt i hans hals hviskede, hvad der syntes et navn —
 „Åben for Caponsacchi!” råbte Guido:
 „Gabriel!” råbte Lucifer ved Paradisets port.
 Vidt som et hjerte åbnede døren sig straks
 og viste det glade par og deres barn,
 den to ugers nybagte mor til ulvene, ulve 620
 for dem. Luk øjnene! Og da ligene lå
 helt udstrakte, og disse ulve, deres ulvearbejde gjort,
 atter trygt blev omfavnet af natten, vidste jeg
 at tingene nødvendigvis havde forandret sig;
 som når den værste nattevagt viger,
 og der til rette tid kommer for at bemærkes
 en stjernes granskende øje —
 og hvem opgiver nu håbet om et nyt daggry?
 Se, den første stråle trængte frem til disse fem!
 Den nåede dem, og hver enkelt forbryder vred sig 630
 gennemboret. En stund skælvede de på spyddet
 ubevægeligt over Tofet: står det eller falder det?^{*}
 „Jeg siger spyddet burde falde — siger jeg burde stå!”
 Råbte verden, der dømte, idet den viste nåde
 eller tildelte en dom i overensstemmelse med verdens
 ønske, hine verdens tilskuere forsamlet ved Roms korsvej,
 som ansporet og opfordret af den ur-forbandelse,
 der byder mennesket at elske såvel som at sige en løgn.
 Der sludrede de, diskuterede det rette og forkerte,
 forvandlede forkert til rigtigt, beviste at ulve var får og får ulve, 640
 så man næppe skelnede pels fra uldskind;
 indtil en stor beskytter af folden udtalte sig,[†]

^{*} Tofet: en offerhøje i Det Gamle Testamente til børneofring, *Jer.* 7, 31. (Penguin).

[†] stor beskytter: Paven. Forbryderne er ophængt på spyddet (strålen l. 629), og paven afsiger sin dom.

stod op, strakte hånden ud som holdt hyrdestaven,
 And motioned that the arrested point decline:
 Horribly off, the wriggling dead-weight reeled,
 Rushed to the bottom and lay ruined there.
 Though still at the pit's mouth, despite the smoke
 O' the burning, tarriers turned again to talk
 And trim the balance, and detect at least
 A touch of wolf in what showed whitest sheep, 650
 A cross of sheep redeeming the whole wolf, —
 Vex truth a little longer: — less and less,
 Because years came and went, and more and more
 Brought new lies with them to be loved in turn.
 Till all at once the memory of the thing, —
 The fact that, wolves or sheep, such creatures were, —
 Which hitherto, however men supposed,
 Had somehow plain and pillar-like prevailed
 I' the midst of them, indisputably fact,
 Granite, time's tooth should grate against, not graze, — 660
 Why, this proved sandstone, friable, fast to fly
 And give its grain away at wish o' the wind.
 Ever and ever more diminutive,
 Base gone, shaft lost, only entablature,
 Dwindled into no bigger than a book,
 Lay of the column; and that little, left
 By the roadside 'mid the ordure, shards and weeds.
 Until I haply, wandering that lone way,
 Kicked it up, turned it over, and recognized,
 For all the crumblement, this abacus, 670
 This square old yellow book, — could calculate
 By this the lost proportions of the style.

This was it from, my fancy with those facts,
 I used to tell the tale, turned gay to grave,
 But lacked a listener seldom; such alloy,
 Such substance of me interfused the gold
 Which, wrought into a shapely ring therewith,
 Hammered and filed, fingered and favored, last
 Lay ready for the renovating wash
 O' the water. "How much of the tale was true?" 680
 I disappeared; the book grew all in all;
 The lawyer's pleadings swelled back to their size, —
 Doubled in two, the crease upon them yet,
 For more commodity of carriage, see! —

og gjorde tegn til at den standsede spydspids skulle sænkes.
 Rædselsfuldt rullede den vrikkende dødvægt af,
 styrtede til bunden og lå ødelagt dér.
 Skønt de stadig var ved skaktens mund, på trods af røg
 fra branden, begyndte nølere igen at snakke
 og balancere vægten og i det mindste opdage
 et anstrøg af ulv i, hvad der viste sig som det hvideste får, 650
 et fårs kors, der befrier hele ulven for skyld, —
 plag sandheden lidt længere; — mindre og mindre,
 fordi årene kom og gik, og flere og flere
 bragte nye løgne med sig til at blive elsket på skift.
 Indtil lige pludselig erindringen om hændelsen, —
 kendsgerningen at ulve og får var sådanne skabninger, —
 hvilket hidtil, hvorledes folk end troede,
 på en eller anden måde klart og søjleagtig havde hersket
 midt iblandt dem, et ubestrideligt faktum,
 granit som tiden tand ville skure mod, ikke skrabe, — 660
 ja, denne viste sig at være sandsten, skør, hurtig til *
 at flyve og give sine korn bort, som vinden ønskede det.
 Til stadighed lå der mindre og mindre af søjlen,
 basen var borte, skافتet mistet, kun entablementet,
 der var svundet ind til intet større end en bog;
 og dette lidt var efterladt ved vejsiden
 midt mellem skarn, potteskår og ukrudt.
 Indtil jeg, vandrende hin ensomme vej, tilfældigvis
 sparkede den i vejret, vendte den og indså,
 på trods af al smuldren, om denne abacus, 670
 denne firkantede gamle gule bog, — at jeg med
 denne kunne beregne søjlens mistede proportioner.

Det var med disse forestillinger om disse kendsgerninger,
 at jeg plejede at fortælle historien, forvandlede muntert til alvor,
 men manglede sjældent en tilhører; sådan legering,
 sådant stof af mig blandede sig med guldets,
 som derpå bearbejdet til en velskabt ring,
 hamret og filet, fingereret og udsmykket, til sidst
 lå parat til vandets renoverende vask.[†]
 „Hvor meget af historien var sand?” 680
 Jeg forsvandt; alt i alt voksede bogen; sagførerens
 indlæg svulmede tilbage til sin oprindelig størrelse, —
 fordoblet til to, folden er der endnu,
 så den var nemmere at transportere, ser I! —

* denne: erindringen om hændelsen (l. 655); hændelsen: mordsagen.

† vand: syre.

And these are letters, veritable sheets
 That brought posthaste the news to Florence, writ
 At Rome the day Count Guido died, we find,
 To stay the craving of a client there,
 Who bound the same and so produced my book.
 Lovers of dead truth, did ye fare the worse? 690
 Lovers of live truth, found ye false my tale?
 Well, now; there's nothing in nor out o' the world
 Good except truth: yet this, the something else,
 What's this then, which proves good yet seems untrue?
 This that I mixed with truth, motions of mine
 That quickened, made the inertness malleolable
 O' the gold was not mine, — what's your name for this?
 Are means to the end, themselves in part the end?
 Is fiction which makes fact alive, fact too?
 The somehow may be thishow.
 I find first 700
 Writ down for very A B C of fact,
 "In the beginning God made heaven and earth;"
 From which, no matter with what lisp, I spell
 And speak you out a consequence — that man,
 Man, — as befits the made, the inferior thing, —
 Purposed, since made, to grow, not make in turn,
 Yet forced to try and make, else fail to grow, —
 Formed to rise, reach at, if not grasp and gain
 The good beyond him, — which attempt is growth, —
 Repeats God's process in man's due degree, 710
 Attaining man's proportionate result, —
 Creates, no, but resuscitates, perhaps.
 Inalienable, the arch-prerogative
 Which turns thought, act — conceives, expresses too!
 No less, man, bounded, yearning to be free,
 May so project his surplusage of soul
 In search of body, so add self to self
 By owning what lay ownerless before, —
 So find, so fill full, so appropriate forms —
 That, although nothing which had never life 720
 Shall get life from him, be, not having been,
 Yet, something dead may get to live again,
 Something with too much life or not enough,
 Which, either way imperfect, ended once:
 An end whereat man's impulse intervenes,

Og disse er brevene, virkelige papirark
 som, erfarer vi, ekspres bragte nyhederne til Firenze,
 skrevet i Rom på dagen, hvor grev Guido døde,
 for der at efterkomme en klients forlangende,
 som indbandt dem og således fremstillede min bog.
 Elskere af død sandhed, er I mere ilde faren?
 Elskere af levende sandhed, finder I, at min historie er falsk?
 Nuvel; der er intet godt i verden heller ikke udenfor
 bortset fra sandheden. Dog dette, dette noget andet,
 hvad er dette så, der viser sig at være godt, men synes usandt?
 Dette, som jeg blandede med sandhed, mine forslag
 som gjorde levende, gjorde det uvirksomme til hammerbart
 guld, var ikke mit, — hvad er jeres navn for dette?
 Er midler til målet selv en del af målet?
 Er fiktion som gør fakta levende også fakta?
 Det 'et eller andet' kunne være 'netop dette'!

690

Først konstaterer jeg, 700

skrevet ned som en kendsgerningernes ABC:
 „I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden;”
 ud fra hvilket, uanset med hvilken læspen,
 jeg staver og forkynder for dig — nemlig at mennesket,
 mennesket, — som det sømmer sig den skabte, den inferiøre ting, —
 agtede, eftersom han var skabt, at vokse, ikke selv skabe,
 dog tvunget til at prøve at skabe, ellers ude af stand til at vokse, —
 dannet til at stige op, stræbe efter, hvis ikke gribe og vinde
 det gode hinsides ham selv, — dette forsøg er vækst, —
 det gentager Guds proces i mennesket i passende grad,
 og opnår et for mennesket forholdsmæssigt resultat, —
 skaber, nej, men genopliver, måske.

710

Uoverdragelig er ærkeforretten, der drejer tanke og
 handling — også forstår og udtrykker!*

Ikke desto mindre kan det bundne mennesket, idet det længes
 efter at være fri, således planlægge sit overskud af sjæl
 i søgen efter krop, således føje til sit selv
 ved at eje, hvad der før lå ejerløs, —
 således finde, således fylde op, således tilegne sig former, —
 at, selvom intet, som slet ikke havde liv, skal
 modtage liv af ham, noget blive til, som ikke har været til, —
 så kan dog noget dødt måske igen komme til live,
 noget med for meget liv eller ikke nok,
 som, om end begge måder er ufuldkomne, engang afsluttedes:
 en afslutning som mennesket bevæggrund griber ind i,

720

---

* ærkeforretten: eller ærkeprivilegiet er Guds og kan ikke overdrages til mennesket (Cook).

Makes new beginning, starts the dead alive,
 Completes the incomplete and saves the thing.
 Man's breath were vain to light a virgin wick, —
 Half-burned-out, all but quite-quenched wicks o' the lamp
 Stationed for temple-service on this earth, 730
 These indeed let him breathe on and relume!
 For such man's feat is, in the due degree,
 — Mimic creation, galvanism for life.
 But still a glory portioned in the scale.
 Why did the mage say, — feeling as we are wont
 For truth, and stopping midway short of truth,
 And resting on a lie, — "I raise a ghost"?
 "Because," he taught adepts, "man makes not man.
 "Yet by a special gift, an art of arts,
 "More insight and more oversight and much more 740
 "Will to use both of these than boast my mates,
 "I can detach from me, commission forth
 "Half of my soul; which in its pilgrimage
 "O'er old unwandered waste ways of the world,
 "May chance upon some fragment of a whole,
 "Rag of flesh, scrap of bone in dim disuse,
 "Smoking flax that fed fire once: prompt therein
 "I enter, spark-like, put old powers to play,
 "Push lines out to the limit, lead forth last
 "(By a moonrise through a ruin of a crypt) 750
 "What shall be mistily seen, murmuringly heard,
 "Mistakenly felt: then write my name with Faust's!"*
 Oh, Faust, why Faust? Was not Elisha once? —
 Who bade them lay his staff on a corpse-face.
 There was no voice, no hearing: he went in
 Therefore, and shut the door upon them twain,
 And prayed unto the Lord: and he went up
 And lay upon the corpse, dead on the couch,
 And put his mouth upon its mouth, his eyes
 Upon its eyes, his hands upon its hands, 760
 And stretched him on the flesh; the flesh waxed warm:
 And he returned, walked to and fro the house,
 And went up, stretched him on the flesh again,
 And the eyes opened.'T is a credible feat
 With the right man and way.
 Enough of me!

---

* Ll. 722-52: se (Ohio 7; 279) angående den her benyttede terminologi, hentet fra okkult videnskab.

skaber en ny begyndelse, vækker det døde til live,
 fuldender det ufuldendte og redder tingen.
 Menneskets åndedrag ville være nyttesløst til at tænde en ny
 væge, — halvt udbrændte, næsten helt slukkede væger i lampen,
 anbragt til tempeltjeneste på denne jord, 730
 sandelig lad ham ånde på disse og genantænde dem!
 Thi således er menneskets bedrift, i tilbørlig grad,
 — efterlignet skabelse, galvanisme i stedet for liv,
 men, målt forholdsmæssigt, stadigvæk en herlighed.
 Mageren, — der følte for sandheden som vi er vant til,*
 men standsede midtvejs af mangel på sandhed og støttede
 sig til en løgn, — hvorfor spurgte han: „Fremmaner jeg et spøgelse?”
 „Ja, fordi,” lærte han de indviede, „mennesket skaber ikke
 mennesket. Dog ved en særlig evne, en kunstens kunst,
 ved mere indsigt og et skarpere blik og meget mere vilje 740
 til at bruge begge af disse, end mine kammerater praler af,
 kan jeg skille halvdelen af min sjæl fra selv mig,
 og give den bemyndigelse; som i sin pilgrimsrejse
 over verdens gamle ubevandrede øde veje måske
 tilfældigvis kan støde på et fragment af det hele,
 en las af død, en stump af en knogle, hvis brug er dunkel,
 rygende hør som engang nærede ilden. Omgående
 går jeg derind, sætter gnistagtigt gamle magter i spil,
 skubber linjer ud til grænsen og leder
 (ved en måneopgang gennem en forfalden krypt)† 750
 til sidst frem til det, som vil blive set fåget, hørt mumlende,
 følt fejlagtigt: skriv da mit navn sammen med Fausts!”
 Åh, Faust, hvorfor Faust? Var Elisa ikke engang til? —
 som bad dem lægge sin stav på et ligs ansigt.
 Der var ingen stemme, ikke en lyd hørtes. Han gik
 derfor ind og lukkede de to andre ude
 og bad til Herren. Og han steg op
 og lagde sig på liget, der lå dødt på lejet,
 og lagde sin mund på dets mund, sine øjne
 på dets øjne, sine hænder på dets hænder, 760
 han lå udstrakt på kødet; kødet blev varmt.
 Og han vendte tilbage og gik frem og tilbage i huset,
 og steg op, lagde sig igen udstrakt på kødet,
 og øjnene åbnede sig. Dette er en troværdig bedrift
 med den rette mand og måde.‡

* mageren: magiker, det vil her sige digteren.

† Formodentlig efter et billede af den romerske maler Piranese fra det attende århundrede (Penguin).

‡ Faust blev hjulpet af Mefisto, Elisa blev hjulpet af Gud. Historien er efter 2 Kong. 29-35.

Nok om mig!

The Book! I turn its medicinale leaves
 In London now till, as in Florence erst,
 A spirit laughs and leaps through every limb,
 And lights my eye, and lifts me by the hair,
 Letting me have my will again with these 770
 — How title I the dead alive once more?
 Count Guido Franceschini the Aretine,
 Descended of an ancient house, though poor,
 A beak-nosed bushy-bearded black-haired lord,
 Lean, pallid, low of stature yet robust,
 Fifty years old, — having four years ago
 Married Pompilia Comparini, young,
 Good, beautiful, at Rome, where she was born,
 And brought her to Arezzo, where they lived 780
 Unhappy lives, whatever curse the cause, —
 This husband, taking four accomplices,
 Followed this wife to Rome, where she was fled
 From their Arezzo to find peace again,
 In convoy, eight months earlier, of a priest,
 Aretine also, of still nobler birth,
 Giuseppe Caponsacchi, — caught her there
 Quiet in a villa on a Christmas night,
 With only Pietro and Violante by,
 Both her putative parents; killed the three,
 Aged, they, seventy each, and she, seventeen, 790
 And, two weeks since, the mother of his babe
 First-born and heir to what the style was worth
 O' the Guido who determined, dared and did
 This deed just as he purposed point by point.
 Then, bent upon escape, but hotly pressed,
 And captured with his co-mates that same night,
 He, brought to trial, stood on this defence —
 Injury to his honour caused the act;
 And since his wife was false, (as manifest
 By flight from home in such companionship,) 800
 Death, punishment deserved of the false wife
 And faithless parents who abetted her
 I' the flight aforesaid, wronged nor God nor man,
 "Nor false she, nor yet faithless they," replied
 The accuser; "cloaked and masked this murder glooms;
 True was Pompilia, loyal too the pair;
 Out of the man's own heart a monster curled,

Bogen! Jeg vender dens helbredende blade
 nu i London, ligesom førhen i Firenze,
 en ånd ler og springer gennem hvert lem
 og tænder mine øjne og løfter mig ved håret,
 idet den atter lader mig have min vilje med disse, 770
 — hvordan kalder jeg endnu engang de døde til live?
 Grev Guido Franceschini, arentineren,
 nedstammede fra et gammelt hus, skønt fattigt,
 en spidsnæset, buskskægget, sorthåret herre,
 mager, bleg, lav af statur, dog robust,
 halvtreds år gammel, — han havde for fire år siden
 giftet sig med Pompilia Comparini, ung
 god og smuk, i Rom, hvor hun var født,
 og bragt hende til Arezzo, hvor de levede
 ulykkelige liv, hvilken forbandelse der end var årsagen, 780
 — denne husbond, idet han tog fire medskyldige med sig,
 fulgte denne hustru til Rom, — som hun otte måneder
 tidligere, for igen at finde fred, var flygtet til fra Arezzo
 under beskyttelse af en præst,
 også arentiner og endnu adeligere af fødsel,
 Giuseppe Caponsacchi, — og fangede hende der,
 stille i en villa en juleaften
 med kun Pietro og Violante tilstede,
 begge hendes formodede forældre; dræbte de tre,
 de to hver halvfjerds år gammel, og hun sytten, 790
 og for to uger siden mor til hans barn,
 den førstefødte og arving, til det titlen var værd,
 af denne Guido, som besluttede, vovede og udførte denne
 dåd punkt for punkt, akkurat som han havde haft i sinde.
 Så han, der straks var flygtet, men blev heftigt presset og fanget
 sammen med sine kammerater samme nat, holdt,
 da han blev bragt for retten, fast på dette forsvar,
 at krænkelse af hans ære var årsag til handlingen;
 at eftersom hans kone var utro, (som var åbenbart
 ved hendes flugt fra hjemmet i sådant selskab,) 800
 ville døden, den fortjente straf for den utro hustru
 og de troløse forældre, der hjalp hende i den
 bemeldte flugt, hverken forurette Gud eller menneske.
 „Hun var hverken utro eller de troløse,” svarede
 anklageren, „skjulte og tilslørede er disse morddunkelheder;
 Pompilia var tro, ligeledes var ægteparret loyalt;
 ud af mandens eget hjerte snoede et uhyre sig,*

* Dette uhyre, der kom fra Guidos hjerte, var hans plan om at lokke Pompilia til ægteskabsbrud med Caponsacchi som medvider, for at kunne dræbe hende for utroskab (Cook).

Which — crime coiled with connivancy at crime —
 His victim's breast, he tells you, hatched and reared;
 Uncoil we and stretch stark the worm of hell!" 810

A month the trial swayed this way and that
 Ere judgment settled down on Guido's guilt;
 Then was the Pope, that good Twelfth Innocent,
 Appealed to: who well weighed what went before,
 Affirmed the guilt and gave the guilty doom.

Let this old woe step on the stage again!
 Act itself o'er anew for men to judge,
 Not by the very sense and sight indeed —
 (Which take at best imperfect cognizance,
 Since, how heart moves brain, and how both move hand, 820
 What mortal ever in entirety saw?)

— No dose of purer truth than man digests,
 But truth with falsehood, milk that feeds him now,
 Not strong meat he may get to bear some day —
 To-wit, by voices we call evidence,
 Uproar in the echo, live fact deadened down,
 Talked over, bruited abroad, whispered away,
 Yet helping us to all we seem to hear:
 For how else know we save by worth of word?

Here are the voices presently shall sound 830
 In due succession. First, the world's outcry
 Around the rush and ripple of any fact
 Fallen stonewise, plumb on the smooth face of things;
 The world's guess, as it crowds the bank o' the pool,
 At what were figure and substance, by their splash:
 Then, by vibrations in the general mind,
 At depth of deed already out of reach.

This threefold murder of the day before, —
 Say, Half-Rome's feel after the vanished truth;
 Honest enough, as the way is: all the same, 840
 Harboring in the centre of its sense
 A hidden germ of failure, shy but sure,
 To neutralize that honesty and leave
 That feel for truth at fault, as the way is too.
 Some prepossession such as starts amiss,
 By but a hair's breadth at the shoulder-blade,
 The arm o' the feeler, dip he ne'er so bold;
 And so leads waveringly, lets fall wide

som — forbrydelse sammenrullet med medviden i forbrydelse —
 var udrugget og opfostret i hans offers hjerte, fortæller han jer;
 vi opruller ormen fra helvede og strækker den helt ud!” 810
 En måned svajede retssagen hid og did,
 før en dom afgjorde Guidos skyld;
 så blev der appelleret til paven, den tolvte Innocens,
 som på udmærket vis vejede, hvad der gik forud,
 bekræftede skylden og dømte skyldig.

Lad denne gamle elendighed atter træde ind på scenen!
 Spille sig selv på ny så folk kan dømme,
 sandelig ikke ved hjælp af følelsen og synet
 — (som i bedste fald er ufuldkommen erkendelse,
 thi hvordan hjertet bevæger hjernen, og hvordan begge bevæger 820
 hånden, hvilken dødelig har nogensinde set det i sin helhed?) —
 Ingen dosis af renere sandhed end et menneske kan fordøje,
 men sandhed blandet med falskhed, mælken som nærer ham nu,
 ikke kraftigt kød, han måske må tåle en eller anden dag —
 dette vil vi gøre ved hjælp af stemmer, vi kalder vidnesbyrd,
 spektakel i ekkoet, levende kendsgerninger dæmpet ned,
 omtalt, udbredt og hvisket bort, som
 dog hjælper os til alt, vi synes at høre,
 for hvordan får vi ellers viden, andet end ved ords værdi?

Her er stemmerne der vil lyde om lidt* 830
 i behørig rækkefølge. Først verdens ramaskrig
 over brusen og krusen fra enhver kendsgerning,
 der falder som en sten lige ned på tingenes overflade;
 verdens gæt, som den mænger sig ved dammens bred,
 om hvad der var form og substans ved dens plask.
 Dernæst, ved svingningerne i almenhedens bevidsthed
 om dybden af dåden, der allerede var uden for rækkevidde.
 Dette tredobbelte mord fra dagen i går, —
 hør hvad det Halve-Rom føler efter sandhed er forsvundet;
 det er ærligt nok, som det nu er; alligevel, 840
 rummede det i sin inderste betydning
 en skjult juvel af svigt, undselig, men bestemt
 til at neutralisere den ærlighed og efterlade
 hin følelse af sandhed på vildspor, således som det også er.
 En eller anden forudfattet mening, sådan en der begynder galt
 ved kun en hårsbredds afvigelse ved skulderbladet hos
 den, der føler med armen, om han så dypper den aldrig så tappert;
 og således bevæger den famlende — rammer langt forbi mærket,

* Ll. 830-874: resumé af bog 2, *Det Halve Rom*.

O' the mark its finger meant to find, and fix
 Truth at the bottom, that deceptive speck. 850
 With this Half-Rome, — the source of swerving, call
 Over-belief in Guido's right and wrong
 Rather than in Pompilia's wrong and right:
 Who shall say how, who shall say why? 'Tis there —
 The instinctive theorizing whence a fact
 Looks to the eye as the eye likes the look.
 Gossip in a public place, a sample-speech.
 Some worthy, with his previous hint to find
 A husband's side the safer, and no whit
 Aware he is not Æacus the while, — 860
 How such an one supposes and states fact
 To whosoever of a multitude
 Will listen, and perhaps prolong thereby
 The not-unpleasant flutter at the breast,
 Born of a certain spectacle shut in
 By the church Lorenzo opposite. So, they lounge
 Midway the mouth o' the street, on Corso side,
 Twixt palace Fiano and palace Ruspoli,
 Linger and listen; keeping clear o' the crowd,
 Yet wishful one could lend that crowd one's eyes, 870
 (So universal is its plague of squint)
 And make hearts beat our time that flutter false:
 — All for truth's sake, mere truth, nothing else!
 How Half-Rome found for Guido much excuse.

Next, from Rome's other half, the opposite feel
 For truth with a like swerve, like unsuccess, —
 Or if success, by no more skill but luck
 This time, through siding rather with the wife,
 Because a fancy-fit inclined that way,
 Than with the husband. One wears drab, one pink; 880
 Who wears pink, ask him "Which shall win the race,
 "Of coupled runners like as egg and egg?"
 "— Why, if I must choose, he with the pink scarf."
 Doubtless for some such reason choice fell here.
 A piece of public talk to correspond
 At the next stage of the story; just a day
 Let pass and new day brings the proper change.

det er meningen hans finger skal finde og derefter
 fæstne sandheden på bunden, hin bedrageriske plet.* 850
 Hvad angår dette Halve-Rom, — kald kilden til afvigelsen
 en for stor tro på Guidos ret og forurettelse
 snarere end på Pompilias forurettelse og ret.
 Hvem skal sige hvordan, hvem skal sige hvorfor?
 Den er der — den instinktive teoretisering, der får en kendsgerning
 til at se ud for øjet, som øjet kan lide at se det.
 Sladder på et offentligt sted, som mønstertale.
 En eller anden agtværdig person med sine tidligere antydninger om
 at ægtemandens side var mere sikker, og som ikke er det ringeste
 klar over, at han ikke er Æakos imedens, —† 860
 hvordan sådan en antager og fastslå fakta
 til hvem som helst i en mængde,
 der vil lytte, og måske derved forlænge
 den ikke ubehagelige banken i brystet,
 født af et vist skuespil, der er lukket inde
 i Lorenzokirken overfor. Så, de driver omkring
 midtvejs fra gadeåbningen, mod Corsosiden,
 mellem Fianopaladset og Ruspilpaladset, bliver
 stående og lytter; idet de holder sig klar af mængden,
 længes de dog efter at kunne give denne mængde deres øjne 870
 (så universel er dens skeleri-pest)‡
 og få hjerter, som banker forkert, til at slå i takt med deres:
 — alt for sandhedens skyld, slet og ret sandhed, intet ellers!
 Hvordan det Halve-Rom fandt meget til Guidos undskyldning.

Derefter, fra Roms anden halvdel, den modsatte følelse§
 for sandhed med en lignende afvigelse, samme mangel på succes —
 eller hvis succes, da ikke ved større færdighed, men ved held,
 skønt der denne gang snarere tages parti for hustruen,
 i hvert fald gik deres forkærlighed i den retning,
 end for ægtemanden. Den ene er klædt i gråbrunt, 880
 den anden i lyserødt; spørg ham, der er i lyserødt:
 „Hvem vil vinde løbet med to løbere, der er ens som to æg?”
 „— Ja, hvis jeg skal vælge, ham med det lyserøde tørklæde.”
 Utvivlsomt af en grund i den retning faldt valget her.
 En offentlig snak til at svare til
 historiens næste stadium; lad blot en dag gå
 og en ny dag bringe den passende forandring.

* bedrageriske plet: på grund af lysbrydningen i vandet.

† Æakus: Konge i Ægina, berømt for sin retfærdighed.

‡ ‘mængden skeler, ser ikke mordene på den sande måde’ ifølge det Halve-Rom (Clarendon).

§ Ll. 875-901: resumé af bog 3, *Det andet Halve Rom*.

Another sample-speech i' the market-place
 O' the Barberini by the Capucins;
 Where the old Triton, at his fountain-sport, 890
 Bernini's creature plated to the paps,
 Puffs up steel sleet which breaks to diamond dust,
 A spray of sparkles snorted from his conch,
 High over the caritellas, out o' the way
 O' the motley merchandizing multitude.
 Our murder has been done three days ago,
 The frost is over and gone, the south wind laughs,
 And, to the very tiles of each red roof
 A-smoke i' the sunshine, Rome lies gold and glad:
 So, listen how, to the other half of Rome, 900
 Pompilia seemed a saint and martyr both!

Then, yet another day let come and go,
 With pause prelusive still of novelty,
 Hear a fresh speaker! — neither this nor that
 Half-Rome aforesaid; something bred of both:
 One and one breed the inevitable three,
 Such is the personage harangues you next;
 The elaborated product, *tertium quid*:
 Rome's first commotion in subsidence gives
 The curd o' the cream, flower o' the wheat, as it were, 910
 And finer sense o' the city. Is this plain?
 You get a reasoned statement of the case,
 Eventual verdict of the curious few
 Who care to sift a business to the bran
 Nor coarsely bolt it like the simpler sort.
 Here, after ignorance, instruction speaks;
 Here, clarity of candor, history's soul,
 The critical mind, in short: no gossip-guess.
 What the superior social section thinks,
 In person of some man of quality 920
 Who, — breathing musk from lace-work and brocade,
 His solitaire amid the flow of frill,
 Powdered peruke on nose, and bag at back,
 And cane dependent from the ruffled wrist, —
 Harangues in silvery and selectest phrase

Endnu en mønstertale, denne gang
 af kapucinerne ved Barberini-markedspladsen,*
 hvor gamle Triton i sin springvandsleg, 890
 Berninis skabning pansret til brystvorterne, puster
 en stålrørsagtig stråle op, der knuses til diamantstøv,
 et sprøjt af gnister, prustet fra hans konkylie,
 højt over hestevognene og af vejen for
 den brogede handelsdrivende folkemængde.
 Vort mord er blevet begået for tre dage siden,
 frosten er ovre og borte, søndenvindene ler,
 og op til selve teglstenene af hvert røde tag,
 rygende i solskinnet, ligger Rom gylden og glad..
 Så lyt hvordan Pompilia, for den anden halvdel af Rom, 900
 syntes både en helgen og en martyr!

Så, lad yderligere en dag komme og gå†
 med en pause til at indleder flere nyheder,
 at høre en ny taler! — hverken dette eller det
 det førnævnte Halve-Rom; noget født af begge.
 En og en avler den uundgåelige tredje,
 sådan er personen, der dernæst holder tale for jer;
 det udarbejdede produkt, *tertium quid*.‡
 Roms første livsbevægelser giver
 flødens ostemasse, hvedens blomst, så at sige, 910
 og en finere fornemmelse for byen. Er dette klart?
 I får en motiveret fremstilling af sagen,
 den endelige kendelse af de interesserede få,
 som har lyst til at sigte en sag, til kun klidet er tilbage,
 heller ikke sigter det groft som den simplere sort.
 Her efter uvidenhed taler belæring;
 her oprigtighedens klarhed, historiens sjæl,
 det kritiske sind, kort sagt: intet sladder-gætteri.
 Hvad det øvre sociale lag mener,
 repræsenteret af en eller anden mand af stand, 920
 som — duftende af moskus fra kniplinger og brokade,
 hans *solitaire* indfattet i en væld af frynser,
 pudret paryk på næsen og pose på ryggen,§
 og en stok hængende ned fra en kalvekrøset vrist, —
 taler i sølvklare og mest udsøgte udtryk

* kapuciner: en franciskanerorden. — Triton: græsk havgud der blæste i en konkylie.

† Ll. 902-934: resumé af bog 4, *Noget Tredje*.

‡ *tertium quid*: et eller andet tredje.

§ pudret paryk på næsen og pose på ryggen: parykhåret hænger ud over næsen. På ryggen er det bundet op i en lille pose (Clarendon). — *Solitaire*: et smykke der fæstner snorene fra posen (Ohio).

'Neath waxlight in a glorified saloon
 Where mirrors multiply the girandole:
 Courting the approbation of no mob,
 But Eminence This and All-Illustrious That
 Who take snuff softly, range in well-bred ring, 930
 Card-table-quitters for observance' sake,
 Around the argument, the rational word —
 Still, spite its weight and worth, a sample-speech.
 How Quality dissertated on the case.

So much for Rome and rumor; smoke comes first:
 Once the smoke risen untroubled, we descry
 Clearlier what tongues of flame may spire and spit
 To eye and ear, each with appropriate tinge
 According to its food, or pure or foul.
 The actors, no mere rumors of the act, 940
 Intervene. First you hear Count Guido's voice,
 In a small chamber that adjoins the court,
 Where Governor and Judges, summoned thence,
 Tommati, Venturini and the rest,
 Find the accused ripe for declaring truth.
 Soft-cushioned sits he; yet shifts seat, shirks touch,
 As, with a twitchy brow and wincing lip
 And cheek that changes to all kinds of white,
 He proffers his defence, in tones subdued
 Near to mock-mildness now, so mournful seems 950
 The obtuser sense truth fails to satisfy;
 Now, moved, from pathos at the wrong endured,
 To passion; for the natural man is roused
 At fools who first do wrong, then pour the blame
 Of their wrong-doing, Satan-like, on Job.
 Also his tongue at times is hard to curb;
 Incisive, nigh satiric bites the phrase,
 Rough-raw, yet somehow claiming privilege
 — It is so hard for shrewdness to admit
 Folly means no harm when she calls black white! 960
 — Eruption momentary at the most,
 Modified forthwith by a fall o' the fire,
 Sage acquiescence; for the world 's the world,
 And, what it errs in, Judges rectify:
 He feels he has a fist, then folds his arms
 Crosswise and makes his mind up to be meek.
 And never once does he detach his eye

under voksllys i en glansfuld salon,
 hvor spejle mangfoldiggør armlysestager:
 søger ikke at vinde bifald af nogen pøbel,
 men af eminence dit og vidtberømt dat, som tager
 snustobak med lempe, har sin gang i velopdragne kredse 930
 forlader kortbordet efter passende varighed,
 vælger ved diskussioner det fornuftige ord —
 dog stadigvæk, på trods af dens vægt og værd, en typisk tale.
 Hvordan fornemheden disputerede om sagen.

Så meget om Rom og rygter; røg kommer først.*
 Når først røgen er steget uforstyrret op, opdager vi
 tydeligere med øje og øre hvilke ildtunger, der kan skyde op
 og udspy gnister, hver med sin behørig farve,
 alt efter dets føde, ren eller uren.
 Aktørerne, ikke blot rygter om handlingen, 940
 tager affære. Først hører I grev Guidos stemme
 i et lille værelse ved siden af retssalen,
 hvor guvernør og dommere, der er indkaldt dér,
 Tommati, Venturini og resten,
 finder den anklagede moden til af afsløre sandheden.
 Han sidder på bløde puder; skifter dog sæde, undgår berøring,
 mens han med fortrukket bryn og sitrende læbe,
 og kinder som skifter mellem alle nuancer af hvidt,
 tilbyder sit forsvar i en afdæmpet tone, snart med næsten
 påtaget mildhed, — som er den sløvere forstand sørgmodig 950
 over, at sandheden ikke kan stille tilfreds; —
 snart bevæget til lidenskab, af patos over
 den udholdte uret; thi den oprigtige mand oprøres
 over tåber, som først gør uret, derefter hælder
 skylden for deres forseelser satanagtigt på Job.
 Hans tunge er undertiden også svær at tøjle;
 skarp, næsten satirisk bider hans ord,
 barske, rå, dog på en eller anden måde med krav på særret,
 — det er så svært for skarpsindighed at indrømme, at
 dumhed ikke mener noget ondt, når den kalder sort for hvidt! 960
 — Udbrud der højst er forbigående og
 straks modificeres når lidenskabens aftager,
 klog føjelighed; for verden er verden,
 og hvad den tager fejl i retter dommerne.
 Han opdager han har knyttet næverne, folder så armene
 over kors og beslutter sig til at være ydmyg.
 Og aldrig fjerner han sit øje fra dem,

* Ll. 935-1007: resumér af bog 5, *Grev Guido Franceschini*.

From those ranged there to slay him or to save,
 But does his best man's-service for himself,
 Despite, — what twitches brow and makes lip wince, — 970
 His limbs' late taste of what was called the Cord,
 Or Vigil-torture more facetiously.
 Even so; they were wont to tease the truth
 Out of loath witness (toying, trifling time)
 By torture: 'twas a trick, a vice of the age,
 Here, there and everywhere, what would you have?
 Religion used to tell Humanity
 She gave him warrant or denied him course.
 And since the course was much to his own mind,
 Of pinching flesh and pulling bone from bone 980
 To unhusk truth a-hiding in its hulls,
 Nor whisper of a warning stopped the way,
 He, in their joint behalf, the burly slave,
 Bestirred him, mauled and maimed all recusants,
 While, prim in place. Religion overlooked;
 And so had done till doomsday, never a sign
 Nor sound of interference from her mouth,
 But that at last the burly slave wiped brow,
 Let eye give notice as if soul were there,
 Muttered. "'T is a vile trick, foolish more than vile, 990
 "Should have been counted sin; I make it so:
 "At any rate no more of it for me —
 "Nay, for I break the torture-engine thus!"
 Then did Religion start up, stare amain,
 Look round for help and see none, smile and say
 "What, broken is the rack? Well done of thee!
 "Did I forget to abrogate its use?
 "Be the mistake in common with us both!
 "— One more fault our blind age shall answer for,
 "Down in my book denounced though it must be 1000
 "Somewhere. Henceforth find truth by milder means!"
 Ah but, Religion, did we wait for thee
 To ope the book, that serves to sit upon,
 And pick such place out, we should wait indeed!
 That is all history: and what is not now,
 Was then, defendants found it to their cost.
 How Guido, after being tortured, spoke.

der er opstillet dér for at dræbe eller frelse ham,
 men gør selv sin forlovers tjeneste,
 på trods af — det der fortrækker brynet og får læben til at sitre, — 970
 hans lemmer sidste smag af hvad der kaldes strikken*
 eller mere muntert våge-tortur.
 Alligevel; de var vant til at plage sandheden ud af
 uvillige vidner (legende, spøgefulde tider)
 med tortur. Det var et trick, en tidsalderens last
 her, der og allevegne, hvad vil I ha'?
 Religionen plejede at fortælle Humaniteten, at[†]
 hun gav ham bemyndigelse eller nægtede ham proces.
 Og da processen i høj grad var efter hans eget sind
 med at knibe kød og trække knogle fra knogle 980
 for at afbælge sandheden, der skjulte sig i dens hylster,
 (og heller ingen hviskende advarsel standsede måden,)
 anstrengte han sig, den velmægtige slave, til deres fælles bedste,
 gennemptryglede og lemlæstelse alle dissidenter,
 medens Religion, som den øverste tilstedeværende, førte opsyn;
 og havde gjort sådan til dommedag, aldrig et tegn
 heller ingen lyd af indgriben fra hendes mund,
 hvis ikke den velmægtige slave til sidst tørrede sin pande,
 lod øjet give underretning, som om der var en sjæl dér,
 og mumlede: „Det er et ondt trick, mere tåbeligt end ondt, 990
 skulle have været regnet for en synd; jeg gør det til det,
 i hvert fald ikke mere af det hos mig —
 nej, for jeg ødelægger torturmaskinen på denne måde!”
 Så fór Religionen op, stirrede af al kraft,
 så sig omkring efter hjælp og så ingen, smilede og sagde:
 „Hvabehar, er pinebænken brækket? Godt gjort af dig!
 Glemte jeg at afskaffe dens brug?
 Lad os have fejltagelsen tilfælles!
 — En fejl mere skal vor blinde tidsalder åbenbart svarer for,
 skønt det må være undsagt et eller andet sted nede i 1000
 min bog. Find fra nu af sandheden med blidere midler!”
 Men åh, Religion, ventede vi på dig
 til at åbne bogen, der tjener til at sidde på,
 og udvælge sådan et sted, skulle vi sandelig vente!
 Alt dette er historie; og hvad der ikke er til nu,
 var til dengang, de sagsøgte måtte sande dette.
 Hvordan Guido, efter at være blevet tortureret, talte.

* strikken eller våge-tortur: ofret anbringes på en bæk med en forhøjning i midten med løftede ben og armene bundet på ryggen med en strikke, der er forbundet med et hejseværk. Torturen kunne vare fra fem til ti timer.

[†] Humaniteten: civilretten, der også kunne bruge tortur, evt. overvåget af kirken (Ohio).

Also hear Caponsacchi who comes next,
 Man and priest — could you comprehend the coil! —
 In days when that was rife which now is rare. 1010
 How, mingling each its multifarious wires,
 Now heaven, now earth, now heaven and earth at once,
 Had plucked at and perplexed their puppet here,
 Played off the young frank personable priest;
 Sworn fast and tonsured plain heaven's celibate,
 And yet earth's clear-accepted servitor,
 A courtly spiritual Cupid, squire of dames
 By law of love and mandate of the mode.
 The Church's own, or why parade her seal,
 Wherefore that chrism and consecrative work? 1020
 Yet verily the world's, or why go badged
 A prince of sonneteers and lutanists,
 Show colour of each vanity in vogue
 Borne with decorum due on blameless breast?
 All that is changed now, as he tells the court
 How he had played the part excepted at;
 Tells it, moreover, now the second time:
 Since, for his cause of scandal, his own share
 I' the flight from home and husband of the wife,
 He has been censured, punished in a sort 1030
 By relegation, — exile, we should say,
 To a short distance for a little time, —
 Whence he is summoned on a sudden now,
 Informed that she, he thought to save, is lost,
 And, in a breath, bidden re-tell his tale,
 Since the first telling somehow missed effect,
 And then advise in the matter. There stands he,
 While the same grim black-panelled chamber blinks
 As though rubbed shiny with the sins of Rome
 Told the same oak for ages — wave-washed wall 1040
 Against which sets a sea of wickedness.
 There, where you yesterday heard Guido speak,
 Speaks Caponsacchi; and there face him too
 Tommati, Venturini and the rest
 Who, eight months earlier, scarce repressed the smile,
 Forewent the wink; waived recognition so
 Of peccadillos incident to youth,
 Especially youth high-born; for youth means love,
 Vows can't change nature, priests are only men,

Hør også på Caponsacchi, der kommer som den næste,*
 mand og præst — kunne I blot fatte denne blanding! —
 I en tid da dét var almindelig, som nu er sjældent. 1010
 Hvordan de, idet de ved at blande deres mangfoldige tråde,[†]
 snart himmel snart jord, snart himmel og jord samtidig
 havde trukket i og forvirret deres dukker her,
 fremviste den smukke unge frimodige præst;
 tilsværget dybt og kronraget til det rene himmelske cølibat
 og dog samtidig jordens helt anerkendte tjener,
 en høvisk spirituel Amor, damernes væbner
 ved kærlighedens lov og sædvanens krav.
 Kirkens egen, hvorfor ellers skilte med sit segl,
 hvorfor hin hellige olie og helliggjorte arbejde? 1020
 Dog så sandelig verdens, hvorfor ellers blive kaldt
 en fyrste blandt sonetdigtere og lutenister
 og vise enhver af modens påfund,
 båret med passende dekorum på et pletfri bryst?
 Alt det er forandret nu, idet han fortæller retten,
 hvordan han havde spillet en rolle, han misbilligede;
 fortæller det endvidere nu for anden gang,
 thi hvad angår hans årsag til skandalen, hans egen del
 i konens flugt fra hjem og mand,
 var han blevet irettesat, straffet 1030
 ved relegering — forvist, ville vi sige,
 for et kort tidsrum til et sted et lille stykke borte, —
 hvorfra han nu pludselig er blevet indkaldt,
 er blevet oplyst om, at hende, han havde frelst, er mistet,
 og har i et samme åndedrag bedt ham genfortælle sin historie,
 da den første fremstilling ikke fik den ønskede virkning,
 og derefter rådgive i sagen. Der står han, medens
 det samme strenge værelse med de mørke paneler glimter,
 som var det skrubbet skinnende med Roms synder, der i
 umindelige tider var blevet fortalt det samme egetræ — 1040
 bølgekalkede vægge hvor et hav af ondskab er stivnet.
 Der, hvor I igår hørte Guido tale,
 taler Caponsacchi; og der står han ansigt til ansigt
 med Tommati, Venturine og resten, som otte
 måneder tidligere næppe kunne undertrykke et smil,
 undlade at blinke; affærdigede på denne måde
 småsynder, som hører ungdommen til,
 især højbårne yndlinge; thi ungdom betyder elskov,
 hellige løfter kan ikke forandre naturen, præster er kun mænd,

* Ll. 1008-1067: resumé af bog 6, *Guiseppe Caponsacchi*.

[†] de: mand og præst.

And love likes stratagem and subterfuge: 1050
 Which age, that once was youth, should recognize,
 May blame, but needs not press too hard upon.
 Here sit the old Judges then, but with no grace
 Of reverend carriage, magisterial port:
 For why? The accused of eight months since, —
 the same Who cut the conscious figure of a fool,
 Changed countenance, dropped bashful gaze to ground,
 While hesitating for an answer then, —
 Now is grown judge himself, terrifies now
 This, now the other culprit called a judge, 1060
 Whose turn it is to stammer and look strange,
 As he speaks rapidly, angrily, speech that smites:
 And they keep silence, bear blow after blow,
 Because the seeming-solitary man,
 Speaking for God, may have an audience too,
 Invisible, no discreet judge provokes.
 How the priest Caponsacchi said his say.

Then a soul sighs its lowest and its last
 After the loud ones, — so much breath remains
 Unused by the four-days'-dying; for she lived 1070
 Thus long, miraculously long, 'twas thought,
 Just that Pompilia might defend herself.
 How, while the hireling and the alien stoop,
 Comfort, yet question, — since the time is brief,
 And folk, allowably inquisitive,
 Encircle the low pallet where she lies
 In the good house that helps the poor to die, —
 Pompilia tells the story of her life.
 For friend and lover, — leech and man of law
 Do service; busy helpful ministrants 1080
 As varied in their calling as their mind,
 Temper and age: and yet from all of these,
 About the white bed under the arched roof,
 Is somehow, as it were, evolved a one, —
 Small separate sympathies combined and large,
 Nothings that were, grown something very much:
 As if the bystanders gave each his straw,
 All he had, though a trifle in itself,

og elskov kræver krigslist og udflugter, 1050
hvilket alderdom, som engang var ungdom, burde anerkende,
kan dadle det, men behøver ikke at presse så hårdt på.
Her sidder de gamle dommere så, men uden velvilje
i deres ærværdig holdning og embedsmæssige anstand.
For hvorfor? Den anklagede, den samme som for otte måneder
siden bevidst gav indtryk af at være tåbe,
som skiftede ansigtsudtryk, så genert ned i jorden,
medens han dengang tøvede efter et svar, —
er nu selv blevet dommer, forfærder snart
den ene snart den anden tiltalte, kaldet dommer, 1060
hvis tur det nu er til at stamme og se underlig ud,
men han taler hurtigt, vredt, tale der rammer.
Og de tier, udholder slag efter salg,
fordi den tilsyneladende enlige mand,
der taler for Gud, også kan have et publikum,
et usynligt som ingen forsigtig dommer udæsker.*
Hvordan præsten Caponsacchi holdt sin tale.

Så udstøder en sjæl sit dybeste og sidste suk[†]
efter de højlydte, — så meget luft forbliver
ubrugt af den døende på fire dage; for hun levede 1070
så længe, mirakuløst længe, så man tænkte,
at Pompilia måske kunne forsvare sig selv.
Hvordan, — mens lejesvende og fremmede står bøjet[‡]
over hende, trøster og dog spørger, da tiden er knap,
og folk, tilladeligt nysgerrige,
omringer den lave briks, hvor hun ligger
i det gode hus, der hjælper de fattige med at dø, —[§]
Pompilia fortæller sin livshistorie.
For ven og elsker, — doktor og jurist
yder tjenester; travle hjælpsomme opvartere, 1080
så forskellige af profession som af sind
temperament og alder: og dog fra alle disse
omkring den hvide seng under det hvælvede loft
har der, så at sige, på en eller anden måde udviklet sig et hele, —
små og store separate sympatier kombineret,
ting som ingenting var, der i høj grad er blevet til noget:
som om de omkringstående hver gav sit strå,
alt hvad han havde skønt en bagatel i sig selv,

* usynligt publikum: engle (Clarendon).

[†] Ll. 1068-96: resumé af bog 7, *Pompilia*.

[‡] lejesvende: de personer der er hyret, dvs. advokater og læger. — fremmede: sympatisører.

[§] det gode hus: Skt. Anna hospital.

Which, plaited all together, made a Cross
 Fit to die looking on and praying with, 1090
 Just as well as if ivory or gold.
 So, to the common kindliness she speaks,
 There being scarce more privacy at the last
 For mind than body: but she is used to bear,
 And only unused to the brotherly look.
 How she endeavored to explain her life.

Then, since a Trial ensued, a touch o' the same
 To sober us, flustered with frothy talk,
 And teach our common sense its helplessness.
 For why deal simply with divining-rod, 1100
 Scrape where we fancy secret sources flow
 And ignore law, the recognized machine,
 Elaborate display of pipe and wheel
 Framed to unchoke, pump up and pour apace
 Truth till a flowery foam shall wash the world?
 The patent truth-extracting process, — ha?
 Let us make that grave mystery turn one wheel,
 Give you a single grind of law at least!
 One Orator, of two on either side,
 Shall teach us the puissance of the tongue 1110
 — That is, o' the pen which simulated tongue
 On paper and saved all except the sound
 Which never was. Law's speech beside law's thought?
 That were too stunning, too immense an odds:
 That point of vantage, law let nobly pass.
 One lawyer shall admit us to behold
 The manner of the making out a case,
 First fashion of a speech; the chick in egg,
 And masterpiece law's bosom incubates.
 How Don Giacinto of the Arcangeli, 1120
 Called Procurator of the Poor at Rome,
 Now advocate for Guido and his mates, —
 The jolly learned man of middle age,
 Cheek and jowl all in laps with fat and law,
 Mirthful as mighty, yet, as great hearts use,
 Despite the name and fame that tempt our flesh,
 Constant to that devotion of the hearth,
 Still captive in those dear domestic ties! —

som flettet sammen udgjorde et kors,*
 egnet til at dø seende på og bedende med, 1090
 lige så godt som hvis det var af elfenben og guld.
 Så taler hun til den fælles venlighed,
 der er næppe mere privatliv til sidst
 for sind og krop, men hun er vant til at tåle
 og kun uvant med det broderlige blik.
 Hvordan hun bestræber sig på at forklare sit liv.

Derefter, da en retssag fulgte, et anstrøg af det samme
 til at gøre os, der er beruset med tom snak, sobre
 og lære vor sunde fornuft, at den er hjælpeløs.
 For hvorfor kun have med ønskekysten at gøre, 1100
 skrabe hvor vi forstiller os en hemmelig kilde flyder,
 og så ignorere loven, den anerkendte maskine,
 en kompliceret udstilling af rør og hjul,
 dannet til undgå tilstopning, til at pumpe sandhed op og rask
 udøse den, indtil et blomstrende skum skal vaske verden?
 Den patenterede sandheds-udtrækkende proces — ha?
 Lad os lade dette værdige mysterium dreje et enkelt hjul,
 i det mindste give jer ét eksempel på lovens kværnen!
 En taler, af to på hver side,
 skal lære os tungens styrke, 1110
 — det vil sige, af pennen som efterligner tungen
 på papir og redder alt undtagen lyden, som
 aldrig var der. Ud over lovens tanke også lovens tale?
 Det ville være alt for bedøvende, alt for overvældende —†
 denne fordel undlod loven ædelt at udnytte.
 En sagfører skal tillade os at beskue‡
 måden en sag udarbejdes på;
 først skal han skrive en tale; kyllingen i ægget
 og mesterstykket som lovens skød udklækker.
 Hvordan Don Giacinto Arcangeli, 1120
 kaldet Forsvarer for Roms fattige,
 nu Guidos og hans makkeres forsvarer, —
 den gemytlige midaldrende lærte mand,
 kind og kæbe ganske i skødene hos fedt og lov,
 ligeså lystig som mægtig, dog, som store hjerter
 har for vane, på trods af navn og berømmelse
 der frister vort kød, konstant i sin kærlighed til arnen,
 stadig fange i hine kære hjemlige bånd! —

* tilskuerne danner et kors, som trøst for den døende (Clarendon).

† alt for overvældende: i forhold til fornuftens hjælpeløshed (Cook).

‡ Ll. 1116-56: resumé af bog 8, *Dominus Hyacinthus de Archangelis*.

How he, — having a cause to triumph with,
 All kind of interests to keep intact, 1130
 More than one efficacious personage
 To tranquillize, conciliate and secure,
 And above all, public anxiety
 To quiet, show its Guido in good hands, —
 Also, as if such burdens were too light,
 A certain family-feast to claim his care,
 The birthday-banquet for the only son —
 Paternity at smiling strife with law —
 How he brings both to buckle in one bond;
 And, thick at throat, with waterish under-eye, 1140
 Turns to his task and settles in his seat
 And puts his utmost means in practice now:
 Wheezes out law-phrase, whiffles Latin forth,
 And, just as though roast lamb would never be,
 Makes logic levigate the big crime small:
 Rubs palm on palm, rakes foot with itchy foot,
 Conceives and inchoates the argument,
 Sprinkling each flower appropriate to the time,
 — Ovidian quip or Ciceronian crank,
 A-bubble in the larynx while he laughs, 1150
 As he had fritters deep down frying there.
 How he turns, twists, and tries the oily thing
 Shall be — first speech for Guido 'gainst the Fisc

Then with a skip as it were from heel to head,
 Leaving yourselves fill up the middle bulk
 O' the Trial, reconstruct its shape august,
 From such exordium clap we to the close;
 Give you, if we dare wing to such a height,
 The absolute glory in some full-grown speech
 On the other side, some finished butterfly, 1160
 Some breathing diamond-flake with leaf-gold fans,
 That takes the air, no trace of worm it was,
 Or cabbage-bed it had production from.
 Giovambattista o' the Bottini, Fisc,
 Pompilia's patron by the chance of the hour,
 To-morrow her persecutor, — composite, he,
 As becomes who must meet such various calls —

Hvordan han, — idet han har en sag at triumfere med,
 al slags interesse at holde intakt, 1130
 mere end én indflydelsesrig standsperson*
 at berolige, erhverve og sikre,
 og frem for alt at berolige offentlighedens ængstelse,
 vise at dens Guido er i gode hænder, —
 også, som om disse byrder var for lette,
 en vis familiefest, der kræver hans omsorg.
 Fødselsbanket for hans eneste søn —
 faderlighed i smilende strid med loven —
 hvordan han få begge til at spænde i samme hammel;
 og tyk i halsen med vandigt under-øjelåg, 1140
 tager fat på sin opgave og sætter sig til rette
 og nu bringer sine yderste midler i anvendelse,
 fremhvæser lov og stødvis puster latin,
 og som om stegt lam aldrig kunne være til,
 får logik til at male den store forbrydelse lille,
 gnider håndflade mod håndflade, gnutter fod med kløende fod,
 forstår og udvikler bevisførelsen,
 bestænker hver blomst, der passer til tidspunktet,
 — ovidiansk snert eller ciceronsk ordspil,
 boblende i struben, mens han griner, 1150
 som stegte han dybt nede pomfritter dér.
 Hvordan han vender, drejer og prøver de olierede ting, —
 skal være den første tale for Guido mod statsadvokaten.

Så med et spring fra tå til top, som man siger,
 der overlader til jer selv at fylde retssagens
 midterdel op, rekonstruere dens ophøjede form,
 går vi hurtigt fra en sådan indledning til slutningen;
 giver jer, fra den anden side, hvis vi vover at flyve
 til en sådan højde, den fuldkomne pragt i
 en fuldvoksen tale, en færdig sommerfugl, 1160
 en åndende diamantflage med guldbladede vifter,
 som lufter sig, der var ikke et spor af orm
 eller kålhovedbedet, den var frembragt af.
 Giovambattista Bottini, statsadvokat,[†]
 Pompilias beskytter, som det tilfældigvis var,
 i morgen hendes anklager, — sammensat var han, som[‡]
 det anstår en, der må varetage sådanne forskellige opgaver —

* indflydelsesrig standsperson: en kardinal (Cook).

[†] Ll. 1164-1211: resumé af bog 9, *Juris Doctor Johannes-Baptista Bottinius*.

[‡] i morgen hendes anklager: i sagen hvor klostret gør krav på Pompilias arv, men Bottini deltog ikke i retssagen (Cook).

Odds of age joined in him with ends of youth.
 A man of ready smile and facile tear,
 Improvised hopes, despairs at nod and beck, 1170
 And language — ah, the gift of eloquence!
 Language that goes, goes easy as a glove,
 O'er good and evil, smoothens both to one.
 Rashness helps caution with him, fires the straw,
 In free enthusiastic careless fit,
 On the first proper pinnacle of rock
 Which happens, as reward for all that zeal,
 To lure some bark to founder and bring gain:
 While calm sits Caution, rapt with heavenward eye,
 A true confessor's gaze, amid the glare 1180
 Beacons to the breaker, death and hell.
 "Well done, thou good and faithful" she approves:
 "Hadst thou let slip a fagot to the beach,
 "The crew might surely spy thy precipice
 "And save their boat; the simple and the slow
 "Might so, forsooth, forestall the wrecker's fee!
 "Let the next crew be wise and hail in time!"
 Just so compounded is the outside man,
 Blue juvenile eye and pippin cheek,
 And brow all prematurely soiled and seamed 1190
 With sudden age, bright devastated hair.
 Ah. but you miss the very tones o' the voice,
 The scrannel pipe that screams in heights of head,
 As, in his modest studio, all alone,
 The tall wight stands a-tiptoe, strives and strains,
 Both eyes shut, like the cockerel that would crow,
 Tries to his own self amorously o'er
 What never will be uttered else than so —
 Since to the four walls, Forum and Mars' Hill,
 Speaks out the poesy which, penned, turns prose. 1200
 Clavecinist debarred his instrument,
 He yet thrums — shirking neither turn nor trill,
 With desperate finger on dumb table-edge —
 The sovereign rondo, shall conclude his *Suite*,
 Charm an imaginary audience there,
 From old Corelli to young Haendel, both
 I' the flesh at Rome, ere he perforce go print

fordel ved alder forenedes i ham med ungdoms målrettethed.
 En mand til raske smil og lette tårer,
 improviserede forhåbninger, fortvivlelser ved nik og tegn, 1170
 og sproget — åh, veltalenhedens gave!
 Sprog, der så let som en handske, går hen over
 godt og ondt, glatter begge ud til én og det samme.
 Hos ham hjælper heftighed forsigtighed, tænder stråene
 — i et frit begejstret sorgløst anfald —
 på den første passende klippetop, der tilfældigvis,
 som belønning for al denne iver, kommer til
 at lokke en eller anden bark til at strande og give gevinst,
 medens Forsigtighed sidder rolig, henrykt med himmelvendte øjne,
 en sand bekenders stirren midt i det skarpe lys, 1180
 der skinner til brodsøen, død og helvede.
 „Godt gjort du gode og trofaste!” bifalder hun,*
 „havde du ladet en fakkelfalde ned på stranden,
 kunne besætningen med sikkerhed opdage den stejle skrænt
 og reddet deres båd; i sandhed, et sløvt og langsomt mandskab
 kunne så være kommet vragplynderens salær i forkøbet,
 lade den næste besætning vide besked og praje i tide!”
 Netop sådan er manden, der kommer udefra, sammensat;
 klare blå ungdommelige øjne og pipinkinder†
 og en pande alt for tidligt besmittet og furet 1190
 af pludselig alderdom, håret lyst og tyndt.
 Åh, men I går glip af selve lyden af stemmen,
 den skingre røst, der skriger i hovedhøjder,
 når, helt alene i sit ydmyge arbejdsværelse, den høje
 person står på tåspidserne, anstrenger og anspænder sig,
 begge øjne lukket, ligesom en hanekylling, der vil gale,
 gennemprøver forelsket i sig selv, hvad der
 aldrig vil blive ytret på nogen anden måde end sådan —
 da han til de fire vægge, som var det Forum og Marshøjen, —‡
 udtaler den poesi, der skrevet bliver til prosa. 1200
 Cembalisten lukker sit instrument, dog trommer
 han — uden at udelade hverken dobbeltslag eller trille
 med fortvivlede fingre på den stumme bordkant —
 den store rondo skal afslutte hans *suite*,
 for dér at fortrylle et indbildt publikum,
 fra gamle Corelli til Händel, begge i§
 levende live i Rom, før han nødvendigvis får trykt

* hun: Forsigtighed l. 1179.

† pipinkinder: røde og buttede kinder, efter pipinæblet.

‡ Forum og Marshøjen (Areopagos): berømte talerstole i hhv. Rom og Athen.

§ gamle Corelli: Arcangelo Corelli, violin virtuos og komponist, 1653-1715.

The cold black score, mere music for the mind —
 The last speech against Guido and his gang,
 With special end to prove Pompilia pure. 1210
 How the Fisc vindicates Pompilia's fame.

Then comes the all but end, the ultimate
 Judgment save yours. Pope Innocent the Twelfth,
 Simple, sagacious, mild yet resolute,
 With prudence, probity and — what beside
 From the other world he feels impress at times,
 Having attained to fourscore years and six, —
 How, when the court found Guido and the rest
 Guilty, but law supplied a subterfuge
 And passed the final sentence to the Pope, 1220
 He, bringing his intelligence to bear

This last time on what ball behoves him drop
 In the urn, or white or black, does drop a black,
 Send five souls more to just precede his own,
 Stand him in stead and witness, if need were,
 How he is wont to do God's work on earth.
 The manner of his sitting out the dim
 Droop of a sombre February day
 In the plain closet where he does such work,
 With, from all Peter's treasury, one stool, 1230
 One table, and one lathen crucifix.

There sits the Pope, his thoughts for company;
 Grave but not sad, — nay, something like a cheer
 Leaves the lips free to be benevolent,
 Which, all day long, did duty firm and fast.
 A cherishing there is of foot and knee,
 A chafing loose-skinned large-veined hand with hand, —
 What steward but knows when stewardship earns its wage,
 May levy praise, anticipate the lord?

He reads, notes, lays the papers down at last, 1240
 Muses, then takes a turn about the room;
 Unclasps a huge tome in an antique guise,
 Primitive print and tongue half obsolete,
 That stands him in diurnal stead; opes page,
 Finds place where falls the passage to be conned
 According to an order long in use:
 And, as he comes upon the evening's chance,
 Starts somewhat, solemnizes straight his smile,

det kolde sorte partitur, ren og skær musik for hjernen —
 den sidste tale mod Guido og hans bande
 særligt med henblik på at bevise Pompilias renhed.
 Hvordan statsadvokaten forsvarer Pompilias ry.

1210

Så kommer afslutningen, næsten, den endelige*
 dom bortset fra jeres egen. Pave Innocens XII,
 jævn, skarpsindig, mild dog beslutsom,
 med klogskab, retsindighed og — hvad han nu
 til tider føler presser sig på fra den anden verden,
 siden han er blevet firesnese og seks år, —
 hvordan han, — da retten fandt Guido og resten
 skyldige, men loven benyttede den udvej
 at overlade den endelige afgørelse til paven, —
 mens han denne sidste gang lader sin indsigt få
 indflydelse på hvilken kugle, det sømmer sig for ham
 at kaste i urnen, hvid eller sort, kaster den sorte,
 sender fem sjæle mere afsted til at gå forud for hans egen,
 der vil stå i hans sted og vidne, hvis det skulle være nødvendigt,
 om hvordan han har for skik at udføre Guds arbejde på jorden.
 Han måde med at sidde oppe, længere end
 den mørke februar dags matte hendøen, i det†
 spartanske kammer, hvor han udfører sådant arbejde,
 med kun en skammel et bord og et trækrucifiks
 fra hele Peters skatkammer.

1220

1230

Der sidder paven med sine tanker som selskab;
 alvorlig, men ikke bedrøvet, — ja, noget lig et hurra
 forlader læberne, frie til at være menneskekærlige,
 som hele dagen beslutsomt og sikkert har gjort sin pligt.
 Der er glæde i fod og knæ,
 en gnidning af rynkede stor-venede hænder, —
 hvilken hovmester ved ikke, hvornår hans hovmesteri
 fortjener sin løn, kan hæve ros, komme herren i forkøbet?
 Han læser, noterer, lægger papirerne ned til sidst,
 grubler, tager så en tur rundt i værelset;
 spænder et vældigt ældgammelt bind op,
 primitivt trykt og på et næsten forældet tungemål;
 som er ham til daglig hjælp; slår tilfældigt op på en side,
 finder den passage, som skal studeres nøje
 ifølge en forordning, der længe har været i brug:
 og da han ser, hvad tilfældet har bragt ham,
 forbløffes han noget, gør sit smil højtideligt lige,

1240

* Ll. 1212-63: resumé af bog 10, *Paven*.

† februar dag: paven dømmer dem til døden d. 18. februar 1698.

Then reads aloud that portion first to last,
 And at the end lets flow his own thoughts forth 1250
 Likewise aloud, for respite and relief,
 Till by the dreary relics of the west
 Wan through the half-moon window, all his light,
 He bows the head while the lips move in prayer,
 Writes some three brief lines, signs and seals the same,
 Tinkles a hand-bell, bids the obsequious Sir
 Who puts foot presently o' the closet-sill
 He watched outside of, bear as superscribed
 That mandate to the Governor forthwith:
 Then heaves abroad his cares in one good sigh, 1260
 Traverses corridor with no arm's help,
 And so to sup as a clear conscience should.
 The manner of the judgment of the Pope.

Then must speak Guido yet a second time,
 Satan's old saw being apt here — skin for skin,
 All a man hath that will he give for life.
 While life was graspable and gainable,
 And bird-like buzzed her wings round Guido's brow,
 Not much truth stitfened out the web of words
 He wove to catch her: when away she flew 1270
 And death came, death's breath rivelled up the lies,
 Left bare the metal thread, the fibre fine
 Of truth, i' the spinning: the true words shone last.
 How Guido, to another purpose quite,
 Speaks and despairs, the last night of his life,
 In that New Prison by Castle Angelo
 At the bridge foot: the same man, another voice.
 On a stone bench in a close fetid cell,
 Where the hot vapor of an agony,
 Struck into drops on the cold wall, runs down — 1280
 Horrible worms made out of sweat and tears —
 There crouch, well nigh to the knees in dungeon-straw,
 Lit by the sole lamp suffered for their sake,
 Two awe-struck figures, this a Cardinal,
 That an Abate, both of old styled friends
 O' the thing part man part monster in the midst,
 So changed is Franceschini's gentle blood.,
 The tiger-cat screams now, that whined before

læser så denne del højt fra først til sidst
 og lader til slut sine egne tanker flyde, 1250
 ligeledes sagt højt, til hvile og lettelse,
 indtil ved de triste rester af vesthimlen, der blegt skinner
 gennem halvmånevinduet og er alt han lys,
 han bøjer sit hoved, medens hans læberne bevæger sig i bøn,
 skriver tre korte linjer, underskriver og forsegler samme,
 ringer med en håndklokke, beder den servile hr., —
 der straks efter sætter fod på tærsklen til kammeret,
 udenfor hvilket han har våget, — omgående, som påskriften
 lyder, at bringe denne befaling til guvernøren.
 Så løftes hans bekymringer bort i et enkelt godt suk, går 1260
 gennem korridoren uden hjælp af nogens arm, for
 at spise aftensmad sådan som en ren samvittighed bør.
 Måden hvorpå og hvad paven dømte.

Så må Guido tale endnu engang,*
 Satans gamle sav er passende her — skind for skind,†
 alt en mand har, det vil han give for livet.
 Da livet var muligt at gribe og opnå
 og fagleagtigt flagrede omkring Guidos pande,
 afstivede ikke megen sandhed det ordvæv,
 han vævede for at fange det. Da det fløj væk 1270
 og døden kom, indskrumpede dødens åndedrag løgnen
 og blottede metaltråden, sandhedens fine fiber
 i det spundne: de sande ord kommer til sidst.
 Hvordan Guido, nu med en ganske anden hensigt,
 taler og fortvivler den sidste nat af sit liv
 i hint nye fængsel ved Engelsborgen
 for enden af broen: den samme mand, en anden røst.
 På en stenbænk i en snæver ildelugtende celle,
 hvor den hede damp af smerte,
 stødt til dråber på den kolde mur, løber ned, — 1280
 skrækkelige orm lavet af sved og tårer, —
 kryber, næsten til knæene i fangehulsstrå,
 oplyst af en enkelt lampe, tilladt for deres skyld,
 to ærefrygtige skikkelser sammen. Den ene en kardinal
 den anden en abbed, begge gamle betitlede venner‡
 af den halvt menneske halvt uhyre ting i midten,
 så forandret er Franceschinis ædle blod.
 Tigerkatten skriger nu, som peb før,

* Ll. 1264-1321: resumé af bog 11, *Guido*.

† skind for skind: *Job*. 2,4.

‡ To medlemmer af gamle florentinske familier og medlemmer af Dødens Broderskab (Ohio).

That pried and tried and trod so gingerly,
 Till in its silkiness the trap-teeth joined; 1290
 Then you know how the bristling fury foams.
 They listen, this wrapped in his folds of red,
 While his feet fumble for the filth below;
 The other, as beseems a stouter heart,
 Working his best with beads and cross to ban
 The enemy that comes in like a flood
 Spite of the standard set up, verily
 And in no trope at all, against him there:
 For at the prison-gate, just a few steps
 Outside, already, in the doubtful dawn, 1300
 Thither, from this side and from that, slow sweep
 And settle down in silence solidly,
 Crow-wise, the frightful Brotherhood of Death.
 Black-hatted and black-hooded huddle they,
 Black rosaries a-dangling from each waist;
 So take they their grim station at the door,
 Torches lit, skull-and-cross-bones-banner spread,
 And that gigantic Christ with open arms,
 Grounded. Nor lacks there aught but that the group
 Break forth, intone the lamentable psalm, 1310
 "Out of the deeps. Lord, have I cried to thee!" —
 When inside, from the true profound, a sign
 Shall bear intelligence that the foe is foiled,
 Count Guido Franceschini has confessed,
 And is absolved and reconciled with God.
 Then they, intoning, may begin their march,
 Make by the longest way for the People's Square,
 Carry the criminal to his crime's award:
 A mob to cleave, a scaffolding to reach,
 Two gallows and Mannaia crowning all. 1320
 How Guido made defence a second time.

Finally, even as thus by step and step
 I led you from the level of to-day
 Up to the summit of so long ago,
 Here, whence I point you the wide prospect round —

som prøvede og forsøgte og trådte så varsomt,
indtil snarens tænderne bed sammen i dens silkepels;* 1290
så ved man hvordan den strittende rasen skummer.
De lytter, den ene indhyllet i sine røde folder,
mens hans fødder famler med snavset nedenunder;
den anden, som det sømmer sig et modigere hjerte,
arbejder det bedste han kan med perler og kors
til at bandlyse fjenden, der — på trods af det oprejste krucifiks,
og sandelig ikke i liturgiske vers overhovedet —
kommer ind mod ham som en flodbølge.
for ved fængselsporten, blot et par skridt
udenfor i det dæmrende daggry skrider, fra den ene 1300
og den anden side og slår sig krageagtigt
ned i tavs massivitet, allerede det frygtindgydende
Dødens Broderskab langsomt derhen.[†]
Med sorte hatte og sorte hætter stimler de sammen,
sorte rosenkranse dingler fra hvert håndled; således
tager de uhyggeligt opstilling ved døren, med tændte fakler
og udbredte bannere med et billede af korslagte dødningsben,
og den kæmpestore kristusfigur med åbne arme
sat på jorden. Heller ikke mangler der noget i, at gruppen
vil bryder ud i sang, intonere den sørgelige salme, 1310
„Fra det dybe råber jeg til dig, Herre!” —[‡]
når indefra, fra det sande dyb, et tegn
skal meddele, at fjenden er tilintetgjort,
at grev Guido Franceschini har bekendt,
har fået syndsforladelse og er forsonet med Gud.
Så kan de, idet de istemmer salmen, begynde deres march,
gå ad den længste vej til Folkets Plads,[§]
bære forbryderen til hans forbrydelses dom,
kløve en pøbel, nå et stillads,
to galger og en guillotine, der kroner det hele. 1320
Hvordan Guido forsvarer sig endnu engang.

Til sidst, netop jeg som således trin for trin
førte jer fra denne dags niveau
op til tinden af så længe siden, lad mig da
herfra, hvor jeg viser jer den vide udsigt hele vejen

* peb ... silkepels: i bog 5 piber han lidt efter torturen, men er ellers forsigtig under forhøret. Nu har han fået dødsdommen (Clarendon).

[†] Dødens Broderskab: Barmhjertighedens Broderskab, beredte de dømte til døden og overværede begravelsen som et udtryk for næstekærlighed.

[‡] *Sl.* 130,1.

[§] Piazza del Popolo.

Let me, by like steps, slope you back to smooth,
 Land you on mother-earth, no whit the worse,
 To feed o' the fat o' the furrow: free to dwell,
 Taste our time's better things profusely spread
 For all who love the level, corn and wine, 1330
 Much cattle and the many-folded fleece.
 Shall not my friends go feast again on sward,
 Though cognizant of country in the clouds
 Higher than wistful eagle's horny eye
 Ever unclosed for, 'mid ancestral crags,
 When morning broke and Spring was back once more,
 And he died, heaven, save by his heart, unreached?
 Yet heaven my fancy lifts to, ladder-like, —
 As Jack reached, holpen of his beanstalk-rungs!

A novel country: I might make it mine 1340
 By choosing which one aspect of the year
 Suited mood best, and putting solely that
 On panel somewhere in the House of Fame,
 Landscaping what I saved, not what I saw:
 — Might fix you, whether frost in goblin-time
 Startled the moon with his abrupt bright laugh,
 Or, August's hair afloat in filmy fire,
 She fell, arms wide, face foremost on the world,
 Swooned there and so singed out the strength of things.
 Thus were abolished Spring and Autumn both, 1350
 The land dwarfed to one likeness of the land,
 Life cramped corpse-fashion. Rather learn and love
 Each facet-flash of the revolving year! —
 Red, green and blue that whirl into a white,
 The variance now, the eventual unity,
 Which make the miracle. See it for yourselves,
 This man's act, changeable because alive!
 Action now shrouds, nor shows the informing thought;
 Man, like a glass ball with a spark a-top, 1360

rundt, ved lignende trin føre jer tilbage til det jævne land,
 anbringe jer på moder jord, ingenlunde ringere,
 for at ernæres ved plovfurens fedme. Fri til at sætte bo,
 smage vor tids bedste ting, ødselt udbredt
 til alle, som elsker det flade land, kornet og vinen, 1330
 meget kvæg og de mange skind i folden.
 Skal mine venner ikke igen feste på grønsværen,
 skønt vel vidende om et land i skyerne, højere oppe
 end noget den længselsfulde ørns hornede øje*
 nogensinde åbnede sig for, midt blandt fædrene fjelde,
 når morgenen gryede og våren atter var tilbage,
 og den døde uden at nå himlen, undtagen af dens hjerte?
 Dog løfter min fantasi sig til himlen, stigeagtig, —
 som drengen Hans nåede den, hjulpet af sin bønnestages trin!

Et nyt land. Jeg kunne gøre det til mit 1340
 ved at vælge det udseende af året, som bedst
 passede til min sindsstemning, og anbringe det alene
 på et vægpanel et eller andet sted i De Navnkundiges Hal,[†]
 lave et landskab af det jeg bevarede, ikke det jeg så.
 — Kunne male det for jer, hvad enten frosten i nissetiden[‡]
 forbavtede månen med sin bratte lyse latter,
 eller hun, med augusts hår flydende i hindeagtig ild,
 faldt med udbredte arme, med ansigtet først på verden,
 besvimed der og sved dermed tingenes styrke ud.
 På den måde ville forår og efterår blive afskaffet, 1350
 landet forkrøblet til kun et billede på landet,
 livet forkrampet som et lig. Lær snarere og elsk
 hvert af det drejende års blinkende facetter! —[§]
 Rød, grøn og blå der snurrer rundt til hvidt,**
 forskellighed nu, dernæst den endelige enhed,
 som udgør miraklet. Se det for jer selv, denne
 mands handling, foranderlig fordi den er levende! En handling
 der snart tilhyller, snart viser den gennemtrængende tanke;
 mennesket, ligesom en glaskugle med en gnist i toppen,^{††}

* Hornede øje: ørnen har et skælagtig hornet øjenlåg (Ohio).

[†] De Navnkundiges Hal: titlen på et digt af Chaucer. Huset havde historier malet på væggen.

[‡] nissetid: dvs. vinteren; — dernæst er det sommeren med august. Månen er hunkøn.

[§] facetter: Browning vil at vise os, hvad han mener er alle mordsagens facetter. Forskelligheden og dernæst den 'endelige eller mulige' (*the eventual*) enhed.

** Drejer man en skive med regnbuens farver hurtigt rundt, bliver farven hvid.

^{††} glaskugle med en gnist i toppen: det nævnte apparat kaldes et 'elektriske æg'. Kolben kan være lufttom eller fyldt af forskellige luftarter, der afgiver forskelligt farvet lys alt efter gassens kemiske sammensætning. Berører man glasset med en finger, vil der ske en forandring af forholdet mellem lys og skygge (Clarendon).

Out of the magic fire that lurks inside,
 Shows one tint at a time to take the eye:
 Which, let a finger touch the silent sleep,
 Shifted a hair's-breadth shoots you dark for bright,
 Suffuses bright with dark, and baffles so
 Your sentence absolute for shine or shade.
 Once set such orbs, — white styled, black stigmatized, —
 A-rolling, see them once on the other side
 Your good men and your bad men every one
 From Guido Franceschini to Guy Faux,
 Oft would you rub your eyes and change your names. 1370

Such, British Public, ye who like me not,
 (God love you!) — whom I yet have labored for,
 Perchance more careful whoso runs may read
 Than erst when all, it seemed, could read who ran, —
 Perchance more careless whoso reads may praise
 Than late when he who praised and read and wrote
 Was apt to find himself the self-same me, —
 Such labor had such issue, so I wrought
 This arc, by furtherance of such alloy,
 And so, by one spirt, take away its trace 1380
 Till, justifiably golden, rounds my ring.

A ring without a posy, and that ring mine?

O lyric Love, half angel and half bird
 And all a wonder and a wild desire, —
 Boldest of hearts that ever braved the sun,
 Took sanctuary within the holier blue,
 And sang a kindred soul out to his face, —
 Yet human at the red-ripe of the heart —
 When the first summons from the darkling earth

hvor den magiske ild, der skjuler sig inden i, 1360
 viser ét farveskær af gangen til at fange øjet.
 Lad en finger berøre den tavse søvn.
 Flytter du den en hårsbredde så får du mørke for lys,
 lys overgydes med mørke og forvirrer
 således din eksakte afgørelse om lys og skygge.
 Sæt engang sådanne kugler — de hvide med titler, de
 brændemærkede sorte, — til at rulle, kig for en gangs skyld
 på den anden side af dem, alle I gode og slette mænd fra
 Guido Franceschini til Guy Fawkes, ofte ville I*
 alle som én gnubbe jeres øjne og forandre jeres navne. 1370

Sådan, britiske publikum, I som ikke kan lide mig,
 (Gud elske jer!) — som jeg dog har arbejdet for,
 måske mere omhyggelig med, at hvem, der end løber, kan læse,
 end førhen da det syntes alle kunne læse, som løb, —[†]
 måske mere ligegyldig med, at den, der læser, kan rose det,
 end for nylig da han, som roste og læste og skrev,
 var tilbøjelig til at finde, at han var mig, —
 sådan et arbejde har sådan et resultat, så jeg fremstillede[‡]
 denne bue ved hjælp af en sådan blanding
 og fjerner så med et sprøjt sporet af den, 1380
 indtil min ring bliver rund og forsvarligt gylden.

En ring uden en indskrift, og er den ring min?

Oh lyriske Kærlighed, halvt engel halvt fugl[§]
 og helt et under og en vild længsel, —
 du dristigste af hjerter, som nogensinde trodsede solen,
 fandt et helligt sted inde i det helligere blå,
 og sang en beslægtet sjæl ud til dens ansigt, —^{**}
 dog menneskelig i hjertets modne rødhed —
 da den første hidkaldelse fra den dunkle jord^{††}

* Guy Fawkes: En katolsk adelsmand og leder af Krudtsammensværgelsen mod Jakob I og det engelske parlament i 1605.

[†] Il. 1373-4, Browning gør løjer med et sted fra *Habakkuk*, 2,2., i den engelske oversættelse vel at mærke. Browning er nu mere omhyggelig med at skrive så folk kan forstå det end før, hvor han troede, at folk forstod, det han skrev. — Men han er ikke så interesseret i det stor publikums ros, hvis det betyder, at hans skal gå på kompromis med sin kaldelse som digter, nemlig at være en sand digter ikke at vinde popularitet (Cook).

[‡] sådant resultat: digtet *Ringene og Bogen* (Cook).

[§] lyriske Kærlighed: Brownings kone Elizabeth Barrett Browning, som den efterfølgende inskription er stilet til.

^{**} dens ansigt: solens ansigt. Hendes sjæl er beslægtet med solen, ligeså guddommelig (Cook).

^{††} hidkaldelse: hans kone blev hidkaldt fra himlen, hvor hun befandt sig.

Reached thee amid thy chambers, blanched their blue, 1390
 And bared them of the glory — to drop down,
 To toil for man, to suffer or to die, —
 This is the same voice: can thy soul know change?
 Hail then, and hearken from the realms of help!
 Never may I commence my song, my due
 To God who best taught song by gift of thee,
 Except with bent head and beseeching hand —
 That still, despite the distance and the dark,
 What was, again may be; some interchange
 Of grace, some splendor once thy very thought, 1400
 Some benediction anciently thy smile:
 — Never conclude, but raising hand and head
 Thither where eyes, that cannot reach, yet yearn
 For all hope, all sustainment, all reward,
 Their utmost up and on, — so blessing back
 In those thy realms of help, that heaven thy home,
 Some whiteness which, I judge, thy face makes proud,*
 Some wanness where, I think, thy foot may fall!

---

* er *which* subjekt eller objekt, spørger (Cook). Han vælger det som subjekt.

nåede dig midt blandt dine kamre, blegnede deres blå, 1390
 og afskar dem fra herligheden — for at du skulle stige ned
 og slide for mennesket, at lide og dø, —
 dette er den samme røst: mærker din sjæl nogen forandring?
 vær da hilset, og lyt fra hjælpens riger!
 Aldrig kan jeg begynde min sang, min skyldighed
 over for Gud, som ved din gave bedst lærte mig at synge,
 undtagen med bøjet hoved og en bønfoldende hånd —
 at stadigvæk, på trods af afstanden og mørket,
 hvad dengang var, måske atter kan blive til; en eller anden
 overførsel af nåde, en stråleglans der engang var selve din tanke, 1400
 en velsignelse der fordum var dit smil:
 — aldrig afslutte, uden med løfte hånd og hoved vendt
 derhen imod, hvor øjne, der ikke kan nå så dertil,*
 dog længes efter al håb, al støtte, al løn,
 deres yderste og højeste bolig, — og således velsigne tilbage
 i dine hjælpens riger, den himmel der er dit hjem, en eller
 anden strålende hvidhed som jeg er forvisset om, herliggør dit ansigt,†
 en eller anden dæmpet hvidhed som jeg tror, din fod kan træde på!

---

* derhen: himlen

† strålende hvidhed: 'stjernerne, stjernehebe. — dæmpet hvidhed: selv i den laveste grad, den blotte mistanke om lys,' en kommentar af Browning citeret i (Clarendon).

II. Half-Rome

What, you, Sir, come too? (Just the man I'd meet.)
Be ruled by me and have a care o' the crowd:
This way, while fresh folk go and get their gaze:
I'll tell you like a book and save your shins.
Fie, what a roaring day we've had! Whose fault?
Lorenzo in Lucina, — here's a church
To hold a crowd at need, accommodate
All comers from the Corso! If this crush
Make not its priests ashamed of what they show
For temple-room, don't prick them to draw purse
And down with bricks and mortar, eke us out
The beggarly transept with its bit of apse
Into a decent space for Christian ease,
Why, to-day's lucky pearl is cast to swine.
Listen and estimate the luck they've had!
(The right man, and I hold him.)

10

Sir, do you see,

They laid both bodies in the church, this morn
The first thing, on the chancel two steps up,
Behind the little marble balustrade;
Disposed them, Pietro the old murdered fool
To the right of the altar, and his wretched wife
On the other side. In trying to count stabs,
People supposed Violante showed the most,
Till somebody explained us that mistake;
His wounds had been dealt out indifferent where,
But she took all her stabbings in the face,
Since punished thus solely for honour's sake,
Honoris causâ, that's the proper term.
A delicacy there is, our gallants hold,
When you avenge your honour and only then,
That you disfigure the subject, fray the face,
Not just take life and end, in clownish guise.
It was Violante gave the first offence,
Got therefore the conspicuous punishment:
While Pietro, who helped merely, his mere death
Answered the purpose, so his face went free.

20

30

2. Det Halve Rom

Hvorledes hr. er De også kommet? (Lige manden jeg ville møde.)

Følg mig og vær forsigtig med menneskemængden.

Denne vej, medens nye folk kommer og får deres stirren.

Jeg vil fortælle Dem det som en bog og skåne Deres skinneben.

Fy, hvilken larmende dag det har været! Hvis er fejlen?

Lorenzo in Lucina, — her er en kirke,*

der kan rumme en menneskemængde om nødvendigt, skaffe plads

til alle, der kommer fra Corso'en! Hvis denne trængsel

ikke gør dets præster skamfulde over, hvad de viser

i et tempelrum, stik så ikke til dem, så de lukker festen

10

og supplerer den tarvelige tværgang med dens

lille apsis med mursten og mørtel, så det bliver et

anstændigt sted til kristen lindring,

ja, dagens lykkelige perle er kastet for svinet.†

Lyt og bedøm det held de har haft!

(Den rette mand og jeg holder fast i ham.)

Ser De hr.,

som det første denne morgen lagde de begge

lig ind i kirken på alterpladsen to trin op,

bagved det lille marmorrækværk;

anbragte dem, Pietro det gamle myrdede fjols

20

til højre for altret og hans ulykkelige kone

på den anden side. Ved forsøget på at tælle knivstik,

antog folk at Violante fremviste de fleste,

indtil nogen forklarede os fejltagelsen;

Hans sår var blevet tildelt ligegyldigt hvor,

men hun modtog alle sine knivstik i ansigtet,

eftersom straffen udelukkende var for ærens skyld,

honoris causâ hedder det retteligt.

Sagen er i den grad ømtålelig, påstår vore kavalerer,

kun når man hævner krænket ære og kun da,

30

skamferer man personen, flosser ansigtet op, tager

ikke kun et liv og lader det blive ved det i bondeagtig stil.

Det var Violante, som var årsag til den første krænkelse,

fik derfor den iøjefaldende straf;

mens hvad Pietro angik, som blot hjalp til,

tjente hans blotte død til formålet, så hans ansigt gik fri.

---

* Lorenzo in Lusina: en kirke i midten af Rom, hvor ligene af Pietro og Violante Comparini blev udstillet til beskuelse. Dagen er den 3. januar 1698, dagen efter morderne. — Corso'en: en af Roms hovedgader. — L. 15: svinet: er præsteskabet iflg. (Ohio), eller folkemængden, jf. *Mat* 7,6.

† *honoris causâ*: for ærens skyld.

We fancied even, free as you please, that face
 Showed itself still intolerably wronged;
 Was wrinkled over with resentment yet,
 Nor calm at all, as murdered faces use, 40
 Once the worst ended: an indignant air
 O' the head there was — 't is said the body turned
 Round and away, rolled from Violante's side
 Where they had laid it loving-husband-like.
 If so, if corpses can be sensitive,
 Why did not he roll right down altar-step,
 Roll on through nave, roll fairly out of church,
 Deprive Lorenzo of the spectacle,
 Pay back thus the succession of affronts
 Where to this church had served as theatre? 50
 For see: at that same altar where he lies,
 To that same inch of step, was brought the babe
 For blessing after baptism, and there styled
 Pompilia, and a string of names beside,
 By his bad wife, some seventeen years ago,
 Who purchased her simply to palm on him,
 Flatter his dotage and defraud the heirs.
 Wait awhile! Also to this very step
 Did this Violante, twelve years afterward,
 Bring, the mock-mother, that child-cheat full-grown, 60
 Pompilia, in pursuance of her plot,
 And there brave God and man a second time
 By linking a new victim to the lie.
 There, having made a match unknown to him,
 She, still unknown to Pietro, tied the knot
 Which nothing cuts except this kind of knife;
 Yes, made her daughter, as the girl was held,
 Marry a man, and honest man beside,
 And man of birth to boot, — clandestinely
 Because of this, because of that, because 70
 O' the devil's will to work his worst for once, —
 Confident she could top her part at need
 And, when her husband must be told in turn,
 Ply the wife's trade, play off the sex's trick
 And, alternating worry with quiet qualms,
 Bravado with submissiveness, prettily fool
 Her Pietro into patience: so it proved.
 Ay, 't is four years since man and wife they grew,
 This Guido Franceschini and this same
 Pompilia, foolishly thought, falsely declared 80
 A Comparini and the couple's child:

Vi mente endog, frit som De behager, at dette ansigt
 stadig havde et udtryk af utålelig forurettelse;
 var endnu helt rynket af bitterhed,
 slet ikke roligt, som myrdede ansigter plejer at være, 40
 når det værste er ovre. Trækkene udtrykte harme
 og forbitrelse — man siger at kroppen vendte
 rundt og væk, rullede væk fra Violantes side,
 hvor de havde lagt det som en elskende ægtemand,
 hvis dette er rigtigt, hvis lig kan være følsomme,
 hvorfor rullede han så ikke lige ned ad altertrinene,
 rulle videre gennem midtergangen, rullede helt ud af kirken,
 fratog Lorenzo skuet og således
 tilbagebetalte den række af fornærmelser,
 hvortil denne kirke havde fungeret som teater? 50
 Thi se: ved dette samme alter, hvor han ligger,
 til dette samme tommehøje trin blev spædbarnet bragt
 for at blive velsignet efter dåben, og blev der
 døbt Pompilia, samt yderligere en række navne,
 for sytten år siden, af hans slette kone,
 som købte hende for simpelthen at narre ham,
 smigre hans alderdomssvækkelse og bedrage hans arvinger.
 Vent et øjeblik! Til dette trappetrin
 bragte Violante, denne uægte mor,
 denne fuldvoksne barneforfalsker, 60
 også tolv år efter Pompilia, i forfølgelse af sin plan,
 og trodsede dér Gud og mennesker endnu engang
 ved at binde et nyt offer til løgneren.
 Der, da hun havde gjort et parti, han intet kendte til,
 bandt hun, stadig uden Pietros vidende, den knude
 som intet uden en kniv af denne slags kan skære over;
 Ja, fik datteren, som pigen blev anset for at være,
 gift med en mand, en ærlig mand tilmed,
 en mand af ædel fødsel oven i købet, — hemmeligt
 på grund af dette, på grund af hint, på grund af 70
 djævelens vilje til af gøre sit værste for én gangs skyld, —
 i tillid til, at hun, om nødvendigt kunne overgå sig selv,
 og drive, da hendes mand dog måtte underrettes,
 en hustrus hverv, praktisere kønnets list,
 og ved at veksle bekymring med stille betænkeligheder,
 stortalenhed med underdanighed, hurtigt narre
 sin Pietro til tålmodighed, og således viste det sig.
 Vist så, fire år er det siden, de blev mand og kone,
 denne Guido Franceschini og denne selv samme
 Pompilia, som, tåbeligt tænkt, falsk blev 80
 erklæret en Comparini og dette ægtepars barn;

II. HALF-ROME

Just at this altar where, beneath the piece
Of Master Guido Reni, Christ on cross,
Second to nought observable in Rome,
That couple lie now, murdered yestereve.
Even the blind can see a providence here.

From dawn till now that it is growing dusk,
A multitude has flocked and filled the church,
Coming and going, coming back again,
Till to count crazed one. Rome was at the show. 90
People climbed up the columns, fought for spikes
O' the chapel-rail to perch themselves upon,
Jumped over and so broke the wooden work
Painted like porphyry to deceive the eye;
Serve the priests right! The organ-loft was crammed,
Women were fainting, no few fights ensued,
In short, it was a show repaid your pains:
For, though their room was scant undoubtedly,
Yet they did manage matters, to be just,
A little at this Lorenzo. Body o' me! 100
I saw a body exposed once . . . never mind!
Enough that here the bodies had their due.
No stinginess in wax, a row all round,
And one big taper at each head and foot.

So, people pushed their way, and took their turn,
Saw, threw their eyes up, crossed themselves, gave place
To pressure from behind, since all the world
Knew the old pair, could talk the tragedy
Over from first to last: Pompilia too,
Those who had known her — what 't was worth to them! 110
Guido's acquaintance was in less request;
The Count had lounged somewhat too long in Rome,
Made himself cheap; with him were hand and glove
Barbers and blear-eyed, as the ancient sings.
Also he is alive and like to be:
Had he considerately died, — aha!
I jostled Luca Cini on his staff,
Mute in the midst, the whole man one amaze,
Staring amain and crossing brow and breast.
"How now?" asked I. "'T is seventy years," quoth he, 120
"Since I first saw, holding my father's hand,
"Bodies set forth: a many have I seen,

netop ved dette alter, hvor, under mester
 Guido Renis billede af Kristus på korset,*
 der ikke er overtruffet af noget, der kan ses i Rom,
 ægteparret nu ligger, myrdet i går aftes.
 Selv en blind kan se et forsyn her.

Fra om morgenen indtil nu, hvor det er ved at blive mørkt,
 er en skare strømmet til og har fyldt kirken,
 de er kommet og gået og kommet igen,
 indtil man blev vanvittig af at tælle. Rome var til skuespil. 90
 Folk klatrede op af søjlerne, kæmpede om gelænderet
 på kapelrækværket til at sætte sig på,
 sprang over og brækkede derved træværket,
 der var malet som porfyr for at bedrage øjet;
 Præsterne fortjente ikke bedre! Orgelgalleriet var proppet,
 kvinder dåned, ikke så få slåskampe fulgte,
 kort sagt, det var et skuespil, der var ens anstrengelser værd;
 for selvom der ubestrideligt var knapt med plads,
 så holdt de dog, retfærdigvis, en smule styr på det
 i denne Lorenzokirke. Hillemænd! 100
 jeg så engang et lig udstillet . . . nå, lige meget!
 Det er nok at ligene her har fået, hvad der tilkom dem.
 Intet fedteri med voksløysene, en række hele vejen rundt,
 og en stor kerte ved hvert hoved og hver fod.

Således skubbede folk sig frem og tilbage og fik deres tur,
 kiggede, vendte øjnene opad, gjorde korsets tegn, gav plads
 for trykket bagfra, siden hele verden
 kendte det gamle par, kunne snakke om tragedien
 fra først til sidst, også om Pompilia,
 dem der havde kendt hende — om hvad det betød for dem! 110
 Guidos bekendtskab var mindre efterspurgt;
 Greven havde drevet for længe om i Rom,
 gjort sig selv billig; han var pot og pande med
 barberer og klatøjede, som olddigteren synger.[†]
 Endvidere er han i live og sætter pris på det.
 Havde han været så hensynsfuld at dø — ha!
 Jeg løb på Luca Cini, han stod med sin stok
 tavs i mængden, hele manden var en eneste bestyrtelse,
 han stirrede ufravendt og korsede sig.
 „Hvad nu?” spurgte jeg. „Det er halvfjerds år siden,” 120
 meddelte han, „at jeg, mens jeg holdt min far i hånden,
 for første gang så et lig udstillet. Jeg har set mange,

* Guido Reni: italiensk maler (1575-1642).

[†] barberer og klatøjede:: dvs. steder hvor sladderer florerer, olddigteren er Horats, *Satirer* I, 7,3.

"Yet all was poor to this I live and see.
 "Here the world's wickedness seals up the sum:
 "What with Molinos' doctrine and this deed,
 "Antichrist surely comes and doomsday's near.
 "May I depart in peace, I have seen my see."
 "Depart then," I advised, "nor block the road
 "For youngsters still behindhand with such sights!"
 "Why no," rejoins the venerable sire, 130
 "I know it's horrid, hideous past belief,
 "Burdensome far beyond what eye can bear;
 "But they do promise, when Pompilia dies
 "I' the course o' the day, — and she can't outlive night, —
 "They'll bring her body also to expose
 "Beside the parents, one, two, three a-breast;
 "That were indeed a sight, which might I see,
 "I trust I should not last to see the like!"
 Whereat I bade the senior spare his shanks,
 Since doctors give her till to-night to live, 140
 And tell us how the butchery happened. "Ah,
 "But you can't know!" sighs he, "I'll not despair:
 "Beside I'm useful at explaining things —
 "As, how the dagger laid there at the feet,
 "Caused the peculiar cuts; I mind its make,
 "Triangular i' the blade, a Genoese,
 "Armed with those little hook-teeth on the edge
 "To open in the flesh nor shut again:
 "I like to teach a novice: I shall stay!"
 And stay he did, and stay be sure he will. 150

A personage came by the private door
 At noon to have his look: I name no names:
 Well then, His Eminence the Cardinal,
 Whose servitor in honourable sort
 Guido was once, the same who made the match,
 (Will you have the truth?) whereof we see effect.
 No sooner whisper ran he was arrived
 Than up pops Curate Carlo, a brisk lad,
 Who never lets a good occasion slip,
 And volunteers improving the event. 160
 We looked he'd give the history's self some help,
 Treat us to how the wife's confession went
 (This morning she confessed her crime, we know)
 And, may-be, throw in something of the Priest —

dog alt var pauvert sammenlignet med det, jeg ser her.
 Her gør verdens ondskab summen op.
 Hvordan med Molinos' læresætning og denne dåd?
 Antikrist kommer sandelig og dommedag er nær.
 Lad mig nu gå bort med fred, jeg har set nok!"
 „Så gå blot," tilrådede jeg, „men blokér ikke vejen for de
 mange unge, som endnu er bagud, hvad sådanne syn angår!"
 „Selvfølgelig ikke," svarede den agtværdige herre, 130
 „jeg ved det er rædselsfuldt, utroligt hæsligt,
 langt mere byrdefuldt end øjet kan udholde;
 men de lover, at de, når Pompilia dør
 i løbet af dagen, — og hun kan ikke overleve natten, —
 vil bringe hendes lig herhen, så det kan udstilles
 ved siden af forældrene, en, to, tre side om side;
 det ville i sandhed være et syn, ifald jeg kunne se det,
 som jeg tror, jeg ikke skulle se magen til resten af mine dage!"
 Herpå bad jeg den ældre herre skåne sine ben,
 eftersom lægerne mener, hun kan leve til i nat 140
 og fortælle os, hvordan slagteriet skete. „Ah,
 men I kan ikke vide det!" sukker han, „jeg vil ikke opgive håbet;
 for øvrigt er jeg nyttig til at forklare ting —
 som hvordan dolken, lagt der ved fødderne,*
 forårsagede de særlige stiksår; jeg kender fabrikatet,
 det trekantede blad, gennuesisk,
 udstyret med disse små krogformede tænder på spidsen
 til at åbne sig i kødet og uden at lukkes igen:
 jeg holder af at undervise en novice, jeg bliver her!"
 Og blev gjorde han, og vær forvisset om, at han vil blive der. 150

Ved middagstid kom en standsperson ind ad
 den private indgang for at kigge på. Jeg nævner ingen navne:
 all-right, det var Hans Eminence Kardinalen,
 hvis tjener af den ærefulde slags
 Guido engang var, den samme som fik giftermålet i stand,
 (vil I ha' sandheden?) som I ser resultatet af.
 Ikke så snart blev der hvasket, at han var ankommet
 før kapellanen Carlo farer op, en frisk fyr
 som aldrig lader en gunstig lejlighed gå fra sig,
 og tilbyder at give den rette fremstilling af sagen. 160
 Vi regnede med, at han ville hjælpe historien selv på vej,
 traktere os med hvordan hustruens bekendelse lød
 (vi ved, at hun bekendte sin brøde denne morgen)[†]
 og måske tilføje noget om præsten —

* dolken: den dolk der allerede blev omtalt i l. 66, der skar ægteskabsknuden over.

[†] I virkeligheden fastholdt Pompilia sin uskyld.

If he's not ordered back, punished anew,
 The gallant, Caponsacchi, Lucifer
 I' the garden where Pompilia, Eve-like, lured
 Her Adam Guido to his fault and fall.
 Think you we got a sprig of speech akin
 To this from Carlo, with the Cardinal there? 170
 Too wary he was, too widely awake, I trow.
 He did the murder in a dozen words;
 Then said that all such outrages crop forth
 I' the course of nature when Molinos' tares
 Are sown for wheat, flourish and choke the Church:
 So slid on to the abominable sect
 And the philosophic sin — we've heard all that,
 And the Cardinal too, (who book-made on the same)
 But, for the murder, left it where he found.
 Oh but he's quick, the Curate, minds his game! 180
 And, after all, we have the main o' the fact:
 Case could not well be simpler, — mapped, as it were,
 We follow the murder's maze from source to sea,
 By the red line, past mistake: one sees indeed
 Not only how all was and must have been,
 But cannot other than be to the end of time.
 Turn out here by the Ruspoli! Do you hold
 Guido was so prodigiously to blame?
 A certain cousin of yours has told you so?
 Exactly! Here's a friend shall set you right, 190
 Let him but have the handsel of your ear.

These wretched Comparini were once gay
 And galliard, of the modest middle class:
 Born in this quarter seventy years ago
 And married young, they lived the accustomed life,
 Citizens as they were of good repute:
 And, childless, naturally took their ease
 With only their two selves to care about
 And use the wealth for: wealthy is the word,
 Since Pietro was possessed of house and land — 200
 And specially one house, when good days smiled,
 In Via Vittoria, the aspectable street
 Where he lived mainly; but another house
 Of less pretension did he buy betimes,
 The villa, meant for jaunts and jollity,
 I' the Pauline district, to be private there —

hvis han ikke er beordret tilbage, straffet på ny,
 den brave Caponsacchi, Lucifer
 i haven hvor Pompilia, Evaagtig lokkede
 sin Adam Guido til hans fejltagelse og fald.
 Tror I vi fik en buket af snak lig dette 170
 fra Carlo, medens kardinalen var der?
 Alt for forsigtig var han, for snu, tror jeg.
 Han fortalte om mordet med et dusin ord;
 sagde så, at alle sådanne ugerninger dukker op
 som et naturligt resultat, når Molinos' klinte
 sås for hvede, blomstrer og kvæler kirken.
 Således smuttede han umærkeligt videre til den afskyelige sekt
 og den filosofiske synd — vi ved alt om det dér,*
 og det gør kardinalen også, (som skrev en bog om det samme),
 mordet, derimod, lod han blive, som han fandt det.
 Men kapellanen, han er hurtig, han tager sig af sit bytte! 180
 og når alt kommer til alt, har vi hovedparten af kendsgerningerne:
 sagen kunne ikke være meget enklere, — kortlagt, så at sige,
 følger vi mordets labyrint fra kilden til havet,
 ad den røde tråd uden fejltagelser: man ser sandelig,
 ikke kun hvordan alt var og må have været,
 men at det ikke kan være anderledes til tidens ende.
 Drej ud her ved Ruspopaladset! Mener De,
 at det var så uhyrligt at klandre Guido?
 Har en vis fætter af Dem fortalt Dem det?
 Præcis! Her kommer en ven, som vil korrigere Dem, 190
 lad ham kun få et pant på, at De vil lytte.

Disse stakkels Comparini var engang livlige
 og muntre mennesker fra den beskedne middelklasse.
 Født i dette kvarter for halvfjerds år siden
 og giftet unge, de levede sædvanlige liv,
 borgere som de var med et godt ry på sig,
 og da de var barnløse, gjorde de sig det naturligvis
 behageligt, med kun sig selv at bekymre sig om
 og bruge rigdommen på. Rige er ordet,
 thi Pietro ejede både hus og jord — 200
 og i særdeleshed ét hus, når gode tider tilsmilede dem,
 i Via Vittoria, den seværdige gade,
 hvor han hovedsageligt boede; men han købte snart
 et andet mindre prætentøst hus,
 villaen, beregnet til udflugter og morskab
 i Paulinekvarteret, for privatlivets skyld —

---

* den filosofiske synd: Molinos mente man kunne komme i forbindelse med Gud uden, at det skete gennem Kristus, tilsidesatte dogmet om Kristus menneskelighed.

Just what puts murder in an enemy's head.
 Moreover, — here's the worm i' the core, the germ
 O' the rottenness and ruin which arrived, —
 He owned some usufruct, had moneys' use 210
 Lifelong, but to determine with his life
 In heirs' default: so, Pietro craved an heir,
 (The story always old and always new)
 Shut his fool's-eyes fast on the visible good
 And wealth for certain, opened them owl-wide
 On fortune's sole piece of forgetfulness,
 The child that should have been and would not be.

Hence, seventeen years ago, conceive his glee
 When first Violante, 'twixt a smile and blush,
 With touch of agitation proper too, 220
 Announced that, spite of her unpromising age,
 The miracle would in time be manifest,
 An heir's birth was to happen: and it did.
 Somehow or other, — how, all in good time!
 By a trick, a sleight of hand you are to hear, —
 A child was born, Pompilia, for his joy,
 Plaything at once and prop, a fairy-gift,
 A saints' grace or, say, grant of the good God, —
 A fiddle-pin's end! What imbeciles are we!
 Look now: if some one could have prophesied, 230
 "For love of you, for liking to your wife,
 "I undertake to crush a snake I spy
 "Settling itself i' the soft of both your breasts.
 "Give me yon babe to strangle painlessly!
 "She'll soar to the safe: you'll have your crying out,
 "Then sleep, then wake, then sleep, then end your days
 "In peace and plenty, mixed with mild regret,
 "Thirty years hence when Christmas takes old folk" —
 How had old Pietro sprung up, crossed himself,
 And kicked the conjuror! Whereas you and I, 240
 Being wise with after-wit, had clapped our hands;
 Nay, added, in the old fool's interest,
 "Strangle the black-eyed babe, so far so good,
 "But on condition you relieve the man
 "O' the wife and throttle him Violante too —
 "She is the mischief!"

We had hit the mark.
 She, whose trick brought the babe into the world,
 She it was, when the babe was grown a girl,
 Judged a new trick should reinforce the old,

lige hvad der kan få en fjende til at gå i mordtanker.
 Endvidere, — her er ormen i kernehuset, kimen til
 råddenskabens og ruinens komme, —
 han ejede noget brugsret, der gav ham et 210
 livslangt udbytte, men som ville afsluttes ved hans død,
 hvis en arving udeblev. Altså ønskede Pietro sig
 inderligt en arving, — (en stedse gammel og ny historie)
 stirrede vedvarende med sine tåbeøjne på det synlige gode
 og den sikre rigdom, rettede dem uglevidt
 mod lykkens ene forglemmelse,
 barnet som skulle have været, men ikke ville blive til.

Derfor, for sytten år siden, forstil Dem hans fryd,
 da Violante, mellem smil og rødmen også 220
 med et passende skær af ophidselse
 bekendtgjorde at miraklet, til trods for hendes
 lidet lovende alder, ville ske i tide,
 en arvings fødsel ville finde sted, og det gjorde det.
 På en eller anden måde, — hvordan? hver ting til sin tid!
 Ved et kneb, et kunstgreb, vil De høre, —
 et barn, Pompilia, født til hans store glæde,
 blev straks legetøj og en støtte, en fégave,
 en helgens gunst eller en bevilling af den gode Gud, —
 spidsen af en violins stemmeskrue! Hvilke dumrianer vi er!
 Hør nu: hvis nogen kunne have profeteret: 230
 „Af kærlighed til dig, af svaghed for din kone
 påtager jeg mig at knuse en slange, som jeg opdager
 er ved at sætte bo i begge jeres bløde hjerter.
 Giv mig dette spædbarn og lad mig kvæle det smertefrit!
 Hun vil stige til himmels, I vil skrike smerten ud,
 så sove, så være vågne, så sove, så ende jeres dage
 i fred og overflod, blandet med blid anger,
 tredive år fra nu, når Julen tager gamle folk.” —
 Hvordan ville gamle Pietro ikke have sprunget op, korset sig
 og sparket heksekunstneren! Medens I og jeg, 240
 klog af bagklogskab, havde klappet i hænderne;
 ja endog tilføjet i den gamle tåbes interesse:
 „At kvæle det sortøjede barn, så langt så godt,
 men på den betingelse at I befrier manden
 for konen og også kværker hende —
 hun er ulykken!”

Vi havde ramt plet.
 Hende, hvis kneb havde bragt barnet til verden,
 hende var det, da barnet havde nået pigealderen,
 som bestemte, at et nyt kneb skulle forstærke det gamle,

Lend vigour to the lie now somewhat spent 250
 By twelve years' service; lest Eve's rule decline
 Over this Adam of hers, whose cabbage-plot
 Throve dubiously since turned fools' paradise,
 Spite of a nightingale on every stump.
 Pietro's estate was dwindling day by day,
 While he, rapt far above such mundane care,
 Crawled all-fours with his baby pick-a-back,
 Sat at serene cats'-cradle with his child,
 Or took the measured tallness, top to toe,
 Of what was grown a great girl twelve years old: 260
 Till sudden at the door a tap discreet,
 A visitor's premonitory cough,
 And poverty had reached him in her rounds.

This came when he was past the working-time,
 Had learned to dandle and forgot to dig,
 And who must but Violante cast about,
 Contrive and task that head of hers again?
 She who had caught one fish, could make that catch
 A bigger still, in angler's policy:
 So, with an angler's mercy for the bait, 270
 Her minnow was set wriggling on its barb
 And tossed to mid-stream; which means, this grown girl
 With the great eyes and bounty of black hair
 And first crisp youth that tempts a jaded taste,
 Was whisked i' the way of a certain man, who snapped.

Count Guido Franceschini the Aretine
 Was head of an old noble house enough,
 Not over-rich, you can't have everything,
 But such a man as riches rub against,
 Readily stick to, — one with a right to them 280
 Born in the blood: 't was in his very brow
 Always to knit itself against the world,
 Beforehand so, when that world stinted due
 Service and suit: the world ducks and defers.
 As such folks do, he had come up to Rome
 To better his fortune, and, since many years,
 Was friend and follower of a cardinal;
 Waiting the rather thus on providence
 That a shrewd younger poorer brother yet,

sætte livskraft i løggen, som nu var noget udmattet 250
 efter tolv års tjeneste; for at ikke Evas herredømme skulle
 svækkes over denne hendes Adam, hvis kålhave trivedes
 mere tvivlsomt, efter den var forvandlet til en tåbes paradis,
 til trods for, at der var en nattergal på hver en stok.
 Dag for dag svandt Pietros formue ind,
 imens, — henrevet hinsides sådan verdslig bekymring, —
 kravlede han på alle fire med den lille ridende på ryggen,
 sad rolig og legede snoreleg med sit barn
 eller målte højden fra top til tå på det,
 der nu var en fuldvoksen pige på tolv år, 260
 indtil der pludselig lød et diskret bank på døren,
 en besøgendes advarende host,*
 og fattigdom havde nået ham på dens runde.

Dette skete efter, at han var over den erhvervsaktive alder.
 Han havde lært at riden ranke og glemt at grave,
 og hvem andre end Violante måtte igen lægge planer,
 ordne og anstrenge dette hoved, der var hendes?
 Hun, der havde fanget én fisk, kunne gøre denne fangst
 til en endnu større, efter lystfiskerpraksis;
 så med en lystfiskers medlidenhed med maddingen 270
 blev hendes lille karpefisk, mens den vred sig, sat på krogen
 og kastet ud midt i strømmen; hvilket betyder, at denne
 fuldt udvoksede pige med de store øjne og et væld af sort hår
 og den første friske ungdom, som frister en sløvet smag,
 blev fejtet hen i retning af en vis mand, som bed på.

Grev Guido Franceschini, arentineren,
 var overhoved for en tilstrækkelig gammel adelsslægt,
 ikke alt for rige, man kan ikke have alt,
 men sådan en mand som rigdom gnider sig op ad,
 gerne klæber til, — en med en ret til dem 280
 af ædel byrd. Han havde for vane
 altid at rynke brynet over verden, tidligere især
 når denne verden var påholdende med behørig
 tjenstiver og opvartning: når verden dukker sig og forhaler.
 Som sådanne folk plejer, var han kommet til Rom
 for at forøge sin formue og havde i mange år
 havde været en kardinals ven og følgesvend;
 mens han således ventede på forsynet desto mere,
 havde en skarpsindig yngre og fattigere bror,

---

* En pavelig embedsmand formodentlig. — Paven havde nedsat renten ved tilbagebetaling af udstedte værdipapirer (Ohio).

The Abate Paolo, a regular priest, 290
 Had long since tried his powers and found he swam
 With the deftest on the Galilean pool:
 But then he was a web-foot, free o' the wave,
 And no ambiguous dab-chick hatched to strut,
 Humbled by any fond attempt to swim
 When fiercer fowl usurped his dunghill top —
 A whole priest, Paolo, no mere piece of one
 Like Guido tacked thus to the Church's tail!
 Guido moreover, as the head o' the house,
 Claiming the main prize, not the lesser luck, 300
 The centre lily, no mere chickweed fringe.

He waited and learned waiting, thirty years;
 Got promise, missed performance — what would you have?
 No petty post rewards a nobleman
 For spending youth in splendid lackey-work,
 And there's concurrence for each rarer prize;
 When that falls, rougher hand and readier foot
 Push aside Guido spite of his black looks.
 The end was, Guido, when the warning showed,
 The first white hair i' the glass, gave up the game, 310
 Determined on returning to his town,
 Making the best of bad incurable,
 Patching the old palace up and lingering there
 The customary life out with his kin,
 Where honour helps to spice the scanty bread.

Just as he trimmed his lamp and girt his loins
 To go his journey and be wise at home,
 In the right mood of disappointed worth,
 Who but Violante sudden spied her prey
 (Where was I with that angler-simile?) 320
 And threw her bait, Pompilia, where he sulked —
 A gleam i' the gloom!

What if he gained thus much,
 Wrung out this sweet drop from the bitter Past,
 Bore off this rose-bud from the prickly brake

abbeden Paolo, en ordenspræst, allerede* 290
 for længe siden afprøvet sine evner og opdaget,
 at han svømmede med de mest behændige i Galilæerdammen.[†]
 Men han var én, der havde svømmefødder, fri på bølgen,
 ingen tvetydig dværgsilkeand, udklækket til spankuleren,[‡]
 ydmyget ved ethvert fjollet forsøg på at svømme,
 når voldsommere fugle bemægtigede sig hans møddinghob. —
 Som hel præst, ikke kun et stykke af en, var Paolo således
 ligesom Guido hæftet til Kirkens hale!
 Guido gjorde yderligere, som slægtens overhoved,
 krav på hovedprisen, liljen i midten, 300
 ikke det mindre held, ingen blot fuglegræsfrynse.

Han ventede og lærte at vente i tredive år;
 fik løfter, men ikke foretræde — hvad ved jeg?
 Ingen ubetydelig post belønnes en adelsmand med
 for at tilbringe ungdommen med excellent lakajarbejde,
 men der er konkurrence om enhver sjældnere pris;
 når det sker, skubber grovere hænder og hurtigere fødder
 Guido til side til trods for hans truende mine.
 Enden blev at Guido, da advarslen viste sig,
 de første hvide hår i spejlet, opgav spillet, 310
 besluttede sig til at vende hjem til sin fødeby
 og få det bedste ud af et uheldbredeligt onde,
 istandsatte det gamle palads og levede dér en kedeligt
 hævdvundet liv sammen med sine slægtninge,
 hvor ære hjælper med til at krydre det sparsomme brød.

Netop som han havde trimmet sin lampe og omgjort sine lænder[§]
 for at påbegynde sin rejse og klogeligt vende hjem,
 i den skuffede værdsættelses rette sindsstemning,
 hvem andre end Violante spottede da pludselig sit bytte
 (hvordan var det med lystfiskerlignelsen?) 320
 og kastede sin madding, Pompilia, hen til den surmulende —
 det var et glimt i mørket

Hvad hvis han nu vandt meget på denne måde,
 vred denne sidste dråbe ud af den bitre fortid,
 bar denne rosenknop fra det tornede krat bort

* abbed: Abbed er en ærefuld gejstlig titel. Paolo er ikke abbed, er ikke. klosterforstander. — Ordenspræst, tilhører en religiøs orden, i modsætning til sognepræster.

[†] Galilæerdammen: kirken.

[‡] dværgsilkeand (*dab-chick*): lappedykker, tvetydig, da Browning lader den både være en vandfugl og en landfugl (Clarendon).

[§] trimmet sin lampe: forsynet sin lampe med olie og gjort vægen i stand. — „Hav bælte om lænd og lysene tændt.” fra *Luk. 12, 35*:

To justify such torn clothes and scratched hands,
 And, after all, brought something back from Rome?
 Would not a wife serve at Arezzo well
 To light the dark house, lend a look of youth
 To the mother's face grown meagre, left alone
 And famished with the emptiness of hope, 330
 Old Donna Beatrice? Wife you want
 Would you play family-representative,
 Carry you elder-brotherly, high and right
 O'er what may prove the natural petulance
 Of the third brother, younger, greedier still,
 Girolamo, also a fledgeling priest,
 Beginning life in turn with callow beak
 Agape for luck, no luck had stopped and stilled.
 Such were the pinks and greys about the bait
 Persuaded Guido gulp down hook and all. 340

What constituted him so choice a catch,
 You question? Past his prime and poor beside!
 Ask that of any she who knows the trade.
 Why first, here was a nobleman with friends,
 A palace one might run to and be safe
 When presently the threatened fate should fall,
 A big-browed master to block door-way up,
 Parley with people bent on pushing by
 And praying the mild Pietro quick clear scores:
 Is birth a privilege and power or no? 350
 Also, — but judge of the result desired,
 By the price paid and manner of the sale.
 The Count was made woo, win and wed at once:
 Asked, and was haled for answer, lest the heat
 Should cool, to San Lorenzo, one blind eve,
 And had Pompilia put into his arms
 O' the sly there, by a hasty candle-blink,
 With sanction of some priest-confederate
 Properly paid to make short work and sure.

So did old Pietro's daughter change her style 360
 For Guido Franceschini's lady-wife
 Ere Guido knew it well; and why this haste
 And scramble and indecent secrecy?
 "Lest Pietro, all the while in ignorance,
 "Should get to learn, gainsay and break the match:

for at retfærdiggøre sønderflænget tøj og forrevne hænder
 og trods alt bragte noget med tilbage fra Rom?
 Ville en hustru ikke gøre fyldest i Arezzo
 til at oplyse det mørke hus, kaste et skær af ungdom
 over moderen, der med sit nu magre ansigt, var ladt
 alene og sultede med håbets tomhed, 330
 gamle Donna Beatrice? Man har brug for en kone,
 hvis man vil spille familierepræsentant,
 bære sin ældste-broderlighed, stolt og med ret over,
 hvad der kunne vise sig som den naturlige vrantenhed
 hos den tredje bror, yngre og endnu grådigere,
 Girolamo, ligeledes en nybagt præst,
 som på sin side havde begyndt sit liv med dunet næb,
 gabende efter held, intet held havde standset eller stilnet.
 Sådan var de lyserøde og grå omkring maddingen,
 der overbeviste Guido om at nedsvælge krog og det hele. 340

Hvad gjorde ham til så udsøgt et bytte,
 spørger I? Hinsides sine bedste år og tilmed fattig!
 Spørg en hvilken som helst kvinde, der kender faget, om det.
 For det første, her var en adelsmand med venner,
 et palads man kunne løbe hen til og være i sikkerhed i,
 når snart den truende skæbne ville ramme,*
 en myndig herre der ville fylde hele døren,
 forhandle med folk, der var opsat på at skubbe sig forbi,
 og bede den milde Pietro hurtigt gøre regnskabet op.
 Er fødsel et privilegium og magt eller ikke? 350
 Desuden, — men døm om det ønskede resultat
 i betragtning af den betalte pris og salgsmåden.
 Greven blev tilbejlet, vundet og gift omgående;
 spurgte og blev slæbt af sted for at svare, for at dampen
 ikke skulle gå af, til San Lorenzokirken, en mørk aften
 og fik i smug, ved et hastigt glimt fra et lys,
 lagt Pompilia i sin favn med en eller
 anden medsammevoren præsts godkendelse,
 passende betalt for at udføre arbejdet hurtigt og sikkert.

Således forandrede Pietros datter sin rolle 360
 og blev Guido Franceschinis nådigfrue,
 før Guido var helt klar over det; og hvorfor denne hast
 og dette virvar, denne uanstændige hemmeligholdelse?
 „For at Pietro, hele tiden uvidende,
 ikke skulle lære om, bestride og bryde ægteskabet.

---

* truende skæbne: den ringere rente ved tilbagebetaling fra Paven, s. II. 261-3 ovenfor (Ohio).

"His peevishness had promptly put aside
 "Such honour and refused the proffered boon,
 "Pleased to become authoritative once.
 "She remedied the wilful man's mistake —"
 Did our discreet Violante. Rather say,
 Thus did she, lest the object of her game, 370
 Guido the gulled one, give him but a chance,
 A moment's respite, time for thinking twice,
 Might count the cost before he sold himself,
 And try the clink of coin they paid him with.

But coin paid, bargain struck and business done,
 Once the clandestine marriage over thus,
 All parties made perforce the best o' the fact;
 Pietro could play vast indignation off,
 Be ignorant and astounded, dupe, poor soul, 380
 Please you, of daughter, wife and son-in-law,
 While Guido found himself in flagrant fault,
 Must e'en do suit and service, soothe, subdue
 A father not unreasonably chafed,
 Bring him to terms by paying son's devoir.
 Pleasant initiation!

The end, this:

Guido's broad back was saddled to bear all —
 Pietro, Violante, and Pompilia too, —
 Three lots cast confidently in one lap,
 Three dead-weights with one arm to lift the three 390
 Out of their limbo up to life again.
 The Roman household was to strike fresh root
 In a new soil, graced with a novel name,
 Gilt with an alien glory, Aretine
 Henceforth and never Roman any more,
 By treaty and engagement; thus it ran:
 Pompilia's dowry for Pompilia's self
 As a thing of course, — she paid her own expense;
 No loss nor gain there: but the couple, you see,
 They, for their part, turned over first of all 400
 Their fortune in its rags and rottenness
 To Guido, fusion and confusion, he
 And his with them and theirs, — whatever rag
 With coin residuary fell on floor
 When Brother Paolo's energetic shake
 Should do the relics justice: since 't was thought,

Hans surhed over det ville straks have fejlet
 en sådan ære til side og afvist den tilbudte gave,
 fornøjet med for én gangs skyld at have myndigheden.
 Hun rådede bod på den genstridige mands fejltagelse, —”
 gjorde vor diskrete Violante. Sig hellere 370
 således gjorde hun, for at ikke genstanden for hendes jagt,
 den narrede Guido, — ved at give ham blot en chance,
 et øjebliks pusterum, tid til at tænke sig om, —
 skulle kunne tælle omkostningerne, før han solgte sig selv,
 og prøve klangen af den mønt, de betalte ham med.

Men mønten blev betalt, handlen afsluttet, arbejdet gjort;
 så snart det hemmelige bryllup således var ovre,
 fik alle parter nødvendigvis det mest mulige ud af det;
 Pietro kunne spille vældigt indigneret, idet han,
 som et godtroende fjols, en sølle stakkel, alt som I synes, 380
 var uvidende om og forbløffet over datter, kone og svigersøn,
 medens Guido befandt sig i en åbenbar fejlsituation, —
 måtte endog opvarte og tjene, berolige og lægge en dæmper
 på en far, der ikke var urimeligt ophidset,
 få ham til at falde til føje ved at vise sønlig respekt.
 En behagelig begyndelse!

Slutningen er dette:

Guidos brede ryg var sadlet til at bære alle —
 Pietro, Violante og også Pompilia, —
 tre lodder kastet tillidsfuldt i et skød,
 tre dødvægte med én arm til at løfte de tre 390
 ud af deres dødvande og op til livet igen.
 Den romerske husstand var ved at slå friske rødder
 i ny jord, prydet med et nyt navn
 og forgyldt med fremmed glans, aretiner
 fra nu af og aldrig mere romer,
 ved traktat og bindende tilsagn, det lød således:
 Pompilias medgift er til Pompilia selv*
 som noget selvfølgeligt, — hun betalte sine egne udgifter;
 intet tab ingen vinding der, men parret, ser De,
 de overdrog for deres vedkommende først og fremmest 400
 deres formue i pjalter og råddenskab til Guido,
 sammensmeltning og sammenblanding, han
 og hans med dem og deres, — fra hvilken las
 der end faldt en tiloversbleven mønt,
 når bror Paolos energiske rysten
 viste levningerne retfærdighed, for man tænkte,

---

* Om Pompilias medgift og arv se tillægget 'Personer m. m.': Pompilias medgift.

Once vulnerable Pietro out of reach,
 That, left at Rome as representative,
 The Abate, backed by a potent patron here,
 And otherwise with purple flushing him, 410
 Might play a good game with the creditor,
 Make up a moiety which, great or small,
 Should go to the common stock — if anything,
 Guido's, so far repayment of the cost
 About to be, — and if, as looked more like,
 Nothing, — why, all the nobler cost were his
 Who guaranteed, for better or for worse,
 To Pietro and Violante, house and home,
 Kith and kin, with the pick of company
 And life o' the fat o' the land while life should last. 420
 How say you to the bargain at first blush?
 Why did a middle-aged not-silly man
 Show himself thus besotted all at once?
 Quoth Solomon, one black eye does it all.

They went to Arezzo, — Pietro and his spouse,
 With just the dusk o' the day of life to spend,
 Eager to use the twilight, taste a treat,
 Enjoy for once with neither stay nor stint
 The luxury of lord-and-lady-ship,
 And realize the stuff and nonsense long 430
 A-simmer in their noddles; vent the fume
 Born there and bred, the citizen's conceit
 How fares nobility while crossing earth,
 What rampart or invisible body-guard
 Keeps off the taint of common life from such.
 They had not fed for nothing on the tales
 Of grandees who give banquets worthy Jove,
 Spending gold as if Plutus paid a whim,
 Served with obeisances as when . . . what God?
 I'm at the end of my tether; 't is enough 440
 You understand what they came primed to see:
 While Guido who should minister the sight,
 Stay all this qualmish greediness of soul
 With apples and with flagons — for his part,
 Was set on life diverse as pole from pole:
 Lust of the flesh, lust of the eye, — what else
 Was he just now awake from, sick and sage,

nu da den sårbare Pietro var uden for rækkevidde,
 at efterladt i Rom som repræsentant,
 kunne abbeden her, bakket op af en magtfuld beskytter,
 og på anden vis opflammet af purpurfarven,^{*} 410
 spille et godt parti med kreditoren
 og få en andel som, stor eller lille,
 skulle gå til den fælles pulje — hvis til noget så
 til Guido, så vidt angår tilbagebetalingen af kommende
 udgifter, — og hvis, hvilket var mere sandsynligt,
 til intet, — jamen, alle de ædlere omkostninger var hans,
 det var ham som, uanset hvad, garanterede
 Pietro og Violante hus og hjem,
 venner og frænder, omgang med eliten og et liv,
 hvor de kunne nyde landets fedme resten af deres dage. 420
 Hvad siger I til handlen ved første øjekast?
 Hvorfor viste en midaldrende ikke-tåbelig mand
 sig således straks forblændet?
 Citer Salomon, et sort øje gør det hele.[†]

De tog til Arezzo, — Pietro og hans ægtefælle
 med blot skumringen tilbage af livets dag,
 ivrige efter at benytte tasmørket, opleve det dyre,
 for én gangs skyld uden ophold og smålighed,
 nyde adelstandens overdådighed
 og opleve det sludder og vrøvl, som længe 430
 havde simret i deres knolde; slippe røgen ud
 som var født og opfostret der, borgerens forestilling
 om hvordan adelen klarer sig, mens den krydser jorden,
 hvilken fæstningsvold eller usynlig livvagt
 der holder den almindelige tilværelses plet borte fra disse.
 De havde ikke for ingenting ædt af historierne
 om grander der gav banketter, der var Jupiter værdig,[‡]
 brugte guld, som om var det et af Plutos luner,
 betjent med dybe buk som når . . . Gud ved hvad?
 Jeg kan ikke klare mere; det er nok, 440
 at De forstår, hvad de kom forberedt på at se,
 mens Guido som skulle håndtere skuets,
 standse al denne sjælens kvalmende grådighed
 med æbler og karafler — hvad ham angik
 blev han tilskyndet til et liv så forskellige som pol fra pol.
 Kødets lyst, øjets lyst, — hvad andet
 var han just nu vågnet fra, syg og vis,

^{*} beskytter .... purpurfarven: Kardinalen.

[†] *Højsangen*. 4,9.

[‡] grander: fornemme adelsmænd, stormænd.

After the very debauch they would begin? —
 Suppose such stuff and nonsense really were.
 That bubble, they were bent on blowing big, 450
 He had blown already till he burst his cheeks,
 And hence found soapsuds bitter to the tongue.
 He hoped now to walk softly all his days
 In soberness of spirit, if haply so,
 Pinching and paring he might furnish forth
 A frugal board, bare sustenance, no more,
 Till times, that could not well grow worse, should mend.

Thus minded then, two parties mean to meet
 And make each other happy. The first week,
 And fancy strikes fact and explodes in full. 460
 "This," shrieked the Comparini, "this the Count,
 "The palace, the signorial privilege,
 "The pomp and pageantry were promised us?
 "For this have we exchanged our liberty,
 "Our competence, our darling of a child?
 "To house as spectres in a sepulchre
 "Under this black stone-heap, the street's disgrace,
 "Grimmest as that is of the gruesome town,
 "And here pick garbage on a pewter plate
 "Or cough at verjuice dripped from earthenware? 470
 "Oh Via Vittoria, oh the other place
 "I' the Pauline, did we give you up for this?
 "Where's the foregone housekeeping good and gay,
 "The neighbourliness, the companionship,
 "The treat and feast when holidays came round,
 "The daily feast that seemed no treat at all,
 "Called common by the uncommon fools we were!
 "Even the sun that used to shine at Rome,
 "Where is it? Robbed and starved and frozen too,
 "We will have justice, justice if there be!" 480
 Did not they shout, did not the town resound!
 Guido's old lady-mother Beatrice,
 Who since her husband, Count Tommaso's death,
 Had held sole sway i' the house, — the doited crone
 Slow to acknowledge, curtsey and abdicate, —
 Was recognized of true novercal type,
 Dragon and devil. His brother Girolamo
 Came next in order: priest was he? The worse!
 No way of winning him to leave his mumps
 And help the laugh against old ancestry 490
 And formal habits long since out of date,

end fra netop sådanne udsvævelser, som de ville begynde på? —

Antag at sådant sludder og vrøvl virkelig fandtes.

Den boble de var opsat på at blæse stor, 450

den havde han allerede blæst op, indtil han sprængte sine kinder,

og derfor fundet sæbevandet bitter på tungen.

Han håbede nu at vandre stille alle sine dage

med en sober ånd, og hvis sådan, kunne

han måske imens ved at spinke og spare fremskaffe

et beskedent bord, rent underhold, intet mere,

indtil tiderne, der næppe kunne blive værre, ville bedres,

Således indstillet, ønskede de to parter at mødes

og gøre hinanden lykkelige. Der går en uge,

så rammer fantasien fakta og eksploderer fuldstændigt. 460

„Dette,” skreg Comparinierne, „var det greven

paladset, herreprivilegie,

pompen og pragten, som blev lovede os?

For dette har vi byttet vor frihed,

vort udkomme, vores øjsten af en datter?

For at bo som spøgelse i en grav

under denne sorte stenhob, gadens skamplet,

den uhyggeligste i denne skrækkelige by,

og her få rester på en tintallerken

eller hoste på grund af sur vin dryppet fra lertøj? 470

Åh, Via Victoria, åh, det andet sted

i Paulinekvarteret, opgav vi jer for dette?

Hvor er den tidligere gode og muntre husholdning,

det gode naboskab, kammeratskabet,

fornøjelserne og festen på feriedagene,

den daglige fest som ikke synes nogen fornøjelse overhovedet,

kaldt almindelig af de ualmindelige fjolser vi var!

Selv solen, som plejede at skinne i Rom,

hvor er den? Berøvet og sultet og også frysende

vil vi have retfærdighed, hvis der findes retfærdighed!” 480

Råbte de ikke, genlyd byen ikke af det?

Guidos gamle mor Lady Beatrice,

som siden sin mand Grev Tommasos død,

ene havde magten i huset, — den affældige arrige kone,

langsom til at anerkende, neje og abdicere, —

blev genkendt som den sande stedmodertype,

drage og djævel. Hans bror Girolamo kom

som den næste i rækken: var han præst? Så meget des værre!

Ingen måde at få ham til at stoppe sit surmuleri

og hjælpe latteren på vej imod gammel herkomst 490

og for længst forældede stive vaner, da han

Letting his youth be patterned on the mode
 Approved of where Violante laid down law.
 Or did he brighten up by way of change,
 Dispose himself for affability?
 The malapert, too complaisant by half
 To the alarmed young novice of a bride!
 Let him go buzz, betake himself elsewhere
 Nor singe his fly-wings in the candle-flame!

Four months' probation of this purgatory, 500
 Dog-snap and cat-claw, curse and counterblast,
 The devil's self were sick of his own din;
 And Pietro, after trumpeting huge wrongs
 At church and market-place, pillar and post,
 Square's corner, street's end, now the palace-step
 And now the wine-house bench — while, on her side,
 Violante up and down was voluble
 In whatsoever pair of ears would perk
 From goody, gossip, cater-cousin and sib,
 Curious to peep at the inside of things 510
 And catch in the act pretentious poverty
 At its wits' end to keep appearance up,
 Make both ends meet, — nothing the vulgar loves
 Like what this couple pitched them right and left.
 Then, their worst done that way, both struck tent, marched:
 — Renounced their share o' the bargain, flung what dues
 Guido was bound to pay, in Guido's face,
 Left their hearts'-darling, treasure of the twain
 And so forth, the poor inexperienced bride,
 To her own devices, bade Arezzo rot, 520
 Cursed life signorial, and sought Rome once more.

I see the comment ready on your lip,
 "The better fortune, Guido's — free at least
 "By this defection of the foolish pair,
 "He could begin make profit in some sort
 "Of the young bride and the new quietness,
 "Lead his own life now, henceforth breathe unplagued."
 Could he? You know the sex like Guido's self.
 Learn the Violante-nature!

Once in Rome,

By way of helping Guido lead such life, 530
 Her first act to inaugurate return
 Was, she got pricked in conscience: Jubilee
 Gave her the hint. Our Pope, as kind as just,

lod sin ungdom være mønstret efter den skik og brug,
 som blev bifaldet der, hvor Violante fastlagde loven.
 Eller fik en forandring ham til at lyse op,
 indstillet på at være affabel?
 Gavflaben, lidt vel elskværdig
 over for den forskrækkede unge novice af en brud!
 Lad ham blot summe, forføje sig et andet sted hen
 og ikke svide sine flyvevinger i lysflammen.

Fire måneders prøvetid i denne skærsild, 500
 hundesnap og katteklør, forbandelse og modbeskyldninger,
 djævelen selv var led og ked af sin egen larm;
 og Pietro, efter at have udbasuneret uhyre forurettelser
 i kirke og på markedsplads, ved søjle og stolpe,
 hjørnet af torvet, for enden af gaden, nu på paladstrinet
 og nu på vinstuebænken — mens på sin side
 Violante snakkede op og ned
 i ethvert par øre hos madammer, sladrekaellinger,
 bordvenner og slægtninge, der, skadefro,
 var nysgerrige efter at kigge på tingenes inderside 510
 og på fast gerning fange den opblæste fattigdom,
 der ikke anede, hvordan den skulle opretholde facaden,
 få pengene til at slå til, — der er intet folket elsker,
 som det dette par kastede mod dem fra højre og venstre.
 Så, da deres værste nu var gjort, tog de teltet ned og marcherede,
 — gav afkald på deres del af handelen, slyngede hvilke udgifter,
 han end var forpligtiget til at betale, i hoved på ham,
 overlod deres hjertes øjesten, de tos skat
 og så videre, den stakkels uerfarne brud
 til at klare sig selv, bad Arezzo om at rådne op, 520
 forbandede den herskabelige tilværelse og søgte igen til Rom.

Jeg ser bemærkninger, som ligger jer lige på tungen,
 „Guidos skæbne blev bedre — fri i det mindste
 ved dette tåbelige ægtepars frafald,
 han kunne begynde at få en slags gavn
 af den unge brud og den nye stolthed,
 føre sit eget liv nu, fra nu af ånde ubesværet.”
 Kunne han? I ved hvilket hankøn Guido var.
 Hør nu om Violantes natur!

Så snart hun var i Rom, 530
 for at hjælpe Guido med at føre et sådant liv,
 var det første hun foretog sig som indvielse af tilbagekomsten,
 at hun blev pint af samvittighedsnag: Jubelåret
 gav hendes vinket. Vor pave, lige så venlig som retfærdig,

Attained his eighty years, announced a boon
 Should make us bless the fact, held Jubilee —
 Short shrift, prompt pardon for the light offence
 And no rough dealing with the regular crime
 So this occasion were not suffered slip —
 Otherwise, sins commuted as before,
 Without the least abatement in the price. 540
 Now, who had thought it? All this while, it seems,
 Our sage Violante had a sin of a sort
 She must compound for now or not at all.
 Now be the ready riddance! She confessed
 Pompilia was a fable not a fact:
 She never bore a child in her whole life.
 Had this child been a changeling, that were grace
 In some degree, exchange is hardly theft,
 You take your stand on truth ere leap your lie:
 Here was all lie, no touch of truth at all, 550
 All the lie hers — not even Pietro guessed
 He was as childless still as twelve years since.
 The babe had been a find i' the filth-heap, Sir,
 Catch from the kennel! There was found at Rome,
 Down in the deepest of our social dregs,
 A woman who professed the wanton's trade
 Under the requisite thin coverture,
Communis meretrix and washer-wife:
 The creature thus conditioned found by chance
 Motherhood like a jewel in the muck, 560
 And straightway either trafficked with her prize
 Or listened to the tempter and let be, —
 Made pact abolishing her place and part
 In womankind, beast-fellowship indeed.
 She sold this babe eight months before its birth
 To our Violante, Pietro's honest spouse,
 Well-famed and widely-instanced as that crown
 To the husband, virtue in a woman's shape.
 She it was, bought, paid for, passed off the thing
 As very flesh and blood and child of her 570
 Despite the flagrant fifty years, — and why?
 Partly to please old Pietro, fill his cup
 With wine at the late hour when lees are left,
 And send him from life's feast rejoicingly, —
 Partly to cheat the rightful heirs, agape,
 Each uncle's cousin's brother's son of him,

nåede sine firs år, bekendtgjorde at en velgerning
 skulle få os til at velsigne begivenheden, holdt Jubelår —
 kort skriftemål, en hurtig tilgivelse for den lette brøde
 og ingen grov behandling af almindelige forbrydelser,
 så denne anledning blev ikke nogen undtagelse —
 ellers blev synder købt væk som før,
 uden det mindste nedslag i prisen. 540

Hør, hvem kunne forstille sig det? I hele denne tid
 synes det, at vor vise Violante havde en synd af en slags,
 som hun nu måtte godtgøre eller slet ikke.
 Nu var det tid til at skaffe den af vejen! Hun skriftede,
 at Pompilia var et eventyr, ikke en kendsgerning.
 Hun havde aldrig født et barn i hele sit liv.
 Havde dette barn havde været en bytting, ville det til
 en vis grad være tilgiveligt, bytteri er næppe tyveri,
 man holder sig til sandheden, før man lader løgnen springe.
 Her var alt løgn, uden et anstrøg af sandhed, 550
 alle løgnene var hendes — end ikke Pietro gættede,
 at han var lige så barnløs som for tolv år siden.
 Spædbarnet var fundet i en smudsbunke, hr.,
 samlet op fra rendestenen! Der fandtes i Rom,
 i det dybeste lag af vor sociale bundfald,
 en kvinde som praktiserede en kvindes hverv
 under det fornødne dække,
Communis meretrix og vaskekone.*
 Skabningen, der var således stillet, fandt ved et tilfælde
 et moderskab, der var lig en juvel i møget, 560
 og handlede enten straks med sin pris
 eller lyttede til fristeren og lod det være ved det, —
 lavede en overenskomst, der ophævede hendes plads og del
 i kvindekønnet, sandelig et kammeratskab mellem dyr.
 Hun solgte dette spædbarn otte måneder før dets fødsel
 til vor Violante, Pietros ærlige ægtefælle,
 velberømt og videnom anført som den dér krone
 til ægtemanden, dyden i en kvindes skikkelse.
 Hende var det, der købte, betalte for, udgav tingen
 som det skinbarlige kød og blod og barn af hende 570
 på trods af de åbenbare halvtreds år, — og hvorfor?†
 Delvis for at behage gamle Pietro, fylde hun hans bæger
 med vin i den sene aften, hvor kun bundfald er tilbage
 og sende ham jublende fra livets gilde, —
 delvis for at narre de måbende retmæssige arvinger,
 hver eneste af hans onkels fætters brors søn,

* *Communis meretrix*: almindelig prostitueret, se tillægget 'Personer m. m.'

† Faktisk var Violante 48 og Pietro 51 i Pompilias fødselsår (Ohio).

For that same principal of the usufruct
It vext him he must die and leave behind.

Such was the sin had come to be confessed. 580
Which of the tales, the first or last, was true?
Did she so sin once, or, confessing now,
Sin for the first time? Either way you will.
One sees a reason for the cheat: one sees
A reason for a cheat in owning cheat
Where no cheat had been. What of the revenge?
What prompted the contrition all at once,
Made the avowal easy, the shame slight?
Why, prove they but Pompilia not their child,
No child, no dowry! this, supposed their child, 590
Had claimed what this, shown alien to their blood,
Claimed nowise: Guido's claim was through his wife,
Null then and void with hers. The biter bit,
Do you see! For such repayment of the past,
One might conceive the penitential pair
Ready to bring their case before the courts,
Publish their infamy to all the world
And, arm in arm, go chuckling thence content.

Is this your view? 'T was Guido's anyhow
And colourable: he came forward then,
Protested in his very bride's behalf 600
Against this lie and all it led to, least
Of all the loss o' the dowry; no! From her
And him alike he would expunge the blot,
Erase the brand of such a bestial birth,
Participate in no hideous heritage
Gathered from the gutter to be garnered up
And glorified in a palace. Peter and Paul!
But that who likes may look upon the pair
Exposed in yonder church, and show his skill
By saying which is eye and which is mouth 610
Thro' those stabs thick and threefold, — but for that —
A strong word on the liars and their lie
Might crave expression and obtain it, Sir!
— Though prematurely, since there's more to come,
More that will shake your confidence in things
Your cousin tells you, — may I be so bold?
This makes the first act of the farce, — anon
The sombre element comes stealing in

for hin samme bestyrelse af brugsretten,
som det ærgrede ham, han måtte dø fra og efterlade.

Sådan var den synd, der var blevet skriftet.
Hvilken af historierne, den første eller den sidste, var sande? 580
Syndede hun tidligere, eller syndede hun
nu da hun skriftede, for første gang? Hvad I end vil.
Man ser en grund til bedrageriet: man ser en grund
til et bedrageri, hvis det har grund i et bedrageri,
hvor der ikke havde været noget bedrageri. Hvad med hævn?
Hvad foranledigede den prompte anger,
gjorde indrømmelsen let, skammen ringe?
Jamen, beviser disse ikke netop, at Pompilia ikke var deres barn,
intet barn, ingen medgift! Det, deres antagede barn,
havde gjort krav på, det kunne dette, af påvist fremmed blod, 590
slet ikke gøre krav på. Guidos krav var gennem sin kone,
det var nu ugyldigt ligesom hendes var det. Bideren bidt,
er De med! Ved en sådan tilbagebetaling af fortiden
ville man kunne iagttage det angrende ægtepar,
klar til at bringe deres sag for domstolen,
offentliggøre deres skændselsgerning for hele verden
og gå tilfredse derfra, småleende arm i arm.

Er dette Deres synspunkt? Det var i hvert fald Guidos,
og plausibelt. Han trådte så frem, 600
protesterede på selve sin bruds vegne
mod denne løgn, og alt den førte til, mindst
af alt tabet af medgiften. Nej! han ville
i lige mål fjerne pletten fra hende og sig selv,
udslette brændemærket af en sådan dyrisk fødsel,
at hun ikke havde del i en afskyelig herkomst,
samlet op fra rendestenen for at blive opbevaret
og forherliget i et palads. Peter og Paul!
Men den som vil, kan betragte ægteparret, der er
udstillet i kirken derhenne og vise sin dygtighed
ved at sige, hvad der er øje, og hvad der er mund 610
efter disse dolkestød, tætte og trefoldige, — hvis ikke for dette —
kunne et par stærke ord om løgnerne og deres løgn
kræve at komme til udtryk og opnå det, hr.!
— Skønt dette ville være forhastet, thi der vil komme mere,
mere, som vil ryste tilliden til de ting,
Deres slægtning fortæller Dem, — hvis jeg må være så fri?
Dette udgør farcens første akt, — snart
kommer de dunkle elementer snigende ind,

---

* Peter og Paul: en ed.

Till all is black or blood-red in the piece.
 Guido, thus made a laughing-stock abroad, 620
 A proverb for the market-place at home,
 Left alone with Pompilia now, this graft
 So reputable on his ancient stock,
 This plague-seed set to fester his sound flesh,
 What does the Count? Revenge him on his wife?
 Unfasten at all risks to rid himself
 The noisome lazar-badge, fall foul of fate,
 And, careless whether the poor rag was ware
 O' the part it played, or helped unwittingly,
 Bid it go burn and leave his frayed flesh free? 630
 Plainly, did Guido open both doors wide,
 Spurn thence the cur-cast creature and clear scores
 As man might, tempted in extreme like this?
 No, birth and breeding, and compassion too
 Saved her such scandal. She was young, he thought,
 Not privy to the treason, punished most
 I' the proclamation of it; why make her
 A party to the crime she suffered by?
 Then the black eyes were now her very own,
 Not any more Violante's: let her live, 640
 Lose in a new air, under a new sun,
 The taint of the imputed parentage
 Truly or falsely, take no more the touch
 Of Pietro and his partner anyhow!
 All might go well yet.

So she thought, herself,
 It seems, since what was her first act and deed
 When news came how these kindly ones at Rome
 Had stripped her naked to amuse the world
 With spots here, spots there and spots everywhere?
 — For I should tell you that they noised abroad 650
 Not merely the main scandal of her birth,
 But slanders written, printed, published wide,
 Pamphlets which set forth all the pleasantry
 Of how the promised glory was a dream,
 The power a bubble, and the wealth — why, dust.
 There was a picture, painted to the life,
 Of those rare doings, that superlative
 Initiation in magnificence
 Conferred on a poor Roman family
 By favour of Arezzo and her first 660
 And famousest, the Franceschini there.

indtil alt er sort eller blodrødt i stykket.
 Guido, således gjort til genstand for latter ude, 620
 et ordsprog på markedspladsen hjemme,
 ladet alene med Pompilia, denne podekvist,
 så agtværdig på hans gamle æt,
 denne pestsæd, anbragt til at æde sig ind i hans sunde kød,
 hvad gør greven? Hævner han sig på sin hustru?
 Løsner han uden hensyn til al risiko
 det modbydelige spedalskhedsmærke, det ilde slag af skæbnen,
 og uden hensyn til om den stakkels las var klar over,
 den rolle den spillede eller hjalp til uforvarende,
 beder den brænde og lade hans flossede kød i fred? 630
 Åbnede Guido slet og ret begge døre op,
 skyede den, lig en køter, støbte skabning og gjorde rent bord,
 som en mand kunne, fristet til det yderste som her?
 Nej, fødsel og opvækst og også medlidenhed
 reddede hende fra en sådan skændsel. Hun var ung, tænkte han,
 ikke medvidende om forræderi, straffet mest
 ved bekendtgørelsen om den; hvorfor gøre hende
 til en del af den forbrydelse hun led ved?
 Så de sorte øjne var nu hendes egne
 ikke mere Violantes; lad hende leve 640
 frit i en ny luft, under en ny sol,
 defekten ved hendes tilskrevne herkomst,
 sand eller falsk, bar i hvert fald ikke længere
 præg af Pietro og hans partner!
 Alt kunne endnu gå godt.

Således tænkte hun selv, synes det,
 thi hvad var hendes første handling og dåd,
 da nyhederne om, hvordan disse venlige personer i Rom
 havde klædt hende af til skindet for at more verden
 med pletter her, pletter der og pletter allevegne, kom?
 — For jeg burde fortælle Dem, at de vidt og bredt ikke kun 650
 udbasunerede hovedskandalen om hendes fødsel,
 men nedskreven bagvaskelse, trykt og udgivet viden om,
 pamfletter som anførte alle vittighederne,
 om hvordan den lovede pragt var en drøm,
 magten en boble, og rigdommen — ja, støv.
 Der var et billede, der skildrede et liv
 med disse sjældne gøremål,
 den ypperlige indførelse i pragt,
 skænket en fattig romersk familie
 som en gunstbevisning fra Arezzo og dens første 660
 og berømteste familie, Franceshini'erne, dér.

You had the Countship holding head aloft
 Bravely although bespattered, shifts and straits
 In keeping out o' the way o' the wheels o' the world,
 The comic of those home-contrivances
 When the old lady-mother's wit was taxed
 To find six clamorous mouths in food more real
 Than fruit plucked off the cobwebbed family-tree,
 Or acorns shed from its gilt mouldered frame —
 Cold glories served up with stale fame for sauce. 670
 What, I ask, — when the drunkenness of hate
 Hiccaped return for hospitality,
 Befouled the table they had feasted on,
 Or say, — God knows I'll not prejudge the case, —
 Grievances thus distorted, magnified,
 Coloured by quarrel into calumny, —
 What side did our Pompilia first espouse?
 Her first deliberate measure was — she wrote,
 Pricked by some loyal impulse, straight to Rome 680
 And her husband's brother the Abate there,
 Who, having managed to effect the match,
 Might take men's censure for its ill success.
 She made a clean breast also in her turn,
 And qualified the couple properly,
 Since whose departure, hell, she said, was heaven,
 And the house, late distracted by their peals,
 Quiet as Carmel where the lilies live.
 Herself had oftentimes complained: but why?
 All her complaints had been their prompting, tales
 Trumped up, devices to this very end. 690
 Their game had been to thwart her husband's love
 And cross his will, malign his words and ways,
 To reach this issue, furnish this pretence
 For impudent withdrawal from their bond, —
 Theft, indeed murder, since they meant no less
 Whose last injunction to her simple self
 Had been — what parents'-precept do you think?
 That she should follow after with all speed,
 Fly from her husband's house clandestinely,
 Join them at Rome again, but first of all 700
 Pick up a fresh companion in her flight,
 So putting youth and beauty to fit use, —
 Some gay dare-devil cloak-and-rapier spark
 Capable of adventure, — helped by whom
 She, some fine eve when lutes were in the air,
 Having put poison in the posset-cup,

Man så grevskabet, der tappert holdt hovedet højt,
 skønt tilsølet, lægge om og indskrænke
 for at holde sig uden for verdens hjuls rækkevidde,
 det komiske ved foranstaltningerne i hjemmet,
 når den gamle adelige mors forstand blev bebyrdet ved
 at skulle føde seks højrøstede munde med mere substantiel kost
 end frugt plukket fra det spindelvævsdækkede stamtræ,
 eller agern kastet fra dets forgyldte smuldrende skelet —
 kolde herligheder serveret med fordærvet rygte som sovs. 670
 Hvilken, spørger jeg, — når hadets drukkenskab,
 hikkede som gengæld for gæstfrihed,
 besudlede bordet de havde mættet sig ved,
 eller lad os sige, — jeg vil ved Gud ikke dømme sagen på forhånd, —
 forvrængede og forstørrede klagepunkter,
 der således blev farvet til bagvaskelse af skænderi, —
 hvilken side støttede vor Pompilia først?
 Hendes første velovervejede træk var — at hun omgående,
 ansporet af en eller anden loyal bevæggrund, skrev til Rom 680
 og sin mands bror abbeden der,
 som, da det var lykkedes ham at bringe ægteskabet i stand,
 nok kunne tage folks dadel for dets ilde succes.
 Hun tilstod på sin side også det hele
 og fordømte ægteparret dygtigt,
 siden hvis afrejse, sagde hun, helvede var himmel,
 og huset, der for nyligt blev forstyrret af deres støj,
 var nu stille som Karmelbjerget, hvor liljen gror.
 Hun havde ofte selv klaget, men hvorfor?
 Alle hendes klager havde de besnakket hende til,
 opdigtede historier, netop påfund med dette formål. 690
 Deres hensigt havde været at forpurre hendes mands kærlighed
 og modarbejde hans vilje, tale ondt om hans ord og måder,
 og for at nå dette mål, levere dette uforskammede
 forsøg på at unddrage sig deres forpligtigelse, —
 tyveri, endog mord, eftersom de mente intet mindre,
 da deres sidste påbud til hendes enfoldige selv
 havde været — hvilken forældreforskrift tror De det var?
 Den, at hun i al hast skulle følge efter,
 flygte hemmeligt fra sin ægtemands hus
 og igen slutte sig til dem i Rom, men først og fremmest 700
 skaffe sig en ny kammerat i sin flugt
 og således bringe ungdom og skønhed til passende brug, —
 en eller anden gæv vovehals kappe-og-kårde laps,
 duelig til eventyr, — ved hvis hjælp
 hun, en eller anden skøn aften når lutter klingede,
 hvor hun havde puttet gift i mælkepunchbægeret,

Laid hands on money, jewels and the like,
 And, to conceal the thing with more effect,
 By way of parting benediction too,
 Fired the house, — one would finish famously 710
 I' the tumult, slip out, scurry off and away
 And turn up merrily at home once more.
 Fact this, and not a dream o' the devil, Sir!
 And more than this, a fact none dare dispute,
 Word for word, such a letter did she write,
 And such the Abate read, nor simply read
 But gave all Rome to ruminate upon,
 In answer to such charges as, I say,
 The couple sought to be beforehand with.

The cause thus carried to the courts at Rome, 720
 Guido away, the Abate had no choice
 But stand forth, take his absent brother's part,
 Defend the honour of himself beside.
 He made what head he might against the pair,
 Maintained Pompilia's birth legitimate
 And all her rights intact — hers, Guido's now:
 And so far by his policy turned their flank,
 (The enemy being beforehand in the place)
 That, — though the courts allowed the cheat for fact,
 Suffered Violante to parade her shame, 730
 Publish her infamy to heart's content,
 And let the tale o' the feigned birth pass for proved, —
 Yet they stopped there, refused to intervene
 And dispossess the innocents, befooled
 By gifts o' the guilty, at guilt's new caprice.
 They would not take away the dowry now
 Wrongfully given at first, nor bar at all
 Succession to the aforesaid usufruct,
 Established on a fraud, nor play the game
 Of Pietro's child and now not Pietro's child 740
 As it might suit the gamester's purpose. Thus
 Was justice ever ridiculed in Rome:
 Such be the double verdicts favoured here
 Which send away both parties to a suit
 Nor puffed up nor cast down, — for each a crumb
 Of right, for neither of them the whole loaf.
 Whence, on the Comparini's part, appeal —
 Counter-appeal on Guido's, — that's the game:

tilegnede sig penge, juveler og lignende
 og for at skjule det mere effektivt,
 også som en slags afskedsvelsignelse,
 satte ild til huset, — man ville på glimrende vis 710
 afslutte det i tummelen, slippe ud, fare afsted og bort
 og dukke op, glad over endnu engang at være hjemme.
 Dette er et faktum og ikke en djævels drøm, hr.!
 Og mere endnu, en kendsgerning ingen vover at diskutere,
 hun skrev sådan et brev ord for ord
 og sådan et læste abbeden, ikke kun læste,
 men gav det til hele Rom til at tygge drøv på
 som svar på anklager, siger jeg,
 ægteparret søgte at være forud med.

Da sagen således blev bragt for de romerske domstole 720
 og Guido var borte, havde abbeden intet andet valg
 end at træde frem, tage sin fraværende brors parti,
 og forsvare sin egen ære samtidig.
 Han modgik parret på enhver tænkelig måde,
 fastholdt at Pompilias fødsel var legitim
 og alle hendes rettigheder intakte — hendes, nu Guidos;
 og omgik ved sin praksis så vidt deres flanke,
 (fjenden var allerede på plads)*
 at, — skønt retten regnede bedrageriet for et faktum,
 så nødede den Violante til at udstille sin skam, 730
 offentliggøre sin skændsel af hjertens lyst
 og lade historien om den forstilte fødsel passere som bevist, —
 dog standsede de her, nægtede at gribe ind
 og berøve de uskyldige, der var gjort til nar[†]
 af de skyldiges gaver ved skyldens nye lune.
 De ville ikke fjerne medgiften nu, der først
 var givet fejlagtigt, heller ikke overhovedet hindre
 arvefølgen af den førnævnte brugsret,
 der var stiftet ved svindel, heller ikke spille spillet
 om Pietros barn og nu ikke Pietros barn,
 som det kunne passe spillerens formål. Således 740
 blev retfærdigheden bestandig latterliggjort i Rom,
 sådan er den dobbelte kendelse, som her er foretrukket.
 Den sender begge parter bort til en ny retssag,
 ingen pustet op ingen slået ned, — til hver af dem
 en krumme retfærdighed, til ingen af dem hele brødet.
 Derfor appellerede Comparinis side —
 og Guidos modappellerede, — det er spillet:

* 'modparten havde allerede forelagt sin sag.'

[†] de uskyldige: Franceschini'erne. — skyldens nye lune: at Pompilia ikke var deres barn..

And so the matter stands, even to this hour,
 Bandied as balls are in a tennis-court, 750
 And so might stand, unless some heart broke first,
 Till doomsday.

Leave it thus, and now revert
 To the old Arezzo whence we moved to Rome.
 We've had enough o' the parents, false or true,
 Now for a touch o' the daughter's quality.
 The start's fair henceforth, every obstacle
 Out of the young wife's footpath, she's alone,
 Left to walk warily now: how does she walk?
 Why, once a dwelling's threshold marked and crossed
 In rubric by the enemy on his rounds 760
 As eligible, as fit place of prey,
 Baffle him henceforth, keep him out who can!
 Stop up the door at the first hint of hoof,
 Presently at the window taps a horn,
 And Satan's by your fireside, never fear!
 Pompilia, left alone now, found herself;
 Found herself young too, sprightly, fair enough,
 Matched with a husband old beyond his age
 (Though that was something like four times her own)
 Because of cares past, present and to come: 770
 Found too the house dull and its inmates dead,
 So, looked outside for light and life.

And love
 Did in a trice turn up with life and light, —
 The man with the aureole, sympathy made flesh,
 The all-consoling Caponsacchi, Sir!
 A priest — what else should the consoler be?
 With goodly shoulderblade and proper leg,
 A portly make and a symmetric shape,
 And curls that clustered to the tonsure quite.
 This was a bishop in the bud, and now 780
 A canon full-blown so far: priest, and priest
 Nowise exorbitantly overworked,
 The courtly Christian, not so much Saint Paul
 As a saint of Cæsar's household: there posed he
 Sending his god-glance after his shot shaft,
 Apollos turned Apollo, while the snake

og således står sagerne, endog i denne stund,
slået frem og tilbage, som bolden på en tennisbane, 750
og kunne, med mindre et hjerte brister, stå på denne måde
indtil dommedag.

Lad det blive ved det, og lad os nu vende
tilbage til det gamle Arezzo, hvorfra vi tog til Rom.
Vi har hørt nok om forældrene, falskt eller sandt,
nu en prøve på datterens karakter.
Begyndelsen er god, fra nu er der ikke flere
hindringer på den unge hustrus gangsti, hun er alene,
overladt til at gå forsigtigt nu. Hvordan går hun så?
Jamen, når éngang en boligs dørtærskel er mærket
og afkrydset med rødt af fjenden på hans runder 760
som valgbar, som et passende sted for bytte,
brems ham fra nu af, hold ham ude, hvem der kan!
Spær døren ved den første lyd af en hov,
snart banker et horn på vinduet
og Satan er henne ved din kamin, frygt ikke det!
Pompilia, lad alene nu, fandt sig selv;
fandt også sig selv ung, munter og køn nok,
gift med en mand, der var ældre end hans alder
(skønt det var noget lig fire gange hendes egen)*
på grund af fortidige bekymringer, nutidige og fremtidige, — 770
hun fandt også huset kedeligt og dets beboere intetsigende,
og ledte så udenfor efter lys og liv.

Og kærligheden

dukkede i ét nu op med liv og lys, —
manden med glorien, medfølelse gjort til kød,
den alttrøstende Caponsacchi, hr.!
En præst — hvad andet kunne trøsteren være?
Med vældige skulderblade og passende ben,
en smuk figur og en symmetrisk skikkelse
og krøller som ganske flokkedes omkring tonsuren.
Det var en biskop, der stod i knop, og allerede 780
nu en fuldt udsprunget kannik: præst, og en præst
på ingen måde urimeligt overanstrengt,
en høvisk kristen, ikke så meget Sankt Paul
som en helgen fra Cæsars husstand. Der stod han,[†]
mens han sendte gode blikke efter sin afskudte pil,
Apollos blev Apollon, medens slangen[‡]

* Guido var på dette tidspunkt 35 år gammel, Pompilia 13. Hos Browning er han 46 år gammel.

[†] helgen: en hofmand (Clarendon).

[‡] Apollos: en kristen leder samtidig med Sankt Paul, 1 Kor. 3-6, der forvandles til den græske gud Apollon, bueskytte m. m. og dræber af pytondragen eller -slangen.

Pompilia writhed transfixed through all her spires.
 He, not a visitor at Guido's house,
 Scarce an acquaintance, but in prime request
 With the magnates of Arezzo, was seen here,
 Heard there, felt everywhere in Guido's path 790
 If Guido's wife's path be her husband's too.
 Now he threw comfits at the theatre
 Into her lap, — what harm in Carnival?
 Now he pressed close till his foot touched her gown,
 His hand brushed hers, — how help on promenade?
 And, ever on weighty business, found his steps
 Incline to a certain haunt of doubtful fame
 Which fronted Guido's palace by mere chance;
 While — how do accidents sometimes combine! — 800
 Pompilia chose to cloister up her charms
 Just in a chamber that o'erlooked the street,
 Sat there to pray, or peep thence at mankind.

This passage of arms and wits amused the town.
 At last the husband lifted eyebrow, — bent
 On day-book and the study how to wring
 Half the due vintage from the worn-out vines
 At the villa, tease a quarter the old rent
 From the farmstead, tenants swore would tumble soon, —
 Pricked up his ear a-singing day and night 810
 With "ruin, ruin;" — and so surprised at last —
 Why, what else but a titter? Up he jumps.
 Back to mind come those scratchings at the grange,
 Prints of the paw about the outhouse; rife
 In his head at once again are word and wink,
Mum here and *budget* there, the smell o' the fox,
 The musk o' the gallant. "Friends, there's falseness here!"
 The proper help of friends in such a strait
 Is waggery, the world over. Laugh him free
 O' the regular jealous-fit that's incident 820
 To all old husbands that wed brisk young wives,
 And he'll go duly docile all his days.
 "Somebody courts your wife, Count? Where and when?"
 "How and why? Mere horn-madness: have a care!"
 "Your lady loves her own room, sticks to it,
 "Locks herself in for hours, you say yourself."
 "And — what, it's Caponsacchi means you harm?"

Pompilia vred sig med alle sine snoninger gennemboret.
 Han, der ikke er en gæst i Guidos hus
 næppe en bekendt, men højt anset
 hos Arezzos stormænd, blev set her, 790
 hørt der, følt allevegne på Guidos sti,
 hvis Guidos kones sti også var hendes mands.
 Snart kastede han i teatret konfetti
 ned i hendes skød, — hvad ondt er der i det til et karneval?
 Nu pressede han sig så nær, at hans fod rørte ved hendes kjole,
 hans hånd strejfede hendes, — hvordan kunne det undgås
 på en promenade? og altid i betydningsfulde forretninger,
 fandt hans skridt vej til et vist opholdssted af tvivlsomt ry,
 som rent tilfældigt vendte facaden mod Guidos palads;
 mens — hvordan er begivenhederne ikke nogen gange forbundet! — 800
 Pompilia valgte at spærre sine yndigheder inde,
 netop i et værelse der vendte ud mod gaden,
 sad der for at bede eller for at kigge på mennesker.

Denne dyst på kløgt morede byen.
 Endelig løftede ægtemanden øjenbryn, — bøjet over
 en regnskabsbog og optaget af hvordan halvdelen af den
 nødvendige vinhøst kunne vrides fra vingårdens udslidte*
 vinranker, kradse en fjerdedel mere ind i leje fra
 bondegården, beboere sværgede på snart ville styrte sammen, —
 fyldte sit øre ved dag og nat at synge: 810
 „Undergang, undergang;” — og så endelig overrasket —
 hvad, er det ikke en fnisen? Han springer op.
 Han erindrer skrabelydene ved laden,
 aftryk af poter ude ved udhuset;
 straks er der atter i hans hoved talrige ord og vink,
 tys her og *stille* der, lugten af ræv,
 lapsens moskus. „Venner, der er falskhed her!”
 Den passende hjælp fra venner i sådan en knibe
 verden over er spøgefuldheder. Le ham fri 820
 af de regelmæssige jealousyanfald, som alle
 gamle mænd har, der gifter sig med unge friske koner,
 og han vil på behørig vis være myg resten af sine dage.
 „Er der nogen der bejler til din kone, greve? Hvor og hvornår?
 Hvordan og hvorfor? Ren horngalskab: vær forsigtig!†
 Din frue elsker sit værelse, holder sig til det,
 låser sig inde i timevis, siger du selv.
 Og — hvad, er det Caponsacchi der vil skade dig,

* Guido ejede en vingård i Vittiano ca. 15 km fra Arezzo.

† horngalskab (*horn-madness*): hanrejsalskab. Gammel folketro gav ægtemanden horn i panden, hvis konen var utro (Penguin).

"The Canon? We caress him, he's the world's,
 "A man of such acceptance — never dream,
 "Though he were fifty times the fox you fear, 830
 "He'd risk his brush for your particular chick,
 "When the wide town's his hen-roost! Fie o' the fool!"
 So they dispensed their comfort of a kind.
 Guido at last cried "Something is in the air,
 "Under the earth, some plot against my peace.
 "The trouble of eclipse hangs overheard;
 "How it should come of that officious orb
 "Your Canon in my system, you must say:
 "I say — that from the pressure of this spring
 "Began the chime and interchange of bells, 840
 "Ever one whisper, and one whisper more,
 "And just one whisper for the silvery last,
 "Till all at once a-row the bronze-throats burst
 "Into a larum both significant
 "And sinister: stop it I must and will.
 "Let Caponsacchi take his hand away
 "From the wire! — disport himself in other paths
 "Than lead precisely to my palace-gate, —
 "Look where he likes except one window's way
 "Where, cheek on hand, and elbow set on sill, 850
 "Happens to lean and say her litanies
 "Every day and all day long, just my wife —
 "Or wife and Caponsacchi may fare the worse!"

Admire the man's simplicity, "I'll do this,
 "I'll not have that, I'll punish and prevent!" —
 'T is easy saying. But to a fray, you see,
 Two parties go. The badger shows his teeth:
 The fox nor lies down sheep-like nor dares fight.
 Oh, the wife knew the appropriate warfare well,
 The way to put suspicion to the blush! 860
 At first hint of remonstrance, up and out
 I' the face of the world, you found her: she could speak,
 State her case, — Franceschini was a name,
 Guido had his full share of foes and friends —
 Why should not she call these to arbitrate?
 She bade the Governor do governance,
 Cried out on the Archbishop, — why, there now,
 Take him for sample! Three successive times,

kannikken? Vi kærtegner ham, han tilhører verden,
 en mand i den grad velset — havde aldrig troet,
 om han så halvtreds gange var den ræv du frygter, 830
 at han skulle risikere sin hale for din særlige kyllings skyld,
 når hele byen er hans hønsegård! Fy for et fjols!"
 Således uddeler de en slags trøst.
 Til sidst råber Guido: „Der er noget i luften,
 under jorden, et anslag mod min fred.
 Formørkelsens uro hænger over mit hoved;
 hvordan det skulle det skyldes at den påtrængende klode,
 jeres kannik, kommer ind i mit system, det må I sige.
 Jeg siger — at fra trykket af denne fjeder 840
 begyndte ringningen og vekslen af klokker
 altid én hvisken og én hvisken mere
 og blot én hvisken som den sølvagtige sidste,
 indtil omgående en række bronzestruber bryder løs
 i en alarm, der både er betydelig*
 og ildevarslende. Jeg må standse det og vil.
 Lad Caponsacchi fjerne sin hånd fra
 vireren! — boltre sig på andre stier
 end den, der fører til lågen på mit palads, —
 se hvorhen han vil blot ikke på det ene vindue,
 hvor, med kind i hånd og albuen på karmen, 850
 det træffer sig, at netop min kone sidder og
 fremsiger sine bønner hver dag og hele dagen lang, —
 eller det vil gå kone og Caponsacchi ilde!"

Man må beundre mandens ligefremhed: „Jeg vil gøre dette,
 jeg vil ikke have det dér, jeg vil straffe og forhindre!" —
 Det er let at sige. Men til en dyst, ser De,
 er der to parter. Grævlingen viser sine tænder;
 ræven ligger ned som et lam eller vover at kæmpe.
 Åh, hustruen kendte udmærket den dertil egnede krigsførelse,
 måden at gøre mistanke til skamme på! 860
 Ved den første antydning af bebrejdelse, fandt I hende oppe
 og ude foran verdens øjne. Hun kunne tale,
 fremstille sin sag, — Franceschini var et navn,
 Guido havde sin fulde andel af venner og fjender —
 hvorfor skulle hun ikke henvende sig til disse for en afgørelse?
 Hun bad guvernøren om at udøve guvernørmagt,
 Råbte højlydt på ærkebiskoppen, — jo, hør nu,
 lad os tage ham som eksempel! Tre på hinanden følgende gange

* Ll 839-44: et alarmsystem af klokker mod utroskab. Fjederen får sølvklokkerne til at ringe, og disse sætter den tungere klokker i bevægelse og ringer alarm. Caponsacchi har sat alarmen igang (Clarendon).

Had he to reconduct her by main-force
 From where she took her station opposite 870
 His shut door, — on the public steps thereto,
 Wringing her hands, when he came out to see,
 And shrieking all her wrongs forth at his foot, —
 Back to the husband and the house she fled:
 Judge if that husband warmed him in the face
 Of friends or frowned on foes as heretofore!
 Judge if he missed the natural grin of folk,
 Or lacked the customary compliment
 Of cap and bells, the luckless husband's fit!

So it went on and on till — who was right? 880
 One merry April morning, Guido woke
 After the cuckoo, so late, near noonday,
 With an inordinate yawning of the jaws,
 Ears plugged, eyes gummed together, palate, tongue
 And teeth one mud-paste made of poppy-milk;
 And found his wife flown, his scrittoire the worse
 For a rummage, — jewelry that was, was not,
 Some money there had made itself wings too, —
 The door lay wide and yet the servants slept
 Sound as the dead, or dosed which does as well. 890
 In short, Pompilia, she who, candid soul,
 Had not so much as spoken all her life
 To the Canon, nay, so much as peeped at him
 Between her fingers while she prayed in church, —
 This lamb-like innocent of fifteen years
 (Such she was grown to by this time of day)
 Had simply put an opiate in the drink
 Of the whole household overnight, and then
 Got up and gone about her work secure,
 Laid hand on this waif and the other stray, 900
 Spoiled the Philistine and marched out of doors
 In company of the Canon who, Lord's love,
 What with his daily duty at the church,
 Nightly devoir where ladies congregate,
 Had something else to mind, assure yourself,
 Beside Pompilia, paragon though she be,
 Or notice if her nose were sharp or blunt!

blev han nødt til at føre hende bort med magt fra det sted,
 hvor hun havde taget opstilling over for hans 870
 lukkede dør — på den offentlige trappe dertil, mens hun
 vred sine hænder, når han kom ud for at se, hvad det var,
 og udskreg sin lidte uret for hans fødder, —
 hun flygtede tilbage til huset og ægtemanden.
 Afgør om denne ægtemand varmede sig ved
 sine venner og var bister over for sine fjender som hidtil!
 Afgør om han savnede folks naturlige latter
 og manglede den gængse æresbevisning
 af kappe og bjælder, den ulykkelige ægtemands udstyr.

Sådan blev det ved og ved indtil — hvem havde ret? 880
 En glad aprilmorgen, vågnede Guido
 senere gøgen, så sent, nær middag,*
 med en overdreven gaben
 øre tilstoppet, øjne limet sammen, gane, tunge
 og tænder klistret til en dej lavet af valmuemælk;†
 og opdagede, at hans kone var fløjet, hans skrivebord brutalt
 gennemrodet — ædelstene, der havde været der, var borte,
 nogle penge havde også givet sig selv vinger, —‡
 døren var vidt åben og tjenestefolkene lå og sov
 tungt som de døde eller døsede ligeså godt. 890
 Kort sagt Pompilia, hende som, den rene sjæl,
 ikke så meget som havde talt til
 kannikken hele sit liv, ja, ikke så meget som kigget på ham
 mellem sine fingre, mens hun bad i kirken, —
 denne uskyldige femtenårige, der var som et lam,
 (så gammel var hun blevet på denne tid af dagen)
 havde ganske enkelt anbragt et sovemiddel i
 hele husholdningens drikke den foregående aften
 og så stået op og trygt udført sine gøremål,
 beslaglagt forskellige ejerløse ejendele,§ 900
 plyndret filisteren og marcheret ud af huset
 i selskab med kannikken, Herrens elskede,
 som, dels med sine daglige pligter i kirken,
 og natlige pligter hvor damer forsamles,
 havde andet at bekymre sig om, det kan I være sikre på,
 udover Pompilia, end hvor forbilledlig hun var,
 eller om hendes næse var spids eller stump!

* gøgen: gøgen stå tidligt op; her er gøgen Caponsacchi. Gøgen 'the cuckoo' har 'cuckolded' Guido (Cook).

† valmuemælk: et narkotisk middel.

‡ ædelstene ... penge: se tillægget 'Møntfod'.

§ forskellige ejerløse ejendele (*waif and ... stray*): en juridisk udtryk. Tabte ejendele der venter på at blive gjort krav på (Clarendon).

Well, anyhow, albeit impossible,
 Both of them were together jollily
 Jaunting it Rome-ward, half-way there by this, 910
 While Guido was left go and get undrugged,
 Gather his wits up, groaningly give thanks
 When neighbours crowded round him to condole.
 "Ah," quoth a gossip, "well I mind me now,
 "The Count did always say he thought he felt
 "He feared as if this very chance might fall!
 "And when a man of fifty finds his corns
 "Ache and his joints throb, and foresees a storm,
 "Though neighbours laugh and say the sky is clear,
 "Let us henceforth believe him weatherwise!" 920
 Then was the story told, I'll cut you short:
 All neighbours knew: no mystery in the world.
 The lovers left at nightfall — over night
 Had Caponsacchi come to carry off
 Pompilia, — not alone, a friend of his,
 One Guillichini, the more conversant
 With Guido's housekeeping that he was just
 A cousin of Guido's and might play a prank —
 (Have not you too a cousin that's a wag?)
 — Lord and a Canon also, — what would you have? 930
 Such are the red-clothed milk-swollen poppy-heads
 That stand and stiffen 'mid the wheat o' the Church! —
 This worthy came to aid, abet his best.
 And so the house was ransacked, booty bagged,
 The lady led downstairs and out of doors
 Guided and guarded till, the city passed,
 A carriage lay convenient at the gate.
 Good-bye to the friendly Canon; the loving one
 Could peradventure do the rest himself.
 In jumps Pompilia, after her the priest, 940
 "Whip, driver! Money makes the mare to go,
 "And we've a bagful. Take the Roman road!"
 So said the neighbours. This was eight hours since.

Guido heard all, swore the befitting oaths,
 Shook off the relics of his poison-drench,
 Got horse, was fairly started in pursuit
 With never a friend to follow, found the track
 Fast enough, 't was the straight Perugia way,
 Trod soon upon their very heels, too late

Nå, hvorom alting er, uagtet det var umuligt,
 strejfede de sammen muntært omkring
 i retning mod Rom og var nået halvvejs, 910
 mens Guido måtte gå rundt og få bedøvelsen til at lette,
 tage sig sammen, stønnede sige tak
 når naboer trængtes om ham for at kondolere.
 „Åh,” ytrede sladderer, „nu husker jeg
 at greven altid sagde han følte,
 at han frygtede, at netop dette her kunne ske!
 Og når en mand på halvtreds opdager, at hans ligtorne
 gør ondt og leddene banker og forudser et uvejr,
 skønt naboerne ler og siger, at himlen er skyfri,
 lad os da fremover tro, at han er klog på vejret!” 920
 Så blev historien fortalt, jeg vil gøre det kort.
 Alle naboerne vidste det, ikke noget mystisk ved det.
 De elskende tog af sted ved midnat — i løbet af natten
 var Caponsacchi kommet for at føre
 Pompilia bort, — han var ikke alene, en af hans venner,
 en vis Guillichini, mere fortrolig
 med Guidos husførelse, da han
 kun var fætter til Guido og kunne spille ham et puds —
 (har De ikke også en fætter, som er en spasmager?)
 — Herre og også kannik, — hvad siger I så? 930
 Således er de rødklædte mælkeopsvulmede valmuehoveder,*
 der står og stivner midt i kirkens hvede! —
 Denne ærværdige kom til hjælp, ydede sit bedste.
 Og på den måde blev huset ransaget, byttet stoppet i en sæk,
 fruen ledt nedenunder og ud af huset,
 ført og holdt vagt ved indtil, byen passeret,
 en vogn stod belejligt ved porten.
 Farvel til den venlige kannik; elskeren
 kunne ganske givet gøre resten selv.
 Ind springer Pompilia, efter hende præsten, 940
 „Brug pishen kusk! Penge får hoppen til at løbe,
 og vi har en sækfuld. Tag vejen til Rom!”
 Sådan sagde naboerne. Det var otte timer siden.

Guido hørte det hele, svor de passende eder,
 rystede levningerne af sin giftedrik af sig,
 fik fat på en hest, var rigtig kommet i gang med forfølgelsen
 uden en ven til følgeskab, fandt sporet
 hurtigt nok, det var den lige vej til Perugia,
 var snart i hælene på dem, kom kun

* Både Caponsacchi og Guillichini er kannikker. De er opsvulmede dvs. opblæste, valmuehoveder er de røde baretter de bar som gejstlige.

By a minute only at Camoscia, reached 950
 Chiusi, Foligno, ever the fugitives
 Just ahead, just out as he galloped in,
 Getting the good news ever fresh and fresh,
 Till, lo, at the last stage of all, last post
 Before Rome, — as we say, in sight of Rome
 And safety (there's impunity at Rome
 For priests, you know) at — what's the little place? —
 What some call Castelnuovo, some just call
 The Osteria, because o' the post-house inn,
 There, at the journey's all but end, it seems, 960
 Triumph deceived them and undid them both,
 Secure they might foretaste felicity
 Nor fear surprisal: so, they were surprised.
 There did they halt at early evening, there
 Did Guido overtake them: 't was day-break;
 He came in time enough, not time too much,
 Since in the courtyard stood the Canon's self
 Urging the drowsy stable-grooms to haste
 Harness the horses, have the journey end,
 The trifling four-hours'-running, so reach Rome. 970
 And the other runaway, the wife? Upstairs,
 Still on the couch where she had spent the night,
 One couch in one room, and one room for both.
 So gained they six hours, so were lost thereby.

Sir, what's the sequel? Lover and beloved
 Fall on their knees? No impudence serves here?
 They beat their breasts and beg for easy death,
 Confess this, that and the other? — anyhow
 Confess there wanted not some likelihood
 To the supposition so preposterous, 980
 That, O Pompilia, thy sequestered eyes
 Had noticed, straying o'er the prayerbook's edge,
 More of the Canon than that black his coat,
 Buckled his shoes were, broad his hat of brim:
 And that, O Canon, thy religious care
 Had breathed too soft a *benedicite*
 To banish trouble from a lady's breast
 So lonely and so lovely, nor so lean!
 This you expect? Indeed, then, much you err.
 Not to such ordinary end as this 990
 Had Caponsacchi flung the cassock far,
 Doffed the priest, donned the perfect cavalier.
 The die was cast: over shoes over boots:

et minut for sent i Camoscia, nåede 950
 Chiusi, Foligno, stadig med flygtningene
 lige foran, på vej ud netop som han galopperede ind,
 fik de gode stadig friskere nyheder,
 indtil, se, ved den sidste station, sidste post
 før Rom, — som vi siger, med Rom og sikkerhed
 i sigte (som I ved, er der straffrihed i Rom
 for præster), ved — hvad hedder det lille sted?—
 nogle det kalder Castelnuovo, andre kalder det bare
 Gæstgiveriet, fordi lige der ved stationskroen
 næsten ved rejsen afslutning, synes det 960
 sejren svigtede dem og bragte dem begge til fald.
 De var sikre på, at de kunne få en forsmag på lykken uden
 frygt for at blive overrumplet, men de blev overrumplet.
 Her gjorde de holdt tidligt om aftenen, her
 indhentede Guido dem. Det var daggry;
 han kom tids nok, ikke et øjeblik for tidligt,
 eftersom kannikken selv stod på gårdspladsen,
 hvor han skyndede på de søvnige staldkarle for
 hurtigt at få hestene spændt for, få ende på rejsen,
 en ubetydelig firetimers kørsel i træk og således nå Rom. 970
 Og den anden bortløbne, hustruen? Var ovenpå,
 lå stadigvæk på sengen, hvor hun havde tilbragt natten,
 en seng i et værelse og et værelse til dem begge.
 Således opnåede de seks timer, således var de fortabte derved.

Hr., hvad er fortsættelsen? Elsker og elskede
 falder de på knæ? Uforsømmetheder hjælper ikke her?
 Slår de sig på brystet og beder om en hurtig død,
 bekender dette og hint? — i hvert fald
 indrømmer, at den i den grad absurde antagelse
 ikke var ganske usandsynlig. At, oh Pompilia, 980
 at dine lønlige blikke havde
 bemærket, idet de forvildede sig over bønnebogens kant,
 mere af kannikken, end at han frakke var sort,
 hans sko havde spænder, hans hatteskygge var bred;
 og, oh kannik, at din religiøse omsorg
 for blidt havde hvasket et *vær velsignet*
 for at bortjage bekymring fra en frøkens bryst,
 så ensomt og så dejligt, heller ikke så magert!
 Dette forventer De? Sandelig, så er De kommet på afveje.
 Ikke for et så almindeligt formål som dette 990
 havde Caponsacchi slynget præstekjolen langt bort,
 aflagt præsten, iført sig den fuldkomne kavalier.
 Terningen var kastet, helt og aldeles:

And just as she, I presently shall show,
 Pompilia, soon looked Helen to the life,
 Recumbent upstairs in her pink and white,
 So, in the inn-yard, bold as 't were Troy-town,
 There strutted Paris in correct costume,
 Cloak, cap and feather, no appointment missed,
 Even to a wicked-looking sword at side, 1000
 He seemed to find and feel familiar at.
 Nor wanted words as ready and as big
 As the part he played, the bold abashless one.

"I interposed to save your wife from death,
 "Yourself from shame, the true and only shame:
 "Ask your own conscience else! — or, failing that,
 "What I have done I answer, anywhere,
 "Here, if you will; you see I have a sword:
 "Or, since I have a tonsure as you taunt,
 "At Rome, by all means, — priests to try a priest. 1010
 "Only, speak where your wife's voice can reply!"

And then he fingered at the sword again.
 So, Guido called, in aid and witness both,
 The Public Force. The Commissary came,
 Officers also; they secured the priest;
 Then, for his more confusion, mounted up
 With him, a guard on either side, the stair
 To the bed-room where still slept or feigned a sleep
 His paramour and Guido's wife: in burst
 The company and bade her wake and rise. 1020

Her defence? This. She woke, saw, sprang upright
 I' the midst and stood as terrible as truth,
 Sprang to her husband's side, caught at the sword
 That hung there useless, — since they held each hand
 O' the lover, had disarmed him properly, —
 And in a moment out flew the bright thing
 Full in the face of Guido: but for help
 O' the guards who held her back and pinioned her
 With pains enough, she had finished you my tale 1030
 With a flourish of red all round it, pinked her man
 Prettily; but she fought them one to six.
 They stopped that, — but her tongue continued free:
 She spat forth such invective at her spouse,
 O'erfrothed him with such foam of murderer,
 Thief, pandar — that the popular tide soon turned,
 The favour of the very *sbirri*, straight

og ligesom hun, jeg skal vise det om lidt,
 Pompilia, snart så sig selv i Helenes skikkelse,
 hvilende ovenpå, klædt i sit lyserøde og hvide,
 således, dristig som var det i Troja by, spankulerede
 Paris i korrekt kostume omkring i kroens gård,
 kappe, hue og fjer, intet manglede i udstyret,
 lige til et grumtudseende sværd ved siden, 1000
 som han syntes af være og føle sig fortrolig med.
 Manglede heller ikke ord ligeså parate som store,
 ligesom den rolle han spillede, den modige skamløse.
 „Jeg blandede mig for at redde Jeres hustru fra døden,
 Jer selv fra vanære, den sande og eneste og vanære.
 Spørg Jeres egen samvittighed! — eller hvis det ikke nytter,
 hvad jeg har gjort svarer jeg for, i hvert fald,
 her, hvis I vil; I ser jeg har et sværd.
 Eller, siden jeg har tonsur, som I spotter,
 i Rom, naturligvis, — præster til at stille en præst for retten. 1010
 Kun tal hvor Jeres hustrus stemme kan svare!”
 Og så fingererede han atter ved sværdet.
 Så Guido kaldte på ordensmagten både til hjælp
 og som vidne. Kommissæren kom
 og også betjente; de pågreb præsten; derefter,
 yderligere til hans bestyrtelse, steg de sammen,
 han med en vagt på hver side af sig, op ad trappen
 til soveværelset, hvor hans elskede og Guidos kone
 stadig sov eller foregav at sove:
 de brasede ind og bød hende vågne og rejse sig. 1020

Hendes forsvar? Dette. Hun vågnede, så, sprang op
 og stod rank blandt dem forfærdelig som sandheden,
 sprang hen til sin mand, greb efter sværdet
 som hang der unyttigt, — da de holdt begge
 elskerens hænder, havde afvæbnet ham på passende vis, —
 og på et øjeblik fløj den skinnende ting
 lige i ansigtet på Guido. Havde det ikke været
 for vagternes hjælp, som holdt hende tilbage og med
 nok besvær fik stækket hendes vinger, havde hun afsluttet 1030
 min fortælling for Dem med røde kruseduller omkring den,
 gjort sin mand pænt lyserød; men hun kæmpede én mod seks. —*
 De fik sat en stopper for det, — men hendes tunge var stadig fri.
 Hun spyttede sådanne skældsord ud mod sin ægtefælle,
 overfrådede ham med sådant skum af morder,
 tyv, kobler — at det folkelige tidevand snart vendte
 selv politibetjentenes velvilje, forsvandt slet

* gjort sin mand pænt lyserød (*pinked*): *pink* betyder egentlig ‘at gennemhuller, udsmykke.’

Ebbd from the husband, set toward his wife,
 People cried "Hands off, pay a priest respect!"
 And "persecuting fiend" and "martyred saint"
 Began to lead a measure from lip to lip. 1040

But facts are facts and flinch not; stubborn things,
 And the question "Prithee, friend, how comes my purse
 "I' the poke of you?" — admits of no reply.
 Here was a priest found out in masquerade,
 A wife caught playing truant if no more;
 While the Count, mortified in mien enough,
 And, nose to face, an added palm in length,
 Was plain writ "husband" every piece of him:
 Capture once made, release could hardly be.
 Beside, the prisoners both made appeal, 1050
 "Take us to Rome!"

Taken to Rome they were;

The husband trooping after, piteously,
 Tail between legs, no talk of triumph now —
 No honour set firm on its feet once more
 On two dead bodies of the guilty, — nay,
 No dubious salve to honour's broken pate
 From chance that, after all, the hurt might seem
 A skin-deep matter, scratch that leaves no scar:
 For Guido's first search, — ferreting, poor soul,
 Here, there and everywhere in the vile place 1060
 Abandoned to him when their backs were turned,
 Found, — furnishing a last and best regale,—
 All the love-letters bandied 'twixt the pair
 Since the first timid trembling into life
 O' the love-star till its stand at fiery full
 Mad prose, mad verse, fears, hopes, triumph, despair,
 Avowal, disclaimer, plans, dates, names, — was nought
 Wanting to prove, if proof consoles at all,
 That this had been but the fifth act o' the piece
 Whereof the due proemium, months ago 1070
 These playwrights had put forth, and ever since
 Matured the middle, added 'neath his nose.
 He might go cross himself: the case was clear.
 Therefore to Rome with the clear case; there plead
 Each party its best, and leave law do each right,
 Let law shine forth and show, as God in heaven,
 Vice prostrate, virtue pedestalled at last,

og ret fra ægtemanden og rettedes mod hans hustru,
folk råbte: „Hænderne væk, vis en præst respekt!”
Og „forfølgende djævel” og „martyriserede helgen”
begyndte at lyde taktfast fra mund til mund. 1040

Men fakta er fakta og viger ikke, stædige ting,
og spørgsmålet „Jeg be’r dig, ven, hvordan er min pung
kommet ned i din pose?” — levner ikke plads for noget svar.
Her fandt man en præst klædt på til maskerade,
en hustru fanget i at skulke om ikke andet;
mens greven med en tilstrækkelig krænket mine,
og med en næse, forlænget med en håndflade,*
havde „ægtemand” skrevet overalt på sig:
var pågribelsen først sket, kunne de næppe frigives.
Desuden fremkom begge fanger med den samme bøn: 1050
„Før os til Rom!”

De blev ført til Rom;
ægtemanden marcherede bagefter, ynkeligt,
med halen mellem benene, ingen snak om triumf nu —
ingen ære endnu engang stillet sikkert på benene
på de skyldiges to døde kroppe, — nej,
ingen tvivlsom salve til ærens knækkede pandebrask
ud fra den mulighed, at såret, når alt kom til alt, kunne
synes overfladisk, en skramme der ikke efterlader noget ar.
Thi Guidos første søgning, — da han, sølle stakkel,
ledte her og der og allevegne på dette modbydelige sted, 1060
overladt til ham, da deres rygge vendtes imod ham, —
fremskaffede, — leverede et sidste og bedste traktement, —
alle kærlighedsbrevende parret havde udvekslet
fra kærlighedsstjernens første frygtsomme skælvende
livstegn, til den står fuldt brændende.
Tosset prosa, tossede vers, frygt, håb, triumf, fortvivlelse,
tilståelser, benægtelser, planer, aftaler, navne, — intet
manglede til af bevise, hvis bevis overhovedet trøster,
at dette ikke var andet end stykkets femte akt,
hvoraf disse skuespilforfattere allerede måneder tilbage 1070
havde opført den påkrævede begyndelse og siden da havde
udviklet midterdelen, tilføjet den lige under næsen på ham.
Han kunne gå hen og korse sig: sagen var klar.[†]
Derfor til Rom med den oplagte sag; der forsvarer hver part
sig så godt, som den kan og overlader til loven at handle
ret mod enhver, lader loven stråle og vise, som Gud i himlen,
last slået til jorden, dyd endeligt sat på piedestal,

* forlænget med en håndflade: han får en lang næse.

[†] korse sig: I kirken gør præsten korsets tegn ved messens afslutning.

The triumph of truth! What else shall glad our gaze
 When once authority has knit the brow
 And set the brain behind it to decide 1080
 Between the wolf and sheep turned litigants?
 "This is indeed a business!" law shook head:
 "A husband charges hard things on a wife,
 "The wife as hard o' the husband: whose fault here?
 "A wife that flies her husband's house, does wrong:
 "The male friend's interference looks amiss,
 "Lends a suspicion: but suppose the wife,
 "On the other hand, be jeopardized at home —
 "Nay, that she simply hold, ill-groundedly,
 "An apprehension she is jeopardized, — 1090
 "And further, if the friend partake the fear,
 "And, in a commendable charity
 "Which trusteth all, trust her that she mistrusts, —
 "What do they but obey law — natural law?
 "Pretence may this be and a cloak for sin,
 "And circumstances that concur i' the close
 "Hint as much, loudly — yet scarce loud enough
 "To drown the answer 'strange may yet be true:'
 "Innocence often looks like guiltiness.
 "The accused declare that in thought, word and deed, 1100
 "Innocent were they both from first to last
 "As male-babe haply laid by female-babe
 "At church on edge of the baptismal font
 "Together for a minute, perfect-pure.
 "Difficult to believe, yet possible,
 "As witness Joseph, the friend's patron-saint.
 "The night at the inn — there charity nigh chokes
 "Ere swallow what they both asseverate;
 "Though down the gullet faith may feel it go,
 "When mindful of what flight fatigued the flesh 1110
 "Out of its faculty and fleshliness,
 "Subdued it to the soul, as saints assure:
 "So long a flight necessitates a fall
 "On the first bed, though in a lion's den,
 "And the first pillow, though the lion's back:
 "Difficult to believe, yet possible.
 "Last come the letters' bundled beastliness —
 "Authority repugns give glance to — nay,
 "Turns head, and almost lets her whip-lash fall;
 "Yet here a voice cries 'Respite!' from the clouds — 1120

sandhedens triumf! Hvad andet skal glæde vor stirren,
 når engang myndighed har rynket panden
 og sat hjerne bagved for at træffe afgørelse 1080
 mellem ulven og fåret, der er blevet stridende parter?
 „Det er i sandhed en opgave!” loven ryster på hovedet:
 „En ægtemand anklager strengt en hustrus optræden,
 hustruen ligeså strengt ægtemandens: hvis er fejlen her?
 En kone der flygter fra sin mands hus, handler forkert,
 den mandlige vens indblanding ser urigtig ud,
 vækker mistanke; men antag på den anden side
 at hustruen er bragt i fare hjemme —
 ja, at hun simpelthen, ubegrundet,
 er bange for, at hun er i fare — 1090
 og endvidere hvis venen deler denne frygt
 og med prisværdig næstekærlighed,
 som stoler på alt, stoler på at hun mistror, —
 hvad gør de andet end adlyde loven — en naturlig lov?
 Dette kan være komediespil og et dække for synd,
 og begivenheder som indtræffer i slutningen,
 tyder højlydt på det, — dog næppe højt nok
 til at drukne svaret ‘det ejendommelige kan være sandt:’
 uskyldighed ser ofte ud som skyld.
 Den anklagede viser det i tanke, ord og handling, 1100
 uskyldige var de begge fra først til sidst,
 som et drengebarn, lykkelig lagt ved et pigebarn
 i kirken på randen af døbefonten,
 sammen for et øjeblik, fuldkomne rene.
 Det er vanskeligt at tro, dog er det muligt,
 som Josef vidner om, vennens skytshelgen.*
 Den nat på kroen — dér kvæles næstekærligheden næsten,
 før den vil synke, hvad de begge højtideligt forsikre;†
 selvom troen måske føler, at den glider ned i svælget,
 når troen er opmærksom på hvilken flugt, der udmattede 1110
 kødet ud af dets evne og begær og blev
 undertvunget af sjælen, som helgener garanterer.
 Så længe en flugt nødvendiggør et fald
 ned på den første seng, skønt i en løves hule,
 og den første pude, skønt det er løvens ryg:
 det er vanskeligt at tro, dog er det muligt.
 Til sidst kommer brevenes bundtede dyriskhed —
 myndighederne afviser at kaste et blik på dem — ja,
 vender hovedet bort og lader næsten sin piskesnert falde;
 dog råber her en røst fra skyerne ‘Et øjeblik!’ — 1120

* Caponsacchi hedder Giuseppe, Josef til fornavn. Josef troede på Marias jomfruelige nedkomst.

† synke: acceptere. — ‘den’ i næste linje: næstekærligheden.

"The accused, both in a tale, protest, disclaim,
 "Abominate the horror: 'Not my hand'
 "Asserts the friend — 'Nor mine' chimes in the wife,
 "Seeing I have no hand, nor write at all.'
 "Illiterate — for she goes on to ask,
 "What if the friend did pen now verse now prose,
 "Commend it to her notice now and then?
 "'T was pearls to swine: she read no more than wrote,
 "And kept no more than read, for as they fell
 "She ever brushed the burr-like things away, 1130
 "Or, better, burned them, quenched the fire in smoke.
 "As for this fardel, filth and foolishness,
 "She sees it now the first time: burn it too!
 "While for his part the friend vows ignorance
 "Alike of what bears his name and bears hers:
 "'T is forgery, a felon's masterpiece,
 "And, as 't is said the fox still finds the stench,
 "Home-manufacture and the husband's work.
 "Though he confesses, the ingenuous friend,
 "That certain missives, letters of a sort, 1140
 "Flighty and feeble, which assigned themselves
 "To the wife, no less have fallen, far too oft,
 "In his path: wherefrom he understood just this —
 "That were they verily the lady's own,
 "Why, she who penned them, since he never saw
 "Save for one minute the mere face of her,
 "Since never had there been the interchange
 "Of word with word between them all their life,
 "Why, she must be the fondest of the frail,
 "And fit, she for the '*apage*' he flung, 1150
 "Her letters for the flame they went to feed!
 "But, now he sees her face and hears her speech,
 "Much he repents him if, in fancy-freak
 "For a moment the minutest measurable,
 "He coupled her with the first flimsy word
 "O' the self-spun fabric some mean spider-soul
 "Furnished forth: stop his films and stamp on him!
 "Never was such a tangled knottiness,
 "But thus authority cuts the Gordian through,
 "And mark how her decision suits the need! 1160
 "Here's troublesomeness, scandal on both sides,
 "Plenty of fault to find, no absolute crime:
 "Let each side own its fault and make amends!

de anklagede, samstemmende, protesterer, benægter,
 afskyr det rædselsfulde. 'Ikke min håndskrift'
 hævder vennen — 'Heller ikke min' falder hustruen ind,
 'da jeg ikke har nogen håndskrift, og overhovedet ikke kan skrive.'
 Hun er analfabet — for hun spørger videre,
 hvad så om vennen skrev snart vers snart prosa,
 og nu og da gjorde hende opmærksom på det?
 Det var perler for svin. Hun kunne hverken læse eller skrive
 og beholdt dem lige så lidt som læste dem; thi idet de faldt
 børstede hun altid de burreagtige ting væk, 1130
 eller bedre, brændte dem, kvalte ilden i røg.
 Hvad angår dette bundt snavs og tåbelighed,
 ser hun det nu for første gang: brænd også det!
 Medens vennen på sin side afsværger ethvert kendskab,
 både til dem der bærer hans navn, og dem der bærer hendes.
 Det er en forfalskning, en forbryders mesterstykke,
 og da man siger, at ræven altid kan finde stanken,
 er det hjemmearbejde og ægtemandens værk.
 Skønt han bekender, den elskværdige ven,
 at visse officielle skrivelser, breve af en slags, 1140
 flygtige og svage, som er tillagt hustruen,
 ikke desto mindre alt for ofte er faldet
 på hans sti. Hvoraf han forstod just dette —
 at hvis de virkelig var fruens egne,
 ja, hende der skrev dem, siden han aldrig,
 havde set hendes blotte ansigt bortset fra et øjeblik,
 eftersom der aldrig havde været en udvekslen
 af ord med ord mellem dem i hele deres liv,
 ja, da måtte hun være den enfoldigste af de svage,
 og egnet til at han slyngede hende for et '*vig bort*'* 1150
 og hendes breve i ilden som foder!
 Men nu hvor han ser hendes ansigt og hører hendes tale,
 angrer han meget, hvis han, i et fantasilune,
 i det mindst i et målelige øjeblik,
 sammenkoblede hende med de første luftige ord
 af det selvspundne stof, en eller anden edderkoppesjæl
 frembragte: stands hans tynde tråd og tramp på ham!
 Aldrig var der en sådan gang sammenfiltrede knuder,
 netop derfor hugger retten den gordiske knude over,
 og læg mærke til, hvordan dens afgørelse passer til behovet! 1160
 Her er fortrædelighed, skandale på begge sider,
 masser af fejltagelser, men ingen egentlig forbrydelse:
 lad hver side indrømme sine fejl og gøre det godt igen!

---

* '*vig bort, Satan!*' fra Matt. 4,10.

"What does a priest in cavalier's attire
 "Consorting publicly with vagrant wives
 "In quarters close as the confessional,
 "Though innocent of harm? 'T is harm enough:
 "Let him pay it, — say, be relegate a good
 "Three years, to spend in some place not too far
 "Nor yet too near, midway 'twixt near and far, 1170
 "Rome and Arezzo, — Civita we choose,
 "Where he may lounge away time, live at large,
 "Find out the proper function of a priest,
 "Nowise an exile, — that were punishment, —
 "But one our love thus keeps out of harm's way
 "Not more from the husband's anger than, mayhap
 "His own . . . say, indiscretion, waywardness,
 "And wanderings when Easter eves grow warm.
 "For the wife, — well, our best step to take with her,
 "On her own showing, were to shift her root 1180
 "From the old cold shade and unhappy soil
 "Into a generous ground that fronts the south
 "Where, since her callow soul, a-shiver late,
 "Craved simply warmth and called mere passers-by
 "To the rescue, she should have her fill of shine.
 "Do house and husband hinder and not help?
 "Why then, forget both and stay here at peace,
 "Come into our community, enroll
 "Herself along with those good Convertites,
 "Those sinners saved, those Magdalens re-made, 1190
 "Accept their ministration, well bestow
 "Her body and patiently possess her soul,
 "Until we see what better can be done.
 "Last for the husband: if his tale prove true,
 "Well is he rid of two domestic plagues —
 "Both wife that ailed, do whatsoever he would,
 "And friend of hers that undertook the cure.
 "See, what a double load we lift from breast!
 "Off he may go, return, resume old life,
 "Laugh at the priest here and Pompilia there 1200
 "In limbo each and punished for their pains,
 "And grateful tell the inquiring neighbourhood —
 "In Rome, no wrong but has its remedy."
 The case was closed. Now, am I fair or no
 In what I utter? Do I state the facts,
 Having forechosen a side? I promised you!

Hvad laver en præst i karnevalsdragt,
 der offentligt omgås med omstrejfende hustruer
 i så tæt kontakt som i skriftestolen,
 skønt han ikke ønsker at gøre skade? Så er det skade nok:
 lad ham betale for det, — skal vi sige ved at blive
 forvist i godt tre år, som han kan tilbringe et sted
 ikke for langt væk, dog ikke for nær ved, midtvejs mellem 1170
 nær og fjern Rom og Arezzo, — vi vælger Civita,*
 hvor han kan drive tiden væk, leve på fri fod,
 indse en præsts sande opgave, det er
 på ingen måder en landsforvisning, — det ville være straf, —
 men en person vor kærlighed således beskytter mod fortræd,
 ikke mere mod ægteemandens vrede end mod
 måske hans egen . . . skal vi sige, ubetænksomhed, egensindighed,
 og omvandren når påskeaftenerne bliver for varme.
 Hvad hustruen angår, — ja, vort bedste skridt i forbindelse med
 hende, efter hendes eget udsagn, ville være at omplante 1180
 hende fra den gamle kolde skygge og ulykkelige muld
 til en gavmild sydvendt jord, hvor, — siden
 hendes uerfarne og for nylig adsplittede sjæl, krævede
 simpel varme og kaldte tilfældigt forbipasserende til
 undsætning, — hun vil få sin rigelige del af solskin.
 Er hus og mand en hindring og ikke til nogen hjælp?
 Jamen så glem begge og bliv her i fred,
 kom ind i vort samfund, lad hende indskrive
 sig til de gode konvertitters selskab,
 de frelste syndere, hine genskabte Magdalener, 1190
 lad hende sige ja til deres tjeneste, skænke sit
 legeme velbehag og udholdende vinde sin sjæl,
 indtil vi ser hvad bedre, der kan gøres.
 Til sidst om ægtefællen. Hvis hans historie viser sig at være sand,
 nå ja, så er han fri for to huslige plager —
 både konen der skrantede, uanset hvad han gjorde,
 og hendes ven som påtog sig at kurere hende.
 Se hvilken dobbelt byrde vi løfter fra brystet!
 Han kan tage af sted, vende tilbage, genoptage sit gamle liv,
 le ad præsten her og Pompilia der, — 1200
 begge er de i limbo og straffet for deres møje, —
 og taknemmeligt fortælle det nysgerrige nabolag,
 at i Rom er der ingen uret, man ikke kan finde middel imod.”
 Sagen er blevet lukket. Nu, er jeg retfærdig eller ikke
 i mine ytringer? Har jeg fremlagt kendsgerningerne,
 idet jeg på forhånd har valgt side? Jeg lovede Dem det!

---

* Civita Vecchia: en havneby 56 km nordvest for Rom.

The Canon Caponsacchi, then, was sent
 To change his garb, re-trim his tonsure, tie
 The clerkly silk round, every plait correct,
 Make the impressive entry on his place 1210
 Of relegation, thrill his Civita,
 As Ovid, a like sufferer in the cause,
 Planted a primrose-patch by Pontus: where, —
 What with much culture of the sonnet-stave
 And converse with the aborigines,
 Soft savagery of eyes unused to roll
 And hearts that all awry went pit-a-pat
 And wanted setting right in charity, —
 What were a couple of years to while away?
 Pompilia, as enjoined, betook herself 1220
 To the aforesaid Convertites, soft sisterhood
 In Via Lungara, where the light ones live,
 Spin, pray, then sing like linnets o'er the flax.
 "Anywhere, anyhow, out of my husband's house
 "Is heaven," cried she, — was therefore suited so.
 But for Count Guido Franceschini, he —
 The injured man thus righted — found no heaven
 I' the house when he returned there, I engage,
 Was welcomed by the city turned upside down
 In a chorus of inquiry. "What, back — you? 1230
 "And no wife? Left her with the Penitents?
 "Ah, being young and pretty, 't were a shame
 "To have her whipped in public: leave the job
 "To the priests who understand! Such priests as yours —
 "(Pontifex Maximus whipped Vestals once)
 "Our madcap Caponsacchi: think of him!
 "So, he fired up, showed fight and skill of fence?
 "Ay, you drew also, but you did not fight!
 "The wiser, 't is a word and a blow with him,
 "True Caponsacchi, of old Head-i'-the-Sack 1240
 "That fought at Fiesole ere Florence was:
 "He had done enough, to firk you were too much.
 "And did the little lady menace you,
 "Make at your breast with your own harmless sword?
 "The spitfire! Well, thank God you're safe and sound,
 "Have kept the sixth commandment whether or no
 "The lady broke the seventh: I only wish

Abbeden Caponsacchi blev så sendt af sted
 for at skifte tøj, trimme sin tonsur, binde*
 den gejstlige silke omkring sig, hver fold korrekt,
 gøre en virkningsfuld entrée dér, hvortil han 1210
 er forvist, begejstre sit Civita, —
 ligesom Ovid, en lignende lidende,
 plantede en primulasti ved Pontus, — hvor,†
 med sonetstrofens megen kultur
 og samtale med de indfødte,
 blid vildskab i øjne, uvante med at rulle,
 og hjerter, der helt forkert gik i kvababbelse‡
 og ønskede at blive kureret med kærlighed, —
 ja, hvad betød det at drive et par år væk der?
 Pompilia, som påbudt, begav sig hen 1220
 til de førnævnte konvertitter, blidt søsterskab
 i Via Lungara, hvor de lyse bor,
 spinder, beder, synger så som tornirirken over høet.
 „Ligegyldigt hvor, ligegyldigt hvordan, uden for min mands hus
 er himlen,” råbte hun, — var derfor godt egnet dertil.
 Men grev Guido Franceschini, han — den forurettede
 mand som således havde fået sin ret — fandt ingen himmel
 i huset, da han vendte tilbage, antager jeg. Han blev hilst
 velkommen af byen, der var sat på den anden ende
 af et spørgekor. „Hvorledes, tilbage — I? 1230
 og ingen kone? Efterlod hende hos de bodfærdige?
 Åh, da hun er ung og køn, ville det være en skam
 at få hende pisket offentligt, overlad hellere jobbet
 til præsterne som forstår! Sådanne præster som Jeres —
 (Pontifex Maximus piskede engang vestalinder)
 vort brushoved Caponsacchi, tænk på ham!
 Han fyrede altså op, viste kampgejst og færdighed i fægtning?
 Åh, I trak også, men kæmpede ikke!
 Det var klogt, han slår til for et godt ord,
 sand Caponsacchi, af gamle Hoved-i-sækken,§ 1240
 som kæmpede ved Fiesole før Firenze var til.
 Han havde gjort nok; at slå Jer ville have været for meget.
 Og truede den lille dame Jer,
 langede ud efter Jeres bryst med Jeres eget uskadelige sværd?
 Arrigtrolden! Nå, Gud være lovet er I sund og rask,
 har holdt det sjette bud, uanset om fruen
 brød det syvende. Jeg ville blot ønske

* trimme sin tonsur: håret har fået lov til at vokse for meget og skjule for meget af tonsuren (Cook).

† hvor: i Civita. — primula: blomsten forbindes med nydelse (Clarendon).

‡ blid ... i kvababbelse: fremkaldt af abbeden hos de indfødte kvinder.

§ Hoved-i-sækken: ordspil på Caponsacchi (capo 'n sacco).

"I were as saint-like, could contain me so.
 "I, the poor sinner, fear I should have left
 "Sir Priest no nose-tip to turn up at me!" 1250
 You, Sir, who listen but interpose no word,
 Ask yourself, had you borne a baiting thus?
 Was it enough to make a wise man mad?
 Oh, but I'll have your verdict at the end!

Well, not enough, it seems: such mere hurt falls,
 Frets awhile, aches long, then grows less and less,
 And so gets done with. Such was not the scheme
 O' the pleasant Comparini: on Guido's wound
 Ever in due succession, drop by drop,
 Came slow distilment from the alembic here 1260
 Set on to simmer by Canidian hate,
 Corrosives keeping the man's misery raw.
 First fire-drop, — when he thought to make the best
 O' the bad, to wring from out the sentence passed,
 Poor, pitiful, absurd although it were,
 Yet what might eke him out result enough
 And make it worth while to have had the right
 And not the wrong i' the matter judged at Rome.
 Inadequate her punishment, no less
 Punished in some slight sort his wife had been; 1270
 Then, punished for adultery, what else?
 On such admitted crime he thought to seize,
 And institute procedure in the courts
 Which cut corruption of this kind from man,
 Cast loose a wife proved loose and castaway:
 He claimed in due form a divorce at least.

This claim was met now by a counterclaim:
 Pompilia sought divorce from bed and board
 Of Guido, whose outrageous cruelty,
 Whose mother's malice and whose brother's hate 1280
 Were just the white o' the charge, such dreadful depths
 Blackened its centre, — hints of worse than hate,
 Love from that brother, by that Guido's guile,
 That mother's prompting. Such reply was made,
 So was the engine loaded, wound up, sprung
 On Guido, who received bolt full in breast;
 But no less bore up, giddily perhaps.
 He had the Abate Paolo still in Rome,

jeg var så helgenagtig, at jeg i den grad kunne beherske mig.
 Jeg, arme synder, er bange for, at jeg havde efterladt
 hr. Præst uden en næsetip til at vende op mod mig!" 1250
 De, hr., som lytter uden at afbryde,
 spørg Dem selv, havde De udholdt en plageånd på den måde?
 Var det ikke nok til at gøre en klog mand gal?
 Jaså, men til slut jeg vil få Deres kendelse.

Nå, men ikke nok, synes det. Et sådant sår heles dog,
 det gnaver en tid, smerter længe, gør det så mindre og mindre,
 og så er man færdig med det. Dette var ikke de elskværdige
 Comparinis plan. På Guidos sår kom der vedvarende,
 i behørig rækkefølge, dråbe efter dråbe,
 langsomt et destillat fra kolben, her sat 1260
 på til at simre ved canadisk had, et ætsende*
 middel til at holde mandens elendighed ved lige.
 Den første ilddråbe — da han mente at få det bedste
 ud af det dårlige, endnu at vride ud af den afgivne kendelse,
 tarvelig, ynkelig, meningsløs skønt den var,
 hvad der kunne give ham tilstrækkeligt udbytte
 og gøre det værd at have haft retten
 og ikke uretten i denne sag, der blev dømt i Rom.
 Selv om hendes straf var utilstrækkelig, havde hans
 kone dog fået en, om end temmelig ubetydelig, straf; 1270
 straffet for utroskab, hvad ellers?
 Ved en sådan indrømmet forbrydelse tænkte han på
 at benytte og indføre en fremgangsmåde i retssalen,
 som skar den slags fordærv bort på manden, lod ham
 slippe løs fra en kone, der viste sig at være løsagtig og udstødt:
 han krævede på passende vis skilsmisse. i det mindste.

Dette krav blev mødt af et modkrav.[†]
 Pompilia søgte skilsmisse fra Guidos seng og bord,
 hvis oprørende grusomhed,
 hvis mors ondskab og hvis broders had 1280
 netop var det hvide i anklagen, sådanne frygtelige dybder
 sortnede dens centrum, — antydninger om noget værre end had,
 kærlighed fra hin bror, ved Guidos list,
 ved moderens tilskyndelse. Et sådant svar blev givet,
 således blev maskinen ladet, spændt op, og sprang
 mod Guido, som modtog bolten lige i brystet;
 men som ikke desto mindre holdt sig oppe, svimmel måske.
 Han havde stadigvæk abbed Paolo i Rom,

* Canidia var den onde troldkvinde i Horats *Satirer* og *Epoder*.

† Her kommer 'den første ilddråbe'.

Brother and friend and fighter on his side:
 They rallied in a measure, met the foe 1290
 Manlike, joined battle in the public courts,
 As if to shame supine law from her sloth:
 And waiting her award, let beat the while
 Arezzo's banter, Rome's buffoonery,
 On this ear and on that ear, deaf alike,
 Safe from worse outrage. Let a scorpion nip,
 And never mind till he contorts his tail!
 But there was sting i' the creature; thus it struck.
 Guido had thought in his simplicity —
 That lying declaration of remorse, 1300
 That story of the child which was no child
 And motherhood no motherhood at all,
 — That even this sin might have its sort of good
 Inasmuch as no question more could be, —
 Call it false, call the story true, — no claim
 Of further parentage pretended now:
 The parents had abjured all right, at least,
 I' the woman owned his wife: to plead right still
 Were to declare the abjuration false:
 He was relieved from any fear henceforth 1310
 Their hands might touch, their breath defile again
 Pompilia with his name upon her yet.
 Well, no: the next news was, Pompilia's health
 Demanded change after full three long weeks
 Spent in devotion with the Sisterhood, —
 Which rendered sojourn, — so the court opined, —
 Too irksome, since the convent's walls were high
 And windows narrow, now was air enough
 Nor light enough, but all looked prison-like,
 The last thing which had come in the court's head. 1320
 Propose a new expedient therefore, — this!
 She had demanded — had obtained indeed,
 By intervention of her pitying friends
 Or perhaps lovers — (beauty in distress,
 Beauty whose tale is the town-talk beside,
 Never lacks friendship's arm about her neck) —
 Obtained remission of the penalty,
 Permitted transfer to some private place
 Where better air, more light, new food might soothe —
 Incarcerated (call it, all the same) 1320
 At some sure friend's house she must keep inside,
 Be found in at requirement fast enough, —
Domus pro carcere, in Roman style.

bror og ven og kæmper på sin side.
 De stod til en vis grad sammen, mødte fjenden 1290
 som mænd, begyndte kampen i de offentlige retssale,
 som for at skamme den magelige lov ud af sin dovenskab;
 og mens de ventede på dens belønning, lod de imens
 Arezzos løjer og Roms klovnerier hamre
 på det ene øre og på det andet, lige døde,
 undtagen for værre forhånelser. Lad skorpionen bide,
 og vær ligeglad, indtil den krummer sin hale!
 Men der var brod i dyret, så det stak.
 Guido havde i sin naivitet troet, —
 den løgnagtige erklæring om samvittighedsnag, 1300
 historien om barnet, der ikke var noget barn
 og moderskab, som overhovedet ikke var et moderskab,
 — at selv denne synd kunne have noget godt i sig
 i og med, der ikke længere kunne være diskussion om det, —
 kald historien falsk eller kald den sand, — intet krav
 på yderligere forældreværdighed kunne nu foregives.
 Forældrene havde afsværget al ret, i det mindste
 til kvinden som var hans hustru. Stadigvæk at forsvare
 sin ret ville være at erklære afsværgelsen for falsk.
 Han var fra nu af befriet for al frygt, 1310
 for at deres hænder skulle røre, deres ånde igen besmitte
 Pompilia, der endnu bar hans navn.
 Nå, nej, de næste nyheder var, at Pompilias helbred
 krævede forandring efter at have tilbragt hele tre
 lange uger i andagt sammen med søstrene, —
 dette gjorde opholdet, — således var rettens mening, —
 for trættende, eftersom klostrets mure var høje
 og vinduerne små, der var ikke luft nok,
 heller ikke lys nok, derimod lignede det hele et fængsel,
 hvilket var det sidste, retten havde forestillet sig. 1320
 Foreslår derfor en ny udvej, — denne!
 Hun havde bedt om — og sandelig opnået,
 ved sine medlidende venners eller måske
 elskeres mellemkomst — (skønhed i nød, skønhed
 hvis historie for øvrigt er genstand for bysladder,
 mangler aldrig venskabets arm om halsen) —
 opnået udsættelse af straffen,
 blev tilladt overførsel til et privat sted
 hvor bedre luft, mere lys, bedre kost måske kunne lindre —
 indespærret (kald det blot det, det er underordnet) 1320
 i en eller anden pålidelig vens hus, hvor hun
 måtte befinde sig inden døre, når det end krævedes,
 husarrest på romersk vis.

You keep the house i' the main, as most men do
 And all good women: but free otherwise,
 Should friends arrive, to lodge them and what not?
 And such a *domum*, such a dwelling-place,
 Having all Rome to choose from, where chose she?
 What house obtained Pompilia's preference?
 Why, just the Comparini's — just, do you mark, 1340
 Theirs who renounced all part and lot in her
 So long as Guido could be robbed thereby,
 And only fell back on relationship
 And found their daughter safe and sound again
 When that might surelier stab him: yes, the pair
 Who, as I told you, first had baited hook
 With this poor gilded fly Pompilia-thing,
 Then caught the fish, pulled Guido to the shore
 And gutted him, — not found a further use
 For the bait, would trail the gauze wings yet again 1350
 I' the way of what new swimmer passed their stand.
 They took Pompilia to their hiding-place —
 Not in the heart of Rome as formerly,
 Under observance, subject to control —
 But out o' the way, — or in the way, who knows?
 That blind mute villa lurking by the gate
 At Via Paulina, not so hard to miss
 By the honest eye, easy enough to find
 In twilight by marauders: where perchance
 Some muffled Caponsacchi might repair, 1360
 Employ odd moments when he too tried change,
 Found that a friend's abode was pleasanter
 Than relegation, penance and the rest.

Come, here's the last drop does its worst to wound:
 Here's Guido poisoned to the bone, you say,
 Your boasted still's full strain and strength: not so!
 One master-squeeze from screw shall bring to birth
 The hoard i' the heart o' the toad, hell's quintessence.
 He learned the true convenience of the change,
 And why a convent lacks the cheerful hearts 1370
 And helpful hands which female straits require,
 When, in the blind mute villa by the gate,
 Pompilia — what? sang, danced, saw company?
 — Gave birth, Sir, to a child, his son and heir,
 Or Guido's heir and Caponsacchi's son.

Man fører i det store og hele hus, som de fleste mænd gør
og alle gode kvinder, men er ellers fritstillet, hvis venner
skulle ankomme, til at give dem logi, og hvad ved jeg?

Og et sådant *hus* valgte hun, en sådan bolig,
selvom hun havde hele Rom at vælge imellem?

Hvilket hus foretrak Pompilia så?

Jamen, netop Comparini'ernes — netop, mærk Dem, 1340

deres hus, dem som fraskrev sig al del og lod i hende,

så længe Guido kunne udplyndres derved,

og kun faldt tilbage på forbindelsen

og fandt deres datter sund og rask igen

når det sikrere kunne dolke ham. Ja, ægteparret,

som jeg fortalte Dem, der først havde sat madding på krogen

med denne stakkels forgyldte Pompilia-flue,

så fanget fisken, trukket Guido hen til bredden og

nedsvælget ham, — fandt nu yderligere nytte af maddingen,

ville endnu engang sende de gazeagtige vinger på sporet 1350

af hvilken som helst ny svømmer, der passerede deres post.

De bragte Pompilia til deres gemmested —

ikke i hjertet af Rom som tidligere,

iagttaget, underkastet kontrol —

men af vejen — eller i vejen, hvem ved?

Den mørke villa der lå skjult ved indgangen

til Via Paulina, ikke så svær at overse

af det ærligste øje, let nok at finde

i skumringen af røvere; hvor måske

en eller anden indhyllet Caponsacchi kunne drage hen, 1360

benytte tilfældige øjeblikke, når også han ønskede forandring

og opdagede, at en vens hytte var behageligere

en forvisning, bod og resten.

Se, her er den sidste dråbe, der forårsager sit værste sår.

Her er Guido forgiftet helt ind til benet, siger De. Deres parti

pralede med, at den stadig er helt fuld af kraft og styrke: slet ikke!

Et mesterklem fra skruen skal bringe skatten

fra skrubtudsens indre, helvedets kvintessens, til verden.*

Han lærte den sande behagelighed ved forandringen,

og hvorfor et kloster mangler de glade hjerter 1370

og hjælpsomme hænder, som kvindekår kræver,

når Pompilia i den mørke tavse villa ved vejen,

— hvad? sang, dansede, havde selskab?

— fødte, hr., et barn, hans søn og arving

eller Guidos arving og Caponsacchis søn.

---

* I folketroen mente man, at skrubtudsens var fuld af gift. Den stærkere gift er tvivlen om faderskab.

I want your word now: what do you say to this?
 What would say little Arezzo and great Rome,
 And what did God say and the devil say
 One at each ear o' the man, the husband, now
 The father? Why, the overburdened mind 1380
 Broke down, what was a brain became a blaze.
 In fury of the moment — (that first news
 Fell on the Count among his vines, it seems,
 Doing his farm-work,) — why, he summoned steward,
 Called in the first four hard hands and stout hearts
 From field and furrow, poured forth his appeal,
 Not to Rome's law and gospel any more,
 But this clown with a mother or a wife,
 That clodpole with a sister or a son:
 And, whereas law and gospel held their peace, 1390
 What wonder if the sticks and stones cried out?

All five soon somehow found themselves at Rome,
 At the villa door: there was the warmth and light —
 The sense of life so just an inch inside —
 Some angel must have whispered "One more chance!"

He gave it: bade the others stand aside:
 Knocked at the door, — "Who is it knocks?" cried one.
 "I will make," surely Guido's angel urged,
 "One final essay, last experiment,
 "Speak the word, name the name from out all names 1400
 "Which, if, — as doubtless strong illusions are,
 "And strange disguisings whereby truth seems false,
 "And, since I am but man, I dare not do
 "God's work until assured I see with God, —
 "If I should bring my lips to breathe that name
 "And they be innocent, — nay, by one mere touch
 "Of innocence redeemed from utter guilt,
 "That name will bar the door and bid fate pass.
 "I will not say 'It is a messenger,
 " 'A neighbour, even a belated man, 1410
 " 'Much less your husband's friend, your husband's self:'
 "At such appeal the door is bound to ope.
 "But I will say" — here's rhetoric and to spare!

Nu vil jeg gerne høre hvad De mener: hvad siger De til dette?
 Hvad ville lille Arezzo og store Rom sige,
 og hvad sagde Gud og djævelen,
 hver ved et af mandens øre, ægtemanden, der nu
 var far? Jamen, den overbebyrdede ånd
 brød sammen, hvad der var en hjerne blev en ildebrand. 1380
 I øjeblikkets raseri — (første gang denne nyhed ramte
 greven, lader det til, var mens han arbejde på sin gård mellem
 sine vinstokke,) — nuvel, han sendte bud efter hovmesteren,
 indkaldte de første fire hårde hænder og standhaftige hjerter
 fra mark og plovfure, fremkom med sin anmodning,
 ikke mere til Roms lov og evangelium,
 men til den bondekarl her med en mor eller en kone,
 og til den knoldesparker dér med en søster eller en søn;
 og eftersom lov og evangelium tav stille, 1390
 kan det da undre at stokkene og stenene råbte?*

Alle fem befandt sig snart i Rom
 ved døren til villaen. Der var varme og lys, —
 en sådan følelse af liv blot en tomme indenfor —
 at en eller anden engel må have hvisket „En chance til!”

Han gav den, bad de andre træde til side,
 bankede på døren, — „Hvem banker på? råbte en.
 „Jeg vil foretage,” Guidos engel har sikkert trængt sig på,
 „en sidste prøve, et sidste forsøg,
 sige ordet, nævne navnet af alle navne, 1400
 som, hvis, — da der utvivlsomt findes stærke illusioner
 og sælsomme forklædninger hvorved sandhed synes falskhed,
 og da jeg blot er et menneske, vover jeg ikke at udføre
 Guds arbejde, indtil jeg er forvissat om at se med Gud, —†
 hvis jeg skulle få mine læber til at hviske det navn,
 og de er uskyldige, — ja, ved en enkelt berøring
 af uskyld blev fuldstændigt løskøbt for skyld, —
 så vil det navn stænge døren og byde skæbnen gå forbi.
 Jeg vil ikke sige ‘Det er en budbringer,
 en nabo, netop én der er forsinket, 1410
 meget mindre din mands ven eller din mand selv,’
 ved en sådan anmodning er døren nødt til at åbne sig.
 Men jeg vil sige,” — her er det på sin plads at bruge talekunst og vise

---

* Jf. Luk. 19,40.

† illusioner ... Gud: „han skal komme i Satans kraft med al løgnens magt og tegn og undere ... fordi de ikke tog imod kærligheden til sandheden .... Derfor sender Gud over dem en vildførende magt, så de tror løgningen,” 2 Tess. 2, 9-11. Straffen for dem der lyver er, at de skal dømmes til at tro og elske løgningen, jf. bog 1, 637-8. — (Ohio).

Why, Sir, the stumbling-block is cursed and kicked,
 Block though it be; the name that brought offence
 Will bring offence: the burnt child dreads the fire
 Although that fire feed on some taper-wick
 Which never left the altar nor singed a fly:
 And had a harmless man tripped you by chance,
 How would you wait him, stand or step aside, 1420
 When next you heard he rolled your way? Enough.

"Giuseppe Caponsacchi!" Guido cried;
 And open flew the door: enough again.
 Vengeance, you know, burst, like a mountain-wave
 That holds a monster in it, over the house,
 And wiped its filthy four walls free at last
 With a wash of hell-fire, — father, mother, wife,
 Killed them all, bathed his name clean in their blood,
 And, reeking so, was caught, his friends and he,
 Haled hither and imprisoned yesternight 1430
 O' the day all this was.

Now, Sir, tale is told,
 Of how the old couple come to lie in state
 Though hacked to pieces, — never, the expert say,
 So thorough a study of stabbing — while the wife
 (Viper-like, very difficult to slay)
 Writhes still through every ring of her, poor wretch,
 At the Hospital hard by — survives, we'll hope,
 To somewhat purify her putrid soul
 By full confession, make so much amends
 While time lasts; since at day's end die she must. 1440

For Caponsacchi, — why, they'll have him here,
 As hero of the adventure, who so fit
 To figure in the coming Carnival?
 'T will make the fortune of whate'er saloon
 Hears him recount, with helpful cheek, and eye
 Hotly indignant now, now dewy-dimmed,
 The incidents of flight, pursuit, surprise,
 Capture, with hints of kisses all between —
 While Guido, wholly unromantic spouse,
 No longer fit to laugh at since the blood 1450
 Gave the broad farce an all too brutal air,
 Why, he and those four luckless friends of his
 May tumble in the straw this bitter day —
 Laid by the heels i' the New Prison, I hear,
 To bide their trial, since trial, and for the life,
 Follows if but for form's sake: yes, indeed!

skånsel! Åh, hr., snuble-stenen forbandes og bliver sparket til,
 skønt det er en sten; navnet der vakte anstød,
 vil vække anstød; det brændte barn skyer ilden,
 selvom ilden næres af en lysvæge,
 der aldrig forlod alteret eller sved en flue,
 og havde en sagesløs mand spændt ben for Dem ved et tilfælde,
 hvordan ville De vente på ham, blive stående eller gå til side, 1420
 når De dernæst hørte, at han kom rullende bag Dem? Nok.

„Giuseppe Caponsacchi!" råbte Guido;
 og døren fløj op: igen nok!
 Hævn, ved De, styrtede, lig en bjergbølge
 som indeholder et uhyre, ind over huset
 og tørrede endelig dets fire vægge rene
 med en dønning af helvedesild, — fader, moder, hustru,
 dræbte dem alle, badede sit navn rent i deres blod
 og dampende sådan, blev fanget, han og hans venner,
 slæbt hertil og fængslet i går aftes, og i dag 1430
 er dagen derpå, hvor alt dette skete.

Nu er historien fortalt, hr.,
 om hvordan det gamle ægtepar kom til at ligge udstillet her,
 skønt hakket i stykker, — aldrig så man, siger eksperter
 så grundigt et studie af dolkning — mens hustruen
 (hugormeagtig, meget vanskelig at dræbe)
 vedvarende vrider sig i alle sine snoninger, arme stakkel,
 på hospitalet nær ved — overlever, håber vi,
 til i nogen grad at rense sin fordærvede sjæl
 ved fuld tilståelse, rekompensere så meget som muligt
 i den tid, der er tilbage; da hun må dø når dagen er omme. 1440

Hvad Caponsacchi angår, — åh, ham vil de
 have her som eventyrets helt, der passer så godt
 til figuren i det kommende karneval?
 Man vil tjene en formue i enhver salon,
 høre ham fortælle med hjælpsom kind og øje,
 snart heftigt indigneret, snart dugøjet
 om begivenhederne i forbindelse med flugten, forfølgelsen,
 overrumplingen, tilfangetagelsen, iblandet hentydninger til kys —
 mens Guido, en ganske uromantisk ægtefælle,
 der ikke længere passer til at blive grinet ad, da blodet 1450
 gav det grove ansigt et alt for brutalt udseende,
 ih jo, han og hans fire uheldige venner
 de kan tumle sig i stråene denne bitre dag, lagt i
 lænker i Nyfængslet, hører jeg, for at afvente deres rettergang,
 da der kommer en rettergangen, om de skal have deres
 liv forbrudt, selvom det så kun er en forms sag, ja, sandelig!

But with a certain issue: no dispute,
 "Try him," bids law: formalities oblige:
 But as to the issue, — look me in the face! —
 If the law thinks to find them guilty, Sir, 1460
 Master or men — touch one hair of the five,
 Then I say in the name of all that's left
 Of honour in Rome, civility i' the world
 Whereof Rome boasts herself the central source, —
 There's an end to all hope of justice more.
 Astræa's gone indeed, let hope go too!
 Who is it dares impugn the natural law,
 Deny God's word "the faithless wife shall die"?
 What, are we blind? How can we fail to learn
 This crowd of miseries make the man a mark, 1470
 Accumulate on one devoted head
 For our example? — yours and mine who read
 Its lesson thus — "Henceforward let none dare
 "Stand, like a natural in the public way,
 "Letting the very urchins twitch his beard
 "And tweak his nose, to earn a nickname so,
 "Be styled male-Grissel or else modern Job!"
 Had Guido, in the twinkling of an eye,
 Summed up the reckoning, promptly paid himself,
 That morning when he came up with the pair 1480
 At the wayside inn, — exacted his just debt
 By aid of what first mattock, pitchfork, axe
 Came to hand in the helpful stable-yard,
 And with that axe, if providence so pleased,
 Cloven each head, by some Rolando-stroke,
 In one clean cut from crown to clavicle,
 — Slain the priest-gallant, the wife-paramour,
 Sticking, for all defence, in each skull's cleft
 The rhyme and reason of the stroke thus dealt,
 To-wit, those letters and last evidence 1490
 Of shame, each package in its proper place, —
 Bidding, who pitied, undistend the skulls, —
 I say, the world had praised the man. But no!
 That were too plain, too straight; too simply just!
 He hesitates, calls law forsooth to help.
 And law, distasteful to who calls in law

Men angående et vist spørgsmål: ingen diskussion.
 „Stil ham for retten,” byder loven, formaliteterne kræver det;
 men hvad angår spørgsmålet, — se mig i øjnene! —
 Hvis loven mener de er skyldige, hr., 1460
 herre eller tjener — rør et hår på en af de fem,
 så siger jeg i navnet af alt, hvad der er efterladt
 af ære i Rom, kultur og dannelse i verden,
 hvoraf Rom praler af at være hovedkilden, —
 at det er slut nu med alt håb om retfærdighed.
 Astræa er sandelig borte, skal vi også lade håbet forsvinde!*

Hvem er det, der vover at bestride naturloven,
 benægte Guds ord „den troløse hustru skal dø”?†
 Hvad, er vi blinde? Hvordan kunne vi undgå at lære
 at denne hob af elendigheder gør manden til et mål, 1470
 dynger det sammen på ét hengivent hoved
 til eksempel for os? — Deres og mit som læser
 sin lektie således — „Fremover lad ingen vove
 at stå, som en tosse på den offentlige vej,
 og lade selv knægtene rykker i hans skæg
 og klemme hans næse, for således at fortjene et øgenavn,
 blive kaldt han-Grissel eller også en moderne Job!”‡
 Havde Guido på et øjeblik
 gjort regnskabet op, omgående betalt ham
 den morgen, da han indhentede parret 1480
 ved landevejskroen, — indkrævet sit tilgodehavende
 ved hjælp af den første den bedste hakke, høtyv, økse,
 der kom ham i hænde fra den nyttige gårdsplads,
 og med den økse, hvis forsynet behagede det,
 kløvet hvert hoved med et Rolandshug§
 i et rent snit fra isse til kraveben,
 — dræbt præstelapsen, hustruelskeren,
 og helt som forsvar, i hvert kraniums spalte
 stikke ideen bag de således tildelte hug,
 nemlig hine breve og sidste vidnesbyrd 1490
 om skam, hver pakke på dens rette plads, —
 og befale den, der ynkede det, at sætte kranierne sammen igen, —
 jeg siger verden havde rost manden. Men nej!
 Det ville være for åbenbart, for indlysende, for enkelt!
 Han tøver, kalder loven til hjælp i sandhed.
 Og loven, usmagelig for den som indkalder loven,

* Astræa: retfærdighedens gudinde. Hun levede på jorden i den gyldne tid.

† den ... dø: jf. 3 Mos. 20,10.

‡ han-Grissel: et øgenavn til Guido. Griselda, en kvinde fra Boccaccios *Decameron*, er sindbilledet på en tålmodig og underdanig hustru.

§ Rolandshug: Roland fra Rolandskvadet..

When honour is beforehand and would serve,
 What wonder if law hesitate in turn,
 Plead her disuse to calls o' the kind, reply
 (Smiling a little) " 'T is yourself assess 1500
 "The worth of what's lost, sum of damage done.
 "What you touched with so light a finger-tip,
 "You whose concern it was to grasp the thing,
 "Why must law gird herself and grapple with?
 "Law, alien to the actor whose warm blood
 "Asks heat from law whose veins run lukewarm milk, —
 "What you dealt lightly with, shall law make out
 "Heinous forsooth?"
                                 Sir, what's the good of law
 In a case o'the kind? None, as she all but says.
 Call in law when a neighbour breaks your fence, 1510
 Cribs from your field, tampers with rent or lease,
 Touches the purse or pocket, — but wooes your wife?
 No: take the old way trod when men were men!
 Guido preferred the new path, — for his pains,
 Stuck in a quagmire, floundered worse and worse
 Until he managed somehow scramble back
 Into the safe sure rutted road once more,
 Revenged his own wrong like a gentleman.
 Once back 'mid the familiar prints, no doubt
 He made too rash amends for his first fault, 1520
 Vaulted too loftily over what barred him late,
 And lit i' the mire again, — the common chance,
 The natural over-energy: the deed
 Maladroit yields three deaths instead of one,
 And one life left: for where's the Canon's corpse?
 All which is the worse for Guido, but, be frank —
 The better for you and me and all the world,
 Husbands of wives, especially in Rome.
 The thing is put right, in the old place, — ay,
 The rod hangs on its nail behind the door, 1530
 Fresh from the brine: a matter I commend
 To the notice, during Carnival that's near,
 Of a certain what's-his-name and jackanapes
 Somewhat too civil of eves with lute and song
 About a house here, where I keep a wife.
 (You, being his cousin, may go tell him so.)

når ære går forud og vil være tjenlig,
 kan det undre, hvis loven til gengæld tøver, påberåber sig
 sin ubrugelighed til den slags opgaver og svarer
 (idet den smiler lidt): „Det er dig selv, der bestemmer 1500
 værdien af det, der er tabt, som opgør skaden.
 Det du berørte med så let en fingerspids,
 du, hvis anliggende det var at gribe tingen,
 hvorfor skal loven spænde bæltet og tumle med det?
 Loven, fremmed over for den aktør, hvis varme blod
 beder om hede fra en lov, i hvis årer der løber lunken mælk, —
 det du behandler letsindigt, skal loven udrede,
 i sandhed afskyeligt, ikke sandt?”

Hr., hvad godt er der ved loven

i en sag som denne? Ingen, som den næsten siger.
 Tilkald loven hvis en nabo ødelægger dit hegn, 1510
 rapser fra din mark, forfalsker rente eller leje,
 rører din pung eller lomme, — men bejler til din kone?
 Nej: tag den gamle vej, der blev trådt, da mænd var mænd!
 Guido foretrak den nye sti, — for sine anstrengelser,
 sad fast i hængedyndet, bevægede sig med større og større besvær,
 indtil det lykkedes ham at kravle tilbage
 til den trygge sikre afstukne vej endnu engang
 og hævnede den uret, han havde lidt som adelsmand.
 Så snart han var tilbage mellem de velkendte spor, havde
 han uden tvivl for travlt med at gøre sin første fejl god igen, 1520
 sprang for højt over det, som nylig spærrede for ham,
 og lå atter i sumpen, — den fælles mulighed,
 det naturlige energioverskud. Den kluntede dåd*
 giver tre døde i stedet for en
 og en tilbage i live, for hvor er kannikkens lig?
 Alt dette er til skade Guido — men, lad os være ærlige,
 er godt for Dem og mig og hele verden,
 ægtemænd til hustruer, især i Rom.
 Alt er bragt i orden, anbragt på sin gamle plads, — ja,
 kæppen hænger på sit søm bag døren, 1530
 frisk fra saltvandet. Et forhold jeg anbefaler†
 bliver bemærket, nu hvor karnevallet nærmer sig,
 af en vis ‘hvad-er-det-nu-han-hedder’, en abekat,
 lidt for dygtig om aftenen med lut og sang
 omkring huset, hvor jeg har en hustru.
 (De, der er hans fætter, kan sige det til ham.)

---

* energioverskud: adrenalinen.

† kæppen blev opbevaret i saltvand for at bevare sin smidighed.

III. The other Half Rome

Another day that finds her living yet,
Little Pompilia, with the patient brow
And lamentable smile on those poor lips,
And, under the white hospital-array,
A flower-like body, to frighten at a bruise
You'd think, yet now, stabbed through and through again,
Alive i' the ruins. 'T is a miracle.

It seems that, when her husband struck her first,
She prayed Madonna just that she might live
So long as to confess and be absolved;
And whether it was that, all her sad life long
Never before successful in a prayer,

10

This prayer rose with authority too dread, —
Or whether, because earth was hell to her,
By compensation, when the blackness broke
She got one glimpse of quiet and the cool blue,
To show her for a moment such things were, —
Or else, — as the Augustinian Brother thinks,
The friar who took confession from her lip, —

20

When a probationary soul that moved
From nobleness to nobleness, as she,
Over the rough way of the world, succumbs,
Bloodies its last thorn with unflinching foot,
The angels love to do their work betimes,
Staunch some wounds here nor leave so much for God
Who knows? However it be, confessed, absolved,
She lies, with overplus of life beside
To speak and right herself from first to last,
Right the friend also, lamb-pure, lion-brave,
Care for the boy's concerns, to save the son
From the sire, her two-weeks' infant orphaned thus,
And — with best smile of all reserved for him —
Pardon that sire and husband from the heart.
A miracle, so tell your Molinists!

30

There she lies in the long white lazar-house.
Rome has besieged, these two days, never doubt,
Saint Anna's where she waits her death, to hear
Though but the chink o' the bell, turn o' the hinge

3. Det andet Halve Rom

Endnu en dag hvor hun stadig er i live,
lille Pompilia, med det tålmodige bryn
og det sørgelige smil på disse stakkels læber,
og under den hvide hospitalsklædning,
en blomsteragtigt krop, angst for et slag,
skulle man mene, dog nu, dolket igen og igen,
i live midt i ødelæggelserne. Det er et mirakel.
Det ser ud til, at da hendes mand stak hende første gang,
bad hun til Jomfru Maria, at hun blot måtte leve så længe,
at hun kunne skrifte og få syndsforladelse; 10
og om det var fordi hun hele sit triste liv aldrig
før havde haft succes med en bøn, at denne bøn
steg op med en myndighed der var for ærefrygtindgydende, —
eller om hun, — fordi jorden var et helvede for hende, —
som belønning, når mørket spredtes,
fik et glimt af ro og det kølige blå,
der et øjeblik viste hende, at sådanne ting eksisterede, —
eller også, — som den augustinske Broder tror,
munken der modtog hendes skriftemål fra hendes mund, —
når en prøvet sjæl, der bevægede sig fra 20
ædelhed til ædelhed, som hun gjorde, hen over
verdens ublide vej, bukker under,
blodstænker vejens sidste torn med utøvende fod,
så elsker englenerne at gøre deres arbejde i rette tid, standser
blødningen af nogle sår hernede uden at efterlade så meget til Gud.
Hvem ved? — Hvordan det end er, taget til skrifte, syndsforladt,
ligger hun med et overskud af liv til at tale
og retfærdiggøre sig fra først til sidst,
også at retfærdiggøre vennen, lamme-ren, løve-tapper,
drage omsorg for drengens anliggender, for at redde sønnen 30
fra faderen, hendes to uger gamle barn, gjort forældreløs
på denne måde, og — med sit bedste af alle smil gemt til ham —
tilgive denne far og ægteemand af hele sit hjerte.
Et mirakel, sådan fortæller jeres molinister!

Der ligger hun i det lange hvide sygehus.
Rom har utvivlsomt belejret Sankt Annahospitalet
disse to dage, hvor hun afventer sin død, om det
så kun er for at høre klirren af klokken, det drejende hængsel,

---

* På sit dødsleje sagde Pompilia: „Må Gud tilgive ham [Guido] i himlen, som jeg tilgiver ham på jorden; men hvad angår det de anklager mig for, og for hvilket de har dræbt mig, er jeg fuldstændig uskyldig (Hodell*, 59).

When the reluctant wicket opes at last,
 Lets in, on now this and now that pretence, 40
 Too many by half, — complain the men of art, —
 For a patient in such plight. The lawyers first
 Paid the due visit — justice must be done;
 They took her witness, why the murder was.
 Then the priests followed properly, — a soul
 To shrive; 't was Brother Celestine's own right,
 The same who noises thus her gifts abroad.
 But many more, who found they were old friends,
 Pushed in to have their stare and take their talk
 And go forth boasting of it and to boast. 50
 Old Monna Baldi chatters like a jay,
 Swears — but that, prematurely trundled out
 Just as she felt the benefit begin,
 The miracle was snapped up by somebody, —
 Her palsied limb 'gan prick and promise life
 At touch o' the bedclothes merely, — how much more
 Had she but brushed the body as she tried!
 Cavalier Carlo — well, there's some excuse
 For him — Maratta who paints Virgins so —
 He too must fee the porter and slip by 60
 With pencil cut and paper squared, and straight
 There was he figuring away at face:
 "A lovelier face is not in Rome," cried he,
 "Shaped like a peacock's egg, the pure as pearl,
 That hatches you anon a snow-white chick."
 Then, oh that pair of eyes, that pendent hair,
 Black this and black the other! Mighty fine —
 But nobody cared ask to paint the same,
 Nor grew a poet over hair and eyes
 Four little years ago when, ask and have, 70
 The woman who wakes all this rapture leaned
 Flower-like from out her window long enough,
 As much uncomplimented as uncropped
 By comers and goers in Via Vittoria: eh?
 'T is just a flower's fate: past parterre we trip,
 Till peradventure someone plucks our sleeve —
 "Yon blossom at the briar's end, that's the rose
 "Two jealous people fought for yesterday
 "And killed each other: see, there's undisturbed
 "A pretty pool at the root, of rival red!" 80

når lågen endelig modvilligt åbner sig,
lukker ind, for snart det ene snart det andet påskud, 40
alt for mange, — klager lægerne, —
for en patient i en sådan forfatning. Først aflagde
sagførerne hende et besøg — retfærdigheden måtte ske fyldest;
de fik hendes vidnesbyrd om, hvorfor mordet skete.
Derefter fulgte præsterne passende nok, — en sjæl
at tage i skrifte; det var Broder Celestines ret,*
den samme som således udbasunerer hendes dyder.
Men mange flere, som anså sig for gamle venner,
skubbede sig ind for at stirre og drøfte, 50
og går videre, mens de praler med det og roser sig.
Gamle Monna Baldi snakker som en skovskade,
sværger — hvis ikke (trillet ud for tidligt,
netop som hun følte nytten gøre sig gældende),
miraklet var blevet opsnappet af en eller anden, —
at hendes lamme legemsdel begyndte at prikke og love liv
blot ved at berøre sengeklædet, — hvor meget mere
hvis hun havde børstet kroppen, da hun prøvede!
Kavaler Carlo — nå, der er nogen undskyldning
for ham — Maratta som sådan maler Jomfruer —† 60
han måtte også betale portneren for at slippe forbi
med spidset blyant og ternet papir,‡
og lige dér tegnede han rask væk ansigtet:
„Et dejligere ansigt findes ikke i Rom,” udbrød han,
„formet som et fasanæg, rent og skært som en perle,
som snart udruger en snehvid kylling til dig.”
Så, åh det par øjne, det hængende hår,
sort det ene sort det andet! Vældigt fint —
men ingen gad bede om at måtte tegne det samme,
blev heller ikke digter ved at betragte hår og øjne 70
for små fire år siden, da, bed om og få,
kvinden, som vækker al denne henrykkelse, længe nok
lænede sig blomsteragtig ud af sit vindue,
ligeså ukomplimenteret som uhøstet
af folk, der kom og gik på Via Vittoria: vel?
Det er blot en blomsts skæbne. Vi tripper forbi lysthaven,
indtil måske en eller anden trækker os i ærmet —
„Den blomst dér ved enden af tornekraattet, det er den rose
to jaloux personer kæmpede om i går
og dræbte hinanden; se, der er en lille 80
uforstyrret dam af rivaliserende rødt ved roden!”

* Broder Celestines ret: da han var tilknyttet hospitalet

† Carlo Maratta, italiensk maler (1625-1713); hans yndlingsmotiv var portrætter af Jomfru Maria.

‡ papiret er ternet for større nøjagtighed ved senere overførsel til lærredet (Clarendon).

Then cry we "Ah, the perfect paragon!"
Then crave we "Just one keepsake-leaf for us!"

Truth lies between: there's anyhow a child
Of seventeen years, whether a flower or weed,
Ruined: who did it shall account to Christ —
Having no pity on the harmless life
And gentle face and girlish form he found,
And thus flings back. Go practise if you please
With men and women: leave a child alone
For Christ's particular love's sake! — so I say.

90

Somebody, at the bedside, said much more,
Took on him to explain the secret cause
O' the crime: quoth he, "Such crimes are very rife,
"Explode nor make us wonder now-a-days,
"Seeing that Antichrist disseminates
"That doctrine of the Philosophic Sin:
"Molinos' sect will soon make earth too hot!"
"Nay," groaned the Augustinian, "what's there new?
"Crime will not fail to flare up from men's hearts
"While hearts are men's and so born criminal;
"Which one fact, always old yet ever new,
"Accounts for so much crime that, for my part,
"Molinos may go whistle to the wind
"That waits outside a certain church, you know!"

100

Though really it does seem as if she here,
Pompilia, living so and dying thus,
Has had undue experience how much crime
A heart can hatch. Why was she made to learn
— Not you, not I, not even Molinos' self —
What Guido Franceschini's heart could hold?
Thus saintship is effected probably;
No sparing saints the process! — which the more
Tends to the reconciling us, no saints,
To sinnership, immunity and all.

110

For see now: Pietro and Violante's life
Till seventeen years ago, all Rome might note
And quote for happy — see the signs distinct
Of happiness as we yon Triton's trump.

Så råber vi: „Åh, det perfekte mønster!”
Så kræver vi: „Blot et erindringsblad til os!”

Sandheden ligger et sted imellem. Der er trods alt et barn
på sytten år som, enten en blomst eller ukrudt,
er ødelagt. Den der gjorde det, skal stå til regnskab for Kristus —
da han ikke havde nogen medlidenhed med det sagesløse liv
og blide ansigt og den ungpigeagtige krop, han fandt
og således kyler fra sig. Øve jer, hvis I har lyst
med mænd og kvinder. Lad et barn være i fred
for Kristus særlige kærligheds skyld! — det mener jeg. 90

Nogen ved sengekanten sagde meget mere,
han påtog sig at forklare den skjulte årsag til forbrydelsen
og ytrede: „Sådanne forbrydelser er meget almindelige,
eksplodere og forundrer os nu til dags ikke,
idet vi ser Antikrist udbrede
læresætningen om den Filosofiske Synd:
Molinos' sekt vil snart gøre jorden for hed!”
„Nej,” stønnede augustineren, „hvad nyt er der i det?
Forbrydelse vil ikke undlade at blusse op i menneskers hjerter,
så længe hjerter er menneskers, og de således er fødte forbrydere; 100
hvilket er en kendsgerning, altid gammel dog altid ny,
der gør rede for så megen kriminalitet,
at Molinos, for min del, kan fløjte til vinden,
der venter uden for en vis kirke, De ved!”*

Skønt det virkelig ser ud til, at hende her,
Pompilia, der levede og døde på denne måde,
uberettiget har oplevet, hvor megen forbrydelse
et hjerte kan udruge. Hvorfor blev hun
— ikke I, ikke jeg, selv ikke Molinos — skabt til
at lære, hvad Guido Franceschinis hjerte kunne indeholde? 110
Sådan bliver helgenstatus sandsynligvis til;
ikke noget med at skåne helgener for processen! —
som des mere tjener til at forlige os, der ikke er helgener,
med synden, fritagelse for prøvelser og det hele.

Thi hør nu: Pietro og Violantes liv
kunne hele Rom, indtil for sytten år siden, iagttage
og omtale som lykkeligt — se de tydelige tegn
på lykke, ligesom vi ser Tritons trompet derhenne.

---

* Pladsen foran Gesùkirken i Rom var kendt for at være vindblæst. Djævelen og vinden gik en tur, da de passerede denne kirke gik djævelen derind, men kom aldrig ud, derfor er vinden der stadigvæk (Cook, 56), kombineret med udtrykket 'go and whistle': gå ad Pommeren til.

III. THE OTHER HALF-ROME

What could they be but happy? — balanced so,
Nor low i' the social scale nor yet too high, 120
Nor poor nor richer than comports with ease,
Nor bright and envied, nor obscure and scorned,
Nor so young that their pleasures fell too thick,
Nor old past catching pleasure when it fell,
Nothing above, below the just degree,
All at the mean where joy's components mix.
So again, in the couple's very souls
You saw the adequate half with half to match,
Each having and each lacking somewhat, both
Making a whole that had all and lacked nought. 130
The round and sound, in whose composure just
The acquiescent and recipient side
Was Pietro's, and the stirring striving one
Violante's: both in union gave the due
Quietude, enterprise, craving and content,
Which go to bodily health and peace of mind.
But, as 't is said a body, rightly mixed,
Each element in equipoise, would last
Too long and live for ever, — accordingly
Holds a germ — sand-grain weight too much i' the scale — 140
Ordained to get predominance one day
And so bring all to ruin and release, —
Not otherwise a fatal germ lurked here:
"With mortals much must go, but something stays;
Nothing will stay of our so happy selves."
Out of the very ripeness of life's core
A worm was bred — "Our life shall leave no fruit."
Enough of bliss, they thought, could bliss bear seed,
Yield its like, propagate a bliss in turn
And keep the kind up; not supplant themselves 150
But put in evidence, record they were,
Show them, when done with, i' the shape of a child.
"T is in a child, man and wife grow complete,
"One flesh: God says so: let him do his work!"

Now, one reminder of this gnawing want,
One special prick o' the maggot at the core,
Always befell when, as the day came round,
A certain yearly sum, — our Pietro being,
As the long name runs, an usufructuary, —
Dropped in the common bag as interest 160
Of money, his till death, not afterward,

Hvad kunne de være andet end lykkelige? — afbalanceret,
ikke lavt på den sociale rangstige og ikke for højt, 120
ikke fattige og ikke rigere end ubekymrathed kræver,
ikke strålende og ikke misundt, ikke skjult og hånet,
ikke så unge at deres nydelser faldt for tæt,
ikke så gamle, at de ikke kunne gribe nydelser når den faldt,
intet over og intet under den rette grad,
alt var middeelvejen, hvor glædens elementer blandes.
Så i selve parrets sjæle så man
den ene halvdel fuldt ud dække den anden,
hver havde og hver manglede noget, begge
udgjorde et hele, som havde alt og intet manglede. 130
Det runde og sunde, i hvis natur blot
det føjelige og modtagelige tager del,
var Pietros og det opvækkende og stræbende
Violantes. Begge udtrykte i fællesskab den passende
hvile, foretagsomhed, begærlighed og tilfredshed,
som er nødvendig til fysisk sundhed og sindsro.
Men som det er sagt om et legeme, at rigtigt blandet,
hvert element i ligevægt, ville det holde
for længe og leve evigt, — følgelig indeholder det
en kim — et sandskorn vejer for meget på vægten — 140
bestemt til en dag at få overtaget
og således ødelægge alt og frigøre sig —
ikke på nogen anden måde lurte en skæbnesvanger kim her:
„Hos dødelige må meget forgå, men noget bliver tilbage;
intet vil blive tilbage af os og vor lykke.”
Ud af selve den modne livskerne
blev en orm fostret — „Vort liv vil ikke efterlade nogen frugt.”
Der ville være lyksalighed nok, tænkte de, hvis lyksalighed
kunne bære frø, yde dets lige, avle lyksalighed til gengæld
og opretholde slægten; ikke fortrænge dem selv, 150
men sat som vidne, registrere de var til,
fremvise dem, når de var borte, i skikkelse af et barn.
„Det er i et barn, mand og kone vokser sammen
til ét kød: Gud siger det: lad ham gøre sit arbejde!”

Nuvel, som en påmindelse om denne nagende
mangel stak maddiken ved kernen altid på
en særlig måde, når, på den fastsatte dag,
en vis årlig sum, — vor Pietro var jo,
som det lange navn lyder, ususfrukturist, —
havnede i den fælles pose som renter 160
af penge, der kun var hans indtil sin død, men ikke bagefter,

* Som allerede nævnt, havde han brugsret til et stykke jord, han ikke ejede.

Failing an heir: an heir would take and take,
 A child of theirs be wealthy in their place
 To nobody's hurt — the stranger else seized all.
 Prosperity rolled river-like and stopped,
 Making their mill go; but when wheel wore out,
 The wave would find a space and sweep on free
 And, half-a-mile off, grind some neighbour's corn.

Adam-like, Pietro sighed and said no more:
 Eve saw the apple was fair and good to taste, 170
 So, plucked it, having asked the snake advice.
 She told her husband God was merciful,
 And his and her prayer granted at the last:
 Let the old mill-stone moulder, — wheel unworn,
 Quartz from the quarry, shot into the stream
 Adroitly, as before should go bring grist —
 Their house continued to them by an heir,
 Their vacant heart replenished with a child.
 We have her own confession at full length
 Made in the first remorse: 't was Jubilee 180
 Pealed in the ear o' the conscience and it woke.
 She found she had offended God no doubt,
 So much was plain from what had happened since,
 Misfortune on misfortune; but she harmed
 No one i' the world, so far as she could see.
 The act had gladdened Pietro to the height,
 Her spouse whom God himself must gladden so
 Or not at all: thus much seems probable
 From the implicit faith, or rather say
 Stupid credulity of the foolish man 190
 Who swallowed such a tale nor strained a whit
 Even at his wife's far-over-fifty years
 Matching his sixty-and-under. Him she blessed;
 And as for doing any detriment
 To the veritable heir, — why, tell her first
 Who was he? Which of all the hands held up
 I' the crowd, one day would gather round their gate,
 Did she so wrong by intercepting thus
 The ducat, spendthrift fortune thought to fling
 For a scramble just to make the mob break shins? 200
 She kept it, saved them kicks and cuffs thereby.
 While at the least one good work had she wrought,
 Good, clearly and incontestably! Her cheat —
 What was it to its subject, the child's self,
 But charity and religion? See the girl!

da de manglede en arving. En arving ville overtage og modtage,
et barn der var deres ville være rig i deres sted
til ingens fortræd — ellers bemægtigede de fremmede sig alt.
Velstand strømmede lig en flod og standsede,
fik deres mølle til gå; men når hjulet blev udslidt,
ville bølgen få plads og frit stryge videre
og male en eller anden nabos korn i stedet.

Ligesom Adam sukkede Pietro og sagde ikke mere.
Eva så æblet var skønt og godt at smage på, 170
plukkede det så, efter hun havde spurgt slangen til råds.
Hun fortalte sin mand, at Gud var barmhjertig
og ville høre hans og hendes bøn til sidst.
Lad den gamle møllesten smuldre, — det uslidte hjul,
kvarter fra stenbruddet, behændigt skudt ned
i strømmen, skulle som før bringe malet korn —
deres hus skulle fortsat være deres ved en arving,
deres tomme hjerte skulle fyldes op af et barn.
Vi har hendes egen tilståelse i hele dens længde,
gjort i det første anfald af anger. Det var Jubelår, 180
det bragede i øret på samvittigheden og den vågnede.
Hun indså uden tvivl, at hun havde krænket Gud,
så meget var klart ud fra det, der var sket sidenhen,
uheld på uheld; men hun gjorde ingen
fortræd i verden, så vidt hun kunne se.
Handlingen havde i højeste grad glædet Pietro,
hendes ægtefælle, hvem Gud selv må glæde på denne måde
eller slet ikke, — så meget synes sandsynligt
fra den underforståede tro, eller sig hellere
dum lettroenhed af den tåbelige mand, 190
der slugte sådan en historie og intet siede fra,
selv om hans kone var langt over halvtreds år,
sammenholdt med hans næsten tres. Hun velsignede ham;
og hvad angår den, der kunne gøre nogen skade
på den ægte arving, — jamen, fortæl hende først
hvem var han? Hvilke af alle de hænder, holdt i vejret
i mængden, som en dag ville samles ved deres port,
forurettede hun ved således at opfange dukaten,
en ødelandsformue ment til at kastes for et vildt kapløbs skyld,
blot for at få pøblen til at brække sine skinneben? 200
Hun beholdt den, reddede dem derved for spark og slag.
Selvom hun i det mindste havde præsteret et godt stykke
arbejde, godt, klart og ubestrideligt! Hendes snyderi —
hvad betød det for dets genstand, barnet selv,
andet end næstekærlighed og religion? Se pigen!

A body most like — a soul too probably —
 Doomed to death, such a double death as waits
 The illicit offspring of a common trull,
 Sure to resent and forthwith rid herself
 Of a mere interruption to sin's trade, 210
 In the efficacious way old Tiber knows.
 Was not so much proved by the ready sale
 O' the child, glad transfer of this irksome chance?
 Well then, she had caught up this castaway:
 This fragile egg, some careless wild bird dropped,
 She had picked from where it waited the foot-fall,
 And put in her own breast till forth broke finch
 Able to sing God praise on mornings now.
 What so excessive harm was done? — she asked.

To which demand the dreadful answer comes — 220
 For that same deed, now at Lorenzo's church,
 Both agents, conscious and unconscious, lie;
 While she, the deed was done to benefit,
 Lies also, the most lamentable of things,
 Yonder where curious people count her breaths,
 Calculate how long yet the little life
 Unspilt may serve their turn nor spoil the show,
 Give them their story, then the church its group.

Well, having gained Pompilia, the girl grew
 I' the midst of Pietro here, Violante there, 230
 Each, like a semicircle with stretched arms,
 Joining the other round her preciousness —
 Two walls that go about a garden-plot
 Where a chance sliver, branchlet slipt from bole
 Of some tongue-leaved eye-figured Eden tree,
 Filched by two exiles and borne far away,
 Patiently glorifies their solitude, —
 Year by year mounting, grade by grade surmounts
 The builded brick-work, yet is compassed still,
 Still hidden happily and shielded safe, — 240
 Else why should miracle have graced the ground?
 But on the twelfth sun that brought April there
 What meant that laugh? The coping-stone was reached;
 Nay, above towered a light tuft of bloom
 To be toyed with by butterfly or bee,
 Done good to or else harm to from outside:
 Pompilia's root, stalk and a branch or two

et legeme antageligvis — sandsynligvis også en sjæl —
 dømt til døden, en sådan dobbelt død som venter*
 det ulovlige afkom af en almindelig skøge,
 sikker på at fortørnes over og straks at skaffe sig af
 med en blot og bar afbrydelse af hendes syndefulde erhverv, 210
 på den effektive måde gamle Tiber kender.
 Blev der ikke bevist så meget ved dette bekvemme salg
 af barnet, en glad overdragelse af dette fortrædelige tilfælde?
 Nå og hvad så, hun havde snuppet denne bortkastede.
 Dette skrøbelige æg, en sagesløs vild fugl havde ladet falde,
 havde hun taget, fra hvor det ventede den trædende fod,
 og lagt det ved sit eget bryst indtil finken brød ud,
 nu i stand til at synge Guds pris om morgenen.
 Hvad var den overdrevne gjorde fortræd? — spurgte hun.

Til dette spørgsmål kommer det frygtelige svar — 220
 thi for denne samme dåd ligger nu begge parter,
 den vidende og den uvidende, i Lorenzokirken,
 mens hun, som dåden blev gjort for at gavne,
 den mest beklagelsesværdige ting, også ligger
 der henne, hvor nysgerrige folk tæller hendes åndedrag,
 beregner hvor længe endnu det lille liv
 uspildt kan tjene deres formål og ikke spolere skuespillet,
 give dem deres historie, dernæst kirken sin flok.

Nå, da de havde fået Pompilia, voksede pigen op
 midt mellem Pietro hér og Violante dér, 230
 hver lig en halvcirkel med udstrakte arme
 der forenede sig omkring hendes dyrebarhed —
 to mure der omkranser et havelod, hvor
 en tilfældig afreven gren, en lille stikling fra træstammen
 af et tungebladet og øjemønstret træ fra Edens have,
 stjålet af to landsforviste og båret langt væk,
 tålmodigt forherliger deres ensomhed, —
 idet den år efter år stiger op, grad for grad bestiger
 det byggede murværk, der dog stadigvæk er indesluttet,
 stadig lykkeligt skjult og sikkert skærmet, — 240
 hvorfor skulle miraklet ellers begunstige jorden?
 Men på den tolvte sol som bragte april der,
 hvad betød denne latter? Murtinden var nået;
 ja, ovenover ragede en lille klynge blomster op,
 som en sommerfugl eller bi kunne lege med,
 behandlet godt eller også gjort fortræd imod udefra.
 Hjemmet omsluttede stadigvæk Pompilias rod,

---

* dobbelt død: ved at blive smidt i Tiberen uden at være døbt.

Home enclosed still, the rest would be the world's.
 All which was taught our couple though obtuse,
 Since walls have ears, when one day brought a priest, 250
 Smooth-mannered soft-speeched sleek-cheeked visitor,
 The notable Abate Paolo — known
 As younger brother of a Tuscan house
 Whereof the actual representative,
 Count Guido, had employed his youth and age
 In culture of Rome's most productive plant —
 A cardinal: but years pass and change comes,
 In token of which, here was our Paolo brought
 To broach a weighty business. Might he speak?
 Yes — to Violante somehow caught alone 260
 While Pietro took his after-dinner doze,
 And the young maiden, busily as befits,
 Minded her broider-frame three chambers off.

So — giving now his great flap-hat a gloss
 With flat o' the hand between-whiles, soothing now
 The silk from out its creases o'er the calf,
 Setting the stocking clerical again,
 But never disengaging, once engaged,
 The thin clear grey hold of his eyes on her —
 He dissertated on that Tuscan house, 270
 Those Franceschini, — very old they were —
 Not rich however — oh, not rich, at least,
 As people look to be who, low i' the scale
 One way, have reason, rising all they can
 By favour of the money-bag! 't is fair —
 Do all gifts go together? But don't suppose
 That being not so rich means all so poor!
 Say rather, well enough — i' the way, indeed,
 Ha, ha, to fortune better than the best:
 Since if his brother's patron-friend kept faith, 280
 Put into promised play the Cardinalate,
 Their house might wear the red cloth that keeps warm,
 Would but the Count have patience — there's the point!
 For he was slipping into years apace,
 And years make men restless — they needs must spy
 Some certainty, some sort of end assured,
 Some sparkle, tho' from topmost beacon-tip,
 That warrants life a harbour through the haze.
 In short, call him fantastic as you choose,

stilk og en gren eller to, indtil resten ville være verdens.
 Alt dette blev vort par belært om, men dæmpet,
 eftersom vægge har øre, da en dag en præst, 250
 med slebne manerer, blid tale og glatte kinder kom på besøg,
 den betydelige abbed Paolo — kendt
 som yngre bror i en toskansk slægt,
 hvoraf den faktiske repræsentant,
 grev Guido, havde anvendt sin ungdom og modne alder
 med at dyrke Roms mest frugtbare plante —
 en kardinal. Men år går og forandring kommer,
 i hvis tegn vor Paolo var bragt hertil
 for at tage hul på en vigtig forretning. Kunne han tale?
 Ja — fik talt med Violante alene, 260
 mens Pietro fik sig sin middagslur,
 og den unge pige, som det sømmer sig,
 travlt var optaget med sin broderiramme tre værelse borte.

Så — idet han ind imellem med hånden
 snart retter på sin store bredskyggede hat,
 snart udjævner silkens folder over læggen,
 og sætter strømperne gejstligt igen,
 men aldrig løsner, éngang sluttet,
 sine øjnes tynde klare grå hold på hende —
 talte han om den toskanske slægt, 270
 disse Franceschini, — de var af en meget gammel slægt —
 imidlertid ikke rige — åh ikke rige, i det mindste ikke
 som folk se ud til at være det, der står lavt på stigen
 i en retning og har grund til at rejse sig, alt det de kan*
 ved pengeposens hjælp! hvilket er i orden —
 kommer da alle gaver på samme tid? Tro ikke, at
 det ikke at være så rig betyder at være så helt fattig!
 Sig hellere velhavende nok — ja, sandelig på en måde,
 hm! hm! — til en lykke bedre end den bedste,
 for hvis hans brors velynderven holdt ord, 280
 indskød det lovede kardinalembede i spillet, kunne deres
 familie måske bære det røde klæde, som holder én varm,†
 ville greven blot have tålmodighed — det er pointen!
 For han var hurtig ved at blive gammel,
 og årene gør mænd rastløse — de har behov for
 at øjne noget sikkert, en slags sikret endemål,
 et eller andet glimt, skønt fra den øverste fyrtårnstop,
 som garanterer livet en havn gennem disen.
 Kort sagt, kald ham underlig, hvis De vil,

* en retning: de er ikke aristokrater (Clarendon).

† røde klæde: kardinalembedet

Guido was home-sick, yearned for the old sights 290
 And usual faces, — fain would settle himself
 And have the patron's bounty when it fell
 Irrigate far rather than deluge near,
 Go fertilize Arezzo, not flood Rome.
 Sooth to say, 't was the wiser wish: the Count
 Proved wanting in ambition, — let us avouch,
 Since truth is best, — in callousness of heart,
 And winced at pin-pricks whereby honours hang
 A ribbon o'er each puncture: his — no soul
 Ecclesiastic (here the hat was brushed) 300
 Humble but self-sustaining, calm and cold,
 Having, as one who puts his hand to the plough,
 Renounced the over-vivid family-feel —
 Poor brother Guido! All too plain, he pined
 Amid Rome's pomp and glare for dinginess
 And that dilapidated palace-shell
 Vast as a quarry and, very like, as bare —
 Since to this comes old grandeur now-a-days —
 Or that absurd wild villa in the waste
 O' the hill side, breezy though, for who likes air, 310
 Vittiano, nor unpleasant with its vines,
 Outside the city and the summer heats.
 And now his harping on this one tense chord
 The villa and the palace, palace this
 And villa the other, all day and all night
 Creaked like the implacable cicala's cry
 And made one's ear drum ache: nought else would serve
 But that, to light his mother's visage up
 With second youth, hope, gaiety again,
 He must find straightway, woo and haply win 320
 And bear away triumphant back, some wife.
 Well now, the man was rational in his way:
 He, the Abate, — ought he to interpose?
 Unless by straining still his tutelage
 (Priesthood leaps over elder-brotherhood)
 Across this difficulty: then let go,
 Leave the poor fellow in peace! Would that be wrong?
 There was no making Guido great, it seems,
 Spite of himself: then happy be his dole!
 Indeed, the Abate's little interest 330
 Was somewhat nearly touched i' the case, they saw:

Guido havde hjemve, længtes efter gamle omgivelser 290
 og velkendte ansigter, — ville gerne slå sig ned
 og få velgørerens gave, når den faldt,
 til at overrisle langt borte snarere end at oversvømme nærved,
 ville gøre Arezzo frugtbar, ikke overskylle Rom.
 Det var det klogere ønske, sandt at sige. Greven
 viste sig at mangle ærgerrighed, — lad os indrømme dette,
 eftersom sandhed er bedst, — ved en hjertets ufølsomhed,
 og en krympen sig ved de nålestik, hvormed ære hænger
 et ordensbånd over hver gennemstikning. Hans — ikke nogen
 gejstlig sjæl (her blev hatten børstet) 300
 ydmyg, men uafhængig, rolig og koldsindig,
 og havde, som en der lægger sin hånd på ploven,*
 forsaget den alt for levende familiefølelse —
 stakkels bror Guido! Alt for tydeligt længtes han
 midt i Roms pomp og pragt efter lurvethed
 og hin forfaldne skal af et palads,
 vældig som et stenbrud og ligeså nøgent —
 siden der nu til dags tilkommer dette gammel storhed —
 eller den forrykt vildtliggende villa på den øde
 bjergside, som dog er luftig, for den der kan lide frisk luft, 310,
 i Vittiano, er heller ikke ubehagelig med sine vinstokke,
 uden for byen og sommerheden.
 Og hans tærskens nu på denne ene spændte streng
 om villaen og paladset, paladset dit
 og villaen dat, hele dagen og hele natten
 knirkede ligesom den uforsonlige cikades skrig
 og frembragte en trommehindesmerter; intet andet
 ville tjene til atter at få hans mors ansigt til at lyse op
 af ungdom, håb og lystighed end dette,
 at han straks måtte finde, fri til og måske vinde 320
 og sejrrikt bringe en eller anden hustru med tilbage.
 Nå ja, manden var på sin vis fornuftig nok; —
 ham, abbeden, — bør han blande sig?
 Med mindre han benytter denne vanskelighed
 til yderligere at stramme sit formynderskab
 (præsteskab springer over ældste-broderskab): så lad gå,
 efterlad den stakkels fyr i fred! Ville det være forkert?
 Det virker ikke som om Guido, uagtet ham selv,
 skulle gøres til en stor mand, så lad lykke være hans del!
 Sandelig, de så at abbedens lille interesse 330
 var i nogen grad næsten berørt af sagen.

* Luk. 9,62: „Men Jesus svarede ham: 'Ingen som ser sig tilbage, efter han har lagt sin hånd på ploven, er brugbar for Guds rige' ”.

Since if his simple kinsman so were bent,
 Began his rounds in Rome to catch a wife,
 Full soon would such unworldliness surprise
 The rare bird, sprinkle salt on phoenix' tail,
 And so secure the nest a sparrow-hawk.
 No lack of mothers here in Rome, — no dread
 Of daughters lured as larks by looking-glass!
 The first name-pecking credit-scratching fowl
 Would drop her unfledged cuckoo in our nest 340
 To gather greyness there, give voice at length
 And shame the brood . . . but it was long ago
 When crusades were, and we sent eagles forth!
 No, that at least the Abate could forestall.
 He read the thought within his brother's word,
 Knew what he purposed better than himself.
 We want no name and fame — having our own:
 No worldly aggrandizement — such we fly:
 But if some wonder of a woman's-heart
 Were yet untainted on this grimy earth, 350
 Tender and true — tradition tells of such —
 Prepared to pant in time and tune with ours —
 If some good girl (a girl, since she must take
 The new bent, live new life, adopt new modes)
 Not wealthy (Guido for his rank was poor)
 But with whatever dowry came to hand, —
 There were the lady-love predestinate!
 And somehow the Abate's guardian eye —
 Scintillant, rutilant, fraternal fire, —
 Roving round every way had seized the prize 360
 — The instinct of us, we, the spirituality!
 Come, cards on table; was it true or false
 That here — here in this very tenement —
 Yea, Via Vittoria did a marvel hide,
 Lily of a maiden, white with intact leaf
 Guessed thro' the sheath that saved it from the sun?
 A daughter with the mother's hands still clasped
 Over her head for fillet virginal,
 A wife worth Guido's house and hand and heart?
 He came to see; had spoken, he could no less — 370
 (A final cherish of the stockinged calf)
 If harm were, — well, the matter was off his mind.

Thi hvis hans enfoldige slægtning var således besluttet,
 begyndte sine runder i Rom for at fange en kone,
 ville sådan uverdslighed meget snart overraske
 den sjældne fugl, strø salt på Føniks hale
 og således sikre reden en spurvehøg.*
 Ingen mangel på mødre her i Rom, — ingen frygt
 for at døtre blev lokket som lærken af et spejl!
 Den første navne-pikkende anseelses-skrabende fugl
 ville slippe sin ufjedrede gø ned i vor rede 340
 for at samle gråhed der, langt om længe give røst
 og beskæmme kuldet . . . men det var længe siden,
 dengang korstogsriddere var til, og vi sendte ørne ud!
 Nej, det kunne abbeden i det mindste komme i forkøbet.
 Han læste tanken i sin brors ord,
 vidste bedre end ham selv, hvad han foreslog.
 Vi ønsker ikke navn og berømmelse — det har vi selv:
 ingen verdslig ophøjelse — en sådan skyer vi,
 men hvis der fandtes et under af et endnu ubesmittet
 kvindehjerter på denne grimede jord, 350
 blid og trofast — traditionen fortæller om sådanne —
 beredt til at ånde i takt og tone med os —
 hvis en eller anden god pige (en pige, da hun må følge
 en ny retning, leve et nyt liv, antage nye måder),
 som ikke var rig (af en mand af rang at være, var Guido fattig),
 men med ligegyldig hvilken medgift, dukkede op —
 dér ville kvindekærlighed være forudbestemt! —
 Og på en eller anden måde havde abbedens vogtende øje —
 funklende, rødglødende, med broderlig ild, —
 strejfende rundt alle vegne, bemægtiget sig prisen 360
 — det er et instinkt vi har, os, gejstligheden!
 Kom, kortene på bordet; var det sandt eller falsk,
 at her, ja— her i selve dette hus —
 skjulte Via Vittoria et vidunder,
 en lilje af en pige, med ubeskadigede blade,
 gisnet om gennem skeden, der beskyttede den mod solen?
 En datter hvor en mors hænder stadigvæk
 bandt det jomfruelige hårbånd omkring hendes hoved,
 en hustru der var Guidos hus og hånd og hjerte værdig?
 Han kom for at se efter; havde talt, han kunne intet mindre — 370
 (en sidste kælen for den bestrømpede læg)
 hvis det endte galt — nå, sagen var ikke mere hans problem.

* På egen hånd ville Guido måske i stedet for fuglen Føniks, dvs. en sjælden kone (fuglen er også symbol på genopstandelse), få en spurvehøg, en rovfugl ned i reden.

Then with the great air did he kiss, devout,
 Violante's hand, and rise up his whole height
 (A certain purple gleam about the black)
 And go forth grandly, — as if the Pope came next.
 And so Violante rubbed her eyes awhile,
 Got up too, walked to wake her Pietro soon
 And pour into his ear the mighty news
 How somebody had somehow somewhere seen 380
 Their tree-top-tuft of bloom above the wall,
 And came now to apprise them the tree's self
 Was no such crab-sort as should go feed swine,
 But veritable gold, the Hesperian ball
 Ordained for Hercules to haste and pluck,
 And bear and give the Gods to banquet with —
 Hercules standing ready at the door.
 Whereon did Pietro rub his eyes in turn,
 Look very wise, a little woeful too,
 Then, periwig on head, and cane in hand, 390
 Sally forth dignifiedly into the Square
 Of Spain across Babbuino the six steps,
 Toward the Boat-fountain where our idlers lounge, —
 Ask, for form's sake, who Hercules might be,
 And have congratulation from the world.

Heartily laughed the world in his fool's-face
 And told him Hercules was just the heir
 To the stubble once a corn-field, and brick-heap
 Where used to be a dwelling-place now burned.
 Guido and Franceschini; a Count, — ay: 400
 But a cross i' the poke to bless the Countship? No!
 All gone except sloth, pride, rapacity,
 Humours of the imposthume incident
 To rich blood that runs thin, — nursed to a head
 By the rankly-salted soil — a cardinal's court
 Where, parasite and picker-up of crumbs,
 He had hung on long, and now, let go, said some,
 Shaken off, said others, — but in any case
 Tired of the trade and something worse for wear,
 Was wanting to change town for country quick, 410
 Go home again: let Pietro help him home!
 The brother, Abate Paolo, shrewder mouse,
 Had pricked for comfortable quarters, inched

Så, med en fornem gestus kyssede han andægtigt
 Violantes hånd, rejste sig op i sin fulde højde
 (et vist purpur skin omkring det sorte)
 og gik stolt ud — som om paven gjaldt han næste besøg.
 Violante gned sine øjne lidt,
 rejste sig også og gik snart hen for at vække sin Pietro
 og hælde de store nyheder ind i hans øre, om
 hvordan nogen på en eller anden måde, et eller andet sted 380
 havde set deres trætops blomsterklynge oven over muren
 og nu kom for at påskønne, at træets frugter
 ikke var en sådan skovæble-sort, man kunne fodre svin med,
 men rent og skært guld, det hesperiske æble
 Herkules var bestemt til hurtigt at plukke
 og bringe og give Guderne til at holde banket med —*
 mens Herkules stod parat ved døren.
 Herpå gned Pietro ligeledes sine øjne,
 så meget klog ud, også en smule ulykkelig,
 drog så, med paryk på hovedet og stok i hånd, 390
 værdigt af sted til den Spanske Plads,
 gik de seks skridt over Babbuinovejen hen mod
 bådspringvandet, hvor vore lediggængere holder til, —
 spurgte, for en forms skyld, hvem Herkules mon kunne være†
 og fik verdens lykønskninger.

Verden lo hjerteligt ind i hans narreansigt
 og fortalte ham, at Herkules blot var arvingen til de
 stubbe, som engang var en kornmark og en murstensdyng,

hvor der plejede at være en bolig, som nu var brændt.
 Guido og Franceschini; en greve, — ja: 400
 men var der mønter i pungen til at velsigne grevskabet? Nej!
 Alt er borte undtagen dorskhed, stolthed, griskhed,
 væsker fra bylder, som naturligt hører til rigt blod,
 der er blevet tyndt, — næret til de er fuldt udviklet
 af den harsksaltede jord — en kardinals hof
 hvor, som parasit og krummeopsamler,
 han havde holdt ud længe og nu opgav, sagde nogle,
 nu rystede af sig, sagde andre, — men ønskede,
 træt af levevejen og noget medtaget, under alle
 omstændigheder hurtigt at skifte byen ud med landet, 410
 tage hjem igen og lod Pietro hjælpe sig hjem!
 Broderen, abbed Paolo, den skarpsindigere mus,
 havde valgt et mere komfortabelt logi, var langsomt

* I en af Herkules prøver skulle han bringe guderne et gyldent æble, som Hesperiderne, Atlas døtre, gemte i deres have.

† lediggængere: Pietros venner. — Herkules: Grev Guido.

Into the core of Rome, and fattened so;
 But Guido, over-burly for rat's hole
 Suited to clerical slimness, starved outside,
 Must shift for himself: and so the shift was this!
 What, was the snug retreat of Pietro tracked,
 The little provision for his old age snuffed?
 "Oh, make your girl a lady, an you list, 420
 "But have more mercy on our wit than vaunt
 "Your bargain as we burgesses who brag!
 "Why, Goodman Dullard, if a friend must speak,
 "Would the Count, think you, stoop to you and yours
 "Were there the value of one penny-piece
 "To rattle 'twixt his palms — or likelier laugh,
 "Bid your Pompilia help you black his shoe?"

Home again, shaking oft the puzzled pate,
 Went Pietro to announce a change indeed,
 Yet point Violante where some solace lay 430
 Of a rueful sort, — the taper, quenched so soon,
 Had ended merely in a snuff, not stink —
 Congratulate there was one hope the less
 Not misery the more: and so an end.

The marriage thus impossible, the rest
 Followed: our spokesman, Paolo, heard his fate,
 Resignedly Count Guido bore the blow:
 Violante wiped away the transient tear,
 Renounced the playing Danae to gold dreams,
 Praised much her Pietro's prompt sagaciousness, 440
 Found neighbours' envy natural, lightly laughed
 At gossips' malice, fairly wrapped herself
 In her integrity three folds about,
 And, letting pass a little day or two,
 Threw, even over that integrity,
 Another wrappage, namely one thick veil
 That hid her, matron-wise, from head to foot,
 And, by the hand holding a girl veiled too,
 Stood, one dim end of a December day,
 In Saint Lorenzo on the altar-step — 450
 Just where she lies now and that girl will lie —
 Only with fifty candles' company
 Now, in the place of the poor winking one
 Which saw, — doors shut and sacristan made sure, —

rykket ind i Roms hjerte og var blevet fed på denne måde;
 men Guido, for kraftig bygget til et rottehul,
 der passede til gejstlig slankhed, sultede udenfor,
 måtte selv lægge om, og omlægningen var den her nævnte.
 Hvabehar! var Pietros hyggelige tilflugtssted blev opsporet,
 den lille provision til hans alderdom opsnuset?
 „Åh, gør din pige til en adelsdame, hvis du synes,
 men hav mere medlidenhed med vor forstand end
 at prale med din handel, ligesom vi borgere praler.
 Hvorfor, kære Dumrian, hvis en ven må sige noget,
 skulle greven, tror du, nedlade sig til dig og dine,
 hvis der blot var værdien af en penning
 til at rasle mellem hans håndflader — han ville snarere le
 og bede din Pompilia hjælpe dig med at pudse hans sko?”

420

Hjemme igen bekendtgjorde Pietro, mens han ofte rystede
 på sit uforstående hoved, i sandhed en forandring,
 dog pegede Violante på, hvor der var nogen trøst
 skønt af en bedrøvelig art, — vokslyset, der var kvalt så tidligt,
 lugtede blot lidt, stank ikke —
 de skulle ønske sig tillykke med, at der var et håb mindre,
 ikke en elendighed mere og dermed en ende på historien.

430

Da ægteskabet således var umuligt, fulgte
 resten. Vor talsmand, Paolo, hørte om hans skæbne,
 grev Guido bar resigneret slaget.
 Violante græd den forbigående tåre væk,
 opgav at være Danaë til gyldne drømme,*
 roste meget sin Pietros ufortøvede kløgt,
 fandt naboernes misundelse naturlig, lo let
 af ondskabsfuld sladder, indhyllede ganske
 sit hæderlige selv i tre lags dække
 og kastede, idet hun lod en dag eller to passere,
 netop over denne hæderlighed
 endnu et sjal, nemlig et tæt slør,
 som skjulte hende matroneagtig fra top til tå
 og stod, mens hun holdt en ligeledes tilsløret pige i hånden
 I en decemberdags dunkle slutning,
 i Sankt Lorenzokirken på altertrinet —
 lige her hvor hun nu ligger, og denne pige vil ligge —
 kun med halvtreds kærters selskab nu,
 i stedet for den ene fattige blinkende kæerte,
 som så — med lukkede døre og kirketjeneren sørget for, —

440

450

* Danaë var datter af kongen Argos og var lukket inde for forhindre hende i at blive gift, Zeus besvangrede hende i skikkelse af guldregn.

A priest — perhaps Abate Paolo — wed
 Guido clandestinely, irrevocably
 To his Pompilia aged thirteen years
 And five months, — witness the church register, —
 Pompilia, (thus become Count Guido's wife
 Clandestinely, irrevocably his,) 460
 Who all the while had borne, from first to last,
 As brisk a part i' the bargain, as yon lamb,
 Brought forth from basket and set out for sale,
 Bears while they chaffer, wary market-man
 And voluble housewife, o'er it, — each in turn
 Patting the curly calm unconscious head,
 With the shambles ready round the corner there,
 When the talk's talked out and a bargain struck.

Transfer complete, why, Pietro was apprised.
 Violante sobbed the sobs and prayed the prayers 470
 And said the serpent tempted so she fell,
 Till Pietro had to clear his brow apace
 And make the best of matters: wrath at first, —
 How else? pacification presently,
 Why not? — could flesh withstand the impurpled one,
 The very Cardinal, Paolo's patron-friend?
 Who, justifiably surnamed "a hinge,"
 Knew where the mollifying oil should drop
 To cure the creak o' the valve, — considerate
 For frailty, patient in a naughty world. 480
 He even volunteered to supervise
 The rough draught of those marriage-articles
 Signed in a hurry by Pietro, since revoked:
 Trust's politic, suspicion does the harm,
 There is but one way to brow-beat this world,
 Dumb-founder doubt, and repay scorn in kind, —
 To go on trusting, namely, till faith move
 Mountains.

And faith here made the mountains move.
 Why, friends whose zeal cried "Caution ere too late!" —
 Bade "Pause ere jump, with both feet joined, on slough!" — 490
 Counsell'd "If rashness then, now temperance!" —
 Heard for their pains that Pietro had closed eyes,
 Jumped and was in the middle of the mire,

en præst — måske abbed Paolo — vie
 Guido hemmeligt, uigenkaldeligt
 til sin Pompilia, tretten år og fem
 måneder gammel, — hvilket kirkebogen bevidner, —
 Pompilia, (der således hemmeligt og
 uigenkaldeligt bliver grev Guidos hustru,) 460
 som hele tiden, fra først til sidst, havde taget
 en ligeså livlig del i handlen, som lammet dér*
 der er taget op af kurven og sat til salg,
 mens den forsigtige markedshandlende købslår
 med den tungefærdige husmor, om det, — og hver
 efter tur klapper det krøllede rolige uvidende hoved,
 med slagteriet bekvemt lige rundt om hjørnet,
 når de har talt færdig og handlen er afsluttet.

Først da overdragelsen var kommet i stand, blev Pietro
 underrettet. Violante hulkede hulkene og bad bønnerne 470
 og sagde, slangen havde fristet hende, så hun faldt,
 indtil Pietro rask måtte glatte sit bryn
 og få det bedste ud af sagen. I begyndelsen vred, —
 hvordan ellers? snart var freden genoprettet,
 hvorfor ikke? — kunne kødet modstå den purpurklædte,
 selve kardinalen, Paolos beskytteren?
 Som, med det berettigede tilnavn „et hængsel,”†
 vidste hvor den formildende olie skulle dryppe
 for at kurere knirket fra fløjdøren, — betænksom‡
 over for skrøbelighed, tålmodig i en slet verden. 480
 Han indvilgede i at kontrollere
 det grove udkast til denne ægteskabskontrakt,
 skyndsomt undertegnet af Pietro, siden opsagt.
 Ifølge tillidens politik gør mistænksomhed skade,
 der findes kun én måde at kue verden på,
 lamslået tvivl og at betale foragt tilbage med samme mønt, —
 nemlig ved at blive med at vise tillid, indtil tro
 flytter bjerge.

Og tro fik her bjergene til at flytte sig.

Ih jo, venner som ivrigt råbte: „Forsigtighed før det er for sent!” —
 Bad: „Stands før springet ned i mudderpølen med samlede fødder!” —
 Tilrådede: „Hvis dengang ubesindig, så vær nu behersket!” — 491
 hørte for deres anstrengelser, at Pietro var sprunget med
 lukkede øjne og befandt sig nu midt i sumpen med penge

* Taleren befinder sig på en markedsplads.

† et hængsel: ordet kardinal er afledt af det latinske *cardo* ‘et hængsel’.

‡ fløjdøren: i dobbeltdøren. Pietro og Violante er de to døre; Pietro er den der knirker (Clarendon).

Money and all, just what should sink a man.
 By the mere marriage, Guido gained forthwith
 Dowry, his wife's right; no rescinding there:
 But Pietro, why must he needs ratify
 One gift Violante gave, pay down one doit
 Promised in first fool's-flurry? Grasp the bag
 Lest the son's service flag, — is reason and rhyme, 500
 Above all when the son's a son-in-law.
 Words to the wind! The parents cast their lot
 Into the lap o' the daughter: and the son
 Now with a right to lie there, took what fell,
 Pietro's whole having and holding, house and field,
 Goods, chattels and effects, his worldly worth
 Present and in perspective, all renounced
 In favour of Guido. As for the usufruct —
 The interest now, the principal anon,
 Would Guido please to wait, at Pietro's death: 510
 Till when, he must support the couple's charge,
 Bear with them, housemates, pensionaries, pawned
 To an alien for fulfilment of their pact.
 Guido should at discretion deal them orts,
 Bread-bounty in Arezzo the strange place, —
 They who had lived deliciously and rolled
 Rome's choicest comfit 'neath the tongue before.
 Into this quag, "jump" bade the Cardinal!
 And neck-deep in a minute there flounced they.

But they touched bottom at Arezzo: there — 520
 Four months' experience of how craft and greed
 Quickened by penury and pretentious hate
 Of plain truth, brutify and bestialize, —
 Four months' taste of apportioned insolence,
 Cruelty graduated, dose by dose
 Of ruffianism dealt out at bed and board,
 And lo, the work was done, success clapped hands.
 The starved, stripped, beaten brace of stupid dupes
 Broke at last in their desperation loose,
 Fled away for their lives, and lucky so; 530
 Found their account in casting coat afar
 And bearing off a shred of skin at least:
 Left Guido lord o' the prey, as the lion is,
 And, careless what came after, carried their wrongs
 To Rome, — I nothing doubt, with such remorse
 As folly feels, since pain can make it wise,

og det hele, netop hvad der kunne få en mand til at synke.
Ved det blotte ægteskab havde Guido straks erhvervet sig
medgiften, hans hustrus ret, ingen omstødelse dér.
Men Pietro, hvorfor måtte han nødvendigvis stadfæste
en gave Violante gav, erlægge en hvid,
lovet i første tåbehastværk? At holde fast i posen, for at
sønnens opvartning ikke skal flagre, — er sund fornuft
frem for alt, når sønnen er svigersøn.

500

Det er noget snak! Forældrene kastede deres lod
i skødet på datteren, og sønnen,
nu med ret til at ligge der, tog hvad der faldt,
alt hvad Pietro ejede og havde, hus og mark,
bohavede, løsøre og effekter, hans verdslige værdier,
nuværende og fremtidige, alt blev der givet afkald på
til gunst for Guido. Hvad brugsretten angik —
så var det renten nu og retten senere,
hvis Guido ville være så venlig at vente på Pietros død.
Indtil da måtte han stå for ægteparrets underhold,
bære over med dem. husfæller, pensionærer, der var pantsat
til en fremmed for at opfylde deres kontrakt.
Guido skulle diskret give dem stumper,
en brødgave på det fremmede sted Arezzo, —
de som havde levet særdeles behageligt og før rullet
Roms mest udsøgte konfekt under tungen.
Ned i denne mose „Spring” sagde kardinalen,
et øjeblik efter pjaskede de halsdybt deri.

510

Men de ramte bunde i Arezzo. Der — fire måneders
erfaringer med hvordan bedrageri og grådighed
fremskyndet af fattigdom og arrogant had
til usminket sandhed, gjorde folk til dyr og bestier, —
fire måneder smag af tilmålt uforskammethed,
gradvist tildelt grusomhed, dosis efter dosis
af brutalitet delt ud ved seng og bord,
og se, arbejdet var gjort, succes klappede i hænderne.
Det forsultede, berøvede par dumme overvundne fjolser
brød til sidst løs i deres fortvivlelse,
flygtede for livet og lykkedes med det;
de gjorde deres regnskab op ved at kaste kappen langt bort
og slap i det mindste afsted med en strimmel skin.
Efterlod Guido som byttes herre, ligesom løven er,
og ligeglad med hvad der kom bagefter, bar den lidte uret
til Rom, — og jeg betvivler ikke, — med sådan anger
som tåbelighed føler, eftersom smerte kan gøre den vis,

520

530

But crime, past wisdom, which is innocence,
Needs not be plagued with till a later day.

Pietro went back to beg from door to door,
In hope that memory not quite extinct 540
Of cheery days and festive nights would move
Friends and acquaintance — after the natural laugh,
And tributary "Just as we foretold —"
To show some bowels, give the dregs o' the cup,
Scraps of the trencher, to their host that was,
Or let him share the mat with the mastiff, he
Who lived large and kept open house so long.
Not so Violante: ever a-head i' the march,
Quick at the bye-road and the cut-across,
She went first to the best adviser, God — 550
Whose finger unmistakably was felt
In all this retribution of the past.
Here was the prize of sin, luck of a lie!
But here too was what Holy Year would help,
Bound to rid sinners of sin vulgar, sin
Abnormal, sin prodigious, up to sin
Impossible and supposed for Jubilee' sake:
To lift the leadenest of lies, let soar
The soul unhampered by a feather-weight.
"I will" said she "go burn out this bad hole 560
"That breeds the scorpion, baulk the plague at least
"Of hope to further plague by progeny:
"I will confess my fault, be punished, yes,
"But pardoned too: Saint Peter pays for all."

So, with the crowd she mixed, made for the dome,
Through the great door new-broken for the nonce
Marched, muffled more than ever matron-wise,
Up the left nave to the formidable throne,
Fell into file with this the poisoner
And that the parricide, and reached in turn 570
The poor repugnant Penitentiary
Set at this gully-hole o' the world's discharge
To help the frightfullest of filth have vent,
And then knelt down and whispered in his ear
How she had bought Pompilia, palmed the babe

men som forbrydelse, der er uden for visdommens, uskyldens rækkevidde, ikke behøver være plaget af før senere.*

Pietro tog tilbage for at tigge fra dør til dør
i håbet om, at et ikke helt forsvundet minde 540
om glade dage og festlige nætter, ville bevæge
venner og bekendte — efter den naturlige latter
og skatskyldige: „Præcis som vi forudsagde —”
til at vise nogen medlidenhed, give bundfaldet i koppen,
skrabet fra træallerknen til den, der engang var deres vært
eller lade ham dele måtten med mastiffen, han
som havde levet så rigeligt og holdt åbent hus så længe.
Violante gjorde ikke sådan. Altid et hoved foran på marchen,
hurtig ved bivejen og gennemgangen,
gik hun først til den bedste rådgiver, Gud — 550
hvis finger umiskendeligt var følt
i al denne gengældelse fra fortiden.
Her var lønnen for synd, lykken ved en løgn!
Men her var også, hvad Det Hellige År ville hjælpe med,
bestemt til befri syndere for den simple synd,
den abnorme synd, den uhyre synd, op til
den umulige og formodede synd for Jubelårets skyld:
at løfte den tungeste løgn, lade sjælen
stige op uhæmmet af en fjers vægt.
„Jeg vil,” sagde hun, „brænde dette dårlige hul ud, 560
som fostrer skorpionen, i det mindste skuffe
pestens håb om videre pest ved afkom.
Jeg vil vedgå min forseelse, blive straffet, ja,
men også tilgivet: Sankt Peter betaler for det hele.”

Så hun blandede sig med mængden, gik mod domkirken,
gennem den store dør, nybrudt til lejligheden,[†]
marcherede, mere end nogensinde indhyllet på matronevis,
op ad det venstre skib hen til den formidable trone,
kom til at stå i række med giftblandere
og fadermordere og nåede efter tur hen til 570
den stakkels frastødte bodspræst,[‡]
der var sat ved dette nedløbshul for verdens affald
for at hjælpe det frygteligste snavs med at få luft,
og knælede så og hviskede i han øre,
hvordan hun havde købt Pompilia, prakket

* Tåber kan blive klogere af smerte, men forbrydere har mistet visdom med den mistede uskyld og kan ikke opnå den gennem anger og smerte. De vil først kende til anger ved Gud endelige dom (Cook).

[†] Døren Porta Santa i Peterskirken bliver slået ind og fjernet, når det er Jubelår.

[‡] frastødte: præsten føler sig frastødt (Penguin).

On Pietro, passed the girl off as their child
 To Guido, and defrauded of his due
 This one and that one, — more than she could name,
 Until her solid piece of wickedness
 Happened to split and spread woe far and wide: 580
 Contritely now she brought the case for cure.

Replied the throne — "Ere God forgive the guilt,
 "Make man some restitution! Do your part!
 "The owners of your husband's heritage,
 "Barred thence by this pretended birth and heir, —
 "Tell them, the bar came so, is broken so,
 "Theirs be the due reversion as before!
 "Your husband who, no partner in the guilt,
 "Suffers the penalty, led blindfold thus
 "By love of what he thought his flesh and blood 590
 "To alienate his all in her behalf, —
 "Tell him too such contract is null and void!
 "Last, he who personates your son-in-law,
 "Who with sealed eyes and stopped ears, tame and mute,
 "Took at your hand that bastard of a whore
 "You called your daughter and he calls his wife, —
 "Tell him, and bear the anger which is just!
 "Then, penance so performed, may pardon be!"

Who could gainsay this just and right award?
 Nobody in the world: but, out o' the world, 600
 Who knows? — might timid intervention be
 From any makeshift of an angel-guide,
 Substitute for celestial guardianship,
 Pretending to take care of the girl's self:
 "Woman, confessing crime is healthy work,
 "And telling truth relieves a liar like you,
 "But how of my quite unconsidered charge?
 "No thought if, while this good befalls yourself,
 "Aught in the way of harm may find out her?"
 No least thought, I assure you: truth being truth, 610
 Tell it and shame the devil!

Said and done:

Home went Violante, disbosomed all:
 And Pietro who, six months before, had borne
 Word after word of such a piece of news
 Like so much cold steel inched through his breastblade,
 Now at its entry gave a leap for joy

Pietro spædbarnet på, udgivet barnet for sit eget
 over for Guido og for hans skyld bedraget
 denne og hin, — flere end hun kunne nævne,
 indtil hendes solide stykke ondskab
 blev kløvet og spredte elendighed milevidt. 580
 Brødebetyngtet fremlagde hun sagen til helbredelse.

Tronen svarede: „Før Gud tilgiver skyld,
 skal mennesket yde nogen erstatning! Gør din del!
 Ejerne af din mands arv,
 afskåret derfra af denne foregivne fødsel og arving,
 fortæl dem, at hindringen opstod sådan, bliver fjernet sådan,
 og at arveretten derfor vil tilfalde dem som før!
 Din mand, som er uden skyld i denne sag,
 lider straffen, således forblindet
 af kærlighed, til hvad han troede var sit kød og blod, 590
 ledt til at overdrage alt til hendes bedste, —
 fortæl også ham, at en sådan aftale er ugyldig!
 Endelig, han som udgiver sig for din svigersøn,
 som med tildækkede øjne og tilstoppede ører, tam og tavs,
 tog hin bastard af en hore fra din hånd,
 som du kaldte din datter og han kaldte sin hustru, —
 fortæl ham det og bær den retfærdige vrede!
 Er bodsøvelsen således udført, så kan der måske blive tilgivelse!”

Hvem kunne bestride denne retfærdige og rigtige kendelse?
 Ingen i verden, men uden for verden, 600
 Hvem ved? — der kunne være en ængstelig indblanding,
 med al tænkelig nødhjælp, af en engelfører,
 en stedfortræder for himmelsk formynderskab,
 der foregiver at drage omsorg for pigen selv:
 „Kvinde, at tilstå en forbrydelse er sundt arbejde,
 og at fortælle sandheden vil hjælpe en løgner som dig,
 men hvad med mit ganske uænsede plejebarn?
 Er der ingen tanke om, at medens dette gode hænder dig selv,
 kunne noget i skikkelse af fortræd finde frem til hende?”
 Ikke den mindste tanke, forsikrer jeg jer, da sandhed er sandhed,* 610
 fortæl det og beskæm djævelen!

Som sagt så gjort:

Violante tog hjem, afslørede alt;
 og Pietro, der seks måneder før ord for ord
 havde tålt en sådan nyhed ligesom så meget
 koldt stål, der langsomt trængte gennem hans brystplade,
 hoppede nu af fryd ved dens ankomst

---

* Ikke den mindste tanke: fordi Pompilia er uden skyld (Clarendon).

As who — what did I say of one in a quag? —
 Should catch a hand from heaven and spring thereby
 Out of the mud, on ten toes stand once more.
 "What? All that used to be, may be again? 620
 My money mine again, my house, my land,
 My chairs and tables, all mine evermore?
 "What, the girl's dowry never was the girl's,
 "And, unpaid yet, is never now to pay?
 "Then the girl's self, my pale Pompilia child
 "That used to be my own with her great eyes —
 "He who drove us forth, why should he keep her
 "When proved as very a pauper as himself?
 "Will she come back, with nothing changed at all,
 "And laugh 'But how you dreamed uneasily! 630
 "I saw the great drops stand here on your brow —
 "Did I do wrong to wake you with a kiss?'
 "No, indeed, darling! No, for wide awake
 "I see another outburst of surprise:
 "The lout-lord, bully-beggar, braggart-sneak,
 "Who not content with cutting purse, crops ear —
 "Assuredly it shall be salve to mine
 "When this great news red-letters him, the rogue!
 "Ay, let him taste the teeth o' the trap, this fox,
 "Give us our lamb back, golden fleece and all, 640
 "Let her creep in and warm our breasts again!
 "Why care for the past? We three are our old selves,
 "And know now what the outside world is worth."
 And so, he carried case before the courts;
 And there Violante, blushing to the bone,
 Made public declaration of her fault,
 Renounced her motherhood, and prayed the law
 To interpose, frustrate of its effect
 Her folly, and redress the injury done.

 Whereof was the disastrous consequence, 650
 That though indisputably clear the case
 (For thirteen years are not so large a lapse,
 And still six witnesses survived in Rome
 To prove the truth o' the tale) — yet, patent wrong
 Seemed Guido's; the first cheat had chanced on him:
 Here was the pity that, deciding right,
 Those who began the wrong would gain the prize.
 Guido pronounced the story one long lie

som en — hvad sagde jeg om én i en mose? —
 der skulle gribe en hånd fra himlen og derved springe
 ud af mudderet og ingen stå på ti tæer.
 „Hvad? Alt kan måske igen blive, som det plejede? 620
 Mine penge, mit hus, min jord,
 mine stole og borde, alt sammen mit for stedse?
 Hvad om pigens medgift aldrig havde været pigens
 og endnu ubetalt, aldrig skulle udbetales?
 Og så pigen selv, mit blege Pompiliabarn,
 som plejede at være min egen med sine store øjne —
 han som drev os bort, hvorfor skulle han beholde hende,
 når det har viste sig, at hun er ligeså fattig som ham selv?
 Vil hun komme tilbage, uden noget er forandret
 og le ‘Men hvor du drømte uroligt! 630
 Jeg så de store dråber her på din pande —
 var det forkert at vække dig med et kys?’
 Nej sandelig, kæreste! Nej, for lysvågen
 ser jeg en anden salgs udbrud af overraskelse:
 tølperprinsen, bølletiggeren, den pralende fedthas
 som, ikke tilfreds med at afklippe pung, afskærer øre —*
 det skal helt sikkert være salve på mit, når disse
 store nyheder står med røde bogstaver på ham den slyngel!
 Ja, lad ham smage fældens tænder, denne ræv,
 giv os vort lam tilbage, gyldent skind og det hele, 640
 lad hende krybe ind og atter varme vore hjerter!
 Hvem bryder sig om fortiden? Vi tre er vore gamle selv
 og ved nu, hvad verden udenfor er værd.”
 Og således fremlagde han sagen for domstolen;
 og der offentliggjorte Violante, rødmende indtil benet,
 sin forseelse, gav afkald på sit
 moderskab og bad loven om at gribe ind,
 tilintetgøre virkningerne af hendes
 tåbelighed og råde bod på den skete skade.

 Hvilket havde den katastrofale følge, 650
 at skønt sagen var uomtvistelig klar
 (for tretten år er ikke så lang tid,
 og der findes stadigvæk seks vidner i Rom
 til at bevise at historien er sand) — syntes dog den uret,
 der var overgået Guido tydelig; det første snyderi havde tilfældigt
 truffet ham, men her var ulykken, at med den rigtigt beslutning,[†]
 så ville de, som begyndte at øve uretten, vinde prisen.
 Guido erklærede, at historien var en stor løgn,

* afklippe pung: Guido stjæler hans pung og får ham straffet for det. Straffen er at få øret skåret af.

† den rigtige beslutning: af retten, nemlig at Pompilia ikke skulle have medgiften.

Lied to do robbery and take revenge:
 Or say it were no lie at all but truth, 660
 Then, it both robbed the right heirs and shamed him
 Without revenge to humanize the deed:
 What had he done when first they shamed him thus?
 But that were too fantastic: losels they,
 And leasing this world's-wonder of a lie,
 They lied to blot him though it brand themselves.

So answered Guido through the Abate's mouth.
 Wherefore the court, its customary way,
 Inclined to the middle course the sage affect.
 They held the child to be a changeling, — good: 670
 But, lest the husband got no good thereby,
 They willed the dowry, though not hers at all,
 Should yet be his, if not by right then grace —
 Part-payment for the plain injustice done.
 As for that other contract, Pietro's work,
 Renunciation of his own estate,
 That must be cancelled — give him back his gifts,
 He was no party to the cheat at least!
 So ran the judgment: — whence a prompt appeal
 On both sides, seeing right is absolute. 680
 Cried Pietro "Is the child no child of mine?
 "Why give her a child's dowry?" — "Have I right
 "To the dowry, why not to the rest as well?"
 Cried Guido, or cried Paolo in his name:
 Till law said "Reinvestigate the case!"
 And so the matter pends, to this same day.

Hence new disaster — here no outlet seemed;
 Whatever the fortune of the battle-field,
 No path whereby the fatal man might march
 Victorious, wreath on head and spoils in hand, 690
 And back turned full upon the baffled foe, —
 Nor cranny whence, desperate and disgraced,
 Stripped to the skin, he might be fain to crawl
 Worm-like, and so away with his defeat
 To other fortune and a novel prey.
 No, he was pinned to the place there, left alone
 With his immense hate and, the solitary
 Subject to satisfy that hate, his wife.
 "Cast her off? Turn her naked out of doors?
 "Easily said! But still the action pends, 700

de løj for at begå røveri og tage hævn,
 eller lad os sige, det slet ikke var en løgn, men sandhed, 660
 så blev både de rette arvinger udplyndret og han beskæmmet
 uden hævn til at mildne gerningen.
 Hvad havde han gjort, siden de beskæmmede ham således?
 Men det var for vanvittigt, skurke var de
 og idet de løj dette verdensvidunder af en løgn,
 løj de for at tilsøle ham, skønt den brændemærkede dem selv.

På denne måde svarede Guido gennem abbedens mund.
 Hvorfor retten, dens sædvanlige praksis,
 hældede til middeelvejen, den kloge virkning.*
 De antog, at barnet var en skifting, — godt, 670
 men for at ægtemanden ikke skulle få noget godt ud af det,
 ville de, at medgiften, skønt den slet ikke var hendes,
 dog skulle blive hans, hvis ikke med rette så af venlighed —
 delvis betaling for den åbenlyse begåede uretfærdighed.
 Hvad angik den anden kontrakt, Pietros værk,
 at give afkald på sin egen ejendom,
 det skal slettes — han skulle have sine gaver igen,
 han havde ikke deltaget det mindste i bedrageriet!
 Sådan lød dommen. — Heraf omgående appel
 af begge parter, da de mente, at retten måtte være udelt. 680
 Pietro råbte: „Er barnet ikke mit barn?
 Hvorfor så give hende et barns medgift?” — „Har jeg ret
 til medgiften, hvorfor ikke også til resten?”
 Råbte Guido eller råbte Paolo i hans navn,
 indtil loven sagde: „Undersøg sagen igen!”
 Således står sagen endnu den dag idag.

Heraf en ny katastrofe — her syntes ingen udgang mulig;
 hvad lykken på slagmarken end var, var der
 ingen sti den skæbnebestemte mand kunne marchere
 sejrrigt ad med krans på hovedet og bytte i hånden 690
 og ryggen helt vendt mod den bestyrkede fjende, —
 heller ingen revne hvor igennem han, fortvivlet og vanæret
 og afklædt til skindet, kunne være villig til at kravle
 ormeagtig og dermed bort fra sit nederlag
 til en ny lykke og et næste rov.
 Nej, han var fastnaglet til stedet der, ladt ene
 med sit uhyre had og den eneste person
 til at tilfredsstille dette had: sin kone.
 „Kassere hende? Jage hende nøgen ud af døren?
 Det er let sagt! Men sagen er stadigvæk uafgjort; 700

---

* virkning: på befolkningen, som havde en demonstrativ forkærlighed for middeelvejen (Clarendon).

"Still dowry, principal and interest,
 "Pietro's possessions, all I bargained for, —
 "Any good day, be but my friends alert,
 "May give them me if she continue mine.
 "Yet, keep her? Keep the puppet of my foes —
 "Her voice that lisps me back their curse — her eye
 "They lend their leer of triumph to — her lip
 "I touch and taste their very filth upon?"

In short, he also took the middle course
 Rome taught him — did at last excogitate 710
 How he might keep the good and leave the bad
 Twined in revenge, yet extricable, — nay
 Make the very hate's eruption, very rush
 Of the unpent sluice of cruelty relieve
 His heart first, then go fertilize his field.
 What if the girl-wife, tortured with due care,
 Should take, as though spontaneously, the road
 It were impolitic to thrust her on?
 If, goaded, she broke out in full revolt,
 Followed her parents i' the face o' the world, 720
 Branded as runaway not castaway,
 Self-sentenced and self-punished in the act?
 So should the loathed form and detested face
 Launch themselves into hell and there be lost
 While he looked o'er the brink with folded arms;
 So should the heaped-up shames go shuddering back
 O' the head o' the heapers, Pietro and his wife,
 And bury in the breakage three at once:
 While Guido, left free, no one right renounced,
 Gain present, gain prospective, all the gain, 730
 None of the wife except her rights absorbed,
 Should ask law what it was law paused about —
 If law were dubious still whose word to take,
 The husband's — dignified and derelict,
 Or the wife's — the . . . what I tell you. It should be.

Guido's first step was to take pen, indite
 A letter to the Abate, — not his own,
 His wife's, — she should re-write, sign, seal and send.
 She liberally told the household-news,
 Rejoiced her vile progenitors were gone, 740
 Revealed their malice — how they even laid
 A last injunction on her, when they fled,

medgiften, hovedstolen og renterne,
 Pietros ejendele, alt jeg forhandlede om —
 en god dag, hvor mine venner er beredte,
 kan stadigvæk blive mit, hvis hun bliver ved med at være min.
 Dog, beholde hende? Beholde mine fjenders dukke —
 hendes stemme, som hvisker *deres* forbandelse tilbage — hendes øjne,
 der låner *deres* triumferende sideblikke — hendes læber
 berører jeg og smager selve *deres* smuds på dem?”

Kort sagt, han tog også middelvejen,
 hvilket Rom havde lært ham — udtænkte langt om længe 710
 hvordan han kunne beholde det gode og efterlade det onde,
 viklet ind i en hævn, som dog kunne vikles ud, — ja,
 få selve hadets udbrud, selve bølgen
 fra den åbnede sluse af grusomhed til først at forløse
 hans hjerte for derefter at gøde hans mark.
 Hvad om pighustruen, pint med tilbørlig omhu,
 skulle vælge, som var det spontant, den vej,
 på hvilken det ville være uklogt at tro hende?
 Hvis hun, tirret, brød ud i åbent oprør
 og fulgte sine forældre for øjnene af hele verden, 720
 brændemærket som en bortløben og ikke en udstødt,
 selv-idømt og selv-straffet for handlingen?
 Så skulle den afskyede skikkelse og det forhadte ansigt
 styrte sig selv ned i helvede og blive borte dér,
 mens han så ud over kanten med foldede arme;
 på den måde ville den opdyngede skam vende skrækindjagende
 tilbage over hovedet på opdyngerne, Pietro og hans kone,
 og begrave alle tre samtidig i vragstumperne;
 medens Guido, der nu var fri, uden at fraskrive sig nogen ret,
 ville have ret til al gevinst, nuværende og fremtidig, — men 730
 ingen af hustruens undtagen de rettigheder, der var blevet opslugt, —
 ville spørge loven, hvad det var loven tøvede med —
 om loven stadigvæk tvivlede på, hvis ord man skulle tro på,
 ægtemandens — beæret med et navn og hædret,
 eller hustruens — det . . . som jeg fortæller jer. Det burde være.

Guidos første skridt var at tage en pen og forfatte
 et brev til abbeden, — ikke hans eget, hans kones, —
 som hun skulle kopiere, underskrive, forsegle og sende.
 Frimodigt fortalte hun husstandsnyheder,
 frydede sig over hendes forældre var borte, 740
 afslørede deres ondskab — hvordan de endog pålagde
 hende et sidste påbud, da de flygtede,

---

* opslugt: ved hendes giftermål med Guido.

That she should forthwith find a paramour,
 Complot with him to gather spoil enough,
 Then burn the house down, — taking previous care
 To poison all its inmates overnight, —
 And so companioned, so provisioned too,
 Follow to Rome and there join fortunes gay.
 This letter, traced in pencil-characters,
 Guido as easily got re-traced in ink 750
 By his wife's pen, guided from end to end,
 As if it had been just so much Chinese.
 For why? That wife could broider, sing perhaps,
 Pray certainly, but no more read than write
 This letter "which yet write she must," he said,
 "Being half courtesy and compliment,
 "Half sisterliness: take the thing on trust!"
 She had as readily re-traced the words
 Of her own death-warrant, — in some sort 't was so.
 This letter the Abate in due course 760
 Communicated to such curious souls
 In Rome as needs must pry into the cause
 Of quarrel, why the Comparini fled
 The Franceschini, whence the grievance grew,
 What the hubbub meant: "Nay, — see the wife's own word,
 "Authentic answer! Tell detractors too
 "There's a plan formed, a programme figured here
 "— Pray God no after-practice put to proof,
 "This letter cast no light upon, one day!"

So much for what should work in Rome: back now 770
 To Arezzo, follow up the project there,
 Forward the next step with as bold a foot,
 And plague Pompilia to the height, you see!
 Accordingly did Guido set himself
 To worry up and down, across, around,
 The woman, hemmed in by her household-bars, —
 Chase her about the coop of daily life,
 Having first stopped each outlet thence save one
 Which, like bird with a ferret in her haunt,
 She needs must seize as sole way of escape 780
 Though there was tied and twittering a decoy
 To seem as if it tempted, — just the plume
 O' the popinjay, not a real respite there
 From tooth and claw of something in the dark, —

nemlig at hun straks skulle finde en elsker,
 slå sig sammen med ham for at samle bytte nok,
 derefter brænde huset af, — idet der var sørget for
 at forgifte alle dets indvånere den foregående aften, —
 og således ledsaget og også forsynet
 tage til Rom og der friste en lystig skæbne sammen.
 Dette brev, der blev skrevet med blyantsbogstaver,
 fik Guido let genskrevet med blæk
 af hans kones pen, ført fra begyndelsen til enden,
 som om det havde været kinesisk.

750

Hvorfor det? Denne hustru kunne brodere, måske synge,
 sandelig bede, men ikke mere læse end skrive
 dette brev „som hun dog måtte skrive,” sagde han
 „da det var halvt høflighed og kompliment,
 halvt søsterlighed: tag det for gode varer!”
 Hun havde ligeså beredvilligt kopieret ordene
 til sin egen dødsdom, — på en måde var det sådan.
 Dette brev, da tiden var inde,
 sendte abbeden til sådanne nysgerrige sjæle
 i Rom, som nødvendigvis snager i årsagen
 til skænderiet, hvorfor Comparini’erne flygtede for
 Franceschini’erne, hvoraf klagen kom,
 hvad postyret betød: „Ja, — se hustruens egne ord,
 det autentiske svar! Fortæl også bagtalerne,
 at der er udtænkt en plan, beskrevet et program her
 — bed til Gud, at intet senere skal stå sin prøve,
 som dette brev ikke kaster lys over!”

760

Så meget om hvad der skulle virke i Rom. Nu tilbage
 til Arezzo og følge op på projektet der,
 nemlig tage det næste skridt med en ligeså dristig fod
 og plage Pompilia så meget som muligt, ser De.
 Følgelig satte Guido sig for på alle
 ledder og kanter og måder at genere kvinden,
 der var indesluttet bag sine husholdningsstænger, —
 jagede hende rundt i dagliglivets hønsebur,
 idet han først havde stoppet hver eneste udgang undtagen én
 som, lig en fugl med en fritte på sit tilholdssted,*
 hun nødvendigvis måtte gribe som den eneste vej til flugt,
 skønt en kvidrende lokkedue var bundet der
 for at se ud som om den fristede, — bare
 papegøjefjeren, ikke et rigtigt pusterum†
 fra tand og klør af noget i mørket, —

770

780

* fritte: en ilder, af mårfamilien.

† papegøjefjeren: papegøjen eller lapsen er Caponsacchi.

Giuseppe Caponsacchi.

Now begins

The tenebrific passage of the tale:

How hold a light, display the cavern's gorge?

How, in this phase of the affair, show truth?

Here is the dying wife who smiles and says

"So it was, — so it was not, — how it was,

790

"I never knew nor ever care to know —"

Till they all weep, physician, man of law,

Even that poor old bit of battered brass

Beaten out of all shape by the world's sins,

Common utensil of the lazar-house —

Confessor Celestino groans "'T is truth,

"All truth and only truth: there's something here,

"Some presence in the room beside us all,

"Something that every lie expires before:

"No question she was pure from first to last."

800

So far is well and helps us to believe:

But beyond, she the helpless, simple-sweet

Or silly-sooth, unskilled to break one blow

At her good fame by putting finger forth, —

How can she render service to the truth?

The bird says "So I fluttered where a springe

"Caught me: the springe did not contrive itself,

"That I know: who contrived it, God forgive!"

But we, who hear no voice and have dry eyes,

Must ask, — we cannot else, absolving her, —

810

How of the part played by that same decoy

I' the catching, caging? Was himself caught first?

We deal here with no innocent at least,

No witless victim, — he's a man of the age

And priest beside, — persuade the mocking world

Mere charity boiled over in this sort!

He whose own safety too, — (the Pope's apprised —

Good-natured with the secular offence,

The Pope looks grave on priesthood in a scrape)

Our priest's own safety therefore, may-be life,

820

Hangs on the issue! You will find it hard.

Guido is here to meet you with fixed foot,

Stiff like a statue — "Leave what went before!

"My wife fled i' the company of a priest,

"Spent two days and two nights alone with him:

"Leave what came after!" He stands hard to throw

Giuseppe Caponsacchi.

Nu begynder

den skyggefulde del af historien:
 hvordan holde et lys, så man kan se grottens dyb?
 Hvordan i denne fase af affæren vise sandheden?
 Her er den døende hustru, som smiler og siger:
 „Sådan var det, — sådan var det ikke, — hvordan det var, 790
 ved jeg ikke og bryder mig heller ikke om at vide det — ”
 indtil de alle græder, læge, lovmand,
 selv det gamle stykke ramponeret metal
 slået ud af form af verdens synd,
 et almindeligt redskab i sygehuset —
 skriftefader Celestino stønner: „Det er sandt,
 hele sandheden og kun sandheden. Der er noget her,
 en eller anden tilstedeværelse her ved siden af alle os,
 noget som enhver løgn udånder foran.
 Uden tvivl var hun ren fra først til sidst.” 800
 Så langt er det godt og hjælper os til at tro,
 men på den anden side, hun den hjælpeløse, troskyldigt søde
 eller tåbelig milde uden evne til at afbøde et slag
 mod hendes gode rygte ved blot at række en finger op, —
 hvordan kan hun gøre sandheden en tjeneste?
 Fuglen siger: „Således flagrede jeg, hvor en snare
 fangede mig. Snaren opfandt ikke sig selv,
 det ved jeg: Gud tilgive den, der opfandt den!”
 Men os, som ikke hører nogen røst og har tørre øjne,
 må spørge, — vi kan ikke andet, idet vi giver hende syndsforladelse, — 810
 hvilken rolle denne lokkefugl har spillet i
 tilfangetagelsen og indespærringen? Blev han selv fanget først?
 Vi har i det mindste ikke her at gøre med en uskyldig,
 intet uforstandigt offer — han er myndig
 og ovenikøbet præst, — overbevis den spottende verden,
 at det er ren menneskekærlighed, der er kogt over på denne måde!
 Han, hvis egen sikkerhed, — (paven er underrettet —*
 skønt godmodighed med hensyn til verdslige forseelser,
 ser paven alvorligt på et præsteskab i knibe)
 derfor også er vor egen præsts sikkerhed, måske afhænger 820
 hans liv af resultatet! I vil finde det svært.
 Guido er her for at møde jer med fast fodfæste,
 stiv som en statue: — „Glem, hvad der gik forud!†
 Min kone flygtede i selskab med en præst,
 tilbragte to dage og nætter alene sammen med ham,
 glem det, der kommer efter!” Han står, svær at kaste omkuld,

* han: paven.

† fast ... statue: han står som en bryder, og hans anklage er svær at kaste omkuld (Clarendon).

Moreover priests are merely flesh and blood;
 When we get weakness, and no guilt beside,
 'Tis no such great ill-fortune: finding grey,
 We gladly call that white which might be black, 830
 Too used to the double-dye. So, if the priest
 Moved by Pompilia's youth and beauty, gave
 Way to the natural weakness . . . Anyhow
 Here be facts, character; what they spell
 Determine, and thence pick what sense you may!

There was a certain young bold handsome priest
 Popular in the city, far and wide
 Famed, since Arezzo's but a little place,
 As the best of good companions, gay and grave
 At the decent minute; settled in his stall, 840
 Or sidling, lute on lap, by lady's couch,
 Ever the courtly Canon; see in him
 A proper star to climb and culminate,
 Have its due handbreadth of the heaven at Rome,
 Though meanwhile pausing on Arezzo's edge,
 As modest candle does 'mid mountain fog,
 To rub off redness and rusticity
 Ere it sweep chastened, gain the silver-sphere!
 Whether through Guido's absence or what else,
 This Caponsacchi, favourite of the town, 850
 Was yet no friend of his nor free o' the house,
 Though both moved in the regular magnates' march:
 Each must observe the other's tread and halt
 At church, saloon, theatre, house of play.
 Who could help noticing the husband's slouch,
 The black of his brow — or miss the news that buzzed
 Of how the little solitary wife
 Wept and looked out of window all day long?
 What need of minute search into such springs
 As start men, set o' the move? — machinery 860
 Old as earth, obvious as the noonday sun.
 Why, take men as they come, — an instance now, —
 Of all those who have simply gone to see
 Pompilia on her deathbed since four days,
 Half at the least are, call it how you please,
 In love with her — I don't except the priests
 Nor even the old confessor whose eyes run
 Over at what he styles his sister's voice
 Who died so early and weaned him from the world.

endvidere er præster kun af kød og blod;
 når vi bliver svage og ingen skyld har deri,
 er det ingen stor vanskæbne. Idet vi finder det grå,
 kalder vi gladelig det hvidt, som kunne være sort, 830
 alt for vant til dobbeltfarven. Så hvis præsten,
 bevæget af Pompilias ungdom og skønhed, gav
 efter for den naturlige svaghed . . . I hvert fald
 er kendsgerningerne her, håndskrevne; afgør
 hvad de fortæller, og udvælg den betydning De vil deraf.

Der var en vis dristig og køn ung præst,
 populær i byen, berømt
 viden om, da Arezzo kun er et lille sted,
 som den bedste af gode kammerater, munter og alvorlig
 alt som øjeblikket krævede; anbragt i sin korstol 840
 eller siddende med en lut i skødet ved en frues leje,
 altid den høviske kannik; se i ham
 en egnet stjerne til at stige op og kulminere,
 have sin skyldige håndsbredde af Roms himmel,
 skønt den i mellemtiden tøver på Arezzos kant,*
 som et svagt lys gør midt i bjergtågen,
 for at gnide rødhed og råhed af,
 før den sejler rensat op mod sølvsfæren!
 Enten ved Guidos fravær eller noget andet,
 var denne Caponsacchi, byens yndling, endnu 850
 ikke en af hans venner, havde heller ikke fri adgang til huset,
 skønt begge deltog i de gejstlige stormænds march.
 Hver måtte iagttage den andens skridt og gøren holdt
 i kirken, salonen, teatret og skuespilhuset.
 Hvem kunne undgå at bemærke ægteemandens luden,
 hans vrede bryn — eller gå glip af nyhederne,
 som summede om, hvordan den lille enlige hustru
 græd og så ud af vinduet hele dagen?
 Hvilket behov er der for en minutiøs undersøgelse af sådanne
 fjedre, som starter mænd, sætter dem i bevægelse? — et maskineri 860
 gammelt som jorden, åbenbart som middagssolen.
 Jamen, tag nu de mænd, der kommer her, for eksempel, —
 af alle dem, som bare er gået hen for at se
 Pompilia på sit dødsleje i løbet af de sidste fire dage,
 er mindst halvdelen, kald det hvad De vil,
 forelsket i hende — jeg undtager ikke præsterne,
 heller ikke den gamle skriftefader, hvis øjne løber
 over med, hvad han kalder sin søsters røst,
 der døde så tidligt og vænnede ham fra verden.

* stjernen står senere op i Arezzo end i Rom. — sølvsfæren: månens sfære (Ohio).

Well, had they viewed her ere the paleness pushed 870
 The last o' the red o' the rose away, while yet
 Some hand, adventurous 'twixt the wind and her,
 Might let shy life run back and raise the flower
 Rich with reward up to the guardian's face, —
 Would they have kept that hand employed all day
 At fumbling on with prayer-book pages? No!
 Men are men: why then need I say one word
 More than that our mere man the Canon here
 Saw, pitied, loved Pompilia?

This is why;

This startling why: that Caponsacchi's self — 880
 Whom foes and friends alike avouch, for good
 Or ill, a man of truth whate'er betide,
 Intrepid altogether, reckless too
 How his own fame and fortune, tossed to the winds,
 Suffer by any turn the adventure take,
 Nay, more — not thrusting, like a badge to hide,
 'Twixt shirt and skin a joy which shown is shame —
 But flirting flag-like i' the face o' the world
 This tell-tale kerchief, this conspicuous love
 For the lady, — oh, called innocent love, I know! 890
 Only, such scarlet fiery innocence
 As most folk would try muffle up in shade, —
 — 'Tis strange then that this else abashless mouth
 Should yet maintain, for truth's sake which is God's,
 That it was not he made the first advance,
 That, even ere word had passed between the two,
 Pompilia penned him letters, passionate prayers,
 If not love, then so simulating love
 That he, no novice to the taste of thyme,
 Turned from such over-luscious honey-clot 900
 At end o' the flower, and would not lend his lip
 Till . . . but the tale here frankly outsoars faith:
 There must be falsehood somewhere. For her part,
 Pompilia quietly constantly avers
 She never penned a letter in her life
 Nor to the Canon nor any other man,
 Being incompetent to write and read:
 Nor had she ever uttered word to him, nor he
 To her till that same evening when they met,
 She on her window-terrace, he beneath 910
 I' the public street, as was their fateful chance,

Nå, havde de set hende før blegheden skubbede 870
 den sidste rest af rosens rødhed bort, medens endnu
 en eller anden hånd, dristig mellem vinden og hende,
 kunne lade det sky liv trække sig tilbage og løfte blomsten,
 rig på belønning, op til beskytterens ansigt, —
 ville de da have været beskæftiget hele dagen
 med at fumle med bønnebogssider? Nej,
 mænd er mænd: hvorfor behøver jeg at sige ét ord mere,
 end at vor blotte mand, kannikken her,
 så, beklagede og elskede Pompilia.

Derfor er det;
 dette forbløffende derfor, at Caponsacchi selv — 880
 hvem fjender og venner i lige grad indestår for, både for godt
 og ondt, en mand af sandhed hvad der end hænder,
 i det hele taget frygtløs, også ligeglad
 med hvordan hans ry og lykke, der er kastet for vindene,
 lider ved enhver drejning, eventyret foretager,
 ja, mere — han krammer ikke, som et tegn man vil skjule
 mellem skjorte og skind, en glæde som fremvist er skam, —
 men vifter flagagtig med det for øjnene af verden,
 dette forræderiske tørklæde, denne iøjnefaldende
 kærlighed til fru, — oh, kaldt uskyldig kærlighed, det ved jeg! 890
 Kun sådan voldsom blodrød uskyldighed
 som de fleste mennesker ville forsøge at indhulle i skygge, —
 — Det er ejendommeligt, at denne ellers skamløse mund
 dog skulle hævde, for sandheds skyld, som er Guds,
 at det ikke var ham, som gjorde den første tilnærmelse,
 at Pompilia, selv inden de to havde udvekslet et eneste ord,
 skrev breve til ham, lidenskabelige bønner,
 hvis ikke af kærlighed, så i den grad efterlignende kærlighed,
 at han, ingen novice med hensyn til smagen af timian,*
 vendte sig bort fra sådan oversød honningklump 900
 for enden af blomsten og ville ikke give sine læber
 før . . . men ærligt talt overstiger historien her det trolige:
 der må være falskhed et eller anden sted. For sin del
 bekræfter Pompilia vedvarende og stille,
 at hun aldrig har skrevet et brev i hele sit liv,
 heller ikke til kannikken eller nogen anden mand,
 da hun er ude af stand til at skrive og læse.
 Ej heller har hun nogensinde talt til ham eller han
 til hende før hin aften, hvor de mødtes,
 hun på sin vindueterrasse, han nedenunder 910
 på den offentlige vej, som var deres skæbnesvangre chance,

* timian: symboliserer her kurmageri og fjasen (Clarendon).

And she adjured him in the name of God
 To find out, bring to pass where, when and how
 Escape with him to Rome might be contrived.
 Means were found, plan laid, time fixed, she avers,
 And heart assured to heart in loyalty,
 All at an impulse! All extemporized
 As in romance-books! Is that credible?
 Well, yes: as she avers this with calm mouth
 Dying, I do think "Credible!" you'd cry — 920
 Did not the priest's voice come to break the spell.
 They questioned him apart, as the custom is,
 When first the matter made a noise at Rome,
 And he, calm, constant then as she is now,
 For truth's sake did assert and re-assert
 Those letters called him to her and he came,
 — Which damns the story credible otherwise.
 Why should this man, — mad to devote himself,
 Careless what comes of his own fame, the first, —
 Be studious thus to publish and declare 930
 Just what the lightest nature loves to hide,
 So screening lady from the byword's laugh
 "First spoke the lady, last the cavalier!"
 — I say, — why should the man tell truth just now
 When graceful lying meets such ready shrift?
 Or is there a first moment for a priest
 As for a woman, when invaded shame
 Must have its first and last excuse to show?
 Do both contrive love's entry in the mind
 Shall look, i' the manner of it, a surprise, — 940
 That after, once the flag o' the fort hauled down,
 Effrontery may sink drawbridge, open gate,
 Welcome and entertain the conqueror?
 Or what do you say to a touch of the devil's worst?
 Can it be that the husband, he who wrote
 The letter to his brother I told you of,
 I' the name of her it meant to criminate, —
 What if he wrote those letters to the priest?
 Further the priest says, when it first befell,
 This folly o' the letters, that he checked the flow, 950
 Put them back lightly each with its reply.
 Here again vexes new discrepancy:
 There never reached her eye a word from him:
 He did write but she could not read — could just
 Burn the offence to wifehood, womanhood,
 So did burn: never bade him come to her,

og hun bønfuldt ham i Guds navn
 at finde ud af hvor, hvornår og hvordan en
 flugt med ham til Rom kunne udtænkes.
 Midler blev fremskaffet, planlagt, tiden fastsat, bekræfter hun,
 og hjerte forsikrede hjerte om troskab,
 alt ved et pludseligt indfald! Alt uden forberedelse
 ligesom i romantiske fortællinger! Er det troværdigt?
 Nå ja, da hun døende bekræfter dette med rolig mund,
 tror jeg De ville råbe, at det er 'Troværdigt!' — 920
 hvis ikke præstens udtalelse kom og brød fortryllelsen.
 De udspurgte ham særskilt, som det er sædvane,
 da først sagen skabte spektakel i Rom,
 og han, rolig, bestandig dengang som nu,
 for sandheds skyld påstod og påstod atter
 at disse breve kaldte ham til hende, og at han kom,
 — hvilket fordømmer historien, der ellers er troværdig.
 Hvorfor skulle denne mand, — gal nok til at hengive sig
 uden hensyn til sit eget rygte, der burde komme først, —
 være omhyggelig med at offentliggøre og bekendtgøre, 930
 netop hvad selv den letteste natur elsker at skjule og på den
 måde skærme en fru fra at blive et lattervækkende ordsprog:
 „Først talte fru, dernæst kavalieren!”
 — Jeg mener, — hvorfor skulle manden taler sandt netop nu,
 når yndefuld lyven klarer et sådant hurtigt skift?
 Eller er der en første gang for en præst
 som for en kvinde, når skammen har angrebet
 og må give sin første og sidste undskyldning?
 Planlægger begge, at kærlighedens indgang i sindet,
 i graden af den, skal se ud som en overraskelse, — 940
 så frækhed bagefter, når flaget på fortet engang er strøget,
 kan sænke vindebroen, åbne porten,
 byde velkommen og beværte sejrherren?
 Eller hvad siger De til et stænk af djævelens værste?
 Kan det være at ægtemanden, han som skrev
 brevet, jeg fortalte om, til sin bror
 i hendes navn, som det skulle belaste, —
 hvad om han skrev disse breve til præsten?
 Endvidere siger præsten, da denne tåbelighed med
 brevene begyndte, at han standsede strømmen, 950
 lagde hver af dem skødesløst tilbage med dets svar.
 Her irriterer atter nye uoverensstemmelser.
 Et ord fra ham nåede aldrig hendes øje.
 Han skrev, men hun kunne ikke læse — kunne blot
 brænde denne fornærmelse af hustruer og kvinder,
 og brændte dem. Hun bad ham aldrig komme til sig,

Yet when it proved he must come, let him come,
 And when he did come though uncalled, — why, spoke
 Prompt by an inspiration: thus it chanced.
 Will you go somewhat back to understand?

960

When first, pursuant to his plan, there sprang,
 Like an uncaged beast, Guido's cruelty
 On soul and body of his wife, she cried
 To those whom law appoints resource for such,
 The secular guardian, — that's the Governor,
 And the Archbishop, — that's the spiritual guide,
 And prayed them take the claws from out her flesh.
 Now, this is ever the ill consequence

Of being noble, poor and difficult,

Ungainly, yet too great to disregard, —

970

This — that born peers and friends hereditary, —

Though disinclined to help from their own store

The opprobrious wight, put penny in his poke

From private purse or leave the door ajar

When he goes wistful by at dinner-time, —

Yet, if his needs conduct him where they sit

Smugly in office, judge this, bishop that,

Dispensers of the shine and shade o' the place —

And if, friend's door shut and friend's purse undrawn,

Still potentates may find the office-seat

980

Do as good service at no cost — give help

By-the-bye, pay up traditional dues at once

Just through a feather-weight too much i' the scale,

Or finger-tip forgot at the balance-tongue, —

Why, only churls refuse, or Molinists.

Thus when, in the first roughness of surprise

At Guido's wolf-face whence the sheepskin fell,

The frightened couple, all bewilderment,

Rushed to the Governor, — who else rights wrong?

Told him their tale of wrong and craved redress —

990

Why, then the Governor woke up to the fact

That Guido was a friend of old, poor Count! —

So, promptly paid his tribute, promised the pair,

Wholesome chastisement should soon cure their qualms

Next time they came, wept, prated and told lies:

So stopped all prating, sent them dumb to Rome.

Well, now it was Pompilia's turn to try:

The troubles pressing on her, as I said,

Three times she rushed, maddened by misery,

lod ham dog komme, da det viste sig han måtte komme,
og da han endelig kom skønt ukaldet, — jah, så talte han
straks ved en pludselig indskydelse: sådan skete det.
Skal jeg gå et stykke tilbage så det bliver mere forståeligt?

960

Da først, forfølgende sin plan, Guidos
grusomhed, lig et dyr ud af sit bur, sprang
på sin kones sjæl og legeme, skreg hun
til dem, som loven anviser relevante hjælpemidler,
den verdslige beskytter, — det er guvernøren,
og ærkebiskoppen, — det er den åndelige vejleder,
og bønfuldt dem om at tage klørne ud af sit kød.
Se, dette er altid den onde følge
af at være adelig, fattig og vanskelig,
kejtet, dog er det for meget til at ignoreres, — nemlig
dette — at de ved arvelighed fødte ligemænd og venner, —
skønt utilbøjelig til at hjælpe den vanærende
skabning fra deres eget forråd, lægger en penning i hans pose
fra den private pung eller lader døren stå på klem,
når han vemodigt går forbi ved middagstid, —
dog, hvis det er nødvendigt for ham at gå derhen,
hvor de sidder selvbehagelige i deres embede, dommer dit,
biskop dat, uddelere af stedets lys og skygge — og hvis
venners døre er lukket og venners punge trukket til,
så kan magthaver stadigvæk finde embedsstolen
og levere ligeså god udgiftsfri betjening — i forbigående,
straks yde den hjælp og bistand, der traditionelt forlanges*
blot ved at anbringe en fjervægt for meget på vægten,
eller en fingerspids glemt ved vægtviseren, —
ja, kun tølperer eller molinister vil afvise det.
Derfor, i den første barske bestyrtelse
over Guidos ulveansigt, hvorfra fåreskindet faldt,
ilede det skræmte ægtepar, helt ude af sig selv,
til guvernøren, — hvem kan ellers skaffe én ret?
Fortalte ham om deres lidte uret og krævede oprejsning —
oh, så vågnede guvernøren op til den kendsgerning,
at Guido var en gammel ven, stakkels greve! —
idet han straks ydede sin tribut, lovede han så parret,
at en sund tugtelse snart skulle kurere deres onde
næste gang de kom, græd, snakkede og fortalte løgne;
standsede således al snak og sendte dem stumme til Rom.
Nå, nu var det Pompilias tur til at prøve:
bekymringerne pressede hende, som jeg har sagt,
tre gange styrtede hun, gjort gal af elendighed,

970

980

990

* traditionelt forlanges: at hjælpe sine standsfæller.

To the other mighty man, sobbed out her prayer 1000
 At footstool of the Archbishop — fast the friend
 Of her husband also! Oh, good friends of yore!
 So, the Archbishop, not to be outdone
 By the Governor, break custom more than he,
 Thrice bade the foolish woman stop her tongue,
 Unloosed her hands from harassing his gout,
 Coached her and carried her to the Count again,
 — His old friend should be master in his house,
 Rule his wife and correct her faults at need!
 Well, driven from post to pillar in this wise, 1010
 She, as a last resource, betook herself
 To one, should be no family-friend at least,
 A simple friar o' the city; confessed to him,
 Then told how fierce temptation of release
 By self-dealt death was busy with her soul,
 And urged that he put this in words, write plain
 For one who could not write, set down her prayer
 That Pietro and Violante, parent-like
 If somehow not her parents, should for love
 Come save her, pluck from out the flame the brand 1020
 Themselves had thoughtlessly thrust in so deep
 To send gay-coloured sparkles up and cheer
 Their seat at the chimney-corner. The good friar
 Promised as much at the moment; but, alack,
 Night brings discretion: he was no one's friend,
 Yet presently found he could not turn about
 Nor take a step i' the case and fail to tread
 On someone's toe who either was a friend,
 Or a friend's friend, or friend's friend thrice-removed,
 And woe to friar by whom offences come! 1030
 So, the course being plain, — with a general sigh
 At matrimony the profound mistake, —
 He threw reluctantly the business up,
 Having his other penitents to mind.

If then, all outlets thus secured save one,
 At last she took to the open, stood and stared
 With her wan face to see where God might wait —
 And there found Caponsacchi wait as well
 For the precious something at perdition's edge,
 He only was predestinate to save, — 1040
 And if they recognized in a critical flash
 From the zenith, each the other, her need of him,

til den anden mægtige mand, hulkede sine bønner ud 1000
 ved ærkebiskoppens fodskammel — også en fast ven
 af hendes mand! Åh, gode fordums venner!
 Ærkebiskoppen, for ikke at blive overgået
 af guvernøren, bryde sædvanen mere end han,
 bad så tre gange den tåbelige kvinde standse sin tunge,
 fjernede hendes hænder fra at plage hans gigt,
 satte hende i en vogn og bragte hende atter til greven,
 — hans gamle ven skulle være herre i sit hus,
 styre sin kone og rette hendes fejl, hvis nødvendigt!
 Nå, jaget fra Herodes til Pilatus på denne måde, 1010
 begav hun sig, som en sidste tilflugt,
 til en, som i det mindste ikke skulle være en familieven,
 en jævn broder fra byen: skriftede for ham og
 fortalte så, hvordan en voldsom fristelse til befrielse
 ved selvtildelet død havde travlt i hendes sjæl og bad
 indtrængende om, at han ville sætte dette i ord, skrive tydeligt
 for en, som ikke kunne skrive, nedfælde hendes bøn om
 at Pietro og Violante af kærlighed, ligesom forældre, —
 hvis de på en eller anden måde ikke var hendes forældre, — skulle 1020
 komme og redde hende, nappe brændeknuden ud af ilden,
 som de selv tankeløst havde kastet så dybt ind,
 for at sende lystigtfarvede gløder op og opmuntre
 deres plads ved skortenshjørnet. Så meget lovede
 den gode broder på dette tidspunkt; men ak!
 natten bringer forsigtighed! han var ingens ven,
 opdagede dog snart, at han ikke kunne vende om,
 heller ikke tage et skridt i sagen og undgå at træde
 på en eller andens tå, som enten var en ven
 eller ven af en ven eller vens ven i tredje led, 1030
 og ve den broder, der kommer krænkelser fra!
 Så da kursen var klar, — med et suk over
 ægteskabet i al almindelighed, denne alvorlige
 misforståelse, — opgav han modvilligt sagen,
 da han havde andre angrende at tage sig af.

Hvis hun så, alle udgange således sikret undtagen én,
 til sidst gik ud i det fri, stod og stirrede
 med sit gustne ansigt for at se, hvor Gud måske kunne vente —
 og fandt Caponsacchi der, der ligeledes ventede
 på det dyrebare noget ved den evige fortabelses rand,
 han alene var forudbestemt til at redde, — og hvis 1040
 de opdagede hinanden i et afgørende lynglimtet
 fra zenit, hendes behov for ham,*

---

* zenit: dvs. fra himlen

III. THE OTHER HALF-ROME

His need of . . . say, a woman to perish for,
The regular way o' the world, yet break no vow,
Do no harm save to himself, — if this were thus?
How do you say? It were improbable;
So is the legend of my patron-saint.

Anyhow, whether, as Guido states the case,
Pompilia, — like a starving wretch i' the street
Who stops and rifles the first passenger 1050
In the great right of an excessive wrong, —
Did somehow call this stranger and he came, —
Or whether the strange sudden interview
Blazed as when star and star must needs go close
Till each hurts each and there is loss in heaven —
Whatever way in this strange world it was, —
Pompilia and Caponsacchi met, in fine,
She at her window, he i' the street beneath,
And understood each other at first look.

All was determined and performed at once. 1060
And on a certain April evening, late
I' the month, this girl of sixteen, bride and wife
Three years and over, — she who hitherto
Had never taken twenty steps in Rome
Beyond the church, pinned to her mother's gown,
Nor, in Arezzo, knew her way through street
Except what led to the Archbishop's door, —
Such an one rose up in the dark, laid hand
On what came first, clothes and a trinket or two,
Belongings of her own in the old day, — 1070
Stole from the side o' the sleeping spouse — who knows?
Sleeping perhaps, silent for certain, — slid
Ghost-like from great dark room to great dark room,
In through the tapestries and out again
And onward, unembarrassed as a fate,
Descended staircase, gained last door of all,
Sent it wide open at first push of palm,
And there stood, first time, last and only time,
At liberty, alone in the open street, —
Unquestioned, unmolested found herself 1080
At the city gate, by Caponsacchi's side,
Hope there, joy there, life and all good again,
The carriage there, the convoy there, light there
Broadening ever into blaze at Rome
And breaking small what long miles lay between;
Up she sprang, in he followed, they were safe.

hans behov for . . . lad os sige, en kvinde at fortæbes ved,
 som det almindeligvis hænder i verden, men bryder dog intet løfte,
 gør ikke skade på andre end sig selv, — måske skete det således?
 Hvad kan man sige? Det synes usandsynligt;
 det gør legenden om min skytsengel også.

Under alle omstændigheder, om Pompilia, — som
 Guido fremstiller sagen, — lig en forsulten stakkel på gaden,
 der stopper og plyndrer den første forbipasserende, 1050
 retfærdiggjort ved at være offer for en alt for stor uret, —
 kaldte på denne fremmede, og han kom, —
 eller om den pludselige usædvanlige samtale
 blussede, som når to stjerner må nærme sig hinanden,
 indtil de sårer hinanden, og der er tab på himlen —
 uanset hvordan det hænder i denne sælsomme verden, —
 kort sagt Pompilia og Caponsacchi mødtes,
 hun ved vinduet, han på gaden nedenunder
 og forstod hinanden ved første blik.

Alt blev bestemt og omgående udført. 1060
 Og på en vis aprilaften, sent
 på måneden, lagde denne sekstenårige pige,
 brud og kone i over tre år, — hende som hidtil
 aldrig i Rom havde taget tyve skridt
 længere væk end kirken, hæftet fast til sin mors kjole,
 kendte heller ikke i Arezzo sin vej omkring i byen
 bortset fra den, som ledte til ærkebiskoppens dør, —
 hun, som var vokset op i mørket, lagde hånd på,
 hvad der nu var i nærheden, tøj og et smykke eller to,
 ejendele som stammede fra tidligere, — eller 1070
 stjålet fra den sovende ægtemands side — hvem ved?
 Sovende måske, med sikkerhed tavs, — gled
 spøgelsesagtig fra det ene store mørke rum til det andet,
 ind gennem tæppedækkede døre og ud igen
 og videre, uforlegen som en skæbne,
 gik ned af trapper, nåede den sidste af alle døre,
 smækkede den vidt åben ved et skub af håndfladen
 og stod der, for første, sidste og eneste gang,
 i frihed, alene på den åbne gade, —
 fandt sig selv uadspurgt og ugeneret 1080
 ved byporten ved Caponsacchis side,
 håbet, glæden, livet og alt godt var der atter,
 vognen var der, ledsagelsen var der og lyset,
 der altid bredte sig ud til en brand over Rom
 og gjorde de mange lange mil små, som lå i mellem;
 Hun steg op, han fulgte efter, de var i sikkerhed.

III. THE OTHER HALF-ROME

The husband quotes this for incredible,
All of the story from first word to last:
Sees the priest's hand throughout upholding hers,
Traces his foot to the alcove, that night, 1090
Whither and whence blindfold he knew the way,
Proficient in all craft and stealthiness;
And cites for proof a servant, eye that watched
And ear that opened to purse secrets up,
A woman-spy, — suborned to give and take
Letters and tokens, do the work of shame
The more adroitly than herself, who helped
Communion thus between a tainted pair,
Had long since been a leper thick in spot, 1100
A common trull o' the town: she witnessed all,
Helped many meetings, partings, took her wage
And then told Guido the whole matter. Lies!
The woman's life confutes her word, — her word
Confutes itself: "Thus, thus and thus I lied."
"And thus, no question, still you lie," we say.

"Ay but at last, e'en have it how you will,
"Whatever the means, whatever the way, explodes
"The consummation" — the accusers shriek:
"Here is the wife avowedly found in flight,
"And the companion of her flight, a priest; 1110
"She flies her husband, he the church his spouse:
"What is this?"

Wife and priest alike reply
"This is the simple thing it claims to be,
"A course we took for life and honour's sake,
"Very strange, very justifiable."
She says, "God put it in my head to fly,
"As when the martin migrates: autumn claps
"Her hands, cries 'Winter's coming, will be here,
"Off with you ere the white teeth overtake!
"Flee!' So I fled: this friend was the warm day,
"The south wind and whatever favours flight; 1120
"I took the favour, had the help, how else?
"And so we did fly rapidly all night,
"All day, all night — a longer night — again,
"And then another day, longest of days,

Ægtemanden anså dette for at være utroværdigt,
 hele historien fra først til sidst;
 ser hele tiden præstens hånd holde fast i hendes,
 sporer hans fod til alkoven, den nat, 1090
 hvortil og hvorfra han kendte vejen i blinde,
 duelig til alle kunstgreb og al list;
 og anfører som bevis en tjener, øje som iagttog*
 og øre som åbnede sig for at putte hemmeligheder i pungen,
 en kvindelig spion, — bestukket til at give og tage
 breve og tegn, gøre skammeligt arbejde
 mere behændigt, da hun selv, som således hjalp
 forbindelsen mellem et fordærvet par,
 for længe siden havde været en tilplettet spedalsk,[†]
 en af byens simple skøger. Hun var vidne til alt, 1100
 hjalp med til mange møder, afskeder, fik sin løn
 og fortalte så Guido det hele. Løgne!
 Kvindens liv modbeviser hendes ord, — hendes ord[‡]
 modbeviser sig selv: „Sådan, sådan og sådan løj jeg.”
 „Og sådan, ubestrideligt, lyver du endnu,” siger vi.

„Ja, men til sidst, hvordan man nu vil forklare det,
 hvad midlerne end var, hvordan det end skete, så
 eksploderer fuldbyrdelsen” — skriger anklagerne,
 „her finder man hustruen åbenlyst på flugt
 og ledsageren i hendes flugt, en præst; 1110
 hun flygter fra sin mand, han fra kirken, hans ægtefælle.
 Hvad er det, der foregår?”

Hustru og præst svarer ens:

„Det er den enkle ting, den fordrer at være,
 en kurs vi tog for livets og ærens skyld,
 meget fremmed, meget berettiget.”
 Hun siger: „Gud satte det i mit hoved at flygte,
 som når bysvalen trækker bort. Efterår klapper
 i sine hænder og råber ‘Vinteren kommer, vil være her,
 afsted med dig før de hvide tænder indhenter dig!
 Flygt!’ Så jeg flygtede. Denne ven var den varme dag
 søndenvinden, og hvad der end begunstiger flugt; 1120
 jeg tog gunsten til mig, fik hjælp, hvordan ellers?
 Og således flygtede vi hastigt hele natten,
 hele dagen, hele natten — en længere nat — igen,
 og så endnu en dag, den længste af dagene

* tjener: Maria Magherita Contenti, en tjener i Guidos husstand.

[†] spedalsk: fig. en skyet person.

[‡] Da hun havde været prostitueret, fæstnede retten ikke lid til hende ord.

"And all the while, whether we fled or stopped,
 "I scarce know how or why, one thought filled both,
 "Fly and arrive!" So long as I found strength
 "I talked with my companion, told him much,
 "Knowing that he knew more, knew me, knew God 1130
 "And God's disposal of me, — but the sense
 "O' the blessed flight absorbed me in the main,
 "And speech became mere talking through a sleep,
 "Till at the end of that last longest night
 "In a red daybreak, when we reached an inn
 "And my companion whispered 'Next stage — Rome!'
 "Sudden the weak flesh fell like piled-up cards,
 "All the frail fabric at a finger's touch,
 "And prostrate the poor soul too, and I said
 "But though Count Guido were a furlong off, 1140
 "Just on me, I must stop and rest awhile!
 "Then something like a huge white wave o' the sea
 "Broke o'er my brain and buried me in sleep
 "Blessedly, till it ebbed and left me loose,
 "And where was I found but on a strange bed
 "In a strange room like hell, roaring with noise,
 "Ruddy with flame, and filled with men, in front
 "Who but the man you call my husband? ay —
 "Count Guido once more between heaven and me,
 "For there my heaven stood, my salvation, yes — 1150
 "That Caponsacchi all my heaven of help,
 "Helpless himself, held prisoner in the hands
 "Of men who looked up in my husband's face
 "To take the fate thence he should signify,
 "Just as the way was at Arezzo. Then,
 "Not for my sake but his who had helped me —
 "I sprang up, reached him with one bound, and seized
 "The sword o' the felon, trembling at his side,
 "Fit creature of a coward, unsheathed the thing
 "And would have pinned him through the poison-bag 1160
 "To the wall and left him there to palpitate,
 "As you serve scorpions, but men interposed —
 "Disarmed me, gave his life to him again
 "That he might take mine and the other lives,
 "And he has done so. I submit myself!"
 The priest says — oh, and in the main result
 The facts asseverate, he truly says.
 As to the very act and deed of him,

og hele tiden, enten vi flygtede eller standsede, jeg ved
 næppe hvordan og hvorfor, opfyldte en tanke os begge,
 'Flygt og nå frem!' Så længe jeg havde styrke til det,
 talte jeg med min ledsager, fortalte ham meget,
 vel vidende, at han vidste mere, kendte mig, kendte Gud 1130
 og Guds rådighed over mig, — men følelsen
 af den velsignede flugt optog mig for det meste,
 og tale blev blot tale gennem søvn
 indtil slutningen af den sidste længste nat,
 hvor vi i et rødt daggry nåede en kro,
 og min ledsager hviskede 'Næste stop — Rom!'
 Pludseligt faldt det svage kød som et korthus,
 hele den skrøbelige bygning ved en fingers berøring
 og kuldkastede også den arme sjæl, og jeg sagde
 'Om så grev Guido kun var få hundrede meter borte, 1140
 må jeg standse nu og hvile mig en stund!'
 Så skyllede noget lig en kæmpe stor hvid havbølge
 in over min hjerne og begravede mig
 velsignet i søvn, indtil den sank og slap mig fri,
 og hvor jeg fandt mig selv på en fremmed seng
 i et fremmed værelse lig helvede, larmende med støj,
 rød af flammer og fyldt med mænd, og forrest
 hvem andre end manden I kalder min husbond? ak —
 grev Guido endnu engang mellem himlen og mig,
 thi der stod min himmel, min frelse, ja 1150
 hin Caponsacchi hele min himmel af hjælp,
 han var selv hjælpeløs, holdt fangen af hænder
 på mænd, som så op i min mands ansigt
 for dér at se den skæbne, han ville tilkendegive,
 ligesom det var i Arezzo. Så, — ikke for min
 skyld, men for hans skyld, som havde hjulpet mig —
 sprang jeg op, nåede ham i et spring og greb*
 forbryderens sværd, der dirrede ved hans side,
 en passende tjener for en kujon, trak tingen ud af skeden
 og ville have naglet ham gennem giftblæren 1160
 til væggen og efterladt ham der skælvende, ligesom
 man behandler skorpioner, men mænd lagde sig imellem —
 afvæbnede mig og gav ham hans liv tilbage,
 så han kunne tage mit og de andres liv,
 og han har gjort det. Jeg underkaster mig!'
 Præsten fortæller — oh, og bekræfter i hovedsagen†
 kendsgerningerne, han taler med sandhed.
 Hvad angår selve hans handlinger, nærer jeg

---

* ham: Guido.

† præsten: Caponsacchi.

However you mistrust the mind o' the man —
 The flight was just for flight's sake, no pretext 1170
 For aught except to set Pompilia free.
 He says "I cite the husband's self's worst charge
 "In proof of my best word for both of us.
 "Be it conceded that so many times
 "We took our pleasure in his palace: then,
 "What need to fly at all? — or flying no less,
 "What need to outrage the lips sick and white
 "Of a woman, and bring ruin down beside,
 By halting when Rome lay one stage beyond?"
 So does he vindicate Pompilia's fame, 1180
 Confirm her story in all points but one —
 This; that, so fleeing and so breathing forth
 Her last strength in the prayer to halt awhile,
 She makes confusion of the reddening white
 Which was the sunset when her strength gave way,
 And the next sunrise and its whitening red
 Which she revived in when her husband came:
 She mixes both times, morn and eve, in one,
 Having lived through a blank of night 'twixt each
 Though dead-asleep, unaware as a corpse, 1190
 She on the bed above; her friend below
 Watched in the doorway of the inn the while,
 Stood i' the red o' the morn, that she mistakes,
 In act to rouse and quicken the tardy crew
 And hurry out the horses, have the stage
 Over, the last league, reach Rome and be safe:
 When up came Guido.

Guido's tale begins —
 How he and his whole household, drunk to death
 By some enchanted potion, poppied drugs
 Plied by the wife, lay powerless in gross sleep 1200
 And left the spoilers unimpeded way,
 Could not shake off their poison and pursue,
 Till noontide, then made shift to get on horse
 And did pursue: which means he took his time,
 Pressed on no more than lingered after, step
 By step, just making sure o' the fugitives,
 Till at the nick of time, he saw his chance,
 Seized it, came up with and surprised the pair.
 How he must needs have gnawn lip and gnashed teeth,
 Taking successively at tower and town,

ikke desto mindre mistillid til mandens sindelag —
 flugten skulle være blot for flugtens skyld, 1170
 intet andet påskud end det at sætte Pompilia fri.
 Han siger 'Jeg anfører ægteemandens værste anklage,
 som bevis på mit ærligste ord for os begge.
 Lad det være antaget, at vi dyrkede vor
 lyst så mange gange i hans palads, hvilket
 behov havde så vi overhovedet for at flygte? — eller flygte
 alligevel, hvorfor da forhåne læber, der er syge og hvide
 på en kvinde og bringe hende ulykke oven i købet
 ved at standse, når Rom lå blot en station borte?'
 Således forsvarer han Pompilias rygte, 1180
 bekræfter hendes historie på alle punkter undtagen ét —
 nemlig dette: at, da hun på denne måde flygter og udånder
 sin sidste styrke i en bøn om at standse en stund,
 forveksler hun det rødmende hvide,
 som var solnedgangen, da hendes styrke gav efter,
 og den næste solopgang og dets hvidnende røde,
 som hun vågner op i, da hendes mand kommer!
 Hun blander tiderne sammen, morgen og aften til én,*
 idet hun har gennemlevet en tom nat mellem hver,
 ligget i dødlignende søvn, ubevidst som et lig 1190
 i sengen ovenover; hendes ven holdt imens
 vagt nedenunder i kroens døråbningen,
 stod i morgenrødmen, den hun tog fejl af,
 for at sætte fart på det træge mandskab,
 få hestene hurtigt ud, lade stationen bag sig,
 den sidste mil, nå Rom og være i sikkerhed —
 da Guido dukker op.

Guidos fortælling begynder —
 med hvordan han og hele hans husstand, døddrukken
 af en eller anden forhekset gift, en valmuemedicin
 som konen anvendte, lå magtesløse i dyb søvn 1200
 og lod plyndrerne uhindret tage af sted,
 kunne ikke ryste deres gift af sig og optage forfølgelsen
 før ved middagstid, hvor han med besvær steg til hest
 og forfulgte dem så, det vil sige han gav sig god tid, pressede
 ikke mere på, end at han kunne holde sig skridt for skridt
 på afstand, mens han blot forvissede sig om flygtningenes rute,
 indtil han i rette øjeblik så sin chance,
 greb den, indhentede og overraskede parret.
 Han må nødvendigvis have bidt sig i læben og skåret tænder,
 når han efterhånden ved tårn og by,

---

* hun tror således, det stadigvæk er den aften, hvor hun har lagt sig til at sove.

Village and roadside, still the same report 1210
 "Yes, such a pair arrived an hour ago,
 "Sat in the carriage just where now you stand,
 "While we got horses ready, — turned deaf ear
 "To all entreaty they would even alight;
 "Counted the minutes and resumed their course."
 Would they indeed escape, arrive at Rome,
 Leave no least loop-hole to let murder through,
 But foil him of his captured infamy,
 Prize of guilt proved and perfect? So it seemed. 1220
 Till, oh the happy chance, at last stage, Rome
 But two short hours off, Castelnovo reached,
 The guardian angel gave reluctant place,
 Satan stepped forward with alacrity,
 Pompilia's flesh and blood succumbed, perforce
 A halt was, and her husband had his will.
 Perdue he couched, counted out hour by hour
 Till he should spy in the east a signal-streak —
 Night had been, morrow was, triumph would be.
 Do you see the plan deliciously complete? 1230
 The rush upon the unsuspecting sleep,
 The easy execution, the outcry
 Over the deed "Take notice all the world!
 "These two dead bodies, locked still in embrace, —
 "The man is Caponsacchi and a priest,
 "The woman is my wife: they fled me late,
 "Thus have I found and you behold them thus,
 "And may judge me: do you approve or no?"

Success did seem not so improbable,
 But that already Satan's laugh was heard, 1240
 His black back turned on Guido — left i' the lurch
 Or rather, balked of suit and service now,
 Left to improve on both by one deed more,
 Burn up the better at no distant day,
 Body and soul one holocaust to hell.
 Anyhow, of this natural consequence
 Did just the last link of the long chain snap:
 For an eruption was o' the priest, alive
 And alert, calm, resolute and formidable,
 Not the least look of fear in that broad brow —
 One not to be disposed of by surprise, 1250
 And armed moreover — who had guessed as much?

landsby og vejside stadig modtog den samme melding: 1210
 „Ja, sådan et par ankom for en time siden,
 sad i vognen lige der, hvor I nu står,
 mens vi gjorde hestene klar, — vendte det døve øre
 til alle bønner om, at de skulle stige ned;
 talte minutterne og genoptog deres rejse.”
 Ville de virkelig undslippe, ankomme til Rom uden at
 efterlade det mindste smuthul for mord, men forpurre
 hans skændselsgerning mod de tilfangetagne,
 prisen for skyld, bevist og fuldkommen? Sådan syntes det. 1220
 Indtil, oh lykkelige chance, de nåede den sidste station,
 Castelnuovo, med Rom kun to korte timer borte,
 den beskyttende engel gav modvilligt plads,
 Satan trådte beredvilligt frem,
 Pompilias kød og blod bukkede under, nødvendigvis,
 der blev gjort holdt og hendes mand fik sin vilje.
 Han lagde sig i skjul, talte timerne
 indtil han kunne skue en signalstribе i øst —
 natten var ovre, det var morgen, sejren ville komme.
 Ser De planen herligt fuldkommen? 1230
 Stormløbet mod den intetanende søvn,
 den lette udførelse, ramaskriget
 over dåden: „Hele verden se her!
 disse to døde kroppe, stadig tæt omslynget, —
 manden er Caponsacchi og var præst,
 kvinden er min kone. For nylig flygtede de fra mig,
 således har jeg fundet dem, og således ser I dem,
 og kan dømme mig: bifalder I det eller ikke?”

Et heldigt resultat syntes ikke usandsynligt,
 havde det ikke været, fordi Satans latter allerede hørtes, 1240
 hans sorte ryg var vendt mod Guido — der var ladet i stikken
 eller snarere, nu skuffet i sin opvarten og tjenen,*
 var efterladt til at forbedre begge dele ved en gerning mere,
 til at brænde op jo bedre en ikke sen dag,
 både hans krop og sjæl, et eneste brændoffer til helvede.
 I hvert fald, i denne naturlig følge
 knækkede netop det sidste led i den lange kæde,
 for der kom et udbrud fra præsten, som, livlig
 og munter, rolig, beslutsom og drabelig,
 ikke det mindste tegn på frygt på den brede pande —
 ikke var en man kunne ekspedere ved overrumpling, 1250
 og ydermere var bevæbnet — hvem ville have troet det?

---

* opvartning og tjenen: af Satan. .

III. THE OTHER HALF-ROME

Yes, there stood he in secular costume
Complete from head to heel, with sword at side,
He seemed to know the trick of perfectly.
There was no prompt suppression of the man
As he said calmly "I have saved your wife
"From death; there was no other way but this;
"Of what do I defraud you except death?
"Charge any wrong beyond, I answer it." 1260
Guido, the valorous, had met his match,
Was forced to demand help instead of fight,
Bid the authorities o' the place lend aid
And make the best of a broken matter so.
They soon obeyed the summons — I suppose,
Apprised and ready, or not far to seek —
Laid hands on Caponsacchi, found in fault,
A priest yet flagrantly accoutred thus, —
Then, to make good Count Guido's further charge,
Proceeded, prisoner made lead the way, 1270
In a crowd, upstairs to the chamber-door
Where wax-white, dead asleep, deep beyond dream,
As the priest laid her, lay Pompilia yet.

And as he mounted step and step with the crowd
How I see Guido taking heart again!
He knew his wife so well and the way of her —
How at the outbreak she would shroud her shame
In hell's heart, would it mercifully yawn —
How, failing that, her forehead to his foot,
She would crouch silent till the great doom fell, 1280
Leave him triumphant with the crowd to see
Guilt motionless or writhing like a worm!
No! Second misadventure, this worm turned,
I told you: would have slain him on the spot
With his own weapon, but they seized her hands:
Leaving her tongue free, as it tolled the knell
Of Guido's hope so lively late. The past
Took quite another shape now. She who shrieked
"At least and for ever I am mine and God's,
"Thanks to his liberating angel Death — 1290
"Never again degraded to be yours
"The ignoble noble, the unmanly man,
"The beast below the beast in brutishness!" —
This was the froward child, "the restif lamb

Ja, der stod han i et verdsligt kostume,
 komplet fra hoved til fod med sværd ved siden,
 hvis kunst som han syntes at beherske til fulde.
 Der var ingen rask undertvingelse af manden,
 da han roligt sagde: „Jeg har reddet din kone
 fra døden; der var ingen anden udvej end denne;
 og hvad har jeg bedraget dig for andet end døden?*"
 Anklag mig for noget ud over dette, og jeg vil stå til ansvar." 1260
 Guido, den tapre, havde mødt sin lige,
 var tvunget til at forlange hjælp i stedet for kamp,
 bede stedets myndigheder yde bistand
 og således få det bedste ud af en ødelagt sag.
 De adlød gerne opfordringen — jeg antager de
 var underrettet og parate, eller ikke langt borte —
 lagde hånd på Caponsacchi, der havde skylden,
 en præst og dog åbenbart udrustet på denne måde, —
 så, for at gøre alvor af Guido yderligere anklage,
 fortsatte de i samlet flok, mens de lod 1270
 fangerne føre an, ovenpå til værelset,
 hvor vokshvid, i dødelig søvn, dyb hinsides drømme,
 sådan som præsten havde lagt hende, Pompilia endnu lå.

Og medens han trin for trin steg op af trappen,
 hvordan ser jeg ikke Guido få modet igen!
 Han kendte sin hustru så godt og hendes væsen —
 hvordan hun, når de brød ind, ville indhulle sin skam
 i helvedets hjerte, hvis det barmhjertigt ville åbne sig —†
 hvordan hun, når dette mislykkedes, med sin pande på hans fod,
 tavst ville krybe sammen til den store dom faldt, 1280
 lade ham være triumferende, mens denne flok så på
 en skyld, der var ubevægelig eller vred sig som en orm!
 Nej! Uheld nummer to, ormen vendte sig,
 som jeg fortalte jer, ville have slået ham ihjel på stedet
 med hans eget våben, men de greb hendes hænder,
 lod hendes tunge være fri, da det ringede dødsringningen
 for Guidos håb, der for nylig var så livligt. Fortiden
 antog nu en anden skikkelse. Hende som skreg:
 „I det mindste og for evigt er jeg min og Guds,
 takket være hans befriende engel Døden — 1290
 aldrig igen nedværdiget til at blive din
 den uædle adelige, den umandige mand,
 dyret neden under den dyriske råhed!"
 Dette var det genstridige barn, „det stædige lam

* døden: Pompilias død (Cook).

† helvedets hjerte: løgnen, hendes bortforklaringer.

"Used to be cherished in his breast," he groaned —
 "Eat from his hand and drink from out his cup,
 "The while his fingers pushed their loving way
 "Through curl on curl of that soft coat — alas,
 "And she all silverly baaed gratitude
 "While meditating mischief!" — and so forth. 1300
 He must invent another story now!

The ins and outs o' the rooms were searched: he found
 Or showed for found the abominable prize —
 Love-letters from his wife who cannot write,
 Love-letters in reply o' the priest — thank God! —
 Who can write and confront his character
 With this, and prove the false thing forged throughout:
 Spitting whereat, he needs must spatter whom
 But Guido's self? — that forged and falsified
 One letter called Pompilia's, past dispute: 1310
 Then why not these to make sure still more sure?

So was the case concluded then and there:
 Guido preferred his charges in due form,
 Called on the law to adjudicate, consigned
 The accused ones to the Prefect of the place,
 (Oh mouse-birth of that mountain-like revenge!)
 And so to his own place betook himself
 After the spring that failed, — the wildcat's way.
 The captured parties were conveyed to Rome;
 Investigation followed here i' the court — 1320
 Soon to review the fruit of its own work,
 From then to now being eight months and no more.
 Guido kept out of sight and safe at home:
 The Abate, brother Paolo, helped most
 At words when deeds were out of question, pushed
 Nearest the purple, best played deputy,
 So, pleaded, Guido's representative
 At the court shall soon try Guido's self, — what's more,
 The court that also took — I told you, Sir —
 That statement of the couple, how a cheat 1330
 Had been i' the birth of the babe, no child of theirs.
 That was the prelude; this, the play's first act:
 Whereof we wait what comes, crown, close of all.

Well, the result was something of a shade
 On the parties thus accused, — how otherwise?
 Shade, but with shine as unmistakable.

der plejede at blive næret ved hans bryst,” sukkede han —
 „at spise af hans hånd og drikke af hans kop,
 mens hans fingre elskeligt skubbede sig vej
 gennem krølle efter krølle på den bløde pels — ak,
 og hun helt sølverligt brægede taknemmeligt,
 mens hun pønsede på fortræd!” — og så videre. 1300

Han måtte opfinde en anden historie nu!
 Værelserne blev gennemsøgt. Han fandt
 eller fremviste som fundet den afskyelige gevinst —
 kærlighedsbreve fra hans kone, som ikke kan skrive,
 kærlighedsbreve der var svar fra præsten, som — Gudskelov! —
 kan skrive og sammenligne sin håndskrift med denne
 og bevise, at tingen er falsk og helt igennem forfalsket,
 og spyttende derved, og hvem andre behøver han
 at overstænke end Guido selv? — der var jo hint ene eftergjorte
 og forfalskede brev, uden diskussion kaldet Pompilias,* 1310
 så hvorfor ikke disse for at gøre det endnu sikrere?

Således blev sagen afsluttet dengang og der.
 Guido indgav sine anklager på tilbørlig måde,
 opfordrede loven til at fælde dom, overgav
 de anklagede til stedets præfekt,
 (oh mussefødsel af hin bjergagtige hævn!)
 og begav sig så til sit hjem
 efter det mislykkede spring, — vildkatte facon.
 De tilfangetagne parter blev ført til Rom;
 undersøgelser fulgte her i retten — 1320
 for snart at bedømme frugterne af dens eget arbejde,
 fra da til nu er der gået otte måneder og ikke mere.
 Guido holdt sig ude af syne og i sikkerhed hjemme.
 Abbeden, bror Paolo, hjalp mest når det drejede
 sig om ord og handling var udelukket, skubbede sig så tæt
 som muligt på purpuren, var den bedste til at spille stedfortræder,
 således, som forsvarer, skal Guidos repræsentant,
 ved retten snart forhøre Guido selv, — hvad mere er,
 retten modtog også — som jeg fortalte Dem, hr. —
 parrets beretning, hvordan der havde været bedrageri 1330
 forbundet med barnets fødsel, at barnet ikke var deres.
 Dette var forspillet, nu skuespillets første akt, der får os
 til at vente på, hvad der kommer, højdepunktet, slutningen på det hele.

Nå, resultatet kastede noget af en skygge
 på de således anklagede parter, — hvordan anderledes?
 en skygge, men med et umiskendeligt skin.

---

* ene brev: brevet til Paolo, se bog 2; l. 678.

Each had a prompt defence: Pompilia first —
 "Earth was made hell to me who did no harm:
 "I only could emerge one way from hell
 "By catching at the one hand held me, so 1340
 "I caught at it and thereby stepped to heaven:
 "If that be wrong, do with me what you will!"
 Then Caponsacchi with a grave grand sweep
 O' the arm as though his soul warned baseness off —
 "If as a man, then much more as a priest
 "I hold me bound to help weak innocence:
 "If so my worldly reputation burst,
 "Being the bubble it is, why, burst it may:
 "Blame I can bear though not blameworthiness.
 "But use your sense first, see if the miscreant proved, 1350
 "The man who tortured thus the woman, thus
 "Have not both laid the trap and fixed the lure
 "Over the pit should bury body and soul!
 "His facts are lies: his letters are the fact —
 "An infiltration flavoured with himself!
 "As for the fancies — whether . . . what is it you say?
 "The lady loves me, whether I love her
 "In the forbidden sense of your surmise, —
 "If, with the midday blaze of truth above,
 "The unlidded eye of God awake, aware, 1360
 "You needs must pry about and trace the birth
 "Of each stray beam of light may traverse night
 "To the night's sun that's Lucifer himself,
 "Do so, at other time, in other place,
 "Not now nor here! Enough that first to last
 "I never touched her lip nor she my hand
 "Nor either of us thought a thought, much less
 "Spoke a word which the Virgin might not hear.
 "Be such your question, thus I answer it."

 Then the court had to make its mind up, spoke. 1370
 "It is a thorny question, yea, a tale
 "Hard to believe, but not impossible:
 "Who can be absolute for either side?
 "A middle course is happily open yet.
 "Here has a blot surprised the social blank, —
 "Whether through favour, feebleness or fault,
 "No matter, leprosy has touched our robe
 "And we unclean must needs be purified.
 "Here is a wife makes holiday from home,
 "A priest caught playing truant to his church, 1380

Hver havde straks et forsvar, først Pompilia: —
 „Jorden var blevet et helvede for mig, som intet ondt havde gjort.
 Kun på en måde kunne jeg komme op af helvede, nemlig
 ved at gribe efter den ene hånd, der blev rakt ud mod mig, 1340
 så jeg greb den og steg derved op til himlen,
 hvis dette var forkert, da gør med mig hvad I vil!”
 Dernæst Caponsacchi med en alvorlig storladen fejende
 armbevægelse, som om hans sjæl forment lavhed adgang: —
 „Hvis som mand, jeg føler mig forpligtet
 til at hjælpe svag uskyldighed, så meget mere som præst.
 Hvis mit verdslige ry dermed sprænger,
 som den boble, det nu engang er, jamen, så må det sprænge.
 Dadel kan jeg udholde, men ikke dadelværdighed.
 Men brug først jeres forstand, se om ikke skurken har bevist, 1350
 manden som pinte kvinden på denne måde,
 at han både lagde fælden og fæstnede lokkemaden
 over skakten, som skulle begrave krop og sjæl!
 Hans kendsgerninger er løgne; hans breve er kendsgerningerne —
 en infiltration som lugter af ham selv!
 Hvad forestillingerne angår — hvorvidt . . . hvad er det I siger?
 Fruen elsker mig, hvorvidt jeg elsker hende
 på den forbudte måde I antager, —
 hvis I, med sandhedens middagslue ovenover, 1360
 den vågne, vidende Guds åbne øje,
 nødvendigvis må se nøje efter og opspore fødslen
 af hver enkelt vildfaren lysstråle, som kan gennemtrænge
 natten til nattens sol, som er Lucifer selv,
 da gør sådan på et andet tidspunkt, et andet sted,
 ikke nu, ikke her! Det er nok, at jeg fra første til sidst
 aldrig rørte hendes læber, heller ikke hun min hånd,
 og ingen af os tænkte en tanke, meget mindre
 talte et ord, som Jomfruen ikke måtte høre.
 Hvis det er jeres spørgsmål, så er det mit svar.”

Retten måtte herefter træffe en afgørelse, og sagde: 1370
 „Det er en sag fuld af torne, ja, en fortælling
 der er svær at tro på, men ikke umulig.
 Hvem kan fuldstændig være på den ene eller anden side?
 En middelvej er heldigvis endnu åben.
 Her har en plet forvirret den sociale blankhed, —
 enten ved begunstigelse, svaghed eller fejltagelse,
 det er ligegyldigt, spedalskhed har rørt vor kåbe,
 og vi urene har behov for at blive rensset.
 Her er en hustru, som holder fri hjemmefra,
 en præst fanget i at skulke fra sin kirke, 1380

"In masquerade moreover: both allege
 "Enough excuse to stop our lifted scourge
 "Which else would heavily fall. On the other hand,
 "Here is a husband, ay and man of mark,
 "Who comes complaining here, demands redress
 "As if he were the pattern of desert —
 "The while those plaguy allegations frown,
 "Forbid we grant him the redress he seeks.
 "To all men be our moderation known!
 "Rewarding none while compensating each, 1390
 "Hurting all round though harming nobody,
 "Husband, wife, priest, scot-free not one shall 'scape,
 "Yet priest, wife, husband, boast the unbroken head
 "From application of our excellent oil:
 "So that, whatever be the fact, in fine,
 "We make no miss of justice in a sort.
 "First, let the husband stomach as he may,
 "His wife shall neither be returned him, no —
 "Nor branded, whipped and caged, but just consigned
 "To a convent and the quietude she craves; 1400
 "So is he rid of his domestic plague:
 "What better thing can happen to a man?
 "Next, let the priest retire — unshent, unshamed,
 "Unpunished as for perpetrating crime,
 "But relegated (not imprisoned, Sirs!)
 "Sent for three years to clarify his youth
 "At Civita, a rest by the way to Rome:
 "There let his life skim off its last of lees
 "Nor keep this dubious colour. Judged the cause:
 "All parties may retire, content, we hope." 1410
 That's Rome's way, the traditional road of law;
 Whither it leads is what remains to tell.

The priest went to his relegation-place,
 The wife to her convent, brother Paolo
 To the arms of brother Guido with the news
 And this beside — his charge was countercharged;
 The Comparini, his old brace of hates,
 Were breathed and vigilant and venomous now —
 Had shot a second bolt where the first stuck,
 And followed up the pending dowry-suit 1420
 By a procedure should release the wife
 From so much of the marriage-bond as barred

i maskeradedragt oven i købet. Begge anfører
 tilstrækkelige undskyldninger til at standse vor løftede svøbe,
 som ellers ville falde hårdt. På den anden side
 er her en ægtemand, ja, en mand af adelsrang,
 der kommer her og klager, kræver oprejsning,
 som om han var et mønster på forladthed —
 så længe hine besværlige påstande rynker bryn
 er det forbudt, at vi giver ham den oprejsning han ønsker.
 Lad vort mådehold blive kendt af alle mennesker!
 Idet vi ikke belønner nogen, men godtgør enhver, 1390
 sårer alle uden at skade nogen,
 ægtemand, hustru, præst ingen skal ustraffet gå fri,
 dog vil præst, hustru, ægtemand prale af et ubrudt hoved
 ved anvendelse af vor fremragende olie —^{*}
 således, hvad end fakta er, forsømmer vi
 sluttelig ikke retfærdigheden på nogen måde.
 For det første, (lad ægtemanden nu vredes, som han vil)
 skal hans kone hverken sendes tilbage til ham, nej—
 eller brændemærkes, piskes eller spærres inde,
 men blot sendes til et kloster og den ro, hun længes efter; 1400
 så er han befriet for sin huslige plage:
 hvad bedre kan hænde en mand?
 Dernæst, lad præsten retirere — uskadet, ubeskæmmet,
 ikke straffet som ved en begået forbrydelse,
 men forvist (ikke fængslet, mine herrer!)
 i tre år for at klarére sin ungdom[†]
 til Civita, et hvilested på vejen til Rom.
 Lad hans liv der afskumme dets sidste bundfald
 og ikke beholde denne tvivlsomme farve. Sagen er dømt:
 alle parter kan trække sig tilbage, tilfredse håber vi.” 1410
 Dette er Roms måde, lovens traditionelle vej;
 hvor den fører hen, er det, der mangler at fortælles.

Præsten tog til sit forvisningssted,
 hustruen til sit kloster, bror Paolo
 til bror Guidos arme med nyhederne
 og yderligere dette — hans anklage blev modanklaget;
 Comparini'erne, hans gamle par hadeobjekter,
 var nu blevet styrket og vagtsomme og giftige —
 havde skudt endnu en bolt, hvor den første havde ramt,
 og forfulgt den uafgjorte medgiftsretssag 1420
 med en fremgangsmåde, der skulle fritage hustruen
 fra så meget af ægteskabsbåndet, som forhindrede

^{*} olie: rettens olie er den dom, den har afsagt (Clarendon)

[†] klarére: bringe i orden. Hans ungdom sammenlignes med en vin, at klare vinen.

III. THE OTHER HALF-ROME

Escape when Guido turned the screw too much
On his wife's flesh and blood, as husband may.
No more defence, she turned and made attack,
Claimed now divorce from bed and board, in short:
Pleaded such subtle strokes of cruelty,
Such slow sure siege laid to her body and soul,
As, proved, — and proofs seemed coming thick and fast, —
Would gain both freedom and the dowry back 1430
Even should the first suit leave them in his grasp:
So urged the Comparini for the wife.
Guido had gained not one of the good things
He grasped at by his creditable plan
O' the flight and following and the rest: the suit
That smouldered late was fanned to fury new,
This adjunct came to help with fiercer fire,
While he had got himself a quite new plague —
Found the world's face an universal grin
At this last best of the Hundred Merry Tales 1440
Of how a young and spritely clerk devised
To carry off a spouse that moped too much,
And cured her of the vapours in a trice:
And how the husband, playing Vulcan's part,
Told by the Sun, started in hot pursuit
To catch the lovers, and came halting up,
Cast his net and then called the Gods to see
The convicts in their rosy impudence —
Whereat said Mercury "Would that I were Mars!"
Oh it was rare, and naughty all the same! 1450
Brief, the wife's courage and cunning, — the priest's show
Of chivalry and adroitness, — last not least,
The husband — how he ne'er showed teeth at all,
Whose bark had promised biting; but just sneaked
Back to his kennel, tail 'twixt legs, as 't were, —
All this was hard to gulp down and digest.
So pays the devil his liegeman, brass for gold.

But this was at Arezzo: here in Rome
Brave Paolo bore up against it all —
Battled it out, nor wanting to himself 1460
Nor Guido nor the House whose weight he bore
Pillar-like, by no force of arm but brain.
He knew his Rome, what wheels to set to work;
Plied influential folk, pressed to the ear

flugt, når Guido strammede skruen for meget
 på sin kones kød og blod, som ægtemænd kan gøre det.
 Ikke mere forsvar, hun vendte sig og angreb,
 krævede nu skilsmisse fra seng og bord, kort sagt:
 påberåbte sig så udspekulerede indfald af grusomhed,
 en sådan langsom sikker belejring af hendes krop og sjæl,
 som, bevist, — og beviser syntes at følge tæt og hurtigt —
 ville vinde både frihed og medgiften tilbage, 1430
 selvom den første retssag skulle efterlade dem i hans greb.
 Således drev Comparini'erne på for hustruens skyld.
 Guido havde ikke opnået en eneste af de gode ting,
 som han greb efter med sin ærefulde fremgangsmåde
 ved flugten og det følgende og resten. Retssagen
 som nyligt ulmede blev vifter til nyt raseri,
 denne tilsætning hjalp til med en voldsommere ild,
 medens han havde fået sig en helt ny plage —
 opdagede at verdens ansigt var et almindeligt grin
 af denne sidste bedste af de Hundrede Lystige Historier, * 1440
 om hvordan det lykkedes en ung og dristig munk
 at bortføre en alt for forknyt ægtefælle
 og dernæst kurerede hendes melankoli i en håndevending:
 og hvordan ægtemanden, der havde Vulkans rolle,
 informeret af solen, begyndte en hidsig forfølgelse[†]
 for at fange de elskende og dukkede haltende op,
 kastede sit net og påkaldte derpå Guderne, for at de
 kunne se forbryderne i deres rosenrøde skamløshed —
 hvortil Merkur sagde: „Gid jeg var Mars!”
 Åh det var fortræffeligt og uartigt på én gang! 1450
 Kort fortalt, hustruens mod og klogskab, — præstens opvisning
 i ridderlighed og behændighed, — sidst men ikke mindst,
 ægtemanden — hvordan han slet ikke viste tænder,
 skønt hans gøen havde lovet bid; men som blot sneg sig
 tilbage til sit hundehus, halen mellem benene, så at sige, —
 alt dette var svært at sluge og fordøje.
 Sådan betaler djævelen sine lensmænd, messing for guld.

Men dette var i Arezzo. Her i Rom
 holdt tapre Paolo stand mod det hele —
 udkæmpede kampen uden forsømmelighed mod sig selv 1460
 eller Guido eller familien, hvis vægt han bar
 søjleagtig med kun hjernen som våben.
 Han kendte sit Rom, hvilke hjul der skulle sættes i gang;
 bestormede indflydelsesrige folk, pressede øret tæt

* Hundrede Lystige Historier: Boccaccios *Decameron* ifølge (Clarendon)/(PC).

[†] Historien er for lang til at refereres her, se *Odyssé*, sang 8; 266-342.

Of the efficacious purple, pushed his way
 To the old Pope's self, — past decency indeed, —
 Praying him take the matter in his hands
 Out of the regular court's incompetence.
 But times are changed and nephews out of date
 And favouritism unfashionable: the Pope 1470
 Said "Render Cæsar what is Cæsar's due!"
 As for the Comparini's counter-plea,
 He met that by a counter-plea again,
 Made Guido claim divorce — with help so far
 By the trial's issue: for, why punishment
 However slight unless for guiltiness
 However slender? — and a molehill serves
 Much as a mountain of offence this way.
 So was he gathering strength on every side
 And growing more and more to menace — when 1480
 All of a terrible moment came the blow
 That beat down Paolo's fence, ended the play
 O' the foil and brought mannaia on the stage.

Five months had passed now since Pompilia's flight,
 Months spent in peace among the Convert nuns.
 This, — being, as it seemed, for Guido's sake
 Solely, what pride might call imprisonment
 And quote as something gained, to friends at home, —
 This naturally was at Guido's charge:
 Grudge it he might, but penitential fare, 1490
 Prayers, preachings, who but he defrayed the cost?
 So, Paolo dropped, as proxy, doit by doit
 Like heart's blood, till — what's here? What notice comes?
 The convent's self makes application bland
 That, since Pompilia's health is fast o' the wane,
 She may have leave to go combine her cure
 Of soul with cure of body, mend her mind
 Together with her thin arms and sunk eyes
 That want fresh air outside the convent-wall,
 Say in a friendly house, — and which so fit 1500
 As a certain villa in the Pauline way,
 That happens to hold Pietro and his wife,
 The natural guardians? "Oh, and shift the care
 "You shift the cost, too; Pietro pays in turn,
 "And lightens Guido of a load! And then,
 "Villa or convent, two names for one thing,
 "Always the sojourn means imprisonment,
 "*Domus pro carcere* — nowise we relax,

ind til det virkningsfulde purpur, skubbe sig vej
 til den gamle pave selv, — hinsides anstændighed, sandelig, —
 bad ham om at tage hånd om sagen,
 grundet den almindelige retsinstans' uduelighed.
 Men tiderne har skiftet og nevøer er blevet forældet
 og favoritisme umoderne. Paven 1470
 svar var: „Giv kejseren hvad kejserens er!”
 Hvad angik Comparini'ernes modindlæg,
 imødegik han det med et modindlæg igen,
 fik Guido til at kræve skilsmisse — for så vidt med hjælp
 fra resultatet af sagen, thi hvorfor straffe,
 uanset hvor mildt, med mindre der er skyld,
 uanset hvor lille? — og et muldvarpeskud af forseelser er
 i denne sammenhæng ligeså meget som et bjerg af samme.
 Således samlede han styrke fra alle sider
 og blev stærkere og stærkere til at kunne true — da, i det 1480
 forfærdeligste af alle forfærdelige øjeblikke, slaget kom,
 som slog Paolos plankeværk ned, afsluttede
 retstrætten og bragte guillotinen ind på scenen.

Der var gået fem måneder siden Pompilias flugt,
 måneder tilbragt fredeligt blandt klostrets nonner.
 Dette, — som, alene for Guidos skyld, syntes
 at være hvad stolthed kunne kalde indespærring
 og for venner hjemme kunne anføres som noget vundet, —
 dette var naturligvis på Guidos bekostning.
 Han kunne knurre over det, men bodsbetaling, 1490
 bønner, prædikener, hvem andre end han afholdt udgiften?
 Så Paolo lod som stedfortræder hvid på hvid falde, ligesom
 hjerteblood indtil — hvad har vi her? En meddelelse, hvilken?
 Klostret henvender sig høfligt og gør opmærksom på,
 at eftersom Pompilias helbred hurtigt forringes,
 kan hun få lov til at forene helbredelse af
 sjæl med helbredelse af krop, forbedre sin ånd
 sammen med sine tynde arme og indsunkne øjne,
 som mangler den friske luft uden for klostermuren,
 f.eks. i et venligt hjem, — og hvilket vil ikke i den grad passe 1500
 som en vis villa på Paulinevejen,
 som tilfældigvis bebos af Pietro og hans kone,
 de naturlige beskyttere? „Oh, skifter du omsorg
 skifter du også udgift; Pietro betaler sin del
 og letter Guido for en byrde! Og altså
 villa eller kloster, to navne for samme ting,
 ophold betyder til stadighed indespærring,
 husarrest — vi slapper ingenlunde af,

"Nothing abate: how answers Paolo?"

You,

What would you answer? All so smooth and fair, 1510

Even Paul's astuteness sniffed no harm i' the world.

He authorized the transfer, saw it made

And, two months after, reaped the fruit of the same,

Having to sit down, rack his brain and find

What phrase should serve him best to notify

Our Guido that by happy providence

A son and heir, a babe was born to him

I' the villa, — go tell sympathizing friends!

Yes, such had been Pompilia's privilege:

She, when she fled, was one month gone with child, 1520

Known to herself or unknown, either way

Availing to explain (say men of art)

The strange and passionate precipitance

Of maiden startled into motherhood

Which changes body and soul by nature's law.

So when the she-dove breeds, strange yearnings come

For the unknown shelter by undreamed-of shores,

And there is born a blood-pulse in her heart

To fight if needs be, though with flap of wing,

For the wool-flock or the fur-tuft, though a hawk 1530

Contest the prize, — wherefore, she knows not yet.

Anyhow, thus to Guido came the news.

"I shall have quitted Rome ere you arrive

"To take the one step left," — wrote Paolo.

Then did the winch o' the winepress of all hate,

Vanity, disappointment, grudge and greed,

Take the last turn that screws out pure revenge

With a bright bubble at the brim beside —

By an heir's birth he was assured at once

O' the main prize, all the money in dispute: 1540

Pompilia's dowry might revert to her

Or stay with him as law's caprice should point, —

But now — now — what was Pietro's shall be hers,

What was hers shall remain her own, — if hers,

Why then, — oh, not her husband's but — her heir's!

That heir being his too, all grew his at last

By this road or by that road, since they join.

Before, why, push he Pietro out o' the world, —

The current of the money stopped, you see,

Pompilia being proved no Pietro's child: 1550

Or let it be Pompilia's life he quenched,

Again the current of the money stopped, —

intet er ophævet: hvorledes svarer Paolo?"

De,
 hvad ville De svare? Alt var så slebent og rigtigt, 1510
 selv Paolos snedighed vejrede intet ondt i verden.
 Han bemyndigede overførelsen, så den udført
 og høstede frugten af samme to måneder senere, idet
 han var nødt til at sidde ned og bryde sit hoved for at finde
 de ord, der bedst ville tjene ham til at
 meddele vor Guido, at ved et heldigt forsyn var
 et barn, en søn og arving, blevet født ham
 i villaen, — fortæl de medfølende venner det!
 Ja, noget var blevet Pompilia forundt.
 Hun, da hun flygtede, havde været med barn en måned, 1520
 om hun vidste det eller ikke, begge muligheder
 hjælper med til at forklare (siger lægerne)
 den sælsomme og lidenskabelige overilethed
 hos piger, der bliver overrasket af et moderskab,
 der forandrer krop og sjæl ved naturens lov.
 Således når hunduen yngler, kommer ejendommelige længsler
 efter det ukendte ly af uanede kyster,
 og en blodpuls er født i hendes hjerte
 til, om nødvendigt, at kæmpe, skønt med dask af vingen,
 for uldtotten eller pelsdusken, selvom en høg 1530
 gør skatten stridig, — hvorfor, det ved hun endnu ikke.
 Under alle omstændigheder fik Guido underretning derom.
 „Jeg har forladt Rom inden du kommer
 for at tage det ene skridt, der er tilbage” — skrev Paolo.
 Så tog håndsvinget på alt had, forfængelighed,
 skuffelse, nag og grådigheds vinpresse
 den sidste drejning, som skruede ren hævn ud
 med en lys boble ved siden af kanten —
 ved en arvings fødsel var han straks sikret
 hovedgevinsten, alle de omtalte penge. 1540
 Pompilias medgift kunne falde tilbage til hende eller
 forblive hos ham, alt som den lunefulde lov afgjorde —
 men snart — snart — hvad der var Pietros, vil blive hendes,
 hvad der var hendes, skal forblive hendes eget, — hvis hendes,
 hvorfor så ikke, — oh, ikke hendes mands, men — hendes arving!
 Denne arving var også hans arving, ville alt blive hans til sidst
 ad den ene eller anden vej, da de føjes sammen.
 Før det, ja, havde han skubbe Pietro ud af verden, —
 ville pengestrømmen standse, ser De,
 da det var blevet bevist, at Pompilia ikke var Pietros barn. 1550
 Eller lad det have være Pompilias liv han slukkede,
 atter ville pengestrømmen standse, — og Guido ville

III. THE OTHER HALF-ROME

Guido debarred his rights as husband soon,
So the new process threatened; — now, the chance,
Now, the resplendent minute! Clear the earth,
Cleanse the house, let the three but disappear
A child remains, depositary of all,
That Guido may enjoy his own again,
Repair all losses by a master-stroke,
Wipe out the past, all done all left undone, 1560
Swell the good present to best evermore,
Die into new life, which let blood baptize!

So, i' the blue of a sudden sulphur-blaze,
Both why there was one step to take at Rome,
And why he should not meet with Paolo there,
He saw — the ins and outs to the heart of hell —
And took the straight line thither swift and sure.
He rushed to Vittiano, found four sons o' the soil,
Brutes of his breeding, with one spark i' the clod
That served for a soul, the looking up to him 1570
Or aught called Franceschini as life, death,
Heaven, hell, — lord paramount, assembled these,
Harangued, equipped, instructed, pressed each clod
With his will's imprint; then took horse, plied spur,
And so arrived, all five of them, at Rome
On Christmas-Eve, and forthwith found themselves
Installed i' the vacancy and solitude
Left them by Paolo, the considerate man
Who, good as his word, had disappeared at once
As if to leave the stage free. A whole week 1580
Did Guido spend in study of his part,
Then played it fearless of a failure. One,
Struck the year's clock whereof the hours are days,
And off was rung o' the little wheels the chime
"Good will on earth and peace to man:" but, two,
Proceeded the same bell and, evening come,
The dreadful five felt finger-wise their way
Across the town by blind cuts and black turns
To the little lone suburban villa; knocked —
"Who may be outside?" called a well-known voice. 1590
"A friend of Caponsacchi's bringing friends
"A letter."

That's a test, the excusers say:

snart blive udelukket fra sine rettigheder som husbond,
 således truede den nye retssag; — nu er chancen der,
 nu det strålende øjeblik! Ryd jorden,
 rens huset, lad kun de tre forsvinde,
 et barn er tilbage, det heles depositar,
 så Guido igen kan nyde sit eget,
 erstatte alle tab ved et mestertræk,
 slå en streg over fortiden, alt gjort og alt ladt ugjort, 1560
 forøge den gode nutid til den stedse bedste,
 dø over i et nyt liv, som blod skal døbe!

Så, i et pludseligt blått svovlskær, så han*
 både hvorfor der i Rom kun var et skridt, han kunne tage,
 og hvorfor han ikke skulle mødes med Paolo der,
 han så — alle detaljer vedrørende helvedets hjerte —
 og tog hurtigt og sikkert derhen i lige linje.
 Han fór til Vittiano, fandt fire sønner af jorden, —
 dyr af hans opdræt, i hvis klump en enlig gnist
 tjente som sjæl, der så op til ham, 1570
 eller noget kaldet Franceschini, som liv, død,
 himmel, helvede, — den øverste herre, samlede disse,
 prækede for, udstyrede, instruerede, trykkede hver klump
 med sin viljes præg; steg så til hest, brugte sporer
 og ankom således alle fem til Rom
 juleaften og befandt sig uden tøven
 anbragt i den tomhed og ensomhed, som Paolo,†
 havde overladt dem, den hensynsfulde mand
 der, så god som sit ord, var forsvundet med det samme,
 som for at efterlade scenen tom. En hel uge 1580
 tilbragte Guido med at lære sin rolle,
 spillede den så uden frygt for fiasko.
 Årets klokke, hvor timer er dage, slog Et‡
 og klokkespillet små hjul ringede
 ‘Guds vilje på jord og fred for mennesket’, men
 snart slog den samme klokke To, og da aftenen kom,
 følte de skrækkelige fem sig frem med fingrene
 gennem byen ad skjulte genveje og mørke hjørner
 til den lille afsides forstadsvilla; bankede på døren —
 „Hvem er det?” kaldte en velkendt stemme. 1590
 „En ven af Caponsacchis bringer venner et
 brev.”

Det er en prøve, siger dem, der undskylder:

---

* blått svovlskær: ild fra helvedet.

† De blev installeret i en villa, som tilhørte Paolo i Ponte Milvio ca. 3 km nord for Rom.

‡ årets klokke: den 1. hhv. 2. januar. — ‘Guds vilje ...’: *Luk*, 2,14., linje 1585.

Ay, and a test conclusive, I return.
 What? Had that name brought touch of guilt or taste
 Of fear with it, aught to dash the present joy
 With memory of the sorrow just at end, —
 She, happy in her parents' arms at length
 With the new blessing of the two weeks' babe, —
 How had that name's announcement moved the wife?
 Or, as the other slanders circulate, 1600
 Were Caponsacchi no rare visitant
 On nights and days whither safe harbour lured,
 What bait had been i' the name to ope the door?
 The promise of a letter? Stealthy guests
 Have secret watchwords, private entrances:
 The man's own self might have been found inside
 And all the scheme made frustrate by a word.
 No: but since Guido knew, none knew so well,
 The man had never since returned to Rome
 Nor seen the wife's face more than villa's front, 1610
 So, could not be at hand to warn or save, —
 For that, he took this sure way to the end.

"Come in," bade poor Violante cheerfully,
 Drawing the door-bolt: that death was the first,
 Stabbed through and through. Pietro, close on her heels,
 Set up a cry — "Let me confess myself!
 "Grant but confession!" Cold steel was the grant.
 Then came Pompilia's turn.

Then they escaped.

The noise o' the slaughter roused the neighbourhood.
 They had forgotten just the one thing more 1620
 Which saves i' the circumstance, the ticket to-wit
 Which puts post-horses at a traveller's use:
 So, all on foot, desperate through the dark
 Reeled they like drunkards along open road,
 Accomplished a prodigious twenty miles
 Homeward, and gained Baccano very near,
 Stumbled at last, deaf, dumb, blind through the feat,
 Into a grange and, one dead heap, slept there
 Till the pursuers hard upon their trace
 Reached them and took them, red from head to heel, 1630
 And brought them to the prison where they lie.
 The couple were laid i' the church two days ago,
 And the wife lives yet by miracle.

ja, og en afgørende prøve, svarer jeg. Hvorledes?
 Havde navnet måske bragt et anstrøg af skyld eller en følelse
 af angst med sig, noget til at tilintetgøre den nuværende glæde
 ved erindringen om historiens sørgelige afslutning —
 hun, der nu endelig var lykkelig i sine forældres arme
 med et to ugers gammelt spædbarn som en ny velsignelse, —
 hvordan havde dette navns nævnelse bevæget hustruen?
 Eller var Caponsacchi, som de andre bagtalere
 satte i omløb, en ikke sjælden gæst 1600
 på nætter og dage, hvor en sikker havn lokkede;
 hvilken madding havde der været i navnet, så det åbnede døren?
 Løftet om et brev? Hemmelige gæster
 har hemmelige løsener, private indgange.
 Manden selv kunne have befundet sig indenfor
 og hele planen forpurret ved et ord.
 Nej, for Guido vidste, hvad ingen vidste så godt,
 at manden aldrig siden var vendt tilbage til Rom, havde set
 hustruens ansigt lige så lidt, som han havde set villaens facade, 1610
 kunne således ikke være ved hånden til at advare eller frelse, —
 derfor benyttede han denne sikre vej til det sidste.

„Kom ind,” bad stakkels Violante muntert,
 idet hun skød slåen fra. Den død var den første,
 dolket atter og atter. Pietro, lige i hælene på hende,
 udstødte et skrig — „Lad mig skrifte!
 tilstå mig blot at skrifte!” Koldt stål var tilståelsen.
 Så blev det Pompilias tur.

Derefter flygtede de.

Larmen fra slagteriet vækkede hele nabolaget.
 De havde bare glemt den ene ting mere, som 1620
 frelser under denne omstændighed, billetten nemlig,*
 som gør det muligt for rejsende at bruge postheste.
 Så alle til fods ravede de desperate som drukkenbolte
 gennem mørket hen ad den offentlige vej,
 tilbagelagde fænomenale 30 km[†]
 hjemad og nåede næsten Baccano,
 snublede til sidst, døde, stumme, blinde af bedriften,
 ind på en bondegård, én død bunke, og sov der,
 indtil forfølgerne, der var tæt på deres spor,
 nåede dem og tog dem, røde fra isse til fod, 1630
 og bragte dem til fængslet, hvor de ligger.
 Ægteparret blev lagt i kirken for to dage siden,
 og hustruen lever mirakuløst endnu.

* billetten: et pas til at få postheste og overskride grænsen til Toskana; se også bog 5, 1713-15.

[†] Flygtningene nåede til Merluccia, 24 km fra Rom. 20 miles er tydeligvis en løseligt anslået værdi.

All is told.

You hardly need ask what Count Guido says,
 Since something he must say. "I own the deed —"
 (He cannot choose, — but —) "I declare the same
 "Just and inevitable, — since no way else
 "Was left me, but by this of taking life,
 "To save my honour which is more than life.
 "I exercised a husband's rights." To which 1640
 The answer is as prompt — "There was no fault
 "In any one o' the three to punish thus:
 "Neither i' the wife, who kept all faith to you,
 "Nor in the parents, whom yourself first duped,
 "Robbed and maltreated, then turned out of doors.
 "You wronged and they endured wrong; yours the fault.
 "Next, had endurance overpassed the mark
 "And turned resentment needing remedy, —
 "Nay, put the absurd impossible case, for once —
 "You were all blameless of the blame alleged 1650
 "And they blameworthy where you fix all blame,
 "Still, why this violation of the law?
 "Yourself elected law should take its course,
 "Avenge wrong, or show vengeance not your right;
 "Why, only when the balance in law's hand
 "Trembles against you and inclines the way
 "O' the other party, do you make protest,
 "Renounce arbitrament, flying out of court,
 "And crying 'Honour's hurt the sword must cure'?
 "Aha, and so i' the middle of each suit 1660
 "Trying i' the courts, — and you had three in play
 "With an appeal to the Pope's self beside, —
 "What, you may chop and change and right your wrongs
 "Leaving the law to lag as she thinks fit?"

That were too temptingly commodious, Count!
 One would have still a remedy in reserve
 Should reach the safest oldest sinner, you see!
 One's honour forsooth? Does that take hurt alone
 From the extreme outrage? I who have no wife,
 Being yet sensitive in my degree 1670
 As Guido, — must discover hurt elsewhere
 Which, half compounded-for in days gone by,
 May profitably break out now afresh,

Alt er fortalt.

De behøver næppe spørge om, hvad grev Guido siger,
da han nødvendigvis må sige noget. „Handlingen vedgår jeg — ”
(Han kan ikke vælge andet — men —) „jeg erklærer denne
handling for retfærdig og uundgåelig, — eftersom jeg
ikke havde nogen anden mulig end den at tage liv,
for at redde min ære, som betyder mere end livet.
Jeg havde en ægtemands rettigheder.” Til dette svares 1640
der omgående—: „Ingen af de tre havde gjort sig skyldig
i nogen forseelse, der fortjener en sådan straf,
hverken af hustruen, som forblev dig tro
eller af forældrene, som du selv først narrede,
berøvede, behandlede dårligt og så smed ud.
Du gjorde dem uret, og de udholdt uretten; din var fejlen.
Endvidere var grænsen for udholdenhed overskredet
og bevirkede at modvilje havde brug for hjælpemidler. —
Lad os undtagelsesvis antage det absurde og umulige tilfælde,
at du er helt uskyldig i de påståede beskyldninger, 1650
og de skyldige, der hvor du fæstner al skyld,
jo, men stadigvæk hvorfor denne krænkelse af loven?
Din selvudvalgte lov burde tjene sit formål,
hævne uret eller vise, at hævn ikke er en rettighed du har;
ja, kun når vægten i lovens hånd
bævrer imod dig og hælder til den
anden parts side, protesterer du,
afviser voldgift, farer ud af retssalen
og råber ‘Ærens krænkelse må sværdet helbrede’?
Ha! og således midt i hver sag 1660
der blev ført i retten, — og du havde tre i sving*
med yderligere en appel til paven selv, — hvabehar!
kan du være vægelsindet og samtidig få oprejsning for lidt skade,
mens du lader loven smøle, som den synes det er passende?”

Det ville være for fristende nemt, greve!
Man ville stadigvæk have et hjælpemiddel i reserve,
ville kunne nå den sikreste ældste synder, ikke sandt!†
Ens ære, i sandhed? Fjernes krænkelsen alene
ved den ekstreme voldshandling? Skønt jeg ikke er gift,
er jeg dog følsom på min egen måde, 1670
ligesom Guido, — kunne måske opdage krænkelse andetsteds,
gamle halvt accepterede krænkelse, der nu
meget fordelagtigt bryder frem på ny, og som

* tre sager: 1. sagen mod Comparini'erne angående medgiften, 2. sagen om Pompilias ansøgning om skilsmisse og endelig 3. sagen om hendes flugt (Ohio).

† ældste synder: den synder der begik synden for længst tid siden.

III. THE OTHER HALF-ROME

Need cure from my own expeditious hands.
The lie that was, as it were, imputed me
When you objected to my contract's clause, —
The theft as good as, one may say, alleged,
When you, co-heir in a will, excepted, Sir,
To my administration of effects,
— Aha, do you think law disposed of these?
My honour's touched and shall deal death around!
Count, that were too commodious, I repeat!
If any law be imperative on us all,
Of all are you the enemy: out with you
From the common light and air and life of man!

1680

behøves kureres af mine egne hurtige hænder.
Løgner som De, så at sige, beskyldte mig for*
da De gjorde indsigelser mod klausulen i min kontrakt, —
tyveriet, kunne man sige, så godt som påstået,
da De, medarving ifølge testamentet, gjorde indvendingen
mod min forvaltning af resultaterne,
— Ha! tro De loven bortskaffer disse? Disse er anslag
mod min ære, og jeg skal så sprede død omkring mig?
Greve, det ville være for fristende nemt, gentager jeg!
Hvis love virkelig skal gælde for os alle,
er du alles fjende: bort med dig,
bort fra almindeligt lys og luft og menneskeliv.

1680

---

* Her åbenbares det, at Det andet Halve Roms samtalepartner er en gammel forretningsforbindelse.

IV. Tertium Quid

True, Excellency — as his Highness says,
Though she's not dead yet, she's as good as stretched
Symmetrical beside the other two;
Though he's not judged yet, he's the same as judged,
So do the facts abound and superabound:
And nothing hinders that we lift the case
Out of the shade into the shine, allow
Qualified persons to pronounce at last,
Nay, edge in an authoritative word
Between this rabble's-brabble of dolts and fools 10
Who make up reasonless unreasoning Rome.
"Now for the Trial!" they roar: "the Trial to test
"The truth, weigh husband and weigh wife alike
"I' the scales of law, make one scale kick the beam!"
Law's a machine from which, to please the mob,
Truth the divinity must needs descend
And clear things at the play's fifth act — aha!
Hammer into their noddles who was who
And what was what. I tell the simpletons
"Could law be competent to such a feat 20
" 'T were done already: what begins next week
"Is end o' the Trial, last link of a chain
"Whereof the first was forged three years ago
"When law addressed herself to set wrong right,
"And proved so slow in taking the first step
"That ever some new grievance, — tort, retort,
"On one or the other side, — o'ertook i' the game,
"Retarded sentence, till this deed of death
"Is thrown in, as it were, last bale to boat
"Crammed to the edge with cargo — or passengers? 30
" *Trecentos inseris: ohe, jam satis est!*
" *'Huc appelle!'* — passengers, the word must be."
Long since, the boat was loaded to my eyes.
To hear the rabble and brabble, you'd call the case
Fused and confused past human finding out.
One calls the square round, t' other the round square —
And pardonably in that first surprise

4. Noget tredje

Sandt nok, Deres Excellence — som Hans Højhed siger,*
skønt hun ikke er død endnu, ligger hun så godt som udstrakt
symmetrisk ved siden af de to andre;
skønt hun endnu ikke er dømt, er han så godt som dømt,
således vrimler det med kendsgerninger og dette til overflod,
og intet hindrer, at vi løfter sagen
ud af skyggen ind i solskinnet, endelig tillader
kvalificerede personer at komme med deres erklæring,
ja, indskyde et autoritativt ord mellem
fæhoveder og tåbers forvirrede pøbelkævlery, 10
som udgør ufornuftige tankeløse Rom.
„Kom nu med retssagen!” råber de, „retssagen til at efterprøve
sandheden, veje i lige grad ægtemanden og konen
på lovens vægtskåle, få en af skålene til at ramme stangen!”
Loven er en maskine hvorfra, for at behage hoben,†
den guddommelige sandhed nødvendigvis må stige ned
og ordne tingene i stykkets femte akt — ha!
hamre ind i deres hoveder, hvem der var hvem,
og hvad der var hvad. Jeg fortæller dårerne:
„Var loven duelig til en sådan bedrift, 20
var det allerede gjort. Hvad der begynder næste uge,
er afslutningen på retssagen, sidste led af en kæde,
hvoraf det første blev smedet for tre år siden,‡
da loven beredte sig på at skaffe retfærdighed
og viste sig at være så langsom til at tage det første skridt,
at et eller andet nyt klagepunkt, — krænkelse, gengæld
af den ene eller anden part, — bestandig overrumplede processen,
forsinkede kendelsen, indtil dette drab
blev kastet ind, så at sige, sidste vareballe til båden,
der er lastet til rælingen med ladning — eller passagerer? 30
*‘Trehundrede propper I ind: oh, der er allerede nok!
Læg til her!’* — passagerer må være ordet.”§
For længe siden så jeg, at båden var overfyldt.
At lytte til hobs kiv, får én til at kalde sagen
flydende og forvirret hinsides menneskelig forståelse.
Én kalder firkanten rund en anden den runde firkantet —
og det er undskyldeligt i den første bestyrtelse

* Deres Excellence, en hertug, Hans Højhed, en prins, er *Noget tredjes* tilhørere. Samtalen eller monologen foregår i en salon. De tre sidder ved vinduet i nærheden af kortbordene.

† maskine: deus ex machina.

‡ tre år siden: i 1694, da Pietro anlagde sag for at få Pompilias medgift tilbage.

§ Horats: *Satirer* 1; 5; 12-13.

O' the blood that fell and splashed the diagram:
 But now we've used our eyes to the violent hue
 Can't we look through the crimson and trace lines? 40
 It makes a man despair of history,
 Eusebius and the established fact — fig's end!
 Oh, give the fools their Trial, rattle away
 With the leash of lawyers, two on either side —
 One barks, one bites, — Masters Arcangeli
 And Spreti, — that's the husband's ultimate hope
 Against the Fisc and the other kind of Fisc,
 Bound to do barking for the wife: bow-wow!
 Why, Excellency, we and his Highness here
 Would settle the matter as sufficiently 50
 As ever will Advocate This and Fiscal That
 And Judge the Other, with even — a word and a wink —
 We well know who for ultimate arbiter.
 Let us beware o' the basset-table — lest
 We jog the elbow of Her Eminence,
 Jostle his cards, — he'll rap you out a . . . st!
 By the window-seat! And here's the Marquis too!
 Indulge me but a moment: if I fail
 — Favoured with such an audience, understand! —
 To set things right, why, class me with the mob 60
 As understander of the mind of man!

The mob, — now, that's just how the error comes!
 Bethink you that you have to deal with *plebs*,
 The commonalty; this is an episode
 In burgess-life, — why seek to aggrandize,
 Idealize, denaturalize the class?
 People talk just as if they had to do
 With a noble pair that . . . Excellency, your ear!
 Stoop to me, Highness, — listen and look yourselves!

This Pietro, this Violante, live their life 70
 At Rome in the easy way that's far from worst
 Even for their betters, — themselves love themselves,
 Spend their own oil in feeding their own lamp
 That their own faces may grow bright thereby.
 They get to fifty and over: how's the lamp?

over blodet, som faldt og oversprøjtede tegningen,
 men nu hvor vi har vænnet vores øjne til den voldsomme farve,
 kan vi så ikke se gennem det højrøde og finde linjerne? 40
 Det fylder en mand med mismod for historieskrivningen,
 Eusebius og det anerkendte faktum — ikke en klink værd!*
 Åh, giv tåberne deres retssag, bralre væk
 med sagførererkoblet, to på hver side,
 én gør, én bider, — mestrene Arcangeli
 og Spreti, — dette er ægtemandens sidste håb mod
 den ene slags statsadvokat og den anden slags statsadvokat,[†]
 tvunget til at gå for hustruen: „vov, vov!”
 Nu vel, Deres Excellence, vi og Hans Højhed her
 ville ordne tingene så tilfredsstillende, 50
 som Forsvarer dit og Anklager dat og en eller anden
 Dommer nogensinde ville, med netop — ved et ord og et vink —
 vi ved udmærket hvem, som den endelige dommer.[‡]
 Lad os vogte os for bassetbordet — for ikke[§]
 at komme til at puffe til Hans Eminences albue,
 støde til hans kort, — han vil slynge en ed mod dig
 ved vinduessædet! Og her er også markisen!
 Tillad mig blot et øjeblik: hvis det mislykkes mig
 — begunstiget med et sådant publikum, forstås! —
 at få orden i tingene, godt, så sæt mig i klasse med hoben 60
 som kender af menneskesindet!

Hoben, — hør, det er netop derfra fejlen kommer!
 tænk på, at I har at gøre med plebejere,
 almuen; dette er en episode
 i borgerlivet, — hvorfor søge at ophøje,
 idealisere, afnaturalisere klassen?
 Folk taler jo, som om de havde at gøre
 med et par adelsfolk, som . . . Deres Excellence, hører De efter!
 Nedlad Dem Deres Højhed, — lyt og se for Dem selv!

Denne Pietro, denne Violante lever deres liv 70
 i Rom på den behagelige måde, som er langt fra værst
 selv for deres overmænd, — de elsker sig selv,
 bruger deres egen olie til at fylde deres egen lampe,
 så deres egen ansigter kan stråle derved.
 De bliver halvtreds og derover: hvordan er lampen?

* Eusebius (c. 264- c. 349), kirkehistoriens fader; her som eksempel på en seriøs historiker i modsætning det, der i øjeblikket foregår i Rom.

[†] Om sagførerne og advokaterne: Se tillægget 'Retspraksis i Italien' s. 512.

[‡] den endelige dommer: Paven, ifølge *Noget tredje*.

[§] basset: et kortspil. Den kortspillende er kardinal.

Full to the depth o' the wick, — moneys so much;
 And also with a remnant, — so much more
 Of moneys, — which there's no consuming now,
 But, when the wick shall moulder out some day,
 Failing fresh twist of tow to use up dregs, 80
 Will lie a prize for the passer-by, — to-wit
 Anyone that can prove himself the heir,
 Seeing, the couple are wanting in a child:
 Meantime their wick swims in the safe broad bowl
 O' the middle rank, — not raised a beacon's height
 For wind to ravage, nor dropped till lamp graze ground
 Like cresset, mudlarks poke now here now there,
 Going their rounds to probe the ruts i' the road
 Or fish the luck o' the puddle. Pietro's soul
 Was satisfied when cronies smirked, "No wine 90
 Like Pietro's, and he drinks it every day!"
 His wife's heart swelled her boddice, joyed its fill
 When neighbours turned heads wistfully at church,
 Sighed at the load of lace that came to pray.
 Well, having got through fifty years of flare,
 They burn out so, indulge so their dear selves,
 That Pietro finds himself in debt at last,
 As he were any lordling of us all:
 And, now that dark begins to creep on day,
 Creditors grow uneasy, talk aside, 100
 Take counsel, then importune all at once.
 For if the good fat rosy careless man,
 Who has not laid a ducat by, decease —
 Let the lamp fall, no heir at hand to catch —
 Why, being childless, there's a spilth i' the street
 O' the remnant, there's a scramble for the dregs
 By the stranger: so, they grant him no long day
 But come in a body, clamour to be paid.

What's his resource? He asks and straight obtains
 The customary largess, dole dealt out 110
 To, what we call our "poor dear shame-faced ones,"
 In secret once a month to spare the shame
 O' the slothful and the spendthrift, — pauper-saints
 The Pope puts meat i' the mouth of, ravens they,
 And providence he — just what the mob admires!
 That is, instead of putting a prompt foot
 On selfish worthless human slugs whose slime
 Has failed to lubricate their path in life,

fuld til det sidste af vægen, — så mange penge;
 og også med en rest, — så mange flere
 penge, — der ikke er noget forbrug af nu,
 men som, når vægen en dag er brugt op,
 da den mangler frisk tvundet garn til at opsuge bundfaldet, 80
 vil ligge som en pris til forbipasserende, — nemlig
 enhver som kan bevise, han er arving,
 idet de ser, at ægteparret er uden barn;
 imellemtiden svømmer vægen i den sikre brede skål
 af middelstørrelse, — ikke løftet til fyrtårnshøjde,
 så vinden kan hærge den, heller ikke bøjet ned indtil lampen
 skraber jorden, ligesom beggryden gadeunger rager op i snart her
 snart der, mens de går deres runde for at undersøge vejens hjulspor
 eller fisker efter lykken i pølen. Pietros sjæl
 var tilfreds, når gamle venner smiskede: „Der er ingen vin 90
 som Pietros, og han drikker den hver dag!”
 Hans kones hjerte svulmede hendes kjoleliv, nød dets fylde
 når naboer vendte deres hoveder længselsfuldt ved kirken,
 sukkede over den mængde af kniplinger, der kom for at bede.
 Nå, da de havde blusset i halvtreds år, brændte de
 i den grad ud, gav i den grad efter for deres eget kære selv,
 at Pietro til sidst måtte konstatere, at han havde gæld,
 da han for alle os var en hvilken som helst lilleherre.
 Og nu begyndte mørket at krybe ind over dagen,
 kreditorerne bliver urolige, taler sammen afsides, 100
 rådfører sig, plager ham så uophørligt.
 For hvis den gode fede rødmossede mand, som
 ikke har lagt en eneste dukat til side, dør —
 lader lampen falde, ingen arving til at fange den —
 ja, eftersom hun er barnløs, vil resten spildes på gaden,
 der er et kapløb om den fremmedes
 bundfald. Så de giver ham ikke nogen lang frist,
 men kommer samlet, råber på deres betaling.

Hvad er hans udvej? Han beder og opnår straks
 den sædvanlige gave, understøttelse uddelt 110
 til dem, vi kalder vore ‘kære skamfulde fattige’,*
 engang om måneden i det skjulte for at skåne
 de dovne og de ødsle for skam, — forarmede helgener,
 som paven putter mad i munden på, ravne er de,
 og han er forsynet — præcis hvad hoben beundrer!
 Det vil sige i stedet for at sætte en ufortøvet fod
 på selviske værdiløse menneskelige drog, hvis slim
 ikke har været i stand til smøre deres sti i livet,

* skamfulde fattige: fattige folk af god fødsel, eller som havde mistet deres penge (Ohio).

Why, the Pope picks the first ripe fruit that falls
 And gracious puts it in the vermin's way. 120
 Pietro could never save a dollar? Straight
 He must be subsidized at our expense:
 And for his wife — the harmless household sheep
 One ought not to see harassed in her age —
 Judge, by the way she bore adversity,
 O' the patient nature you ask pity for!
 How long, now, would the roughest marketman,
 Handling the creatures huddled to the knife,
 Harass a mutton ere she made a mouth
 Or menaced biting? Yet the poor sheep here, 130
 Violante, the old innocent burgess-wife,
 In her first difficulty showed great teeth
 Fit to crunch up and swallow a good round crime.
 She meditates the tenure of the Trust,
Fidei commissum is the lawyer-phrase,
 These funds that only want an heir to take —
 Goes o'er the gamut o' the creditor's cry
 By semitones from whine to snarl high up
 And growl down low, one scale in sundry keys, —
 Pauses with a little compunction for the face 140
 Of Pietro frustrate of its ancient cheer, —
 Never a bottle now for friend at need, —
 Comes to a stop on her own frittered lace
 And neighbourly condolences thereat,
 Then makes her mind up, sees the thing to do:
 And so, deliberate, snaps house-book clasp,
 Posts off to vespers, missal beneath arm,
 Passes the proper San Lorenzo by,
 Dives down a little lane to the left, is lost
 In a labyrinth of dwellings best unnamed, 150
 Selects a certain blind one, black at base,
 Blinking at top, — the sign of we know what, —
 One candle in a casement set to wink
 Streetward, do service to no shrine inside, —
 Mounts thither by the filthy flight of stairs,
 Holding the cord by the wall, to the tip-top,
 Gropes for the door i' the dark, ajar of course,
 Raps, opens, enters in: up starts a thing
 Naked as needs be — "What, you rogue, 't is you?
 "Back, — how can I have taken a farthing yet? 160
 "Mercy on me, poor sinner that I am!

ja, så plukker paven den første modne frugt, som falder,
 og lægger den nådigt på krybets vej. 120
 Kunne Pietro ikke selv spare en dollaro? Straks
 må han have understøttelse på vor bekostning;
 og hvad hans kone angår — det uskadelige husholdningsfår
 bør man ikke se pint i hendes alder —
 døm efter den måde hun bar modgang på,
 efter den tålmodige natur, man bad om medynk med!
 Hvor længe, nu, ville den groveste markedsmand,
 der tumler kreaturer, klumpet sammen til kniven,
 pine et hunfår, før det krænger mund 130
 eller truer med at bide? Dog det ulykkelige får her,
 Violante, den gamle uskyldige borgerkone
 viste i sin første forlegenhed store tænder,
 der passer til at knuse og nedsvælge en god rask forbrydelse.
 Hun overvejer ejerforholdet af det betroede gods,
overdrage med tillid er sagførerudtrykket,
 disse fonde som hun mangler en arving til at overtage —
 går gennem hele registret af kreditorernes råb,
 halvtonevis fra klynken til snerren højt oppe
 og støn langt nede, en skala i forskellige tonearter, —
 standser med lidt samvittighedsnag ved synet af 140
 Pietros ansigts gamle munterhed tilintetgjort, —
 aldrig en flaske nu til en ven i nød, —
 standser ved hendes egne luvslidte kniplinger
 og naboers venlige kondolencer derved,
 tager sig så sammen, ser hvad der skal gøres!
 og lukker derfor velovervejet spændet på husets regnskabsbog,
 skynder sig af sted til aftenbøn, messebogen under armen,
 går forbi selve San Lorenzokirken,
 dukker op i en lille gade til venstre, forsvinder
 i en labyrinth af boliger, det er bedst ikke at nævne, 150
 vælger en vis afsidesliggende, mørk i stueetagen,
 blinkende øverst — tegnet på vi ved godt hvad, —
 et lys i et vindue sat til at vinke
 mod gaden, yder ikke tjeneste til et alter indenfor, —
 stiger op af de beskidte trapper,
 mens hun holder i snoren langs væggen, helt til toppen,
 famler efter døren i mørket, på klem selvfølgelig,
 banker, åbner, går ind: en ting farer op, så nøgen
 som det er nødvendigt — : „Hvad, din slyngel, er det dig?*" 160
 Tilbage — hvordan kan jeg allerede have tjent en pennig?
 Vær mig nådig, arme synder som jeg er!

---

* slyngel: hendes alfons.

"Here's . . . why, I took you for Madonna's self
 "With all that sudden swirl of silk i' the place!
 "What may your pleasure be, my bonny dame?"
 Your Excellency supplies aught left obscure?
 One of those women that abound in Rome,
 Whose needs oblige them eke out one poor trade
 By another vile one: her ostensible work
 Was washing clothes, out in the open air
 At the cistern by Citorio; her true trade — 170
 Whispering to idlers, when they stopped and praised
 The ankles she let liberally shine
 In kneeling at the slab by the fountain-side,
 That there was plenty more to criticize
 At home, that eve, i' the house where candle blinked
 Decorously above, and all was done
 I' the holy fear of God and cheap beside.
 Violante, now, had seen this woman wash,
 Noticed and envied her propitious shape,
 Tracked her home to her house-top, noted too, 180
 And now was come to tempt her and propose
 A bargain far more shameful than the first
 Which trafficked her virginity away
 For a melon and three pauls at twelve years old.
 Five minutes' talk with this poor child of Eve,
 Struck was the bargain, business at an end —
 "Then, six months hence, that person whom you trust,
 "Comes, fetches whatsoever babe it be;
 "I keep the price and secret, you the babe,
 "Paying beside for mass to make all straight: 190
 "Meantime, I pouch the earnest-money-piece."

 Down stairs again goes fumbling by the rope
 Violante, triumphing in a flourish of fire
 From her own brain, self-lit by such success, —
 Gains church in time for the "Magnificat"
 And gives forth "My reproof is taken away,
 And blessed shall mankind proclaim me now,"
 So that the officiating priest turns round
 To see who proffers the obstreperous praise:
 Then home to Pietro, the enraptured-much 200
 But puzzled-more when told the wondrous news —

Her er . . . åh, jeg troede De var Jomfruen selv
 med alt det pludselige brus af silke her!
 Hvad ønske De, min nette frue?"
 Er der noget der er uklart for Deres Excellence?
 En af disse kvinder der findes en mængde af i Rom,
 hvis behov nøder dem til at føje et
 usselt hverv til et slet! hendes angivelige arbejde
 var at vaske tøj under åben himmel,
 ved cisternen ved Citoriopladsen, hendes sande hverv — * 170
 var at hviske til lediggængere, når de standsede
 og lovpriste hendes ankler, som hun gavmildt lod skinne,
 mens hun knælte under klaskene mod springsvandskanten,
 at der var meget mere til bedømmelse
 hjemme hos hende om aftenen i huset, hvor lys
 blinkede sømmeligt ovenover og alt blev gjort
 i hellig guds frygt og var desuden billigt.
 Violante havde nu set denne kvinde vaske,
 bemærket og misundt hendes nådige form,[†]
 sporet hende til hendes hjem og også bemærket, at hun boede 180
 i den øverste del af huset og var nu kommer for at friste hende
 og foreslå en handel langt mere skammelig end den første,
 som omsatte hendes jomfrudom
 for en melon og tre paoli, da hun var tolv år gammel.[‡]
 Fem minutters snak med dette arme barn af Eva,
 og handlen var indgået, forretningen afsluttet. —
 „Så seks måneder senere kommer den person,
 De har tillid til og griber hvilket spædbarn det end er;
 jeg beholder betalingen og hemmeligheden, De barnet,
 og betaler foruden for messen for at bringe alt i orden, 190
 i mellemtiden putter jeg det rede pengestykket ned i min pose.”

 Violante famler sig atter langs rebet ned ad trappen,
 triumferende i en fanfare af ild
 fra hendes egen hjerne, selvantændt af en sådan succes, —
 når kirken i tide til ‘Magnificat’
 og udstøder ‘Min skam er taget fra mig,
 og velsignet skal alle mennesker nu erklære mig,’
 så præsten, der forretter gudstjenesten, vender sig
 for at se hvem, der fremkommer med denne støjende lovprisning.[§]
 Så hjem til Pietro, den meget-henrevne, men mere-forvirrede
 da han får fortalt de vidunderlige nyheder — 200

* Citoriopladsen: Piazza di Monte Citorio.

† nådige form: hun er gravid.

‡ 3 paoli: 1½ shilling på Browns tid, se tillægget ‘Møntfod’.

§ Præsten reagerer, da Violante blander Luk. 1, 25 sammen med Luk. 1, 48 fra Magnifikat.

How orisons and works of charity,
 (Beside that pair of pinner and a coif,
 Birth-day surprise last Wednesday was five weeks)
 Had borne fruit in the autumn of his life, —
 They, or the Orvieto in a double dose.
 Anyhow, she must keep house next six months,
 Lie on the settle, avoid the three-legged stool,
 And, chiefly, not be crossed in wish or whim,
 And the result was like to be an heir. 210

Accordingly, when time was come about,
 He found himself the sire indeed of this
 Francesca Vittoria Pompilia and the rest
 O' the names whereby he sealed her his, next day.
 A crime complete in its way is here, I hope?
 Lies to God, lies to man, every way lies
 To nature and civility and the mode:
 Flat robbery of the proper heirs thus foiled
 O' the due succession, — and, what followed thence,
 Robbery of God, through the confessor's ear 220
 Debarred the most note-worthy incident
 When all else done and undone twelve-month through
 Was put in evidence at Easter-time.
 All other peccadillos! — but this one
 To the priest who comes next day to dine with us?
 'T were inexpedient; decency forbade.

Is so far clear? You know Violante now,
 Compute her capability of crime
 By this authentic instance? Black hard cold
 Crime like a stone you kick up with your foot 230
 I' the middle of a field?

I thought as much.
 But now, a question, — how long does it lie,
 The bad and barren bit of stuff you kick,
 Before encroached on and encompassed round
 With minute moss, weed, wild-flower — made alive
 By worm, and fly, and foot of the free bird?
 Your Highness, — healthy minds let bygones be,
 Leave old crimes to grow young and virtuous-like

hvordan bønner og menneskekærlige handlinger,
 (ud over hin hue med klapper, en fødselsdagsoverraskelse,
 som det sidste onsdag var fem uger siden han havde fået)
 havde båret frugt i hans livs efterår, —
 dem eller Orvietovinen i dobbelt dosis.*
 Under alle omstændigheder må hun forblive i huset de næste
 seks måneder, ligge på bænken. undgå den trebenede skammel
 og først og fremmest ikke hæmmes i ønsker og indfald
 og resultatet ville være at få en arving.

210

Derfor, da det var ved at være tid,
 fandt han sandelig sig selv som far til denne
 Francesca Vittoria Pompilia og resten af navnene,
 hvorved han den næste dag beseglede, at hun var hans.
 Er der ikke her en på sin vis fuldkommen forbrydelse?
 Lyver for Gud, lyver for mennesket, lyver på alle måder
 for naturen, loven og skik og brug.
 Et flovt tyveri, begået mod de sande arvinger, således narret
 af deres retmæssige arvefølge, — og, hvad deraf fulgte,
 et røveri mod Gud, siden hun i sit skrifte til skriftefaderen
 udelukkede den begivenhed, der var mest bemærkelsesværdig,
 da alt andet gjort og ugjort i løbet af tolv måneder
 blev bevidnet ved påsketid.†
 Alle andre er småsynder! — men at betro denne ene
 til præsten, som næste dag kommer til middag hos os?
 Det ville det være uhensigtsmæssigt; anstændighed forbød det.

220

Er det klart så langt? Tror De nu Violante
 beregner sin duelighed til forbrydelse
 ud fra dette autentiske tilfælde? Sort hård kold
 forbrydelse lig en sten man sparker op med sin fod
 midt på marken?

230

Det tænkte jeg nok.‡
 Men nu et spørgsmål, — hvor længe bliver den liggende,
 den dårlige og golde ting man sparker til,
 før der trænges ind på den og den omgives
 af ubetydeligt mos, ukrudt, vilde blomster — gjort levende
 af orm og flue og fod af den frie fugl?
 Deres Højhed, — sunde sind lader fortiden ligge,
 efterlader gamle forbrydelser til at vokse unge og dydsagtige

* Orvietovin: en let hvidvin fra Orvieto. — Sandsynligvis navnet på et medikament (PC)

† et røveri mod Gud ... påsketid: som troende katolik var Violante forpligtiget til at skrifte mindst en gang om året, sædvanligvis til påske (Clarendon).

‡ *Noget Tredje* svarer på et tegn/svar fra sine tilhørere.

I' the sun and air; so time treats ugly deeds:
 They take the natural blessing of all change. 240
 There was the joy o' the husband silly-sooth,
 The softening of the wife's old wicked heart,
 Virtues to right and left, profusely paid
 If so they might compensate the saved sin.
 And then the sudden existence, dewy-dear,
 O' the rose above the dungheap, the pure child
 As good as new created, since withdrawn
 From the horror of the pre-appointed lot
 With the unknown father and the mother known
 Too well, — some fourteen years of squalid youth, 250
 And then libertinage, disease, the grave —
 Hell in life here, hereafter life in hell:
 Look at that horror and this soft repose!
 Why, moralist, the sin has saved a soul!
 Then, even the palpable grievance to the heirs —
 'Faith, this was no frank setting hand to throat
 And robbing a man, but . . . Excellency, by your leave,
 How did you get that marvel of a gem,
 The sapphire with the Graces grand and Greek?
 The story is, stooping to pick a stone 260
 From the pathway through a vineyard — no-man's-land —
 To pelt a sparrow with, you chanced on this:
 Why now, do those five clowns o' the family
 O' the vinedresser digest their porridge worse
 That not one keeps it in his goatskin pouch
 To do flint's-service with the tinder-box?
 Don't cheat me, don't cheat you, don't cheat a friend
 But are you so hard on who jostles just
 A stranger with no natural sort of claim
 To the havings and the holdings (here's the point) 270
 Unless by misadventure, and defect
 Of that which ought to be — nay, which there's none
 Would dare so much as wish to profit by —
 Since who dares put in just so many words
 "May Pietro fail to have a child, please God!
 So shall his house and goods belong to me,
 The sooner that his heart will pine betimes"?
 Well then, God doesn't please, nor heart shall pine!
 Because he has a child at last, you see,
 Or selfsame thing as though a child it were, 280

i solen og luften; sådan behandler tiden hæslige bedrifter,
 de nyder al forandrings naturlige velsignelsen. 240
 Der var glæden ved mandens troskyldighed,
 blødgøringen af den gamle hustrus slette hjerte,
 dyder til højre og venstre, overdådigt betalt,
 hvis de således kunne kompensere for den bevarede synd.
 Og så den pludselige tilstedeværelse, dugkær,
 af rosen over møddingen, det rene barn
 så godt som nyskabt, siden blev det trukket bort
 fra rædslen ved den forudbestemte skæbne
 med den ukendte far og den alt for velkendte
 mor, — omkring fjorten års ussel ungdom, 250
 og så tøjlesløshed, sygdom, graven —
 helvede i livet her og herefter livet i helvede:
 betragt den rædsel, det ville være og så denne blide hvile her!
 Ja, moralist, synden har reddet en sjæl!
 Så er der arvingernes håndgribelige sorg —
 ærlig talt, dette var ingen djærv sætten hånden til struben
 og berøve et menneske, men . . . Deres Excellence, med Deres tilladelse,
 hvordan fik De den forunderlige juvel,
 safiren omgivet af de græske gratier?
 Historien er denne, idet De nedlod Dem til at samle en sten op 260
 fra stien gennem en vinmark — ingenmandsland —
 for at kaste den efter en spurv, faldt De over denne.
 Hvorfor fordøjer nu de fem bondekarle
 af vindyrkerens familie deres vælling så dårligere,
 at ikke en af dem beholder den i sin gedeskindspose*
 til at gøre flinttjeneste med fyrtøjet?
 Snyd ikke mig, snyd ikke Dem, snyd ikke en ven,[†]
 men er De så streng mod den, der blot dyster
 med en fremmed, der ikke har noget naturligt krav,
 på alt han ejer og har (dette er pointen), 270
 med mindre det er sket ved uheld eller mangel
 på det, som burde være der — ja, som der ikke er nogen,
 der ville vove så meget, som at ønske at drage fordel af —
 thi hvem vover at sige med netop så mange ord:
 „Gud give, at det mislykkes Pietro at få et barn!
 så skal han hus og gods tilhøre mig,
 jo tidligere, jo tidligere vil hans hjerte hentæres”?
 Nu vel, Gud giver ikke, heller ikke skal noget hjerte hentæres!
 For til sidst fik han et barn, forstår De,
 eller den selvsamme ting, som om det var et barn, 280

---

* den: stenen.

[†] *Noget tredje* taler til hertugen Hans Excellence, peger på sig selv og derefter på prinsen (Dem) (Cook).

He thinks, whose sole concern it is to think:
 If he accepts it why should you demur?
 Moreover, say that certain sin there seem,
 The proper process of unsinning sin
 Is to begin well-doing somehow else.
 Pietro, — remember, with no sin at all
 I' the substitution, — why, this gift of God
 Flung in his lap from over Paradise wall
 Steadied him in a moment, set him straight
 On the good path he had been straying from. 290
 Henceforward no more wilfulness and waste,
 Cuppings, carousings, — these a sponge wiped out.
 All sort of self-denial was easy now
 For the child's sake, the chatelaine to be,
 Who must want much and might want who knows what?
 And so, the debts were paid, habits reformed,
 Expense curtailed, the dowry set to grow.
 As for the wife, — I said, hers the whole sin:
 So, hers the exemplary penance. 'T was a text
 Whereon folk preached and praised, the district through: 300
 "Oh, make us happy and you make us good!
 "It all comes of God giving her a child:
 "Such graces follow God's best earthly gift!"

Here you put by my guard, pass to my heart
 By the home-thrust — "There's a lie at base of all."
 Why, thou exact Prince, is it a pearl or no,
 Yon globe upon the Principessa's neck?
 That great round glory of pellucid stuff,
 A fish secreted round a grain of grit!
 Do you call it worthless for the worthless core? 310
 (She doesn't, who well knows what she changed for it.)
 So, to our brace of burgesses again!
 You see so far i' the story, who was right,
 Who wrong, who neither, don't you? What, you don't?
 Eh? Well, admit there's somewhat dark i' the case,
 Let's on — the rest shall clear, I promise you.
 Leap over a dozen years: you find, these past,
 An old good easy creditable sire,
 A careful housewife's beaming bustling face,
 Both wrapped up in the love of their one child, 320
 The strange tall pale beautiful creature grown
 Lily-like out o' the cleft i' the sun-smit rock
 To bow its white miraculous birth of buds

tænker han, hvis eneste bekymring det er at tænke. Hvis han accepterer det, hvorfor skulle De så nære betænkeligheder?

Endvidere, lad os sige, at der på sin vis er syndet, den passende fremgangsmåde for at gøre synd syndfri er så at yde godgørenhed på en eller anden måde.

Pietro, — husk han ikke havde nogen skyld i barnets uægthed, — ja, denne Guds gave, kastet i hans skød hen over muren til paradiset, afstivede ham på et øjeblik, sendte ham straks afsted ad den gode sti, han var kommet bort fra.

290

Fremover ikke mere egensindighed og spild, drukture, sviren og sværmen — disse viskede en svamp ud, al slags selvfornektelse var let nu for barnets skyld, der skulle være den nye borgherre, som måtte ønske meget og kunne ønske, hvem ved hvad? og således blev gælden betalt, vaner reformeret, udgifter beskåret, medgiften sat til at vokse.

Hvad konen angik, — hendes var hele synden, sagde jeg: så hendes var den mønsterværdige bodsøvelse. Det var en tekst hvorover folk prædikede og lovpriste i hele egnen:

300

„Oh, gør os lykkelige og I gør os gode!

Det kommer alt sammen af, at Gud har skænket hende et barn: sådanne gode egenskaber følger med Gud bedste gave!”

Her kommer De forbi min parade, støder mod mit hjerte med et velrettet kårstød: — „Der ligger en løgn til grund for alt dette.”

Ja, du strikse Prins, er det en perle eller ikke hin kugle på Prinsessens hals?*

Den store runde pragt af gennemsigtigt stof, som en fisk udsondrede omkring et sandskorn!

Kalder De det værdiløst fordi dets kerne er værdiløst?

310

(Det gør hun ikke, som udmærket ved, hvad hun byttede for den.)

Så tilbage til vort par borgere! — De ser nu, så langt inde i historien, hvem der havde ret, hvem der havde uret og hvem, der ikke havde nogen af delene, ikke sandt? Hvad, det gør De ikke?

Virkelig? Nå jeg indrømmer, der er noget dunkelt i sagen, lad os fortsætte — resten vil blive klart, det lover jeg Dem.

Spring et dusin år over, og De finder, når disse er gået, en god gammel veltilpas hæderlig herre,

en omsorgsfuld husfrues travle ansigt,

begge opslugt af deres kærlighed til deres eneste barn,

320

det høje blege smukke fremmede væsen, vokset

liljeagtigt ud af kløften i en solramt klippe

for at bøj sin hvide mirakuløse fødsel af knopper,

---

* prinsesse eller fyrstinde: prinsens kone.

I' the way of wandering Joseph and his spouse, —
 So painters fancy: here it was a fact.
 And this their lily, — could they but transplant
 And set in vase to stand by Solomon's porch
 'T wixt lion and lion! — this Pompilia of theirs,
 Could they see worthily married, well bestowed,
 In house and home! And why despair of this 330
 With Rome to choose from, save the topmost rank?
 Themselves would help the choice with heart and soul,
 Throw their late savings in a common heap
 To go with the dowry, and be followed in time
 By the heritage legitimately hers:
 And when such paragon was found and fixed,
 Why, they might chant their "*Nunc dimittis*" straight.

Indeed the prize was simply full to a fault,
 Exorbitant for the suitor they should seek,
 And social class should choose among, these cits. 340
 Yet there's a latitude: exceptional white
 Amid the general brown o' the species, lurks
 A burgess nearly an aristocrat,
 Legitimately in reach: look out for him!
 What banker, merchant, has seen better days,
 What second-rate painter a-pushing up,
 Poet a-slipping down, shall bid the best
 For this young beauty with the thumping purse?
 Alack, were it but one of such as these
 So like the real thing that they pass for it, 350
 All had gone well! Unluckily, poor souls,
 It proved to be the impossible thing itself,
 Truth and not sham: hence ruin to them all.

For, Guido Franceschini was the head
 Of an old family in Arezzo, old
 To that degree they could afford be poor
 Better than most: the case is common too.
 Out of the vast door 'scutcheoned overhead,
 Creeps out a serving-man on Saturdays
 To cater for the week, — turns up anon 360
 I' the market, chaffering for the lamb's least leg,
 Or the quarter-fowl, less entrails, claws and comb:
 Then back again with prize, — a liver begged

ligesom den vandrende Josef og hans ægtefælle, —
 sådan fantaserer malerne, her var det en kendsgerning.
 Og denne lilje, — kunne de blot omplante
 og sætte den i vase for at stå ved Salomons tronsal
 mellem løve og løve! — se denne deres Pompilia
 værdigt gift, vel anbragt i hus og hjem!
 Og hvorfor opgive håbet om dette med 330
 hele Rom at vælge imellem, bortset fra den øverste rangklasse?
 De selv ville støtte valget med hjerte og sjæl,
 kaste deres seneste opsparing i en fælles kurv
 til at gå med til medgiften, og som med tiden
 ville blive fulgt op af hendes legitime arv,
 og når et sådant forbillede blev fundet og fæstet,
 jamen, de kunne synge deres '*Herre, nu lader du*' lige ud.[†]

I sandhed gevinsten var så stor, at det var en fejl,
 overdreven stor for den bejler, de skulle søge efter,
 og den socialklasse de skulle søge i, disse borgerfolk. 340
 Dog er der spillerum. Usædvanlig hvid,
 midt i arternes almindelige brune, gemmer der sig
 en borgerlig, næsten en aristokrat, lovligt
 inden for rækkevidde: hold udkig efter ham!
 Hvilken vekselerer eller købmand, der har set bedre dage,
 hvilken andenrangs maler på vej op,
 digter på vej ned, skal give det bedste bud
 på denne unge skønhed med den dunkende pung?
 Ak! var det blot sådan en af disse, der er
 så lig den virkelige ting, de går for at være, 350
 var alt gået godt! Ulykkeligvis, arme sjæle,
 viste det sig at være den umulige ting selv,[‡]
 der blev virkelig og ikke skammen: heraf alles ruin.

For Guido Franceschini var overhoved for en
 gammel familie i Arezzo, i så høj grad gammel,
 at de bedre kunne tillade sig at være fattige
 end de fleste; tilfældet er til og med almindeligt.
 Ud af den vældige dør med våbenskjoldet over,
 kryber en opvarter på søndage
 for at skaffe mad til en uge, — dukker straks op 360
 på markedet, købslår om lammets ringeste ben,
 eller det kvarte af en fugl på nær indvolde, klør og kam,
 så tilbage med skatten, — en lever tigget sig til

* Blomster springer op på stien for Josef og Maria på vej til Ægypten; fra den kristne folklore (Ohio).

† '*Herre! nu lader du din tjener gå bort i fred, som du har sagt.*' Luk. 2, 29.

‡ umulige ting: at ægtemanden blev aristokrat.

Into the bargain, gizzard overlooked.
 He's mincing these to give the beans a taste,
 When, at your knock, he leaves the simmering soup,
 Waits on the curious stranger-visitant,
 Napkin in half-wiped hand, to show the rooms,
 Point pictures out have hung their hundred years,
 "Priceless," he tells you, — puts in his place at once 370
 The man of money: yes, you're banker-king
 Or merchant-kaiser, wallow in your wealth
 While patron, the house-master, can't afford
 To stop our ceiling-hole that rain so rots:
 But he's the man of mark, and there's his shield,
 And yonder's the famed Rafael, first in kind,
 The painter painted for his grandfather,
 And you have paid to see: "Good morning, Sir!"
 Such is the law of compensation. Still
 The poverty was getting nigh acute; 380
 There gaped so many noble mouths to feed,
 Beans must suffice unflavoured of the fowl.
 The mother, — hers would be a spun-out life
 I' the nature of things; the sisters had done well
 And married men of reasonable rank:
 But that sort of illumination stops,
 Throws back no heat upon the parent-hearth.
 The family instinct felt out for its fire
 To the Church, — the Church traditionally helps
 A second son: and such was Paolo, 390
 Established here at Rome these thirty years,
 Who played the regular game, — priest and Abate,
 Made friends, owned house and land, became of use
 To a personage: his course lay clear enough.
 The youngest caught the sympathetic flame,
 And, though unfledged wings kept him still i' the cage,
 Yet he shot up to be a Canon, so
 Clung to the higher perch and crowed in hope.
 Even our Guido, eldest brother, went
 As far i' the way o' the Church as safety seemed, 400
 He being Head o' the House, ordained to wive, —
 So, could but dally with an Order or two
 And testify good-will i' the cause: he clipped
 His top-hair and thus far affected Christ.
 But main promotion must fall otherwise,

i handlen, kråsen ignoreret.

Han hakker disse for at give bønnerne smag;
 så, ved din banken, forlader han den simrende suppe,
 betjener den fremmede nysgerrige besøgende,
 med forklæde i halvt-tørret hånd, for at vise værelserne,
 udpege billeder, der har hængt der i hundrede år.
 „Uvurderlige” fortæller han dig, — sætter straks
 pengemanden på plads. „Ja, du er bankkonge,
 eller købmandskejser, I vælter jer i jeres rigdom,
 mens patronen, husherren ikke har råd til
 til at stoppe hullet i vores loft, som regnen rådner,
 men han er en mand med en rang, og der er hans skjold,
 og der henne er den berømte Rafael, den eneste af sin art,
 som maleren malede for hans bedstefar,
 og du har betalt for at se: God morgen hr.!”

370

Således er loven om compensation. Alligevel
 var fattigdommen nær ved at være akut;
 der gabede så mange adelige munde at mætte,
 bønner uden krydret af fuglen måtte være tilstrækkeligt.
 Moderen, — hendes liv ville blive langstrakt
 i følge tingenes natur; søstrene havde klaret sig godt
 og giftet mænd af rimelig rang,
 men den slags glans stopper,
 tilfører ingen hede til forældrearnen.

380

Familieinstinktet trådte af for dets lidenskab*
 for kirken, — kirken hjælper traditionelt
 den næste søn, og på denne måde havde Paolo
 været etableret i Rom disse tredive år.

390

Han spillede det regulære spil, — præst og abbed,
 fandt venner, ejede hus og jord, blev nyttig
 for en fornem person: hans kurs lå klar nok.

Den yngste fangede den medfølelse flamme,
 og skønt uparate vinger stadig holdt ham i buret,
 skød han dog op til at blive kannik, klyngede sig
 således til den højere pind og galede håbefuldt.†

Selv vor Guido, den ældste bror, gik
 så langt i kirkens retning, som det synes sikkert;
 han var slægtens overhoved, bestemt til at gifte sig, —
 så han kunne blot pjanke med en orden eller to
 og bekræfte sin god vilje for sagen. Han barberede
 sin isse og efterlignede således Kristus.‡

400

Men vigtige forfremmelser må ske på anden vis,

* familieinstinktet: krigerinstinktet veg for lidenskaben for kirken.

† galede håbefuldt: om at komme op på den højeste pind.

‡ ‘tonsuren symboliserede tornekrone Kristus bar på vej til Golgata’ (Ohio).

Though still from the side o' the Church: and here was he
 At Rome, since first youth, worn threadbare of soul
 By forty-six years' rubbing on hard life,
 Getting fast tired o' the game whose word is — "Wait!"
 When one day, — he too having his Cardinal 410
 To serve in some ambiguous sort, as serve
 To draw the coach the plumes o' the horses' heads, —
 The Cardinal saw fit to dispense with him,
 Ride with one plume the less; and off it dropped.

Guido thus left, — with a youth spent in vain
 And not a penny in purse to show for it, —
 Advised with Paolo, bent no doubt in chafe
 The black brows somewhat formidably, growled
 "Where is the good I came to get at Rome?
 "Where the repayment of the servitude 420
 "To a purple popinjay, whose feet I kiss,
 "Knowing his father wiped the shoes of mine?"

"Patience," pats Paolo the recalcitrant —
 "You have not had, so far, the proper luck,
 "Nor do my gains suffice to keep us both:
 "A modest competency is mine, not more.
 "You are the Count however, yours the style,
 "Heirdom and state, — you can't expect all good.
 "Had I, now, held your hand of cards . . . well, well —
 "What's yet unplayed, I'll look at, by your leave, 430
 "Over your shoulder, — I who made my game,
 "Let's see, if I can't help to handle yours.
 "Fie on you, all the Honours in your fist,
 "Countship, Househeadship, — how have you misdealt!
 "Why, in the first place, these will marry a man!
 "*Notum tonsoribus!* To the Tonsor then!
 "Come, clear your looks, and choose your freshest suit,
 "And, after function's done with, down we go
 "To the woman-dealer in perukes, a wench
 "I and some others settled in the shop 440
 "At Place Colonna: she's an oracle. Hmm!
 " 'Dear, 't is my brother: brother 't is my dear.
 " 'Dear, give us counsel! Whom do you suggest
 " 'As properest party in the quarter round
 " 'For the Count here? — he is minded to take wife,
 " 'And further tells me he intends to slip
 " 'Twenty *zecchines* under the bottom-scalp

skønt stadigvæk inden for kirken. Og her var han
i Rom, siden den første ungdom, med en tyndslidt sjæl
af seksogfyrrer års gnubben sig på det hårde liv
og hurtigt træt af spillet, hvis løsen er — ‘Vent’!
Da en dag, — for også han havde sin kardinal
at tjene på en eller anden tvetydig måde, såsom
at hente fjerene til karethestens hoveder, —
kardinalen fandt det formålstjenligt at skaffe sig af med ham,
at køre med en fjer mindre; og af faldt den.

410

Guido, der således var overladt, — med en spildt ungdom
og ikke en penning i pungen til at vise som løn derfor, —
til Paolos rådgivning, rynkede uden tvivl i forbitrelse
de noget formidable sorte bryn og stønnede:
„Hvor er det gode, jeg kom til Rom for at få?
Hvor er gengældelsen for mit slaveri
for en purpurklædt papegøje, hvis fødder jeg kysser,
mens jeg ved, hans far tørrede mine sko?”

420

„Tålmodighed,” klapper Paolo den genstridige —
„du har indtil videre ikke haft det behørigt held,
jeg tjener heller ikke nok til at underholde os begge.
Jeg har en beskeden kompetence, ikke mere.
Det er imidlertid dig, der er greve, du har titlen,
arveskabet og godset, — du kan ikke forvente at få alle goderne.
Hør, havde jeg haft dine kort på hånden . . . nå ja da —
hvad du endnu ikke har spillet ud, vil jeg, med din tilladelse,
se med over din skulder, — jeg fik min melding i hus,
lad os se, om jeg kan hjælpe med til at spille din.
Fy, skam dig! du har alle honnørererne i din næve,
grevskab, husherreskab, — hvor har du dog spillet dårligt!
Jamen, for det første, disse vil gifte en mand!
Det er kendt af barberer! Til barberen så!
Kom, shine op, og vælg dit nyeste sæt tøj,
og når du er klar, går vi ned til
den kvindelige parykhandler, et fruentimmer
jeg og nogle andre anbragte i butikken
ved Colonnapladsen, hun er et orakel. Hmm!
‘Kære ven, dette er min bror, bror! dette er min kære ven.
Kære ven, rådgiv os! Hvem vil du anse
for det mest passende parti her i kvarteret
for greven her? — han har til sinds at gifte sig,
og endvidere fortæller han mig, at det er hans hensigt
at lægge tyve *zeckiner* under bundskalpen på sin *

430

440

* (guld)zeckin: 10 shilling på Brownings tid, se tillægget ‘Møntfod’.

" 'Of his old wig when he sends it to revive
 " 'For the wedding: and I add a trifle too.
 " 'You know what personage I'm potent with.' " 450
 And so plumped out Pompilia's name the first.
 She told them of the household and its ways,
 The easy husband and the shrewder wife
 In Via Vittoria, — how the tall young girl,
 With hair black as yon patch and eyes as big
 As yon pomander to make freckles fly,
 Would have so much for certain, and so much more
 In likelihood, — why, it suited, slipped as smooth
 As the Pope's pantoufle does on the Pope's foot.
 "I'll to the husband!" Guido ups and cries. 460
 "Ay, so you'd play your last court-card, no doubt!"
 Puts Paolo in with a groan — "Only, you see,
 "'T is I, this time, that supervise your lead.
 "Priests play with women, maids, wives, mothers — why?
 "These play with men and take them off our hands.
 "Did I come, counsel with some cut-beard gruff
 "Or rather this sleek young-old barberess?
 "Go, brother, stand you rapt in the ante-room
 "Of Her Efficacy my Cardinal
 "For an hour, — he likes to have lord-suitors lounge, — 470
 "While I betake myself to the grey mare,
 "The better horse, — how wise the people's word! —
 "And wait on Madam Violante."

Said and done.

He was at Via Vittoria in three skips:
 Proposed at once to fill up the one want
 O' the burgess-family which, wealthy enough,
 And comfortable to heart's desire, yet crouched
 Outside a gate to heaven, — locked, bolted, barred,
 Whereof Count Guido had a key he kept
 Under his pillow, but Pompilia's hand 480
 Might slide behind his neck and pilfer thence.
 The key was fairy; its mere mention made
 Violante feel the thing shoot one sharp ray
 That reached the womanly heart: so — "I assent!
 Yours be Pompilia, hers and ours that key
 To all the glories of the greater life!
 There's Pietro to convince: leave that to me!"

gamle paryk, når han sender den for at få den frisket op
 til brylluppet; og jeg tilføjer også en ubetydelighed.
 Du ved hvilken fornem person jeg har omgang med.' ” 450
 Og således plumpede Pompilias navn ud som det første.
 Hun fortalte dem om husstanden og dens forhold,
 den troskyldige husbond og den mere drevne hustru
 på Via Vittoria, — hvordan den høje unge pige
 med hår så sort som den skønhedsplet dér og øjne så store*
 som hin desmerkugle, der kan få fregner til at flygte,
 med sikkerhed ville have så meget og med sandsynlighed
 så meget mere, — åh ja, det passede, smuttede så let på,
 som pavens tøffel smutter på pavens fod.
 „Jeg vil afsted til ægtemanden!” springer Guido råbende op. 460
 „Ja sådan ville du spille dit sidste hofkort, uden tvivl!”†
 indskyder Paolo stønnede. — „Det er bare det, ser du,
 at det er mig, som denne gang overvåger dit lederskab.
 Præster leger med kvinder, piger, hustruer, mødre — ikke sandt?
 Disse leger med mænd og tager dem ud af vore hænder.
 Kom jeg for at rådføre mig med en eller anden rageknivs-grovkarl
 eller snarere med denne velplejede unggamle barbereske?
 Gå, bror, stå du henrevet i forkammeret
 til Hans Duelighed, min kardinal, i en time,
 — han holder af at have adelige ansøgere ventende, — 470
 medens jeg begiver mig hen til den grå hoppe,
 den bedste af hestene, — hvor vist er ikke folkets ord! —
 og opvarter Fru Violante.”

Som sagt så gjort.

I tre hop var han i Via Vittoria,
 foreslog straks at opfylde borgerfamiliens
 ene ønske. Familien som, skønt den var velhavende nok
 og så komfortable som hjertet lystede, dog stod på spring
 uden for himlens port, — låst, boltet, stænget,
 hvortil grev Guido havde en nøgle, som han gemte
 under sin hovedpude, men Pompilias hånd 480
 kunne glide bag hans hals og rapse den derfra.
 Nøglen var féagtig; dens blotte omtale fik Violante
 til at føle at tingen udsendte en eneste skarp stråle,
 som nåede det kvindelige hjerte, så: — „Jeg samtykker!
 Pompilia er jeres, hendes og vor er hin nøgle
 til al pragt ved det fornemme liv!
 Pietro skal ganske vist overbevises: overlad det til mig!”

* skønhedsplet eller skønhedsplaster var kosmetik til at fremhæve hudens hvidhed. *Noget tredje* peger på en dame i salonen (Clarendon). — desmerkugle: kugle af pomade til huden mod fregner.

† hofkort: billedkort.

Then was the matter broached to Pietro; then
 Did Pietro make demand and get response
 That in the Countship was a truth, but in 490
 The counting up of the Count's cash, a lie.
 He thereupon stroked grave his chin, looked great,
 Declined the honour. Then the wife wiped tear,
 Winked with the other eye turned Paolo-ward,
 Whispered Pompilia, stole to church at eve,
 Found Guido there and got the marriage done,
 And finally begged pardon at the feet
 Of her dear lord and master. Whereupon
 Quoth Pietro — "Let us make the best of things!"
 "I knew your love would license us," quoth she: 500
 Quoth Paolo once more, "Mothers, wives and maids,
 "These be the tools wherewith priests manage men."

Now, here take breath and ask, — which bird o' the brace
 Decoyed the other into clapnet? Who
 Was fool, who knave? Neither and both, perchance.
 There was a bargain mentally proposed
 On each side, straight and plain and fair enough;
 Mind knew its own mind: but when mind must speak,
 The bargain have expression in plain terms,
 There came the blunder incident to words, 510
 And in the clumsy process, fair turned foul.
 The straight backbone-thought of the crooked speech
 Were just — "I Guido truck my name and rank
 For so much money and youth and female charms." —
 "We Pietro and Violante give our child
 "And wealth to you for a rise i' the world thereby."
 Such naked truth while chambered in the brain
 Shocks nowise: walk it forth by way of tongue, —
 Out on the cynical unseemliness!
 Hence was the need, on either side, of a lie 520
 To serve as decent wrappage: so, Guido gives
 Money for money, — and they, bride for groom,
 Having, he, not a doit, they, not a child
 Honestly theirs, but this poor waif and stray.
 According to the words, each cheated each;
 But in the inexpressive barter of thoughts,
 Each did give and did take the thing designed,
 The rank on this side and the cash on that —
 Attained the object of the traffic, so.
 The way of the world, the daily bargain struck 530
 In the first market! Why sells Jack his ware?

Så blev sagen forelagt Pietro;
 så spurgte Pietro sig for og fik det svar,
 at det var sandt med grevskabet, men 490
 den angivne sum af grevens rede penge var løgn.
 Derpå gned han alvorligt sin hage, så betydningsfuld ud
 og afslog æren. Så tørrede konen tårer,
 blinkede med det andet øje vendt mod Paolo,
 hviskede til Pompilia, sneg sig til kirken om aftenen,
 fandt Guido dér og fik ægteskabet indgået
 og bad til sidst om tilgivelse for fødderne
 af hendes kære herre og mester. Hvorpå
 Pietro udbrød: — „Lad os få det bedste ud af det!”
 „Jeg vidste, at du af kærlighed ville give os din tilladelse,” 500
 sagde hun. Paolo sagde endnu engang: „Mødre, hustruer og piger
 disse er værktøjet hvormed præster styrer mænd.”

Nu, pust ud her og spørg, — hvilken fugl af parret
 lokkede den anden i fuglenettet? Hvem
 var nar, hvem var knægt? Ingen eller begge, måske.
 Rent intellektuelt blev der på hver side foreslået
 en handel, der var tydelig, enkel og ærlig nok.
 I tankerne var det ligetil, men når tanker må tale,
 handelen udtrykkes i enkle termer,
 opstod den grove fejl, som følger med ord, 510
 og i den kluntede proces blev det fagre til det fæle.
 Den fordrejede tales lige rygradstanke
 var retfærdig nok: — „Jeg Guido, giver mit navn og rang
 i bytte for så mange penge og ungdom og kvindelige ynder.” —
 „Vi Pietro og Violante giver vort barn
 og rigdom til Dem for derved at stige højere op i samfundet.”
 Sådan nøgen sandhed, mens den er indelukket i hjernen,
 chokerer ingenlunde, vandrers den ud med tungen, —
 vandrers den ud på den kyniske usømmelighed!
 Deraf behovet på begge sider for en løgn 520
 til at tjene som et anstændigt omsvøb. Så Guido giver
 penge for penge, — og de giver brud for brudgom,
 mens han ikke havde en klink og de ikke et barn, der på
 ærlig vis var deres, kun denne hjemløse og husvilde stakkel.
 Ifølge ordene snyd de hinanden;
 men i tankernes udtalte tuskhandel
 gav og tog hver af dem den ting, som det var planlagt,
 rangen på denne side og rede penge på den anden — og
 erhvervede således ved denne trafik den ønskede genstand.
 Det er verdens gang, den daglige handel blev afsluttet 530
 på den første torvedag! Hvorfor sælger Jack sin vare?

"For the sake of serving an old customer."
 Why does Jill buy it? "Simply not to break
 "A custom, pass the old stall the first time."
 Why, you know where the gist is of the exchange:
 Each sees a profit, throws the fine words in.
 Don't be too hard o' the pair! Had each pretence
 Been simultaneously discovered, stript
 From off the body o' the transaction, just
 As when a cook (will Excellency forgive?) 540
 Strips away those long rough superfluous legs
 From either side the crayfish, leaving folk
 A meal all meat henceforth, no garnishry,
 (With your respect, Prince!) — balance had been kept,
 No party blamed the other, — so, starting fair,
 All subsequent fence of wrong returned by wrong
 I' the matrimonial thrust and parry, at least
 Had followed on equal terms. But, as it chanced,
 One party had the advantage, saw the cheat
 Of the other first and kept its own concealed: 550
 And the luck o' the first discovery fell, beside,
 To the least adroit and self-possessed o' the pair.
 'T was foolish Pietro and his wife saw first
 The nobleman was penniless, and screamed
 "We are cheated!"

Such unprofitable noise
 Angers at all times: but when those who plague,
 Do it from inside your own house and home,
 Gnats which yourself have closed the curtain round,
 Noise goes too near the brain and makes you mad.
 The gnats say, Guido used the candle-flame 560
 Unfairly, — worsened that first bad of his,
 By practising all kinds of cruelty
 To oust them and suppress the wail and whine, —
 That speedily he so scared and bullied them,
 Fain were they, long before five months had passed,
 To beg him grant, from what was once their wealth,
 Just so much as would help them back to Rome
 Where, when they finished paying the last doit
 O' the dowry, they might beg from door to door.
 So say the Comparini — as if it came 570
 Of pure resentment for this worse than bad,
 That then Violante, feeling conscience prick,
 Confessed her substitution of the child

„Fordi han ønsker at tjene en gammel kunde.”
 Hvorfor køber Jill den? — Simpelthen for ikke at bryde
 en vane ved for første gang blot at passere den gamle bod.”
 Åh, De ved, hvad der er kernen i udvekslingen:
 hver har øjnet et udbytte, kaster de fine ord ind.
 Vær ikke for hård ved ægteparret! Var hver forstillelse
 blevet opdaget samtidigt, flået af
 transaktionens krop, — ligesom
 når en kok (hvis Deres Excellence tilgiver?)
 får de lange grove overflødige ben af
 på hver side af krebsen og dermed giver
 folk et måltid, der udelukkende består af kød, ingen garniture,
 (med al respekt Prins!) — var ligevægten blevet opretholdt, og
 ingen part ville dadle den anden, — så da den begyndte fredeligt,
 havde al efterfølgende fægtning, hvor uret gengældtes med uret
 i det ægteskabelige stød og parade, i det mindste
 påfulgt på lige vilkår. Men som det hændte,
 havde den ene part fordel, den så den andens
 bedrageri først og holdt sit eget skjult;
 og heldet ved denne førsteopdagelse tilfaldt, for øvrigt,
 den mindst smidige og beherskede af parterne.
 Det var tåbelige Pietro og hans kone som først så,
 at adelsmanden var pengeløs og de skreg:
 „Vi er blevet snydt!”

540

550

Sådan nyttesløs støj
 vækker altid vrede, men når de, — som plager,
 gør det inde i dit eget hus og hjem, —
 er myg, du selv har lukket forhænget omkring,
 går støjen hjernen for nær og gør dig gal.
 Myggene siger, at Guido brugte kerteflammen
 unfair, — forværrede den første af hans slette handlinger
 ved at praktisere al slags grusomhed
 for at fordrive dem og standse hylene og hvinene, —
 at han hurtigt i den grad skræmte og tyranniserede dem,
 at de var nødt til, længe før fem måneder var gået,
 at tigge ham om at give dem af det, der engang var deres rigdom,
 lige netop så meget, som ville hjælpe dem tilbage til Rom,
 hvor de, når de var færdige med at betale den sidste
 hvid af medgiften, kunne tigge fra dør til dør.
 Derfor siger Comparini'erne — som om det var
 af ren harme over dette værre end slet, —
 at Violante, da hun følte samvittigheden nage,
 så tilstod, at hun havde udskiftet barnet,

560

570

---

* dette værre end slet: at Guido var fattig.

Whence all the harm came, — and that Pietro first
 Bethought him of advantage to himself
 I' the deed, as part revenge, part remedy
 For all miscalculation in the pact.

On the other hand "Not so!" Guido retorts —
 "I am the wronged, solely, from first to last,
 "Who gave the dignity I engaged to give, 580
 "Which was, is, cannot but continue gain.
 "My being poor was a bye-circumstance,
 "Miscalculated piece of untowardness,
 "Might end to-morrow did heaven's windows ope,
 "Or uncle die and leave me his estate.
 "You should have put up with the minor flaw,
 "Getting the main prize of the jewel. If wealth,
 "Not rank, had been prime object in your thoughts,
 "Why not have taken the butcher's son, the boy
 "O' the baker or candlestick-maker? In all the rest, 590
 "It was yourselves broke compact and played false,
 "And made a life in common impossible.
 "Show me the stipulation of our bond
 "That you should make your profit of being inside
 "My house, to hustle and edge me out o' the same,
 "First make a laughing-stock of mine and me,
 "Then round us in the ears from morn to night
 "(Because we show wry faces at your mirth)
 "That you are robbed, starved, beaten and what not!
 "You fled a hell of your own lighting-up, 600
 "Pay for your own miscalculation too:
 "You thought nobility, gained at any price,
 "Would suit and satisfy, — find the mistake,
 "And now retaliate, not on yourselves, but me.
 "And how? By telling me, i' the face of the world,
 "I it is have been cheated all this while,
 "Abominably and irreparably, — my name
 "Given to a cur-cast mongrel, a drab's brat,
 "A beggar's bye-blow, — thus depriving me
 "Of what yourselves allege the whole and sole 610
 "Aim on my part i' the marriage, — money to-wit.
 "This thrust I have to parry by a guard
 "Which leaves me open to a counter-thrust
 "On the other side, — no way but there's a pass
 "Clean through me. If I prove, as I hope to do,
 "There's not one truth in this your odious tale
 "O' the buying, selling, substituting — prove

hvorfra al skade var kommet, — og at Pietro først
kun så handlingen som en fordel for ham selv,
delvis ved den hævn, delvis ved den trøst
for al fejlvurdering i pagten, som den gav ham.

På den anden side: „Sådan var det ikke!” tog Guido til genmæle. —
„Jeg er den forurettede, alene, som fra først til sidst,
gav den værdighed, jeg forpligtede mig til at give, 580
som var, og er, og ikke kan være andet end en fortsat gevinst.
Min fattigdom var en biomstændighed,
en ubekvem fejleregning,
kunne slutte i morgen, hvis himlens vinduer åbnede sig
eller onkel døde og efterlod mig sin ejendom.
I skulle have fundet jer i den mindre brist
ved at få hoveddelen af juvelens værdi. Hvis rigdom
og ikke rang havde været det vigtigste for jer,
hvorfor tog I så ikke slagterens søn, bagerens
eller kertemagerens dreng? I alt det resterende 590
var det jer selv, der brød overenskomsten og spillede falsk
og gjorde et liv i fællesskab umuligt.
Vis mig den klausul i vor aftale, der siger,
at I skulle få jeres udbytte af at være indenfor i mit
hus ved at presse og lidt efter lidt skubbe mig ud af samme,
først gøre mig og mine til genstand for latter,
dernæst tude os ørene fulde fra morgen til aften
(fordi vi skærer grimasser over jeres glæde)
at I er berøvet, forsultet, slået og jeg ved ikke hvad!
I flygtede fra et helvede I selv tændte, 620
betal også for jeres egne fejleregninger.
I troede at adelskab, vundet for enhver pris,
ville passe og tilfredsstille jer, — I opdager fejltagelsen
og giver nu mig skylden, ikke jer selv, og gengælder det på mig.
Og hvordan? Ved for hele verden at fortælle mig, ,
mig, som er den, der er blevet bedraget i al denne tid,
afskyeligt og uopretteligt, — at mit navn er
givet til en bastard kastet af en køter, en skøges unge,
en tiggers uægte barn, — og således berøve mig
for det, I selv påstår, er mit hele og eneste 610
mål for ægteskabet, — nemlig penge.
Dette stød må jeg afværge med en parade,
som på den anden side gør mig åben for
modstød, — kan ikke undgå, at et udfald
går lige gennem mig. Hvis jeg beviser, hvilket jeg håber at gøre,
at der intet sandt er i denne jeres modbydelige historie
om at købe, sælge, erstatte — beviser

"Your daughter was and is your daughter, — well,
 "And her dowry hers and therefore mine, — what then?
 "Why, where's the appropriate punishment for this 620
 "Enormous lie hatched for mere malice' sake
 "To ruin me? Is that a wrong or no?
 "And if I try revenge for remedy,
 "Can I well make it strong and bitter enough?"

I anticipate however — only ask,
 Which of the two here sinned most? A nice point!
 Which brownness is least black, — decide who can,
 Wager-by-battle-of-cheating! What do you say,
 Highness? Suppose, your Excellency, we leave
 The question at this stage, proceed to the next, 630
 Both parties step out, fight their prize upon,
 In the eye o' the world?

They brandish law 'gainst law;
 The grinding of such blades, each parry of each,
 Throws terrible sparks off, over and above the thrusts,
 And makes more sinister the fight, to the eye,
 Than the very wounds that follow. Beside the tale
 Which the Comparini have to re-assert,
 They needs must write, print, publish all abroad
 The straitnesses of Guido's household life —
 The petty nothings we bear privately 640
 But break down under when fools flock to jeer.
 What is it all to the facts o' the couple's case,
 How helps it prove Pompilia not their child,
 If Guido's mother, brother, kith and kin
 Fare ill, lie hard, lack clothes, lack fire, lack food?
 That's one more wrong than needs.

On the other hand,
 Guido, — whose cue is to dispute the truth
 O' the tale, reject the shame it throws on him, —
 He may retaliate, fight his foe in turn
 And welcome, we allow. Ay, but he can't! 650
 He's at home, only acts by proxy here:
 Law may meet law, — but all the gibes and jeers,
 The superfluity of naughtiness,
 Those libels on his House, — how reach at them?
 Two hateful faces, grinning all a-glow,
 Not only make parade of spoil they filched,
 But foul him from the height of a tower, you see.
 Unluckily temptation is at hand —

at jeres datter var og er jeres datter, —
 og hendes medgift altså er hendes og derfor min, — hvad så?
 Jamen, hvor er den behørig straf for denne 620
 enorme løgn, udklækket af ren ondskab
 for at ødelægge mig? Er det en uret eller ikke?
 Og hvis jeg forsøger hævn som lægemiddel,
 kan jeg da gøre den stærk og bitter nok?”

Jeg foregriber imidlertid begivenhedernes gang — spørg blot,
 hvilke af de to parter her, der har syndet mest? Et vanskeligt punkt!
 Hvis brunhed er mindst sort, — afgør, hvem der kan,
 væddemål om en bedrageri-tvekamp! Hvad mener De,
 Deres Højhed? Måske, Deres Excellence, skulle vi lader
 spørgsmålet ligge på dette stadium og forsætte til det næste, 630
 hvor begge parter træder frem og kæmper for deres gevinst
 for øjnene af verden?

De svinger lov mod lov;
 klingernes gliden mod hinanden, hver parerer med sin,
 slynger forfærdelige gnister ud over stødene
 og gør kampen mere ond for øjet,
 end selve sårene, som følger. Ud over at
 Comparini'erne på ny må hævde historiens rigtighed,
 må de nødvendigvis beskrive, trykke og allevegne offentliggøre
 deres viden om knaphederne i Guidos husholdning —
 de småtterier vi udholder privat, 640
 men bryder sammen under, når tåber flokkes for at håne.
 Hvad betyder det rent faktisk for parrets sag,
 hvad hjælper det at bevise, at Pompilia ikke er deres barn,
 hvis Guidos mor, bror, slægt og venner
 farer ilde, ligger hårdt, mangler tøj, mangler mad?
 Det er én uret mere, end det er nødvendigt.

På den anden side,
 Guido, — hvis pligt det er at bestride
 historiens sandhed, afvise den skam, den kaster på ham, —
 han må slå igen, atter bekæmpe sin fjende
 og hilse det velkommen, gætter vi på. Ja, men han kan ikke! 650
 Han er hjemme hos sig selv, handler kun her ved stedfortræder.
 Lov møder lov, — men al spot og hån,
 overfloden af uartigheder,
 hine fornærmelser mod hans slægt, — hvordan række efter dem?
 To hadefulde ansigter, med glødende grin,
 der ikke kun skilter med det bytte, de stjal,
 men tilsviner ham fra et tårns top, ser I.
 Ulykkeligtvis er fristelsen lige ved hånden,

To take revenge on a trifle overlooked,
 A pet lamb they have left in reach outside,
 Whose first bleat, when he plucks the wool away,
 Will strike the grinners grave: his wife remains
 Who, four months earlier, some thirteen years old,
 Never a mile away from mother's house
 And petted to the height of her desire,
 Was told one morning that her fate had come,
 She must be married — just as, a month before,
 Her mother told her she must comb her hair
 And twist her curls into one knot behind.
 These fools forgot their pet lamb, fed with flowers,
 Then 'ticed as usual by the bit of cake,
 Out of the bower into the butchery.
 Plague her, he plagues them threefold: but how plague?
 The world may have its word to say to that:
 You can't do some things with impunity.
 What remains . . . well, it is an ugly thought . . .
 But that he drive herself to plague herself —
 Herself disgrace herself and so disgrace
 Who seek to disgrace Guido?

670

There's the clue

To what else seems gratuitously vile,
 If, as is said, from this time forth the rack
 Was tried upon Pompilia: 't was to wrench
 Her limbs into exposure that brings shame.
 The aim o' the cruelty being so crueller still,
 That cruelty almost grows compassion's self
 Could one attribute it to mere return
 O' the parents' outrage, wrong avenging wrong.
 They see in this a deeper deadlier aim,
 Not to vex just a body they held dear,
 But blacken too a soul they boasted white,
 And show the world their saint in a lover's arms,
 No matter how driven thither, — so they say.
 On the other hand, so much is easily said,
 And Guido lacks not an apologist.
 The pair had nobody but themselves to blame,
 Being selfish beasts throughout, no less, no more:
 — Cared for themselves, their supposed good, nought else,
 And brought about the marriage; good proved bad,
 As little they cared for her its victim — nay,
 Meant she should stay behind and take the chance,
 If haply they might wriggle themselves free.

680

690

700

til at hævne sig på en overset bagatel,
 et kælelam de har efterladt inden for rækkevidde udenfor, 660
 hvis første brægen, når han plukker ulden af,
 vil ramme grinebiderne hårdt. Hans kone er blevet tilbage,
 som, fire måneder tidligere, cirka tretten år gammel,
 aldrig for langt borte fra sin mors hus
 og forkælet til sit mindste ønske,
 en morgen blev fortalt, at hendes skæbnestund var kommet,
 hun måtte gifte sig — ligesom, en måned tidligere
 hendes mor havde sagt til hende, at hun skal rede sit hår
 og sno sine krøller til en knude bag i nakken.
 Disse tåber glemte deres kælelam, fodret med blomster, 670
 og derefter som sædvanlig lokket ud af buret
 med et stykke kage og ind i slagteriet. —
 Pin hende og han pinte dem trefoldigt, men hvordan pine?
 Verden må have et ord at sige til dette:
 man kan ikke gøre noget straffrit.
 Hvad er der tilbage . . . ja, det er en grim tanke, . . .
 andet, end at han driver hende til at pine sig selv —
 vanære sig selv og således vanære den,
 som forsøger at vanære Guido?

Dér er stikordet
 til det, der ellers synes unødvendigt gement, 680
 hvis, som det er sagt, pinebænken blev afprøvet på
 Pompilia fra denne tid fremover, for at vride
 hendes lemmer til en blottelse, der bringer skam.
 Hensigten med grusomheden var så meget grusommere,
 så grusomhed næsten bliver medlidenhed,
 hvis kunne man tilskrive det en blot og bar gengældelse
 af forældrenes skændselsgerningen, — uret, der hævner uret.
 Men de ser i dette et dybere mere dødbringende mål,
 nemlig ikke blot at plage en krop, de har kær,
 men også at tilsværte en sjæl, som de praler med er hvid 690
 og vise verden deres helgen i en elskers arme,
 uanset hvordan drevet dertil, — således siger de.
 På den anden side er det let at sige den slags,
 og Guido mangler ikke en forsvarer.
 Parret har kun sig selv at bebrejde, idet de helt
 igennem var egenkærlige bæster, intet mindre, intet mere;
 — bekymrede sig om sig selv, deres formodede gode, intet andet,
 og fik ægteskabet i stand. Det gode viste sig at være dårligt,
 da de kun bekymrede sig lidt om hende, som var ofret — ja,
 mente hun skulle blive tilbage og tage chancen, 700
 hvis det skulle lykkes dem at vrikke sig løs.

They baited their own hook to catch a fish
 With this poor worm, failed o' the prize, and then
 Sought how to unbait tackle, let worm float
 Or sink, amuse the monster while they 'scaped.
 Under the best stars Hymen brings above,
 Had all been honesty on either side,
 A common sincere effort to good end,
 Still, this would prove a difficult problem, Prince!
 — Given, a fair wife, aged thirteen years, 710
 A husband poor, care-bitten, sorrow-sunk,
 Little, long-nosed, bush-bearded, lantern-jawed,
 Forty-six years old, — place the two grown one,
 She, cut off sheer from every natural aid,
 In a strange town with no familiar face —
 He, in his own parade-ground or retreat
 If need were, free from challenge, much less check
 To an irritated, disappointed will —
 How evolve happiness from such a match?
 'T were hard to serve up a congenial dish 720
 Out of these ill-agreeing morsels, Duke,
 By the best exercise of the cook's craft,
 Best interspersions of spice, salt and sweet!
 But let two ghastly scullions concoct mess
 With brimstone, pitch, vitriol and devil's-dung —
 Throw in abuse o' the man, his body and soul,
 Kith, kin and generation, shake all slab
 At Rome, Arezzo, for the world to nose,
 Then end by publishing, for fiend's arch-prank,
 That, over and above sauce to the meat's self, 730
 Why, even the meat, bedevilled thus in dish,
 Was never a pheasant but a carrion-crow —
 Prince, what will then the natural loathing be?
 What wonder if this? — the compound plague o' the pair
 Pricked Guido, — not to take the course they hoped,
 That is, submit him to their statement's truth,
 Accept its obvious promise of relief,
 And thrust them out of doors the girl again
 Since the girl's dowry would not enter there,
 — Quit of the one if balked of the other: no! 740
 Rather did rage and hate so work in him,
 Their product proved the horrible conceit
 That he should plot and plan and bring to pass

De satte madding på krogen for at fange en fisk
 med denne arme orm, gik glib af gevinsten, og forsøgte så
 hvordan de kunne tage maddingen af grejet, lade
 ormen flyde eller synke, underholde uhyret, mens de flygtede.
 Havde, under Hymens klareste stjerner,*
 alt været ærlighed på begge sider,
 en fælles alvorlig indsats for en god afslutning,
 så skulle det stadigvæk vise sig at være et vanskeligt problem, Prins!
 — Givet en skøn hustru på tretten år, 710
 en fattig husbond, hjemsøgt af bekymring og sorg,
 lille, langnæset, buskskægget, hulkindet,
 seksogfyrre år gammel, — anbring disse to, blevet til én,[†]
 hun pludselig afskåret fra enhver naturlig hjælp,
 i en fremmed by uden et velkendt ansigt —
 han på sin egen paradeplads eller eget tilflugtssted,
 hvis behovet var der, fri for udfordring, endsige
 kontrol af en irriteret skuffet vilje —
 hvordan kan lykke udvikle sig af et sådant ægteskab?
 Det ville være svært at anrette en åndsbeslægtet ret 720
 ud af disse dårligt samstemmende dele, hertug,
 med den bedste udfoldelse af kokkens evner,
 bedste tildeling af krydderier, salt og sødt!
 Men lad to uhyggelige køkkenkarle bikse noget sammen
 med svovl, beg, vitriol og djævlegødning, —
 kast deri forhånelsen af manden, hans krop og sjæl,
 slægt, venner og slægtled, rod op i pølen
 i Rom, Arezzo, så hele verden kan lugte det,
 afslut så med at offentliggøre, som en djævels ærkegavtyvestreg,
 at kødsovsen, ja, at selv kødet, 730
 der således var forhekset i retten,
 slet ikke var en fasan, men en ådselskrage —[‡]
 prins, hvad vil så være den naturlige væmmelse?
 Kan det undre, hvis det er dette? — Parrets samlede plagerier
 ansporede Guido, — ikke til at tage den kurs de håbede,
 det vil sige, få ham til at underkaste sig sandheden af deres
 påstand, acceptere dens åbenbare løfte om befrielse
 og atter puffe dem og pigen ud af sit hus,
 da pigens medgift ikke ville komme ind dér,
 — fri for det ene, hvis franarret det andet: nej! 740
 Snarere arbejdede raseri og had i den grad inden i ham,
 at deres produkt viste sig at være den skrækkelige tanke,
 at han skulle planlægge og bringe til udførelse,

* Hymen: gud for bryllup og ægteskab.

^b blevet til én: dvs. de er blevet gift.

[‡] ådselskrage (*carrion-crow*): en sortkrage.

His wife might, of her own free will and deed,
 Relieve him of her presence, get her gone,
 And yet leave all the dowry safe behind,
 Confirmed his own henceforward past dispute,
 While blotting out, as by a belch of hell,
 Their triumph in her misery and death.

You see, the man was Aretine, had touch 750
 O' the subtle air that breeds the subtle wit;
 Was noble too, of old blood thrice-refined
 That shrinks from clownish coarseness in disgust:
 Allow that such an one may take revenge,
 You don't expect he'll catch up stone and fling,
 Or try cross-buttock, or whirl quarter-staff?
 Instead of the honest drubbing clowns bestow,
 When out of temper at the dinner spoilt,
 On meddling mother-in-law and tiresome wife, —
 Substitute for the clown a nobleman, 760
 And you have Guido, practising, 't is said,
 Immitigably from the very first,
 The finer vengeance: this, they say, the fact
 O' the famous letter shows — the writing traced
 At Guido's instance by the timid wife
 Over the pencilled words himself writ first —
 Wherein she, who could neither write nor read,
 Was made unblushingly declare a tale
 To the brother, the Abate then in Rome,
 How her putative parents had impressed, 770
 On their departure, their enjoiment; bade
 "We being safely arrived here, follow, you!
 "Poison your husband, rob, set fire to all,
 "And then by means o' the gallant you procure
 "With ease, by helpful eye and ready tongue,
 "Some brave youth ready to dare, do and die,
 "You shall run off and merrily reach Rome
 "Where we may live like flies in honey-pot:" —
 Such being exact the programme of the course
 Imputed her as carried to effect. 780

They also say, — to keep her straight therein,
 All sort of torture was piled, pain on pain,
 On either side Pompilia's path of life,
 Built round about and over against by fear,
 Circumvallated month by month, and week

at hans kone af egen fri vilje og handling kunne
befri ham for sin tilstedeværelse, kunne forsvinde,
og at han alligevel kunne sikre sig hele medgiften,
få bekræftet, at den var han egen hinsides al diskussion,
medens han udslettede, som ved et ræb fra helvede,
deres triumf ved hendes ulykke og død.

Ser De, manden var aretiner, havde et strejf* 750

af den forfinede luft, som fostrer forfinet vid;
var også adelig, af gammelt tregange kultiveret blod,
som viger tilbage i afsky for bondsk plumphed.

Tillad, at en sådan kan tage hævn,
man forventer næppe han vil kyle med sten eller forsøge
et bryderkast eller svinge stokken i en stokkekamp?

I stedet for den ærlige prygl bønderkarle uddeler,
når de bliver gale i hovedet over den spolerede middag,
over en geskæftig svigermor eller trættende kone, —

erstat bondekarlen med en adelsmand, 760

og I har Guido, der udfører, siges det,
uforsonlig helt fra begyndelsen,

den finere hævn. Dette, siger de, viser
det berømte brev — skrevet

på Guidos foranledning af den frygtsomme hustru
hen over de blyantsskrevne ord, han selv havde skrevet først —
hvor hun, som hverken kunne skrive eller læse,

blev sat til skamløst at gøre broderen,

abbeden i Rom, bekendt med en historie om,

hvordan hendes forældre ved deres afrejse 770

havde indprentet hende deres påbud, havde bedt:

„Når vi er ankommet sikkert her, følger du efter!

Forgift din mand, stjæl, sæt ild til det hele,

og så, hjulpet af den unge laps du let

får fat i ved hjælp af løfterige blikke og en rådsnar tunge,

en eller anden tapper ung mand, parat til at vove, handle og dø,

skal du stikke af og lykkeligt nå Rom,

hvor vi kan leve som fluer i honningkrukken.” —

Således var præcis det program for forløbet,

som det var pålagt hende at virkeliggøre. 780

De siger også, — at for at holde hende på rette vej deri,
blev al slags tortur hobet op, smerte på smerte,
på begge sider af Pompilias livssti,
bygget omkring og lige overfor af frygt,
forskanset måned efter måned og uge

---

* aretiner: fra Arezzo, hvorfra flere berømte kunstnere kommer.

By week, and day by day, and hour by hour,
 Close, closer and yet closer still with pain,
 No outlet from the encroaching pain save just
 Where stood one saviour like a piece of heaven,
 Hell's arms would strain round but for this blue gap. 790
 She, they say further, first tried every chink,
 Every imaginable break i' the fire,
 As way of escape: ran to the Commissary,
 Who bade her not malign his friend her spouse;
 Flung herself thrice at the Archbishop's feet,
 Where three times the Archbishop let her lie,
 Spend her whole sorrow and sob full heart forth,
 And then took up the slight load from the ground
 And bore it back for husband to chastise, —
 Mildly of course, — but natural right is right. 800
 So went she slipping ever yet catching at help,
 Missing the high till come to lowest and last,
 To-wit a certain friar of mean degree,
 Who heard her story in confession, wept,
 Crossed himself, showed the man within the monk.
 "Then, will you save me, you the one i' the world?
 "I cannot even write my woes, nor put
 "My prayer for help in words a friend may read, —
 "I no more own a coin than have an hour
 "Free of observance, — I was watched to church, 810
 "Am watched now, shall be watched back presently, —
 "How buy the skill of scribe i' the market-place?
 "Pray you, write down and send whatever I say
 "O' the need I have my parents take me hence!"
 The good man rubbed his eyes and could not choose —
 Let her dictate her letter in such a sense
 That parents, to save breaking down a wall,
 Might lift her over: she went back, heaven in heart.
 Then the good man took counsel of his couch,
 Woke and thought twice, the second thought the best: 820
 "Here am I, foolish body that I be,
 "Caught all but pushing, teaching, who but I,
 "My betters their plain duty, — what, I dare
 "Help a case the Archbishop would not help,
 "Mend matters, peradventure, God loves mar?
 "What hath the married life but strifes and plagues
 "For proper dispensation? So a fool
 "Once touched the ark, — poor Uzzah that I am!

efter uge og dag efter dag og time efter time,
 tæt, tættere og stadig tættere kom smerten,
 ingen udgang for den anmassende pine, undtagen
 hvor en frelser stod som et stykke af himlen, helvedets 790
 arme ville omspænde hende helt, var det ikke for denne blå åbning.
 Hun, siger de endvidere, forsøgte først enhver sprække,
 ethvert tænkeligt pause i ilden,
 som en måde at undslippe på. Løb til guvernøren, der bad
 hende om ikke at bagvaske hans ven og hendes ægtefælle;
 kastede sig tre gange for ærkebispens fødder,
 hvor ærkebispens tre gange lod hende ligge,
 brugte hele sin sorg og hulke sit fulde hjerte ud,
 løftede så den spinkle byrde op fra jorden
 og bar den tilbage, så ægtemanden kunne tugte hende, —
 mildt selvfølgelig, — men naturlig ret er ret. 800
 Således gled hjælpen, hun dog stadig greb efter, fra hende,
 da hun greb fejl af de høje, indtil hun til sidst kom til de lave,
 nemlig en vis broder af lav grad,
 som under skriftemålet hørte hendes historie, græd,
 korsede sig og viste manden inden i munken.
 „Så vil du redde mig, du den eneste i verden?
 Jeg kan ikke engang skrive om min ulykke eller sætte
 min bøn efter hjælp i ord, en ven kan læse, —
 jeg ejer lige så lidt en mønt, som jeg ejer en stund
 uden at blive iagttaget, — jeg blev overvåget til kirke, 810
 jeg er overvåget nu, skal overvåges tilbage om lidt, —
 hvordan købe en skrifters færdighed på markedspladsen?
 Jeg beder dig, nedskriv og send, hvad jeg end siger
 om hvor nødvendigt det er, at mine forældre tager mig bort herfra!”
 Den gode mand gned sine øjne og kunne ikke vælge —
 lod hende diktere sit brev på en sådan måde,
 at forældrene, for at undgå at bryde en mur ned,
 kunne løfte hende over den. Hun tog tilbage med himlen i hjertet.
 Så rådførte den gode mand sig med sin briks,
 vågnede og tænkte to gange, anden gang var den bedste: 820
 „Her er jeg, et tåbeligt legeme,
 fanget i næsten at presse, at lære, og det af mig,
 mine bedre deres simple pligt, — hvad, vover jeg
 at hjælpe en sag, som ærkebiskoppen ikke ville hjælpe,
 reparere sager, måske, som Gud elsker at spolere?
 Hvad har det ægteskabelige liv andet end strid og plager
 som reel belønning? Sådan en tåbe
 berørte engang arken, — den stakkels Uzza er jeg!*

---

* Uzza: Gud vrede dræbte ham, se 2 Sam. 6, 6-7.

"Oh married ones, much rather should I bid,
 "In patience all of ye possess your souls! 830
 "This life is brief and troubles die with it:
 "Where were the prick to soar up homeward else?"
 So saying, he burnt the letter he had writ,
 Said Ave for her intention, in its place,
 Took snuff and comfort, and had done with all.
 Then the grim arms stretched yet a little more
 And each touched each, all but one streak i' the midst,
 Whereat stood Caponsacchi, who cried, "This way,
 "Out by me! Hesitate one moment more
 "And the fire shuts out me and shuts in you! 840
 "Here my hand holds you life out!" Whereupon
 She clasped the hand, which closed on hers and drew
 Pompilia out o' the circle now complete.
 Whose fault or shame but Guido's? — ask her friends.

But then this is the wife's — Pompilia's tale —
 Eve's . . . no, not Eve's, since Eve, to speak the truth,
 Was hardly fallen (our candour might pronounce)
 When simply saying in her own defence
 "The serpent tempted me and I did eat."
 So much of paradisal nature, Eve's! 850
 Her daughters ever since prefer to urge
 "Adam so starved me I was fain accept
 "The apple any serpent pushed my way."
 What an elaborate theory have we here,
 Ingeniously nursed up, pretentiously
 Brought forth, pushed forward amid trumpet-blast,
 To account for the thawing of an icicle,
 Show us there needed Ætna vomit flame
 Ere run the crystal into dew-drops! Else,
 How, unless hell broke loose to cause the step, 860
 How could a married lady go astray?
 Bless the fools! And 't is just this way they are blessed,
 And the world wags still, — because fools are sure
 — Oh, not of my wife nor your daughter! No!
 But of their own: the case is altered quite.
 Look now, — last week, the lady we all love, —
 Daughter o' the couple we all venerate,
 Wife of the husband we all cap before,
 Mother o' the babes we all breathe blessings on, —
 Was caught in converse with a negro page. 870

Åh jer, der er gifte, meget hellere skulle jeg bede,
 at I alle ved jeres udholdenhed vinder jeres sjæle!* 830
 Dette liv er kort og bekymringer dør med det:
 hvor var ellers stikket, der kan få os til at flyve op og hjemad?"
 Med disse ord brændte han brevet, han havde skrevet,
 sagde et *Ave Maria* for hendes skyld, i dets sted,
 tog snus og trøst og var færdig med det hele.
 Så strakte de grumme arme sig endnu lidt mere
 og rørte hinanden bortset fra en lille stribe i midten,
 hvor Caponsacchi stod, som råbte: „Denne vej ud,
 kom med mig! Tøv et øjeblik mere,
 og ilden vil lukker mig ude og dig inde! 840
 Her, min hånd bærer dig ud til livet!" Hvorpå
 hun greb hånden, som lukkede sig om hendes og trak
 Pompilia ud af den nu fuldendte cirkel. Hvis skam
 eller fejl var det andres end Guidos? — spørg hendes venner.

Men nu hustruens — Pompilias fortælling —
 Evas . . . nej, ikke Evas, eftersom Eva, sandt at sige,
 næppe var faldet (kunne vi oprigtigt erklære),
 da hun simpelthen sagde til sit eget forsvar:
 „Slangen fristede mig, og jeg spiste.”
 Så meget om den paradisiske natur, Evas! 850
 Hendes døtre har lige siden foretrukket at hævde:
 „Adam sultede mig sådan, at jeg var nødt til at acceptere
 æblet, en slange ville skubbe hen til mig.”
 Hvilken kunstfærdig teori har vi her,
 sindrigt opfostret, fordringsfuldt
 frembragt, skubbet frem midt i trompetstød,
 til at forklare optøningen af en istap,
 vise os, at der behøvedes Ætnas udspyede ild,
 før krystallet bliver til dugdråber! Ellers, hvordan,
 med mindre helvede brød løs for at forårsag skridtet, 860
 hvordan kunne en gift dame da fare vild?
 Velsign tåberne! Og sådan er de netop velsignet,
 verden går stadig sin gang, — fordi tåber er sikre,
 — åh, ikke på min kone eller din datter! Nej!
 på deres sag, blot er sagen ganske ændret.
 Hør her, — sidste uge, blev damen vi alle elsker, —
 datter af parret vi alle holder i ære,
 hustru til manden vi alle ta’r huen af for,
 mor til børnene vi alle fremsiger velsignelser over, —
 grebet i at tale med en negertjener. Det var helvede,† 870

* Jf. Luk. 21, 19. Udholdenhed i ægteskabet.

† tale med (*converse*): samtale, utroskab.

Hell thawed that icicle, else "Why was it —
 "Why?" asked and echoed the fools. "Because, you fools, — "
 So did the dame's self answer, she who could,
 With that fine candour only forthcoming
 When 't is no odds whether withheld or no —
 "Because my husband was the saint you say,
 "And, — with that childish goodness, absurd faith,
 "Stupid self-satisfaction, you so praise, —
 "Saint to you, insupportable to me.
 "Had he, — instead of calling me fine names, 880
 "Lucretia and Susanna and so forth,
 "And curtaining Correggio carefully
 "Lest I be taught that Leda had two legs, —
 "— But once never so little tweaked my nose
 "For peeping through my fan at Carnival,
 "Confessing thereby 'I have no easy task —
 " 'I need use all my powers to hold you mine,
 " 'And then, — why 't is so doubtful if they serve,
 " 'That — take this, as an earnest of despair!' 890
 "Why, we were quits: I had wiped the harm away,
 "Thought 'The man fears me!' and foregone revenge."
 We must not want all this elaborate work
 To solve the problem why young Fancy-and-flesh
 Slips from the dull side of a spouse in years,
 Betakes it to the breast of Brisk-and-bold
 Whose love-scrapes furnish talk for all the town!

Accordingly one word on the other side
 Tips over the piled-up fabric of a tale.
 Guido says — that is, always, his friends say —
 It is unlikely from the wickedness, 900
 That any man treat any woman so.
 The letter in question was her very own,
 Unprompted and unaided: she could write-
 As able to write as ready to sin, or free,
 When there was danger, to deny both facts.
 He bids you mark, herself from first to last
 Attributes all the so-styled torture just
 To jealousy, — jealousy of whom but just
 This very Caponsacchi! How suits here

der optøede nævnte istap, eller også: „Hvorfor skete det —
 hvorfor?” spurgte og ekkoede tåberne. „Fordi, I tåber, — ”
 således svarede damen selv, hende som kun svarer
 med hin fine oprigtighed, når det ikke
 gør nogen forskel, om hun er det eller ikke. —
 „Fordi min mand var den helgen, I siger,
 og — med den barnlige godhed, meningsløse tro,
 dumme selvtilfredshed, I sådan priser —
 helgen for jer, men uudholdelig for mig.
 Havde han, — i stedet for at kalde mig fine navne,
 Lucretia og Susanna og så videre[†]
 og dække Correggio omhyggeligt med et forhæng,
 for at jeg ikke skulle lære, at Leda havde to ben, —
 — blot engang, om så aldrig så lidt, knebet min næse
 for at kigge gennem min vifte ved Karnevallet,
 og derved tilstået ‘Jeg ikke har nogen let opgave —
 jeg har brug for alle mine kræfter for at holde på dig,
 og så, — hvorfor er det er så betænkeligt, hvis de tjener
 til at — tag dette som udtryk for håbløshed!’[‡]
 Jamen, vi ville så have været kvit. Jeg havde grædt skaden væk,
 tænkt ‘Manden frygter mig!’ og opgivet hævn.”
 Vi må ikke behøve alle disse detaljeret udredninger
 for at løse problemet, hvorfor unge drømmebilleder-i-kød
 glider bort fra en kedelig ægtemand, der er til års,
 og søger tilflugt hos den raske-og-dristige,
 hvis kærlighedsskriblerier leverer sladder til hele byen!

880

890

I overensstemmelse hermed vælter et ord fra den
 anden side fortællings opstablede bygning.
 Guido siger, — det vil som altid sige, hans venner siger —
 det er usandsynligt, i betragtning af ondskaben,
 at nogen mand ville behandle en kvinde på denne måde.
 Det pågældende brev var hendes eget,
 uden tilskyndelse og hjælp. Hun kunne skrive —
 var ligeså dygtig til at skrive som til at synde eller fri
 til at benægte begge forhold, når der var fare på færde.
 Han beder dig bemærke, at hun fra først til sidst
 udelukkende tilskriver al den såkaldte tortur
 til jalousi, — jaloux på hvem andre end netop
 denne selvsamme Caponsacchi! Hvor passer

900

* istap: som blev nævnt i l. 857.

[†] Lucretia og Susanna: kvinder fra oldtiden, berømte for deres dyd og uretfærdigt beskyldt for utroskab. Lucretias historie findes i Livius' historie om Rom (1, 57-58), historien om Susanna i *Tilføjeser til Daniels bog* fra Det gamle Testaments apokryfiske Bøger.

[‡] håbløshed: han er fortvivlet over manglende evne til at reformere hende (Penguin).

This with the other alleged motive, Prince? 910
 Would Guido make a terror of the man
 He meant should tempt the woman, as they charge?
 Do you fright your hare that you may catch your hare?
 Consider too, the charge was made and met
 At the proper time and place where proofs were plain —
 Heard patiently and disposed of thoroughly
 By the highest powers, possessors of most light,
 The Governor for the law, and the Archbishop
 For the gospel: which acknowledged primacies,
 'T is impudently pleaded, he could warp 920
 Into a tacit partnership with crime —
 He being the while, believe their own account,
 Impotent, penniless and miserable!
 He further asks — Duke, note the knotty point! —
 How he, — concede him skill to play such part
 And drive his wife into a gallant's arms, —
 Could bring the gallant to play his part too
 And stand with arms so opportunely wide?
 How bring this Caponsacchi, — with whom, friends
 And foes alike agree, throughout his life 930
 He never interchanged a civil word
 Nor lifted courteous cap to — him how bend
 To such observancy of beck and call,
 — To undertake this strange and perilous feat
 For the good of Guido, using, as the lure,
 Pompilia whom, himself and she avouch,
 He had nor spoken with nor seen, indeed,
 Beyond sight in a public theatre,
 When she wrote letters (she that could not write!)
 The importunate shamelessly-protested love 940
 Which brought him, though reluctant, to her feet,
 And forced on him the plunge which, howsoe'er
 She might swim up i' the whirl, must bury him
 Under abysmal black: a priest contrive
 No better, no amour to be hushed up,
 But open flight and noon-day infamy?
 Try and concoct defence for such revolt!
 Take the wife's tale as true, say she was wronged, —
 Pray, in what rubric of the breviary
 Do you find it registered — the part of a priest 950
 Is — that to right wrongs from the church he skip,
 Go journeying with a woman that's a wife,
 And be pursued, o'ertaken and captured . . . how?
 In a lay-dress, playing the kind sentinel

dette ind med de andre hævdede motiver, prins? 910
 Ville Guido skræmme livet af manden, han havde
 til hensigt skulle friste kvinden, således som de anklager?
 Skræmmer man haren, for at man kan fange haren?
 Betragt også, at anklagen blev fremsat og imødegået
 på passende tid og sted, hvor beviser var tydelige —
 tålmodigt påhørt og helt og aldeles afsluttet
 af de højeste magter, besiddere af mest lys,
 lovens guvernør og evangeliets ærkebiskop;
 om hvilke hovedpersonerne det uklogt
 bliver fremført, at han kunne forkvakle dem 920
 til et tavst partnerskab i forbrydelse —
 da han, skal man tro deres egen beretning,
 er magtesløs, pengeløs og ulykkelig!
 Han spørger endvidere — hertug, bemærk det vanskelige punkt! —
 hvordan han, — tilstå ham evne til at spille en sådan rolle
 og drive sin kone ind i lapsens arme, —
 kunne få lapsen til også at spille sin rolle
 og stå så belejligt med armene bredt ud?
 Hvordan få denne Caponsacchi, — med hvem han,
 venner og fjender samstemmer i lige mål,
 aldrig havde vekslet et ord i hele sit liv 930
 heller ikke løftet huen høfligt for — hvorledes bøje ham
 til sådan at adlyde det mindste vink og krav,
 — til at påtage sig denne sælsomme og farlige dåd
 til Guidos bedste, idet han som lokkemiddel brugte
 Pompilia, hvem, både han og hun indestår for dette,
 han hverken havde talt med eller set, sandelig,
 udover synet i et offentligt teater,
 da hun skrev brevene (hende som ikke kunne skrive!)
 denne påtrængende skamløst erklærede kærlighed, 940
 der bragte ham, om end modvilligt, for hendes fødder
 og tvang ham til et dyk, som, hvordan hun end
 kunne svømme op af strømhvirvlen, måtte begrave ham
 under bundløst mørke. Kunne en præst ikke finde
 på noget bedre end en skandaløs kærlighedsaffære,
 der medførte flugt og direkte vanære?
 Prøv at udtænke et forsvar for sådan en brøde!
 Antag hustruens fortælling for sand, sig hun var forurettet, —
 med forlov, i hvilken rubrik i bønnebogen
 finder man det optegnet — en præsts rolle er — 950
 at for at bøde på uretten, skal han stikke af fra kirken
 og fare omkring med en kvinde, som er hustru,
 og blive forfulgt, indhentet og fanget . . . hvordan?
 Klædt i lægmandstøj, spillende den venlige skildvagt,

Where the wife sleeps (says he who best should know)
 And sleeping, sleepless, both have spent the night!
 Could no one else be found to serve at need —
 No woman — or if man, no safer sort
 Than this not well-reputed turbulence?

Then, look into his own account o' the case! 960
 He, being the stranger and astonished one,
 Yet received protestations of her love
 From lady neither known nor cared about:
 Love, so protested, bred in him disgust
 After the wonder, — or incredulity,
 Such impudence seeming impossible.
 But, soon assured such impudence might be,
 When he had seen with his own eyes at last
 Letters thrown down to him i' the very street
 From behind lattice where the lady lurked, 970
 And read their passionate summons to her side —
 Why then, a thousand thoughts swarmed up and in, —
 How he had seen her once, a moment's space,
 Observed she was both young and beautiful,
 Heard everywhere report she suffered much
 From a jealous husband thrice her age, — in short
 There flashed the propriety, expediency
 Of treating, trying might they come to terms,
 — At all events, granting the interview
 Prayed for, one so adapted to assist 980
 Decision as to whether he advance,
 Stand or retire, in his benevolent mood!
 Therefore the interview befell at length;
 And at this one and only interview,
 He saw the sole and single course to take —
 Bade her dispose of him, head, heart and hand,
 Did her behest and braved the consequence,
 Not for the natural end, the love of man
 For woman whether love be virtue or vice,
 But, please you, altogether for pity's sake — 990
 Pity of innocence and helplessness!
 And how did he assure himself of both?
 Had he been the house-inmate, visitor,
 Eye-witness of the described martyrdom,
 So, competent to pronounce its remedy
 Ere rush on such extreme and desperate course —
 Involving such enormity of harm,
 Moreover, to the husband judged thus, doomed

hvor hustruen sover (siger han, som må vide bedst) og hvor
 begge, den ene sovende og den anden søvnløs, har tilbragt natten!
 Kunne ingen anden findes til dette formål —
 ingen kvinde — eller hvis mand, ingen sikrere slags
 end denne ikke velanskrevne uromager?

Betragt så hans egen redegørelse for sagen! 960
 Han, selvom han var en fremmed, modtog dog til
 sin forbløffelse erklæringer om kærlighed
 fra en dame, han hverken kendte eller bekymrede sig om.
 Kærlighed erklæret således, vækkede afsky i ham
 efter forundringen var ovre, — eller vantro,
 sådan skamløshed synes utænkelig.
 Men han blev hurtigt forsikret om, at dette var muligt,
 da han til sidst med sine egne øjne havde set
 breve kastet ned til sig på selve gaden
 fra bag gittervinduet, hvor damen gemte sig, 970
 og læste deres lidenskabelige opfordringer til at mødes —
 så myldrede tusinde tanker frem, —
 hvordan han engang havde set hende et kort øjeblik,
 bemærket, at hun både var ung og smuk,
 hørte alle vegne, at hun led meget under
 en jaloux ægtemand, tre gange så gammel, — kort sagt
 i et glimt sås berettigelsen og det hensigtsmæssige
 i at handle, forsøge at komme til en forståelse,
 — under alle omstændigheder, tilstod han gavmildt samtalen,
 der blev bedt om, én der ville være var egnet til at 980
 hjælpe ham med at beslutte, om han skulle rykke frem,
 blive stående eller trække sig tilbage.
 Derfor kom samtalen langt om længe i stand;
 og i denne eneste samtale
 så han den eneste kurs, han måtte tage —
 bad hende disponere over ham, hoved, hjerte og hånd,
 gjorde som hun befalede og bød konsekvenserne trods,
 ikke for et naturligt mål, mandens kærlighed
 til kvinden, enten kærligheden er dyd eller last,
 men, med forlov, helt og holdent af barmhjertighed — 990
 medlidenhed med uskyldighed og hjælpeløshed!
 og hvordan forvissede han sig om begge?
 Havde han været medlem af husstanden, gæst,
 øjenvidne til det beskrevne martyrium
 og således i stand til at benævne dets lægemidlet,
 før han tog en så ekstrem og desperat kurs —
 der desuden medførte en sådan uhyrlighed af fortræd
 for den således dømte ægtemand, fordømt

And damned without a word in his defence?
 Not he! the truth was felt by instinct here, 1000
 — Process which saves a world of trouble and time.
 There's the priest's story: what do you say to it,
 Trying its truth by your own instinct too,
 Since that's to be the expeditious mode?
 "And now, do hear my version," Guido cries:
 "I accept argument and inference both.
 "It would indeed have been miraculous
 "Had such a confidency sprung to birth
 "With no more fanning from acquaintanceship
 "Than here avowed by my wife and this priest. 1010
 "Only, it did not: you must substitute
 "The old stale unromantic way of fault,
 "The commonplace adventure, mere intrigue
 "In prose form with the unpoetic tricks,
 "Cheatings and lies: they used the hackney chair
 "Satan jaunts forth with, shabby and serviceable,
 "No gilded gimcrack-novelty from below,
 "To bowl you along thither, swift and sure.
 "That same officious go-between, the wench
 "Who gave and took the letters of the two, 1020
 "Now offers self and service back to me:
 "Bears testimony to visits night by night
 "When all was safe, the husband far and away, —
 "To many a timely slipping out at large
 "By light o' the morning-star, ere he should wake.
 "And when the fugitives were found at last,
 "Why, with them were found also, to belie
 "What protest they might make of innocence,
 "All documents yet wanting, if need were,
 "To establish guilt in them, disgrace in me — 1030
 "The chronicle o' the converse from its rise
 "To culmination in this outrage: read!
 "Letters from wife to priest, from priest to wife, —
 "Here they are, read and say where they chime in
 "With the other tale, superlative purity
 "O' the pair of saints! I stand or fall by these."

But then on the other side again, — how say
 The pair of saints? That not one word is theirs —
 No syllable o' the batch or writ or sent
 Or yet received by either of the two. 1040
 "Found," says the priest, "because he needed them,

og forbandet uden et ord til sit forsvar?
 Nej det havde han ikke! sandheden blev her følt per instinkt, 1000
 — en proces som sparer verden for bekymring og tid.
 Dér er præstens historie. Hvad mener De om den, idet De
 prøver dens sandhed ved ligeledes at bruger Deres instinkt,
 da det åbenbart vil være den hurtige måde?
 „Og nu, lyt til min version,” råber Guido:
 „Jeg accepterer både argumentet og følgeslutningen.
 Det ville i sandhed have været et mirakel,
 hvis en sådan intimitet var blevet født
 ved ikke mere viften fra et bekendtskab end*
 her erklæret åbenlyst af min kone og denne præst. 1010
 Kun, det gjorde den ikke. I må erstatte
 den gamle forslidte uromantiske forseelse,
 det banale eventyr, en blot og bar intrige
 i prosa, med upoetiske tricks,
 snyderier og løgne. De brugte enspændervognen,
 Satan strejfer omkring med, lurvet og nyttig,
 ingen forgylt flitterstads-nyhed fra helvede,
 til at trille én hurtigt og sikkert afsted.
 Hin samme geskæftige rufferske, fruentimmeret,
 som bragte og modtog de tos breve, 1020
 tilbyder mig nu atter sig selv og sin tjeneste.
 Hun bevidner, at der nat efter nat var besøg,
 når ægtemanden var langt borte og alt var roligt, —
 at der var mangel en lusken ud i det fri i rette tid
 ved morgenstjernens lys, før han ville vågne.
 Og da flygtningene blev fundet til sidst,
 jamen så fandt man også hos dem, — hvilket gjorde enhver
 påstand om deres uskyld til skamme, — alle de dokumenter
 der endnu manglede, hvis det var nødvendigt,
 til at godtgøre deres skyld, og min vanære — 1030
 krøniken om den uanstændige affære fra dens begyndelse
 til dens kulmination i denne voldshandling. Læs:
 breve fra hustruen til præsten, fra præsten til hustruen, —
 her er de, læs og sig, hvor de stemmer overens med
 den anden historie, nemlig den om de to helgeners
 ypperligste renhed! Min sag står og falder med disse.”

Men så på den anden side igen, — hvad siger
 helgenparret? At ikke et eneste ord er deres,
 ikke en stavelse af bundtet, hverken skrevet eller sendt
 eller modtaget af enten den ene eller den anden. 1040
 „Fundet,” siger præsten, „fordi han havde brug for dem,

---

* viften: kvinden giver tegn med sin vifte.

"Failing all other proofs, to prove our fault
 "So, here they are, just as is natural.
 "Oh yes — we had our missives, each of us!
 "Not these, but to the full as vile, no doubt:
 "Hers as from me, — she could not read, so burnt, —
 "Mine as from her, — I burnt because I read.
 "Who forged and found them? *Cui profuerint!*"
 (I take the phrase out of your Highness' mouth)
 "He who would gain by her fault and my fall, 1050
 "The trickster, schemer and pretender — he
 "Whose whole career was lie entailing lie
 "Sought to be sealed truth by the worst lie last!"

Guido rejoins — "Did the other end o' the tale
 "Match this beginning! 'T is alleged I prove
 "A murderer at the end, a man of force
 "Prompt, indiscriminate, effectual: good!
 "Then what need all this trifling woman's-work,
 "Letters and embassies and weak intrigue,
 "When will and power were mine to end at once 1060
 "Safely and surely? Murder had come first
 "Not last with such a man, assure yourselves!
 "The silent acquetta, stilling at command —
 "A drop a day i' the wine or soup, the dose, —
 "The shattering beam that breaks above the bed
 "And beats out brains, with nobody to blame
 "Except the wormy age which eats even oak, —
 "Nay, the staunch steel or trusty cord, — who cares
 "I' the blind old palace, a pitfall at each step,
 "With none to see, much more to interpose 1070
 "O' the two, three, creeping house-dog-servant-things
 "Born mine and bred mine? Had I willed gross death,
 "I had found nearer paths to thrust him prey
 "Than this that goes meandering here and there
 "Through half the world and calls down in its course
 "Notice and noise, — hate, vengeance, should it fail,
 "Derision and contempt though it succeed!
 "Moreover, what o' the future son and heir?
 "The unborn babe about to be called mine, —
 "What end in heaping all this shame on him, 1080
 "Were I indifferent to my own black share?
 "Would I have tried these crookednesses, say,
 "Willing and able to effect the straight?"

"Ay, would you!" — one may hear the priest retort,
 "Being as you are, i' the stock, a man of guile,

idet alle andre beviser manglede til at bevise vor skyld,
 så her er de, det er naturligt nok.
 Åh jo, vi havde vore breve, hver af os!
 Ikke disse, men i det hele lige så skammelige, uden tvivl.
 Hendes fra mig, — hun kunne ikke læse, så hun brændte dem, —
 mine fra hende, — brændte jeg, fordi jeg læste dem.
 Hvem forfalskede og fandt dem? *Hvem ville profitere?*
 (Jeg vil, Deres Højhed, tage Dem ordene ud af munden.)
 „Han som ville vinde ved hendes fejltagelse og mit fald,
 svindleren, rænkesmeden og hykleren — han,
 hvis hele løbebane var løgn, der nedarvede løgn,
 søgte at være forseglet sandhed ved denne sidste værste løgn!”

1050

Guido svarer: — „Passede historiens anden slutning
 til denne begyndelse! Det er blevet hævdet, at jeg til sidst
 afslørede mig som morder, en kraftfuld mand,
 prompte, vilkårlig, effektiv: godt!
 Så hvad er behovet for alt dette ubetydelige kvindearbejde,
 breve og budbringere og en enfoldig intrige,
 når jeg havde vilje og magt til straks at afslutte det
 trygt og sikkert? Mord var kommet først
 ikke sidst med en sådan mand, det kan I være forvisset om!
 Den tavse gift, destilleret på befaling —
 en dråbe hver dag i vinen eller suppen, dosen, —
 den splintrede bjælke der brækker over sengen
 og slår vore hjerner ud, og ingen man kan dadle,
 bortset fra den ormstukne alder, som æder selv egetræ, —
 ja, endog det pålidelige stål eller den trofaste strikke, — hvem bryder sig
 om det i det gamle mørke palads, en faldgrube ved hvert skridt,
 hvor der ingen er at se, og så meget mere at blande sig i
 for de tre krybende hushund-tjener-ting, født og
 opfostret mine? Havde jeg villet en brutal død,
 havde jeg fundet nærmere stier til at gennembore ham som bytte
 end dette, der strejfer om her og der
 gennem den halve verden og nedkalder i dets løb
 opmærksomhed og støj, — had, hævn, skulle det fejle,
 hån og foragt selv om det lykkedes!
 Endvidere, hvad med den kommende søn og arving?
 Det ufødte barn som vil blive kaldt mit, —
 hvad er formålet med at dynges al denne skam på ham,
 hvis jeg var ligeglad med min egen andel i det?
 Ville jeg mon have prøvet disse kringelkroge,
 hvis jeg var villig og i stand til at gå den lige vej?”

1060

1070

1080

„Ja, det ville du!” — kunne man høre præsten tage til genmæle,
 „da du af slægt er en mand af svig,

"And ruffianism but an added graft.
 "You, a born coward, try a coward's arms,
 "Trick and chicane, — and only when these fail
 "Does violence follow, and like fox you bite
 "Caught out in stealing. Also, the disgrace 1090
 "You hardly shrunk at, wholly shrivelled her:
 "You plunged her thin white delicate hand i' the flame
 "Along with your coarse horny brutish fist,
 "Held them a second there, then drew out both
 "— Yours roughed a little, hers ruined through and through.
 "Your hurt would heal forthwith at ointment's touch —
 "Namely, succession to the inheritance
 "Which bolder crime had lost you: let things change,
 "The birth o' the boy warrant the bolder crime,
 "Why, murder was determined, dared and done. 1100
 "For me," the priest proceeds with his reply,
 "The look o' the thing, the chances of mistake,
 "All were against me, — that, I knew the first:
 "But, knowing also what my duty was,
 "I did it: I must look to men more skilled
 "In reading hearts than ever was the world."

Highness, decide! Pronounce, Her Excellency!
 Or . . . even leave this argument in doubt,
 Account it a fit matter, taken up
 With all its faces, manifold enough, 1110
 To ponder on — what fronts us, the next stage,
 Next legal process? Guido, in pursuit,
 Coming up with the fugitives at the inn,
 Caused both to be arrested then and there
 And sent to Rome for judgment on the case —
 Thither, with all his armoury of proofs,
 Betook himself: 't is there we'll meet him now,
 Waiting the further issue.

Here you smile
 "And never let him henceforth dare to plead, —
 "Of all pleas and excuses in the world 1120
 "For any deed hereafter to be done, —
 "His irrepressible wrath at honour's wound!
 "Passion and madness irrepressible?
 "Why, Count and cavalier, the husband comes
 "And catches foe i' the very act of shame!
 "There's man to man, — nature must have her way, —

og brutalitet kun er en tilføjet podekvist.
 Du, en født kujon, bruger en kujons våben,
 trick og chikane, — og kun når disse fejler*
 følger volden, og lig en ræv bider du,
 fanget i at stjæle. Tillige, den vanære du 1090
 næppe veg tilbage for, indskrumpede hende helt.
 Du stak hendes slanke hvide sarte hånd ind i flammen
 sammen med din grove barkedede næve,
 holdt dem et sekund der, trak så begge ud
 — din var blevet skrubbet lidt, hendes helt igennem ødelagt.
 Dit sår ville straks heles med salve —
 nemlig, arvefølgen til den arv, som dristigere
 forbrydelse havde nægtet dig. Tingene forandrede sig,†
 barnets fødsel ville berettigede den dristigere forbrydelse,
 ja, mord blev besluttet, vovet og udført. 1100
 Hvad mig angik,” fortsatte præsten, „således som
 sagen stod, chancerne for misforståelse,
 alt var imod mig, — dette vidste jeg fra begyndelsen,
 men da jeg også vidste, hvad min pligt var,
 gjorde jeg det. Jeg måtte henvende mig til mænd, der bedre
 evnede at læse hjerter end verden nogensinde var.”

Deres Højhed, beslut Dem. Afsig en dom Deres Excellence!
 Eller . . . selvom denne sidste grund betvivles,
 så betragt det hele som en sag, taget op i alle dens
 nok så mangfoldige former, som passende stof 1110
 til overvejelse — hvad står vi overfor, det næste trin,
 den næste rettergang? Den forfølgende Guido,
 der indhenter dem ved kroen,
 var årsag til, at begge blev arresteret der og da
 og sendt til Rom for at få sagen dømt —
 derhen begav han sig med hele sit arsenal af beviser.
 Det er der, vi vil møde ham nu,
 mens vi venter på det videre udfald.

Her smiler De:

„Og aldrig lade ham herefter vove at forsvare, —
 ligegyldig hvilket forsvar og hvilken undskyldning 1120
 der herefter kunne gøres for nogen dåd i verden, —
 sin ukuelige vrede ved æressår!
 sin ukuelige lidenskab og galskab, ikke sandt?
 Hør nu, greve og kavalier, ægtemanden kommer
 og fanger fjenden i selve skammens handling!
 Her er mand til mand, — naturen må have sin ret, —

* chikane: lovbestemte, retsgyldige udflugter (Ohio).

† dristigere forbrydelse: hvis han havde dræbt Pompilia, før hun havde født sit barn og hans arving.

"We look he should have cleared things on the spot.
 "Yes, then, indeed — even tho' it prove he erred —
 "Though the ambiguous first appearance, mount
 "Of solid injury, melt soon to mist, 1130
 "Still, — had he slain the lover and the wife —
 "Or, since she was a woman and his wife,
 "Slain him, but stript her naked to the skin
 "Or at best left no more of an attire
 "Than patch sufficient to pin paper to,
 "Some one love-letter, infamy and all,
 "As passport to the Paphos fit for such,
 "Safe-conduct to her natural home the stews, —
 "Good! One had recognized the power o' the pulse.
 "But when he stands, the stock-fish, — sticks to law — 1140
 "Offers the hole in his heart, all fresh and warm,
 "For scrivener's pen to poke and play about —
 "Can stand, can stare, can tell his beads perhaps,
 "Oh, let us hear no syllable o' the rage!
 "Such rage were a convenient afterthought
 "For one who would have shown his teeth belike,
 "Exhibited unbridled rage enough,
 "Had but the priest been found, as was to hope,
 "In serge, not silk, with crucifix, not sword:
 "Whereas the grey innocuous grub, of yore, 1150
 "Had hatched a hornet, tickle to the touch,
 "The priest was metamorphosed into knight.
 "And even the timid wife, whose cue was — shriek,
 "Bury her brow beneath his trampling foot, —
 "She too sprang at him like a pythoness:
 "So, gulp down rage, passion must be postponed,
 "Calm be the word! Well, our word is — we brand
 "This part o' the business, howsoever the rest
 "Befall."
 "Nay," interpose as prompt his friends —
 "This is the world's way! So you adjudge reward 1160
 "To the forbearance and legality
 "Yourselves begin by inculcating — ay,
 "Exacting from us all with knife at throat!
 "This one wrong more you add to wrong's amount, —
 "You publish all, with the kind comment here,

vi venter han burde have ordnet tingene på stedet.
 Ja da, så sandelig — selvom det viste sig, han tog fejl —
 skønt det første tvetydige syn, bjerget
 af massiv krænkelse, snart smeltede til tåge. 1130
 Stadigvæk, —havde han dræbt elskeren og hustruen —
 eller, siden hun var kvinde og hans kone,
 dræbt ham, klædt hende nøgen til skindet
 eller i bedste fald ikke efterladt mere af en klædning
 end en lap, tilstrækkelig stor til at fastgøre papir på,
 et eller andet kærlighedsbrev, skændsel og det hele,
 som rejsepas til Paphos, der passede til noget sådan,
 sikkert lejde til hendes naturlige hjem, bordellet, — så godt!
 Man havde erkendt pulsens magt.
 Men når han står, stokfisken, — holder sig til loven — † 1140
 tilbyder hullet i sit hjerte, helt friskt og varmt,
 så skriverens pen kan undersøge og lege med det —
 kan stå, kan stirre, kan tælle sine perler måske,
 oh, ikke lader os høre en eneste stavelse af raseriet!
 Sådant raseri ville være en bekvem eftertanke
 for en, som sandsynligvis ville have vist tænder,
 fremvist nok tøjlesløst raseri,
 var kun præsten blevet fundet, som håbet var,
 i serges, ikke silke, med krucifiks og ikke sværd,
 men den grå uskadelige larve, fra forud, 1150
 havde udklækket en hveps, og den kildrende berøring
 havde forvandlet præsten til en ridder.
 Og selv den frygtsomme hustru, hvis stikord var — at skringe,
 at begrave sin pande under hans trampende fod, —
 også hun sprang mod ham, som en pythonhun.‡
 Så slug raseriet, lidenskab må udsættes,
 ro må være ordet! Nå, vore ord er — vi brændemærker
 denne del af sagen, hvordan så end resten
 forløber.”
 „Ja,” bryder hans venner omgående ind —
 „sådan går det her i verden! Således belønner I 1160
 overbærenheden og lovligheden, som I selv
 er ophavsmænd til, ved at indpode disse i os — ja,
 tvinge dem fra os alle med kniven for struben!§
 Denne ene uret mere følger I til urettens mængde, —
 at I offentliggør alt, med den venlige bemærkning her,

* Paphos: En by på Cypern. Hovedsæde for tilbedelsen af Afrodite. Tilbedelsen der blev ledsaget af tøjlesløse ritualer og praksisser(PC).

† stokfisken: tørret torsk, dvs. han står apatisk.

‡ pythonhun (*pythoness*): sandsigerske, heks, brugt om præstinderne i Delfi.

§ Guido viser overbærenhed og lovlighed, men bliver hængt ud som kujon.

" 'Its victim was too cowardly for revenge.' "
 Make it your own case, — you who stand apart!
 The husband wakes one morn from heavy sleep,
 With a taste of poppy in his mouth, — rubs eyes,
 Finds his wife flown, his strong box ransacked too, 1170
 Follows as he best can, overtakes i' the end.
 You bid him use his privilege: well, it seems
 He's scarce cool-blooded enough for the right move —
 Does not shoot when the game were sure, but stands
 Bewildered at the critical minute, — since
 He has the first flash of the fact alone
 To judge from, act with, not the steady lights
 Of after-knowledge, — yours who stand at ease
 To try conclusions: he's in smother and smoke,
 You outside, with explosion at an end: 1180
 The sulphur may be lightning or a squib —
 He'll know in a minute, but till then, he doubts.
 Back from what you know to what he knew not!
 Hear the priest's lofty "I am innocent,"
 The wife's as resolute "You are guilty!" Come!
 Are you not staggered? — pause, and you lose the move!
 Nought left you but a low appeal to law,
 "Coward" tied to your tail for compliment!
 Another consideration: have it your way!
 Admit the worst: his courage failed the Count, 1190
 He's cowardly like the best o' the burgesses
 He's grown incorporate with, — a very cur,
 Kick him from out your circle by all means!
 Why, trundled down this reputable stair,
 Still, the Church-door lies wide to take him in,
 And the Court-porch also: in he sneaks to each, —
 "Yes, I have lost my honour and my wife,
 "And, being moreover an ignoble hound,
 "I dare not jeopardize my life for them!"
 Religion and Law lean forward from their chairs, 1200
 "Well done, thou good and faithful servant!" Ay,
 Not only applaud him that he scorned the world,
 But punish should he dare do otherwise.
 If the case be clear or turbid, — you must say!

Thus, anyhow, it mounted to the stage
 In the law-courts, — let's see clearly from this point! —
 Where the priest tells his story true or false,
 And the wife her story, and the husband his,
 All with result as happy as before.

'dets offer var for krysteragtig til at hævne sig' ”
 Gør det til jeres egen sag, — I som står afsides!
 Ægtemanden vågner en morgen af en tung søvn
 med en smag af valmue i munden, — gnider øjne,
 opdager hans kone er flygtet, hans pengeskrin plyndret, 1170
 følger efter som han bedste kan, indhenter dem til slut.
 I be'r ham bruge sit privilegium. Nå, det lader til,
 at han næppe er koldblodig nok til det rette træk —
 skyder ikke når byttet er sikkert, men står
 forvildet i det kritiske øjeblik, — da
 han alene har det første glimt af kendsgerningerne
 at dømme ud fra, handle med, ikke den senere videns
 rolige lys, — som I har, der står bekvemt til at forsøge
 at drage konklusioner. Han er i en støvsky og i røg,
 I er udenfor med en eksplosion til sidst. 1180
 Svovlet kan være lynild eller en fuser —
 han vil vide det om et øjeblik, men han tvivler stadigvæk.
 Tilbage fra det I ved, til dét han ikke vidste!
 Hør Præstens stolte „Jeg er uskyldig,”
 hustruens ligeså bestemte „Du er skyldig!” Kom,
 er I ikke ved at være i tvivl? — stands og I mister udspillet!
 Så er intet overladt jer ud over en ydmyg appel til retten,
 og „kujon” bundet til jeres hale som et kompliment!
 Eller betragt det anderledes, gør som I vil!
 Tillad det værste. Greven mistede modet, 1190
 han er kujonagtig, som det bedste af borgerskabet,
 han er blevet forbundet med, — en køter kort og godt,
 spark ham for alt i verden ud af jeres kredse!
 Ja, trillede hans agtværdige stol ned, så
 står kirkedøren og også indgangen til retssalene dog stadigvæk
 vidt åbne til at modtage ham. Han sniger sig ind begge steder:
 „Ja, jeg har mistet min ære og min kone,
 og da jeg desuden er en simpel jagthund,
 vover jeg ikke at sætte mit liv på spil for dem!”
 Religionen og Loven læner sig frem i deres stole: 1200
 „Godt gjort, du gode og trofaste tjener!” Ja, de
 ikke kun roser ham, fordi han afviste verden med foragt,
 men straffer ham, skulle han vove at gøre andet.
 Om sagen er klar eller grumset, — det må I afgøre!

Så sagen blev sat op på scenen ved domstolene
 — lad os se upartisk på sagen herfra! —
 hvor præsten fortæller sin sande eller falske historie,
 og hustruen sin historie og ægtemanden sin,
 alt med lige så heldigt resultat som før.

The courts would nor condemn nor yet acquit 1210
 This, that or the other, in so distinct a sense
 As end the strife to either's absolute loss:
 Pronounced, in place of something definite,
 "Each of the parties, whether goat or sheep
 "I' the main, has wool to show and hair to hide.
 "Each has brought somehow trouble, is somehow cause
 "Of pains enough, — even though no worse were proved.
 "Here is a husband, cannot rule his wife
 "Without provoking her to scream and scratch
 "And scour the fields, — causelessly, it may be: 1220
 "Here is that wife, — who makes her sex our plague,
 "Wedlock, our bugbear, — perhaps with cause enough:
 "And here is the truant priest o' the trio, worst
 "Or best — each quality being conceivable.
 "Let us impose a little mulct on each.
 "We punish youth in state of pupilage
 "Who talk at hours when youth is bound to sleep,
 "Whether the prattle turn upon Saint Rose
 "Or Donna Olimpia of the Vatican:
 " 'T is talk, talked wisely or unwisely talked, 1230
 "I' the dormitory where to talk at all,
 "Transgresses, and is mulct: as here we mean.
 "For the wife, — let her betake herself, for rest,
 "After her run, to a House of Convertites —
 "Keep there, as good as real imprisonment:
 "Being sick and tired, she will recover so.
 "For the priest, spritely strayer out of bounds,
 "Who made Arezzo hot to hold him, — Rome
 "Profits by his withdrawal from the scene.
 "Let him be relegate to Civita, 1240
 "Circumscribed by its bounds till matters mend:
 "There he at least lies out o' the way of harm
 "From foes — perhaps from the too friendly fair.
 "And finally for the husband, whose rash rule
 "Has but itself to blame for this ado, —
 "If he be vexed that, in our judgments dealt,
 "He fails obtain what he accounts his right,
 "Let him go comforted with the thought, no less,
 "That, turn each sentence howsoever he may,
 "There's satisfaction to extract therefrom. 1250
 "For, does he wish his wife proved innocent?

Retten ville ikke fordømme heller ikke frikende 1210
 denne, hin eller den anden på så tydelig en måde, at striden
 ville blive afsluttet med en af parternes fuldstændige nederlag.
 I stedet for noget afgørende kundgjorde den:
 „I grunden har hver af parterne, enten ged eller får,
 uld at vise og hår at skjule. Hver har forårsaget
 en eller anden ulykke, er på en eller anden vis
 årsag til lidelser nok, — endskønt intet værre blev bevist.
 Her er en ægtemand, som ikke kan styre sin kone
 uden at udæske hende til at skringe og rive
 og gennemstrejfe markerne, — ubegrundet, det er muligt. 1220
 Her er denne hustru, — som gør sit køn til vor plage,
 ægteskab, vor bussemand, — måske med grund nok.
 Og her er trioens skulkende præst, den værste
 eller den bedste — hver egenskab er tænkelig.
 Lad os pålægge hver af dem lidt mulkt.
 Vi straffer ungdommen når den er umyndig,
 som taler på tider, hvor ungdommen burde sove,
 hvad enten snakken drejer sig om Skt. Rose
 eller Donna Olympia fra Vatikanet.*
 Det er tale, talt klogt eller uklogt 1230
 i sovesalen, hvor det at tale overhovedet
 er en synd og bliver straffet, som vi her har i sinde.
 Hvad hustruen angår, — lad hende efter sin flugt
 blive bragt til et Hus for de Omvendte, for hvile, —
 opholde sig der, så godt som var det virkelig indespærring:
 da hun er syg og træt, vil hun således komme sig.
 Hvad præsten angår, en livlig omstrejfer på et forbudt
 område, som gjorde Arezzo helvedets hedt for ham, — Rom
 drager fordel af hans tilbagetrækning fra scenen.
 Lad ham blive forvist til Civita, 1240
 indesluttet af dets grænser indtil tingene falder til ro.
 Der er han i det mindste i sikkerhed for
 sine fjender — måske også for den alt for venlige skønne —
 og endelig for ægtemanden, som kun kan takke sin
 egen ubesindige regeren for dette postyr.
 Hvis han, af vore afsagte domme, er oprørt over,
 at han ikke kan opnå det, han mener er hans ret,
 lad ham da blive trøstet af tanken, intet mindre,
 at hvordan han end vender og drejer hver kendelse,
 er der tilfredsstillelse at få derved. 1250
 Thi ønsker han det bevist, at hans kone er uskyldig?

* Skt. Rose eller Donna Olimpia: helgen eller synder. Rose af Lima (1568-1617), en jomfrumartyr fra den nye verden. Donna Olimpia Pamfili (1594-1656), pavens svigerinde, der styrede og berøvede ham. Både hende og niecen med samme navn førte skandaløse liv.

"Well, she's not guilty, he may safely urge,
 "Has missed the stripes dishonest wives endure —
 "This being a fatherly pat o' the cheek, no more.
 "Does he wish her guilty? Were she otherwise
 "Would she be locked up, set to say her prayers,
 "Prevented intercourse with the outside world,
 "And that suspected priest in banishment,
 "Whose portion is a further help i' the case?
 "Oh, ay, you all of you want the other thing, 1260
 "The extreme of law, some verdict neat, complete, —
 "Either, the whole o' the dowry in your poke
 "With full release from the false wife, to boot,
 "And heading, hanging for the priest, beside —
 "Or, contrary, claim freedom for the wife,
 "Repayment of each penny paid her spouse,
 "Amends for the past, release for the future! Such
 "Is wisdom to the children of this world;
 "But we've no mind, we children of the light,
 "To miss the advantage of the golden mean, 1270
 "And push things to the steel point." Thus the courts.

Is it settled so far? Settled or disturbed,
 Console yourselves: 't is like . . . an instance, now!
 You've seen the puppets, of Place Navona, play, —
 Punch and his mate, — how threats pass, blows are dealt,
 And a crisis comes: the crowd or clap or hiss
 Accordingly as disposed for man or wife —
 When down the actors duck awhile perdue,
 Donning what novel rag-and-feather trim
 Best suits the next adventure, new effect: 1280
 And, — by the time the mob is on the move,
 With something like a judgment *pro* and *con*, —
 There's a whistle, up again the actors pop
 In t' other tatter with fresh-tinseled staves,
 To re-engage in one last worst fight more
 Shall show, what you thought tragedy was farce.
 Note, that the climax and the crown of things
 Invariably is, the devil appears himself,
 Armed and accoutred, horns and hoofs and tail!
 Just so, nor otherwise it proved — you'll see: 1290
 Move to the murder, never mind the rest!

Nu vel, han kan trygt gøreende gældende, at hun ikke er skyldig,
 hun har undgået de pisk uærlige hustruer udholder —
 dette er blot et faderligt klap på kinden, intet andet.
 Ønsker han, at hun er skyldig? Hvis hun var andet,
 ville hun da blive låst inde, sat til at sige sine bønner,
 være forhindret i at have kontakt med den ydre verden
 og hin mistænkelige forviste præst,
 hvis andel er en yderlige hjælp i sagen?
 Åh ja, I, alle af jer ønsker den anden ting, loven i sin 1260
 strengeste form, en eller anden net helstøbt kendelse, —
 enten hele medgiften i jeres pose tillige med
 at være fuldkommen løst fra den falske hustru,
 og desuden halshugning, hængning af præsten —
 Eller modsat, kræve frihed for sin kone,
 tilbagebetaling af enhver penning, der er betalt hendes ægtefælle,
 erstatning for fortiden, frigørelse for fremtiden!
 Sådan er denne verdens børns visdom;
 men vi har ikke tænkt os, vi lysets børn,
 at gå glip af fordelene ved den gyldne middelvej 1270
 ved at skubbe tingene til stålspidsen.* Således domstolene.*

Er det bragt i orden så vidt? Ordnet eller bragt i uorden,
 trøst jer, det er ligesom . . . et eksempel nu!
 I har set dukkerne på Navonapladsen spille —
 Punch og hans kone, — hvordan trusler fremsættes, slag tildeles†
 og en krise opstår. Mængden klapper eller hysser,
 alt eftersom den holder med manden eller konen —
 når skuespillerne en tid dukker ned og ud af syne
 og får iklædt hvad nyt af las-og-fjer pynt,
 der bedst passer til næste eventyr, næste virkning: 1280
 og — på det tidspunkt hvor hoben er i bevægelse
 med noget, der ligner en dom *for* eller *imod*, —
 bliver der fløjtet, skuespillerne dukker op igen
 i det andet kluns med frisk pyntede stave
 for at kaste sig ud i en sidste værste kamp mere,
 der skal vise, at hvad I troede var en tragedie er en komedie.
 Bemærk at højdepunktet og kronen på det hele
 ufravigeligt er, at djævelen selv viser sig, bevæbnet
 og udstyret med horn og hov og hale! Netop sådan og
 ikke på nogen anden måde viste det sig at være — vent og se: 1290
 gå til mordet, glem resten!

---

* stålspidsen: den yderste grænse.

† Punch og hans kone Judy, figurer fra et dukketeater. I dukketeatret kvæler Punch først sit barn, tæsker derefter sin kone til død, da hun angriber ham. Til sidst står han ansigt til ansigt med djævelen.

Guido, at such a general duck-down,
 I' the breathing-space, — of wife to convent here,
 Priest to his relegation, and himself
 To Arezzo, — had resigned his part perforce
 To brother Abate, who bustled, did his best,
 Retrieved things somewhat, managed the three suits —
 Since, it should seem, there were three suits-at-law
 Behoved him look to, still, lest bad grow worse:
 First civil suit, — the one the parents brought, 1300
 Impugning the legitimacy of his wife,
 Affirming thence the nullity of her rights:
 This was before the Rota, — Molinès,
 That's judge there, made that notable decree
 Which partly leaned to Guido, as I said, —
 But Pietro had appealed against the same
 To the very court will judge what we judge now —
 Tommati and his fellows, — Suit the first.
 Next civil suit, — demand on the wife's part
 Of separation from the husband's bed 1310
 On plea of cruelty and risk to life —
 Claims restitution of the dowry paid,
 Immunity from paying any more:
 This second, the Vicegerent has to judge.
 Third and last suit, — this time, a criminal one, —
 Answer to, and protection from, both these, —
 Guido's complaint of guilt against his wife
 In the Tribunal of the Governor,
 Venturini, also judge of the present cause.
 Three suits of all importance plaguing him, 1320
 Beside a little private enterprise
 Of Guido's, — essay at a shorter cut.
 For Paolo, knowing the right way at Rome,
 Had, even while superintending these three suits
 I' the regular way, each at its proper court,
 Ingeniously made interest with the Pope
 To set such tedious regular forms aside,
 And, acting the supreme and ultimate judge,
 Declare for the husband and against the wife.
 Well, at such crisis and extreme of straits, — 1330
 The man at bay, buffeted in this wise, —
 Happened the strangest accident of all.
 "Then," sigh friends, "the last feather broke his back,

Guido, ved en sådan almindelig dukken-ned,*
i hvilepausen, — af hustruen til klostret her,
af præsten til sin forvisning og ham selv
til Arezzo, — havde nødvendigvis overladt sin del
til bror abbed, som fór omkring, gjorde sit bedste,
rådede til en vis grad bod på tingene, behandlede de tre sager —[†]
eftersom der tilsyneladende var tre retssager, det stadigvæk
påhvilede ham at se til, for at det dårlige ikke skulle blive værre.
Første var der det civile søgsmål, — den forældrene anlagde, 1300
der bestred hans kones legitimitet og
derved bekræftede ugyldigheden af hendes rettigheder.
Det var foran Rota'en, — Molinès, som er dommer der,[‡]
afsagde hin bemærkelsesværdige kendelse,
som delvis hældede mod Guido, som jeg sagde, —
men Pietro havde appelleret mod samme,
til den selv samme ret hvor Tommati og hans fæller vil dømme,
det vi nu dømmer, — det var den første retssag.
Den næste civile sag, — fordring fra hustruens side
på separation fra ægtemandens seng 1310
under påberåbelse af grusomhed og livsfare —
krav om tilbagelevering af den betalte medgift,
være fri for at betale mere.
Denne anden sag måtte viceguvernøren dømme i.
Tredje og sidste sag, — denne gang, en strafferetslig, —
svar på og beskyttelse mod begge disse, —
Guidos klage over sin kones skyld
ved domstolen, hvor guvernøren Venturini,
som også er dommer i den nuværende sag, har sæde.
Da de tre yderst vigtige retssager, 1320
foruden et lille privat foretagende af Guidos,
plagede ham, — forsøgte han at afkorte vejen.
Thi Paolo, som kendte den rette fremgangsmåde i Rom,
havde, — medens han vågede over disse tre retssager
på den regulære måde, hver ved sin særlige domstol, —
snedigt skaffet sig indflydelse hos paven,
til at tilsidesætte trættende regulære former,
og til, idet han optrådte som den øverste og endelige dommer,
at erklære sig for ægtemanden og mod hustruen.
Nå, i en sådan krise og yderste knibe, — 1330
den hårdt trængte ægtemanden, puffet til på denne måde, —
skete den sælsomste af alle ulykker.
„Så,” sukker venner, „knækkede den sidste fjer hans ryg,

* dukken-ned: ligesom dukkerne i dukketeatret l. 1278.

[†] tre sager: se tillægget 'Personer m. m.': Retssager.

[‡] Rota'en: den højeste kirkelige ret (Ohio); Molinès og Tommati er dommere.

"Made him forget all possible remedies
 "Save one — he rushed to, as the sole relief
 "From horror and the abominable thing."
 "Or rather," laugh foes, "then did there befall
 "The luckiest of conceivable events,
 "Most pregnant with impunity for him,
 "Which henceforth turned the flank of all attack, 1340
 "And bade him do his wickedest and worst."
 — The wife's withdrawal from the Convertites,
 Visit to the villa where her parents lived,
 And birth there of his babe. Divergence here!
 I simply take the facts, ask what they show.

First comes this thunderclap of a surprise:
 Then follow all the signs and silences
 Premonitory of earthquake. Paolo first
 Vanished, was swept off somewhere, lost to Rome:
 (Wells dry up, while the sky is sunny and blue.) 1350
 Then Guido girds himself for enterprise,
 Hies to Vittiano, counsels with his steward,
 Comes to terms with four peasants young and bold,
 And starts for Rome the Holy, reaches her
 At very holiest, for 't is Christmas Eve,
 And makes straight for the Abate's dried-up font,
 The lodge where Paolo ceased to work the pipes.
 And then, rest taken, observation made
 And plan completed, all in a grim week,
 The five proceed in a body, reach the place, 1360
 — Pietro's, at the Paolina, silent, lone,
 And stupefied by the propitious snow.
 'T is one i' the evening: knock: a voice "Who's there?"
 "Friends with a letter from the priest your friend."
 At the door, straight smiles old Violante's self.
 She falls, — her son-in-law stabs through and through,
 Reaches through her at Pietro — "With your son
 "This is the way to settle suits, good sire!"
 He bellows "Mercy for heaven, not for earth!"
 "Leave to confess and save my sinful soul,
 "Then do your pleasure on the body of me!" 1370
 — "Nay, father, soul with body must take its chance!"
 He presently got his portion and lay still.
 And last, Pompilia rushes here and there

fik ham til at glemme alle mulige hjælpemidler
 bortset fra et — som han kastede sig over som den eneste
 befrielse for rædsel og den afskyelige ting.”*
 „Eller snarere,” ler fjenderne, „hændte der da
 den lykkeligste af tænkelige begivenheder,
 mest svanger med straffrihed for ham,
 som fra nu af fik vendt alle angrebs flanker 1340
 og bød ham gøre sit ondeste og værste.”
 — Hustruens tilbagetrækning fra de Omvendte,
 hendes besøg til villaen, hvor hendes forældre boede,
 og hvor hans barn blev født. Der er divergens her!
 Jeg bringer simpelthen kendsgerningerne, spørger om hvad de viser.

Først kommer dette overraskelsens tordenskrald;
 så følger alle tegnene og stilheden,
 der varsler om jordskælv. Paolo forsvandt først,
 var strøget et eller andet sted hen, tabt for Rom:
 (kilder tørrer ud, medens himlen er sollys og blå.) 1350
 Så udruster Guido sig til handling,
 iler til Vittiano, rådslår med hans hushovmester,
 indgår forlig med fire bønder, unge og dristige,
 og ta’r afsted til den hellige by Rom, når frem
 på det mest hellige tidspunkt, for det er Juleaften,
 og begiver sig lige hen til abbedens udtørrede kilde,
 boligen hvor Paolo var holdt op med at betjene rørene.†
 Og så, efter et hvil, observationer foretaget
 og planen gjort færdig, alt sammen i løbet af en grim uge,
 går de fem samlet til værks, når frem til stedet, 1360
 — Pietros, på Paolinavejen, tavst, ensomt
 og døvet af den milde sne. Klokken er
 et om natten — banker på — en stemme: „Hvem der?”‡
 „Venner med et brev fra jeres ven præsten.”
 Ved døren smiler gamle Violante straks.
 Hun falder, dolket igen og igen af sin svigersøn,
 når fra hende til Pietro — „Med din søn
 er dette måden at ordne retssager på, gode hr.!”
 Han brøler „Barmhjertighed for himlen, ikke for jorden!
 Lad mig kunne skrifte og redde min syndefulde sjæl,
 derefter kan du gøre med mit legeme, som du lyster!” 1370
 — „Nej far, sjæl og krop må sammen tage chancen!”
 Lidt efter fik han sin andel og lå stille.
 Og til sidst Pompilia, der styrter frem og tilbage,

* afskyelige ting: Pompilias barn som resultat af utroskab.

† betjene rørene: da kilden var udtørret.

‡ Et om natten: en time efter Ave Maria, dvs. klokken 7 om aftenen

Like a dove among the lightnings in her brake
 Falls also: Guido's, this last husband's-act.
 He lifts her by the long dishevelled hair,
 Holds her away at arm's length with one hand,
 While the other tries if life come from the mouth-
 Looks out his whole heart's hate on the shut eyes,
 Draws a deep satisfied breath, "So — dead at last!" 1380
 Throws down the burden on dead Pietro's knees,
 And ends all with "Let us away, my boys!"

And, as they left by one door, in at the other
 Tumbled the neighbours — for the shrieks had pierced
 To the mill and the grange, this cottage and that shed.
 Soon followed the Public Force; pursuit began
 Though Guido had the start and chose the road:
 So, that same night was he, with the other four,
 Overtaken near Baccano, — where they sank 1390
 By the way-side, in some shelter meant for beasts,
 And now lay heaped together, nuzzling swine,
 Each wrapped in bloody cloak, each grasping still
 His unwiped weapon, sleeping all the same
 The sleep o' the just, — a journey of twenty miles
 Brought just and unjust to a level, you see.
 The only one i' the world that suffered aught
 By the whole night's toil and trouble, flight and chase,
 Was just the officer who took them, Head
 O' the Public Force, — Patrizj, zealous soul, 1400
 Who, having but duty to sustain weak flesh,
 Got heated, caught a fever and so died:
 A warning to the over-vigilant,
 — Virtue in a chafe should change her linen quick,
 Lest pleurisy get start of providence.
 (That's for the Cardinal, and told, I think!)

Well, they bring back the company to Rome.
 Says Guido, "By your leave, I fain would ask
 "How you found out 't was I who did the deed?
 "What put you on my trace, a foreigner, 1410
 "Supposed in Arezzo, — and assuredly safe
 "Except for an oversight: who told you, pray?"
 "Why, naturally your wife!" Down Guido drops
 O' the horse he rode, — they have to steady and stay,
 At either side the brute that bore him, bound,
 So strange it seemed his wife should live and speak!

ligesom en due i sit krat mellem lynene,
 hun falder også: Guidos sidste handling som ægtemand.
 Han løfter hende ved det lange uordentlige hår,
 holder hende i armlængde med en hånd,
 prøver med den anden, om der kommer liv fra munden —
 udtømmer hele sit hjertes had ved synet af de lukkede øjne,
 drager et dybt tilfredst åndedrag. „Sådan — endelig død!” 1380
 Kaster byrden ned på den døde Pietros knæ,
 og afslutter alt med et: „Afsted, mine knægte!”

Og idet de fór ud ad én dør, tumlede naboerne
 ind ad den anden — for skrigene trængte helt frem
 til møllen og bondegården, det ene og det andet hus og hytte.
 Snart fulgte politiet; forfølgelsen begyndte.
 Skønt Guido var foran og valgte vejen,
 så blev han samme nat sammen med de andre fire
 indhentet ved Baccano, hvor de skjulte sig
 i et eller andet ly, beregnet for dyr, 1390
 og lå nu dynget sammen, puttede sig som svin,
 hver indhyllet i en blodig kappe, hver holdt stadig
 fast i deres uaftørrede våben, alligevel sov de
 de retfærdiges søvn, — en rejse på godt 30 km,
 bragte ret og uret på højde med hinanden, ser I.
 Den eneste i verden som led noget
 ved nattens hele slid og besvær, flugt og forfølgelse
 var netop den betjent, som arresterede dem, kaptajnen
 for politiet, — Patrizj, en nidkær sjæl, 1400
 som kun havde pligten til at støtte det svage kød,
 blev ophedet, fik feber og døde;
 en advarsel til de overpåpasselige,
 — den overophedede dyd burde skifte sit linned hurtigt,
 for at lungehindebetændelse ikke kommer forsynet i forkøbet.
 (Dette er fortalt for kardinalens skyld, tænker jeg!)*

Nå, de førte selskabet tilbage til Rom.
 Guido siger: „Med jeres tilladelse vil jeg gerne spørge om,
 hvordan I fandt ud af, at det var mig, der udførte dåden?
 Hvad satte jer på sporet, der helt bestemt var sikkert
 bortset fra en forglemmelse, — en fremmed, 1410
 antageligvis i Arezzo, — hvem fortalte det, med forlov?”
 „Jamen, din kone selvfølgelig!” Guido falder af
 hesten han red på, — de er nødt til på begge sider
 at støtte og holde dyret, der bar ham bundet,
 så ejendommeligt syntes det, at hans kone var i live og kunne tale!

---

* Kardinalen som spiller kort ved et bord i nærheden, se l. 55.

She had prayed — at least so people tell you now —
 For but one thing to the Virgin for herself,
 Not simply, as did Pietro 'mid the stabs, —
 Time to confess and get her own soul saved — 1420
 But time to make the truth apparent, truth
 For God's sake, lest men should believe a lie:
 Which seems to have been about the single prayer
 She ever put up, that was granted her.
 With this hope in her head, of telling truth, —
 Being familiarized with pain, beside, —
 She bore the stabbing to a certain pitch
 Without a useless cry, was flung for dead
 On Pietro's lap, and so attained her point.
 Her friends subjoin this — have I done with them? — 1430
 And cite the miracle of continued life
 (She was not dead when I arrived just now)
 As attestation to her probity.

Does it strike your Excellency? Why, your Highness,
 The self-command and even the final prayer,
 Our candour must acknowledge explicable
 As easily by the consciousness of guilt.
 So, when they add that her confession runs
 She was of wifehood one white innocence
 In thought, word, act, from first of her short life 1440
 To last of it; praying, i' the face of death,
 That God forgive her other sins — not this,
 She is charged with and must die for, that she failed
 Anyway to her husband: while thereon
 Comments the old Religious — "So much good
 "Patience beneath enormity of ill,
 "I hear to my confusion, woe is me,
 "Sinner that I stand, shamed in the walk and gait
 "I have practised and grown old in, by a child!" —
 Guido's friends shrug the shoulder, "Just this same 1450
 "Prodigious absolute calm in the last hour
 "Confirms us, — being the natural result
 "Of a life which proves consistent to the close.
 "Having braved heaven and deceived earth throughout,
 "She braves still and deceives still, gains thereby
 "Two ends, she prizes beyond earth or heaven:
 "First sets her lover free, imperilled sore
 "By the new turn things take: he answers yet

Hun havde bedt — det fortæller folk jer i det mindste nu —
 til Jomfruen om kun en ting til for sig selv,
 ikke bare, — som Pietro gjorde midt mellem dolkestødene, —
 tid til at skrifte og redde sin egen sjæl, 1420
 men tid til at åbenbare sandheden, sandhed
 for Guds skyld, for at mennesker ikke skulle tro en løgn.
 Denne synes omtrent at have været den eneste bøn
 hun nogensinde havde opsendt, som var tilstået hende.
 Opfyldt af dette håb, at fortælle sandheden, —
 da hun for øvrigt var velbekendt med smerte, —
 udholdt hun dolkestødene til et vist niveau
 uden at skrige nyttesløst, blev derefter slynget som død
 på Pietros skød og opnåede således sin hensigt.
 Hendes venner vedføjer dette — er jeg færdig med dem? — 1430
 og anfører miraklet om det fortsatte liv
 (hun var ikke død, da jeg ankom lige nu)
 som en bekræftelse på hendes retsindighed.

Undrer det Deres Excellence? Hvorfor, Deres Højhed,
 selvbeherskelsen og netop den sidste bøn
 må vi åbent erkende er ligeså let forklarlig
 ved bevidstheden om skyld.
 Så når de tilføjer, at hendes skrifte fortæller,
 at hun i sin hustrustand var en hvid uskyldighed 1440
 i tanke, ord, handling, fra begyndelsen af hendes korte liv
 til det sidste af det; idet hun, ansigt til ansigt med døden,
 bad at Gud måtte tilgive hendes andre synder — ikke denne,
 hun er anklaget for og må dø for, — hvor hun på nogen måde
 svigtede i forhold til sin mand; hvilket den gamle
 gejstlige derpå kommenterer med dette: — „Jeg hører“
 til min bestyrtelse om så megen god tålmodighed
 under en uhyre mængde ondt, ve mig,
 jeg står som synder, den vej og gang, jeg har praktiseret
 og er blevet gammel i, er gjort til skamme af et barn!” —
 Guidos venner trækker på skuldrene: „Just denne samme 1450
 forbløffende fuldkomne ro i den sidste stund
 bekræftiger os — det er det naturlige resultat
 af et liv, som viser sig at have samme fasthed til det sidste.
 Idet hun helt igennem har trodset himlen og bedraget jorden.
 Hun trodser og bedrager stadigvæk og opnår derved
 to formål, som hun sætter pris på hinsides jord og himmel.
 Først at befri sin elsker, bragt i voldsom fare
 ved tingenes nye vending. Han indestår dog for

---

* gamle gejstlige: broder Celestino.

"For the part he played: they have summoned him indeed:
 "The past ripped up, he may be punished still: 1460
 "What better way of saving him than this?
 "Then, — thus she dies revenged to the uttermost
 "On Guido, drags him with her in the dark,
 "The lower still the better, do you doubt?
 "Thus, two ways, does she love her love to the end,
 "And hate her hate, — death, hell is no such price
 "To pay for these, — lovers and haters hold."
 But there's another parry for the thrust.
 "Confession," cry folks — "a confession, think!
 "Confession of the moribund is true!" 1470
 Which of them, my wise friends? This public one,
 Or the private other we shall never know?
 The private may contain, — your casuists teach, —
 The acknowledgment of, and the penitence for,
 That other public one, so people say.
 However it be, — we trench on delicate ground,
 Her Eminence is peeping o'er the cards, —
 Can one find nothing in behalf of this
 Catastrophe? Deaf folks accuse the dumb!
 You criticize the drunken reel, fool's speech, 1480
 Maniacal gesture of the man, — we grant!
 But who poured poison in his cup, we ask?
 Recall the list of his excessive wrongs,
 First cheated in his wife, robbed by her kin,
 Rendered anon the laughing-stock o' the world
 By the story, true or false, of his wife's birth, —
 The last seal publicly apposed to shame
 By the open flight of wife and priest, — why, Sirs,
 Step out of Rome a furlong, would you know
 What another guess tribunal than ours here, 1490
 Mere worldly Court without the help of grace,
 Thinks of just that one incident o' the flight?
 Guido preferred the same complaint before
 The court at Arezzo, bar of the Granduke, —
 In virtue of it being Tuscany
 Where the offence had rise and flight began, —

den rolle, han har spillet. De har indkaldt ham, javel,
 fortiden ribbes op, han kan stadigvæk blive straffet, 1460
 hvilken bedre måde at frelse ham på end denne?
 Så, — således dør hun, hævnende sig til det yderste
 på Guido, trækker ham med sig ned i mørket,
 jo lavere jo bedre, tvivler I på det?
 På denne måde, to veje, elsker hun sin kærlighed indtil døden,
 og hader sit had, — døden, helvede er ikke prisen
 at betale for disse, — må elskere og hadere lide.”
 Men der findes en anden parade for hugget.
 „Skriftemål,” råber folk — et skriftemål, tænk bare!
 En døendes skriftemål er sandt! 1470
 Hvilket af dem, mine kloge venner? Dette offentlige*
 eller det andet private, som vi aldrig skal kende?
 Det private indeholde muligvis, — lærer kausisterne os, —†
 svaret på og angeren over
 det andet, det offentlige, sådan siger folk.
 Hvordan det end forholder sig, — vi trænger ind på usikker grund,
 Hans Eminence kigger over sine kort, —
 kan man ikke finde noget til forsvar for
 denne katastrofe? Døve folk anklager den stumme,‡
 man kritiserer, at den fulde vakler, tåbens tale, 1480
 et menneskes vanvittige opførsel, — det indrømmer vi!
 Men hvem hældte giften i hans kop, spørger vi?
 Genkald jer de meget store uretfærdigheder, der er overgået ham.
 Først snydt med hensyn til sin kone, berøvet af hendes slægtninge,
 straks gjort til grin for hele verden på grund af
 historien, enten sand eller falsk, om sin kones fødsel, —
 det sidste segl offentligt sat på skammen
 ved hustruens og præstens åbenlyse flugt, — jamen, de herrer!
 gik De et par hundrede meter uden for Rom, ville De så
 ikke vide, hvad en anden slags domstol end vores her, 1490
 hvad en blot verdslig ret uden hjælp af nåde,
 tænker om netop hin ene hændelse under flugten?§
 Guido fremsatte den samme klage ved
 retten i Arezzo, storhertugens retsskranke, —
 i dens egenskab af at være toskansk,
 hvor lovovertrædelsen var forekommet og flugten begyndte, —

* dette offentlige: det offentlige skriftemål, ll. 1438-44, hvor hun benægter sin skyld.

† kasuisterne: personer, teologer som benytte generelle moralske regler på enkelttilfælde. — Pompilia skriftede og fik syndsforladelse før ‘det private skriftemål’ som var det, hun fortalte de tilstedeværende ved hendes dødsleje.

‡ katastrofe: mordene der blev begået.

§ ene hændelse: utroskabet, som den blot verdslige ret (retten uden for Rom) uden nåde straffer med livsvarigt fængsel, modsat retten i den hellige by Rom, der straffer med nåde.

Self-same complaint he made in the sequel here
 Where the offence grew to the full, the flight
 Ended: offence and flight, one fact judged twice
 By two distinct tribunals, — what result? 1500
 There was a sentence passed at the same time
 By Arezzo and confirmed by the Granduke,
 Which nothing baulks of swift and sure effect
 But absence of the guilty, (flight to Rome
 Frees them from Tuscan jurisdiction now)
 — Condemns the wife to the opprobrious doom
 Of all whom law just lets escape from death.
 The Stinche, House of Punishment, for life, —
 That's what the wife deserves in Tuscany:
 Here, she deserves — remitting with a smile 1510
 To her father's house, main object of the flight!
 The thief presented with the thing he steals!

At this discrepancy of judgments — mad,
 The man took on himself the office, judged;
 And the only argument against the use
 O' the law he thus took into his own hands
 Is . . . what, I ask you? — that, revenging wrong,
 He did not revenge sooner, kill at first
 Whom he killed last! That is the final charge.
 Sooner? What's soon or late i' the case? — ask we. 1520
 A wound i' the flesh no doubt wants prompt redress;
 It smarts a little to-day, well in a week,
 Forgotten in a month; or never, or now, revenge!
 But a wound to the soul? That rankles worse and worse.
 Shall I comfort you, explaining — "Not this once
 "But now it may be some five hundred times
 "I called you ruffian, pandar, liar and rogue:
 "The injury must be less by lapse of time?"
 The wrong is a wrong, one and immortal too,
 And that you bore it those five hundred times, 1530
 Let it rankle unrevenged five hundred years,
 Is just five hundred wrongs the more and worse!
 Men, plagued this fashion, get to explode this way,
 If left no other.

"But we left this man
 "Many another way, and there's his fault,"
 " 'T is answered — "He himself preferred our arm
 "O' the law to fight his battle with. No doubt

den selvsamme klage fremsatte han her efterfølgende,
 hvor forseelsen voksede til sit fulde omfang, hvor flugten
 endte. Forseelse og flugt, en overtrædelse dømt to gange
 ved to forskellige domstole, — med hvilket resultat? 1500

Der var faldet dom på samme tid
 i Arezzo og bekræftet af storhertugen,
 hvor intet hindrer en hurtig og sikker behandling,
 bortset fra fraværet af de skyldige, (flugten til Rom
 befrier dem nu for toskansk domsmyndighed)
 — der dømmer hustruen til den skammelige og ulykkelige skæbne,
 der rammer alle, som loven lige netop lader undslippe døden.
 Stinchefængslet, Straffens Hus, livsvarigt, —
 det er hvad hustruen gør sig fortjent til i Toskana,
 her fortjener hun — at hjemsendes med et smil 1510
 til sin fars hus, flugtens hovedmål!
 Tyven får den ring i gave, som han har stjålet!

Ved denne forskel på dommene —
 tog manden, rasende, selv hvervet på sig, dømte;
 og det eneste argument mod brugen
 af den lov, han således tog i egen hånd,
 er . . . hvad, spørger jeg Dem? at han, idet han hævnede uret,
 ikke hævnede tidligere, ikke fra først af dræbte dem
 han dræbte til sidst! Det er den afsluttende anklage.
 Tidligere? Hvad er tidligt eller sent i sagen? — spørger vi. 1520
 Et sår i kødet kræver uden tvivl omgående pleje;
 det gør lidt ondt i dag, det er rask om en uge,
 glemt om en måned; kræver hævn enten aldrig eller nu!
 Men et sår på sjælen? Det svier værre og værre.
 Lad mig klare begreberne for Dem: — „Det er ikke kun en gang,
 men nu er det omkring fem hundrede gange
 jeg har kaldt dig bølge, ruffer, løgner og slyngel;
 må skaden derfor blive mindre med tiden?
 Krænkelsen er en krænkelse, og den er også udødelig,
 og at du udholdt den fem hundrede gange, 1530
 lod det nage uhævnet i fem hundrede år,
 er blot fem hundrede krænkelse mere og værre!
 Mænd pint på denne manér, eksploderer på denne måde,
 der er ikke andre muligheder.

„Men vi overlod denne mand
 mange andre muligheder, og dér er hans fejl,”
 bliver der svaret. — „Han foretrak selv vor lovs
 arm til at udkæmpe sit slag med. Utvivlsomt

---

* Stinchefængslet: et fængsel i Firenze.

"We did not open him an armoury
 "To pick and choose from, use, and then reject.
 "He tries one weapon and fails, — he tries the next 1540
 "And next: he flourishes wit and common sense,
 "They fail him, — he plies logic doughtily,
 "It fails him too, — thereon, discovers last
 "He has been blind to the combustibles —
 "That all the while he is a-glow with ire,
 "Boiling with irrepressible rage, and so
 "May try explosives and discard cold steel, —
 "So hires assassins, plots, plans, executes!
 "Is this the honest self-forgetting rage
 "We are called to pardon? Does the furious bull 1550
 "Pick out four help-mates from the grazing herd
 "And journey with them over hill and dale
 "Till he find his enemy?"

What rejoinder? save
 That friends accept our bull-similitude.
 Bull-like, — the indiscriminate slaughter, rude
 And reckless aggravation of revenge,
 Were all i' the way o' the brute who never once
 Ceases, amid all provocation more,
 To bear in mind the first tormentor, first
 Giver o' the wound that goaded him to fight: 1560
 And, though a dozen follow and reinforce
 The aggressor, wound in front and wound in flank,
 Continues undisturbedly pursuit,
 And only after prostrating his prize
 Turns on the pettier, makes a general prey.
 So Guido rushed against Violante, first
 Author of all his wrongs, *fons et origo*
Malorum — drops first, deluge since, — which done,
 He finished with the rest. Do you blame a bull?

In truth you look as puzzled as ere I preached! 1570
 How is that? There are difficulties perhaps
 On any supposition, and either side.
 Each party wants too much, claims sympathy
 For its object of compassion, more than just.
 Cry the wife's friends, "O the enormous crime
 "Caused by no provocation in the world!"
 "Was not the wife a little weak?" — inquire —

åbne vi ikke et våbenhus for ham,
 hvorfra han kunne vælge og vrage, bruge og så afvise.
 Han prøver ét våben og fejler, — han prøver det næste 1540
 og næste. Han udfolder vid og sund fornuft,
 de svigter ham — tappert anvender han logik,
 også det svigter ham, — derpå opdager han som det sidste,
 at han har været blind over for de brandbare, —
 at han hele tiden gløder af vrede,
 koger med ukueligt raseri og må således
 forsøge sprængstoffer og kassere koldt stål, —*
 lejer så mordere, udklækker, planlægger, udfører!
 Er dette det ærlige selvforglemmende raseri
 vi bliver bedt om at tilgive? Vælger den gale tyr 1550
 ikke fire hjælpere fra den græssende hjord
 og rejser med dem over bakke og dal,
 indtil han finder sin fjende?"

Hvordan svares der?
 andet end at venner accepterer vor tyre-sammenligning.
 Tyreagtigt, — det vilkårlige slagteri, grov
 og hensynsløs skærpelse af hævn,
 var alt sammen umenneskets facon, som ikke én
 eneste gang ophører, midt blandt alle provokationerne,
 med at huske den første plageånd, den første
 tildeler af såret, der æggede ham til kamp; 1560
 og skønt et dusin fulgte og forstærkede
 angriberen, sår fortil og i flanken,
 så fortsætter han uforstyrret forfølgelsen
 og kun efter at have strakt sit bytte til jorden,
 vender han sig mod de ubetydeligere, nedslår i almindelighed.
 Således farer Guido over Violante, ophavsmanden
 til al den uret, der er overgået ham, *det ondes*
kilde og udspring — først dråber, siden en syndflod, —
 dette gjort, gør han det af med resten. Dadler man en tyr?

I sandhed De ser lige så forvirrede ud, som før jeg begyndte 1570
 at prædikede! Hvordan det? Måske er der vanskeligheder
 ved enhver antagelse, på begge sider.
 Hver af parterne ønsker for meget, mere end det er rimeligt,
 kræver de sympati for det de har lidt, der berettiger til medlidenhed.
 Hustruens venner råber: „Åh, denne uhyre forbrydelse,
 begået uden nogen verdens anledning!"
 „Var hustruen ikke lidt svag? — spørges der. —

---

* koldt stål: de metoder han allerede har prøvet i l. 1541-2 (Cook).

"Punished extravagantly, if you please,
 "But meriting a little punishment?
 "One treated inconsiderately, say, 1580
 "Rather than one deserving not at all
 "Treatment and discipline o' the harsher sort?"
 No, they must have her purity itself,
 Quite angel, — and her parents angels too
 Of an aged sort, immaculate, word and deed:
 At all events, so seeming, till the fiend,
 Even Guido, by his folly, forced from them
 The untoward avowal of the trick o' the birth,
 Which otherwise were safe and secret now.
 Why, here you have the awfulest of crimes 1590
 For nothing! Hell broke loose on a butterfly!
 A dragon born of rose-dew and the moon!
 Yet here is the monster! Why he's a mere man —
 Born, bred and brought up in the usual way.
 His mother loves him, still his brothers stick
 To the good fellow of the boyish games;
 The Governor of his town knows and approves,
 The Archbishop of the place knows and assists:
 Here he has Cardinal This to vouch for the past,
 Cardinal That to trust for the future, — match 1600
 And marriage were a Cardinal's making, — in short,
 What if a tragedy be acted here
 Impossible for malice to improve,
 And innocent Guido with his innocent four
 Be added, all five, to the guilty three,
 That we of these last days be edified
 With one full taste o' the justice of the world?

The long and the short is, truth seems what I show: —
 Undoubtedly no pains ought to be spared
 To give the mob an inkling of our lights. 1610
 It seems unduly harsh to put the man
 To the torture, as I hear the court intends,
 Though readiest way of twisting out the truth;
 He is noble, and he may be innocent.
 On the other hand, if they exempt the man
 (As it is also said they hesitate
 On the fair ground, presumptive guilt is weak
 I' the case of nobility and privilege), —
 What crime that ever was, ever will be,

„Straffet overdrevent, hvis I synes,
 men fortjener hun ikke lidt straf?
 En uanselig straf i det mindste, snarere det* 1580
 end én der slet ikke kræver behandling
 og disciplinering på den strengere måde, ikke sandt?
 Nej, de må gøre hende til renheden selv,
 ganske en engel, — og også hendes forældre til engle
 af en aldrende slags, pletfrie i ord og handling.
 Hvorom alting er, således synes det, indtil djævelen,
 netop Guido, ved sin dårskab, tvang†
 den ulykkelige tilståelse om tricket med fødslen,
 som ellers nu var sikret og hemmelig, fra dem.
 Nuvel, her har De den frygteligste af alle forbrydelser 1590
 og det for intet! Helvede brød løs på en sommerfugl!
 en drage født af rosendug og månen!
 Dog her er uhyret! Ja, her er en mand, slet og ret, —
 født og opvokset på den sædvanlige måde.
 Hans mor elsker ham, hans brødre svigter ikke,
 han er drengelegenes guttermand;
 byens guvernør kender og billiger ham,
 stedets ærkebiskop kender og bistår ham.
 Her har han kardinal dit til at bevidne fortiden,
 kardinal dat til at forlade sig på i fremtiden, — parti 1600
 og ægteskab var en kardinals skabelse, — kort sagt,
 hvad nu hvis en tragedie opføres her,
 umulig at forbedre på grund af ondskab,
 og uskyldige Guido med sine uskyldige fire
 bliver tilføjet, alle fem, til de skyldige tre,
 således at vi bliver opbygget af disse sidste dage
 med den fulde smag af verdens retfærdighed?

Kort og godt, hvad jeg viser, synes at være sandheden. —
 Utvivlsomt bør ingen anstrengelser spares 1610
 for at give hoben et glimt af lyset.
 Det synes urimeligt brutalt at underkaste
 denne mand tortur, som jeg hører retten har til hensigt,
 skønt det er den letteste måde at vride sandheden ud på;
 han er adelig, og han kan være uskyldig.
 På den anden side, hvis de fritager manden for straf
 (som det siges, at de også tog i betænkning
 af den klare grund, at formodet skyld står svagt
 i tilfældet af adelskab og privilegium), — hvilken
 forbrydelse som nogensinde var, som nogensinde vil være,

* En uanselig straf: men dog med lidt af den strengere måde.

† dårskab: hans tåbelige måde at behandle dem på i Arezzo (Cook).

Deserves the torture? Then abolish it! 1620
You see the *reduction ad absurdum*, Sirs?

Her Excellency must pronounce, in fine!
What, she prefers going and joining play?
Her Highness finds it late, intends retire?
I am of their mind: only, all this talk talked,
'T was not for nothing that we talked, I hope?
Both know as much about it, now, at least,
As all Rome: no particular thanks, I beg!
(You'll see, I have not so advanced myself,
After my teaching the two idiots here!) 1630

fortjener da tortur? Så afskaf den!*

1620

I ser *reductio-ad-absurdum*'et, mine herre?†

Hans Excellence må nu til slut sige os sin mening!

Hvorledes, foretrækker han at gå hen og deltage i kortspillet?

Synes Hans Højhed det er sent, har til hensigt at trække sig tilbage?

Jeg deler deres opfattelse; dog, al denne snak snakket,

det var ikke for ingenting, at vi snakkede, håber jeg?

Begge ved ligeså meget om det, nu, i det mindste,

som hele Rom: ingen særlig tak, om jeg må be'!

(Man ser, at jeg ikke på nogen måde har gavnet mig selv
ved at have undervist de to idioter her!).

1630'

---

* Den talende repræsenterer den kultiverede lægmand (Cook, 299).

† *reductio ad absurdum*: 'udlede, eller føre det tilbage til, en selvmodsigelse eller en absurditet'. Dvs. 'hvorfor bruge tortur, hvis selv denne den frygteligste af alle forbrydelser går straffri'?

V. Count Guido Franceschini

Thanks, Sir, but, should it please the reverend Court,
I feel I can stand somehow, half sit down
Without help, make shift to even speak, you see,
Fortified by the sip of . . . why, 't is wine,
Velletri, — and not vinegar and gall,
So changed and good the times grow! Thanks, kind Sir!
Oh, but one sip's enough! I want my head
To save my neck, there's work awaits me still.
How cautious and considerate . . . aie, aie, aie,
Nor your fault, sweet Sir! Come, you take to heart 10
An ordinary matter. Law is law.
Noblemen were exempt, the vulgar thought,
From racking; but, since law thinks otherwise,
I have been put to the rack: all's over now,
And neither wrist — what men style, out of joint:
If any harm be, 't is the shoulder-blade,
The left one, that seems wrong i' the socket, — Sirs,
Much could not happen, I was quick to faint,
Being past my prime of life, and out of health.
In short, I thank you, — yes, and mean the word. 20
Needs must the Court be slow to understand
How this quite novel form of taking pain,
This getting tortured merely in the flesh,
Amounts to almost an agreeable change
In my case, me fastidious, plied too much
With opposite treatment, used (forgive the joke)
To the rasp-tooth toying with this brain of mine,
And, in and out my heart, the play o' the probe.
Four years have I been operated on
I' the soul, do you see — its tense or tremulous part — 30
My self-respect, my care for a good name,
Pride in an old one, love of kindred — just
A mother, brothers, sisters, and the like,
That looked up to my face when days were dim,
And fancied they found light there — no one spot,
Foppishly sensitive, but has paid its pang.
That, and not this you now oblige me with,
That was the Vigil-torment, if you please!
The poor old noble House that drew the rags
O' the Franceschini's once superb array 40
Close round her, hoped to slink unchallenged by, —
Pluck off these! Turn the drapery inside out

5. Grev Guido Franceschini

Tak, hr., men skulle det behage den ærværdige Ret,
så føler jeg, at jeg kan stå nogenlunde, næsten sidde ned
uden hjælp, kan skifte til endog at tale, ser I,
styrket af et nip af . . . jamen det er jo vin
Velletri, — og ikke eddike og galde,
således forandres tiderne til det bedre! Tak, venlige hr.!

Åh blot et sip endnu! Jeg ønsker mit hoved
til at redde min hals, der er stadig arbejde, der venter mig.
Hvor betænksomt og hensynsfuldt . . . av, av, av,
ikke jeres fejl, kære hr! Hør, I tager jer en ganske 10
almindelig sag for nær. Lov er lov.

Adelsfolk ville blive fritaget, tænker almuen,
fra pinebænken, men da loven tænker på en anden måde,
er jeg blevet lagt på pinebænken. Alt er overstået nu,
og ingen af mine håndled er — som man siger, ude af led.
Hvis der er sket fortræd er det skulderbladet,
det venstre, som synes at sidde forkert, — mine herrer,
meget kunne der ikke være sket, jeg besvimed hurtig,
jer er over min bedste alder og ved dårligt helbred.

Kort sagt takker jeg jer, — ja, jeg mener det. 20
Nødvendigtvis kan retten kun langsomt forstå
hvordan denne nye form for smerte,
dette at blive tortureret udelukkende i kødet
nærmest er en behagelig forandring
i mit tilfælde, kræsen er jeg, plaget for meget
med den modsatte behandling, vant til (tilgiv vittigheden)
raspetakken, der leger med min hjerne,
og sondens leg ind og ud af mit hjerte.

I fire år har man bearbejdet min sjæl,
ser I — dens anspændte og skælvende del — 30
min selvspekt, min omsorg for mit gode navn,
stoltheden over et gammelt, slægtnings kærlighed —
blot en mor, brødre, søstre og så videre,
som så op i mit ansigt, når dagene var dunkle og
forestillede sig, at de fandt lys der — der findes ikke et eneste
forfængeligt følsomt sted, som ikke har måttet føle smerten.

Se dét, og ikke dette I møder mig med nu,
dét var våge-torturen, med forlov!

Den gamle adelige slægt, som trak laserne af
Franceschini'ernes engang så prægtige klædedragt 40
tæt omkring sig, håbede at snige sig upåtalte forbi, —
riv dem af! Vend vrangen ud på tøjet

And teach the tittering town how scarlet wears!
 Show men the lucklessness, the improvidence
 Of the easy-natured Count before this Court,
 The father I have some slight feeling for,
 Who let the world slide, nor foresaw that friends
 Then proud to cap and kiss their patron's shoe,
 Would, when the purse he left held spider-webs,
 Properly push his child to wall one day! 50
 Mimic the tetchy humour, furtive glance,
 And brow where half was furious, half fatigued,
 O' the same son got to be of middle age,
 Sour, saturnine, — your humble servant here, —
 When things go cross and the young wife, he finds
 Take to the window at a whistle's bid,
 And yet demurs thereon, preposterous fool!—
 Whereat the worthies judge he wants advice
 And beg to civilly ask what's evil here,
 Perhaps remonstrate on the habit they deem 60
 He's given unduly to, of beating her:
 . . . Oh, sure he beats her — why says John so else,
 Who is cousin to George who is sib to Tecla's self
 Who cooks the meal and combs the lady's hair?
 What! 'T is my wrist you merely dislocate
 For the future when you mean me martyrdom?
 —Let the old mother's economy alone,
 How the brocade-strips saved o' the seamy side
 O' the wedding-grown buy raiment for a year?
 — How she can dress and dish up — lordly dish 70
 Fit for a duke, lamb's head and purtenance —
 With her proud hands, feast household so a week?
 No word o' the wine rejoicing God and man
 The less when three-parts water? Then, I say,
 A trifle of torture to the flesh, like yours,
 While soul is spared such foretaste of hell-fire,
 Is naught. But I curtail the catalogue
 Through policy, — a rhetorician's trick, —
 Because I would reserve some choicer points
 O' the practice, more exactly parallel 80
 (Having an eye to climax) with what gift,
 Eventual grace the Court may have in store
 I' the way of plague — what crown of punishments.
 When I am hanged or headed, time enough
 To prove the tenderness of only that,

og lær den fnisende by, hvordan skarlagensrødt slides!*
 Vis folk den sorgløse greves ulykke
 og ubetænksomhed foran denne ret.
 Min fader har jeg kun lidt tilovers for, han som lod
 verden gå sin skæve gang og heller ikke forudså, at venner,
 den gang stolte over at løfte hat og kysse deres velynders sko,
 sandsynligvis, når pungen han efterlod indeholdt edderkoppespind,
 en dag ville trænge hans barn op ad væggen! 50
 Efterabe det pirrelige humør, det stjålne blik,
 og det halvt af raseri og halvt af træthed, rynkede bryn
 hos den samme søn, der er blevet midaldrende,
 sur og træg, — din ydmyge tjener her, —
 når tingene går ham imod og han opdager, at den unge hustru,
 går til vinduet ved et fløjts bud,
 og dog tøver desangående, latterlige nar! —
 Hvorover han ønsker råd af den værdigste dommer
 og beder høfligt om lov til at spørge om, hvad der er ondt her,
 måske protesterer, hvad angår den vane med at slå hende, 60
 de mener han i urimelig grad er forfalden til,
 . . . åh jo, han slår hende — hvorfor siger John det ellers,
 som er fætter til George, som er søskende til Tecla,
 der laver mad og reder fruens hår?
 Hvad! det er jo blot mit håndled I vrider af led
 i fald I for fremtiden tiltænker mig martyriet?
 — Skal vi lade være med at tale om den gamle mors økonomi,
 hvordan brokadestrimler sparet fra vrangen
 af brudekjolen køber tøj til hele året?
 — Hvordan hun med sine stolte hænder kan tillave
 og servere — herskabelige retter passende for en hertug, 70
 lammehoveder og indmad —traktere husstanden sådan en uge?
 Ikke et ord om, at vinen fryder Gud og mennesket
 mindre, når trefjerdedel er vand? Derfor siger jeg,
 at en bagatel af tortur af kødet, som jeres er,
 medens sjælen er skånet for hin forsmag på helvedesild,
 er intet. Men jeg afkorter klogeligt kataloget,[†]
 — et retorisk trick, — fordi jeg
 ville reservere nogle mere udsøgte punkter
 af praksissen, mere præcist parallelt — 80
 (mens jeg skeler til højdepunktet) med gaven,
 den endelige gunst retten kan have på lager
 i retning af pine — straffenes krone.
 Når jeg er hængt eller halshugget, er der tid nok
 til at bevise mildheden af dette,

* skarlagenrødt: aristokratiets farve (Clarendon).

† kataloget: over de sjælelige pinsler.

Mere heading, hanging, — not their counterpart,
 Not demonstration public and precise
 That I, having married the mongrel of a drab,
 Am bound to grant that mongrel-brat, my wife,
 Her mother's birthright-license as is just, — 90
 Let her sleep undisturbed, i' the family style,
 Her sleep out in the embraces of a priest,
 Nor disallow their bastard as my heir!
 Your sole mistake, — dare I submit so much
 To the reverend Court? — has been in all this pains
 To make a stone roll down hill, — rack and wrench
 And rend a man to pieces, all for what?
 Why — make him ope mouth in his own defence,
 Show cause for what he has done, the irregular deed,
 (Since that he did it, scarce dispute can be) 100
 And clear his fame a little, beside the luck
 Of stopping even yet, if possible,
 Discomfort to his flesh from noose or axe —
 For that, out come the implements of law!
 May it content my lords the gracious Court
 To listen only half so patient-long
 As I will in that sense profusely speak,
 And — fie, they shall not call in screws to help!
 I killed Pompilia Franceschini, Sirs;
 Killed too the Comparini, husband, wife, 110
 Who called themselves, by a notorious lie,
 Her father and her mother to ruin me.
 There's the irregular deed: you want no more
 Than right interpretation of the same,
 And truth so far — am I to understand?
 To that then, with convenient speed, — because
 Now I consider, — yes, despite my boast,
 There is an ailing in this omoplat
 May clip my speech all too abruptly short,
 Whatever the good-will in me. Now for truth! 120

I' the name of the indivisible Trinity!
 Will my lords, in the plenitude of their light,
 Weigh well that all this trouble has come on me
 Through my persistent treading in the paths
 Where I was trained to go, — wearing that yoke
 My shoulder was predestined to receive,
 Born to the hereditary stoop and crease?
 Noble, I recognized my nobler still,
 The Church, my suzerain; no mock-mistress, she;

en blot og bar halshugning, en hængning — ikke deres modpart,
 ingen offentlig og pedantisk demonstration af,
 at jeg, da jeg har giftet mig med en skøges bastard,
 er forpligtet til at give denne bastardunge, min kone,
 hendes mors fødselsrettigheder, som retfærdigt er, — 90
 at lade hende sove uforstyrret på familievis,
 lade hende sove ud i en præsts arme
 og heller ikke afvise deres uægte barn som min arving!
 Jeres eneste fejltagelse — vover jeg at forelægge så meget
 for den ærede ret? — har været i alle disse anstrengelser med
 at få en sten til at rulle ned ad bakke, — at martre og vride
 og rive en mand i stykker og med hvilket formål?
 Ih, — få ham til at åbne munden for at forsvare sig selv, gøre rede
 for grunden til det han har gjort, den ureglementerede dåd,
 (thi at han gjorde det kan næppe diskuteres) 100
 og rense sit ry en smule, udover lykken
 ved selv nu at standse, hvis det er muligt,
 det ubehag hans kød vil få fra strikke eller økse —
 til dette kommer lovens redskaber i anvendelse!
 Må det tilfredsstillende herrerne i den nådige ret
 at lytte kun halvt så tålmodigt længe,
 som jeg i den forstand vil tale overstrømmende
 og — fy, de skal ikke sende bud efter skruen for hjælp!
 Jeg dræbte Pompilia Franceschini, de herrer;
 dræbte også Comparini'erne, mand, kone, 110
 som kaldte sig, ved en berygtet løgn,
 hendes far og hendes mor for at ødelægge mig.
 Dér er den ureglementerede dåd; indtil nu mangler I
 ikke andet end at få den rette fortolkning af samme,
 og sandheden — gør jeg mig forståelig?
 Til denne så, med passende fart, — fordi
 jeg nu tager i betragtning, — ja, til trods for mit praleri,
 at der er en kvæstelse i mit skulderblad,
 der alt for snart kan afkorte min tale
 uanset min egen velvilje. Nu til sandheden. 120

I den udelelige Treenigheds navn!
 Vil mine herre, i den rigelighed af lys de indeholder,
 nøje overveje, at alle disse bryderier blev mine
 på grund af min vedholdende vandring ad den sti,
 som jeg var opdraget til at gå ad, — bærende det åg,
 mine skuldre var forudbestemt til at modtage,
 født til den arvelige bukken og knælen?
 Som adelig, anerkendte jeg dem, der var endnu adeligere,
 Kirken, min overherre; ingen narreherskerinde, hende;

The secular owned the spiritual: mates of mine 130
 Have thrown their careless hoofs up at her call
 "Forsake the clover and come drag my wain!"
 There they go cropping: I protruded nose
 To halter, bent my back of docile beast,
 And now am whealed, one wide wound all of me,
 For being found at the eleventh hour o' the day
 Padding the mill-track, not neck-deep in grass:
 — My one fault, I am stiffened by my work,
 — My one reward, I help the Court to smile!

I am representative of a great line, 140
 One of the first of the old families
 In Arezzo, ancientest of Tuscan towns.
 When my worst foe is fain to challenge this,
 His worst exception runs — not first in rank
 But second, noble in the next degree
 Only; not malice' self maligns me more.

So, my lord opposite has composed, we know,
 A marvel of a book, sustains the point
 That Francis boasts the primacy 'mid saints;
 Yet not inaptly hath his argument 150
 Obtained response from yon my other lord
 In thesis published with the world's applause
 — Rather 't is Dominic such post befits:

Why, at the worst, Francis stays Francis still,
 Second in rank to Dominic it may be,
 Still, very saintly, very like our Lord;
 And I at least descend from Guido once
 Homager to the Empire, nought below —
 Of which account as proof that, none o' the line
 Having a single gift beyond brave blood, 160
 Or able to do aught but give, give, give

In blood and brain, in house and land and cash,
 Not get and garner as the vulgar may,
 We became poor as Francis or our Lord.

Be that as it likes you, Sirs, — whenever it chanced
 Myself grew capable anyway of remark,
 (Which was soon — penury makes wit premature)
 This struck me, I was poor who should be rich
 Or pay that fault to the world which trifles not
 When lineage lacks the flag yet lifts the pole: 170
 On, therefore, I must move forthwith, transfer

det verdslige skylder det spirituelle. Nogle af mine kammerater 130
 har opgivet deres sorgløse liv ved hendes kalden:
 „Forlad overfloden og kom og træk min vogn!”
 Der går de og høster. Jeg stak næsen frem
 til grimen, bøjede min ryg som et lærevilligt dyr,
 og nu er jeg blevet pisket, et stort sår over det hele,
 for at være fundet i dagens elvte time
 traskende afsted i trædemøllen, ikke halsdybt i græs.
 — Min eneste fejl, jeg er blevet stiv af mit arbejde,
 — min eneste belønning, jeg hjælper retten med at smile!

Jeg er repræsentant for en stolt slægtslinje, 140
 en af de første af de gamle familier
 i Arezzo. den ældste af Toskanas byer.
 Når min værste fjende er nødt til at udfordre dette,
 lyder hans værste indsigelse — ikke først i rang,
 men nummer to, kun adelig af næste grad;
 end ikke ondskaben selv skader mig mere.
 Således ved vi, at min herre her overfor har komponeret
 et under af en bog, der holder det synspunkt i live
 at Frans praler af forrang blandt helgener;
 dog er dette argument ikke uberettiget 150
 blevet imødegået af min anden herre her
 i en afhandling udgivet med verdens bifald,
 — at det snarere er Dominicus denne ære tilkommer.
 Jamen, i værste fald så er Frans stadigvæk Frans,
 (nummer to i rang efter Dominicus, muligvis)
 er stadigvæk meget helgenagtig ligesom Vor Herre;
 og jeg nedstammer i det mindste fra en Guido,
 som engang var lensskyldig til kejserriget, intet mindre —
 som bevis for dette er, at ingen i linjen
 har en eneste gave bortset fra tappert blod 160
 eller er i stand til at gøre andet end at give, give, give
 i blod og hjerne, i hus og land og rede penge,
 ikke opsamle og magasinere, som almuen kan gøre det,
 vi blev fattige som den hellige Frans eller Vor Herre.
 Hvad I nu end synes, mine herrer, — hver gang
 det hændte, voksede min erkendelse,
 (som kom snart — armod gør viddet modent før tid)
 det slog mig nemlig, at jeg, der var fattig, burde være rig
 eller betale for denne fejl til verden, der ikke spørger,
 når herkomst mangler flaget og dog løfter stangen.* 170
 Derfor må jeg komme videre, overføre

---

* verden, ... stangen: verden er ubarmhjertig over for aristokrater, der fører sig frem som adelsmænd selv om de er fattige.

My stranded self, born fish with gill and fin
 Fit for the deep sea, now left flap bare-backed
 In slush and sand, a show to crawlers vile
 Reared of the low-tide and aright therein.
 The enviable youth with the old name,
 Wide chest, stout arms, sound brow and pricking veins,
 A heartful of desire, man's natural load,
 A brainful of belief, the noble's lot, —
 All this life, cramped and gasping, high and dry 180
 I' the wave's retreat, — the misery, good my lords,
 Which made you merriment at Rome of late, —
 It made me reason, rather — muse, demand
 — Why our bare dropping palace, in the street
 Where such-an-one whose grandfather sold tripe
 Was adding to his purchased pile a fourth
 Tall tower, could hardly show a turret sound?
 Why Countess Beatrice, whose son I am,
 Cowered in the winter-time as she spun flax,
 Blew on the earthen basket of live ash, 190
 Instead of jaunting forth in coach and six
 Like such-another widow who ne'er was wed?
 I asked my fellows, how came this about?
 "Why, Jack, the suttlér's child, perhaps the camp's,
 "Went to the wars, fought sturdily, took a town
 "And got rewarded as was natural.
 "She of the coach and six — excuse me there!
 "Why, don't you know the story of her friend?
 "A clown dressed vines on somebody's estate,
 "His boy recoiled from muck, liked Latin more, 200
 "Stuck to his pen and got to be a priest,
 "Till one day ... don't you mind that telling tract
 "Against Molinos, the old Cardinal wrote?
 "He penned and dropped it in the patron's desk
 "Who, deep in thought and absent much of mind,
 "Licensed the thing, allowed it for his own;
 "Quick came promotion, — *suum cuique*, Count!
 "Oh, he can pay for coach and six, be sure!"
 "—Well, let me go, do likewise: war's the word—
 "That way the Franceschini worked at first, 210
 "I'll take my turn, try soldiership."—"What, you?
 "The eldest son and heir and prop o' the house,
 "So do you see your duty? Here's your post,
 "Hard by the hearth and altar. (Roam from roof,
 "This youngster, play the gipsy out of doors,
 "And who keeps kith and kin that fall on us?)

min strandede person, født fisk med gælder og finner
 egnet til det dybe hav, nu efterladt sprællende med nøgen ryg
 i søle og sand, et syn for onde krybere,
 opfostret af lavvande, der er deres rette element.
 Den misundelsesværdige yndling med det gamle navn,
 et bredt bryst, kraftige arme, fornuftig, årene sitrende af liv,
 et hjerte fuld af begær, menneskets naturlige byrde,
 en hjerne fuld af selvtillid, de ædles lod, —
 alt dette liv, trangt og gispende, højt og tørt 180
 ved bølgens tilbagetrækning, — ulykken, mine giode herrer,
 som udgjorde jeres underholdning i Rom for nylig, —
 det fik mig til at overveje, hellere — filosofere, spørge
 — hvorfor vort nøgne forfaldne palads i gaden,
 hvor sådan en, hvis bedstefar solgte kallun,
 tilføjede et fjerde højt tårn til hans erhvervede bygning,
 næppe kunne fremvise et helt kanontårn?
 Hvorfor grevinde Beatrice, hvis søn jeg er,
 krøb sammen om vinteren, mens hun spandt hør,
 blæste på lerbakken med glødende aske, 190
 i stedet for at tage på udflugt i karet med seks heste,
 ligesom sådan en anden enke, der aldrig havde været gift?
 Jeg spurgte mine kammerater, hvordan dette kom i stand?
 „Jamen Jack, marketenderens barn, måske lejrens,
 drog i krig, kæmpede djærvt, indtog en by
 og blev belønnet som rimeligt var.
 Hende med kareten og de seks heste — der må du ha' mig undskyldt!
 Hør, kender du ikke historien om hendes ven?
 En bonde beskar vinstokke på en eller andens ejendom,
 hans dreng væmmedes ved gødning, kunne bedre lide latin, 200
 holdt sig til sin pen og skulle være præst,
 indtil en dag . . . kender I ikke den afslørende afhandling
 mod Molines, den gamle kardinal skrev?
 Han skrev den og lagde den på sin forsattes bord,
 som, i dybe tanker og åndsfraværende,
 autoriserede tingen, lod den gå for at være hans egen;
 forfremmelsen kom hurtigt, — *enhver er sig selv nærmest*, greve!
 Oh, han kan betale for en karet med seks heste, vær sikker på det!”
 „— Nå, lad mig gå og gøre ligeså: krig er ordet — det er
 den måde Franceschini'erne arbejdede på fra først af, 210
 jeg vil tage min tårn, prøve soldaterstanden!” — „Hvad, dig?
 Den ældste søn og arving og slægtens støtte,
 så du forstår din pligt, ikke? Her er din post,
 tæt ved arnen og altret. (Stikke af hjemmefra
 denne knægt, lege sigøjner udendørs,
 og som har venner og frænder vi hænger på?)

"Stand fast, stick tight, conserve your gods at home!"
 "— Well then, the quiet course, the contrary trade!
 "We had a cousin amongst us once was Pope,
 "And minor glories manifold. Try the Church, 220
 "The tonsure, and, — since heresy's but half-slain
 "Even by the Cardinal's tract he thought he wrote, —
 "Have at Molinos!" — "Have at a fool's head!
 "You a priest? How were marriage possible?
 "There must be Franceschini till time ends —
 "That's your vocation. Make your brothers priests,
 "Paul shall be porporate, and Girolamo step
 "Red-stockinged in the presence when you choose,
 "But save one Franceschini for the age!
 "Be not the vine but dig and dung its root, 230
 "Be not a priest but gird up priesthood's loins,
 "With one foot in Arezzo stride to Rome,
 "Spend yourself there and bring the purchase back!
 "Go hence to Rome, be guided!"

So I was.

I turned alike from the hill-side zig-zag thread
 Of way to the table-land a soldier takes,
 Alike from the low-lying pasture-place
 Where churchmen graze, recline and ruminant,
 — Ventured to mount no platform like my lords
 Who judge the world, bear brain I dare not brag — 240
 But stationed me, might thus the expression serve,
 As who should fetch and carry, come and go,
 Meddle and make i' the cause my lords love most —
 The public weal, which hangs to the law, which holds
 By the Church, which happens to be through God himself.
 Humbly I helped the Church till here I stand, —
 Or would stand but for the omoplat, you see!
 Bidden qualify for Rome, I, having a field,
 Went, sold it, laid the sum at Peter's foot:
 Which means — I settled home-accounts with speed, 250
 Set apart just a modicum should suffice
 To hold the villa's head above the waves
 Of weed inundating its oil and wine,
 And prop roof, stanchion wall o' the palace so
 As to keep breath i' the body, out of heart
 Amid the advance of neighbouring loftiness —
 (People like building where they used to beg) —

Stå fast, vær påholdende, pas dine hjemmeguder!"
 „— Nuvel, men så det stilsfærdige livsforløb, det modsatte hverv!
 Vi havde en fætter, dere engang var pave, og som
 modtog mangfoldige mindre hædersbevisninger. 220
 Så prøv Kirken, tonsuren, og — siden kætteri kun er halvt udryddet,
 selv af kardinalens lille skrift, som han mente han skrev, —
 gå løs på Molinos!" — „Dette er jo latterligt!
 Du en præst? Hvordan kan et ægteskab da være muligt?
 Der må være Franceschini'er til tidernes ende —
 det er din kaldelse. Gør dine brødre til præster,
 Paolo skal bære kardinalpurpuret og Girolamo træde
 frem for dig i kardinalstrømper, når du ønsker det,
 men bevar i det mindste én Franceschini for slægten!
 Vær ikke vinstokken, men grav og gød dens rødder, 230
 Bliv ikke præst, men omspænd præsteskabets lænder,*
 med en fod i Arezzo, drag til Rom,
 læg dig i selen dér og bring nyerhvervelsen med tilbage!
 Tag til Rom, bliv ledt!"

Så det blev jeg.

Jeg vendte mig i lige grad fra bjergsidens zigzag sti,
 fra højsletten en soldat indtager,
 i lige grad fra den lavtliggende græsgang,
 hvor kirkefolk græsser, hviler og grubler
 — dristede mig ikke til at bestige en platform, som mine herrers,
 der dømmer verden og har hjerner, jeg ikke ville vove at prale med — 240
 men stationerede mig, hvis jeg må udtrykke mig således,
 som den der kunne gribe og bære, komme og gå,
 blande mig og arbejde i den sag mine herrer elsker mest —
 det offentliges ve og vel, der hænger ved loven, der holdes
 af Kirken, som det træffer sig kommer fra Gud selv.
 Ydmygt hjalp jeg Kirken indtil jeg står her, —
 eller ville have stået, havde det ikke været for skulderbladet, se I!
 Idet jeg blev bedt om at dygtiggøre mig til Rom, gik jeg, da jeg havde
 en mark, hen og solgte den og lagde beløbet for Peters fod;
 hvilket betyder — jeg ordnede hurtigt de hjemlige mellemværender, 250
 satte en lille smule til side, som skulle være nok til,
 at villaen kunne holde hoved oven ukrudtsbølgen,
 der ville oversvømme dens olie og vin,
 og nok til at afstive taget, støtte muren på paladset således,
 at det kunne holde liv i kroppen, holde stand
 midt i fremrykningen af de omkringboendes hovmod —
 (folk kan lide bygninger, hvor de plejede at tigge) —

* omspænd præsteskabets lænder: dvs. bistå dine brødre med deres karriere (Clarendon), jf. *Ef.* 6,14 og se *Luk.* 12, 35-36.

Till succoured one day, — shared the residue
 Between my mother and brothers and sisters there,
 Black-eyed babe Donna This and Donna That, 260
 As near to starving as might decently be,
 — Left myself journey-charges, change of suit,
 A purse to put i' the pocket of the Groom
 O' the Chamber of the patron, and a glove
 With a ring to it for the digits of the niece
 Sure to be helpful in his household, — then
 Started for Rome, and led the life prescribed.
 Close to the Church, though clean of it, I assumed
 Three or four orders of no consequence,
 — They cast out evil spirits and exorcise, 270
 For example; bind a man to nothing more,
 Give clerical savour to his layman's-salt,
 Facilitate his claim to loaf and fish
 Should miracle leave, beyond what feeds the flock,
 Fragments to brim the basket of a friend —
 While, for the world's sake, I rode, danced and gamed,
 Quitted me like a courtier, measured mine
 With whatsoever blade had fame in fence,
 — Ready to let the basket go its round
 Even though my turn was come to help myself, 280
 Should Dives count on me at dinner-time
 As just the understander of a joke
 And not immoderate in repartee.
Utrique sic paratus, Sirs, I said,
 "Here," (in the fortitude of years fifteen,
 So good a pedagogue is penury)
 "Here wait, do service, — serving and to serve!
 "And, in due time, I nowise doubt at all,
 "The recognition of my service comes.
 "Next year I'm only sixteen. I can wait." 290

I waited thirty years, may it please the Court:
 Saw meanwhile many a denizen o' the dung
 Hop, skip, jump o'er my shoulder, make him wings
 And fly aloft, — succeed, in the usual phrase.
 Everyone soon or late comes round by Rome:
 Stand still here, you'll see all in turn succeed.
 Why, look you, so and so, the physician here,
 My father's lacquey's son we sent to school,
 Doctored and dosed this Eminence and that,
 Salved the last Pope his certain obstinate sore, 300
 Soon bought land as became him, names it now:

indtil undsætningen kom en dag, — delte så resten
 mellem min mor og brødre og søstre der,
 sortøjede spædbarn Donna dit eller Donna dat 260
 der var så tæt på at forsulte, som de anstændigvis kunne være,
 — gjorde mig selv rejseklar, skiftede tøj,
 en pung til at putte i lommen på velynderens
 kammertjener og en handske
 med en fingerring i til niecen, der var bestemt
 til at være hjælpsom i hans husholdningen, —
 tog så afsted til Rom og førte den foreskrevne tilværelse.
 Tæt på Kirken, skønt fri af den, tog jeg
 tre eller fire ordner uden betydning,
 — de uddriver onde ånder og udfører eksorcisme, 270
 for eksempel; binder en mand til intet mere,
 giver gejstlig smag til hans lagmands salt,
 letter hans krav på brød og fisk, hvis miraklet
 skulle efterlade, udover hvad der bespiser flokken,
 levninger til at fylde en vens kurv til randen —
 medens jeg, for verdens skyld, red, dansede og spillede,
 opførte mig som en hofmand, målte min klinge
 med hvilken som helst, der var berømt i fægtning,
 — parat til at lade kurven gå sin runde,
 skønt det var blevet min tur til at hjælpe mig selv, 280
 hvis rige mænd skulle regne med mig ved middagen,
 som én der forstår en vittighed
 og ikke er umådeholden med hurtige svar.
Således forberedt på begge, de herrer, sagde jeg:
 „Her,” (med en femtenårigs sjælsstyrke,
 så god en læremester er armød).
 „Vent her, gør nytte, — ved at tjene og opvarte!
 Og når tiden er inde, jeg tvivler ikke derom,
 vil min tjeneste blive anerkendt,
 Næste år er jeg kun seksten, jeg kan vente.” 290

Jeg ventede tredive år, med rettens tilladelse:
 så i mellemtiden mange af møddingens beboere
 hoppe, springe over min skulder, få vinger
 og flyve opad, — få succes, som man siger.
 I Rom kommer alle før eller senere forbi.
 Stå stille her, og I vil se alle kommer efter tur.
 Jamen se nu, den og den, lægen her,
 min fars tjeners søn som vi sendte i skole,
 doktorerede og doserede denne Eminence dit og dat,
 salvede en vis hårdnakket byld på den sidste pave, købte 300
 snart land som det passede sig, og har nu opkaldt det efter sig.

I grasp bell at his griffin-guarded gate,
 Traverse the half-mile avenue, — a term,
 A cypress, and a statue, three and three, —
 Deliver message from my Monsignor,
 With varletry at lounge i' the vestibule
 I'm barred from who bear mud upon my shoe.
 My father's chaplain's nephew, Chamberlain, —
 Nothing less, please you! — courteous all the same,
 — He does not see me though I wait an hour 310
 At his staircase-landing 'twixt the brace of busts,
 A noseless Sylla, Marius maimed to match,
 My father gave him for a hexastich
 Made on my birthday, — but he sends me down,
 To make amends, that relic I prize most —
 The unburnt end o' the very candle, Sirs,
 Purfled with paint so prettily round and round,
 He carried in such state last Peter's-day, —
 In token I, his gentleman and squire,
 Had held the bridle, walked his managed mule 320
 Without a tittup the procession through.
 Nay, the official, — one you know, sweet lords! —
 Who drew the warrant for my transfer late
 To the New Prisons from Tordinona, — he
 Graciously had remembrance — "Francesc . . . ha?
 "His sire, now — how a thing shall come about! —
 "Paid me a dozen florins above the fee,
 "For drawing deftly up a deed of sale
 "When troubles fell so thick on him, good heart,
 "And I was prompt and pushing! By all means! 330
 "At the New Prisons be it his son shall lie, —
 "Anything for an old friend!" and thereat
 Signed name with triple flourish underneath.
 These were my fellows, such their fortunes now,
 While I — kept fasts and feasts innumerable,
 Matins and vespers, functions to no end
 I' the train of Monsignor and Eminence,
 As gentleman-squire, and for my zeal's reward
 Have rarely missed a place at the table-foot
 Except when some Ambassador, or such like, 340
 Brought his own people. Brief, one day I felt
 The tick of time inside me, turning-point
 And slight sense there was now enough of this:

Jeg ringede med klokken ved hans grifbevogtede låge,
 gik op ad den kilometerlange allé, — en buste på en pille,
 en cypres og en statue, tre og tre, —
 afleverer besked fra min Monsigneur,
 med simple folk slentrede omkring i vestibulen,
 som jeg er udelukket fra, da jeg har mudder på skoene.
 Min fars feltpræsts nevø, kammerherre, —^{*}
 intet mindre, værsgo! — ikke desto mindre høflig,
 — han modtager mig ikke, skønt jeg venter en time 310
 på hans trappeafsats mellem et par buster,
 en næseløs Sulla, svarende dertil en lemlæstet Marius,
 min far gav ham for et hexastichon,[†]
 leveret til min fødselsdag, — men han sender, for at gøre
 undskyldninger, hint relikvie ned til mig, som jeg skatter højt, —
 den ubrændte ende af selve den kerte, de herrer,
 pyntet så nydeligt med maling hele vejen rundt,
 som han bar i en sådan tilstand sidste Petersdag, —
 for at minde mig om, at jeg, hans kavaler og væbner,
 havde holdt tøjlen og styret hans muldyr, uden 320
 den gjorde krumspring, hele optoget igennem.
 Ja, embedsmanden, — en I kender, kære herrer! —
 som fik anvisning på min seneste overførsel
 til Nyfængsel fra Tordinona, — han
 huskede mig nådigt: — „Francesc . . . hvad?
 Hans fader, nå — hvem skulle have troet det! —
 betalte mig et dusin floriner over salæret,[‡]
 for behændigt at oprette et salgsskøde,
 da han var så tynget af bekymringer, det gode hjerte,
 og jeg handlede omgående og forceret! Ja, sandelig! 330
 I Nyfængslet er det hans søn skal ligge, —
 alt for en gammel ven!” og underskrev derpå
 med tredobbelte snirke under sit navn.
 Disse var mine fæller, sådan er deres lykke nu,
 medens jeg — holdt utallige faster og festivaler,
 morgen- og aftenmesser, tjeneste uden noget formål
 i Monsigneur og Hans Eminences følge,
 adelsmand og væbner, og som betaling for min iver
 kun sjældent en plads ved den nederste del af bordet,
 bortset fra når en eller anden ambassadør, eller lignende, 340
 bragte sine egne folk med sig. Kort sagt, en dag følte jeg
 tidens tikken inden mig, et vendepunkt
 og en uklar følelse af, at der nu var nok af dette;

^{*} Kammerherre: den højest rangerende kardinal.

[†] hexastichon: vers, epigram med seks linjer.

[‡] florin: en guldmønt, se tillægget ‘Møntfod’.

That I was near my seventh climacteric,
 Hard upon, if not over, the middle life,
 And, although fed by the east-wind, fulsome-fine
 With foretaste of the Land of Promise, still
 My gorge gave symptom it might play me false;
 Better not press it further, — be content
 With living and dying only a nobleman, 350
 Who merely had a father great and rich,
 Who simply had one greater and richer yet,
 And so on back and back till first and best
 Began i' the night; I finish in the day.
 "The mother must be getting old," I said;
 "The sisters are well wedded away, our name
 "Can manage to pass a sister off, at need,
 "And do for dowry: both my brothers thrive —
 "Regular priests they are, nor, bat-like, 'bide
 "'Twixt flesh and fowl with neither privilege. 360
 "My spare revenue must keep me and mine.
 "I am tired: Arezzo's air is good to breathe;
 "Vittiano, — one limes flocks of thrushes there;
 "A leathern coat costs little and lasts long:
 "Let me bid hope good-bye, content at home!"
 Thus, one day, I disbosomed me and bowed.

Whereat began the little buzz and thrill
 O' the gazers round me; each face brightened up:
 As when at your Casino, deep in dawn,
 A gamester says at last, "I play no more, 370
 "Forego gain, acquiesce in loss, withdraw
 "Anyhow:" and the watchers of his ways,
 A trifle struck compunctious at the word,
 Yet sensible of relief, breathe free once more,
 Break up the ring, venture polite advice —
 "How, Sir? So scant of heart and hope indeed?
 "Retire with neither cross nor pile from play? —
 "So incurious, so short-casting? — give your chance
 "To a younger, stronger, bolder spirit belike,
 "Just when luck turns and the fine throw sweeps all?" 380
 Such was the chorus: and its goodwill meant —
 "See that the loser leave door handsomely!
 "There's an ill look, — it's sinister, spoils sport,
 "When an old bruised and battered year-by-year
 "Fighter with fortune, not a penny in poke,

at jeg var i nærheden af min syvende klimakteriks,*
 tæt på at være midaldrende, hvis ikke over,
 og skønt ernæret af østenvinden, væmmelig overmæt
 med forsmag på Det Forjættede Land, viste min
 mave stadigvæk symptom på, at den kunne narre mig;
 bedre ikke at presse yderligere på, — være tilfreds
 med at leve og dø kun som adelsmand, 350
 som bare havde en far, der var stor og rig,
 som ganske enkelt havde en, der var endnu større og rigere
 og så videre tilbage og tilbage til dengang den første
 og bedste begyndte i natten; jeg slutter i dagslyset.
 „Moderen må være ved at blive gammel,” sagde jeg;
 „søstrene er godt gifte, vort navn kan klare
 at forsvinde med en søster, hvis nødvendigt,
 og kan gælde for medgift. Begge mine brødre trives —
 begge er ordenspræster, er ikke flagermusagtigt
 et sted mellem kød og fugl med ingen af privilegierne. 360
 Min sparsomme indtægt må underholde mig og mine.
 Jeg er træt: Arezzos luft er god at indånde;
 Vittiano, — en limfangen flok af drosler dér;
 en læderfrakke koster lidt og holder længe.
 Lad mig byde håbet farvel og være tilfreds hjemme!
 En dag lettede jeg mig således for min byrde og bukkede af.

Hvorved stirrernes lille summen og gysen
 begyndte omkring mig; ethvert ansigt lyste op,
 som når i jeres kasino, sent ud på morgenen,
 en spiller til sidst siger: „Jeg vil ikke spille mere, 370
 gir afkald på gevinst, affinder mig med at have tabt,
 trækker mig i hvert fald tilbage.” Og iagttagerne af hans spil,
 en smule ramt af anger ved ordet,
 dog føler sig befriet, kan atter ånde frit,
 bryde ringen, driste sig til venlige råd: —
 „Hvorledes hr.? har De så knapt med mod og håb, sandelig?
 Trækker Dem tilbage med hverken plat eller krone fra spillet? —
 Så uinteresseret, så forsigtigt kastende? — gi'r Deres chance[†]
 til en yngre, stærkere, modigere måske,
 netop når lykken vender og det fine kast fejer alt bort?” 380
 Sådan lød koret, og dets velvilje betød: —
 „Se til at taberen går pænt ud af døren!
 Det er et ondt syn, — det er ildevarslende, ødelægger sporten,
 når en gammel forslået og medtaget år-efter-år
 kæmper med formue, ikke en penning i posen,

* syvende klimakteriks: 49 år

[†] kastende: de spiller de terninger.

"Reels down the steps of our establishment
 "And staggers on broad daylight and the world,
 "In shagrag beard and doleful doublet, drops
 "And breaks his heart on the outside: people prate
 " 'Such is the profit of a trip upstairs!' 390
 "Contrive he sidle forth, baulked of the blow
 "Best dealt by way of moral, bidding down
 "No curse but blessings rather on our heads
 "For some poor prize he bears at tattered breast,
 "Some palpable sort of kind of good to set
 "Over and against the grievance: give him quick!"
 Whereon protested Paul, "Go hang yourselves!
 "Leave him to me. Count Guido and brother of mine,
 "A word in your ear! Take courage, since faint heart
 "Ne'er won . . . aha, fair lady, don't men say? 400
 "There's a *sors*, there's a right Virgilian dip!
 "Do you see the happiness o' the hint? At worst,
 "If the Church want no more of you, the Court
 "No more, and the Camp as little, the ingrates, — come,
 "Count you are counted: still you've coat to back,
 "Not cloth of gold and tissue, as we hoped,
 "But cloth with sparks and spangles on its frieze
 "From Camp, Court, Church, enough to make a shine,
 "Entitle you to carry home a wife
 "With the proper dowry, let the worst betide! 410
 "Why, it was just a wife you meant to take!"

Now, Paul's advice was weighty: priests should know:
 And Paul apprised me, ere the week was out,
 That Pietro and Violante, the easy pair,
 The cits enough, with stomach to be more,
 Had just the daughter and exact the sum
 To truck for the quality of myself: "She's young,
 "Pretty and rich: you're noble, classic, choice.
 "Is it to be a match?" "A match," said I.
 Done! He proposed all, I accepted all, 420
 And we performed all. So I said and did
 Simply. As simply followed, not at first
 But with the outbreak of misfortune, still
 One comment on the saying and doing — "What?"
 "No blush at the avowal you dared buy
 "A girl of age beseems your granddaughter,
 "Like ox or ass? Are flesh and blood a ware?
 "Are heart and soul a chattel?"

vakler ned af trinene i vort etablissement
 og raver afsted i fuldt dagslys og i verden
 med forpjusket skæg og en bedrøvelig vams, falder
 med et synligt knust hjerte. Folk snakker:
 'Det er udbyttet ved en tur ovenpå!' 390
 Vi tænker os, han kanter sig afsted, skuffet af slaget
 der bedst er givet som morale, mens han nedsender,
 ikke forbandelse, men snarere velsignelser på vore hoveder
 for en eller anden sølle pris han bærer på sit lasede bryst,
 et eller andet håndgribeligt af venligt eller godt til at sætte
 over og mod hans beklagelser: giv ham det hurtigt!"
 Hvortil Paolo protesterer: „Gå pokker i vold!
 Overlad ham til mig. Grev Guido, min bror,
 et ord i fortrolighed! Fat mod, da et sagtnodigt hjerte
 aldrig vandt . . . hm, en skøn dame er det ikke, det man siger? 400
 Her et lod, et rigtigt vergilsk dyp!"
 Ser du det heldige ved vinket? I værste fald,
 hvis Kirken ikke ønsker mere af dig, retten heller ikke
 og militærlejren lige så lidt, de utaknemmelige — kom
 greve, man har vejet dig: du har stadig en frakke til din ryg,
 ikke tøj med indvævede guldtråde, som vi håbede,
 men tøj med glitrende flitterstads fra lejren,
 retten, Kirken, nok til at tage sig ud,
 give dig ret til at hjemføre en hustru
 med den passende medgift, lad det værste hænde! 410
 Jamen, meningen var, at du blot skulle tage dig en kone!"

 Hør, Paolos råd var betydningsfuldt: præster burde vide det.
 Før ugen var omme underrettede Paolo mig om,
 at Pietro og Violante, det medgørlige par,
 borgerfolk der havde mod på at blive mere,
 netop havde datteren og den nøjagtige sum
 at tuske med for min egen høje rang: „Hun er ung,
 køn og rig: du er adelig, klassisk, udsøgt.
 Skal der være ægteskab?" „Et ægteskab," sagde jeg.
 Det er en aftale! Han forelagde mig det hele, jeg accepterede 420
 det hele, og vi udførte det hele. Jeg sagde og gjorde
 simpelthen sådan. Ligeså simpelt fulgte, ikke først,
 men senere med udbruddet af ulykke, — dog endnu
 en bemærkning om det sagte og det gjorte — „Hvad?
 ingen rødmen over det løfte du vovede at købe,
 en pige ikke ældre, end at du kunne have været hendes bedstefar,
 som okse og æsel? Er kød og blod en vare?
 Er hjerte og sjæl løsøre?"

* en skøn dame: Paolo slår op i Vergil et tilfældigt sted og får åbenbart et vink om en skøn dame.

Softly, Sirs!

Will the Court of its charity teach poor me
 Anxious to learn, of any way i' the world, 430
 Allowed by custom and convenience, save
 This same which, taught from my youth up, I trod?
 Take me along with you; where was the wrong step?
 If what I gave in barter, style and state
 And all that hangs to Franceschinihood,
 Were worthless, — why, society goes to ground,
 Its rules are idiot's-rambling. Honour of birth, —
 If that thing has no value, cannot buy
 Something with value of another sort,
 You've no reward nor punishment to give 440
 I' the giving or the taking honour; straight
 Your social fabric, pinnacle to base,
 Comes down a-clatter like a house of cards.
 Get honour, and keep honour free from flaw,
 Aim at still higher honour, — gabble o' the goose!
 Go bid a second blockhead like myself
 Spend fifty years in guarding bubbles of breath,
 Soapsuds with air i' the belly, gilded brave,
 Guarded and guided, all to break at touch
 O' the first young girl's hand and first old fool's purse! 450
 All my privation and endurance, all
 Love, loyalty and labour dared and did,
 Fiddle-de-dee! — why, doer and darer both, —
 Count Guido Franceschini had hit the mark
 Far better, spent his life with more effect,
 As a dancer or a prizier, trades that pay!
 On the other hand, bid this buffoonery cease,
 Admit that honour is a privilege,
 The question follows, privilege worth what?
 Why, worth the market-price, — now up, now down, 460
 Just so with this as with all other ware:
 Therefore essay the market, sell your name,
 Style and condition to who buys them best!
 "Does my name purchase," had I dared inquire,
 "Your niece, my lord?" there would have been rebuff
 Though courtesy, your Lordship cannot else —
 "Not altogether! Rank for rank may stand:
 "But I have wealth beside, you — poverty;
 "Your scale flies up there: bid a second bid
 "Rank too and wealth too!" Reasoned like yourself! 470
 But was it to you I went with goods to sell?
 This time 't was my scale quietly kissed the ground,

Rolig, de herrer!

Vil retten i sin barmhjertighed belære stakkels mig,
 der er ivrig efter at lære om enhver af verdens måder, 430
 tilladt af skik og sædvane, undtagen den jeg
 valgte, og som jeg er opdraget i lige fra barnsben af?
 Tag mig med, hvor er det forkerte skridt?
 Hvis det jeg gav i bytte, navn og rang
 og alt det, der klæber til Franceschiniheden,
 var værdiløst, — jamen, samfundet bryder sammen, dets ledere
 vil flakke om som tosser. At være født rangsperson, —
 hvis det ikke har nogen værdi, ikke kan købe
 noget af værdi af enhver slags,
 har I ingen belønning eller straf at give, 440
 når I skal give eller tage æresbevisninger; lige med ét
 vil jeres sociale bygning, fra øverst til nederst
 falde sammen som et korthus.
 Vind hæder og hold hæderen fri for fejl,
 sigt efter stadig større hæder, — gåsevåse!
 Ja, bed endnu en dumrian, som mig selv,
 bruge halvtreds år på at vogte bobler fyldt med ånde,
 sæbevand med luft i maven, en forgyldt pralhals,
 vogtet og ledt, for helt at bryde sammen ved den første
 unge pighånds berøring og den første gamle nars pung! 450
 Al min nød og lidelse, al kærlighed,
 troskab og arbejde vovede og handlede,
 ha, nonsense! — jamen, én der både handler og vover, —
 grev Guido Franceschini havde ramt målet
 langt bedre, brugt sit liv med større virkning,
 som danser eller bokser, hverv der betaler sig!
 På den anden side, bed disse narrestreger ophøre,
 indrøm, at hæder er et privilegium,
 spørgsmålet følger, hvad er privilegiet værd?
 Åh, det følger markedsprisen, — snart op, snart ned, 460
 det er med dette, som med alle andre varer:
 prøv derfor markedet, sælg dit navn,
 din titel og position til den, der betaler mest!
 „Kunne mit navn,” havde jeg vovet at undersøge det,
 „købe Deres niece, min herre?” jeg ville være blevet afvist,
 skønt høfligt, Deres Excellence kan ikke andet —
 „Ja, det kan købe, men ikke alt! Rang kan stå for rang.
 Men jeg er endvidere rig, du — er fattig;
 din vægtskål flyver op, kom med endnu et bud:
 både rang og rigdom!” Dette ville være Deres ræsonnement. 470
 Men var det Dem, jeg kom til med varer for at sælge?
 Denne gang var det min vægtskål som stille kyssede jorden,

Mere rank against mere wealth — some youth beside,
 Some beauty too, thrown into the bargain, just
 As the buyer likes or lets alone. I thought
 To deal o' the square: others find fault, it seems:
 The thing is, those my offer most concerned,
 Pietro, Violante, cried they fair or foul?
 What did they make o' the terms? Preposterous terms?
 Why then accede so promptly, close with such 480
 Nor take a minute to chaffer? Bargain struck,
 They straight grew bilious, wished their money back,
 Repented them, no doubt: why, so did I,
 So did your Lordship, if town-talk be true,
 Of paying a full farm's worth for that piece
 By Pietro of Cortona — probably
 His scholar Ciro Ferri may have retouched —
 You caring more for colour than design —
 Getting a little tired of cupids too.
 That's incident to all the folk who buy! 490
 I am charged, I know, with gilding fact by fraud;
 I falsified and fabricated, wrote
 Myself down roughly richer than I prove,
 Rendered a wrong revenue, — grant it all!
 Mere grace, mere coquetry such fraud, I say:
 A flourish round the figures of a sum
 For fashion's sake, that deceives nobody.
 The veritable back-bone, understood
 Essence of this same bargain, blank and bare,
 Being the exchange of quality for wealth, — 500
 What may such fancy-flights be? Flecks of oil
 Flirted by chapmen where plain dealing grates.
 I may have dripped a drop — "My name I sell;
 "Not but that I too boast my wealth" — as they,
 "— We bring you riches; still our ancestor
 "Was hardly the rascalion folk saw flogged,
 "But heir to we know who, were rights of force!"
 They knew and I knew where the backbone lurked
 I' the writhings of the bargain, lords, believe!
 I paid down all engaged for, to a doit, 510
 Delivered them just that which, their life long,
 They hungered in the hearts of them to gain —
 Incorporation with nobility thus
 In word and deed: for that they gave me wealth.

den blotte rang mod den blotte rigdom — noget ungt ved siden af,
 også noget smukt, kastet ind i handlen, just
 som køberen kan lide det eller lader det ligge. Jeg havde tænkt mig
 at handle på torvet, andre finder det tilsyneladende forkert.
 Sagen er, at dem som mit tilbud mest angår,
 Pietro og Violante, råbte de op om noget rent eller urent?
 Hvad mente de om betingelserne? Absurde betingelser?
 Hvorfor så samtykke så rask, omgående afslutte 480
 uden at bruge et øjeblik på at købslå? Da handlen var indgået
 blev de straks mavesure, ville have deres penge igen,
 angrede dem, uden tvivl, ih jo, det gjorde jeg også,
 og det gjorde Deres Excellence, hvis bysladderer taler sandt,
 da I betalte en hel gårds værdi for det maleri
 af Pietro fra Cortona — som*
 hans elev Ciro Ferri sandsynligvis havde retoucheret —
 I bekymrede jer mere om farve end motiv —
 blev også lidt træt af Cupidoer.
 Det hænder alle folk som køber! 490
 Jeg er anklaget, ved jeg, for at forgylde fakta med svig;
 jeg forfalskede og fabrikerede, beskrev mig selv
 som groft sagt rigere, end jeg viste mig at være,
 anførte en forkert indkomst, — jeg tilstår det hele!†
 Den slags bedrageri er ren elegance, rent koketteri er, siger jeg:
 en krusedulle omkring en talsum
 for modens skyld, det narrer ingen.
 Den sande rygrad, den virkelige
 kerne i denne handel, slet og ret,
 var udvekslingen af rang for rigdom, — 500
 hvad kan sådanne fantasibilleder være? Olieglat snak,
 serveret af bissekræmmere, hvor ærlig handel skaber kiv.
 Jeg må have dryppet et dryp: — „Mit navn sælger jeg;
 men jeg praler ikke også med min rigdom,” — som de gør,
 „— vi bringer dig rigdom; dog vor forfader
 var næppe en slubbet, folk så blive pisket,
 men arving til vi ved hvem, hvilket var retfærdigt!”
 De vidste og jeg vidste, hvor rygsøjlen skjulte sig
 i handlens snoninger, de herrer, tro det!
 Jeg betalte alt det forlangte, til den sidste hvid, 510
 afleverede blot det til dem, som, så længe de levede,
 deres hjerter hungrede efter at vinde —
 således at forbinde sig med adelen
 i ord og dåd: for det gav de mig rigdom.

* Pietro fra Cortona (1597-1669), italiensk barokmaler, Ciro Ferri (1634-89) var hans elev.

† forkert indkomst: Guido angav sin årlige indkomst til 1700 scudi fra sin arv, en stor sum, se tillægget 'Personer m. m.': Guidos indkomst; og tillægget 'Møntfod'; (Hodell*, 211).

But when they came to try their gain, my gift,
 Quit Rome and qualify for Arezzo, take
 The tone o' the new sphere that absorbed the old,
 Put away gossip Jack and goody Joan
 And go become familiar with the Great,
 Greatness to touch and taste and handle now, — 520
 Why then, — they found that all was vanity,
 Vexation, and what Solomon describes!
 The old abundant city-fare was best,
 The kindly warmth o' the commons, the glad clap
 Of the equal on the shoulder, the frank grin
 Of the underling at all so many spoons
 Fire-new at neighbourly treat, — best, best and best
 Beyond compare! — down to the loll itself
 O' the pot-house settle, — better such a bench
 Than the stiff crucifixion by my dais 530
 Under the piecemeal damask canopy
 With the coroneted coat of arms a-top!
 Poverty and privation for pride's sake,
 All they engaged to easily brave and bear, —
 With the fit upon them and their brains a-work, —
 Proved unendurable to the sobered sots.
 A banished prince, now, will exude a juice
 And salamander-like support the flame:
 He dines on chestnuts, chucks the husks to help
 The broil o' the brazier, pays the due baioc, 540
 Goes off light-hearted: his grimace begins
 At the funny humours of the christening-feast
 Of friend the money-lender, — then he's touched
 By the flame and frizzles at the babe to kiss!
 Here was the converse trial, opposite mind:
 Here did a petty nature split on rock
 Of vulgar wants predestinate for such —
 One dish at supper and weak wine to boot!
 The prince had grinned and borne: the citizen shrieked,
 Summoned the neighbourhood to attest the wrong, 550
 Made noisy protest he was murdered, — stoned
 And burned and drowned and hanged, — then broke away,
 He and his wife, to tell their Rome the rest.

Man da de forlod Rom for at prøve deres gevinst,
 som min gave var, og beredte sig på Arezzo, stemme
 tonen efter den nye sfære, som opslugte den gamle,
 gemme den sladreende Jack og mutter Joan bort
 og omgås familiært med de store,
 storhed at røre og smage og håndtere nu, — 520
 hvad skete så? — de opdagede, at alt var forfængelighed,
 ærgrelse, og det Salomon beskriver!*
 Det gamle til overflod rigelige bymarked var bedst,
 den venlige varme fra almindelige mennesker, det glade klap
 af ligemænd på skulderen, det frimodige grin
 fra den underordnede over så mange skeer,
 lige fra smedjen ved en nabovenlig handling, — bedst, bedst og bedst
 hinsides enhver sammenligning! — ned til
 ølknejpens skæve bænk, — sådan en bænk er bedre
 end den stive korsfæstelse på min trone 530
 under den sammenstykkede damaskhimmel
 med det kronebesatte våbenskjold øverst!
 Fattigdom og nød for stolthedens skyld.
 Alt det de havde antaget ville være let at trodse og tåle, —
 når anfaldet var over dem og deres hjerner arbejdede, —
 viste sig at være uudholdeligt for de nu ædru drukkenbolte.
 En fordrevet prins vil udsondre en saft
 og salamanderagtigt nære flammen:†
 han spiser kastanjer til middag, kasserer skallen for at hjælpe
 ristningen på fyrfadet, betaler de par småører, 540
 går bort let om hjertet. Hans grimasserer begynder
 ved de underlige stemninger ved dåbsfesten
 for vennen pengelåneren, — så bliver han ramt
 af flammen og bliver grillet, da han skal kysse spædbarnet!
 Her var den omvendte prøvelse, den modsatte opfattelse.
 Her splittedes en ynkelig natur på en klippe
 af simple ønsker, forudbestemt for en sådan —
 kun en ret til middag og tynd vin i tilgift!
 Prinsen havde grinet og tålt, borgeren havde skreget,
 sammenkaldte nabolaget for at få uretten bekræftet, 550
 protesterede højlydt, at han var blevet myrdet, — stenet
 og brændt, druknet og hængt, — tog så afsted,
 han og hans kone, for at fortælle deres Rom resten.‡

* *Præd.* 1, 14: 'Jeg så alt, hvad der sker under solen, og se, det var alt sammen tomhed og jag efter vind.'

† Ifølge myten levede salamanderen i ilden, kunne modstå ilden.

‡ Ll 537-553: En forvist prins vil udholde fattig kost, ligesom en salamander udholder ild, men vil blive hårdt prøvet ved at omgås simple folk [især hvis han er økonomisk afhængig af dem]. Det kan han ikke udholde, det vil grille ham. Men for de velnærede romerske borgere var det netop den fattige kost, de ikke kunne udholde (Cook).

And this you admire, you men o' the world, my lords?
 This moves compassion, makes you doubt my faith?
 Why, I appeal to . . . sun and moon? Not I!
 Rather to Plautus, Terence, Boccaccio's Book,
 My townsman, frank Ser Franco's merry Tales, —
 To all who strip a vizard from a face,
 A body from its padding, and a soul 560
 From froth and ignorance it styles itself, —
 If this be other than the daily hap
 Of purblind greed that dog-like still drops bone,
 Grasps shadow, and then howls the case is hard!
 So much for them so far: now for myself,
 My profit or loss i' the matter: married am I:
 Text whereon friendly censors burst to preach.
 Ay, at Rome even, long ere I was left
 To regulate her life for my young bride
 Alone at Arezzo, friendliness outbroke 570
 (Sifting my future to predict its fault)
 "Purchase and sale being thus so plain a point,
 "How of a certain soul bound up, may-be,
 "I' the barter with the body and money-bags?
 "From the bride's soul what is it you expect?"
 Why, loyalty and obedience, — wish and will
 To settle and suit her fresh and plastic mind
 To the novel, not disadvantageous mould!
 Father and mother shall the woman leave,
 Cleave to the husband, be it for weal or woe: 580
 There is the law: what sets this law aside
 In my particular case? My friends submit
 "Guide, guardian, benefactor, — fee, faw, fum,
 "The fact is you are forty-five years old,
 "Nor very comely even for that age:
 "Girls must have boys." Why, let girls say so then,
 Nor call the boys and men, who say the same,
 Brute this and beast the other as they do!
 Come, cards on table! When you chaunt us next
 Epithalamium full to overflow 590
 With praise and glory of white womanhood,
 The chaste and pure — troll no such lies o'er lip!
 Put in their stead a crudity or two,
 Such short and simple statement of the case
 As youth chalks on our walls at spring of year!
 No! I shall still think nobler of the sex,

Og dette beundrer I, mine herrer, I verdensmænd?
 Rør dette jer til medfølelse, får det jer til at tvivle på mit tro?
 Jamen, appellerer jeg til . . . sol og måne? Ikke jeg!
 Snarere til Plautus, Trentius, Boccaccios bog,
 eller min byfælle, frimodige Ser Francos lystige fortællinger, —*
 til alle der river en maske af et ansigt,
 polstringen af en krop og en sjæl bort fra 560
 den mathed og uvidenhed, den kalder sig selv, —
 hvis dette er andet end den daglig begivenhed
 af dum grådighed, som hundeagtigt stadig lader benet falde,
 griber efter skyggen og så hyler, at sagen er vanskelig!
 Så meget om dem indtil videre. Nu om mig selv,
 min gevinst eller mit tab i sagen. Jeg er gift,
 et tekst hvorover venlige censorer brød ud i prædiken.
 Ja, netop i Rom, længe før det blev mig overladt
 at styre tilværelsen for min unge brud,
 alene i Arezzo, brød venligheden ud 570
 (idet den sigtede min fremtid, for at forudsige dens fejl).
 „Køb og salg er således en ligetil affære,
 hvordan en vis sjæl kan have det, indlemmet
 i en byttehandel mellem en krop og pengeposer?
 Hvad er det I forventer af pigens sjæl?”
 Er det ikke trofasthed og lydighed, — ønske og vilje
 til at slå sig ned og tilpasse sin friske og smidige ånd
 til den nye og ikke ufordelagtige form!
 Kvinden skal forlade sin far og mor,
 holde sig til sin husbond og det i medgang og modgang: 580
 det er loven. Hvad annullerer loven
 i denne særlige sag? Mine venner hævder:
 „Leder, vogter, velgører, — snak om en ting!
 Kendsgerningerne er, at du er femogfyrre år gammel
 og ikke særlig køn, selv din alder taget i betragtning.
 Piger må have drenge.” Godt, lad piger så sige sådan,
 men kald ikke drenge og mænd, som siger det samme,
 den ene umenneske og den anden dyr, som de gør!
 Kom, kortene på bordet! Når du synger
 næste brudesang for os, opfyldt til overmål 590
 af lovprisning og forherligelse af hvid kvindelighed, den dydige
 og rene —lad ikke tungen løbe med den slags løgne!
 Sæt i deres sted en råhed eller to,
 en sådan kort og enkel fremstilling af sagen,
 som unger skriver med kridt på vore mure om foråret!
 Nej, jeg skal stadigvæk tænke ædelt om kønnet,

* Ser Franco: Ser Franco Sacchetti (c.1330-95), hans muntre fortællinger.

Believe a woman still may take a man
 For the short period that his soul wears flesh,
 And, for the soul's sake, understand the fault
 Of armour frayed by fighting. Tush, it tempts 600
 One's tongue too much! I'll say — the law's the law:
 With a wife I look to find all wifeliness,
 As when I buy, timber and twig, a tree —
 I buy the song o' the nightingale inside.

Such was the pact: Pompilia from the first
 Broke it, refused from the beginning day
 Either in body or soul to cleave to mine,
 And published it forthwith to all the world.
 No rupture, — you must join ere you can break, —
 Before we had cohabited a month 610
 She found I was a devil and no man, —
 Made common cause with those who found as much,
 Her parents, Pietro and Violante, — moved
 Heaven and earth to the rescue of all three.
 In four months' time, the time o' the parents' stay,
 Arezzo was a-ringing, bells in a blaze,
 With the unimaginable story rife
 I' the mouth of man, woman and child — to-wit
 My misdemeanour. First the lighter side,
 Ludicrous face of things, — how very poor 620
 The Franceschini had become at last,
 The meanness and the misery of each shift
 To save a soldo, stretch and make ends meet.
 Next, the more hateful aspect, — how myself
 With cruelty beyond Caligula's
 Had stripped and beaten, robbed and murdered them,
 The good old couple, I decoyed, abused,
 Plundered and then cast out, and happily so,
 Since, — in due course the abominable comes, —
 Woe worth the poor young wife left lonely here! 630
 Repugnant in my person as my mind,
 I sought, — was ever heard of such revenge?
 — To lure and bind her to so cursed a couch,
 Such co-embrace with sulphur, snake and toad,
 That she was fain to rush forth, call the stones
 O' the common street to save her, not from hate
 Of mine merely, but . . . must I burn my lips
 With the blister of the lie? . . . the satyr-love

tro på, at kvinder stadigvæk kan tage en mand
i den korte periode hans krop er iklædt kød
og for sjælens skyld, forstå fejlen
ved våben, der er tyndslidte af kamp. Pyt det frister 600
ens tunge for meget! Hvad jeg mener er — loven er loven,
hos en hustru vil jeg sørge for at finde al hustruhed,
ligesom når jeg køber tømmer og kviste, et træ —
så køber jeg nattergalens sang indeni.

Sådan var pagten. Pompilia brød den
fra begyndelsen, nægtede fra den første dag
enten i krop eller sjæl af holde sig til min,
og offentliggjorde det for hele verden.
Intet brud, — du må deltage før du kan bryde. —
Inden vi havde levet sammen en måned, 610
opdagede hun, at jeg var en djævel og ingen mand, —
gjorde fælles sag med dem, som mente det samme,
hendes forældre, Pietro og Violante, — satte
himmel og jord i bevægelse for at redde alle tre.
I løbet af fire måneder, under forældrenes ophold,
ringede det i Arezzo, klokkerne glødede,
med den utrolige historie, som gik i svang,
hos mænd, kvinder og børn— nemlig om
min slette opførsel. Først den lysere side,
tingenes latterlige overflade, — hvor rent fattige 620
Franceschini'erne var blevet til sidst,
usselheden og elendigheden ved hver omlægning
for at spare en soldo, få det til række til og løbe rundt.*
Derefter det forhadte aspekt, — hvordan jeg selv
med en grusomhed, der overgår Caligulas,
havde klædt dem af til skindet og slået, røvet og myrdet dem,
det gode gamle ægtepar, som jeg lokkede, misbrugte,
plyndrede og så smed ud og lykkeligvis sådan,[†]
da, — det afskyelige kommer til rette tid, — kummer var
hvad den stakkels unge hustru, ladt alene her, havde i vente! 630
Lige frastødende som person og af sind,
søgte jeg, — har man nogensinde hørt om sådan hævn?
— at lokke og binde hende til så forbandet et leje,
en sådan omfavelse med svovl, slange og skrubtudse,
at hun gerne ville styrte afsted, kalde på stenene
på den offentlige vej for at redde sig, ikke kun
fra mit had, men . . . skal jeg virkelig brænde mine læber
med løgnens vabler . . . fra satyrelskoven

* soldo: en toskansk mønt af ringe værdi, en skilling, se tillægget 'Møntfod'.

[†] lykkeligvis: for ægteparret, da de så ikke kunne overvære, det der overgik deres datter.

Of who but my own brother, the young priest,
 Too long enforced to lenten fare belike, 640
 Now tempted by the morsel tossed him full
 I' the trencher where lay bread and herbs at best.
 Mark, this yourselves say! — this, none disallows,
 Was charged to me by the universal voice
 At the instigation of my four-months' wife! —
 And then you ask "Such charges so preferred,
 "(Truly or falsely, here concerns us not)
 "Pricked you to punish now if not before? —
 "Did not the harshness double itself, the hate
 "Harden?" I answer "Have it your way and will!" 650
 Say my resentment grew apace: what then?
 Do you cry out on the marvel? When I find
 That pure smooth egg which, laid within my nest,
 Could not but hatch a comfort to us all,
 Issues a cockatrice for me and mine,
 Do you stare to see me stamp on it? Swans are soft:
 Is it not clear that she you call my wife,
 That any wife of any husband, caught
 Whetting a sting like this against his breast, —
 Speckled with fragments of the fresh-broke shell, 660
 Married a month and making outcry thus, —
 Proves a plague-prodigy to God and man?
 She married: what was it she married for,
 Counted upon and meant to meet thereby?
 "Love" suggests some one, "love, a little word
 "Whereof we have not heard one syllable."
 So, the Pompilia, child, girl, wife, in one,
 Wanted the beating pulse, the rolling eye,
 The frantic gesture, the devotion due
 From Thyrsis to Neæra! Guido's love — 670
 Why not Provencal roses in his shoe,
 Plume to his cap, and trio of guitars
 At casement, with a bravo close beside?
 Good things all these are, clearly claimable
 When the fit price is paid the proper way.
 Had it been some friend's wife, now, threw her fan
 At my foot, with just this pretty scrap attached,
 "Shame, death, damnation — fall these as they may,
 "So I find you, for a minute! Come this eve!"
 — Why, at such sweet self-sacrifice, — who knows? 680
 I might have fired up, found me at my post,

af hvem andre end min egen bror her, den unge præst,
 for længe tvunget til fastekost, sandsynligvis, 640
 nu fristet af det lille stykke, der var kastet lige ned på
 skærebrættet, hvor der lå brød og i bedste fald urter.
 Bemærk, dette siger I selv! — dette, hvilket ingen nægter,
 blev jeg anklaget for af almenhedens røst,
 anstiftet af min firemånedershustru! —
 Og så spørger I: „Den slags således rejste anklager,
 (om det er sandt eller falskt, angår os ikke her)
 ans porede de dig til at straffe nu, hvis ikke før? —
 Fordoblede brutaliteten ikke sig selv, forhærdedes
 hadet ikke?” Jeg svarer: „Afgør I det, som I synes og vil!” 650
 Min modvilje voksede hurtigt og hvad så?
 Får det jer til at råbe op af overraskelse? Når jeg opdager
 dette rene glatte æg, som, lagt i min rede, selvfølgelig ikke
 kan andet andet end udklække bekvemmelighed for os alle,
 i virkeligheden fostrer en basilisk til mig og mine,
 glor I så for at se mig trampe på den? Svaner er bløde:
 er det ikke tydeligt, at hende I kalder min hustru,
 at enhver hustru af enhver mand,
 fanget i af hvæsse en brod mod hans bryst, —
 plettet med resterne af den frisk knækkede skal, 660
 gift en måned, og som råber op på denne måde, —
 godtgør, at hun er et pest-jærtegn for Gud og mennesker?*
 Hun giftede sig, hvorfor giftede hun sig,
 hvad regnede hun med og troede, at hun ville opnå ved det?
 ‘Kærlighed’ foreslår nogle, ‘kærlighed’ et lille ord,
 som vi ikke har hørt en eneste stavelse om!
 Så Pompilia, barn, pige, hustru, i en person
 manglede den bankende puls, de rullende øjne,
 den forrykte gestus, den tilbørlige hengivelse
 fra Thyrsis til Neæra! Og Guidos kærlighed: —[†] 670
 hvorfor ikke med rosettebånd på han sko,
 en fjer til hans hue og en guitartrio
 ved vinduet med en lejet bodyguard lige i nærheden?
 Alle disse er gode ting, klart noget man kan gøre krav på,
 når den passende pris er betalt på tilbørlig vis.
 Havde det nu været en vens kone, der kastede sin vifte
 på min fod, med dette kønne stads påsat,
 ‘Skam, død, forbandelse — ske som det vil,
 kan jeg blot være sammen med dig et øjeblik! Kom i aften!”
 — Jamen, ved et sådant yndigt offer, — hvem ved? 680
 Jeg kunne have flammet op, befundet mig på min post,

* pest-jærtegn: et varsel om kommende ødelæggelse (Ohio).

[†] Thyrsis og Neæra: almindelige navne på elskerinder i den klassiske litteratur.

Ardent from head to heel, nor feared catch cough.
 Nay, had some other friend's . . . say, daughter, tripped
 Upstairs and tumbled flat and frank on me,
 Bareheaded and barefooted, with loose hair
 And garments all at large, — cried "Take me thus!
 "Duke So-and-So, the greatest man in Rome —
 "To escape his hand and heart have I broke bounds,
 "Traversed the town and reached you!" — then, indeed,
 The lady had not reached a man of ice! 690
 I would have rummaged, ransacked at the word
 Those old odd corners of an empty heart
 For remnants of dim love the long disused,
 And dusty crumbings of romance! But here,
 We talk of just a marriage, if you please —
 The every-day conditions and no more;
 Where do these bind me to bestow one drop
 Of blood shall dye my wife's true-love-knot pink?
 Pompilia was no pigeon, Venus' pet,
 That shuffled from between her pressing paps 700
 To sit on my rough shoulder, — but a hawk,
 I bought at a hawk's price and carried home
 To do hawk's service — at the Rotunda, say,
 Where, six o' the callow nestlings in a row,
 You pick and choose and pay the price for such.
 I have paid my pound, await my penny's worth,
 So, hoodwink, starve and properly train my bird,
 And, should she prove a haggard, — twist her neck!
 Did I not pay my name and style, my hope
 And trust, my all? Through spending these amiss 710
 I am here! 'T is scarce the gravity of the Court
 Will blame me that I never piped a tune,
 Treated my falcon-gentle like my finch.
 The obligation I incurred was just
 To practise mastery, prove my mastership: —
 Pompilia's duty was — submit herself,
 Afford me pleasure, perhaps cure my bile.
 Am I to teach my lords what marriage means,
 What God ordains thereby and man fulfils
 Who, docile to the dictate, treads the house? 720
 My lords have chosen the happier part with Paul
 And neither marry nor burn, — yet priestliness
 Can find a parallel to the marriage-bond
 In its own blessed special ordinance

fyrig fra top til tå, uden angst for at hoste.
 Ja, havde en eller anden anden vens . . . lad os sige datter,
 trippet op ovenpå og væltet sig flat og frit over mig,
 barhovedet og barfodet, med løsnet hår
 og løse gevandter, — og råbt 'Tag mig nu!
 Hertug den og den, Roms største mand —
 for at undslippe hans hånd og hjerte, har jeg brudt båndene,
 krydset byen og nået frem til dig!' — Så var
 damen sandelig ikke endt i hænderne på en mand af is! 690
 Jeg ville straks have gennem søgt, ransaget
 de gamle upåagtede hjørner af et tomt hjerte
 for rester af dunkel kærlighed, længe ude af brug,
 og støvede småkrummer af romantik! Men her
 taler vi bare om et ægteskab, hvis I tillader —
 hverdagen med dens daglige vilkår og intet andet;
 Hvor forpligter disse mig til at skænke en eneste dråbe blod,
 der skal farve min kones kærlighedssløjfe lyserød?*
 Pompilia var ingen due, Venuses' kæledyr,
 som skubber sig bort fra mellem bløde bryster 700
 for at sidde på min grove skulder, — men en høg,
 som jeg købte for en høgs pris og tog med hjem
 for at gøre en høgs tjeneste — f.eks. ved Rotundaen,[†]
 hvor du, mellem seks af de dunede fugleunger på række,
 vælger én og betaler den pris, den koster. Jeg har betalt
 min mark, forventer den er min penning værd. Således med en
 hætte over hovedet, sultet og passende trænet, er den min fugl, og skulle
 hun vise sig ikke at være til at tæmme, — drej halsen om på hende!
 Betalte jeg ikke med mit navn og titel, mit håb,
 og tro mig, mit alt? Ved at bruge disse forkert 710
 er jeg havnet her! 'Det er næppe rettens alvor,
 hvis den vil bebrejde mig, at jeg aldrig fløjtede en melodi,
 aldrig behandlede min hunfalk som min finke.
 Den forpligtelse jeg påtog mig var blot
 at praktisere overtag, bevise mit herredømme: —
 Pompilias pligt var — at underkaste sig,
 gøre mig det behageligt, måske kurere min galde.
 Er det meningen, at jeg skal belære de herrer om, hvad et ægteskab er,
 hvad Gud forordner derom og manden opfylder,
 som føjelig over for befalingen, følger husordenen? 720
 Mine herrer har ligesom Paul valgt den lykkeligere del ved
 hverken at gifte sig eller være optændt af begær, — dog, præsteskab
 kan finde en parallel til ægteskabsbåndet
 i dets egen velsignede særlige forordning,

* Kærlighedssløjfe eller -knode. En kompliceret dobbeltnode der symboliserer trofasthed.

[†] en høgs tjeneste: at adlyde (Cook).

Whereof indeed was marriage made the type:
 The Church may show her insubordinate,
 As marriage her refractory. How of the Monk
 Who finds the claustral regimen too sharp
 After the first month's essay? What's the mode
 With the Deacon who supports indifferently 730
 The rod o' the Bishop when he tastes its smart
 Full four weeks? Do you straightway slacken hold
 Of the innocents, the all-unwary ones
 Who, eager to profess, mistook their mind? —
 Remit a fast-day's rigour to the Monk
 Who fancied Francis' manna meant roast quails, —
 Concede the Deacon sweet society,
 He never thought the Levite-rule renounced, —
 Or rather prescribe short chain and sharp scourge
 Corrective of such peccant humours? This — 740
 I take to be the Church's mode, and mine.
 If I was over-harsh, — the worse i' the wife
 Who did not win from harshness as she ought,
 Wanted the patience and persuasion, lore
 Of love, should cure me and console herself.
 Put case that I mishandle, flurry and fright
 My hawk through clumsiness in sportsmanship,
 Twitch out five pens where plucking one would serve —
 What, shall she bite and claw to mend the case?
 And, if you find I pluck five more for that, 750
 Shall you weep "How he roughs the turtle there"?

Such was the starting; now of the further step.
 In lieu of taking penance in good part,
 The Monk, with hue and cry, summons a mob
 To make a bonfire of the convent, say, —
 And the Deacon's pretty piece of virtue (save
 The ears o' the Court! I try to save my head)
 Instructed by the ingenuous postulant,
 Taxes the Bishop with adultery, (mud
 Needs must pair off with mud, and filth with filth) — 760
 Such being my next experience. Who knows not —
 The couple, father and mother of my wife,
 Returned to Rome, published before my lords,
 Put into print, made circulate far and wide

hvorved ægteskabet sandelig blev gjort til forbilledet:
 Kirken kan fremvise sine lydighedsnægtere,
 ligesom ægteskabet sine genstridige. Hvad med munken,
 der finder det klosterlige regime for skrap
 efter den første måneds forsøg? Hvordan vil
 diakonen reagere, som ligegyldigt bifalder* 730
 biskoppens kæp, når han selv kommer til at smage dens svie
 i hele fire uger? Slækker I straks holdet på
 de uskyldige, de aldeles uforsigtige,
 som, ivrige efter at aflægge løfte, misforstod deres eget sind?
 Eftergiver I munken en streng fastedag, fordi han
 troede, at den hellige Franz' manna betød stegte vagtler, —
 tillader I diakonen det søde selskab, som han
 aldrig havde forestillede sige levit-reglerne forbød, —[†]
 eller foreskriver I hellere korte kæder og skarpe svøber
 til at korrigere et sådant syndigt sindelag? Dette, 740
 antager jeg er Kirkens facon, og min.
 Hvis jeg var for streng, — mod det værste i hustruen,
 som ikke lærte det af strenghed, som hun burde, —
 manglede tålmodigheden og overbevisningen, der skal til
 for at kundskab om kærlighed, kunne kurere mig og trøste hende.
 I tilfælde af at jeg foruroliger og skræmmer
 min høg på grund af klodsethed som sportsmand,
 vrider fem vingefjer ud, hvor det ville være nok med at plukke én —
 hvorledes, skal hun bide og kradse for at skabe ligevægt?
 Og hvis I opdager, at jeg plukker yderligere fem for dette, 750
 vil I så græde 'Hvorfor han behandler turtelduen dér så groft?

Sådan var begyndelsen; nu om næste skridt.
 I stedet for at optage bodsøvelsen positivt,
 sammenkaldte munken, gevaldigt skrigende, hoben
 for at brænde klostret af, så at sige, —
 og diakonens kønne stykke dyd (for at skåne rettens øre![‡]
 jeg forsøger at redde min hoved)
 instrueret af den åbenhjertige kandidat,[§]
 beskylder biskoppen for utroskab, (mudder
 må nødvendigvis pareres med mudder og snavs med snavs) — 760
 sådan var min næste erfaring. Thi hvem ved ikke at,
 ægteparret, min kones far og mor,
 vendte tilbage til Rom, offentliggjorde for de herrer,
 lod det trykke, bragte det i omløb viden om,

* diakon: en munk der forbereder sig på præsteindvielse, samme ord som degn.

[†] levit-reglerne: som kræver cølibat (Clarendon).

[‡]kønne stykke dyd: hans elskerinde.

[§] kandidat: diakonen.

That they had cheated me who cheated them?
 Pompilia, I supposed their daughter, drew
 Breath first 'mid Rome's worst rankness, through the deed
 Of a drab and a rogue, was by-blow bastard-babe
 Of a nameless strumpet, passed off, palmed on me
 As the daughter with the dowry. Daughter? Dirt 770
 O' the kennel! Dowry? Dust o' the street! Nought more,
 Nought less, nought else but — oh — ah — assuredly
 A Franceschini and my very wife!
 Now take this charge as you will, for false or true, —
 This charge, preferred before your very selves
 Who judge me now, — I pray you, adjudge again,
 Classing it with the cheats or with the lies,
 By which category I suffer most!
 But of their reckoning, theirs who dealt with me
 In either fashion, — I reserve my word, 780
 Justify that in its place; I am now to say,
 Whichever point o' the charge might poison most,
 Pompilia's duty was no doubtful one.
 You put the protestation in her mouth
 "Henceforward and forevermore, avaunt
 "Ye fiends, who drop disguise and glare revealed
 "In your own shape, no longer father mine
 "Nor mother mine! Too nakedly you hate
 "Me whom you looked as if you loved once, — me
 "Whom, whether true or false, your tale now damns, 790
 "Divulged thus to my public infamy,
 "Private perdition, absolute overthrow.
 "For, hate my husband to your hearts' content,
 "I, spoil and prey of you from first to last,
 "I who have done you the blind service, lured
 "The lion to your pitfall, — I, thus left
 "To answer for my ignorant bleating there,
 "I should have been remembered and withdrawn
 "From the first o' the natural fury, not flung loose
 "A proverb and a by-word men will mouth 800
 "At the cross-way, in the corner, up and down
 "Rome and Arezzo, — there, full in my face,
 "If my lord, missing them and finding me,
 "Content himself with casting his reproach
 "To drop i' the street where such impostors die.
 "Ah, but — that husband, what the wonder were! —
 "If, far from casting thus away the rag

at de havde snydt mig, som havde snydt dem?
 Pompilia, som jeg antog var deres datter, drog
 først ånde midt blandt Roms værste lag ved samkvem
 mellem en skøge og en slyngel, var en afart af en bastard unge
 af en navnløs tøjte, var blevet vist frem og prakket mig på
 som datter med en medgift. Datter? Snavs 770
 fra hundekennelen! Medgift! Støv fra gaden! Intet mere
 intet mindre, intet andet end, men — oh — åh — bestemt
 en Franceschini og ganske rigtig min kone!
 Nuvel, tag denne anklage for falsk eller sand, som I vil —
 denne anklage rejst netop over for jer,
 som dømmer mig nu, — jeg be'r jer, døm atter,
 idet I klassificerer det enten som snyderi eller som løgn,
 mens I tager i betragtning i hvilken kategori, jeg må tåle mest.
 Men hvad deres afregning angår, dem som handlede
 med mig I begge tilfælde, — jeg sparer mine ord, 780
 retfærdiggør dem på rette sted. Jeg vil lige tilføje,
 uanset hvilket punkt af anklagen der kan forgifte mest,
 at der ikke herskede nogen tvivl om Pompilias pligt.
 I lægger hende erklæringen i munden:
 „Fra nu af og for altid, bort
 I djæвле, som smider forklædningen og afslører
 jer, som I er, ikke længere min far og heller ikke
 min mor! Alt for tydeligt hader I mig,
 I, der engang så ud, som om I elskede, — mig
 som jeres historie, enten sand eller falsk, nu forbander, 790
 således røbet til vanære for mig offentligt,
 og evig fortabelse privat, et fuldstændigt fald.
 Thi had min mand så meget I lyster,
 jeg, jeres fangst og bytte fra først til sidst,
 jeg, som har ydet jer blind tjeneste, lokket
 løven til jeres faldgrube, — jeg, således efterladt
 til at svare for min uvidende brægen dér,
 jeg skulle have været husket og fra begyndelsen bragt
 uden for det naturlige raseris rækkevidde, ikke kylet los,
 som et ordsprog og mundheld folk vil tale om 800
 ved vejkrydset, på hjørnet, op og ned
 i Rom og Arezzo, — der lige op i mit ansigt
 fordi min herre, idet han mangler dem og finder mig,
 var tilfreds med at kaste sin skændsel fra sig, for at
 lade den falde på vejen, hvor sådanne bedragere dør.*
 Men åh, — denne ægtemand, hvilket under det ville have været! —
 hvis han i stedet for således at kaste lasen bort,

* bedragere dør: hvor Pompilia ville dø. — manglede dem l. 803: dvs. hendes forældre.

"Smeared with the plague his hand had chanced upon,
 "Sewn to his pillow by Locusta's wile, —
 "Far from abolishing, root, stem and branch, 810
 "The misgrowth of infectious mistletoe
 "Foisted into his stock for honest graft, —
 "If he repudiate not, renounce nowise,
 "But, guarding, guiding me, maintain my cause
 "By making it his own, (what other way?)
 "— To keep my name for me, he call it his,
 "Claim it of who would take it by their lie, —
 "To save my wealth for me — or babe of mine
 "Their lie was framed to beggar at the birth —
 "He bid them loose grasp, give our gold again: 820
 "If he become no partner with the pair
 "Even in a game which, played adroitly, gives
 "Its winner life's great wonderful new chance, —
 "Of marrying, to-wit, a second time, —
 "Ah, if he did thus, what a friend were he!
 "Anger he might show, — who can stamp out flame
 "Yet spread no black o' the brand? — yet, rough albeit
 "In the act, as whose bare feet feel embers scorch,
 "What grace were his, what gratitude were mine!"
 Such protestation should have been my wife's. 830
 Looking for this, do I exact too much?
 Why, here's the, — word for word, so much, no more, —
 Avowal she made, her pure spontaneous speech
 To my brother the Abate at first blush,
 Ere the good impulse had begun to fade:
 So did she make confession for the pair,
 So pour forth praises in her own behalf.
 "Ay, the false letter," interpose my lords —
 "The simulated writing, — 't was a trick:
 "You traced the signs, she merely marked the same, 840
 "The product was not hers but yours." Alack,
 I want no more impulsions to tell truth
 From the other trick, the torture inside there!
 I confess all — let it be understood —
 And deny nothing! If I baffle you so,
 Can so fence, in the plenitude of right,
 That my poor lathen dagger puts aside
 Each pass o' the Bilboa, beats you all the same, —
 What matters inefficiency of blade?

der var oversmurt med pesten hans hånd var stødt på,
 da den var syet til hans hovedpude ved hjælp af Locustas list, —
 hvis han i stedet for at afskaffe rod, stængel og gren, 810
 misvæksten af en besmittende mistelten, der var
 indsuget i hans stamme som en ærlig podning, —
 hvis han ikke fornægter, på ingen måde giver afkald på,
 men vogtende, ledende mig, forsvarer min sag
 ved at gøre den til sin egen, (hvilken anden vej er der?)
 — lade mig beholde det navn, han kalder sit,
 kræver det af dem, som vil fratage mig det med deres løgn, —
 for at redde min rigdom for mig — eller mit lille barn
 som deres løgn ville bringe til tiggerstaven allerede fra fødslen af —
 hvis han beder dem løsne grebet, give os vort guld tilbage; 820
 nægte at blive partner med parret
 netop i et spil som, spillet behændigt, giver
 vinderen en ny stor vidunderlig chance, —
 til at gifte sig, nemlig, for anden gang, —
 åh, havde han gjort sådan, hvilken ven ville han ikke have været!
 Han kunne vise vrede, — hvem kan trampe ilden ud
 uden at sprede noget sværte fra branden? — dog skønt brutal
 i handlingen, som hvis nøgne fødder føler gløderne brænde, hvilken
 nådegave ville ikke have være hans, hvilken taknemmelighed min!"
 Sådan burde min kones erklæring have været. 830
 Fordrer jeg for meget, når jeg leder efter dette?
 Godt, her er, — ord for ord, så meget og ikke mere, —
 det løfte hun aflagde, hendes egen frivillige tale
 til min bror abbeden i den første begejstring,
 før den gode tilskyndelse var ved at aftage;
 sådan gik hun til bekendelse for parret,
 udøste for sin egen skyld lovprisninger på denne måde.
 „Ja, det falske brev,” indskyder mine herrer
 „det fingerede skrift, — det var et trick:
 du skrev tegnene, hun skrev blot oven på dem, 840
 frembringelsen var ikke hende, men din.” Ak ve!
 jeg ønsker ikke yderligere tilskyndelse til at tale sandt
 ved hjælp af det andet trick, torturen derinde!
 Jeg tilstår alt — lad det være forstået —
 og nægter intet! Hvis det forbløffer jer,
 at jeg kan fægte således i overfloden af ret,
 at min sølle trædolk afparerer
 ethvert stød af Bilbaoen, slår jer under alle omstændigheder, —[†]
 hvad betyder det da, at bladet er virkningsløst?

* Locusta: en giftmorder på Neros tid. Hun blev anvendt til at forgive Claudius og Britannicus. Da hun prøvede at forgive Nero blev hun henrettet (BH).

[†] Bilbao: et sværd fremstillet i den spanske by Bilbao, berømt for sine våben.

Mine and not hers the letter, — conceded, lords! 850
 Impute to me that practice! — take as proved
 I taught my wife her duty, made her see
 What it behoved her see and say and do,
 Feel in her heart and with her tongue declare,
 And, whether sluggish or recalcitrant,
 Forced her to take the right step, I myself
 Was marching in marital rectitude!
 Why who finds fault here, say the tale be true?
 Would not my lords commend the priest whose zeal
 Seized on the sick, morose or moribund, 860
 By the palsy-smitten finger, made it cross
 His brow correctly at the critical time?
 — Or answered for the inarticulate babe
 At baptism, in its stead declared the faith,
 And saved what else would perish unprofessed?
 True, the incapable hand may rally yet,
 Renounce the sign with renovated strength, —
 The babe may grow up man and Molinist, —
 And so Pompilia, set in the good path
 And left to go alone there, soon might see 870
 That too frank-forward, all too simple-straight
 Her step was, and decline to tread the rough,
 When here lay, tempting foot, the meadow-side,
 And there the coppice rang with singing-birds!
 Soon she discovered she was young and fair,
 That many in Arezzo knew as much.
 Yes, this next cup of bitterness, my lords,
 Had to begin go filling, drop by drop,
 Its measure up of full disgust for me,
 Filtered into by every noisome drain — 880
 Society's sink toward which all moisture runs.
 Would not you prophesy — "She on whose brow is stamped
 "The note of the imputation that we know, —
 "Rightly or wrongly mothered with a whore, —
 "Such an one, to disprove the frightful charge,
 "What will she but exaggerate chastity,
 "Err in excess of wifedom, as it were,
 "Renounce even levities permitted youth,
 "Though not youth struck to age by a thunderbolt?
 "Cry 'wolf i' the sheepfold, where's the sheep dares bleat, 890
 "Knowing the shepherd listens for a growl?"
 So you expect. How did the devil decree?

Bogstaverne er mine og ikke hendes, — indrømmet, de herrer! 850
 tillæg mig blot den rænke! — tag det som bevist,
 at jeg lærte min hustru hendes pligt, fik hende til at se,
 hvad der sømmer sig for hende at se og sige og gøre,
 føle i sit hjerte og erklære med sin tunge
 og enten hun var træg eller genstridig
 tvang hende til at tage det rette skridt. Jeg selv
 marcherede i lutter kamplysten retskaffenhed!
 Og hvem finder fejl her, hvem spør' om historien er sand?
 Ville mine herrer ikke rose præsten, hvis iver
 greb den syge, fortvivlede eller døendes 860
 lamme finger og lod den korrekt
 gå hen over sin pande i det afgørende øjeblik?
 — Eller svarede for spædbarnet
 ved dåben, erklærede barnets tro i dets sted
 og reddede det fra at dø uden at have gjort skrifte?
 Sandt nok, den uduelige hånd kunne endnu få kraft,
 afvise tegnet med fornyet styrke, —
 barnet kunne vokse op til at blive mand og molinist, —
 og således kunne Pompilia måske, sat på den gode sti
 og efterladt til at gå alene der, snart se at hendes skridt var 870
 alt for frimodigt fremadrettet, alt for ligefremme,
 og derfor afslå at træde på det grove,
 når der her lå enge, som fristede foden,
 og krattet dér kaldte med sine sangfugle!
 Snart opdagede hun, at hun var ung og smuk,
 og at mange i Arezzo havde gjort det samme.
 Ja, denne næste kalk af bitterhed, mine herrer,
 var begyndt at blive fyldt, dråbe for dråbe,
 dens mål fyldt op af væmmelse for mig,
 sivet ind fra ethvert ildelugtende afløb — 880
 samfundet synker ned mod det sted, hvor al væske løber hen.
 Ville I ikke profetere: — „Hende på hvis pande,
 oplysningen om den beskyldning vi kender, er stemplet —
 om det er sandt eller falskt, at hun er en skøges ophav. —
 En sådan en, for at modbevise den frygtelige anklage,
 hvad kan hun andet end overdrive kyskhed,
 fejle i et overmål af hustruskab, så at sige,
 afvise selv letsindigheder, der er ungdommen tilladt,
 skønt ikke en ungdom slået til voksen af en tordenkile?*"

hvad kan hun andet end råbe 'Ulv' i fårefolden, hvor ikke et eneste 890
 får vover at bræge, da de ved, hyrden lytter efter en knurren?"
 Det er hvad I forventer. Hvordan bestemte djævelen?

* letsindigheder ... tordenkile: letsindigheder der er uskikket for en barn, der uforberedt er kastet ind i voksenalderen (Clarendon).

Why, my lords, just the contrary of course!
 It was in the house from the window, at the church
 From the hassock, — where the theatre lent its lodge,
 Or staging for the public show left space, —
 That still Pompilia needs must find herself
 Launching her looks forth, letting looks reply
 As arrows to a challenge; on all sides
 Ever new contribution to her lap, 900
 Till one day, what is it knocks at my clenched teeth
 But the cup full, curse-collected all for me?
 And I must needs drink, drink this gallant's praise,
 That minion's prayer, the other fop's reproach,
 And come at the dregs to — Caponsacchi! Sirs,
 I, — chin-deep in a marsh of misery,
 Struggling to extricate my name and fame
 And fortune from the marsh would drown them all,
 My face the sole unstrangled part of me, —
 I must have this new gad-fly in that face, 910
 Must free me from the attacking lover too!
 Men say I battled ungracefully enough —
 Was harsh, uncouth and ludicrous beyond
 The proper part o' the husband: have it so!
 Your lordships are considerate at least —
 You order me to speak in my defence
 Plainly, expect no quavering tuneful trills
 As when you bid a singer solace you, —
 Nor look that I shall give it, for a grace,
Stans pede in uno: — you remember well 920
 In the one case, 't is a plainsong too severe,
 This story of my wrongs, — and that I ache
 And need a chair, in the other. Ask you me
 Why, when I felt this trouble flap my face,
 Already pricked with every shame could perch, —
 When, with her parents, my wife plagued me too, —
 Why I enforced not exhortation mild
 To leave whore's-tricks and let my brows alone,
 With mulct of comfits, promise of perfume?

 "Far from that! No, you took the opposite course, 930
 "Breathed threatenings, rage and slaughter!" What you will!
 And the end has come, the doom is verily here,
 Unhindered by the threatening. See fate's flare

Jamen, mine herrer, selvfølgelig det modsatte!
 Det var i huset fra vinduet, i kirken
 fra bedeskamlen — hvor teatret udlånte sin loge,
 eller afgav en tom plads til iscenesættelse af den offentlige forestilling, —
 at Pompilia stadigvæk måtte befinde sig,
 hvor hun udsendte sine blikke og lod blikke svarer
 som pile til en udfordring; fra alle sider
 stadigvæk nye bidrag til hendes skød. Indtil en dag, 900
 hvad er det, der banker på mine sammenbidte tænder
 andet end en kop fuld af forbandelser, fyldt specielt til mig?
 Og jeg må nødvendigvis drikke, drikke denne galans lovprisningen,
 hins underdaniges bønner og en tredje laps' bebrejdelse,
 og komme til bundfaldet — til Caponsacchi! de herrer
 jeg, — som er i til hagen i en sump af elendighed,
 kæmpende for at hjælpe mit navn og rygte
 og formue ud af sumpen, som vil drukne det hele,
 mit ansigt er den eneste del af mig som ikke er blevet kvalt. —
 Jeg må åbenbart også have denne nye bremse lige i ansigtet, 910
 må også befri mig for den angribende elsker!
 Folk siger jeg sloges uskønt nok —
 var skånselsløs, kejtet og latterlig hinsides
 en husbonds passende rolle: godt så!
 I, mine herrer er i det mindste hensynsfulde —
 I befaler, at jeg skal tale til mit forsvar,
 enkelt og usmykket, forvent ingen skælvende melodiske triller,
 som når I beder en sanger om at trøste jer, —
 vent heller ikke at jeg gør det, *stans pede in uno*,*
 for en gunstbevisning. — I husker nok, 920
 at i det ene tilfælde, er det en enkle kirkesang for alvorlig,
 denne historie om den uret jeg er offer for, — og at jeg
 har smerter og brug for en stol i det andet tilfælde. Spørger I mig[†]
 hvorfor, når jeg følte disse bryderier daske mig i ansigtet,
 allerede stukket af enhver skam, der kunne sætte sig fast, —
 når ikke kun hendes forældre, men også hun plagede mig, —
 hvorfor jeg ikke, for at få hende til at holde op med skøgekneb
 og lade mine pande i fred, brugte milde formaninger
 så som at nægte hende konfekt og løfte om parfume?

„Det var langt fra hvad du gjorde! Nej, du tog den modsatte kurs, 930
 fnyste trusler, raseri og blodbad!” Som I vil!
 Og slutningen er nået, dommen er i sandhed her,
 uhindret af truslerne. Se skæbnen lyser

* *stans ... uno*: 'mens jeg står på ét ben', Horats, *Satirer* 1,4,10.

[†] kirkesang ... andet tilfælde: det første tilfælde er for slemt, til at han kan stå på et ben., i det andet kan han ikke stå op på grund af torturen.

Full on each face of the dead guilty three!
 Look at them well, and now, lords, look at this!
 Tell me: if on that day when I found first
 That Caponsacchi thought the nearest way
 To his church was some half-mile round by my door,
 And that he so admired, shall I suppose,
 The manner of the swallows' come-and-go 940
 Between the props o' the window over-head, —
 That window happening to be my wife's, —
 As to stand gazing by the hour on high,
 Of May-eves, while she sat and let him smile, —
 If I, — instead of threatening, talking big,
 Showing hair-powder, a prodigious pinch,
 For poison in a bottle, — making believe
 At desperate doings with a bauble-sword,
 And other bugaboo-and-baby-work, —
 Had, with the vulgarest household implement, 950
 Calmly and quietly cut off, clean thro' bone
 But one joint of one finger of my wife,
 Saying "For listening to the serenade,
 "Here's your ring-finger shorter a full third:
 "Be certain I will slice away next joint,
 "Next time that anybody underneath
 "Seems somehow to be sauntering as he hoped
 "A flower would eddy out of your hand to his
 "While you please fidget with the branch above
 "O' the rose-tree in the terrace!" — had I done so, 960
 Why, there had followed a quick sharp scream, some pain,
 Much calling for plaister, damage to the dress,
 A somewhat sulky countenance next day,
 Perhaps reproaches, — but reflections too!
 I don't hear much of harm that Malchus did
 After the incident of the ear, my lords!
 Saint Peter took the efficacious way;
 Malchus was sore but silenced for his life:
 He did not hang himself i' the Potter's Field
 Like Judas, who was trusted with the bag 970
 And treated to sops after he proved a thief.
 So, by this time, my true and obedient wife
 Might have been telling beads with a gloved hand;
 Awkward a little at pricking hearts and darts
 On sampler possibly, but well otherwise:
 Not where Rome shudders now to see her lie.
 I give that for the course a wise man takes;
 I took the other however, tried the fool's,

klart på hvert ansigt af de tre døde skyldige!
 Se godt på dem, og nu de herrer, se på dette!
 og sig mig: hvis på den dag, da jeg første gang opdagede,
 at Caponsacchi syntes, den korteste vej til hans
 kirke var en omvej på en kilometer forbi min dør,
 og at han sådan beundrede, det skal jeg tro på,
 måden hvorpå svalerne flyver frem og tilbage 940
 mellem stiverne på vinduet ovenover, —
 dette vindue var tilfældigvis min kones, —
 at han kunne stå en time og stirre derop,
 på majaftener, medens hun sad og lod ham smile, —
 hvis jeg, — i stedet for at true, tale stort,
 vise hårpulver, et formidabelt kneb,
 for gift i en flaske, — få det til at se troligt ud,
 når jeg fægtede vildt med et legetøjssværd
 og andre ting til at skræmme børn med, —
 stille og roligt, med det groveste husholdningsredskab, 950
 rent gennem benet havde skåret
 et led af en finger på min kone, idet jeg sagde:
 „For at lytte til serenaden er her din
 ringfinger forkortet med en hel tredjedel:
 vær sikker på, at jeg vil skære næste led af
 næste gang en eller anden nedenfor
 synes at slentre omkring, som om han håbede på,
 at en blomst ville hvirvle ud af din hånd ned i hans,
 mens du behager at have travlt med grenen ovenover
 på terrassens rosentræ!” — havde jeg gjort sådan, 960
 så havde der fulgt et hurtigt skarpt skrig, nogen smerte,
 megen kalden på plaster, ødelagt tøj
 og en temmelig sur mine dagen efter,
 måske bebrejdelser, — men også eftertanke!
 Jeg hører ikke meget om den skade Malkus gjorde
 efter hændelsen med øret, mine herrer!
 Skt. Peter valgte den effektive løsning;
 Malkus var såret, men gjort tavs for resten af sine dage.
 Han hængte ikke sig selv på pottemagermarken
 ligesom Judas, der var blevet betroet pengepungen 970
 og måtte hulke, da han viste sig at være en tyv.
 Ja, ved denne tid kunne min trofaste og lydige hustru
 have læst sin rosenkrans med en behandsket hånd,
 lidt akavet når hun skal prikke hjerter og pile ud
 på sit broderi, sandsynligvis, men ellers sund og rask.
 Ikke som her hvor Rom nu gyser ved at se hende ligge.
 Så langt kunne jeg følge den kurs en klog mand vælger;
 jeg valgte imidlertid den anden, prøvede tåbens,

The lighter remedy, brandished rapier dread
 With cork-ball at the tip, boxed Malchus' ear 980
 Instead of severing the cartilage,
 Called her a terrible nickname, and the like,
 And there an end: and what was the end of that?
 What was the good effect o' the gentle course?
 Why, one night I went drowsily to bed,
 Dropped asleep suddenly, not suddenly woke,
 But did wake with rough rousing and loud cry,
 To find noon in my face, a crowd in my room,
 Fumes in my brain, fire in my throat, my wife
 Gone God knows whither, — rifled vesture-chest, 990
 And ransacked money-coffer. "What does it mean?"
 The servants had been drugged too, stared and yawned
 "It must be that our lady has eloped!"
 — "Whither and with whom?" — "With whom but the Canon's self?"
 "One recognizes Caponsacchi there!" —
 (By this time the admiring neighbourhood
 Joined chorus round me while I rubbed my eyes)
 " 'T is months since their intelligence began, —
 "A comedy the town was privy to, —
 "He wrote and she wrote, she spoke, he replied, 1000
 "And going in and out your house last night
 "Was easy work for one . . . to be plain with you . . .
 "Accustomed to do both, at dusk and dawn
 "When you were absent, — at the villa, you know,
 "Where husbandry required the master-mind.
 "Did not you know? Why, we all knew, you see!"
 And presently, bit by bit, the full and true
 Particulars of the tale were volunteered
 With all the breathless zeal of friendship — "Thus
 "Matters were managed: at the seventh hour of night" . . . 1010
 — "Later, at daybreak" . . . "Caponsacchi came" ...
 — "While you and all your household slept like death,
 "Drugged as your supper was with drowsy stuff" . . .
 — "And your own cousin Guillichini too —
 "Either or both entered your dwelling-place,
 "Plundered it at their pleasure, made prize of all,
 "Including your wife . . ." — "Oh, your wife led the way,
 "Out of doors, on to the gate . . ." — "But gates are shut,
 "In a decent town, to darkness and such deeds:
 "They climbed the wall — your lady must be lithe — 1020
 "At the gap, the broken bit . . ." — "Torrione, true!

det mildere middel, svingede med et frygtindgydende
 sværd med en korkkugle på spidsen, slog Malkus på øret 980
 i stedet for at gennemskære brusken,
 kaldte hende skrækkelige navne og lignende
 og der slutter det. Og hvad var så slutningen på det?
 Hvad var den gode virkning af den blide kurs?
 Hør! en nat gik jeg døsigt til sengs,
 faldt brat i søvn, men vågnede ikke brat op,
 fik derimod en barsk opvågning med høje råb
 og et middagslys lige i ansigtet, folk i mit værelse
 tåger i min hjerne, ild i min hals, min kone
 borte, gud ved hvor, — et ribbet klædeskab, 990
 og plyndret pengeskrin. „Hvad betyder det?”
 Tjenestefolkene var også blevet bedøvet, stirrede og gabede:
 „Det må være vor frue, som er stukket af med sin elsker!”
 — „Hvorhen og med hvem!” — „Med hvem andre end kannikken selv?
 Man genkender Caponsacchi der!” —
 (På dette tidspunkt stod det forundrede nabolag
 som et kor omkring mig, mens jeg gned mine øjne)
 „Det er en måned siden deres hemmelige forståelse begyndte, —
 en komedie hele byen var indviet i, —
 han skrev og hun skrev, hun talte, han svarede, 1000
 og at gå ind og ud af dit huset sidste nat
 var let for én . . . for at være helt ærlig overfor dig . . .
 som var vant til at gøre begge dele om aftenen og om morgenen,
 når du var fraværende, — ude i villaen, du ved,
 hvor landhusholdningen kræver mesterhjernen.
 Vidste du det ikke? Jamen, vi vidste det alle sammen, forstår du!”
 Og snart, lidt efter lidt blev alle
 historiens sande enkeltheder fortalt
 med venskabet hele iver. — „Sådan
 blev sagerne ordnet, ved nattens syvende time” . . . * 1010
 — „Senere ved dag gry” . . . „Caponsacchi kom” . . .
 — „medens du og hele husstande sov, som var I døde,
 bedøvet, som jeres aftensmad var, med sovemiddel” . . .
 — „Og din egen fætter Guillichini også —
 en af dem eller dem begge gik ind i dit hus,
 plyndrede det efter behag, regnede alt for gevinst,
 din kone var med . . .” — „Åh, din kone førte an,
 ud af huset, hen til porten . . .” — „Men i en anstændig
 by er porten lukket for mørket og sådanne handlinger.
 De klatrede over muren — din frue må være smidig — 1020
 ved åbningen, den brækkede del . . .” — „Torriorietårnet, netop!

* Nattens syvende time: klokken ét om natten.

"To escape the questioning guard at the proper gate,
 "Clemente, where at the inn, hard by, 'the Horse,'
 "Just outside, a calash in readiness
 "Took the two principals, all alone at last,
 "To gate San Spirito, which o'erlooks the road,
 "Leads to Perugia, Rome and liberty."
 Bit by bit thus made-up mosaic-wise,
 Flat lay my fortune, — tessellated floor,
 Imperishable tracery devils should foot 1030
 And frolic it on, around my broken gods,
 Over my desecrated hearth.

So much
 For the terrible effect of threatening, Sirs!

Well, this way I was shaken wide awake,
 Doctored and drenched, somewhat unpoisoned so.
 Then, set on horseback and bid seek the lost,
 I started alone, head of me, heart of me
 Fire, and each limb as languid . . . ah, sweet lords,
 Bethink you! — poison-torture, try persuade
 The next refractory Molinist with that! . . . 1040
 Floundered thro' day and night, another day
 And yet another night, and so at last,
 As Lucifer kept falling to find hell,
 Tumbled into the court-yard of an inn
 At the end, and fell on whom I thought to find,
 Even Caponsacchi, — what part once was priest,
 Cast to the winds now with the cassock-rags:
 In cape and sword a cavalier confessed,
 There stood he chiding dilatory grooms,
 Chafing that only horseflesh and no team 1050
 Of eagles would supply the last relay,
 Whirl him along the league, the one post more
 Between the couple and Rome and liberty.
 'T was dawn, the couple were rested in a sort,
 And though the lady, tired, — the tenderer sex, —
 Still lingered in her chamber, — to adjust
 The limp hair, look for any blush astray, —
 She would descend in a twinkling, — "Have you out
 "The horses therefore!"

So did I find my wife.
 Is the case complete? Do your eyes here see with mine? 1060
 Even the parties dared deny no one
 Point out of all these points.

What follows next?

for at undgå portvagten, Clemente, der ville udspørge
 dem ved porten. Der lige udenfor ved kroen 'Hesten'
 nær ved stod en kalechevogn klar, som
 bragte de to hovedpersoner, der endelig var helt alene,
 til porten San Spirito, der vender ud mod vejen,
 der fører til Perugia, Rom og friheden."
 Stykke for stykke, lagt ud som en mosaik,
 lå min lykke udstrakt, — et tesselleret gulv,
 et uforgængeligt stenornament, djævlene skulle træde på
 og gøre sig lystige over omkring mine knuste guder og
 hen over min vanhelligede arne.

1030

Så meget
 om den forfærdelige virkning af trusler, herrer!

På denne måde blev jeg rystet lys vågen,
 doktoreret og laksereret og således noget afgiftet.
 Blev derefter sat på hesteryg og bedt om at søge de forsvundne,
 startede jeg alene, mit hoved og hjerte i
 brand og hvert lem så mat . . . åh, kære herrer,
 betænk jer! — gifttorturen, prøv at overbevise
 den næste genstridige molinist med den! . . .

1040

Jeg kæmpede mig gennem dag og nat
 og endnu en nat og så til sidst,
 ligesom Lucifer blev ved at falde indtil han fandt helvede,
 tumlede jeg ind på en kros gårdsplads
 og traf på ham, jeg ventede at finde,
 netop Caponsacchi — havde engang en pæsterolle,
 som var kastet for vinden sammen med kjolelaserne.
 Som en svoren kavalier i kappe og sværd
 stod han der og skændte på langsommelige staldkarle,
 gjorde ophidset gældende, at kun hestekød og ikke
 et hold ørne ville levere det nye forspand,
 hvirvle ham gennem den sidst mil, den ene
 post mere mellem parret og Rom og friheden.
 Det var daggry, parret havde fået en slags hvile
 og skønt fruen, der var træt, — det sartere køn, —
 stadig dvælede i sit kammer, — for at ordne
 det slatne hår, se efter vildfaren rødmen, —
 ville hun komme ned om et øjeblik, — „Derfor
 skal hestene være parate!”

1050

Sådan fandt jeg min kone.
 Er sagen klar? Ser jeres øjne her med mine?
 Selv de involverede parter vovede ikke at benægte
 ét eneste af alle disse punkter.

1060

Hvad følger så?

"Why, that then was the time," you interpose,
 "Or then or never, while the fact was fresh,
 "To take the natural vengeance: there and thus
 "They and you, — somebody had stuck a sword
 "Beside you while he pushed you on your horse, —
 "'T was requisite to slay the couple, Count!"
 Just so my friends say. "Kill!" they cry in a breath,
 Who presently, when matters grow to a head 1070
 And I do kill the offending ones indeed, —
 When crime of theirs, only surmised before,
 Is patent, proved indisputably now, —
 When remedy for wrong, untried at the time,
 Which law professes shall not fail a friend,
 Is thrice tried now, found threefold worse than null, —
 When what might turn to transient shade, who knows?
 Solidifies into a blot which breaks
 Hell's black off in pale flakes for fear of mine, —
 Then, when I claim and take revenge — "So rash?" 1080
 They cry — "so little reverence for the law?"

Listen, my masters, and distinguish here!
 At first, I called in law to act and help:
 Seeing I did so, "Why, 't is clear," they cry,
 "You shrank from gallant readiness and risk,
 "Were coward: the thing's inexplicable else."
 Sweet my lords, let the thing be! I fall flat,
 Play the reed, not the oak, to breath of man.
 Only inform my ignorance! Say I stand
 Convicted of the having been afraid, 1090
 Proved a poltroon, no lion but a lamb, —
 Does that deprive me of my right of lamb
 And give my fleece and flesh to the first wolf?
 Are eunuchs, women, children, shieldless quite
 Against attack their own timidity tempts?
 Cowardice were misfortune and no crime!
 — Take it that way, since I am fallen so low
 I scarce dare brush the fly that blows my face,
 And thank the man who simply spits not there, —
 Unless the Court be generous, comprehend 1100
 How one brought up at the very feet of law
 As I, awaits the grave Gamaliel's nod

„Jamen så var det jo på tids,” indskyder I,
 „nu eller aldrig, medens kendsgerninger var friske
 at tage den naturlige hævn: dér og sådan
 de og jeg. — En eller anden havde stukket dig et sværd,
 mens han skubbede dig op på hesten, —
 en nødvendig rekvisit til at slå parret ihjel med, greve!”
 Netop sådan siger mine venner. — „Dræb” råber de i et åndedrag,
 som lidt efter, når sagerne spidser til 1070
 og jeg virkelig dræber krænkerne, —
 når deres forbrydelse, kun formodninger før,
 er åbenbar, nu ubestrideligt bevist, —
 når midlet mod uret, dengang uprøvet for retten
 som loven hævder ikke skal svigte en ven,
 er prøvet tre gange nu og fundet trefold værre end intet, —*
 når hvad der kunne blive til forbigående mørke, hvem ved?
 størkner til en plet, som skaller
 helvedets mørke af i blege flager af frygt for mit,[†] —
 så, når jeg kræver og tager hævn — „Så hurtigt?” 1080
 råber de — „så ringe ærbødighed for loven?”

Lyt mine mestrer og foretag her en sondring!
 For det første, kaldte jeg loven til hjælp. Idet de ser
 jeg gjorde sådan, udbryder de: „Jamen, det er indlysende,
 „du veg tilbage for tapper beredthed og risiko,
 blev en kujon, ellers er sagen uforklarlig.”
 Kære herrer, lad det være! Jeg falder fladt ned,
 spiller sivet, ikke egen, til menneskers mumlen.
 Oplys mig kun i min uvidenhed! Sig jeg står
 dømt for at have været bange, at jeg har 1090
 bevist, jeg var en kryster, ikke en løve, men et lam, —
 fratager det mig mine rettigheder som lam
 og giver det mit skind og kød til den første den bedste ulv?
 Er eunukker, kvinder, børn ganske værgeløse
 mod angreb, deres egen frygtsomhed frister til?
 Fejhed er en ulykke ikke en forbrydelse!
 — Opfat det på denne måde, siden jeg er faldet så lavt,
 at jeg knap vover at børste den flue væk, som spyr på mit ansigt
 og takker manden, for at han ikke spytter dér, —
 dersom retten ikke er gavmild, så forstå 1100
 hvordan en person, opvokset ved selve lovens fødder,
 som jeg er, afventer Gamaliels alvorlige nik, før han*

* er prøvet tre gange: de tre retssager, se tillægget 'Personer m. m.: Retssager.'

[†] plet ... mit: en plet på hans ære så slem, at det helvede han vil slippe løs får helvedet til at blegne til sammenligning.

Ere he clench fist at outrage, — much less, stab!
 — How, ready enough to rise at the right time,
 I still could recognise no time mature
 Unsanctioned by a move o' the judgment-seat,
 So, mute in misery, eyed my masters here
 Motionless till the authoritative word
 Pronounced amercement. There's the riddle solved:
 This is just why I slew nor her nor him, 1110
 But called in law, law's delegate in the place,
 And bade arrest the guilty couple, Sirs!
 We had some trouble to do so — you have heard
 They braved me, — he with arrogance and scorn,
 She, with a volubility of curse,
 A conversancy in the skill of tooth
 And claw to make suspicion seem absurd,
 Nay, an alacrity to put to proof
 At my own throat my own sword, teach me so
 To try conclusions better the next time, — 1120
 Which did the proper service with the mob.
 They never tried to put on mask at all:
 Two avowed lovers forcibly torn apart,
 Upbraid the tyrant as in a playhouse scene,
 Ay, and with proper clapping and applause
 From the audience that enjoys the bold and free.
 I kept still, said to myself, "There's law!" Anon
 We searched the chamber where they passed the night,
 Found what confirmed the worst was feared before,
 However needless confirmation now — 1130
 The witches' circle intact, charms undisturbed
 That raised the spirit and succubus,—letters, to-wit,
 Love-laden, each the bag o' the bee that bore
 Honey from lily and rose to Cupid's hive, —
 Now, poetry in some rank blossom-burst,
 Now, prose, — "Come here, go there, wait such a while,
 "He's at the villa, now he's back again:
 "We are saved, we are lost, we are lovers all the same!"
 All in order, all complete, — even to a clue
 To the drowsiness that happed so opportune — 1140
 No mystery, when I read "Of all things, find
 "What wine Sir Jealousy decides to drink —
 "Red wine? Because a sleeping-potion, dust
 "Dropped into white, discolours wine and shows."

** Gamaliel: en person fra bibelen *Ap. G.* 22, 3; Paulus siger: „Ved Gamaliels fødder er jeg blevet oplært.”

knytter næver ved skændselsgerningen, — langt mindre stikker!
 — Hvordan jeg, rede nok til at rejse mig på det rette tidspunkt,
 stadigvæk ikke kunne finde et modent øjeblik,
 ustadfæstet af en afgørelse fra dommersædet,
 så, tavs i elendigheden, stirrede jeg på mine mestre her,
 ubevægelig indtil det bemyndigede ord
 udtalte straffen. Der er gådens løsning:
 dette er grunden til, at jeg hverken slog hende eller ham ihjel, 1110
 men tilkaldte loven, lovens repræsentant på stedet
 og bad ham arrestere det skyldige par, herrer!
 Vi havde nogle vanskeligheder undervejs, I har hørt,
 at de bød mig trods, — han med arrogance og hån,
 hun med tungefærdige forbandelser,
 en kyndighed i at bruge tand og klør
 for at få mistanken til at synes absurd,
 ja, en raskhed til at prøve mit eget sværd af
 på min egen hals, belære mig
 om at drage bedre slutninger næste gang, — 1120
 ikke slutninger som blot tjente hoben på passende måde.
 De forsøgte overhovedet ikke at forstille sig;
 to åbenlyst erklærede elskere, revet fra hinanden med magt,
 bebrejdede tyrannen som i en skuespilscene,
 ja, og med klappen og bifald
 fra publikum, som nyder de dristige og frie.
 Jeg forholdt mig rolig, sagde til mig selv: „Der findes love!”
 Vi undersøgte straks kammeret, hvor de havde tilbragt natten,
 fandt hvad der bekræftede, det værst frygtede,
 uanset hvor nyttesløs bekræftelsen var nu — 1130
 heksens cirkel var intakt, tryllemidlerne, der løftede
 ånden og succubus'en, var uforstyrrede, — breve, nemlig,*
 fulde af elskov, hvert af dem var den honningfyldte pose
 bien bar fra lilje og rose til Cupidos bikube, —
 snart poesi, i et overfrodigt væld af blomster,
 snart prosa, — „Kom herhen, gå derhen, vent så en stund,
 han er ude i villaen, nu er han kommet tilbage:
 vi er i sikkerhed, vi er fortabte, uanset hvad er vi elskende!”
 Alt er i orden, alt er der gjort rede for, — endog nøglen
 til den døsigthed, der skete så belejligt — 1140
 intet mysterium, når jeg læser: „Frem for alt, find ud af
 hvilken vin hr. Jaloux beslutter sig for at drikke —
 rødvin? Fordi en dosis sovemiddel, støv
 puttet i hvidvin, misfarver vinen og kan ses.”

* succubus: en kvindelig dæmon, som antoges at have samleje med sovende mænd.

—"Oh, but we did not write a single word!
 "Somebody forged the letters in our name! —"
 Both in a breath protested presently.
 Aha, Sacchetti again! — "Dame," — quoth the Duke,
 "What meaneth this epistle, counsel me,
 "I pick from out thy placket and peruse, 1150
 "Wherein my page averreth thou art white
 "And warm and wonderful 'twixt pap and pap?"
 "Sir," laughed the Lady, " 't is a counterfeit!
 "Thy page did never stroke but Dian's breast,
 "The pretty hound I nurture for thy sake:
 "To lie were losel, — by my fay, no more!"
 And no more say I too, and spare the Court.

Ah, the Court! yes, I come to the Court's self;
 Such the case, so complete in fact and proof,
 I laid at the feet of law, — there sat my lords, 1160
 Here sit they now, so may they ever sit
 In easier attitude than suits my haunch!
 In this same chamber did I bare my sores
 O' the soul and not the body, — shun no shame,
 Shrink from no probing of the ulcerous part,
 Since confident in Nature, — which is God, —
 That she who, for wise ends, concocts a plague,
 Curbs, at the right time, the plague's virulence too:
 Law renovates even Lazarus, — cures me!
 Cæsar thou seekest? To Cæsar thou shalt go! 1170
 Cæsar's at Rome: to Rome accordingly!

The case was soon decided: both weights, cast
 I' the balance, vibrate, neither kicks the beam,
 Here away, there away, this now and now that.
 To every one o' my grievances law gave
 Redress, could purblind eye but see the point.
 The wife stood a convicted runagate
 From house and husband, — driven to such a course
 By what she somehow took for cruelty,
 Oppression and imperilment of life — 1180
 Not that such things were, but that so they seemed:
 Therefore, the end conceded lawful, (since
 To save life there's no risk should stay our leap)
 It follows that all means to the lawful end
 Are lawful likewise, — poison, theft and flight.

— „Åh, men vi skrev ikke et eneste ord!
 Nogen forfalskede brevene i vort navn —”
 Begge protesterede straks som med en mund.
 Aha, Sacchetti igen! — „Frue,” — udbryder hertugen,^{*}
 „Rådgiv mig om, hvad denne denne epistel betyder, ,
 som jeg tog fra din lomme og gennemlæste, 1150
 hvori min page forsikrer, at du er hvid og
 varm og vidunderlig mellem brystvorterne?”
 „Hr.” lo damen, „det er et bedrageri!
 din page rørte kun Dians bryst,
 den søde hund jeg opfostrer for din skyld:
 at lyve ville være nyttesløst, — min tro, ikke mere!”
 Og jeg siger heller ikke mere og skåner retten.

Åh, retten! ja, jeg kommer nu til retten selv;
 sådan er den sag, så fuldstændig hvad angår fakta og beviser,
 som jeg lagde for lovens fødder, — der sad mine herrer, 1160
 her sidder de nu, således kan de sidde i al evighed
 i en mere bekvem stilling end den, der passer min hofte!
 I dette selv samme værelse blottede jeg mine sår
 på sjælen og ikke på legemet, — skyede ingen skam,
 veg ikke tilbage for at få undersøgt den sårbelagte del,
 i tillid til at Naturen, — som er Gud, —
 som med kløgtige mål for øje brygger en pest,
 også på det rigtige tidspunkt tøjler pestens ondartethed:
 loven helbreder endog Lazarus, — kurerer mig!
 Søger du Cæsar? Så skal du gå til Cæsar! 1170
 Cæsar er i Rom: altså til Rom!

Sagen var hurtigt afgjort. Begge vægtlodder
 kastet på vægten, vibrerer, ingen skål rammer stangen,
 her fjernes, der fjernes, snart det ene snart det andet.
 Til hver eneste af mine klagepunkter gav
 loven oprejsning, kunne med bind for øjnene se punktet.
 Hustruen stod dømt som bortløben
 fra hjem og mand, — drevet til en sådan fremgangsmåde
 af hvad hun på en eller anden måde tog som grusomheder,
 undertrykkelse og fare for sit liv — 1180
 ikke at det var således, men at det syntes sådan.
 Derfor blev sagen afslutte på lovlig vis, (da, når det gælder om
 at redde liv, så bør intet hensyn til risiko standse vor handling)
 det følger heraf, at alle midler til en lovlig afslutning
 er ligeledes lovlige, — gift, tyveri og flugt.

^{*} Sacchetti: den allerede nævnte Ser Franco Sacchettis muntre fortællinger l. 558. Det følgende er dog en parodi på samme (Clarendon).

As for the priest's part, did he meddle or make,
 Enough that he too thought life jeopardized;
 Concede him then the colour charity
 Casts on a doubtful course, — if blackish white
 Or whitish black, will charity hesitate? 1190
 What did he else but act the precept out,
 Leave, like a provident shepherd, his safe flock
 To follow the single lamb and strayaway?
 Best hope so and think so, — that the ticklish time
 I' the carriage, the tempting privacy, the last
 Somewhat ambiguous accident at the inn,
 — All may bear explanation: may? then, must!
 The letters, — do they so incriminate?
 But what if the whole prove a prank o' the pen,
 Flight of the fancy, none of theirs at all, 1200
 Bred of the vapours of my brain belike,
 Or at worst mere exercise of scholar's-wit
 In the courtly Caponsacchi: verse, convict?
 Did not Catullus write less seemly once?
 Yet *doctus* and unblemished he abides.
 Wherefore so ready to infer the worst?
 Still, I did righteously in bringing doubts
 For the law to solve, — take the solution now!
 "Seeing that the said associates, wife and priest,
 "Bear themselves not without some touch of blame 1210
 "— Else why the pother, scandal and outcry
 "Which trouble our peace and require chastisement?
 "We, for complicity in Pompilia's flight
 "And deviation, and carnal intercourse
 "With the same, do set aside and relegate
 "The Canon Caponsacchi for three years
 "At Civita in the neighbourhood of Rome:
 "And we consign Pompilia to the care
 "Of a certain Sisterhood of penitents
 "I' the city's self, expert to deal with such." 1220
 Word for word, there's your judgment! Read it, lords,
 Re-utter your deliberate penalty
 For the crime yourselves establish! Your award —
 Who chop a man's right-hand off at the wrist
 For tracing with forefinger words in wine
 O' the table of a drinking-booth that bear
 Interpretation as they mocked the Church!
 — Who brand a woman black between the breasts
 For sinning by connection with a Jew:
 While for the Jew's self — pudency be dumb! 1230

Hvad præstens rolle angår, selv om han ikke blandede sig i planen,
 nok er det, at også han havde til hensigt at sætte livet på spil;
 tilstå ham så den farvede almisse
 der tildeles en tvivlsom kurs, — hvis sortagtig hvid
 eller hvidlig sort, vil almisse da tøve? 1190
 Hvad gjorde han andet end handle efter forskriften,
 forlade, som en fremsynet hyrde, sin trygge flok,
 for at følge det ene omstrejfende lam?
 Det er bedst at håbe og tro sådan, — hin prekære tid
 i vognen, den fristende afsondrethed, den sidste
 noget tvetydige hændelse på kroen,
 — alt må kunne tåle en forklaring: må? skal kunne!
 Brevene, — er de i den grad belastende?
 Men hvad hvis det hele viser sig at være spilopper med en pen,
 fantasiens flugt, slet ikke nogen af deres, 1200
 måske fostret af min hjernes tåger
 eller i værste fald en udfoldelses af en lærds vid
 hos den høviske Caponsacchi: poesi, og dermed kendt skyldig?
 Skrev ikke Catullus mindre sømmeligt engang?
 dog forbliver han *doktor* og pletfri.
 Hvorfor så parat til at udlede det værste?
 Stadigvæk, jeg handlede retfærdigt ved at rejse tvivl,
 som loven skulle klare, — hør nu løsningen:
 „Seende at de nævnte forbundsfæller, hustru og præst
 ikke opfører sig uberørt af dadel 1210
 — ellers hvorfor postyret, skandalen og ramaskriget
 som forstyrrede vor fred og kræver tugtelse?
 Forkaster og forviser vi, for meddelagtighed
 i Pompilias flugt og vildfarelse
 og kødelige samkvem med samme,
 kannikken Caponsacchi i tre år
 til Civita i omegnen af Rom:
 og vi overdrager Pompilia til et vist
 Søsterskab af angrendes omsorg
 i selve byen, kyndig i at have med den slags ting at gøre!” 1220
 Ord for ord, der er jeres dom! Læs den, de herrer,
 fremsig atter jeres velovervejede straf
 for den forbrydelse i selv har skabt! Jeres kendelse —
 som hugger en mands højre hånd af ved handledet
 for med pegefingeren at spore ord i vinen
 på bordet i en drikkebod, hvilket bliver
 fortolket, som spottede de Kirken!
 — Som brændemærker en kvinde sort mellem hendes bryster
 for en syndig forbindelse med en jøde:
 hvad jøden selv angår — derom tavshed af anstændighed! 1230

You mete out punishment such and such, yet so
Punish the adultery of wife and priest!
Take note of that, before the Molinists do,
And read me right the riddle, since right must be!

While I stood rapt away with wonderment,
Voices broke in upon my mood and muse.
"Do you sleep?" began the friends at either ear,
"The case is settled, — you willed it should be so —
"None of our counsel, always recollect!
"With law's award, budge! Back into your place! 1240
"Your betters shall arrange the rest for you.
"We'll enter a new action, claim divorce:
"Your marriage was a cheat themselves allow:
"You erred i' the person, — might have married thus
"Your sister or your daughter unaware.
"We'll gain you, that way, liberty at least,
"Sure of so much by law's own showing. Up
"And off with you and your unluckiness —
"Leave us to bury the blunder, sweep things smooth!"
I was in humble frame of mind, be sure! 1250
I bowed, betook me to my place again.
Station by station I retraced the road,
Touched at this hostel, passed this post-house by,
Where, fresh-remembered yet, the fugitives
Had risen to the heroic stature: still —
"That was the bench they sat on, — there's the board
"They took the meal at, — yonder garden-ground
"They leaned across the gate of," — ever a word
O' the Helen and the Paris, with "Ha! you're he,
"The . . . much-commiserated husband?" Step 1260
By step, across the pelting, did I reach
Arezzo, underwent the archway's grin,
Traversed the length of sarcasm in the street,
Found myself in my horrible house once more,
And after a colloquy . . . no word assists!
With the mother and the brothers, stiffened me
Straight out from head to foot as dead man does,
And, thus prepared for life as he for hell,
Marched to the public Square and met the world.
Apologize for the pincers, palliate screws? 1270
Ply me with such toy-trifles, I entreat!
Trust who has tried both sulphur and sops-in-wine!

I tildeler straf sådan og sådan, og dog
 straffer I hustruen og præstens utugt således!
 Bemærk dette, før molinisten gør det, og løs
 gåden for mig på rette vis, da der må være retfærdighed til!

Medens jeg stod hensunken i forundring,
 brød stemmer ind i min sindsstemning og eftertanke.
 „Sover du?” begyndte vennerne i hver sit øre,
 „Sagen er afgjort — du ville selv, at det skulle være sådan —
 ikke hvad vi rådede til, glem aldrig det!
 Du har fået lovens kendelse, tag tilbage til dit eget sted! 1240
 Folk med højere rang vil ordne resten for dig.
 Vi vil anlægge en ny sag, kræve skilsmisse,
 de tillod selv dit ægteskab var et bedrageri.
 Du tog fejl af personen, — kunne have giftet
 dig med din søster eller datter uforvarende.
 På denne måde vil vi i det mindste opnå, at du bliver fri,
 så meget er vi sikre på i følge loven selv. Op
 og afsted med dig og din uheldighed —
 overlad til os at begrave bommerten, feje bordet rent!”
 Mit sind var ydmygt, vær sikker på det! 1250
 Jeg bukkede og tog atter hjem.
 Fra post til post fulgte jeg vejen,
 kom til gæstgivergården, passerede forbi stationshuset,
 hvor, endnu frisk i erindringen, de flygtende
 havde opnået heroisk status, thi stadigvæk: —
 „Der var den bænk, de sad på, — der er bordet,
 de spiste ved, — på havegrunden derhenne
 lænede de sig ind over lågen,” — altid et ord
 om Helen og Paris, med: „Ha! er det ikke dig,
 den . . . meget ynkede ægtemand?” Skridt 1260
 for skridt, fra slag til slag, nåede jeg
 Arezzo, udstod buegangens grin,
 gennemvandrede gadens sarkasmer,
 fandt mig selv endnu engang i mit rædsomt hus,
 og efter en samtale . . . ord kan ikke beskrive den!
 med moderen og brødrene, gjorde jeg mig stiv
 lige fra hoved til fod, som døde mennesker gør,
 og således lige rede til livet som til helvede,
 marcherede jeg til den offentlige plads og modtog verden.
 Undskyldte for knibtangen, beklage skruerne? 1270
 Plag mig ikke med den slags legetøjsbagateller, jeg be'r jer!
 Tro den som både har prøvet svovl og brød dypet i vin!*

---

* brød dypet i vin: hvilket skulle forøge den berusende effekt.

I played the man as I best might, bade friends
 Put non-essentials by and face the fact.
 "What need to hang myself as you advise?
 "The paramour is banished, — the ocean's width,
 "Or the suburb's length, — to Ultima Thule, say,
 "Or Proxima Civitas, what's the odds of name
 "And place? He's banished, and the fact's the thing.
 "Why should law banish innocence an inch? 1280
 "Here's guilt then, what else do I care to know?
 "The adulteress lies imprisoned, — whether in a well
 "With bricks above and a snake for company,
 "Or tied by a garter to a bed-post, — much
 "I mind what's little, — least's enough and to spare!
 "The little fillip on the coward's cheek
 "Serves as though crab-tree cudgel broke his pate.
 "Law has pronounced there's punishment, less or more:
 "And I take note o' the fact and use it thus —
 "For the first flaw in the original bond, 1290
 "I claim release. My contract was to wed
 "The daughter of Pietro and Violante. Both
 "Protest they never had a child at all.
 "Then I have never made a contract: good!
 "Cancel me quick the thing pretended one.
 "I shall be free. What matter if hurried over
 "The harbour-boom by a great favouring tide,
 "Or the last of a spent ripple that lifts and leaves?
 "The Abate is about it. Laugh who wins!
 "You shall not laugh me out of faith in law! 1300
 "I listen, through all your noise, to Rome!"
 Rome spoke.
 In three months letters thence admonished me,
 "Your plan for the divorce is all mistake.
 "It would hold, now, had you, taking thought to wed
 "Rachel of the blue eye and golden hair,
 "Found swarth-skinned Leah cumber couch next day:
 "But Rachel, blue-eyed golden-haired aright,
 "Proving to be only Laban's child, not Lot's,
 "Remains yours all the same for ever more.
 "No whit to the purpose is your plea: you err 1310
 "I the person and the quality — nowise
 "In the individual, — that's the case in point!

Jeg gav den efter bedste evne som mandfolk, bad venner
 skippe det uvæsentlige og se kendsgerningerne i øjnene.
 „Hvorfor hænge mig selv som I tilråder?
 Elskeren er forvist, — i havets bredde
 eller forstædernes længde, — til Ultima Thule, f.eks.
 eller Proxima Civitas, hvad betyder navn*
 og sted? Han er forvist, og denne kendsgerning tæller.
 Hvorfor skulle loven forvise uskyld en tomme? 1280
 Her er altså skyld, hvad andet behøver jeg at vide?
 Ægteskabsbryderen er sat i fangenskab — enten i en brønd
 med mursten over og en slange til selskab
 eller bundet med et snørebånd til en sengestolpe, — meget
 giver jeg agt på det små, — hvad der er mindre endnu kan undværes!
 Det lille dask på kujonens kind virker,
 som om en æbletræsknippel havde flækket hans skal.
 Loven har tilkendegivet, at der er straf, mere eller mindre:
 og jeg tager kendsgerningen til efterretning og bruger det således —
 hvad den første brist i det oprindelige bånd angår, 1290
 kræver jeg frifindelse. Min kontrakt var at gifte mig med
 Pietro og Violantes datter. Begge
 forsikrer, at de aldrig har haft et barn.
 Så jeg har aldrig indgået en kontrakt: godt!
 skaf mig hurtigt af med den foregivne person.
 Jeg skal blive fri. Hvad betyder det, om man
 hastigt førers over havnebolværket af en stor gunstig bølge
 eller det sidste af en svag krusning, som løfter og trækker sig tilbage?
 Abbeden er i færd med det. Le, den der vinder!
 I skal ikke le mig ud af min tro på loven! 1300
 Jeg lytter gennem al jeres støj til Rom!”

Rom talte.

Breve derfra formanede mig i tre måneder:
 „Din plan om skilsmisse er en fuldstændig fejltagelse.
 Det ville holde, hvis du nu, idet du havde tænkt på at gifte dig
 med Rachel med de blå øjne og det gyldne hår,
 næste dag havde fundet dit leje bebyrdet med en mørklødet Leah:
 men Rachel, ægte blåøjjet og gyldenhåret,
 da hun har vist sig kun at være Labans barn ikke Lots,[†]
 forbliver alligevel for altid din.
 Din bøn tjener ikke det ringeste til formålet: du tager fejl 1310
 af personen og karakteren — på ingen måde
 af individet, — det er sagen i en nøddeskal![‡]

* Ultima Thule ... Proxima Civitas: fra det fjernest sted eller den nærmeste by.

^{††} Lots døtre fik børn med deres far, 1 Mos. 19, 30-38.

[‡] individet: kun hvis det havde vist sig at hustruen ikke var den rigtige, men en anden kvinde kunne han få skilsmisse.

"You go to the ground, — are met by a cross-suit
 "For separation, of the Rachel here,
 "From bed and board, — she is the injured one,
 "You did the wrong and have to answer it.
 "As for the circumstance of imprisonment
 "And colour it lends to this your new attack,
 "Never fear, that point is considered too!
 "The durance is already at an end; 1320
 "The convent-quiet preyed upon her health,
 "She is transferred now to her parents' house
 "— No-parents, when that cheats and plunders you,
 "But parentage again confessed in full,
 "When such confession pricks and plagues you more —
 "As now — for, this their house is not the house
 "In Via Vittoria wherein neighbours' watch
 "Might incommode the freedom of your wife,
 "But a certain villa smothered up in vines
 "At the town's edge by the gate i' the Pauline Way, 1330

 "Out of eye-reach, out of ear-shot, little and lone,
 "Whither a friend, — at Civita, we hope,
 "A good half-dozen-hours' ride off, — might, some eve,
 "Betake himself, and whence ride back, some morn,
 "Nobody the wiser: but be that as it may,
 "Do not afflict your brains with trifles now.
 "You have still three suits to manage, all and each
 "Ruinous truly should the event play false.
 "It is indeed the likelier so to do,
 "That brother Paul, your single prop and stay, 1340
 "After a vain attempt to bring the Pope
 "To set aside procedures, sit himself
 "And summarily use prerogative,
 "Afford us the infallible finger's tact
 "To disentwine your tangle of affairs,
 "Paul, — finding it moreover past his strength
 "To stem the irruption, bear Rome's ridicule
 "Of . . . since friends must speak . . . to be round with you . . .
 "Of the old outwitted husband, wronged and wroth,
 "Pitted against a brace of juveniles — 1350
 "A brisk priest who is versed in Ovid's art
 "More than his Summa, and a gamesome wife
 "Able to act Corinna without book,
 "Beside the waggish parents who played dupes
 "To dupe the duper — (and truly divers scenes

Du trækker dig tilbage, — mødes af en modretssag
 om adskillelse fra Rachel her,
 fra seng og bord, — hun er den forulempede,
 du gjorde uretten og må svarer for det.
 Hvad angår omstændigheden ved fængslingen,
 er en farve givet til dette dit nye angreb,*
 frygt ikke, dette punkt er også taget i betragtning!
 Opholdet er allerede til ende; 1320
 klosterroen tog på hendes helbred,
 hun er nu overført til sine forældres hus.
 — Ikke-forældre, når det snyder og plyndrer dig,
 men forældreskab atter tilstået til fulde,
 når sådan tilståelse stikker og plager dig mere —
 som nu — thi dette deres hus er ikke huset
 i Via Vittoria, naboernes opmærksomhed
 kunne volde din hustrus frihed besvær,
 men en vis villa skjult mellem vinstokke
 ved bygrænsen ved porten på Paulinevejen, 1330
 uden for syns- og hørevidde, lille og ensomtbeliggende,
 hvortil en ven, — i Civita, håber vi,
 godt et halvt dusin timers ridt væk, — kunne
 begive sig hen en aften og derpå ride tilbage om morgenen,
 uden nogen ville vide det, men dette får være,
 plag ikke din hjerne med bagateller nu.
 Der er stadigvæk tre sager du skal ordne, alle er
 i sandhed ødelæggende, skulle udfaldet narre.
 Det er virkelig det mest sandsynlige, at der netop sker det,
 at bror Paolo, dit eneste støtte og holdepunkt, 1340
 efter et forgæves forsøg på at få paven
 til at tilsidesætte procedurerne, selv tage forsæde
 og kortfattet benytte forrettigheden,
 yder os den ufejlbarlige fingers finfølelse
 til at udrede dit sammenrod af affærer,
 Paolo selv, — finder ydermere, at det overstiger hans kræfter
 at dæmme op for de pludselige indfald, og udholde . . .
 da venner nu engang må tale . . . Roms latterliggørelse
 af den gamle overlistede ægtemand, forurettet og rasende,
 i kamp med et par halvvoksne — 1350
 en frisk præst, som er mere velbevandret i Ovids kunst
 end i sin Summa, og en munter hustru,
 der kan spille Corinna udenad,†
 for ikke at tale de spøgefulde forældre, der spillede narre
 for at narre narren — (og sandelig forskellige scener

* farve: retfærdiggørelse, retsgyldig autoritet (Penguin).

† Corinna: Ovids elskerinde.

"Of the Arezzo palace, tickle rib
 "And tease eye till the tears come, so we laugh;
 "Nor wants the shock at the inn its comic force,
 "And then the letters and poetry — *merum sal!*)
 " — Paul, finally, in such a state of things, 1360
 "After a brief temptation to go jump
 "And join the fishes in the Tiber, drowns
 "Sorrow another and a wiser way:
 "House and goods, he has sold all off, is gone,
 "Leaves Rome, — whether for France or Spain, who knows?
 "Or Britain almost divided from our orb.
 "You have lost him anyhow."

Now, — I see my lords
 Shift in their seat, — would I could do the same!
 They probably please expect my bile was moved
 To purpose, nor much blame me: now, they judge, 1370
 The fiery titillation urged my flesh
 Break through the bonds. By your pardon, no, sweet Sirs!
 I got such missives in the public place;
 When I sought home, — with such news, mounted stair
 And sat at last in the sombre gallery,
 ('T was Autumn, the old mother in bed betimes,
 Having to bear that cold, the finer frame
 Of her daughter-in-law had found intolerable —
 The brother, walking misery away
 O' the mountain-side with dog and gun belike) 1380
 As I supped, ate the coarse bread, drank the wine
 Weak once, now acrid with the toad's-head-squeeze,
 My wife's bestowment, — I broke silence thus:
 "Let me, a man, manfully meet the fact,
 "Confront the worst o' the truth, end, and have peace!
 "I am irremediably beaten here, —
 "The gross illiterate vulgar couple, — bah!
 "Why, they have measured forces, mastered mine,
 "Made me their spoil and prey from first to last.
 "They have got my name, — 't is nailed now fast to theirs, 1390
 "The child or changeling is anyway my wife;
 "Point by point as they plan they execute,
 "They gain all, and I lose all — even to the lure
 "That led to loss, — they have the wealth again
 "They hazarded awhile to hook me with,
 "Have caught the fish and find the bait entire:
 "They even have their child or changeling back

i paladset i Arezzo, kildrer ribbenet
 og pirrer øjet indtil tåren kommer, sådan ler vi;
 heller ikke mangler sammenstødet ved kroen sin komik,
 og så brevene og digtene — *det rene salt!*
 — Paolo, på grund af en sådan tingenes tilstand, 1360
 efter en kort stund at være fristet til at hoppe i Tiberen
 og slutte sig til fiskene, drukner til sidst sorgen på en
 anden og klogere måde.
 Han har solgt hus og løsøre, er taget afsted,
 forlader Rom, — enten til Frankrig eller Spanien, hvem ved?
 Eller Britannien, næsten adskilt fra vor klode.
 Under alle omstændigheder har du mistet ham.”
 Hør, — jeg ser, mine herrer
 at I flytter jer i sædet, — gid jeg kunne gøre det samme!
 De har sikkert en glad forventning om, at min galde
 blev bevæget efter hensigten, og dadler mig ikke meget. 1370
 Ja, de regner med, at den voldsomme kildren drev mit kød
 til at sprænge båndene. Med forlov, nej, kære herrer!
 Jeg modtog den slags beskeder fuldt offentligt.
 Da jeg søgte hjem, — med sådanne nyheder, gik op ad trappen
 og endelig sad i det dunkle galleri,
 (det var efterår, den gamle mor var betids gået i seng,
 da hun måtte udholde hin kulde, som hendes
 svigerdatters sartere skikelse havde fundet uudholdelig —
 og broderen gik elendigheden væk
 på bjergsiden med hund og gevær måske). 1380
 mens jeg indtog min aftensmad, spiste det grove brød, drak vinen,
 engang svag, nu besk af tudse-hoved-udtræk,*
 min kones bidrag, — brød jeg tavsheden således:
 „Lad mig, en mand, mandigt møde kendsgerningen,
 stå ansigt til ansigt med sandheden, slutte sagen og få fred!
 Jeg er uafhjælpeligt slået her, —
 Det simple udannede par, — bah!
 Ja, de har målt styrker, behersket min,
 gjort mig til deres bytte og fangst fra først til sidst.
 De har fået mit navn, — det er nu naglet fast til deres, 1390
 barnet eller skiftingen er i hvert fald nu min kone;
 punkt for punkt, som de planlægger, udfører de,
 de vinder alt, og jeg mister alt — selv det lokkemiddel,
 som førte til tabet, — de har atter rigdommen,
 de en tid satte på spil, til at fuppe mig med,
 har fanget fisken og fundet maddingen intakt:
 de har endog fået deres barn eller skifting tilbage

---

* tudse-hoved-udtræk: man mente skrubtudser var giftige.

"To trade with, turn to account a second time.
 "The brother presumably might tell a tale
 "Or give a warning, — he, too, flies the field, 1400
 "And with him vanish help and hope of help.
 "They have caught me in the cavern where I fell,
 "Covered my loudest cry for human aid
 "With this enormous paving-stone of shame.
 "Well, are we demigods or merely clay?
 "Is success still attendant on desert?
 "Is this, we live on, heaven and the final state,
 "Or earth which means probation to the end?
 "Why claim escape from man's predestined lot
 "Of being beaten and baffled? — God's decree, 1410
 "In which I, bowing bruised head, acquiesce.
 "One of us Franceschini fell long since
 "I' the Holy Land, betrayed, tradition runs,
 "To Paynims by the feigning of a girl
 "He rushed to free from ravisher, and found
 "Lay safe enough with friends in ambushade
 "Who flayed him while she clapped her hands and laughed:
 "Let me end, falling by a like device.
 "It will not be so hard. I am the last
 "O' my line which will not suffer any more. 1420
 "I have attained to my full fifty years,
 "(About the average of us all, 't is said,
 "Though it seems longer to the unlucky man)
 "— Lived through my share of life; let all end here,
 "Me and the house and grief and shame at once.
 "Friends my informants, — I can bear your blow!"
 And I believe 't was in no unmeet match
 For the stoic's mood, with something like a smile,
 That, when morose December roused me next,
 I took into my hand, broke seal to read 1430
 The new epistle from Rome. "All to no use!
 "Whate'er the turn next injury take," smiled I,
 "Here's one has chosen his part and knows his cue.
 "I am done with, dead now; strike away, good friends!
 "Are the three suits decided in a trice?
 "Against me, — there's no question! How does it go?
 "Is the parentage of my wife demonstrated
 "Infamous to her wish? Parades she now
 "Loosed of the cincture that so irked the loin?
 "Is the last penny extracted from my purse 1440
 "To mulct me for demanding the first pound
 "Was promised in return for value paid?

til at handle med, gøre brug af endnu engang.
 Broderen kunne formentlig fortælle en historie
 eller komme med en advarsel, — han flygtede også fra valpladsen, 1400
 og med ham forsvandt hjælpen eller håbet om hjælp.
 De har fanget mig i den hule, jeg faldt ned i,
 kvalte mit højeste skrig efter menneskelig bistand
 med denne kolossale brolægningsten af skam.
 Nå, er vi halvguder eller bare ler?
 Er succes stadig fortjenestens opvarter?
 Er dette, vi lever på, himlen og det endelige stadium
 eller jorden, som betyder prøvetid indtil afslutningen?
 Hvorfor kræve at undslippe fra menneskets forudbestemte lod,
 som er at være slået og vildledt? — Guds bestemmelse, 1410
 som jeg bøjede mit kvæstede hoved for og indvilligede i.
 En af os Franceschini'er faldt for længe siden
 i Det Hellige Land, forrådt, ifølge overleveringen,
 til de vantro af en piges forstillelse, da han styrtede til
 for at befri pigen fra en voldtægtsmand og opdagede,
 at hun lå sikkert med venner i baghold,
 der flåede ham, mens hun klappede i hænderne og lo.
 Lad mig ende mine dage, mens jeg falder for en lignende list.
 Det vil ikke være så hårdt. Jeg er den sidste
 af min slægt, som så ikke længere vil lide. 1420
 Jeg har nået mine fulde halvtreds år
 (omkring gennemsnittet for os alle, siges det,
 skønt det synes længere for den ulykkelige mand)
 — gennemlevet min del af tilværelsen; lad alt slutte her,
 mig og slægten og sorgen og skammen på éngang.
 Venner, mine meddelere, — jeg kan udholde jeres slag!”
 Og jeg tror, det var ingen upassende kamp
 for det stoiske sindelag, at jeg, med noget lig et smil —
 da sure december dernæst ruskede op i mig, —
 greb og brød seglet for at læse 1430
 den nye epistel fra Rom. „Alt til ingen nytte!
 hvilken drejning end krænkelsen tager næste gang,” smilede jeg,
 her er én, som har valgt sin rolle og kender sit stikord.
 Jeg er færdig nu, død nu; slå væk, gode venner!
 Er de tre retssager afgjorte i en håndevending?
 mod mig, — utvivlsomt! Hvordan går det?
 Har det vist sig, at min kones familie
 skamløst giver efter for hendes ønske? Skilter hun nu
 med at være løst fra gjorden, som trættede hendes lænd?
 Er den sidste penning trukket ud af min pung 1440
 for at straffe mig for at kræve den første mark,
 der var lovet som gengæld for betalt valuta?

"Has the priest, with nobody to court beside,
 "Court'd the Muse in exile, hitch'd my hap
 "Into a rattling ballad-rhyme which, bawled
 "At tavern-doors, wakes rapture everywhere,
 "And helps cheap wine down throat this Christmas time,
 "Beating the bagpipes? Any or all of these!
 "As well, good friends, you curs'd my palace here
 "To its old cold stone face, — stuck your cap for crest 1450
 "Over the shield that's extant in the Square, —
 "Or spat on the statue's cheek, the impatient world
 "Sees cumber tomb-top in our family church:
 "Let him creep under covert as I shall do,
 "Half below-ground already indeed. Good-bye!
 "My brothers are priests, and childless so; that's well —
 "And, thank God most for this, no child leave I —
 "None after me to bear till his heart break
 "The being a Franceschini and my son!"

"Nay," said the letter, "but you have just that! 1460
 "A babe, your veritable son and heir —
 "Lawful, — 't is only eight months since your wife
 "Left you, — so, son and heir, your babe was born
 "Last Wednesday in the villa, — you see the cause
 "For quitting Convent without beat of drum,
 "Stealing a hurried march to this retreat
 "That's not so savage as the Sisterhood
 "To slips and stumbles: Pietro's heart is soft,
 "Violante leans to pity's side, — the pair
 "Ushered you into life a bouncing boy: 1470
 "And he's already hidden away and safe
 "From any claim on him you mean to make —
 "They need him for themselves, — don't fear, they know
 "The use o' the bantling, — the nerve thus laid bare
 "To nip at, new and nice, with finger-nail!"

Then I rose up like fire, and fire-like roared.
 What, all is only beginning not ending now?
 The worm which worm'd its way from skin through flesh
 To the bone and there lay biting, did its best, —
 What, it goes on to scrape at the bone's self, 1480
 Will wind to inmost marrow and madden me?
 There's to be yet my representative,
 Another of the name shall keep displayed
 The flag with the ordure on it, brandish still
 The broken sword has served to stir a jakes?
 Who will he be, how will you call the man?

Har præsten, med ingen at gøre kur til ved siden af,
gjort kur til musen i landflygtighed, sammenflicket mit tilfælde
til en rablende skillingsvise, som skrålet til
i værtshusdøre, vækker henrykkelse allevegne
og hjælper billig vins vej ned i halsen i denne juletid, overgår
sækkepiberne? Hvilken som helst eller alle sammen af disse!
Desuden gode venner, I forbandede mit palads her,
dets gamle kolde stenansigt, — satte jeres hue ovenpå 1450
våbenskjoldet på Pladsen, som en hanekam —
eller spyttede på statuens kind, som den utålmodige verden
ser bebyrde toppen af vort gravmæle i vor familiekirke:
lad ham krybe i skjul, som jeg skal gøre det,
i sandhed allerede halvvejs under jorden. Farvel!
mine brødre er præster og således barnløse; det er godt —
og tak Gud mest for dette, jeg efterlader intet barn —
ingen efter mig til at holde ud indtil hans hjerte knuses
ved at være en Franceschini og min søn!”

„Ja,” sagde brevet, „men du har netop det! 1460
et barn, din sande søn og arving —
legitim, — det er kun otte måneder siden din kone
forlod dig, — så din søn og arving, dit barn blev født
sidste onsdag i villaen, — du ser grunden
til at forlade klostret uden at slå på tromme,
liste skyndsomt afsted til dette tilflugtssted,
der ikke er så strengt som Søsterskabet
over for fejltrin og snublen. Pietros hjerte er blødt,
Violante hælder til medlidenhedens side, — parret
førte en sund og rask dreng ind i livet for dig: 1470
og han er allerede gemt væk og i sikkerhed
for noget krav, du kunne tænke dig at gøre på ham —
de har selv brug for ham, — vær ikke bange, de ved
hvordan de skal bruge ungen, — nerven er således blotlagt
til at nappe i, ny og net, med en fingernegl!”

Så fór jeg op som ild og brølede, som var der ildebrand.
Hvad, er ikke alt kun lige begyndt og ikke slut nu?
Ormen som ormede sig vej fra skind til kød,
til knoglen og lå der og bed, gjorde sit bedste, —
hvad, fortsætter den ikke med at skrabe på selve knoglen, 1480
vil sno sig ind til den inderste marv og gøre mig forrykt?
Min repræsentant vil stadig være der,
en anden af navnet til at vise
flaget med snavset på sig, stadig svinge det knækkede
sværd, der har tjent til at ryste en latrin, ikke sandt?
Hvem vil han være, hvad vil I kalde manden?

A Franceschini, — when who cut my purse,
 Filched my name, hemmed me round, hustled me hard
 As rogues at a fair some fool they strip i' the midst,
 When these count gains, vaunt pillage presently: — 1490
 But a Caponsacchi, oh, be very sure!
 When what demands its tribute of applause
 Is the cunning and impudence o' the pair of cheats,
 The lies and lust o' the mother, and the brave
 Bold carriage of the priest, worthily crowned
 By a witness to his feat i' the following age, —
 And how this three-fold cord could hook and fetch
 And land leviathan that king of pride!
 Or say, by some mad miracle of chance,
 Is he indeed my flesh and blood, this babe? 1500
 Was it because fate forged a link at last
 Betwixt my wife and me, and both alike
 Found we had henceforth some one thing to love,
 Was it when she could damn my soul indeed
 She unlatched door, let all the devils o' the dark
 Dance in on me to cover her escape?
 Why then, the surplusage of disgrace, the spilth
 Over and above the measure of infamy,
 Failing to take effect on my coarse flesh
 Seasoned with scorn now, saturate with shame, — 1510
 Is saved to instil on and corrode the brow,
 The baby-softness of my first-born child —
 The child I had died to see though in a dream,
 The child I was bid strike out for, beat the wave
 And baffle the tide of troubles where I swam,
 So I might touch shore, lay down life at last
 At the feet so dim and distant and divine
 Of the apparition, as 't were Mary's Babe
 Had held, through night and storm, the torch aloft, —
 Born now in very deed to bear this brand 1520
 On forehead and curse me who could not save!
 Rather be the town talk true, square's jest, street's jeer
 True, my own inmost heart's confession true,
 And he the priest's bastard and none of mine!
 Ay, there was cause for flight, swift flight and sure!
 The husband gets unruly, breaks all bounds
 When he encounters some familiar face,
 Fashion of feature, brow and eyes and lips
 Where he least looked to find them, — time to fly!

En Franceschini, — når den, som skar min pung af
 stjal mit navn, omringede mig, skubbede ublidt til mig,
 som et fjols der bliver plyndret af flok slyngler på en markedsplads,
 når disse tæller deres gevinst og lidt efter praler med plyndringen. — 1490
 Nej, men en Caponsacchi, åh, vær sikker på det!
 Når det, der kræver dets tribut af bifald,
 er snyderparrets snuhed og uforskammethed,
 moderens løgne og begær og præstens tapre
 og dristige holdning, værdigt kronet
 af et vidne til han dåd i det følgende tidsrum, —*
 og hvordan denne trefoldige snor kunne hægte og hente
 og bringe Leviathan i land, hin stolthedens konge!†
 Eller måske er han, ved en vanvittig mirakuløs tilfældighed,
 i sandhed mit kød og blod, dette lille barn? 1500
 Var det fordi skæbnen til sidst smedede et led
 mellem min kone og mig og begge i lige måde fandt,
 at vi fra nu af havde noget, vi kunne elske,
 var det da hun i sandhed kunne forbande min sjæl,
 at hun åbnede døren, lod alle mørkets djævl
 danse ind på mig for at dække over hendes flugt?
 Jamen så er overskudet af vanære,
 spildet ud over skændselsmålet, —
 som er ude af stand til at virke på mit grove kød,
 der nu er krydret med foragt og gennemvædet af skam, — 1510
 bevaret til dråbevis at ætse brynet,
 spædbarnsblidheden hos mit førstefødte barn, —
 barnet jeg havde været syg efter at se, skønt kun i en drøm,
 barnet jeg var blevet bedt om at række ud efter, slå bølgen
 og narre trængslernes tidevand, hvor jeg svømmede,
 så jeg kunne nå bredden, endelig lægge livet
 for fødderne af et så dunkelt og fjernt og
 guddommeligt syn, som var det Marias barn,
 der havde holdt faklen højt gennem nat og storm, —
 nu ved sin blotte fødsel, født til at være brændemærket 1520
 på panden og forbande mig, som ikke kunne frelse ham!
 Hellere være tro mod bysladderen, pladsens vittighed,
 gadens spot, tro mod mit eget inderste hjertes bekendelse,
 at han var præstens bastard og ikke min!
 Ja, der var grund til flugt, hastig og sikker flugt!
 Ægtemanden bliver uregerlig, bryder alle bånd,
 da han støder på et velkendt åsyn,
 ansigtstræk, bryn og øjne og læber
 hvor han mindst ventede at finde dem, — tid at flygte!

* vidne: Pompilias barn Gaetano. — trefoldige snor: Pompilia, Gaetano og Caponsacchi.

† Leviathan: krokodillen i *Job*. 41.

This bastard then, a nest for him is made, 1530
 As the manner is of vermin, in my flesh:
 Shall I let the filthy pest buzz, flap and sting,
 Busy at my vitals and, nor hand nor foot
 Lift, but let be, lie still and rot resigned?
 No, I appeal to God, — what says Himself,
 How lessons Nature when I look to learn?
 Why, that I am alive, am still a man
 With brain and heart and tongue and right-hand too —
 Nay, even with friends, in such a cause as this,
 To right me if I fail to take my right. 1540
 No more of law; a voice beyond the law
 Enters my heart, *Quis est pro Domino?*

Myself, in my own Vittiano, told the tale
 To my own serving-people summoned there:
 Told the first half of it, scarce heard to end
 By judges who got done with judgment quick
 And clamoured to go execute her 'hest —
 Who cried "Not one of us that dig your soil
 "And dress your vineyard, prune your olive-trees,
 "But would have brained the man debauched our wife, 1550
 "And staked the wife whose lust allured the man,
 "And paunched the Duke, had it been possible,
 "Who ruled the land yet barred us such revenge!"
 I fixed on the first whose eyes caught mine, some four
 Resolute youngsters with the heart still fresh,
 Filled my purse with the residue o' the coin
 Uncaught-up by my wife whom haste made blind,
 Donned the first rough and rural garb I found,
 Took whatsoever weapon came to hand,
 And out we flung and on we ran or reeled 1560
 Romeward. I have no memory of our way,
 Only that, when at intervals the cloud
 Of horror about me opened to let in life,
 I listened to some song in the ear, some snatch
 Of a legend, relic of religion, stray
 Fragment of record very strong and old
 Of the first conscience, the anterior right,
 The God's-gift to mankind, impulse to quench
 The antagonistic spark of hell and tread
 Satan and all his malice into dust, 1570
 Declare to the world the one law, right is right.
 Then the cloud re-encompassed me, and so

Til denne slyngel, er der så, som det er 1530
 et skadedyrs skik, skabt en rede i mit kød —
 skal jeg lade den beskidte pest, summe, bakse og stikke,
 travl med mine livsvigtige organer og hverken løfte hånd eller fod,
 men lader stå til, ligge stille og overgive mig til forrådnelsen?
 Nej, jag appellerer til Gud, — Hvad siger Han selv,
 hvordan underviser Naturen, når jeg venter at belæres?
 Jamen, at jeg er i live, stadig er en mand
 med hjerne og hjerte og tunge og også højrehånd —
 ja, selv med venner til at rette mig i en sag
 som denne, hvis jeg forsømmer at tage min ret. 1540
 Ikke mere om loven; en stemme hinsides loven
 trænger ind i mit hjerte, *hvem er på Herrens side?*

Jeg selv, i mit eget Vittiano, fortalte historien
 til mine egne tjenestefolk, sammenkaldt der.
 Fortalte første halvdel af den, næppe hørt til ende
 af dommere, der hurtigt fik afsagt en kendelse
 og højkrøstet tilkendegjorde, at de straks ville udføre befalingen —
 som råbte: „Der er ingen af os, der graver i din jord
 og holder din vingård i stand, beskærer dine oliventræer,
 som ikke ville have slået manden, der forførte vores kone, for panden 1550
 og pryglet konen, hvis lyst besnærede manden,
 og havde det været muligt, sprættet hertugen op
 som styrer landet og dog forhindrer os i at tage hævn!”
 Jeg bestemte mig for den første, hvis blik fangede mit,
 fire beslutsomme unge mænd med et endnu frisk hjerte,
 fyldte min pung med de resterende mønter,
 overset af min kone, hvis hastværk gjorde hende blind,
 iførte os den første den bedste grove og landlige dragt,
 tog det våben, der tilfældigvis kom os i hænde,
 og ud styrtede vi og løb eller ravede afsted 1560
 ad Rom til, jeg her ingen erindring om vejen
 kun, at, når med mellemrum skyen af
 rædsel omkring mig åbnede sig for at slippe liv ind,
 lyttede jeg til en eller anden sang i mit øre, en stump
 af et sagn, rest af religion, spredte
 fragmenter af en meget stærk og gammel optegnelse
 om den allerførste samvittighed, den ældgamle ret,
 Guds gave til menneskeheden, tilskyndelsen til at kvæle
 den fjendtlige gnist af helvede og træde
 Satan og al hans ondskab i støvet, 1570
 kundgøre for alverden hin ene lov, det rette er det rette.
 Så omsluttede skyen mig, og sådan

I found myself, as on the wings of winds,
Arrived: I was at Rome on Christmas Eve.

Festive bells — everywhere the Feast o' the Babe,
Joy upon earth, peace and good will to man!
I am baptized. I started and let drop
The dagger. "Where is it, His promised peace?"
Nine days o' the Birth-Feast did I pause and pray
To enter into no temptation more. 1580

I bore the hateful house, my brother's once,
Deserted, — let the ghost of social joy
Mock and make mouths at me from empty room
And idle door that missed the master's step, —
Bore the frank wonder of incredulous eyes,
As my own people watched without a word,
Waited, from where they huddled round the hearth
Black like all else, that nod so slow to come.
I stopped my ears even to the inner call
Of the dread duty, only heard the song 1590
"Peace upon earth," saw nothing but the face
O' the Holy Infant and the halo there

Able to cover yet another face
Behind it, Satan's which I else should see.
But, day by day, joy waned and withered off:
The Babe's face, premature with peak and pine,
Sank into wrinkled ruinous old age,
Suffering and death, then mist-like disappeared,
And showed only the Cross at end of all,
Left nothing more to interpose 'twixt me 1600
And the dread duty: for the angels' song,
"Peace upon earth," louder and louder pealed
"O Lord, how long, how long be unavenged?"
On the ninth day, this grew too much for man.

I started up — "Some end must be!" At once,
Silence: then, scratching like a death-watch-tick,
Slowly within my brain was syllabled,
"One more concession, one decisive way
"And but one, to determine thee the truth, —
"This way, in fine, I whisper in thy ear: 1610
"Now doubt, anon decide, thereupon act!"

"That is a way, thou whisperest in my ear!
"I doubt, I will decide, then act," said I —

fandt jeg mig selv, som på vindens vinger,
ankommet: Jeg var i Rom, og det var juleaften.

Festlig klokkeklang — allevegne var det Barnets fest,
glæde på jord, fred og kærlighed til mennesket!
Jeg er døbt. Jeg for sammen og lod
dolken falde, „Hvor er den, Hans lovede fred?”
I ni dage af fødselsfesten forholdt jeg mig i ro og bad
om ikke mere at falde i fristelse.

1580

Jeg udholdt det forhadte hus, engang min brors,
nu forladt, — lod det glade selskabs spøgelse
spotte og vrænge mund ad mig fra tomme rum
ubenyttede døre, som savnede herrens skridt, —
udholdt den åbenbare forundring fra skeptiske øjne,
idet mine egne folk så på uden et ord,
ventede, fra hvor de rodede rundt i kaminen,
sort som alt andet, på det nik, der var så længe om at komme.

Jeg lukkede min øre endog til den indre kalden
af den grufulde pligt, hørte kun sangen

1590

‘Fred på jord’, så intet andet end ansigtet
af det Hellige Barn og auraen der, som
var i stand til at skjule endnu et ansigt
bagved det, Satans, som jeg ellers burde få øje på.

Men dag efter dag aftog glæden og visnede.
Kristusbarnets ansigt, for tidligt magert og hentæret,
forvandlet til alderdommens rynkede forfald,

lidelse og død, forsvandt så tågeagtigt
og viste kun korset for enden af det hele,

1600

lod intet mere komme mellem mig
og den grufulde pligt, — i stedet for englens sang

‘Fred på jord’, bragede højere og højere
‘Hvor længe, Herre, vil du tøve med at hævne?’*

På den niende dag blev dette for meget for et menneske.

Jeg fór op: — „Der må gøres en ende på det!” Straks
tavshed, så en skraben som af en dødningeurs tikken,[†]
langsomt blev der inde i min hjerne udtalt:

„En tilståelse mere, én afgørende måde,
og kun én, til at afgøre, hvad der for dig er sandhed, —
denne måde, kort sagt, hvisker jeg dig i øret:
nu tvivle, snart beslutte, derefter handle!”

1610

„Det er en måde, det du dér hvisker mig i øret!
Jeg tvivler, jeg vil beslutte, derefter handle,” sagde jeg —

---

* Åb. 6, 10.

[†] dødningeur: en bille.

Then beckoned my companions: "Time is come!"
 And so, all yet uncertain save the will
 To do right, and the daring aught save leave
 Right undone, I did find myself at last
 I' the dark before the villa with my friends,
 And made the experiment, the final test,
 Ultimate chance that ever was to be 1620
 For the wretchedness inside. I knocked, pronounced
 The name, the predetermined touch for truth,
 "What welcome for the wanderer? Open straight—"
 To the friend, physician, friar upon his rounds,
 Traveller belated, beggar lame and blind?
 No, but — "to Caponsacchi!" And the door
 Opened.

And then, — why, even then, I think,
 I' the minute that confirmed my worst of fears,
 Surely, — I pray God that I think aright! —
 Had but Pompilia's self, the tender thing 1630
 Who once was good and pure, was once my lamb
 And lay in my bosom, had the well-known shape
 Fronted me in the door-way, — stood there faint
 With the recent pang perhaps of giving birth
 To what might, though by miracle, seem my child, —
 Nay more, I will say, had even the aged fool
 Pietro, the dotard, in whom folly and age
 Wrought, more than enmity or malevolence,
 To practise and conspire against my peace, —
 Had either of these but opened, I had paused. 1640
 But it was she the hag, she that brought hell
 For a dowry with her to her husband's house,
 She the mock-mother, she that made the match
 And married me to perdition, spring and source
 O' the fire inside me that boiled up from heart
 To brain and hailed the Fury gave it birth, —
 Violante Comparini, she it was,
 With the old grin amid the wrinkles yet,
 Opened: as if in turning from the Cross,
 With trust to keep the sight and save my soul, 1650
 I had stumbled, first thing, on the serpent's head
 Coiled with a leer at foot of it.

There was the end!
 Then was I rapt away by the impulse, one
 Immeasurable everlasting wave of a need

gjorde så tegn til mine ledsagere: „Tiden er inde!”
 Og således, alt endnu uvist, bortset fra viljen
 til at gøre det rette og det dristige noget, bortset fra
 at lade det rette ugjort, befandt jeg mig til sidst
 i mørket foran villaen med mine venner
 og gjorde eksperimentet, den afsluttende prøve,
 den aller sidste chance elendigheden indenfor 1620
 nogensinde ville få. Jeg bankede på, udtalte navnet,
 den forudbestemte sandhedsprøve: „Hvad er det
 for en velkomst for en vandringsmand? Luk straks op —”
 for vennen, lægen, munken på sine runde,
 den forsinkede rejsende, for tiggeren lam og blind?
 Nej, men — „for Caponsacchi!” Og døren
 åbnede sig.

Og da, — ja selv da, tror jeg,
 i det øjeblik, som bekræftigede min værste frygt,
 i sandhed, — jer ber’ til Gud, at jeg tror rigtigt! —
 Havde det været Pompilia selv, denne blide ting 1630
 som engang var god og ren, engang var mit lam
 og lå ved mit bryst, havde denne velkendte skikkelse
 stået foran mig i døråbningen, — stået dér svag
 af den nylige smerte, måske, ved at have født,
 det som, skønt kun ved et mirakel, kunne være mit barn, —
 nej mere, siger jeg, havde selv det gamle fjols
 til Pietro, gamlingen, i hvem tåbelighed og alderdom
 arbejde, snarere end fjendskab og ondskab,
 for at handle og konspirere mod min fred, —
 havde en af disse åbnet døren, var jeg standset. 1640
 Men det var hende, heksen, hende der for en medgift
 bragte helvede til sin husbonds hus,
 hende narremoren, hende som fik forbindelsen i stand
 og giftede mig til undergang, udspringet og kilden
 til ilden inden i mig, som kogte op fra hjertet
 til hjernen og hilste Furien, fødte den, —
 Violante Comparini, hende var det,
 endnu med det gamle grin midt i rynkerne,
 åbnede: som hvis, idet jeg drejede mig bort fra Korset
 i tillid til at kunne bevare synet og redde min sjæl, 1650
 jeg var snublet, som det første, over slangens hoved, der var rullet*
 sammen med et lystent sideblik for foden af det.

Der var slutningen!

Så blev jeg revet med af en tilskyndelse,
 en umådelig evig bølge af behov

* slangens hoved: ‘På nogle billeder vises en slange nær ved korset. Dens arbejde som slange i Paradiset er endelig overvundet’ (Clarendon).

To abolish that detested life. 'T was done:
 You know the rest and how the folds o' the thing
 Twisting for help, involved the other two
 More or less serpent-like: how I was mad,
 Blind, stamped on all, the earth-worms with the asp,
 And ended so.

                    You came on me that night, 1660
 Your officers of justice, — caught the crime
 In the first natural frenzy of remorse?

Twenty miles off, sound sleeping as a child
 On a cloak i' the straw which promised shelter first,
 With the bloody arms beside me, — was it not so?
 Wherefore not? Why, how else should I be found?

I was my own self, had my sense again,
 My soul safe from the serpents. I could sleep:
 Indeed and, dear my lords, I shall sleep now,
 Spite of my shoulder, in five minutes' space, 1670
 When you dismiss me, having truth enough!

It is but a few days are passed, I find,
 Since this adventure. Do you tell me, four?
 Then the dead are scarce quiet where they lie,
 Old Pietro, old Violante, side by side
 At the church Lorenzo, — oh, they know it well!
 So do I. But my wife is still alive,
 Has breath enough to tell her story yet,
 Her way, which is not mine, no doubt at all.

And Caponsacchi, you have summoned him, — 1680
 Was he so far to send for? Not at hand?

I thought some few o' the stabs were in his heart,
 Or had not been so lavish: less had served.

Well, he too tells his story, — florid prose
 As smooth as mine is rough. You see, my lords,
 There will be a lying intoxicating smoke
 Born of the blood, — confusion probably, —
 For lies breed lies — but all that rests with you!

The trial is no concern of mine; with me 1690
 The main of the care is over: I at least

Recognize who took that huge burthen off,
 Let me begin to live again. I did
 God's bidding and man's duty, so, breathe free;
 Look you to the rest! I heard Himself prescribe,
 That great Physician, and dared lance the core
 Of the bad ulcer; and the rage abates,

for at tilintetgøre dette forhadte liv. Det blev gjort:

I kender resten og hvordan tingens folder,
forviklende sig efter hjælp, inddrog de andre to
mere eller mindre slangeagtige. Hvordan jeg var gal,
blind, trampede på alt, regnormene med gift,
og således sluttede det.

I fandt mig den nat,

1660

jeres politi, — fangede det forbrydelsen
i dens første naturlige vanvid af anger?
Godt 30 km ude, i dyb søvn som et barn
på en kappe i de strå, som først lovede ly,
med de blodige våben ved siden af mig, — var det ikke sådan?
Hvorfor ikke? Hør, i hvilken tilstand skulle jeg ellers findes?

Jeg var mig selv, havde fået min forstand igen,
min var sjæl i sikkerhed for slangerne. Jeg kunne sove:

i sandhed, gode herrer, jeg skal sove nu,
på trods af min skulder, om en fem minutters tid,
når i sender mig bort, har fået sandhed nok!

1670

Jeg synes det kun er et par dage siden,
dette vovestykke. Fortæller I mig, det er fire?
Så er de døde knapt blevet stille, hvor de ligger,
gamle Pietro, gamle Violante, side om side
i Lorenzokirken, — åh, de ved det udmærket nu!
Det gør jeg også. Men min kone er stadig i live,
har endnu luft nok til at fortælle sin historie,
hendes måde, som ikke er min, ingen tvivl om det.

Og Caponsacchi, ham har I indkaldt, —
var han da så langt borte? Ikke nær ved?

1680

Jeg troede et par af stødene var i hans hjerte, eller at jeg
ikke havde ikke været så ødsel, — mindre ville have gjort fyldest.

Nå, han fortæller også sin historie, — flydende prosa,
så glat som min er grov. I ser, mine herrer,
der vil være en løgnagtig berusende røg,
født af blodet, — forvirring sandsynligvis, —
thi løgn avler løgn — men alt det er jeres afgørelse!

Retssagen angår ikke mig; for mig er
hovedbekymringen overstået. I det mindste
erkender jeg hvem, der tog den uhyre byrde af mig,
lod mig leve igen. Jeg handlede efter

1690

Guds befaling og en mands pligt og ånder således frit;
Tag I jer af resten! Jeg hørte ham selv, den store Læge,*
ordinere det, og jeg vovede at gennembore kernen
i det dårligt sår; og raseriet aftager,

---

* den store Læge: Gud.

I am myself and whole now: I prove cured
 By the eyes that see, the ears that hear again,
 The limbs that have relearned their youthful play,
 The healthy taste of food and feel of clothes 1700
 And taking to our common life once more,
 All that now urges my defence from death.
 The willingness to live, what means it else?
 Before, — but let the very action speak!
 Judge for yourselves, what life seemed worth to me
 Who, not by proxy but in person, pitched
 Head-foremost into danger as a fool
 That never cares if he can swim or no —
 So he but find the bottom, braves the brook.
 No man omits precaution, quite neglects 1710
 Secresy, safety, schemes not how retreat,
 Having schemed he might advance. Did I so scheme?
 Why, with a warrant which 't is ask and have,
 With horse thereby made mine without a word,
 I had gained the frontier and slept safe that night.
 Then, my companions, — call them what you please,
 Slave or stipendiary, — what need of one
 To me whose right-hand did its owner's work?
 Hire an assassin yet expose yourself?
 As well buy glove and then thrust naked hand 1720
 I' the thorn-bush. No, the wise man stays at home,
 Send, only agents out, with pay to earn:
 At home, when they come back, — he straight discards
 Or else disowns. Why use such tools at all
 When a man's foes are of his house, like mine,
 Sit at his board, sleep in his bed? Why noise,
 When there's the *acquetta* and the silent way?
 Clearly my life was valueless.

But now

Health is returned, and sanity of soul
 Nowise indifferent to the body's harm. 1730
 I find the instinct bids me save my life;
 My wits, too, rally round me; I pick up
 And use the arms that strewed the ground before,
 Unnoticed or spurned aside: I take my stand,
 Make my defence. God shall not lose a life
 May do Him further service, while I speak
 And you hear, you my judges and last hope!
 You are the law: 't is to the law I look.

jeg er mig selv og hel nu. Jeg er helbredt,
 øjnene, der ser, ørerne, der atter hører,
 lemmerne, som har genvundet den ungdommelige leg,
 den sunde smag af mad og følelsen af tøj 1700
 og det, at jeg atter ta'r fat på vor almindelige tilværelse,
 alt dette tilskynder mig nu til at forsvare mig mod døden.
 Viljen til at leve, hvad andet betyder det?
 Før, — men lad handlingen tale for sig selv!
 Døm selv, hvad livet synes værd for mig, som,
 ikke ved stedfortræder, men i egen person, er kastet
 hovedkulds ind i faren som et fjols,
 der er ligeglad med, om han kan svømme eller ikke —
 så han finder kun bunden, trodser bækken.
 Ingen mand undlader af forsigtighedshensyn, at ignorerer 1710
 hemmeligholdelse, sikkerhed, at planlægge et tilbagetog,
 og når han har planlagt, hvordan han rykker frem. Planlagde jeg sådan?
 Jamen, med en fuldmagt, man beder om og får,
 med en hest derved, som var blevet min uden et ord,
 havde jeg nået statsgrænsen og sovet trygt den nat.*
 Og nu hvad mine fæller angår, — kald dem hvad I vil,
 slave eller ansat, — hvad brug havde jeg for én af dem,
 jeg, hvis højrehånd gjorde sin ejers værk?
 hyre en snigmorder og udsætte sig selv for fare?
 Man kunne ligeså godt købe en handske og så stikke 1720
 den bare hånd ind i en tornebusk. Nej, den kloge bliver hjemme,
 sender kun agenter ud, der kan tjene på det.
 Hjemme, når de kommer tilbage, — skaffer han dem straks af vejen,
 eller også fornægter han dem. Hvorfor bruge sådant værktøj overhovedet,
 når en mands fjende er af hans eget hus, som min,
 sidder ved hans bord, sover i hans seng? Hvorfor larm
 når der findes *gift* og den stille måde?
 Min liv var tydeligvis værdiløst.†
 Men nu
 er det gode helbred og en sund sjælen, der på ingen
 måde ligeglad med kroppens tilføjede skade, vendt tilbage. 1730
 Jeg opdager, at instinktet byder mig redde mit liv;
 jeg har atter fået min forstands fulde brug; våbnene
 som før lå spredt på jorden, ubemærket eller sparket til side,
 tager jeg op og benytter, jeg indtager min stilling,
 forsvarer mig. Gud skal ikke miste et liv,
 der yderligere kan tjene ham, mens jeg taler
 og I hører, I mine dommere og sidste håb!
 I er loven: det er loven jeg ser hen til.

* Statsgrænsen til Toscana. Se også bog 3, 1621-2.

† 'ellers ville jeg ikke have sat livet på spil, som jeg gjorde' (Cook).

I began life by hanging to the law,
 To the law it is I hang till life shall end.
 My brother made appeal to the Pope, 't is true,
 To stay proceedings, judge my cause himself 1740
 Nor trouble law, — some fondness of conceit
 That rectitude, sagacity sufficed
 The investigator in a case like mine,
 Dispensed with the machine of law. The Pope
 Knew better, set aside my brother's plea
 And put me back to law, — referred the cause
Ad judices meos, — doubtlessly did well.
 Here, then, I clutch my judges, — I claim law — 1750
 Cry, by the higher law whereof your law
 O' the land is humbly representative, —
 Cry, on what point is it, where either accuse,
 I fail to furnish you defence? I stand
 Acquitted, actually or virtually,
 By every intermediate kind of court
 That takes account of right or wrong in man,
 Each unit in the series that begins
 With God's throne, ends with the tribunal here.
 God breathes, not speaks, his verdicts, felt not heard, 1760
 Passed on successively to each court I call
 Man's conscience, custom, manners, all that make
 More and more effort to promulgate, mark
 God's verdict in determinable words,
 Till last come human jurists—solidify
 Fluid result, — what's fixable lies forged,
 Statute, — the residue escapes in fume,
 Yet hangs aloft, a cloud, as palpable
 To the finer sense as word the legist welds.
 Justinian's Pandects only make precise 1770
 What simply sparkled in men's eyes before,
 Twitched in their brow or quivered on their lip,
 Waited the speech they called but would not come.
 These courts then, whose decree your own confirms, —
 Take my whole life, not this last act alone,
 Look on it by the light reflected thence!
 What has Society to charge me with?
 Come, unreservedly, — favour none nor fear, —
 I am Guido Franceschini, am I not?
 You know the courses I was free to take? 1780
 I took just that which let me serve the Church,

jeg begyndte livet med at hænge ved loven,
 og loven vil jeg klynge mig til, til livet slutter.
 Min bror rettede en appel til paven, det er sandt, 1740
 om at stopper retssagen, selv dømme i min sag
 og ikke besvære loven, — en tåbelig ide om,
 at retskaffenhed, skarpsindighed ville være
 tilstrækkeligt for undersøgelsen i et tilfælde som mit,
 ville dispensere for lovens maskine. Paven
 vidste bedre, så bort fra min brors indlæg
 og sendte mig tilbage til loven, — overdrog sagen
 '*til mine dommere*', — handlede utvivlsomt klogt.
 Her, så, klynger jeg mig til mine dommere, — jeg kræver loven — 1750
 råber, ved den højere lov, hvoraf jeres
 lands lov er en ydmyg repræsentant, —
 råber, på hvilket anklagepunkter det er, for hvilken af lovene
 det er mislykket mig at levere jer et forsvar? jeg står her
 frifundet, faktisk og praktisk talt
 af enhver mellemliggende ret,
 som tager det rette og forkerte i mennesket i betragtning,
 hvert led i den række, der begynder
 med Guds trone og ender ved domstolen her.
 Gud ånder, taler ikke, hans kendelser, følt ikke hørt, 1760
 en efter en sendt videre til hver retssal, thi det er, hvad jeg kalder
 menneskets samvittighed, sædvane, skik og brug, alt som
 mere og mere bestræber sig på at kundgøre
 Guds kendelser i bestemmelige ord,
 indtil til sidst de lovkyndige kommer, — giver et flydende
 resultat fast form, — hvad der kan fastsættes ligger smedet,
 en skreven lov, — resten går op i røg,
 hænger dog højt oppe, en sky ligeså håndgribelig
 for den finere sans, som ord den retslærde svejser sammen.
 Justinans pandekster præciserer kun, 1770
 hvad der simpelthen gnistrede i menneskers øjne,
 før de med rynkede bryn eller bævrende læbe
 afventede talen de kaldte på, men som ikke ville komme.*
 Disse retssale, hvis dekret jeres eget burde bekræfte, —
 betragter så hele mit liv, ikke kun den sidste handling,
 se på den i lyset, der er kastet tilbage fra hint!
 Hvad har samfundet at anklage mig for?
 Kom, uden forbehold, — favorisér ikke og frygt ikke, —
 jeg er Guido Franceschini, er jeg ikke?
 I kender de veje, jeg havde frihed til at vælge? 1780
 Jeg tog netop den, som lod mig tjene Kirken,

* talen de kaldte på: dvs. Guds tale. — disse retssale: dem der er nævnt i l.1761.

I gave it all my labour in body and soul
 Till these broke down i' the service. "Specify?"
 Well, my last patron was a Cardinal.
 I left him unconvicted of a fault —
 Was even helped, by way of gratitude,
 Into the new life that I left him for,
 This very misery of the marriage, — he
 Made it, kind soul, so far as in him lay —
 Signed the deed where you yet may see his name. 1790
 He is gone to his reward, — dead, being my friend
 Who could have helped here also, — that, of course!
 So far, there's my acquittal, I suppose.
 Then comes the marriage itself — no question, lords,
 Of the entire validity of that!
 In the extremity of distress, 't is true,
 For after-reasons, furnished abundantly,
 I wished the thing invalid, went to you
 Only some months since, set you duly forth
 My wrong and prayed your remedy, that a cheat 1800
 Should not have force to cheat my whole life long.
 "Annul a marriage? 'T is impossible!
 "Though ring about your neck be brass not gold,
 "Needs must it clasp, gangrene you all the same!"
 Well, let me have the benefit, just so far,
 O' the fact announced, — my wife then is my wife,
 I have allowance for a husband's right.
 I am charged with passing right's due bound, — such acts
 As I thought just, my wife called cruelty,
 Complained of in due form, — convoked no court 1810
 Of common gossipry, but took her wrongs —
 And not once, but so long as patience served —
 To the town's top, jurisdiction's pride of place,
 To the Archbishop and the Governor.
 These heard her charge with my reply, and found
 That futile, this sufficient: they dismissed
 The hysteric querulous rebel, and confirmed
 Authority in its wholesome exercise,
 They, with directest access to the facts.
 "— Ay, for it was their friendship favoured you, 1820
 "Hereditary alliance against a breach
 "I' the social order: prejudice for the name
 "Of Franceschini!" — So I hear it said:
 But not here. You, lords, never will you say
 "Such is the nullity of grace and truth,
 "Such the corruption of the faith, such lapse

jeg ofrede den alle mine kræfter af legeme og sjæl,
 indtil disse brød sammen i tjenesten. „Angive nærmere?”
 Udmærket, min sidste chef var kardinal.
 Jeg forlod ham uden at være dømt for nogen misligholdelse —
 blev endog hjulpet, som udtryk for taknemmelighed,
 til den nye tilværelse, jeg forlod ham for,
 selve denne elendighed af et ægteskab, — han
 skabte det, den venlige sjæl, så vidt det stod i hans magt —
 underskrev skødet, hvor I kan se hans navn. 1790
 Han er gået bort til sin belønning, — død, da han var min ven,
 kunne han også have hjulpet mig her, — selvfølgelig!
 Så langt så godt er dette min frifindelse, antager jeg.
 Så kommer selve ægteskabet, — ingen tvivl, mine herrer,
 om dettes udelte gyldighed!
 I den yderste nød, det er sandt,
 thi i de efterfølgende overvejelser, leveret til overflod,
 ønskede jeg ægteskabet ugyldigt, kom til jer
 for blot nogle måneder siden, redegjorde på behørig vis
 for den uret, der var overgået mig og bad om jeres hjælp til, 1800
 at et bedrageri ikke skulle have kraft til at bedrage mig hele livet.
 „Annullere et ægteskab? Det er umuligt!
 Skønt ringen omkring din hals er af messing og ikke guld,
 må den nødvendigvis smække sammen, må alligevel gi' dig koldbrand!”
 Godt, så lad mig indtil videre få fordelene
 af det bekendtgjorte faktum, — min kone er min kone så,
 og man bør tage i betragtning, at jeg har en ægtemands ret.
 Jeg er anklaget for at overskride det rettes tilbørlige grænse, — sådanne
 handlinger, jeg mente var retfærdige, kaldte min kone for grusomhed,
 klagede over det på passende måde, — sammenkaldte ikke den 1810
 almindelige sladders domstol, men forelagde sine lidte krænkelser,
 og ikke kun én gang, men så længe tålmodighed varede —
 for bytoppen, domsmyndighedens stolthed,
 til ærkebiskoppen og guvernøren.
 Disse hørte på hendes anklage sammen med mit svar og fandt
 hendes intetsigende, men mit tilstrækkeligt. De afskedigede
 den hysterisk klagsomme oprører og bekræftede
 myndighed i sin sunde udøvelse af den,
 de gjorde det med den mest direkte adgang til kendsgerningerne.
 „— Ja, for det var deres venskab, som begunstigede dig, 1820
 et arveligt forbund mod en sprække i
 den sociale orden, en forudfattet mening om navnet
 Franceschini!” — Således har jeg hørt det siges,
 men ikke her. I, mine herrer, I vil aldrig sige:
 „Sådan er det når nåde og sandhed er intet,
 når troen er fordærvet og loven forsømmes,

"Of law, such warrant have the Molinists
 "For daring reprehend us as they do, —
 "That we pronounce it just a common case,
 "Two dignitaries, each in his degree 1830
 "First, foremost, this the spiritual head, and that
 "The secular arm o' the body politic,
 "Should, for mere wrongs' love and injustice' sake,
 "Side with, aid and abet in cruelty
 "This broken beggarly noble, — bribed perhaps
 "By his watered wine and mouldy crust of bread —
 "Rather than that sweet tremulous flower-like wife
 "Who kissed their hands and curled about their feet
 "Looking the irresistible loveliness
 "In tears that takes man captive, turns" . . . enough! 1840
 Do you blast your predecessors? What forbids
 Posterity to trebly blast yourselves
 Who set the example and instruct their tongue?
 You dreaded the crowd, succumbed to the popular cry,
 Or else, would nowise seem defer thereto
 And yield to public clamour though i' the right!
 You ridded your eye of my unseemliness,
 The noble whose misfortune wearied you, —
 Or, what's more probable, made common cause
 With the cleric section, punished in myself 1850
 Maladroit uncomplaisant laity,
 Defective in behaviour to a priest
 Who claimed the customary partnership
 I' the house and the wife. Lords, any lie will serve!
 Look to it, — or allow me freed so far!

Then I proceed a step, come with clean hands
 Thus far, re-tell the tale told eight months since.
 The wife, you allow so far, I have not wronged,
 Has fled my roof, plundered me and decamped
 In company with the priest her paramour: 1860
 And I gave chase, came up with, caught the two
 At the wayside inn where both had spent the night,
 Found them in flagrant fault, and found as well,
 By documents with name and plan and date,
 The fault was furtive then that's flagrant now,
 Their intercourse a long established crime.
 I did not take the license law's self gives
 To slay both criminals o' the spot at the time,
 But held my hand, — preferred play prodigy
 Of patience which the world calls cowardice, 1870

en sådan fuldmagt til dristighed
 har molinisterne bebrejdet os, —
 at vi erklærer det for blot en almindelig sag,
 at to høje gejstlige, — hver den første og fremmeste i sin stand, 1830
 den ene det spirituelle overhoved,
 og den anden det verdslige statsapparats arm, —
 for den blotte kærlighed til uret og uretfærdigheds skyld,
 skulle tage parti for denne nedbrudte fattige adelsmand
 og hjælpe ham og opmuntre ham til grusomhed,
 — måske bestukket af hans vandede vin og mugne brødskorper —
 snarere end af den smukke skælvende blomsteragtige hustru,
 som kyssede deres hænder og snoede sig omkring deres fødder,
 mens hun så ud som den uimodståelige tårevædede dejlighed,
 der gør manden til sin fange, vender” . . . nok! 1840
 Forbander I jeres forgængere? Hvad forbyder
 eftertiden at forbande jer tredobbelt,
 som sætter eksempel og vejleder dens tunge?
 I frygtede hoben, bukkede under for den folkelige råben
 eller også ville I på ingen måde synes at bøje jer derfor
 og give efter for den offentlige larm, skønt den har ret!
 I befriede jeres øjne for synet af min usømmelighed,
 adelsmanden hvis ulykke kedede jer, —
 eller, hvilket er mere sandsynligt, I gjorde fælles sag
 med gejstligheden og straffede i mig 1850
 kejtede uelskværdige lægfolk,
 der opfører sig mangelfulde over for en præst,
 som hævder at være af husets og hustruens
 almindelige selskab. Mine herrer, enhver løgn kan bruges!
 Tag jer af det, — eller tillad mig at være fri indtil da!

Så gik jeg et skridt videre, kommer med rene hænder
 indtil nu, genfortæller historien, jeg fortalte for otte måneder siden.
 Hustruen, som jeg ikke har forulempet, så meget indrømmer I,
 er flygtet fra under mit tag, har plyndret mig og stukket af
 i selskab med en præst, hendes elsker. 1860
 Jeg optog forfølgelsen, indhentede og fangede de to
 ved en landevejskro, hvor begge havde tilbragt natten,
 fandt dem i deres åbenbare forehavende og fandt ligeledes,
 i dokumenter med navn og plan og dato,
 at forehavendet som nu er åbenbaret dengang var hemmeligt,
 deres samkvem en længe begået forbrydelse.
 Jeg brugte ikke den autorisation, som loven giver
 til omgående på stedet at slå begge forbrydere ihjel,
 men holdt mig tilbage, — foretrak at spille et vidunder
 af tålmodighed, som verden kalder fejhed, 1870

Rather than seem anticipate the law
 And cast discredit on its organs, — you.
 So, to your bar I brought both criminals,
 And made my statement: heard their counter-charge,
 Nay, — their corroboration of my tale,
 Nowise disputing its allegements, not
 I' the main, not more than nature's decency
 Compels men to keep silence in this kind, —
 Only contending that the deeds avowed
 Would take another colour and bear excuse. 1880
 You were to judge between us; so you did.
 You disregard the excuse, you breathe away
 The colour of innocence and leave guilt black,
 "Guilty" is the decision of the court,
 And that I stand in consequence untouched,
 One white integrity from head to heel.
 Not guilty? Why then did you punish them?
 True, punishment has been inadequate —
 'T is not I only, not my friends that joke,
 My foes that jeer, who echo "inadequate" — 1890
 For, by a chance that comes to help for once,
 The same case simultaneously was judged
 At Arezzo, in the province of the Court
 Where the crime had its beginning but not end.
 They then, deciding on but half o' the crime,
 The effraction, robbery, — features of the fault
 I never cared to dwell upon at Rome, —
 What was it they adjudged as penalty
 To Pompilia, — the one criminal o' the pair
 Amenable to their judgment, not the priest 1900
 Who is Rome's? Why, just imprisonment for life
 I' the Stinche. There was Tuscany's award
 To a wife that robs her husband: you at Rome —
 Having to deal with adultery in a wife
 And, in a priest, breach of the priestly vow —
 Give gentle sequestration for a month
 In a manageable Convent, then release,
 You call imprisonment, in the very house
 O' the very couple, which the aim and end
 Of the culprits' crime was — just to reach and rest 1910
 And there take solace and defy me: well, —
 This difference 'twixt their penalty and yours
 Is immaterial: make your penalty less —
 Merely that she should henceforth wear black gloves
 And white fan, she who wore the opposite —

snarere end at foregribe loven
 og så tvivl om dens redskaber, — jer.
 Så jeg bragte begge forbrydere hen til jeres skranke
 og afgav min beretning, hørte deres modanklage,
 ja, — deres bekræftelse af min fortælling
 bestred på ingen måde dens påstande, ikke
 i hovedtrækkene, ikke mere end hvad naturlig anstændighed
 tvinger mænd til at være tavse om i sådanne tilfælde, —
 kun anførte de, at de hævdede tildragelser
 ville få en anden farve og være undskyldelige. 1880
 I skulle dømme mellem os; hvilket I gjorde.
 I så bort fra undskyldningen, I pustede
 farven af uskyldighed bort og efterlod skylden sort,
 'Skyldig' er rettens afgørelse,
 og at jeg som konsekvens heraf står urørlig,
 en hvid renhed fra hoved til fod.
 Ikke Skyldig? Hvorfor straffede I dem så?
 Sandt nok, straffen har været utilstrækkelig —
 det er ikke kun mig, ikke kun mine venner der spøger,
 og mine fjender der hånlige gentager 'utilstrækkeligt' — 1890
 thi ved et tilfælde, som for én gangs skyld kommer til hjælp,
 blev samme sag samtidig dømt i Arezzo
 i det retsdistrikt, hvor forbrydelsen
 blev påbegyndt, men ikke afsluttet.
 De traf afgørelsen på grundlag af kun halvdelen af forbrydelsen,
 indbruddet, røveriet, — træk ved forbrydelsen
 jeg aldrig bekymrede mig om i Rom, —
 hvad var det, de idømte Pompilia
 som straf, — den eneste af de to forbrydere,
 der underkastede sig deres dom, ikke præsten 1900
 som er Roms? Åh, blot livslang indespærring
 i Stinchefængslet. Det var Toskanas belønning
 til en hustru, som havde berøvet sin husbond. I i Rom,
 der havde at gøre med utroskab hos en hustru
 og brud på det præstelige løfte hos en præst,
 straffer med en mild isolation i en måned
 i et medgørligt kloster, løslader hende så,
 — I kalder det indespærring, — til selve det hus ,
 ægteparret boede i, som var målet og afslutningen
 på de skyldiges forbrydelse — at nå derhen 1910
 og finde hvile og trøst og trodse mig. Nå, —
 denne forskel mellem deres og jeres straf
 er uvæsentlig, gør jeres straf mindre —
 blot at hun for fremtiden skulle bære sorte handsker
 og hvid vifte, hende, der bar det modsatte —

Why, all the same the fact o' the thing subsists.
 Reconcile to your conscience as you may,
 Be it on your own heads, you pronounced but half
 O' the penalty for heinousness like hers
 And his, that pays a fault at Carnival 1920
 Of comfit-pelting past discretion's law,
 Or accident to handkerchief in Lent
 Which falls perversely as a lady kneels
 Abruptly, and but half conceals her neck!
 I acquiesce for my part: punished, though
 By a pin-point scratch, means guilty: guilty means
 — What have I been but innocent hitherto?
 Anyhow, here the offence, being punished, ends.

Ends? — for you deemed so, did you not, sweet lords?
 That was throughout the veritable aim 1930
 O' the sentence light or heavy, — to redress
 Recognized wrong? You righted me, I think?
 Well then, — what if I, at this last of all,
 Demonstrate you, as my whole pleading proves,
 No particle of wrong received thereby
 One atom of right? — that cure grew worse disease?
 That in the process you call "justice done"
 All along you have nipped away just inch
 By inch the creeping climbing length of plague
 Breaking my tree of life from root to branch, 1940
 And left me, after all and every act
 Of your interference, — lightened of what load?
 At liberty wherein? Mere words and wind!
 "Now I was saved, now I should feel no more
 "The hot breath, find a respite from fixed eye
 "And vibrant tongue!" Why, scarce your back was turned,
 There was the reptile, that feigned death at first,
 Renewing its detested spire and spire
 Around me, rising to such heights of hate
 That, so far from mere purpose now to crush 1950
 And coil itself on the remains of me,
 Body and mind, and there flesh fang content,
 Its aim is now to evoke life from death,
 Make me anew, satisfy in my son
 The hunger I may feed but never sate,
 Tormented on to perpetuity, —

jamen, alle sagens kendsgerninger består jo alligevel.
 Forlig jer med jeres samvittighed, så godt I kan,
 lad det komme over jeres hoveder, at kun halvdelen
 af den straf I idømte, for en afskyelighed som hendes
 og hans, betaler for en fejl ved karnevallet, 1920
 for konfekt kastet hinsides al diskretion
 eller uheldet med tørklædet i Lent,
 som på fordærlig vis falder, idet en dame brat knæler
 og kun halvt skjuler sin hals!*

Hvad mig angår samtykker jeg, — straffet, skønt kun
 med en skramme fra en nålespids, betyder skyldig. Skyldig betyder
 — hvad har jeg været hidtil andet end uskyldig?
 hvorom alting er, her slutter krænkelsen, da den bliver straffet.

Slutter? — for I skønnede således, ikke sandt, kære herrer?
 Var det ikke hele vejen igennem det virkelige mål 1930
 for en mild eller streng kendelsen — at rette op på
 anerkendt uret? Og tror jeg I har skaffet mig ret?
 Nå, — hvad om jeg, som det sidste af det sidste
 demonstrerer for jer, hvilket hele mit indlæg beviser,
 at ingen lille del af uretten derved har modtaget
 en minimal del af ret? — at kuren gjorde sygdommen værre?
 At I, i retssagen I kalder 'retfærdigheden er sket fyldest',
 hele tiden tomme for tomme har nippet
 det krybende klatrende stykke pest væk,
 som knækkede mit livstræ fra rod til gren 1940
 og efterladt mig, efter enhver indblanding
 fra jeres side, — lettet for hvilken byrde?
 Fri, hvordan? Det rene mundsvejr.
 'Nu var jeg frelst, nu skulle jeg ikke længere føle
 den hede ånde, skulle finde pusterum for stirrende øje
 og spillende tunge!' Næ, næppe havde I vendt ryggen til,
 før slangen var der. Først foregav den død,[†]
 derefter fornyede den sine forhadte snoninger
 omkring mig, dens had steg til sådanne højder,
 at så langt fra med den blotte hensigt nu at knuse mig 1950
 og krølle sig sammen på resterne
 af både mit legeme og min sjæl og der tilfreds fange kød,
 er dens mål nu at fremkalde liv fra død,
 lave mig ny igen, i min søn finde den tilfredsstillelse,
 den sult, jeg kan fodre, men aldrig mætte,
 martret uafbrudt i al evighed. —

---

* hals: bryst, barm Clarendon).

[†] før slangen var der: 'før slangen var der igen', må vel være underforstået, da Pompilia bliver sammenlignet med en slange

My son, whom, dead, I shall know, understand,
 Feel, hear, see, never more escape the sight
 In heaven that's turned to hell, or hell returned
 (So rather say) to this same earth again, — 1960
 Moulded into the image and made one,
 Fashioned of soul as featured like in face,
 First taught to laugh and lisp and stand and go
 By that thief, poisoner and adulteress
 I call Pompilia, he calls . . . sacred name,
 Be unpronounced, be unpolluted here!
 And last led up to the glory and prize of hate
 By his . . . foster-father, Caponsacchi's self,
 The perjured priest, pink of conspirators,
 Tricksters and knaves, yet polished, superfine, 1970
 Manhood to model adolescence by!
 Lords, look on me, declare, — when, what I show,
 Is nothing more nor less than what you deemed
 And doled me out for justice, — what did you say?
 For reparation, restitution and more, —
 Will you not thank, praise, bid me to your breasts
 For having done the thing you thought to do,
 And thoroughly trampled out sin's life at last?
 I have heightened phrase to make your soft speech serve,
 Doubled the blow you but essayed to strike, 1980
 Carried into effect your mandate here
 That else had fallen to ground: mere duty done,
 Oversight of the master just supplied
 By zeal i' the servant. I, being used to serve,
 Have simply . . . what is it they charge me with?
 Blackened again, made legible once more
 Your own decree, not permanently writ,
 Rightly conceived but all too faintly traced.
 It reads efficient, now, comminatory,
 A terror to the wicked, answers so 1990
 The mood o' the magistrate, the mind of law.
 Absolve, then, me, law's mere executant!
 Protect your own defender, — save me, Sirs!
 Give me my life, give me my liberty,
 My good name and my civic rights again!
 It would be too fond, too complacent play
 Into the hands o' the devil, should we lose
 The game here, I for God: a soldier-bee
 That yields his life, exenterate with the stroke

Min søn som jeg, når jeg er død, skal kende, forstå,
 føle, høre, se, aldrig mere undslippe synet af i den himmel,
 der er blevet til et helvede eller det tilbagevendte helvede —
 (så sig hellere) til denne samme jord, — 1960
 formet til billedet og lavet til én,
 hvis sjælstræk er dannet ligesom ansigtstræk,
 der først har lært at le og læspe og stå og gå
 af den tyv, giftblanderske og ægteskabsbryder
 jeg kalder Pompilia, og som han kalder . . . et helligt navn*
 lad det være udtalt, ubesmittet her!
 og endelig ført op til hadets hæder og løn
 af hans fosterfar, Caponsacchi selv,
 den falsksværgede præst, blomsten af sammensvorne,
 lurendrejere og kæltringer og dog en poleret, overfin 1970
 mandighed, halvvoksne kan bruge som forbillede!
 De herrer, se på mig, erklær, — når det, jeg viser jer,
 hverken mere eller mindre er hvad I skønnede
 og tildelte mig af hensyn til retfærdigheden, — hvad sagde I
 med hensyn til rehabilitering, erstatning med mere? —
 Vil I ikke takke, rose, omfavne mig
 for at have gjort det, I tænkte på at gøre
 og endeligt fuldstændigt at have trampet syndens liv ud?
 Jeg har overdrevet jeres udtryk, for at få jeres slappe tale
 til gøre fyldest, fordoble de slag I forsøgte at slå, 1980
 handlede ifølge jeres fuldmagt,
 som ellers ville være faldet til jorden: ren pligt,
 mesterens forglemmelse blot afhjulpet
 ved hjælp af tjenerens nidkærhed. Jeg, da jeg er vant til at tjene,
 har ganske enkelt . . . hvad er det, de anklager mig for?
 Igen sværtet op, atter er jeres egen
 kendelse gjort læselig, endnu ikke i sin varige form,
 den er rigtigt udtænkt, men alt for svagt tegnet op.
 Det virker, når man læser det nu, truende,
 en rædsel for den onde, det svarer således 1990
 til øvrighedens sindstilstand, lovens ånd.
 Frikend da mig, der blot er lovens udøver!
 Beskyt jeres egen forsvarer, — frels mig, herrer!
 Giv mig mit liv, giv mig min frihed,
 mit gode navn og mine borgerrettigheder tilbage!
 Det ville være tåbeligt, for selvbehageligt at spille
 djævelen i hænde, skulle vi tabe
 spillet her, jeg er for Gud: en soldaterbi,
 der giver sit liv, ofrer sine indvolde

---

* et helligt navn: mor.

O' the sting that saves the hive. I need that life. 2000
 Oh, never fear! I'll find life plenty use
 Though it should last five years more, aches and all!
 For, first thing, there's the mother's age to help —
 Let her come break her heart upon my breast,
 Not on the blank stone of my nameless tomb!
 The fugitive brother has to be bidden back
 To the old routine, repugnant to the tread,
 Of daily suit and service to the Church, —
 Thro' gibe and jest, those stones that Shimei flung!
 Ay, and the spirit-broken youth at home, 2010
 The awe-struck altar-ministrant, shall make
 Amends for faith now palsied at the source,
 Shall see truth yet triumphant, justice yet
 A victor in the battle of this world!
 Give me — for last, best gift — my son again,
 Whom law makes mine, — I take him at your word,
 Mine be he, by miraculous mercy, lords!
 Let me lift up his youth and innocence
 To purify my palace, room by room
 Purged of the memories, lend from his bright brow 2020
 Light to the old proud paladin my sire
 Shrunk now for shame into the darkest shade
 O' the tapestry, showed him once and shrouds him now!
 Then may we, — strong from that rekindled smile, —
 Go forward, face new times, the better day.
 And when, in times made better through your brave
 Decision now, — might but Utopia be! —
 Rome rife with honest women and strong men,
 Manners reformed, old habits back once more,
 Customs that recognize the standard worth, — 2030
 The wholesome household rule in force again,
 Husbands once more God's representative,
 Wives like the typical Spouse once more, and Priests
 No longer men of Belial, with no aim
 At leading silly women captive, but
 Of rising to such duties as yours now, —
 Then will I set my son at my right-hand
 And tell his father's story to this point,
 Adding "The task seemed superhuman, still
 "I dared and did it, trusting God and law: 2040

ved det stik, der redder kuben. Jeg har brug for det liv. 2000
 Oh, bliv ikke bange! Jeg vil finde en masse at bruge livet til,
 selvom det skulle vare fem år mere med smerter og det hele!
 Thi først er der min gamle mor at tage sig af —
 lad hende komme og knuse sit hjerte ved mit bryst,
 ikke ved den ubeskrevne sten på min navnløse grav!
 Den flygtede bror må bedes om at komme tilbage*
 til den gamle frastødende rutine,
 den daglige gang som Kirkens føjelige tjener, —
 gennem spydighed og spøg, hine sten som Simeï kastede![†]
 Ja, og den åndsnedbrudte yngling hjemme,[‡] 2010
 den af ærefrygt ramte altertjener, skal gøre bod,
 som den nu i udspringet lammede tro kræver,
 skal endnu se sandheden triumfere, at retfærdighed endnu
 er sejrherre i denne verdens kamp!
 Giv mig — som en sidste og bedste gave, min søn igen,
 som loven gør til min, — jeg tager ham på jeres ord,
 han er min ved en mirakuløs nåde, herrer!
 Lad mig hæve hans ungdom og uskyld op
 til at rense mit palads, værelse efter værelse
 rensed for minder, til at sende lys fra hans lyse pande 2020
 til den gamle stolte hofridder, min forfader,
 nu skrumpet ind af skam til den mørkeste
 skygge af tapetet, engang blev han vist, nu tildækkes han!
 Så kan vi, — stærke af det genantændte smil, —
 gå fremad, se nye tider i øjnene, den bedre dag.
 Og hvis, med tiden forbedret gennem jeres tapre
 beslutning nu, — bliver Utopia måske til virkelighed! —
 Rom er fuld af ærlige kvinder og stærke mænd,
 sæderne formet på ny, gamle vaner atter vendt tilbage,
 skikke der anerkender normens værdi, — 2030
 det sunde husstandsstyrelse igen ved magten,
 ægteemanden atter Guds repræsentant,
 hustruer igen som den typiske ægtefælle, og præster
 ikke længere mænd fra Belial, uden at have mål[§]
 at forfører tåbelige kvinder, men
 at stige op til sådanne pligter som jeres nu er, —
 så vil jeg sætte min søn ved min højre hånd
 og fortælle hans fars historie indtil dette punkt
 og tilføje: „Opgaven syntes overmenneskelig, dog
 jeg vovede og gjorde det, idet jeg havde tillid til Gud og loven, 2040

---

* flygtede bror: Paolo.

[†] Simeï: der kastede sten efter David og alle hans folk, 2 *Sam.* 16, 5-6.

[‡] den åndsnedbrudte yngling: hans yngste bror Girolamo.

[§] Belial: Satan, der henvises til 1 *Sam.* 2, 12 og 22 (Clarendon). Navnet findes ikke i den danske bibel.

"And they approved of me: give praise to both!"
And if, for answer, he shall stoop to kiss
My hand, and peradventure start thereat, —
I engage to smile "That was an accident
"I' the necessary process, — just a trip
"O' the torture-irons in their search for truth, —
"Hardly misfortune, and no fault at all."

og de bifaldt mig: lovpris begge!”
Og hvis han som svar, vil nedlade sig til at kysse
min hånd og måske forbløffes derved, —
vil jeg sætte et smile op: „Det var et uheld
under den nødvendige proces, — blot et smut
af torturjernene i deres søgen efter sandhed, —
næppe en ulykke og slet ingen fejl.”

VI. Guiseppe Caponsacchi

Answer you, Sirs? Do I understand aright?
Have patience! In this sudden smoke from hell, —
So things disguise themselves, — I cannot see
My own hand held thus broad before my face
And know it again. Answer you? Then that means
Tell over twice what I, the first time, told
Six months ago: 't was here, I do believe,
Fronting you same three in this very room,
I stood and told you: yet now no one laughs,
Who then ... nay, dear my lords, but laugh you did, 10
As good as laugh, what in a judge we style
Laughter — no levity, nothing indecorous, lords!
Only, — I think I apprehend the mood:
There was the blameless shrug, permissible smirk,
The pen's pretence at play with the pursed mouth,
The titter stifled in the hollow palm
Which rubbed the eyebrow and caressed the nose,
When I first told my tale: they meant, you know,
"The sly one, all this we are bound believe!
"Well, he can say no other than what he says. 20
"We have been young, too, — come, there's greater guilt!
"Let him but decently disembroil himself,
"Scramble from out the scrape nor move the mud, —
"We solid ones may risk a finger-stretch!"
And now you sit as grave, stare as aghast
As if I were a phantom: now 't is — "Friend,
"Collect yourself!" — no laughing matter more —
"Counsel the Court in this extremity,
"Tell us again!" — tell that, for telling which,
I got the jocular piece of punishment, 30
Was sent to lounge a little in the place
Whence now of a sudden here you summon me
To take the intelligence from just — your lips!
You, Judge Tommati, who then tittered most, —
That she I helped eight months since to escape
Her husband, was retaken by the same,
Three days ago, if I have seized your sense, —
(I being disallowed to interfere,
Meddle or make in a matter none of mine,
For you and law were guardians quite enough 40
O' the innocent, without a pert priest's help) —
And that he has butchered her accordingly,

6. Guiseppe Caponsacchi

Svare jer, herrer? Har jeg forstået jer ret?
Vær tålmodig! I denne pludselige røg fra helvedet, —
skjuler tingene sig, — jeg kan ikke se
min egen hånd holdt udstrakt foran mit ansigt
og kende den igen. Svare jer? Det betyder åbenbart
for anden gang at fortælle, hvad jeg fortalte den første gang
for seks måneder siden. Det var her, tror jeg
netop over for jer tre i selve dette rum,
jeg stod og fortalte jer det; dog nu ler ingen,
hvem så . . . ja, mine kære herrer, men le gjorde I, 10
så god en latter, som vi hos en dommer kalder
latter, — ingen letsindighed, intet upassende, herrer!
kun, — jeg tror jeg fatter sindsstemningen:
der var det dadelfri skuldertræk, den tilladelige smisken,
pennens foregivne leg, mens munden er spidset,
fniseriet kvalt i den hule håndflade,
som gned øjenbrynet og kærtegnede næsen,
da jeg første gang fortalte min historie. Dengang mente de, ved I:
„Denne snedige person, alt dette er vi nødt til at tro på!
Nå, han kan ikke sige andet, end det han siger. 20
Vi har også været unge, — kom, der findes større skyld!
Lad ham kun på hæderlig vis udfri sig selv,
kravle ud af kniben uden at bevæge dyndet, —
satte som os kunne risikere en forstrakt finger!”
Og nu sidder I så alvorlige, stirrer så forfærdet,
som var jeg et fantom: nu hedder det: — „Ven,
tag dig sammen!” — ikke længere noget at le ad —
„rådfør dig med retten i denne yderste forlegenhed,
fortæl os det igen!” — fortælle det, som jeg for at fortælle
fik den lattervækkende del af straffen for, 30
blev sendt bort for at fordrive tiden lidt på det sted,
hvorfra I nu pludseligt tilkalder mig
for at få efterretning fra netop — jeres mund!
I, dommer Tommati, som dengang fnisede mest, —
at hende, jeg for otte måneder siden hjalp med at flygte
fra sin mand, er generobret af samme
for tre dage siden, hvis jeg har forstået jer ret, —
(jeg havde ikke tilladelsen til at gribe ind, blande mig
eller befatte mig med en sag, som ikke vedkom mig,
thi I og loven var fuldt ud vogtere nok 40
af den uskyldige uden en kæphøj præsts hjælp) —
og at han derefter har slagtet hende,

As she foretold and as myself believed, —
 And, so foretelling and believing so,
 We were punished, both of us, the merry way:
 Therefore, tell once again the tale! For what?
 Pompilia is only dying while I speak!
 Why does the mirth hang fire and miss the smile?
 My masters, there's an old book, you should con
 For strange adventures, applicable yet, 50
 'T is stuffed with. Do you know that there was once
 This thing: a multitude of worthy folk
 Took recreation, watched a certain group
 Of soldiery intent upon a game, —
 How first they wrangled, but soon fell to play,
 Threw dice, — the best diversion in the world.
 A word in your ear, — they are now casting lots,
 Ay, with that gesture quaint and cry uncouth,
 For the coat of One murdered an hour ago!
 I am a priest, — talk of what I have learned. 60
 Pompilia is bleeding out her life belike,
 Gasping away the latest breath of all,
 This minute, while I talk — not while you laugh?

Yet, being sobered now, what is it you ask
 By way of explanation? There's the fact!
 It seems to fill the universe with sight
 And sound, — from the four corners of this earth
 Tells itself over, to my sense at least.
 But you may want it lower set i' the scale, —
 Too vast, too close it clangs in the ear, perhaps; 70
 You'd stand back just to comprehend it more.
 Well then, let me, the hollow rock, condense
 The voice o' the sea and wind, interpret you
 The mystery of this murder. God above!
 It is too paltry, such a transference
 O' the storm's roar to the cranny of the stone!

This deed, you saw begin — why does its end
 Surprise you? Why should the event enforce
 The lesson, we ourselves learned, she and I,
 From the first o' the fact, and taught you, all in vain? 80
 This Guido from whose throat you took my grasp,
 Was this man to be favoured, now, or feared,
 Let do his will, or have his will restrained,
 In the relation with Pompilia? Say!

således som hun forudsagede, og som jeg selv troede, —
 og forudsigende og troende sådan
 blev vi straffet, begge to, på den lystige måde:
 fortæl derfor historien endnu engang! Til hvad nytte?
 Pompilia er i færd med at dø, mens jeg taler!
 Hvorfor nøler munterheden og savner smilet?
 Mine mestre, der findes en gammel bog I burde studere,
 for den er proppet med sælsomme eventyr, 50
 endnu anvendelige. Ved I, at engang skete
 denne ting: En mangfoldighed af værdige folk
 fornøjede sig med at iagttage en vis gruppe
 soldater, der var opsat på at få et spil i gang, —
 hvordan de først skændtes, men snart begyndte at spille,
 kastede terninger, — den bedste adspredelse i verden.
 Et ord i fortrolighed, — de kaster nu lod,
 ja, med disse løjerlige fagter og grove råb,
 om kappen af En myrdet for en time siden!
 Jeg er præst, — taler om det, jeg har lært. 60
 Pompilia er måske ved at bløde til døde,
 gispende det sidste åndedrag ud
 i dette øjeblik, mens jeg taler — vel ikke mens I ler?

Dog, jeg er nøgtern nu, hvad er det
 I vil have mig til at forklare? Der er kendsgerningen!
 Den synes at fylde universet med synlige
 og hørlige ting, — fra de fire verdenshjørner
 fortæller den sig selv igen, til mig i hvert fald.
 Men I ønsker det måske sat lavere på skalaen, —
 for vældigt, klinger for tæt på øret, måske; 70
 I er trådt tilbage netop for bedre at forstå.
 Godt, lad mig, den hule klippe, lad mig fortætte*
 havets og vindens stemme, fortolke for jer
 gåden om dette mord. Ved Gud!
 det er for sølle sådan at overføre
 stormens brøl til stenens sprække!

Denne dåd så I begyndelsen af — hvorfor forbavser
 slutningen jer? Hvorfor skulle det, at denne begivenhed
 havde som resultat, at det hun og jeg lærte
 fra den første hændelse af, det lærte I også, være helt forgæves? 80
 Denne Guido fra hvis hals I tog mit greb,
 skulle man billige eller frygte denne mand,
 lade ham gøre sin vilje eller betvinge hans vilje
 i forhold til Pompilia? Hør!

---

* fortætte: lyden forstærkes i det hule rum (Clarendon).

Did any other man need interpose
 — Oh, though first comer, though as strange at the work
 As fribble must be, coxcomb, fool that's near
 To knave as, say, a priest who fears the world —
 Was he bound brave the peril, save the doomed,
 Or go on, sing his snatch and pluck his flower, 90
 Keep the straight path and let the victim die?
 I held so; you decided otherwise,
 Saw no such peril, therefore no such need
 To stop song, loosen flower, and leave path. Law,
 Law was aware and watching, would suffice,
 Wanted no priest's intrusion, palpably
 Pretence, too manifest a subterfuge!
 Whereupon I, priest, coxcomb, fribble and fool,
 Ensconced me in my corner, thus rebuked,
 A kind of culprit, over-zealous hound 100
 Kicked for his pains to kennel; I gave place,
 To you, and let the law reign paramount:
 I left Pompilia to your watch and ward,
 And now you point me — there and thus she lies!

Men, for the last time, what do you want with me?
 Is it, — you acknowledge, as it were, a use,
 A profit in employing me? — at length
 I may conceivably help the august law?
 I am free to break the blow, next hawk that swoops
 On next dove, nor miss much of good repute? 110
 Or what if this your summons, after all,
 Be but the form of mere release, no more,
 Which turns the key and lets the captive go?
 I have paid enough in person at Civita,
 Am free, — what more need I concern me with?
 Thank you! I am rehabilitated then,
 A very reputable priest. But she —
 The glory of life, the beauty of the world,
 The splendour of heaven, ... well, Sirs, does no one move?
 Do I speak ambiguously? The glory, I say, 120
 And the beauty, I say, and splendour, still say I,
 Who, priest and trained to live my whole life long
 On beauty and splendour, solely at their source,
 God, — have thus recognized my food in her,
 You tell me, that's fast dying while we talk,
 Pompilia! How does lenity to me,
 Remit one death-bed pang to her? Come, smile!
 The proper wink at the hot-headed youth

behøvede nogen anden mand at gribe ind
 — åh, skønt den, der kom først, var så fremmed for
 arbejdet som en laps må være, en nar, en tåbe der er så nær
 ved at være en svindler som f.eks. en præst der frygter verden —
 var han nødt til at trodse faren, frelse den fordømte eller kunne
 han bare gå forbi, synge sin stump sang og plukke sin blomst, 90
 holde den lige sti og lade ofret dø?

Det første mente jeg; I besluttede anderledes,
 så ingen fare, derfor var der ingen grund til
 at standse sangen, slippe blomsten og forlade stien. Loven,
 loven var underrettet og vogtende, ville være tilstrækkelig,
 den ønskede ingen præsts indblanding, et håndgribeligt
 skintilbud, for tydeligt et påskud!
 Hvorpå jeg, præst, laps, nar og tåbe
 forskansede mig i mit hjørne, således irettesat, 100
 en slags synder, en overnidkær støver,
 sparket til sit hundehus for sine anstrengelser; jeg gav plads
 for jer og lod loven herske øverst.
 Jeg overlod Pompilia til jeres opsyn og beskyttelse,
 og nu peger I for mig — dér og således ligger hun.

Mænd, for sidste gang, hvad er det I vil med mig?
 Er det, — som I så at sige indrømmer, at jeg er
 brugbar, er nyttig for jer? — at det kan tænkes,
 at jeg i længden kan hjælpe den ophøjede lov?
 At jeg frit kan afbøde slaget, den næste høg som slår
 ned på den næste due uden at miste ret meget af et godt rygte? 110
 Eller hvad om denne jeres indkaldelse, når alt kommer til alt,
 blot er en simpel form for løsladelse, ikke mere,
 som drejer nøglen rundt og lader fangen gå?
 Jeg personligt har betalt nok i Civita,
 jeg er fri, — hvad mere behøver jeg at bekymre mig om?
 Tak! Jeg er altså herefter rehabiliteret,
 er en meget anerkendt præst. Men hun —
 livets herlighed, verdens skønhed,
 himlens pragt . . . nå, herrer, bevæger ingen sig?
 Taler jeg tvetydigt? Herligheden, siger jeg, 120
 og skønheden, siger jeg, og pragten, også det siger jeg,
 der er præst og trænet til at leve hele mit liv
 af skønhed og pragt, alene ved deres kilde,
 Gud, — har således erkendt, at jeg fandt næring hos hende,
 som I fortæller mig er ved at dø, mens vi taler sammen,
 Pompilia! hvordan fjerner mildhed mod mig,
 en eneste af hendes dødssmerter? Kom, smil!
 det passende vink til den hidsige unge mand,

Who lets his soul show, through transparent words,
 The mundane love that's sin and scandal too! 130
 You are all struck acquiescent now, it seems:
 It seems the oldest, gravest signor here,
 Even the redoubtable Tommati, sits
 Chop-fallen, — understands how law might take
 Service like mine, of brain and heart and hand,
 In good part. Better late than never, law
 You understand of a sudden, gospel too
 Has a claim here, may possibly pronounce
 Consistent with my priesthood, worthy Christ,
 That I endeavoured to save Pompilia?

Then, 140
 You were wrong, you see: that's well to see, though late:
 That's all we may expect of man, this side
 The grave: his good is — knowing he is bad:
 Thus will it be with us when the books ope
 And we stand at the bar on judgment-day.
 Well then, I have a mind to speak, see cause
 To relume the quenched flax by this dreadful light,
 Burn my soul out in showing you the truth.
 I heard, last time I stood here to be judged,
 What is priest's-duty, — labour to pluck tares 150
 And weed the corn of Molinism; let me
 Make you hear, this time, how, in such a case,
 Man, be he in the priesthood or at plough,
 Mindful of Christ or marching step by step
 With . . . what's his style, the other potentate
 Who bids have courage and keep honour safe,
 Nor let minuter admonition tease? —
 How he is bound, better or worse, to act.
 Earth will not end through this misjudgment, no!
 For you and the others like you sure to come, 160
 Fresh work is sure to follow, — wickedness
 That wants withstanding. Many a man of blood,
 Many a man of guile will clamour yet,
 Bid you redress his grievance, — as he clutched
 The prey, forsooth a stranger stepped between,
 And there's the good gripe in pure waste! My part
 Is done; i' the doing it, I pass away
 Out of the world. I want no more with earth.
 Let me, in heaven's name, use the very snuff
 O' the taper in one last spark shall show truth 170

der lader sin sjæl, gennem gennemskuelige ord, vise
 den jordiske kærlighed, som er en synd og også en skandale! 130
 I er alle gjort føjelige nu, ser det ud til.
 Det ser ud til, at den ældste, alvorligste herre her,
 netop den frygtindgydende Tommati, sidder
 modfalden, —forstår nu hvordan loven kunne modtage
 hjælp som min af hjerne og hjerte og hånd,
 i en god sags tjeneste. Bedre sent end aldrig, loven
 forstår I pludselig, også evangeliet
 har her krav at gøre gældende, kan det ikke bekræfte,
 i overensstemmelse med mit præsteskab, værdige Kristus,
 at jeg bestræbte mig på at frelse Pompilia?

Så, 140

I tog fejl, ser I. Det er godt at indse, selvom det er sent;
 det er alt vi kan forvente af mennesket på denne side
 af graven, han er god — idet han ved han er ond,
 således vil det blive med os, når bøgerne åbnes
 og vi står ved skranken på dommedag.
 Udmærket, jeg har noget at sige, ser en årsag
 til at genantænde den slukkede tande ved dette frygtelige lys,
 brænde min sjæl ud ved at vise jer sandheden.
 Jeg hørte sidste gang, jeg stod her for at blive dømt,
 hvad der er en præsts pligt, — at arbejde på at skille 150
 klinten fra molinismens korn; lad mig
 denne gang få jer til at høre, hvordan manden
 i sådan en sag, — er han præst eller går han bag ploven, —
 tænkende på Kristus eller marcherende skridt for skridt
 sammen med . . . hvad er hans navn, den anden magthaver,*
 som befaler at vise mod og bevare æren,
 og ikke lade småting genere påmindelsen? —
 Hvordan han er nødt til at handle i medgang og modgang.
 Jorden vil ikke gå under ved denne dom, nej!
 For jer og de andre lig jer, der med sikkerhed vil komme, 160
 vil der med sikkerhed følge nyt arbejde, — ondskab
 som mangler modstand. Mange mænd af byrd,
 mange mænd af svig vil endnu råbe op,
 befale jer at afhjælpe hans klage, — sandelig,
 for da han greb byttet, trådte en fremmed imellem,
 og der er det faste greb rent spild! Min rolle
 er udspillet; ved at gøre det forsvinder jeg ud af verden.
 Jeg ønsker ikke at have mere med jorden at gøre.
 Lad mig i himlens navn, bruge selve den udbrændte
 væge af kerten for i et sidste glimt at vise sandheden 170

* magthaver: den verdslige magt, 'hvad kejserens er'.

For a moment, show Pompilia who was true!
 Not for her sake, but yours: if she is dead,
 Oh, Sirs, she can be loved by none of you
 Most or least priestly! Saints, to do us good,
 Must be in heaven, I seem to understand:
 We never find them saints before, at least.
 Be her first prayer then presently for you —
 She has done the good to me . . .

What is all this?

There, I was born, have lived, shall die, a fool!
 This is a foolish outset: — might with cause 180
 Give colour to the very lie o' the man,
 The murderer, — make as if I loved his wife,
 In the way he called love. He is the fool there!
 Why, had there been in me the touch of taint,
 I had picked up so much of knaves'-policy
 As hide it, keep one hand pressed on the place
 Suspected of a spot would damn us both.
 Or no, not her! — not even if any of you
 Dares think that I, i' the face of death, her death
 That's in my eyes and ears and brain and heart, 190
 Lie, — if he does, let him! I mean to say,
 So he stop there, stay thought from smirching her
 The snow-white soul that angels fear to take
 Untenderly. But, all the same, I know
 I too am taintless, and I bare my breast.
 You can't think, men as you are, all of you,
 But that, to hear thus suddenly such an end
 Of such a wonderful white soul, that comes
 Of a man and murderer calling the white black,
 Must shake me, trouble and disadvantage. Sirs, 200
 Only seventeen!

Why, good and wise you are!
 You might at the beginning stop my mouth:
 So, none would be to speak for her, that knew.
 I talk impertinently, and you bear,
 All the same. This it is to have to do
 With honest hearts: they easily may err,
 But in the main they wish well to the truth.
 You are Christians; somehow, no one ever plucked
 A rag, even, from the body of the Lord,
 To wear and mock with, but, despite himself, 210

et øjeblik vise Pompilia, hvem der var tro!
 Ikke for hendes skyld, men for jeres. Hvis hun er død,
 åh, herrer, hun kan ikke elskes af nogen af jer hverken
 mest eller mindst præsteligt! Helgener, for at gøre os godt,*
 må være i himlen, synes jeg at forstå,
 i det mindste har vi aldrig opfattet dem som helgener før da.
 Lad hende første bøn så om lidt være for jer —
 hun har gjort det gode for mig . . .

Hvad betyder alt dette?

Altså, jeg blev født, har levet, skal dø, som en nar!
 Dette er en naragtig start: — kunne give grund 180
 til at smykke selve løgneren, som manden, morderen
 udtaler, — få det til at se ud som om, han elskede sin kone,
 på den måde han kalder kærlighed. Han er narren dér!
 Ja, havde der været et stænk af fordærvelse i mig,
 havde jeg samlet så meget af slyngelklogskab op,
 at jeg kunne skjule det, holde en hånd presset mod stedet,
 idet jeg mistænkte, at en plet ville fordømme os begge.
 Åh, nej, ikke hende! — end ikke hvis nogen af jer
 vover at tænke, at jeg, stillet over for døden, hendes død
 som er i mine øjne og ører og hjerne og hjerte, 190
 lyver, — hvis han gør, lad ham gøre det! Hvad jeg mener, er,
 at så vil han stoppe der, standse tanken om at tilsmudse hende,
 den snehvide sjæl, som engle er bange for at tage
 ublidt på. Men alligevel ved jeg, at jeg,
 at også jeg er pletfri, og jeg blotter mit bryst.
 I kan ikke, mænd som I alle er, —
 ved således pludseligt at høre om sådan et endeligt
 for sådan en vidunderlig hvid sjæl, som kommer af,
 at en mand og morder kalder det hvide sort, — tro andet,
 end at det må ryste mig, volde mig bekymring og skade. Herrer, 200
 kun sytten!

Jamen, I er gode og vise!

I kunne i begyndelsen have stoppet munden på mig,
 så ingen, som vidste besked, ville tale for hende.
 Jeg taler uforskammet, og I tåler det
 alligevel. Dette er at ha' at gøre
 med ærlige hjerter: de kan let farer vild,
 men i det store og hele ønsker de godt for sandheden.
 I er kristne; og dog har ingen nogensinde
 revet en las fra Herrens legeme†
 til at bære og spotte med, andet end at han, på trods af ham selv, 210

* mindst præsteligt: hvis de bryder løftet om cølibat.

† revet ... legeme: komme i kontakt med Pompilia, som symbol på Kristus (Clarendon).

He looked the greater and was the better.
 Yes, I shall go on now. Does she need or not
 I keep calm? Calm I'll keep as monk that croons
 Transcribing battle, earthquake, famine, plague,
 From parchment to his cloister's chronicle.
 Not one word more from the point now!

I begin.

Yes, I am one of your body and a priest.
 Also I am a younger son o' the House
 Oldest now, greatest once, in my birth-town
 Arezzo, I recognize no equal there — 220
 (I want all arguments, all sorts of arms
 That seem to serve, — use this for a reason, wait!)
 Not therefore thrust into the Church, because
 O' the piece of bread one gets there. We were first
 Of Fiesole, that rings still with the fame
 Of Capo-in-Sacco our progenitor:
 When Florence ruined Fiesole, our folk
 Migrated to the victor-city, and there
 Flourished, — our palace and our tower attest,
 In the Old Mercato, — this was years ago, 230
 Four hundred, full, — no, it wants fourteen just.
 Our arms are those of Fiesole itself,
 The shield quartered with white and red: a branch
 Are the Salviati of us, nothing more.
 That were good help to the Church? But better still —
 Not simply for the advantage of my birth
 I' the way of the world, was I proposed for priest;
 But because there's an illustration, late
 I' the day, that's loved and looked to as a saint
 Still in Arezzo, he was bishop of, 240
 Sixty years since: he spent to the last doit
 His bishop's-revenue among the poor,
 And used to tend the needy and the sick,
 Barefoot, because of his humility.
 He it was, — when the Granduke Ferdinand
 Swore he would raze our city, plough the place
 And sow it with salt, because we Aretines
 Had tied a rope about the neck, to hale
 The statue of his father from its base
 For hate's sake, — he availed by prayers and tears 250
 To pacify the Duke and save the town.
 This was my father's father's brother. You see,
 For his sake, how it was I had a right
 To the self-same office, bishop in the egg,

så større ud og blev bedre af det.

Ja, jeg skal fortsætte nu. Har hun brug for eller ikke,
at jeg forholder mig i ro? Jeg vil forholde mig roligt, som en
munk der nynn timer, mens han afskriver feltslag, jordskælv,
hungersnød og pest fra et pergament til sit klostres krønike.
Nu ikke ét ord mere om dette!

Jeg begynder.

Ja, jeg er en af jeres samfund og præst.

Jeg er også den yngste søn af slægten,

den ældste nu og engang den betydeligste i min fødeby

Arezzo, jeg anerkender ingen lige med os der —

220

(jeg ønsker alle argumenter, alle slags våben

som synes at være tjenlige — bruge dette af en årsag, vent!)

hav ikke derfor tillid til Kirken, på grund

af det stykke brød man får der. Vi var

de først i Fieole, som stadig genlyder af

Capo-in-Sacco's, vor forfaders ry.

Dengang Firenze ødelagde Fiesole,

migrerede vor slægt til den sejrende by,

og blomstrede dér, — vort palads og vort tårn på den gamle

markedsplads bekræfter det, — dette skete for mange år siden,

230

fulde firehundrede, — nej, der mangler blot fjorten.

Vort våben er Fiesole våben,

skjoldet kvadreret med hvidt og rødt; Salviatislægten

er en gren af os, intet mere.

Ville det være god hjælp til Kirken? Bedre endnu —

ikke kun ved fordelene ved min fødsel,

hvad verden angår, blev jeg foreslået til præst;

men fordi der er en hæderkronet person, fra en senere

dag, der stadig er elsket og set hen til som en helgen

i Arezzo, hvor han var biskop for tres

240

år siden. Til sin sidste hvid brugte han

sin biskoppeløn på de fattige

og plejede og passede nødlidende og syge,

barfodet på grund af sin ydmyghed.

Det var ham, — da storhertugen Ferdinand

svor han ville jævne byen med jorden, pløje pladsen op

og tilså den med salt, fordi vi arentinere

havde bundet et reb om halsen på statuen af hans far

for at hale den ned fra dens sokkel, for hadets skyld,

— ham det lykkedes for med bønner og tårer

250

at berolige hertugen og redde byen.

Dette var min farfars bror. I ser

hvordan det var, at jeg for hans skyld havde en ret

til det selvsamme embede, jeg var et biskopæg,

So, grew i' the garb and prattled in the school,
 Was made expect, from infancy almost,
 The proper mood o' the priest; till time ran by
 And brought the day when I must read the vows,
 Declare the world renounced and undertake
 To become priest and leave probation, — leap 260
 Over the ledge into the other life,
 Having gone trippingly hitherto up to the height
 O'er the wan water. Just a vow to read!

I stopped short awe-struck. "How shall holiest flesh
 "Engage to keep such vow inviolate,
 "How much less mine? I know myself too weak,
 "Unworthy! Choose a worthier stronger man!"
 And the very Bishop smiled and stopped my mouth
 In its mid-protestation. "Incapable?
 "Qualmish of conscience? Thou ingenuous boy! 270
 "Clear up the clouds and cast thy scruples far!
 "I satisfy thee there's an easier sense
 "Wherein to take such vow than suits the first
 "Rough rigid reading. Mark what makes all smooth,
 "Nay, has been even a solace to myself!
 "The Jews who needs must, in their synagogue,
 "Utter sometimes the holy name of God,
 "A thing their superstition boggles at,
 "Pronounce aloud the ineffable sacrosanct, —
 "How does their shrewdness help them? In this wise; 280
 "Another set of sounds they substitute,
 "Jumble so consonants and vowels — how
 "Should I know? — that there grows from out the old
 "Quite a new word that means the very same —
 "And o'er the hard place slide they with a smile.
 "Giuseppe Maria Caponsacchi mine,
 "Nobody wants you in these latter days
 "To prop the Church by breaking your back-bone, —
 "As the necessary way was once, we know,
 "When Diocletian flourished and his like. 290
 "That building of the buttress-work was done
 "By martyrs and confessors: let it bide,
 "Add not a brick, but, where you see a chink,
 "Stick in a sprig of ivy or root a rose
 "Shall make amends and beautify the pile!
 "We profit as you were the painfulest
 "O' the martyrs, and you prove yourself a match
 "For the cruellest confessor ever was,

så jeg voksede i dragten og snakkede i skolen,
 præstens rette form forventedes næsten fra
 barndommen af, indtil det blev tid,
 og dagen oprandt, hvor jeg måtte læse løftet,
 erklære at jeg gav afkald på verden og forpligtede
 mig til at blive præst og forlade prøvetiden, — springe 260
 over bjælken ind i det andet liv,
 idet jeg hidtil trippende var gået op til toppen
 over det dunkle vand. Blot et løfte at læse.

Jeg standsede op, slået af ærefrygt. „Hvordan det skal helligste kød
 påtage sig at holde et sådant løfte uforkrænket,
 hvor meget mindre mit? Jeg ved, at jeg er alt for svag,
 uværdig! Vælg en værdigere mand!”
 Og selve biskoppen smilede og standsede mig
 midt i mine forsikringer. „Ikke i stand til?
 Samvittighedskvaler? Du begavede dreng! 270
 Spred skyerne, kast dine skrupler lang bort!
 Jeg kan berolige dig med, at der findes en lettere betydning,
 hvori man kan at tage sådan et løfte, end den første
 strenge læsning giver indtryk af. Bemærk hvad der mildner alt,
 ja, endog har været en trøst for mig selv!
 Jøderne som nogen gange i deres synagoge
 må udtale det hellige navn Gud,
 noget deres overtro viger tilbage fra,
 højt må udtale det udsigelige hellige navn, —
 hvordan hjælper deres skarpsindighed dem? På denne måde; 280
 de sætter et andet sæt af lyde i stedet,
 sammenblander konsonanter og vokaler i en sådan grad —
 hvorfra skulle jeg vide hvordan? — at der ud af det gamle vokser
 et helt nyt ord, som betyder det samme —
 og de glider hen over det strenge sted med et smil.
 Min egen Giuseppe Maria Caponsacchi,
 ingen ønsker, at du i disse senere dage
 skal støtte Kirken ved at brække ryggen, —
 som vi ved, engang var den nødvendige måde,
 da Diocletian og hans lige var ved magten. 290
 Den bygning af støttepiller blev udført
 af martyrer og bekendere, lad det bie:
 „Tilføj ikke en mursten, men hvor du ser en sprække,
 stik en kvist af vedbend ind eller lad en rose slå rod,
 den skal udbedre fejlen og forskønne bygningen!
 Vi får gavn af dig, som var du dens mest lidende martyr,
 og du afslører, at du kan måle dig med den
 mest grusomt behandlede bekender, der nogensinde var,

"If you march boldly up and take your stand
 "Where their blood soaks, their bones yet strew the soil, 300
 "And cry 'Take notice, I the young and free
 " 'And well-to-do i' the world, thus leave the world,
 " 'Cast in my lot thus with no gay young world
 " 'But the grand old Church: she tempts me of the two!
 "Renounce the world? Nay, keep and give it us!
 "Let us have you, and boast of what you bring.
 "We want the pick o' the earth to practise with,
 "Not its offscouring, halt and deaf and blind
 "In soul and body. There's a rubble-stone
 "Unfit for the front o' the building, stuff to stow 310
 "In a gap behind and keep us weather-tight;
 "There's porphyry for the prominent place. Good lack!
 "Saint Paul has had enough and to spare, I trow,
 "Of ragged run-away Onesimus:
 "He wants the right-hand with the signet-ring
 "Of King Agrippa, now, to shake and use.
 "I have a heavy scholar cloistered up,
 "Close under lock and key, kept at his task
 "Of letting Fénelon know the fool he is,
 "In a book I promise Christendom next Spring. 320
 "Why, if he covets so much meat, the clown,
 "As a lark's wing next Friday, or, any day,
 "Diversion beyond catching his own fleas,
 "He shall be properly swung, I promise him.
 "But you, who are so quite another paste
 "Of a man, — do you obey me? Cultivate
 "Assiduous that superior gift you have
 "Of making madrigals — (who told me? Ah!)
 "Get done a Marinesque Adoniad straight
 "With a pulse o' the blood a-pricking, here and there, 330
 "That I may tell the lady 'And he's ours!' "

So I became a priest: those terms changed all,
 I was good enough for that, nor cheated so;
 I could live thus and still hold head erect.
 Now you see why I may have been before
 A fribble and coxcomb, yet, as priest, break word
 Nowise, to make you disbelieve me now.

hvis du marcherer dristigt op og indtager din stilling,
 hvor deres blod opsuges, deres knogler endnu spredes på jorden 300
 og råber: 'Giv agt, jeg, den unge og frie
 og velstående i verden, forlader således verden,
 gør ikke fælles sag med en ung munter verden,
 men med den store gamle Kirke: den frister mig af de to!
 Give afkald på verden? Nej, bevar den og gi' os den!
 Lad os få dig og prale af det, du bringer.
 Vi ønsker et stykke af jorden at arbejde med,
 ikke dens affald, lamme og døve og blinde
 i krop og sjæl. Der er en skrotsten,
 uegnet til bygningens facade, materiale til at stikke 310
 ind i et hul bagved og beskytte os mod vejrliget;
 der er porfyr til de iøjnefaldende steder. Hellige armod!
 Skt. Paulus har haft mere ned nok, tror jeg,
 af lasede bortløbne Onesimus:^{*}
 han vil nu have Kong Agrippas højrehånd
 med signetringen, til at trykke og benytte.[†]
 Jeg har en dorsk lærd indsat her i klostret
 under lås og slå, som er sat til at lade
 Fénelon vide, hvilket fjols han er,[‡]
 i en bog jeg lover kristendommen udkommer næste forår. 320
 Nuvel, hvis denne bondekarlen begærer så meget kød
 som en lærkes vinge næste fredag, eller hvilken som helst dag,
 eller søger adspredelse hinsides det at fange sine egne fluer,
 så skal han blive behørigt pisket, lover jeg ham.
 Men du, en mand af en ganske anden slags dej —
 adlyder du mig? Dyrk ihærdigt
 den fremragende evne, du har til skrive
 madrigaler — (hvem fortalte mig det? Åh!)
 bliv straks færdig med en marinesk Adoniade[§]
 der kan få pulsen til at stige her og der, 330
 så jeg kan fortælle fruene: 'Han er en af vore!' ”

Så jeg blev præst. Disse vilkår forandrede alt,
 jeg var god nok til det og snød ikke;
 jeg kunne leve på denne måde og stadig holde hovedet højt.
 Nu ser I, hvorfor jeg før kan have været
 en nar og en laps og dog under ingen omstændigheder
 bryde mit ord som præst, så I kunne tvivle på mig nu.

^{*} Onesimus: en slave omtalt i Paulus' breve, *Filem*, 10-11, og *Kol*, 4, 9, og begge steder rosende.

[†] Om Kong Herodes Agrippa og Paulus, se *Ap.G.* kap. 25-26.

[‡] François Fénelon (1651-1715) liberal fransk gejstlig, blev beskyldt for kvietisme.

[§] marinesk Adoniade: et digt om Adonis i marino-stil; Giambattista Marino (1569-1625) italiensk digter. Hans værk *L'Adone*, et sensuelt og erotisk digt, er på 41000 verslinjer (Clarendon).

I need that you should know my truth. Well, then,
 According to prescription did I live,
 — Conformed myself, both read the breviary 340
 And wrote the rhymes, was punctual to my place
 I' the Pieve, and as diligent at my post
 Where beauty and fashion rule. I throve apace,
 Sub-deacon, Canon, the authority
 For delicate play at tarocs, and arbiter
 O' the magnitude of fan-mounts: all the while
 Wanting no whit the advantage of a hint
 Benignant to the promising pupil, — thus:
 "Enough attention to the Countess now,
 "The young one; 't is her mother rules the roast, 350
 "We know where, and puts in a word: go pay
 "Devoir to-morrow morning after mass!
 "Break that rash promise to preach, Passion-week!
 "Has it escaped you the Archbishop grunts
 "And snuffles when one grieves to tell his Grace
 "No soul dares treat the subject of the day
 "Since his own masterly handling it (ha, ha!)
 "Five years ago, — when somebody could help
 "And touch up an odd phrase in time of need,
 "(He, he!) — and somebody helps you, my son! 360
 "Therefore, don't prove so indispensable
 "At the Pieve, sit more loose i' the seat, nor grow
 "A fixture by attendance morn and eve!
 "Arezzo's just a haven midway Rome —
 "Rome's the eventual harbour, — make for port,
 "Crowd sail, crack cordage! And your cargo be
 "A polished presence, a genteel manner, wit
 "At will, and tact at every pore of you!
 "I sent our lump of learning, Brother Clout,
 "And Father Slouch, our piece of piety, 370
 "To see Rome and try suit the Cardinal.
 "Thither they clump-clumped, beads and book in hand,
 "And ever since 't is meat for man and maid
 "How both flopped down, prayed blessing on bent pate
 "Bald many an inch beyond the tonsure's need,
 "Never once dreaming, the two moony dolts,
 "There's nothing moves his Eminence so much
 "As — far from all this awe at sanctitude —

Jeg har brug for at I kender min sandhed. Udmærket så!
 Jeg levede i overensstemmelsen med forskriften
 — tilpassede mig, læste både bønnebogen 340
 og skrev vers, var punktlig på pletten i
 Pievekirken og ligeså flittig på min post
 hvor skønhed og mode herskede. Jeg avancerede hurtig,
 underdekan, kannik, myndighed over
 det vanskelige tarokspil, og dommer*
 hvad angik størrelsen af viftestivere; alt imens
 fordelen ved et velvilligt vink til den lovende
 elev aldeles ikke manglede, — således:
 „Nu er der vist den unge grevinde tilstrækkelig
 opmærksomhed; det er hendes mor der hersker, 350
 vi ved hvor, og lægger et ord ind. Gå hen
 og gør hende din opvarthning i morgen efter messe!
 Bryd det overilede løfte om at prædike i påskeugen!†
 Er ærkebiskoppens grynten og snøften undsluppet
 dig, når man græmmes ved at fortælle hans Højhed,
 at ingen sjæl vover at behandle dagens emne
 efter hans egen mesterlige behandling af det (ha, ha!)
 for fem år siden, — da en eller anden kunne hjælpe
 og pynte på et uheldigt udtryk, når det var nødvendigt,
 (hi, hi!) — og nogen hjælper dig, min søn! 360
 Derfor, var ikke så uundværlig i Pievekirken,
 sid mere afslappet på sædet, bliv heller ikke
 en fast deltager i morgen- og aftentjenesten!
 Arezzo er blot en havn midtvejs til Rom —
 Rom er den endelige havn, — tag til havnen
 prang sejl, stram tovværket! og din last‡
 vil være en forfinet fremtræden, dannede manérer,
 vid efter forgodtbefindende og takt i enhver af dine porer!
 Jeg sendte vor klump lærdom, broder Jord,
 og fader Klods, selve vor fromhed, afsted 370
 for at se Rom og forsøge at takkes en kardinal.
 Til Rom klumpedumpede de med rosenkrans og bog i hånd,
 og lige siden har det været kræse for mand og pige, hvordan
 begge dumpede ned og bad om velsignelse på den bøjede isse,
 skaldet flere tommer mere end tonsuren behøver,
 de tænkte aldrig på, de to verdensfjerne tosser,
 at intet bevæger hans Eminence så meget,
 som — langt fra al denne ærefrygt og hellighed —

* tarokspil: det oprindelig kompliceret kortspil, ikke den senere brug af de samme kort til at spå med (Clarendon).

† påskeugen: den stille hellige ugen før påsken.

‡ prange sejl: føre flere sejl end vinden tillader.

"Heads that wag, eyes that twinkle, modified mirth
 "At the closet-lectures on the Latin tongue 380
 "A lady learns so much by, we know where.
 "Why, body o' Bacchus, you should crave his rule
 "For pauses in the elegiac couplet, chasms
 "Permissible only to Catullus! There!
 "Now go to duty: brisk, break Priscian's head
 "By reading the day's office — there's no help.
 "You've Ovid in your poke to plaster that;
 "Amen's at the end of all: then sup with me!"

Well, after three or four years of this life,
 In prosecution of my calling, I 390
 Found myself at the theatre one night
 With a brother Canon, in a mood and mind
 Proper enough for the place, amused or no:
 When I saw enter, stand, and seat herself
 A lady, young, tall, beautiful, strange and sad.
 It was as when, in our cathedral once,
 As I got yawningly through matin-song,
 I saw facchini bear a burden up,
 Base it on the high-altar, break away
 A board or two, and leave the thing inside 400
 Lofty and lone: and lo, when next I looked,
 There was the Rafael! I was still one stare,
 When — "Nay, I'll make her give you back your gaze" —
 Said Canon Conti; and at the word he tossed
 A paper-twist of comfits to her lap,
 And dodged and in a trice was at my back
 Nodding from over my shoulder. Then she turned,
 Looked our way, smiled the beautiful sad strange smile.
 "Is not she fair? 'T is my new cousin," said he:
 "The fellow lurking there i' the black o' the box 410
 "Is Guido, the old scapegrace: she's his wife,
 "Married three years since: how his Countship sulks!
 "He has brought little back from Rome beside,
 "After the bragging, bullying. A fair face,
 "And — they do say — a pocketful of gold
 "When he can worry both her parents dead.
 "I don't go much there, for the chamber's cold

hoveder der vipper op og ned, øjne der blinker og
 behersket latter i det lille rum med lektionerne i latin, 380
 som en dame lærer så meget af, vi ved hvor.
 Ja, ved Bakkus, du burde bede om at lære hans regel
 for pauser i de elegiske kupletter, pauser*
 der kun er tilladt Catullus. Sådan ja!
 Gå nu rask til dine pligter, knus Priscians hoved,[†]
 når du læser dagens bøn — der er ingen hjælp her.
 Du har Ovid i din lomme til at sætte plaster på det;
 slut af med Amen og kom så og spis middag hos mig!”

Nå, efter jeg havde tre til fire år på denne måde,
 mens jeg udøvede mit kald, 390
 befandt jeg mig en aften i teatret sammen
 med en kannikbroder med et humør og et sindelag
 passende nok til stedet, underholdt eller ikke,
 da jeg så en dame, ung, høj, smuk,
 sølsom og trist komme ind, stå og sætte sig.
 Det var som engang i vor katedral,
 mens jeg gabende kom gennem morgensangen,
 jeg så nogle bærere bære en byrde ind,
 anbringe den på højaltret, brække et bræt eller to
 væk og efterlade genstanden inden i, 400
 knejsende og alene: og se, da jeg så igen
 var dér Rafaellen! Jeg stirrede stadigvæk fascineret,[‡]
 da, — : „Ja, jeg vil få hende til at gengælde dig dit blik” —
 sagde kannik Conti; og i det samme kastede han
 et kræmmerhus konfekt ned i hendes skød
 og sprang til side i en fart og var bag mig,
 nikkende over min skulder. Så vendte hun sig, så hen
 imod os og smilede det vidunderlige sølsomme triste smil.
 „Er hun ikke skøn? Det er min nye kusine,” sagde han,
 „fyren som skjuler sig i logens mørke 410
 er Guido, den gamle gavtyv. Hun er hans kone,
 gift for tre år siden: hvor hans Grevskab dog surmuler!
 Derudover har han kun bragt lidt med tilbage fra Rom,
 efter praleriet, herseriet at dømme. Et kønt ansigt,
 og — siger de — lommen fuld af guld
 når han har plaget begge hendes forældre til døde.
 Jeg kommer der ikke meget, for værelserne er kolde

* Hans regel: Bakkus' regel. Catullus tillod en stavelse mere i verset end formen kræver, dvs. han undlod elision, hvorved der opstod en naturlig pause i verslinjen (Cook).

[†] knus Priscians hoved: dvs. tal dårligt latin. Priscian (ca. 500 e.kr), forfatter til en berømt latinsk grammatik. — Han kan trøste sig med Ovid fine latin.

[‡] Rafaellen: Et Madonnabillede af Rafael.

"And the coffee pale. I got a turn at first
 "Paying my duty: I observed they crouched
 "— The two old frightened family spectres — close 420
 "In a corner, each on each like mouse on mouse
 "I' the cat's cage: ever since, I stay at home.
 "Hallo, there's Guido, the black, mean and small,
 "Bends his brows on us — please to bend your own
 "On the shapely nether limbs of Light-skirts there
 "By way of a diversion! I was a fool
 "To fling the sweetmeats. Prudence, for God's love!
 "To-morrow I'll make my peace, e'en tell some fib,
 "Try if I can't find means to take you there."

That night and next day did the gaze endure, 430
 Burnt to my brain, as sunbeam thro' shut eyes,
 And not once changed the beautiful sad strange smile.
 At vespers Conti leaned beside my seat
 I' the choir, — part said, part sung — "*In ex-cel-sis* —
 "All's to no purpose; I have louted low,
 "But he saw you staring — *quia sub* — don't incline
 "To know you nearer: him we would not hold
 "For Hercules, — the man would lick your shoe
 "If you and certain efficacious friends
 "Managed him warily, — but there's the wife: 440
 "Spare her, because he beats her, as it is,
 "She's breaking her heart quite fast enough — *jam tu* —
 "So, be you rational and make amends
 "With little Light-skirts yonder — *in secula*
 "*Secu-lo-o-o-o-rum*. Ah, you rogue! Every one knows
 "What great dame she makes jealous: one against one,
 "Play, and win both!"

Sirs, ere the week was out,
 I saw and said to myself "Light-skirts hides teeth
 "Would make a dog sick, — the great dame shows spite
 "Should drive a cat mad: 't is but poor work this — 450
 "Counting one's fingers till the sonnet's crowned.
 "I doubt much if Marino really be
 "A better bard than Dante after all.
 "'T is more amusing to go pace at eve
 "I' the Duomo, — watch the day's last gleam outside
 "Turn, as into a skirt of God's own robe,
 "Those lancet-windows' jewelled miracle, —

og kaffen tynd. Jeg fik mig en forskrækkelse første
gang jeg gjorde dem min opvartning. Jeg observerede
at de krøb sammen — de to gamle skræmte familiespøgelser — 420
tæt i et hjørne, som to mus ved siden af hinanden
i kattens bur, i al den tid jeg har opholdt mig hjemme.
Hallo, der er Guido, den mørke, grimme og lille,
han rynker panden mod os — behag at rette din egen
mod de velskabte nedre lemmer på den kokette dér
som en slags bortledning! Det var tåbeligt af mig
at kaste det slikkeri. Guds kærlighed kræver forsigtighed!
I morgen vil jeg sige undskyld, endog fortælle en eller anden lille løgn,
prøve om jeg kan finde en måde at tage dig med derhen.”

Den nat og næste dag levede dette blik, 430
brændt ind i min hjerne, som solstråler gennem lukkede øjne, og ikke
en eneste gang forandrede det vidunderlige triste sælsomme smil sig.
Ved siden mig i koret lænede Conti sig mod mig under
aftenmessen, — halvt talte, halvt sang — „I det høje —
alt til ingen nytte; jeg har ydmyget mig dybt,
men han så dig stirre — *quia sub* — har han*
ikke lyst til at lære dig nærmere at kende. Ham vil vi ikke
anse for at være en Herkules, — manden ville slikke dine sko
hvis du og visse virkningsfulde venner
behandlede ham varsomt, — men der er hustruen. 440
Skån hende, fordi han slår hende, sådan ligger landet.
Hun er ved at få knust sit hjerte hurtigt nok — *og hvad dig angår* —
vær fornuftig og råd bod på det med
den lille kokette derhenne — i evighedernes
ev-i-i-i-ghed. Åh, din slyngel! Alle ved
hvilken stor dame hun gør jaloux: en mod en,
spil og vind dem begge.”

Herrer, før ugen var slut
forstod jeg og sagde til mig selv: „Koketten skjuler tænder,
der ville gøre en hund syg, — den store dame viser en ond vilje,
der burde drive en kat til vanvid. Dette er et trist arbejde dette her — 450
tælle på fingrene indtil sonetten er færdig.
Jeg tvivler stærkt på om Marino virkelig er
en bedre skjald end Dante, når alt kommer til alt.
Det er mere underholdende at gå omkring om aftenen
i Duomokatedralen, — se dagens sidste glød udenfor
forvandle, som til den nederste del af Guds egen kåbe,
disse spidsbuede vinduers juvelbesatte mirakel, —†

* *quia sub*: ‘fordi du er under’, han har en lavere rang end Guido.

† De blyindfattede ruder, de farvede glasvinduer i Duomokatedralen.

"Than go eat the Archbishop's ortolans,
 "Digest his jokes. Luckily Lent is near:
 "Who cares to look will find me in my stall 460
 "At the Pieve, constant to this faith at least —
 "Never to write a canzonet any more."

So, next week, 't was my patron spoke abrupt,
 In altered guise. "Young man, can it be true
 "That after all your promise of sound fruit,
 "You have kept away from Countess young or old
 "And gone play truant in church all day long?
 "Are you turning Molinist?" I answered quick:
 "Sir, what if I turned Christian? It might be. 470
 "The fact is, I am troubled in my mind,
 "Beset and pressed hard by some novel thoughts.
 "This your Arezzo is a limited world;
 "There's a strange Pope, — 't is said, a priest who thinks.
 "Rome is the port, you say: to Rome I go.
 "I will live alone, one does so in a crowd,
 "And look into my heart a little." "Lent
 "Ended," — I told friends — "I shall go to Rome."

One evening I was sitting in a muse
 Over the opened "Summa," darkened round
 By the mid-March twilight, thinking how my life 480
 Had shaken under me, — broke short indeed
 And showed the gap 'twixt what is, what should be, —
 And into what abysm the soul may slip,
 Leave aspiration here, achievement there,
 Lacking omnipotence to connect extremes —
 Thinking moreover . . . oh, thinking, if you like,
 How utterly dissociated was I
 A priest and celibate, from the sad strange wife
 Of Guido,—just as an instance to the point,
 Nought more,—how I had a whole store of strengths 490
 Eating into my heart, which craved employ,
 And she, perhaps, need of a finger's help, —
 And yet there was no way in the wide world
 To stretch out mine and so relieve myself, —
 How when the page o' the Summa preached its best,
 Her smile kept glowing out of it, as to mock
 The silence we could break by no one word, —

end at tage hen og spise ærkebiskoppens hortulaner,*
fordøje hans vittigheder. Lykkeligvis er det snart fastetid.
Den der gider, kan finde mig på min bænk 460
i Pievekirken, i det mindste trofast overfor denne tro —
nemlig aldrig mere at skrive en canzonet.”

Så næste uge var det, min velynder med ændret holdning
brysk sagde til mig: „Unge mand, kan det være sandt,
at efter alle disse løfter om sunde frugter,
er du blevet væk fra både den unge og gamle grevinde
og skulker i kirken hele dagen?
Er du blevet molinist?” Jeg svarede hurtigt:
„Herre, hvad hvis jeg nu var blevet kristen? Det kunne være. 470
Sagen er, at jeg har været bekymret,
plaget og presset hårdt af nogle nye tanker.
Dette Deres Arezzo er en begrænset verden;
Der er en ejendommelig pave, — en præst der tænker,†
siger det. Rom er havnen, siger De, så jeg tager til Rom.
Jeg vil leve alene, det gør man i menneskemængden,
og se ind i mit hjerte en stund.” Fastetiden
er slut.” — Jeg har sagt det til mine venner — „jeg vil drage til Rom.”

En aften sad jeg og mediterede over den
åbnede ‘Summa’, medens midt-marts’ ‡
skumring omgav mig, og tænkte på, hvordan mit liv 480
havde vaklet under mig, — i sandhed standset,
og vist svælget mellem det, der er og det, der burde være, —
og de afgrunde sjælen kan styrte ned i,
hvor den efterlader stræben hér og præstation dér,
idet den manglede almagt til at forbinde yderpunkterne —
tænkte endvidere . . . oh, tænkte over, hvis man vil,
hvor fuldstændigt jeg, en præst og i cølibat, var adskilt
fra Guidos sælsomt bedrøvede hustru, —
dette blot som et eksempel på min pointe,
intet andet, — hvordan jeg havde et helt lager af kræfter, 490
ædende sig ind i mit hjerte, der krævede handling,
og hun, måske, havde brug for en fingers hjælp, —
og dog fandtes der i hele den vide verden ingen måde,
hvorpå jeg kunne strække min ud og således hjælpe mig selv, —
hvoran når Summaens sider prædikede sit bedste,
hendes smil blev ved med at gløde ud af den, som for at spotte
tavsheden, vi ikke kunne bryde med et eneste ord, —

* hortulan: en spurvefugl af gråspurvestørrelse.

† ejendommelig pave: Innocens XII, mindre verdslig end paverne ellers var (Ohio).

‡ ‘Summa’: Thomas Aquinas hovedværk, *Summa Theologica*.

There came a tap without the chamber-door,
 And a whisper; when I bade who tapped speak out.
 And, in obedience to my summons, last
 500
 In glided a masked muffled mystery,
 Laid lightly a letter on the opened book,
 Then stood with folded arms and foot demure,
 Pointing as if to mark the minutes' flight.

I took the letter, read to the effect
 That she, I lately flung the comfits to,
 Had a warm heart to give me in exchange,
 And gave it, — loved me and confessed it thus,
 And bade me render thanks by word of mouth,
 510
 Going that night to such a side o' the house
 Where the small terrace overhangs a street
 Blind and deserted, not the street in front:
 Her husband being away, the surly patch,
 At his villa of Vittiano.

"And you?" — I asked:
 "What may you be?" "Count Guido's kind of maid —
 "Most of us have two functions in his house.
 "We all hate him, the lady suffers much,
 "'T is just we show compassion, furnish help,
 "Specially since her choice is fixed so well.
 "What answer may I bring to cheer the sweet
 520
 "Pompilia?"

Then I took a pen and wrote
 "No more of this! That you are fair, I know:
 "But other thoughts now occupy my mind.
 "I should not thus have played the insensible
 "Once on a time. What made you, — may one ask, —
 "Marry your hideous husband? 'T was a fault,
 "And now you taste the fruit of it. Farewell."

"There!" smiled I as she snatched it and was gone—
 "There, let the jealous miscreant, — Guido's self,
 "Whose mean soul grins through this transparent trick, —
 530
 "Be baulked so far, defrauded of his aim!
 "What fund of satisfaction to the knave,
 "Had I kicked this his messenger down stairs,
 "Trussed to the middle of her impudence,
 "And set his heart at ease so! No, indeed!
 "There's the reply which he shall turn and twist
 "At pleasure, snuff at till his brain grow drunk,

da der lød en banken på døren til mit værelse
 og en hvisken, idet jeg bad den bankende give sig til kende.
 Og lydig mod min befaling, kom endelig 500
 et maskeret indhyllet mysterium glidende ind,
 lagde uden videre et brev på den åbnede bog,
 stod så med folde arme og beskeden holdning,
 mens hun pegede som for at markere minuttersnes flugt.

Jeg tog brevet og læste, at hende,
 som jeg for nylig havde kastet konfekt hen til,
 havde et varmt hjerte at give mig til gengæld
 og gav det, — elskede mig og bekendte det således
 og bad mig overbringe hende min tak med talte ord,
 idet hun om aftenen ville befinde sig på siden af huset, 510
 hvor den lille terrasse hænger ud over gaden,
 der er blind og forladt, ikke gaden foran.
 Hendes mand, den gnavpotte, ville ikke være hjemme,
 men borte i sin villa i Vittiano.

„Og du?” — spurgte jeg:
 „Hvem er du?” „En tjenestepige af Grev Guidos slags —
 de fleste af os har to funktioner i hans hus.
 Vi hader ham alle sammen, fruén lider meget,
 det er kun rimeligt, at vi viser medfølelse, yder hjælp,
 især da hun har foretaget så godt et valg.
 Hvilket svar må jeg bringe med tilbage til at opmuntre 520
 den søde Pompilia?”

Så tog jeg en pen og skrev:
 „Ikke mere af dette! At De er skøn, ved jeg,
 men andre tanker optager mig nu.
 Jeg burde ikke således have spillet den ufølsomme
 tidligere i mit liv. Hvad fik Dem, — kunne man spørge, —
 til at gifte Dem med Deres afskyelige mand? Det var en fejl,
 nu smager De frugterne af den. Farvel.”

„Der!” smilede jeg, da hun snuppede det og gik —
 „Der, lad den jaloux skurk, Guido selv,
 hvis lave sjæl griner gennem det gennemskuelige kneb, — 530
 være stoppet så langt, franarret sit mål!
 Hvilken skat af tilfredsstillelse for slynglen,
 hvis jeg havde sparket dette hans sendebud ned af trappen,
 bundet sammen midt i hendes uforskammethed,
 og således beroliget hans hjerte! Nej, sandelig!
 Der er svaret, som han skal vende og dreje
 efter behag, snuse til indtil hans hjerne bliver beruset,

"As the bear does when he finds a scented glove
 "That puzzles him, — a hand and yet no hand,
 "Of other perfume than his own foul paw! 540
 "Last month, I had doubtless chosen to play the dupe,
 "Accepted the mock-invitation, kept
 "The sham appointment, cudgel beneath cloak,
 "Prepared myself to pull the appointer's self
 "Out of the window from his hiding-place
 "Behind the gown of this part-messenger
 "Part-mistress who would personate the wife.
 "Such had seemed once a jest permissible:
 "Now I am not i' the mood."

Back next morn brought

The messenger, a second letter in hand. 550
 "You are cruel, Thyrsis, and Myrtilla moans
 "Neglected but adores you, makes request
 "For mercy: why is it you dare not come?
 "Such virtue is scarce natural to your age.
 "You must love someone else; I hear you do,
 "The Baron's daughter or the Advocate's wife,
 "Or both, — all's one, would you make me the third —
 "I take the crumbs from table gratefully
 "Nor grudge who feasts there. 'Faith, I blush and blaze!
 "Yet if I break all bounds, there's reason sure. 560
 "Are you determinedly bent on Rome?
 "I am wretched here, a monster tortures me:
 "Carry me with you! Come and say you will!
 "Concert this very evening! Do not write!
 "I am ever at the window of my room
 "Over the terrace, at the Ave. Come!"

I questioned — lifting half the woman's mask
 To let her smile loose. "So, you gave my line
 "To the merry lady?" "She kissed off the wax,
 "And put what paper was not kissed away, 570
 "In her bosom to go burn: but merry, no!
 "She wept all night when evening brought no friend,
 "Alone, the unkind missive at her breast;
 "Thus Philomel, the thorn at her breast too,
 "Sings" . . . "Writes this second letter?" "Even so!
 "Then she may peep at vespers forth?" — "What risk
 "Do we run o' the husband?" — "Ah,—no risk at all!
 "He is more stupid even than jealous. Ah —

som bjørnen gør, når den finder en handske med en lugt,
 der forvirrer den, — en hånd, og dog ikke en hånd,
 med en anden lugt end hans egen snavsede lab! 540
 Sidste måned, havde jeg sandsynligvis valgt at spille narren,
 accepteret den fingerede indbydelse,
 holdt humbugaftale med en knippel under kappen,
 forberedt mig på at trække afsenderen selv
 ud af vinduet fra hans gemmested
 bagved kjolen på denne kvinde, halvt sendebud
 halvt elskerinde, der ville optræde som hustruen.
 Noget sådant havde engang syntes blot en tilladelig spøg.
 Nu er jeg ikke i humør til det.”

Næste morgen bragte

sendebuddet, med et nyt brev i hånden: 550
 „De er grusom, Tyrsis, Myrtilla sørger*
 afvist, men forguder Dem, beder om
 nåde: hvorfor vover I ikke at komme?
 Sådan dydighed er næppe naturlig i Deres alder.
 De må elske en anden; jeg hører, at De gør det,
 baronens datter eller advokatens kone, eller begge, —
 det er ligegyldigt, blot De vil lade mig blive den tredje —
 jeg tager taknemmeligt krummerne fra bordet, klager heller
 ikke over hvem, der fester der. Ved min tro, jeg blusser og brænder!
 Dog hvis jeg bryder alle bånd, er der en virkelig grund. 560
 Er De fast besluttet på Rom?
 Jeg har det elendigt her, et uhyre piner mig,
 tag mig med Dem! Kom og sig De vil!
 Lad os planlægge nu i aften! Skriv ikke!
 Jeg er ved vinduet i mit værelse
 over terrassen, ved aftenringningen. Kom!”

Jeg spurgte — mens jeg halvt løftede hendes maske
 for at slippe hendes smil løs. — „Så du gav min besked
 til den glade dame?” „Hun kyssede voksen af
 og stak det af papiret, som ikke var kysset væk, 570
 ind på sin barm for at få det til brænde, men glad, nej!
 Hun græd hele natten, da aftenen ikke bragte nogen ven,
 alene, med det uvenlige brev ved sit bryst;
 således synger Filomele, også med tornen i sit bryst†
 . . . „Og skriver dette andet brev?” „Ja, vil De ikke svarer,
 så hun kan se frem til aftenmessen?” — „Hvilken risiko
 løber vi med hensyn til ægtemanden? — „Åh, slet ingen!
 Han er endnu dummere end jaloux.” „Åh —

* Tyrsis og Myrtilla: traditionelle navne i hyrdedigtningen.

† Filomele: nattergalen melankolske sang var forårsaget af en torn i dens bryst ifølge en legende.

"That was the reason? Why, the man's away!
 "Beside, his bugbear is that friend of yours, 580
 "Fat little Canon Conti. He fears him,
 "How should he dream of you? I told you truth:
 "He goes to the villa at Vittiano — 't is
 "The time when Spring-sap rises in the vine —
 "Spends the night there. And then his wife's a child:
 "Does he think a child outwits him? A mere child:
 "Yet so full grown, a dish for any duke.
 "Don't quarrel longer with such cates, but come!"

I wrote "In vain do you solicit me.
 "I am a priest: and you are wedded wife, 590
 "Whatever kind of brute your husband prove.
 "I have scruples, in short. Yet should you really show
 "Sign at the window . . . but nay, best be good!
 "My thoughts are elsewhere," "Take her that!"
 "Again

"Let the incarnate meanness, cheat and spy,
 "Mean to the marrow of him, make his heart
 "His food, anticipate hell's worm once more!
 "Let him watch shivering at the window — ay,
 "And let this hybrid, this his light-of-love
 "And lackey-of-lies, — a sage economy, — 600
 "Paid with embracings for the rank brass coin, —
 "Let her report and make him chuckle o'er
 "The break-down of my resolution now,
 "And lour at disappointment in good time!
 "— So tantalize and so enrage by turns,
 "Until the two fall each on the other like
 "Two famished spiders, as the coveted fly
 "That toys long, leaves their net and them at last!"

And so the missives followed thick and fast
 For a month, say, — I still came at every turn 610
 On the soft sly adder, endlong 'neath my tread.
 I was met i' the street, made sign to in the church,
 A slip was found i' the door-sill, scribbled word
 'Twixt page and page o' the prayer-book in my place.
 A crumpled thing dropped even before my feet,
 Pushed through the blind, above the terrace-rail,
 As I passed, by day, the very window once.
 And ever from corners would be peering up
 The messenger, with the self-same demand
 "Obdurate still, no flesh but adamant? 620
 "Nothing to cure the wound, assuage the throe

det var grunden?” „Jamen, manden er borte!
 For øvrigt er hans bussemand hin ven af Deres, 580
 lille tykke kannik Conti. Han frygter ham,
 hvordan skulle han komme til at tænke på Dem? Jeg fortalte Dem
 sandheden: han tager til villaen i Vittiano. — Det er på
 denne tid, forårssaften stiger op i vinstokkene —
 han tilbringer natten der. Og så er hans kone et barn.
 Tror han, at et barn kan overliste ham? Et rent barn:
 dog så fuldvoksen, en ret for enhver hertug.
 Gør ikke længere ophævelser over sådanne lækkerier, men kom!”

Jeg skrev: „Forgæves anmoder De mig.
 Jeg er præst, og De en gift kvinde 590
 uanset hvilket dyr, Deres mand er.
 Jeg har betænkeligheder, kort sagt. Dog, skulle De virkelig
 give tegn ved vinduet . . . men nej, bedre at være god!
 Mine tanker er andetsteds.” „Giv hende dette!”

Lad igen

den inkarnerede gemenhed snyde og spionere,
 gemen helt ind til marven, gøre hans hjerte
 til hans føde, foregribe helvedets orm endnu engang!
 Lad ham holde vagt, skælvende ved vinduet — ja,
 og lad denne hybrid, denne hans maitresse
 og løgnelakaj — en klog besparelse, — 600
 betalt med omfavnelser for lurvet messingmønt, —
 lad hende aflægge rapport og få ham til at småle over,
 at min modstand nu er nedbrudt,
 og i god tid skule ad skuffelsen!
 — og på denne måde pines og rase på skift,
 indtil de to falder på hinanden ligesom
 to udhungrede edderkopper, idet den begærede flue,
 som leger længe, forlader deres spind og dem til sidst!”

I en måneds tid, eller der omkring, fulgte nu brevene
 hurtigt efter hinanden, — jeg traf stadigvæk ved enhver 610
 drejning den bløde snu hugorm, på langs under mit fodtrin.
 Jeg blev antruffet på gaden, gjort tegn til i kirken,
 en seddel blev fundet på dørtærsklen, nedkradsede ord
 mellem siderne i bønnebogen på min plads.
 Endog en sammenkrøllet genstand dumpet lige for mine fødder
 skubbet gennem persiennen oven over terasserækværket,
 da jeg en dag gik forbi vinduet.

Og vedvarende ville budbringeren dukke frem fra
 gadehjørner, med det selvsamme spørgsmål:
 „Stadigvæk stædig, ikke kød, men klippe? 620
 Intet til at helbrede såret, hindre kvalen hos

"O' the sweetest lamb that ever loved a bear?"
 And ever my one answer in one tone —
 "Go your ways, temptress! Let a priest read, pray,
 "Unplagued of vain talk, visions not for him!
 "In the end, you'll have your will and ruin me!"

One day, a variation: thus I read:
 "You have gained little by timidity.
 "My husband has found out my love at length,
 "Sees cousin Conti was the stalking-horse, 630
 "And you the game he covered, poor fat soul!
 "My husband is a formidable foe,
 "Will stick at nothing to destroy you. Stand
 "Prepared, or better, run till you reach Rome!
 "I bade you visit me, when the last place
 "My tyrant would have turned suspicious at,
 "Or cared to seek you in, was . . . why say, where?
 "But now all's changed: beside, the season's past
 "At the villa, — wants the master's eye no more.
 "Anyhow, I beseech you, stay away 640
 "From the window! He might well be posted there."

I wrote — "You raise my courage, or call up
 "My curiosity, who am but man.
 "Tell him he owns the palace, not the street
 "Under — that's his and yours and mine alike.
 "If it should please me pad the path this eve,
 "Guido will have two troubles, first to get
 "Into a rage and then get out again.
 "Be cautious, though: at the Ave!"

You of the Court!

When I stood question here and reached this point 650
 O' the narrative, — search notes and see and say
 If someone did not interpose with smile
 And sneer, "And prithee why so confident
 "That the husband must, of all needs, not the wife,
 "Fabricate thus, — what if the lady loved?
 "What if she wrote the letters?"

Learned Sir,

I told you there's a picture in our church.
 Well, if a low-browed verger sidled up
 Bringing me, like a blotch, on his prod's point,
 A transfixed scorpion, let the reptile writhe, 660
 And then said "See a thing that Rafael made —
 "This venom issued from Madonna's mouth!"
 I should reply, "Rather, the soul of you

det kærester lam, der nogensinde elskede en bjørn?”
 Og altid var mit svar i det samme i det samme tonefald — :
 „Gå din vej fristerske! Lad en præst læse, bede
 uplaget af tom snak, syner der ikke er for ham!
 Til sidst vil du få din vilje og ødelægge mig!”

En dag var der en variation: således læste jeg:
 „De har opnået lidet ved frygtsomhed,
 min mand har langt om længe opdaget min kærlighed,
 ser, at fætter Conti var lokkehesten, 630
 og I byttet han var dække for, stakkels tykke fyr!
 Min mand er en frygtelig fjende,
 vil afholde sig fra intet for at ødelægge Dem. Vær
 beredt eller bedre, løb til I når Rom!
 Jeg bad Dem besøge mig, da det sidste sted
 min tyrann ville have rette sin mistanke mod
 eller gidet lede efter Dem i . . . ja, hvor er det?
 Men nu er alt forandret: endvidere er sæsonen forbi
 ved villaen, — man behøver ikke længere chefens øje.
 Under alle omstændigheder, jeg bønfaller Dem, hold 640
 Dem borte fra vinduet! Han kan have anbragt sig der.”

Jeg skrev —: „De vækker mit mod eller pirrer
 min nysgerrighed, jeg er dog kun en mand.
 Sig til ham, at han ejer paladset, men ikke gaden
 neden for — den er hans og Deres og min i lige grad.
 Hvis det skulle behage mig at trave en tur på stien i aften,
 vil Guido få to plager, nemlig
 at fare i flint og fare ud igen.
 Dog vær forsigtig: ved aftensangen!”

I rettens mænd!

Da jeg blev forhørt her og nåede dette punkt 650
 i fortællingen, — undersøg jeres noter og sig mig,
 om ikke nogen med et spotsk smil indskød:
 „Og om jeg må be’, hvorfor så sikker på,
 at det nødvendigvis måtte være ægte manden, ikke hans kone,
 der fremstillede disse, — hvad hvis damen nærrede kærlighed?
 Hvad om hun skrev brevene?”

Lærde hr.,

jeg fortalte jer, at der er et billede i kirken.
 Nå, hvis en lavpandet kirketjener nærmede sig
 og bragte mig, ligesom en klat på spidsen af hans pigstav,
 en gennemboet skorpion, lod krybet vride sig 660
 og så sagde: „Se hvad Rafael har lavet —
 dette giftige kryb kom ud af Madonnas mund!”
 Ville jeg svare: „Snarere er det noget

"Has issued from your body, like from like,
 "By way of the ordure-corner!"

But no less,

I tired of the same long black teasing lie
 Obtruded thus at every turn; the pest
 Was far too near the picture, anyhow:
 One does Madonna service, making clowns
 Remove their dung-heap from the sacristy.
 "I will to the window, as he tempts," said I:
 "Yes, whom the easy love has failed allure,
 "This new bait of adventure tempts, — thinks he.
 "Though the imprisoned lady keeps afar,
 "There will they lie in ambush, heads alert,
 "Kith, kin, and Count mustered to bite my heel.
 "No mother nor brother viper of the brood
 "Shall scuttle off without the instructive bruise!"

670

So I went: crossed street and street: "The next street's turn,
 "I stand beneath the terrace, see, above,
 "The black of the ambush-window. Then, in place
 "Of hand's throw of soft prelude over lute,
 "And cough that clears way for the ditty last," —
 I began to laugh already — "he will have
 "'Out of the hole you hide in, on to the front,
 "'Count Guido Franceschini, show yourself!
 "'Hear what a man thinks of a thing like you,
 "'And after, take this foulness in your face!"

680

The words lay living on my lip, I made
 The one-turn more — and there at the window stood,
 Framed in its black square length, with lamp in hand,
 Pompilia; the same great, grave, grievful air
 As stands i' the dusk, on altar that I know,
 Left alone with one moonbeam in her cell,
 Our Lady of all the Sorrows. Ere I knelt —
 Assured myself that she was flesh and blood —
 She had looked one look and vanished.

690

I thought — "Just so:

"It was herself, they have set her there to watch —
 "Stationed to see some wedding band go by,
 "On fair pretence that she must bless the bride,
 "Or wait some funeral with friends wind past,
 "And crave peace for the corpse that claims its due.
 "She never dreams they used her for a snare,

700

din sjæl har udsondret fra din krop
i defækationshjørnet, lige fra lige!"

Men ikke desto mindre
blev jeg træt af den samme langvarige drillende afskyelige løgn,
således pånødet hvert andet øjeblik; i hvert fald
var skadedyret alt for tæt på billedet.
Man gør Madonna sin tjeneste, får bondekarle
til at fjerne deres møgbunker fra sakristiet. 670
„Jeg vil gå hen til vinduet, som han frister med," sagde jeg:
„Ja, den, som den lette kærlighed ikke har været i stand til at lokke,
frister denne nye madding til et eventyr, — tænker han.
Skønt den indespærrede dame holder sig langt væk,
vil de ligge dér i baghold, årvågne,
slægt, venner, og greven mønstret til at bide i min hæl.
Hverken kuldets moder- eller broderhugorm
skal stikke af uden det belærende slag!"

Så jeg tog afsted. Krydsede gade efter gade: „Efter næste
drejning står jeg under terrassen, ser, ovenover, 680
bagholdsvinduets mørke. Så i stedet for
en hånd der spiller et stille præludie på lutten
og hoste, som renser vejen før sidste vise," —
jeg begyndte allerede at le, — „han skal få
'ud af det hul du gemmer dig i, kom frit frem
grev Guido Franceschini, frem i lyset!
Hør hvad en mand tænker om sådan én som dig,
og bagefter, tag denne uhumskehed lige i ansigtet!" **

Ordene lå levende på min læbe, jeg foretog
den sidste drejning — og dér ved vinduet stod, 690
indrammet i den sorte aflange firkant, med lyset i hånd,
Pompilia; den samme højtidelige, alvorlige sorgfulde mine,
som står i skumringen på altret, jeg kender,
ladt alene med en månestråle i sin celle,
Vor Frue for alle sorger. Før jeg knælte —
overbevist om, at hun var af kød og blod — havde
hun set én gang på mig og var så forsvundet.

Jeg tænkte: „Netop sådan,
det var hende selv, de havde sat til at holde udkig —
stod der for at se et brullupsselskab drage forbi,
med det hæderlige påskud, at hun måtte velsigne bruden eller 700
venter på et begravelsesoptog med venner, der bugter sig forbi
og beder om fred for liget, der kræver, hvad der tilkommer det.
Hun forestiller sig ikke, at de har brugt hende som snare,

* Han vil rense halsen l. 683, ikke for at synge, men for at spytte Guido i ansigtet (Clarendon).

"And now withdraw the bait has served its turn.
 "Well done, the husband, who shall fare the worse!"
 And on my lip again was — "Out with thee,
 "Guido!" When all at once she re-appeared;
 But, this time, on the terrace overhead,
 So close above me, she could almost touch
 My head if she bent down; and she did bend,
 While I stood still as stone, all eye, all ear. 710

She began — "You have sent me letters, Sir:
 "I have read none, I can neither read nor write;
 "But she you gave them to, a woman here,
 "One of the people in whose power I am,
 "Partly explained their sense, I think, to me
 "Obliged to listen while she inculcates
 "That you, a priest, can dare love me, a wife,
 "Desire to live or die as I shall bid,
 "(She makes me listen if I will or no) 720
 "Because you saw my face a single time.
 "It cannot be she says the thing you mean;
 "Such wickedness were deadly to us both:
 "But good true love would help me now so much —
 "I tell myself, you may mean good and true.
 "You offer me, I seem to understand,
 "Because I am in poverty and starve,
 "Much money, where one piece would save my life.
 "The silver cup upon the altar-cloth
 "Is neither yours to give nor mine to take; 730
 "But I might take one bit of bread therefrom,
 "Since I am starving, and return the rest,
 "Yet do no harm: this is my very case.
 "I am in that strait, I may not dare abstain
 "From so much of assistance as would bring
 "The guilt of theft on neither you nor me;
 "But no superfluous particle of aid.
 "I think, if you will let me state my case,
 "Even had you been so fancy-fevered here,
 "Not your sound self, you must grow healthy now — 740
 "Care only to bestow what I can take.
 "That it is only you in the wide world,
 "Knowing me nor in thought nor word nor deed,
 "Who, all unprompted save by your own heart,
 "Come proffering assistance now, — were strange
 "But that my whole life is so strange: as strange

og nu trækker maddingen tilbage, da den har tjent sit formål.
 Godt gjort af ægtemanden, som skal lide det værste!”
 Og på mine læber var atter: — „Ud med dig
 Guido!” Da hun med ét igen kom til syne;
 men denne gang på terrassen ovenpå,
 så tæt over mig, at hun næsten kunne røre
 mit hoved, hvis hun bøjede sig, og hun bøjede sig,
 mens jeg stod stille som en sten, helt øje, helt øre.

710

Hun begyndte: — „De har sendt mig breve, hr.
 Jeg har ikke læst nogen af dem, jeg kan hverken læse eller skrive;
 men hende De gav dem til, en kvinde herfra,
 en af de personer, i hvis magt jeg er,
 har delvist forklaret deres indhold, tror jeg, til mig,
 forpligtet til at lytte, mens hun indskærper,
 at De, en præst, kan vove at elske mig, en gift kvinde,
 ønsker at leve eller dø, som jeg byder,
 (hun får mig til at lytte, uanset om jeg vil det eller ikke)
 fordi De har set mit ansigt en enkelt gang.

720

Det kan ikke passe, at hun siger det, De mener;
 sådan ugudelighed ville være ødelæggende for os begge,
 men god sund kærlighed ville nu hjælpe mig meget —
 jeg sige til mig selv, De kan mene noget godt og ærligt.
 De tilbyder mig, så vidt jeg har forstået,
 fordi jeg er fattig og lider nød, mange penge,
 hvor et enkelt pengestykke ville redde mit liv.

Sølvskålen på alterdugen er hverken
 Deres at give eller min at modtage;
 men jeg kunne tage en enkelt bid brød derfra,
 da jeg sulter, og levere resten tilbage
 og dog ikke gøre skade: sådan er min stilling.

730

Jeg er den grad i knibe, at jeg måske ikke vover at afholde
 mig fra så megen hjælp, som hverken ville bringe
 skylden for tyveri på Dem eller mig;
 men ingen overflødig af hjælp.*

Jeg tror, hvis De vil lade mig forklare min stilling,
 selv om De kun var et febersyn her
 og ikke Deres rigtige selv, må De forbedre Dem nu —
 bryd Dem kun om at skænke mig det, jeg kan modtage.

740

At det kun er Dem i hele den vide verden,
 uden at kende mig hverken i tanke eller ord eller handling,
 som, tilskyndet af intet andet end Deres eget gode hjerte,
 kommer og tilbyder mig hjælp nu, — ville være mærkeligt,
 var det ikke fordi, hele min tilværelse er så mærkelig. Ligesom

* ‘Hun vil gerne have hjælp, men ikke hvis den er forbundet med kriminalitet’.

"It is, my husband whom I have not wronged
 "Should hate and harm me. For his own soul's sake,
 "Hinder the harm! But there is something more,
 "And that the strangest: it has got to be 750
 "Somehow for my sake too, and yet not mine,
 "— This is a riddle — for some kind of sake
 "Not any clearer to myself than you,
 "And yet as certain as that I draw breath, —
 "I would fain live, not die — oh no, not die!
 "My case is, I was dwelling happily
 "At Rome with those dear Comparini, called
 "Father and mother to me; when at once
 "I found I had become Count Guido's wife:
 "Who then, not waiting for a moment, changed 760
 "Into a fury of fire, if once he was
 "Merely a man: his face threw fire at mine,
 "He laid a hand on me that burned all peace,
 "All joy, all hope, and last all fear away,
 "Dipping the bough of life, so pleasant once,
 "In fire which shrivelled leaf and bud alike,
 "Burning not only present life but past,
 "Which you might think was safe beyond his reach.
 "He reached it, though, since that beloved pair,
 "My father once, my mother all those years, 770
 "That loved me so, now say I dreamed a dream
 "And bid me wake, henceforth no child of theirs,
 "Never in all the time their child at all.
 "Do you understand? I cannot: yet so it is.
 "Just so I say of you that proffer help:
 "I cannot understand what prompts your soul,
 "I simply needs must see that it is so,
 "Only one strange and wonderful thing more.
 "They came here with me, those two dear ones, kept
 "All the old love up, till my husband, till 780
 "His people here so tortured them, they fled.
 "And now, is it because I grow in flesh
 "And spirit one with him their torturer,
 "That they, renouncing him, must cast off me?
 "If I were graced by God to have a child,
 "Could I one day deny God graced me so?
 "Then, since my husband hates me, I shall break
 "No law that reigns in this fell house of hate,
 "By using — letting have effect so much

det er mærkeligt, at min mand, som jeg ikke har forurettet
 skulle hade og gøre mig fortræd. For hans egen skyld,
 stands ham i at gøre skade. Med der er noget mere,
 og det er det mærkeligste: det må på en måde også 750
 være for min skyld og dog ikke for min skyld.
 — Dette er en gåde — for en eller anden slags skyld,*
 der ikke tydeligere for mig end for Dem
 og dog lige så sikker, som at jeg trækker vejret, —
 jeg vil gerne leve, ikke dø — åh nej, ikke dø!
 Det forholder sig sådan, at jeg boede lykkeligt
 i Rom hos de kære Comparini, som kaldte sig
 min far og mor; da jeg pludseligt
 opdagede, jeg var grev Guidos hustru;
 som derefter uden anledning forvandlet sig 760
 til en rasende dæmon, hvis han da nogensinde
 blot var en mand. Hans ansigt sendt ild mod mit,
 han lagde en hånd på mig, som brændte al fred,
 al glæde, alt håb og til sidst al angst bort;
 dyppe livets gren, så behagelig engang,
 i en ild, der visnede blad og knop i lige grad,
 brændte ikke kun det nærværende liv, men også det fortidige,
 som man kunne tro var sikkert uden for hans rækkevidde.
 Dog nåede han det, eftersom dette højtelskede par,
 min far engang, min mor alle disse år 770
 som elskede mig sådan, nu siger jeg drømte en drøm og
 befaler mig at vågne, at jeg for fremtiden ikke længere er deres barn,
 aldrig har været deres barn overhovedet.
 Forstår De det? Jeg kan ikke, dog sådan er det.
 Sådan siger jeg også om Dem, som tilbyder at hjælpe.
 Jeg kan ikke forstå, hvad der tilskynder Deres sjæl,
 jeg har ganske enkelt brug for at forstå, at det er sådan,
 kun en mærkelig og forunderlig ting mere.
 De kom her sammen med mig, de to kære mennesker, bevarede
 al den gamle kærlighed, indtil min mand, indtil 780
 hans folk i den grad pinte dem, så de flygtede.
 Og nu, er det fordi jeg bliver til ét i kød og
 ånd med ham, deres torturbøddel,
 at de, idet de afsværger ham, må forstøde mig?
 Hvis Gud begunstigede mig med et barn, kunne jeg
 en dag så benægte, at Gud viste mig denne nåde?
 Thi eftersom min mand hader mig, vil jeg ikke
 bryde nogen lov, der hersker i dette frygtelige hadets hus,
 ved at bruge — ved at lade hadets virke netop så meget,

---

* Pompilia er her ca. halvandet måned henne (Clarendon).

"Of hate as hides me from that whole of hate 790
 "Would take my life which I want and must have —
 "Just as I take from your excess of love
 "Enough to save my life with, all I need.
 "The Archbishop said to murder me were sin:
 "My leaving Guido were a kind of death
 "With no sin, — more death, he must answer for.
 "Hear now what death to him and life to you
 "I wish to pay and owe. Take me to Rome!
 "You go to Rome, the servant makes me hear.
 "Take me as you would take a dog, I think, 800
 "Masterless left for strangers to maltreat:
 "Take me home like that — leave me in the house
 "Where the father and the mother are; and soon
 "They'll come to know and call me by my name,
 "Their child once more, since child I am, for all
 "They now forget me, which is the worst o' the dream —
 "And the way to end dreams is to break them, stand,
 "Walk, go: then help me to stand, walk and go!
 "The Governor said the strong should help the weak:
 "You know how weak the strongest women are. 810
 "How could I find my way there by myself?
 "I cannot even call out, make them hear —
 "Just as in dreams: I have tried and proved the fact.
 "I have told this story and more to good great men,
 "The Archbishop and the Governor: they smiled.
 "'Stop your mouth, fair one!' — presently they frowned,
 "'Get you gone, disengage you from our feet!'
 "I went in my despair to an old priest,
 "Only a friar, no great man like these two,
 "But good, the Augustinian, people name 820
 "Romano, — he confessed me two months since:
 "He fears God, why then needs he fear the world?
 "And when he questioned how it came about
 "That I was found in danger of a sin —
 "Despair of any help from providence, —
 "'Since, though your husband outrage you,' said he,
 "'That is a case too common, the wives die
 "'Or live, but do not sin so deep as this' —
 "Then I told — what I never will tell you —
 "How, worse than husband's hate, I had to bear 830
 "The love, — soliciting to shame called love, —

at det beskytter mig for hele hadet, hvilket 790
 ville tage mit liv, som jeg ønsker og må have —
 ligesom jeg tager fra Deres overskud af kærlighed
 nok til at frelse mit liv, alt hvad jeg behøver.
 Ærkebiskoppen sagde at myrde mig ville være en synd,
 at forlod jeg Guido ville det være en slags død
 uden synd, — mere død end det, da må han svarer for det.*
 Hør nu hvilken død til ham og liv til Dem,
 jeg ønsker at betale og være skyldig. Tag mig med til Rom!
 De tager til Rom, hører jeg fra tjenestefolkene.
 Tag mig med, som De ville have taget en hund med, tænker jeg, 800
 herreløs efterladt til fremmede til at mishandle.
 Bring mig hjem, bare sådan — efterlad mig i huset,
 hvor min far og mor er; og snart
 vil de vide besked og kalde mig ved navn,
 atter deres barn, for et barn er jeg, til trods for
 de nu glemmer mig, det er det værste ved drømmen —
 og måden at få drømme til at slutte på er ved at bryde dem, stå,
 gå, tag afsted: hjælp så mig med at stå, gå og tage af sted!
 Guvernøren sagde, at de stærke burde hjælpe de svage.
 De ved hvor svag den stærkeste kvinde er. 810
 Hvordan kunne jeg finde vej derhen af mig selv?
 Jeg kan ikke engang råbe, få dem til at høre —
 ligesom i drømme: jeg har prøvet og bevist det er rigtigt.
 Jeg har fortalt store gode mænd denne historie og mere til,
 til ærkebiskoppen og guvernøren. De smilede.
 'Stands din mund, skønne!' — lidt efter sagde de vredt:
 'Forsvind så med dig, slip vores fødder!'
 I min fortvivelse henvendte jeg mig til en gammel præst,
 kun en munk, ingen stor mand som de to,
 men god, augustineren som folk kalder 820
 Romano, — han modtog mit skriftemål for to måneder siden.
 Han frygter Gud, hvorfor behøver han så frygte verden?
 Og da han spurgte, hvordan det kunne lade sig gøre,
 at jeg var i fare for at begå en synd —
 at jeg opgav ethvert håb om hjælp af forsynet: —
 'Thi, skønt din mand er voldelig mod dig,' sagde han
 er dette alt for almindeligt, hustruerne dør
 eller lever, men synder ikke så dybt som dette' —[†]
 så fortalte jeg — hvad jeg aldrig vil fortælle Dem —
 hvordan jeg, værre end ægtemandens had, måtte udholde 830
 kærligheden, — blev opfordret til skændighed kaldet kærlighed, —

* For Guido ville hun være som død, hvis hun forlod ham, en død hvor han ville være syndfri. Derimod, hvis han slog hende ihjel, måtte han svarer for det (Cook).

[†] synder ikke så dybt: nemlig at forlade deres ægtemænd.

"Of his brother, — the young idle priest i' the house
 "With only the devil to meet there. 'This is grave —
 " 'Yes, we must interfere: I counsel, — write
 " 'To those who used to be your parents once,
 " 'Of dangers here, bid them convey you hence!'
 " 'But,' said I, 'when I neither read nor write?'
 "Then he took pity and promised 'I will write.'
 "If he did so, — why, they are dumb or dead:
 "Either they give no credit to the tale, 840
 "Or else, wrapped wholly up in their own joy
 "Of such escape, they care not who cries, still
 "I' the clutches. Anyhow, no word arrives.
 "All such extravagance and dreadfulness
 "Seems incident to dreaming, cured one way, —
 "Wake me! The letter I received this morn,
 "Said — if the woman spoke your very sense —
 " 'You would die for me:' I can believe it now:
 "For now the dream gets to involve yourself.
 "First of all, you seemed wicked and not good, 850
 "In writing me those letters: you came in
 "Like a thief upon me. I this morning said
 "In my extremity, entreat the thief!
 "Try if he have in him no honest touch!
 "A thief might save me from a murderer.
 "'T was a thief said the last kind word to Christ:
 "Christ took the kindness and forgave the theft:
 "And so did I prepare what I now say.
 "But now, that you stand and I see your face,
 "Though you have never uttered word yet, — well, I know, 860
 "Here too has been dream-work, delusion too,
 "And that at no time, you with the eyes here,
 "Ever intended to do wrong by me,
 "Nor wrote such letters therefore. It is false,
 "And you are true, have been true, will be true.
 "To Rome then, — when is it you take me there?
 "Each minute lost is mortal. When? — I ask."

I answered "It shall be when it can be.
 "I will go hence and do your pleasure, find
 "The sure and speedy means of travel, then 870
 "Come back and take you to your friends in Rome.
 "There wants a carriage, money and the rest, —
 "A day's work by to-morrow at this time.
 "How shall I see you and assure escape?"

af hans bror, — den unge dovne præst i huset
 med kun djævelen at møde der. 'Dette er alvorligt —
 ja, vi må gribe ind her. Jeg vil rådføre mig, — skriv
 til dem, som engang var dine forældre,
 om farerne her, bed dem ledsage dig derhen!
 'Men', sagde jeg, 'når jeg hverken kan læse eller skrive?'
 Så fik han medlidenhed med mig og lovede: 'Jeg vil skrive.'
 Hvis han gjorde det, — jamen, så må de være stumme eller døde.
 Enten har de ingen tiltro til historien, 840
 eller også, helt indsvøbt i deres egen glæde over at
 være undsluppet, er de ligeglade med, hvem der skriger
 stadigvæk i kløerne. I hvert fald kommer der ingen ord.
 Alle sådanne urimeligheder og skrækkeligheder
 der synes at tilhøre drømme, kureres kun på en måde, —
 væk mig! Brevet jeg modtog denne morgen
 sagde — hvis kvinden virkelig fortalte, hvad De skrev —
 at 'De ville dø for mig.' Det kan jeg tro nu,
 thi nu begynder drømmen at indbefatte Dem selv.
 Først og fremmest syntes De at være ugudelig og ikke god, 850
 ved at skrive de breve til mig. De kom som en tyv
 over mig. Denne morgen sagde jeg til mig selv
 i min ulykke, bønfald tyven!
 Find ud af, om han ikke har noget ærligt i sig!
 En tyv kunne frelse mig fra en morder.
 Det var en tyv, som sagde det sidste venlige ord til Kristus.
 Kristus modtog venligheden og tilgav tyveriet:
 og således forberedte jeg, hvad jeg siger nu.
 Men nu hvor de står her og jeg kan se Deres ansigt,
 skønt De endnu ikke har ytret et eneste ord, — godt, jeg ved, 860
 at der også her har været drømmearbejde, også blændværk,
 og at De, med de øjne her, på intet tidspunkt
 havde til hensigt at forurette mig
 og derfor heller ikke skrev sådanne breve. Det er usandt,
 og De er oprigtig, har været og vil være oprigtig.
 Til Rom så, — hvornår vil De bringe mig dertil?
 Hvert minut er skæbnesvangert. Hvornår? — spørger jeg."

Jeg svarede: „Det skal ske, når det kan ske.
 Jeg vil gå herfra og gøre som De ønsker, finde
 de sikre og hurtige rejsemidler, dernæst 870
 komme igen og bringe Dem til Deres venner i Rom.
 Der behøves en vogn, penge og det øvrige, —
 en dags arbejde til i morgen ved denne tid.
 Hvordan kan jeg komme til at se Dem og sikre flugten?"

---

* med kun djævelen at møde: 'lediggang er roden til alt ondt'.

She replied, "Pass, to-morrow at this hour.

"If I am at the open window, well:

"If I am absent, drop a handkerchief

"And walk by! I shall see from where I watch,

"And know that all is done. Return next eve,

"And next, and so till we can meet and speak!"

880

"To-morrow at this hour I pass," said I.

She was withdrawn.

Here is another point

I bid you pause at. When I told thus far,

Someone said, subtly, "Here at least was found

"Your confidence in error, — you perceived

"The spirit of the letters, in a sort,

"Had been the lady's, if the body should be

"Supplied by Guido: say, he forged them all!

"Here was the unforged fact — she sent for you,

"Spontaneously elected you to help,

890

"— What men call, loved you: Guido read her mind,

"Gave it expression to assure the world

"The case was just as he foresaw: he wrote,

"She spoke."

Sirs, that first simile serves still, —

That falsehood of a scorpion hatched, I say,

Nowhere i' the world but in Madonna's mouth.

Go on! Suppose, that falsehood foiled, next eve

Pictured Madonna raised her painted hand,

Fixed the face Rafael bent above the Babe,

On my face as I flung me at her feet:

900

Such miracle vouchsafed and manifest,

Would that prove the first lying tale was true?

Pompilia spoke, and I at once received,

Accepted my own fact, my miracle

Self-authorized and self-explained, — she chose

To summon me and signify her choice.

Afterward, — oh! I gave a passing glance

To a certain ugly cloud-shape, goblin-shred

Of hell-smoke hurrying past the splendid moon

Out now to tolerate no darkness more,

910

And saw right through the thing that tried to pass

For truth and solid, not an empty lie:

"So, he not only forged the words for her

"But words for me, made letters he called mine:

"What I sent, he retained, gave these in place,

"All by the mistress-messenger! As I

"Recognized her, at potency of truth,

Hun svarede: „Kom i morgen på dette tidspunkt.
 Hvis jeg er ved det åbne vinduet, så er det godt,
 hvis jeg ikke er der, lad et lommetørklæde falde
 og gå forbi! Jeg vil se det derfra, hvor jeg holder vagt
 og vide, at alt er parat. Kom igen næste aften og den
 næste og sådan videre, indtil vi kan mødes og tale sammen!” 880
 „I morgen på dette tidspunkt, kommer jeg forbi” sagde jeg.
 Hun havde allerede trukket sig tilbage.

Her er endnu et punkt,
 jeg beder jer standse op ved. Da jeg var kommet så langt
 i fortællingen, sagde nogen listigt: „Her viser det sig i det mindste,
 at din viste tillid var en fejltagelse, — du troede,
 at ånden i brevene, på en måde
 var fruens, hvis selve brevet skulle være affattet
 af Guido; som dermed forfalskede dem alle!
 Her var det uforfalskede faktum — hun sendte bud efter dig,
 valgte impulsivt dig til at hjælpe, 890
 — hun gjorde det, man kalder elskede dig! Guido havde læst
 hendes tanker, gav dem udtryk for at forsikre verden,
 at sagen var, som han forudså: han skrev,
 hun talte.”

Herrer, den første sammenligning passer stadig, —
 nemlig hin løgn om en udklækket skorpion
 af alle steder fra Madonnas mund.
 Gå så videre! Antag, at falskhed narrede, at
 Madonna næste aften løftede sin malede hånd
 og fæstnede det ansigt, som Rafael bøjede over Jesusbarnet,
 på mit ansigt, da jeg kastede mig for hendes fødder. 900
 Et sådant mirakel tilstået og åbenbaret,
 ville det bevise, at den første løgnehistorie var sand?
 Pompilia fortalte, og omgående modtog jeg,
 accepterede min egen lod, mit mirakel
 autoriseret og forklaret af mig selv — hun valgte
 at tilkalde mig og udtrykte sit valg.
 Bagefter, — oh, jeg kastede et flygtigt blik
 på en vis grim skyformation, en troldestrimmel
 af helvedesrøg, der hurtigt fór forbi den strålende måne,
 ude nu for ikke længere at tolerere noget mørke, 910
 og så lige gennem det, der forsøgte at gå for at være
 sandhed og pålidelighed, ikke en tom løgn:
 „Så han forfalskede ikke kun hendes ord,
 men også mine, skrev breve han kaldte mine.
 Hvad jeg sendte tilbageholdt han, gav disse i stedet.
 Alt ved denne maitresse-budbringer! Ligesom jeg
 vejede hende, ved styrken af sandheden af det hun sagde,

"So she, by the crystalline soul, knew me,
 "Never mistook the signs. Enough of this —
 "Let the wraith go to nothingness again,
 "Here is the orb, have only thought for her!" 920

"Thought?" nay, Sirs, what shall follow was not thought:
 I have thought sometimes, and thought long and hard.
 I have stood before, gone round a serious thing,
 Tasked my whole mind to touch and clasp it close,
 As I stretch forth my arm to touch this bar.
 God and man, and what duty I owe both, —
 I dare to say I have confronted these
 In thought: but no such faculty helped here.
 I put forth no thought, — powerless, all that night 930
 I paced the city: it was the first Spring.

By the invasion I lay passive to,
 In rushed new things, the old were rapt away;
 Alike abolished — the imprisonment
 Of the outside air, the inside weight o' the world
 That pulled me down. Death meant, to spurn the ground,
 Soar to the sky, — die well and you do that.
 The very immolation made the bliss;
 Death was the heart of life, and all the harm
 My folly had crouched to avoid, now proved a veil 940
 Hiding all gain my wisdom strove to grasp:

As if the intense centre of the flame
 Should turn a heaven to that devoted fly
 Which hitherto, sophist alike and sage,
 Saint Thomas with his sober grey goose-quill,
 And sinner Plato by Cephisian reed,
 Would fain, pretending just the insect's good,
 Whisk off, drive back, consign to shade again.
 Into another state, under new rule
 I knew myself was passing swift and sure; 950
 Whereof the initiatory pang approached,
 Felicitous annoy, as bitter-sweet
 As when the virgin-band, the victors chaste,
 Feel at the end the earthly garments drop,
 And rise with something of a rosy shame
 Into immortal nakedness: so I
 Lay, and let come the proper throe would thrill
 Into the ecstasy and outthrob pain.

således kendte hun mig på grund af sjælens gennemsigtighed,
 tog aldrig fejl af tegnene. Nok om dette —
 lad atter genfærdet blive til intet, 920
 her er kloden, hav kun tanke for hende!"

„Tanker?” ja, herrer, hvad der vil følge var ikke tanker.
 Jeg har undertiden tænkt og tænkt af al magt.
 Jeg har stået foran og gået rundt om en alvorlig ting,
 anstrengt hele min åndskraft for at røre den og holde den fangen,
 som jeg nu rækker frem for at berøre denne skranke.
 Gud og mennesket og hvilken pligt jeg skylder begge, —
 jeg tør sige, at jeg har stået ansigt til ansigt med disse
 i tankerne, men den evne hjælper ikke her.
 Jeg frembragte ingen tanker, — magtesløs, hele natten 930
 vandrede jeg omkring i byen: det var det første forår.
 Jeg forholdt mig passivt til denne indtrængen,
 ind fór nye ting, de gamle blev revet bort;
 i lige grad afskaffet — indespærringen
 af den ydre luft, vægten af verden indenfor
 som trak mig ned. Døden betød at vrage jorden,
 stige op til himlen, — dø godt, og du gør netop det.
 Selve opofrelsen udgør lyksaligheden;
 døden var livets kerne, og al den skade jeg i min
 tåbelighed havde krøbet for at undgå, viste sig nu at være et slør, 940
 der skjulte al den vinding, min klogskab stræbte efter at gribe:
 som om flammens hede midtpunkt
 skulle blive en himmel for den hengivne flue,
 som, sofist såvel som vismand,
 Skt. Thomas med sin grå gåsefjer
 og synderen Platon med et kephisk tagrør,*
 hidtil gerne — foregivende at ville insektets bedste, —
 viskede væk, drev tilbage, atter overgav til mørket.†
 Jeg vidste, at jeg hurtigt og sikkert var på vej
 ind i en anden tilstand, ind under et nyt styre; 950
 hvoraf den indledende smerte nærmede sig,
 lykkeligt plaget, lige så bittersød
 som når jomfruskaren, de kyske sejrherre,
 til sidst føler den jordiske dragt falde,
 og de stiger op med noget af en rosenfarvet undseelse
 ind i udødelig nøgenhed: således lå jeg
 og lod den dertil hørende vande komme, som ville gyse,
 til den blev henrykkelse og overdøve smerten.

* synderen: hedningen. — ‘kephisk’ fra floden Kephisos, der løber forbi Athen.

† Ll. 942-948: Caponsacchi er fluen, som den teoretiske sandhed forsøger at sende tilbage til mørket, og derved forhindre ham i at se nødvendigheden af at handle, at flyve ind i lyset (Clarendon).

I' the grey of dawn it was I found myself
 Facing the pillared front o' the Pieve — mine, 960
 My church: it seemed to say for the first time
 "But am not I the Bride, the mystic love
 "O' the Lamb, who took thy plighted troth, my priest,
 "To fold thy warm heart on my heart of stone
 "And freeze thee nor unfasten any more?
 "This is a fleshly woman, — let the free
 "Bestow their life-blood, thou art pulseless now!"
 See! Day by day I had risen and left this church
 At the signal waved me by some foolish fan,
 With half a curse and half a pitying smile 970
 For the monk I stumbled over in my haste,
 Prostrate and corpse-like at the altar-foot
 Intent on his *corona*: then the church
 Was ready with her quip, if word conduced,
 To quicken my pace nor stop for prating — "There!
 "Be thankful you are no such ninny, go
 "Rather to teach a black-eyed novice cards
 "Than gabble Latin and protrude that nose
 "Smoothed to a sheep's through no brains and much faith!"
 That sort of incentive! Now the church changed tone — 980
 Now, when I found out first that life and death
 Are means to an end, that passion uses both,
 Indisputably mistress of the man
 Whose form of worship is self-sacrifice:
 Now, from the stone lungs sighed the scrannel voice
 "Leave that live passion, come be dead with me!"
 As if, i' the fabled garden, I had gone
 On great adventure, plucked in ignorance
 Hedge-fruit, and feasted to satiety,
 Laughing at such high fame for hips and haws, 990
 And scorned the achievement: then come all at once
 O' the prize o' the place, the thing of perfect gold,
 The apple's self: and, scarce my eye on that,
 Was 'ware as well o' the seven-fold dragon's watch.

 Sirs, I obeyed. Obedience was too strange,—
 This new thing that had been struck into me

I det grå morgengry var det jeg fandt mig selv
 foran den søjlesmykkede facade til Pievekirken — min, 960
 min kirke. Den syntes for første gang at sige:
 „Men, min præst, er jeg ikke bruden, lammets mystiske
 kærlighed, som tog din skænkede tro
 for at folde dit varme hjerte omkring mit stenhjerte
 og få dig til at fryse og ikke nogensinde slippe dig?
 Dette er en kvinde i kød og blod, — lad de frie
 skænke deres livsblod, du er uden puls!”
 Forstår I! Hver dag havde jeg rejst mig og forladt kirken
 ved et vink fra en eller anden tåbelig vifte,
 med en halv ed og et halt medlidende smil 970
 til munken jeg snublede over i farten,
 udstrakt og ligagtig ved alterfoden,
 optaget af sin rosenkrans. Da var Kirken
 hurtigt med sin spot, der med sit ord bidrog
 til at fremskynde mine skridt og ikke standse for at snakke —
 „Der! Vær taknemmelig for, at du ikke er en sådan dosmer, gå
 hellere hen og undervis en sortøjet novice i kortspil
 end plapre latin og stikke sin næse frem,
 udglattet til et fårs ved ingen forstand og megen tro,”*
 den slags ansporing! — Nu ændrede Kirken tone; 980
 nu da jeg for første gang fandt ud af, at liv og død
 er midler til et mål, at de begge benyttes af lidenskaben,
 som ubestrideligt er menneskets elskerinde,
 hvis form for tilbedelse er selvopofrelse.
 Nu sukkede den pibende stemme fra stenlungerne:
 „Forlad den levende lidenskab, kom og vær død sammen med mig!”
 Som om jeg, i den sagnagtige have, var taget
 ud på et stort eventyr og i uvidenhed havde plukket†
 hegnstrugter, gjort mig til gode
 og leet af hyben og tjørnebærs store ry‡ 990
 for bagefter at håne præstationen, da pludselig
 stedets pris, genstanden af rent guld, æblet selv,
 kom til syne, og knapt var mit øje på det,
 før jeg så, at den syvfoldige drage vogtede på det.§
 Herrer, jeg adlød. Lydighed var for sælsom, —
 denne nye ting som havde ramt mig

* dosmer: den bedende munk l. 974; den almindelige munk bliver opfattet som et dumt får. Han stikker næsen frem efter føde.

† eventyr: nemlig, at Pompilia blot skulle være endnu et amourøst eventyr.

‡ hyben: rosens ‘falske frugt’.

§ Den syvfoldige drage er Kirken. Den sagnagtige have er Hesperidernes have (døtre af Nyks og Atlas), der blev bevogtet af dragen Ladon. Haven, som havde guldæbler, var Gaias bryllupsgave gave til Hera; guldæblet her er naturligvis Pompilia (Cook).

By the look o' the lady, — to dare disobey
 The first authoritative word. 'T was God's.
 I had been lifted to the level of her,
 Could take such sounds into my sense. I said 1000
 "We two are cognisant o' the Master now;
 "She it is bids me bow the head: how true,
 "I am a priest! I see the function here;
 "I thought the other way self-sacrifice:
 "This is the true, seals up the perfect sum.
 "I pay it, sit down, silently obey."

So, I went home. Dawn broke, noon broadened, I —
 I sat stone-still, let time run over me.
 The sun slanted into my room, had reached
 The west. I opened book, — Aquinas blazed 1010
 With one black name only on the white page.
 I looked up, saw the sunset: vespers rang:
 "She counts the minutes till I keep my word
 "And come say all is ready. I am a priest.
 "Duty to God is duty to her: I think
 "God, who created her, will save her too
 "Some new way, by one miracle the more,
 "Without me. Then, prayer may avail perhaps."
 I went to my own place i' the Pieve, read
 The office: I was back at home again 1020
 Sitting i' the dark. "Could she but know — but know
 "That, were there good in this distinct from God's,
 "Really good as it reached her, though procured
 "By a sin of mine, — I should sin: God forgives.
 "She knows it is no fear withholds me: fear?
 "Of what? Suspense here is the terrible thing.
 "If she should, as she counts the minutes, come
 "On the fantastic notion that I fear
 "The world now, fear the Archbishop, fear perhaps
 "Count Guido, he who, having forged the lies, 1030
 "May wait the work, attend the effect, — I fear
 "The sword of Guido! Let God see to that —
 "Hating lies, let not her believe a lie!"

Again the morning found me. "I will work,
 "Tie down my foolish thoughts. Thank God so far!

ved synet af damen, — at vove ikke at adlyde
 det første autoritative ord. Det var Guds.
 Jeg var blevet løftet op til hendes niveau,
 kunne optage sådanne lyde i mit sind. Jeg sagde: 1000
 „Vi to er vidende om Mesteren nu;*”
 det er hende, som beder mig bøje hovedet. Hvor sandt,
 jeg er præst! Jeg ser betydningen her;
 jeg tænkte på den anden måde at selvopofre mig på.[†]
 Dette er sandheden, besegler den perfekte sum.
 Jeg betaler den, sidder ned, adlyder tavst.”

Så jeg tog hjem. Morgenens gryede, eftermiddagen lysnede,
 jeg — jeg sad stille som en sten, lod tiden gå.
 Solen skinnede skråt ned i mit kammer, havde nået
 vesten. Jeg åbnede en bog, — Aquinas blussede 1010
 med kun et sort navn på den hvide side.
 Jeg så op, så solnedgangen, aftenmessen ringede:
 „Hun tæller minutterne indtil jeg holder ord
 og kommer og siger alt er rede. Jeg er præst.
 Pligt imod Gud er pligt imod hende. Jeg tror
 Gud, som skabte hende også vil frelse hende
 på en eller anden ny måde, ved et mirakel mere,
 uden mig. Så bøn kan måske hjælpe.”
 Jeg tog hen til min plads i Pievekirken, læste
 de kanoniske tider. Jeg var hjemme igen,[‡] 1020
 sad i mørket. „Kunne hun blot forstå — blot forstå,
 at var der noget godt i dette, der var forskelligt fra Guds,
 noget virkelig godt som nåede hende, skønt det da ville være
 tilvejebragt af min synd, — så ville jeg synde: må Gud tilgive mig.
 Hun ved, at det ikke er frygt, der holder mig tilbage: frygt?
 For hvad. Opsættelse er her det forfærdelige.
 Hvis hun, mens hun tæller minutterne,
 skulle komme på den utrolige tanke, at jeg frygter
 verden nu, frygter ærkebiskoppen, måske frygter
 grev Guido, han som, da han har smedet løgnene, 1030
 kan se tiden an, overvære virkningen, — at jeg frygter
 Guidos sværd! Så lad Gud tage sig af det —
 da hun hader løgne, lad hende ikke tro en løgn!”

Atter fandt morgenen mig. „Jeg vil arbejde,
 binde mine tåbelige tanker. Takke Gud så langt!

---

* Mesteren: Kristus. — hende i næste linje: Pompilia.

[†] den anden måde at selvopofre mig på: jf. l 987. Men nu skal han ofre sig ved at opgive lidenskab. — Dette er sandheden: at adlyde Kirken og opgive Pompilia (Clarendon).

[‡] kanoniske tider: en samling af bibelcitater, skriftsteder, findes i breviaret.

"I have saved her from a scandal, stopped the tongues
 "Had broken else into a cackle and hiss
 "Around the noble name. Duty is still
 "Wisdom: I have been wise." So the day wore.
 At evening — "But, achieving victory, 1040
 "I must not blink the priest's peculiar part,
 "Nor shrink to counsel, comfort: priest and friend —
 "How do we discontinue to be friends?
 "I will go minister, advise her seek
 "Help at the source, — above all, not despair:
 "There may be other happier help at hand.
 "I hope it, — wherefore then neglect to say?"

There she stood — leaned there, for the second time,
 Over the terrace, looked at me, then spoke:
 "Why is it you have suffered me to stay 1050
 "Breaking my heart two days more than was need?
 "Why delay help, your own heart yearns to give?
 "You are again here, in the self-same mind,
 "I see here, steadfast in the face of you, —
 "You grudge to do no one thing that I ask.
 "Why then is nothing done? You know my need.
 "Still, through God's pity on me, there is time
 "And one day more: shall I be saved or no?"
 I answered — "Lady, waste no thought, no word
 "Even to forgive me! Care for what I care — 1060
 "Only! Now follow me as I were fate!
 "Leave this house in the dark to-morrow night,
 "Just before daybreak: — there's new moon this eve —
 "It sets, and then begins the solid black.
 "Descend, proceed to the Torrione, step
 "Over the low dilapidated wall,
 "Take San Clemente, there's no other gate
 "Unguarded at the hour: some paces thence
 "An inn stands; cross to it; I shall be there."

She answered, "If I can but find the way. 1070
 "But I shall find it. Go now!"

I did go,
 Took rapidly the route myself prescribed,
 Stopped at Torrione, climbed the ruined place,
 Proved that the gate was practicable, reached
 The inn, no eye, despite the dark, could miss,
 Knocked there and entered, made the host secure:
 "With Caponsacchi it is ask and have;

Jeg har frelst hende fra en skandale, standset tungerne,
der ellers ville være brudt ud i grinen og hyssen
omkring det adelige navn. Pligt er stadigvæk
visdom, jeg har været vis." Således gik dagen hen.

Om aftenen: — „Men, idet sejr opnås,
må jeg ikke lukke øjnene for præsten særlige rolle,
ikke vige tilbage for at give råd og trøste: præst og ven —
hvordan kan vi holde op med at være venner?
jeg vil være præst for hende, råde hende til at søge
hjælp ved kilden, — fremfor alt ikke fortvivle.
Der kan være anden lykkeligere hjælp ved hånden.
Jeg håber det, — hvorfor så undlade at sige det?"

1040

Der stod hun — lænede sig for anden gang
ud over terrassen, så på mig, talte så:
„Hvorfor har De ladet mig blive her med
et knust hjerte i to dage mere end nødvendigt?
Hvorfor forsinke hjælp, Deres eget hjerte længes efter at give?
De er atter her og i hin selvsamme sindstilstand,
som jeg her ser, Deres ansigt urokkeligt udtrykker, —
De nærer ingen uvilje mod noget, jeg beder om.
Hvorfor er ingenting blevet gjort? De kender mit behov.
Stadigvæk, ved Guds forbarmelse over mig, er der tid
og en dag mere: vil jeg blive frelst eller ikke?
Jeg svarede: „Frue, spild ingen tanke, intet ord
på at tilgive mig! Vær bekymret om det, jeg bekymrer mig om —
kun det! Følg nu mig, som var jeg skæbnen!
Forlad dette hus i mørket i morgen nat,
lige før daggry: — det vil være nymåne den aften —
den går ned og så begynder det tætte mørke.
Gå ned og hen til Torrionetårnet,
stig hen over den lave forfaldne mur,
benyt San Clementeporten, der er ingen anden port,
som er ubevogtet på den tid. Nogle skridt derfra
ligger der en kro; gå over til den; jeg vil være der."

1050

1060

Hun svarede: „Kan jeg blot finde vej.
Men jeg skal finde den. Gå nu!"

1070

Jeg gik,
tog hurtigt den rute, jeg selv havde beskrevet,
stoppede ved Torrionetårnet, klatrede over det ødelagte sted,
overbeviste mig om, at porten var anvendelig, nåede
kroen, som intet øje, på trods af mørket, kunne gå fejl af,
bankede på og gik ind, beroligede værten:
„Med Caponsacchi er det blot 'spørg og få';

"I know my betters. Are you bound for Rome?
 "I get swift horse and trusty man," said he.

Then I retraced my steps, was found once more 1080
 In my own house for the last time: there lay
 The broad pale opened Summa. "Shut his book,
 "There's other showing! 'T was a Thomas too
 "Obtained, — more favoured than his namesake here, —
 "A gift, tied faith fast, foiled the tug of doubt, —
 "Our Lady's girdle; down he saw it drop
 "As she ascended into heaven, they say:
 "He kept that safe and bade all doubt adieu.
 "I too have seen a lady and hold a grace."

I know not how the night passed: morning broke; 1090
 Presently came my servant. "Sir, this eve —
 "Do you forget?" I started. "How forget?
 "What is it you know?" "With due submission, Sir,
 "This being last Monday in the month but one
 "And a vigil, since to-morrow is Saint George,
 "And feast day, and moreover day for copes,
 "And Canon Conti now away a month,
 "And Canon Crispi sour because, forsooth,
 "You let him sulk in stall and bear the brunt
 "Of the octave . . . Well, Sir, 't is important!" 1100
 "True!

"Hearken, I have to start for Rome this night.
 "No word, lest Crispi overboil and burst!
 "Provide me with a laic dress! Throw dust
 "I' the Canon's eye, stop his tongue's scandal so!
 "See there's a sword in case of accident."
 I knew the knave, the knave knew me.

And thus

Through each familiar hindrance of the day
 Did I make steadily for its hour and end, —
 Felt time's old barrier-growth of right and fit
 Give way through all its twines, and let me go. 1110
 Use and wont recognized the excepted man,
 Let speed the special service, — and I sped
 Till, at the dead between midnight and morn,
 There was I at the goal, before the gate,
 With a tune in the ears, low leading up to loud,
 A light in the eyes, faint that would soon be flare,
 Ever some spiritual witness new and new

Jeg kender mine overmænd. Er De på vej til Rom?
Jeg vil skaffe hurtige heste og en pålidelig mand,” sagde han.

Jeg gik samme vej tilbage, befandt mig for sidste gang 1080
endnu engang i mit eget hus. Der lå
den brede blege Summa. „Luk hans bog,
der er andet til fremvisning! Det var også en Thomas
som, — mere begunstiget end hans navnefælle her, —
fik en gave, Vor Frues bælte, bandt troen fast, narrede
trykket af tvivl; — han så det falde,
da hun steg op i himlen, siger de.
Han forvarede det sikkert og sagde farvel til al tvivl.
Jeg har også set en frue og bærer på en nådegave.”

Jeg ved ikke hvordan natten gik. Morgenens brød frem; 1090
lidt efter kom min tjener. „Herre, denne aften —
glemmer De?” Jeg for sammen. „Hvordan glemme?
„Hvad er det du ved? „Med skyldig tilladelse, herre,
dette er sidste mandag i måneden, men én
der skal våges i, da det er Skt. Georgs helgendag i morgen,
og en festdag og endvidere dagen, hvor korkåben skal bæres,
og kannik Conti er nu fraværende en måned,
og kannik Crispi er gnaven fordi, sandelig,
De lader ham surmule i båsen og tage den værste tørn
af oktaven . . . Jo altså, herre, det er vigtigt!”* 1100

„Sandt nok!

Hør, jeg bliver nødt til at rejse til Rom i nat.
Ikke et ord om det, for at Crispi ikke koger over og brister!
Skaf min et sæt tjenertøj! Kast støv
i kannikkens øjne, stands hans tungs skandale sådan!
Sørg for, at der et sværd i tilfælde af uheld.”
Jeg kendte tjeneren og tjeneren kendte mig.

Og således

gennem enhver af dagens velkendte hindringer
styrede jeg roligt mod dens time og slutning, —
føjte tidens gamle barrierevækst af ret og passende
vige bort gennem alle dens sammenslyngninger og lade mig gå. 1110
Skik og brug vedkender sig det usædvanlige menneske,
fremskynder den særlige tjeneste, — og jeg skyndte mig
indtil i stilheden mellem midnat og morgen,
jeg var ved målet, foran porten
med en melodi i ørerne, der fra sagte steg til kraftig,
et lys i øjnene, svagt, som snart ville stråle,
som et åndeligt vidne, der vedvarende fornyede sig

---

* oktaven: læsning af messe en uge igennem efter en fest, her påsken.

In faster frequency, crowding solitude
 To watch the way o' the warfare, — till, at last,
 When the ecstatic minute must bring birth, 1120
 Began a whiteness in the distance, waxed
 Whiter and whiter, near grew and more near,
 Till it was she: there did Pompilia come:
 The white I saw shine through her was her soul's,
 Certainly, for the body was one black,
 Black from head down to foot. She did not speak,
 Glided into the carriage, — so a cloud
 Gathers the moon up. "By San Spirito,
 "To Rome, as if the road burned underneath!
 "Reach Rome, then hold my head in pledge, I pay 1130
 "The run and the risk to heart's content!" Just that
 I said, — then, in another tick of time,
 Sprang, was beside her, she and I alone.

So it began, our flight thro' dusk to clear,
 Through day and night and day again to night
 Once more, and to last dreadful dawn of all.
 Sirs, how should I lie quiet in my grave
 Unless you suffer me wring, drop by drop,
 My brain dry, make a riddance of the drench
 Of minutes with a memory in each, 1140
 Recorded motion, breath or look of hers,
 Which poured forth would present you one pure glass,
 Mirror you plain, — as God's sea, glassed in gold,
 His saints, — the perfect soul Pompilia? Men,
 You must know that a man gets drunk with truth
 Stagnant inside him! Oh, they've killed her, Sirs!
 Can I be calm?

Calmly! Each incident
 Proves, I maintain, that action of the flight
 For the true thing it was. The first faint scratch
 O' the stone will test its nature, teach its worth 1150
 To idiots who name Parian — coprolite.
 After all, I shall give no glare — at best
 Only display you certain scattered lights
 Lamping the rush and roll of the abyss:
 Nothing but here and there a fire-point pricks
 Wavelet from wavelet: well!

For the first hour
 We both were silent in the night, I know:

stadig hyppigere, og som var tilstede i ensomheden
 for at iagttage resultatet af kampen, — indtil, til sidst,*
 da det henrykte øjeblik måtte barsle, 1120
 en hvidhed i det fjerne begyndte at vokse
 hvidere og hvidere, mere og mere nærmede den sig,
 indtil det var hende: der kom Pompilia.
 Det hvide jeg så skinnede gennem hende, var hendes sjæls,
 for hendes krop var ét sort,
 sort fra hoved til fod. Hun talte ikke,
 forsvandt ind i vognen, — således som månen
 forsvinder ind i en sky. „Gennem San Spiritoporten
 til Rom, som om jorden brændte under os!
 Nå Rom, ved min død, jeg betaler turen 1130
 og risikoen af hjertens lyst!” Blot dette,
 sagde jeg, — sprang så i klokkens næste tik
 og var ved siden af hende, hun og jeg alene.

Sådan begyndte det, vor flugt gennem mørke til lys,
 gennem dag og nat og dag igen til nat
 endnu engang og til det sidste frygteligste daggry af alle.
 Herrer, hvordan skulle jeg kunne ligge roligt i min grav,
 med mindre I nøder mig til at vride, dråbe efter dråbe,
 min hjerne tør, skaffe mig af med væsken,
 som består af minutter med et minde i hvert, 1140
 huskede bevægelser, åndedrag eller blik fra hende,
 som skænket op ville give jer et eneste rent glas,
 klart genspejle for jer, — som Guds hav genspejlet i guld,
 hans helgener, — Pompilias fuldkomne sjæl? Mænd,†
 I må vide, at en mand bliver fuld når sandheden
 står stille inde i ham! Åh, de dræbte hende, herrer!
 Kan jeg være rolig?

Rolig! Hver begivenhed
 beviser, fastholder jeg, flugten som den
 sande ting den var. Det første svage kras
 med stenen vil afsløre dens natur, vise dens værdi 1150
 til idioter, som kalder parisk marmor — koprolit.
 Dog, jeg vil jeg ikke benytte det skarpe lys,
 kun vise jer spredte glimt,
 oplyse afgrundens brusen og rullen,
 ikke andet end et ildpunkt der her og der udprækker
 den ene lille bølge fra den anden, nuvel!

I den første time
 var vi begge tavse i natten, ved jeg.

* kampen: mellem godt og ondt (Clarendon).

† Guds ... helgener: Åb. 15, 2.

Sometimes I did not see nor understand.
 Blackness engulfed me, — partial stupor, say —
 Then I would break way, breathe through the surprise, 1160
 And be aware again, and see who sat
 In the dark vest with the white face and hands.
 I said to myself — "I have caught it, I conceive
 "The mind o' the mystery: 't is the way they wake
 "And wait, two martyrs somewhere in a tomb
 "Each by each as their blessing was to die;
 "Some signal they are promised and expect, —
 "When to arise before the trumpet scares:
 "So, through the whole course of the world they wait
 "The last day, but so fearless and so safe! 1170
 "No otherwise, in safety and not fear,
 "I lie, because she lies too by my side."
 You know this is not love, Sirs, — it is faith,
 The feeling that there's God, he reigns and rules
 Out of this low world: that is all; no harm!
 At times she drew a soft sigh—music seemed
 Always to hover just above her lips,
 Not settle, — break a silence music too.

In the determined morning, I first found
 Her head erect, her face turned full to me, 1180
 Her soul intent on mine through two wide eyes.
 I answered them. "You are saved hitherto.
 "We have passed Perugia,—gone round by the wood,
 "Not through, I seem to think, — and opposite
 "I know Assisi; this is holy ground."
 Then she resumed. "How long since we both left
 "Arezzo?" "Years — and certain hours beside."

It was at . . . ah, but I forget the names!
 'T is a mere post-house and a hovel or two;
 I left the carriage and got bread and wine 1190
 And brought it her. "Does it detain to eat?"
 "They stay perforce, change horses, — therefore eat!
 "We lose no minute: we arrive, be sure!"
 This was — I know not where — there's a great hill
 Close over, and the stream has lost its bridge,
 One fords it. She began — "I have heard say
 "Of some sick body that my mother knew,
 "'T was no good sign when in a limb diseased
 "All the pain suddenly departs, — as if

Nogen gange så jeg ikke og forstod heller ikke.
 Mørkheden opslugte mig, — delvis bedøvet, jo —
 så ville jeg rive mig løs, komme mig af overraskelsen, 1160
 atter blive opmærksom, og se hvem der sad
 i den mørke kjole med et hvidt ansigt og hænder hvide.
 Jeg sagde til mig selv: — „Jeg har fanget det, jeg fatter
 mysteriets betydning. Det er den måde de vågner
 og venter på, to martyrer et eller andet sted i en grav,
 sammen da deres velsignelse skulle dø;
 de er lovet et signal og forventer det, —
 om hvornår de skal rejse sig før basunen skræmmer.*
 Således gennem hele verdens gang venter de
 på den sidste dag, men så frygtløse og så trygge! 1170
 Netop sådan, i sikkerhed uden angst,
 ligger jeg, fordi hun ligeledes ligger ved min side.”
 I ved dette ikke er forelskelse, herrer, — det er tro,
 følelsen af, at Gud er til, at han hersker og styrer
 i denne lave verden: det er alt; ingen fortræd sket!
 Til tider sukkede hun blidt — musik syntes
 altid af svæve lige over hendes læber,
 ikke sætte sig, — også den tavse pause var musik.

I morgenens klare lys så jeg som det første
 hendes løftede hoved, hendes ansigt vendt helt mod mig, 1180
 hendes sjæl forhippet på min gennem to vidt åbne øjne.
 Jeg besvarede dem. „De er i sikkerhed indtil videre.
 Vi har passeret Perugia, — er kørt rundt om skoven,
 ikke gennem, har jeg indtryk af, — og på den anden side
 er det Assisi, ved jeg; dette er hellig jord.”
 Så spurgte hun igen. „Hvor længe er det siden vi begge
 forlod Arezzo?” „År — og nogle timer.”

Det var ved . . . åh, jeg glemmer navnene!
 Det er blot et station og et par rønner;
 jeg forlod vognen og hentede brød og vin 1190
 og bragte hende det. „Vil det sinke os at spise?”
 „Det er nødvendigt, de standser, heste skal skiftes, — spis derfor!
 Vi mister ikke et minut: vi ankommer, vær sikker på det!”
 Dette var — jeg ved ikke hvor — der er en stor bakke
 i nærheden, og floden har mistet sin bro,
 med et enkelt vadested. Hun begyndte: — „Jeg har hørt
 sige om et sygt legeme, som min mor kendte,”
 at det var ikke noget godt tegn, når i al smerte
 pludseligt forsvinder et sygt lem, — som om

* Om dommedagsbasunerne se *Åb*, kap 8-9.

"The guardian angel discontinued pain
 "Because the hope of cure was gone at last:
 "The limb will not again exert itself,
 "It needs be pained no longer: so with me,
 "— My soul whence all the pain is past at once:
 "All pain must be to work some good in the end.
 "True, this I feel now, this may be that good,
 "Pain was because of, — otherwise, I fear!"

She said,—a long while later in the day,
 When I had let the silence be, — abrupt —
 "Have you a mother?" "She died, I was born."
 "A sister then?" "No sister." "Who was it —
 "What woman were you used to serve this way,
 "Be kind to, till I called you and you came?"
 I did not like that word. Soon afterward —
 "Tell me, are men unhappy, in some kind
 "Of mere unhappiness at being men,
 "As women suffer, being womanish?
 "Have you, now, some unhappiness, I mean,
 "Born of what may be man's strength overmuch,
 "To match the undue susceptibility,
 "The sense at every pore when hate is close?
 "It hurts us if a baby hides its face
 "Or child strikes at us punily, calls names
 "Or makes a mouth, — much more if stranger men
 "Laugh or frown, — just as that were much to bear!
 "Yet rocks split, — and the blow-ball does no more,
 "Quivers to feathery nothing at a touch;
 "And strength may have its drawback weakness scapes."

Once she asked "What is it that made you smile,
 "At the great gate with the eagles and the snakes,
 "Where the company entered, 't is a long time since?"
 "— Forgive — I think you would not understand:
 "Ah, but you ask me, — therefore, it was this.
 "That was a certain bishop's villa-gate,
 "I knew it by the eagles, — and at once
 "Remembered this same bishop was just he
 "People of old were wont to bid me please
 "If I would catch preferment: so, I smiled
 "Because an impulse came to me, a whim —
 "What if I prayed the prelate leave to speak,
 "Began upon him in his presence-hall

den vogtende engel afbrød smerten, 1200
 fordi håbet om helbredelse til sidst var borte.
 Lemmet vil ikke igen kunne anvendes,
 det behøver ikke længere at blive pint. Således er det med mig,
 al smerte er med ét borte fra min sjæl;
 al smerte må være at føre til noget godt til sidst.
 Sandelig, dette føler jeg nu, dette må være det gode,
 smerte var grunden til, — ellers er jeg bange!”*

Hun sagde, — langt senere på dagen,
 hvor jeg havde ladet tavsheden råde, — brat: —
 „Har De en mor?” „Hun døde, da jeg blev født.” 1210
 „En søster da?” „Ingen søster.” „Hvem var det —
 hvilken kvinde var De vant til at tjene på denne måde,
 være venlig imod, indtil jeg kaldte på Dem og De kom?”
 Jeg kunne ikke lide ordene. Snart efter: —
 „Fortæl mig, er mænd ulykkelige, en slags
 ulyksalighed blot ved at være mænd,
 ligesom kvinder lider ved at være kvindelige?
 Er De nu noget ulykkelig, jeg mener, på grund af
 det, der kan være mandens for store styrke
 til at hamle op med den upassende følsomhed, 1220
 følelsen i hver en pore når hadet trykker?
 Det sårer os, hvis et lille barn skjuler sit ansigt,
 eller et barn slår efter os på sin kraftløse måde, kalder os navne
 eller vrænger ad os, — langt mere hvis fremmede mennesker
 ler eller rynker brynene, — som om det dér var for meget at bære!
 Dog klipper revner, — og smørblomstens fnok
 skælver til et fjeragtigt ingenting ved berøring;
 og styrke må have sin mangel, som svaghed undgår.”

Engang spurgte hun: „Hvad er det, der fik Dem til at smile
 ved den store låge med ørnene og slangerne, 1230
 hvor selskabet gik ind, det er længe siden?”
 „— Tilgiv mig — jeg tror ikke De vil forstå det,
 men De spørger mig, — derfor, det var dette.
 Det var en vis biskops villalåge,
 jeg genkendte den på ørnene, — og huskede
 med det samme, at denne biskop netop var ham,
 folk før i tiden plejede at bede mig om at behage,
 hvis jeg ville forfremmes, så jeg smilede
 fordi fik jeg en tilskyndelse, et indfald —
 hvad om jeg bad prælaten om tilladelse til at tale, 1240
 sagde til ham i hans modtagelsesværelse:

* ‘ellers er jeg bange for, at håbet om helbredelse er borte’ (Cook).

"— 'What, still at work so grey and obsolete?
 " 'Still roched and mitred more or less?
 " 'Don't you feel all that out of fashion now?
 " 'I find out when the day of things is done!' "

At eve we heard the angelus: she turned —
 "I told you I can neither read nor write.
 "My life stopped with the play-time; I will learn,
 "If I begin to live again: but you —
 "Who are a priest — wherefore do you not read 1250
 "The service at this hour? Read Gabriel's song,
 "The lesson, and then read the little prayer
 "To Raphael, proper for us travellers!"
 I did not like that, neither, but I read.

When we stopped at Foligno it was dark.
 The people of the post came out with lights:
 The driver said, "This time to-morrow, may
 "Saints only help, relays continue good,
 "Nor robbers hinder, we arrive at Rome."
 I urged, "Why tax your strength a second night? 1260
 "Trust me, alight here and take brief repose!
 "We are out of harm's reach, past pursuit: go sleep
 "If but an hour! I keep watch, guard the while
 "Here in the doorway." But her whole face changed,
 The misery grew again about her mouth,
 The eyes burned up from faintness, like the fawn's
 Tired to death in the thicket, when she feels
 The probing spear o' the huntsman. "Oh, no stay!"
 She cried, in the fawn's cry, "On to Rome, on, on —
 "Unless 't is you who fear, — which cannot be!" 1270

We did go on all night; but at its close
 She was troubled, restless, moaned low, talked at whiles
 To herself, her brow on quiver with the dream:
 Once, wide awake, she menaced, at arms' length
 Waved away something — "Never again with you!
 "My soul is mine, my body is my soul's:
 "You and I are divided ever more
 "In soul and body: get you gone!" Then I —
 "Why, in my whole life I have never prayed!

— 'Hvabehar, stadig ved et så gråt og forældet arbejde?
 Stadig med messeskjorte og bispehue mere eller mindre?
 Synes De ikke, at alt dette nu er blevet umoderne?
 Jeg ved hvornår tingenes tid er omme!' ”*

Om aftenen hørte vi bedeklokken; hun vendt sig mod mig — :
 „Jeg fortalte Dem, at jeg hverken kan læse eller skrive.
 Mit liv standsede ved legealderen; jeg vil lære,
 hvis jeg begynder at leve igen, men De —
 som er præst — hvorfor læser De ikke 1250
 kirkebønnen til dette tidspunkt? Læs Gabriels sang,[†]
 skriftstedet og læs så den lille bøn
 til Rafael, passende for rejsende!”
 Jeg kunne heller ikke lide dette, men jeg læste.

Da vi standsede ved Foligno, var det mørkt.
 Folk fra stationen kom ud med lys.
 Kusken sagde: „I morgen ved denne tid,
 må helgenerne blot hjælpe os, skiftehestene vedvarende være gode
 og ingen røvere hindre os, er vi i Rom.”
 Jeg bad: „Hvorfor stiller De så store krav til Deres styrke 1260
 endnu en nat? Tro mig, stig ud her og hold et kort hvil!
 Vi er uden for fare, hinsides forfølgelse: læg Dem til at sove,
 om det så kun er en time! Jeg holder vagt, vogter imens
 her i døråbningen.” Men hele hendes ansigt ændrede udtryk.
 Elendigheden voksede atter omkring hendes mund,
 øjnene brændte af træthed, lig dåkalven,
 trættet til døde i skovtykningen, når hun føler
 jægerens undersøgende spyd. „Åh, lad os ikke blive her!”
 skreg hun, med dåkalvens skrig, „videre til Rom, videre, videre —
 med mindre det er Dem, der er bange, — det kan det ikke være!” 1270

Vi fortsatte virkelig hele natten, men ved dens afslutning
 var hun bekymret, rastløs, klagede sagte, talte undertiden
 til sig selv, hendes bryn skælvede i drømmen.
 Engang, lysvågen, truede hun, viftede noget væk
 med udstrakt arm: — „Aldrig igen med dig!
 Min sjæl er min, min krop er min sjæls.
 Du og jeg er for altid adskilte
 i krop og sjæl: gå din vej!” Så jeg —
 jamen i hele mit liv har jeg aldrig bedt![‡]

* 'tingenes ... omme: gejstlighedens symboler er blevet gammeldags, fordi de er tomme (Cook).

[†] Gabriels sang: Bebudelsen, *Luk.* 1, 28. — Den lille bøn til Rafael: *Tobits bog* 5, 17. Fra Det Gamle Testamente apokryfiske Bøger.

[‡] Bedt: udført eksorcisme.

"Oh, if the God, that only can, would help! 1280
 "Am I his priest with power to cast out fiends?
 "Let God arise and all his enemies
 "Be scattered!" By morn, there was peace, no sigh
 Out of the deep sleep.

When she woke at last,
 I answered the first look — "Scarce twelve hours more,
 "Then, Rome! There probably was no pursuit,
 "There cannot now be peril: bear up brave!
 "Just some twelve hours to press through to the prize:
 "Then, no more of the terrible journey!" "Then,
 "No more o' the journey: if it might but last! 1290
 "Always, my life-long, thus to journey still!
 "It is the interruption that I dread, —
 "With no dread, ever to be here and thus!
 "Never to see a face nor hear a voice!
 "Yours is no voice; you speak when you are dumb;
 "Nor face, I see it in the dark. I want
 "No face nor voice that change and grow unkind."
 That I liked, that was the best thing she said.

In the broad day, I dared entreat, "Descend!"
 I told a woman, at the garden-gate 1300
 By the post-house, white and pleasant in the sun,
 "It is my sister, — talk with her apart!
 "She is married and unhappy, you perceive;
 "I take her home because her head is hurt;
 "Comfort her as you women understand!"
 So, there I left them by the garden-wall,
 Paced the road, then bade put the horses to,
 Came back, and there she sat: close to her knee,
 A black-eyed child still held the bowl of milk,
 Wondered to see how little she could drink, 1310
 And in her arms the woman's infant lay.
 She smiled at me "How much good this has done!
 "This is a whole night's rest and how much more!
 "I can proceed now, though I wish to stay.
 "How do you call that tree with the thick top
 "That holds in all its leafy green and gold
 "The sun now like an immense egg of fire?"
 (It was a million-leaved mimosa.) "Take
 "The babe away from me and let me go!"
 And in the carriage "Still a day, my friend! 1320
 "And perhaps half a night, the woman fears.
 "I pray it finish since it cannot last:

Åh, hvis Guden, som alene kan, ville hjælpe! 1280
 Er jeg hans præst med styrke til at uddrive djævl?
 Lad Gud rejse sig og alle hans fjender
 spredes!" Om morgenen var der stille, intet
 suk fra den dybe søvn.

Da hun endelig vågnede,
 besvarede jeg hendes første blik: — „Knap tolv timer mere
 og så, Rom! Sandsynligvis har ingen forfulgt os,
 der kan ikke længere være fare på færde: vær tapper!
 Blot presse på i omkring tolv timer for at vinde prisen.
 Så ikke mere af denne forfærdelige rejse!" „Så 1290
 er rejsen forbi: gid den kunne vare ved!
 Altid hele liv, således stadig at rejse!
 Det er afbrydelserne jeg frygter, —
 altid at blive her og på denne måde, uden at frygte!
 Aldrig at se et ansigt eller høre en stemme!
 Deres er ingen stemme; De taler når De er stum;
 Deres er heller intet ansigt, jeg ser det i mørket. Jeg ønsker
 hverken ansigt eller stemme, der forandrer sig og bliver uvenlige."
 Dette kunne jeg lide, det var det bedste hun sagde.

I den højlyse dag vovede jeg at bønfalde: „Stig ud!"
 Jeg bad en kvinde ved havelågen 1300
 ved stationshuset, hvidt og indbydende i solen:
 „Det er min søster, — tal afsides med hende!
 Hun er gift og ulykkelig, ser De;
 Jeg tager hende med hjem, fordi hun har slået sit hoved;
 Trøst hende som I kvinder forstår det!"
 Så jeg forlod dem ved havemuren,
 skridtede vejen af, bad dem spænde hestene for,
 kom tilbage, og der sad hun. Tæt ved hendes knæ
 holdt en sortøjet barn stadig mælkeskålen,
 mens det undrede sig over, hvor lidt hun kunne drikke, 1310
 og i hendes arme lå kvindens spædbarn.
 Hun smilede til mig: „Hvor meget godt dette har gjort!
 Dette er en hel nats hvile og dog hvor meget mere!
 Jeg kan fortsætte, skønt jeg ønsker at blive.
 Hvad kalder man det træ dér med den tætte krone,
 som i al sit bladrigte grønne og guld
 holder solen som et umådeligt æg af ild!"
 (Det var en tusindbladet mimose.). „Tag
 barnet fra mig nu, og jeg vil rejse videre!"
 Og i vognen: „Endnu en dag min ven! 1320
 og måske en halv nat til, er kvinden bange for.
 Jeg be'r om, at det snart slutter, da det ikke kan vare,

"There may be more misfortune at the close,
 "And where will you be? God suffice me then!"
 And presently — for there was a roadside-shrine —
 "When I was taken first to my own church
 "Lorenzo in Lucina, being a girl,
 "And bid confess my faults, I interposed
 "'But teach me what fault to confess and know!"
 "So, the priest said — 'You should bethink yourself: 1330
 "'Each human being needs must have done wrong!"
 "Now, be you candid and no priest but friend —
 "Were I surprised and killed here on the spot,
 "A runaway from husband and his home,
 "Do you account it were in sin I died?
 "My husband used to seem to harm me, not . . .
 "Not on pretence he punished sin of mine,
 "Nor for sin's sake and lust of cruelty,
 "But as I heard him bid a farming-man
 "At the villa take a lamb once to the wood 1340
 "And there ill-treat it, meaning that the wolf
 "Should hear its cries, and so come, quick be caught,
 "Enticed to the trap: he practised thus with me
 "That so, whatever were his gain thereby,
 "Others than I might become prey and spoil.
 "Had it been only between our two selves, —
 "His pleasure and my pain, — why, pleasure him
 "By dying, nor such need to make a coil!
 "But this was worth an effort, that my pain
 "Should not become a snare, prove pain threefold 1350
 "To other people — strangers — or unborn —
 "How should I know? I sought release from that —
 "I think, or else from, — dare I say, some cause
 "Such as is put into a tree, which turns
 "Away from the north wind with what nest it holds, —
 "The woman said that trees so turn: now, friend,
 "Tell me, because I cannot trust myself!
 "You are a man: what have I done amiss?"
 You must conceive my answer, — I forget —
 Taken up wholly with the thought, perhaps, 1360
 This time she might have said, — might, did not say —
 "You are a priest." She said, "my friend."

Day wore,
 We passed the places, somehow the calm went,
 Again the restless eyes began to rove

der kan være mere ulykke ved slutningen,
 og hvor vil De være? Gud er så nok for mig!"
 Og lidt efter — for der var et vejalter — :
 „Da jeg første gang kom i min egen kirke,
 Lorenzokirken i Lucina, som pige
 og skriftede mine fejl, afbrød jeg:
 'Men lær mig hvilken fejl jeg skal skrifte og kende!'

1330

Så sagde præsten :—'Du må huske,
 hvert menneske må nødvendigvis have gjort noget galt!'

Nu må De ikke være præst, men oprigtig og ven —
 blev jeg overrumplet og dræbt her på stedet,
 en bortløben fra mand og hjem,
 ville De da regne det for en synd, hvis jeg døde?
 Mind mand plejede at synes at gøre mig fortræd, ikke . . .
 han foregav ikke, at han straffede mig for mine synder
 heller ikke for syndens skyld eller lyst til grusomhed,
 men som jeg hørte ham be' en bonde

1340

ved villaen om at tage et lam med ud i skoven
 og maltrakterer det der, så ulven
 kunne høre dets skrig og komme, for hurtigt at blive fanget,
 lokket i fælden. Det var sådan han behandlede mig,
 således at andre end mig, — hvad hans vinding så end
 var derved, — kunne blive rovet og byttet.
 Havde det kun været mellem os to, —
 hans nydelse og min smerte, — ja, blot behage ham
 ved at dø, havde der ikke været et sådant behov for ståhej!
 Men dette var en indsats værd, for at min smerte
 ikke skulle blive en snare, vise trefoldig pine

1350

til andre mennesker — fremmede — eller ufødte —
 hvad ved jeg? Jeg søgte at blive befriet for det — tror jeg,
 eller også på grund af, — vover jeg at sige, en eller anden årsag,*
 en sådan som er sat i et træ, der drejer bort
 fra nordenvinden, med hvad rede det bær, —
 kvinden sagde, at træer drejer sig sådan. Nu, ven,
 fortæl mig det, da jeg ikke kan stole på mig selv!
 De er en mand: hvad har jeg gjort forkert?"
 I må forstå mit svar, — jeg glemmer —
 fuldstændig optaget af tanken, måske,

1360

denne gang kunne hun have sagt — kunne, men sagde ikke: —
 „De er præst." Hun sagde: „Min ven."

Dagen gik,

vi passerede steder, på en eller anden måde forsvandt roen,
 atter begyndte de hvileløse øjne at flakke

---

* årsag: det barn hun venter sig, der vil blive givet navnet Gaetano*.

In new fear of the foe mine could not see.
 She wandered in her mind, — addressed me once
 "Gaetano!" — that is not my name: whose name?
 I grew alarmed, my head seemed turning too.
 I quickened pace with promise now, now threat:
 Bade drive and drive, nor any stopping more. 1370
 "Too deep i' the thick of the struggle, struggle through!
 "Then drench her in repose though death's self pour
 "The plenitude of quiet, — help us, God,
 "Whom the winds carry!"

Suddenly I saw

The old tower, and the little white-walled clump
 Of buildings and the cypress-tree or two, —
 "Already Castelnuovo — Rome!" I cried,
 "As good as Rome, — Rome is the next stage, think!
 "This is where travellers' hearts are wont to beat.
 "Say you are saved, sweet lady!" Up she woke. 1380
 The sky was fierce with colour from the sun
 Setting. She screamed out "No, I must not die!
 "Take me no farther, I should die: stay here!
 "I have more life to save than mine!"

She swooned.

We seemed safe: what was it foreboded so?
 Out of the coach into the inn I bore
 The motionless and breathless pure and pale
 Pompilia, — bore her through a pitying group
 And laid her on a couch, still calm and cured
 By deep sleep of all woes at once. The host 1390
 Was urgent "Let her stay an hour or two!
 "Leave her to us, all will be right by morn!"
 Oh, my foreboding! But I could not choose.

I paced the passage, kept watch all night long.
 I listened, — not one movement, not one sigh.
 "Fear not: she sleeps so sound!" they said: but I
 Feared, all the same, kept fearing more and more,
 Found myself throb with fear from head to foot,
 Filled with a sense of such impending woe,
 That, at first pause of night, pretence of gray, 1400
 I made my mind up it was morn. — "Reach Rome,
 "Lest hell reach her! A dozen miles to make,
 "Another long breath, and we emerge!" I stood
 I' the court-yard, roused the sleepy grooms. "Have out
 "Carriage and horse, give haste, take gold!" said I.
 While they made ready in the doubtful morn, —

i ny frygt for en fjende, mine ikke kunne se.
 Hendes tanker vandrede, — tiltalte mig engang
 „Gaetano!” — det er ikke mit navn: hvis navn?
 Jeg blev forskrækket, mit hoved syntes også at dreje rundt.
 Jeg fik farten forøget snart med løfter, snart med trusler,
 bad dem køre og køre, og ikke standse mere. 1370
 „For dybt i den tætteste del af kampen, kæmpe sig igennem!
 Så give hende hvile som medicin, skønt døden selv udøser
 en overflod af ro, — hjælp os Gud,
 hvem vindene bær!”

Pludselig så jeg
 det gamle tårn og den lille hvidkalkede klump
 af bygninger og en cypres eller to, — :
 „Allerede Castelnuovo — Rom” råbte jeg,
 „så godt som i Rom, — Rom er næste station, tænk!
 Dette er stedet, der får rejsendes hjerter til at banke.
 Så er De frelst søde frue!” Hun vågnede. 1380
 Himlen brændte med farven fra den nedgående
 sol. Hun skreg op: „Nej, jeg må ikke dø!
 Tag mig ikke med længere, jeg ville dø: bliv her!
 Jeg har mere liv at redde end mit eget!”

Hun besvimed.

Vi syntes sikre. Hvad var det, der sådan blev varslet?
 Ud af kareten og ind i kroen bar jeg
 den ubevægelige og åndeløse rene og blege
 Pompilia, — bar hende gennem en medlidende gruppe
 og lagde hende på et leje, stadig rolig og straks kureret
 for alle kvaler ved at falde i dyb søvn. Værten 1390
 var ivrig: „Lad hende blive en time eller to!
 Overlad hende til os, alt vil være godt i morgen!”
 Åh, min anelse! Men jeg kunne ikke vælge.

Jeg gik frem og tilbage i passagen, holdt vagt hele natten.
 Jeg lyttede, — ikke en bevægelse, ikke et suk,
 „Frygt ikke, hun sover trygt!” sagde de, men jeg
 var alligevel urolig, blev mere og mere urolig,
 opdagede, at det bankede i hele min krop af angst,
 fuldt med en sådan følelse af kommende ulykke,
 at jeg, ved nattens første vigen, det første syn af gråt, 1400
 afgjorde med mig selv, at det var morgen. — „Nå Rom
 for at ikke helvede når hende! Små 20 km tilbage,
 endnu et langt åndedrag, og vi kommer op!” Jeg stod
 på gårdspladsen, vækkede de søvnige staldkarle. „Få
 vognen og hesten ud, hurtigt, her er guld!” sagde jeg.
 Mens de gjorde klar i den uvisse morgen, —

"T was the last minute, — needs must I ascend
And break her sleep; I turned to go.

And there

Faced me Count Guido, there posed the mean man
As master, — took the field, encamped his rights, 1410
Challenged the world: there leered new triumph, there
Scowled the old malice in the visage bad
And black o' the scamp. Soon triumph suppld the tongue
A little, malice glued to his dry throat,
And he part howled, part hissed . . . oh, how he kept
Well out o' the way, at arm's length and to spare! —
"My salutation to your priestship! What?
"Matutinal, busy with book so soon
"Of an April day that's damp as tears that now
"Deluge Arezzo at its darling's flight? — 1420
""T is unfair, wrongs femininity at large,
"To let a single dame monopolize
"A heart the whole sex claims, should share alike:
"Therefore I overtake you, Canon! Come!
"The lady, — could you leave her side so soon?
"You have not yet experienced at her hands
"My treatment, you lay down undrugged, I see!
"Hence this alertness — hence no death-in-life
"Like what held arms fast when she stole from mine.
"To be sure, you took the solace and repose 1430
"That first night at Foligno! — news abound
"O' the road by this time, — men regaled me much,
"As past them I came halting after you,
"Vulcan pursuing Mars, as poets sing, —
"Still at the last here pant I, but arrive,
"Vulcan — and not without my Cyclops too,
"The Commissary and the unpoisoned arm
"O' the Civil Force, should Mars turn mutineer.
"Enough of fooling: capture the culprits, friend!
"Here is the lover in the smart disguise 1440
"With the sword, — he is a priest, so mine lies still.
"There upstairs hides my wife the runaway,
"His leman: the two plotted, poisoned first,
"Plundered me after, and eloped thus far
"Where now you find them. Do your duty quick!
"Arrest and hold him! That's done: now catch her!"

During this speech of that man, — well, I stood
Away, as he managed, — still, I stood as near

det var i sidste øjeblik, — var det nødvendigt, at jeg
gik op og vækkede hende. Jeg vendte mig for at gå.

Og der

stod jeg ansigt til ansigt med grev Guido, der stod
den gemene mand som herre, — havde taget valpladsen, 1410

lejret sine rettigheder, udfordret verden. Der skottede
ny triumf, der skulede den gamle ondskab i slubbertens
slette og af vrede formørkede ansigt. Triumfen tæmmede
hans tunge lidt, ondskab limet fast til hans tørre strube,
og han dels hylede, dels hvæsedde . . . oh, han holdt sig
på god afstand, en arms længde, mindst! —

„Min hilsen til Deres Præsteskab! Hvorledes?

tidligt oppe, allerede travl med bønnebogen

på en aprilsdag, der er vædet med tårer, som nu
oversvømmer Arezzo, da dens yndling er flygtet? — 1420

Det er uretfærdigt, foruretter al kvindelighed,
at lade en enkelt dame have eneret til et hjerte,
hele kvindekønnet gør krav på, burde dele ligeligt:
derfor indhentede jeg dig, kannik! Kom!

Fruen, — kunne du allerede forlade din plads ved hendes side?

Du har endnu ikke prøvet den behandling, hun har
givet mig, du lagde dig uden at være bedøvet, ser jeg!

Derfor denne friskhed — derfor ingen død-i-livet
lig den, der holdt arme fast, da hun stjal fra mit.

Selvfølgelig, du tog trøsten og hvilen 1430

den første nat i Foligno! — det vrirler med efterretninger
om vejen på dette tidspunkt, — folk trakteredede mig storartet,

når jeg kom forbi og haltende forfulgte dit spor,

Vulkan forfulgte Mars, som digterne synger, —*

dog er jeg, Vulkan, endelig her, gispende, men ankommet,
— og ikke uden mine kykloper,

kommissæren og ordensmagtens uforgiftede arm,
skulle Mars vise sig at være mytterist.

Ikke mere fjoller: grib de skyldige, ven!

Her er elskerens i den elegante forklædning 1440
med sværdet, — han er præst, så mit hænger urørt.

Der ovenpå gemmer min kone sig, den bortløbne,
hans elskerinde. De to lagde råd op, forgiftede mig først,
plyndrede mig derefter og stak af hertil,

hvor I nu finder dem. Gør jeres pligt hurtigt!

Arrester den mand og hold ham! Det er gjort: nu fang hende!”

Mens manden holdt denne tale, — nå, jeg stod et stykke
væk, mens han uddelte ordre, — dog, stod jeg så tæt på

* Vulkan eller Vulkanus, smedenes gud, var halt og gift med Venus, kykloperne var hans hjælpere.

The throat of him, — with these two hands, my own, —
 As now I stand near yours, Sir, — one quick spring, 1450
 One great good satisfying gripe, and lo!
 There had he lain abolished with his lie,
 Creation purged o' the miscreate, man redeemed,
 A spittle wiped off from the face of God!
 I, in some measure, seek a poor excuse
 For what I left undone, in just this fact
 That my first feeling at the speech I quote
 Was—not of what a blasphemy was dared,
 Not what a bag of venom'd purulence
 Was split and noisome, — but how splendidly 1460
 Mirthful, how ludicrous a lie was launched!
 Would Molière's self wish more than hear such man
 Call, claim such woman for his own, his wife
 Even though, in due amazement at the boast,
 He had stammered, she moreover was divine?
 She to be his, — were hardly less absurd
 Than that he took her name into his mouth,
 Licked, and then let it go again, the beast,
 Signed with his slaver. Oh, she poisoned him,
 Plundered him, and the rest! Well, what I wished 1470
 Was, that he would but go on, say once more
 So to the world, and get his meed of men,
 The fist's reply to the filth. And while I mused,
 The minute, oh the misery, was gone!
 On either idle hand of me there stood
 Really an officer, nor laughed i' the least:
 Nay, rendered justice to his reason, laid
 Logic to heart, as 't were submitted them
 "Twice two makes four."
 "And now, catch her!" he cried.
 That sobered me. "Let myself lead the way — 1480
 "Ere you arrest me, who am somebody,
 "Being, as you hear, a priest and privileged,—
 "To the lady's chamber! I presume you — men
 "Expert, instructed how to find out truth,
 "Familiar with the guise of guilt. Detect
 "Guilt on her face when it meets mine, then judge
 "Between us and the mad dog howling there!"
 Up we all went together, in they broke
 O' the chamber late my chapel. There she lay,
 Composed as when I laid her, that last eve, 1490
 O' the couch, still breathless, motionless, sleep's self,
 Wax-white, seraphic, saturate with the sun

mandens hals, — at med disse mine to hænder, —
 som jeg nu står tæt på jeres, hr. — et kort spring, 1450
 et godt fast tilfredsstillende greb, og se!
 der havde han ligget tilintetgjort med sin løgn,
 skabelsen udrenset for misskabningen, mennesket forløst,
 spyt tørret bort fra Guds ansigt!
 Til en vis grad søger jeg en sølle undskyldning,
 for hvad jeg lod ugjort, i denne blotte kendsgerning,
 at min første følelse ved talen, jeg citerede,
 var — ikke om hvilken ugudelighed, der vovedes,
 ikke om hvilken sæk af forgiftet materie,
 der var revnet og ildelugtende — men hvor fortrinligt 1460
 og muntert, hvor latterligt en løgn her blev søsat!
 Kunne Molière selv ønske mere end at høre en sådan mand
 kalde, gøre krav på en sådan kvinde som sin egen, hans hustru,
 selvom han, passende forvirret over praleriet,
 havde stammet, at hun desuden var guddommelig?
 At hun skulle være hans, — var næppe mindre utroligt,
 end at han tog hendes navn i sin mund,
 slikkede, og så lod det komme ud igen, dyret,
 underskrevet med hans savl. Åh, hun forgiftede ham,
 plyndrede ham og resten! Nå, hvad jeg ønskede var, 1470
 at han ville fortsætte, endnu engang tale
 sådan til verden og få sin løn af mænd,
 knytnævens svar til smudset. Og mens jeg grublede,
 oh elendighed, var øjeblikket borte!
 Faktisk stod der en betjent på hver side af mig,
 og de ikke lo, overhovedet,
 nej, de ydede hans fornuft retfærdighed,
 tog logikken til sig, som den blev forelagt dem
 'to gange to er fire.'
 „Og nu, fang hende!” råbte han.
 Det gjorde mig ædru. „Lad mig vise vej — 1480
 før I arresterer mig, der er nogen, som I hører,
 da jeg er præst og privilegeret, —
 til fruens kammer! Jeg antager, at I — mænd, er
 sagkyndige, undervist i hvordan sandheden findes,
 velkendt med skyldens forklædning. Opspor
 skyld på hendes ansigt, når hun ser mit, døm så
 mellem os og den gale hund, der hyler dér!”
 Vi gik alle op sammen, de brød ind i kammeret
 der for nylig var mit kapel. Der lå hun
 i samme stilling, som da jeg lagde hende, hin foregående aften, 1490
 på lejet, stadig åndeløs, ubevægelig, søvnen selv,
 vokshvid, serafisk, mættet med morgensolen,

O' the morning that now flooded from the front
 And filled the window with a light like blood.
 "Behold the poisoner, the adulteress,
 "— And feigning sleep too! Seize, bind!" Guido hissed.

She started up, stood erect, face to face
 With the husband: back he fell, was buttressed there
 By the window all a flame with morning-red,
 He the black figure, the opprobrious blur 1500
 Against all peace and joy and light and life.
 "Away from between me and hell!" she cried:
 "Hell for me, no embracing any more!
 "I am God's, I love God, God — whose knees I clasp,
 "Whose utterly most just award I take,
 "But bear no more love-making devils: hence!"
 I may have made an effort to reach her side
 From where I stood i' the door-way, — anyhow
 I found the arms, I wanted, pinioned fast,
 Was powerless in the clutch to left and right 1510
 O' the rabble pouring in, rascality
 Enlisted, rampant on the side of hearth
 Home and the husband, — pay in prospect too!
 They heaped themselves upon me. "Ha! — and him
 "Also you outrage? Him, too, my sole friend,
 "Guardian and saviour? That I baulk you of,
 "Since — see how God can help at last and worst!"
 She sprang at the sword that hung beside him, seized,
 Drew, brandished it, the sunrise burned for joy
 O' the blade, "Die," cried she, "devil, in God's name!" 1520
 Ah, but they all closed round her, twelve to one
 — The unmanly men, no woman-mother made,
 Spawned somehow! Dead-white and disarmed she lay.
 No matter for the sword, her word sufficed
 To spike the coward through and through: he shook,
 Could only spit between the teeth — "You see?
 "You hear? Bear witness, then! Write down . . but no —
 "Carry these criminals to the prison-house,
 "For first thing! I begin my search meanwhile
 "After the stolen effects, gold, jewels, plate, 1530
 "Money and clothes, they robbed me of and fled,
 "With no few amorous pieces, verse and prose,
 "I have much reason to expect to find."

der nu flød mod husfronten
og fyldte vinduet med et lys som af blod.
„Se fangen, ægteskabsbrydersken,
— som ovenikøbet foregiver at sove! Grib, bind!” hvædede Guido.

Hun fór op, stod oprejst, ansigt til ansigt
med ægtemanden: han veg tilbage, blev støttet
af vinduet, der blussede af morgenrøden,
han, den sorte skikkelse, den forsmædelige plet 1500
mod al fred og glæde og lys og liv.
„Bort fra mellem mig og helvede!” råbte hun:*.
„Helvede for mig, ikke flere omfavnelser nogensinde!
Jeg tilhører Gud, jeg elsker Gud, Gud — hvis knæ jeg knuger,
hvis mest retfærdige fuldkomne belønning jeg modtager,
men tåler ikke flere kurmagende djævla, fra nu af!”
Jeg kunne have gjort et forsøg på at komme hen til hende,
fra hvor jeg stod i døråbningen — uanset hvad
så var mine arme, som jeg ønskede at bruge, stækket,
var magtesløse i grebet til venstre og højre 1510
af rakket, der strømmede ind, slyngelagtighed
indrulleret, rasende på arnen,
hjemmet og ægtemandens vegne, — også med betaling i udsigt!
De kastede sig over mig. „Ha — og ham
krænker du også? Ham også, min eneste ven,
vogter og frelser? Men det vil jeg franarre dig,
eftersom — se hvordan Gud kan hjælpe til sidst og værst!”
Hun sprang hen til sværdet, der hang ved hans side, greb det,
trak det, svingede med det, solopgangen brændte af glæde
på bladet. „Dø djævel,” råbte hun, „i Guds navn!” 1520
Men, ak, de omringede hende tolv mod én
— de umandige mænd, ingen født af en kvinde,
dog avlet på en eller anden måde! Dødbleg og afvæbnet lå hun.
Der var ikke brug for sværdet, hendes ord var tilstrækkelige
til at spidde kujonen igen og igen. Han rystede,
kunne kun spytte mellem tænderne — „Ser I?
Hører I? Aflæg så vidnesbyrd! Skriv ned . . nej —
før disse forbrydere til fængslet,
som det første! Jeg begynder at lede i mellemtiden
efter de stjalne ting, guld, ædelstene, sølvtøj 1530
penge og tøj, som de frarøvede mig og flygtede
sammen med ikke så få kærlighedsstykker i vers og prosa,
som jeg har stærke grunde til at forvente at finde.”

---

* Det blodrøde vindue opfattes af Pompilia som helvede, men den sorte skikkelse, Guido, er for hende værre end helvede (Cook).

When I saw that — no more than the first mad speech,
 Made out the speaker mad and a laughing-stock,
 So neither did this next device explode
 One listener's indignation, — that a scribe
 Did sit down, set himself to write indeed,
 While sundry knaves began to peer and pry
 In corner and hole, — that Guido, wiping brow 1540
 And getting him a countenance, was fast
 Losing his fear, beginning to strut free
 O' the stage of his exploit, snuff here, sniff there, —
 Then I took truth in, guessed sufficiently
 The service for the moment. "What I say,
 "Slight at your peril! We are aliens here,
 "My adversary and I, called noble both;
 "I am the nobler, and a name men know.
 "I could refer our cause to our own Court
 "In our own country, but prefer appeal 1550
 "To the nearer jurisdiction. Being a priest,
 "Though in a secular garb, — for reasons good
 "I shall adduce in due time to my peers, —
 "I demand that the Church I serve, decide
 "Between us, right the slandered lady there.
 "A Tuscan noble, I might claim the Duke:
 "A priest, I rather choose the Church, — bid Rome
 "Cover the wronged with her inviolate shield."

There was no refusing this: they bore me off,
 They bore her off, to separate cells o' the same 1560
 Ignoble prison, and, separate, thence to Rome.
 Pompilia's face, then and thus, looked on me
 The last time in this life: not one sight since,
 Never another sight to be! And yet
 I thought I had saved her. I appealed to Rome:
 It seems I simply sent her to her death.
 You tell me she is dying now, or dead;
 I cannot bring myself to quite believe
 This is a place you torture people in:
 What if this your intelligence were just 1570
 A subtlety, an honest wile to work
 On a man at unawares? 'T were worthy you.
 No, Sirs, I cannot have the lady dead!
 That erect form, flashing brow, fulgurant eye,
 That voice immortal (oh, that voice of hers!)
 That vision in the blood-red day-break — that
 Leap to life of the pale electric sword

Da jeg så, at — allerede den første vanvittige tale
 udstillede taleren som en gal og genstand for latter,
 og heller ikke dette nye påfund fik
 tilhørerens harme til at eksplodere, — at, en skriver
 virkelig satte sig ned, sandelig gav sig i kast med at skrive,
 mens forskellige bondekarle begyndte at kigge og glo
 i hjørner og huller, — at Guido, mens han tørrede pande
 og genvandt fatningen, hurtigt var 1540
 i færd med at miste sin frygt og var begyndt at spankulere
 frit omkring på scenen for sin bedrift, snuse her, snuse der, —
 gik sandheden op for mig, i tilstrækkelig grad gættede jeg,
 hvad tjenesten i øjeblikket drejede sig om. „Jeg siger jer,
 at I ikke selv løber nogen risiko! Vi er fremmede her,
 min modstander og jeg, bliver begge kaldt adelige;
 jeg er mere adelig og et navn folk kender.
 Jeg kunne henvise sagen til vor egen ret
 i vort eget land, men foretrækker at appellere 1550
 til den nærmeste retskreds. Da jeg er præst,
 om end i verdslig klædedragt, — af gode grunde
 som jeg på et passende tidspunkt vil anføre for mine lige, —
 kræver jeg, at Kirken som jeg tjener, dømmer
 mellem os, retfærdiggør den bagvaskede frue dér.
 Som toskansk adelsmand kunne jeg gøre fordring på hertugen,
 som præst foretrækker jeg Kirken, — at bede Rom
 beskytte den forurettede med sit hellige skjold.”

Ingen afviste dette. De førte mig væk,
 de førte hende væk, til separate celler i det samme 1560
 tarvelige fængsel og derfra adskilte til Rom.
 Da så Pompilia på mig for sidste gang
 i dette liv: ikke et eneste syn af hende siden,
 aldrig vil jeg få hende at se igen! Og dog
 troede jeg, at jeg havde reddet hende. Jeg henviste til Rom:
 det synes, som om jeg simpelthen sendte hende i døden.
 I fortæller mig, at hun er ved at dø nu, eller er død;
 jeg kan ikke få mig selv til helt at tro,
 at dette er et sted, hvor I torterer folk.
 Hvad om jeres efterretninger blot var 1570
 en spidsfindighed, et ærligt kunstgreb til at bearbejde
 en mand, der er uforvarende? Det ville være jer værdigt.
 Nej, herrer, jeg kan ikke ha' fruens død!
 Den oprejste skikkelse, flammende bryn, lynende øje,
 den udødelige stemme (åh, hendes stemme)
 dette syn i det blodrøde daggry — hvordan
 det blege skinnende sværd englen er bevæbnet med

Angels go armed with, — that was not the last
 O' the lady! Come, I see through it, you find —
 Know the manoeuvre! Also herself said 1580
 I had saved her: do you dare say she spoke false?
 Let me see for myself if it be so!
 Though she were dying, a Priest might be of use,
 The more when he's a friend too, — she called me
 Far beyond "friend." Come, let me see her — indeed
 It is my duty, being a priest: I hope
 I stand confessed, established, proved a priest?
 My punishment had motive that, a priest
 I, in a laic garb, a mundane mode,
 Did what were harmlessly done otherwise. 1590
 I never touched her with my finger-tip
 Except to carry her to the couch, that eve,
 Against my heart, beneath my head, bowed low,
 As we priests carry the paten: that is why
 — To get leave and go see her of your grace —
 I have told you this whole story over again.
 Do I deserve grace? For I might lock lips,
 Laugh at your jurisdiction: what have you
 To do with me in the matter? I suppose
 You hardly think I donned a bravo's dress 1600
 To have a hand in the new crime; on the old,
 Judgment's delivered, penalty imposed,
 I was chained fast at Civita hand and foot —
 She had only you to trust to, you and Rome,
 Rome and the Church, and no pert meddling priest
 Two days ago, when Guido, with the right,
 Hacked her to pieces. One might well be wroth;
 I have been patient, done my best to help:
 I come from Civita and punishment
 As friend of the Court — and for pure friendship's sake 1610
 Have told my tale to the end, — nay, not the end —
 For, wait — I'll end — not leave you that excuse!

When we were parted, — shall I go on there?
 I was presently brought to Rome — yes, here I stood
 Opposite yonder very crucifix —
 And there sat you and you, Sirs, quite the same.
 I heard charge, and bore question, and told tale
 Noted down in the book there, — turn and see
 If, by one jot or tittle, I vary now!

i ét nu kom til live, — det var ikke det sidste, man ville se til
 denne dame! Kom, jeg gennemskuer det, ser I —
 kender manøvren! Hun sagde også selv, 1580
 at jeg frelste hende. Vover I at sige, at hun talte usandt?
 Lad mig selv se, om det forholder sig således!
 Er hun ved at dø, kan en præst være nyttig,
 så meget mere, som han også er en ven, — hun kaldte mig
 langt mere end „ven”. Kom, lad mig se hende — sandelig
 det er min pligt, som præst. Jeg håber, det er
 indrømmet, anerkendt og godtgjort, at jeg er præst?
 Det var jo netop dette der motiverede min straf det. At jeg,
 en præst i en lægmands verdslige dragt, gjorde
 det, der ville være harmløst gjort på anden vis. 1590
 Jeg rørte hende aldrig med en fingerspids
 ud over at bære hende til lejet den aften,
 mod mit hjerte, under mit hoved, dybt nedbøjet,
 som vi præster bærer oblattallerkenen. Derfor
 — for at I nådigt vil give mig tilladelse til at se hende —
 har jeg fortalt jer hele denne historie endnu engang.
 Fortjener jeg ikke en nådesbevisning? Thi jeg kunne bare lukke
 munden, le ad jeres domsmyndighed. Hvad har I at gøre med
 mig i denne sag? Jeg antager, at I næppe
 tror, jeg iførte mig bondetøj for at have* 1600
 en hånd med i denne nye forbrydelse. Ved den gamle
 afsagte kendelse og den idømt straf,
 blev jeg lænket fast i Civita på hånd og fod —
 hun havde kun jer at stole på, jer og Rom,
 Rom og Kirken og ingen præst, der kæphøjt blandede sig
 for to dage siden, da Guido, med ret,
 hakkede hende i stykker. Man kunne udmærket blive vred;
 jeg har været tålmodig, gjort mit bedste for at hjælpe.
 Jeg kommer fra Civita og straf
 som ven af retten — har for rent venskabs skyld
 fortalt jer min historie til ende, — nej, ikke til ende — for vent 1610
 — jeg vil afslutte den — ikke give jer den undskyldning!

Da vi var blevet skilt ad, — skal jeg fortsætte derfra?
 blev jeg lidt efter bragt til Rom — ja, jeg stod her
 over for selve det krucifiks derhenne —
 og her sad De og De, herrer, ganske de samme.
 Jeg hørte anklagen, blev udspurgt og fortalte en historie,
 som blev skrevet ned i bogen dér, — vend bladene og se
 om jeg afviger med så meget som en tøddel fra den nu!

---

* bondetøj: egl. bandittøj, hvordan det så end ser ud? Guido og hans medsammensvorne var ikklædt bondetøj.

I' the colour the tale takes, there's change perhaps; 1620
 'T is natural, since the sky is different,
 Eclipse in the air now; still, the outline stays.
 I showed you how it came to be my part
 To save the lady. Then your clerk produced
 Papers, a pack of stupid and impure
 Banalities called letters about love —
 Love, indeed, — I could teach who styled them so,
 Better, I think, though priest and loveless both!
 "— How was it that a wife, young, innocent,
 "And stranger to your person, wrote this page?" — 1630
 "— She wrote it when the Holy Father wrote
 "The bestiality that posts thro' Rome,
 "Put in his mouth by Pasquin." "Nor perhaps
 "Did you return these answers, verse and prose,
 "Signed, sealed and sent the lady? There's your hand!"
 "— This precious piece of verse, I really judge,
 "Is meant to copy my own character,
 "A clumsy mimic; and this other prose,
 "Not so much even; both rank forgery:
 "Verse, quotha? Bembo's verse! When Saint John wrote 1640
 "The tract '*De Tribus*,' I wrote this to match."
 "— How came it, then, the documents were found
 "At the inn on your departure?" — "I opine,
 "Because there were no documents to find
 "In my presence, — you must hide before you find.
 "Who forged them hardly practised in my view;
 "Who found them waited till I turned my back."
 "— And what of the clandestine visits paid,
 "Nocturnal passage in and out the house
 "With its lord absent? 'T is alleged you climbed . . ." 1650
 "— Flew on a broomstick to the man i' the moon!
 "Who witnessed or will testify this trash?"
 "— The trusty servant, Margherita's self,
 "Even she who brought you letters, you confess,
 "And, you confess, took letters in reply:
 "Forget not we have knowledge of the facts!"
 "—Sirs, who have knowledge of the facts, defray

Hvad farvningen af historien angår, er der måske en forandring; 1620
 det er kun naturligt, eftersom himlen er en anden,
 der er formørkelse i luften nu; dog er konturerne de samme.
 Jeg viste jer, hvordan det blev min rolle,
 at frelse damen. Så fremlagde jeres sekretær
 papirer, en pakke dumme og urene
 almindeligheder kaldet kærlighedsbreve — kærlighed,
 i sandhed, — det kunne jeg lære ham noget om, der kaldte dem det,
 tror jeg, skønt jeg både er præst og kærlighedsløs!
 „— Hvordan gik det til, at en hustru, ung, uskyldig
 og fremmed for dig, skrev denne side?” — 1630
 „— Hun skrev den lige så meget, som den Hellige Fader
 skrev de bestialiteter, der hænger rundt omkring i Rom,
 lagt ham i munden af Pasquin.” „Og du sendte måske*
 heller ikke dine svar, i vers og prosa,
 underskrevet og forsegleet til damen? Der er din håndskrift!”
 „— Dette kostelige stykke vers er, efter min sande overbevisning,
 tænkt, som en kopi af min egen håndskrift,
 en klodset efterligning; og dette stykke prosa,
 ikke engang så meget, begge grove falsknerier.
 Vers erklærer I? Bambos vers! Da Skt. Johannes skrev † 1640
 afhandlingen *‘De Tribus’*, skrev jeg dette for at opvise magen til.”‡
 „— Hvordan skete det så, at dokumenterne blev fundet
 i kroen ved jeres afrejse?” — Jeg tænker,
 det var fordi, der ikke var nogle dokumenter at finde
 i min tilstedeværelse, — man må skjule før man finder.
 Den der forfalskede dem, gjorde det næppe mens jeg så på;
 den der fandt dem ventede, til jeg vendte ryggen til.”
 „— Og hvad med de hemmelige besøg,
 den natlige trafik ud og ind af huset,
 mens husets herre var fraværende? Det påstås, at du klatrede . . . ” 1650
 „— Fløj på et kisteskaft til manden i månen!
 Hvem bevidnede eller bekræftede dette bras?”
 „— Den betroede tjener, Margarita selv,
 netop hende som du tilstår bragte dig brevene,
 og som du tilstår, modtog dine breve som svar:
 glem ikke, at vi har kendskab til disse fakta!”
 „— I herrer, som har kendskab til disse fakta,

* Grove og satiriske kommentarer blev anbragt på en statue, opkaldt efter en vis Pasquin, der havde haft en skrædderforretning i nærheden af statuen, deraf navnet.

† Pietro Bembo (1470-1547) var kardinal og en stor humanist og lærer i renæssancen. Skrev elegante og korrekte digte, i modsætning til de omtalte vers dommerne forelægger Caponsacchi.

‡ En legendarisk blasfemisk afhandling om de tre bedragerere Moses, Kristus og Muhammed tilskrevet en vis Ochinus engang i middelalderen; dvs. hvis man kan bevise, at Skt. Johannes skrev *De Tribus*, vil Caponsacchi gerne vedgå sig forfatterskabet.

"The expenditure of wit I waste in vain,
 "Trying to find out just one fact of all!
 "She who brought letters from who could not write, 1660
 "And took back letters to who could not read, —
 "Who was that messenger, of your charity?"
 "— Well, so far favours you the circumstance
 "That this same messenger . . . how shall we say? . . .
 "*Sub imputatione meretricis*
 "*Laborat*, — which makes accusation null:
 "We waive this woman's: nought makes void the next.
 "Borsi, called Venerino, he who drove,
 "O' the first night when you fled away, at length
 "Deposes to your kissings in the coach, 1670
 "— Frequent, frenetic ..." "When deposed he so?"
 "After some weeks of sharp imprisonment . . ."
 "— Granted by friend the Governor, I engage —"
 "— For his participation in your flight!
 "At length his obduracy melting made
 "The avowal mentioned . . ." "Was dismissed forthwith
 "To liberty, poor knave, for recompense.
 "Sirs, give what credit to the lie you can!
 "For me, no word in my defence I speak,
 "And God shall argue for the lady!" 1680

So

Did I stand question, and make answer, still
 With the same result of smiling disbelief,
 Polite impossibility of faith
 In such affected virtue in a priest;
 But a showing fair play, an indulgence, even,
 To one no worse than others after all —
 Who had not brought disgrace to the order, played
 Discreetly, ruffled gown nor ripped the cloth
 In a bungling game at romps: I have told you, Sirs —
 If I pretended simply to be pure 1690
 Honest and Christian in the case, — absurd!
 As well go boast myself above the needs
 O' the human nature, careless how meat smells,
 Wine tastes, — a saint above the smack! But once
 Abate my crest, own flaws i' the flesh, agree
 To go with the herd, be hog no more nor less,
 Why, hogs in common herd have common rights:
 I must not be unduly borne upon,
 Who just romanced a little, sowed wild oats,

afhold udgiften til den kløgt, jeg øder forgæves, mens jeg
 prøver at finde ud af blot én kendsgerning overhovedet!
 Hende der bragte brevene fra en, som ikke kunne skrive, 1660
 og tog breve med tilbage til en, der ikke kunne læse, —
 hvem var hin budbringer af jeres overbærenhed?”
 „— Ja, så langt begunstiger omstændigheden dig,
 at den samme budbringer . . . hvordan skal vi sige det? . . .
Sub imputatione meretricis laborat, —*
 hvilket gør hendes beskyldninger til intet.
 Vi frafalder dem, hvad denne kvinde angår; men intet gør
 det næste ugyldigt. Borsi, kaldet Venerino, ham der kørte
 vognen den første nat, da I flygtede, vidnede
 langt om længe om jeres kysseri i kareten, 1670
 — hyppigt, som vanvittige . . .” „Hvornår aflagde han den forklaring?”
 Efter nogle ugers skrap indespærring . . .”
 „— Bevilliget af guvernørvennen, antager jeg —”
 „— For hans deltagelse i jeres flugt!
 Langt om længe smelter hans stædighed væk,
 og han kommer med den nævnte erklæring . . .” „Blev straks
 sendt bort til frihed, stakkels karl, som erstatning.
 Herrer, tro på hvilken løgn I vil!
 Hvad mig angår, siger jeg ikke et ord til mit forsvar,
 og Gud skal føre bevis for fruén!” 1680

Således

blev jeg udspurgt og svarede stadig
 med det samme resultat af smilende tvivl,
 høflig umulighed af at tro på, at en præst
 kunne blive så stærkt berørt; de gav mig dog
 ærligt spil, viste endog overbærenhed over for en,
 der når alt kommer til alt ikke var værre end andre —
 som ikke havde vanæret ordenen, havde opført sig betænksomt,
 hverken krøllet præstekjolen eller revet den i stykker
 i vilde lege. Jeg har fortalt jer, som det er, herrer —
 hvis jeg foregav simpelthen at være en ren 1690
 ærlig kristen i denne sag, — latterligt!
 Ligesom at gå og prale med, at jeg var hævet over
 den menneskelige naturs behov, ligeglad med hvordan kød lugter,
 vin smager, — en helgen hævet over smæk med tungen?
 Men for én gang skyld slå min kam ned, være det svage kød, indvillige i
 at gå med flokken, være et svin hverken mere eller mindre,
 jamen, et svin i en almindelig flok har almindelige rettigheder.
 I må ikke i utilbørlig grad lade det hvile på mig,
 som bare romantiserede en smule, såede vild havre,

* *Sub ... laborat*: hun bliver anset for at arbejde som skøge.

But 'scaped without a scandal, flagrant fault. 1700
 My name helped to a mirthful circumstance:
 "Joseph" would do well to amend his plea:
 Undoubtedly — some toying with the wife,
 But as for ruffian violence and rape,
 Potiphar pressed too much on the other side!
 The intrigue, the elopement, the disguise, — well charged!
 The letters and verse looked hardly like the truth.
 Your apprehension was — of guilt enough
 To be compatible with innocence,
 So, punished best a little and not too much. 1710
 Had I struck Guido Franceschini's face,
 You had counselled me withdraw for my own sake,
 Baulk him of bravo-hiring. Friends came round,
 Congratulated, "Nobody mistakes!
 "The pettiness o' the forfeiture defines
 "The peccadillo: Guido gets his share:
 "His wife is free of husband and hook-nose,
 "The mouldy viands and the mother-in-law.
 "To Civita with you and amuse the time,
 "Travesty us '*De Raptu Helenæ*' 1720
 "A funny figure must the husband cut
 "When the wife makes him skip, — too ticklish, eh?
 "Do it in Latin, not the Vulgar, then!
 "Scazons — we'll copy and send his Eminence.
 "Mind — one iambus in the final foot!
 "He'll rectify it, be your friend for life!"
 Oh, Sirs, depend on me for much new light
 Thrown on the justice and religion here
 By this proceeding, much fresh food for thought!

And I was just set down to study these 1730
 In relegation, two short days ago,
 Admiring how you read the rules, when, clap,
 A thunder comes into my solitude —
 I am caught up in a whirlwind and cast here,
 Told of a sudden, in this room where so late
 You dealt out law adroitly, that those scales,
 I meekly bowed to, took my allotment from,
 Guido has snatched at, broken in your hands,
 Metes to himself the murder of his wife,
 Full measure, pressed down, running over now! 1740

men slap afsted uden at gøre skandale, uden at begå åbenlyse fejl. 1700
 Mit navn var årsag til en morsom omstændighed:
 „Josef” ville gøre klogt i at forbedre sin undskyldning:^{*}
 utvivlsomt — har der været nogen legen med konen,
 men hvad angår bøllevold og voldtægt,
 pressede Potifar på den anden side for meget på!
 Hvad kærlighedsforbindelsen, rømningen, og forklædningen angår, —
 er anklagen rigtig! Brevene og versene ligner næppe sandheden.
 Jeres ængstelse var — om skylden
 var forenelig med uskyldighed,
 således var det bedre at straffe lidt og ikke for meget. 1710
 Havde jeg slået Guido Franceschini i ansigtet,
 havde I rådet mig til at trække mig tilbage for min egen skyld,
 hindre ham i at hyre banditter. Venner kom forbi,
 lykønskede: „Ingen tager fejl!
 Forseelsens ubetydelighed forklarer
 syndens lidenhed. Guido får sin del:
 hans kone er fri af ægtemand og høgenæse,
 de mugne levnedsmidler og svigermor.
 Til Civita med dig og brug tiden til fornøjelser,
 lav os en parodi på *‘Om Helenes voldførelse’* 1720
 Husbonden skal gøre en sjov figur,
 når konen får ham til at springe, — altfor kilden, hva?
 Skriv den så på latin, ikke almuemålet! Brug haltende
 jamber — vi kopierer den og sende den til hans Eminence.[†]
 Husk — en jambe som sidste versefod!
 Han vil rette det, være din ven for livet!”
 Åh, herrer, regn med mig, når det drejer sig om
 at kaste en masse nyt lys på retfærdighed og religion
 her ved disse retshandlinger, en masse frisk føde til tanken!

Og jeg var netop anbragt i min forvisning 1730
 for at studere disse, da, for to korte dage siden,
 mens jeg beundrede hvordan I læser reglerne, et skrald,
 en torden bryder ind i min ensomhed —
 jeg bliver fanget af en hvirvelvind og kastet herhen,
 får pludseligt fortalt i dette rum, hvor for nyligt
 I så behændigt uddelte loven, at fra de vægtskåle
 jeg ydmygt bøjede mig for, tog min del fra,
 Guido har snappet efter, brækket i jeres hænder,
 udmåler han til sig selv for drabet på sin kone
 et topfyldt mål, presset ned, som løber over nu! 1740

^{*} Josef: Caponsacchi hedder Giuseppe (Josef) til fornavn. Fortællingen her er fra *Første Mosebog* 39. —den senere nævnte Potifar stammer herfra.

[†] haltende jamber: choliambos, med en spondæ eller en trokæ som sidste versefod.

Can I assist to an explanation? — Yes,
 I rise in your esteem, sagacious Sirs,
 Stand up a renderer of reasons, not
 The officious priest would personate Saint George
 For a mock Princess in undragoned days.
 What, the blood startles you? What, after all
 The priest who needs must carry sword on thigh
 May find imperative use for it? Then, there was
 A Princess, was a dragon belching flame,
 And should have been a Saint George also? Then, 1750
 There might be worse schemes than to break the bonds
 At Arezzo, lead her by the little hand,
 Till she reached Rome, and let her try to live?
 But you were law and gospel, — would one please
 Stand back, allow your faculty elbow-room?
 You blind guides who must needs lead eyes that see!
 Fools, alike ignorant of man and God!
 What was there here should have perplexed your wit
 For a wink of the owl-eyes of you? How miss, then,
 What's now forced on you by this flare of fact — 1760
 As if Saint Peter failed to recognize
 Nero as no apostle, John or James,
 Till someone burned a martyr, made a torch
 O' the blood and fat to show his features by!
 Could you fail read this cartulary aright
 On head and front of Franceschini there,
 Large-lettered like hell's masterpiece of print, —
 That he, from the beginning pricked at heart
 By some lust, lech of hate against his wife,
 Plotted to plague her into overt sin 1770
 And shame, would slay Pompilia body and soul,
 And save his mean self — miserably caught
 I' the quagmire of his own tricks, cheats and lies?
 — That himself wrote those papers, — from himself
 To himself, — which, i' the name of me and her,
 His mistress-messenger gave her and me,
 Touching us with such pustules of the soul
 That she and I might take the taint, be shown
 To the world and shuddered over, speckled so?
 — That the agent put her sense into my words, 1780
 Made substitution of the thing she hoped,
 For the thing she had and held, its opposite,
 While the husband in the background bit his lips
 At each fresh failure of his precious plot?
 — That when at the last we did rush each on each,

Kan jeg hjælpe med en forklaring? — Ja,
 jeg stiger i jeres agtelse, snilde herrer,
 rejser mig som en der anfører grunde, ikke
 den nævenyttige præst, der ville personificere Skt. George
 for en narreprinsesse i dage, hvor drager er fortid.
 Hvad, blodet forbavser jer? Jamen, når alt kommer til alt
 kan præster, der nødvendigvis må bære sværdet ved låret,
 måske finde bydende brug for det? Altså, der var
 en prinsesse, der var en ildsprudende drage,
 og skulle der ikke også have være en Skt. George? Så 1750
 kunne der være værre planer end at bryde båndene
 i Arezzo, føre hende ved den lille hånd, indtil hun
 nåede Rom og lade hende forsøge at få et liv, ikke sandt?
 Men I var lov og evangelium, — vil man venligst
 træde tilbage, tillade jeres myndighed albuerum?
 I blinde førere som nødvendigvis må være øjnene, der ser!
 Tåber i lige grad uvidende om mennesket og Gud!
 Hvad der skete der, burde det ikke have foruroliget jer her,
 fået jeres ugleøjne til at blinke? Hvordan så undgå
 hvad der nu er påtvunget jer ved dette glimt af fakta?— 1760
 som om Skt. Peter ikke kunne genkende
 at Nero hverken var apostlen Johannes eller Jakob,
 før nogen brændte en martyr, lavede en fakkel
 af blodet og fedtet til at vise hans ansigtstræk ved?
 Kunne I undgå at læse dette dokument rigtigt
 på hoved og pande af Franceschini dér,
 store bogstaver som helvedets mesterværk af trykning, —
 at han, fra begyndelsen sårede et hjerte
 ved en eller anden vellyst, et begær af had mod sin hustru
 intrigerede for at plage hende til åbenlys synd 1770
 og vanære, ville slå Pompilia ihjel, krop og sjæl
 og frelse sit usle jeg — ynkeligt fanget
 i kviksandet af hans egne kneb, bedragerier og løgne?
 — At han selv skrev de papirer, — fra ham selv,
 til ham selv, — som, i mit og hendes navn,
 hans elskerinde og budbringer gav hende og mig,
 hvorved vi skulle berøres af sådanne sjælsblærer,
 at hun og jeg kunne får smitten, blive vist for
 verden, som ville gyse ved at se sådanne pletter?
 — At budbringeren lagde sin opfattelse i min mund, 1780
 udskiftede det hun fik og havde, med det hun
 håbede det ville have være, det modsatte,
 medens ægtemanden i baggrunden bed sig i læben
 ved hver ny fiasko for hans dyrebare komplot?
 — At da vi til sidst blev draget mod hinanden, var det

By no chance but because God willed it so —
 The spark of truth was struck from out our souls —
 Made all of me, descried in the first glance,
 Seem fair and honest and permissible love
 O' the good and true — as the first glance told me 1790
 There was no duty patent in the world
 Like daring try be good and true myself,
 Leaving the shows of things to the Lord of Show
 And Prince o' the Power of the Air. Our very flight,
 Even to its most ambiguous circumstance,
 Irrefragably proved how futile, false . . .
 Why, men — men and not boys — boys and not babes —
 Babes and not beasts — beasts and not stocks and stones! —
 Had the liar's lie been true one pin-point speck,
 Were I the accepted suitor, free o' the place, 1800
 Disposer of the time, to come at a call
 And go at a wink as who should say me nay, —
 What need of flight, what were the gain therefrom
 But just damnation, failure or success?
 Damnation pure and simple to her the wife
 And me the priest — who bartered private bliss
 For public reprobation, the safe shade
 For the sunshine which men see to pelt me by:
 What other advantage, — we who led the days
 And nights alone i' the house, — was flight to find? 1810
 In our whole journey did we stop an hour,
 Diverge a foot from straight road till we reached
 Or would have reached — but for that fate of ours —
 The father and mother, in the eye of Rome,
 The eye of yourselves we made aware of us
 At the first fall of misfortune? And indeed
 You did so far give sanction to our flight,
 Confirm its purpose, as lend helping hand,
 Deliver up Pompilia not to him
 She fled, but those the flight was ventured for. 1820
 Why then could you, who stopped short, not go on
 One poor step more, and justify the means,
 Having allowed the end? — not see and say
 "Here's the exceptional conduct that should claim
 "To be exceptionally judged on rules
 "Which, understood, make no exception here" —
 Why play instead into the devil's hands
 By dealing so ambiguously as gave

ikke et tilfælde, men fordi Gud ville det således —
 sandhedens gnist blev slået af vore sjæle —
 fik hele mig, skimtet ved først blik,
 til at synes skøn og ærlig og med tilladelig kærlighed
 til det gode og sande — ligesom det første blik fortalte mig, 1790
 at der ikke var nogen så tilgængelig pligt i verden,
 som det dristigt at forsøge selv at være god og sand,
 overlade tingenes ydre skin til det ydre skins Herre
 og Prins over luftens magter. Selve vor flugt,*
 endog til dens mest tvetydige omstændighed,
 beviser uigendriveligt hvor nyttesløst, falsk . . .
 Jamen, mænd — mænd og ikke drenge — drenge og ikke spædbørn —
 — spædbørn og ikke dyr — dyr og ikke stok og sten! —†
 Havde løgnerens løgn haft blot så megen sandhed i sig som pletten
 af et nålestik, var jeg blevet den accepterede bejler, 1800
 med tid og frihed til at komme ved et tilkald
 og gå ved et vink, hvis vedkommende skulle sige nej, —
 hvilket behov havde der været for flugt, hvad ville man vinde derved
 undtagen retfærdig fordømmelse, fiasko eller succes?
 Fordømmelse, slet og ret, af hende hustruen
 og mig præsten — der byttede privat salighed
 med offentlig forkastelse, den sikre skygge
 for solskinnets, som mennesker synes at overdænge mig med.
 Hvilken anden fordel, — vi som levede dag og nat
 alene i huset, — kunne der være ved flugt? 1810
 På hele vor rejse standsede vi da blot en time,
 afveg vi en fod fra den lige vej indtil vi nåede
 eller ville have nået — havde det ikke været vor skæbne —
 faderen og moderen i Roms øjne,
 thi for jeres øjne gjorde vi os bemærkede
 fra ulykkens første øjeblik? Og sandelig,
 I gav for så vidt tilladelse til vor flugt,
 bekræftigede dens hensigt, at give en hjælpende hånd,
 aflevere Pompilia, ikke til ham hun flygtede fra,
 men til dem, for hvem flugten blev vovet. 1820
 Hvorfor kunne I, som standsede op, så ikke gå
 et sølle skridt videre og retfærdiggøre midlerne,
 da I havde tilladt hensigten? — ikke indse og sige:
 „Her er den undtagelsesvis handling, som burde kræve
 at blive dømt undtagelsesvis efter regler,
 som forstået ikke gør nogen undtagelse her” —
 hvorfor i stedet spille djævelen i hænde
 ved at handle så tvetydigt, at det gav

* det ydre skins Herre, Prins over luftens magter: Satan.

† For hele rækken er der underforstået et ‘må kunne se det’.

Guido the power to intervene like me,
 Prove one exception more? I saved his wife   1830
 Against law: against law he slays her now:
 Deal with him!

                  I have done with being judged.
 I stand here guiltless in thought, word and deed,
 To the point that I apprise you, — in contempt
 For all misapprehending ignorance
 O' the human heart, much more the mind of Christ, —
 That I assuredly did bow, was blessed
 By the revelation of Pompilia. There!
 Such is the final fact I fling you, Sirs,
 To mouth and mumble and misinterpret: there!   1840
 "The priest's in love," have it the vulgar way!
 Unpriest me, rend the rags o' the vestment, do —
 Degrade deep, disenfranchise all you dare —
 Remove me from the midst, no longer priest
 And fit companion for the like of you —
 Your gay Abati with the well-turned leg
 And rose i' the hat-rim, Canons, cross at neck
 And silk mask in the pocket of the gown,
 Brisk Bishops with the world's musk still unbrushed
 From the rochet; I'll no more of these good things: 1850
 There's a crack somewhere, something that's unsound
 I' the rattle!

                  For Pompilia — be advised,
 Build churches, go pray! You will find me there,
 I know, if you come, — and you will come, I know.
 Why, there's a Judge weeping! Did not I say
 You were good and true at bottom? You see the truth —
 I am glad I helped you: she helped me just so.

But for Count Guido, — you must counsel there!
 I bow my head, bend to the very dust,
 Break myself up in shame of faultiness.   1860
 I had him one whole moment, as I said —
 As I remember, as will never out
 O' the thoughts of me, — I had him in arm's reach
 There, — as you stand, Sir, now you cease to sit, —
 I could have killed him ere he killed his wife,
 And did not: he went off alive and well
 And then effected this last feat — through me!
 Me — not through you — dismiss that fear! 'T was you

Guido magten til at blande sig ligesom jeg,
 vise sig at være en undtagelse mere? Jeg frelste hans hustru 1830
 imod loven, imod loven slår han hende nu ihjel:
 gå handl med ham!

Jeg er færdig med dette at blive dømt.
 Jeg står her skyldfri i tanke, ord og handling,
 her hvor jeg underretter jer om, — i foragt
 for al misforstående uvidenhed om
 menneskehjertet og langt mere om Kristus' ånd, —
 at jeg i sandhed bøjede mig, blev velsignet
 ved åbenbaringen af Pompilia. Der!
 sådan er den sidste kendsgerning jeg kaster til jer, herrer,
 til at tage i munden, mumle med og misfortolke: der! 1840
 „Den forelskede præst,” gør I bare som almuen gør!
 Tag præstesketet fra mig, riv kjolen i laser, gør det —
 lad mig fornædres dybt, fratag mig alle de rettigheder I tør —
 fjern mig fra midten, ikke længere præst
 og passende kammerat for sådanne nogle som jer —
 I lystige gejstlige med det veldrejede ben*
 og rose i hatteskyggen, kannikker, kors om halsen
 og silkemasker i kappens lomme, friske biskopper
 med verdens moskus stadig ikke børstet væk fra
 messeskjorten, jeg vil ikke have mere med disse gode ting at gøre: 1850
 der er en revne et eller andet sted, der er noget
 galt med ranglen!

Til Pompilia — lad jer råde,
 byg kirker, bed! I vil finde mig der,
 jeg ved, hvis I kommer, — og I vil komme, ved jeg.
 Hør, der er en dommer, der græder! Sagde jeg ikke,
 at I var gode og ægte på bunden? I ser sandheden —
 jeg er glad for, at jeg kunne hjælpe jer: sådan hjalp hun netop mig.

Men hvad grev Guido angår, — dér må I rådgive!
 Jeg bøjer mit hoved, bøjer det ned til selve støvet,
 brækker mig over mig selv i skam over fejlbarlighed. 1860
 Jeg havde ham et helt øjeblik, som jeg fortalte —
 som jeg husker, som aldrig vil ud
 af mine tanker, — havde ham inden for rækkevidde
 der, — som De nu står, hr., nu De er holdt op med at sidde ned, —
 jeg kunne have dræbt ham, før han dræbte sin hustru,
 og gjorde det ikke. Han gik bort i live og uskadt,
 og udførte så denne sidste dåd — på grund af mig!
 Mig — nej ikke på grund af jer — afvis den frygt! Det var jer

---

* benet var iklædt en røde strømpe, læggen var synlig.

Hindered me staying here to save her, — not
 From leaving you and going back to him 1870
 And doing service in Arezzo. Come,
 Instruct me in procedure! I conceive —
 In all due self-abasement might I speak —
 How you will deal with Guido: oh, not death!
 Death, if it let her life be: otherwise
 Not death, — your lights will teach you clearer! I
 Certainly have an instinct of my own
 I' the matter: bear with me and weigh its worth!
 Let us go away — leave Guido all alone
 Back on the world again that knows him now! 1880
 I think he will be found (indulge so far!)
 Not to die so much as slide out of life,
 Pushed by the general horror and common hate
 Low, lower, — left o' the very ledge of things,
 I seem to see him catch convulsively
 One by one at all honest forms of life,
 At reason, order, decency and use —
 To cramp him and get foothold by at least;
 And still they disengage them from his clutch.
 "What, you are he, then, had Pompilia once 1890
 "And so forwent her? Take not up with us!"
 And thus I see him slowly and surely edged
 Off all the table-land whence life upsprings
 Aspiring to be immortality,
 As the snake, hatched on hill-top by mischance,
 Despite his wriggling, slips, slides, slidders down
 Hill-side, lies low and prostrate on the smooth
 Level of the outer place, lapsed in the vale:
 So I lose Guido in the loneliness,
 Silence and dusk, till at the doleful end, 1900
 At the horizontal line, creation's verge,
 From what just is to absolute nothingness—
 Whom is it, straining onward still, he meets?
 What other man deep further in the fate,
 Who, turning at the prize of a footfall
 To flatter him and promise fellowship,
 Discovers in the act a frightful face —
 Judas, made monstrous by much solitude!
 The two are at one now! Let them love their love
 That bites and claws like hate, or hate their hate 1910
 That mops and mows and makes as it were love!
 There, let them each tear each in devil's-fun,

der hindrede mig i at blive her og frelse hende, — ikke
 fra at forlade jer og vende tilbage til ham 1870
 og forrette gudstjeneste i Arezzo. Kom,
 undervis mig i fremgangsmåden! Jeg forestiller mig —
 med tilbørlig selvydmygelse, kunne jeg sige —
 hvordan I vil behandle Guido: åh, ikke døden!
 Døden, hvis den kan lade hende leve, ellers
 ikke døden, — jeres lys vil lære jer bedre!
 Jeg har så sandelig min egen opfattelse af sagen:
 bær over med mig og vej dens værdi!
 Lad os gå bort — efterlade ham alene
 tilbage i verden igen, som nu kender ham! 1880
 Jeg tror man vil opdage (medgiv så meget), at han
 mindre dør end glider ud af livet,
 skubbet dybere og dybere ned af den almindelige rædsel
 og det fælles had, — efterladt på tingenes klippeafsats.
 Jeg synes, at se ham gribe krampagtigt
 efter alle livets ærlige former en efter en,
 fornuft, orden, anstændighed og nytte —
 til at holde ham fast og i det mindste give fodfæste;
 men til stadighed befrier de sig fra hans hårde greb.
 „Hvabehar, du er altså ham, som engang havde Pompilia, 1890
 men ofrede hende? Hold dig væk!”
 Og således ser jeg ham langsomt og sikkert
 blive skubbet ud af højsletten, hvorfra livet spirer frem,
 idet det stræber efter udødelighed,
 ligesom slangen der — udruget på bakketoppen ved et uheld,
 på trods af sine vridninger, smutter, glider, rutscher i ryk
 ned af bakkeskrænten, ligger udstrakt på jordens
 glatte overflade, — faldt ned i dalen.
 Således overlader jeg Guido til ensomheden,
 stilheden og mørket, indtil den smertefulde afslutning, 1900
 ved kimmingen, skabelsens rand,
 fra hvad blot er til, til fuldkommen intethed —
 hvem er det han møder, mens han stadig strider sig fremad?
 Hvilken anden mand, dybere i denne skæbne, er det,
 der vender sig om på bekostning af et skridt
 for at smigre ham og love fællesskab,
 og opdager et skrækkindjagende ansigt ved handlingen, —
 gjort uhyrlig af megen ensomhed — det er Judas!
 De to er gode venner nu! Lad dem elske deres kærlighed,
 der bider og kradsen ligesom had, eller hade deres had, 1910
 som laver grimasser og opfører sig, som var det kærlighed!
 Der, lad dem rive i hinanden i djævlesjov,

Or fondle this the other while malice aches —
 Both teach, both learn detestability!
 Kiss him the kiss, Iscariot! Pay that back,
 That smatch o' the slaver blistering on your lip,
 By the better trick, the insult he spared Christ —
 Lure him the lure o' the letters, Aretine!
 Lick him o'er slimy-smooth with jelly-filth
 O' the verse-and-prose pollution in love's guise! 1920
 The cockatrice is with the basilisk!
 There let them grapple, denizens o' the dark,
 Foes or friends, but indissolubly bound,
 In their one spot out of the ken of God
 Or care of man, for ever and ever more!

Why, Sirs, what's this? Why, this is sorry and strange!
 Futility, divagation: this from me
 Bound to be rational, justify an act
 Of sober man! — whereas, being moved so much,
 I give you cause to doubt the lady's mind: 1930
 A pretty sarcasm for the world! I fear
 You do her wit injustice, — all through me!
 Like my fate all through, — ineffective help!
 A poor rash advocate I prove myself.
 You might be angry with good cause: but sure
 At the advocate, — only at the undue zeal
 That spoils the force of his own plea, I think?
 My part was just to tell you how things stand,
 State facts and not be flustered at their fume.
 But then 't is a priest speaks: as for love, — no! 1940
 If you let buzz a vulgar fly like that
 About your brains, as if I loved, forsooth,
 Indeed, Sirs, you do wrong! We had no thought
 Of such infatuation, she and I:

There are many points that prove it: do be just!
 I told you, — at one little roadside-place
 I spent a good half-hour, paced to and fro
 The garden; just to leave her free awhile,
 I plucked a handful of Spring herb and bloom:
 I might have sat beside her on the bench 1950
 Where the children were: I wish the thing had been,
 Indeed: the event could not be worse, you know:
 One more half-hour of her saved! She's dead now, Sirs!

eller kæle for hinanden, mens det onde smerter —
 begge undervise i, begge lære afskyelighed!
 Kys ham kysset, Iskariot! Betal savlet,
 der trækker vabler på din læbe, tilbage
 med det bedste kneb, den fornærmelse han skånedes Kristus for —*
 lok ham med brevenes lokkemiddel, aretiner!
 Slik ham slimetglat med gelésnavs
 af vers-og-prosa besmittelse i kærlighedsforklædning! 1920
 Kokatriksen er sammen med basilisken!†
 Lad dem brydes der, mørkets beboere,
 fjender og venner, men uløseligt forbundet,
 i deres ene sted uden for Guds synsfelt
 eller menneskets bekymring, — for evigt og for altid!

Jamen, herrer, hvad er dette? Ja, dette er trist og underligt!
 et frugtesløst sidespring. Det, der kommer fra mig,
 må nødvendigvis være fornuftigt, retfærdiggøre
 en nøgtern mands handling! — medens jeg, ved at være
 så bevæget, giver jer grund til at betvivle fruens sindelag: 1930
 en køn sarkasme til verden! Jeg er bange for,
 at I gør hendes intelligens uret, — alt sammen på grund af mig!
 Som min hele skæbne — en unyttig hjælp!
 En sølle overilet forsvarer har jeg vist mig at være.
 I kunne med god grund blive vrede, ikke på det sikre
 forsvar, — kun på den upassende nidkærhed,
 der spolere styrken af hans eget indlæg, tror jeg?
 Min rolle var blot at fortælle jer, hvordan sagen står,
 forelægge fakta og ikke blive forfjamsket ved deres røg.
 Men det er dog en præst, der taler: så hvad elskov angår, — nej!‡ 1940
 Hvis I lader en almindelig flue, lig den, summe
 omkring jeres hjerner, som om jeg elskede, sandelig,
 ja, sandelig, mine herrer, I tager fejl! Vi havde ikke tanke
 for en sådan forgabelse, hun og jeg.

Der er mange ting, der beviser det, vær nu rimelig!
 Jeg fortalte jer, — at jeg ved et lille sted ved vejkanten
 tilbragte en god halv time, gik frem og tilbage
 I haven; blot for at lade hende hvile en stund,
 jeg plukkede en håndfuld forårsurter og blomster,
 jeg kunne have siddet ved siden af hende på bænken 1950
 hvor børnene var. Jeg ville ønske det havde været sådan,
 virkelig, resultatet kunne ikke være blevet værre, ved I: endnu
 en halv time sammen med hende reddet! Hun er død nu, herrer!

* fornærmelse: forfalskede breve, som Jesus således skulle have skrevet (Clarendon).

† Kokatriks (*cockatrice*): Det betyder på engelsk stort set det samme som basilisk.

‡ kærlighed (*love*) eller elskov (*love*)?

While I was running on at such a rate,
 Friends should have plucked me by the sleeve: I went
 Too much o' the trivial outside of her face
 And the purity that shone there — plain to me,
 Not to you, what more natural? Nor am I
 Infatuated, — oh, I saw, be sure!
 Her brow had not the right line, leaned too much, 1960
 Painters would say; they like the straight-up Greek:
 This seemed bent somewhat with an invisible crown
 Of martyr and saint, not such as art approves.
 And how the dark orbs dwelt deep underneath,
 Looked out of such a sad sweet heaven on me!
 The lips, compressed a little, came forward too,
 Careful for a whole world of sin and pain.
 That was the face, her husband makes his plea,
 He sought just to disfigure, — no offence
 Beyond that! Sirs, let us be rational! 1970
 He needs must vindicate his honour, — ay,
 Yet shirks, the coward, in a clown's disguise,
 Away from the scene, endeavours to escape.
 Now, had he done so, slain and left no trace
 O' the slayer, — what were vindicated, pray?
 You had found his wife disfigured or a corpse,
 For what and by whom? It is too palpable!
 Then, here's another point involving law:
 I use this argument to show you meant
 No calumny against us by that title 1980
 O' the sentence, — liars try to twist it so:
 What penalty it bore, I had to pay
 Till further proof should follow of innocence —
Probationis ob defectum, — proof?
 How could you get proof without trying us?
 You went through the preliminary form,
 Stopped there, contrived this sentence to amuse
 The adversary. If the title ran
 For more than fault imputed and not proved,
 That was a simple penman's error, else 1990
 A slip i' the phrase, — as when we say of you
 "Charged with injustice" — which may either be
 Or not be, — 't is a name that sticks meanwhile.
 Another relevant matter: fool that I am!
 Not what I wish true, yet a point friends urge:
 It is not true, — yet, since friends think it helps, —

Mens jeg styrtede afsted med en sådan fart,
 burde venner have trukket mig i ærmet. Jeg gik
 for meget op i hendes ansigt og den renhed,
 der skinnede der, — klart for mig,
 ikke for jer, hvad er mere naturligt? Jer er ikke
 blindt forelsket, — åh, jeg så, vær sikker på det!
 at hendes pande ikke var stejl, — hældede for meget, 1960
 ville malerne sige; de kan lide den lige-op græske.
 Denne syntes noget bøjet med en martyrs eller en
 helgens usynlige krone, ikke en sådan som kunsten bifalder; —
 og hvordan de mørke øjne dvælede dybt nedenunder,
 så ud på mig fra sådan en sørgelig sød himmel!
 Læberne, presset lidt sammen, skød også lidt frem,
 bekymret for en hel verden af synd og pine.
 Det var ansigtet, hendes ægtemand erklærer
 han blot søgte at skamfere, — ingen forbrydelse
 ud over denne! Herre, lad os være fornuftige! 1970
 Han måtte nødvendigvis forsvare sin ære, — ja,
 og dog sniger kujonen sig i en bondes forklædning
 bort far skuepladsen, søger at flygte.
 Nu vel, havde han udført drabene uden at efterlade sig spor
 af drabsmanden, — hvad var da retfærdiggjort, fortæl mig det?
 Man havde fundet hans kone skamferet eller som lig,
 hvorfor og af hvem? Det er altfor gennemskueligt!
 Så, her er et andet punkt, der inddrager loven.
 Jeg bruger dette argument for at vise, I ikke havde til hensigt
 at bagvaskelse nogen af os med begrundelsen 1980
 for kendelsen, — løgnere forsøger at dreje det derhen.
 Hvad straf den indebar, måtte jeg betale
 indtil videre bevis om uskyld skulle fremkomme —
Probationis ob defectum, — bevis?^{*}
 Hvordan kunne I få bevis uden at stille os for retten?
 I kom igennem den indledende procedure,
 standsede så, udtænkte denne kendelse for at more
 modstanderen. Hvis kendelsen indeholdt[†]
 mere end den nævnte og ikke beviste forsyndelse,
 så var det skriverens fejl ellers 1990
 en lapsus i formuleringen, — som når vi siger om jer
 „Anklaget for uretfærdighed” — der enten kan være
 rigtigt eller ikke, — det er imidlertid ord, der bliver hængende
 En anden relevant sag: tåbe som jeg er!
 ikke at jeg ønsker det er sandt, dog er det et punkt venner hævder.
 Det ikke er sandt, — men eftersom venner tror det hjælper: —

^{*} *Probationis ob defectum*: ‘af mangel på bevis’ på utroskab.

[†] modstanderen: Guido.

She only tried me when some others failed —
 Began with Conti, whom I told you of,
 And Guillichini, Guido's kinsfolk both,
 And when abandoned by them, not before, 2000
 Turned to me. That's conclusive why she turned.
 Much good they got by the happy cowardice!
 Conti is dead, poisoned a month ago:
 Does that much strike you as a sin? Not much,
 After the present murder, — one mark more
 On the Moor's skin, — what is black by blacker still?
 Conti had come here and told truth. And so
 With Guillichini; he's condemned of course
 To the galleys, as a friend in this affair,
 Tried and condemned for no one thing i' the world, 2010
 A fortnight since by who but the Governor? —
 The just judge, who refused Pompilia help
 At first blush, being her husband's friend, you know.
 There are two tales to suit the separate courts,
 Arezzo and Rome: he tells you here, we fled
 Alone, unhelped, — lays stress on the main fault,
 The spiritual sin, Rome looks to: but elsewhere
 He likes best we should break in, steal, bear off,
 Be fit to brand and pillory and flog —
 That's the charge goes to the heart of the Governor: 2020
 If these unpriest me, you and I may yet
 Converse, Vincenzo Marzi-Medici!
 Oh, Sirs, there are worse men than you, I say!
 More easily duped, I mean; this stupid lie,
 Its liar never dared propound in Rome,
 He gets Arezzo to receive, — nay more,
 Gets Florence and the Duke to authorize!
 This is their Rota's sentence, their Granduke
 Signs and seals! Rome for me henceforward — Rome,
 Where better men are, — most of all, that man 2030
 The Augustinian of the Hospital,
 Who writes the letter, — he confessed, he says,
 Many a dying person, never one
 So sweet and true and pure and beautiful.
 A good man! Will you make him Pope one day?
 Not that he is not good too, this we have —

hun forsøgte sig kun med mig, fordi de andre svigtede —
 Begyndte med Conti, som jeg fortalte jer om,
 og Guillichini, begge Guidos slægtninge,
 og da opgivet af dem, ikke før, henvendte 2000
 hun sig til mig. Dette forklarer, hvorfor hun henvendte sig.
 Meget godt fik de ved det lykkelige kujoneri!
 Conti er død, forgivet for en måned siden:
 forekommer det jer i særlig grad at være en synd? Ikke meget,
 efter det nuværende drab, — en plet mere
 på maurens hud, — hvad er sortere end sort!
 Conti ville være kommet her og fortalt sandheden. Og således
 også Guillichini; han er selvfølgelig
 dømt til galejerne, som ven i denne affære.
 Stillet for retten og dømt for ingen verdens ting. 2010
 For fjorten dage siden af hvem andre end guvernøren? —
 Den retfærdige dommer der afviste at hjælpe Pompilia
 ved første øjekast, da han var ven med ægtemanden, ved I.
 Der er to historier, som forelægges hver sin domstol,
 Arezzo og Rom. Han fortæller jer her, at vi
 flygtede alene, uden assistance, — lægger vægt på hovedfejlen,
 den åndelige synd, Rom tager sig af, men ellers bryder*
 han sig mest om indbruddet, tyveriet, plyndringen,
 at vi derved er egnet til brændemærkning, gabestok og piskeslag,
 dét er anklagen, der er en hjertesag for guvernøren. 2020
 Hvis disse fratager mig præsteskrabet, kan du
 og jeg måske endnu tale sammen, Vincenzo Marzi-Medici![†]
 Oh, herrer, der findes værre mænd end jer, siger jeg!
 lettere at narre, mener jeg. Denne dumme løgn,
 dens løgner aldrig vovede at fremlægge i Rom,
 får han Arezzo til at tage imod, — ja mere endnu,
 får Firenze og hertugen til at bemyndige den!
 Dette er deres Højeste Rets kendelse, med deres storhertugelige
 tegn og segl! Fremover er det Rom for mig — Rom,
 hvor bedre mænd findes, — først og fremmest manden, 2030
 augustineren fra hospitalet,[‡]
 der skriver brevet, — han har modtaget skriftemål, siger han,[§]
 fra mange dødende mennesker, men aldrig fra ét
 så kært og sandt og rent og smukt.
 En god mand! Vil I gøre ham til pave en dag?
 Ikke fordi han ikke også er god, dette har vi —**

* den åndelige synd: det formodede intime forhold til Pompilia.

[†] Vincenzo Marzi-Medici: guvernøren i Arezzo.

[‡] augustineren fra hospitalet: broder Celestino, se 4. bog, ll. 804-.

[§] brevet: Pompilias vidnesbyrd på dødslejet.

** Ikke fordi han ikke også er god, dette har vi: 'han' er paven.

But old, — else he would have his word to speak,
 His truth to teach the world: I thirst for truth,
 But shall not drink it till I reach the source.

Sirs, I am quiet again. You see, we are 2040
 So very pitiable, she and I,
 Who had conceivably been otherwise.
 Forget distemperature and idle heat!
 Apart from truth's sake, what's to move so much?
 Pompilia will be presently with God;
 I am, on earth, as good as out of it,
 A relegated priest; when exile ends,
 I mean to do my duty and live long.
 She and I are mere strangers now: but priests
 Should study passion; how else cure mankind, 2050
 Who come for help in passionate extremes?
 I do but play with an imagined life
 Of who, unfettered by a vow, unblessed
 By the higher call, — since you will have it so, —
 Leads it companioned by the woman there.
 To live, and see her learn, and learn by her,
 Out of the low obscure and petty world —
 Or only see one purpose and one will
 Evolve themselves i' the world, change wrong to right:
 To have to do with nothing but the true, 2060
 The good, the eternal — and these, not alone
 In the main current of the general life,
 But small experiences of every day,
 Concerns of the particular hearth and home:
 To learn not only by a comet's rush
 But a rose's birth, — not by the grandeur, God —
 But the comfort, Christ. All this, how far away!
 Mere delectation, meet for a minute's dream! —
 Just as a drudging student trims his lamp,
 Opens his Plutarch, puts him in the place 2070
 Of Roman, Grecian; draws the patched gown close,
 Dreams, "Thus should I fight, save or rule the world!" —
 Then smilingly, contentedly, awakes
 To the old solitary nothingness.
 So I, from such communion, pass content . . .

O great, just, good God! Miserable me!

men gammel, — eller ville han have haft noget at sige,
sin sandhed at lære verden. Jeg tørster efter sandhed,
men vi skal ikke drikke den, før vi når til kilden.

Jeg er atter rolig, herrer. I se, vi er 2040
så såre ynkværdige, hun og jeg,
som kunne have været noget andet.
Glem vreden og den nyttesløse lidenskab! Bortset fra
for sandhedens skyld, hvad er der så at blive så bevæget over?
Pompilia vil snart være hos Gud;
jeg er ordenspræst, på jorden
så godt som ude af det; når eksilen er slut,
tænker jeg at gøre min pligt og leve længe.
Hun og jeg er blot fremmede nu, men præster
burde studere lidenskab; hvordan ellers helbrede mennesker, 2050
der i de heftigste lidenskabers vold kommer for at få hjælp?
Jeg leger blot med tanken om et indbildt liv af en person,
som, uden at være hæmmet af et højtideligt løfte, uden at være
velsignet med en højere kaldelse, — siden I vil have det sådan, —
tilbringer livet i fællesskab med kvinden der.
At leve og se hende lære og lære af hende,
udenfor den lave dunkle og ubetydelige verden —
eller kun se én hensigt og én vilje
udfolde sig i verden, forvandle uret til ret;
kun at have at gøre med det sande, 2060
det gode, det evige — og disse, ikke
i den almindelige tilværelses hovedstrøm,
men i hverdagens små oplevelser, i
anliggender der vedrører arnen og hjemmet:
at lære ikke blot ved en komets ryk,*
men ved en roses fødsel, — ikke ved storheden, Gud —
men ved trøsten, Kristus. Alt dette, hvor langt borte er det ikke!
Lutter fornøjelse, passende til et øjeblikks drøm! —
Ligesom en knoklende student trimmer sin lampe,
åbner sin Plutark, anbringer sig mellem 2070
romere og grækere; trækker den lappede kjole sammen om sig,
drømmer: „Således burde jeg kæmpe, frelse eller styre verdenen!” —
derefter, smilende, tilfreds, vågner op
til den gamle ensomme intethed.
Således, fra en sådan forening, går jeg tilfreds . . .

O store, retfærdige, gode Gud! Jeg elendige!

---

* en komets ryk (*a comet's rush*): man kan ikke se kometen bevæge sig kun, at den har rykket sig.

VII. Pompilia

I am just seventeen years and five months old,
And, if I lived one day more, three full weeks;
'T is writ so in the church's register,
Lorenzo in Lucina, all my names
At length, so many names for one poor child,
— Francesca Camilla Vittoria Angela
Pompilia Comparini, — laughable!
Also 't is writ that I was married there
Four years ago: and they will add, I hope,
When they insert my death, a word or two, — 10
Omitting all about the mode of death, —
This, in its place, this which one cares to know,
That I had been a mother of a son
Exactly two weeks. It will be through grace
O' the Curate, not through any claim I have;
Because the boy was born at, so baptized
Close to, the Villa, in the proper church:
A pretty church, I say no word against,
Yet stranger-like, — while this Lorenzo seems
My own particular place, I always say. 20
I used to wonder, when I stood scarce high
As the bed here, what the marble lion meant,
With half his body rushing from the wall,
Eating the figure of a prostrate man —
(To the right, it is, of entry by the door)
An ominous sign to one baptized like me,
Married, and to be buried there, I hope.
And they should add, to have my life complete,
He is a boy and Gaetan by name —
Gaetano, for a reason, — if the friar 30
Don Celestine will ask this grace for me
Of Curate Ottoboni: he it was
Baptized me: he remembers my whole life
As I do his grey hair.

                    All these few things
I know are true, — will you remember them?
Because time flies. The surgeon cared for me,
To count my wounds, — twenty-two dagger-wounds,
Five deadly, but I do not suffer much —
Or too much pain, — and am to die to-night.

7. Pompilia

Jeg er lige netop sytten år og fem måneder gammel,
og tre hele uger, hvis jeg lever endnu en dag;
således er det skrevet i Lorenzo i Lucinas
kirkebog, alle mine navne
i hele deres længde, så mange navne til et fattigt barn,
— Francesca Camilla Vittoria Angela
Pompilia Comparini, — til at le ad!
Der står også skrevet, at jeg blev gift dér
for fire år siden, og de vil tilføje, håber jeg,
når de indsætter min dødsdag, et par ord, — 10
idet de udelader alt om måden at dø på, —
om dette i stedet, det som man gerne vil vide,
nemlig at jeg har været mor til en søn
i præcis to uger. Det vil være ved kapellanens nåde,
ikke ved noget krav jeg har;
fordi drengen blev født i villaen og således døbt
tæt ved i den lokale sognekirke.
En køn kirke, som jeg intet har imod,
dog fremmedartet, — medens denne Lorenzokirke synes
at være mit eget særlige sted, som jeg altid siger. 20
Jeg plejede dengang, jeg næppe var højere end
sengen her, at undre mig over, hvad marmorløven betød,
der med halvdelen af sin krop var faret ud af muren
og var i færd med at æde en figur af en liggende mand —
(det er til højre for indgangsdøren)
et uheldsvangert tegn for en, der som jeg er døbt,
gift, og som skal begraves der, håber jeg.
Og de burde tilføje, for at fuldende mit levned,
at han er en dreng og hedder Gaetan —
Gaetano af en grund, — hvis broder 30
Don Celestine vil bede om denne tjeneste for mig
af kapellanen Ottoboni. Det var ham
der døbt mig. Han husker hele mit liv,
ligesom jeg husker hans grå hår.

Disse få ting ved jeg
er sande, — vil I huske dem?
For tiden flyver afsted. Lægen tog sig af mig
for at tælle mine sår, — toogtyve dolkestød,
fem dødelige, men jeg lider ikke meget —
har heller ikke alt for mange smerter, — og skal dø i nat.

Oh how good God is that my babe was born, 40
 — Better than born, baptized and hid away
 Before this happened, safe from being hurt!
 That had been sin God could not well forgive:
 He was too young to smile and save himself.
 When they took two days after he was born,
 My babe away from me to be baptized
 And hidden awhile, for fear his foe should find, —
 The country-woman, used to nursing babes,
 Said "Why take on so? where is the great loss?
 "These next three weeks he will but sleep and feed, 50
 "Only begin to smile at the month's end;
 "He would not know you, if you kept him here,
 "Sooner than that; so, spend three merry weeks
 "Snug in the Villa, getting strong and stout,
 "And then I bring him back to be your own,
 "And both of you may steal to — we know where!"
 The month — there wants of it two weeks this day!
 Still, I half fancied when I heard the knock
 At the Villa in the dusk, it might prove she —
 Come to say "Since he smiles before the time, 60
 "Why should I cheat you out of one good hour?
 "Back I have brought him; speak to him and judge!"
 Now I shall never see him; what is worse,
 When he grows up and gets to be my age,
 He will seem hardly more than a great boy;
 And if he asks "What was my mother like?"
 People may answer "Like girls of seventeen" —
 And how can he but think of this and that,
 Lucias, Marias, Sofias, who titter or blush
 When he regards them as such boys may do? 70
 Therefore I wish someone will please to say
 I looked already old though I was young;
 Do I not . . . say, if you are by to speak . . .
 Look nearer twenty? No more like, at least,
 Girls who look arch or redden when boys laugh,
 Than the poor Virgin that I used to know
 At our street-corner in a lonely niche, —
 The babe, that sat upon her knees, broke off, —
 Thin white glazed clay, you pitied her the more:
 She, not the gay ones, always got my rose. 80

How happy those are who know how to write!
 Such could write what their son should read in time,
 Had they a whole day to live out like me.

Åh hvor god Gud er, at mit barn blev født, 40
 — det var bedre at blive født, døbt og gemt væk
 før alt dette skete, sikret for fortræd!
 Det ville have været en synd, Gud ikke godt kunne tilgive.
 Han var for ung til at smile og frelse sig selv.
 Da de to dage efter, han var født, tog mit lille barn
 fra mig for at få det døbt og skjule det
 en tid af frygt for, at hans fjende skulle finde det, —
 sagde bondekonen, der var vant til at pleje spædbørn:
 „Hvorfor tage sådan på vej? hvor er det store tab?
 De næste tre uger vil han bare sove og spise 50
 og først begynde at smile ved månedens slutning;
 før da vil han ikke kende dig, hvis du beholder ham her.
 Tilbring nu tre fornøjelige uger
 hyggeligt i villaen, bliv stærk og kraftig,
 og så bringer jeg ham tilbage, og han blive helt din egen,
 og I kan begge snige jer hen til — vi ved hvor!”
 Den måned — der mangler kun to uger i dag!
 Alligevel troede jeg halvt, da jeg hørte det banke
 på villaen i skumringen, at det kunne være hende —
 der var kommet for at sige: „Da han smilede før tid, 60
 hvorfor skulle jeg så snyde dig for blot ét øjeblik glæde?
 Jeg har bragt ham tilbage; tal til ham og døm selv!”
 Nu skal jeg aldrig se ham; værre er det,
 at når han vokser op og når min alder,
 vil han næppe synes mere end en stor dreng;
 og hvis han spørger: „Hvordan var min mor?”
 kan folk svare: „Som en pige på sytten” —
 og hvordan kunne han andet end tænke på en
 Lucias, Marias eller Sofias, som fniser og rødmer,
 når han iagttager dem, sådan som drenge kan gøre det? 70
 Derfor ønsker jeg, at nogen vil være så venlig at fortælle,
 at jeg allerede så gammel ud, skønt jeg var ung;
 ser jeg ikke . . . ja, hvis I skulle sige det . . .
 nærmere ud til at være tyve? Ikke i mindste måde mere lig
 piger, der ser skælmske ud eller rødmer, når drenge ler,
 end den fattige Jomfru, som jeg plejede at se
 på vort gadehjørne i en ensom niche, —
 barnet, der sad på hendes knæ, brækket af, —
 tyndt hvidt skinnede ler, man ynkede hende så meget mere.
 Hun, ikke de lystige, fik altid min rose. 80

Hvor lykkelige de er, de der kan skrive!
 De kunne skrive, hvad deres søn med tiden skulle læse,
 hvis de havde en hel dag at leve i ligesom jeg.

Also my name is not a common name,
 "Pompilia," and may help to keep apart
 A little the thing I am from what girls are.
 But then how far away, how hard to find
 Will anything about me have become,
 Even if the boy bethink himself and ask!
 No father that he ever knew at all, 90
 Nor ever had — no, never had, I say!
 That is the truth, — nor any mother left,
 Out of the little two weeks that she lived,
 Fit for such memory as might assist:
 As good to as no family, no name,
 Not even poor old Pietro's name, nor hers,
 Poor kind unwise Violante, since it seems
 They must not be my parents any more.
 That is why something put it in my head
 To call the boy "Gaetano" — no old name 100
 For sorrow's sake; I looked up to the sky
 And took a new saint to begin anew.
 One who has only been made saint — how long?
 Twenty-five years: so, carefuller, perhaps,
 To guard a namesake than those old saints grow,
 Tired out by this time, — see my own five saints!

On second thoughts, I hope he will regard
 The history of me as what someone dreamed,
 And get to disbelieve it at the last:
 Since to myself it dwindles fast to that, 110
 Sheer dreaming and impossibility, —
 Just in four days too! All the seventeen years,
 Not once did a suspicion visit me
 How very different a lot is mine
 From any other woman's in the world.
 The reason must be, 't was by step and step
 It got to grow so terrible and strange.
 These strange woes stole on tiptoe, as it were,
 Into my neighbourhood and privacy,
 Sat down where I sat, laid them where I lay; 120
 And I was found familiarised with fear,
 When friends broke in, held up a torch and cried
 "Why, you Pompilia in the cavern thus,
 "How comes that arm of yours about a wolf?

Mit navn 'Pompilia' er heller ikke et almindeligt navn,*
og det kan hjælpe med til at holde det, jeg er,
lidt adskilt fra, hvad piger er.

Men hvor langt borte og hvor svært vil det så
være blevet at finde noget om mig,
selv om drengen kommer i tanke om det og spørger!
Ingen far han nogensinde kendte
eller nogensinde havde — nej, aldrig havde, siger jeg!
Det er sandheden, — heller ingen mor efterladt,
ud af de to korte uger, hun levede i,
der passer til et sådant minde, som kunne hjælpe
så godt, som det burde, da han ingen familie har,
intet navn end ikke stakkels Pietros navn eller hendes,
arme venlige tåbelige Violante, siden det lader til,
at de ikke længere er mine forældre.

90

Derfor gav noget mig den ide
at kalde drengen 'Gaetano' — ikke et gammelt navn
på grund af sorgen; jeg så op mod himlen
og tog en ny helgen for at begynde på en frisk.
En som kun havde været helgen — hvor længe? femogtyve år.†
Så måske derfor mere omhyggelig med at vogte over
en navnebror, end hine gamle helgener efterhånden er,
udpint på dette tidspunkt, — se på mine egne fem helgener!‡

100

Ved nærmere eftertanke håber jeg, han vil betragte
min historie, som noget en eller anden drømte
og til sidst værgе sig ved at tro på.
Thi for mig selv svinder den hurtigt til
ren og skær drøm og umulighed, —
og dette på bare fire dage! I alle de sytten år
fik jeg ikke en eneste gang mistanke om,
hvor forskellig min skæbne er
fra alle andre kvinders i verden.

110

Grunden må være den, at det var lidt efter lidt,
det blev så forfærdeligt og fremmed.
Disse sælsomme ulykker stjal sig, så at sige,
på tåspidser ind i min omverden og mit privatliv,
satte sig, hvor jeg satte mig, lagde sig, hvor jeg lå;
og man opdagede jeg var blevet vænnet til frygt,
når venner brød ind, holdt en fakkel i vejret og råbte:
„Jamen Pompilia hvorfor er du således i grotten,
hvordan kan det være, du har armen omkring en ulv?

120

* 'Pompilia': I GGB kaldes hun almindeligvis Francesca, men også Pompilia benyttes.

† Skt. Gaetano (1480-1547) blev kanoniseret i 1671.

‡ fem helgener: hendes navne.

"And the soft length, — lies in and out your feet
 "And laps you round the knee, — a snake it is!"
 And so on.

Well, and they are right enough,
 By the torch they hold up now: for first, observe,
 I never had a father, — no, nor yet
 A mother: my own boy can say at least 130
 "I had a mother whom I kept two weeks!"
 Not I, who little used to doubt . . . I doubt
 Good Pietro, kind Violante, gave me birth?
 They loved me always as I love my babe
 (— Nearly so, that is — quite so could not be —)
 Did for me all I meant to do for him,
 Till one surprising day, three years ago,
 They both declared, at Rome, before some judge
 In some Court where the people flocked to hear,
 That really I had never been their child, 140
 Was a mere castaway, the careless crime
 Of an unknown man, the crime and care too much
 Of a woman known too well, — little to these,
 Therefore, of whom I was the flesh and blood:
 What then to Pietro and Violante, both
 No more my relatives than you or you?
 Nothing to them! You know what they declared.

So with my husband, — just such a surprise,
 Such a mistake, in that relationship!
 Everyone says that husbands love their wives, 150
 Guard them and guide them, give them happiness;
 'T is duty, law, pleasure, religion: well,
 You see how much of this comes true in mine!
 People indeed would fain have somehow proved
 He was no husband: but he did not hear,
 Or would not wait, and so has killed us all.

Then there is . . . only let me name one more!
 There is the friend, — men will not ask about,
 But tell untruths of, and give nicknames to,
 And think my lover, most surprise of all! 160
 Do only hear, it is the priest they mean,
 Giuseppe Caponsacchi: a priest — love,
 And love me! Well, yet people think he did.

og den lange bløde krop, — den ligger ind og ud mellem dine fødder
og er viklet rundt om dine knæ, — en slange er det!”
Og så videre.

Ja, og de ser ganske rigtigt
ved den fakkell, de nu holder i vejret. For det første, bemærk,
jeg har aldrig haft en far, — nej, heller ikke
en mor. Min egen dreng kan i det mindste sige: 130
„Jeg havde en mor, som jeg beholdt i to uger!”
Jeg havde ikke. Jeg, som kun sjældent tvivlede, . . . skulle jeg
tvivle på, at gode Pietro og venlige Violante ikke fødte mig?
De elskede mig hele tiden, som jeg elsker mit barn
(— næsten sådan, — for helt sådan kunne det ikke være —)
gjorde alt det for mig, jeg ville gøre for ham
indtil en dag, til min store overraskelse, for tre år siden,
de begge bekendtgjorde i Rom, foran en eller anden dommer,
i en eller anden retssal, hvor folk stimlede sammen for at høre på,
at jeg aldrig havde været deres rigtige barn, 140
var et hittebarn af en slags, en ukendt mands ligegyldige
forbrydelse, en forbrydelse og for megen bekymring
for en kvinde, der var alt for velkendt, — derfor
uden betydning for dem, hvis kød og blod jeg var.
Hvad var jeg så for Pietro og Violante, begge var
ikke mere mine slægtninge end du eller du?
Intet for dem! I ved hvad de erklærede.

Sådan var det med min mand, — netop sådan en overraskelse
sådan en fejltagelse, ved hint forhold!*

Alle siger, at en ægtemand elsker sin hustru, 150
beskytter hende og vejleder hende, giver hende lykke;
det er pligt, lov, glæde, religion. Nå
I ser hvor meget af dette går i opfyldelse med min!
Sandelig, folk ville på en eller anden måde gerne have bevist,
at han ikke var ægtemand, men han ville ikke høre
eller ville ikke vente og har så dræbt os alle.†

Så er der . . . lad mig blot nævne én mere!
Der er vennen, — mænd vil ikke spørge om ham,
men fortælle usandheder og give ham øgenavne
og tro, han er min elsker, det mest forbavsende af alt! 160
Hør nu, det er præsten de taler om,
Giuseppe Caponsacchi. En præst — elske
og elske mig! Ja tænk, og dog tror folk han gjorde det.

* hint forhold: at hun ikke var ægte barn af Pietro og Violante.

† folk ... vente: skilsmissegagen.

I am married, he has taken priestly vows,
 They know that, and yet go on, say, the same,
 "Yes, how he loves you!" "That was love" — they say,
 When anything is answered that they ask:
 Or else "No wonder you love him" — they say.
 Then they shake heads, pity much, scarcely blame —
 As if we neither of us lacked excuse, 170
 And anyhow are punished to the full,
 And downright love atones for everything!
 Nay, I heard read out in the public Court
 Before the judge, in presence of my friends,
 Letters 't was said the priest had sent to me,
 And other letters sent him by myself,
 We being lovers!

Listen what this is like!
 When I was a mere child, my mother . . . that's
 Violante, you must let me call her so
 Nor waste time, trying to unlearn the word . . . 180
 She brought a neighbour's child of my own age
 To play with me of rainy afternoons;
 And, since there hung a tapestry on the wall,
 We two agreed to find each other out
 Among the figures. "Tisbe, that is you,
 "With half-moon on your hair-knot, spear in hand,
 "Flying, but no wings, only the great scarf
 "Blown to a bluish rainbow at your back:
 "Call off your hound and leave the stag alone!"
 "— And there are you, Pompilia, such green leaves 190
 "Flourishing out of your five finger-ends,
 "And all the rest of you so brown and rough:
 "Why is it you are turned a sort of tree?"
 You know the figures never were ourselves
 Though we nicknamed them so. Thus, all my life, —
 As well what was, as what, like this, was not, —
 Looks old, fantastic and impossible:
 I touch a fairy thing that fades and fades.
 — Even to my babe! I thought, when he was born,
 Something began for once that would not end, 200
 Nor change into a laugh at me, but stay
 For evermore, eternally quite mine.

Jeg er gift, han har aflagt præsteløfter,
 det ved de, og dog fortsætter de, siger det samme:
 „Nej hvor han elsker dig!” „Det var kærlighed” — siger de,
 ligegyldigt hvad man svarer, når de spørger;
 eller også: „Ikke så sært du elskede ham” — siger de.
 Så ryster de på hovedet, ynker meget, dadler næppe —
 som om ingen af os havde brug for undskyldning 170
 og i hvert fald var straffet til fulde,
 og at ren kærlighed bøder for alt!
 Ja, jeg hørte i den offentlige retssal
 foran dommeren i tilstedeværelse af mine venner,
 breve læst højt, som man sagde præsten havde sendt til mig,
 og andre breve sendt af ham til mig,
 da vi var elskende!

Hør hvad dette ligner!

Dengang jeg kun var et barn, fik min mor . . . det er
 Violante, I må lade mig kalde hende det
 og ikke spille tid med at prøve at glemme ordet . . . 180
 en nabos barn på min egen alder til at komme
 og lege med mig på eftermiddage, når det regnede;
 og da der hang et vægtæppe på væggen,
 blev vi to enige om at finde hinanden
 blandt figurerne på billedet. „Tisbe, det der er dig
 med halvmåne på din hårknode, spyd i hånden,
 flyvende, men uden vinger, kun det store halstørklæde,
 blæst til en blålig regnbue på din ryg:
 kald på dine hunde og lad hjorten være!”*
 „— Og der er du, Pompilia, sådanne grønne blade 190
 der gror ud af dine fingerspidser
 og hele resten af dig så brun og knudret:
 hvorfor er du blevet til en slags træ?”†
 I ved, at figurerne aldrig var os selv,
 skønt vi gav dem disse navne. Således ser hele mit liv, —
 både det der var, og det lig dette, der ikke var, —
 gammelt, forunderligt og umuligt ud:
 jeg rører ved en eventyrlig ting som visner og visner.
 — Jeg tænkte, at netop med mit barn, da han blev født,
 begyndte for en gangs skyld noget, som ikke ville ende 200
 og ikke blive til noget, der lo ad mig, men vare ved
 for altid, for evigt helt mit.

* Myten om Diana (Artemis), gudinde for jagt og månen, og Aktaeon, der blev forvandlet til en hjort og forfulgt og sønderrevet af sine egne hunde, fordi han havde set hende i badet.

† Billede på Dafne der flygtede for Apollon. Hun tryglede guderne om hjælp og blev forvandlet til et laurbærtræ.

Well, so he is, — but yet they bore him off,
 The third day, lest my husband should lay traps
 And catch him, and by means of him catch me.
 Since they have saved him so, it was well done:
 Yet thence comes such confusion of what was
 With what will be, — that late seems long ago,
 And, what years should bring round, already come,
 Till even he withdraws into a dream 210
 As the rest do: I fancy him grown great,
 Strong, stern, a tall young man who tutors me,
 Frowns with the others "Poor imprudent child!
 "Why did you venture out of the safe street?
 "Why go so far from help to that lone house?
 "Why open at the whisper and the knock?"
 Six days ago when it was New Year's-day,
 We bent above the fire and talked of him,
 What he should do when he was grown and great.
 Violante, Pietro, each had given the arm
 I leant on, to walk by, from couch to chair
 And fireside, — laughed, as I lay safe at last, 220
 "Pompilia's march from bed to board is made,
 "Pompilia back again and with a babe,
 "Shall one day lend his arm and help her walk!"
 Then we all wished each other more New Years.
 Pietro began to scheme — "Our cause is gained;
 "The law is stronger than a wicked man:
 "Let him henceforth go his way, leave us ours!
 "We will avoid the city, tempt no more
 "The greedy ones by feasting and parade, —
 "Live at the other villa, we know where, 230
 "Still farther off, and we can watch the babe
 "Grow fast in the good air; and wood is cheap
 "And wine sincere outside the city gate.
 "I still have two or three old friends will grope
 "Their way along the mere half-mile of road,
 "With staff and lantern on a moonless night
 "When one needs talk: they'll find me, never fear,
 "And I'll find them a flask of the old sort yet!"
 Violante said "You chatter like a crow:
 "Pompilia tires o' the tattle, and shall to bed: 240
 "Do not too much the first day, — somewhat more
 "To-morrow, and, the next, begin the cape
 "And hood and coat! I have spun wool enough."
 Oh what a happy friendly eve was that!
 And, next day, about noon, out Pietro went —

Jo, det er han, — men de bar ham bort
 på tredjedagen, for at min mand ikke skulle lægge fælder
 og gribe ham og ved hjælp af ham fange mig.
 Da de på denne måde har reddet ham, er det rigtigt gjort.
 Dog deraf opstår en sådan sammenblanding af, hvad der var,
 med det, der vil være, — at det nylige synes for længe siden,
 og at det som år skulle bringe allerede kommer,
 indtil selv han trækker sig ind i en drøm, 210
 som resten gør. Jeg forestiller mig han er blevet stor,
 stærk, alvorlig, en høj ung mand som belære mig,
 rynker bryn med de andre: „Stakkels tåbelige barn!
 hvorfor gik du væk fra den sikre gade?
 Hvorfor til det enlige hus så langt væk fra hjælp?
 Hvorfor åbnede du døren, da der blev hvasket og banket?”
 For seks dage siden, da det var nytårsdag,
 sad vi ved ildstedet og talte om ham,
 hvad han skulle have, når han blev voksen og stor.
 Violante, Pietro, — hver havde givet deres arm
 for at støtte mig, da jeg gik fra sengen til stolen
 og kaminen, — lo, da jeg endelig lå trygt og godt: 220
 „Pompilias tur fra seng til bord er gjort,
 Pompilia skal tilbage igen med et lille barn,
 som en dag vil give hende sin arm og hjælpe hende med at gå!”
 Så ønskede vi atter hinanden flere gode nytår.
 Pietro begyndte at lægge planer: — „Vor sag har vundet;
 loven er stærkere end en ond mand,
 lad ham gå sin vej og overlade vores vej til os!
 Vi vil undgå byen, ikke mere friste
 de grådige ved at feste og promenere, —
 leve i den anden villa, vi ved hvor, 230
 stadig længere væk, hvor vi kan iagttage den lille
 vokse hurtigt i den gode luft; og træ er billigt
 og vinen er ublandet uden for byporten.
 Jeg har stadigvæk to eller tre gamle venner, som vil
 føle sig frem ad den kun en kilometerlange vej
 med stav og lanterne på en måneløs nat, når man har brug
 for at tale med nogen. De vil finde mig, vær sikker på det, og jeg
 vil endnu engang finde en flaske frem til dem af den gamle slags!”
 Violante sagde: „Du sludrer som en krage;
 Pompilia er træt af al den snak og skal i seng. 240
 Foretag dig ikke så meget den første dag, — noget mere
 i morgen, og i overmorgen kan du begynde med krave
 hætte og frakke! Jeg har spundet uld nok.”
 Åh, hvilken rar og lykkelig aften det var!
 Og næste dag, efter middag, gik Pietro ud —

He was so happy and would talk so much,
 Until Violante pushed and laughed him forth
 Sight-seeing in the cold, — "So much to see 250
 'I' the churches! Swathe your throat three times!" she cried,
 "And, above all, beware the slippery ways,
 "And bring us all the news by supper-time!"
 He came back late, laid by cloak, staff and hat,
 Powdered so thick with snow it made us laugh,
 Rolled a great log upon the ash o' the hearth,
 And bade Violante treat us to a flask,
 Because he had obeyed her faithfully,
 Gone sight-see through the seven, and found no church
 To his mind like San Giovanni — "There's the fold, 260
 "And all the sheep together, big as cats!
 "And such a shepherd, half the size of life,
 "Starts up and hears the angel" — when, at the door,
 A tap: we started up: you know the rest.

Pietro at least had done no harm, I know;
 Nor even Violante, so much harm as makes
 Such revenge lawful. Certainly she erred —
 Did wrong, how shall I dare say otherwise? —
 In telling that first falsehood, buying me
 From my poor faulty mother at a price, 270
 To pass off upon Pietro as his child.
 If one should take my babe, give him a name,
 Say he was not Gaetano and my own,
 But that some other woman made his mouth
 And hands and feet, — how very false were that!
 No good could come of that; and all harm did.
 Yet if a stranger were to represent
 "Needs must you either give your babe to me
 "And let me call him mine for evermore,
 "Or let your husband get him" — ah, my God, 280
 That were a trial I refuse to face!
 Well, just so here: it proved wrong but seemed right
 To poor Violante — for there lay, she said,
 My poor real dying mother in her rags,
 Who put me from her with the life and all,
 Poverty, pain, shame and disease at once,
 To die the easier by what price I fetched —
 Also (I hope) because I should be spared
 Sorrow and sin, — why may not that have helped?

han var så lykkelig og ville tale så meget,
 indtil Violante skubbede og lo ham afsted
 for at se på seværdigheder i kulden: — „Så meget at se 250
 i kirkerne! Indsvøb din hals i tre lag!” råbte hun,
 „og frem for alt, pas på de glatte veje,
 og bring os alle nyhederne ved spisetid!”
 Han kom tilbage sent, lagde kappe, stav og hat fra sig,
 pudret så tæt med sne, at det fik os til at le,
 rullede en stor brændeknude på ildstedets aske
 og bad Violante traktere os med en flaske,
 fordi han havde adlydt hende trofast,
 gået på opdagelse i de syv kirker og fundet, at den der
 passede bedst til hans sind var Skt. Johanneskirken: —* 260
 „Der er folden, og alle fårene er samlet, store som katte!
 Og hvilken hyrde, næsten ligeså stor som livet,
 han springer op og hører englene” — da der lød en banken†
 på døren: vi for op: I kender resten.

Pietro havde i hvert fald ikke gjort nogen fortræd, ved jeg;
 end ikke Violante havde gjort så megen skade,
 at det gør en sådan hævn lovlig. Jo, hun kom på afveje —
 gjorde uret, hvordan kunne jeg vove at sige andet? —
 ved at fortælle den første løgn, da hun havde købt mig
 af min stakkels fejlfulde mor for en pris, 270
 for at prakke Pietro det på som hans barn.
 Hvis en tog mit barn, gav ham et navn,
 sagde han ikke var Gaetano og mit,
 men at en anden kvinde havde lavet hans mund
 og hænder og fødder, — hvor helt forkert det ville være!
 Intet godt kunne komme ud af det; men al fortræd gjorde det.
 Dog hvis en fremmed skulle gøre gældende:
 „Det er nødvendigt, at du enten giver dit barn til mig
 og lader mig kalde ham mit til evig tid
 eller lader din ægtemand få ham” — åh, min Gud, 280
 det ville være en sag jeg nægter at tage stilling til!
 Godt, sådan er det også her. Det viste sig at være forkert,
 men syntes rigtigt for stakkels Violante — thi der lå,
 sagde hun, min rigtige mor, fattig og døende i sine laser,
 som fik mig væk fra livet dér og alt,
 fattigdom, smerte skam og sygdom på en gang,
 for at dø des lettere med den pris jeg indbragte, —
 også (håber jeg) for at jeg skulle spares for
 sorg og synd, — jamen hvorfor skulle det ikke have hjulpet?

* Skt. Johanneskirken: San Giovanni in Laterano, en af de syv største kirker i Rom.

† hører englene: fra *Luk.* 8, 8-14 (Ohio).

My father, — he was no one, any one, — 290
 The worse, the likelier, — call him — he who came,
 Was wicked for his pleasure, went his way,
 And left no trace to track by; there remained
 Nothing but me, the unnecessary life,
 To catch up or let fall, — and yet a thing
 She could make happy, be made happy with,
 This poor Violante, — who would frown thereat?

Well, God, you see! God plants us where we grow.
 It is not that because a bud is born
 At a wild briar's end, full i' the wild beast's way, 300
 We ought to pluck and put it out of reach
 On the oak-tree top, — say "There the bud belongs!"
 She thought, moreover, real lies were lies told
 For harm's sake; whereas this had good at heart,
 Good for my mother, good for me, and good
 For Pietro who was meant to love a babe,
 And needed one to make his life of use,
 Receive his house and land when he should die.
 Wrong, wrong and always wrong! how plainly wrong:
 For see, this fault kept pricking, as faults do, 310
 All the same at her heart: this falsehood hatched,
 She could not let it go nor keep it fast.
 She told me so, — the first time I was found
 Locked in her arms once more after the pain,
 When the nuns let me leave them and go home,
 And both of us cried all the cares away, —
 This it was set her on to make amends,
 This brought about the marriage — simply this!
 Do let me speak for her you blame so much!
 When Paul, my husband's brother, found me out, 320
 Heard there was wealth for who should marry me,
 So, came and made a speech to ask my hand
 For Guido, — she, instead of piercing straight
 Through the pretence to the ignoble truth,
 Fancied she saw God's very finger point,
 Designate just the time for planting me
 (The wild-briar slip she plucked to love and wear)
 In soil where I could strike real root, and grow,
 And get to be the thing I called myself:
 For, wife and husband are one flesh, God says, 330

Min far, — han var ingen, hvem som helst, — 290
 jo værre, jo sandsynligere, — kald ham — ham der kom
 med sin slette lyst og gik sin vej og ikke efterlod
 sig noget spor til at opspore ham med; der er intet
 andet tilbage end mig, det unødvendige liv
 man kan gribe eller lade falde, — og dog en ting
 hun kunne gøre lykkelig, blive lykkelig med,
 denne stakkels Violante, — hvem vil vredes over det?

Nå, der er jo Gud! — Gud planter os, hvor vi gror.
 Er det ikke fordi den vilde rose
 avler en hybenknop, ganske på vilddyrsmåner, 300
 at vi bør plukke og anbringe den uden for rækkevidde
 på toppen af egetræet, — ja 'Der hører knoppen hjemme!'
 Hun troede endvidere, at virkelige løgne var løgne, der blev fortalt
 for at gøre fortræd; medens denne inderst inde var god,
 god for moderen, god for mig og god
 for Pietro, som var skabt til at elske et barn
 og havde brug for en til at gøre hans liv nyttigt,
 indtage hans hus og land, når ham døde.
 Forkert, forkert og altid forkert! hvor åbenlyst forkert:
 thi se, denne forseelse, som forseelser gør, blev alligevel 310
 ved med at stikke hende i hjertet. Denne usandhed yngede,
 hun kunne hverken glemme den eller accepterer den.
 Det fortalte hun mig, — første gang jeg atter
 lå i hendes favn efter smerten, da nonnerne*
 havde tilladt mig at forlade dem og tage hjem,
 og vi begge græd alle bekymringer bort, —
 at gøre en fejl god igen, det var dette som fik hende†
 til at få bragt ægteskabet i stand — ganske enkelt dette!
 Lad mig forsvare hende, I dadler så meget!
 Da Paulo, min mands bror, opdagede mig 320
 og hørte der var rigdom til den, der blev gift med mig
 og derfor kom og holdt tale for at anholde om min hånd
 på Guidos vegne, — indbildte hun sig, at hun, i stedet for at se
 lige gennem forstillingen til den vanærende sandhed,
 så Guds finger udpege netop
 det rette tidspunktet til at plante mig
 (vildrorestiklingen hun plukkede for at elske og bære den)
 i muld, hvor jeg rigtig kunne slå rod og vokse
 og blive den ting, jeg kaldte mig selv,
 for hustru og husbond er ét kød siger Gud,‡ 330

* smerten: traumet i forbindelsen med flugten (Clarendon).

† gøre en fejl god igen: over for Pompilia, ikke Kirken (Cook).

‡ ét kød: dvs. i barnet, som det fremgår af det følgende.

And I, whose parents seemed such and were none,
 Should in a husband have a husband now,
 Find nothing, this time, but was what it seemed,
 — All truth and no confusion any more.
 I know she meant all good to me, all pain
 To herself, — since how could it be aught but pain,
 To give me up, so, from her very breast,
 The wilding flower-tree-branch that, all those years,
 She had got used to feel for and find fixed?
 She meant well: has it been so ill i' the main? 340
 That is but fair to ask: one cannot judge
 Of what has been the ill or well of life,
 The day that one is dying, — sorrows change
 Into not altogether sorrow-like;
 I do see strangeness but scarce misery,
 Now it is over, and no danger more.
 My child is safe; there seems not so much pain.
 It comes, most like, that I am just absolved,
 Purged of the past, the foul in me, washed fair, —
 One cannot both have and not have, you know, — 350
 Being right now, I am happy and colour things.
 Yes, everybody that leaves life sees all
 Softened and bettered: so with other sights:
 To me at least was never evening yet
 But seemed far beautifuller than its day,
 For past is past.

There was a fancy came,
 When somewhere, in the journey with my friend,
 We stepped into a hovel to get food;
 And there began a yelp here, a bark there, —
 Misunderstanding creatures that were wroth 360
 And vexed themselves and us till we retired.
 The hovel is life: no matter what dogs bit
 Or cats scratched in the hovel I break from,
 All outside is lone field, moon and such peace —
 Flowing in, filling up as with a sea
 Whereon comes Someone, walks fast on the white,
 Jesus Christ's self, Don Celestine declares,
 To meet me and calm all things back again.

således syntes mine forældre at være, men var det ikke,
 og jeg skulle nu i en ægtemand have en ægtemand, ikke finde
 noget denne gang, andet end hvad det syntes at være,
 — at alt var sandhed og ikke mere forvirring.*

Jeg ved hun mente al godt for mig, al smerte
 for hende selv, — for hvordan kunne det være andet end smerte
 således at give afkald på mig, fra selve hendes bryst,
 den vildtvoksende blomstergren, som hun i alle disse år
 havde været vant til at føle for og finde fastgjort?

Hun mente det godt. Har det i grunde været så dårligt? 340

Det er kun rimeligt at spørge om. Man kan ikke dømme
 om hvad, der har været det dårlige eller det gode i livet,
 den dag man skal dø, — sorger skifter
 til noget som ikke er helt sorgagtigt;
 jeg ser ejendommelighed, men næppe elendighed,
 nu er det ovre, der er ikke længere fare.

Mit barn er i sikkerhed; der synes ikke at være så megen smerte.
 Det kommer sandsynligvis af, at jeg netop har fået syndsforladelse,
 rensset for fortiden, det slette i mig vasket rent, —
 man kan ikke både have en ting og ikke have den, ved I, —[†] 350
 men ærligt talt, jeg er lykkelig og farver tingene.

Ja, enhver som forlader livet ser alt
 i et blidere og bedre lys. På samme måde med andre syn.
 For mig idet mindste har aftenen endnu aldrig
 været andet end langt smukkere end dets dag,
 for fortid er fortid.

Der kom en fantasi til mig,
 et sted på rejsen med min ven,
 da vi trådte ind i en rønne for at få mad;
 og der begyndte en bjæffen her og en gøen der, —
 det var skabninger, der misforstod, var vrede 360
 og ærgrede dem selv og os, indtil vi trak os tilbage.
 Rønnen er livet. Ligegyldigt hvilke hunde der bider,
 eller katte der kradser i rønnen, jeg bryder ud af,
 er alt udenfor ensom mark, måne og en vidunderlig fred —
 den strømmer ind og fylder os som med et hav,
 hvorpå Nogen kommer og går hurtigt på det hvide,[‡]
 Jesus Kristus selv, erklærer Don Celestine,
 for at møde mig og atter bringe alt til ro.

* skulle nu i en ægtemand have en ægtemand: en rigtig ægtemand ikke en skinægtemand, sådan som hendes forældre havde været skinforældre (Cook).

[†] 'Hvis man er kureret for fortidens smerte, er man ikke længere skikket til at bedømme den' (Clarendon).

[‡] hvide: måneskinnet eller skummet på vandet.

Beside, up to my marriage, thirteen years
 Were, each day, happy as the day was long: 370
 This may have made the change too terrible.
 I know that when Violante told me first
 The cavalier — she meant to bring next morn,
 Whom I must also let take, kiss my hand —
 Would be at San Lorenzo the same eve
 And marry me, — which over, we should go
 Home both of us without him as before,
 And, till she bade speak, I must hold my tongue,
 Such being the correct way with girl-brides,
 From whom one word would make a father blush, — 380
 I know, I say, that when she told me this,
 — Well, I no more saw sense in what she said
 Than a lamb does in people clipping wool;
 Only lay down and let myself be clipped.
 And when next day the cavalier who came —
 (Tisbe had told me that the slim young man
 With wings at head, and wings at feet, and sword
 Threatening a monster, in our tapestry,
 Would eat a girl else, — was a cavalier)
 When he proved Guido Franceschini, — old 390
 And nothing like so tall as I myself
 Hook-nosed and yellow in a bush of beard,
 Much like a thing I saw on a boy's wrist,
 He called an owl and used for catching birds, —
 And when he took my hand and made a smile —
 Why, the uncomfortableness of it all
 Seemed hardly more important in the case
 Than, — when one gives you, say, a coin to spend, —
 Its newness or its oldness; if the piece
 Weigh properly and buy you what you wish, 400
 No matter whether you get grime or glare!
 Men take the coin, return you grapes and figs.
 Here, marriage was the coin, a dirty piece
 Would purchase me the praise of those I loved:
 About what else should I concern myself?

So, hardly knowing what a husband meant,
 I supposed this or any man would serve,
 No whit the worse for being so uncouth:
 For I was ill once and a doctor came

Desuden, i de tretten år før mit ægteskab
 var hver dag lykkelig, som dagen var lang, 370
 dette kan have gjort forandringen for forfærdelig.
 Jeg ved, at da Violante for første gang fortalte mig,
 at kavaleren — hun havde tænkt sig at have med
 næste morgen, som jeg også måtte lade kysse min hånd —
 ville være i Skt. Lorenzokirken samme aften
 og gifte sig med mig, — når det var overstået, skulle vi
 begge gå hjem uden ham som før,
 og med mindre hun bad mig sige noget, skulle jeg tie stille,
 da dette var den korrekte måde en pigebrud skulle opføre sig på,
 fra hvem et eneste ord ville få hendes far til at rødme, — 380
 jeg ved, siger jeg, at da hun fortalte mig dette,
 — nå, jeg forstod ikke mere af, hvad hun sagde,
 end et lam forstår, hvorfor folk klipper ulden ad det;
 jeg lagde mig blot ned og lod mig klippe.
 Og da næste dag kavaleren, som kom, —
 (Tisbe havde fortalt mig at den slanke unge mand*
 med vinger på hovedet og vinger på fødderne og et sværd,
 der på vort vægtæppe truede et uhyre,
 der ellers ville æde en pige, — var en kavalier)
 viste sig at være Guido Franceschini, — gammel 390
 og ikke nær så høj som mig selv,
 krumnæset med gulligt busket skæg,[†]
 meget lig det jeg havde set på en drengs håndled,
 som han kaldet en ugle og brugte til at fange fugle med, —
 og da han tog min hånd og smilede —
 jamen, det ubehagelige ved hele situationen
 synes næppe at være mere betydningsfuldt
 end — når man f.eks. giver dig en mønt til at bruge, —
 om den er ny eller gammel; hvis stykket har den
 rigtige vægt og kan købe dig det, du ønsker, 400
 uanset om du får en, der er snavset eller skinnede!
 Folk ta'r mønten, giver dig grapefrugter eller figner tilbage.
 Her var giftermålet mønten, et smudsigt stykke
 som ville købe mig ros af dem, jeg elskede:
 hvad andet skulle jeg bekymre mig om?

Så da jeg næppe vidste hvad en ægtemand var, antog jeg,
 at denne eller hvilken som helst anden mand kunne gøre fyldest,
 ikke en smule værre ved at være så sær,
 for jeg var engang syg, og en doktor kom

* slanke unge mand: Perseus der redder Andromeda fra uhyret.

[†] Denne beskrivelse af Guido stammer ikke fra Pompilias vidnesbyrd og virker malplaceret for en 'helgeninde' på dødslejet (Cook, 148); se også (Hodell*, 266).

With a great ugly hat, no plume thereto, 410
 Black jerkin and black buckles and black sword,
 And white sharp beard over the ruff in front,
 And oh so lean, so sour-faced and austere! —
 Who felt my pulse, made me put out my tongue,
 Then oped a phial, dripped a drop or two
 Of a black bitter something, — I was cured!
 What mattered the fierce beard or the grim face?
 It was the physic beautified the man,
 Master Malpichi, — never met his match
 In Rome, they said, — so ugly all the same! 420

However, I was hurried through a storm,
 Next dark eve of December's dearest day —
 How it rained! — through our street and the Lion's-mouth
 And the bit of Corso, — cloaked round, covered close,
 I was like something strange or contraband, —
 Into blank San Lorenzo, up the aisle,
 My mother keeping hold of me so tight,
 I fancied we were come to see a corpse
 Before the altar which she pulled me toward.
 There we found waiting an unpleasant priest 430
 Who proved the brother, not our parish friend,
 But one with mischief-making mouth and eye,
 Paul, whom I know since to my cost. And then
 I heard the heavy church-door lock out help
 Behind us: for the customary warmth,
 Two tapers shivered on the altar. "Quick —
 "Lose no time!" cried the priest. And straightway down
 From . . . what's behind the altar where he hid —
 Hawk-nose and yellowness and bush and all,
 Stepped Guido, caught my hand, and there was I 440
 O' the chancel, and the priest had opened book,
 Read here and there, made me say that and this,
 And after, told me I was now a wife,
 Honoured indeed, since Christ thus weds the Church,
 And therefore turned he water into wine,
 To show I should obey my spouse like Christ.
 Then the two slipped aside and talked apart,
 And I, silent and scared, got down again
 And joined my mother who was weeping now.
 Nobody seemed to mind us any more, 450

iført en stor grim hat uden fjer, 410
 en sort vams og sorte spænder og sort sværd
 og spidst hvidt skæg udover pibekraven foran
 og åh så mager, så surt et ansigt og dystert! —
 Han tog min puls, fik mig til at stikke tungen ud,
 åbnede så en medicinflaske og dryppede en dråbe eller to
 af et eller andet sort bittert stads, — og jeg var kureret!
 Hvad betød det modbydelige skæg og det strenge ansigt?
 Det var hans lægekunst, der gjorde ham smuk,
 Mester Malpichi, — hans lige findes ikke*
 i Rom, sagde de, — og alligevel så grim! 420

Ikke desto mindre blev jeg den næste mørke aften jaget afsted
 gennem en storm på decembers korteste dag — du milde
 hvor det regnede! — første gennem vores gade og Løvens mund,[†]
 så et kort stykke ned af Corsoen, — tæt indsvøbt i en kappe,
 jeg lignede noget fremmed eller ulovligt, —
 ind i den tomme Skt. Lorenzokirke, opad midtergangen,
 min mor holdt mig så fast,
 at jeg forestillede mig vi skulle se et lig
 foran alteret, som hun trak mig hen imod.
 Der ventede en ubehagelig præst, 430
 som viste sig at være broderen, — ikke vor egen sogneven,[‡]
 men én med mund og øjne, der talte som en gavtyvs, —
 Paulo, som jeg siden hen kender af bittert erfaring. Og så
 hørte jeg den tunge kirkedør lukke al hjælp ude
 bag os. Hvad den vedtagne varme angik,
 så skælvede to kerter på alteret: „Hurtig —
 spild ikke tiden!” råbte præsten. Og omgående ned
 fra . . . det der er bagved alteret, hvor han havde gemt sig —
 med høgenæse og gullighed og busk og det hele,
 kom Guido, tog min hånd, og der var jeg 440
 oppe ved alteret, og præsten havde åbnet bogen,
 læste her og der, fik mig til at sige dette og hint,
 og fortalte mig bagefter, at nu var jeg en hustru,
 hædret i sandhed, da Kristus giftede sig med Kirken,
 og derfor forvandlede han vand til vin, for at vise
 at jeg skulle adlyde min ægtefælle ligesom Kristus.
 Så listede de to sig et stykke bort og talte sammen,
 og jeg, tavs og forskræmt, kom ned igen
 og gik hen til min mor, som nu græd.
 Ingen syntes at tage notits af os mere; 450

* Marcello Malpighi (1628-94), berømt i hele Europa som biolog og læge.

[†] Løvens mund: Via della Bocca di Leone.

[‡] sogneven: sognepræst.

And both of us on tiptoe found our way
 To the door which was unlocked by this, and wide.
 When we were in the street, the rain had stopped,
 All things looked better. At our own house-door,
 Violante whispered "No one syllable
 "To Pietro! Girl-brides never breathe a word!"
 "— Well treated to a wetting, draggle-tails!"*
 Laughed Pietro as he opened — "Very near
 "You made me brave the gutter's roaring sea
 "To carry off from roost old dove and young, 460
 "Trussed up in church, the cote, by me, the kite!
 "What do these priests mean, praying folk to death
 "On stormy afternoons, with Christmas close
 "To wash our sins off nor require the rain?"
 Violante gave my hand a timely squeeze,
 Madonna saved me from immodest speech,
 I kissed him and was quiet, being a bride.

When I saw nothing more, the next three weeks,
 Of Guido — "Nor the Church sees Christ" thought I:
 "Nothing is changed however, wine is wine 470
 "And water only water in our house.
 "Nor did I see that ugly doctor since
 "That cure of the illness: just as I was cured,
 "I am married, — neither scarecrow will return."

Three weeks, I chuckled — "How would Giulia stare,
 "And Tecla smile and Tisbe laugh outright,
 "Were it not impudent for brides to talk!" —
 Until one morning, as I sat and sang
 At the broidery-frame alone i' the chamber, — loud
 Voices, two, three together, sobbings too, 480
 And my name, "Guido," "Paolo," flung like stones
 From each to the other! In I ran to see.
 There stood the very Guido and the priest
 With sly face, — formal but nowise afraid, —
 While Pietro seemed all red and angry, scarce
 Able to stutter out his wrath in words;
 And this it was that made my mother sob,
 As he reproached her — "You have murdered us,
 "Me and yourself and this our child beside!"
 Then Guido interposed "Murdered or not, 490
 "Be it enough your child is now my wife!

---

* *wetting*: Violante tror han siger *wedding*, deraf hendes bestyrtelse i l. 465.

på tåspidser fandt vi begge vej til
 døren, som nu var ulåst og åben.
 Da vi var ude på gaden, var regnen hørt op,
 alt så bedre ud. Ved vor egen dør
 hviskede Violante: „Ikke en stavelse
 til Pietro! Pigebrude siger aldrig et ord!”
 „— Godt trakteret med en gennemblødning, I sjuskedorter!”*
 lo Pietro, da han åbnede: — „I var lige ved at få
 mig til at trodse gydens brusende vande, for at
 en gammel og en ung due kunne bæres bort fra deres pinde 460
 oppe i kirken i dueslaget af mig, glenten!
 Hvad tænker disse præster dog på, beder folk til døde
 på stormfulde eftermiddage, med julen tæt på
 til at afvaske vore synder uden at forlange regn til det?”
 Violante gav min hånd et fast klem i rette tid,
 madonna frelste mig fra usømmelig optræden,
 jeg kyssede ham og var tavs, da jeg nu var brud.

Da jeg ikke så mere til Guido de næste tre uger —
 „Kirken ser heller ikke Kristus,” tænkte jeg.
 „Imidlertid er intet forandret, vin er vin 470
 og vand kun vand i vores hus.
 Jeg så heller ikke den grimme doktor efter
 jeg var helbredt for sygdommen. Ligesom jeg blev helbredt,
 er jeg blevet gift, — ingen af fugleskræmslerne vil komme igen.”

Tre uger gik jeg og smålo — hvor ville Guilia stirre,
 og Tecla smile og Tisbe le højt,
 hvis det ikke var uforskammet for brude at tale!” —
 Indtil en morgen, mens jeg sad med mit broderi
 og sang alene i værelset, — høje stemmer 480
 to, tre samtidig, også hulk
 og mit navn og ‘Guido’, ‘Paulo’, kastet som sten
 fra den ene til den anden! Jeg løb ind for at se hvad det var.
 Der stod Guido selv og præsten
 med det snu ansigt, — formelle, men ingenlunde bange, —
 medens Pietro syntes helt rød og rasende og næppe
 i stand til at fremstamme sin vrede i ord;
 og det var det, der fik min mor til at hulke,
 da han nærmede sig hende: — „Du har myrdet os,
 mig, dig selv og også vort barn!”
 Så brød Guido ind: „Myrdet eller ikke, lad det 490
 være nok, at jeres barn nu er min kone! Jeg gør krav

* sjusker (*draggle-tails*): om kvinder hvis skørter er beskidte. Kun Corsoen havde fortov på dette tidspunkt (Ohio). Se også noten til den engelske tekst.

"I claim and come to take her." Paul put in,
 "Consider — kinsman, dare I term you so? —
 "What is the good of your sagacity
 "Except to counsel in a strait like this?
 "I guarantee the parties man and wife
 "Whether you like or loathe it, bless or ban.
 "May spilt milk be put back within the bowl —
 "The done thing, undone? You, it is, we look
 "For counsel to, you fitliest will advise! 500
 "Since milk, though spilt and spoilt, does marble good,
 "Better we down on knees and scrub the floor,
 "Than sigh, 'the waste would make a syllabub!'
 "Help us so turn disaster to account,
 "So predispose the groom, he needs shall grace
 "The bride with favour from the very first,
 "Not begin marriage an embittered man!"
 He smiled, — the game so wholly in his hands!
 While fast and faster sobbed Violante — "Ay,
 "All of us murdered, past averting now! 510
 "O my sin, O my secret!" and such like.

Then I began to half surmise the truth;
 Something had happened, low, mean, underhand,
 False, and my mother was to blame, and I
 To pity, whom all spoke of, none addressed:
 I was the chattel that had caused a crime.
 I stood mute, — those who tangled must untie
 The embroilment. Pietro cried "Withdraw, my child!
 "She is not helpful to the sacrifice
 "At this stage, — do you want the victim by 520
 "While you discuss the value of her blood?
 "For her sake, I consent to hear you talk:
 "Go, child, and pray God help the innocent!

I did go and was praying God, when came
 Violante, with eyes swollen and red enough,
 But movement on her mouth for make-believe
 Matters were somehow getting right again.
 She bade me sit down by her side and hear.
 "You are too young and cannot understand,
 "Nor did your father understand at first. 530
 "I wished to benefit all three of us,

på hende og kommer for at hente hende." Paulo indskød:
 „Bemærk — slægtning, tør jeg kalde dig således? —
 Hvad godt er der ved din skarpsindighed,
 hvis den ikke kan finde råd i en knibe som denne?
 Jeg forsikrer, at parterne er mand og kone,
 enten du lider eller afskyr det, velsigner eller forbander det.
 Kan man hælde spildt mælk tilbage i skålen —
 gøre gjorte ting ugjorte? Det er dig, vi ser hen til
 for at få de råd, som du mest passende vil tilråde! 500
 Eftersom mælk, skønt split og ødelagt, er godt for marmor,*
 er det bedre vi lægger os på knæ og skrubber gulvet,
 end at sukke, 'det spildte kunne være brugt til en sillabub!'+
 Hjælp os med at forvandle en ulykke til noget brugbart,
 vis gommen velvilje, og han skal med sikkerhed
 beære bruden med sin nåde helt fra første færd,
 ikke begynde ægteskabet som en forbitret mand!"
 Han smilede, — han havde spillet i sin hule hånd!
 Medens Violante hulkede mere og mere: — „Ja,
 os alle myrdet, det kan ikke afværges nu! 510
 Oh min synd, oh min hemmelighed!" og den slags.

Så begyndte jeg halvt at ane sandheden;
 noget var sket, lavt, gement, hemmeligt,
 falsk, og min mor var at dadle og jeg
 at ynke, hvem alle talte om, men ingen talte til:
 jeg var godset, som havde været årsag til en forbrydelse.
 Jeg stod stum, — dem som sammenfiltrede forviklingen
 må løse den op. Pietro råbte: „Træk dig tilbage, mit barn!
 Hun er ikke brugbar som offer
 på dette stadium, — skal offeret været tilstede, 520
 mens du diskuterer værdien af hendes blod?
 For hendes skyld indvilliger jeg i at høre på dig:
 Gå barn og bed Gud hjælpe de uskyldige!"

Jeg gik virkelig og var ved at bede til Gud,
 da Violante dukkede op med nok så opsvulmede og røde øjne,
 men hun bevægede munden, så jeg skulle tro,‡
 at sagerne på en eller anden måde igen gik i rette gænge.
 Han bad mig sætte mig ved siden af sig og høre efter.
 „Du er for ung og kan ikke forstå det,
 din far forstod det heller ikke i begyndelsen. 530
 Jeg ønskede at gøre godt for os alle,

* mælk blev brugt til at rengøre marmor med.

† sillabub: drik af mælk og vin eller most og sukker.

‡ bevægede munden: hun smilede.

"And when he failed to take my meaning, — why,
 "I tried to have my way at unaware —
 "Obtained him the advantage he refused.
 "As if I put before him wholesome food
 "Instead of broken victual, — he finds change
 "I' the viands, never cares to reason why,
 "But falls to blaming me, would fling the plate
 "From window, scandalize the neighbourhood,
 "Even while he smacks his lips, — men's way, my child! 540
 "But either you have prayed him unperverse
 "Or I have talked him back into his wits:
 "And Paolo was a help in time of need, —
 "Guido, not much — my child, the way of men!
 "A priest is more a woman than a man,
 "And Paul did wonders to persuade. In short,
 "Yes, he was wrong, your father sees and says;
 "My scheme was worth attempting: and bears fruit,
 "Gives you a husband and a noble name,
 "A palace and no end of pleasant things. 550
 "What do you care about a handsome youth?
 "They are so volatile, and tease their wives!
 "This is the kind of man to keep the house.
 "We lose no daughter, — gain a son, that's all:
 "For 't is arranged we never separate,
 "Nor miss, in our grey time of life, the tints
 "Of you that colour eve to match with morn.
 "In good or ill, we share and share alike,
 "And cast our lots into a common lap,
 "And all three die together as we lived! 560
 "Only, at Arezzo, — that's a Tuscan town,
 "Not so large as this noisy Rome, no doubt,
 "But older far and finer much, say folk, —
 "In a great palace where you will be queen,
 "Know the Archbishop and the Governor,
 "And we see homage done you ere we die.
 "Therefore, be good and pardon!" — "Pardon what?
 "You know things, I am very ignorant:
 "All is right if you only will not cry!"

And so an end! Because a blank begins 570
 From when, at the word, she kissed me hard and hot,
 And took me back to where my father leaned
 Opposite Guido — who stood eyeing him,
 As eyes the butcher the cast panting ox
 That feels his fate is come, nor struggles more, —

og da det ikke lykkedes ham at forstå mig, — ja,
 så forsøgte jeg at få min vilje uden hans vidende —
 opnå den fordel for ham, som han afviste.
 Ligesom hvis jeg satte et sundt måltid foran ham
 i stedet for levninger, — og han opdager at retten
 er ændret, overhovedet ikke bryder sig om hvorfor,
 men begynder at bebrejde mig det, vil slynge tallerkenen
 ud af vinduet, chokere nabolaget,
 mens han smækker med læberne, — sådan er mænd, mit barn! 540
 Men enten har dine bønner fået ham til at opgive sin forstokkethed,
 eller jeg har talt ham til fornuft;
 Paulo var også en hjælp i nødens stund, —
 Guido, ikke meget — mit barn, sådan er mænd!
 En præst er mere kvinde end mand,
 og Paulo gjorde underværker af overtalelse. Kort sagt,
 ja, din far ser og siger nu, at han tog fejl;
 min plan var værd at forsøge, og den bærer frugt,
 giver dig en ægtemand og et adeligt navn,
 et palads og ingen ende på behagelige ting. 550
 Hvad bryder du dig om en køn yngling?
 De er så omskiftelige og ærgrer deres koner!
 Denne mand er af den slags, som holder sig hjemme.
 Vi mister ikke en datter, — får en søn, det er det hele.
 Thi det er ordnet således, at vi aldrig skal skilles fra
 eller i vort livs grå år savne de farveskær fra dig,
 der farver aftenen, så den kan måle sig med morgenen.
 Vi deler godt og ondt, og vi deler lige
 og kaster vort lod i en fælles skål,
 og vi dør alle tre sammen, sådan som vi har levet! 560
 Kun bliver det i Arezzo, — det er en toskansk by,
 ikke så stor som denne larmende Rom, uden tvivl,
 men langt ældre og finere, siger man, —
 i et stort palads, hvor du vil være dronning,
 kende ærkebiskoppen og guvernøren,
 og vi ser dig blive hyldet, før vi dør!
 Derfor vær god og tilgiv!” — „Tilgive hvad?
 Det er dig, der ved noget, jeg er helt uvidende.
 Alt vil være i orden, bare du holder op med at græde!”

 Og således sluttede det! For et tomrum begynder her, 570
 fra hvor hun omgående kyssede mig heftigt og hedt
 og tog mig med tilbage, til hvor min far stod afmægtig
 over for Guido — der málte ham,
 som slagteren måler den liggende gispande okse,
 der føler dens dødsstund er kommet og ikke kæmper mere, —

While Paul looked archly on, pricked brow at whiles
With the pen-point as to punish triumph there, —
And said "Count Guido, take your lawful wife
"Until death part you!"

580
All since is one blank,
Over and ended; a terrific dream.

It is the good of dreams — so soon they go!
Wake in a horror of heart-beats, you may —
Cry "The dread thing will never from my thoughts!"

Still, a few daylight doses of plain life,
Cock-crow and sparrow-chirp, or bleat and bell
Of goats that trot by, tinkling, to be milked;
And when you rub your eyes awake and wide,
Where is the harm o' the horror? Gone! So here.

I know I wake, — but from what? Blank, I say!
This is the note of evil: for good lasts. 590

Even when Don Celestine bade "Search and find!
"For your soul's sake, remember what is past,
"The better to forgive it," — all in vain!

What was fast getting indistinct before,
Vanished outright. By special grace perhaps,
Between that first calm and this last, four years
Vanish, — one quarter of my life, you know.

I am held up, amid the nothingness,
By one or two truths only — thence I hang,
And there I live, — the rest is death or dream, 600

All but those points of my support. I think
Of what I saw at Rome once in the Square
O' the Spaniards, opposite the Spanish House:

There was a foreigner had trained a goat,
A shuddering white woman of a beast,
To climb up, stand straight on a pile of sticks
Put close, which gave the creature room enough:

When she was settled there he, one by one,
Took away all the sticks, left just the four
Whereon the little hoofs did really rest,

There she kept firm, all underneath was air.
So, what I hold by, are my prayer to God,
My hope, that came in answer to the prayer,
Some hand would interpose and save me — hand
Which proved to be my friend's hand: and, — blest bliss, —
That fancy which began so faint at first,
That thrill of dawn's suffusion through my dark,

medens Paulo skælmsk så på og undertiden slog sig
 med enden af pennen på brynet, som for at straffe triumfen dér, —
 og sagde: „Grev Guido, tag din lovformelige hustru,
 indtil døden jer skiller!”

Alt siden hen er et eneste tomrum,
 ovre og forbi; en forfærdelig drøm. 580
 Det er det gode ved drømme — så hurtigt de forsvinder!
 Du vågner i en rædsel af hjertebanken, måske —
 råber du: „Dette frygtelige, vil aldrig ud af mine tanker!”
 Dog er der et par dagslysdoser af den jævne tilværelse,
 hanegal og spurvekvidder eller brægen eller bjældeklang
 fra geder, der travede forbi på vej til at blive malket;
 og når du gnider dine øjne og er lysvågne,
 hvor er da den fortræd, der var rædslens? Borte! Ligeså her.
 Jeg ved, jeg er vågnet, — men fra hvad? Fra et tomrum siger jeg!
 Dette er tegnet på, at det er ondt: for var det godt, var det varet ved. 590
 Selv da Don Celestine bad mig: „Søg og du skal finde!”
 for din sjæls skyld, jo bedre du husker, hvad der er sket,
 jo lettere er det at tilgive,” — var alt forgæves!
 Hvad der hastigt blev utydeligt før
 forsvandt fuldstændigt. Ved en særlig nåde måske,
 forsvandt fire år mellem den første ro og
 denne sidste, — en fjerdedel af mit liv, ved I.
 Jeg holdes oppe, midt i intetheden,
 af blot to sandheder — derved hænger jeg,
 og dér lever jeg, — resten er død eller drøm, 600
 alt undtagen disse to støttepunkter. Jeg tænker på,
 hvad jeg engang så i Rom på den Spanske Plads
 over for Det Spanske Hus.*
 Der var en udlænding, som havde trænet en ged,
 et skælvende hvidt hundyr,
 til at klatre op på et bundt stokke,
 der sad så tæt sammen, at dyret havde plads nok.
 Da dyret stod sikkert der, fjernede han én efter én
 alle de andre stokke, lod kun fire være tilbage,
 hvorpå de små hove hvilede, 610
 der stod hun fast, alt neden under var luft.
 Sådan er det, hvad jeg holder fast ved er mine bønner til Gud,
 mit håb, der kom som svar på mine bønner,
 om at en eller hånd ville gribe ind og frelse mig — en hånd,
 som viste sig at være en vens hånd, og — velsignede lykke —
 den forestilling som først begyndte så utydeligt,
 hin fryd ved daggryets fortrængning af mit mørke,

* Det Spanske Hus: Den Spanske Ambassade.

Which I perceive was promise of my child,
 The light his unborn face sent long before, —
 God's way of breaking the good news to flesh. 620
 That is all left now of those four bad years.
 Don Celestine urged "But remember more!
 "Other men's faults may help me find your own.
 "I need the cruelty exposed, explained,
 "Or how can I advise you to forgive?"
 He thought I could not properly forgive
 Unless I ceased forgetting, — which is true:
 For, bringing back reluctantly to mind
 My husband's treatment of me, — by a light
 That's later than my life-time, I review 630
 And comprehend much and imagine more,
 And have but little to forgive at last.
 For now, — be fair and say, — is it not true
 He was ill-used and cheated of his hope
 To get enriched by marriage? Marriage gave
 Me and no money, broke the compact so:
 He had a right to ask me on those terms,
 As Pietro and Violante to declare
 They would not give me: so the bargain stood:
 They broke it, and he felt himself aggrieved, 640
 Became unkind with me to punish them.
 They said 't was he began deception first,
 Nor, in one point whereto he pledged himself,
 Kept promise: what of that, suppose it were?
 Echoes die off, scarcely reverberate
 For ever, — why should ill keep echoing ill,
 And never let our ears have done with noise?
 Then my poor parents took the violent way
 To thwart him, — he must needs retaliate, — wrong,
 Wrong, and all wrong, — better say, all blind! 650
 As I myself was, that is sure, who else
 Had understood the mystery: for his wife
 Was bound in some sort to help somehow there.
 It seems as if I might have interposed,
 Blunted the edge of their resentment so,
 Since he vexed me because they first vexed him;
 "I will entreat them to desist, submit,
 "Give him the money and be poor in peace, —
 "Certainly not go tell the world: perhaps
 "He will grow quiet with his gains."

som jeg følte var et løfte om mit barn,
 lyset hans ufødte ansigt sendte længe før, —
 Guds måde at bringe gode nyheder til kødet. 620
 Det er alt, der nu er tilbage af de fire onde år.
 Don Celestine bad mig indtrængende: „Men husk mere!
 Andre menneskers fejltagelser kan hjælpe mig med at finde
 dine. Jeg har brug for, at grusomheden udstilles, forklares,
 hvordan kan jeg ellers råde dig til at tilgive?”
 Han mente, at jeg ikke kunne tilgive rigtigt
 med mindre jeg holdt op med at glemme, — hvilket er sandt,
 thi ved modvilligt at genkalde mig
 min mands behandling af mig, — ser jeg 630
 tilbage ved et lys, som først når mig nu,*
 og forstår meget og begriber mere
 og har, når alt kommer til alt, kun lidet at tilgive.
 For hør nu, — vær ærlig og sig det, — er det ikke rigtigt,
 at han blev misbrugt og snydt for sin forhåbning
 om at blive beriget ved ægteskabet? Ægteskabet
 gav mig, men ingen penge, de brød således aftalen.
 Han havde ret til at kræve mig på hine vilkår,
 ligesom Pietro og Violante havde ret til at erklære,
 at de ikke ville give afkald på mig. Sådan var handlen.†
 De brød den, han følte sig forurettet, 640
 blev uvenlig over for mig for at straffe dem.
 De siger, at det var ham der begyndte bedrageriet,
 ikke havde holdt løftet på det ene punkt, han havde
 forpligtiget sig til: hvad med det, måske var det sådan?
 Ekkoer dør hen, genklinger næppe for evigt, —
 hvorfor skulle ondt bestandig genklinge ondt
 og aldrig lade vore øre blive færdige med støjen?
 Så brugte mine stakkels forældre voldsomme metoder
 for at modgå ham, — han måtte nødvendigvis hævne sig, —
 forkert, forkert, alle tog fejl, — sig hellere alle var blinde! 650
 Som jeg selv var, det er sikkert, hvem andre
 havde forstået mysteriet, for hans hustru
 var til en vis grad tvunget til at yde hjælp der.
 Det synes som om, jeg kunne have mæglet,
 på denne måde file kanten af deres modvilje,
 siden han generede mig, fordi de først generede ham.
 „Jeg vil trygle dem om at holde op, give efter,
 give ham pengene og være fattige og leve i fred, —
 bestemt ikke fortælle det til omverdenen, så vil
 han måske leve roligt med sin gevinst.”

* som først når mig nu ('som er senere end min levetid'): på hendes dødsleje.

† ligesom ... mig: hvis Guido ikke var så rig som han havde hævdet, hvilket han ikke var.

Yes, say 660
 Something to this effect and you do well!
 But then you have to see first: I was blind.
 That is the fruit of all such wormy ways,
 The indirect, the unapproved of God:
 You cannot find their author's end and aim,
 Not even to substitute your good for bad,
 Your straight for the irregular; you stand
 Stupefied, profitless, as cow or sheep
 That miss a man's mind, anger him just twice
 By trial at repairing the first fault. 670
 Thus, when he blamed me, "You are a coquette,
 "A lure-owl posturing to attract birds,
 "You look love-lures at theatre and church,
 "In walk, at window!" — that, I knew, was false:
 But why he charged me falsely, whither sought
 To drive me by such charge, — how could I know?
 So, unaware, I only made things worse.
 I tried to soothe him by abjuring walk,
 Window, church, theatre, for good and all,
 As if he had been in earnest: that, you know, 680
 Was nothing like the object of his charge.
 Yes, when I got my maid to supplicate
 The priest, whose name she read when she would read
 Those feigned false letters I was forced to hear
 Though I could read no word of, — he should cease
 Writing, — nay, if he minded prayer of mine,
 Cease from so much as even pass the street
 Whereon our house looked, — in my ignorance
 I was just thwarting Guido's true intent;
 Which was, to bring about a wicked change 690
 Of sport to earnest, tempt a thoughtless man
 To write indeed, and pass the house, and more,
 Till both of us were taken in a crime.
 He ought not to have wished me thus act lies,
 Simulate folly: but, — wrong or right, the wish, —
 I failed to apprehend its drift. How plain
 It follows, — if I fell into such fault,
 He also may have overreached the mark,
 Made mistake, by perversity of brain,
 I' the whole sad strange plot, the grotesque intrigue 700
 To make me and my friend unself ourselves,
 Be other man and woman than we were!
 Think it out, you who have the time! for me, —
 I cannot say less; more I will not say.

Ja, sig 660
 noget i den retning, og du vil klarer dig fint!
 Men så må I først indse, at jeg var blind.
 Det er frugten af alle sådanne snørklede fremgangsmåder,
 de indirekte, dem Gud ikke billiger.
 Man kan ikke finde forfatterens mål og hensigt,
 ikke engang til at erstatte ens gode med det onde,
 det lige med det ulige; man står
 bedøvet, unyttig, som en ko eller et får,
 der mangler menneskets bevidsthed, man gør ham bare dobbelt
 så vred ved at forsøge at udbedre den første fejl. 670
 Så når han bebrejdede mig: „Du er en kokette,
 en lokkeugle, der ta’r sig ud for at tiltrække fugle.
 Du ser kærlighedslukkende ud i teatret, i kirken,
 på gåture, ved vinduet!” — så vidste jeg det var usandt,
 men hvorfor han anklagede mig uretfærdigt, hvor han ville
 drive mig hen med en sådan anklage, — hvordan kunne jeg vide det?
 Så uforvarende gjorde jeg kun tingene værre.
 Jeg forsøgte at formilde ham ved helt og aldeles at give afkald
 på gåturen, vinduet, kirken og teatret,
 som om det havde været hans alvor. Det var, ved I, 680
 overhovedet ikke hensigten med hans anklage.
 Ja, da jeg fik min tjenestepige til at bønfalde
 præsten, hvis navn hun læste, når hun læste
 de forfalskede breve, jeg var tvunget til at lytte til,
 skønt jeg ikke kunne læse et ord af dem, — om, at han burde
 holde op med at skrive, — ja, hvis han tog mine bønner alvorligt,
 holde op med så meget som at gå hen ad gaden,
 hvor vort hus lå, — i min uvidenhed
 var jeg blot i færd med at forpurre Guidos sande hensigt;
 som var ondsindet at forvandle 690
 løjer til alvor, friste en ubetænksom mand
 til virkelig at skrive og gå forbi huset, og mere,
 indtil vi begge blev taget i en forbrydelse.
 Han burde ikke have ønsket, at jeg således skulle lyve,
 foregive dårskab, men — om ønsket var forkert eller ikke —
 jeg var ikke i stand til at se dets retning. Hvor simpelt
 følger det ikke, — hvis jeg begik sådan et fejltrin,
 så kunne han også have ramt over målet,
 have begået en fejl på grund af en fordærvet tankegang,
 ved hele det triste underlige komplot, den groteske intrige 700
 at få mig og min ven til at opgive dem, vi er,
 blive en anden mand og en anden kvinde end vi var!
 Tænk over det, I som har tid til det! hvad mig selv angår, —
 kan jeg ikke sige mindre; og jeg vil ikke sige mere.

Leave it to God to cover and undo!

Only, my dulness should not prove too much!
 — Not prove that in a certain other point
 Wherein my husband blamed me, — and you blame,
 If I interpret smiles and shakes of head, —
 I was dull too. Oh, if I dared but speak! 710
 Must I speak? I am blamed that I forwent
 A way to make my husband's favour come.
 That is true: I was firm, withstood, refused . . .
 — Women as you are, how can I find the words?

I felt there was just one thing Guido claimed
 I had no right to give nor he to take;
 We being in estrangement, soul from soul:
 Till, when I sought help, the Archbishop smiled,
 Inquiring into privacies of life,
 — Said I was blameable — (he stands for God) 720
 Nowise entitled to exemption there.
 Then I obeyed, — as surely had obeyed
 Were the injunction "Since your husband bids,
 "Swallow the burning coal he proffers you!"
 But I did wrong, and he gave wrong advice
 Though he were thrice Archbishop, — that, I know! —
 Now I have got to die and see things clear.
 Remember I was barely twelve years old —
 A child at marriage: I was let alone
 For weeks, I told you, lived my child-life still 730
 Even at Arezzo, when I woke and found
 First . . . but I need not think of that again —
 Over and ended! Try and take the sense
 Of what I signify, if it must be so.
 After the first, my husband, for hate's sake,
 Said one eve, when the simpler cruelty
 Seemed somewhat dull at edge and fit to bear,
 "We have been man and wife six months almost:
 "How long is this your comedy to last?
 "Go this night to my chamber, not your own!" 740
 At which word, I did rush — most true the charge —
 And gain the Archbishop's house — he stands for God —
 And fall upon my knees and clasp his feet,

Overlad til Gud at tildække og gøre ugjort!

Dog, min sløvhed må ikke tages som bevis på for meget!
 — Ikke et bevis på, at angående et vist andet punkt,
 som min mand dadler mig, — og som I dadler,
 hvis jeg skal forstå jeres smil og hovedrysten, —
 var jeg også sløv. Åh, hvis jeg blot turde tale!
 Er jeg nødt til at tale? Jeg bliver bebrejdet, at jeg
 afholdt mig fra at lade min mand få sin vilje.
 Det er sandt: jeg var bestemt, stod fast, nægtede . . .
 — I kvinder, hvordan kan jeg udtrykke det?*

710

Jeg følte, at der lige netop var en ting, Guido krævede,
 som jeg ikke havde ret til at give, han heller ikke ret til at tage;
 da vi levede fremmede for hinanden, adskilt sjæleligt.
 Indtil ærkebiskoppen, som jeg søgte hjælp hos, efter
 smilende at have forhørt sig nærmere om vort privatliv,
 — sagde, jeg var den dadelværdige — (han repræsenterer Gud),
 på ingen måde var fritaget dér.

720

Så jeg adlød, — og havde sikkert adlydt,
 hvis formaningen havde været: „Da din ægtemand befaler det,
 så slug det brændende kul, han tilbyder dig!”
 Men jeg tog fejl, og han gav et forkert råd,
 skønt han var biskop for tredje gang, — dét ved jeg! —†
 nu hvor jeg skal dø og ser tingene klart.

Husk jeg var kun lige akkurat tolv år gammel —
 et barn der blev gift. Jeg var ladt alene
 i ugevis, fortalte jeg jer, levede stadig mit barneliv
 selv i Arezzo, da jeg vågnede op og for første gang
 oplevede . . . men jeg behøver ikke at tænke på det igen —
 det er ovre og forbi! Forsøg at forstå betydningen
 af det jeg antyder, hvis det ikke kan være anderledes.
 Efter dette sagde min mand, en aften for hadets skyld,
 da den simplere grusomhed syntes

730

at være blevet noget sløv i kanten og til at udholde:
 „Vi har været mand og kone i næsten seks måneder.
 Hvor længe skal denne komedie vare ved.

Gå til mit værelse denne nat, ikke dit eget!”‡

740

Ved disse ord, fór jeg — da anklagen var yderst sand —
 til ærkebiskoppens hus — han repræsenterer Gud —
 og faldt på knæ for ham og greb om hans fødder,

* Pompilia ligger i Skt. Annahospitalet, det lange hvide sygehus. Browning forestiller sig tilstedeværelsen af kvindelige plejere tilknyttet hospitalet (Routledge).

† dét ved jeg: at han gav et forkert råd. — Pompilia var 13 år gammel, da hun blev gift.

‡ En replik der har genklang af Shelleys *The Cenci*.

Praying him hinder what my estranged soul
 Refused to bear, though patient of the rest:
 "Place me within a convent," I implored —
 "Let me henceforward lead the virgin life
 "You praise in Her you bid me imitate!"
 What did he answer? "Folly of ignorance!
 "Know, daughter, circumstances make or mar 750
 "Virginity, — 't is virtue or 't is vice.
 "That which was glory in the Mother of God
 "Had been, for instance, damnable in Eve
 "Created to be mother of mankind.
 "Had Eve, in answer to her Maker's speech
 "'Be fruitful, multiply, replenish earth' —
 "Pouted 'But I choose rather to remain
 "'Single' — why, she had spared herself forthwith
 "Further probation by the apple and snake,
 "Been pushed straight out of Paradise! For see — 760
 "If motherhood be qualified impure,
 "I catch you making God command Eve sin!
 "— A blasphemy so like these Molinists',
 "I must suspect you dip into their books."
 Then he pursued "'T was in your covenant!"

No! There my husband never used deceit.
 He never did by speech nor act imply
 "Because of our souls' yearning that we meet
 "And mix in soul through flesh, which yours and mine
 "Wear and impress, and make their visible selves, 770
 "— All which means, for the love of you and me,
 "Let us become one flesh, being one soul!"
 He only stipulated for the wealth;
 Honest so far. But when he spoke as plain —
 Dreadfully honest also — "Since our souls
 "Stand each from each, a whole world's width between,
 "Give me the fleshly vesture I can reach
 "And rend and leave just fit for hell to burn!" —
 Why, in God's name, for Guido's soul's own sake
 Imperilled by polluting mine, — I say, 780
 I did resist; would I had overcome!

My heart died out at the Archbishop's smile;
 — It seemed so stale and worn a way o' the world,
 As though 't were nature frowning — "Here is Spring,
 "The sun shines as he shone at Adam's fall,
 "The earth requires that warmth reach everywhere:
 "What, must your patch of snow be saved forsooth

mens jeg bad ham hindre, hvad min fremmedgjorte sjæl
 nægtede at udholde, skønt tålmodig med resten:
 „Anbring mig i et kloster,” tryglede jeg, —
 „lad mig fra nu af leve et jomfruliv,
 som I lovpriser hos hende, I beder mig efterligne!
 Hvad svarede han? „Det er uvidenhedens dårskab!
 Vid, datter, omstændigheder opretholder eller 750
 ødelægger jomfruelighed, —det er enten dyd eller det er last.
 Det som var kærlighed hos Guds Moder,
 har f.eks. været en forbandelse hos Eva,
 der var skabt til at være menneskehedens moder.
 Havde Eva som svar på sin skabers tale:
 „Vær frugtbar, mangfoldiggør, opfyld jorden” —
 surmulet: „Men jeg vil hellere være alene” —
 ja, så havde hun straks skånet sig selv
 for videre prøvelser fra æblet og slangen,
 var omgående skubbet ud af paradiset! For se — 760
 hvis moderskabet bliver klassificeret som urent,
 så griber jeg dig i at, du får Gud til at beordre Eva til at synde!
 — En gudsbespottelse så lig molinisternes,
 at jeg må mistænke dig for at have kigget i disse bøger.”
 Så fortsatte han: „Det er et løfte du har aflagt!”

Nej! hvad dette forhold angik brugte han aldrig list.
 Han lod aldrig ved ord eller handling forstå:
 „Fordi vore sjæle længes efter, at vi mødes
 og blander vore sjæle gennem kødet, som din og min
 bærer og præger og former deres synlige jeg med, 770
 — som alt sammen betyder, lad os for din og min
 kærligheds skyld blive ét kød, idet vi er én sjæl!”
 Han betingede sig kun rigdommen:
 så langt var han ærlig. Men når han ligeså ligefremt sagde, —
 også frygteligt ærligt : — „Da vore sjæle
 befinder sig adskilte fra hinanden, en hel verden imellem,
 så giv mig den kødelige dragt, jeg kan nå og flå
 og efterlade som passende brændsel til helvedet!” —
 Jamen i Guds navn, for Guidos egen sjæls skyld,
 bragt i fare ved at besmudse min, — ja 780
 jeg gjorde modstand; gid jeg havde sejret!”

Mit hjerte sank ved ærkebiskoppens smil;
 — et så gammelt og forslidt ‘sådan er livet’ smil, at det var,
 som var det naturen, der rynkede pande: — „Her er våren,
 solen skinner, som den skinnede ved Adams syndefald,
 jorden har brug for, at varmen når alle steder hen.
 Hvorledes, må dit stykke sne visselig reddes,

"Because you rather fancy snow than flowers?"
 Something in this style he began with me.
 Last he said, savagely for a good man, 790
 "This explains why you call your husband harsh,
 "Harsh to you, harsh to whom you love. God's Bread!
 "The poor Count has to manage a mere child
 "Whose parents leave untaught the simplest things
 "Their duty was and privilege to teach, —
 "Good wives' instruction, gossips' lore: they laugh
 "And leave the Count the task, — or leave it me!"
 Then I resolved to tell a frightful thing.
 "I am not ignorant, — know what I say,
 "Declaring this is sought for hate, not love. 800
 "Sir, you may hear things like almighty God.
 "I tell you that my housemate, yes — the priest
 "My husband's brother, Canon Girolamo —
 "Has taught me what depraved and misnamed love
 "Means, and what outward signs denote the sin,
 "For he solicits me and says he loves,
 "The idle young priest with nought else to do.
 "My husband sees this, knows this, and lets be.
 "Is it your counsel I bear this beside?"
 "— More scandal, and against a priest this time! 810
 "What, 't is the Canon now?" — less snappishly —
 "Rise up, my child, for such a child you are,
 "The rod were too advanced a punishment!
 "Let's try the honeyed cake. A parable!
 " 'Without a parable spake He not to them.'
 "There was a ripe round long black toothsome fruit,
 "Even a flower-fig, the prime boast of May:
 "And, to the tree, said . . . either the spirit o' the fig,
 "Or, if we bring in men, the gardener,
 "Archbishop of the orchard — had I time 820
 "To try o' the two which fits in best: indeed
 "It might be the Creator's self, but then
 "The tree should bear an apple, I suppose, —
 "Well, anyhow, one with authority said
 " 'Ripe fig, burst skin, regale the fig-pecker —
 " 'The bird whereof thou art a perquisite!'
 " 'Nay,' with a flounce, replied the restif fig,
 " 'I much prefer to keep my pulp myself:
 " 'He may go breakfastless and dinnerless,
 " 'Supperless of one crimson seed, for me!' 830

fordi du bedre kan lide sne end blomster?"
 Noget i denne retning begyndte han på.
 Til sidst sagde han, brutalt for en god mand: 790
 „Dette forklarer, hvorfor du kalder din mand hård,
 hård mod dig, hård mod dem du elsker. Ved Guds brød!
 Den stakkels greve må håndtere et rent barn,
 hvis forældre har tiet om de simpleste ting,
 som det var deres pligt og privilegium at lære dig, —
 mødres instruktioner, kyndig sladder: de ler
 og overlader greven hvervet, — eller overlader det til mig!"
 Så besluttede jeg at fortælle om en skrækkelig sag.
 „Jeg er ikke uvidende, — jeg ved hvad jeg taler om,
 når jeg siger, at dette er søgt af had og ikke kærlighed. 800
 Hr., De kan få ting at høre, som den almægtige Gud hører.
 Jeg siger Dem, at min husfælle, ja — præsten,
 min mands bror, kannik Girolamo —
 har lært mig hvad fordærvet og misbenævnt kærlighed
 betyder og hvilke ydre tegn, der betegner synden,
 for han stræber efter mig, og siger han elsker,
 denne dovne unge præst, som ikke har andet at lave.
 Min mand ser dette, kender til det, gør intet.
 Er det Deres råd, at jeg yderligere skal udholde dette?"
 „— Mere skandale og denne gang mod en præst! 810
 Nå, nu er det kannikken?" — mindre arrigt — :
 „Stå op mit barn, thi et barn er du sandelig,
 kæppen ville være en for fremrykket afstraffelsesmetode!
 Lad os forsøge os med honningkagen. En lignelse!
 'Uden lignelse talte han intet til dem.'"
 Der var engang en lang sort velmagende frugt,
 en blomsterfigen, majs fremmeste stolthed:
 og denne . . . enten figenens ånd,
 eller, hvis vi tager mennesker med, gartnerens,
 frugthavens ærkebiskop — havde jeg tid til 820
 at undersøge hvem af de to, der bedst ville passe: sandelig
 det kunne være skaberen selv, men så
 skulle træet bære et æble, går jeg ud fra, — nå, under
 alle omstændigheder sagde én med myndighed til træet:
 'Modne figen, få dit skind til at briste, trakter figenpikkeren —
 fuglen som du er et ekstra gode for!'
 'Nej, svarede den trodsige figen med et spjæt,
 jeg vil foretrække at beholde mit frugtkød for mig selv.
 Han kan for min skyld miste sin morgen-, middag-
 og aftensmad, er det så blot et eneste højrødt frø!' 830

---

* Matt. 13, 34.

"So, back she flopped into her bunch of leaves.
 "He flew off, left her, — did the natural lord,—
 "And lo, three hundred thousand bees and wasps
 "Found her out, feasted on her to the shuck:
 "Such gain the fig's that gave its bird no bite!
 "The moral, — fools elude their proper lot,
 "Tempt other fools, get ruined all alike.
 "Therefore go home, embrace your husband quick!
 "Which if his Canon brother chance to see,
 "He will the sooner back to book again." 840

So, home I did go; so, the worst befell:
 So, I had proof the Archbishop was just man,
 And hardly that, and certainly no more.
 For, miserable consequence to me,
 My husband's hatred waxed nor waned at all,
 His brother's boldness grew effrontery soon,
 And my last stay and comfort in myself
 Was forced from me: henceforth I looked to God
 Only, nor cared my desecrated soul
 Should have fair walls, gay windows for the world. 850
 God's glimmer, that came through the ruin-top,
 Was witness why all lights were quenched inside:
 Henceforth I asked God counsel, not mankind.

So, when I made the effort, freed myself,
 They said — "No care to save appearance here!
 "How cynic, — when, how wanton, were enough!"
 — Adding, it all came of my mother's life —
 My own real mother, whom I never knew,
 Who did wrong (if she needs must have done wrong)
 Through being all her life, not my four years, 860
 At mercy of the hateful: every beast
 O' the field was wont to break that fountain-fence,
 Trample the silver into mud so murk
 Heaven could not find itself reflected there.
 Now they cry "Out on her, who, plashy pool,
 "Bequeathed turbidity and bitterness
 "To the daughter-stream where Guido dipt and drank!"

Well, since she had to bear this brand — let me!
 The rather do I understand her now,
 From my experience of what hate calls love, — 870

Så hun dumpede tilbage til sin bladklynge.
 Han fløj bort, forlod hende, — gjorde den naturlige herre, —
 og se, trehundredetusinde bier og hvepse
 fandt frem til hende, festede på hende helt til skallen.
 Sådan går det figner, som ikke gav sin fugl en bid!
 Moralen, — tåber omgår deres sande skæbne,
 frister andre tåber, de bliver alle i samme grad ødelagte.
 Gå derfor hjem, omfavn skyndsomst din husbond!
 Og hvis det træffer sig, at hans bror kannikken ser det,
 så vil han så hurtigere vende tilbage til sine bøger.” 840

Så jeg gik hjem; så indtraf det værste.
 Jeg fik således bevis for, at ærkebiskoppen kun var en mand,
 og næppe det og i hvert fald ikke mere.
 Thi med ulykkelige følger for mig
 voksede min mands had og blev slet ikke mindre,
 hans brors dristighed blev snart til frækhed,
 og mit sidste holdepunkt og min sidste trøst*
 blev tvunget fra mig. Fra nu af søgte jeg kun Gud,
 var heller ikke bekymret for om min vanrøgtede sjæl
 havde kønne vægge, pudsede vinduer ud mod verden. 850
 Guds glans, som kom gennem toppen af ruinen,†
 var vidne til, hvorfor alt lys var slukket inden i.
 Fremover bad jeg Gud om råd ikke menneskene.

Så da jeg gjorde forsøget, befriede mig selv,
 sagde de:— „Ligeglad med at bevare skinnet her!
 Hvor kynisk, — når ‘hvor letfærdig’ ville have været tilstrækkeligt!”
 — Mens de føjede til, at det alt sammen skyldtes min mor —
 min egen rigtige mor, som jeg aldrig har kendt, som handlede
 forkert (hvis hun nødvendigvis må have handlet forkert)
 ved hele sit liv, ikke kun mine fire år, at være 860
 udleveret til de hadefuldes nåde, thi ethvert af markens dyr
 var vant til at brække hint gærde til kilden,
 trampe sølvet ned i mudderet, der var så mørkt,
 at himlen ikke kunne se sig selv genspejlet deri.
 Nu råber de: „Skam få hende, den sumpede dam som
 testamenterede grumsethed og bitterhed
 til datterfloden, hvor Guido dyppede sig og drak!”

Nå, siden hun måtte bære dette brændemærke — så lad mig!
 Så meget bedre forstår jeg hende nu
 fra min oplevelse af det had kalder kærlighed, — 870

* holdepunkt og ... trøst: hendes jomfrudom (Clarendon).

† ruinen: hende selv.

VII. POMPILIA

Much love might be in what their love called hate.
If she sold . . . what they call, sold . . . me her child —
I shall believe she hoped in her poor heart
That I at least might try be good and pure,
Begin to live untempted, not go doomed
And done with ere once found in fault, as she.
Oh and, my mother, it all came to this?
Why should I trust those that speak ill of you,
When I mistrust who speaks even well of them?
Why, since all bound to do me good, did harm, 880
May not you, seeming as you harmed me most,
Have meant to do most good — and feed your child
From bramble-bush, whom not one orchard-tree
But drew bough back from, nor let one fruit fall?
This it was for you sacrificed your babe?
Gained just this, giving your heart's hope away
As I might give mine, loving it as you,
If . . . but that never could be asked of me!

There, enough! I have my support again,
Again the knowledge that my babe was, is, 890
Will be mine only. Him, by death, I give
Outright to God, without a further care, —
But not to any parent in the world, —
So to be safe: why is it we repine?
What guardianship were safer could we choose?
All human plans and projects come to nought:
My life, and what I know of other lives,
Prove that: no plan nor project! God shall care!

And now you are not tired? How patient then
All of you, — Oh yes, patient this long while 900
Listening, and understanding, I am sure!
Four days ago, when I was sound and well
And like to live, no one would understand.
People were kind, but smiled "And what of him,
"Your friend, whose tonsure the rich dark-brown hides?
"There, there! — your lover, do we dream he was?
"A priest too — never were such naughtiness!
"Still, he thinks many a long think, never fear,
"After the shy pale lady, — lay so light
"For a moment in his arms, the lucky one!" 910
And so on: wherefore should I blame you much?
So we are made, such difference in minds,

megen kærlighed kunne der være i det, deres kærlighed kaldte had.
 Hvis hun solgte . . . hvad de kalder solgte . . . mig, hendes barn —
 vil jeg tro på, at hun i sit stakkels hjerte håbede,
 at jeg i det mindste kunne forsøge at være god og ren,
 begynde at leve uden at blive fristet, ikke være fordømt
 og færdig med, før jeg engang begik synd sådan som hun.
 Og oh, kære mor, er dette, hvad det alt sammen blev til?
 Hvorfor skulle jeg tro dem, der taler ondt om dig,
 når jeg mistror selv den af dem, der taler godt?
 Jamen, da alle, der var bestemt til at være gode, gjorde fortræd,
 kan så ikke du, som synes at have gjort mig mest fortræd,
 have haft til hensigt at gøre mig mest godt — og ernære dit barn
 fra brombærbuske, du, som bøjede grenen tilbage
 på ethvert frugttræ og ikke lod en eneste frugt falde på jorden?
 Var det for dette, du ofrede dit barn?
 Opnåede netop dette, idet du gav dit hjertes håb bort,
 som jeg kunne give mit, idet jeg elsker det, som du gjorde,
 hvis . . . men det kunne jeg aldrig blive bedt om at gøre!

880

Sådan, nok! Jeg er atter fortrøstningsfuld,
 ved atter at mit barn var, er
 og altid kun vil være mit. Ham giver jeg, når jeg dør,
 helt og holdent til Gud, uden yderligere bekymring, —
 men ikke til nogen forælder i verden. — så hvad
 barnets sikkerhed angår: hvad er det vi klager over?
 Hvilket formynderskab kunne vil vælge, som var sikrere?
 Alle menneskets planer og projekter bliver til intet.
 Mit liv, og det jeg kender til andres liv, beviser dette.
 Så ingen plan intet projekt! Gud skal drage omsorg!

890

Og nu er I ikke trætte? Hvor tålmodige
 I så er alle sammen, — åh jo, tålmodigt har I
 lyttet og vist forståelse, det er vist!
 For fire dage siden da jeg var sund og frisk
 og kunne lide at leve, ville ingen forstå noget.
 Folk var venlige, men smilede: „Og hvad med ham,
 din ven, hvis tonsur bliver skjult af det rigelige mørkebrune?
 Så, så! — din elsker, er det noget vi finder på?
 Og ovenikøbet præst — aldrig har man hørt om en sådan uartighed!
 Vær ikke bange for, at han ikke stadigvæk sender lange tanker
 til den sky blege dame, — der et øjeblik
 lå så let i hans arme, den lykkelige!”
 Og så videre. Hvorfor skulle jeg dadle jer meget?
 Vi er skabt sådan, en sådan forskel i sind,

900

910

* lå ... arme: da han bar hende ind i kroen i Castelnuovo.

Such difference too in eyes that see the minds!
 That man, you misinterpret and misprise —
 The glory of his nature, I had thought,
 Shot itself out in white light, blazed the truth
 Through every atom of his act with me:
 Yet where I point you, through the crystal shrine,
 Purity in quintessence, one dew-drop,
 You all descry a spider in the midst. 920
 One says "The head of it is plain to see,"
 And one, "They are the feet by which I judge,"
 All say, "Those films were spun by nothing else."

Then, I must lay my babe away with God,
 Nor think of him again, for gratitude.
 Yes, my last breath shall wholly spend itself
 In one attempt more to disperse the stain,
 The mist from other breath fond mouths have made,
 About a lustrous and pellucid soul:
 So that, when I am gone but sorrow stays, 930
 And people need assurance in their doubt
 If God yet have a servant, man a friend,
 The weak a saviour and the vile a foe, —
 Let him be present, by the name invoked,
 Giuseppe-Maria Caponsacchi!

There,
 Strength comes already with the utterance!
 I will remember once more for his sake
 The sorrow: for he lives and is belied.
 Could he be here, how he would speak for me!

I had been miserable three drear years 940
 In that dread palace and lay passive now,
 When I first learned there could be such a man.
 Thus it fell: I was at a public play,
 In the last days of Carnival last March,
 Brought there I knew not why, but now know well.
 My husband put me where I sat, in front;
 Then crouched down, breathed cold through me from behind,
 Stationed i' the shadow, — none in front could see, —
 I, it was, faced the stranger-throng beneath,
 The crowd with upturned faces, eyes one stare, 950
 Voices one buzz. I looked but to the stage,

en sådan forskel også på øjnene som ser sindene!
 Denne mand tager I fejl af og miskender —
 for mig var det, som om essensen af hans natur
 skød sig selv ud i hvidt lys, lod sandheden flamme
 gennem selv den mindste af hans handlinger mod mig.
 Dog hvor jeg i krystalskrinet udpeger*
 en dugdråbe for jer, topmålet af renhed,
 opdager I alle en edderkop inde i midten. 920
 En siger: —Hovedet af den er let at se,”
 en anden: „Det er dens fødderne, jeg fælder min dom på,”
 alle siger: — „De hinder dér blev spundet af intet andet.”

Så jeg må lade Gud tage sig af mit barn, heller ikke
 tænke på ham igen for taknemmelighedens skyld.
 Ja, mit sidste åndedrag skal helt og holdent bruges
 i et forsøg på at fjerne pletten,
 sprede tågen fra andre tåbelige mundes åndepust
 omkring en strålende og glasklar sjæl.
 Således, at når jeg er borte og kun sorgen er tilbage, 930
 og folk behøver vished i deres tvivl,
 om at Gud dog har en tjener, mennesket en ven,
 den svage en frelser og den onde en fjende, —
 så lad ham være til stede, ved det anråbte navn:
 Giuseppe Maria Caponsacchi!

Se så,
 styrke kommer allerede ved at ytre det!
 Jeg vil endnu engang for hans skyld
 huske sorgen, for han lever og er gjort til skamme.
 Kunne han være her, hvordan ville han ikke tale for mig!

Tre triste år havde jeg været ulykkelig 940
 i hint frygtelige palads og lå nu uvirksom hen,
 da jeg først fik kendskab til, at der fandtes en sådan mand.
 Det skete på denne måde. Jeg var til et offentligt skuespil
 i en af Karnevallets sidste dage sidste marts,
 bragt derhen, jeg vidste ikke hvorfor, men ved det nu udmærket.
 Min mand satte mig, så jeg sad foran;
 krøb så selv sammen og åndede kulde gennem mig
 fra skyggen, hvor han befandt sig, — ingen foran kunne se ham, —
 Det var mig, der var vendt mod trængslen af fremmede nedenunder,
 mængden med opadvendte ansigter, øjne én stirren, 950
 stemmer én summen. Jeg så kun på scenen,

* krystalskrin: et relikvieskrin af en art der indeholder krystaller, dugdråben er kvintessensen af Caponsacchis renhed, de andre ser et edderkoppespind (Routledge).

Whereon two lovers sang and interchanged
 "True life is only love, love only bliss:
 "I love thee — thee I love!" then they embraced.
 I looked thence to the ceiling and the walls, —
 Over the crowd, those voices and those eyes, —
 My thoughts went through the roof and out, to Rome
 On wings of music, waft of measured words, —
 Set me down there, a happy child again,
 Sure that to-morrow would be festa-day, 960
 Hearing my parents praise past festas more,
 And seeing they were old if I was young,
 Yet wondering why they still would end discourse
 With "We must soon go, you abide your time,
 "And, — might we haply see the proper friend
 "Throw his arm over you and make you safe!"

Sudden I saw him; into my lap there fell
 A foolish twist of comfits, broke my dream
 And brought me from the air and laid me low,
 As ruined as the soaring bee that's reached 970
 (So Pietro told me at the Villa once)
 By the dust-handful. There the comfits lay:
 I looked to see who flung them, and I faced
 This Caponsacchi, looking up in turn.
 Ere I could reason out why, I felt sure,
 Whoever flung them, his was not the hand, —
 Up rose the round face and good-natured grin
 Of one who, in effect, had played the prank,
 From covert close beside the earnest face, —
 Fat waggish Conti, friend of all the world. 980
 He was my husband's cousin, privileged
 To throw the thing: the other, silent, grave,
 Solemn almost, saw me, as I saw him.

There is a psalm Don Celestine recites,
 "Had I a dove's wings, how I fain would flee!"
 The psalm runs not "I hope, I pray for wings," —
 Not "If wings fall from heaven, I fix them fast," —
 Simply "How good it were to fly and rest,
 "Have hope now, and one day expect content!
 "How well to do what I shall never do!" 990
 So I said "Had there been a man like that,
 "To lift me with his strength out of all strife
 "Into the calm, how I could fly and rest!"

hvor to elskende sang skiftevis:

„Et sandt liv er alene kærlighed, alene kærlighed er salighed,
 jeg elske dig — dig elsker jeg!” så omfavnede de hinanden.
 Fra hvor jeg sad. kiggede jeg på loftet og væggene, —
 hen over mængden, disse stemmer og disse øjne, —
 mine tanker strømmede gennem taget og ud, til Rom
 på musikkens vinger, viftet af rytmiske ord, —
 gjorde mig ydmyg der, jeg var atter et lykkeligt barn,
 sikker på at dagen i morgen ville blive en festdag, 960
 mens jeg hørte mine forældre lovprise tidligere festdage mere
 og så, at de var gamle og jeg var ung,
 dog undrede det mig, hvorfor de ville slutte samtalen
 med: „Vi må snart afsted, din tid vil komme,
 og — gid vi kunne finde en passende ven
 til at lægge sin arm omkring dig og give dig sikkerhed!”

Jeg så ham ganske uventet; et fjollet kræmmerhus med konfekt
 faldt ned i mit skød, brød mine drømme
 og bragte mig tilbage fra luften og strakte mig til jorden,
 så ødelagt som den højtflyvende bi, der nås 970
 (det fortalte Pietro mig engang i villaen)
 af en håndfuld støv. Der lå konfekten:
 jeg kiggede op for at se, hvem der havde kastet den
 og fik øje på denne Caponsacchi, som selv så op.
 Før jeg kunne forstå hvorfor, var jeg sikker på,
 at hvem der end kastede det, så var det ikke ham, —
 op dukkede det runde ansigt og godmodige grin
 hos den som i virkeligheden, fra et skjul tæt ved siden
 af det alvorlige ansigt, havde spillet dette pus —
 tykke kåde Conti, ven med hele verden. 980
 Han var min mands fætter, dermed privilegeret
 til at kaste konfekten, den anden, tavs, alvorlig
 næsten højtidelig, så mig, som jeg så ham.

Der findes en salme Don Celestine reciterer:
 „Havde jeg en dues vinge, hvor ville jeg gerne flyve!”
 Salmen lyder ikke: „Jeg håber på, jeg be’r om vinger,” —
 ikke: „Hvis vinger falder ned fra himlen, vil jeg sætte dem fast,” —
 men simpelthen: „Hvor skønt det ville være at flyve og hvile,
 håbe nu og være tilfreds med at vente på dagen!
 Hvor dejligt at gøre, hvad jeg aldrig skal komme til at gøre!” 990
 Så jeg sagde: „Havde der været en sådan mand*
 til med sin styrke at løfte mig ud af al strid og
 ind i roen, hvor kunne jeg da flyve og hvile mig!

** Så jeg sagde: da den ovennævnte salme *Sl.* 55, 7 indledes med ‘Jeg siger.’

"I have a keeper in the garden here
 "Whose sole employment is to strike me low
 "If ever I, for solace, seek the sun.
 "Life means with me successful feigning death,
 "Lying stone-like, eluding notice so,
 "Forgoing here the turf and there the sky.
 "Suppose that man had been instead of this!" 1000

Presently Conti laughed into my ear,
 — Had tripped up to the raised place where I sat —
 "Cousin, I flung them brutishly and hard!
 "Because you must be hurt, to look austere
 "As Caponsacchi yonder, my tall friend
 "A-gazing now. Ah, Guido, you so close?
 "Keep on your knees, do! Beg her to forgive!
 "My cornet battered like a cannon-ball.
 "Good-bye, I'm gone!" — nor waited the reply.

That night at supper, out my husband broke, 1010
 "Why was that throwing, that buffoonery?
 "Do you think I am your dupe? What man would dare
 "Throw comfits in a stranger lady's lap?
 "'T was knowledge of you bred such insolence
 "In Caponsacchi; he dared shoot the bolt,
 "Using that Conti for his stalking-horse.
 "How could you see him this once and no more,
 "When he is always haunting hereabout
 "At the street-corner or the palace-side,
 "Publishing my shame and your impudence? 1020
 "You are a wanton, — I a dupe, you think?
 "O Christ, what hinders that I kill her quick?"
 Whereat he drew his sword and feigned a thrust.

All this, now, — being not so strange to me,
 Used to such misconception day by day
 And broken-in to bear, — I bore, this time,
 More quietly than woman should perhaps;
 Repeated the mere truth and held my tongue.

Then he said, "Since you play the ignorant,
 "I shall instruct you. This amour, — commenced
 "Or finished or midway in act, all's one, — 1030
 "'T is the town-talk; so my revenge shall be.
 "Does he presume because he is a priest?
 "I warn him that the sword I wear shall pink
 "His lily-scented cassock through and through,

Jeg har en vogter her i haven,
 hvis eneste beskæftigelse er at holde mig nede,
 hvis jeg nogensinde søger solen som trøst.
 Mit liv er en vellykket foregivelse af død,
 det ligger som en sten, undgår på den måde opmærksom,
 opgiver grønsværen her og himlen der.
 Antag, at hin mand havde været der i stedet for denne!" 1000

Lidt efter lo Conti ind i mit øre.
 — var trippet op på forhøjningen, hvor jeg sad — :
 „Kusine jeg kastede det groft og voldsomt!
 Fordi du måtte krænkes for at se strengt
 på Caponsacchi derhenne, min høje ven
 der stirrer nu. Åh, Guido er du der, så tæt ved?
 Bliv bare siddende på knæene! Jeg be'r hende tilgive!
 Mit kræmmerhus slog som en kanonkugle.
 Farvel, jeg er gået!" — og ventede ikke på svar.

Den aften ved aftensmåltidet, fór min mand op: 1010
 „Hvad betød dette kast, dette klovneri?
 Tror du jer er din nar? Hvilken mand ville vove
 at kaste konfekt ned i en fremmed dames skød?
 Det var viden om dig, der avlede en sådan uforskammethed
 i Caponsacchi; han vovede at afskyde pilen,
 ved at bruge den dér Conti som sit skalkeskjul.
 Hvordan kunne det være første gang du har set ham,
 når han altid strejfer omkring her
 på gadehjørnet eller langs paladset,
 udstiller min skam og din skamløshed? 1020
 Du er en tøjte, —tror du jeg er en nar?
 Oh Kristus, hvad hindrer, at jeg dræber hende med det samme?"
 Hvorefter han trak sit sværd og foregav et stød.

Alt dette nu, — da det ikke var så fremmed for mig,
 der var vant til dag efter dag at udholde den slags misforståelser
 og angreb, —udholdt jeg denne gang
 mere roligt end en kvinde måske burde;
 jeg gentog den rene sandhed, og holdt min mund.

Så sagde han: „Eftersom du spiller uvidende,
 skal jeg belære dig. Denne kærlighedsaffære, — om den lige er
 begyndt eller afsluttet eller er midtvejs i forløbet, er ligegyldigt, — 1030
 den er genstand for bysladder; det samme skal min hævn være.
 Tager han sig friheder, fordi han er præst?
 Jeg advarer ham om, at det sværd jeg bærer skal gennembore
 hans liljeduftende præstekjole atter og atter,

"Next time I catch him underneath your eaves!"
 But he had threatened with the sword so oft
 And, after all, not kept his promise. All
 I said was "Let God save the innocent!"
 "Moreover death is far from a bad fate.
 "I shall go pray for you and me, not him; 1040
 "And then I look to sleep, come death or, worse,
 "Life." So, I slept.

There may have elapsed a week,
 When Margherita, — called my waiting-maid,
 Whom it is said my husband found too fair —
 Who stood and heard the charge and the reply,
 Who never once would let the matter rest
 From that night forward, but rang changes still
 On this the threat and that the shame, and how
 Good cause for jealousy cures jealous fools, 1050
 And what a paragon was this same priest
 She talked about until I stopped my ears, —
 She said, "A week is gone; you comb your hair,
 "Then go mope in a corner, cheek on palm,
 "Till night comes round again, — so, waste a week
 "As if your husband menaced you in sport.
 "Have not I some acquaintance with his tricks?
 "Oh no, he did not stab the serving-man
 "Who made and sang the rhymes about me once!
 "For why? They sent him to the wars next day. 1060
 "Nor poisoned he the foreigner, my friend,
 "Who wagered on the whiteness of my breast, —
 "The swarth skins of our city in dispute:
 "For, though he paid me proper compliment,
 "The Count well knew he was besotted with
 "Somebody else, a skin as black as ink,
 "(As all the town knew save my foreigner)
 "He found and wedded presently, — 'Why need
 "'Better revenge?' — the Count asked. But what's here?
 "A priest that does not fight, and cannot wed, 1070
 "Yet must be dealt with! If the Count took fire
 "For the poor pastime of a minute, — me —
 "What were the conflagration for yourself,
 "Countess and lady-wife and all the rest?
 "The priest will perish; you will grieve too late:

næste gang jeg overrasker ham under dit tagskæg!”

Men han havde truet med sværdet så ofte

og alligevel ikke holdt sit løfte. Det eneste

jeg sagde var: „Lad Gud frelse de uskyldige!

Døden er endvidere langt fra en dårlig skæbne.

Jeg vil bede for dig og mig, ikke ham;

1040

og så vil jeg se hen til sønnen, om så døden eller, værre,

livet kommer.” Så, jeg sov.

Der kan været gået omkring en uge,

da Margherita, — kaldet min tjenestepige,

om hvem det er sagt, at min mand fandt hende alt for køn —

som havde stået og hørt anklagen og svaret,

og som aldrig ville lade sagen hvile

fra den aften af, men ustandselig tærskede langhalm

på henholdsvis truslen og skammen, og på hvordan*

en god grund til jalousi kurerede jaloux fjolser,

1050

og hvilket mønster af en mand denne samme præst var,

som hun talte om, indtil jeg stoppede mine ører, —

hun sagde: „En uge er gået, I reder jeres hår, går så hen

i et hjørne og hænger med næbbet, med hånd under kind,

til det atter bliver nat, — spilder således en uge,

som om Jeres mand truede Jer for spøg.

Har jeg ikke et vist kendskab til hans kneb?

Åh nej, han dolkede ikke opvarteren,

som engang lavede og sang vers om mig!

Og hvorfor? De sendte ham til krigstjeneste næste dag.

1060

Han forgiftede heller ikke den fremmede, min ven

der væddede om mit brysts hvidhed, —

da man stred om, hvor mørklødet vor by var;

thi skønt han viste mig opmærksomhed på sømmelig vis,

vidste greven udmærket, at han var helt forgabet

i en anden, med en hud så sort som blæk,[†]

(hele byen vidste det bortset fra den fremmede)

som han fandt og snart giftede sig med: — „Hvorfor

tage en værre hævn? — spurgte greven. Men hvad har vi her?

En præst der ikke kan slås, og som ikke kan gifte sig,

1070

som man dog må tage sig af! Hvis greven blussede op

over et øjeblikks harmløs morskab, — i forbindelse med mig —

hvad var så den brand I tændte,

grevinde og nådigfrue og så videre?

Præsten vil omkomme; I vil sørge for sent.

* truslen og skammen: truslen mod Caponsacchi og Pompilias skam over Guidos uretfærdige anklage og hans behandling af hende.

[†] Ikke en sort afrikaner, men en meget mørklødet aretiner (Routledge).

"So shall the city-ladies' handsomest
 "Frankest and liberalest gentleman
 "Die for you, to appease a scurvy dog
 "Hanging's too good for. Is there no escape?
 "Were it not simple Christian charity 1080
 "To warn the priest be on his guard, — save him
 "Assured death, save yourself from causing it?
 "I meet him in the street. Give me a glove,
 "A ring to show for token! Mum's the word!"

I answered "If you were, as styled, my maid,
 "I would command you: as you are, you say,
 "My husband's intimate, — assist his wife
 "Who can do nothing but entreat 'Be still!'
 "Even if you speak truth and a crime is planned,
 "Leave help to God as I am forced to do! 1090
 "There is no other help, or we should craze,
 "Seeing such evil with no human cure.
 "Reflect that God, who makes the storm desist,
 "Can make an angry violent heart subside.
 "Why should we venture teach Him governance?
 "Never address me on this subject more!"

Next night she said "But I went, all the same,
 "— Ay, saw your Caponsacchi in his house,
 "And come back stuffed with news I must outpour.
 "I told him 'Sir, my mistress is a stone: 1100
 " 'Why should you harm her for no good you get?
 " 'For you do harm her — prowl about our place
 " 'With the Count never distant half the street,
 " 'Lurking at every corner, would you look!
 " ' 'Tis certain she has witched you with a spell.
 " 'Are there not other beauties at your beck?
 " 'We all know, Donna This and Monna That
 " 'Die for a glance of yours, yet here you gaze!
 " 'Go make them grateful, leave the stone its cold!
 "And he — oh, he turned first white and then red, 1110
 "And then — "To her behest I bow myself,
 " 'Whom I love with my body and my soul:
 " 'Only a word i' the bowing! See, I write
 " 'One little word, no harm to see or hear!
 " 'Then, fear no further!' This is what he wrote.
 "I know you cannot read, — therefore, let me!
 " 'My idol!' " . . .

But I took it from her hand

Således skal byens fruers kønneste,
 frimodigste og gavmildste herre
 dø for Jer for at passivere en skabet hund,
 som hængning er for godt til. Er ingen udvej mulig?
 Ville det ikke være simpel kristen menneskekærlighed 1080
 at fortælle præsten, at han skal være på vagt, — frelse ham
 fra den sikre død, frelse Jer fra at være årsag til den?
 Jeg møder ham på gaden. Giv mig en handske,
 en ring som tegn! Jeg skal nok tie stille!"

Jeg svarede: „Hvis du var, som benævnt, min tjenestepige,
 ville jeg beordre dig — da du, som du siger,
 er min mands fortrolige — til at stå hans hustru bi,
 som ikke kan andet end bede om et 'Ti stille!'
 Selv om du taler sandt, og en forbrydelse er planlagt,
 overlad hjælpen til Gud, som jeg er nødsaget til at gøre! 1090
 Der er ingen anden hjælp, ellers ville vi blive vanvittige
 ved at skue en sådan ondskab, der ikke er nogen menneskekur imod.
 Overvej, at Gud, som kan stilne stormen,
 kan få et vredt voldeligt hjerte til at falde til ro.
 Hvorfor skulle vi driste os til at belære Ham om ledelse?
 Tal aldrig til mig om dette igen!"

Næste aften sagde hun: „Men jeg gik alligevel,
 — ja, så Jeres Caponsacchi i hans hus og kommer
 tilbage proppet med nyheder, som jeg må ud med.
 Jeg fortalte ham: 'Hr., min frue er en sten. 1100
 Hvorfor skader De hende, når De ingen nytte har af det?
 Thi De gør hende fortræd — snuser omkring dér, hvor vi bor
 med greven aldrig længere væk end halvdelen af gaden,
 lurende ved hvert hjørne, hvis De ser efter!
 Det er givet, at hun har forhekset Dem med en trylleformular.
 Er der ikke andre skønheder til Deres rådighed?
 Vi kender alle en Donna her eller en Donna der,
 som ville dø for at få et blik fra Dem, men det er her De stirrer!
 Gør dem taknemmelige, overlad stenen til dens kulde!' 1110
 Og han — åh, han blev først hvid så rød
 og så: — 'For hendes bud bøjer jeg mig,
 som jeg elsker med krop og sjæl:
 blot et ord mens jeg bukker mig! Se jeg skriver
 et par ord, som ikke gør nogen skade ved at blive set og hørt!
 Så nær ikke længere frygt!' Dette er hvad han skrev.
 Jeg ved I ikke kan læse, — lad derfor mig!
 'Mit afgudsbillede'” . . .

Men jeg tog det ud af hånden på hende

And tore it into shreds. "Why, join the rest
 "Who harm me? Have I ever done you wrong?
 "People have told me 't is you wrong myself: 1120
 "Let it suffice I either feel no wrong
 "Or else forgive it, — yet you turn my foe!
 "The others hunt me and you throw a noose!"

She muttered "Have your wilful way!" I slept.

Whereupon . . . no, I leave my husband out
 It is not to do him more hurt, I speak.
 Let it suffice, when misery was most,
 One day, I swooned and got a respite so.
 She stooped as I was slowly coming to,
 This Margherita, ever on my trace, 1130
 And whispered — "Caponsacchi!"

If I drowned,
 But woke afloat i' the wave with upturned eyes,
 And found their first sight was a star! I turned —
 For the first time, I let her have her will,
 Heard passively, — "The imposthume at such head,
 "One touch, one lancet-puncture would relieve,—
 "And still no glance the good physician's way
 "Who rids you of the torment in a trice!
 "Still he writes letters you refuse to hear. 1140
 "He may prevent your husband, kill himself,
 "So desperate and all fordone is he!
 "Just hear the pretty verse he made to-day!
 "A sonnet from Mirtillo. '*Peerless fair* . . . '
 "All poetry is difficult to read,
 "— The sense of it is, anyhow, he seeks
 "Leave to contrive you an escape from hell,
 "And for that purpose asks an interview.
 "I can write, I can grant it in your name,
 "Or, what is better, lead you to his house.
 "Your husband dashes you against the stones; 1150
 "This man would place each fragment in a shrine:
 "You hate him, love your husband!"

I returned
 "It is not true I love my husband, — no,
 "Nor hate this man. I listen while you speak,

og rev det i småstykker. Hvorfor har du sluttet dig til dem,
 der gør mig fortræd? Har jeg nogensinde gjort dig uret?
 Folk fortæller mig, at det er dig, der gør mig uret. 1120
 Lad det være tilstrækkeligt, at jeg ikke føler mig forurettet
 eller også tilgiver det, — dog er du blevet min fjende!
 De andre jager mig og du kaster en snare!"

Hun mumlede: „Gør som I vil!" Jeg lagde mig til at sove.

Hvorpå . . . nej, jeg springer min mand over!
 Det er ikke for at skade ham yderligere, jeg taler.
 Lad det være nok, at en dag da elendigheden var størst,
 og jeg besvimele således fik et pusterum,
 da stod denne Margherita, altid på sporet,
 bøjet over mig, mens jeg langsomt kom til bevidsthed, 1130
 og hviskede — : „Caponsacchi!!"

Som var jeg ved at drukne,
 men vågnede flydende i bølgen med opadvendte øjne
 og opdagede, at det første de så var en stjerne! Jeg slog om —
 for første gang lod jeg hende få sin vilje,
 hørte passivt på: — „En så stor byld ville
 blot en berøring, et lancetstik afhjælpe, — og stadigvæk
 skænkes den gode doktors metode ikke et eneste blik,
 doktoren som befrier Jer for pinen med et snuptag!
 Han bliver ved med at skrive breve I nægter at høre.
 Han kan foregribe hvad Jeres mand vil og dræbe sig selv, 1140
 så desperat og helt ødelagt er han!
 Hør blot de kønne vers, han har skrevet i dag!
 En sonet af Mirtillo. *‘Mageløse skønne . . .’*[†]
 Digte er svære at læse,
 — men betydningen er i hvert fald den, at han anmoder om
 din tilladelse til at sørge for, at I kan flygte fra helvedet,
 og i den hensigt beder han om en samtale.
 Jeg kan skrive, at jeg tilstår det i Jeres navn,
 eller hvad der er bedre, føre Jer til hans hus.
 Jeres mand knuser Jer mod stenene; 1150
 denne mand ville anbringe hver eneste stump i et skrin:
 I hader ham, I elsker Jeres ægteemand!"

Jeg svarede:
 „Det ikke rigtigt, at jeg elsker min mand, — nej,
 hader heller ikke manden her. Jeg lytter mens du taler,

---

* stjerne: Caponsacchi (Cook).

† Mirtillo: det navn Caponsacchi brugte i de breve, han blev beskyldt for at have skrevet.

"— Assured that what you say is false, the same:
 "Much as when once, to me a little child,
 "A rough gaunt man in rags, with eyes on fire,
 "A crowd of boys and idlers at his heels,
 "Rushed as I crossed the Square, and held my head
 "In his two hands, 'Here's she will let me speak! 1160
 "'You little girl, whose eyes do good to mine,
 "'I am the Pope, am Sextus, now the Sixth;
 "'And that Twelfth Innocent, proclaimed to-day,
 "'Is Lucifer disguised in human flesh!
 "'The angels, met in conclave, crowned me!' — thus
 "He gibbered and I listened; but I knew
 "All was delusion, ere folk interposed
 "'Unfasten him, the maniac!' Thus I know
 "All your report of Caponsacchi false,
 "Folly or dreaming; I have seen so much 1170
 "By that adventure at the spectacle,
 "The face I fronted that one first, last time:
 "He would belie it by such words and thoughts.
 "Therefore while you profess to show him me,
 "I ever see his own face. Get you gone!"

"— That will I, nor once open mouth again, —
 "No, by Saint Joseph and the Holy Ghost!
 "On your head be the damage, so adieu!"

And so more days, more deeds I must forget,
 Till . . . what a strange thing now is to declare! 1180
 Since I say anything, say all if true!
 And how my life seems lengthened as to serve!
 It may be idle or inopportune,
 But, true? — why, what was all I said but truth,
 Even when I found that such as are untrue
 Could only take the truth in through a lie?
 Now — I am speaking truth to the Truth's self:
 God will lend credit to my words this time.

It had got half through April. I arose
 One vivid daybreak, — who had gone to bed 1190
 In the old way my wont those last three years,
 Careless until, the cup drained, I should die.
 The last sound in my ear, the over-night,
 Had been a something let drop on the sly

— forvisset om, at hvad du siger er usandt, meget på samme vis
 som engang, da jeg var et lille barn og en hæslig udtæret
 mand i laser, med brændende øjne og en flok drenge og
 driverter efter sig, før hen til mig,
 da jeg krydsede pladsen, og holdt mit hoved
 i sine hænder: 'Her er hende, som vil lade mig tale! 1160
 Du lille pige, hvis øjne gør mine så godt,
 jeg er pave, er Sextus, nu den Sjette;
 og denne tolvte Innocens, der er udråbt i dag,
 er Lucifer forklædt i menneskekød!
 Englene mødtes i konklavet og kronede mig!' — således
 plaprede han løs og jeg lyttede; men jeg vidste
 alt var bedrag, før folk brød ind:
 'Få galningen til at slippe!' Så jeg ved,
 at hele din beretning om Caponsacchi er falsk,
 tåbelig og fantasi; så meget har jeg set 1170
 ved hændelsen under skuespillet,
 ansigtet jeg gjorde front mod hin første og sidste gang:
 han ville netop gøre det til løgn med sådanne ord og tanker.
 Derfor, medens du hævder, at du viser mig ham,
 ser jeg altid hans eget ansigt. Forsvind med dig!"

„ — Det vil jeg og heller ikke nogensinde igen tale om det, —
 nej, ved Skt. Josef og Helligånden!
 den skade skal blive Jeres ansvar, så farvel!"

Og således gik flere dage, flere hændelser, som jeg må glemme,
 indtil . . . hvor underligt det er nu at sige dette! 1180
 siden jeg siger hvad som helst, siger alt, hvis det er sandt! —
 og hvordan mit liv synes forlænget for at tjene til dette! —
 og skønt intetsigende eller ubelejligt, kan det da ikke
 være sandt? — Jamen, hvad har alt, jeg sagde, været andet end sandt,
 selv når jeg opdagede, at sådant, som er usandt,
 kun kunne forstås, som den løgn det var?*

Hør — jeg taler sandt til Sandheden selv:
 denne gang vil Gud fæste lid til mine ord.

Halvdelen af april var gået. En frisk morgenstund
 stod jeg op, — jeg var gået i seng 1190
 som jeg sædvanligvis plejede i disse tre år,
 ligeglads indtil jeg med bægeret tømt skulle dø.
 Den sidste lyd i mit øre fra om natten
 havde været et noget, der i smug faldt dråbevis

---

* selv når jeg ... løgn: folk kan kun begribe Pompilia og Caponsacchis kærlighed til hinanden
 som den ulovlige kærlighed (Cook). — Sandheden selv: Gud

In prattle by Margherita, "Soon enough
 "Gaieties end, now Easter's past: a week,
 "And the Archbishop gets him back to Rome, —
 "Everyone leaves the town for Rome, this Spring, —
 "Even Caponsacchi, out of heart and hope,
 "Resigns himself and follows with the flock." 1200
 I heard this drop and drop like rain outside
 Fast-falling through the darkness while she spoke:
 So had I heard with like indifference,
 "And Michael's pair of wings will arrive first
 "At Rome, to introduce the company,
 "And bear him from our picture where he fights
 "Satan, — expect to have that dragon loose
 "And never a defender!" — my sole thought
 Being still, as night came, "Done, another day!
 "How good to sleep and so get nearer death!" — 1210
 When, what, first thing at daybreak, pierced the sleep
 With a summons to me? Up I sprang alive,
 Light in me, light without me, everywhere
 Change! A broad yellow sunbeam was let fall
 From heaven to earth, — a sudden drawbridge lay,
 Along which marched a myriad merry motes,
 Mocking the flies that crossed them and recrossed
 In rival dance, companions new-born too.
 On the house-eaves, a dripping shag of weed
 Shook diamonds on each dull grey lattice-square, 1220
 As first one, then another bird leapt by,
 And light was off, and lo was back again,
 Always with one voice, — where are two such joys? —
 The blessed building-sparrow! I stepped forth,
 Stood on the terrace, — o'er the roofs, such sky!
 My heart sang, "I too am to go away,
 "I too have something I must care about,
 "Carry away with me to Rome, to Rome!
 "The bird brings hither sticks and hairs and wool,
 "And nowhere else i' the world; what fly breaks rank, 1230
 "Falls out of the procession that befits,
 "From window here to window there, with all
 "The world to choose, — so well he knows his course?
 "I have my purpose and my motive too,
 "My march to Rome, like any bird or fly!

fra Margheritas snak: „Snart
 slutter festlighederne, nu påsken er forbi. En uge
 og ærkebiskoppen tager tilbage til Rom, —
 alle tager afsted til Rom denne vår, —
 selv Caponsacchi, modløs og fortvivlet,
 slår sig til tåls og følger med flokken.” 1200
 Jeg hørte dette dryppe og dryppe som regn udenfor,
 der faldt hurtigt gennem mørket, mens hun talte.
 Sådan havde jeg med samme ligegyldighed lyttet til:
 „Og Mikaels vingepar vil ankomme først til Rom,
 for at introducere broderskabet,
 og bære ham bort fra vort billede, hvor han bekæmper*
 Satan, — forvent at dragen vil være på fri fod
 og ingen til at forsvare!” — Min eneste tanke
 var stadigvæk, alt som natten kom: „Overstået, endnu en dag!
 Hvor godt det er at sove og således komme døden nærmere!” — 1210
 Og så, hvad var det, der som det første ved daggry
 gennemborede søvnen og kaldte på mig? Jeg sprang op
 fuld af liv, lys inden i mig, lys uden for mig, allevegne
 forandring! En bred gul solstråle var blevet ladet falde
 fra himlen til jorden, — der lå pludselig en vindebro,
 langs hvilken myriader af lystige støvgran marcherede,
 mens de spottede fluerne, der krydsede dem frem og tilbage
 i rivaliserende dans, de var fæller, der også var nyfødte.
 På husets tagskæg, rystede en dryppende tot af ukrudt
 diamanter på hver grå matte gitterrude, 1220
 da først en så en anden fugl hoppede forbi
 og var hurtigt borte, og se, de kom igen,
 altid med samme stemme, — hvor findes sådanne to glæder? —
 Den velsignede spurv, der bygger sig et hjem! Jeg trådte ud,
 stod på terrassen, — over tagene, hvilken himmel!
 Mit hjerte sang: „Også jeg skal bort,
 jeg har også noget, jeg må drage omsorg for,†
 bære med mig til Rom, til Rom!
 Fuglen bringer pinde og hår og uld herhen
 og ingen andre steder i verden; hvilken flue bryder rækken, 1230
 falder ud af den procession, det påhviler den
 fra vindue til vindue, med hele verden
 at vælge imellem? — så godt kender den sin kurs.
 Også jeg har mit formål og min bevæggrund,
 min march til Rom, ligesom enhver fugl eller flue!

* vort billede: en fresco af Spinello Aretino (1346-1410) der hænger i San Francescokirken i Arezzo. Billedet forestiller Skt. Mikael, der dræber dragen. Billedet blev malet på bestilling af et Broderskabet i Arezzo.

† noget: hendes ufødte barn.

"Had I been dead! How right to be alive!
 "Last night I almost prayed for leave to die,
 "Wished Guido all his pleasure with the sword
 "Or the poison, — poison, sword, was but a trick,
 "Harmless, may God forgive him the poor jest! 1240
 "My life is charmed, will last till I reach Rome!
 "Yesterday, but for the sin, — ah, nameless be
 "The deed I could have dared against myself!
 "Now — see if I will touch an unripe fruit,
 "And risk the health I want to have and use!
 "Not to live, now, would be the wickedness, —
 "For life means to make haste and go to Rome
 "And leave Arezzo, leave all woes at once!"

Now, understand here, by no means mistake!
 Long ago had I tried to leave that house 1250
 When it seemed such procedure would stop sin;
 And still failed more the more I tried — at first
 The Archbishop, as I told you, — next, our lord
 The Governor, — indeed I found my way,
 I went to the great palace where he rules,
 Though I knew well 't was he who, — when I gave
 A jewel or two, themselves had given me,
 Back to my parents, — since they wanted bread,
 They who had never let me want a nosegay, — he
 Spoke of the jail for felons, if they kept 1260
 What was first theirs, then mine, so doubly theirs,
 Though all the while my husband's most of all!
 I knew well who had spoke the word wrought this:
 Yet, being in extremity, I fled
 To the Governor, as I say, — scarce opened lip
 When — the cold cruel snicker close behind —
 Guido was on my trace, already there,
 Exchanging nod and wink for shrug and smile,
 And I — pushed back to him and, for my pains
 Paid with . . . but why remember what is past? 1270
 I sought out a poor friar the people call
 The Roman, and confessed my sin which came
 Of their sin, — that fact could not be repressed, —
 The frightfulness of my despair in God:
 And, feeling, through the grate, his horror shake,

Havde jeg været død, hvor rigtigt var det ikke nu at være i live!
 Sidste nat bad jeg næsten om tilladelse til at dø;
 ønskede Guido al den fornøjelse han kunne få med sværdet
 eller giften, — giften, sværdet var kun et kneb,
 uskadeligt, må Gud tilgive ham den fattige spøg! 1240
 Mit liv er fortryllet, det vil vare til jeg når Rom!
 I går, havde det ikke været for synden, — åh, lad dåden,^{*}
 som jeg ville have vovet mod mig selv, være navnløs!
 Og nu — se om jeg vil røre en umoden frugt[†]
 og risikere det helbred, som jeg ønsker at have og bruge!
 Ikke at leve ville nu være en gudsbespottelse, —
 thi det at leve betyder at skynde sig til Rom
 og forlade Arezzo, straks forlade alle bekymringer!

Hør, forstå dette, og misforstå det ikke under nogen omstændigheder!
 Længe havde jeg forsøgt at forlade huset, da det 1250
 virkede som om, en sådan fremgangsmåde ville standse synden;
 men jo mere jeg prøvede jo mere mislykkedes det for mig — først
 ærkebiskoppen, som jeg har fortalt jer, — derefter Hans
 Excellence guvernøren, — sandelig jeg fandt vej,
 jeg gik til det store palads, hvor han regerer,
 skønt jeg godt vidste, at da jeg gav
 en juvel eller to, tilbage til mine forældre,
 de selv havde givet mig, — da de manglede brød,
 de som aldrig havde ladet mig mangle en buket, — så var det ham,[‡]
 der talte om fængslet for forbrydere, hvis de beholdt 1260
 hvad fra først af var deres, så mit, så deres igen,
 skønt hele tiden først og fremmest var min mands!
 Jeg vidste udmærket hvis ord, det var, der havde frembragt dette.
 Dog, idet jeg var i den yderste nød, flygtede jeg
 til guvernøren, som jeg siger, — næppe havde jeg åbnet munden
 før, — den kolde grusomme vrinsken tæt bagved —
 Guido var på sporet af mig allerede der,
 udvekslende nik og vink for skuldertræk og smil,
 og jeg — der blev skubbet tilbage til ham og for mine anstrengelser
 blev betalt med . . . men hvorfor huske hvad der nu er forbi? 1270
 Jeg fandt en fattig klostermunk, som folk kaldte
 romeren, og skriftede min synd, der kom af
 deres synd, — det faktum kunne ikke undertrykkes, —
 det skrækkelige ved at opgive at sætte min lid til Gud.
 Og da jeg gennem gitteret følte ham ryste af rædsel,[§]

^{*} synden: at begå selvmord, som hun havde overvejet.

[†] umoden frugt: man troede at umoden frugt ville fremkalde fødselsveer.

[‡] ham: guvernøren. — Det var Guido, der havde fortalt det til guvernøren l. 1263.

[§] Munken rystede af rædsel over hendes synd: at hun havde tænkt på selvmord (Clarendon).

Implored him, "Write for me who cannot write,
 "Apprise my parents, make them rescue me!
 "You bid me be courageous and trust God:
 "Do you in turn dare somewhat, trust and write
 " 'Dear friends, who used to be my parents once, 1280
 " 'And now declare you have no part in me,
 " 'This is some riddle I want wit to solve,
 " 'Since you must love me with no difference.
 " 'Even suppose you altered, — there's your hate,
 " 'To ask for: hate of you two dearest ones
 " 'I shall find liker love than love found here,
 " 'If husbands love their wives. Take me away
 " 'And hate me as you do the gnats and fleas,
 " 'Even the scorpions! How I shall rejoice!
 "Write that and save me!" And he promised—wrote 1290
 Or did not write; things never changed at all:
 He was not like the Augustinian here!
 Last, in a desperation I appealed
 To friends, whoever wished me better days,
 To Guillichini, that's of kin, — "What, I —
 "Travel to Rome with you? A flying gout
 "Bids me deny my heart and mind my leg!"
 Then I tried Conti, used to brave — laugh back
 The luring thunder when his cousin scowled
 At me protected by his presence: "You — 1300
 "Who well know what you cannot save me from, —
 "Carry me off! What frightens you, a priest?"
 He shook his head, looked grave — "Above my strength!
 "Guido has claws that scratch, shows feline teeth;
 "A formidabler foe than I dare fret:
 "Give me a dog to deal with, twice the size!
 "Of course I am a priest and Canon too,
 "But . . by the bye . . though both, not quite so bold
 "As he, my fellow-Canon, brother-priest,
 "The personage in such ill odour here 1310
 "Because of the reports — pure birth o' the brain!
 "Our Caponsacchi, he's your true Saint George
 "To slay the monster, set the Princess free,
 "And have the whole High-Altar to himself:
 'I always think so when I see that piece
 "I' the Pieve, that's his church and mine, you know:
 "Though you drop eyes at mention of his name!"

bønfaldt jeg ham: „Skriv for mig, der ikke kan skrive,
 underret mine forældre, få dem til at redde mig!
 De, broder, beder mig fatte mod og have tillid til Gud,
 vov De til gengæld noget, stol på mig og skriv:
 ‘Kære venner, I som engang plejede at være mine forældre 1280
 og nu erklærer, at I ikke har nogen del i mig,
 det er for mig en gåde, jeg mangler forstand til at løse,
 da I må elske mig, som I altid har gjort.
 Selv om I skulle have ændret jer, — så er der jeres had,
 jeg kan bede om. Had fra jer, I mine to kæreste,
 vil jeg anse for mere lig kærlighed end den kærlighed,
 der findes her, hvis altså ægtemænd elsker deres koner.
 Tag mig bort herfra og had mig, som I hader myg og lopper,
 selv skorpioner! Hvor skal jeg juble!
 Skriv det og frels mig!’” Og han lovede — skrev 1290
 eller skrev ikke; tingene forandrede sig overhovedet ikke.
 Han var ikke som augustineren her!
 Til sidst i desperation henvendte jeg mig
 til venner, hvem der end ønskede mig bedre dage,
 til Guillichini, som er en slægtning: — „Hvabehar,
 skulle jeg rejse med dig til Rom. Mine gigtanfald
 byder mig at fornægte mit hjerte og tage hensyn til mit ben!”
 Så prøvede jeg Conti, som plejede at trodse — le
 den truende torden tilbage, når hans fætter skulede
 til mig, der var beskyttet af hans tilstedeværelse: „Du, 1300
 som udmærket ved, hvad du ikke kan frelse mig fra,
 før mig bort! Hvad er du ræd for, en præst?”
 Han rystede på hovedet, så alvorlig ud: — „Det overstiger mine kræfter!
 Guido har klør, som river, han viser kattetænder,
 er en mere formidabel fjende, end jeg vover at komme på tværs.
 Giv mig en hund at strides med, af dobbelt størrelse!
 Selvfølgelig er jeg præst og også kannik,
 men . . . for resten . . . skønt begge dele, — ikke helt
 så modig som han er, min medkannik og broderpræst,
 personen der er så ilde anskrevet her 1310
 på grund af indberetningerne — rene tankefostre —
 vor Caponsacchi, han er din sande Skt. George
 til at slå uhyret ihjel og befri prinsessen
 og få hele højaltret for sig selv.*
 Sådan tænker jeg altid, når jeg ser det billede
 i Pievekirken, der både er hans og min kirke, ved du,
 skønt du sænker blikket, når hans navn bliver nævnt!”

---

* Et billede af ‘Skt. George og dragen’ af Giorgio Vasari hænger over alteret.

That name had got to take a half-grotesque
 Half-ominous, wholly enigmatic sense,
 Like any by-word, broken bit of song 1320
 Born with a meaning, changed by mouth and mouth
 That mix it in a sneer or smile, as chance
 Bids, till it now means nought but ugliness
 And perhaps shame.

— All this intends to say,
 That, over-night, the notion of escape
 Had seemed distemper, dreaming; and the name, —
 Not the man, but the name of him, thus made
 Into a mockery and disgrace, — why, she
 Who uttered it persistently, had laughed,
 "I name his name, and there you start and wince 1330
 "As criminal from the red tongs' touch!" — yet now,
 Now, as I stood letting morn bathe me bright,
 Choosing which butterfly should bear my news, —
 The white, the brown one, or that tinier blue, —
 The Margherita, I detested so,
 In she came — "The fine day, the good Spring time!
 "What, up and out at window? That is best.
 "No thought of Caponsacchi? — who stood there
 "All night on one leg, like the sentry crane,
 "Under the pelting of your water-spout — 1340
 "Looked last look at your lattice ere he leave
 "Our city, bury his dead hope at Rome.
 "Ay, go to looking-glass and make you fine,
 "While he may die ere touch one least loose hair
 "You drag at with the comb in such a rage!"

I turned — "Tell Caponsacchi he may come!"

"Tell him to come? Ah, but, for charity,
 "A truce to fooling! Come? What, — come this eve?
 "Peter and Paul! But I see through the trick!
 "Yes, come, and take a flower-pot on his head, 1350
 "Flung from your terrace! No joke, sincere truth?"

How plainly I perceived hell flash and fade
 O' the face of her, — the doubt that first paled joy,
 Then, final reassurance I indeed
 Was caught now, never to be free again!

Dette navn måtte få en halvt-sælsom,
 halvt-ildevarslende, helt gådefuld betydning,
 som et eller andet mundheld, stumper af en sang, 1320
 født med en mening, forandret fra mund til mund,
 der blander det med spot eller smil, som chancen
 byder, indtil det nu ikke betyder andet end grimhed
 og måske skam.

— Dette vil alt sammen sige,
 at aftenen forud havde forestillingen om flugt
 syntes at være et forstyrrende element, en drøm; og navnet, —
 ikke manden, men hans navn gjort til noget
 latterligt og vanærende, — jamen, hende
 som ustandseligt udtalte det, havde leet:
 „Jeg nævner hans navn, og I farer sammen og krymper Jer 1330
 som en forbryder, når de rødglødende tænger berører ham!” —
 Dog nu, nu da jeg stod og lod morgenen bade mig i det klare lys,
 mens jeg valgte hvilken sommerfugl, der skulle bære min nyhed, —
 den hvide, den brune eller den mindre blå, —
 kom Margherita, som jeg i den grad afskyede,
 ind: — „Den dejlige dag, den gode forårstid!
 Hvad, allerede oppe og henne ved vinduet? Det er godt.
 Ingen tanker om Caponsacchi? — der stod der
 hele natten på ét ben, som en traneskildvagt,*
 under overøsningen af vandet fra Jeres nedløbsrør — 1340
 og kastede et sidst blik på gittervinduet før han forlader
 vor by, begraver sit døde håb dybt i Rom.
 Ja, gå hen til spejlet og gør Jer i stand,
 medens han kan dø, før han berøre en eneste løst hår,
 I med et sådant raseri trækker ud med kammen!”

Jeg vendte mig: — „Sig til Caponsacchi, at han kan komme!”

„Sige at han kan komme? Åh, kun en forstilt våbenstilstand,
 for Guds skyld! Komme? Hvad, — komme i aften?
 Ved Peter og Paul! Åh, nu gennemskuer jeg knebet!
 Ja komme og få en urtepotte i hovedet, 1350
 kastet fra din terrasse! Er det en vittighed eller ramme alvor?”

Hvor tydeligt så jeg ikke helvedet blusse og falme
 på hendes ansigt, — tvivlen som først blegnede glæden,
 så den endelige overbevisning om at jeg i sandhed
 var fanget nu for aldrig at blive fri igen!

---

* I en flok sovende traner stod nogle vagt på et ben med en lille sten i den løftede fod, som, hvis de faldt i søvn, faldt til jorden og vækkede dem (Cook).

What did I care? — who felt myself of force
To play with silk, and spurn the horsehair-springe.

"But — do you know that I have bade him come,
"And in your own name? I presumed so much,
"Knowing the thing you needed in your heart. 1360
"But somehow — what had I to show in proof?
"He would not come: half-promised, that was all,
"And wrote the letters you refused to read.
"What is the message that shall move him now?"

"After the Ave Maria, at first dark,
"I will be standing on the terrace, say!"

"I would I had a good long lock of hair
"Should prove I was not lying! Never mind!"

Off she went — "May he not refuse, that's all —
"Fearing a trick!"

I answered, "He will come." 1370

And, all day, I sent prayer like incense up
To God the strong, God the beneficent,
God ever mindful in all strife and strait,
Who, for our own good, makes the need extreme,
Till at the last He puts forth might and saves.
An old rhyme came into my head and rang
Of how a virgin, for the faith of God,
Hid herself, from the Paynims that pursued,
In a cave's heart; until a thunderstone,
Wrapped in a flame, revealed the couch and prey 1380
And they laughed — "Thanks to lightning, ours at last!"
And she cried "Wrath of God, assert His love!
"Servant of God, thou fire, befriend His child!"
And lo, the fire she grasped at, fixed its flash,
Lay in her hand a calm cold dreadful sword
She brandished till pursuers strewed the ground,
So did the souls within them die away,
As o'er the prostrate bodies, sworded, safe,
She walked forth to the solitudes and Christ:
So should I grasp the lightning and be saved! 1390

And still, as the day wore, the trouble grew
Whereby I guessed there would be born a star,

Hvad brød jeg mig om det? — jeg, som følte, jeg havde styrke
til at lege med silke og undgå hestehårssnaren.*

„Men — ved I, at jeg har bedt ham komme
og det i Jeres navn? Så meget antog jeg,
fordi jeg vidste, hvad det var, I behøvede i Jeres hjerte. 1360
Men alligevel — hvad kunne jeg vise som bevis?
Han ville ikke komme: lovede det halvt, det var det hele,
og skrev brevene I nægtede at læse.
Hvad er budskabet, der skal bevæge ham nu?”

„Efter Ave Maria’et, i den første mørkning
vil jeg stå på terrassen, sig det!”

„Jeg ville gerne have en lang hårlok,
hvis jeg skal bevise, at jeg ikke løj! Nå glem det!”

Da hun gik: — „For at han ikke skal afvise det, kun derfor —
at han frygter et kneb!”

Jeg svarede: „Han vil komme.” 1370

Og hele dagen opløftede jeg bønner som røgelse
til Gud den stærke, Gud den barmhjertige,
Gud altid agtpågivende i al strid og al knibe,
som, til vort eget bedste, gør nøden ekstrem,
indtil Han til sidst bruger sin magt og frelser os.
Et gammelt rim opstod i mit hoved og ringede
om hvordan en jomfru, for troen på Gud,
skjulte sig i det inderste i en grotte for hedningene,
som forfulgte hende; indtil en tordensten,
indhyllt i en flamme, afslørede skjulestedet og byttet 1380
og de lo: — „Tak til lynet, endelig vores!”
Og hun råbte: „Guds vrede bekræft Hans kærlighed!
Guds tjener, du ild, hjælp Hans barn!”
Og se, ilden, hun greb efter, storknede sit glimt,
i hendes hånd lå et roligt koldt frygteligt sværd,
som hun svingede med, indtil forfølgerne bestrøede jorden.
Sådan døde sjælene bort inde i dem,
mens hun bevæbnet med et sværd og frelst, vandrede hen over
de udstrakte kroppe ud til de øde steder og Kristus:
sådan ville jeg gribe lynet og blive frelst! 1390

Og stadigvæk, som dagen gik, voksede den plage,
hvorved jeg gættede, at der ville fødes en stjerne,

---

* Man kunne fange fugle ved at lokke dem med farvet silke, inden i var den hestehårssnare gemt, som fangede dem.

Until at an intense throe of the dusk,
 I started up, was pushed, I dare to say,
 Out on the terrace, leaned and looked at last
 Where the deliverer waited me: the same
 Silent and solemn face, I first descried
 At the spectacle, confronted mine once more.

So was that minute twice vouchsafed me, so
 The manhood, wasted then, was still at watch
 To save me yet a second time: no change
 Here, though all else changed in the changing world!

1400

I spoke on the instant, as my duty bade,
 In some such sense as this, whatever the phrase.

"Friend, foolish words were borne from you to me;
 "Your soul behind them is the pure strong wind,
 "Not dust and feathers which its breath may bear:
 "These to the witless seem the wind itself,
 "Since proving thus the first of it they feel.
 "If by mischance you blew offence my way,
 "The straws are dropt, the wind desists no whit,
 "And how such strays were caught up in the street
 "And took a motion from you, why inquire?
 "I speak to the strong soul, no weak disguise.
 "If it be truth, — why should I doubt it truth? —
 "You serve God specially, as priests are bound,
 "And care about me, stranger as I am,
 "So far as wish my good, — that miracle
 "I take to intimate He wills you serve
 "By saving me, — what else can He direct?
 "Here is the service. Since a long while now,
 "I am in course of being put to death:
 "While death concerned nothing but me, I bowed
 "The head and bade, in heart, my husband strike.
 "Now I imperil something more, it seems,
 "Something that's truelier me than this myself,
 "Something I trust in God and you to save.
 "You go to Rome, they tell me: take me there,
 "Put me back with my people!"

1410

1420

He replied —
 The first word I heard ever from his lips,
 All himself in it, — an eternity

1430

indtil ved en voldsom kval, født af mørket,
 jeg fór op, blev skubbet, vover jeg at sige,
 ud på terrassen, lænede mig frem og så til sidst
 hvor forløseren ventede på mig. Det samme tavse og
 højtidelige ansigt, som jeg så for første gang
 ved skuespillet, og som jeg atter stod overfor.

Således var dette øjeblik forundt mig to gange, således
 var manddom, dengang ubenyttet, stadigvæk på vagt
 for at frelse mig. Ingen forandring her,
 selv om alt andet forandrer sig i denne skiftende verden! 1400

Jeg talte straks, som pligten bød mig
 og sagde noget i denne retning, hvordan ordene så end var:

„Ven, tåbelige ord blev båret fra Dem til mig.
 Deres sjæl bag dem er den rene stærke vind,
 ikke støv og fjer som dens åndedrag kan bære.
 Disse synes for den uforstandige at være vinden selv,
 fordi det således er disse første ting, de kommer til at føler.
 Hvis De ved et uheld blæste fornærmelser i min retning, 1410
 så har stråene lagt sig, uden at vinden er løjet det mindste af,
 og hvordan sådanne omstrejfere blev fanget på gaden
 og fik bevægelse fra Dem, hvorfor undersøge det?*

Jeg taler til den stærke sjæl, ingen svag forklædning.
 Hvis den er sand, — hvorfor skulle jeg så betvivle dens sandhed? —
 De tjener Gud i særdeleshed, som præster er nødt til,
 og bekymrer Dem om mig, fremmed som jeg er,
 så langt som at ønske mig godt, — dette mirakel
 opfatter jeg som en efterligning af Hans vilje, som De tjener
 ved at frelse mig, — hvad andet kan Han befale? 1420

Her er så tjenesten. Siden jeg nu længe
 har været på vej til at blive slået ihjel,
 så bøjede jeg hovedet og bad i hjertet min mand slå til,
 eftersom døden kun angik mig selv.
 Nu bringer jeg noget mere i fare, lader det til,
 noget der i sandere grad er mig end mig selv,
 noget jeg har tillid til at Gud og De vil redde.
 De tager til Rom, siger de, tag mig med derhen,
 bring mig tilbage til min familie!”

Han svarede —
 de første ord jeg nogensinde havde hørt fra hans mund, 1430
 alt han var, var i dem, — en talt evighed

---

* stråene: fornærmelserne?

Of speech, to match the immeasurable depth
O' the soul that then broke silence — "I am yours."

So did the star rise, soon to lead my step,
Lead on, nor pause before it should stand still
Above the House o' the Babe, — my babe to be,
That knew me first and thus made me know him,
That had his right of life and claim on mine,
And would not let me die till he was born,
But pricked me at the heart to save us both, 1440
Saying "Have you the will? Leave God the way!"
And the way was Caponsacchi — "mine," thank God!
He was mine, he is mine, he will be mine.

No pause i' the leading and the light! I know,
Next night there was a cloud came, and not he:
But I prayed through the darkness till it broke
And let him shine. The second night, he came.

"The plan is rash; the project desperate:
"In such a flight needs must I risk your life,
"Give food for falsehood, folly or mistake, 1450
"Ground for your husband's rancour and revenge" —
So he began again, with the same face.
I felt that, the same loyalty — one star
Turning now red that was so white before —
One service apprehended newly: just
A word of mine and there the white was back!

"No, friend, for you will take me! 'T is yourself
"Risk all, not I, — who let you, for I trust
"In the compensating great God: enough!
"I know you: when is it that you will come?" 1460

"To-morrow at the day's dawn." Then I heard
What I should do: how to prepare for flight
And where to fly.

That night my husband bade
"— You, whom I loathe, beware you break my sleep
"This whole night! Couch beside me like the corpse
"I would you were!" The rest you know, I think —
How I found Caponsacchi and escaped.

til at hamle op med det umådelige dyb, der var
i den sjæl, som nu brød tavsheden: — „Jeg er Deres.”

Så stod stjernen op for snart at lede mine skridt,
lede dem videre uden pause indtil den stod stille
over Huset med Barnet, — som vil være mit barn,
der først kendte mig og således fik mig til at kende ham,
som havde sin ret til livet og krav på mit
og ikke ville lade mig dø, før han var født,
men prikkede mig i hjertet for at redde os begge, 1440
idet han sagde: „Har du viljen? Overlad til Gud at vælge vej!”
Og vejen var Caponsacchi — ‘min’, takket være Gud!
Han var min, han er min, han vil være min.

Ingen pause hvad ledelse og lys angik! Jeg ved,
at det næste nat var en sky, der kom og ikke ham,*
men jeg bad i mørket, indtil den spredtes
og lod ham skinne. Natten efter kom han.

„Planen er hasarderet; projektet desperat.
I en sådan flugt må jeg nødvendigt risikere Deres liv,
give næring til falskhed, dårskab eller fejltagelse, 1450
grund for Deres ægtemands had og hævn” —
sådan begyndte han igen, med det samme ansigt.
Jeg følte at den samme troskab, — en stjerne
der nu blev rød, som var så hvid før —†
en nylig befrygtet hjælp: blot
et ord fra mig og der var hvidheden igen!

Nej, ven, for De vil tage mig med! Det er Dem selv,
der risikerer alt, ikke jeg, — som lader Dem gøre det,
thi jeg har tillid til den store Guds godtgørelse: nok nu!
jeg kender Dem. Hvornår er det De vil komme?” 1460

„I morgen ved daggry.” Så fik jeg at vide
hvad jeg skulle gøre, hvordan jeg skulle forberede flugten,
og hvorhen vi skulle flygte.

Den nat bad min mand mig:
„ — Du, som jeg væmmes ved, forstyr ikke min søvn
hele denne nat! Lig ved siden af mig som det lig,
jeg ville ønske du var!” Resten kender I, vil jeg mene —
hvordan jeg fandt Caponsacchi og undslap.

* sky: hendes tvivl der forbigående fordunkler hendes tillid til Caponsacchi (Ohio).

† rød ... hjælp: Caponsacchi bliver rød i hovedet, da han forklarer, hvor kompromitterende det kan blive for Pompilia at flygte sammen med ham, mener (Clarendon).

And this man, men call sinner? Jesus Christ!
 Of whom men said, with mouths Thyself mad'st once,
 "He hath a devil" — say he was Thy saint, 1470
 My Caponsacchi! Shield and show — unshroud
 In Thine own time the glory of the soul
 If aught obscure, — if ink-spot, from vile pens
 Scribbling a charge against him — (I was glad
 Then, for the first time, that I could not write) —
 Flirted his way, have flecked the blaze!

For me,

'T is otherwise: let men take, sift my thoughts
 — Thoughts I throw like the flax for sun to bleach!
 I did pray, do pray, in the prayer shall die,
 "Oh, to have Caponsacchi for my guide!" 1480
 Ever the face upturned to mine, the hand
 Holding my hand across the world, — a sense
 That reads, as only such can read, the mark
 God sets on woman, signifying so
 She should — shall peradventure — be divine;
 Yet 'ware, the while, how weakness mars the print
 And makes confusion, leaves the thing men see,
 — Not this man sees, — who from his soul, re-writes
 The obliterated charter, — love and strength
 Mending what's marred. "So kneels a votarist, 1490
 "Weeds some poor waste traditionary plot
 "Where shrine once was, where temple yet may be,
 "Purging the place but worshipping the while,
 "By faith and not by sight, sight clearest so, —
 "Such way the saints work," — says Don Celestine.
 But I, not privileged to see a saint
 Of old when such walked earth with crown and palm,
 If I call "saint" what saints call something else —
 The saints must bear with me, impute the fault
 To a soul i' the bud, so starved by ignorance, 1500
 Stinted of warmth, it will not blow this year
 Nor recognize the orb which Spring-flowers know.
 But if meanwhile some insect with a heart
 Worth floods of lazy music, spendthrift joy —
 Some fire-fly renounced Spring for my dwarfed cup,

Og denne mand kalder folk en synder? Jesus Kristus!
om hvem man sagde, med munde Du selv engang gjorde rasende:
„Han har en djævel i sig” — sig han var Din helgen,* 1470
min Caponsacchi! Værn og vis — afdæk
i Din egen tid sjælens herlighed,[†]
hvis noget fordunkler, — hvis en blækklat, fra ondsindede penne
der nedkradsede anklager mod ham, — (jeg var da
for første gang glad for, at jeg ikke kunne skrive) —
smidt i hans retning, har bestænket stråleglansen!

For mig

er det anderledes. Lad folk tage mine tanker og sigte dem
— tanker jeg kaster ligesom hø for solen, så det kan bleges!
Jeg bad, jeg beder, I bøn skal jeg dø:
„Oh, at have Caponsacchi som min fører!” 1480
Altid med ansigtet vendt op mod mit, hånden[‡]
der holder min hånd hen over verden, — en sans
der læser, som kun en sådan kan læse, det tegn
Gud sætter på en kvinde og på den måde tilkendegiver,
at hun burde — muligvis skal — blive guddommelig;
dog giv imens agt på, hvordan svaghed spolerer skriften
og skaber forvirring, får folk til at glemmer tingen de ser,
— men ikke det denne mand ser, — som med sin sjæl genskriver
de udviskede bogstaver, — kærlighed og styrke
reparerer det ødelagte. „Således knæler en tilbeder,”[§] 1490
udluger et eller andet traditionelt øde ufrugtbart sted,
hvor en helligdom engang stod, hvor et tempel endnu kan være,
idet de renser stedet, imens de tilbeder
med tro og ikke med synet, synet er klarest sådan, —
på denne måde arbejder helgenerne,” — siger Don Celestine.
Men hvis jeg, der ikke er privilegeret til at se en helgen
fra gamle dage, dengang de gik på jorden med krone og palmegren,
hvis jeg kalder det ‘helgen’, som de kalder noget andet —
må helgene bære over med mig, tillægge fejlen
en sjæl i knop, så udsultet af uvidenhed, 1500
holdt så knapt med varme, at den ikke vil blomstre i år,
heller ikke opdager himmelkuglen som forårsblomster kender.
Men hvis i mellemtiden et insekt med et hjerte,
fuld af strømme af doven musik, en ødelands glæde —
en eller anden ildflue, der gav afkald på foråret for mit

* Det er Jesus hun taler til, at han skal gøre Caponsacchi til sin helgen.

[†]Din egen tid: Jesus’ tid, når Caponsacchi er død og er i himlen. —

[‡] ansigtet vendt op mod mit: han tilbeder hende (Routledge).

[§] reparerer det ødelagte: den spolerede skrift, det tegn Gud sætter på kvinden l. 1483 (Routledge).

Crept close to me, brought lustre for the dark,
 Comfort against the cold, — what though excess
 Of comfort should miscall the creature — sun?
 What did the sun to hinder while harsh hands
 Petal by petal, crude and colourless, 1510
 Tore me? This one heart gave me all the Spring!

Is all told? There's the journey: and where's time
 To tell you how that heart burst out in shine?
 Yet certain points do press on me too hard.
 Each place must have a name, though I forget:
 How strange it was — there where the plain begins
 And the small river mitigates its flow —
 When eve was fading fast, and my soul sank,
 And he divined what surge of bitterness, 1520
 In overtaking me, would float me back
 Whence I was carried by the striding day —
 So, — "This grey place was famous once," said he —
 And he began that legend of the place
 As if in answer to the unspoken fear,
 And told me all about a brave man dead,
 Which lifted me and let my soul go on!
 How did he know too, — at that town's approach
 By the rock-side, — that in coming near the signs
 Of life, the house-roofs and the church and tower,
 I saw the old boundary and wall o' the world 1530
 Rise plain as ever round me, hard and cold,
 As if the broken circlet joined again,
 Tightened itself about me with no break, —
 As if the town would turn Arezzo's self, —
 The husband there, — the friends my enemies,
 All ranged against me, not an avenue
 To try, but would be blocked and drive me back
 On him, — this other, . . . oh the heart in that!
 Did not he find, bring, put into my arms
 A new-born babe? — and I saw faces beam 1540
 Of the young mother proud to teach me joy,
 And gossips round expecting my surprise
 At the sudden hole through earth that lets in heaven.
 I could believe himself by his strong will
 Had woven around me what I thought the world

dværgbægers skyld, krøb mig nær, bragte lys til mørket,
 hjalp mod kulden, — hvad så om et overmål
 af velbehag fejlagtigt skulle kalde dyret — solen?
 Hvad gjorde solen for at forhindre det, da hårde hænder,*
 kronblad for kronblad, grove og farveløse, 1510
 sønderrev mig? Dette ene hjerte gav mig hele foråret!

Er alt fortalt? Der er rejsen, men hvor er tiden
 til at fortælle jer, hvordan dette hjerte brød ud i stråleglans?
 Dog visse punkter trænger sig for meget på.
 Hvert sted må have et navn, skønt jeg glemmer,
 hvor fremmed det var — der hvor sletten begynder,
 og den lille flod dæmper sit løb —
 da aftenen hastigt gik på hæld, og min sjæl sank,
 og han anede hvilken bølge af bitterhed, 1520
 der ved at indhente mig, ville drive mig tilbage
 til hvorfra den forløbne dag havde båret mig, —
 så sagde han: — „Dette grå sted var engang berømt,” —
 og han begyndte at fortælle sagnet om stedet,
 som svar på en udtalt angst,
 og fortalte mig alt om en tapper mands død,
 hvilket løftede mig op og lod min sjæl fatte mod!
 Hvordan han også vidste, — da byen ved
 klippesiden nærmede sig, — at ved at komme i nærheden
 af tegn på liv, hustagene og kirken og tårnet, 1530
 så jeg verdens gamle grænse og mur rejse sig
 så tydeligt som nogensinde omkring mig, hård og kold,
 som om den lille brudte ring atter føjede sig sammen,
 strammedes rundt om mig uden noget brud, —
 som om byen ville blive til Arezzo selv, —
 ægtemanden der, — vennerne mine fjender,
 alle sammen imod mig, ingen vej kunne prøves,
 som ikke ville være blokeret og tvinge mig tilbage
 til ham, — denne anden, . . . åh tanken der var i dette!
 Fandt han ikke, bragte og lagde i mine arme 1540
 et nyfødt barn? — og jeg så ansigter stråle
 over den unge mor, stolte over at lære mig denne fryd,
 og snakken rundt om forventede min overraskelse
 over det pludselige hul gennem jorden, som lukker himlen ind.†
 Jeg kunne tro, at han med sin stærke vilje selv
 havde vævet omkring mig, hvad jeg troede var verden,

* solen: autoriteterne; solen i den foregående linje er Caponsacchi (Routledge).

† hul gennem jorden: dvs. gennem jordens tag (Ohio); eller: åbenbaringen af moderskabets glæde (Cook).

We went along in, every circumstance,
 Towns, flowers and faces, all things helped so well!
 For, through the journey, was it natural
 Such comfort should arise from first to last?
 As I look back, all is one milky way; 1550
 Still bettered more, the more remembered, so
 Do new stars bud while I but search for old,
 And fill all gaps i' the glory, and grow him —
 Him I now see make the shine everywhere.
 Even at the last when the bewildered flesh,
 The cloud of weariness about my soul
 Clogging too heavily, sucked down all sense,—
 Still its last voice was, "He will watch and care;
 "Let the strength go, I am content: he stays!"
 I doubt not he did stay and care for all — 1560
 From that sick minute when the head swam round,
 And the eyes looked their last and died on him,
 As in his arms he caught me, and, you say,
 Carried me in, that tragical red eve,
 And laid me where I next returned to life
 In the other red of morning, two red plates
 That crushed together, crushed the time between,
 And are since then a solid fire to me, —
 When in, my dreadful husband and the world
 Broke, — and I saw him, master, by hell's right, 1570
 And saw my angel helplessly held back
 By guards that helped the malice—the lamb prone,
 The serpent towering and triumphant — then
 Came all the strength back in a sudden swell,
 I did for once see right, do right, give tongue
 The adequate protest: for a worm must turn
 If it would have its wrong observed by God.
 I did spring up, attempt to thrust aside
 That ice-block 'twixt the sun and me, lay low
 The neutralizer of all good and truth. 1580
 If I sinned so, — never obey voice more
 O' the Just and Terrible, who bids us — "Bear!"
 Not—"Stand by, bear to see my angels bear!"
 I am clear it was on impulse to serve God
 Not save myself,—no—nor my child unborn!
 Had I else waited patiently till now? —
 Who saw my old kind parents, silly-sooth
 And too much trustful, for their worst of faults,

vi rejste afsted i, enhver detalje,
 tårne, blomster, ansigter, alt hjalp så godt til!
 Thi var det naturligt, at en sådan hjælp
 i løbet af rejsen skulle opstå fra begyndelsen til det sidste?
 Når jeg ser tilbage er alt en eneste mælkevej; 1550
 der stadig bliver bedre jo bedre husket, således
 springer nye stjerner frem, mens jeg kun søger de gamle,
 og fylder alle sprækker i herligheden og bliver til ham —
 ham jeg nu ser skinne allevegne.
 Selv til sidst da det forvildede kød,
 skyen af træthed omkring min sjæl tyngede
 for tungt, sugede al bevidsthed ned, — var dens sidste
 stemme stadigvæk: „Han vil vogte over og beskytte mig;
 lad styrken forsvinde, jeg er tilfreds: han bliver!”
 Jeg tvivlede ikke på, at han blev og tog sig af alt — 1560
 fra det syge øjeblik, da hovedet svimlede
 og øjnene kiggede for sidste gang og døde på ham,
 da han greb mig i sine arme, og siger I,
 bar mig ind hin tragiske røde aften
 og lagde mig, hvor jeg atter vendte tilbage til livet
 i den anden røde morgen, to røde plader
 som mast sammen, maste tiden mellem dem,
 og er siden da en varig ild i mig, —
 da min frygtelige ægtemand og verden
 brød ind, — og jeg så ham, min herre ved helvedets ret, 1570
 og så min engel hjælpeløst holdt fast
 af vagter, som hjalp den onde — lammet liggende udstrakt,
 slangen knejsende og sejrrig — så
 kom al styrke tilbage som i en pludselig svulmen,
 jeg så for én gangs skyld rigtigt, gjorde det rigtige, gav lyd
 til den rigtige protest, thi en orm må vende sig,
 hvis den vil have sin lidte uret bemærket af Gud.
 Jeg sprang op, forsøgte at støde denne isblok
 mellem solen og mig til side, nedlægge
 nedkæmperen af alt det gode og sande. 1580
 Hvis jeg syndede derved, — vil jeg aldrig mere adlyde
 den Retfærdige og Frygteliges røst, som byder os — ‘Tål det!’
 Ikke — ‘Se til, tål at se mine engle tåle det!’*
 Jeg er klar over, at jeg var tilskyndet af at tjene Gud,
 ikke af at frelse mig selv, — nej — heller ikke mit ufødte barn!
 Havde jeg ellers ventet tålmodigt indtil nu? —
 Jeg som så mine gamle venlige forældre, naive, sandt nok,
 og alt for tillidsfulde, som deres værste fejl,

* Tål det: hvis det er dig selv det går ud over, men tål det ikke, hvis det går ud over andre. — mine engle: hvoraf Caponsacchi er en.

Cheated, brow-beaten, stripped and starved, cast out
 Into the kennel: I remonstrated, 1590
 Then sank to silence, for, — their woes at end,
 Themselves gone, — only I was left to plague.
 If only I was threatened and belied,
 What matter? I could bear it and did bear;
 It was a comfort, still one lot for all:
 They were not persecuted for my sake
 And I, estranged, the single happy one.
 But when at last, all by myself I stood
 Obeying the clear voice which bade me rise,
 Not for my own sake but my babe unborn, 1600
 And take the angel's hand was sent to help —
 And found the old adversary athwart the path —
 Not my hand simply struck from the angel's, but
 The very angel's self made foul i' the face
 By the fiend who struck there, — that I would not bear,
 That only I resisted! So, my first
 And last resistance was invincible.
 Prayers move God; threats, and nothing else, move men!
 I must have prayed a man as he were God
 When I implored the Governor to right 1610
 My parents' wrongs: the answer was a smile.
 The Archbishop, — did I clasp his feet enough,
 Hide my face hotly on them, while I told
 More than I dared make my own mother know?
 The profit was — compassion and a jest.
 This time, the foolish prayers were done with, right
 Used might, and solemnized the sport at once.
 All was against the combat: vantage, mine?
 The runaway avowed, the accomplice-wife,
 In company with the plan-contriving priest? 1620
 Yet, shame thus rank and patent, I struck, bare,
 At foe from head to foot in magic mail,
 And off it withered, cobweb-armoury
 Against the lightning! 'T was truth singed the lies
 And saved me, not the vain sword nor weak speech!

You see, I will not have the service fail!
 I say, the angel saved me: I am safe!
 Others may want and wish, I wish nor want
 One point o' the circle plainer, where I stand

blive snydt, tyranniseret, plyndret, udsultet, smidt ud
 i rendestenen. Jeg protesterede, 1590
 sank så hen i tavshed, thi, — da deres lidelser var til ende,
 de selv borte, — var kun jeg tilbage til at plages.
 Hvis det kun var mig, der blev truet og bagtalt,
 hvad betød det? Jeg kunne tåle og tålte det;
 det var en trøst, stadig sammen skæbne for alle.
 De blev ikke forfulgt på grund af mig,
 hvor jeg, adskilt fra dem, var den ene lykkelige.
 Men da til sidst jeg stod på egen hånd,
 og adlød den klare stemme, som bad mig rejse mig,
 ikke for min egen, men for mit ufødte barns skyld 1600
 og gribe englens hånd, der var sendt for at hjælpe —
 og fandt den gamle modstander på tværs af stien —
 ikke det, at min hånd simpelthen kæmpede for englens,
 men det, at englen selv blev tilsvinet af djævlens,
 som slog til der, — det ville jeg ikke tåle,
 kun dette gjorde jeg modstand imod! Således var min
 første og sidste modstand uovervindelig.
 Bønner bevæger Gud; trusler og intet andet bevæger mænd!
 Jeg må have bedt til en mand, som var han Gud,
 da jeg bønfuldt guvernøren om at råde bod 1610
 på mine forældres lidte uret: svaret var et smil.
 Ærkebiskoppen, — knugede jeg hans fødder tilstrækkeligt,
 skjulte mit hede ansigt på dem, medens jeg fortalte
 mere, end jeg vovede at lade min egen mor vide?
 Udbyttet var — medlidenhed og en spøg.*
 Denne gang, jeg var færdig med tåbelige bønner,
 brugte jeg retfærdig magt og gjorde straks morskaben til alvor.
 Alt var imod kampen: var fordel min?
 Den åbent erklærede bortløbne, den medskyldige hustru,
 i selskab med en planlæggende præst? 1620
 Dog, selvom skammen således var ram og tydelig, slog jeg,
 bar frem mod fjenden fra hoved til fod ikklædt troldepanser,
 og bort visnede det, spindelvævsrustningen
 mod lynet! Det var sandheden, der sved løgnene
 og frelste mig, ikke det nyttesløse sværd eller svage tale!†

Ser I, jeg vil ikke have at sakramentet bliver ugyldigt!
 Jeg mener, englen frelste mig: jeg er i sikkerhed!
 Andre kan ønske og håbe, jeg hverken håber eller ønsker,
 at en eneste del af cirklen, tegnet rundt om mig med hvidt

* Om ærkebiskoppens spøg se lignelsen ll. 816-40.

† svage tale: i betydningen tale er svag. Hun Guido overøste med anklager og forbandelser, 'lynet i l. 1623', så han var som ramt af lynet (Hodell*, 262).

Traced round about with white to front the world. 1630
 What of the calumny I came across,
 What o' the way to the end? — the end crowns all.
 The judges judged aright i' the main, gave me
 The uttermost of my heart's desire, a truce
 From torture and Arezzo, balm for hurt,
 With the quiet nuns, — God recompense the good!
 Who said and sang away the ugly past.
 And, when my final fortune was revealed,
 What safety while, amid my parents' arms,
 My babe was given me! Yes, he saved my babe: 1640
 It would not have peeped forth, the bird-like thing,
 Through that Arezzo noise and trouble: back
 Had it returned nor ever let me see!
 But the sweet peace cured all, and let me live
 And give my bird the life among the leaves
 God meant him! Weeks and months of quietude,
 I could lie in such peace and learn so much —
 Begin the task, I see how needful now,
 Of understanding somewhat of my past, —
 Know life a little, I should leave so soon. 1650
 Therefore, because this man restored my soul,
 All has been right; I have gained my gain, enjoyed
 As well as suffered, — nay, got foretaste too
 Of better life beginning where this ends —
 All through the breathing-while allowed me thus,
 Which let good premonitions reach my soul
 Unthwarted, and benignant influence flow
 And interpenetrate and change my heart,
 Uncrossed by what was wicked, — nay, unkind.
 For, as the weakness of my time drew nigh, 1660
 Nobody did me one disservice more,
 Spoke coldly or looked strangely, broke the love
 I lay in the arms of, till my boy was born,
 Born all in love, with nought to spoil the bliss
 A whole long fortnight: in a life like mine
 A fortnight filled with bliss is long and much.
 All women are not mothers of a boy,
 Though they live twice the length of my whole life,
 And, as they fancy, happily all the same.
 There I lay, then, all my great fortnight long, 1670
 As if it would continue, broaden out
 Happily more and more, and lead to heaven:
 Christmas before me, — was not that a chance?
 I never realized God's birth before —

til at gøre front mod verden, her hvor jeg står, var simplere. 1630
 Hvad så med den bagvaskelse jeg blev offer for,
 hvad med vejen til afslutningen? — afslutningen kroner alt.
 Dommerne dømte i det store og hele rigtigt, gav mig
 det højeste mit hjerte begærede, fred
 for tortur og Arezzo, balsam til såret,
 hos de stille nonner, — Gud belønner de gode!
 som sagde og sang den grimme fortid bort.
 Og da min endelige skæbne blev åbenbaret,
 hvilken sikkerhed fandt jeg ikke imens for mit barn
 i mine forældres arme! Ja, han frelste mit barn. 1640
 det ville ikke have tittet ud, den fagleagtige ting
 gennem Arezzos larm og besværligheder.
 Den var vendt tilbage og havde aldrig ladet mig se sig!
 Men den salige fred helbredte alt og lod mig leve
 og give min fugl det liv mellem bladene,
 som Gud havde tiltænkt ham! I rolige uger og måneder
 kunne jeg ligge i en sådan fred og lære så meget —
 begynde arbejdet, jeg nu ser hvor nødvendigt,
 med at forstå noget af min fortid, —
 kende lidt til livet, jeg så snart skulle forlade. 1650
 Derfor, fordi denne mand helbredte min sjæl,
 har alt været rigtigt; jeg har vundet min gevinst, nydt
 såvel som lidt, — ja, også fået en forsmag på
 et bedre liv, der begynder, hvor dette ender —
 al den tid, det således blev mig tilladt at drage ånde,
 var en tid, som lod gode forvarsler nå min sjæl
 uhindret og lod godgørende indflydelse strømme til
 og trænge ind i og forandre mit hjerte,
 uden at blive forpurret af det, der var ondt, — ja, uvenligt.
 Thi alt som min tids svaghed nærmede sig 1660
 gjorde ingen mig længere en slet tjeneste,
 talte koldt eller kiggede underligt, brød kærligheden,
 i hvis favn jeg lå, indtil min dreng blev født,
 født helt i kærlighed med intet til at ødelægge lyksaligheden
 i hele fjorten dage. I et liv som mit er
 fjorten dage fyldt med lyksalighed lang tid og meget.
 Ikke alle kvinder er mor til en dreng,
 selvom de lever dobbelt så længe som hele mit liv,
 men er, som de forestiller sig, lige lykkelige.
 Der lå jeg så, alle mine herlige fjorten dage 1670
 som om de ville vare ved, brede sig
 mere og mere lykkeligt ud og føre til himlen:
 julen foran mig, — var det ikke et lykketræf?
 Jeg har aldrig før virkelig tænkt over Guds fødsel —

How He grew likest God in being born.
 This time I felt like Mary, had my babe
 Lying a little on my breast like hers.
 So all went on till, just four days ago —
 The night and the tap.

Oh it shall be success

To the whole of our poor family! My friends 1680
 . . . Nay, father and mother, — give me back my word!
 They have been rudely stripped of life, disgraced
 Like children who must needs go clothed too fine,
 Carry the garb of Carnival in Lent.
 If they too much affected frippery,
 They have been punished and submit themselves,
 Say no word: all is over, they see God
 Who will not be extreme to mark their fault
 Or He had granted respite: they are safe.

For that most woeful man my husband once, 1690
 Who, needing respite, still draws vital breath,
 I — pardon him? So far as lies in me,
 I give him for his good the life he takes,
 Praying the world will therefore acquiesce.
 Let him make God amends, — none, none to me
 Who thank him rather that, whereas strange fate
 Mockingly styled him husband and me wife,
 Himself this way at least pronounced divorce,
 Blotted the marriage-bond: this blood of mine
 Flies forth exultingly at any door, 1700
 Washes the parchment white, and thanks the blow.
 We shall not meet in this world nor the next,
 But where will God be absent? In His face
 Is light, but in His shadow healing too:
 Let Guido touch the shadow and be healed!
 And as my presence was importunate, —
 My earthly good, temptation and a snare, —
 Nothing about me but drew somehow down
 His hate upon me, — somewhat so excused
 Therefore, since hate was thus the truth of him, — 1710
 May my evanishment for evermore
 Help further to relieve the heart that cast
 Such object of its natural loathing forth!

hvordan Han blev mest lig Gud ved at fødes.
 Denne gang følte jeg som Maria, havde mit barn,
 der lå lidt ved mit bryst ligesom hendes.
 Således gik alt videre indtil, for blot fire dage siden —
 natten og banket.

Åh det skal være til lykke
 for hele vor stakkels familie! Mine venner 1680
 . . . ja, far og mor, — giv mig styrke til at sige det!
 De er brutalt blevet berøvet livet, vanæret
 som børn, der absolut må gå fint klædt
 og bære karnevalsdragt i fastetiden.
 Hvis de for meget stræbte efter overfladisk pynt,
 er de blevet straffet og har underkastet sig,
 sig ikke noget, alt er ovre, de ser Gud,
 som vil vise mildhed, når deres fejl skal bedømmes,
 ellers havde Han givet dem udsættelse: de er i sikkerhed.*

Hvad angår hin yderst elendige mand, engang min ægtemand, 1690
 som, da han har brug for udsættelse, stadig trækker vejret, —
 tilgiver jeg ham? Så vidt det ligger i mig
 tilgiver til han eget gode, for det liv han tager,
 mens jeg beder om, at verden vil slå sig til tåls dermed.
 Lad ham undskylde over for Gud — ikke over for mig,
 som snarere takker ham for det, — eftersom en ejendommelig
 skæbne spottende kaldte ham ægtemand og jeg hustru,
 at han i det mindste selv på denne måde erklærede skilsmisse,
 skamplettede ægteskabsbåndet. Dette mit blod
 farer jublende ud af en hvilken som helst dør, 1700
 vasker pergamentet hvidt og takker for slaget.[†]
 Vi skal ikke mødes i denne verden og heller ikke i den næste,
 men hvor vil Gud være fraværende? I Hans ansigt[‡]
 er der lys, men der er også helbredelse i Hans skygge.
 Lad Guido berøre skyggen og blive helbredt!
 Og eftersom min tilstedeværelse var en plage, —
 mit jordiske gode en fristelse og en snare, —
 intet ved mig, som ikke på en eller anden måde trak
 hans had ned over mig, — altså derfor noget undskyldt,
 da hadet således var hans sandhed, — 1710
 gid min forsvinden for evigt må hjælpe
 yderligere til at forløse hjertet, hvis
 naturlige afsky frembragte en sådan hensigt!

* udsættelse: så de kunne nå at skrifte.

[†] pergamentet: ægteskabskontrakten (Clarendon).

[‡] hvor er Gud fraværende?: se *Sl.* 139, 7-8.

So he was made; he nowise made himself:
 I could not love him, but his mother did.
 His soul has never lain beside my soul
 But for the unresisting body, — thanks!
 He burned that garment spotted by the flesh.
 Whatever he touched is rightly ruined: plague
 It caught, and disinfection it had craved 1720
 Still but for Guido; I am saved through him
 So as by fire; to him — thanks and farewell!

Even for my babe, my boy, there's safety thence —
 From the sudden death of me, I mean: we poor
 Weak souls, how we endeavour to be strong!
 I was already using up my life, —
 This portion, now, should do him such a good,
 This other go to keep off such an ill!
 The great life; see, a breath and it is gone!
 So is detached, so left all by itself 1730
 The little life, the fact which means so much.
 Shall not God stoop the kindlier to His work,
 His marvel of creation, foot would crush,
 Now that the hand He trusted to receive
 And hold it, lets the treasure fall perforce?
 The better; He shall have in orphanage
 His own way all the clearer: if my babe
 Outlived the hour — and he has lived two weeks —
 It is through God who knows I am not by.
 Who is it makes the soft gold hair turn black, 1740
 And sets the tongue, might lie so long at rest,
 Trying to talk? Let us leave God alone!
 Why should I doubt He will explain in time
 What I feel now, but fail to find the words?
 My babe nor was, nor is, nor yet shall be
 Count Guido Franceschini's child at all —
 Only his mother's, born of love not hate!
 So shall I have my rights in after-time.
 It seems absurd, impossible to-day;
 So seems so much else, not explained but known! 1750

Ah! Friends, I thank and bless you every one!
 No more now: I withdraw from earth and man
 To my own soul, compose myself for God.

Han var skabt på denne måde, han skabte på ingen måde sig selv.
 Jeg kunne ikke elske ham, men hans mor gjorde.
 Hans sjæl har aldrig ligget ved siden af min,
 kun kroppen, der ikke satte sig imod, — tak!
 Han brændte stoffet, der blev plette af kødet.
 Hvad han end rørte ved er med rette blevet tilintetgjort. Det
 fangede pest, og det havde stadigvæk krævet at blive
 rensset for Guido. Jeg er frelst ved ham,
 som gennem ild; til ham — tak og farvel!

1720

Netop for mit barn, min dreng, kommer der sikkerhed heraf —
 af min pludselige død, mener jeg. Vi svage
 fattige sjæle, hvordan bestræber vi os ikke på at blive stærke!
 Jeg var allerede ved at opbruge mit liv, —
 denne ene del, nu, skulle gøre ham så meget godt,
 denne anden bruges til at holde så meget ondt borte!
 Det store liv; se et åndedrag, og det er borte![†]
 Således adskilt, således overladt helt til sig selv
 er det lille liv, kendsgerningen der betyder så meget.
 Skal ikke Gud så meget venligere bøje sig over sit værk,
 Sin forunderlige skabning, som en fod ville knuse,
 nu da hånden Han stolede på kunne modtage den
 og holde den fast, nødvendigvis lader skatten falde?
 Ja, bedre; han skal i sin forældreløshed
 så meget klarere følge Hans vej; hvis mit barn
 overlever så længe — og han har levet i to uger —
 er det i kraft af Gud, som ved jeg ikke vil være der.
 Hvem er det, der får det bløde gyldne hår til at blive mørkt
 og får tungen, der kunne ligge så længe i hvile,
 til at forsøge at tale. Lad os overlade det til Gud alene!
 Hvorfor skulle jeg tvivle på, at Han med tiden vil
 forklare, hvad jeg føler nu, men ikke kan finde ord for?
 Mit barn var ikke, er ikke, og skal heller ikke
 nogensinde blive grev Guido Franceschinis overhovedet —
 kun hans mors, født af kærlighed ikke had!
 Således skal eftertiden yde mig retfærdighed.
 Det synes urimeligt, umuligt i dag;
 således synes så meget andet, som ikke er forklaret, men kendt!

1730

1740

1750

Åh! Venner, jeg takker og velsigner hver eneste af jer!
 Ikke mere nu: jeg trækker mig tilbage fra jorden og mennesker
 til min egen sjæl, berede mig til at møde Gud.

* opbruge mit liv: 'forestillede mig at jeg brugte mit liv på at opfostre mit barn' (Routledge).

[†] Det store liv: Pompilia. — det lille liv: hendes barn

Well, and there is more! Yes, my end of breath
 Shall bear away my soul in being true!
 He is still here, not outside with the world,
 Here, here, I have him in his rightful place!
 'T is now, when I am most upon the move,
 I feel for what I verily find — again
 The face, again the eyes, again, through all, 1760
 The heart and its immeasurable love
 Of my one friend, my only, all my own,
 Who put his breast between the spears and me.
 Ever with Caponsacchi! Otherwise
 Here alone would be failure, loss to me —
 How much more loss to him, with life debarred
 From giving life, love locked from love's display,
 The day-star stopped its task that makes night morn!
 O lover of my life, O soldier-saint,
 No work begun shall ever pause for death! 1770
 Love will be helpful to me more and more
 I' the coming course, the new path I must tread —
 My weak hand in thy strong hand, strong for that!
 Tell him that if I seem without him now,
 That's the world's insight! Oh, he understands!
 He is at Civita — do I once doubt
 The world again is holding us apart?
 He had been here, displayed in my behalf
 The broad brow that reverberates the truth,
 And flashed the word God gave him, back to man! 1780
 I know where the free soul is flown! My fate
 Will have been hard for even him to bear:
 Let it confirm him in the trust of God,
 Showing how holily he dared the deed!
 And, for the rest, — say, from the deed, no touch
 Of harm came, but all good, all happiness,
 Not one faint fleck of failure! Why explain?
 What I see, oh, he sees and how much more!
 Tell him, — I know not wherefore the true word
 Should fade and fall unuttered at the last — 1790
 It was the name of him I sprang to meet
 When came the knock, the summons and the end.
 "My great heart, my strong hand are back again!"
 I would have sprung to these, beckoning across
 Murder and hell gigantic and distinct

Åh jo, der er mere! Ja, mit sidste åndedrag
 skal nemlig bære min sjæl bort i trofasthed!
 Han er stadig her, ikke uden for i verden,
 her, her, jeg har ham på hans retmæssige plads!*
 Det er nu, hvor jeg er mest på farten,
 at jeg føler for, hvad jeg i sandhed finder — igen
 ansigtet, igen øjnene, igen, gennem alt, 1760
 hjertet og dets umådelige kærlighed
 hos min ene ven, kun min, helt min egen,
 som stiller sit bryst mellem spyddene og mig.
 Altid sådan med Caponsacchi! I modsat fald
 ville der her kun være nederlag, et tab for mig —
 hvor meget mere et tab for ham, med livet udelukket
 fra at give liv, kærlighed låst ude fra kærlighedens udfoldelse,†
 dagstjernen standsede sit hverv, der gør nat til morgen!
 oh mit livs elskede, Oh soldaterhelgen, intet
 påbegyndt arbejde skal nogensinde standses for dødens skyld! 1770
 Kærligheden vil hjælpe mig mere og mere
 i det kommende forløb, den nye sti jeg må betræde —
 min svage hånd i din stærke hånd, stærk til det!
 Fortæl ham, at hvis jeg nu synes at være uden ham,
 så er det kun i verdens øjne! Oh, han forstår!
 Han er i Civita — skulle jeg tvivle på
 at det atter er verden, der holder os adskilte?
 Han ville have været her for min skyld,
 vist sin brede pande, der genspejler sandheden
 og glimter Guds ord tilbage til mennesket! 1780
 Jeg ved, hvor den frie sjæl er fløjet hen! Min skæbne‡
 vil have været hård selv for ham at bære,
 lad den bestyrke ham i hans tillid til Gud,
 idet den viser ham, hvor gudfrygtigt han vovede dåden!
 Og hvad resten angår — ja, dåden forvoldte ingen
 skade, men kun godt, kun lykke,
 ikke et eneste stænk af nederlag! Hvorfor forklare det?
 Hvad jeg ser, ja, det ser han og hvor meget mere ser han ikke!
 Fortæl ham, — jeg ved ikke, hvorfor det sande ord
 skulle falme og til sidst falde bort udtalt — 1790
 det var navnet på ham, jeg sprang frem
 for at møde, da banket lød, stævningen og afslutningen.
 „Mit store hjerte, min stærke hånd er tilbage!”
 Jeg ville springe hen til disse, der vinkede
 hen over dørtærsklens mord og et gigantisk og tydeligt helvede,

* Her, her: i hendes hjerte, som hun peger på (Clarendon).

† kærlighed ... udfoldelse: han må leve i cølibat.

‡ den frie sjæl: Caponsacchis sjæl er fløjet hen til hende.

O' the threshold, posted to exclude me heaven:
 He is ordained to call and I to come!
 Do not the dead wear flowers when dressed for God?
 Say, — I am all in flowers from head to foot!
 Say, — not one flower of all he said and did, 1800
 Might seem to flit unnoticed, fade unknown,
 But dropped a seed, has grown a balsam-tree
 Whereof the blossoming perfumes the place
 At this supreme of moments! He is a priest;
 He cannot marry therefore, which is right:
 I think he would not marry if he could.
 Marriage on earth seems such a counterfeit,
 Mere imitation of the inimitable:
 In heaven we have the real and true and sure.
 'T is there they neither marry nor are given 1810
 In marriage but are as the angels: right,
 Oh how right that is, how like Jesus Christ
 To say that! Marriage-making for the earth,
 With gold so much, — birth, power, repute so much
 Or beauty, youth so much, in lack of these!
 Be as the angels rather, who, apart,
 Know themselves into one, are found at length
 Married, but marry never, no, nor give
 In marriage; they are man and wife at once
 When the true time is: here we have to wait 1820
 Not so long neither! Could we by a wish
 Have what we will and get the future now,
 Would we wish aught done undone in the past?
 So, let him wait God's instant men call years;
 Meantime hold hard by truth and his great soul,
 Do out the duty! Through such souls alone
 God stooping shows sufficient of His light
 For us i' the dark to rise by. And I rise.

anbragt for at udelukke mig fra den himmel,
 han er ordineret til at kalde på og jeg til at komme!
 Bærer de døde ikke blomster, når de er klædt på til Gud?
 Ja, — jeg er iklædt blomster helt fra hoved til fod!
 Ja, — ikke en eneste blomst af alt han sagde og gjorde 1800
 kunne synes at flagre ubemærket, visne ukendt,
 uden at den lod et frø falde, der er vokset til et balsamtræ,^{*}
 hvoraf blomsterne fylder stedet med vellugt
 i dette afgørende øjeblik! Han er præst;
 han kan derfor ikke gifte sig, hvilket er det rigtige.
 Jeg tror ikke han ville gifte sig, hvis han kunne.
 Det jordiske ægteskab synes en sådan efterabning,
 en ren og skær efterligning af det uefterlignelige.
 I himlen har vi det virkelige og sande og sikre.
 Det er der, de hverken gifter sig eller gives bort i ægteskab, 1810
 men er som englene. Rigtigt,
 åh hvor rigtigt det er, hvor lig Jesus Kristus
 at sige sådan! Giftermål på jorden
 med så meget guld, — fødsel, magt, så megen anseelse
 eller skønhed, så megen ungdom. alt sammen af mangel på disse![†]
 Vær snarere som englene, der skønt adskilte,
 kender hinanden så de er ét, er langt om længe blevet
 som var de gifte, men gifter sig aldrig, bliver
 heller ikke give bort i ægteskab; de er straks mand og hustru,
 når den sande time kommer. Her må vi vente 1820
 om end ikke så længe heller! Kunne vi ved et ønske
 have hvad vi ville og få fremtiden nu,
 ville vi da ønske, at noget i fortiden var usket?
 Så, lad ham vente det Guds øjeblik, mennesker kalder år;
 og i mellemtiden hold fast ved sandheden og hans store sjæl,
 gøre hvad pligten byder! Alene gennem sådanne sjæle
 nedlader Gud sig til at vise tilstrækkeligt af Sit lys,
 så vi i mørket kan stige op ved det. Og jeg stiger op.

^{*} balsamtræ: det aromatiske balsamtræ blev brugt af lægekunsten.

[†] af mangel på disse: 'det virkelige og sande og sikre' i l 1809..

VIII. Dominus Hyacinthus de Archangelis

Pauperum Procurator

Ah, my Giacinto, he's no ruddy rogue,
Is not Cinone? What, to-day we're eight?
Seven and one's eight, I hope, old curly-pate!
— Branches me out his verb-tree on the slate,
Amo-as-avi-atum-are-ans,
Up to *-aturus*, person, tense, and mood,
Quies me cum subjunctivo (I could cry)
And chews Corderius with his morning crust!
Look eight years onward, and he's perched, he's perched
Dapper and deft on stool beside this chair, 10
Cinozzo, Cinoncello, who but he?
— Trying his milk-teeth on some crusty case
Like this, papa shall triturate full soon
To smooth Papinianian pulp!
It trots
Already through my head, though noon be now,
Does supper-time and what belongs to eve.
Dispose, O Don, o' the day, first work then play!
— The proverb bids. And "then" means, won't we hold
Our little yearly lovesome frolic feast,
Cinuolo's birth-night, Cinicello's own, 20
That makes gruff January grin perforce!
For too contagious grows the mirth, the warmth
Escaping from so many hearts at once —
When the good wife, buxom and bonny yet,
Jokes the hale grandsire, — such are just the sort
To go off suddenly, — he who hides the key
O' the box beneath his pillow every night, —
Which box may hold a parchment (someone thinks)
Will show a scribbled something like a name
"Cinino, Ciniccino," near the end, 30
"To whom I give and I bequeath my lands,
"Estates, tenements, hereditaments,
"When I decease as honest grandsire ought."

8. Dominus Hyacinthus de Archangelis

De fattiges Forsvarer

Åh, min Giacinto, han er ingen rødmosset gadedreng,*
vel Cinone? Hvad, er vi ikke otte i dag?

Syv og en er otte, håber jeg, gamle krølhoved!

— Skriver alle hovedtider ud for mig på tavlen:

Amo-as-avi-atum-are-ans,

op til *-aturus*, person, tid og måde,[†]

Quies mig *cum subjunctivo* (jeg kunne græde)[‡]

og tygger Corderius sammen med sin morgenkrydder![§]

Se otte år frem, og han sidder heroppe

net og behændigt på en skammel ved siden af denne stol,

10

Cinozzo, Cinoncello, hvem andre end ham?

— Prøver sine mælketænder på en skorpet sag

ligesom denne, som far snart skal pulverisere

til en blød papiniansk masse!^{**} ’

Tanker om

aftensmaden og hvad der hører hele aftenen til kører

allerede rundt i mit hoved, skønt det er middag nu.

Råd for dagen, min herre, først arbejde dernæst leg!

— siger ordsproget. Og ‘dernæst’ betyder: vi vil sandelig holde
vores lille årlige lystige elskelige fest,

Cinuolos fødselsnat, Cinicellos egen,

20

som nødvendigvis får den bistre januar til at grine!

Thi altfor smitsomt gror munterheden, varmen

der undslipper så mange hjerte på en gang —

når den gode hustru, buttet og endnu køn,

spøger med den raske bedstefar, — som netop er

af den slags, der pludselig dør, — han som gemmer nøglerne

til skrinet under sin hovedpude hver nat, —

skrinet, der kan indeholde et pergament (er der nogle, der tror),

som vil vise et eller andet nedkradset, der ligner et navn

„Cinino, Ciniccino,” nær slutningen,

30

„til hvem jeg giver og testamenterer mine landområder,

ejendomme, beboelseshuse og arvegods,

når jeg afgår ved døden, som en ærlig bedstefar bør.”

* Giacinto: Arcangelis’ søn. I det følgende bliver han kaldt en længere række kælenavne. Cinone er det første, de efterfølgende vil ikke blive annoteret. — gamle krølhoved: ham selv.

[†] *Jeg elsker, du elsker, jeg har elsket, er blevet elsket, at elske, elskende, at ville elske.*

[‡] bruger *konjunktiv* ved *qui* (jeg kunne græde): af lykke, fordi sønnen taler dygtigt latin.

[§] Corderius: Mathurin Cordier (ca. 1480-1564) forfatter til en berømt lærebog i latin.

^{**} papiniansk: efter Aemilius Papinianus, en ledende romersk sagfører i det andet århundrede e.Kr.

Wherefore — yet this one time again perhaps —
 Shan't my Orvieto fuddle his old nose!
 Then, uncles, one or the other, well i' the world,
 May—drop in, merely? — trudge through rain and wind,
 Rather! The smell-feasts rouse them at the hint
 There's cookery in a certain dwelling-place!
 Gossips, too, each with keepsake in his poke, 40
 Will pick the way, thrird lane by lantern-light,
 And so find door, put galligaskin off
 At entry of a decent domicile
 Cornered in snug Condotti, — all for love,
 All to crush cup with Cinucciatolo!

Well,

Let others climb the heights o' the court, the camp!
 How vain are chambering and wantonness,
 Revel and rout and pleasures that make mad!
 Commend me to home-joy, the family board,
 Altar and hearth! These, with a brisk career, 50
 A source of honest profit and good fame,
 Just so much work as keeps the brain from rust,
 Just so much play as lets the heart expand,
 Honouring God and serving man, — I say,
 These are reality, and all else,—fluff,
 Nutshell and naught, — thank Flaccus for the phrase!
 Suppose I had been Fisc, yet bachelor!

Why, work with a will, then! Wherefore lazy now?
 Turn up the hour-glass, whence no sand-grain slips
 But should have done its duty to the saint 60
 O' the day, the son and heir that's eight years old!
 Let law come dimple Cinoncino's cheek,
 And Latin dumple Cinarello's chin,
 The while we spread him fine and toss him flat
 This pulp that makes the pancake, trim our mass
 Of matter into Argument the First,
 Prime Pleading in defence of our accused,
 Which, once a-waft on paper wing, shall soar,
 Shall signalize before applausive Rome
 What study, and mayhap some mother-wit, 70
 Can do toward making Master fop and Fisc
 Old bachelor Bottinius bite his thumb.

Derfor — dog denne ene gang igen måske —
 skal min Orvieto ikke beruse hans gamle næse!*

Vil så onkler, den ene eller den anden, der gør det godt
 i verden, — blot kigge indenfor? — nej, snarere traske gennem
 regn og vind! Snyltegæster, der vækkes ved vinket om,
 at der bliver kokkereret i en vis bolig!

Også faddere, hver med en gave i sin pose, 40
 vil komme forbi, smutte gennem strædet ved lanternelys,
 og således finde døren, tage pludderbukserne af
 ved indgangen til et anstændigt domicil,
 der ligger i en krog på den hyggelige Condottegade, —
 alle af kærlighed, alle for at klinke med Cinucciatolo!

Nå,

lad andre klatre op ad rettens eller hærens rangstige!
 Hvor forgæves er ikke intriger og løragtighed,
 svir og store selskaber og fornøjelser som gør én gal!
 Anbefal mig til hjemmets glæde, familiebordet
 - altret og - arnen! Disse, sammen med en sprudlende karriere, 50
 er en kilde til ærlig gevinst og et godt ry,
 blot så meget arbejde, at hjernen undgår at ruste,
 blot så megen leg, som lader hjerte udvide sig,
 idet man ærer Gud og tjener mennesket, — jeg siger,
 dette er virkeligheden og alt andet er — fnug,
 nøddeskaller og intet, — tak Flaccus for sentensen!†
 Antag jeg havde været statsadvokat og endnu ungkarl.

Jamen, læg så vilje bag! Hvorfor dovne nu?
 Vend timeglasset, hvor intet sandkorn drysner igennem
 uden at have gjort sin pligt over for dagens helgen, 60
 den otte år gamle søn og arving!
 Lad loven give Cinoncinos kinder smilehuller,
 og latinen få ham til at stikke hagen frem,‡
 mens vi breder den fint ud og banker den flad,
 denne masse som pandekagen er lavet af, trimme vor klump
 af stof til det første argument,
 første indlæg i forsvaret for vor anklagede,
 der, endelig i luften på papirvinger, skal stige op,
 skal signalisere foran det applauderende Rom,
 hvad studering og måske nogen modervisdom 70
 kan gøre hen imod at få Mester spradebasse og statsanklager,
 gamle ungkarl Bottinius til at bide sig i tommelfingeren.§

* Orvieto: en let hvidvin. — beruse ... næse: drikke ham fuld.

† Flaccus: Horats; fra Horats' *Satirer* 2; 5; 35-6.

‡ stikke hagen frem: idet han koncentrerer sig for at forstå latinen (Clarendon).

§ bide sig i tommelfingeren: af vrede, frustration og muligvis af foragt.

Now, how good God is! How falls plumb to point
 This murder, gives me Guido to defend
 Now, of all days i' the year, just when the boy
 Verges on Virgil, reaches the right age
 For some such illustration from his sire,
 Stimulus to himself! One might wait years
 And never find the chance which now finds me!
 The fact is, there's a blessing on the hearth, 80
 A special providence for fatherhood!
 Here's a man, and what's more, a noble, kills
 — Not sneakingly but almost with parade —
 Wife's father and wife's mother and wife's self
 That's mother's self of son and heir (like mine!)
 — And here stand I, the favoured advocate,
 Who pluck this flower o' the field, no Solomon
 Was ever clothed in glorious gold to match,
 And set the same in Cinoncino's cap!
 I defend Guido and his comrades — I! 90
 Pray God, I keep me humble: not to me —
Non nobis, Domine, sed tibi laus!
 How the fop chuckled when they made him Fisc!
 We'll beat you, my Bottinius, all for love,
 All for our tribute to Cinotto's day.
 Why, 'sbuddikins, old Innocent himself
 May rub his eyes at the bustle, — ask "What's this
 "Rolling from out the rostrum, as a gust
 "O' the *Pro Milone* had been prisoned there,
 "And rattled Rome awake?" Awaken Rome, 100
 How can the Pope doze on in decency?
 He needs must wake up also, speak his word,
 Have his opinion like the rest of Rome,
 About this huge, this hurly-burly case:
 He wants who can excogitate the truth,
 Give the result in speech, plain black and white,
 To mumble in the mouth and make his own
 — A little changed, good man, a little changed!
 No matter, so his gratitude be moved,
 By when my Giacintino gets of age, 110
 Mindful of who thus helped him at a pinch,
 Archangelus *Procurator Pauperum* —
 And proved Hortensius *Redivivus*!

Se, hvor god Gud dog er! Hvordan loddet er faldet
 for at pege på dette mord, giver mig Guido at forsvare
 nu af alle årets dage, hvor drengen netop
 nærmer sig Vergil, er ved at nå den rette alder
 til sådanne relevante eksempler fra sin far,
 der vil stimulere ham! Man kunne vente i årevis
 og aldrig finde lejligheden, som nu finder mig!
 Faktum er, at arnen er blevet velsignet, 80
 hvilket er en særlig forudseenhed for faderskabet!
 Her er en mand, og hvad mere er, en adelsmand, der dræber
 — ikke luskende, men næsten som en opvisning —
 hustruens far og hustruens mor og hustruen selv,
 som selv er mor til en søn og arving (ligesom min!)
 — Og her står jeg, den begunstigede advokat,
 som plukker denne blomst fra marken, ingen Salomon,
 klædt i herligt guld, nogensinde kunne måle sig med,*
 og sætter den i Cinoncinos hue!
 Jeg forsvarer Guido og hans fæller — jeg! 90
 Jeg beder til Gud, at jeg forbliver ydmyg: ikke mig —
ikke os, Herre, men dig tilkommer lovprisning!
 Hvordan smålo spradebassen ikke, da de gjorde ham til statsadvokat!
 Vi vil slå dig, min Bottinius, af ren kærlighed,
 af lutter hyldest til Cinottos dag.
 Jamen, ved Guds legeme! gamle Innocens selv
 må gnide sine øjne i virvaret, — spørge: „Hvad er dette,
 der kommer rullende ud fra talerstolen, som om et vindstød
 af *For Milo* havde været indespærret der,†
 og raslet Rom vågen?” Vækket Rom, 100
 hvordan kan paven blunde videre i al anstændighed?
 Han må nødvendigvis også vågne op, udtale sig,
 have sin mening som resten af Rom,
 om denne uhyre, denne forvirrende sag.
 Han ønsker én, som kan udpølse sandheden,
 fremlægge resultatet i en tale, rent sort på hvidt,‡
 til at mumle i munden med og forme til sin egen
 — blot en lille ændring, min gode mand, en lille ændring!
 Det gør intet, thi på denne måde vil hans taknemmelighed
 blive rørt, når min Giacintino bliver myndig, 110
 idet han vil tænke på hvem, der således hjalp ham, da det kneb,
Archangelus De fattiges Forsvarer —
 og som viste sig at være Hortensius *genopstået!*§

* blomst ...med: *Matt.* 6, 28-9.

†: *For Milo (Pro Milone)*: berømt forsvarstale af Cicero.

‡ sort på hvidt: alle indlæg i retssagen er skriftlige., se tillægget: Retspraksis i Italien.

§ Hortensius: en berømt taler samtidig med og rival til Cicero.

Whew!

To earn the Est-est, merit the minced herb
 That mollifies the liver's leathery slice,
 With here a goose-foot, there a cock's-comb stuck,
 Cemented in an element of cheese!
 I doubt if dainties do the grandsire good:
 Last June he had a sort of strangling . . . bah!
 He's his own master, and his will is made. 120
 So, liver fizz, law flit and Latin fly
 As we rub hands o'er dish by way of grace!
 May I lose cause if I vent one word more
 Except, — with fresh-cut quill we ink the white, —
P-r-o-pro Guidone et Sociis. There!

Count Guido married — or, in Latin due,
 What? *Duxit in uxorem*? — commonplace!
Tædas jugales iniit, subiit, — ha!
 He underwent the matrimonial torch?
Connubio stabili sibi junxit, — hum! 130
 In stable bond of marriage bound his own?
 That's clear of any modern taint: and yet . . .

Virgil is little help to who writes prose.
 He shall attack me Terence with the dawn,
 Shall Cinuccino! Mum, mind business, Sir!

Thus circumstantially evolve we facts,
Ita se habet ideo series facti:
 He wedded, — ah, with owls for augury!
Nupserat, heu sinistris avibus,
 One of the blood Arezzo boasts her best, 140
Dominus Guido, nobili genere ortus,
Pompiliæ . . .

But the version afterward!
 Curb we this ardour! Notes alone, to-day,
 The speech to-morrow and the Latin last:
 Such was the rule in Farinacci's time.
 Indeed I hitched it into verse and good.

Puh!

At fortjene Est-est'en, fortjene de hakkede urter,^{*}
 som mørner leverens læderagtige skive, med en gåsefod
 stukket ind her og en hanekam stukket ind der,
 sammenkittet i en masse af ost!
 Jeg tvivler på at lækkerier gør bedstefar godt;
 sidste juni fik han en slags kvælningsanfald . . . bah!
 Han er sin egen herre, og hans testamente er skrevet. 120
 Så, leveren syder, loven flagre og latinen flyver,
 mens vi gnider os i hænderne over maden som i bøn!
 Måske kan jeg tabe sagen, hvis jeg lader et ord mere slippe ud
 bortset fra, — med nyskåret pen fylder vi det hvide med blæk, —
 Til f-o-r-svar for Guido og hans fæller. Sådan![†]

Grev Guido giftede sig — eller på behørig latin,
 Hvad? *Duxit in uxorem?* — forslidt!
Tædas jugales iniit, subiit, — ha!
 Han underkastede sig den ægteskabelige fakkel?
Connubio stabili sibi junxit, — hm! 130
 I ægteskabets faste bånd, har han bundet sit eget?
 Det er helt fri for enhver moderne plet, og dog . . .

Vergil er til liden hjælp for den, der skriver prosa.
 Han skal angribe mig med Terence i morgenstunden,[‡]
 skal Cinuccino! Stille, hold dig til sagen hr!

Således udvikler vi detaljeret kendsgerningerne,
Ita se habet ideo series facti.[§]
 Han giftede sig, — åh, med ugler som varsel!
Nupserat, heu sinistris avibus,
 En af det blod Arezzo praler med er dens bedste, 140
Dominus Guido, nobili genere ortus,
Pompiliæ . . .^{**}

Men i den endelige version
 bremser vi denne iver! I dag alene noter,
 i morgen talen og latinen til sidst,
 sådan var reglen på Farinaccis tid.^{††}
 Sandelig jeg hægtede den godt fast på vers.

* Est-est: vin af bedste kvalitet. —.

† Til f-o-r-svar for Guido og hans fæller. Titlen på Arcangelis forsvarstale. — ll. 126-131: oversat i teksten.

‡ Terence: romersk komedieforfatter (190-159 f.Kr.).

§ *Ita... facti*: rækken af kendsgerninger er derfor således.

** *Nupserat ... Pompilia*: Var blevet gift, ak under uheldsvangre fugle, husherre Guido, adelig af fødsel, med Pompilia ...

†† Farinaccis tid: Prospero Farinacci (1544-1616), sin tids ledende italienske jurist.

Unluckily, law quite absorbs a man,
 Or else I think I too had poetized.
 "Law is the pork substratum of the fry,
 "Goose-foot and cock's-comb are Latinity," — 150
 And in this case, if circumstance assist,
 We'll garnish law with idiom, never fear!
 Out-of-the-way events extend our scope:
 For instance, when Bottini brings his charge,
 "That letter which you say Pompilia wrote, —
 "To criminate her parents and herself
 "And disengage her husband from the coil, —
 "That, Guido Franceschini wrote, say we:
 "Because Pompilia could nor read nor write,
 "Therefore he pencilled her such letter first, 160
 "Then made her trace in ink the same again."
 — Ha, my Bottini, have I thee on hip?
 How will he turn this and break Tully's pate?
 "Existimandum" (don't I hear the dog!)
 "Quod Guido designaverit elementa
 "Dictæ epistolæ, quæ fuerint
 "(Superinducto ab ea calamo)
 "Notata atramento" — there's a style! —
 "Quia ipsa scribere nesciebat" Boh!
 Now, my turn! Either, *Insulse!* (I outburst) 170
 Stupidly put! Inane is the response,
Inanis est responsio, or the like —
 To-wit, that each of all those characters,
Quod singula elementa epistolæ,
 Had first of all been traced for her by him,
Fuerant per eum prius designata,
 And then, the ink applied a-top of that,
Et deinde, superinducto calamo,
 The piece, she says, became her handiwork,
Per eam, efformata, ut ipsa asserit. 180
 Inane were such response! (a second time:)

Uheldigvis opsluger loven en mand helt,
 ellers tror jeg, jeg også havde poetiseret.
 „Loven er det svinekød, der er grundsubstansen i indmaden,
 gåsefod og hanekam er kundskab i latin,” — 150
 og I denne sag, hvis omstændigheden hjælper til,
 vil vi garnere loven med lovudtryk, vær sikker på det!
 Usædvanlige hændelser udvider vort spillerum,
 f.eks. når Bottini fremsætter sin sigtelse:
 „Det brev som I siger Pompilia skrev, —^{*}
 for at anklage sine forældre og sig selv
 og befri sin mand for postyret, —
 det brev som Guido Franceschini skrev, siger vi,
 fordi Pompilia hverken kunne læse eller skrive,
 og derfor skrev han først et sådan brev med blyant, 160
 fik så hende til at overskrive det med blæk.”
 — Ha, min Bottini, ligger du ikke på min hofte?
 Hvordan vil han oversætte dette uden at knække Tullus’ tavle?[†]
 „*Existimandum*” (hører jeg ikke hunden gø!)[‡]
Quod Guido designaverit elementa
Dictæ epistolæ, quæ fuerint
(Superinducto ab ea calamo)
Notata atramento” — det er stil! —
 „*Quia ipsa scribere nesciebat*” Bah!
 Nu er det min tur! Enten (udbryder jeg) *Smagløst!* 170
 Tåbeligt stillet! Svaret er intetsigende,
Inanis est responsio, eller noget lignende —[§]
 nemlig at hvert af disse bogstaver,
Quod singula elementa epistolæ,
 først skulle være prentet af ham for hende:
Fuerant per eum prius designata,
 hvorefter blækket blev ført henover,
Et deinde, superinducto calamo,
 stykket, siger hun selv, blev hendes håndværk,
Per eam, efformata, ut ipsa asserit. 180
 Sådan et svar ville være intetsigende! (for anden gang):

^{*} Det brev: se bog 3, 736-52.

[†] knække Tullus’ tavle: at skrive et latin, som ikke er Ciceros klassiske.

[‡] hunden gø: Arcangeli spotter Bottinis latin, der efter Arcangelis mening lyder som en hund, der gø (Ohio). — *Existimandum ... nesciebat*: Det er at antage, at Guido skrev bogstaverne i det benævnte brev, som derefter blev overskrevet af hende med en pen med blæk, fordi hun ikke selv kunne skrive.

[§] *Inanis ... scriptam*: ‘Forgæves er det at svare på om hvert af brevets bogstaver først blev prentet af ham og dernæst overtrukket med blæk af hende, udformet af hende, som hun selv har forsikret. — Skrev hendes mand brevet? Hun indrømmer, at hun har skrevet for at adlyde sin mand, idet han prentede bogstaverne, og hun selv førte (blæk)pennen hen over? På samme måde hævder hun således, at det viste brev, Gud hjælpe mig, ikke blev skrevet frivilligt, men under tvang.’

Her husband outlined her the whole, forsooth?
Vir ejus lineabat epistolam?
 What, she confesses that she wrote the thing,
Fatetur eam scripsisse, (scorn that scathes!)
 That she might pay obedience to her lord?
Ut viro obtemperaret, apices
 (Here repeat charge with proper varied phrase)
Eo designante, ipsaque calamum
Super inducente? By such argument, 190
Ita pariter, she seeks to show the same,
 (Ay, by Saint Joseph and what saints you please)
Epistolam ostendit, medius fidius,
 No voluntary deed but fruit of force!
Non voluntarie sed coacte scriptam!
 That's the way to write Latin, friend my Fisc!
 Bottini is a beast, one barbarous:
 Look out for him when he attempts to say
 "Armed with a pistol, Guido followed her!"
 Will not I be beforehand with my Fisc, 200
 Cut away phrase by phrase from underfoot!
Guido Pompiliam — Guido thus his wife
 Following with igneous engine, shall I have?
Armis munitus igneis persequens —
Arma sulphurea gestans, sulphury arms,
 Or, might one style a pistol — popping-piece?
Armatus breviori sclopulo?
 We'll let him have been armed so, though it make
 Somewhat against us: I had thought to own —
 Provided with a simple travelling-sword, 210
Ense solummodo viatorio
Instructus: but we'll grant the pistol here:
 Better we lost the cause than lacked the gird
 At the Fisc's Latin, lost the Judge's laugh!
 It's Venturini that decides for style.
 Tommati rather goes upon the law.
 So, as to law, —

Ah, but with law ne'er hope
 To level the fellow,—don't I know his trick!
 How he draws up, ducks under, twists aside!
 He's a lean-gutted hectic rascal, fine 220
 As pale-haired red-eyed ferret which pretends

hendes mand skulle have skrevet det hele for hende, sandelig?

Vir ejus lineabat epistolam?

Jamen, tilstår hun ikke, at hun skrev det:

Fatetur eam scripsisse, (det er spot, der svier!)

for at rette sig efter sin herre?

Ut viro obtemperaret, apices

(gentag her anklagen med passende varieret udtryk)

Eo designante, ipsaque calamum

Super inducente? Ved et sådant argument,

190

Ita pariter, søger hun at vise det samme,

(ja, ved Skt. Josef eller hvilken helgen I nu vil)

Epistolam ostendit, medius fidiis,

at det ikke var en frivillig handling, men frugten af tvang!:

Non voluntarie sed coacte scriptam!

Sådan skal latin skrives, kære statsadvokat!

Bottini er et dyr, et barbarisk ét.

Tag jer i agt for ham, når han påtager sig at sige:

„Han forfulgte hende bevæbnet med en pistol,”

så vil jeg ikke komme vor offentlige anklager i forkøbet,

200

skære frase efter frase væk, der er til besvær!

Guido Pompiliam — Guido forfulgte således*

sin hustru med et ildredskab, skal jeg godtage det?

Armis munitus igneis persequens —

Arma sulphurea gestans, svovlvåben,

eller kan man kalde en pistol for en — knaldbøsse?

Armatus breviori sclopulo?

Vi vil lade ham være bevæbnet på denne måde, skønt det går

noget imod os. Jeg havde tænkt mig at indrømme —

udstyret kun med et rejsesværd:

210

Ense solummodo viatorio

Instructus, men vi vil acceptere pistolen her.†

Bedre at vi taber sagen, end mister spotten

over statsadvokatens latin, mister dommerens latter!

Det er Venturini, der bedømmer stilen.

Tommati går hellere efter loven.

Så, til loven. —

Åh, tro aldrig at kunne jævne denne fyr med jorden
ved hjælp af loven, — kender jeg måske ikke hans tricks!

Hvordan han stiller op, viger uden om, snor sig til siden!

Han er en fladmavet svindsottig slubbet, fin

220

som en bleghåret rødøjet ilder, der foregiver

* *Guido ... sclopulu*: 'han forfulgte Pompilia befæstet med ildvåben; bærende et svovlvåben; bevæbnet med en kortløbet pistol.'

† *Ense ... instructus*: 'Alene udstyret med et rejsesværd', dvs. et let sværd.

'T is ermine, pure soft snow from tail to snout.
 He eludes law by piteous looks aloft,
 Lets Latin glance off as he makes appeal
 To saint that's somewhere in the ceiling-top:
 Do you suppose I don't conceive the beast?
 Plague of the ermine-vermin! For it takes,
 It takes, and here's the fellow Fisc, you see,
 And Judge, you'll not be long in seeing next!
 Confound the fop — he's now at work like me: 230
 Enter his study, as I seem to do,
 Hear him read out his writing to himself!
 I know he writes as if he spoke: I hear
 The hoarse shrill throat, see shut eyes, neck shot-forth,
 — I see him strain on tiptoe, soar and pour
 Eloquence out, nor stay nor stint at all —
 Perorate in the air, then quick to press
 With the product! What abuse of type and sheet!
 He'll keep clear of my cast, my logic-throw,
 Let argument slide, and then deliver swift 240
 Some bowl from quite an unguessed point of stand —
 Having the luck o' the last word, the reply!
 A plaguy cast, a mortifying stroke:
 You face a fellow — cries "So, there you stand?
 "But I discourteous jump clean o'er your head!
 "You take ship-carpentry for pilotage,
 "Stop rat-holes, while a sea sweeps through the breach, —
 "Hammer and fortify at puny points?
 "Do, clamp and tenon, make all tight and safe!
 "'T is here and here and here you ship a sea, 250
 "No good of your stopped leaks and littleness!"

Yet what do I name "little and a leak"?
 The main defence o' the murder's used to death,
 By this time, dry bare bones, no scrap we pick:
 Safer I worked the new, the unforeseen,
 The nice by-stroke, the fine and improvised
 Point that can titillate the brain o' the Bench
 Torpid with over-teaching, long ago!
 As if Tommati (that has heard, reheard
 And heard again, first this side and then that— 260
 Guido and Pietro, Pietro and Guido, din

at være en hermelin, ren blød sne fra hale til snude.*
 Han undgår loven ved ynkeligt at se i vejret
 for at latinen ikke skal glimte af, mens han beder
 til en helgen, som er et eller andet sted øverst på loftet:
 tror I virkelig jeg ikke har fattet dyret?
 En pest af et hermelinskadedyr! For det ta'r, og det
 det ta'r, og her er denne fyr statsadvokaten, ser I,
 — og hr. Dommer, det vil ikke vare længe, før I ser ham igen!
 Gid pokker havde spradebassen — han er nu på arbejde ligesom jeg, 230
 går ind i sit studereværelse, som jeg synes at gøre,
 hører ham læse, det han har skrevet højt for sig selv!
 Jeg ved han skriver, som om han talte. Jeg hører
 den hæse skingre røst, ser lukkede øjne, halsen skudt frem,
 — jeg ser ham strække sig på tåspidserne, hæve sig og
 udøse veltalenhed, han hverken tøver eller lægger bånd på sig, —
 holder tale ud i luften, så hurtigt til pressen
 med produktet! Hvilket misbrug af typer og papir!
 Han vil holde sig klar af mit kast, mit logik-kast,
 lade argumentet glide af og hurtigt sende 240
 en eller anden bowlingkugle fra en helt uventet vinkel —
 og har held til at sige det sidste ord, sige svaret!
 Et forbistret kast, et ydmygende slag.
 Du står lige over for en kollega — som råber: „Så der står du?
 Men jeg hopper uhøfligt lige hen over dit hoved!
 Du tager skibstømring for styrmandskunst,
 stopper rottehuller, medens en sø fejer gennem bruddet, —
 hamrer og forstærker på ubetydelige steder?
 Gør blot det, brug klamme og tap, gør alt tæt og sikkert!
 Det er her og her og her søen overskyldet dig, 250
 dine stoppede utætheder og småhuller er til ingen nytte!”†

Dog, hvad er det jeg kalder ‘småhuller og utætheder’?
 Hovedforsvaret for morderen er brugt til døde,‡
 er nu om dage rene tørre knogler, ikke noget vi samler op.
 Det er sikrere, hvis jeg udarbejder det nye, det uforudsete,
 det nette modslag, det fine og improviserede§
 punkt, der kan stimulere dommernes hjerner,
 for længe siden sløve af for megen belæring!
 Som om Tommati (der har hørt, genhørt
 og hørt igen, først den ene side så den anden — 260
 Guido og Pietro, Pietro og Guido, larm, døvet

* Arcangeli er hos Browning en fed madglad mand.

† Det er Arcangeli der råber..

‡ Hovedforsvaret: at han er uskyldig (Ohio).

§ det nette modslag: til det ydmygende slag han modstander tildelte ham l. 243.

And deafen, full three years, at each long ear)
 Don't want amusement for instruction now,
 Won't rather feel a flea run o'er his ribs,
 Than a daw settle heavily on his head!
 Oh I was young and had the trick of fence,
 Knew subtle pass and push with careless right —
 My left arm ever quiet behind back,
 With dagger ready: not both hands to blade!
 Puff and blow, put the strength out, Blunderbore! 270
 There's my subordinate, young Spreti, now,
 Pedant and prig, — he'll pant away at proof,
 That's his way!

Now for mine — to rub some life
 Into one's choppy fingers this cold day!
 I trust Cinuzzo ties on tippet, guards
 The precious throat on which so much depends!
 Guido must be all goose-flesh in his hole,
 Despite the prison-straw: bad Carnival
 For captives! no sliced fry for him, poor Count!

Carnival-time, — another providence! 280
 The town a-swarm with strangers to amuse,
 To edify, to give one's name and fame
 In charge of, till they find, some future day,
 Cintino come and claim it, his name too,
 Pledge of the pleasantness they owe papa —
 Who else was it cured Rome of her great qualms,
 When she must needs have her own judgment? — ay,
 When all her topping wits had set to work,
 Pronounced already on the case: mere boys,
 Twice Cineruggiolo's age with half his sense, 290
 As good as tell me, when I cross the court,
 "Master Arcangeli!" (plucking at my gown)
 "We can predict, we comprehend your play,
 "We'll help you save your client." Tra-la-la!
 I've travelled ground, from childhood to this hour,
 To have the town anticipate my track?
 The old fox takes the plain and velvet path,
 The young hound's predilection, — prints the dew,
 Don't he, to suit their pulpy pads of paw?
 No! Burying nose deep down i' the briery bush, 300
 Thus I defend Count Guido.

af larm i fulde tre år, i hvert lange øre)
ikke nu ønsker underholdning i stedet for undervisning,
ikke hellere vil have, at en flue løber hen over hans ribben,
end at en allike sætter sig tungt på hans hoved!*

Oh jeg var ung, da jeg lærte fægteknebene,
kendte det hårfine udfald og skub med en ubekymret højre —
min venstre arm altid rolig omme på ryggen,
med dolken klar: ikke begge hænder til klingen!

Pust og blæs, opbyd alle dine kræfter, din fortunlede kæmpe! 270
Der er nu min underordnede, unge Spreti,
pedantisk og indbildsk, — beviser gør ham stakåndet af iver,
sådan er hans maner!

Nu om min — at gnide noget liv
i ens sprukne fingre denne kolde dag!
Jeg håber sandelig Cinuzzo ta'r skindkrave på, passer på
den kostbare hals, som så meget afhænger af!
Guido må være helt forvandlet til gåsekød i hans hul,
på trods af fængselsstråen; et dårligt karneval
for fanger! ingen skive indmad til ham, stakkels greve!

Karnevalstid, — endnu en forudseenhed! 280
Byen vrimler med fremmede til at underholde,
til at virke opbyggende på, til at give ansvaret for ens
navn og ry, indtil de, en dag ud i fremtiden, opdager
at Cintino kommer og kræver det, også sit navn,
som pant på den taknemmelighed de skylder hans far — hvem var
det ellers, der helbredte Rom for dens store skrupler,
da den nødvendigvis måtte træffe sin egen afgørelse? — ja,
da alle dens klogeste hoveder havde været i arbejde
og allerede udtalte sig om sagen, rene drenge var de, — dobbelt
så gamle som Cineruggiolo med halvdelen af hans kløgt, — 290
der er så venlige, når jeg krydser gården, at fortælle mig:
„Mester Arcangeli!” (mens de rykker i min kåbe)
vi kan forudsige, vi forstår Jert spil,
vi vil hjælpe Jer med at redde Jeres klient.” Tralala!
Har jeg vandret omkring på jorden, fra barndommen af indtil nu,
denne stund, for at byen kan regne ud, hvor jeg er på vej hen?
Den gamle ræv tager han den jævne og bløde sti,
de unge jagthundes forkærlighed, — laver han aftryk
i duggen for at takkes deres bløde trædepuder?
Nej! Med næsen dybt nede i tornebusken, 300
sådan forsvarer jeg grev Guido.

* Tommati l. 259 med de lange æseløre vil heller kildes af Archangeli (fluen) end høre på Bottini (alliken) evindelige snakken (Ohio).

Where are we weak?

First, which is foremost in advantage too,
 Our murder, — we call, killing, — is a fact
 Confessed, defended, made a boast of: good!
 To think the Fisc claimed use of torture here,
 And got thereby avowal plump and plain
 That gives me just the chance I wanted, — scope
 Not for brute-force but ingenuity,
 Explaining matters, not denying them!
 One may dispute, — as I am bound to do, 310
 And shall, — validity of process here:
 Inasmuch as a noble is exempt
 From torture which plebeians undergo
 In such a case: for law is lenient, lax,
 Remits the torture to a nobleman
 Unless suspicion be of twice the strength
 Attaches to a man born vulgarly:
 We don't card silk with comb that dresses wool.
 Moreover 't was severity undue
 In this case, even had the lord been lout. 320
 What utters, on this head, our oracle,
 Our Farinacci, my Gamaliel erst,
 In those immortal "Questions"? This I quote:
 "Of all the tools at Law's disposal, sure
 "That named *Vigiliarum* is the best —
 "That is, the worst — to whoso needs must bear:
 "Lasting, as it may do, from some seven hours
 "To ten; (beyond ten, we've no precedent;
 "Certain have touched their ten, but, bah, they died!)
 "It does so efficaciously convince, 330
 "That, — speaking by much observation here, —
 "Out of each hundred cases, by my count,
 "Never I knew of patients beyond four
 "Withstand its taste, or less than ninety-six
 "End by succumbing: only martyrs four,
 "Of obstinate silence, guilty or no, — against
 "Ninety-six full confessors, innocent
 "Or otherwise, — so shrewd a tool have we!"
 No marvel either: in unwary hands,
 Death on the spot is no rare consequence: 340
 As indeed all but happened in this case

Hvor er vore svagheder?

For det første, som også er vor fremmeste fordel,
 vort mord, — som vi kalder drab, — er en tilstået
 kendsgerning, er forsvaret, er pralet med: godt!
 At tænke på, at statsanklageren krævede brug af tortur her
 og derved fik en fyldig og ligetil tilståelse,
 det giver mig netop den mulighed jeg ønskede, — spillerum,
 ikke til brutal magt, men opfindsomhed,
 forklare tingene, ikke nægte dem!
 Man kan bestride, — som jeg er nødt til 310
 og skal gøre, — gyldigheden af fremgangsmåden her:
 Eftersom en adelig er undtaget for
 den tortur, folket må udstå,
 er loven i et sådant tilfælde skånsom, slap,
 afstår fra at tortere en adelsmand
 med mindre mistanken er dobbelt så stor,
 som den der knyttes til en mand født af almuen;
 vi karter ikke silke med en kam, der reder uld ud.
 Yderligere var behandlingen overdrevent grusom
 i dette tilfælde, om så herren havde været en lømmel. 320
 Hvad siger vort orakel om dette hovedpunkt,
 vor Farinacci, min fordums Gamaliel,*
 i sine udødelige "Spørgsmål"? Disse citerer jeg:
 „Af alle de redskaber der er til rådighed for loven,
 er den der kaldes *Virgiliarum* den bedste —†
 det vil sige den værste — for dem som må udholde den.
 Idet den kan vare fra syv til ti timer;
 (mere end ti har vi ingen fortilfælde af;
 visse har tangeret de ti, men, bah, de døde!)
 Det overbeviser så effektivt, 330
 — jeg taler her ud fra mange iagttagelser, —
 at ud af hver hundrede sager, efter min optælling,
 har jeg aldrig oplevet, at mere end fire patienter
 har udholdt dens smag, eller at mindre end seksoghalvfems
 endte med at bukke under. Kun fire martyrer
 bevarede en hårdnakket tavshed, skyldige eller ikke, — mod
 seksoghalvfems der tilstod fuldt og helt, uskyldige
 eller andet, — så skarpt et redskab har vi!”
 Det kan således ikke undre, at i uforsigtige hænder
 da er død på stedet ikke nogen sjælden følge, 340
 som sandelig næsten skete i denne sag

* Gamaliel: en person fra bibelen Ap. G. 22, 3 og 5, 34-39.

† *Virgilarum*: våge-tortur: ofret anbringes på en bæk med en forhøjning i midten, med løftede ben. Armene er bundet på ryggen og forbundet med et hejseværk, se tillægget: Personer m .m.

To one of ourselves, our young tough peasant-friend
 The accomplice called Baldeschi: they were rough,
 Dosed him with torture as you drench a horse,
 Not modify your treatment to a man:
 So, two successive days he fainted dead,
 And only on the third essay, gave up,
 Confessed like flesh and blood. We could reclaim, —
 Blockhead Bottini giving cause enough!
 But no, — we'll take it as spontaneously 350
 Confessed: we'll have the murder beyond doubt.
 Ah, fortunate (the poet's word reversed)
 Inasmuch as we know our happiness!
 Had the antagonist left dubiety,
 Here were we proving murder a mere myth,
 And Guido innocent, ignorant, absent, — ay,
 Absent! He was—why, where should Christian be? —
 Engaged in visiting his proper church,
 The duty of us all at Christmas-time,
 When Caponsacchi, the seducer, stung 360
 To madness by his relegation, cast
 About him and contrived a remedy
 In murder: since opprobrium broke afresh,
 By birth o' the babe, on him the imputed sire,
 He it was quietly sought to smother up
 His shame and theirs together, — killed the three,
 And fled — (go seek him where you please to search) —
 Just at the time when Guido, touched by grace,
 Devotions ended, hastened to the spot,
 Meaning to pardon his convicted wife, 370
 "Neither do I condemn thee, go in peace!" —
 And thus arrived i' the nick of time to catch
 The charge o' the killing, though great-heartedly
 He came but to forgive and bring to life.
 Doubt ye the force of Christmas on the soul?
 "Is thine eye evil because mine is good?"

So, doubtless, had I needed argue here
 But for the full confession round and sound!
 Thus might you wrong some kingly alchemist, —
 Whose concern should not be with showing brass 380
 Transmuted into gold, but triumphing,
 Rather, about his gold changed out of brass,
 Not vulgarly to the mere sight and touch,

for en af vore, vor unge hårdføre bondeven,
 den medskyldige, der hedder Baldeschi. De var brutale,
 doserede ham med tortur, som man giver en hest medicin,
 modificerede ikke blandingen, så den passede til et menneske.
 Så på to hinanden følgende dage besvimede han og var som død,
 og først ved det tredje forsøg gav han op,
 tilstod som kød og blod. Vi kunne protestere, —
 dumrianen Bottini giver grund nok!
 Men nej, — vi vil godtage det, som en spontan 350
 tilståelse. Vi vil have, at mordet er hinsides enhver tvivl.
 Åh, vi er lykkelige (for at vende digterens ord om)
 fordi vi kender vor lykke!*
 Havde modstanderen efterladt tvivl,
 havde vi måtte bevise, at mordet var en ren myte,
 og Guido var uskyldig, uvidende, fraværende, — ja,
 fraværende! Han var — jamen, hvor burde en kristen opholde sig? —
 optaget af et besøg i sin sognekirke,
 vores alles pligt ved juletid,
 da Caponsacchi, forføreren, stukket 360
 til galskab af sin forvisning, ledte
 efter og udtænkte et mord som middel,
 eftersom vanære på ny, ved barnets fødsel,
 brød ind på ham, den påduttede far.
 Han, idet han stille søgte at tildække
 sin og deres skam samtidig, — dræbte de tre
 og flygtede — (gå og søg ham, hvor du lyster) —
 netop på det tidspunkt hvor Guido, berørt af nåden,
 med andagten til ende, styrtede afsted til stedet,
 i den hensigt at tilgive sin dømte hustru: 370
 „Jeg fordømmer dig heller ikke, gå i fred!”
 Og ankom således i rette tid til at fange
 den anklagede for drabene, skønt han storhjetet
 kun kom for at tilgive og bringe til live.
 Tvivler I på julens magt til at påvirke sjælen?
 „Er dine øjne onde, fordi mine er gode?”

 Sådan havde jeg utvivlsomt måtte argumentere her,
 havde det ikke været for den fulde og helt lovlige tilståelse!
 Således kunne man forurette en eller anden kongelige alkymist, —
 hvis anliggende ikke skulle være at fremvise messing 380
 omformet til guld, men snarere triumfere over
 at hans guld havde udskiftet messinget,
 ikke på simpel vis til det noget man kunne se og berøre,

* Fra Vergils *Georgica* 2. 458-9: Oh alt for lykkelig ville bonden være, hvis han kendte sin lykke (Cook).

But in the idea, the spiritual display,
 The apparition buoyed by winged words
 Hovering above its birth-place in the brain,—
 Thus would you wrong this excellent personage
 Forced, by the gross need, to gird apron round,
 Plant forge, light fire, ply bellows, — in a word,
 Demonstrate: when a faulty pipkin's crack 390
 May disconcert you his presumptive truth!
 Here were I hanging to the testimony
 Of one of these poor rustics — four, ye gods!
 Whom the first taste of friend the Fiscal's cord
 May drive into undoing my whole speech,
 Undoing, on his birthday, — what is worse, —
 My son and heir!

I wonder, all the same,
 Not so much at those peasants' lack of heart;
 But — Guido Franceschini, nobleman,
 Bear pain no better! Everybody knows 400
 It used once, when my father was a boy,
 To form a proper, nay, important point
 I' the education of our well-born youth,
 That they took torture handsomely at need,
 Without confessing in this clownish guise.
 Each noble had his rack for private use,
 And would, for the diversion of a guest,
 Bid it be set up in the yard of arms,
 And take thereon his hour of exercise, —
 Command the varletry stretch, strain their best, 410
 While friends looked on, admired my lord could smile
 'Mid tugging which had caused an ox to roar.
 Men are no longer men!

— And advocates
 No longer Farinacci, let us add,
 If I one more time fly from point proposed!
 So, *Vindicatio*, — here begins the speech! —
Honoris causa; thus we make our stand:
 Honour in us had injury, we prove.
 Or if we fail to prove such injury
 More than misprision of the fact, — what then? 420

men i ideen, i den spirituelle udfoldelse,
 tilsynekomsten afmærket med vingede ord,
 svævende over dens fødested i hjernen, —
 således ville man forurette denne fortrinlige person,
 der var tvunget af den hårde nød til at spænde forklæde om sig
 bygge en esse, tænde ild, bruge blæsebælg, — kort sagt
 demonstrere, at når en lille fejlbehæftet lerpotte revner, 390
 så kan den tilintetgøre sin formodentlige sandhed for dig!
 Her ville jeg være afhængig af vidneudsagnet
 fra en af disse arme landboere — fire, I guder!
 som den første smag af vor ven statsadvokatens strikke
 kan tvinge til at ødelægge hele min tale,*
 ødelægge den, — hvad der er værre, — på min søn og
 arvings fødselsdag!

Jeg undrer mig alligevel,
 ikke så meget over disse bondekarles mangel på mod;
 men — at Guido Franceschini, en adelsmand,
 ikke udholder smerte bedre! Alle ved, 400
 at det dengang min far var dreng,
 for at komme med en passende, ja, vigtig pointe,
 var almindeligt i uddannelsen af vore unge af god herkomst,
 at de i en nødsituation hæderligt udholdt tortur
 og ikke tilstod på denne bondevis.
 Hver adelsmand havde sin egen pinebænk til privat brug
 og ville, som adspredelse for en gæst,
 bede om at få den sat op i eksercergården
 og øver sig på den en stund, —
 befaler tjeneren at strække, stramme deres bedste, 410
 medens vennerne så på og beundrede, at min far kunne smile
 midt i trækket, der ville have fået en okse til at brøle.
 Mænd er ikke længere mænd!

— Og advokater
 er ikke længere Farinacci, lad os føje det til,
 hvis jeg endnu engang flygter fra den foreliggende sag!
 Så *Vindicatio*, — her begynder talen!
Honoris Causa; dette standpunkt indtager vi.†
 Vi beviser at æren i os er blevet krænket.
 Eller hvis vi mislykkes i at bevise, at en sådan krænkelse
 er mere end en misfortolkning af kendsgerningen, — hvad da? 420

* ødelægge hele min tale: „Kontrasten er mellem det niveau Archangeli ønsker at arbejde på, som er forestillingsevne og talekunst, og det trivielle niveau af kendsgerninger og sandhed, som han mener er under hans værdighed,” (Clarendon).

† *Vindicatio honoris causa*: Handlingen er berettiget, da det var en æressag.

It is enough, authorities declare,
 If the result, the deed in question now,
 Be caused by confidence that injury
 Is veritable and no figment: since,
 What, though proved fancy afterward, seemed fact
 At the time, they argue shall excuse result.
 That which we do, persuaded of good cause
 For what we do, hold justifiable! —
 So casuists bid: man, bound to do his best,
 They would not have him leave that best undone 430
 And mean to do his worst, — though fuller light
 Show best was worst and worst would have been best.
 Act by the present light! — they ask of man.
Ultra quod hic non agitur, besides
 It is not anyway our business here,
De probatione adulterii,
 To prove what we thought crime was crime indeed,
Ad irrogandam poenam, and require
 Its punishment: such nowise do we seek:
Sed ad effectum, but 't is our concern, 440
Excusandi, here to simply find excuse,
Occisorem, for who did the killing-work,
Et ad illius defensionem, (mark
 The difference) and defend the man, just that!
Quo casu levior probatio
Exuberaret, to which end far lighter proof
 Suffices than the prior case would claim:
 It should be always harder to convict,
 In short, than to establish innocence.
 Therefore we shall demonstrate first of all 450
 That Honour is a gift of God to man
 Precious beyond compare: which natural sense
 Of human rectitude and purity, —
 Which white, man's soul is born with, — brooks no touch:
 Therefore, the sensitivest spot of all,
 Wounded by any wafture breathed from black,
 Is, — honour within honour, like the eye
 Centred i' the ball,—the honour of our wife.
 Touch us o' the pupil of our honour, then,

Det er tilstrækkeligt, erklærer autoriteterne,
 hvis resultatet, gerningen i den her omtalte sag,
 er forårsaget i tillid til at krænkelsen
 er sand og ikke et hjernefoster. Da det,
 der bagefter viste sig at være indbildning, syntes et faktum
 på tidspunktet, mener de, det skal undskylde resultatet.
 Holder det vi gør forsvarligt, overbevist af
 gode grunde til det vi gør! — Således befaler
 kasuisterne, at de ikke vil ha' at mennesket, der er forpligtet til,*
 at gøre sit bedste, lader det bedste være ugjort 430
 og i stedet gør sit værste, — skønt stærkere lys viser, at det
 bedste var det værste, og det værste ville have været det bedste.
 Handl ved det nuværende lys! — beder de mennesket om.
Ultra quod hic non agitur, for øvrigt†
 er det på ingen måde vor opgave her
De probatione adulterii, at bevise, at hvad
 vi troede var en forbrydelse, virkelig var en forbrydelse,
Ad irrogandam poenam, og kræver
 sin straf, dette søger vi ingenlunde,
Sed ad effectum, men det er vort anliggende, 440
Excusandi, her simpelthen at finde undskyldning
Occisorem, for den, der udførte drabsarbejdet,
Et ad illius defensionem, (læg mærke
 til forskellen) og forsvare manden, blot det!
Quo casu levior probatio
Exuberaret, til hvilket formål langt lettere bevis
 er tilstrækkeligt, end det tidligere sagforhold ville kræve.‡
 Det burde kort sagt altid være sværere,
 at dømme skyldig, end at godtgøre uskyld.
 Derfor skal vi først og fremmest vise 450
 at Ære er en gave fra gud til mennesket,
 kostelig uden sammenligning: hvis naturlige betydning
 af menneskelig retskaffenhed og renhed, —
 hvis hvidhed, som menneskets sjæl er født med, — ikke tåler berøring
 og derfor er det følsomste sted af alle,
 der bliver såret af enhver luftning, der blæser fra det sorte,
 — æren inde i æren, ligesom øjet
 centreret midt i øjeæblet, — er vor hustrus ære.
 Men bliver vor æres pupil så berørt, ikke

---

* kasuist: moralfilosof.

† *Ultra ... exuberaret*: 'På den anden side handler det ikke her om et bevis for ægteskabsbrud og at idømme straf, men at undskylde drabsmanden og forsvare ham, hvortil selv et lettere bevis ville være tilstrækkeligt.'

‡ tidligere sagforhold: hvor han skulle bevise Guidos uskyld, skønt Guido har tilstået forbrydelsen (Ohio).

Not actually, — since so you slay outright, — 460
 But by a gesture simulating touch,
 Presumable mere menace of such taint, —
 This were our warrant for eruptive ire
 "To whose dominion I impose no end."

(Virgil, now, should not be too difficult
 To Cinoncino, — say, the early books.
 Pen, truce to further gambols! *Poscimur!*)

Nor can revenge of injury done here
 To the honour proved the life and soul of us,
 Be too excessive, too extravagant: 470
 Such wrong seeks and must have complete revenge.
 Show we this, first, on the mere natural ground:

Begin at the beginning, and proceed
 Incontrovertibly. Theodoric,
 In an apt sentence Cassiodorus cites,
 Propounds for basis of all household law —
 I hardly recollect it, but it ends,
 "Bird mates with bird, beast genders with his like,
 "And brooks no interference." Bird and beast?
 The very insects . . . if they wive or no, 480

How dare I say when Aristotle doubts?
 But the presumption is they likewise wive,
 At least the nobler sorts; for take the bee
 As instance, — copying King Solomon, —
 Why that displeasure of the bee to aught
 Which savours of incontinency, makes
 The unchaste a very horror to the hive?
 Whence comes it bees obtain their epithet
 Of *castæ apes*, notably "the chaste"?

Because, ingeniously saith Scaliger, 490
 (The young sage, — see his book of Table-talk)
 "Such is their hatred of immodest act,
 "They fall upon the offender, sting to death."

I mind a passage much confirmative
 I' the Idyllist (though I read him Latinized)
 "Why" asks a shepherd, "is this bank unfit
 "For celebration of our vernal loves?"
 "Oh swain," returns the instructed shepherdess,
 "Bees swarm here, and would quick resent our warmth!"
 Only cold-blooded fish lack instinct here, 500

i virkeligheden, — thi da må man dræbe omgående, — 460
 men af en bevægelse, der efterligner berøring,
 formodentlig blot en trussel om en sådan besmittelse, —
 da ville dette være vor fuldmagt til frembrydende vrede,
 'til hvis herredømme jeg ikke sætter nogen grænse'.^{*}

(Vergil burde ikke være for svær nu
 for Cinoncino, — lad os sige, de tidlige bøger.
 Min pen, hvil med flere glædeshop! *Arbejdet kalder!*)

Hævn af krænkelse begået mod æren,
 som vi har bevist er liv og sjæl for os, kan heller 470
 ikke her være for overdreven og overordentlig.
 En sådan forurettelse søger og må have fuldstændig hævn.
 Dette viser vi på et rent naturligt grundlag,
 begynder ved begyndelsen og fortsætter
 uimodsigeligt. Theoderik, der i en
 træffende sætning citerer Cassiodor,
 foreslår som basis for alle husstandslove —
 jeg kan næppe huske den, men den slutter:
 „Fugle parrer sig med fugle, dyr avler med deres lige
 og tåler ingen indblanding.” Fugle og dyr, 480
 selv insekter . . . om de gifter sig eller ikke,
 hvordan skal jeg kunne sige det, når Aristoteles er i tvivl?
 Men antagelsen er, at de ligeledes gifter sig,
 i det mindste de ædlere arter; for se på bierne
 for eksempel, — idet vi efterligner kong Salomon, —
 hvorfor dette mishag som bien har for noget,
 der smager af tøjlesløshed, gør
 den ukyske til selve bistadens rædsel?
 Hvorfra har bierne fået dette tilnavn
 af *de kyske bier*, det underlige 'de kyske',
 fordi, siger Scaliger skarpsindigt[†] 490
 (den unge vismand, — se hans bog 'Bordsamtaler'):
 „Så stort er deres had til usømmelige handlinger,
 at de overfalder forbryderen, stikker ham til døde.”
 Jeg husker en yderst bekræftende passage hos
 hyrdedigteren (jeg læste ham dog i latinsk oversættelse):
 „Hvorfor”, spørger hyrden, „er denne bred upassende
 til at fejre vor forårskærlighed?
 „Oh ungersvend,” svarer den belærte hyrdinde,
 „bier sværmer her og ville hurtigt fortørnes over vor varme!”
 Kun koldblodede fisk mangler instinkt her, 500

^{*} Et citat fra Vergils *Æneiden* 1, 278-79.

[†] Joseph Justus Scaliger (1540-1609), italiener og en af den tids mest lærde videnskabsmænd.

Nor gain nor guard connubiality:
 But beasts, quadrupedal, mammiferous,
 Do credit to their beasthood: witness him
 That Ælian cites, the noble elephant,
 (Or if not Ælian, somebody as sage)
 Who seeing, much offence beneath his nose,
 His master's friend exceed in courtesy
 The due allowance to his master's wife,
 Taught them good manners and killed both at once,
 Making his master and the world admire. 510
 Indubitably, then, that master's self,
 Favoured by circumstance, had done the same
 Or else stood clear rebuked by his own beast.
Adeo, ut qui honorem spernit, thus,
 Who values his own honour not a straw, —
Et non recuperare curat, nor
 Labours by might and main to salve its wound,
Se ulciscendo, by revenging him,
Nil differat a belluis, is a brute,
Quinimo irrationabilior 520
Ipsismet belluis, nay, contrariwise,
 Much more irrational than brutes themselves,
 Should be considered, *reputetur*! How?
 If a poor animal feel honour smart,
 Taught by blind instinct nature plants in him,
 Shall man, — confessed creation's master-stroke,
 Nay, intellectual glory, nay, a god,
 Nay, of the nature of my Judges here, —
 Shall man prove the insensible, the block,
 The blot o' the earth he crawls on to disgrace? 530
 (Come, that's both solid and poetic!) Man
 Derogate, live for the low tastes alone,
 Mean creeping cares about the animal life?
Absit such homage to vile flesh and blood!

(May Gigia have remembered, nothing stings
 Fried liver out of its monotony
 Of richness, like a root of fennel, chopped
 Fine with the parsley: parsley-sprigs, I said —
 Was there need I should say "and fennel too"?

540

de hverken opnår eller bevogter ægteskabelighed.
 Men dyr, firbenede, pattedyr
 viser deres art ære. Dette bevidner,
 som Ælian citerer, den ædle elefant
 (hvis ikke Ælian så en ligeså vis)*
 som da den, højst forargeligt lige for næsen af sig,
 ser sin herres ven overskride det tilladelige
 i artighed over for sin herres kone,
 lærte dem gode manerer og straks dræbte dem begge,
 hvorved han vandt sin herre og verdens beundring. 510
 Denne herre havde utvivlsomt selv, begunstiget
 af tilfældet, gjort det samme eller
 også stået klart i rettesat af sit eget dyr.
Adeo, ut qui honorem spernit, således† ,
 at den, der ikke bryder sig et hak om sin ære,—
Et non recuperare curat, og ikke
 af al magt arbejder på at helbrede såret,
Se ulciscendo, ved at hævne sig,
Nil differat a belluis, er et dyr,
Quinimo irrationabilior 520
Ipsismet belluis, ja, modsætningsvis,
 bør betragtes som langt mere ufornuftig
 end dyrene selv, *reputetur!* Hvordan?
 Hvis et stakkels dyr føler æren svie,
 belært af et blindt instinkt naturen har plantet i det,
 skal mennesket, — tilstået skabelsens mesterstrøg,
 ja, åndelig storhed, ja, en gud,
 ja, af samme natur som mine dommere her, —
 skal mennesket så vise sig at være den ufølsomme, dosmeren,
 skampletten på den jord, han kravler på for at vanære? 530
 (Hør, det er både solidt og poetisk!) Mennesket
 nedsænket til alene at leve for de simple nydelser,
 lave krybende bekymringer for det animalske liv?
Bort med en sådan hyldest til nederdrægtigt kød og blod!

(Blot nu Gigia har husket, at intet stimulerer
 stegt levers ensformige kraft og fylde,
 som en fennikelrod,
 hakket fint med persille. Persillekviste, sagde jeg —
 var der behov for, at jeg skulle sige „også fennikel”?)

* Aelian: Claudius Aelianus, græsk forfatter ca. 200 e.Kr., skrev bøger om dyrenes natur.

† *Adeo ... reputetur*: 'så meget at dette, at den der foragter æren og ikke sørger for at genvinde den ved at hævne sig, ikke adskiller sig fra dyrene, ja snarere bør betragtes som ufornuftigere end dyrene selv.'

But no, she cannot have been so obtuse!
To our argument! The fennel will be chopped.)

From beast to man next mount we — ay, but, mind,
Still mere man, not yet Christian, — that, in time!
Not too fast, mark you! 'T is on Heathen grounds
We next defend our act: then, fairly urge —
If this were done of old, in a green tree,
Allowed in the Spring rawness of our kind,
What may be licensed in the Autumn dry
And ripe, the latter harvest-tide of man?
If, with his poor and primitive half-lights, 550
The Pagan, whom our devils served for gods,
Could stigmatise the breach of marriage-vow
As that which blood, blood only might efface, —
Absolve the husband, outraged, whose revenge
Anticipated law, plied sword himself, —
How with the Christian in full blaze of noon?
Shall not he rather double penalty,
Multiply vengeance, than, degenerate,
Let privilege be minished, droop, decay?
Therefore set forth at large the ancient law! 560
Superabundant the examples be
To pick and choose from. The Athenian Code,
Solon's, the name is serviceable, — then,
The Laws of the Twelve Tables, that fifteenth, —
"Romulus" likewise rolls out round and large
The Julian; the Cornelian; Gracchus' Law:
So old a chime, the bells ring of themselves!
Spreti can set that going if he please,
I point you, for my part, the belfry plain,
Intent to rise from dusk, *diluculum*, 570
Into the Christian day shall broaden next.

First, the fit compliment to His Holiness
Happily reigning: then sustain the point —
All that was long ago declared as law
By the natural revelation, stands confirmed
By Apostle and Evangelist and Saint, —
To-wit — that Honour is man's supreme good.
Why should I baulk Saint Jerome of his phrase?

Nej, hun kan ikke have været så tykhovedet! 540
Tilbage til vor bevisførelse! Fenniklen bliver hakket.)

Vi stiger op fra dyr til menneske — ja, men, bemærk,
stadigvæk blot et menneske, endnu ikke en kristen, — det til sin tid!
Ikke for hurtig, giv agt på det! Det er dernæst på hedningegrund
vi forsvarer vor handling. Så, retfærdigvis sagt —
hvis dette blev gjort i gamle dage med grønne træer,
tilladt i vor arts rå forår, hvad kan
da ikke tillades i det tørre og modne efterår,
menneskets senere høsttid?
Hvis, med hans fattige og primitive halvlivs, 550
hedningen, hos hvem djævle tjener som guder,
kunne brændemærke bruddet på ægteskabsløftet,
som det blod og kun blod kunne udviske, —
frikende ægtemanden, groft forhånt, hvis hævn
foregreb loven, anvendte sværdet selv, —
hvorledes da med den kristne i middagens fulde glans?
Burde han ikke snarere fordoble straffen,
hævne mangefold, end, degenereret,
lade privilegiet formindskes, blive kraftløst, rådne bort?
Derfor lad den gamle lov få almen gyldighed! 560
Eksempler man kan tage og vælge imellem,
findes til overflod. Den athenske lovsamling,
Solons, navnet er brugbart, — dernæst
de Tolv Tavlrs love, hin femtende, —
‘Romulus’, ruller ligeledes ud rund og stor,
de julianske, de cornelianske, Gracchus’ lov:
så gammel en kimen, klokkerne ringer af sig selv!
Spreti kan sætte det i gang, hvis han har lyst,
jeg for min del vil udpege det simple klokketårn for jer,
hvis hensigt det er at rejse sig fra morgendæmringen, *daggryet*, 570
for dernæst at brede sig til den kristen dag.

Først det behørigt kompliment til Hans Hellighed
der lykkeligvis regerer. Så støtte det synspunkt —
at alt dette for længe siden blev erklæret for lov
ved den naturlige åbenbaring, står bekræftet
af apostle og evangelist og helgen, —
nemlig — at Æren er mandens øverste Gud. Hvorfor
skulle jeg tøve med at benytte Skt. Hieronymus’ formulering?

---

* De Tolv Tavlrs love: den tidligste lovsamling hos romerne 451 f.Kr. Den femtende lov under Romulus forkyndte at: „En mand og hans slægtningen må, hvis de ønsker det, dræbe en hustru, der er dømt for ægteskabsbrud.” ‘—cornelianske: L. C. Sullas love. ‘Gracchus’ et navn fra en afhandling, ikke Gracchusbrødrene.

Ubi honor non est, where no honour is,
Ibi contemptus est; and where contempt, 580
Ibi injuria frequens; and where that,
 The frequent injury, *ibi et indignatio*;
 And where the indignation, *ibi quies*
Nulla: and where there is no quietude
 Why, *ibi*, there, the mind is often cast
 Down from the heights where it proposed to dwell,
Mens a proposito soepe dejicitur.
 And naturally the mind is so cast down,
 Since harder't is, *quum difficilior sit*,
Iram cohibere, to coerce one's wrath, 590
Quam miracula facere, than work miracles, —
 So Gregory smiles in his First Dialogue.
 Whence we infer, the ingenuous soul, the man
 Who makes esteem of honour and repute,
 Whenever honour and repute are touched,
 Arrives at term of fury and despair,
 Loses all guidance from the reason-check:
 As in delirium or a frenzy-fit,
 Nor fury nor despair he satiates, — no,
 Not even if he attain the impossible, 600
 O'erturn the hinges of the universe
 To annihilate — not whoso caused the smart
 Solely, the author simply of his pain,
 But the place, the memory, *vituperii*,
 O' the shame and scorn: *quia*, — says Solomon,
 (The Holy Spirit speaking by his mouth
 In Proverbs, the sixth chapter near the end)
 — Because, the zeal and fury of a man,
Zelus et furor viri, will not spare,
Non parcat, in the day of his revenge, 610
In die vindictæ, nor will acquiesce,
Nec acquiescet, through a person's prayers,
Cujusdam precibus, — *nec suscipiet*,
 Nor yet take, *pro redemptione*, for
 Redemption, *dona plurium*, gifts of friends,
 Mere money-payment to compound for ache.

Ubi honor non est, hvor der ikke er nogen ære*
Ibi contemptus est; og hvor foragt, 580
Ibi injuria frequens; og hvor
den hyppige krænkelse, *ibi et indignatio*;
og hvor forargelsen, *ibi quies*
Nulla: og hvor der ingen hvile er
ja, *ibi*, der er sindet ofte nedslået,
kastet ned fra de højder, hvor det agtede at dvæle,
Mens a proposito soepe dejicitur.
Og naturligvis er sindet således nedslået,
thi det er sværere, *quum difficilius sit*,
Iram cohibere, at betvinge sin vrede 590
Quam miracula facere, end at gøre mirakler,—
Således smiler Gregor i sin første dialog.[†]
Hvorfra vi slutter, at den ædle sjæl, manden
som højagter ære og omdømme,
hvor end ære og omdømme er berørt,
kommer i raseriets og fortvivlelsens vold,
mister al vejledning fra fornuftens irettesættelse.
Ligesom i delirium og et anfald af vanvid
mætter han hverken raseri eller fortvivlelse, — nej,
ikke engang hvis han opnår det umulige, 600
omstyrter verdenshjørnerne
for at tilintetgøre — ikke kun den, som var årsag til svien,
kort sagt ophavsmanden til hans smerte,
men stedet for og erindringen om, *vituperii*,[‡]
skammen og hånen: *fordi*, — siger Salomon,
(Helligånden taler gennem hans mund
i Ordsprogenes Bog, sjette kapitel nær slutningen)
— fordi mandens iver og raseri,
Zelus et furor viri, ikke vil skåne[§]
Non parcat, på dagen han hævner, 610
In die vindictæ, heller ikke slå sig til tåls,
Nec acquiescet, med en persons bønner,
Cujusdam precibus,—nec suscipiet,
eller modtage, *pro redemptione*, som
løskøbelse, *dona plurium*, gaver fra venner,
simpel pengebetaling som kompensation for smerte.

* Skt. Hieronimus (c. 304-420), kirkefader. Han oversatte bibelen til latin, den såkaldte Vulgata. — *Ubi honor ... facere*: Hvor der ikke er nogen ære, der er foragt, der er hyppige krænkelse, der er også forargelse, der er ingen hvile, der er forstanden ofte fordrevet fra sit forehavende. — thi det er sværere at betvinge sin vrede end at gøre mirakler.

[†] Gregor den Store (c.540-604), pave 590-604.

[‡] *vituperii* fra *vituperium*: krænkelse, skam, tort.

[§] *Zelus ... plurium*: fra *Ordsprogenes Bog* 6, 34-5: Thi skinsyge vækker mandens vrede, han skåner ikke på hævnens dag; ingen bøde tager han god; store tilbud rører ham ikke.

Who recognizes not my client's case?
 Whereto, as strangely consentaneous here,
 Adduce Saint Bernard in the Epistle writ
 To Robertulus, his nephew: "Too much grief, 620
"Dolor quippe nimius non deliberat,
"Does not excogitate propriety,
"Non verecundatur, nor knows shame at all,
"Non consulit rationem, nor consults
"Reason, non dignitatis metuit
"Damnum, nor dreads the loss of dignity;
"Modum et ordinem, order and the mode,
"Ignorat, it ignores:" why, trait for trait,
 Was ever portrait limned so like the life?
 (By Cavalier Maratta, shall I say? 630
 I hear he's first in reputation now.)
 Yes, that of Samson in the Sacred Text
 That's not so much the portrait as the man!
 Samson in Gaza was the antetype
 Of Guido at Rome: observe the Nazarite!
 Blinded he was, — an easy thing to bear:
 Intrepidly he took imprisonment,
 Gyves, stripes and daily labour at the mill:
 But when he found himself, i' the public place,
 Destined to make the common people sport, 640
 Disdain burned up with such an impetus
 I' the breast of him that, all the man one fire,
Moriatur, roared he, let my soul's self die,
Anima mea, with the Philistines!
 So, pulled down pillar, roof, and death and all,
Multosque plures interfecit, ay,
 And many more he killed thus, *moriens,*
 Dying, *quam vivus,* than in his whole life,
Occiderat, he ever killed before.
 Are these things writ for no example, Sirs? 650
 One instance more, and let me see who doubts!
 Our Lord Himself, made all of mansuetude,
 Sealing the sum of sufferance up, received
 Opprobrium, contumely and buffeting

Hvem genkender ikke min klients tilfælde?
 Hvortil, som ejendommeligt nok passer her,
 Skt. Bernard i Epistlen skrevet til sin nevø*
 Robertulus, anfører: „For megen sorg, 620'
Dolor quippe nimius non deliberat,†
 tager ikke hensyn til det passende,
Non verecundatur, og kender overhovedet ikke skam
Non consulit rationem, rådfører sig
 ikke med fornuften, *non dignitatis metuit*
Damnum, frygter heller ikke tabet af værdighed; —
Modum et ordinem, rang og sædvane,
Ignorat, ignorerer den." Jamen træk for træk,
 var et portræt nogensinde malet så lig livet?
 (Skal jeg sige af kavalier Maratta?‡ 630
 Jeg hører, at han nu er fremmest i ry.)
 Ja, det af Samson i den hellige tekst§
 det er ikke så meget portrættet som manden selv!
 Samson i Gaza var forløberen
 for Guido i Rom. Betagt denne nasiræer!**
 Han var blindet, — en let ting at udholde —
 uforfærdet tålte han fængsling,
 fodlænker, slag og det daglige arbejde i møllen,
 men da han fandt sig selv på byens torv,
 bestemt til at til være til latter for almindelige mennesker, 640
 flammede foragt op med en sådan kraft
 i han bryst, at han, hele manden i brand,
Moriatur, råbte: lad min sjæl selv dø
Anima mea, med filistrene!
 Rev så søjler, tag og død og alt ned,
Multosque plures interfecit, ja,
 og mange flere dræbte han således, *morians*,
 mens han døde, *quam vivus*, end han i hele sit liv,
Occiderat, nogensinde havde dræbt før.
 Er denne fortælling ikke tænkt som eksempel, herrer? 650
 Et tilfælde mere og lad mig se, hvem der tvivler!
 Herren selv gjorde alt af mildhed,
 opgjorde summen af alle lidelser, modtog
 ukvemsord, fornærmelser og stød

* Skt. Bernard af Clairvaux (1051-1153), fransk munk og præst.

† *Dolor ... ignorat*: 'en for stor sorg betænker sig naturligvis ikke ...' Brownings oversættelse følger lige efter latinen her.

‡ Carlo Maratta (1625-1713), italiensk maler. Berømt portrætmaler, jf. bog 3, 58-9.

§ Ll. 632-49: *Dommerbogen* 16, 21-30. — *Moriatur ... occiderat*: 'Lad min sjæl dø, og han dræbte mange flere, mens han døde end han dræbte i live.'

** nasiræeren: kaldtes hos israelitterne den, der efter jødiske forskrifter levede et rent og helligt liv.

Without complaint: but when He found Himself
 Touched in His honour never so little for once,
 Then outbroke indignation pent before —
"Honorem meum nemini dabo!" "No,
 "My honour I to nobody will give!"
 And certainly the example so hath wrought, 660
 That whosoever, at the proper worth,
 Apprises worldly honour and repute,
 Esteems it nobler to die honoured man
 Beneath Mannaia, than live centuries
 Disgraced in the eye o' the world. We find Saint Paul
 No recreant to this faith delivered once:
 "Far worthier were it that I died," cries he,
Expedit mihi magis mori, "than
 "That anyone should make my glory void,"
Quam ut gloriam meam quis evacuet! 670
 See, *ad Corinthienses*: whereupon
 Saint Ambrose makes a comment with much fruit,
 Doubtless my Judges long since laid to heart,
 So I desist from bringing forward here.
 (I can't quite recollect it.)

Have I proved
Satis superque, both enough and to spare,
 That Revelation old and new admits
 The natural man may effervesce in ire,
 O'erflood earth, o'erfroth heaven with foamy rage,
 At the first puncture to his self-respect? 680
 Then, Sirs, this Christian dogma, this law-bud
 Full-blown now, soon to bask the absolute flower
 Of Papal doctrine in our blaze of day, —
 Bethink you, shall we miss one promise-streak,
 One doubtful birth of dawn crepuscular,
 One dew-drop comfort to humanity,
 Now that the chalice teems with noonday wine?
 Yea, argue Molinists who bar revenge —
 Referring just to what makes out our case!
 Under old dispensation, argue they, 690
 The doom of the adulterous wife was death,
 Stoning by Moses' law. "Nay, stone her not,
 "Put her away!" next legislates our Lord;
 And last of all, "Nor yet divorce a wife!"

uden klage, men da Han følte, at Hans
 ære blev rørt aldrig så lidt,
 så brød den før indespærrede forargelse ud — :
 „*Honorem meum nemini dabo!*” „Nej,
 min ære giver jeg til ingen!”

Og sandelig eksemplet har i den grad virket, 660
 at hvem der end underrettes om den rette
 værdi af verdslig ære og anseelse,

skønner det ædlere at dø som en æret mand
 under guillotinen, end leve århundreder
 vanæret i verdens øjne. Vi opdager, at Skt. Paul,
 ingen kryster til denne tro, engang udbrød:

„Langt bedre ville det være at jeg døde,”
Expedit mihi magis mori, „end”^{*}
 at nogen skulle gøre min hæder til intet,”
Quam ut gloriam meam quis evacuet! 670

se til Korinterne, hvorom Skt. Ambrosius
 kommer med en meget udbytterig kommentar, som mine
 dommere utvivlsomt for længe siden har taget til hjertet,
 så jeg afholder mig fra at fremkomme med den her.
 (Jeg kan ikke rigtig huske den.)

Har jeg bevist,

Satis superque, både nok og mere end nok,
 at den gamle Åbenbaring og den nye indrømmer,
 at mennesket fra naturens hånd kan bruse op af vrede,
 oversvømme jorden, overdække himlen med frådende raseri
 ved den mindste rift i hans selvrespekt? 680

Altså, herrer, hvad angår dette kristne dogme, denne lovknop
 fuldt blomstrende nu for snart at sole sig i vor blusende dag,
 som blomsten af pavelige læresætninger, —

betænk jer, skal vi savne en eneste lovet stribe,
 en eneste tvivlsom fødsel af morgengryet,
 en eneste dugdråbe velfærd for menneskeheden,
 nu da kalken er fuld af middagsvin?

Ja, hævder molinisten, som udelukker hævn —
 idet de netop refererer til det, vor sag drejer sig om!
 Under den gamle myndighed, hævder de, 690
 var straffen for en utro hustru døden,
 stening ifølge Moseloven. „Nej, sten hende ikke,
 send hende bort!” lovgiver vor Herre dernæst;
 og til sidst bestemmer Kirken: „Skil jer ikke fra

---

^{*} *Expedit ... evacuet*: er oversat i teksten 'Langt ... intet'. — hæder (*gloria*): Den hæder eller ros der tilkommer ham, fordi han har forkyndt evangelierne. — *Første brev til Korinterne* 9, 15. — Skt. Ambrosius fra Milano (ca. 340-397), biskop og kirkeleder.

Ordains the Church, "she typifies ourself,
 The Bride no fault shall cause to fall from Christ."
 Then, as no jot nor tittle of the Law
 Has passed away — which who presumes to doubt?
 As not one word of Christ is rendered vain —
 Which, could it be though heaven and earth should pass? 700
 — Where do I find my proper punishment
 For my adulterous wife, I humbly ask
 Of my infallible Pope, — who now remits
 Even the divorce allowed by Christ in lieu
 Of lapidation Moses licensed me?
 The Gospel checks the Law which throws the stone,
 The Church tears the divorce-bill Gospel grants:
 Shall wives sin and enjoy impunity?
 What profits me the fulness of the days,
 The final dispensation, I demand, 710
 Unless Law, Gospel and the Church subjoin
 "But who hath barred thee primitive revenge,
 "Which, like fire damped and dammed up, burns more fierce?
 "Use thou thy natural privilege of man,
 "Else wert thou found like those old ingrate Jews,
 "Despite the manna-banquet on the board,
 "A-longing after melons, cucumbers,
 "And such like trash of Egypt left behind!"

(There was one melon had improved our soup:
 But did not Cinoncino need the rind 720
 To make a boat with? So I seem to think.)

Law, Gospel and the Church — from these we leap
 To the very last revealment, easy rule
 Befitting the well-born and thorough-bred
 O' the happy day we live in, not the dark
 O' the early rude and acorn-eating race.
 "Behold," quoth James, "we bridle in a horse
 "And turn his body as we would thereby!"
 Yea, but we change the bit to suit the growth,
 And rasp our colt's jaw with a rugged spike 730
 We hasten to remit our managed steed
 Who wheels round at persuasion of a touch.
 Civilization bows to decency,
 The acknowledged use and wont: 't is manners, — mild

en hustru! Hun er som os selv, ingen
 af brudens fejl skal være årsag til, at hun mister Kristus.”
 Så da end ikke en tøddel af loven
 er forsvundet — er der nogen, der betvivler det?
 siden ikke et eneste ord af Kristus er givet forgæves —
 og hvilket kunne det være, om så himmel og jord skulle forgå? 700
 — hvor finder jeg min passende straf
 til min utro hustru, spørger jeg ydmygt
 min ufejlbarlige pave, — der nu tilgiver
 endog skilsmisse, som Kristus tillod i stedet for
 stening, Moses gav mig tilladelse til?
 Evangeliet standser loven, der kaster stenen,
 Kirken river skilsmisseattesten, evangeliet bevilger, itu.
 Skal hustruen gå straffri?
 Hvad nytter dagenes fylde mig,
 den endelige eftergivelse, spørger jeg,* 710
 med mindre loven, evangeliet og Kirken vedføjer:
 „Men hvem har nægtet dig den primitiv hævn,
 der lig dæmpet og opdæmmet ild brænder mere voldsomt?
 Brug dit naturlige privilegium som mand,
 ellers er du som de gamle utaknemmelige jøder,
 der på trods af festmåltidet af manna på bordet,
 længtes efter meloner, agurker
 og den slags bras fra det forladte Ægypten!”

(En melon forbedrede engang smagen af vor suppe;
 men var det ikke fordi Cinoncino havde brug for skallen
 til at lave en båd af? Jeg mener det var sådan.) 720

Loven, evangeliet og Kirken — fra dem springer vi
 til den sidste åbenbaring, en mild styrelse er passende
 for dem af god herkomst og pletfri dannelse,
 i denne lykkelige tid vi lever i, ikke i den
 tidligere rå og agernædende races mørke.
 „Se,” siger Jakob, „vi lægger hovedtøj på en hest
 og vender og drejer dens krop, som vi ønsker det!”†
 Ja, men vi ændrer biddet, så det passer til væksten
 og irriterer vor plags kæbe med en ujævn pig, som 730
 vi hastigt glatter til vores tæmmede ganger,
 der drejer omkring, overtalt af berøringen.
 Civilisationen bøjer sig for anstændighed,
 den anerkendte skik og sædvane. Det er levevisen, —

* endelige eftergivelse: på dommens dag.

† Jf. *Jak.* 3, 2-3.

But yet imperative law, — which make the man.
 Thus do we pay the proper compliment
 To rank, and that society of Rome,
 Hath so obliged us by its interest,
 Taken our client's part instinctively,
 As unaware defending its own cause. 740
 What *dictum* doth Society lay down
 I' the case of one who hath a faithless wife?
 Wherewithal should the husband cleanse his way?
 Be patient and forgive? Oh, language fails, —
 Shrinks from depicting his turpitude!
 For if wronged husband raise not hue and cry,
Quod si maritus de adulterio non
Conquereretur, he's presumed a — foh!
Presumitur leno: so, complain he must.
 But how complain? At your tribunal, lords? 750
 Far weightier challenge suits your sense, I wot!
 You sit not to have gentlemen propose
 Questions gentility can itself discuss.
 Did not you prove that to our brother Paul?
 The Abate, *quum judicialiter*
Prosequeretur, when he tried the law,
Guidonis causam, in Count Guido's case,
Accidit ipsi, this befell himself,
Quod risum moverit et cachinnos, that
 He moved to mirth and cachinnation, all 760
 Or nearly all, *fere in omnibus*
Etiam sensatis et cordatis, men
 Strong-sensed, sound-hearted, nay, the very Court,
Ipsismet in iudicibus, I might add,
Non tamen dicam. In a cause like this,
 So multiplied were reasons *pro* and *con*,
 Delicate, intertwisted and obscure,
 That Law refused loan of a finger-tip
 To unravel, re-adjust the hopeless twine,
 Since, half-a-dozen steps outside Law's seat, 770
 There stood a foolish trifler with a tool
 A-dangle to no purpose by his side,
 Had clearly cut the embroilment in a trice.

en mild, men dog bydende lov, — som former manden.
 Således priser vi på behørig vis rang,
 og at det romerske samfund
 har forpligtet os ved dets imødekommethed,
 taget vor klients parti instinktivt,
 som om det uforvarende forsvarede sin egen sag. 740
 Hvilken *erklæring* kommer samfundet med
 i det tilfælde, hvor en mand har en utro hustru?
 Hvormed skulle ægtemanden rense sin vej?
 Ved tålmodighed og tilgivelse? Åh, sproget svigter, —
 viger tilbage fra at afmale hans fornedrelse!
 Thi hvis en forurettet ægtemand ikke råber gevalt
Quod si maritus de adulterio non*
Conqueretur, bliver han anset for — fy!†
Presumitur leno: så han må nødvendigvis klage.
 Men hvordan klage? Ved jeres domstol, de herrer? 750
 Langt tungere udfordring passer til jeres forstand, ved jeg!"
 I sidder ikke for at høre adelsmænd stille
 spørgsmål, fornemme folk selv kan diskutere.
 Beviste I ikke det over for vor bror Paul?
 Abbeden, *quum judicialiter‡*
Prosequeretur, da han forfulgte loven
Guidonis causam, I grev Guidos sag,
Accidit ipsi, skete det nemlig for ham selv,
Quod risum moverit et cachinnos, at
 han blev genstand for morskab og skoggerlatter for alle 760
 eller næsten alle, *fere in omnibus*
Etiam sensatis et cordatis, mænd, begavet
 med forstand og behjertede, ja, selv for denne ret,
Ipsismet in iudiciis, kunne jeg have tilføjet,
Non tamen dicam. I en sag som denne,
 var grundenes *for* og *imod* så mangfoldige,
 vanskelige, sammenflettede og dunkle,
 at loven nægtede lån af en fingerspids
 til at optrævre, genordne den håbløse urede,
 da der, et halvt dusin skridt uden for lovens sæde, 770
 stod en tåbelig nar med et redskab,
 der dinglede nyttesløst ved hans side, som tydeligvis
 havde hugget forviklingen over i en håndevending.

* *Quod ... leno*: 'for hvis en bedraget ægtemand ikke klager, anses han for at være alfons.'

† Archangeli siger 'fy', da han ikke vil oversætte ordet *leno*, der betyder ruffer, alfons (Clarendon).

‡ *quum ... dicam*: 'da han forfulgte Guidos sag i retten, skete der det, at han vækkede latter og skoggerlatter af næste alle vise og behjertede mænd; om også hos dommerne, skal jeg dog ikke kunne sige.'

Asserunt enim unanimiter
 Doctores, for the Doctors all assert,
 That husbands, *quod mariti*, must be held
Viles, cornuti reputantur, vile,
 Fronts branching forth a florid infamy,
Si propriis manibus, if with their own hands,
Non sumunt, they fail straight to take revenge, 780
Vindictam, but expect the deed be done
 By the Court — *expectant illam fieri*
Per iudices, qui summopere rident, which
 Gives an enormous guffaw for reply,
Et cachinnantur. For he ran away,
Deliquit enim, just that he might 'scape
 The censure of both counsellors and crowd,
Ut vulgi et doctorum evitaret
Censuram, and lest so he superadd
 To loss of honour ignominy too, 790
Et sic ne istam quoque ignominiam
Amisso honori superadderet.
 My lords, my lords, the inconsiderate step
 Was — we referred ourselves to Law at all!
 Twit me not with "Law else had punished you!"
 Each punishment of the extra-legal step,
 To which the high-born preferably revert,
 Is ever for some oversight, some slip
 I' the taking vengeance, not for vengeance' self.
 A good thing, done unhandsomely, turns ill; 800
 And never yet lacked ill the law's rebuke.
 For pregnant instance, let us contemplate
 The luck of Leonardus, — see at large
 Of Sicily's Decisions sixty-first.
 This Leonard finds his wife is false: what then?
 He makes her own son snare her, and entice
 Out of the town walls to a private walk
 Wherein he slays her with commodity.
 They find her body half-devoured by dogs:
 Leonard is tried, convicted, punished, sent 810
 To labour in the galleys seven years long:
 Why? For the murder? Nay, but for the mode!
Malus modus occidendi, ruled the Court,

Asserunt enim unanimiter*

Doctores, thi de lærde påstår alle,
at ægtemænd, *quod mariti*, må anses
Viles, cornuti reputantur, for usle, idet grene
som en blomstrende skændsel er skudt ud fra deres pander,
Si propriis manibus, hvis de med deres egne hænder,

Non sumunt, ikke omgående tager hævn,
Vindictam, men forventer at handlingen skal
foretages af retten — *expectant illam fieri*

Per iudices, qui summopere rident, der
slår en enorm skraldlatter op som svar,

Et cachinnantur. For han løb bort
Deliquit enim, så han kunne undgå

kritikken fra både rådgivere og mængden,

Ut vulgi et doctorum evitaret

Censuram, og for at han ikke således føjede
beskæmmelse til tab af ære,

Et sic ne istam quoque ignominiam

Amisso honori superadderet.

Mine herrer, mine herrer, det ubetænksomme skridt
var — at vi overhovedet henviste os selv til loven!

Ært mig ikke med „Ellers havde loven straffet dig!”

Hver straf af det ulovlige skridt,

som de adelsfødte foretrækker at hjemfalde til,

er altid af en eller anden forsømmelse, et eller andet fejltrin

under udførelsen af hævnen, ikke for hævnen selv.

En god handling, udført uskønt, bliver til en ond handling;

og endnu har en ond handling aldrig manglet lovens irettesættelse.

Som et vægtigt tilfælde, lad os betragte

Leonardus' held, — se nærmere

Siciliens retskendelser nr. 61.

Denne Leonard opdager, at hans kone er uærlig: hvad nu?

Han får hendes egen søn til at fange hende i en snare

og lokker hende uden for bymurene til en privat gåtur,

hvorunder han bekvemt slår hende ihjel.

De finder hendes lig halvt fortæret af hunde.

Leonard bliver stillet for retten, dømt, straffet

og sendt til galejerne i syv år: hvorfor?

På grund af mordet? Nej, på grund af måden,

Malus modus occidendi, dømmer retten,[†]

* *Asserunt ...superadderet*: thi lærde påstår samstemmende, at ægtemænd forsynet med horn betragtes som usle, hvis de med deres egne hænder ikke tager hævn, forventende at det sker ved dommerne, som alle brister i voldsom latter og skoggerler af dem; han begik nemlig (forbrydelsen) for at undgå kritik af folket og de lærde, så han ikke således føjede skam til tab af ære.

† *Malus ... occidendi*: 'den onde måde at slå ihjel på.'

An ugly mode of killing, nothing more!
Another fructuous sample, — see "*De Re*
"*Criminali*," in Matthæus' divine piece.
Another husband, in no better plight,
Simulates absence, thereby tempts his wife;
On whom he falls, out of sly ambuscade,
Backed by a brother of his, and both of them
Armed to the teeth with arms that law had blamed.

Nimis dolose, overwily,
Fuisse operatum, did they work,
Pronounced the law: had all been fairly done
Law had not found him worthy, as she did,
Of four years' exile. Why cite more? Enough
Is good as a feast — (unless a birthday-feast
For one's Cinuccio) so, we finish here.
My lords, we rather need defend ourselves
Inasmuch as, for a twinkling of an eye,
We hesitatingly appealed to law, —
Than need deny that, on mature advice,
We blushing bethought us, bade revenge
Back to its simple proper private way
Of decent self-dealt gentlemanly death.
Judges, here is the law, and here beside,
The testimony! Look to it!

Pause and breathe!

So far is only too plain; we must watch:
Bottini will scarce hazard an attack
Here: best anticipate the fellow's play, 840
And guard the weaker places — warily ask,
What if considerations of a sort,
Reasons of a kind, arise from out the strange
Peculiar unforeseen new circumstance
Of this our (candour owns) abnormal act,
To bar the right of us revenging so?
"Impunity were otherwise your meed:
"Go slay your wife and welcome," — may be urged, —
"But why the innocent old couple slay,
"Pietro, Violante? You may do enough, 850
"Not too much, not exceed the golden mean:
"Neither brute-beast nor Pagan, Gentile, Jew,
"Nor Christian, no nor votarist of the mode,
"Is justified to push revenge so far."

en grim måde at slå ihjel på, ikke andet!
 Et andet frugtbart eksempel, — se „*De Re Criminali*”, i Matthæus’ gudbenådede værk.*
 Endnu en ægtemand, ikke i nogen bedre stilling,
 foregiver fravær, dermed frister han sin kone;
 som han overfalder fra et snedigt baghold,
 bakket op af en af sine brødre og begge 820
 bevæbnet til tænderne med våben, som loven havde dadlet.
Nimis dolose, de havde arbejdet,[†]
Fuisse operatum, alt for listigt,
 udtalte loven. Havde alt været gjort på en ordentlig måde,
 havde loven ikke fundet ham værdig, som den gjorde,
 til fire års eksil. Hvorfor citerer flere? Nok
 er godt som en fest, — (med mindre det er en
 fødselsdagsfest for ens Cinuccio) så vi slutter her.
 Mine herrer, vi har snarere behov for at forsvare os selv
 i og med vi, så længe som et øjenblink varer, 830
 tøvende appellerede til loven, —
 end at behøve at benægte. at vi, ved modent råd,
 rødmende betænkte os, før vi befalede hævn
 tilbage til dens egen naturlige private simple sag af anstændigt
 selv-udført drab, således som det passer sig for en adelig.
 Dommere, her er loven, og her ved siden af er
 vidnesbyrdene! Giv agt på det!
 Lad os holde en pause og trække vejret!
 Indtil nu er det kun alt for tydeligt, at vi må være på vagt.
 Bottini vil næppe risikere et angreb
 her. Det er bedst at foregribe fyrens udspil 840
 og holde øje med de svagere steder — spørge varsomt,
 for hvad hvis betragtninger af en slags,
 grunde af en art fremkommer på grund af den
 ejendommelige særlige uforudsete nye omstændighed,
 som vor (åbent indrømmet) uhyrlige handling er, og
 som kan hindre vor ret til at hævne os således?
 „Straffrihed ville ellers være jeres løn.
 Du er velkommen til at slå sin kone ihjel,” — kunne man
 proklamere, — „men hvorfor slå det uskyldige ældre par ihjel,
 Pietro og Violante? Du må gerne gøre nok, 850
 men ikke for meget, ikke overskride den gyldne middelvej.
 Hverken et brutalt dyr eller hedning, adelsmand eller jøde
 eller kristen, heller ikke en dyrker af moden,
 kan retfærdiggøres at drive hævn så vidt.”

* Matthæus et Sanz’ *Tractatus de Re Criminali* (‘Afhandling om forbrydelser’) er fra 1674. Den omtalte sag står i (Gest, 659-61), (Ohio).

[†] *Nimis ... operatum*: ‘at have handlet med for megen list.’

No, indeed? Why, thou very sciolist!
 The actual wrong, Pompilia seemed to do,
 Was virtual wrong done by the parents here —
 Imposing her upon us as their child —
 Themselves allow: then, her fault was their fault,
 Her punishment be theirs accordingly! 860
 But wait a little, sneak not off so soon!
 Was this cheat solely harm to Guido, pray?
 The precious couple you call innocent, —
 Why, they were felons that Law failed to clutch,
Qui ut fraudarent, who that they might rob,
Legitime vocatos, folk law called,
Ad fidei commissum, true heirs to the Trust,
Partum supposuerunt, feigned this birth,
Immemores reos factos esse, blind
 To the fact that, guilty, they incurred thereby, 870
Ultimi supplicii, hanging or what's worse.
 Do you blame us that we turn Law's instruments,
 Not mere self-seekers, — mind the public weal,
 Nor make the private good our sole concern?
 That having — shall I say — secured a thief,
 Not simply we recover from his pouch
 The stolen article our property,
 But also pounce upon our neighbour's purse
 We opportunely find reposing there,
 And do him justice while we right ourselves? 880
 He owes us, for our part, a drubbing say,
 But owes our neighbour just a dance i' the air
 Under the gallows: so, we throttle him.
 That neighbour's Law, that couple are the Thief,
 We are the over ready to help Law —
 Zeal of her house hath eaten us up: for which,
 Can it be, Law intends to eat up us,
Crudum Priamum, devour poor Priam raw,
 ('T was Jupiter's own joke) with babes to boot,
Priamique pisinnos, in Homeric phrase? 890
 Shame! — and so ends my period prettily.

But even, — prove the pair not culpable,
 Free as unborn babe from connivance at,
 Participation in, their daughter's fault:

Nej, virkelig? Nuvel, du sande halvlærde!
 Den egentlige uret, Pompilia syntes at have gjort,
 var rent faktisk en uret, der blev gjort af hendes forældre her —
 idet de påtvang os hende som deres barn —
 det vedgår de selv, thi hendes fejl var deres fejl
 hendes straf vil følgelig være deres! 860
 Men vent et øjeblik, lusk ikke så hurtigt bort!
 Var dette snyderi udelukkende til skade for Guido, monstro?
 Det kostelige par du kalder uskyldig, —
 jamen de var forbrydere, loven var ude af stand til at pågribe,
Qui ut fraudarent, som — så de kunne berøve*
Legitime vocatos, de personer folkeretten kaldte
Ad fidei commissum, de sande arvtagere til den betroede formuen —
Partum supposuerunt, foregav denne fødsel
Immemores reos factos esse, blind for
 den kendsgerning, at de, i og med de var skyldige, udsatte sig 870
Ultimi supplicii, for at blive hængt eller det, der er værre.
 Bebrejder I os, at vi vender lovens redskaber om,
 ikke er rene selvstræbere, — er optaget af det almene vel,
 og heller ikke gør den private fordel til vort eneste anliggende?
 Det at have, — skal jeg sige — sikret en tyv
 betyder ikke, at vi kun generhverver den stjalne
 genstand, som er vor ejendom, fra hans pose,
 men også slår kloen i vor nabos pung,
 vi yderst belejligt finder liggende der, og yder naboen
 retfærdighed, mens vi lader os selv vederfares ret, ikke sandt? 880
 Han skylder os for vor del, lad os sige, en dragt prygl,
 men skylder blot vor nabo en dans i luften
 under galgen: så vi kværker ham.
 Det er naboens lov, dette parret er tyven,
 og vi er mere end beredte til at hjælpe loven —
 Nidkærhed for lovens hus har opædt os,
 og kan det være, at loven derfor har til hensigt at æde os,
Crudum Priamum, fortære stakkels Priamos rå,[†]
 (Det var Jupiters egen vittighed) og hans børn oven i købet,
Priamique pisinnos, som det lyder hos Homer? 890
 Fy da! — og således slutter mit afsnit nydeligt.

Men selv om — viser parret sig ikke skyldige,
 frie som ufødte børn for medviden om,
 deltagelse i deres datters forseelse,

* *Qui ... supplicii*: '(at de) for at berøve dem, der ved lov var berettiget til den i tillid betroede formue, foregav at have fået et barn uden at huske på, at disse ting kunne give den yderste straf,' dvs. døden. — den betroede formue: den båndlagte kapital Pietro fik renterne af, se bog 2, 210.

† *Crudum ... pisinnos*: Priamos og hans drenge rå. Priamos konge i Troja, se Iliaden bog 4, 30-6.

Ours the mistake. Is that a rare event?
Non semel, it is anything but rare,
In contingentia facti, that by chance,
Impunes evaserunt, go scot-free,
 Qui, such well-meaning people as ourselves,
Iusto dolore moti, who aggrieved 900
 With cause, *apposuerunt manus*, lay
 Rough hands, *in innocentes*, on wrong heads.
 Cite we an illustrative case in point:
Mulier Smirnea quaedam, good my lords,
 A gentlewoman lived in Smyrna once,
Virum et filium ex eo conceptum, who
 Both husband and her son begot by him
 Killed, *interfecerat, ex quo*, because,
Vir filium suum perdiderat, her spouse
 Had been beforehand with her, killed her son, 910
Matrimonii primi, of a previous bed.
Deinde accusata, then accused,
Apud Dolabellam, before him that sat
 Proconsul, *nec duabus coedibus*
Contaminatam liberare, nor
 To liberate a woman doubly-dyed
 With murder, *voluit*, made he up his mind,
Nec condemnare, nor to doom to death,
Iusto dolore impulsam, one impelled
 By just grief; *sed remisit*, but sent her up 920
Ad Areopagum, to the Hill of Mars,
Sapientissimorum iudicum
Cætum, to that assembly of the sage
 Paralleled only by my judges here;
Ubi, cognito de causa, where, the cause
 Well weighed, *responsum est*, they gave reply,
Ut ipsa et accusator, that both sides
 O' the suit, *redirent*, should come back again,
Post centum annos, after a hundred years,
 For judgment; *et sic*, by which sage decree, 930
Duplici parricidio rea, one
 Convicted of a double parricide,
Quamvis etiam innocentem, though in truth
 Out of the pair, one innocent at least
 She, *occidisset*, plainly had put to death,

er det vor fejltagelse. Er det en sjælden begivenhed?
Non semel, det er alt andet end sjældent,*
In contingentia facti, at sådanne velmenende
Impunes evaserunt, folk som os selv
Qui, der på grund af en krænkelser
Justo dolore moti, har lagt grove hænder 900,
apposuerunt manus, på de forkerte hoveder
in innocentes, ved et held går ustraffet.
Lad os næve en illustrativt sag i denne forbindelse:
Mulier Smirnea quodam, udmærket mine herre,[†]
der levede engang en adelsfrue I Smyrna,
Virum et filium ex eo conceptum, som
dræbte både ægtemanden og sønnen avlet
med ham, *interfecerat, ex quo*, fordi
Vir filium suum perdiderat, hendes ægtefælle
i forvejen havde dræbt hendes søn, 910
Matrimonii primi, af en tidligere seng.
Deinde accusata, derefter anklaget,
Apud Dolabellam, foran ham, som var
prokonsul, *nec duabus coedibus*
Contaminatam liberare, der hverken
beslattede sig til at frigive en kvinde,
der var dobbelt plettet med mord, *voluit*,
Nec condemnare, eller at dømme én til døden,
Justo dolore impulsam der var tvunget
af retfærdig sorg; *sed remisit*, men sendte hende op 920
Ad Areopagum, på Marshøjen[‡]
Sapientissimorum judicum
Cætum, til hin forsamling af vismænd,
som kun mine dommere her kan måle sig med;
Ubi, cognito de causa, hvor de, efter at have overvejet
sagen nøje, *responsum est*, svarede,
Ut ipsa et accusator, at begge sider
O' the suit, *redirent*, skulle komme igen,
Post centum annos, efter hundrede års forløb,
for at få kendelsen; *et sic*, ved denne kloge forordning, 930
Duplici parricidio rea, slap én, der var
dømt for mord på to slægtninge, —
Quamvis etiam innocentem, skønt,
i det mindste en af de to hun tydeligvis
occidisset, havde dræbt var uskyldig,

* *Non ... innocentes*: 'ikke sjældent i en faktisk sag har folk undgået straf, som bevæget af retfærdig vrede har lagt hånd på uskyldige.'

[†] *Mulier... monasterio*: 'der levede engang ...nonnekloster', hele passagen er oversat i digtet.

[‡] Marshøjen: Areopagos, høj i Athen i nærheden af Akropolis; domstol for alvorlige forbrydelser.

Undequaque, yet she altogether 'scaped,
Evasit impunis. See the case at length
 In Valerius, fittingly styled *Maximus*,
 That eighth book of his Memorable Facts.
 Nor Cyriacus cities beside the mark: 940
Similiter uxor quæ mandaverat,
 Just so, a lady who had taken care,
Homicidium viri, that her lord be killed,
 For denegation of a certain debt,
Matrimonialis, he was loth to pay,
Fuit pecuniaria mulcta, was
 Amerced in a pecuniary mulct,
Punita, et ad poenam, and to pains,
Temporalem, for a certain space of time, 950
In monasterio, in a convent.

(Ay,
In monasterio! He mismanages
 In with the ablative, the accusative!
 I had hoped to have hitched the villain into verse
 For a gift, this very day, a complete list
 O' the prepositions each with proper case,
 Telling a story, long was in my head.
 "What prepositions take the accusative?
Ad to or at — who saw the cat? — down to
Ob, for, because of, *keep her claws off!*" Tush! 960
 Law in a man takes the whole liberty:
 The muse is fettered: just as Ovid found!)

And now, sea widens and the coast is clear.
 What of the dubious act you bade excuse?
 Surely things broaden, brighten, till at length
 Remains — so far from act that needs defence —
 Apology to make for act delayed
 One minute, let alone eight mortal months
 Of hesitation! "Why procrastinate?"
 (Out with it my Bottinius, ease thyself!) 970
 "Right, promptly done, is twice right: right delayed
 "Turns wrong. We grant you should have killed your wife,
 "But killed o' the moment, at the meeting her
 "In company with the priest: then did the tongue

— *Undequaque*, helt og aldeles for straf,
Evasit impunis. Se nærmere
i Valerius, passende kaldet *Maximus*,^{*}
den ottende bog af hans 'Erindringsværdige fakta.'
Cyriacus er heller ikke irrelevant her: 940
Similiter uxor quæ mandaverat,
Således blev også en frue, som havde sørget for,
Homicidium viri, at hendes herre var blevet dræbt,
Ex denegatione debiti, for benægtelse af en vis gæld
Matrimonialis, han var uvillig til at betale[†]
Fuit pecuniaria mulcta,
idømt en pengebøde, ,
punita et ad poenam, og til at gøre bod,
Ex denegatione debiti, Temporalem, i et vist tidsrum, 950
In monasterio, i et kloster.

(Ja,

In monasterio! Han roder rundt i[‡]
in med ablativ og *in* med akkusativ!
Jeg havde håbet at få tøjret skurken på vers
som en gave netop på denne dag; en fuldstændig liste
over forholdsordene hver med deres korrekte kasus
ved at fortælle en historie, det havde jeg længe i tankerne.
Hvilke præpositioner styrer akkusativ?
Ad til eller *hen* til — hvem så katten? — ned til
ob, for, på grund af, *hold hendes klør væk!*" Snak! 960
Loven tager en mands hele frihed:
hans muse er lagt i lænker, præcis som Ovid erfarede det!)

Og nu, havet vider sig ud og kysten er klar.
Hvad med den tvivlsomme handling I bad om undskyldning for?
Sandelig breder tingene sig ud, bliver lysere, indtil de
langt om længe bliver — så langt fra at være en handling man
behøver forsvare — en undskyldning for at forhale gerningen
et øjeblik, for ikke at tale om otte forfærdelige
måneders tøven! „Hvorfor nøle?"
(Ud med det min Bottinius, let dig selv!) 970
„Det rette gjort prompte, er dobbelt ret, ret forhalet
bliver til uret. Vi indrømmer du burde have dræbt din kone,
men dræbt hende omgående, da du mødte hende
sammen med præsten. Da gav broncehovedets tunge[§]

^{*} Valerius Maximus, en latinsk forfatter fra det første århundrede e.Kr. — Fanciscus Niger Cyriacus, italiensk advokat og forfatter fra det syttende århundrede.

[†] *debiti matrimonialis*: ægteskabelige gæld, dvs. samleje.

[‡] Han: hans søn. — l. 962, Ovid der altid endte med at skrive på vers, når han forsøgte sig med prosa.

[§] Et broncehoved som kunne sig 'Det er tid, det var tid, tiden er forbi', hvorefter det gik i stykker.

"O' the Brazen Head give license, 'Time is now!'
 "Wait to make mind up? 'Time is past' it peals.
 "Friend, you are competent to mastery
 "O' the passions that confessedly explain
 "An outbreak: you allow an interval,
 "And then break out as if time's clock still clanged. 980
 "You have forfeited your chance, and flat you fall
 "Into the commonplace category
 "Of men bound to go softly all their days,
 "Obeying Law."
         Now, which way make response?
 What was the answer Guido gave, himself?
 — That so to argue came of ignorance
 How honour bears a wound. "For, wound," said he,
 "My body, and the smart soon mends and ends:
 "While, wound my soul where honour sits and rules,
 "Longer the sufferance, stronger grows the pain, 990
 "Being *ex incontinenti*, fresh as first."
 But try another tack, urge common sense
 By way of contrast: say — Too true, my lords!
 We did demur, awhile did hesitate:
 Since husband sure should let a scruple speak
 Ere he slay wife, — for his own safety, lords!
 Carpers abound in this misjudging world:
 Moreover, there's a nicety in law
 That seems to justify them should they carp.
 Suppose the source of injury a son, — 1000
 Father may slay such son yet run no risk:
 Why graced with such a privilege? Because
 A father so incensed with his own child,
 Or must have reason, or believe he has:
Quia semper, seeing that in such event,
Presumitur, the law is bound suppose,
Quod capiat pater, that the sire must take,
Bonum consilium pro filio,
 The best course as to what befits his boy,
 Through instinct, *ex instinctu*, of mere love, 1010
Amoris, and, *paterni*, fatherhood;
Quam confidentiam, which confidence,
Non habet, law declines to entertain,
De viro, of the husband: where finds he
 An instinct that compels him love his wife?
 Rather is he presumably her foe.

dig tilladelse: „Det er tid nu!” Venter
 du med at beslutte dig? Ringer det: „Tiden er forbi”.
 Ven du er skikket til at beherske
 de lidenskaber, som tilstået forklarer
 et udbrud. Du tillader at et tidsrum passerer
 og bryder så ud, som om tidens klokke stadig klingede. 980
 Du har forskertset din chance, og du falder fladt
 ned i den ordinære klasse af mænd,
 der er nødt til at vandre sagtelig alle deres dage,
 idet de må adlyder loven.”

Nu, hvad skal vi svare til dette?

Hvilket svar gav Guido selv?
 —Han hævdede, at det skyldes uvidenhed om, hvordan
 æren tåler et sår. „Thi sår min krop,” sagde han,
 „og smerten skal snart mindskes og standse,
 medens sår min sjæl, hvor æren sidder og hersker,
 jo længere lidelse, jo stærkere bliver pinen, der 990
 er ligeså frisk som i begyndelsen, da den *udspringer af lidenskab*.”
 Men lad os prøve et andet spor, anspore den almindelige fornuft ved
 et modsat synspunkt, lad os sige — Det er særdeles sandt, mine herrer!
 at vi gjorde indsigelse, tøvede en stund, eftersom
 ægtemanden helt sikkert burde have ladet en betænkelighed tale,
 før han slog sin kone ihjel — for hans egen sikkerheds skyld, herrer!
 Kværulanter findes til overflod i denne fejlbedømmende verden,
 endvidere er der en finesse i loven,
 som synes at retfærdiggøre dem, i fald de skulle kværulere.
 Antag, at en søn er kilde til skade, — 1000
 En far kan dræbe en sådan søn og dog ikke løbe nogen risiko.
 Hvorfor er han begunstiget med et sådant privilegium? Fordi
 en far, der er så opbragt over sit eget barn,
 må enten have en grund eller tro, han har.
Quia semper, Idet loven ser dette i en sådan handling,*
Presumitur, er den nødt til at antage,
Quod capiat pater, at faderen kender,
Bonum consilium pro filio, den bedste
 kurs med hensyn til, hvad der sømmer sig for hans dreng,
 ved et rent og skært, *ex instinctu*, kærligheds- 1010
Amoris, paterni, og faderinstinkt;
Quam confidentiam, denne tillid,
Non habet, afslår loven at vise,
De viro, ægtemanden. Hvor finder han
 et instinkt, som tvinger ham til at elske sin hustru?
 Formodentlig er han snarere hendes fjende.

* *Quia ... viro*: fordi det altid forud antages, at faderen ta’r de bedste forholdsregler, hvad sønnen angår, grundet i et kærligheds- og faderinstinkt. Så megen tillid har loven ikke til ægtemanden.

So, let him ponder long in this bad world
Ere do the simplest act of justice.

But

Again — and here we brush Bottini's breast —
Object you, "See the danger of delay!" 1020
"Suppose a man murdered my friend last month:
"Had I come up and killed him for his pains
"In rage, I had done right, allows the law:
"I meet him now and kill him in cold blood,
"I do wrong, equally allows the law:
"Wherein do actions differ, yours and mine?"
In plenitudine intellectus es?
'Hast thy wits, Fisc? To take such slayer's life,
Returns it life to thy slain friend at all?
Had he stolen ring instead of stabbing friend, — 1030
To-day, to-morrow or next century,
Meeting the thief, thy ring upon his thumb,
Thou justifiably hadst wrung it thence:
So, couldst thou wrench thy friend's life back again,
Though prisoned in the bosom of his foe,
Why, law would look complacent on thy wrath.
Our case is, that the thing we lost, we found:
The honour, we were robbed of eight months since,
Being recoverable at any day
By death of the delinquent. Go thy ways! 1040
Ere thou hast learned law, will be much to do,
As said the gaby while he shod the goose.

Nay, if you urge me, interval was none!
From the inn to the villa — blank or else a bar
Of adverse and contrarious incident
Solid between us and our just revenge!
What with the priest who flourishes his blade,
The wife who like a fury flings at us,
The crowd — and then the capture, the appeal
To Rome, the journey there, the jaunting thence 1050
To shelter at the House of Convertites,
The visits to the Villa, and so forth,
Where was one minute left us all this while

Lad ham derfor gruble længe i denne onde verden
før han udfører den simpleste retfærdighedshandling.

Men

igen — her står vi bryst mod bryst med Bottini —
indvender I: „Se faren ved en forhaling!

1020

Antag, at en mand myrdede min ven sidste måned;
havde jeg opsøgt ham og i raseri dræbt ham
for hans møje, havde jeg handlet rigtigt, siger loven.
Nu møder jeg ham og dræber ham med koldt blod,
hermed handler jeg forkert, siger ligeledes loven.
Hvori adskiller handlingerne sig, jeres og min?”

In plenitudine intellectus es? Er du ved dine*

fulde fem, statsadvokat? At tage en sådan drabsmands liv,
giver det overhovedet din dræbte ven livet tilbage?

Havde han stjålet en ring i stedet for at dolke vennen, —
og du i dag, i morgen eller næste århundrede,
mødte denne tyv med din ring på sin tommelfinger,
havde du med fuld ret rykket den af.

1030

På samme måde kunne du vriste din vens liv tilbage igen,
skønt indespærret i sin fjendes bryst,
jamen, loven ville med selvtilfredshed se på din vrede.

Vor sag er den, at vi har fundet tingen vi mistede,
da æren, vi blev frarøvet for otte måneder siden,
kunne genvindes når som helst

ved den skyldiges død. Gå du dine egne veje!

1040

Førend du har lært loven, vil der være meget at gøre,
som tossen sagde, mens han skoede gåsen.[†]

Godt, hvis I nøder mig, der var intet tidsinterval![‡]

Fra kroen til villaen — det er tomt, eller også er det en skranke
af uheldige og modsatrettede hændelser,
solidt anbragt mellem os og vor retfærdige hævn!

Både med præsten, som fægtede i luften med sin klinge,
hustruen der som en furie kastede sig over os,
menneskemængden — og så tilfangetagelsen, henvisningen
til Rom, rejsen derhen, den korte udflugt derfra

1050

til et ly i De Omvendtes Hus,
besøgene til villaen og så videre.

Hvor var der et øjeblik til overs i al den tid

* *In ... es*: ‘er du ved din fulde forstand?’

[†] mens han skoede gåsen: mens han foretog sig noget nyttesløst. Selv en tåbe kan se, at Bottini aldrig vil blive en god sagfører (Clarendon).

[‡] I den latinske tekst skelnes der mellem handlingen udført *incontinenti*, øjeblikkeligt og ubehersket, hvilket giver frifindelse evt. en mild straf, eller handlingen udført *ex intervallo*, efter et stykke tid og efter overvejelse, hvilket her vil give dødsstraf. Archangeli forsøger at bevise at Guidos *ex intervallo*-handling i virkeligheden er udført *incontinenti*.

To put in execution that revenge
 We planned o' the instant? — as it were, plumped down
 O' the spot, some eight months since, which round sound egg,
 Rome, more propitious than our nest, should hatch!
 Object not, "You reached Rome on Christmas-eve,
 "And, despite liberty to act at once,
 "Waited a whole and indecorous week!" 1060
 Hath so the Molinism, the canker, lords,
 Eaten to our bone? Is no religion left?
 No care for aught held holy by the Church?
 What, would you have us skip and miss those Feasts
 O' the Natal Time, must we go prosecute
 Secular business on a sacred day?
 Should not the merest charity expect,
 Setting our poor concerns aside for once,
 We hurried to the song matutinal
 I' the Sistine, and pressed forward for the Mass 1070
 The Cardinal that's Camerlengo chaunts,
 Then rushed on to the blessing of the Hat
 And Rapier, which the Pope sends to what prince
 Has done most detriment to the Infidel —
 And thereby whetted courage if 't were blunt?
 Meantime, allow we kept the house a week,
 Suppose not we were idle in our mew!
 Picture us raging here and raving there —
 "'Money?' I need none. 'Friends?' The word is null.
 "Restore the white was on that shield of mine 1080
 "Borne at" . . . wherever might be shield to bear.
 "I see my grandsire, he who fought so well
 "At" ... here find out and put in time and place
 Or else invent the fight his grandsire fought:
 "I see this! I see that!"

(See nothing else,
 Or I shall scarce see lamb's fry in an hour!
 What to the uncle, as I bid advance
 The smoking dish? "Fry suits a tender tooth!
 "Behoves we care a little for our kin —
 "You, Sir, — who care so much for cousinship 1090
 "As come to your poor loving nephew's feast!"
 He has the reversion of a long lease yet —
 Land to bequeath! He loves lamb's fry, I know!)

til at udføre den hævn
 vi udtænkte i øjeblikket? — som så at sige plumpede ned
 på stedet for omkring otte måneder siden, hvis runde sunde æg
 Rom, mere gunstig end vor rede, skulle udruge!
 Protester ikke med: „I nåede Rom juleaften
 og på trods af frihed til at handle straks,
 ventede I upassende nok en hel uge!” 1060
 Havde molinisten, herrer, kræftsygen i den grad,
 ædt sig ind til jeres knogler? Findes der ikke mere religion?
 Ingen omsorg for noget holdt helligt af Kirken?
 Hvorledes, vil I have os til at og springe Julehøjtiderne
 over og undvære dem, skal vi besørge
 verdslige forretninger på en højhellig dag?
 Burde ikke simpel næstekærlighed forvente,
 idet vi for én gangs skyld satte vore fattige foretagender til side,
 at vi skyndte os til morgensang
 i Det Sixtinske Kapel og trængte på for at høre messen, 1070
 som kardinalen, det vil sige den øverste kardinal, synger, —
 og bagefter styrtede afsted til velsignelsen af Hatten
 og Sværdet, som paven sender til den prins,*
 der har gjort mest til skade for de vantro —
 og dermed hvæssede modet, hvis det var sløvt?
 Imidlertid, vi beholdt huset en uge, indrømmet,
 men tro ikke, vi var uvirksomme i vort bur,
 se os, mens vi rasede her og rasede der — :
 „Penge?” har jeg ikke brug for, „Venner?” ordet betyder intet.
 Genskabe det hvide på mit våbenskjold, båret ved” . . . 1080
 hvor et skjold nu end kunne stamme fra.
 „Jeg ser min forfader, ham der kæmpede så godt
 ved” . . . find ud af det, og anbring tid og sted her,
 eller også opfind den kamp hans forfader kæmpede:
 „Jeg ser dette, jeg ser hint!”

(Se intet andet,
 ellers jeg skal næppe se stegt lammeindmad om en time!
 Hvordan vil onkel tage det, når jeg beder om at få
 den rygende ret sendt ind? „Stegt indmad passer til en øm tand!
 Det sømmer sig, vi drager lidt omsorg for vore slægtninge —
 De, hr., — der bekymrer Dem så meget om nevøskab, 1090
 at De komme til Deres stakkels hengiven nevøs fest!”
 Han har endnu arveretten til et langvarigt lejemål —
 land at testamentere bort! Han elsker stegt lammeindmad, ved jeg!)

* Hatten og Sværdet: var symboler på forsvaret af kristendommen og det godes sejr over det onde (Clarendon).

Here fall to be considered those same six
 Qualities; what Bottini needs must call
 So many aggravations of our crime,
 Parasite-growth upon mere murder's back.
 We summarily might dispose of such
 By some off-hand and jaunty fling, some skit—
 "So, since there's proved no crime to aggravate, 1100
 "A fico for your aggravations, Fisc!"
 No, — handle mischief rather, — play with spells
 Were meant to raise a spirit, and laugh the while
 We show that did he rise we stand his match!
 Therefore, first aggravation: we made up —
 Over and above our simple murderous selves —
 A regular assemblage of armed men,
Coadunatio armatorum, — ay,
 Unluckily it was the very judge
 That sits in judgment on our cause to-day 1110
 Who passed the law as Governor of Rome:
 "Four men armed," — though for lawful purpose, mark!
 Much more for an acknowledged crime, — "shall die."
 We five were armed to the teeth, meant murder too?
 Why, that's the very point that saves us, Fisc!
 Let me instruct you. Crime nor done nor meant, —
 You punish still who arm and congregate:
 For wherefore use bad means to a good end?
 Crime being meant not done, — you punish still
 The means to crime, whereon you haply pounce, 1120
 Though accident have baulked them of effect.
 But crime not only compassed but complete,
 Meant and done too? Why, since you have the end,
 Be that your sole concern, nor mind those means
 No longer to the purpose! Murdered we?
 (— Which, that our luck was in the present case,
Quod contigisse in prasenti casu,
 Is palpable, *manibus palpatum est* —)
 Make murder out against us, nothing else!
 Of many crimes committed with a view 1130
 To one main crime, Law overlooks the less,
 Intent upon the large. Suppose a man
 Having in view commission of a theft,

Her tilfalder det at betragte hine seks
 forhold; som Bottini nødvendigvis skal kalde*
 skærpende omstændigheder ved vor forbrydelse,
 snyltevækst på den blotte morders ryg.
 Vi kunne gøre kort proces med disse ved en
 eller anden affejende og kæk bemærkning, noget spottende: —
 „Siden der beviseligt ikke er nogen forbrydelse at skærpe, 1100
 giver jeg ikke en døjt for dine skærper, statsadvokat!”
 Nej, — heller tage hånd om spilopperne, — lege med trylleformler,
 der var bestemt til at vække en ånd, og le mens vi viser,
 at vi kan hamle op med ham, hvis han stiller op!
 Derfor den første skærpelse: Vi samlede —
 ud over vort eget morderiske selv
 en regulær flok af bevæbnede mænd,
Coadunatio armatorum, — ja,[†]
 uheldigvis var den dommer,
 der sidder som dommer i vor sag i dag, 1110
 netop den, der vedtog loven som guvernør i Rom:
 „Fire bevæbnede mænd,” —skønt med lovligt sigte, bemærk!
 så meget mere for en anerkendt forbrydelse, — „skal dø.”
 Var vi fem, der var bevæbnet til tænderne og også med mord i sinde?
 Jamen, statsadvokat, det er netop dette punkt, som redder os!
 Lad mig belære dig. Uanset om forbrydelsen er gjort eller påtænkt, —
 så straffer du stadigvæk den, der bevæbner og samler en flok,
 thi hvorfor bruger onde midler til et godt formål?
 En forbrydelse tænkt, men ikke udført, — straffer du ligeledes
 for midlerne til forbrydelsen, hvilket du lykkeligvis slår på, 1120
 skønt et uheld har hindret dem i at blive anvendt. Men hvad
 med en forbrydelse der ikke kun er planlagt, men også fuldført,
 også tænkt og gjort? Ja, da du har målet, lad det være
 dit eneste anliggende, og lad dig ikke bekymre om midlerne,
 der ikke længere er relevante, myrdede vi så?
 (— At dette lykkedes i den foreliggende sag,
Quod contigisse in prasenti casu,[‡]
 er åbenbart, *manibus palpatum est* —)
 Bevis vi har begået mord, vi ønsker intet andet!
 Af mange forbrydelser begået med henblik 1130
 på en hovedforbrydelse, overser loven den mindre,
 opsat på den store. Antag at en mand,
 som har forøvelsen af tyveri for øje,

* seks forhold: 1) samling af bevæbnede mænd; 2) brugen af ulovlige våben; 3) stedet valgt for mordene; 4) brugen af forklædning; 5) disrespekt for dommernes formynderskab over Pompilia; 6) forræderi mod staten i alle fem forhold.

[†] *Coadunatio armatorum*: en forsamling af bevæbnede mænd.

[‡] *Quod ... est*: 'at det er lykkedes i den aktuelle sag er håndgribeligt.'

Climbs the town-wall: 't is for the theft he hangs,
 In case he stands convicted of such theft:
 Law remits whipping, due to who clomb wall
 Through bravery or wantonness alone,
 Just to dislodge a daw's nest, plant a flag.
 So I interpret you the manly mind
 Of him about to judge both you and me, — 1140
 Our Governor, who, being no Fisc, my Fisc,
 Cannot have blundered on ineptitude!

Next aggravation, — that the arms themselves
 Were specially of such forbidden sort
 Through shape or length or breadth, as, prompt, Law plucks
 From single hand of solitary man,
 Making him pay the carriage with his life:
Delatio armorum, arms against the rule,
Contra formam constitutionis, of 1150
 Pope Alexander's blessed memory.
 Such are the poignards with the double prong,
 Horn-like, when tines make bold the antlered buck,
 Each prong of brittle glass — wherewith to stab
 And break off short and so let fragment stick
 Fast in the flesh to baffle surgery:
 Such being the Genoese blade with hooked edge
 That did us service at the villa here.
Sed parcat mihi tam eximius vir,
 But, — let so rare a personage forgive, —
 Fisc, thy objection is a foppery! 1160
 Thy charge runs that we killed three innocents:
 Killed, dost see? Then, if killed, what matter how?
 By stick or stone, by sword or dagger, tool
 Long or tool short, round or triangular —
 Poor slain folk find small comfort in the choice!
 Means to an end, means to an end, my Fisc!
 Nature cries out, "Take the first arms you find!"
Furor ministrat arma: where's a stone?
Unde mî lapidem, where darts for me?
Unde sagittas? But subdue the bard 1170
 And rationalize a little. Eight months since,

klatrer over bymuren, da er det for tyveriet han bliver hængt
i tilfælde af, at han bliver dømt for et sådant tyveri.

Loven eftergiver piskning, afhængig af om han klatrede
over muren af tapperhed eller alene af lystighed
blot for at fjerne en allikerede og plante et flag.*

Således tolker jeg for dig den mandige ånd
hos ham, som skal dømme både dig og mig, —

1140

vor guvernør, som, da han ikke er statsadvokat, hr. statsadvokat,
ikke kan være så uduelig at begå en sådan bommert!

Næste skærpelse, — at våbnene
ved deres form eller længde eller bredde
specielt var af en sådan ulovlig slags, som loven
prompte plukker fra en enkelt mands ene hånd
og lader ham betale for sin adfærd med livet.

Delatio armorum, våben mod reglen,[†]

Contra formam constitutionis, fra
pave Alexanders velsignede minde.

1150

Sådanne er dolke med den dobbelte spids,
ligesom de gevir hjorte har, der gør dem dristige,
hver spids er af skørt glas, — til at såre med
og brække af og således lade et kort stump sidde
fast i kødet til at forpurre kirurgien.

Sådan en er den genuesiske klinge med takket æg,
som vi betjente os af her i villaen.

Sed parcat mihi tam eximius vir,[‡]

men, — må en så fortrinlig person tilgive mig, —
statsadvokat, din protest er krukkeri!

1160

Din anklage lyder på, at vi dræbte tre uskyldige.

Dræbte, kan du se det? Så hvis dræbt, hvad betyder det hvordan?

Af en stok eller sten, ved sværd eller dolk, et redskab
langt eller kort, rundt eller firkantet —

de stakkels ihjelslåede folk finder ingen trøst i valget!

Midler til målet, midler til målet, kære statsadvokat!

Naturen skriger: „Tag det første våben du finder!”

Furor ministrat arma. Hvor er der en sten[§]

Unde mî lapidem, hvor er der pile til mig?

Unde sagittas? Men glem digteren**

1170

og tænk dig lidt om. For otte måneder siden

* Den skærpende omstændighed var midlet ikke målet, derfor kan den afvises og er endvidere underordnet i forhold til mordet på Pompilia, som han vil vise var et drab for ærens skyld.

[†] *Delatio ... constitutionis*: ‘anklagen om at bære våben mod lovens bestemmelse.’ — Pave Alexander VIII var den forhenværende pave.

[‡] *Sed ... vir*: ‘men må en så fremragende mand undskylde (egl. skåne) mig.’

[§] *Furor ... arma*: ‘blind og rasende lidenskab betjener våbnene.’ er fra Vergils *Æneiden* 1, 150

** *Unde ... sagittas*: ‘hvor er stenen, hvor er pilene til mig?’ er fra Horats’ *Satirer* 2; 6; 117.

Had we, or had we not, incurred your blame
 For letting 'scape unpunished this bad pair?
 I think I proved that in last paragraph!
 Why did we so? Because our courage failed.
 Wherefore? Through lack of arms to fight the foe:
 We had no arms or merely lawful ones,
 An unimportant sword and blunderbuss,
 Against a foe, pollent in potency,
 The *amasius*, and our vixen of a wife. 1180
 Well then, how culpably do we gird loin
 And once more undertake the high emprise,
 Unless we load ourselves this second time
 With handsome superfluity of arms,
 Since better is "too much" than "not enough,"
 And "*plus non vitiat*," too much does no harm,
 Except in mathematics, sages say.
 Gather instruction from the parable!
 At first we are advised — "A lad hath here
 "Seven barley loaves and two small fishes: what 1190
 "Is that among so many?" Aptly asked:
 But put that question twice and, quite as apt,
 The answer is "Fragments, twelve baskets full!"

And, while we speak of superabundance, fling
 We word by the way to fools who cast their flout
 On Guido — "Punishment were pardoned him,
 "But here the punishment exceeds offence:
 "He might be just, but he was cruel too!"
 Why, grant there seems a kind of cruelty
 In downright stabbing people he could maim, 1200
 (If so you stigmatize the stern and strict)
 Still, Guido meant no cruelty — may plead
 Transgression of his mandate, over-zeal
 O' the part of his companions: all he craved
 Was, they should fray the faces of the folk,
 Merely disfigure, nowise make them die.
Solummodo fassus est, he owns no more,
Dedissee mandatum, than that he desired,
Ad sfrisiandum, dicam, that they hack

havde vi, eller vi havde ikke pådraget os din dadel
 for at lade dette slette par undslippe ustraffet?
 Jeg tro jeg beviste det i sidste afsnit!
 Hvorfor gjorde vi det? Fordi vort mod svigtede.
 Af hvilken årsag? Vi manglede våben til at bekæmpe fjenden med.
 Vi havde ingen våben eller blot de lovlige,
 et ubetydeligt sværd og en musket*
 mod en potent og magtfuld fjende,
 elskeren og vor heks af en kone. 1180

Nuvel så, hvor strafskyldigt spænder vi ikke bælte på
 og påtager os endnu engang det høje hverv,
 med mindre vi denne anden gang belæsser os
 med en pæn overflødighed af våben,
 eftersom 'for mange' er bedre end 'ikke nok'
 og '*plus non vitiat*' for meget skader ikke,[†]
 undtagen i matematik, siger de kloge?
 Bliv belært af lignelsen!
 Først får vi fortalt:—„En dreng havde her
 syv bygbrød og to små fisk. Hvad er 1190
 det til så mange?” Et passende spørgsmål,
 men stil så spørgsmålet endnu en gang, og svaret er
 lige så passende: „Af rester, var der tolv kurve fulde!”

Og mens vi taler om overflod, kyler
 vi i forbigående nogle ord til tåber, der kaster deres spot
 på Guido: —„Straffen ville være blevet tilgivet ham,
 men her overstiger straffen forbrydelsen.
 Han kunne have retten på sin side, men var for grusom!”
 Jo, givet synes der at være noget grusomt
 ved ligefrem at dolke folk, han kunne lemlæste, 1200
 (hvis du således brændemærker den strenge og strikse)
 dog stadigvæk, Guido havde ikke i sinde at være grusom —
 han kunne plædere for at hans ordre blev modgået, at
 hans følgesvende var for overivrige. Alt hvad han forlangte
 var, at de skulle flænse ofrenes ansigter,
 blot vansire, på ingen måde dræbe dem.
Solummodo fassus est, han indrømmer,[‡]
Dedissee mandatum, at hans ønske alene var
Ad sfrisiandum, dicam, at de, som man siger,

* musket: her et kortløbet skydevåben af en art; da det er så lille, at det kan skjules anses det for et farligere våben (Ohio).

[†] *plus .. vitiat*: 'mere skader ikke.'

[‡] *Solummode ... tantum*: han har kun indrømmet, at han alene gav dem mandat til at vansire hustruen, som man siger.

And hew, i' the customary phrase, his wife, 1210
Uxorem tantum, and no harm beside.
 If his instructions then be misconceived,
 Nay, disobeyed, impute you blame to him?
 Cite me no Panicollus to the point,
 As adverse! Oh, I quite expect his case —
 How certain noble youths of Sicily
 Having good reason to mistrust their wives,
 Killed them and were absolved in consequence:
 While others who had gone beyond the need
 By mutilation of each paramour — 1220
 As Galba in the Horatian satire grieved
 — These were condemned to the galleys, cast for guilt
 Exceeding simple murder of a wife.
 But why? Because of ugliness, and not
 Cruelty, in the said revenge, I trow!
Ex causa abscissionis partium;
Qui nempe id facientes reputantur
Naturæ inimici, man revolts
 Against them as the natural enemy.
 Pray, grant to one who meant to slit the nose 1230
 And slash the cheek and slur the mouth, at most,
 A somewhat more humane award than these
 Obtained, these natural enemies of man!
Objectum funditus corruit, flat you fall,
 My Fisc! I waste no kick on you, but pass.

Third aggravation: that our act was done —
 Not in the public street, where safety lies,
 Not in the bye-place, caution may avoid,
 Wood, cavern, desert, spots contrived for crime, —
 But in the very house, home; nook and nest, 1240
 O' the victims, murdered in their dwelling-place,
In domo ac habitatione propria,
 Where all presumably is peace and joy.
 The spider, crime, pronounce we twice a pest
 When, creeping from congenial cottage, she
 Taketh hold with her hands, to horrify
 His household more, i' the palace of the king.

hakkede og huggede i hans kone, 1210
Uxorem tantum, uden yderligere skade.
 Hvis hans instruktioner så blev misforstået,
 ja, ikke adlydt, kan I da tillægge ham skylden?
 Citer mig ikke nogen Panicollus desangående*
 for det modsatte! Åh, jeg husker udmærket hans sag —
 hvordan visse adelige ynglinge på Sicilien,
 idet de havde god grund til at mistro deres koner,
 dræbte dem og blev frikendt, medens
 andre som var gået længere, end det var nødvendigt
 ved at lemlæstet hver af elskerne, — 1220
 som Galba græmmede sig over i den horatske satire†
 — disse blev dømt til galejerne, domfældt for en skyld,
 der overskred et simpelt mord på en hustru.
 Men hvorfor? På grund af det hæslige og ikke
 det grusomme i den nævnte hævn, tror jeg!
Ex causa abscissionis partium;‡
Qui nempe id facientes reputantur
Naturæ inimici, mennesket væmmes ved
 dem som den naturlige fjende.
 Skænk venligst den, som højest tænkte på at sprætte 1230
 næsen op og flænge kinden og tilsøle munden,
 en noget mere human løn end disse
 opnåede, disse menneskets naturlige fjender!
Objectum funditus corruit, du falder flat,§
 statsadvokat! Jeg spilder ikke et spark på dig, men går forbi.

Den tredje skærpelse: at vor handling blev udført —
 ikke på åben gade, hvor der er sikkerhed,
 ikke et afsides sted man kan undgå af forsigtighed,
 en skov, en grotte, en ørken, steder udtænkt til forbrydelse, —
 men i selve ofrenes hus og hjem; krog og rede, 1240
 myrdet i deres egen bolig,
In domo ac habitatione propria,**
 hvor alt formentlig er fred og glæde.
 Edderkoppen, forbrydelsen, kalder vi en dobbelt pest,
 når, krybende fra sit naturlige ly, hun
 tager fast med sine hænder for at indjage
 mere skræk i husstanden i kongens palads.

* Panicollus: Cesar de Panimolla, italiensk jurist. Sagen er omtalt af juristen Sanfelicius og ikke af Panimolla. Omtales af Spreti (Hodell, * 29), se også (Gest, 325).

† Hvor en mand får afskåret sine kønsdele som straf for utroskab, Horats: *Satirer*, 1, 2; 44-6.

‡ *Ex causa ... inimici*: på grund af afskæringen af delene [kønsdelene], anses de, der gør dette, unægteligt for at være fjender af naturen.

§ *Objectum ... corruit*: protesten falder i bund og grund sammen.

** *In ... propria*: i deres hjem og varige bolig.

All three were housed and safe and confident.
 Moreover, the permission that our wife
 Should have at length *domum pro carcere*, 1250
 Her own abode in place of prison — why,
 We ourselves granted, by our other self
 And proxy Paolo: did we make such grant,
 Meaning a lure? — elude the vigilance
 O' the jailor, lead her to commodious death,
 While we ostensibly relented?

Ay,

Just so did we, nor otherwise, my Fisc!
 Is vengeance lawful? We demand our right,
 But find it will be questioned or refused
 By jailor, turnkey, hangdog, — what know we? 1260
 Pray, how is it we should conduct ourselves?
 To gain our private right — break public peace,
 Do you bid us? — trouble order with our broils?
 Endanger . . shall I shrink to own . . ourselves? —
 Who want no broken head nor bloody nose
 (While busied slitting noses, breaking heads)
 From the first tipstaff that may interfere!
Nam quicquid sit, for howsoever it be,
An de consensu nostro, if with leave
 Or not, *a monasterio*, from the nuns, 1270
Educta esset, she had been led forth,
Potuiamus id dissimulare, we
 May well have granted leave in pure pretence,
Ut aditum habere, that thereby
 An entry we might compass, a free move
Potuissemus, to her easy death,
Ad eam occidendam. Privacy
 O' the hearth, and sanctitude of home, say you?
 Shall we give man's abode more privilege
 That God's? — for in the churches where He dwells, 1280
In quibus assistit Regum Rex, by means
 Of His essence, *per essentiam*, all the same,
Et nihilominus, therein, *in eis*,
Ex justa via delinquens, whoso dares
 To take a liberty on ground enough,
 Is pardoned, *excusatur*: that's our case —

Alle tre var hjemme og trygge og tillidsfulde.
 Endvidere var der tilladelsen til at vor hustru
 omsider skulle have *husarrest*, 1250
 være i sin egen bolig i stedet for i fængsel — jamen
 det gik vi selv med til via vort andet selv
 og stedfortræder Paolo. Bevilligede vi dette
 som lokkemad? — for at omgå fangevogterens
 årvågenhed, føre hende til en bekvem død,
 mens vi tilsyneladende var forsonet?

Ja, netop sådan
 gjorde vi og ikke på nogen anden måde, min gode statsadvokat!
 Er hævn lovlig? Vi kræver vor ret,
 men ser, det vil blive betvivlet eller afvist
 af arrestforvarer, fangevogter og hundehænger, — hvem ved? 1260
 Hvordan burde vi opføre os, sig venligst det?

Beder du os bryde den offentlige fred for at opnå
 vor private ret? — forstyrre orden med vort klammeri?
 Bring os selv . . må jeg modvilligt tilstå . . i fare? —
 Som hverken ønsker et brudt hoved eller en blodig næse
 (medens travl med at skære næser op og knuse hoveder)
 fra den første retsbetjent, der blander sig!
Nam quicquid sit, thi hvordan det end er*
An de consensu nostro, om det er med tilladelse
 eller ikke, *a monasterio*, at hun er blevet 1270
Educta esset, ført bort fra nonnerne,
Potuimus id dissimulare, så kunne vi
 have givet tilladelse i ren forstillelse,
Ut aditum habere, for derved uhindret
 at kunne få adgang,
Potuissemus, til hendes lette død,
Ad eam occidendam. Privatlivet
 ved arnen og gudfrygtighed i hjemmet, siger du?

Skal vi give menneskets bolig forrang
 frem for Guds? — for i kirkerne, hvor Han bor, 1280
In quibus assistit Regum Rex, der bliver, — i kraft†
 Af Hans væsen, *per essentiam*, — den der
Et nihilominus, alligevel,, *in eis*,
Ex justa via delinquens, drister sig til
 at tiltage sig en frihed med tilstrækkelig grund,
 tilgivet, *excusatur*: dette er vor sag —

* *Nam ... occidendam*: For uanset hvad det er, om det er med vort samtykke eller ikke, at hun er ført ud af klosteret, kunne vi have foregivet det (at vi samtykkede), for på den måde at få adgang til at dræbe hende.

† *In quibus ... excusatur*: i hvilke kongernes konge er tilstede ved sit væsen, så undskyldes ikke desto mindre, at en forbrydelse begås i dem, hvis den følger en retfærdig vej.

Delinquent through befitting cause. You hold,
 To punish a false wife in her own house
 Is graver than, what happens every day,
 To hale a debtor from his hiding-place 1290
 In church protected by the Sacrament?
 To this conclusion have I brought my Fisc?
 Foxes have holes, and fowls o' the air their nests;
 Praise you the impiety that follows, Fisc?
 Shall false wife yet have where to lay her head?
 "*Contra Fiscum definitum est!*" He's done!
 "*Surge et scribe,*" make a note of it!
 — If I may dally with Aquinas' word.

Or in the death-throe does he mutter still,
 Fourth aggravation, that we changed our garb, 1300
 And rusticized ourselves with uncouth hat,
 Rough vest and goatskin wrappage; murdered thus
Mutatione vestium, in disguise,
 Whereby mere murder got complexed with wile,
 Turned *homicidium ex insidiis*? Fisc,
 How often must I round the in the ears —
 All means are lawful to a lawful end?
 Concede he had the right to kill his wife:
 The Count indulged in a travesty; why?
De illa ut vindictam sumeret, 1310
 That on her he might lawful vengeance take,
Commodius, with more ease, *et tutius*,
 And safelier: wants he warrant for the step?
 Read to thy profit how the Apostle once
 For ease and safety, when Damascus raged,
 Was let down in a basket by the wall
 To 'scape the malice of the governor
 (Another sort of Governor boasts Rome!)
 — Many are of opinion, — covered close,
 Concealed with—what except that very cloak 1320
 He left behind at Troas afterward?

forbrydelse af en passende årsag. Du hævder,
 at afstrafning af en falsk hustru i hendes eget hus,
 hvad der sker hver eneste dag, er alvorligere
 end at slæbe en skyldner ud af hans skjulested 1290
 i kirken, hvor han er beskyttet af sakramentet? Har jeg
 fået dig til at drage denne konklusion, min gode statsadvokat?
 Ræve har huller, og fugle i luften har deres reder;
 roser du ugudeligheden, der følger?
 Skal falske hustruer have et sted at lægge deres hoved?
 "*Contra Fiscum definitum est!*" Han er færdig!*
 "*Surge et scribe,*" noter det ned!†
 — Hvis jeg må lege lidt med Aquinas' ord.

Dog i dødskampen mumler han stadig,
 fjerde skærpelse, at vi skiftede vore klæder 1300
 og gjorde os bondeagtige med en klodset hat,
 grov uldtrøje og gedskindkappe; myrdede således
Mutatione vestium, i forklædning,
 hvorved simpelt mord blev blandet op med bedrag,
 Turned *homicidium ex insidiis*? Statsadvokat,‡
 hvor ofte må jeg hviske det i dine øre —
 alle midler er lovlige, hvis målet er lovligt?
 Indrøm han havde ret til at slå hende ihjel.
 Greven iførte sig denne latterlige forklædning; hvorfor?
De illa ut vindictam sumeret,§ 1310
 for at han kunne hævne sig lovligt på hende,
Commodius, mere bekvemt, *et tutius*,
 og mere sikkert. Skal han have fuldmagt til dette skridt?
 Læs til gavns hvordan apostlen engang,
 da Damaskus var i oprør, som hjælp og for at komme
 i sikkerhed, blev puttet ned i en kurv i muren
 for at undslippe guvernørens ondsindethed
 (en anden slags guvernør kan Rom rose sig af)**
 — mange er af den mening — tæt dækket til,
 skjult med — hvad andet end selve den kappe, 1320
 han bagefter efterlod i Troas?††

* *Contra ... est*: mod den offentlige anklager er dette afgørende.

† *Surge et scribere*: 'Stat op og skriv.' Thomas Aquinas' befaling til sin sekretær, når inspirationen kom over ham.

‡ *Mutatione vestium*: 'ved omskiftning af tøj.' — *homicidium ex insidiis*: manddrab ved en lumsk fremgangsmåde.

§ *De ... tutius*: 'for at kunne hævne sig på hende mere bekvemt og mere sikkert.'

** 'Et kompliment til den eksguvernør der sidder som en af dommerne. Mens guvernøren i Damaskus forfulgte Paulus, vil Roms guvernør ikke begå den samme fejltagelse ved at forfølge den retskafne Guido' (Clarendon).

†† Se 2 *Tim.* 4, 13.

I shall not add a syllable: Molinists may!
 Well, have we more to manage? Ay, indeed!
 Fifth aggravation, that our wife reposed
Sub potestate judicis, beneath
 Protection of the judge, — her house was styled
 A prison, and his power became its guard
 In lieu of wall and gate and bolt and bar.
 This is a tough point, shrewd, redoubtable:
 Because we have to supplicate that judge 1330
 Shall overlook wrong done the judgment-seat.
 Now, I might suffer my own nose be pulled,
 As man: but then as father . . . if the Fisc
 Touched one hair of my boy who held my hand
 In confidence he could not come to harm
 Crossing the Corso, at my own desire,
 Going to see those bodies in the church —
 What would you say to that, Don Hyacinth?
 This is the sole and single knotty point: 1340
 For, bid Tommati blink his interest,
 You laud his magnanimity the while:
 But baulk Tommati's office, — he talks big!
 "My predecessors in the place, — those sons
 "O' the prophets that may hope succeed me here, —
 "Shall I diminish their prerogative?
 "Count Guido Franceschini's honour! — well,
 "Has the Governor of Rome none?"

You perceive,
 The cards are all against us. Make a push,
 Kick over table, as shrewd gamesters do!
 We, do you say, encroach upon the rights, 1350
 Deny the omnipotence o' the Judge forsooth?
 We, who have only been from first to last
 Intending that his purpose should prevail,
 Nay more, at times, anticipating it
 At risk of his rebuke?

But wait awhile!
 Cannot we lump this with the sixth and last
 Of the aggravations — that the Majesty
 O' the Sovereign here received a wound? to-wit,
Læsa Majestas, since our violence

Jeg vil ikke tilføje en eneste stavelse. Lad molinisterne om det
 Nå, er der mere vi skal ordne? Ja, det er der rigtignok!
 Femte skærpelse, at vor hustru befandt sig
Sub potestate judicis, under*
 dommerens beskyttelse, — hendes hus blev kaldt
 et fængsel, og hans magt blev dets bevogter
 i stedet for mur og port og slå og bom.
 Dette er et sejt punkt, lumskt, frygtindgydende,
 for vi må bønfalde dommeren om, at han vil se 1330
 igennem fingre med uret, der er overgået dommersædet.
 Hør, som mand kunne jeg måske affinde mig med at blive rykket
 i næsen, men som far . . . hvis statsadvokaten
 rørte blot et enkelt hår på min dreng, der holdt mig
 i hånden i tillid til, at han kunne krydse Corsoen
 uden at komme til skade, mens vi, efter mit ønske,
 var på vej hen for at se ligene i kirken —
 hvad ville du sige til det, hr. Hyacinth?
 Dette er det ene og eneste vanskelige punkt,
 thi bed Tommati se bort fra sin interesse i sagen, 1340
 så roser du hans storsindethed imens, men prøv
 at hindre Tommati i at udføre sit embede, — så taler han stort:
 „Mine forgængere her på stedet, — hine
 profetsønner, der kan håbe på at efterfølge mig her, —
 skal jeg indskrænke deres forrettighed?
 Grev Guido Franceschinis ære! — nå,
 har Roms guvernør ingen?”

Du ser

alle kortene er imod os. Giv et skub,
 vælt bordet, som drevne spillere gør!
 Vi, siger du, misbruger rettighederne, 1350
 nægter i sandhed dommerens almægtighed?
 Vi som fra først til sidst kun har haft for øje,
 at hans hensigt skulle være den fremherskende,
 nej mere, til tider at foregribe den
 med fare for hans irettesættelse?

Men vent lidt!

Kan vi ikke slå dette sammen med den sjette og sidste
 skærpelse — at den øverste magts værdighed
 er modtog et sår? nemlig,
Læsa Majestas, da den vold vi udøvede†

* *Sub ... judicis*: ‘under dommerens beskyttelse.’

† *Læsa Majestas ... criminis*: ‘øvrigheden krænktes af vedvarende vrede over en retskendelse. Det gør forbrydelsen værre’ (og dermed straffen større).

Was out of envy to the course of law, 1360
In odium litis? We cut short thereby
 Three pending suits, promoted by ourselves
 I' the main, — which worsens crime, *accedit ad*
Exasperationem criminis!
 Yes, here the eruptive wrath with full effect!
 How, did not indignation chain my tongue,
 Could I repel this last, worst charge of all!
 (There is a porcupine to barbacue;
 Gigia can jug a rabbit well enough,
 With sour-sweet sauce and pine-pips; but, good Lord, 1370
 Suppose the devil instigate the wench
 To stew, not roast him? Stew my porcupine?
 If she does, I know where his quills shall stick!
 Come, I must go myself and see to things:
 I cannot stay much longer stewing here.)
 Our stomach . . . I mean, our soul is stirred within,
 And we want words. We wounded Majesty?
 Fall under such a censure, we? — who yearned
 So much that Majesty dispel the cloud
 And shine on us with healing on her wings, 1380
 That we prayed Pope *Majestas'* very self
 To anticipate a little the tardy pack,
 Bell us forth deep the authoritative bay
 Should start the beagles into sudden yelp
 Unisonous, — and, Gospel leading Law,
 Grant there assemble in our own behoof
 A Congregation, a particular Court,
 A few picked friends of quality and place,
 To hear the several matters in dispute, —
 Causes big, little and indifferent, 1390
 Bred of our marriage like a mushroom-growth, —
 All at once (can one brush off such too soon?)
 And so with laudable despatch decide
 Whether we, in the main (to sink detail)
 Were one the Pope should hold fast or let go.
 "What, take the credit from the Law?" you ask?
 Indeed, we did! Law ducks to Gospel here:
 Why should Law gain the glory and pronounce
 A judgment shall immortalize the Pope?
 Yes: our self-abnegating policy 1400
 Was Joab's — we would rouse our David's sloth,
 Bid him encamp against a city, sack

var på grund af misundelse over retsforløbet, 1360
In odium litis? Vi standser derved
 tre verserende sager, I det store og hele anlagte
 af os selv,— hvilket forværrer forbrydelsen, *accedit ad*
Exasperationem criminis!
 Her bryder vreden frem med fuld virkning!
 Hvordan, hvis ikke forargelsen lænkede min tunge,
 kunne jeg afvise denne sidste, værste af alle anklager?
 (Der er pindsvin til stegeristen;
 Gigia kan koge en hare godt nok
 med sursød sovs og fyrretræskerner; men gode Gud, 1370
 antag at djævelen forfører pigen
 til at stuve og ikke stege det? Stuve mit pindsvin?
 Hvis hun gør det, ved jeg hvor dets pigge skal stikke!
 Kom, jeg må selv holde øje med tingene.
 Jeg kan ikke stå her og småkoge ret meget længere.)
 Vor mave . . . jeg mener vor sjæl er berørt af dette,
 og vi mangler ord. Skulle vi have såret øvrigheden?
 Rammer en sådan censur os? — os som længtes så inderligt
 efter at øvrigheden vil sprede skyen
 og skinner på os med helbredelse på sine vinger, 1380
 at vi bønfuldt selve *Hans ærværdighed* paven
 om at komme den træge flok lidt i forkøbet,*
 brøle det dybe autoritative brøl for os,
 så det forskrækkede støveren til et pludseligt
 enstemmigt bjæf, — og da evangeliet leder loven,
 give tilladelse til, at der til vort bedste samles
 en forsamling, en særlig domstol,
 et par udvalgte venner af stand og rang
 for at høre de forskellige sager, der bliver diskuteret, —
 store, små og ligegyldige anliggender, 1390
 avlet af vort ægteskab ligesom en svampegevækst, —
 alle på éngang (kan man affeje den salgs for hurtigt?)
 og således med beundringsværdig hurtighed afgøre
 om vi i det store og hele (for at se bort fra detaljerne)
 var en person paven ville holde fast ved eller slippe.
 „Hvabehar, fjerne tiltroen til loven?” Beder du om det?
 Sandelig, det gør vi! Loven dukker sig for evangeliet her.
 Hvorfor skulle loven vinde hæderen og udtale
 en dom, som skal udødeliggøre paven?
 Ja, vor selvfornægtende politik var magen 1400
 til Joabs — vi ville ruske op i vor slappe David,
 bede ham belejre en by, plyndre

---

* den træge flok: sagførerne og dommerne som er længe om at nå til en afgørelse.

A place whereto ourselves had long laid siege,
 Lest, taking it at last, it take our name
 Nor be styled *Innocentinopolis*.
 But no! The modesty was in alarm,
 The temperance refused to interfere,
 Returned us our petition with the word
 "*Ad judices suos*," "Leave him to his Judge!"
 As who should say "Why trouble my repose?" 1410
 "Why consult Peter in a simple case,
 "Peter's wife's sister in her fever-fit
 "Might solve as readily as the Apostle's self?
 "Are my Tribunals posed by aught so plain?
 "Hath not my Court a conscience? It is of age,
 "Ask it!"

We do ask, — but, inspire reply
 To the Court thou bidst me ask, as I have asked —
 Oh thou, who vigilantly dost attend
 To even the few, the ineffectual words
 Which rise from this our low and mundane sphere 1420
 Up to thy region out of smoke and noise,
 Seeking corroboration from thy nod
 Who art all justice — which means mercy too,
 In a low noisy smoky world like ours
 Where Adam's sin made peccable his seed!
 We venerate the father of the flock,
 Whose last faint sands of life, the frittered gold,
 Fall noiselessly, yet all too fast, o' the cone
 And tapering heap of those collected years:
 Never have these been hurried in their flow, 1430
 Though justice fain would jog reluctant arm,
 In eagerness to take the forfeiture
 Of guilty life: much less shall mercy sue
 In vain that thou let innocence survive,
 Precipitate no minim of the mass
 O' the all-so precious moments of thy life,
 By pushing Guido into death and doom!

(Our Cardinal engages to go read
 The Pope my speech, and point its beauties out.

et sted, vi selv længe havde belejret,
 for at ikke, ved til sidst at indtage den, den skulle få
 vort navn og ikke bliver kaldt *Innocentinopolis*.^{*}
 Men nej! Beskedenheden var i alarmberedskab,
 mådeholdet nægtede at blande sig,
 sendte vor bønsskrivelse tilbage med ordene:
 „*Ad iudices suos*,” „overlad ham til hans dommere!”[†]
 Som én der ville sige: „Hvorfor forstyrre min hvile!”[‡] 1410
 Hvorfor rådføre sig med Peter i en simpel sag,
 som Peters kones søster i sit feberanfald
 kunne løse lige så hurtigt som apostlen selv?
 Er mine domstole oprettet for noget så ligetil?
 Har min ret ikke nogen samvittighed? Den er myndig,
 spørg den!”

Vi spørger virkelig, — men inspirer rettens svar
 på det spørgsmål, du beder mig stille, og som jeg har stillet —[‡]
 Oh du, som årvågent lytter
 endog til de få, de uvirksomme ord,
 der stiger op fra denne lave og verdslige sfære 1420
 op til dit domæne ud af røg og larm,
 søgende bestyrkelse fra dit nik,
 som er al retfærdighed — som også betyder barmhjertighed,
 i en lav støjende røgfylt verden som vor,
 hvor Adams synd gjorde hans sæd syndig!
 Vi ærer flokkens fader,
 hvis sidste svage livssand, de gyldne korn,
 falder lydløst, dog alt for hurtigt, på
 den kegleformede dyng af hine samlede år.
 Aldrig har disse været skyndet på i deres strøm, 1430
 skønt retfærdighed var nødt til at ryste en modvillig arm,
 der var ivrig efter at give sig fortabelsen i vold
 ved et skyldigt liv. Meget mindre skal barmhjertighed
 forgæves sagsøge om, at du lader uskyldighed overleve.
 Fremskynd ikke faldet af det mindste korn af mængden
 af alle de dyrebare øjeblikke af dit liv,
 ved at skubbe Guido ud i død og undergang!

(Vor kardinal påtager sig at læse min tale
 højt for paven og udpeger de skønneste steder.

^{*} *Innocentinopolis*: Innocens by, paven hed Innocens, den uskyldiges by. Fort at den ikke skal opkaldes efter Arcangeli, men efter paven. — ‘Du’ I næste afsnit l. 1413 er paven, der bliver bedt om at inspirere rettens svar, som løn for hans lydighed. — Joab: bibelhistorien stammer fra 2 Sam. 12, 28.

[†] *Ad ... suos*: ‘til hans dommere.’

[‡] inspirer: er bydemåde. — du: paven.

They say, the Pope has one half-hour, in twelve, 1440
 Of something like a moderate return
 Of the intellectuals, — never much to lose!
 If I adroitly plant this passage there,
 The Fisc will find himself forestalled, I think,
 Though he stand, beat till the old ear-drum break!
 — Ah, boy of my own bowels, Hyacinth,
 Wilt ever catch the knack, requite the pains
 Of poor papa, become proficient too
 I' the how and why and when, the time to laugh,
 The time to weep, the time, again, to pray, 1450
 And all the times prescribed by Holy Writ?
 Well, well, we fathers can but care, but cast
 Our bread upon the waters!)

In a word,
 These secondary charges go to ground,
 Since secondary, and superfluous, — motes
 Quite from the main point: we did all and some,
 Little and much, adjunct and principal,
Causa honoris. Is there such a cause
 As the sake of honour? By that sole test try
 Our action, nor demand if more or less, 1460
 Because of the action's mode, we merit blame
 Or may-be deserve praise! The Court decides.
 Is the end lawful? It allows the means:
 What we may do, we may with safety do,
 And what means "safety" we ourselves must judge.
 Put case a person wrongs me past dispute:
 If my legitimate vengeance be a blow,
 Mistrusting my bare arm can deal that blow,
 I claim co-operation of a stick;
 Doubtful if stick be tough, I crave a sword; 1470
 Diffident of ability in fence,
 I fee a friend, a swordsman to assist:
 Take one — he may be coward, fool or knave:
 Why not take fifty? — and if these exceed
 I' the due degree of drubbing, whom accuse
 But the first author of the aforesaid wrong
 Who put poor me to such a world of pains?
 Surgery would have just excised a wart;
 The patient made such pother, struggled so
 That the sharp instrument sliced nose and all. 1480

De siger, at paven kun i en halv time ud af tolv har 1440
 noget der ligner en moderat tilbagevenden af de
 mentale kræfter, — der har aldrig været meget at miste!
 Hvis jeg behændigt anbringer denne passage dér,
 vil statsadvokaten opdage, at jeg er kommet ham i forkøbet, tror jeg,
 skønt han står og slår til den gamle trommehinde brister!
 — Åh, du dreng af mine egne indvolde, Hyacinth, *
 vil du nogensinde få håndelaget, belønne
 din stakkels fars bekymringer, også blive dygtig
 til at vide hvordan og hvorfor og hvornår det er tid til at le,
 tid til at græde, tid igen til at bede 1450
 og alle tiderne foreskrevet af det hellige skrift?
 Nå, nå, vi fædre kan ikke gøre andet end at være omsorgsfulde,
 ikke gøre andet end kaste vort brød på vandet!)[†]
Kort sagt,
 disse underordnede anklager falder til jorden,
 da de er underordnede og overflødige, — støvgran,
 ganske uden betydning for hovedsagen. Vi gjorde hvert og et,
 lidt og meget, sekundært og primært
Causa honoris. Findes der en sådan grund[‡]
 som for ærens skyld? Ved denne ene test efterprøv
 vor handling, kræv heller ikke mere eller mindre 1460
 på grund af måden handlingen udførtes på, vi fortjener dadel
 eller måske fortjener vi ros! Retten afgør det.
 Er målet lovligt? Tillader det midlerne.
 Hvad vi kan gøre, må vi gøre med sikkerhed,
 og hvad 'sikkerhed' betyder, må vi selv afgøre.
 Lad os se på en sag, hvor en person ubestrideligt gør mig uret.
 Hvis min lovlige hævn vil være et slag,
 og jeg tvivler på, at min blotte arm kan tildele slaget;
 så insisterer jeg på at bruge en stok,
 hvis stokken ikke er hård, benytter jeg et sværd; 1470
 er min færdighed i fægtning kun ringe
 hyre jeg en ven, en fægtemester som assistanse.
 Tag en — han er måske en kujon, tåbe eller kæltrung.
 Hvorfor ikke tage halvtreds? — og hvis disse
 tildeler for mange prygl, hvem andre er der at anklage
 end den egentlige ophavsmand til den nævnte forseelse,
 som påførte stakkels mig en sådan verden af lidelser?
 Kirurgi ville blot fjerne en vorte, men
 'patienten gjorde et sådant postyr, kæmpede sådan,
 at det skarpe instrument skar næsen af og det hele. 1480

* Hyacinth: Sønnen hedder det sammen som faderen.

[†] Fra *Præd.* 11, 1. — Kaste brødet på vandet og overlade resten til Gud.

[‡] *Causa honoris*: på grund af æren, for ærens skyld.

Taunt us not that our friends performed for pay!
 Ourselves had toiled for simple honour's sake:
 But country clowns want dirt they comprehend,
 The piece of gold! Our reasons, which suffice
 Ourselves, be ours alone; our piece of gold
 Be, to the rustic, reason he approves!
 We must translate our motives like our speech,
 Into the lower phrase that suits the sense
 O' the limitedly apprehensive. Let
 Each level have its language! Heaven speaks first 1490
 To the angel, then the angel tames the word
 Down to the ear of Tobit: he, in turn,
 Diminishes the message to his dog,
 And finally that dog finds how the flea
 (Which else, importunate, might check his speed)
 Shall learn its hunger must have holiday,
 By application of his tongue or paw:
 So many varied sorts of language here,
 Each following each with pace to match the step,
Haud passibus æquis!

Talking of which flea, 1500
 Reminds me I must put in special word
 For the poor humble following, — the four friends,
Sicarii, our assassins caught and caged.
 Ourselves are safe in your approval now:
 Yet must we care for our companions, plead
 The cause o' the poor, the friends (of old-world faith)
 Who lie in tribulation for our sake.
Pauperum Procurator is my style:
 I stand forth as the poor man's advocate:
 And when we treat of what concerns the poor, 1510
Et cum agatur de pauperibus,
 In bondage, *carceratis*, for their sake,
In eorum causis, natural piety,
Pietas, ever ought to win the day,
Triumphare debet, quia ipsi sunt,
 Because those very paupers constitute,
Thesaurus Christi, all the wealth of Christ.
 Nevertheless I shall not hold you long

Hån os ikke med, at vore venner blev betalt!
 Vi havde selv slidt for den rene og skære æres skyld,
 men bondekarle ønsker snavs de forstår,
 guldstykket! Vore grunde, som er tilstrækkelige
 for os selv, er alene vores; vort guldstykke
 er for bonden en grund han bifalder!
 Vi må oversætte vore motiver såvel som vor tale
 til den lavere mundart, der passer til den forstand,
 de med en begrænset opfattelsesevne er i besiddelse af.
 Lad hvert niveau have sit eget sprog! Himlen taler først
 til englen, så tæmmer englen ordet
 ned til Tobits øre. Han for sin del*
 forenkler budskaber til sin hund,
 og til slut finder hunden ud af hvordan fluen
 (som ellers, ved sin pågaaenhed, kunne få den til at standse)
 skal lære, at dens sult må have fridag
 ved at benytte sin tunge eller pote.
 Så mange forskellige slags sprog er der her,
 hver afpasser sine skridt efter trit,et,
Haud passibus æquis!†

1490

Mens jeg taler om en flue

kommer jeg i tanke om, at jeg skal sige nogle velvalgt ord
 om hans stakkels ydmyge følgeskab, de fire venner,
lejemorderne, vore snigmordere fanget og buret inde.
 Vi er nu selv reddet ved jeres godkendelse,
 dog må vi drage omsorg for vore kammerater, føre
 sag for de fattige, vennerne (af den gamle verdens tro)
 som har mødt megen modgang for vor skyld.
Pauperum Procurator er min titel.‡
 Jeg står frem som den fattige mands advokat,
 og når vi behandler det, der angår de fattige
Et cum agatur de pauperibus§
 i trældom, *carceratis*, så bør
In eorum causis, den naturlige gudfrygtighed,
Pietas, for deres skyld altid sejre,
Triumphare debet, quia ipsi sunt,
 fordi netop de fattige udgør,
Thesaurus Christi, hele Kristus' rigdom.
 Ikke desto mindre skal jeg ikke opholde jer længe

1500

1510

* Tobits øre: *Tobits bog* 5, 17. Fra Det Gamle Testamentes Apokryfiske Bøger

† *Haud ... æquis*: 'ikke med lige lange skridt.'

‡ *Pauperum Procurator*: de fattiges befuldmægtigede eller forsvarer, se tillægget: Retspraksis.

§ *Et cum ... Christi*: 'og når det drejer sig om fængslede fattigfolk, bør gudfrygtighed sejre, fordi de er Kristus' skat.'

With multiplicity of proofs, nor burn
 Candle at noon-tide, clarify the clear. 1520
 There beams a case refulgent from our books —
 Castrensis, Butringarius, everywhere
 I find it burn to dissipate the dark.
 'T is this: a husband had a friend, which friend
 Seemed to him over-friendly with his wife
 In thought and purpose, — I pretend no more.
 To justify suspicion or dispel,
 He bids his wife make show of giving heed,
 Semblance of sympathy — propose, in fine,
 A secret meeting in a private place. 1530
 The friend, enticed thus, finds an ambushade,
 To-wit, the husband posted with a pack
 Of other friends, who fall upon the first
 And beat his love and life out both at once.
 These friends were brought to question for their help;
 Law ruled "The husband being in the right,
 "Who helped him in the right can scarce be wrong" —
Opinio, an opinion every way,
Multum tenenda cordi, heart should hold!
 When the inferiors follow as befits 1540
 The lead o' the principal, they change their name,
 And, *non dicuntur*, are no longer called
 His mandatories, *mandatorii*,
 But helpmates, *sed auxiliores*; since
 To that degree does honour' sake lend aid,
Adeo honoris causa est efficax,
 That not alone, *non solum*, does it pour
 Itself out, *se diffundat*, on mere friends,
 We bring to do our bidding of this sort,
In mandatorios simplices, but sucks 1550
 Along with it in wide and generous whirl,
Sed etiam assassinii qualitate
Qualificatos, people qualified
 By the quality of assassination's self,
 Dare I make use of such neologism,*
Ut utar verbo.

---

* Neologismen er *assassinii*: myrderiets, fra *assassinium*: myrderi.

med en masse beviser, heller ikke tænde lys
 ved middagstid, gøre det klare klart. 1520
 Der stråler en skinnende sag fra vore bøger —
 Castrensis, Butringarius, allevegne*
 finder jeg det brænde for at sprede mørket.
 Sagen er denne: en mand havde en ven. Denne ven,
 syntes han, var for venlig over for hans kone
 hvad tanke og hensigt angik, — jeg anfører ikke mere.
 For at få mistanken retfærdiggjort eller afkræftet,
 beder han sin kone lade som om hun er interesseret,
 give det udseende af sympati — og kort sagt foreslå
 et hemmeligt møde på et privat sted. 1530
 Den således lokkede ven falder i et baghold,
 nemlig ægtemanden anbragt med en flok
 venner, som kaster sig over den første
 og omgående banker elskovssyge og liv ud af ham.
 Disse venner blev forhørt om deres hjælp;
 loven afsagde kendelsen: „Da ægtemanden har retten på sin side,
 kan de, der har hjulpet ham, næppe have gjort uret” —
Opinio, en opfattelse,†
Multum tenenda cordi, alle hjerter burde dele! 1540
 Når de underordnede følger, hvad det passer
 den overordnede ledelse, skifter de navn,
 og, *non dicuntur*, kaldes ikke længere
 hans håndlangere, *mandatorii*,
 men medhjælpere, *sed auxiliares*; da‡
 ‘for ærens skyld’ i den grad yder bistand,
Adeo honoris causa est efficax,§
 at den ikke alene, *non solum*, strømmer
 ud over, *se diffundat*, blotte venner,
 som vi får til at adlyde vor befaling af denne slags,
In mandatorios simplices, men også i store 1550
 og gavmilde hvirvler suger,
Sed etiam assassinii qualitate
Qualificatos, folk med sig, der er kvalificeret
 ved karakteren af selve myrderiet,
 i fald jeg vover at bruge en sådan neologisme,**
Ut utar verbo.

* Paulius Castrensis (1360-1447) og Jacobus Butringarius (1274-1348) var store lovkyndige.

† *Opinio ... cordi*: ‘en opfattelse der burde deles af mange hjerter,’

‡ *non ... auxiliares*: ‘kaldes ikke håndlangere men hjælpere.’

§ *Adeo ... qualificatos*: ‘I den grad er ‘for ærens skyld’ virksom, at den ikke blot udbreder sig til de simple håndlangere, men endog omfatter beskaffenheden af den måde myrderiet er udført på.’

** Neologismen: se den engelske tekst: . — *Ut ... verbo*: for at anvende det ord.

Haste we to conclude.

Of the other points that favour, leave some few
 For Spreti; such as the delinquents' youth.
 One of them falls short, by some months, of age
 Fit to be managed by the gallows; two 1560
 May plead exemption from our law's award,
 Being foreigners, subjects of the Granduke —
 I spare that bone to Spreti, and reserve
 Myself the juicier breast of argument —
 Flinging the breast-blade i' the face o' the Fisc,
 Who furnished me the tid-bit: he must needs
 Play off his privilege and rack the clowns,—
 And they, at instance of the rack, confess
 All four unanimously made resolve, —
 The night o' the murder, in brief minute snatched 1570
 Behind the back of Guido as he fled, —
 That, since he had not kept his promise, paid
 The money for the murder on the spot,
 So, reaching home again, might please ignore
 The pact or pay them in improper coin,—
 They one and all resolved, these hopeful friends,
 'T were best inaugurate the morrow's light,
 Nature recruited with her due repose,
 By killing Guido as he lay asleep
 Pillowed on wallet which contained their fee. 1580

I thank the Fisc for knowledge of this fact:
 What fact could hope to make more manifest
 Their rectitude, Guido's integrity?
 For who fails recognize the touching truth
 That these poor rustics bore no envy, hate,
 Malice nor yet uncharitableness
 Against the people they had put to death?
 In them, did such an act reward itself?
 All done was to deserve the simple pay,
 Obtain the bread clowns earn by sweat of brow, 1590
 And missing which, they missed of everything —
 Hence claimed pay, even at expense of life
 To their own lord, so little warped (admire!)
 By prepossession, such the absolute
 Instinct of equity in rustic souls!
 Whereas our Count, the cultivated mind,
 He, wholly rapt in his serene regard
 Of honour, he contemplating the sun
 Who hardly marks if taper blink below, —

Vi skynder os at afslutte.

Af de andre gunstige punkter overlader vi et par enkelte til Spreti, såsom de skyldiges alder.

En af dem mangler endnu nogle måneder i at være myndig og dermed egnet til blive behandlet af galgen; to 1560

kan bede om fritagelse fra vor lovs belønning, idet de er fremmede, storhertugens undergivne — jeg gemmer det ben til Spreti og forbeholder mig bevisførelsens saftigere bryst —

og slynger brystbenet i ansigtet på statsadvokaten, som skaffede mig denne lækkerbiskken. Han må nødvendigvis udøve sit privilegium og lægge karlene på pinebænken, — og foranlediget af pinebænken tilstår de, at de alle fire enstemmigt besluttede, —

i et kort øjeblik hurtigt snappet bag Guidos ryg, mens han flygtede på mordnatten, — 1570

at da han ikke havde holdt sit løfte, nemlig straks at betale pengene for mordet og han således, når han nåede hjem igen, efter behag kunne ignorere aftalen eller betale dem med en forkert mønt, — så besluttede alle som en, disse forhåbningsfulde venner, at det ville være bedst at indvie morgenens lys, naturen fornyet af sin passende hvile, ved at dræbe Guido mens han lå og sov med tasken, der indeholdt deres løn, som hovedpude. 1580

Jeg takker statsadvokaten for viden om denne kendsgerning.

Hvilken kendsgerning kunne håbe på mere tydeligt at vise deres retskaffenhed, Guidos hæderlighed?

Thi hvem er ude af stand til at vedkende sig den rørende sandhed, at disse arme landboer hverken misundte, nærede had til eller var vrede på, heller ikke var de ubarmhjertige mod disse mennesker, som de havde dræbt?

Var ikke handlingen i sig selv en belønning for dem?

Alt blev gjort for at fortjene den simple betaling, erhverve det brød, bønder tjener ved at få sved på panden, og mangler de dette, så mangler de alt — 1590

derfor krævede de betaling endog på bekostning af deres egen herres liv, så lidet forkvaklet (vær venlig at beundre dette!) ved forudfattede meninger, sådan er det fuldkomne instinkt om lighed i bondesjælen!

Hvorimod vor greve, den dannede ånd, han, som er helt indhyllet i sit klare syn på æren, han er i færd med at beskue solen som næppe bemærker kerten, der blinker neden under, —

He, dreaming of no argument for death 1600
 Except a vengeance worthy noble hearts, —
 Dared not so desecrate the deed, forsooth,
 Vulgarize vengeance, as defray its cost
 By money dug from out the dirty earth,
 Irritant mere, in Ovid's phrase, to ill.
 What though he lured base hinds by lucre's hope, —
 The only motive they could masticate,
 Milk for babes, not strong meat which men require?
 The deed done, those coarse hands were soiled enough,
 He spared them the pollution of the pay. 1610
 So much for the allegement, thine, my Fisc,
Quo nil absurdius, than which nought more mad,
Excogitari potest, may be squeezed
 From out the cogitative brain of thee!

And now, thou excellent the Governor!
 (Push to the peroration) *cæterum*
Enixe supplico, I strive in prayer,
Ut dominis meis, that unto the Court,
Benigna fronte, with a gracious brow,
Et oculis serenis, and mild eyes, 1620
Perpendere placeat, it may please them weigh,
Quod dominus Guido, that our noble Count,
Occidit, did the killing in dispute,
Ut ejus honor tumulatus, that
 The honour of him buried fathom-deep
 In infamy, *in infamia*, might arise,
Resurgeret, as ghost breaks sepulchre!
Occidit, for he killed, *uxorem*, wife,
Quia illi fuit, since she was to him,
Opprobrio, a disgrace and nothing more! 1630
Et genitores, killed her parents too,
Qui, who, *postposita verecundia*,
 Having thrown off all sort of decency,
Filiam repudiarunt, had renounced

han, da han ikke tror på nogen anden begrundelse for døden 1600
 end en hævn, der er det ædleste hjerte værdigt, —
 vovede ikke at vanhellige døden, i sandhed,
 forsimple hævnens ved at afholde dens udgifter
 med penge, gravet ud af den snavsede jord,
 der kun, med Ovids ord, æggede til ondt.
 Hvad så om han lokkede simple bondekarle med håb om vinding, —
 det eneste motiv de kunne tygge,
 mælk til spædbørn, ikke kraftig kost som mænd forlanger?*

Ved dådens udførelse, blev disse grove hænder svinet nok til,
 han skånedes dem for besmittelsen ved at blive betalt. 1610
 Så meget om din påstand, min statsadvokat,
Quo nil absurdius, intet mere urimeligt end den,[†]
Excogitari potest, kan presses
 ud af din dybsindige hjerne!

Og nu du excellente guvernør!
 (Et skub til afslutningen) *cæterum*[‡]
Enixe supplico, Jeg tragter efter, i bøn
Ut dominis meis, til retten, at det,
Benigna fronte, med et nådigt buk,
Et oculis serenis, og milde øjne, 1620
Perpendere placeat, vil behage dem at overveje,
Quod dominus Guido, at vor ædle greve,
Occidit, udførte de omtvistede drab,
Ut ejus honor tumulatus, så
 hans ære, der var begravet favne dybt
 i vanære, *in infamia*, kunne stige op,
Resurgeret, som et spøgelse, der kløver graven!
Occidit, for han dræbte, *uxorem*, sin kone,
Quia illi fuit, da hun var en skændsel,
Opprobrio, for ham og intet andet! 1630
Et genitores, dræbte også hendes forældre,
Qui, som, *postposita verecundia*,
 idet de havde kastet al anstændighed over bord,
Filiam repudiarunt, havde fraskrevet sig

* mælk til spædbørn: sandhed blandet med falskhed, jf. bog 1, 823.

[†] *Quo ... potest*: intet mere fornuftigt kan udtænkes end den.

[‡] Il. 1616-57 *cæterum ... derisus*: 'Til slut beder jeg indtrængende om, at det vil behage mine Her-
 rer med gavmild mine og klare øjne at overveje, at husherre Guido begik drabet, for at hans i
 skændsel begravede ære kunne genopstå. Han dræbte sin kone, fordi dette var en forhånelse af
 ham, og dræbte forældrene, der havde sat al skamfølelse til side og havde afvist deres egen dat-
 ter og erklæret uden at rødme, at hun var afkom af en skøge, for at han selv kunne vanæres.
 Hendes sind havde de fordrejet og ikke alene lokket hende til ulovlig kærlighed, men tvunget
 hende ved at kræve datterlig lydighed. Han dræbte, nemlig for ikke længere at skulle leve i van-
 ære, hadet af slægtninge, stemplet af de adelige, forladt af venner, latterliggjort af alle.'

Their daughter, *atque declarare non*
Erubuerunt, nor felt blush tinge cheek,
 Declaring, *meretricis genitam*
Esse, she was the offspring of a drab,
Ut ipse dehonestaretur, just
 That so himself might lose his social rank! 1640
Cujus mentem, and which daughter's heart and soul,
 They, *perverterunt*, turned from the right course,
Et ad illicitos amores non
Dumtaxat pellexerunt, and to love
 Not simply did alluringly incite,
Sed vi obedientiae, but by force
 O' the duty, *filialis*, daughters owe,
Coegerunt, forced and drove her to the deed:
Occidit, I repeat he killed the clan,
Ne scilicet amplius in dedecore, 1650
 Lest peradventure longer life might trail,
Viveret, link by link his turpitude,
Invisus consanguineis, hateful so
 To kith and kindred, *a nobilibus*
Notatus, shunned by men of quality,
Relictus ab amicis, left i' the lurch
 By friends, *ab omnibus derisus*, turned *
 A common hack-block to try edge of jokes.
Occidit, and he killed them here in Rome,
In Urbe, the Eternal City, Sirs, 1660
Nempe quæ alias spectata est,
 The appropriate theatre which witnessed once,
Matronam nobilem, Lucretia's self,
Abluere pudicitiae maculas,
 Wash off the spots of her pudicity,
Sanguine proprio, with her own pure blood;
Quæ vidit, and which city also saw,
Patrem, Virginius, *undequaque*, quite,
Impunem, with no sort of punishment,
 Nor, *et non illaudatum*, lacking praise, 1670

deres datter, *atque declarare non*
Erubuerunt, følte heller ikke rødme farve kinden,
 ved at erklære, *meretricis genitam*
Esse, at hun var en skøges afkom,
Ut ipse dehonestaretur, så han
 således selv kunne miste sin sociale rang! 1640
Cujus mentem, og samme datters hjerte og sjæl,
 vendte, *perverterunt*, de bort fra den rette vej
Et ad illicitos amores non
Dumtaxat pellexerunt, lokkede
 og opmuntrede ikke kun til kærlighed,
Sed vi obedientiae, men, i kraft
 af den pligt, *filialis*, døtre skylder,
Coegerunt, tvang og drev hende til dåden.
Occidit, jeg gentager han dræbte ætten,
Ne scilicet amplius in dedecore, 1650
 for at ikke et længere liv måske led for led,
Viveret, kunne spore hans fordærvelse,
Invisus consanguineis, således forhadet
 af slægtninge, *a nobilibus*
Notatus, skyet af mænd af betydning,
Relictus ab amicis, som fik venner til at lade
 ham i stikken, *ab omnibus derisus*, gjorde ham til en simpel
 hakkeblok, man kan efterprøve vittighedernes skarphed på.
Occidit, og han dræbte dem heri Rom, *
In Urbe, Den Evige By, herrer, 1660
Nempe quæ alias spectata est,
 den passende skueplads som engang bevidnede
Matronam nobilem, Lucretia,
Abluere pudicitiae maculas,
 vaske pletterne bort på hendes ærbarhed,
Sanguine proprio, med hendes eget rene blod;
Quæ vidit, og som også så,
Patrem, Virginius, *undequaque*, helt,
Impunem, uden straf af nogen art,
 heller ikke, *et non illaudatum*, uden ros, 1670

* Il. 1659-83 'Han dræbte i byen, som naturligvis en anden gang iagttog en adelig hustru, vaske pletterne på sin ærbarhed bort med sit eget blod. Som også så faderen, helt ustraffet og ikke udadlet, besudle sig ved slægtsmord på datteren, for at hun skulle ikke bortføres til voldtægt. I den grad var det ham en hjertesag, at han ved den blotte mistanke, om at miste æren, snarere ville berøves datteren, end at hun skulle gå afsted skændet, selv om det ikke var af fri vilje.' — Lucretius: berømt heltinde fra det gamle Rom. Hun blev voldtaget af Roms konge, men valgte selvmordet frem for vanæren. — Virginius: omkring 450 f.Kr. dræbte sin datter, Virginia, for at undgå at hun skulle skændes og således vanære ham.

Sed polluentem parricidio,
 Imbrue his hands with butchery, *filiae*,
 Of chaste Virginia, to avoid a rape,
Ne raperetur ad stupra; so to heart,
Tanti illi cordi fuit, did he take,
Suspicio, the mere fancy men might have,
Honoris amittendi, of fame's loss,
Ut potius voluerit filia
Orbari, he preferred to lose his child,
Quam illa incederet, rather than she walk 1680
 The ways an, *inhonesta*, child disgraced,
Licet non sponte, though against her will. *
Occidit — killed them, I reiterate —
In propria domo, in their own abode,
Ut adultera et parentes, that each wretch,
Conscii agnoscerent, might both see and say,
Nullum locum, there's no place, *nullumque esse*
Asylum, nor yet refuge of escape,
Impenetrabilem, shall serve as bar,
Honori læso, to the wounded one 1690
 In honour; *neve ibi opprobria*
Continuarentur, killed them on the spot,
 Moreover, dreading lest within those walls
 The opprobrium peradventure be prolonged,
Et domus quæ testis fuit turpium,
 And that the domicile which witnessed crime,
Esset et poenæ, might watch punishment:
Occidit, killed, I round you in the ears,
Quia alio modo, since by other mode,
Non poterat ejus existimatio, 1700
 There was no possibility his fame,
Læsa, gashed griesly, *tam enormiter*,
Ducere cicatrices, might be healed:
Occidit ut exemplum præberet
Uxoribus, killed her, so to lesson wives
Jura conjugii, that the marriage-oath,
Esse servanda, must be kept henceforth:
Occidit denique, killed her, in a word,

Sed polluentem parricidio,
 væde sine hænder i slagtning, *filiae*, af kyske
 Virginia for at undgå en voldtægt,
Ne raperetur ad stupra; så nær,
Tanti illi cordi fuit, tog han sig,
Suspicio, den blotte forestilling mænd kunne have,
Honoris amittendi, om tabt anseelse,
Ut potius voluerit filia
Orbari, han foretrak at miste sit barn
Quam illa incederet, snarere end at hun vandrede 1680
 et vanæret, *inhonesta*, barns veje,
Licet non sponte, skønt mod hendes vilje.
Occidit—dræbte dem, gentager jeg — *
In propria domo, i deres eget hjem,
Ut adultera et parentes, så hver enkelt af disse niddinge,
Conscii agnoscerent, både kunne se og sige,
Nullum locum, at der ikke findes noget sted, *nullumque esse*
Asylum, ej heller et sted at flygte hen,
Impenetrabilem, der kan tjene som hindring,
Honori læso, for den, hvis ære 1690
 er såret; *neve ibi opprobria*
Continuarentur, dræbte dem endvidere på stedet,
 fordi han frygtede for, at skammen inden for
 disse vægge måske ville blive forlænget,
Et domus quæ testis fuit turpium,
 og for at huset, som var vidne til forbrydelsen,
Esset et poenæ, kunne se på straffen.
Occidit, dræbte hviker jeg jer i øret,
Quia alio modo, eftersom der ikke på nogen anden måde,
Non poterat ejus existimatio, 1700
 var mulighed for, at hans ry
Læsa, flænget gyseligt, *tam enormiter*,
Ducere cicatrices, kunne helbredes.
Occidit ut exemplum præberet
Uxoribus, dræbte hende for på den måde at vise
Jura conjugii, hustruer, at ægteskabseden,
Esse servanda, må holdes for fremtiden.
Occidit denique, dræbte hende kort sagt,

* Il. 1684-1714 'Han dræbte i deres eget hus for at elskerinden og forældrene, medvidende om det, kunne indse, at intet sted og intet fristed var uigennemtrængeligt ved krænket ære, og at man ikke dér kunne forsætte med skændslen. Huset, som havde været vidne til det uanstændige, var således også vidne til straffen. Han dræbte, for på ingen anden måde kunne hans så enormt sårede ry blive helet. Han dræbte som eksempel for hustruer på, at ægteskabslove er til for at overholdes. Han dræbte endelig, for at kunne leve æret og agtet, eller i modsat fald at blive det ynkværdige offer for egen krænket ære.'

Ut pro posse honestus viveret,
 That he, please God, might creditably live, 1710
Sin minus, but if fate willed otherwise,
Proprii honoris, of his outraged fame,
Offensi, by Mannaia, if you please,
Commiseranda victima caderet,*
 The pitiable victim he should fall!

Done! I' the rough, i' the rough! But done! And, lo,
 Landed and stranded lies my very speech,
 My miracle, my monster of defence —
 Leviathan into the nose whereof
 I have put fish-hook, pierced his jaw with thorn, 1720
 And given him to my maidens for a play!
 I' the rough: to-morrow I review my piece,
 Tame here and there undue floridity.
 It's hard: you have to plead before these priests
 And poke at them with Scripture, or you pass
 For heathen and, what's worse, for ignorant
 O' the quality o' the Court and what it likes
 By way of illustration of the law.
 To-morrow stick in this, and throw out that,
 And, having first ecclesiasticized, 1730
 Regularize the whole, next emphasize,
 Then latinize, and lastly Cicero-ize,
 Giving my Fisc his finish. There's my speech!
 And where's my fry, and family and friends?
 Where's that huge Hyacinth I mean to hug
 Till he cries out, "*Jam satis!* Let me breathe!"
 Now, what an evening have I earned to-day!
 Hail, ye true pleasures, all the rest are false!
 Oh the old mother, oh the fattish wife!
 Rogue Hyacinth shall put on paper toque, 1740
 And wrap himself around with mamma's veil
 Done up to imitate papa's black robe,
 (I'm in the secret of the comedy, —
 Part of the program leaked out long ago!)
 And call himself the Advocate o' the Poor,
 Mimic Don father that defends the Count:
 And for reward shall have a small full glass
 Of manly red rosolio to himself,
 — Always provided that he conjugate

Ut pro posse honestus viveret,
 for at han, hvis Gud ville, kunne leve hæderligt, 1710
Sin minus, men hvis skæbnen ville det anderledes,
Proprii honoris, med hans skændede ry,
Offensi, så måtte han, om I vil,
Commiseranda victima caderet,
 falde som guillotinenes ynkværdige offer!

Færdig! Stort set, stort set! Men færdig! Og se
 min tale selv ligger landet og strandet,
 mit mirakel, mit uhyre af et forsvar —
 Leviathan i hvis næse jeg har* 1720
 anbragt en fiskekrog, gennemboret hans kæbe med torne
 og givet ham til min tjenestepige som legetøj!
 I det store og hele! I morgen vil jeg gennemgå mit værk,
 tæmme her og undgå overlæsthed der.
 Det er vanskeligt. Du må plædere foran disse præster,
 og stikke til dem med den hellige skrift, ellers vil du
 gå for at være hedning og, hvad der er værre, uvidende om
 domstolens beskaffenhed, og hvad den kan
 lide angående illustration af loven.
 I morgen put det ene ind og smid det andet ud,
 og efter først at have gejstliggjort det, 1730
 normaliser det hele, pointér dernæst
 og latiniser og ciceroniser så til slut,
 det vil give min statsadvokat dødsstødet. Der er min tale!
 Og hvor er mine stegte indvolde og familie og venner?
 Hvor er den store Hyacinth jeg vil knuge
 til han skriger: „*Jam satis!* Jeg kan ikke få vejret!”†
 Se hvilken aften jeg har fortjent i dag!
 Vær hilset I sande glæder, alle de andre er falske!
 Åh den gamle mor, åh den buttede hustru!
 Den skælm til Hyacinth skal ta’ en papirhue 1740
 på hovedet og indhulle sig i mors slør,
 fikset op så det ligner far sorte kåbe,
 (jeg er indviet i komedien, —
 en del af programmet sivede ud for længe siden!)
 og kalde sig for De Fattiges Forsvarer,
 efterligne hr. far som forsvarer greven,
 og skal som belønning modtage et lille glas
 fuld af mandig rød rosilio til sig selv,‡
 — dog som altid forudsat, at han kan bøje

* Leviathan: krokodillen fra *Job* kap. 40, 20 til kap. 41.

† *Jam satis*: det er nok!

‡ rosilio: en sød spirituøs drik, en punch.

Bibo, I drink, correctly — nor be found 1750
 Make the *perfectum*, *bipsi*, as last year!
 How the ambitious do so harden heart
 As lightly hold by these home-sanctitudes,
 To me is matter of bewilderment —
 Bewilderment! Because ambition's range
 Is nowise tethered by domestic tie.
 Am I refused an outlet from my home
 To the world's stage? — whereon a man should play
 The man in public, vigilant for law,
 Zealous for truth, a credit to his kind, 1760
 Nay, — since, employing talent so, I yield
 The Lord His own again with usury, —
 A satisfaction, yea, to God Himself!
 Well, I have modelled me by Agur's wish,
 "Remove far from me vanity and lies,
 "Feed me with food convenient for me!" What
 I' the world should a wise man require beyond?
 Can I but coax the good fat little wife
 To tell her fool of a father the mad prank
 His scrapegrace nephew played this time last year 1770
 At Carnival! He could not choose, I think,
 But modify that inconsiderate gift
 O' the cup and cover (somewhere in the will
 Under the pillow, someone seems to guess)
 — Correct that clause in favour of a boy
 The trifle ought to grace, with name engraved,
 Would look so well, produced in future years
 To pledge a memory, when poor papa
 Latin and law are long since laid at rest —
Hyacintho dono dedit avus! Why, 1780
 The wife should get a necklace for her pains,
 The very pearls that made Violante proud,
 And Pietro pawned for half their value once, —
 Redeemable by somebody, *ne sit*
Marita quæ rotundioribus
Onusta mammis . . . baccis ambulet:
 Her bosom shall display the big round balls,

bibo, jeg drikker, korrekt — ikke som det skete
 sidste år, hvor han sagde *bipsi* i perfektum!* 1750
 Hvordan den ærgerrige således forhærder hjertet,
 der bliver stemt så mildt af disse hjemmets helligdomme,
 er for mig uforståeligt — uforståeligt!
 fordi ærgerrighedens spillerum
 på ingen måde er bundet af huslige bånd.
 Er jeg nægtet en udgang fra mit hjem
 til verdens scene? — hvor en mand bør optræde
 for offentligheden, vogte på loven,
 være nidkær hvad sandhed angår, en hæder for sin slægt, 1760
 ja, — når jeg ved at bruge mit talent på denne måde,
 giver jeg Herren hans eget igen med renter —
 er en tilfredsstillelse, ja, selv for Gud!
 Nå, jeg har brugt Agurs ønske som model:
 „Hold svig og løgneord fra mig;
 lad mig nyde mit tilmålte brød!” Hvad i al[†]
 verden ville en vis mand forlange ud over dette?
 Kunne jeg blot lokke den lille gode tykke kone
 til at fortælle hendes tåbe af en far om de gavtyvestreger,
 hans døgenigt af en nevø spillede på denne tid sidste år 1770
 ved karnevallet! Ville han ikke kunne gøre andet,
 vil jeg mene, end modificere hin ubetænksomme gave,
 drikkebægeret med låget — rette denne klausul
 (et eller andet sted i testamentet der ligger under hovedpuden,
 synes nogle at gætte på) til gunst for en dreng,
 som denne bagatel burde udmærke, med navnet indgraveret.
 Det ville se så godt ud, skabt til i de fremtidige år
 at skåle på mindet, når den stakkels far,
 latin og lov for længe siden er lagt til hvile —
Hyacintho dono dedit avus! Jamen,[‡] 1780
 konen kunne få en halskæde for sin møje,
 selve de perler som gjorde Violante stolt,
 og Pietro engang pantsatte for deres halve værdi, —
 som en eller anden kunne indløse, *ne sit*[§]
Marita quæ rotundioribus
Onusta mammis . . . baccis ambulet:
 Hendes barm skal vise de store runde kugler,

* *bipsi*: *bibo* er uregelmæssigt og hedder i perfektum *bibi*, drengen bøjer verbet regelmæssigt efter skemaet *scribo* – *scripsi*.

[†] Citatet er fra *Ordsp.* 30, 8, hele verset lyder: „Hold svig og løgneord fra mig; giv mig hverken armod eller rigdom, men lad mig nyde mit tilmålte brød!”

[‡] *Hyacintho ... avus*: ‘bedstefar skænkede Hyacinth dette som gave.’

[§] *ne ... ambulat*: ingen hustru går omkring, belæst med mere runde bryster . . . perler. Epoder 8; 13-14. Archangeli kommer til at sige bryster af vanvare. Horats omtaler perler.

No braver proudly borne by wedded wife!
With which Horatian promise I conclude.
Into the pigeon-hole with thee, my speech!
Off and away, first work then play, play, play!
Bottini, burn thy books, thou blazing ass!
Sing "Tra-la-la, for, lambkins, we must live!"

1790

ikke båret med prægtigere stolthed af nogen gift kvinde!

Med dette horatske løfte slutter jeg mit forsvar.

Ned i skuffen med dig, min tale!

1790

Bort og borte, først arbejde og så fornøjelser!

Bottini, brænd dine bøger, du kæmpeæsel!

Syng: „Tralala for vi skal leve som lammekid!”

IX. Juris Doctor Johannes Baptista Bottinius

Fisci et rev. cam. apostol. advocatus.

Had I God's leave, how I would alter things!
If I might read instead of print my speech, —
Ay, and enliven speech with many a flower
Refuses obstinate to blow in print,
As wildings planted in a prim parterre, —
This scurvy room were turned an immense hall;
Opposite, fifty judges in a row;
This side and that of me, for audience — Rome:
And, where yon window is, the Pope should hide —
Watch, curtained, but peep visibly enough. 10
A buzz of expectation! Through the crowd,
Jingling his chain and stumping with his staff,
Up comes an usher, louts him low, "The Court
"Requires the allocution of the Fisc!"
I rise, I bend, I look about me, pause
O'er the hushed multitude: I count — One, two —

Have ye seen, Judges, have ye, lights of law, —
When it may hap some painter, much in vogue
Throughout our city nutritive of arts,
Ye summon to a task shall test his worth, 20
And manufacture, as he knows and can,
A work may decorate a palace-wall,
Afford my lords their Holy Family, —
Hath it escaped the acumen of the Court
How such a painter sets himself to paint?
Suppose that Joseph, Mary and her Babe
A-journeying to Egypt, prove the piece:
Why, first he sedulously practiseth,
This painter, — girding loin and lighting lamp, —
On what may nourish eye, make facile hand; 30
Getteth him studies (styled by draughtsmen so)
From some assistant corpse of Jew or Turk
Or, haply, Molinist, he cuts and carves, —
This Luca or this Carlo or the like.
To him the bones their inmost secret yield,
Each notch and nodule signify their use:
On him the muscles turn, in triple tier,

9. Juris Doctor Johannes Baptista Bottinius

Statsadvokat og advokat for det ærværdige
apostolske kammer.

Havde jeg Guds tilladelse, hvordan ville jeg ikke ændre tingene!
Hvis jeg kunne læse min tale højt i stedet for at få den trykt,
ja, og gøre den levende med mange blomster,
der hårdnakket nægter at blomstre på tryk,
ligesom vilde vækster plantet i en sirlig blomsterhave, —
hvis dette lurvede værelse blev forvandlet til en umådelig sal;
og overfor mig halvtreds dommere på række;
på begge sider af mig, som tilhørere — Rom:
og der hvor hint vindue sidder, skulle paven gemme sig —
iagttag, skjult bag et forhæng, men kigge synligt nok. 10
En summen af forventning! Gennem mængden,
raslende med sin kæde og stampende med sin stav,
kommer en retstjener, bøjer sig dybt: „Retten
kræver statsadvokatens fremlæggelse!”
Jeg rejser mig, jeg bukker, jeg ser mig omkring, venter hen
over den tyssede menneskemængde: jeg tæller — En, to —

Har I, dommere, har I, lovens lys, —
set, når det kan ske, at en eller anden kunstmaler, meget
på mode i hele vor by, der nærer kunsten,
indkaldes af jer til en opgave, der skal vise hans værd 20
og fremstille, som han kender og kan,
et værk, der kan udsmykke en paladsvæg,
give mine herrer deres Hellige Familie. —
Er det undgået rettens skarpsindighed
hvordan en sådan maler tager fat på arbejdet?
Antag at Josef, Maria og hendes lille barn
på rejse til Ægypten er stykkets motiv.
Jamen først øver denne kunstmaler sig
ihærdigt, — spænder bælte og tænder lampe, —
på noget som kan føde øjet, gøre hånden let; 30
får fat i nogle studier (således kalder tegnere dem)
fra et eller andet nyttigt lig af en jøde eller tyrk*
eller måske en molinist, han hugger og udskærer, —
denne Luca eller denne Carlo eller lignende.
Knoglerne afslører deres inderste hemmelighed for ham,
hvert indsnit og hver knude viser deres brug.
På ham drejer musklerne sig i tredobbelt lag,

---

* Det var forbudt at dissekere kristne (Clarendon).

And pleasantly entreat the entrusted man
 "Familiarize thee with our play that lifts
 "Thus, and thus lowers again, leg, arm and foot!" 40
 — Ensuring due correctness in the nude.
 Which done, is all done? Not a whit, ye know!
 He, — to art's surface rising from her depth, —
 If some flax-poll'd soft-bearded sire be found,
 May simulate a Joseph, (happy chance!) —
 Limneth exact each wrinkle of the brow,
 Loseth no involution, cheek or chap,
 Till lo, in black and white, the senior lives!
 Is it a young and comely peasant-nurse
 That poseth? (be the phrase accorded me!) 50
 Each feminine delight of florid lip,
 Eyes brimming o'er and brow bowed down with love,
 Marmoreal neck and bosom uberous, —
 Glad on the paper in a trice they go
 To help his notion of the Mother-maid:
 Methinks I see it, chalk a little stumped!
 Yea and her babe — that flexure of soft limbs,
 That budding face imbued with dewy sleep,
 Contribute each an excellence to Christ.
 Nay, since he humbly lent companionship, 60
 Even the poor ass, unpanniered and elate
 Stands, perks an ear up, he a model too;
 While clouted shoon, staff, scrip and water-gourd, —
 Aught may betoken travel, heat and haste, —
 No jot nor tittle of these but in its turn
 Ministers to perfection of the piece:
 Till now, such piece before him, part by part, —
 Such prelude ended, — pause our painter may,
 Submit his fifty studies one by one,
 And in some sort boast "I have served my lords." 70

But what? And hath he painted once this while?
 Or when ye cry "Produce the thing required,
 "Show us our picture shall rejoice its niche,
 "Thy Journey through the Desert done in oils!" —
 What, doth he fall to shuffling 'mid his sheets,
 Fumbling for first this, then the other fact
 Consigned to paper, — "studies," bear the term! —
 And stretch a canvas, mix a pot of paste,
 And fasten here a head and there a tail,
 (The ass hath one, my Judges!) so dove-tail 80
 Or, rather, ass-tail in, piece sorrily out —

og beder elskværdigt den betroede mand:
 „Gør dig bekendt med vort spil, som løfter
 på denne måde og igen sænker ben, arm og fod!” 40
 — Han sikrer sig passende korrekthed, hvad det nøgne angår.
 Er dette gjort er alt så gjort? Overhovedet ikke ved I!
 Han — stigende op til kunstens overflade fra dens dyb, —
 hvis en herre med hørfarvet hår og blødt skæg kan findes,
 kan han være model for en Josef (er han heldig!) —
 tegner nøjagtigt hver rynke på panden,
 mister ingen linjer ved kind og kæbe,
 indtil se! i sort og hvidt, den ældre herrer lever!
 Er det en ung og køn bondepigeamme,
 der poserer? (hvis jeg må bruge dette udtryk?) 50
 Enhver kvindelig fryd ved den blomstrende læbe,
 øjne der flyder over og hoved sænket i kærlighed,
 marmoragtig hals og en fyldt barm, —
 i en håndevending finder de glade plads på papiret
 for at hjælpe hans begreb om Modermøen.
 Jeg synes jeg kan se det, kridtet lidt stubbet!
 Ja og hendes barn — denne bøjning af bløde lemmer,
 dette buttede ansigt besjælet med dugget søvn,
 bidrager alle til at fremhæve Kristus’ fortrin.
 Ja, selv det arme æsel viser han ydmygt
 kammeratskab; det står der uden bærekurve og fornøjet, 60
 stikker et øre i vejret, det er også model;
 medens flikkede sko, stav, taske og vandkalabas, —
 noget der kan antyde rejse, ophidselse og hast, —
 der er ikke en prik eller en tøddel, som ikke
 er med til at gøre stykket fuldkomment.
 Nu har han et sådant stykke foran sig, del for del, —
 sådan sluttede indledningen, — vor maler standser måske,
 fremlægger sine halvtreds studier ét for ét
 og udbryder noget pralende: „Jeg har tjent mine herrer.” 70

Men med hvad? Og har han en eneste gang malet imens?
 Eller når I råber: „Lav det, der er krævet,
 vis os, at vort billede skal fryde sig ved sin niche,
 din rejse gennem ørkenen malet med oliefarver!”
 Hvabehar, undlader han at rode rundt mellem sine ark,
 fumlende først efter det ene så det andet faktum
 han har betroet papiret, — ‘studier’, hedder det! —
 og spænder et lærred op, blander en krukke klister
 og fæster et hoved her og en hale her,
 (æslet har en, mine dommere!) sinker så sammen 80
 eller snarere tapper sammen, flitter på ynkelig vis

By bits of reproduction of the life —
 The picture, the expected Family?
 I trow not! do I miss with my conceit
 The mark, my lords? — not so my lords were served!
 Rather your artist turns abrupt from these,
 And preferably buries him and broods
 (Quite away from aught vulgar and extern)
 On the inner spectrum, filtered through the eye,
 His brain-deposit, bred of many a drop, 90
E pluribus unum: and the wiser he!
 For in that brain, — their fancy sees at work,
 Could my lords peep indulged, — results alone,
 Not processes which nourish such results,
 Would they discover and appreciate, — life
 Fed by digestion, not raw food itself,
 No gobbets but smooth comfortable chyme
 Secreted from each snapped-up crudity, —
 Less distinct, part by part, but in the whole
 Truer to the subject, — the main central truth 100
 And soul o' the picture, would my Judges spy, —
 Not those mere fragmentary studied facts
 Which answer to the outward frame and flesh —
 Not this nose, not that eyebrow, the other fact
 Of man's staff, woman's stole or infant's clout,
 But lo, a spirit-birth conceived of flesh,
 Truth rare and real, not transcripts, fact and false.
 The studies — for his pupils and himself!
 The picture be for our eximious Rome
 And — who knows? — satisfy its Governor, 110
 Whose new wing to the villa he hath bought
 (God give him joy of it) by Capena, soon
 ('T is bruited) shall be glowing with the brush
 Of who hath long surpassed the Florentine,
 The Urbinate and . . . what if I dared add,
 Even his master, yea the Cortonese, —
 I mean the accomplished *Ciro Ferri*, *Sirs*!
 (— Did not he die? I'll see before I print.)

 End we exordium, *Phoebus* plucks my ear!
 Thus then, just so and no whit otherwise, 120

genskabte stykker liv sammen —
 og får så billedet, den forventede Familie?
 Det tror jeg ikke! Skyder jeg med min forestilling
 ved siden af målet, mine herrer? — ikke således ville mine herrer
 blive tjent! Snarere vender jeres kunstner sig brat fra disse
 og foretrækker at begraver sig i og ruger
 (langt borte fra noget simpelt og udvendigt)
 over det indre spektrum, filtreret gennem øjet,
 hans hjernes aflejring, født af mange dråber 90
en ud af mange: og jo klogere er han! *
 Thi i denne hjerne, — som deres indbildning ser i arbejde,
 kunne mine herrer kigge frit ind, — er det resultater alene,
 ikke forarbejdningen, der giver næring til sådanne resultater, —
 ville de opdage og værdsætte, — liv
 fodret ved fordøjelse, ikke de rå fødemidler selv,
 ingen lunser, men flydende behagelig mavevælling
 udskilt fra enhver opsnappet grovhed, —
 mindre tydelig, del for del, men i det hele
 mere tro mod emnet, — ville mine dommere opdage 100
 den vigtigste centrale sandhed og billedets sjæl, —
 ikke hine blot fragmenterede studerede kendsgerninger
 som svarer til det ydre legeme og kød —
 ikke denne næse, ikke dette øjenbryn eller de andre ting
 mandens stav, kvindes stola eller barnets svøb,
 men se, en åndefødsel undfanget af kødet,
 en sjælden og virkelig sandhed, ikke en afskrift, fakta og fiktion,
 studierne — til hans elever og ham selv!
 Billedet vil være til vort fortræffelige Rom
 og vil — hvem ved? — tilfredsstille dens guvernør, 110
 hvis nye fløj til villaen, han har købt
 (gid Gud vil lade ham få glæde af den) ved Capena,[†]
 snart (er det udsprede) skal gløde ved penslen
 af én, som længe har overgået florentineren,
 urbinaten og . . . hvad om jeg vovede at tilføje
 selv hans mester, ja cortoneseren, —
 jeg mener den dygtige Ciro Ferri, herrer![‡]
 (— Døde han ikke? Jeg vil undersøge det før trykningen.)

Hermed slutter jeg indledningen. Foibos hiver mig i øret![§]
 Således da, netop sådan og aldeles ikke anderledes, 120

* *en ud af mange*: en dråbe, et billede ud af mange billeder hans fantasi forestiller sig.

[†] Capena: Porten var indgangen til Via Appia.

[‡] Florentineren: Michelangelo; urbinaten: Raphael; cortoneseren: Pietro da Cortona (1596-1669), barokmaler; Ciro Ferri (1634-89), Cortonas bedste elev. Billedet nævnes i bog 5, 486-8.

[§] Foibos: Apollon synes indledning har været lang nok, efter Vergil: *Bucolica* 6, 3-4 (Clarendon).

Have I, — engaged as I were Ciro's self,
 To paint a parallel, a Family,
 The patriarch Pietro with his wise old wife
 To boot (as if one introduced Saint Anne
 By bold conjecture to complete the group)
 And juvenile Pompilia with her babe,
 Who, seeking safety in the wilderness,
 Were all surprised by Herod, while outstretched
 In sleep beneath a palm-tree by a spring,
 And killed — the very circumstance I paint, 130
 Moving the pity and terror of my lords —
 Exactly so have I, a month at least,
 Your Fiscal, made me cognizant of facts,
 Searched out, pried into, pressed the meaning forth
 Of every piece of evidence in point,
 How bloody Herod slew these innocents, —
 Until the glad result is gained, the group
 Demonstrably presented in detail,
 Their slumber and his onslaught, — like as life.
 Yea and, availing me of help allowed 140
 By law, discreet provision lest my lords
 Be too much troubled by effrontery, —
 The rack, law plies suspected crime withal —
 (Law that hath listened while the lyrist sang
 "*Lene tormentum ingenio admoves*,"
 Gently thou joggest by a twinge the wit,
 "*Plerumque duro*," else were slow to blab!)
 Through this concession my full cup runs o'er:
 The guilty owns his guilt without reserve.
 Therefore by part and part I clutch my case 150
 Which, in entirety now, — momentous task, —
 My lords demand, so render them I must,
 Since, one poor pleading more and I have done.
 But shall I ply my papers, play my proofs,
 Parade my studies, fifty in a row,
 As though the Court were yet in pupilage,
 Claimed not the artist's ultimate appeal?
 Much rather let me soar the height prescribed
 And, bowing low, proffer my picture's self!
 No more of proof, disproof, — such virtue was, 160
 Such vice was never in Pompilia, now!
 Far better say "Behold Pompilia!" — (for

har jeg, — optaget af at male, som var jeg selve Ciro,
 en parallel, en tilsvarende Familie,
 patriarken Pietro med hans gamle kloge hustru
 i tilgift (som om man introducerede Skt. Anna*
 ved et dristigt gæt for at gøre gruppen fuldstændig)
 en ungdommelig Pompilia med sit barn,
 som alle, idet de søgte sikkerhed i vildmarken,
 blev overrasket af Herodes og dræbt, medens de
 lå udstrakt i søvne under et palmetræ ved en kilde,
 — jeg skildrer selve omstændigheden, 130
 idet jeg bevæger mine herrers medfølelse og rædsel —
 præcis sådan har jeg, jeres fiscal, i det mindste i en måned,[†]
 gjort mig bekendt med kendsgerningerne,
 undersøgt dem, stukket min næse i dem, presset meningen ud
 af hvert eneste bevis i det foreliggende tilfælde.
 Hvordan den blodtørstige Herodes dræbte disse uskyldige, —
 indtil det glade resultat er opnået, gruppen
 beviseligt præsenteret i detaljer,
 deres søvn og hans voldsomme angreb, — helt livagtigt.
 Ja og jeg benytter mig af lovens tilladte hjælp, 140
 forsigtig foranstaltet for at mine herre
 ikke skulle bliver for urolige over uforskammethed, —
 pinebænken som loven bearbejder mistænkte forbrydere med —
 (loven der har lyttet, mens lyrikeren sang
 "*Lene tormentum ingenio admoves*,"[‡]
 blidt skubber du med et ryk til forstanden,
 "*Plerumque duro*," som ellers ville være sen til at sladre!)
 Ved denne bevilling flyder mit fulde bæger over.
 Den skyldige indrømmer sin skyld uden forbehold.
 Derfor tager jeg del for del fat på min sag, 150
 som mine herrer nu kræver i sin helhed, —
 et vigtigt hverv, — altså jeg må forelægge dem den,
 så et enkelt sølle indlæg mere, og jeg er færdig.
 Men skal jeg anvende mine papirer, spille mine beviser ud,
 fremlægge mine studier, halvtreds på en række,
 som om retten var i sin læretid
 og ikke krævede kunstnerens endelige version?
 Lad mig meget hellere stige til den foreskrevne højde
 og bukkende dybt, fremvise mit billede!
 Ikke flere beviser og modbeviser, — en sådan dyd var 160
 der i Pompilia, en sådan last var der aldrig!
 Det er langt bedre at sige „Se Pompilia!” — (thi

* Skt. Anna: Jomfru Marias mor.

[†] jeres fiscal: jeres offentlige anklager. Bottini er hovedanklager.

[‡] *Lene ... duro*: ved blid tvang ansføres den træge ånd ofte, Horats *Oder* 3. 21; 13-14.

I leave the family as unmanageable,
 And stick to just one portrait, but life-size.)
 Hath calumny imputed to the fair
 A blemish, mole on cheek or wart on chin,
 Much more, blind hidden horrors best unnamed?
 Shall I descend to prove you, point by point,
 Never was knock-knee known nor splay-foot found
 In Phryne? (I must let the portrait go, 170
 Content me with the model, I believe) —
 — I prove this? An indignant sweep of hand,
 Dash at and doing away with drapery,
 And, — use your eyes, Athenians, smooth she smiles!
 Or, — since my client can no longer smile,
 And more appropriate instances abound, —
 What is this Tale of Tarquin, how the slave
 Was caught by him, preferred to Collatine?
 Thou, even from thy corpse-clothes virginal,
 Look'st the lie dead, Lucretia!

Thus at least 180
 I, by the guidance of antiquity,
 (Our one infallible guide) now operate,
 Sure that the innocence thus shown is safe;
 Sure, too, that, while I plead, the echoes cry
 (Lend my weak voice thy trump, sonorous Fame!)
 "Monstrosity the Phrynean shape shall mar,
 "Lucretia's soul comport with Tarquin's lie,
 "When thistles grow on vines or thorns yield figs,
 "Or oblique sentence leave this judgment-seat!"

A great theme: may my strength be adequate! 190
 For — paint Pompilia, dares my feebleness?
 How did I unaware engage so much
 — Find myself undertaking to produce
 A faultless nature in a flawless form?
 What's here? Oh, turn aside nor dare the blaze
 Of such a crown, such constellation, say,
 As jewels here thy front, Humanity!
 First, infancy, pellucid as a pearl;
 Then childhood — stone which, dew-drop at the first,

jeg anser familien for at være uhåndterlig
 og holder mig til blot et portræt, men i naturlig størrelse.)
 Havde bagvaskelse skæmmet den skønne,
 givet hende et mærke på kinden eller en vorte på kæben,
 end sige blindt skjulte unævnelige rædsler?
 Skal jeg stige ned for at bevise for jer, punkt for punkt,
 at man aldrig så kalveknæ eller udadvendte fødder
 hos Frynē? (Jeg må lade portrættet ligge,* 170
 være tilfreds med modellen, tror jeg)
 — Skal jeg bevise dette? En forargelig bevægelse
 med hånden støder til klædningen og fjerner den
 og — brug jeres øjne athenere, hun smiler roligt!
 Eller, — da min klient ikke længere kan smile,
 og der til overflod findes mere passende tilfælde, —
 hvad så med denne historie om Tarquinius, hvordan slaven,
 foretrukket fremfor Collatinus, blev fanget af ham?†
 Selv fra dine jomfruelige ligklæder,
 stirrer du løgnen død, Lucretia!

Således i det mindste 180

vejledt af oldtiden,
 (vor ufejlbarlige vejleder) opererer jeg nu,
 overbevist om, at uskyldighed vist på denne måde er sikker;
 også overbevist om, at ekkoerne råber, mens jeg plæderer,
 (malmfulde ry! lån min røst dit trompetskrald):
 „Vanskabthed skal ødelægge den fryēnske form,
 Lucretias sjæl skal stemme overens med Tarquinius' løgn,
 tidsler gro på vinstokke eller tjørn bære figner,
 før en fordægtig kendelse forlader denne domstol!”

En stor opgave: gid min styrke må være fornøden! 190
 Thi — at male Pompilia, vover min svagheit det?
 Hvordan kunne jeg uforvarende påtage mig så meget
 — garantere at kunne frembringe
 en fejlfri natur i en fejlfri skikkelse?
 Hvad er der her? Åh, vend dig ikke bort og trods ej heller glansen
 af en sådan krone, sådan en konstellation,
 som pryder din pande her, Menneskehed!
 Først den spæde barndom, klar som en perle,
 så barndommen — en sten, i begyndelsen en dugdråbe,

* Frynē, en skøn og rig hetære i Athen. Da hun blev beskyldt for at fordærve den athenske ungdom, blev hun frifundet ved at hendes forsvarer afslørede hendes nøgne bryster for øjnene af dommerne. Hun stod model til Praxiteles' Afrodite fra Knidos

† Tarquinius, som voldtog Lucretia, påstod han havde fundet hende i seng med en slave, hvorfor han dræbte dem begge. Collatinus var Lucretias ægtemand.

(An old conjecture) sucks, by dint of gaze, 200
 Blue from the sky and turns to sapphire so:
 Yet both these gems eclipsed by, last and best,
 Womanliness and wifehood opaline,
 Its milk-white pallor, — chastity, — suffused
 With here and there a tint and hint of flame, —
 Desire, — the lapidary loves to find.
 Such jewels bind conspicuously thy brow,
 Pompilia, infant, child, maid, woman, wife —
 Crown the ideal in our earth at last!
 What should a faculty like mine do here? 210
 Close eyes, or else, the rashlier hurry hand!

Which is to say, — lose no time but begin!
Sermocinando ne declamem, Sirs,
Ultra clepsydrum, as our preachers smile,
 Lest I exceed my hour-glass. Whereupon,
 As Flaccus prompts, I dare the epic plunge —
 Begin at once with marriage, up till when
 Little or nothing would arrest your love,
 In the easeful life o' the lady; lamb and lamb,
 How do they differ? Know one, you know all 220
 Manners of maidenhood: mere maiden she.
 And since all lambs are like in more than fleece,
 Prepare to find that, lamb-like, she too frisks —
 O' the weaker sex, my lords, the weaker sex!
 To whom, the Teian teaches us, for gift,
 Not strength, — man's dower, — but beauty, nature gave,
 "Beauty in lieu of spears, in lieu of shields!"
 And what is beauty's sure concomitant,
 Nay, intimate essential character,
 But melting wiles, deliciousest deceits, 230
 The whole redoubted armoury of love?
 Therefore of vernal pranks, dishevellings
 O' the hair of youth that dances April in,
 And easily-imagined Hebe-slips
 O'er sward which May makes over-smooth for foot —

som ved hjælp af stirren (en gammel formodning) suger,^{*} 200
 blå fra himlen og bliver til en safir på denne måde.
 Dog til sidst og bedst formørkes begge disse ædelstene
 af opalagtig kvindelighed og hustruskab,
 hvis mælkehvide bleghed, — kyskhed, — her og der
 udbredte et skær og anstrøg af en flamme, —
 et begær, — som ædelstenskenderen elsker at finde.
 Sådanne juveler er iøjefaldende bundet om din pande,
 Pompilia, spædbarn, barn, pige, kvinde, hustru —
 kroner endeligt idealet på vor jord!
 Hvad skal evner som mine gøre her? 210
 Enten lukke øjnene eller også den hurtigere overilede hånd!

Hvilket vil sige, — spild ikke tiden, men begynd!
Sermocinando ne declamem, som vore,[†]
Ultra clepsydrum, prædikanter smiler, herrer,
 for at jeg ikke skal overskride mit timeglas. Hvorpå jeg,
 som Flaccus foreslår, vover det episke spring —[‡]
 begynder straks med ægteskabet frem til hvor,
 lidt eller intet vil fange jeres venlige interesse
 for damens fredelige liv: et lam og et lam,
 hvad er forskellen på dem? Kender man ét, ved man 220
 alt om hvordan unge piger optræder: blot en pige var hun.
 Og da alle lam ligner hinanden på mere end skindet,
 så vær forberedt på, at hun, lig et lam, også springer omkring —
 oh det svagere køn, mine herrer, det svagere køn!
 Til hvem, belærer teianeren os, naturen gav som gave,[§]
 ikke styrke, — der er mandens medgift, — men skønhed:
 „Skønhed i stedet for spyd, i stedet for skjold!”
 Og hvad er skønhedens sikre ledsager,
 ja, inderste essentielle væsen,
 andet end rørende kneb, de lifligste bedrag, 230
 hele kærlighedens frygtindgydende arsenal?
 Forårsspilopper, forpjusket
 hår hos ungdommen, som danser april ind,
 og de sig-let-tænkte Hebes-smuttere^{**}
 over grønsværen, som maj gør altfor glat til foden —

* ‘en gammel tro at perler, diamanter og andre juveler groede fra dug’ (Clarendon).

† *Sermocinando ...clepsydam*: der skal tales, men jeg vil ikke tale længere end vanduret.’ Vanduret er et vandtimeglas med vand i stedet for sand.

‡ episke spring: Horats (Flaccus) omtaler, at Homer i Iliaden går lige til sagen, ‘in medias res’, i *Ars Poetica* 148.

§ teianeren: Anacreon (c. 570-485 f.Kr.), græsk digter, født i den joniske by Teos i Lilleasien. Det efterfølgende citat er af ham.

** Hebes-smuttere: Datter af Hera og Zeus, ungdommens gudinde. Hendes fod smuttede, og hun faldt, medens hun betjente guderne, hvorved hun mistede sit job.

These shall we pry into? — or wiselier wink,
 Though numerous and dear they may have been?
 For lo, advancing Hymen and his pomp!
Discedunt nunc amores, loves, farewell!
Maneat amor, let love, the sole, remain! 240
 Farewell to dewiness and prime of life!
 Remains the rough determined day: dance done,
 To work, with plough and harrow! What comes next?
 'T is Guido henceforth guides Pompilia's step,
 Cries "No more friskings o'er the foodful glebe,
 "Else, 'ware the whip!" Accordingly, — first crack
 O' the thong, — we hear that his young wife was barred,
Cohibita fuit, from the old free life,
Vitam liberiozem ducere.
 Demur we? Nowise: heifer brave the hind? 250
 We seek not there should lapse the natural law,
 The proper piety to lord and king
 And husband: let the heifer bear the yoke!
 Only, I crave he cast not patience off,
 This hind; for deem you she endures the whip,
 Nor winces at the goad, nay, restive, kicks?
 What if the adversary's charge be just,
 And all untowardly she pursue her way
 With groan and grunt, though hind strike ne'er so hard?
 If petulant remonstrance made appeal, 260
 Unseasonable, o'erprotracted, — if
 Importunate challenge taxed the public ear
 When silence more decorously had served
 For protestation, — if Pompilian plaint
 Wrought but to aggravate Guidonian ire, —
 Why, such mishaps, ungainly though they be,
 Ever companion change, are incident
 To altered modes and novelty of life:
 The philosophic mind expects no less,
 Smilingly knows and names the crisis, sits 270
 Waiting till old things go and new arrive.
 Therefore, I hold a husband but inept
 Who turns impatient at such transit-time,
 As if this running from the rod would last!

 Since, even while I speak, the end is reached:
 Success awaits the soon-disheartened man.

skal vi derfor snage i disse ting? — eller klogere se igennem,
fingre med dem, skønt de måtte have været talrige og dyrebare?
For se, Hymen kommer i sin pragt!*

Discedunt nunc amores, elskovseventyr farvel!†

Maneat amor, lad kærligheden, den ene, blive tilbage!

240

Farvel til duggethed og livets vår!

Tilbage er den rå skæbnebestemte dag, dansen er forbi,
til arbejde med plov og harve! Hvad kommer så?

Det er Guido, der fremover leder Pompilias skridt,
råber: „Ikke mere springen omkring på den frugtbare jord,
ellers, hvor er pisen!” Følgelig, — det første smæld
af remmen, — vi forstår, at den unge hustru var hindret,
Cohibita fuit, i at leve det gamle frie liv,‡

Vitam liberiozem ducere.

Har vi indvendinger? Ingenlunde, trodser kvien ikke bonden?

250

Vi søger ikke efter noget, der går mod naturens lov,
den rette pietet for herre og konge
og ægtemand: lad kvien bære åget!

Kun kræver jeg, at denne bonde viser

tålmod; for tror I hun udholder pisen,

ikke krymper sig ved pigstaven, ja, kæmper imod, sparker?

Hvad hvis modstanderens anklage er berettiget,

og hun helt hårdnakket følger sin egen vilje

med støn og grynt, selvom bonden slår aldrig så hårdt?

260

Hvad hvis en irriteret tilrettevisning blev modgået,

ubelejligt og for længe af gangen, — hvad hvis

plagsomme beskyldninger blot bebyrdede det offentlige øre,

når tavshed mere sømmeligt havde tjent

som protest, — hvis Pompilias klage

kun forøgede guido-ansk vrede, —

jamen, sådanne uheld, hvor klodsede de end er,

opstår bestandigt mellem kammerater, det er hændelser

til at ændre ens væremåde og forny samværet.

Den filosofiske ånd forventer intet mindre,

kender og nævner smilende krisen, sidder

270

og venter til gamle ting forsvinder og de nye kommer.

Derfor anser jeg en ægtemand, der bliver utålmodig

i en sådan overgangstid, for at være uegnet,

som om denne løben bort fra stokken ville vare ved!

Siden, endnu mens jeg taler, er målet nået:

den hurtigt modløse mand har succes i vente.

* Hymen: Hymenaios, bryllupsguden.

† *Discedunt ... amor*: 'kærlighedsaffære går nu bort, kærligheden forbliver.'

‡ *Cohibita ... ducere*: 'har været forhindret i at føre et friere liv.'

The parents turn their backs and leave the house,
 The wife may wail but none shall intervene:
 He hath attained his object, groom and bride
 Partake the nuptial bower no soul can see, 280
 Old things are passed and all again is new,
 Over and gone the obstacles to peace,
Novorum — tenderly the Mantuan turns
 The expression, some such purpose in his eye —
Nascitur ordo! Every storm is laid,
 And forth from plain each pleasant herb may peep,
 Each bloom of wifehood in abeyance late:
 (Confer a passage in the Canticles.)

But what if, as 't is wont with plant and wife,
 Flowers, — after a suppression to good end, 290
 Still, when they do spring forth, — sprout here, spread there,
 Anywhere likelier than beneath the foot
 O' the lawful good-man gardener of the ground?
 He dug and dibbled, sowed and watered, — still
 'T is a chance wayfarer shall pluck the increase.
 Just so, respecting persons not too much,
 The lady, foes allege, put forth each charm
 And proper floweret of femininity
 To whosoever had a nose to smell
 Or breast to deck: what if the charge be true? 300
 The fault were graver had she looked with choice,
 Fastidiously appointed who should grasp,
 Who, in the whole town, go without the prize!
 To nobody she destined donative,
 But, first come was first served, the accuser saith.
 Put case her sort of . . . in this kind . . . escapes
 Were many and oft and indiscriminate —
 Impute ye as the action were prepense,
 The gift particular, arguing malice so?
 Which butterfly of the wide air shall brag 310
 "I was preferred to Guido" — when 't is clear
 The cup, he quaffs at, lay with olent breast
 Open to gnat, midge, bee and moth as well?
 One chalice entertained the company;
 And if its peevish lord object the more,
 Mistake, misname such bounty in a wife,
 Haste we to advertise him — charm of cheek,
 Lustre of eye, allowance of the lip,
 All womanly components in a spouse,

Forældrene vender ryggen til og forlader huset,
 hustruen kan jamre, men ingen skal gribe ind.
 Han har opnået sin hensigt, brudgom og brud
 nyder bryllupskammeret ingen sjæl kan se, 280
 gamle ting er forsvundet, og alt er atter nyt,
 hindringerne for fred er overstået og borte,
Novorum—ømt drejer mantuaneren*
 udtrykket med en slig hensigt i sit øje —
Nascitur ordo! Alle storme er stilnet,
 og frem fra sletten kan enhver behagelig plante kigge,
 hver blomst af hustruskabets nylige flor,
 (sammenlign med en passage i Salomons Højsang.)

Men hvad hvis blomster, som det er sædvane med planter
 og koner, — efter at være undertrykt i en god sags tjeneste, 290
 stadigvæk, når de springer ud, — vokser her, breder sig der,
 alle steder mere troligt end for fødderne
 af den lovformelige ægtemand, jordens gartner?
 Han gravede, diblede, såede og vandede, — stadigvæk
 er der den mulighed, at vejfarende plukker væksten.
 Just sådan, uden at respektere folk for meget
 viste damen, påstår fjenderne, enhver fortryllelse
 og særegen lille blomst af kvindelighed,
 til hvem der end havde en næse at lugte med
 eller et bryst at smykke: hvad hvis anklagen er sand? 300
 Fejlen ville være alvorligere, hvis hun havde kigget efter nogen
 specielt, kræsent udvalgt den, der skulle få,
 hvem der i hele byen skulle undvære prisen!
 Hun bestemte ikke gaven til nogen bestemt,
 men den der kom først blev først betjent, siger anklageren.
 Betragt hendes sag . . . på denne måde . . . småsynder
 var der mange af og ofte og tilfældige —
 anser I handlingerne for at være forsætlig,
 at især gaven skulle være tegn på ondsindethed?
 Hvilken af luftens sommerfugle skal pralende udbryde: 310
 „Jeg var foretrukket af Guido” — når det er klart
 at bægeret, han drak dybt af, lå med duftende bryst
 åben for stik- og dansemyg, bi og natsværmer desuden?
 En enkelt pokal beværtede selskabet;
 og hvis den gnavne herre protesterer desmere,
 misforstår, fejlbenævner sådan gavmildhed hos en hustru,
 skynder vi os at gøre ham bekendt med — kindens fortryllelse,
 øjets glans, læbens tilståelse,
 alle kvindelige elementer, der findes hos en ægtefælle,

* *Novorum ... ordo*: 'orden fødes af nye ting.' — Mantuaneren er Vergil.

These are no household-bread each stranger's bite 320
 Leaves by so much diminished for the mouth
 O' the master of the house at supper-time:
 But rather like a lump of spice they lie,
 Morsel of myrrh, which scents the neighbourhood
 Yet greets its lord no lighter by a grain.

Nay, even so, he shall be satisfied!
 Concede we there was reason in his wrong,
 Grant we his grievance and content the man!
 For lo, Pompilia, she submits herself;
 Ere three revolving years have crowned their course, 330
 Off and away she puts this same reproach
 Of lavish bounty, inconsiderate gift
 O' the sweets of wifehood stored to other ends:
 No longer shall he blame "She none excludes,"
 But substitute "She laudably sees all,
 "Searches the best out and selects the same."
 For who is here, long sought and latest found,
 Waiting his turn unmoved amid the whirl,
 "*Constans in levitate*," — Ha, my lords?
 Calm in his levity, — indulge the quip! — 340
 Since 't is a levite bears the bell away,
 Parades him henceforth as Pompilia's choice.
 'T is no ignoble object, husband! Doubt'st?
 When here comes tripping Flaccus with his phrase
 "Trust me, no miscreant singled from the mob,
 "*Crede non illum tibi de scelestis*
 "*Plebe delectum*," but a man of mark,
 A priest, dost hear? Why then, submit thyself!
 Priest, ay and very phoenix of such fowl,
 Well-born, of culture, young and vigorous, 350
 Comely too, since precise the precept points —
 On the selected levite be there found
 Nor mole nor scar nor blemish, lest the mind
 Come all uncandid through the thwarting flesh!
 Was not the son of Jesse ruddy, sleek,
 Pleasant to look on, pleasant every way?

disse er ikke husholdningsbrød, enhver fremmed kan bide af, 320
 så der er efterladt så meget mindre til
 husherrens mund ved middagsmaden,
 men snarere som en krydderiklump ligger de,
 et stykke myrra, nabolaget lugter,
 og dog ikke hilser dets herre med et gran mindre respekt.

Ja, han skal alligevel få oprejsning!
 Vi indrømmer, der var grund til han følte sig forurettet,
 vi tilstår hans klagepunkter og gør manden tilfreds!
 For se, Pompilia underkaster sig;
 før tre fulde år er gået, lægger hun disse samme 330
 bebrejdelser om ødsel gavmildhed,
 ubetænksomme gaver af hustruskabets sødme
 opbevaret til andre formål, væk og til side.
 Han skal ikke længere dadle: „Hun udelukker ingen,”
 men erstatte det med: „Hun besøger rosværdigt alle,
 opsøger de bedste og udvælger af disse ligeledes de bedste.”
 Thi hvem er her, længe søgt og endelig fundet,
 ventende på sin tur, ubevægelig midt i hvirvlen,
 "*Constans in levitate*," — Ha, mine herrer?*
 Rolig i sin letsindighed, — tillad spydigheden! 340
 da det er en levit, der bærer klokken væk, —†
 viser han sig fremover som Pompilias valg.
 Det er ingen uværdig person, husbond! Betvivler du det?
 Når Flaccus her kommer trippende med sin sætning:
 „Tro mig ingen skurk udvalgt fra hoben,
 "*Crede non illum tibi de scelestis*‡
 "*Plebe delectum*," men en fremtrædende mand,
 en præst, hører du? Jamen så bøj dig!
 Præst, ja og selve fugl Fønix,
 af god fødsel, dannet, ung og energisk 350
 også pæn, da reglen peger præcist —§
 på den udvalgte levit, på hvem man hverken finder
 modernærke eller ar eller plet af frygt for, at det er ånden
 der skinner uren gennem det hæmmende kød!
 Var ikke Isajs søn rødmosset og slank,
 behagelig at se på, behagelig på alle måder?

* "*Constans in levitate*": 'bestandig i sin ubestandighed.' Fra Ovids *Tristia* 5. 8; 18.

† levit: her kristen præst eller diakon, spiller på det latinske *levitate*, letsindighed — bærer klokken væk: kommer først til mølle, eller er den bedste; den i flokken der bærer bjælden.

‡ "*Crede ... delectum*": 'tro ikke, at ham, der er udvalgt til dig, kommer fra den forbryderiske hob,' efter Horats *Oder* 2. 4; 17-18.

§ reglen: fra 3. Mos. 21, 21: Af præsten Arons efterkommere må ingen, som har en legemesfejl, nærme sig for at frembære HERRENS ildoffer.

Since well he smote the harp and sweetly sang,
 And danced till Abigail came out to see,
 And seeing smiled and smiling ministered
 The raisin-cluster and the cake of figs, 360
 With ready meal refreshed the gifted youth,
 Till Nabal, who was absent shearing sheep,
 Felt heart sink, took to bed (discreetly done —
 They might have been beforehand with him else)
 And died — would Guido have behaved as well!
 But ah, the faith of early days is gone,
Heu prisca fides! Nothing died in him
 Save courtesy, good sense and proper trust,
 Which, when they ebb from souls they should o'erflow,
 Discover stub, weed, sludge and ugliness. 370
 (The Pope, we know, is Neapolitan
 And relishes a sea-side simile.)
 Deserted by each charitable wave,
 Guido, left high and dry, shows jealous now!
 Jealous avouched, paraded: tax the fool
 With any peccadillo, he responds
 "Truly I beat my wife through jealousy,
 "Imprisoned her and punished otherwise,
 "Being jealous: now would threaten, sword in hand,
 "Now manage to mix poison in her sight, 380
 "And so forth: jealously I dealt, in fine."
 Concede thus much, and what remains to prove?
 Have I to teach my masters what effect
 Hath jealousy, and how, befooling men,
 It makes false true, abuses eye and ear,
 Turns mere mist adamant, loads with sound
 Silence, and into void and vacancy
 Crowds a whole phalanx of conspiring foes?
 Therefore who owns "I watched with jealousy
 "My wife," adds "for no reason in the world!" 390
 What need that, thus proved madman, he remark
 "The thing I thought a serpent proved an eel"? —
 Perchance the right Comacchian, six foot length,
 And not an inch too long for that rare pie
 (Master Arcangeli has heard of such)
 Whose succulence makes fasting bearable;
 Meant to regale some moody splenetic
 Who, pleasing to mistake the donor's gift,

Eftersom han slog harpen vel og sang lifligt
og dansede, indtil Abigajil kom ud for at se,
og da hun så, smilede hun og sørgede smilende
for rosinklase og figenkage 360
med mad parat til den begavede yngling,^{*}
indtil Nabel, som var borte for at klippe får
føjte hjertet synke, gik i seng (gjort diskret, —
for at de ikke skulle komme ham i forkøbet)
og døde — gid Guido havde opført sig ligeså godt!
Men ak, de tidlige tiders lov er forsvundet,
Heu prisca fides! Intet døde i ham,[†]
bortset fra belevenhed, sund fornuft og passende tillid,
som, når de synker i sjæle de skulle oversvømme,
afslører træstubbe, ugræs, søle og grimhed. 370
(Paven, ved vi, er napolitaner og sætter
pris på en lignelse om havet.)
Forladt af enhver barmhjertig bølge,
viser Guido, fra et højt og tørt sted, nu jalousi!
Jalousi erklæret og stillet til skue. Bebyrd tåben
med en hvilket som helst lille synd, og han svarer:
„Det er sandt, at jeg slår min kone på grund af jalousi,
indespærrer hende og straffer hende på anden vis;
da jeg er jaloux, vil jeg snart true med sværd i hånd,
snart blande gift lige for øjnene af hende, 380
og så videre: jeg er jaloux, kort sagt.”
Indrøm så meget og hvad er der tilbage at bevise?
Skal jeg lære mine mestre hvilken virkning
jalousi har og hvordan, idet den holder mænd for nar,
gør det falske sandt, misbruger øje og øre,
får en let tåge til at synes uigennemtrængelig, belæsser
tavshed med lyd, og hvordan der ind i tomhed og ledighed
kravler en hel falanks af sammensvorne fjender?
Derfor er det, at den der tilstår: „Jeg vogtede jaloux
over min kone,” tilføjer, „fuldstændig uden grund!” 390
Behøves det, at denne beviste galning bemærker:
„Det jeg troede var en slange viste sig at være en ål”? —
Måske den rigtige comacchianske, seks fod lang[‡]
og ikke en tomme for lang til hin udsøgte tærte,
(Mester Arcangeli har hørt om en sådan)
hvis saftighed gør faste udholdelig; tænkt som
traktement for en eller anden lunefuld hypokonder,
som, da det behager at misforstå giverens gave,

^{*} yngling: David. Historien er fra 1. og 2. Samuelsbog.

[†] *Heu ... fides*: 'Ak for den gammeldags troskab.' Fra Vergils *Æneiden* 6, 878.

[‡] comacchianske ål fra Comacchio, en berømt delikatesse.

Spying I know not what Lernæan snake
 I' the luscious Lenten creature, stamps forsooth 400
 The dainty in the dust.

Enough! Prepare,
 Such lunes announced, for downright lunacy!
Insanit homo, threat succeeds to threat,
 And blow redoubles blow, — his wife, the block.
 But, if a block, shall not she jar the hand
 That buffets her? The injurious idle stone
 Rebounds and hits the head of him who flung.
 Causeless rage breeds, i' the wife now, rageful cause,
 Tyranny wakes rebellion from its sleep.
 Rebellion, say I? — rather, self-defence, 410
 Laudable wish to live and see good days,
 Pricks our Pompilia now to fly the fool
 By any means, at any price, — nay, more,
 Nay, most of all, i' the very interest
 O' the fool that, baffled of his blind desire
 At any price, were truliest victor so.
 Shall he effect his crime and lose his soul?
 No, dictates duty to a loving wife!
 Far better that the unconsummate blow,
 Adroitly baulked by her, should back again, 420
 Correctively admonish his own pate!

Crime then, — the Court is with me? — she must crush:
 How crush it? By all efficacious means;
 And these, — why, what in woman should they be?
 "With horns the bull, with teeth the lion fights;
 "To woman," quoth the lyrist quoted late,
 "Nor teeth, nor horns, but beauty, Nature gave.
 Pretty i' the Pagan! Who dares blame the use
 Of armoury thus allowed for natural, —
 Exclaim against a seeming-dubious play 430
 O' the sole permitted weapon, spear and shield
 Alike, resorted to i' the circumstance
 By poor Pompilia? Grant she somewhat piled
 Arts that allure, the magic nod and wink,
 The witchery of gesture, spell of word,
 Whereby the likelier to enlist this friend,
 Yea stranger, as a champion on her side?

får øje på, jeg ved ikke hvilken lernæisk slange*
i det forføriske fastedyr og minsandten stamper
lækkerbisknen ned i støvet. 400

Nok! Vær beredt på,
at sådanne anfald af vanvid, er ren galskab!
Insanit homo, trussel avler trussel,[†]
og slag fordobler slag, — hans kone er blokken.
Men hvis en blok, skal hun så ikke få hånden til at ryste,
der støder til hende? Den farlige unyttige sten
slår tilbage og rammer hovedet på ham, som slog.
Ubegrundet raseri føder nu hos hustruen en grund til raseri,
tyranni vækker oprøret af dets søvn.
Oprør, siger jeg? — Snarere selvforsvar, 410
et rosværdigt ønske om at leve videre og opleve gode dage
ansporer nu vor Pompilia til at undfly tåben
med alle midler, for enhver pris, — ja mere,
ja mest af alt af hensyn til tåben selv,
som, vildledt af sit blinde begær, for enhver
pris vil være den virkelige sejrherre her.
Skal han begå sin forbrydelse og miste sin sjæl?
'Nej', dikterer pligten en hengiven hustru!
Langt bedre er det, at det ufuldbyrdede slag,
behændigt stoppet af hende, slår tilbage og 420
på straffende vis formaner hans eget hoved!

Forbrydelse, — er retten med mig? — må hun så knuse.
Hvordan knuse den? Med alle virksomme midler;
og disse er, — jamen hvilke kan det være hos en kvinde?
„Tyren kæmper med horn og løven med tænder;
til kvinden,” siger den for nyligt citeret lyriker,[‡]
„gav naturen hverken tænder eller horn, men skønhed!”
Nydeligt hos hedningen! Hvem vover at dadle brugen
af et arsenal, der således anses for naturligt, —
at protestere højlydt mod en tilsyneladende tvivlsom leg 430
med det eneste våben, i lige grad spyd og skjold,
tyet til under omstændighederne af stakkels Pompilia?
Indrømmet at hun i nogen grad benyttede kneb
og charme, det magiske nik og blink,
fagternes forhekselse, ords trylleformular,
hvormed troligere at sikre sig denne ven,
ja fremmede, som en ridder ved sin side?

* lernæisk slange: hydraslangen, dræbt af Herakles.

[†] *Insanit homo*: manden er gal. Fra Horats *Satirer* 2; 7: 117.

[‡] lyriker: Anacreon.

Such man, being but mere man, ('t was all she knew),
 Must be made sure by beauty's silken bond,
 The weakness that subdues the strong, and bows 440
 Wisdom alike and folly. Grant the tale
 O' the husband, which is false, were proved and true
 To the letter — or the letters, I should say,
 Abominations he professed to find
 And fix upon Pompilia and the priest, —
 Allow them hers — for though she could not write,
 In early days of Eve-like innocence
 That plucked no apple from the knowledge-tree,
 Yet, at the Serpent's word, Eve plucks and eats
 And knows — especially how to read and write: 450
 And so Pompilia, — as the move o' the maw,
 Quoth Persius, makes a parrot bid "Good day!"
 A crow salute the concave, and a pie
 Endeavour at proficiency in speech, —
 So she, through hunger after fellowship,
 May well have learned, though late, to play the scribe:
 As indeed, there's one letter on the list
 Explicitly declares did happen here.
 "You thought my letters could be none of mine,"
 She tells her parents — "mine, who wanted skill; 460
 "But now I have the skill, and write, you see!"
 She needed write love-letters, so she learned,
 "*Negatas artifex sequi voces*" — though
 This letter nowise 'scapes the common lot,
 But lies i' the condemnation of the rest,
 Found by the husband's self who forged them all.
 Yet, for the sacredness of argument,
 For this once an exemption shall it plead —
 Anything, anything to let the wheels
 Of argument run glibly to their goal! 470
 Concede she wrote (which were preposterous)
 This and the other epistle, — what of it?
 Where does the figment touch her candid fame?
 Being in peril of her life — "my life,
 "Not an hour's purchase," as the letter runs, —
 And having but one stay in this extreme,
 Out of the wide world but a single friend —
 What could she other than resort to him,

Sådan en mand, da han blot var en mand (det var alt, hun vidste)
 måtte gøres sikker ved skønhedens silkebånd,
 svagheden som undertvinger den stærke og bøjer 440
 visdom så vel som dårskab. Lad os antage, at ægtemandens
 historie, som er falsk, blev bevist at være sand,
 at det der står i brevene er sandt, mener jeg,
 vederstykkeligheder han foregiver at finde
 og fæstner på Pompilia og præsten, —
 lad dem være hendes — thi skønt hun ikke kunne skrive
 i sine tidlige dage af Evaagtig uskyld,
 der ikke plukkede noget æble fra visdomstræet,
 så plukker Eva dog og spiser ved slangens ord og får
 kundskab — specielt om hvordan man læser og skriver, 450
 og således også Pompilia, — ligesom bevægelsen af maven
 siger Persius, får en papegøje til at byde et 'Farvel'!
 En krage hilser himmelhvælvingen, og en skade
 bestræber sig på færdighed i at tale, —
 således kan hun, hungrende efter følgeskab,
 udmærket have lært, skønt sent, at spille skriver,
 og sandelig der er et brev på listen,[†]
 der udtrykkeligt erklærer, at dette var, hvad der skete her.
 „I troede ikke, at mine breve kunne være mine egne,”
 fortæller hun sine forældre — „jeg, som manglede færdigheden; 460
 men nu har jeg færdigheden og skriver, ser I!”
 Hun måtte skrive kærlighedsbreve, så hun lærte det,
"Negatas artifex sequi voces" — skønt[‡]
 dette brev på ingen måde undgår den fælles skæbne,
 men deler fordømmelsen med resten, der blev
 fundet af ægtemanden selv, som forfalskede dem alle.
 Dog for bevisets uangribeligheds skyld,[§]
 skal der denne ene gang plæderes for en undtagelse —
 hvad som helst, hvad som helst for at lade
 bevistes hjul løber glat til målet! 470
 Indrømmer vi, at hun skrev (hvilket ville være absurd)
 dette og de andre breve, — hvad så?
 Hvor berører dette påfund hendes pletfri ry?
 Idet hendes liv var i fare — „mit liv
 er ikke en time værd,” som brevet lyder, —
 og da hun kun havde ét holdepunkt i denne ulykke,
 i hele verden kun en eneste ven —
 hvad kunne hun andet end ty til ham

* Persius (34-62 e.Kr.) romersk digter.

[†] brev på listen: brevet Pompilia skrev i fængslet i Castelnuovo (Hodell*, 160).

[‡] "*Negatas ... voces*": 'fulgte kunstfærdigt de nægtede ord,' dvs. de ord hun ikke selv kunne skrive.

[§] beviset: beviset på Pompilias uskyld.

And how with any hope resort but thus?
 Shall modesty dare bid a stranger brave 480
 Danger, disgrace, nay death in her behalf —
 Think to entice the sternness of the steel
 Yet spare love's loadstone moving manly mind?
 — Most of all, when such mind is hampered so
 By growth of circumstance athwart the life
 O' the natural man, that decency forbids
 He stoop and take the common privilege,
 Say frank "I love," as all the vulgar do.
 A man is wedded to philosophy,
 Married to statesmanship; a man is old; 490
 A man is fettered by the foolishness
 He took for wisdom and talked ten years since;
 A man is, like our friend the Canon here,
 A priest, and wicked if he break his vow:
 Shall he dare love, who may be Pope one day?
 Despite the coil of such encumbrance here,
 Suppose this man could love, unhappily,
 And would love, dared he only let love show!
 In case the woman of his love, speaks first,
 From what embarrassment she sets him free! 500
 "'T is I who break reserve, begin appeal,
 "Confess that, whether you love me or no,
 "I love you!" What an ease to dignity,
 What help of pride from the hard high-backed chair
 Down to the carpet where the kittens bask,
 All under the pretence of gratitude!

From all which, I deduce — the lady here
 Was bound to proffer nothing short of love
 To the priest whose service was to save her. What?
 Shall she propose him lucre, dust o' the mine, 510
 Rubbish o' the rock, some diamond, muckworms prize,
 Some pearl secreted by a sickly fish?
 Scarcely! She caters for a generous taste.
 'T is love shall beckon, beauty bid to breast,
 Till all the Samson sink into the snare!
 Because, permit the end — permit therewith
 Means to the end!

How say you, good my lords?
 I hope you heard my adversary ring
 The changes on this precept: now, let me

og hvordan søge tilflugt i noget håb andet end dette?
 Skal beskedenhed vove at bede en fremmed trodse 480
 fare, vanære, ja, død for hendes skyld —
 tænke på at friste stålets hårdhed og dog
 undvære kærlighedens magnet, som bevæger det mandige sind?
 — Mest af alt, når et sådant sind på denne måde er hæmmet
 ved eksistensen af en omstændighed, der er på tværs af
 et naturligt mandeliv, at anstændighed forbyder
 han standser op og benytter sig af en simpelt privilegium,
 at han ligeud siger: „Jeg elsker dig,” som menigmand gør.
 En mand er viet til filosofien,
 gift med statsmandsskab; en mand er gammel; 490
 en mand er lænket af den dårskab
 han tog for visdom og udtalte for ti år siden;
 en mand er, ligesom vor ven kannikken her,
 en præst og er ugudelig, hvis han bryder sit løfte.
 Skal han vove at elske, han som måske en dag skal være pave?
 På trods af den forvirring en sådan hindring udgør her,
 antag så, at denne mand kunne elske, ulykkeligt,
 og ville elske, vovede han blot at vise kærlighed!
 I tilfælde af at kvinden, han elsker, taler først,
 for hvilken forlegenhed befrier hun ham da ikke! 500
 „Det er mig, der bryder tavsheden, henvender mig
 først, indrømmer, enten du elsker mig eller ikke,
 at jeg elsker dig!” Hvilken lettelse er det ikke for værdigheden,
 hvilken hjælp til stoltheden lige fra den hårde højryggede stol
 ned til gulvtæppet, hvor kattekillingerne soler sig,
 alt sammen under foregivelse af taknemmelighed!

Så fra alt dette udleder jeg — at damen her
 var tvunget til at tilbyde intet mindre end kærlighed
 til præsten, hvis tjeneste ville redde hende. Hvabehar?
 Skulle hun foreslå ham mammon, støv fra minen, 510
 affald fra klippen, en eller anden diamant, møddingsorme priser,*
 en perle udskilt fra en usund fisk?
 Næppe! Hun forsøger at tilfredsstille en ædel smag.
 Det er kærlighed, der skal vejlede, skønhed som skal byde trods,
 indtil Samson'en bliver helt opslugt af snaren!
 Fordi, tillad målet — tillad dermed
 midler til målet

Hvad siger I, mine gode herrer?
 Jeg håber I hørte min modstander ringe
 mulighederne, hvad denne regel angår. Nu lad mig

---

* møddingsorm: pengepuger.

Reverse the peal! *Quia dato licito fine*, 520
Ad illum assequendum ordinata
Non sunt damnanda media, — licit end
 Enough was found in mere escape from death,
 To legalize our means illicit else
 Of feigned love, false allurements, fancied fact.
 Thus Venus losing Cupid on a day,
 (See that *Idyllium Moschi*) seeking help,
 In the anxiety of motherhood,
 Allowably promised "Who shall bring report
 "Where he is wandered to, my winged babe, 530
 "I give him for reward a nectared kiss;
 "But who brings safely back the truant's self,
 "His be a super-sweet makes kiss seem cold!"
 Are not these things writ for example-sake?

To such permitted motive, then, refer
 All those professions, else were hard explain,
 Of hope, fear, jealousy, and the rest of love!
 He is Myrtillus, Amaryllis she,
 She burns, he freezes, — all a mere device
 To catch and keep the man, may save her life, 540
 Whom otherwise nor catches she nor keeps!
 Worst, once, turns best now: in all faith, she feigns:
 Feigning, — the liker innocence to guilt,
 The truer to the life in what she feigns!
 How if Ulysses, — when, for public good
 He sunk particular qualms and played the spy,
 Entered Troy's hostile gate in beggar's garb —
 How if he first had boggled at this clout,
 Grown dainty o'er that clack-dish? Grime is grace
 To whoso gropes amid the dung for gold. 550

Hence, beyond promises, we praise each proof
 That promise was not simply made to break,
 Mere moonshine-structure meant to fade at dawn:
 We praise, as consequent and requisite,
 What, enemies allege, were more than words,
 Deeds — meetings at the window, twilight-trysts,
 Nocturnal entertainments in the dim

vende ringningen om! *Quia dato licito fine*,* 520
Ad illum assequendum ordinata

Non sunt damnanda media, — den blotte flugt
 fra døden var et tilstrækkeligt lovligt mål,
 til at lovliggøre vore ellers ulovlige midler
 af foregiven kærlighed, falsk tillokkelse, indbildt faktum.
 Således Venus, der en dag, hvor Cupido var væk,
 (se hin *Idyl* af *Moschos*) søgte hjælp[†]
 i sin moderbekymring

med det tilladelige løfte: „Den der kan fortælle mig,
 hvor han er taget hen, mit vingede barn, 530
 ham vil jeg give et nektarfylt kys som belønning;
 men den der bringer skulkeren tilbage i god behold,
 hans vil være hed sødme, der får kys til at synes kolde!”
 Er dette ikke skrevet for eksemplets skyld?

Henfør så til en sådan tilladt bevæggrund,
 alle disse erklæringer, som ellers ville være svære at forklare,
 om håb, angst, jalousi og resten om kærlighed!
 Han er Myrtillus hun er Amryllis,
 hun brænder, han fryser, — det hele er blot en list
 til at fange og holde på manden, der kan redde hendes liv, 540
 hvem hun ellers hverken kan fange eller holde fast!
 Det, der engang var det værste, bliver nu det bedste. I fuld tro
 foregiver hun, og mens hun foregiver, — jo mere uskyld ligner skyld,
 jo mere er det, hun foregiver, tro mod livet!
 Hvad om Odysseus, — da han for det fælles godes skyld
 sank visse skrupler og spillede spion,
 gik ind af Trojas fjendtlige port forklædt som tigger —
 hvad om han havde stejlet over disse laser,
 var blevet for fin til tiggerskålen med det klappende låg?[‡]
 Smuds er gaven til den, der famler efter guld i møddingen.[§] 550

Derfor, udover løfterne, priser vi ethvert bevis på
 at løftet ikke ganske enkelt blev givet for at blive brudt,
 at de var rene måneskinsløfter, beregnet på at falme i morgengryet.
 Vi priser, som konsekvent og nødvendigt,
 det, fjenderne hævder, ville være mere end ord, nemlig
 handlinger — møder ved vinduet, mødesteder i skumringen,
 aftenunderholdning i det dunkle gamle

* *Quia ... media*: Fordi, givet målet er tilladt, da er rækken af midler til at forfølge det ikke for-dømmelig.

[†] *Moschos*: græsk hyrdedigter fra 2. årh. f.Kr.

[‡] Historien om Odysseus fra *Odysseen*, 4. sang, 240-258.

[§] Odysseus fandt guld, derfor kan man ikke bebrejde Pompilia, at hun får smuds på sig ved sin forstillelse, da hun også finder guld.

Old labyrinthine palace; lies, we know—
 Inventions we, long since, turned inside out.
 Must such external semblance of intrigue 560
 Demonstrate that intrigue there lurks perdue?
 Does every hazel-sheath disclose a nut?
 He were a Molinist who dared maintain
 That midnight meetings in a screened alcove
 Must argue folly in a matron — since
 So would he bring a slur on Judith's self,
 Commended beyond women, that she lured
 The lustful to destruction through his lust.
 Pompilia took not Judith's liberty,
 No faulchion find you in her hand to smite, 570
 No damsel to convey in dish the head
 Of Holophernes, — style the Canon so —
 Or is it the Count? If I entangle me
 With my similitudes,—if wax wings melt,
 And earthward down I drop, not mine the fault:
 Blame your beneficence, O Court, O sun,
 Whereof the beamy smile affects my flight!
 What matter, so Pompilia's fame revive
 I' the warmth that proves the bane of Icarus?

Yea, we have shown it lawful, necessary 580
 Pompilia leave her husband, seek the house
 O' the parents: and because 'twixt home and home
 Lies a long road with many a danger rife,
 Lions by the way and serpents in the path,
 To rob and ravish, — much behoves she keep
 Each shadow of suspicion from fair fame,
 For her own sake much, but for his sake more,
 The ingrate husband's. Evidence shall be,
 Plain witness to the world how white she walks
 I' the mire she wanders through ere Rome she reach. 590
 And who so proper witness as a priest?
 Gainsay ye? Let me hear who dares gainsay!
 I hope we still can punish heretics!
 "Give me the man" I say with him of Gath,
 "That we may fight together!" None, I think:
 The priest is granted me.

Then, if a priest,
 One juvenile and potent: else, mayhap,

labyrintiske palads; dette er løgne, ved vi —
 påhit vi for længe siden vendte vrangen ud på.
 Må en sådan ydre lighed med en intrige 560
 bevise, at der ligger en skjult intrige og lurér?
 Er der en hasselnød i enhver skal?
 Han ville være molinist, som vovede at hævde
 at midnattelige møder i en afskærmet alkove
 kunne gøre gifte koner skøre — da han
 således ville kaste vanære på selve Judit,*
 rost hinsides kvinder, fordi hun lokkede
 den liderlige til ødelæggelse ved han egen liderlighed.
 Pompilia tog sig ikke Judits frihed,
 I finder ingen kort sabel i hendes hånd til at hugge med, 570
 ingen ung pige til at frembære Holofernes' hoved
 på en tallerken, — er kannikken Holofernes, —
 eller er det grev Guido? Hvis jeg vikler mig ind
 i min egen sammenligning, — hvis voksvinger smelter,
 og jeg styrter til jorden, så er det ikke min fejl.
 Dadl jeres godgørenhed, oh domstol, oh sol,
 hvis strålende smil påvirker min flugt!
 Hvad gør det, at Pompilias ry blomstrer op
 i varmen, der viser sig at være Ikaros' forbandelse?

Ja, vi har vist det er lovligt, at Pompilia nødvendigvis 580
 må forlade sin mand, søge til forældrenes hus,
 og fordi der mellem hjem og hjem
 ligger en lang vej fuld af mange fare,
 løver langs vejen og slanger på stien
 til at røve og voldtage, — det behøves meget,
 at hun holder enhver skygge af mistanke borte fra et godt ry,
 for hendes egen skyld, men endnu mere for hans skyld,
 den utaknemmelige ægtemands. Der skal være bevis på,
 et klart vidnesbyrd for verdenen om, hvor hvid hun går
 i den sump, hun skal igennem før hun når Rom. 590
 Og hvem er så passende et vidne som en præst?
 Modsiger I dette? Lad mig høre jer vove at modsige det!
 Jeg håber vi vedvarende kan straffe hedninge!
 „Kom her med manden,” siger jeg med ham fra Gat,[†]
 så vi kan slås med hinanden!” Der er ingen, tror jeg,
 altså er præsten givet til mig.

Så, hvis en præst,
 en der er ung og stærk, ellers ville hin drage,

* Judit: Det Gamle Testamentes Apokryfiske Bøger: *Judits bog*.

[†] ham fra Gat: Goliath.

That dragon, our Saint George would slay, slays him.
 And should fair face accompany strong hand,
 The more complete equipment: nothing mars 600
 Work, else praiseworthy, like a bodily flaw
 I' the worker: as 't is said Saint Paul himself
 Deplored the check o' the puny presence, still
 Cheating his fulmination of its flash,
 Albeit the bolt therein went true to oak.
 Therefore the agent, as prescribed, she takes, —
 Both juvenile and potent, handsome too, —
 In all obedience: "good," you grant again.
 Do you? I would you were the husband, lords!
 How prompt and facile might departure be! 610
 How boldly would Pompilia and the priest
 March out of door, spread flag at beat of drum,
 But that inapprehensive Guido grants
 Neither premiss nor yet conclusion here,
 And, purblind, dreads a bear in every bush!
 For his own quietude and comfort, then,
 Means must be found for flight in masquerade
 At hour when all things sleep. — "Save jealousy!"
 Right, Judges! Therefore shall the lady's wit
 Supply the boon thwart nature baulks him of, 620
 And do him service with the potent drug
 (Helen's nepenthe, as my lords opine)
 Which respites blessedly each fretted nerve
 O' the much-enduring man: accordingly,
 There lies he, duly dosed and sound asleep,
 Relieved of woes or real or raved about.
 While soft she leaves his side, he shall not wake;
 Nor stop who steals away to join her friend,
 Nor do him mischief should he catch that friend
 Intent on more than friendly office, — nay, 630
 Nor get himself raw head and bones laid bare
 In payment of his apparition!

Thus

Would I defend the step, — were the thing true
 Which is a fable, — see my former speech, —
 That Guido slept (who never slept a wink)

som vor Skt. George skulle dræbe, måske dræbe ham.
 Og skulle et kønt ansigt følge med den stærke hånd,
 jo mere fuldkomment er udstyret. Intet spolerer 600
 arbejdet, som ellers er prisværdigt, end en kropslig mangel
 hos arbejderen. Det er sagt, at Skt. Paul selv
 beklagede den hindring, der er ved et ubetydelige ydre,
 idet han stedse narrede lynglimtet dets brag,
 skønt kilen inden i var tro mod egen.*
 Derfor vælger hun den her beskrevne person
 til fuldt lydigt at forvalte sagen, — både ung og stærk
 og ovenikøbet køn. „Godt,” I giver atter tilsagn.
 Gør I? Jeg ville ønske I var ægtemanden, herrer!
 Hvor omgående og let kunne afrejsen ikke være blevet! 610
 Hvor dristigt Pompilia og præsten ville
 marchere ud af døren, udfolde flaget og slå på trommen,
 men den uopmærksomme Guido giver
 hverken præmis eller konklusion her,
 og frygter halvblind en bjørn i hver en busk!
 Af hensyn til hans egen ro og bekvemmelighed, så
 må der findes midler til at flygte forklædt
 på et tidspunkt, hvor alt sover. — „Undtagen jalousien,”
 korrekt, dommere! Derfor skal fruens kløgt
 levere den gave, hans stædige natur hindrer ham i at få, 620
 og betjene ham med den kraftfulde medicin
 (Helenes nepente, ifølge mine herrers opfattelse)[†]
 som velsignet lindrer enhver ærgret nerve
 hos den meget plagede mand. Af den grund
 ligger han dér, tilbørligt doseret og i dyb søvn,
 befriet for virkelige eller fantasifostrede bekymringer.
 Han vil ikke vågne, medens hun blidt forlader ham;
 han vil ikke standse den, der sniger sig væk for at møde sin ven,
 heller ikke gøre ham skade, skulle han fange denne ven,
 der er opsat på mere end venskabelig tjeneste, — nej, 630
 heller ikke give ham hovedsår eller blotlægge hans knogler
 som betaling for hans tilsynekomst!

Således

ville jeg forsvare dette skridt, — hvis dét var sandt,
 som er opdigtet, — se mit tidligere indlæg, —
 at Guido sov (som aldrig lukkede et øje)

* egen: ifølge folketroen skulle egen være særlig modtagelig for at blive ramt af en tordenkile.

[†] Helenes nepente: Helene gav sin mand Menelaos et sovemiddel, så hun kunne flygte med sin elsker Paris, *Odyseen* 4. sang, 220-2. Dommerne mener, at Pompilia bedøvede Guido af samme grund. Bottini vil bevise at Pompilias vandel er dadelfri, så Guido ikke kan hævde, at drabet var en æressag.

Through treachery, an opiate from his wife,
Who not so much as knew what opiates mean.

Now she may start: or hist, — a stoppage still!
A journey is an enterprise of cost!
As in campaigns, we fight but others pay, 640
Suis expensis, nemo militat.
'T is Guido's self we guard from accident,
Ensuring safety to Pompilia, versed
Nowise in misadventures by the way,
Hard riding and rough quarters, the rude fare,
The unready host. What magic mitigates
Each plague of travel to the unpractised wife?
Money, sweet Sirs! And were the fiction fact
She helped herself thereto with liberal hand
From out her husband's store, — what fitter use 650
Was ever husband's money destined to?
With bag and baggage thus did Dido once
Decamp, — for more authority, a queen!

So is she fairly on her route at last,
Prepared for either fortune: nay and if
The priest, now all a-glow with enterprise,
Cool somewhat presently when fades the flush
O' the first adventure, clouded o'er belike
By doubts, misgivings how the day may die,
Though born with such auroral brilliance, —if 660
The brow seem over pensive and the lip
'Gin lag and lose the prattle lightsome late, —
Vanquished by tedium of a prolonged jaunt
In a close carriage o'er a jolting road,
With only one young female substitute
For seventeen other Canons of ripe age
Were wont to keep him company in church, —
Shall not Pompilia haste to dissipate
The silent cloud that, gathering, bodes her bale? —
Prop the irresoluteness may portend 670
Suspension of the project, check the flight,
Bring ruin on them both? Use every means,
Since means to the end are lawful! What i' the way
Of wile should have allowance like a kiss
Sagely and sisterly administered,

på grund af forræderi, et sovemiddel fra hans kone,
der ikke så meget som vidste hvad et sovemiddel var.

Nu kunne hun starte, eller hør, — endnu en forhindring!
En rejse er et bekosteligt foretagende!

Som ved et felttog, hvor vi kæmper, mens andre betaler, 640
Suis expensis, nemo militat.*

Det er Guido selv, vi beskytter mod en ulykkelig hændelse,
ved at garantere Pompilia sikkerhed, hun som
på ingen måde havde erfaring med strabadserne undervejs,
den hårde køretur og de tarvelige indkvarteringer, den simple kost,
den uforberedte vært. Hvilket tryllemiddel lindrer
enhver af rejsens plager for den uøvede hustru?

Penge, kære herrer! Og ifald fiktionen var et faktum,
så hjalp hun sig selv dertil med gavmild hånd 650
fra sin mands forråd, — hvilken mere passende brug
var nogensinde en ægtemands penge bestemt til?

Med sæk og bagage stak Dido således
engang af, — og hun var dronning, hvilket giver mere vægt!†

Endelig er hun rigtig på vej,
forberedt på enhver af skæbnens tilskikkelser. Ja og hvis
præsten, nu helt glødende af foretagsomhed,
snart køler noget af, når den første blussen
over eventyret falmer, måske overskyet
af tvivl, bange anelser for hvordan dagen kan dø, 660
skønt født med en sådan morgenrødlig stråleglans, —

hvis brynet synes altfor tankefuldt og læben
begynder at nøle og miste den nylige munter snakken, —
forsvundet ved en kedsommelig langvarig kørsel
i en lukket vogn hen over en skrumplet vej,

med kun en ung kvinde som erstatning
for sytten andre kannikker af moden alder,
der plejede at holde ham med selskab i kirken, —
skulle Pompilia så ikke haste med at sprede
den tavse sky, som, idet den samler sig, varsler hendes ulykke? 670

Bremse ubeslutsomheden, der kan betyde 670
en udsættelse af projektet, standse flugten
og bringer dem begge i fordærv? Bruge ethvert middel,
da midler til et mål er lovligt! Hvad i retning
af bedrageri skulle få tilladelse ved et kys,
givet klogt og søsterligt,

* *Suis ... militat*: ingen tjener som soldat for egen regning.

† Dido flygtede til Kartago, historien findes i Vergils *Æneiden* 1, 340-68. — mere vægt: til Bottinis argument.

Sororia saltem oscula? We find
 Such was the remedy her wit applied
 To each incipient scruple of the priest,
 If we believe, — as, while my wit is mine
 I cannot, — what the driver testifies, 680
 Borsi, called Venerino, the mere tool
 Of Guido and his friend the Governor, —
 Avowal I proved wrung from out the wretch,
 After long rotting in imprisonment,
 As price of liberty and favour: long
 They tempted, he at last succumbed, and lo
 Counted them out full tale each kiss and more,
 "The journey being one long embrace," quoth he.
 Still, though we should believe the driver's lie,
 Nor even admit as probable excuse, 690
 Right reading of the riddle, — as I urged
 In my first argument, with fruit perhaps —
 That what the owl-like eyes (at back of head!)
 O' the driver, drowsed by driving night and day,
 Supposed a vulgar interchange of lips,
 This was but innocent jog of head 'gainst head,
 Cheek meeting jowl as apple may touch pear
 From branch and branch contiguous in the wind,
 When Autumn blusters and the orchard rocks: —
 That rapid run and the rough road were cause 700
 O' the casual ambiguity, no harm
 I' the world to eyes awake and penetrative.
 Say, — not to grasp a truth I can release
 And safely fight without, yet conquer still, —
 Say, she kissed him, say, he kissed her again!
 Such osculation was a potent means,
 A very efficacious help, no doubt:
 Such with a third part of her nectar did
 Venus imbue: why should Pompilia fling
 The poet's declaration in his teeth? — 710
 Pause to employ what, — since it had success,
 And kept the priest her servant to the end, —
 We must presume of energy enough,
 No whit superfluous, so permissible?

Sororia saltem oscula? Vi ser, at sådan*
 var det hjælpemiddel hendes forstand anvendte
 til alle præstens begyndende skrupler,
 hvis vi skal tro, — hvilket jeg ikke kan så længe
 min forstand er min, — hvad kusken bevidner, 680
 Borsi, kaldet Venerino, det blotte redskab
 for Guido og hans ven guvernøren, —
 en tilståelse jeg har bevist blev vredet ud af staklen,
 efter at han havde rådnnet længe i fangenskab,
 som pris for frihed og gunstbevisning. Længe
 fristede de ham, til sidst bukkede han under, og se!
 talte hele summen af kyssene og mere til:
 „Rejsen var én lang omfavelse,” siger han.
 Dog, selvom vi skulle tro på kuskens løgn,
 heller ikke betragte den som en sandsynlig undskyldning, 690
 at den var den rigtig læsning af gåden, — hvilket jeg gjorde gældende†
 i mit første argument, med udbytte måske —
 nemlig at det som kuskens ugleagtige øjne (i nakken!)
 døsig af at køre dag og nat,
 antog for at være almindeligt kysseri,
 ikke var andet end en uskyldig rysten af hoved mod hoved,
 kind der mødte kæbe, ligesom et æble kan berøre en pære
 på to grene, som vinden støder mod hinanden,
 når efteråret suser og frugthaven vugger: —
 at den hurtige fart og den ujævne vej var årsag 700
 til den tilfældige flertydighed. Altså der skete ingen
 verdens skade for vågne og klart seende øjne.
 Lad os sige, — for ikke at ty til en sandhed jeg kan undvære,‡
 for jeg kan kæmpe sikkert uden og dog alligevel sejre, —
 lad os så sige, hun kyssede ham, nu vel, han kyssede igen!
 Sådant kysseri var et magtfuldt middel,
 en meget virkningsfuld hjælp uden tvivl.
 På denne måde mættede Venus med en tredjedel
 af sin nektar, hvorfor skulle Pompilia
 slynge digteren hans erklæring ham i ansigtet? — 710
 Holde op med at anvende det, — siden det virkede,
 og holdt præsten som tjener til det sidste, —
 vi må antage har været tilstrækkeligt energisk,
 ikke det ringeste for meget og derfor tilladeligt?

* *Sororia ... oscula*: søsterlige kys i det mindste.

† rigtig læsning af gåden: den følgende fortolkning. — første argument: ifølge Den Gamle Gule Bog (Hoddell*, 82) beder Bottini retten om at se bort fra kuskens vidnesbyrd, da han ikke kunne se om natten og kørte så stærkt, at han ikke kunne have sine øjne andre steder end på vejen.

‡ en sandhed: hans første argument, se foregående note, som han nu vil klare sig uden. Nu vil Bottini vise (ll. 705-714), at selv om der blev kysset, var det lovligt.

The goal is gained: day, night and yet a day
 Have run their round: a long and devious road
 Is traversed, — many manners, various men
 Passed in view, what cities did they see,
 What hamlets mark, what profitable food
 For after-meditation cull and store! 720
 Till Rome, that Rome whereof—this voice
 Would it might make our Molinists observe,
 That she is built upon a rock nor shall
 Their powers prevail against her! — Rome, I say,
 Is all but reached; one stage more and they stop
 Saved: pluck up heart, ye pair, and forward, then!

Ah, Nature — baffled she recurs, alas!
 Nature imperiously exacts her due,
 Spirit is willing but the flesh is weak:
 Pompilia needs must acquiesce and swoon, 730
 Give hopes alike and fears a breathing-while.
 The innocent sleep soundly: sound she sleeps,
 So let her slumber, then, unguarded save
 By her own chastity, a triple mail,
 And his good hand whose stalwart arms have borne
 The sweet and senseless burthen like a babe
 From coach to coach, — the serviceable strength!
 Nay, what and if he gazed rewardedly
 On the pale beauty prisoned in embrace,
 Stooped over, stole a balmy breath perhaps 740
 For more assurance sleep was not decease —
 "*Ut vidi*," "how I saw!" succeeded by
 "*Ut perii*," "how I sudden lost my brains!"
 — What harm ensued to her unconscious quite?
 For, curiosity — how natural!
 Importunateness — what a privilege
 In the ardent sex! And why curb ardour here?
 How can the priest but pity whom he saved?
 And pity is so near to love, and love
 So neighbourly to all unreasonableness! 750
 As to love's object, whether love were sage
 Or foolish, could Pompilia know or care,
 Being still sound asleep, as I premised?
 Thus the philosopher absorbed by thought,
 Even Archimedes, busy o'er a book
 The while besiegers sacked his Syracuse,
 Was ignorant of the imminence o' the point

Målet er nået, dag, nat og endnu en dag
 er forløbet, en lang og snørklet vej
 er gennemrejst, — mange skikke, forskelligartede folk
 oplevede de, hvilke byer så de,
 hvilke landsbyer lagde de mærke til, hvad var gavnlig føde
 til at udvælge og lagre for eftertanken! 720
 Indtil Rom, det Rom hvorom — denne røst
 gid den ville få vor molinist til at bemærke,
 at hun er bygget på en klippe, og at deres magt
 aldrig skal sejre over hende! — Rom, siger jeg,
 er næsten nået, en post mere og de standser
 frelste. Fat mod i to, og så fremad!

Åh, naturen — forvirret vender den tilbage, ak!
 Myndigt kræver naturen sin ret,
 ånden er villig, men kødet er skrøbeligt.
 Pompilia må nødvendigvis give efter og besvime, 730
 ligeligt give håb og angst et pusterum.
 De uskyldige sover dybt: dybt sover hun
 så lad hende da slumre, ubevogtet undtagen af
 hendes egen kyskhed, et tredobbelt panser,
 og hans gode hånd, hvis stærke arm har båret
 den yndige og sanseløse byrde ligesom et spædbarn
 fra karet til seng, — den tjenstvillige styrke!
 Ja, hvad så om han stirrede belønnet
 på den blege skønhed indesluttet i omfavnelse,
 bøjede sig over hende, stjal et balsamisk åndepust måske, 740
 for at sikre sig, at søvnen ikke var sygdom —
Ut vidi, "hvor jeg så!" efterfulgt af *
"Ut perii," "hvordan jeg pludselig mistede min forstand!"
 Hvilken fortræd gjorde det hendes bevidstløse ro?
 Thi nysgerrighed — hvor naturlig!
 Påtrængenhed — hvilket privilegium hos det
 begejstrede køn! Hvorfor tøjle begejstringen her?
 Hvordan kunne præsten have andet end medlidenhed med den
 han frelste? Og medlidenhed er så tæt på kærlighed,
 og kærlighed så nær ved al uforstand! 750
 Hvad kærlighedens genstand angår, om kærligheden var klog
 eller tåbelig, kunne Pompilia vide eller bekymre sig om det,
 da hun stadig lå i dyb søvn, som jeg forudsatte?
 Således var den i tanker fordybet filosof, —
 netop Archimedes, travlt bøjet over en bog
 medens belejrerne plyndrede Syracuse, —
 uvidende om den truende nærhed af sværdspidsen

* *Ut vidi ... perii:* jeg så, jeg var fortabt.

O' the sword till it surprised him: let it stab,
 And never knew himself was dead at all.
 So sleep thou on, secure whate'er betide! 760
 For thou, too, hast thy problem hard to solve—
 How so much beauty is compatible
 With so much innocence!

Fit place, methinks,
 While in this task she rosily is lost,
 To treat of and repel objection here
 Which, — frivolous, I grant, — my mind misgives,
 May somehow still have flitted, gadfly-like,
 And teased the Court at times — as if, all said
 And done, there seemed, the Court might nearly say,
 In a certain acceptation, somewhat more 770
 Of what may pass for insincerity,
 Falsehood, throughout the course Pompilia took,
 Than befits Christian. Pagans held, we know,
 Man always ought to aim at good and truth,
 Not always put one thing in the same words:
Non idem semper dicere sed spectare
Debemus. But the Pagan yoke was light;
 "Lie not at all," the exacter precept bids:
 Each least lie breaks the law, — is sin, we hold.
 I humble me, but venture to submit— 780
 What prevents sin, itself is sinless, sure:
 And sin, which hinders sin of deeper dye,
 Softens itself away by contrast so.
 Conceive me! Little sin, by none at all,
 Were properly condemned for great: but great,
 By greater, dwindles into small again.
 Now, what is greatest sin of womanhood?
 That which unwomans it, abolishes
 The nature of the woman, — impudence.
 Who contradicts me here? Concede me, then, 790
 Whatever friendly fault may interpose
 To save the sex from self-abolishment
 Is three-parts on the way to virtue's rank!
 And, what is taxed here as duplicity,
 Feint, wile and trick, — admitted for the nonce, —
 What worse do one and all than interpose,
 Hold, as it were, a deprecating hand,
 Statuesquely, in the Medicean mode,

indtil den overraskede ham, lod den stikke,
uden at han overhovedet vidste, at han var død.
Så sov du videre, i sikkerhed for hvad der end vil hænde! 760
Thi også du har et problem, der er svært at løse,
hvordan så megen skønhed er forenelig
med så megen uskyldighed!

Et passende sted, vil jeg mene,
mens hun rosenkindet er hensunket i denne opgave,
til at behandle og tilbagevise indsigelser her
som, — ubetydelige, tilstår jeg, — mit sind frygter for
stadig kan have flagret omkring, bremseagtig,
og undertiden drillet retten — som om, når alt er sagt
og gjort, der synes, kunne retten næsten sige,
i en vis betydning at være noget mere af det, 770
man kan kalde for uoprigtighed
eller falskhed gennem hele den kurs Pompilia valgte,
end det sømmer sig en kristen. Hedninge mener, ved vi,
at man altid bør sigte mod det gode og sande,
ikke altid sige tingen på den samme måde:

Non idem semper dicere sed spectare *

Debemus, men hedningens åg er let.

„Lyv slet ikke,” byder den mere præcise regel.

Selv den mindste løgn bryder loven, — er en synd, holder vi på.
Jeg ydmyger mig, men vover at hævde, — 780
at hvad der afvender synd, selv er syndfrit, jo,
og synd, som hindrer synd af en dybere farve,
mildner således sig selv ved kontrasten.

Forstå mig ret! En lille synd sammenlignet med ingen overhovedet,
ville rigtig nok blive fordømt som stor, men stor
sammenlignet med større skrumper atter ind til lille.

Hør, hvad er kvindens største synd?

Det som gør hende ukvindelig,

ødelægger kvindens natur, — skamløshed.

Hvem modsiger mig her? Medgiv mig da, 790

at hvilken venlig forseelse, der end lægger sig imellem

for at redde kønnet fra selvødelæggelse,

er godt på vej til at få rang af dyd!

Og hvad der her bliver beskyldt for at være dobbeltspil,

finte, list, kneb, — indrømmet midlertidigt, —

hvad værre gør da alle ved at lægge sig imellem,

holde, så at sige, en forskånende hånd,

billedstøtteagtig på den medicianske måde,

* *Non ... debemus*: vi er ikke altid forpligtiget til sige det samme, men er forpligtet til at have det samme for øje; Ciceros *Epistulae ad Familiares Liber Primus*, 9, 21.

Before some shame which modesty would veil?
 Who blames the gesture prettily perverse? 800
 Thus, — lest ye miss a point illustrative, —
 Admit the husband's calumny — allow
 That the wife, having penned the epistle fraught
 With horrors, charge on charge of crime she heaped
 O' the head of Pietro and Violante — (still
 Presumed her parents)—having despatched the same
 To their arch-enemy Paolo, through free choice
 And no sort of compulsion in the world —
 Put case she next discards simplicity
 For craft, denies the voluntary act, 810
 Declares herself a passive instrument
 I' the husband's hands; that, duped by knavery,
 She traced the characters she could not write,
 And took on trust the unread sense which, read,
 And recognized were to be spurned at once:
 Allow this calumny, I reiterate!
 Who is so dull as wonder at the pose
 Of our Pompilia in the circumstance?
 Who sees not that the too-ingenuous soul,
 Repugnant even at a duty done 820
 Which brought beneath too scrutinizing glare
 The misdemeanours, — buried in the dark, —
 Of the authors of her being, as believed, —
 Stung to the quick at her impulsive deed,
 And willing to repair what harm it worked,
 She — wise in this beyond what Nero proved,
 Who when folk urged the candid juvenile
 To sign the warrant, doom the guilty dead,
 "Would I had never learned to write," quoth he!
 — Pompilia rose above the Roman, cried 830
 "To read or write I never learned at all!"
 O splendidly mendacious!

But time fleets:

Let us not linger: hurry to the end,
 Since flight does end and that, disastrously.
 Beware ye blame desert for unsuccess,
 Disparage each expedient else to praise,
 Call failure folly! Man's best effort fails.
 After ten years' resistance Troy succumbed:
 Could valour save a town, Troy still had stood.

for en eller anden skam, som ærbarhed ønsker at tilsløre? * 800
 Hvem bebrejder hende denne stilling, der trodser så smukt?
 Derfor, — for at I ikke skal miste et forklarende punkt, —
 indrøm ægtemandens bagvaskelse — tillad
 at hustruen har skrevet brevet fyldt med afskyeligheder,
 hvori hun dyngede anklage på anklage for forbrydelser
 på Pietros og Violantes hoveder — (der endnu ansås[†]
 for hendes forældre) — at hun har sendt samme brev
 til deres ærkefjende Paolo, ved et frit valg
 og uden nogen verdens tvang —
 antag at hun dernæst udskifter enfoldighed 810
 med dygtighed, nægter handlingen var frivillig,
 erklærer hun var et passivt redskab
 i ægtemandens hænder; at hun, narret ved svindel,
 skrev ovenpå bogstaverne, hun ikke selv kunne skrive
 og troede på den ulæste betydning, som, læst
 og erkendt, omgående ville blive afvist med foragt.
 Indrøm denne bagvaskelse, gentager jeg!
 Hvem er så tungnem at undre sig over Pompilias
 holdning under den foreliggende omstændighed?
 Hvem ser ikke, at den altfor ædle sjæl, 820
 der endog afvise at udføre en pligt
 der rettede et altfor undersøgende blik
 mod lovovertredelserne, — der var begravet i mørket, —
 begået af hendes livs ophav, som hun havde troet de var, —
 fordi de var dybt såret over hendes impulsive handling,
 og villig til at gøre den skade god igen den forvoldte,
 at hun — klog i dette hinsides hvad Nero viste,
 som, da man indtrængende bad den ærlige yngling om at
 underskrive kendelsen, dømme den skyldige til døden,
 sagde: „Gid jeg aldrig havde lært at skrive!”
 — Pompilia løftede sig over romeren og råbte: 830
 „At læse eller skrive har jeg overhovedet aldrig lært!”
 Oh pragtfuldt løgnagtigt!

Men tiden flyver.

Lad os ikke dvæle. men skynde os mod slutningen,
 siden flugten virkelig slutter og det katastrofalt.
 Pas på I ikke dadler en indsats som mislykket,
 forklejner hvert hjælpemiddel, der ellers er prisværdigt,
 kalder fiasko dårskab! Selv menneskets største anstrengelser kan fejle.
 Efter ti års modstand bukkede Troja under.
 Havde tapperhed kunnet frelse byen, havde Troja stået endnu.

* medicianske måde: Venus fra Medici dækker sine bryster og sit skød med hænderne.

[†] Brevet til abbed Paolo, hvori hun anklager sine forældre, se bog 2, 678-, og (Hodell*, 56-7).

Pompilia came off halting in no point 840
 Of courage, conduct, her long journey through:
 But nature sank exhausted at the close,
 And as I said, she swooned and slept all night.
 Morn breaks and brings the husband: we assist
 At the spectacle. Discovery succeeds.
 Ha, how is this? What moonstruck rage is here?
 Though we confess to partial frailty now,
 To error in a woman and a wife,
 Is 't by the rough way she shall be reclaimed?
 Who bursts upon her chambered privacy? 850
 What crowd profanes the chaste *cubiculum*?
 What outcries and lewd laughter, scurril gibe
 And ribald jest to scare the ministrant
 Good angels that commerce with souls in sleep?
 Why, had the worst crowned Guido to his wish,
 Confirmed his most irrational surmise,
 Yet there be bounds to man's emotion, checks
 To an immoderate astonishment.
 'T is decent horror, regulated wrath,
 Befit our dispensation: have we back 860
 The old Pagan license? Shall a Vulcan clap
 His net o' the sudden and expose the pair
 To the unquenchable universal mirth?
 A feat, antiquity saw scandal in
 So clearly, that the nauseous tale thereof —
 Demodocus his nugatory song —
 Hath ever been concluded modern stuff
 Impossible to the mouth of the grave Muse,
 So, foisted into that Eighth Odyssey
 By some impertinent pickthank. O thou fool, 870
 Count Guido Franceschini, what didst gain
 By publishing thy secret to the world?
 Were all the precepts of the wise a waste —
 Bred in thee not one touch of reverence?
 Admit thy wife — admonish we the fool, —
 Were falseness' self, why chronicle thy shame?
 Much rather should thy teeth bite out thy tongue,
 Dumb lip consort with desecrated brow,
 Silence become historiographer,
 And thou — thine own Cornelius Tacitus! 880

Pompilia kunne under sin lange rejse 840
 klare sig uden at tøve i mod eller handlemåde,
 men naturen sank udmattet sammen nær afslutningen,
 og som jeg sagde, hun besvimed og sov hele natten.
 Morgenens bryder frem og bringer ægtemanden. Vi overværer
 forestillingen. Opdagelse følger.
 Ha, hvad er dette? Hvilket vanvittigt raseri er her?
 Skønt vi nu vedkender os en vis svaghed
 for vildfarelse hos en kvinde og en hustru,
 er det da på den barske måde hun skal tæmmes?
 Hvem kommer farende ind i hendes private kammer? 850
 Hvilken flok krænker det kyske soveværelse?
 Hvilke udbryd og liderlig latter, plumpe spydigheder
 og sjofle vittigheder til at skræmme Guds tjenende
 engle, som har samkvem med sovende sjæle?
 Hør, havde det værste kronet Guido, som han ønskede,
 bekræftet hans mest irrationelle mistanke,
 så er der dog grænser for en mands følelse, noget der
 bremser en umådeholden bestyrtelse.
 Det er anstændig forfærdelse, styret vrede,
 der passer sig for det, vor tid tillader: har vi fået 860
 den gamle hedenske tilladelse tilbage? Skal Vulkan
 pludseligt kaste nettet og udstille parret
 til almindelig uudslukkelig lystighed?
 En bedrift oldtiden så klart så en skandale i,
 at den kvalmende fortælling derom —
 Demodokos i sin værdiløse sang —
 altid har været anset for moderne stof,
 den alvorlige muse umuligt kunne tage i munden,
 og således flettet ind i den ottende Odyssé*
 af en eller anden uforskammet person, der ville indynde sig. 870
 Oh grev Guido Franceschini, du tåbe, hvad vandt du
 ved at offentliggøre din hemmelighed for verden?
 Var alle de vises forskrifter spildte —
 fostrede de ikke i dig en eneste antydning af ærefrygt?
 Indrømmer du — formaner vi tåben, —
 at din kone var falskheden selv, hvorfor da nedskrive din skam?
 Meget hellere burde dine tænder bide din tunge over,
 stum læbe omgå med vanhelliget pande,
 tavshed blive historieskriver,
 og du — din egen Cornelius Tacitus!† 880

* *Odyseen* 8. sang, 266-366. Hefaistos (Vulkan) var gift med Afrodite (Venus), der havde en affære med Ares (Mars). Demodokos er barden der synger sangen, som anses for uægte.

† Cornelius Tacitus (ca. 55-120), romersk historiker. Der er ordspil på 'Corne' horn, hans vanhelliget pande og 'Tacit' tavs om hans skam (Clarendon).

But virtue, barred, still leaps the barrier, lords!
 — Still, moon-like, penetrates the encroaching mist
 And bursts, all broad and bare, on night, ye know!
 Surprised, then, in the garb of truth, perhaps,
 Pompilia, thus opposed, breaks obstacle,
 Springs to her feet, and stands Thalassian-pure,
 Confronts the foe, — nay, catches at his sword
 And tries to kill the intruder, he complains.
 Why, so she gave her lord his lesson back,
 Crowned him, this time, the virtuous woman's way, 890
 With an exact obedience; he brought sword,
 She drew the same, since swords are meant to draw.
 Tell not me 't is sharp play with tools on edge!
 It was the husband chose the weapon here.
 Why did not he inaugurate the game
 With some gentility of apophthegm
 Still pregnant on the philosophic page,
 Some captivating cadence still a-lisp
 O' the poet's lyre? Such spells subdue the surge,
 Make tame the tempest, much more mitigate 900
 The passions of the mind, and probably
 Had moved Pompilia to a smiling blush.
 No, he must needs prefer the argument
 O' the blow: and she obeyed, in duty bound,
 Returned him buffet ratiocinative —
 Ay, in the reasoner's own interest,
 For wife must follow whither husband leads,
 Vindicate honour as himself prescribes,
 Save him the very way himself bids save!
 No question but who jumps into a quag 910
 Should stretch forth hand and pray us "Pull me out
 "By the hand!" such were the customary cry:
 But Guido pleased to bid "Leave hand alone!
 "Join both feet, rather, jump upon my head:
 "I extricate myself by the rebound!"
 And dutifully as enjoined she jumped —
 Drew his own sword and menaced his own life,
 Anything to content a wilful spouse.

And so he was contented — one must do
 Justice to the expedient which succeeds, 920
 Strange as it seem: at flourish of the blade,

Men dyd, spærret inde, hopper stedse over barrieren, herrer!
 — gennemtrænger stedse måneagtigt tågen, der nærmer sig
 og bryder, fuld og blottet, pludselig frem i natten, ved I!
 Så overrasket og måske i sandhedens klædedragt
 bryder den angrebne Pompilia alle forhindringer,
 springer op og står talassiansk ren,^{*}
 står lige over for fjenden, — ja, griber efter hans sværd
 og forsøger at dræbe den ubudne, klager han.
 Jamen hun gav ham jo blot hans lektie tilbage,
 kronede ham denne gang, på den duelige kvindes facon, 890
 med fuldkommen lydighed; han bragte sværdet,
 hun drog det, da det er meningen at sværd skal drages.
 Fortæl mig ikke, at det er en skrap leg med hvæset værktøj!
 Det var ægtemanden, der valgte våben her.
 Hvorfor indviede han ikke spillet
 med et eller andet belevent tankesprog,
 stadigvæk frugtbart fra en filosofisk bogside,
 en eller anden fængslende kadence, læspet
 fra en digters lyre? Sådanne trylleord undertvinger bølgen,
 tæmmer stormen, endnu mere mildner 900
 sjælens lidenskaber og ville sandsynligvis
 have bevæget Pompilia til et rødmende smil.
 Nej, han må nødvendigvis foretrække et slag
 som argument: og hun adlød, bundet af pligten,
 gengældte ham stødet med logisk tankegang, —
 ja, i ræsonnørens egen interesse,
 for en hustru må følge, hvor ægtemanden end leder,
 forsvare en ære, som han selv foreskriver,
 frelse ham på selve den måde, han selv beder om at blive frelst på!
 Selvfølgelig ville den, der springer i mosen 910
 strække sin hånd frem og bede os: „Træk mig ud
 ved hånden!” sådan ville det sædvanlige råb være.
 Men Guido behagede at bede: „Lad min hånd være!
 spring heller med begge ben samlede ned på mit hoved,
 jeg vil komme løs ved opspringet!”[†]
 Og pligtskyldigt som pålagt sprang hun —
 trak hans eget sværd og truede ham på livet,
 hvad som helst for at tilfredsstille en stivsindet ægtefælle.

 Og så var han tilfreds — man må yde det 920
 middel retfærdighed, der har heldet med sig,
 underligt nok. Da klingen blev svunget

^{*} talassiansk ren: ægteskabsren; talassio blev der råbt i det gamle Rom, når bruden trådte ind i sit nye hjem.

[†] Ved at springe beviser hun sin uskyld for folk, hvorved hans ære er reddet (Cook).

The crowd drew back, stood breathless and abashed,
 Then murmured "This should be no wanton wife,
 "No conscience-stricken sinner, caught i' the act,
 "And patiently awaiting our first stone:
 "But a poor hard-pressed all-bewildered thing,
 "Has rushed so far, misguidedly perhaps,
 "Meaning no more harm than a frightened sheep.
 "She sought for aid; and if she made mistake
 "I' the man could aid most, why — so mortals do: 930
 "Even the blessed Magdalen mistook
 "Far less forgiveably: consult the place —
 "Supposing him to be the gardener,
 "'Sir,' said she, and so following." Why more words?
 Forthwith the wife is pronounced innocent:
 What would the husband more than gain his cause,
 And find that honour flash in the world's eye,
 His apprehension was lest soil had smirched?

So, happily the adventure comes to close
 Whereon my fat opponent grounds his charge 940
 Preposterous: at mid-day he groans "How dark!"
 Listen to me, thou Archangelic swine!
 Where is the ambiguity to blame,
 The flaw to find in our Pompilia? Safe
 She stands, see! Does thy comment follow quick
 "Safe, inasmuch as at the end proposed;
 "But thither she picked way by devious path—
 "Stands dirtied, no dubiety at all!
 "I recognize success, yet, all the same,
 "Importunately will suggestion prompt— 950
 "Better Pompilia gained the right to boast
 "'No devious path, no doubtful patch was mine,
 "'I saved my head nor sacrificed my foot:'
 "Why, being in a peril, show mistrust
 "Of the angels set to guard the innocent?
 "Why rather hold by obvious vulgar help
 "Of stratagem and subterfuge, excused
 "Somewhat, but still no less a foil, a fault,
 "Since low with high, and good with bad is linked?
 "Methinks I view some ancient bas-relief. 960
 "There stands Hesione thrust out by Troy,

trak mængden sig tilbage, stod åndeløs og forlegen,
 mumlede så: „Dette kan ikke være en letfærdig hustru,
 ingen samvittighedsplaget synder, grebet på fersk gerning,
 og som tålmodigt venter på vore første sten:
 men en stakkels hårdtpresset helt forvildet ting,
 er hidtil kommet farende, vildledt måske,
 uden at tænke på mere fortræd end et forskræmt får.
 Hun søgte hjælp, og hvis hun tog fejl af manden,
 der mest kunne hjælpe hende, nuvel — sådan gør dødelige. 930
 Selv den velsignede Magdalene tog fejl
 langt mindre tilgiveligt: slå stedet op —
 hun antog, at han var gartneren.*
 ‘Herre,’ sagde hun og så videre.” Hvorfor flere ord?
 Straks er hustruen erklæret uskyldig.
 Hvad ville hendes mand mere end vinde sin sag
 og opdage, at æren glimter i verdens øje,
 frygtede han ikke netop at jord havde besudlet den?

Så det eventyr slutter lykkeligt,
 som min tykke modstander baserer sin urimelige 940
 anklage på. Ved middagstid stønner han: „Hvor mørkt!”
 Hør på mig, du arcangelske gris!
 Hvor er den tvetydighed, som skal dadles,
 hvor er bristen hos Pompilia? Frelst,
 står hun, se! Men din kommentar følger hurtigt:
 „Frelst, for så vidt den foreslåede slutning angår;
 men for at komme derhen valgte hun en lusket sti —
 står svinet til, ingen tvivl om det overhovedet!
 Jeg anerkender succes, dog, alligevel
 vil en vedholdende formodning påminde om, — 950
 at det havde været bedre, hvis Pompilia havde ret til at prale:
 ‘Ingen lusket sti, ingen tvivlsom plet var min,
 jeg reddede mit hoved, ofrede heller ikke min fod!’
 Jamen, at være i fare, og så vise mistillid
 til englene, der er sat til at bevogte de uskyldige?
 Hvorfor snarere holde sig til en oplagt tarvelige hjælp
 af krigslist og udflugter, godt nok noget undskyldt,
 men ikke desto mindre stadigvæk et nederlag, en fejl,
 eftersom lav er sammenkædet med høj og godt med ondt?
 Det synes mig, jeg ser nogle oldgamle basrelieffer. 960
 Her står Hesione kastet ud af Troja,[†]

* Maria Magdalene forvekslede den genopstandne Jesus med havemanden, hun tiltalte ham: „Herre, ...”, *Joh.* 20, 15.

[†] Hesione, datter af Trojas konge Laomedon, skulle ofres til et søuhyre, men blev reddet af Herakles (Herkules). — Alkmenes søn: Herakles.

"Her father's hand has chained her to a crag,
 "Her mother's from the virgin plucked the vest,
 "At a safe distance both distressful watch,
 "While near and nearer comes the snorting orc.
 "I look that, white and perfect to the end,
 "She wait till Jove despatch some demigod;
 "Not that,—impatient of celestial club
 "Alcmena's son should brandish at the beast,—
 'She daub, disguise her dainty limbs with pitch, 970
 "And so elude the purblind monster! Ay,
 "The trick succeeds, but 't is an ugly trick,
 "Where needs have been no trick!"

My answer? Faugh;

Nimis incongrue! Too absurdly put!
Sententiam ego teneo contrariam,
 Trick, I maintain, had no alternative.
 The heavens were bound with brass,—Jove far at feast
 (No feast like that thou didst not ask me to,
 Arcangeli,—I heard of thy regale!)
 With the unblamed Æthiop,—Hercules spun wool 980
 I' the lap of Omphale, while Virtue shrieked—
 The brute came paddling all the faster. You
 Of Troy, who stood at distance, where's the aid
 You offered in the extremity? Most and least,
 Gentle and simple, here the Governor,
 There the Archbishop, everywhere the friends,
 Shook heads and waited for a miracle,
 Or went their way, left Virtue to her fate.
 Just this one rough and ready man leapt forth!
 — Was found, sole anti-Fabius (dare I say) 990
 Who restored things, with no delay at all,
Qui haud cunctando rem restituit! He,
 He only, Caponsacchi 'mid a crowd,
 Caught Virtue up, carried Pompilia off
 Through gaping impotence of sympathy
 In ranged Arezzo: what you take for pitch,
 Is nothing worse, belike, than black and blue,
 Mere evanescent proof that hardy hands
 Did yeoman's service, cared not where the gripe
 Was more than duly energetic: bruised, 1000

hendes fars hånd har lænket hende til en klippe,
 medens hendes mors river kjolen af hende,
 i sikker afstand ser begge ulykkeligt til,
 mens det fnysende søuhyre kommer nærmere og nærmere.
 Jeg regner med, at hun, hvid og fuldkommen til det sidste,
 venter på, at Jupiter sender en eller anden halvgud;
 ikke at hun, — utålmodig efter den himmelske kølle,
 som Alkmenes søn skulle svinge mod bæstet, —
 oversmører sig, skjuler sine dejlige lemmer med beg 970
 og således undviger det halvblinde monster! Ja,
 knebet lykkedes, men det er et grimt kneb,
 hvor der ikke behøvedes at være noget kneb!”

Mit svar? Føj;

Nimis incongrue! altfor meningsløs fremstillet!*
Sententiam ego teneo contrariam,
 Der var ikke noget alternativ til disse kneb, fastholder jeg.
 Himlen var omgrænset med messing, — Jupiter var til fest
 (ikke en fest som den du ikke inviterede mig til,
 Arcangeli, — jeg hørte om dit traktement!)
 hos den dadelfri Ætiopier, — Herkules spandt uld[†] 980
 i skødet på Omfale, medens Dyden skreg —
 dyret kom padlende så meget hurtigere. I
 fra Troja, som stod i nogen afstand, hvor er hjælpen
 i tilbød i den yderste nød? Den største og den mindste,
 adelige og uadelige, her guvernøren,
 der ærkebiskoppen, allevegne rystede
 vennerne på hovedet og ventede på et mirakel
 eller gik deres vej, overlod Dyden til sin skæbne.
 Kun denne ene dristige og beredte mand sprang frem!
 — Man fandt kun én, der var anti-Fabius (skal jeg love for,[‡] 990
 som genoprettede tingene uden forsinkelse,
Qui haud cunctando rem restituit! Han,[§]
 han alene, Caponsacchi midt iblandt mængden
 snappede Dyden, bar Pompilia bort
 gennem medfølelsens gabende magtesløshed
 i det forsamlede Arezzo. Hvad I tager for beg
 er måske intet andet end sort og blå,
 kun et forsvindende bevis på, at faste og stærke hænder
 gjorde menigmands arbejde, ikke bekymrede sig om,
 hvor deres greb var mere end tilbørligt kraftigt. 1000

* *Nimis ... contrariam*: ‘alt for ringe overensstemmelse, jeg indtager det modsatte standpunkt.’

[†] Ætiopier: kongen i Ætiopien. — Omfale: Lydias dronning, hos hvem Herkules var slave..

[‡] Anti-Fabius: Fabius blev i krigen med Hannibal i Den Anden Puniske Krig kaldt ‘nøleren’.

[§] *Qui ... restituit*: ‘som ikke nølede med at genoprette tingen.’

She smarts a little, but her bones are saved
 A fracture, and her skin will soon show sleek.
 How it disgusts when weakness, false-refined,
 Censures the honest rude effective strength, —
 When sickly dreamers of the impossible
 Decry plain sturdiness which does the feat
 With eyes wide open!

Did occasion serve,
 I could illustrate, if my lords allow;
Quid vetat, what forbids I aptly ask
 With Horace, that I give my anger vent, 1010
 While I let breathe, no less, and recreate,
 The gravity of my Judges, by a tale?
 A case in point — what though an apologue
 Graced by tradition? — possibly a fact:
 Tradition must precede all scripture, words
 Serve as our warrant ere our books can be:
 So, to tradition back we needs must go
 For any fact's authority: and this
 Hath lived so far (like jewel hid in muck)
 On page of that old lying vanity 1020
 Called "Sepher Toldoth Yeschu:" God be praised,
 I read no Hebrew, — take the thing on trust:
 But I believe the writer meant no good
 (Blind as he was to truth in some respects)
 To our pestiferous and schismatic . . . well,
 My lords' conjecture be the touchstone, show
 The thing for what it is! The author lacks
 Discretion, and his zeal exceeds: but zeal, —
 How rare in our degenerate day! Enough!
 Here is the story: fear not, I shall chop 1030
 And change a little, else my Jew would press
 All too unmannerly before the Court.

It happened once, — begins this foolish Jew,
 Pretending to write Christian history, —
 That three, held greatest, best and worst of men,
 Peter and John and Judas, spent a day
 In toil and travel through the country-side
 On some sufficient business — I suspect,
 Suppression of some Molinism i' the bud.

Noget mishandlet lider hun lidt, men hendes knogler er hele,
 en skramme og hendes hud vil snart være glat.
 Hvor afskyeligt er det ikke når svaghed, falsk forfinelse,
 kritiserer den ærlige rå effektive styrke, —
 når det umuliges sygelige drømmere
 nedrakker elementær beslutsomhed, der udfører dåden
 med øjnene vidt åbne!

Er der lejlighed til det
 kan jeg illustrerer det, hvis mine herrer tillader;
Quid vetat, hvad forbyder, spørger jeg træffende*
 med Horats, at jeg giver luft for min vrede, 1010
 mens jeg puster ud, intet mindre, og adspred
 mine alvorlige dommere med en historie?
 Et godt eksempel — hvad gør det, at det er en moralsk
 fabel, hædret af traditionen? — muligvis en kendsgerning.
 Traditionen må gå forud for alle skrifter, ord
 tjener som vor garanti før vore bøger kan gøre det.
 Så vi må nødvendigvis gå tilbage til traditionen
 for at nogen som helst kendsgerning kan få autoritet, og denne
 har levet så længe (ligesom en juvel skjult i møg)
 på en side i det gamle løgnagtige indbildske skrift 1020
 kaldet 'Sefer Toldot Yeshu'. Gud være lovet†
 kan jeg ikke læse hebraisk, — ta'r det for gode varer.
 Jeg tror imidlertid vor forfatteren havde ondt i sinde
 (blind som han var for sandheden i visse henseender)
 hvad angår vor fordærlige og splittede . . . nå,‡
 lad mine herrers formodning være prøvestenen,
 vise tingen som den er! Forfatteren mangler takt
 og han går for vidt i sin nidkærhed. Men nidkærhed, —
 hvor sjælden i vore vanslægtede tider! Nok!
 Her er historien, vær ikke bekymret, jeg hugger af 1030
 og forandrer lidt her og der, ellers ville min jøde virke
 altfor uopdragen foran retten

Det skete engang, — begynder denne tåbelige jøde,
 der forsøger at skrive kristendomshistorie, — at tre mænd,
 anset henholdsvis for den største, den bedste og den værste,
 Peter, Johannes og Judas, tilbragte en møjsommelig
 dag med at rejse gennem landet i et eller andet
 gyldigt forretningsanliggende, — jeg kunne forestille mig
 en undertrykkelse af noget molinisme i sin vorden.

* *Quid vetat*: 'hvad hindrer eller forbyder.'

† Sefer Toldot Yeshu: 'Bogen om Jesus historie'. Et evangelium fra den jødiske tradition samlet i det tiende århundrede. Et angreb på kristendommen hvor Jesus er et illegitimt barn af Maria.

‡ vor fordærlige og splittede . . . : Bottini har med vilje udeladt et ord her.

Foot-sore and hungry, dropping with fatigue, 1040
 They reached by nightfall a poor lonely grange,
 Hostel or inn: so, knocked and entered there.
 "Your pleasure, great ones?" — "Shelter, rest and food!"
 For shelter, there was one bare room above;
 For rest therein, three beds of bundled straw:
 For food, one wretched starveling fowl, no more —
 Meat for one mouth, but mockery for three.
 "You have my utmost." How should supper serve?
 Peter broke silence: "To the spit with fowl!"
 "And while 't is cooking, sleep! — since beds there be, 1050
 "And, so far, satisfaction of a want.
 "Sleep we an hour, awake at supper-time,
 "Then each of us narrate the dream he had,
 "And he whose dream shall prove the happiest, point
 "The clearliest out the dreamer as ordained
 "Beyond his fellows to receive the fowl,
 "Him let our shares be cheerful tribute to,
 "His the entire meal, may it do him good!"
 Who could dispute so plain a consequence?
 So said, so done: each hurried to his straw,
 Slept his hour's sleep and dreamed his dream, and woke. 1060
 "I," commenced John, "dreamed that I gained the prize
 "We all aspire to: the proud place was mine,
 "Throughout the earth and to the end of time
 "I was the Loved Disciple: mine the meal!"
 "But I," proceeded Peter, "dreamed, a word
 "Gave me the headship of our company,
 "Made me the Vicar and Vice-gerent, gave
 "The keys of heaven and hell into my hand,
 "And o'er the earth, dominion: mine the meal!"
 "While I," submitted in soft under-tone 1070
 The Iscariot — sense of his unworthiness
 Turning each eye up to the inmost white —
 With long-drawn sigh, yet letting both lips smack,
 "I have had just the pitifullest dream
 "That ever proved man meanest of his mates,
 "And born foot-washer and foot-wiper, nay
 "Foot-kisser to each comrade of you all!
 "I dreamed I dreamed; and in that mimic dream
 "(Impalpable to dream as dream to fact)
 "Methought I meanly chose to sleep no wink 1080
 "But wait until I heard my brethren snore;
 "Then stole from couch, slipped noiseless o'er the planks,
 "Slid downstairs, furtively approached the hearth,

Med ømme fødder og sultne, segnende af træthed, 1040
 nåede de i skumringen frem til en fattig enlig gård,
 et herberg eller en kro, bankede på døren og gik ind.
 „Hvad ønsker De, Deres Storheder?” — „Husly, hvile og mad!”
 Til husly var der kun et tomt rum ovenpå;
 og til hvile derinde, tre senge af sammenbundtet strå;
 til mad en elendig afmagret høne, ikke mere —
 kød for en mund, men spot til tre.
 „De får det bedste jeg har.” Hvordan skal aftenmaden serveres?
 Peter brød tavsheden: „Sæt hønen på et stegespid!
 Og mens den steger, sover vi! — da der er senge her, 1050
 som for så vidt tilfredsstiller et behov.
 Vi sover en time og vågner til spisetid,
 så fortæller hver især den drøm han har haft,
 og den hvis drøm viser sig at være den lykkeligste
 udpeger så på klareste vis den drømmer, som frem for
 sine fæller er bestemt til modtage hønen,
 lad os med glæde give ham vor del,
 hans er hele måltidet, gid det må gøre ham godt!”
 Hvem kunne strides om en så åbenbar følgeslutning?
 Som sagt, så gjort. Hver skyndte sig til sine strå,
 sov en time og drømte sin drøm og vågnede. 1060
 „Jeg,” begyndte Johannes, „drømte, at jeg vandt den pris
 vi alle stræber efter. Det stolte sted var mit,
 over hele jorden og til tidernes ende
 var jeg den elskede discipel: måltidet er mit!”
 „Men jeg,” fortsatte Peter, „drømte, at et ord
 gav mig førerstillingen i vort selskab,
 gjorde mig til præst og vicebestyrer, lagde
 himlens og helvedets nøgler i min hånd
 og gav mig herredømme over jorden: måltidet er mit!”
 „Medens jeg,” fremførte Iskariot med dæmpet stemme — 1070
 hans følelse af uværdighed fik ham
 til at vende det hvide ud af øjnene —
 og med et langt suk, han smækkede dog med læberne,
 „jeg har netop haft den jammerligste drøm, der
 nogensinde viste en mand som den usleste af sine makkere
 og en født fodvasker og fodaftørrer, ja
 fodkysser for hver eneste af jer kammerater!
 Jeg drømte jeg drømte; og i denne indre drøm (som drømmen lige
 så lidt kunne gribe, som virkeligheden kunne gribe drømmen)
 syntes det mig, jeg lumpent valgte ikke at lukke et øje, 1080
 men vente til jeg hørte mine brødre snorke;
 krøb så stille ud af sengen, listede lydløst hen over gulvplankerne,
 smuttede nedenunder, nærmede mig forsigtigt arnen,

"Found the fowl duly brown, both back and breast,
 "Hissing in harmony with the cricket's chirp,
 "Grilled to a point; said no grace but fell to,
 "Nor finished till the skeleton lay bare.
 "In penitence for which ignoble dream,
 "Lo, I renounce my portion cheerfully!
 "Fie on the flesh — be mine the ethereal gust, 1090
 "And yours the sublunary sustenance!
 "See that whate'er be left ye give the poor!"
 Down the two scuttled, one on other's heel,
 Stung by a fell surmise; and found, alack,
 A goodly savour, both the drumstick bones,
 And that which henceforth took the appropriate name
 O' the Merry-thought, in memory of the fact
 That to keep wide awake is man's best dream.

So, — as was said once of Thucydides
 And his sole joke, "The lion, lo, hath laughed!" — 1100
 Just so, the Governor and all that's great
 I' the city, never meant that Innocence
 Should quite starve while Authority sat at meat;
 They meant to fling a bone at banquet's end:
 Wished well to our Pompilia — in their dreams,
 Nor bore the secular sword in vain — asleep.
 Just so the Archbishop and all good like him
 Went to bed meaning to pour oil and wine
 I' the wounds of her, next day, — but long ere day,
 They had burned the one and drunk the other, while 1110
 Just so, again, contrariwise, the priest
 Sustained poor Nature in extremity
 By stuffing barley-bread into her mouth,
 Saving Pompilia (grant the parallel)
 By the plain homely and straightforward way
 Taught him by common sense. Let others shriek
 "Oh what refined expedients did we dream
 "Proved us the only fit to help the fair!"
 He cried "A carriage waits, jump in with me!"

And now, this application pardoned, lords, — 1120
 This recreative pause and breathing-while, —

fandt hønen passende brun, både ryg og bryst,
 sydende i harmoni med fårekylles piben,
 stegt perfekt; bad ikke bordbøn, men tog fat,
 sluttede heller ikke før kun skelettet var tilbage.
 Som bod for denne vanærende drøm
 afstår jeg gladeligt min portion!
 Skam få kødet — lad min være den æteriske smag, 1090
 og jeres det jordiske næringsstof!
 Sørg for, at I giver de fattige, hvad der end er tilbage!”
 Ned rendte de to, den ene i hælene på den anden,
 naget af en fæl mistanke — og fandt, ak,
 en udsøgt efterret, begge lårben
 og det, som fra nu af fik sit passende navn,
 nemlig ønskebenet til erindring om det forhold,
 at det at være lys vågen er menneskets bedste drøm.

Ja, — som man engang sagde om Thukydides*
 og hans eneste vittighed: „Se løven har leet!” — 1100
 Just sådan, thi guvernøren og alle der er store
 i byen har aldrig ment, at Uskyldigheden
 ganske skulle sulte, mens øvrigheden sad ved festbordet;
 de havde til hensigt at kaste et ben ved bankettens slutning,
 som et ønske om alt godt til vor Pompilia —i deres drømme altså,
 bar heller ikke det verdslige sværd forgæves — mens de sov.
 Just sådan gik ærkebiskoppen og alle de gode som ham
 i seng og havde i sinde næste dag at hælde olie
 og vin i hendes sår, — men længe før det blev dag†
 havde de brændt det første og drukket det andet, medens 1110
 just sådan igen, præsten derimod
 bistod den stakkels nødstedte natur
 ved at stoppe bygbrød ind i hendes mund,
 og derved redde Pompilia (se parallellen)‡
 på den enkle dagligdags ligefremme måde,
 som den sunde fornuft havde lært ham. Lad andre skribe:
 „Åh hvilke forfinede midler så vi ikke i drømme,
 som viste os de eneste passende til at hjælpe den skønne!”
 Han råbte: „En vogn venter, hop ind sammen med mig!”

Og nu, med denne åndsøvelse tilgivet, de herrer, 1120
 dette forfriskende ophold og pusterum, —

* Bottini gør os opmærksom på, at han ved, at Thukydides, løven blandt græske historikere, naturligvis blot ville have leet ad hans fjollede fortælling (Ohio).

† olie og vin: den gode samaritaner forbandt sårene på manden, der var blevet overfaldet og plyndret, og hældte olie og vin på dem, *Luk.* 10, 35.

‡ Caponsacchi handler, ligesom Judas handlede i stedet for at drømme, det er parallellen, mener Bottini (Clarendon).

Back to beseeemingness and gravity!
 For Law steps in: Guido appeals to Law,
 Demands she arbitrate, — does well for once.
 O Law, of thee how neatly was it said
 By that old Sophocles, thou hast thy seat
 I' the very breast of Jove, no meanlier throned!
 Here is a piece of work now, hitherto
 Begun and carried on, concluded near,
 Without an eye-glance cast thy sceptre's way; 1130
 And, lo the stumbling and discomfiture!
 Well may you call them "lawless" means, men take
 To extricate themselves through mother-wit
 When tangled haply in the toils of life!
 Guido would try conclusions with his foe,
 Whoe'er the foe was and whate'er the offence;
 He would recover certain dowry-dues:
 Instead of asking Law to lend a hand,
 What pother of sword drawn and pistol cocked,
 What peddling with forged letters and paid spies, 1140
 Politic circumvention! — all to end
 As it began — by loss of the fool's head,
 First in a figure, presently in a fact.
 It is a lesson to mankind at large.
 How other were the end, would men be sage
 And bear confidingly each quarrel straight,
 O Law, to thy recipient mother-knees!
 How would the children light come and prompt go,
 This with a red-cheeked apple for reward, 1150
 The other, peradventure red-cheeked too
 I' the rear, by taste of birch for punishment.
 No foolish brawling murder any more!
 Peace for the household, practise for the Fisc,
 And plenty for the exchequer of my lords!
 Too much to hope, in this world: in the next,
 Who knows? Since, why should sit the Twelve enthroned
 To judge the tribes, unless the tribes be judged?
 And 't is impossible but offences come:
 So, all's one lawsuit, all one long leet-day! 1160
 Forgive me this digression — that I stand
 Entranced awhile at Law's first beam, outbreak
 O' the business, when the Count's good angel bade
 "Put up thy sword, born enemy to the ear,
 "And let Law listen to thy difference!"

tilbage til sømmeligheden og alvoren!
 For loven træder ind. Guido appellerer til loven, kræver
 den kommer til en afgørelse, — gør noget godt for en gangs skyld.
 Oh Lov, hvor pænt blev det ikke sagt om dig
 af den gamle Sofokles, du har dit sæde
 i selve Jupiters hjerte, ikke lavere tronet!
 Her er et stykke arbejde nu, hidtil
 begyndt og fortsat, næsten afsluttet
 uden at et blik er kastet i dit scepters retning; 1130
 og se hvor de snubler og er forstyrrede!
 I kan godt kalde de midler 'lovløse', som mænd bruger
 for at udfri dem selv ved hjælp af sund fornuft,
 når det sker, de bliver indviklet i tilværelsens snarer!
 Guido ville forsøge at prøve kræfter med sin fjende,
 hvem fjenden og hvad forseelsen end var;
 han ville genvinde visse medgiftsrettigheder.
 I stedet for at bede loven om en håndsækning, så denne
 ballade af et trukket sværd og en pistol med spændt hane,
 denne trafik frem og tilbage med breve og betalte spioner, 1140
 disse listige omgørelser! — alt med samme resultat
 til slut som i begyndelsen — nemlig tab af tåbens hoved,
 både figurligt talt og snart i virkeligheden.
 Det er en lærestreg for den frie menneskehed.
 Hvor anderledes slutningen ville være, hvis folk var kloge
 og tillidsfuldt, oh Lov, bar hvert klammeri
 til dine modtagende moderknæ!
 Hvor ville børnene møder sorgløse op og snart gå igen
 den ene med et rødkindet æble som belønning, 1150
 den anden, muligvis rødkindet
 bagi ved at have smagt riset som straf.
 Ikke mere tåbelig skrålen mord!
 Fred for husstanden, øvelse for statsadvokaten,
 og en masse til mine herrers skatkammer!
 For meget at håbe på i denne verden: i den næste
 hvem ved? Thi hvorfor skulle de Tolv være tronet
 til at dømme stammerne, med mindre stammerne skulle dømmes?
 Og det er umuligt andet, end at krænkelser kommer: *
 så det er alt sammen én retssag, alt sammen et langt retsmøde! 1160
 Tilgiv mig dette sidespring — at jeg står
 henrevet en stund af lovens første stråle, hvordan
 dens opgave brød frem, da grevens gode engel bad:
 „Stik dit sværd i skeden, du fødte fjende af øret,
 og lad loven lytte til jeres uoverensstemmelse!”

* at krænkelser kommer: *Matt.* 18, 7: Thi vel er det nødvendigt, at forargelser kommer, dog ve det menneske, ved hvem forargelsen kommer!

And Law does listen and compose the strife,
 Settle the suit, how wisely and how well!
 On our Pompilia, faultless to a fault,
 Law bends a brow maternally severe,
 Implies the worth of perfect chastity, 1170
 By fancying the flaw she cannot find.
 Superfluous sifting snow, nor helps nor harms:
 'T is safe to censure levity in youth,
 Tax womanhood with indiscretion, sure!
 Since toys, permissible to-day, become
 Follies to-morrow: prattle shocks in church:
 And that curt skirt which lets a maiden skip,
 The matron changes for a trailing robe.
 Mothers may aim a blow with half-shut eyes
 Nodding above their spindles by the fire, 1180
 And chance to hit some hidden fault, else safe.
 Just so, Law hazarded a punishment —
 If applicable to the circumstance,
 Why, well! if not so apposite, well too.
 "Quit the gay range o' the world," I hear her cry,
 "Enter, in lieu, the penitential pound:
 "Exchange the gauds of pomp for ashes, dust!
 "Leave each mollitious haunt of luxury!
 "The golden-garnished silken-couched alcove,
 "The many-columned terrace that so tempts 1190
 "Feminine soul put foot forth, extend ear
 "To fluttering joy of lover's serenade, —
 "Leave these for cellular seclusion! mask
 "And dance no more, but fast and pray! avaunt —
 "Be burned, thy wicked townsman's sonnet-book!
 "Welcome, mild hymnal by . . . some better scribe!
 "For the warm arms were wont enfold thy flesh,
 "Let wire-shirt plough and whipcord discipline!"
 If such an exhortation proved, perchance,
 Inapplicable, words bestowed in waste, 1200
 What harm, since Law has store, can spend nor miss?
 And so, our paragon submits herself,
 Goes at command into the holy house,
 And, also at command, comes out again:
 For, could the effect of such obedience prove
 Too certain, too immediate? Being healed,
 Go blaze abroad the matter, blessed one!

Og loven lytter virkelig og bilægge striden,
 afgør retssagen og hvor klogt og godt!
 Over vor Pompilia, så fejlfri at det næsten er en fejl,
 rynker loven et bryn, der er moderligt strengt,
 lader forstå værdien af fuldkommen kyskhed 1170
 ved at forestille sig den mangel, den ikke kan finde.
 En overflødig sigtning af sne, hverken hjælper eller skader.
 Det er trygt at irettesætte ungdommen,
 bebrejde kvinden for taktløshed, jo!
 Da tant og fjas, der er tilladt i dag, bliver
 tåbeligheder i morgen. Snak vækker anstød i kirken,
 og det korte skørt, som tillader en pige at hoppe,
 skifter konen ud med en kjole med slæb.
 Mødre kan rette et slag med halvtlukkede øjne,
 mens de nikker over deres tene ved ildstedet, 1180
 og lykkes med at ramme en skjult fejl, der ellers er sikker.
 Netop sådan, dristede loven sig til at straffe, —
 hvis den kan anvendes under den givne omstændighed,
 jamen, godt! hvis den ikke er skikket dertil, er det også godt.
 „Forlad verdens muntre legeplads,” hører jeg den råbe,
 „træd i stedet for ind i de bodfærdiges fold.
 Udskift pompen og pragten med aske og støv!
 Forlad hvert af vellevneds blødgørende tilflugtssteder!
 Den gyldenpyntede silkedækkede alkove,
 den mangesøjlede terrasse, der frister 1190
 kvindesjælen til at stikke sin fod frem, åbne øret
 for en elskers serenades foruroligende glæde, —
 Forlad disse for cellens afsondrethed! Ikke mere
 maske og dans, men faste og bøn! Pak dig —
 gid du må blive brændt, du bysbarnets ugudelige sonetbog!*
 Velkommen milde hymne af . . . en eller anden bedre skriver!
 I stedet for de varme arme der plejede at omfavne dit kød,
 lad nu en børstehårsskjorte og en piskesnor tugte dig!”
 Hvis en sådan formaning måske viser sig
 at være uanvendelig, spildte ord, hvad skade gør det, 1200
 da loven har forråd, kan spendere uden at komme til at mangle?
 Og så, vort mønster underkaster sig,
 går som befalet ind i det hellige hus
 og kommer også som befalet ud igen.
 For kunne virkningen af sådan en lydighed vise sig
 at være for vis, for øjeblikkelig? Da du er helbredt,[†]
 tag så ud og bekendtgør sagen videnom, du velsignede!

* Pietro Aretino (1492-1557), født i Arezzo, skrev erotiske vers, sonetsamlingen var udstyret med ditto illustrationer af en anden kunstner.

[†] helbredt: Pompilia (vort mønster) er blevet rensat for sin synd i klostret.

Art thou sound forthwith? Speedily vacate
 The step by pool-side, leave Bethesda free
 To patients plentifully posted round, 1210
 Since the whole need not the physician! Brief,
 She may betake her to her parents' place.
 Welcome her, father, with wide arms once more,
 Motion her, mother, to thy breast again!
 For why? Since Law relinquishes the charge,
 Grants to your dwelling-place a prison's style,
 Rejoice you with Pompilia! golden days,
Redeunt Saturnia regna. Six weeks slip,
 And she is domiciled in house and home
 As though she thence had never budged at all. 1220
 And thither let the husband, — joyous, ay,
 But contrite also — quick betake himself,
 Proud that his dove which lay among the pots
 Hath mued those dingy feathers, — moulted now,
 Shows silver bosom clothed with yellow gold!
 So shall he tempt her to the perch she fled,
 Bid to domestic bliss the truant back.

But let him not delay! Time fleets how fast,
 And opportunity, the irrevocable,
 Once flown will flout him! Is the furrow traced? 1230
 If field with corn ye fail preoccupy,
 Darnel for wheat and thistle-beards for grain,
Infelix lolium, carduus horridus,
 Will grow apace in combination prompt,
 Defraud the husbandman of his desire.
 Already — hist — what murmurs 'monish now
 The laggard? — doubtful, nay, fantastic bruit
 Of such an apparition, such return
Interdum, to anticipate the spouse,
 Of Caponsacchi's very self! 'T is said, 1240
 When nights are lone and company is rare,
 His visitations brighten winter up.
 If so they did — which nowise I believe —
 (How can I? — proof abounding that the priest,
 Once fairly at his relegation-place,
 Never once left it) still, admit he stole
 A midnight march, would fain see friend again,

Er du rask fra nu af? Røm hurtigt
 trinet ved siden af dammen, overlad Betesda*
 til de mange patienter, der er anbragt rundt omkring, 1210
 siden de raske ikke har brug for lægen! Kort sagt,
 hun kan begive sig hen til sine forældres bopæl.
 Hils hende velkommen, far, med åbne arme endnu engang,
 mor, tryk hende atter til dit bryst!
 Hvorfor? Siden loven frafalder anklagen,
 giver jeres opholdssted status af et fængsel,
 fryd jer med Pompila! gyldne dage
Redeunt Saturnia regna. Seks uger går†
 og hun er bosat i hus og hjem,
 som om hun aldrig havde været borte derfra. 1220
 Og derhen, — glad, ja, men også angerfuld —
 begav ægtemanden sig hurtigt,
 stolt over at hans due, som lå mellem krukkerne
 har skiftet de snavsede fjer, — som nu er fældet,
 viser det sølvskinnende bryst iklædt gult guld!
 Således skal han lokke hende til den pind hun flygtede fra,
 bede den skulkende tilbage til huslig lyksalighed.

Men lad ham ikke tøve! Hvor hastigt iler tiden ikke,
 og muligheden, den uigenkaldelige,
 er den éngang fløjet vil den håne ham! Er plovfuren pløjet? 1230
 Hvis I forsømmer at fylde marken med såsæd i forvejen,
 vil rajgræs for hvede og tidselskæg for korn,
Infelix lolium, carduus horridus ‡
 gro hurtigt og vildt mellem hinanden,
 skuffe bondemandens ønske.
 Allerede — lyt — hvilken mumlen advarer nu
 efternøleren? — et tvivlsomt, nej et sælsomt rygte
 om en vis tilsynekomst, en vis tilbagevenden
Interdum, for at komme ægtefællen i forkøbet§
 af selve Caponsacchi selv! Det siges, 1240
 når nætter er ensomme og selskab er sjældent,
 at hans besøg lyser vinteren op.
 Hvis de gjorde det — hvilket jeg ingenlunde tror på —
 (Hvordan skulle jeg kunne det? — beviser på, at præsten
 så snart han var på sit forvisningssted
 aldrig forlod det, findes til overflod) dog, indrømmer man,
 at han sneg sig til en midnatstur, gerne ville se sin ven igen,

* Betesda: en dam i Jerusalem med helbredende kraft.

† *Redeunt ... regna*: 'de saturniske tider vender tilbage.' Den gyldne tid da Saturn regerede.

‡ *Infelix ... horridus*: 'ufrugtbart rajgræs og gyseligt tidsel.'

§ *Interdum*: nu og da.

Find matter for instruction in the past,
 Renew the old adventure in such chat
 As cheers a fireside! He was lonely too, 1250
 He, too, must need his recreative hour.
 Shall it amaze the philosophic mind
 If he, long wont the empurpled cup to quaff,
 Have feminine society at will,
 Being debarred abruptly from all drink
 Save at the spring which Adam used for wine,
 Dreads harm to just the health he hoped to guard,
 And, trying abstinence, gains malady?
 Ask Tozzi, now physician to the Pope!
 "Little by little break" — (I hear he bids 1260
 Master Arcangeli my antagonist,
 Who loves good cheer, and may indulge too much:
 So I explain the logic of the plea
 Wherewith he opened our proceedings late) —
 "Little by little break a habit, Don,
 "Become necessity to feeble flesh!"
 And thus, nocturnal taste of intercourse
 (Which never happened, — but, suppose it did)
 May have been used to dishabituate
 By sip and sip this drainer to the dregs 1270
 O' the draught of conversation, — heady stuff,
 Brewage which, broached, it took two days and nights
 To properly discuss i' the journey, Sirs!
 Such power has second-nature, men call use,
 That undelightful objects get to charm
 Instead of chafe: the daily colocynth
 Tickles the palate by repeated dose, :
 Old sores scratch kindly, the ass makes a push
 Although the mill-yoke-wound be smarting yet,
 For mill-door bolted on a holiday: 1280
 Nor must we marvel here if impulse urge
 To talk the old story over now and then,
 The hopes and fears, the stoppage and the haste, —
 Subjects of colloquy to surfeit once.
 "Here did you bid me twine a rosy wreath!"
 "And there you paid my lips a compliment!"
 "Here you admired the tower could be so tall!"
 "And there you likened that of Lebanon
 "To the nose of the beloved!" Trifles! still,

finde stof i fortiden til underholdning,
 give nyt liv til det gamle eventyr ved en sådan passiar,
 som opmuntrer én ved kaminilden! Han var også ensom, 1250
 han havde også behov for en rekreativ stund.
 Kan det forbløffe den filosofiske ånd, hvis han, — der længe
 havde været vant til at det tømme det purpurfarvede bæger,
 at have kvindeligt selskab efter behag, —
 idet han brat bliver afskåret fra at drikke,
 bortset fra af kilden, som Adam brugte som vin,
 frygter at skade netop det helbred, som han hæger om,
 og bliver syg, da han prøver afholdenhed?
 Spørg Tozzi, der nu er læge for paven!
 „Lidt af gangen” — (hører jeg ham sige til 1260
 mester Arcangeli, min modstander, som elsker
 et godt måltid mad og måske dyrker det for meget;
 så jeg forklarer logikken i det forsvar
 som han for nylig indledte vor proces med)
 „At bryde en vane lidt ad gangen, Don,
 det vil være nødvendigt for det svage kød!”
 Og således kan en smag for natligt samkvem
 (som aldrig skete, — men antag, det gjorde)
 ved nip efter nip være blevet brugt som afvænning
 for denne dræner til bundfaldet 1270
 af samtals drik, — berusende stof,*
 et sammenbryg som, taget hul på, tog to dage og nætter
 at diskutere på passende vis under rejsen, herrer!
 Sådan magt har denne anden natur, mænd kalder vane,
 at misfornøjelige genstande kommer til at fortrylle
 i stedet for at gnave. Den daglige kolokvint†
 pirrer ganen ved gentagne doser,
 gamle sår kradser godartet, æslet skubber,
 skønt mølleågets sår endnu gør ondt,
 på mølledøren, der er lukket på en helligdag. 1280
 Vi må heller ikke undrer os her, hvis bevæggrunde ansporer
 til nu og da at tale om den gamle historie,
 håbene og bekymringerne, hindringen og hastværket, —
 samtaleemner engang brugt til overmættelse.
 „Her bad du mig binde en rosenkrans!”
 „Og der gav du mine læber et kompliment!”
 „Her beundrede du, at tårnet kunne blive så højt!”
 „Og her sammenlignede du det i Libanon
 med den højt elskedes næse!” Småting! stadigvæk,

* samtale (*conversation*): samtale, men kunne også betyde samleje eller intimitet. Utroskab kaldtes i lovsproget ‘forbryderisk samtale’ (*criminal conversation*) (Routledge); jf. bog 4, 870.

† kolokvint: en art græskar, bitter og afførende.

"*Forsan et hæc olim*," — such trifles serve
To make the minutes pass in winter-time. 1290

Husband, return then, I re-counsel thee!
For, finally, of all glad circumstance
Should make a prompt return imperative,
What in the world awaits thee, dost suppose?
O' the sudden, as good gifts are wont befall,
What is the hap of our unconscious Count?
That which lights bonfire and sets cask a-tilt,
Dissolves the stubborn'st heart in jollity.
O admirable, there is born a babe, 1300
A son, an heir, a Franceschini last
And best o' the stock! Pompilia, thine the palm!
Repaying incredulity with faith,
Ungenerous thrift of each marital debt
With bounty in profuse expenditure,
Pompilia scorns to have the old year end
Without a present shall ring in the new —
Bestows on her too-parsimonious lord
An infant for the apple of his eye,
Core of his heart, and crown completing life, 1310
True *summum bonum* of the earthly lot!
"We," saith ingeniously the sage, "are born
"Solely that others may be born of us."
So, father, take thy child, for thine that child,
Oh nothing doubt! In wedlock born, law holds
Baseness impossible: since "*filius est*
"*Quem nuptiæ demonstrant*," twits the text
Whoever dares to doubt.

Yet doubt he dares!
O faith, where art thou flown from out the world?
Already on what an age of doubt we fall! 1320
Instead of each disputing for the prize,
The babe is bandied here from that to this.
Whose the babe? "*Cujum pecus*?" Guido's lamb?
"*An Melibæi*?" Nay, but of the priest!
"*Non sed Ægonis*!" Someone must be sire:
And who shall say, in such a puzzling strait,
If there were not vouchsafed some miracle

„*Forsan et hæc olim*,” — sådanne småting tjener* 1290
til at få minutterne til at gå om vinteren.

Ægtemand, igen råder jeg dig, vend så om!
For af alle glade omstændigheder burde denne
endelig gøre en hastig tilbagevenden tvingende,
Hvad antager du verden har i vente for dig?
Pludselig, som det er gode gavers skik,
hvad er lykketræffet for vor intetanende greve?
Det som tænder glædesblus og sætter vintønden på hæld,
opløser det stædige hjerte i lystighed.
Oh, beundringsværdige, der er født et barn, 1300
en søn, en arving, en Franceschini, den sidste
og bedste i slægten! Pompilia, din er palmegrenen!
Idet hun gengælder skepsis med tro,
vanærende spareri på den ægteskabelige gæld,
med ødsel gavmildhed på egen bekostning,
afviser Pompilia med foragt at lade det gamle år slutte,
uden at en gave skal ringe det nye ind —
skænker sin altfor påholdende herre
et barn som vil være hans øjesten,
hans inderste hjerte og krone der fuldstændiggør livet, 1310
det sande *summum bonum* af den jordiske lod!†
„Vi,” siger den vise snildt, „er født
udelukkende, for at andre kan fødes af os.”
Så, fader, tag dit barn, for barnet er dit,
åh, ingen tvivl om det! Født i ægteskab, loven gør
lavhed umulig, da „*filius est quem*‡
nuptiæ demonstrant,” bebrejder teksten
enhver, som vover at tvivle.

Dog vover han at tvivle!
Oh tro, hvorfor er du fløjet bort fra verden?
Hvilken evighed af tvivl der allerede tilfalder os! 1320
I stedet for at hver strides om prisen,
bliver barnet kastet frem og tilbage mellem dem.
Hvis er barnet? "*Cujum pecus?*" Guido's lam?§
"*An Melibæi?*" Nej, præstens!
"*Non sed Ægonis!*" Nogen må være faderen,
og hvem vil i en sådan forvirret knibe sige,
at et eller andet mirakel ikke var blevet forundt hustruen,

* *Forsan ... olim*: måske også dette engang med tiden; fra Vergils *Æneiden* 1, 203

† *summum bonum*: det højeste gode.

‡ *filius ... demonstrant*: søn er den, hvem ægteskabet peger på.

§ *Cujum ... Ægonis*: hvis er flokken, er det Melibes', nej, men Ægonis'; efter Vergils *Bucolica* 3, 1-2.

To the wife who had been harassed and abused
 More than enough by Guido's family
 For non-production of the promised fruit 1330
 Of marriage? What if Nature, I demand,
 Touched to the quick by taunts upon her sloth,
 Had roused herself, put forth recondite power,
 Bestowed this birth to vindicate her sway,
 Like the strange favour, Maro memorized
 As granted Aristæus when his hive
 Lay empty of the swarm? not one more bee —
 Not one more babe to Franceschini's house!
 And lo, a new birth filled the air with joy,
 Sprung from the bowels of the generous steer, 1340
 A novel son and heir rejoiced the Count!
 Spontaneous generation, need I prove
 Were facile feat to Nature at a pinch?
 Let whoso doubts, steep horsehair certain weeks
 In water, there will be produced a snake;
 Spontaneous product of the horse, which horse
 Happens to be the representative —
 Now that I think on't — of Arezzo's self,
 The very city our conception blessed:
 Is not a prancing horse the City-arms? 1350
 What sane eye fails to see coincidence?
Cur ego, boast thou, my Pompilia, then,
Desperem fieri sine conjuge
Mater — how well the Ovidian distich suits! —
Et parere intacto dummodo
Casta viro? Such miracle was wrought!
 Note, further, as to mark the prodigy,
 The babe in question neither took the name
 Of Guido, from the sire presumptive, nor
 Giuseppe, from the sire potential, but 1360
 Gaetano — last saint of our hierarchy,
 And newest namer for a thing so new!
 What other motive could have prompted choice?

 Therefore be peace again: exult, ye hills!
 Ye vales rejoicingly break forth in song!
Incipe, parve puer, begin, small boy,

som var blevet pint og misbrugt
 mere end nok af Guidos familie,
 fordi hun ikke frembragte ægteskabets 1330
 lovede frugt? Hvad om naturen, spørger jeg,
 såret dybt af spotske bebrejdelser for hendes ladhed,
 havde vækket hende, aktiveret en skjult kraft,
 skænkede denne fødsel for at hævde sin magt,
 ligesom den sælsomme gunst, Maro erindrede,*
 blev givet til Aristæus, da hans bikube
 lå tømt for sværmen? Ikke en bi mere —
 ikke et barn mere til Franceschinis hus!
 Og se, en ny fødsel fyldte luften med glæde,
 sprang fra den unge gavmilde studs indvolde,
 en ny søn og arving frydede greven! 1340
 At hun avlede selv, behøver jeg at bevise, at det
 ville være en let bedrift af naturen i en snæver vending?
 Lad hvem der vil tvivle, put hestehår et vist antal uger
 i vand, og der vil komme en slange ud af dem;†
 et selvavlet produkt af hesten, hvilken hest er
 tilfældigvis den repræsentative —
 nu jeg kommer til at tænke på det — Arezzo,
 selve byen som velsignede vor undfangelse,
 er ikke en stejlende hest dens byvåben? 1350
 Hvilket raske øje kan undgå at se sammentræffet?
Cur ego, praler du, min Pompilia, så,‡
Desperem fieri sine conjuge
Mater—hvor godt passer dette distikon af Ovid ikke!—
Et parere intacto dummodo
Casta viro? Sådan et mirakel blev udført!
 Bemærk endvidere, for at udmærke vidunderet,
 tog det pågældende barn hverken navnet
 Guido fra den formodede fader heller
 ikke Guiseppe fra den mulige fader, men 1360
 Gaetano — den seneste helgen i vort hierarki
 og det nyeste navn for noget så nyt!
 Hvilket andet motiv kunne have tilskyndet valget?

 Derfor lad der atter være fred: jubel I høje!
 I dale med fryd bryd ud i sang!
Incipe, parve puer, begynd lille dreng,§

* Maro: Vergil, historien stå i *Georgica* 4.

† hestehår ... slange: gammel overtro. Spontan opståen/avl af liv blev accepteret indtil midten af 16-hundredetallet af naturforskere, der fulgte Aristoteles (Ohio).

‡ *Cur ... viro*: hvorfor skal jeg fortvivle over at blive mor uden en husbond og at føde urørt af en mand, når blot jeg bevare min kyskhed, Ovids *Fasti* 5, 241-2

§ *Incipe ... patrem*: begynd lille dreng med et smil at genkende din far; efter Vergil *Bucolica* 4, 60.

Risu cognoscere patrem, with a laugh
 To recognize thy parent! Nor do thou
 Boggle, oh parent, to return the grace!
Nec anceps hære, pater, puero 1370
Cognoscendo — one may well eke out the prayer!
 In vain! The perverse Guido doubts his eyes,
 Distrusts assurance, lets the devil drive.
 Because his house is swept and garnished now,
 He, having summoned seven like himself,
 Must hurry thither, knock and enter in,
 And make the last worse than the first, indeed!
 Is he content? We are. No further blame
 O' the man and murder! They were stigmatized
 Befittingly: the Court heard long ago 1380
 My mind o' the matter, which, outpouring full,
 Has long since swept like surge, i' the simile
 Of Homer, overborne both dyke and dam,
 And whelmed alike client and advocate:
 His fate is sealed, his life as good as gone,
 On him I am not tempted to waste word.
 Yet though my purpose holds, — which was and is
 And solely shall be to the very end,
 To draw the true *effigies* of a saint,
 Do justice to perfection in the sex, — 1390
 Yet let not some gross pamperer of the flesh
 And niggard in the spirit's nourishment,
 Whose feeding hath offuscated his wit
 Rather than law, — he never had, to lose —
 Let not such advocate object to me
 I leave my proper function of attack!
 "What 's this to Bacchus?" — (in the classic phrase,
 Well used, for once) he hiccups probably.
 O Advocate o' the Poor, thou born to make
 Their blessing void — *beati pauperes!* 1400
 By painting saintship I depicture sin:
 Beside my pearl, I prove how black thy jet,
 And, through Pompilia's virtue, Guido's crime.

Risu cognoscere patrem, med en latter
 at genkende din forælder! Vær du, oh forælder,
 heller ikke bange for at gengælde nådegaven!
Nec anceps hære, pater, puero* 1370
Cognoscendo — man kan udmærket supplere bønner!
 Men forgæves! Den fordærvede Guido tvivler på sine øjne,
 mistror forsikringer, lader djævlens køre.
 Fordi hans hus er fejlet og pyntet nu,
 han, der har sammenkaldt syv lig ham selv
 må skynde sig derhen, banke på og træde indenfor
 og gøre det sidste værre end det første, sandelig!†
 Er han tilfreds? Vi er. Ingen yderlig dadel
 af mand og mord! De blev brændemærket
 på passende vis. Retten hørte for længe siden 1380
 min opfattelse af sagen, som, fuldstændigt udøst,
 for længe siden fejede lig en flodbølge, med Homers‡
 billede, overskyllede både dige og dam
 og overvældede i lige grad klient og forsvarer.
 Hans skæbne er besejlet, hans liv er så godt som borte,
 jeg er ikke fristet til at spilde ord på ham.
 Dog skønt min hensigt stadig er den samme, — som var og er
 og alene skal være til det sidste,
 at tegne det sande *portræt* af en helgen,
 yde kønnets fuldkommenhed fuld retfærdighed, — 1390
 så lad ikke en eller anden grov fråser i kødet
 og gnier med åndelig føde,
 hvis æderi snarere har omtåget hans forstand
 end hans lovkundskab, — som han aldrig har haft at miste —
 lad ikke en sådan sagfører indvende,
 at jeg ikke kan komme med et behørigt angreb!
 „Hvad er dette for Bacchus?” — (det klassiske udtryk§
 vel anbragt for en gangs skyld) han hikker sandsynligvis.
 Oh du De Fattiges Advokat, du er født til at gøre
 deres velsignelse ugyldig — *beati pauperes!*** 1400
 Ved at male helgenskab, afbilleder jeg synden,
 ved siden af min perle, viser jeg hvor sort dit sorte er
 og ved hjælp af Pompilias dyd, viser jeg Guidos forbrydelse.

* *Nec ... cognoscendo*: og vær ikke vaklende og forlegen, fader, ved at genkende drengen.

† Ll. 137r-77, fra *Matt.* 12, 43-45: Men når den urene ånd er faret ud af mennesket, vandrer den igennem vandløse steder og søger hvile, men finder den ikke./ Så siger den : 'Jeg vil vende tilbage til mit hus, som jeg gik ud af;' og når den kommer, finder den det ledigt, fejlet og pyntet./ Så går den bort og henter syv ånder, værre end den selv, og de kommer ind og tager bolig dér; da bliver det sidste værre for dette menneske end det første. Således skal det også gå denne onde slægt.

‡ Homers *Iliaden* 5, 87- .

§ Hvad er dette for Bacchus?: hvad er relevansen af dette? (Clarendon).

** *beati pauperes*: Salige er I, som er fattige, *Luk.* 6, 20.

Back to her, then, — with but one beauty more,
 End we our argument, — one crowning grace
 Pre-eminent 'mid agony and death.
 For to the last Pompilia played her part,
 Used the right means to the permissible end,
 And, wily as an eel that stirs the mud
 Thick overhead, so baffling spearman's thrust, 1410
 She, while he stabbed her, simulated death,
 Delayed, for his sake, the catastrophe,
 Obtained herself a respite, four days' grace,
 Whereby she told her story to the world,
 Enabled me to make the present speech,
 And, by a full confession, saved her soul.

Yet hold, even here would malice leer its last,
 Gurgle its choked remonstrance: snake, hiss free!
 Oh, that 's the objection? And to whom? — not her
 But me, forsooth — as, in the very act 1420
 Of both confession and (what followed close)
 Subsequent talk, chatter and gossipry,
 Babble to sympathizing he and she
 Whoever chose besiege her dying bed, —
 As this were found at variance with my tale,
 Falsified all I have adduced for truth,
 Admitted not one peccadillo here,
 Pretended to perfection, first and last,
 O' the whole procedure — perfect in the end,
 Perfect i' the means, perfect in everything, 1430
 Leaving a lawyer nothing to excuse,
 Reason away and show his skill about!
 — A flight, impossible to Adamic flesh,
 Just to be fancied, scarcely to be wished,
 And, anyhow, unpleadable in court!
 "How reconcile," gasps Malice, "that with this?"

Your "this," friend, is extraneous to the law,
 Comes of men's outside meddling, the unskilled
 Interposition of such fools as press
 Out of their province. Must I speak my mind? 1440

Tilbage til hende så, — med kun en skøn ting mere
 slutter vi vor bevisførelse, — en kronende dyd,
 der stråler frem mellem kval og død.
 Thi til det sidste spillede Pompilia sin rolle,
 brugte de rigtige midler til et tilladt formål,
 og listig som en ål der bevæger mudderet
 tæt oven over sig og således narrer spydmandens stød, 1410
 foregav hun, mens han dolkede hende, at være død,
 forsinkede for hans skyld katastrofen,
 opnåede et pusterum for hende selv, fire dages henstand,
 hvor hun fortalte sin historie til verden,
 gjorde mig i stand til at skrive den her foreliggende tale,
 og frelste sin sjæl ved at aflægge fuldt skriftemål.

Dog holdt, netop her ville ondskab skæve for sidste gang,
 gurgle sin kvalte protest: slange, hvisl bare*
 Åh, så det er indvendingen? Og mod hvem? — ikke hende,
 men mod mig, sandelig — at der i selve skriftemålet 1420
 og (hvad fulgte kort efter)
 i den efterfølgende tale, snak, sladder,
 pludren for at skabe medfølelse hos ham og hende,
 hvem der end valgte at belejre hendes seng, —
 blev fundet noget, der var i strid med min fortælling,
 forfalskede alt, jeg har påberåbt mig af sandhed,
 da hun ikke har indrømmet en eneste lille forseelse her,
 men givet det skin af fuldkommenhed fra først til sidst,
 i hele fremgangsmåden — perfekt til formålet,
 perfekt hvad midler angår, perfekt i alt, 1430
 uden at efterlade en sagfører noget at undskylde,
 ræsonnere bort og demonstrere sine evner på!
 — En himmelflugt, umulig for det adamske kød,[†]
 kun noget man kan forestille sig, næppe ønske,
 og hvor om alting er, så er det ugyldigt i retten![‡]
 „Hvordan forene,” stønner Ondskab, „hint med denne?”[§]

Dit ‘denne’, ven, er loven uvedkommen,**
 det kommer fra mænd, der blander sig udefra, den ukyndige
 mellemkomst af tåber, som stammer
 fra provinsen. Må jeg tale ligeud? 1440

* slange: Arcangeli (Cook).

[†] adamske kød: det jordiske faldne menneske.

[‡] Bottini mener, at hendes dødslejebekendelser er gyldige i retten, hvorimod Arcangeli mener, at den slags er falske, og at der gives mange fortilfælde, hvor sådanne er blevet afvist (Cook, 196).

[§] hint og denne: Bottinis fremstilling af Pompilias uskyld og hendes egen fremstilling på dødslejet.

** ‘denne’: fra foregående linje. Pompilias bekendelser er hævet over loven, da hun har fået syndsforladelse, jf. l. 1451-3.

Far better had Pompilia died o' the spot
 Than found a tongue to wag and shame the law,
 Shame most of all herself, — could friendship fail
 And advocacy lie less on the alert:
 But no, they shall protect her to the end!
 Do I credit the alleged narration? No!
 Lied our Pompilia then, to laud herself?
 Still, no! Clear up what seems discrepancy?
 The means abound: art 's long, though time is short;
 So, keeping me in compass, all I urge 1450
 Is — since, confession at the point of death,
Nam in articulo mortis, with the Church
 Passes for statement honest and sincere,
Nemo presumitur reus esse, — then,
 If sure that all affirmed would be believed,
 'T was charity, in her so circumstanced,
 To spend the last breath in one effort more
 For universal good of friend and foe:
 And, — by pretending utter innocence,
 Nay, freedom from each foible we forgive, — 1460
 Re-integrate — not solely her own fame,
 But do the like kind office for the priest
 Whom telling the crude truth about might vex,
 Haply expose to peril, abbreviate
 Indeed the long career of usefulness
 Presumably before him: while her lord,
 Whose fleeting life is forfeit to the law, —
 What mercy to the culprit if, by just
 The gift of such a full certificate
 Of his immitigable guiltiness, 1470
 She stifled in him the absurd conceit
 Of murder as it were a mere revenge
 — Stopped confirmation of that jealousy
 Which, did she but acknowledge the first flaw,
 The faintest foible, had emboldened him
 To battle with the charge, baulk penitence,
 Bar preparation for impending fate!
 Whereas, persuade him that he slew a saint
 Who sinned not even where she may have sinned,
 You urge him all the brisklier to repent 1480
 Of most and least and aught and everything!
 Still, if this view of mine content you not,
 Lords, nor excuse the genial falsehood here,

Det havde været langt bedre, om Pompilia var død på stedet
 end fundet mæle til at ryste og beskæmme loven,
 mest af alt beskæmme sig selv, — ifald venskab svigter
 og forsvaret er mindre på sin post.
 Men nej, de skal beskytte hende til det sidste!
 Tror jeg på den hævdede historie? Nej!
 Løj vor Pompilia da, for at prise sig selv?
 Stadigvæk, nej! Skal jeg løse, hvad der synes en modstrid?
 Det vrimer med midler: kunsten er lang, skønt tiden er kort;
 så, idet jeg holder måde, er alt jeg påpeger 1450
 — siden skriftemål lige før døden,
Nam in articulo mortis, hos Kirken*
 gælder for en ærlig og oprigtig erklæring
Nemo presumitur reus esse, — at hvis
 med sikkerhed, alt der blev bekendt, ville blive troet,
 så var det barmhjertighed, således anbragt i hende, der fik
 hende til at bruge det sidste åndedrag i én bestræbelse mere
 for det almene gode for ven og fjende,
 og, — ved at foregive den yderste uskyld,
 ja, frihed for enhver tilgivelig svaghed, — 1460
 til fulde genskabe — ikke alene sit eget ry,
 men yde den samme slags tjeneste til præsten,
 som, havde hun fortalt den rå sandhed om ham, kunne
 få vanskeligheder, måske udsættes for fare, ja få
 forkortet en lang nyttig karriere, som han
 formentlig har foran sig, medens hendes herres
 henilende liv er hjemfalden til loven, —
 hvilken nåde for den skyldige hvis hun, blot
 ved at give et sådant fuldstændigt bevis
 på hans uformildnelige skyldighed, 1470
 kvalte den urimelige idé i ham,
 at mord kunne være blot en hævn
 — standsede bekræftelsen på hin jalousi
 som, indrømmede hun blot den mindste brist,
 den mindste svaghed, havde givet ham mod
 til at tage kampen op mod krænkelsen, hvilket hindrede
 ham i at angre og forberede sig på den kommende skæbne!
 Overbevis ham derimod om, at han slog en helgen ihjel,
 som end ikke syndede, hvor hun kunne have syndet,
 så driver I ham så desto raskere til at fortryde 1480
 det største og det mindste og meget og alt!
 Stadigvæk, hvis mit synspunkt ikke tilfredsstiller jer,
 herrer, og ikke undskylder den velmenende usandhed her,†

* *Nam ... esse*: thi i dødsøjeblikket anses ingen for at være skyldig

† Pompilias muligvis usande, men velmente skriftemål.

We come to our *Triarii*, last resource:
 We fall back on the inexpugnable,
 Submitting, — she confessed before she talked!
 The sacrament obliterates the sin:
 What is not, — was not, therefore, in a sense.
 Let Molinists distinguish, "Souls washed white
 "But red once, still show pinkish to the eye!" 1490
 We say, abolishment is nothingness,
 And nothingness has neither head nor tail,
 End nor beginning! Better estimate
 Exorbitantly, than disparage aught
 Of the efficacy of the act, I hope!

Solvuntur tabulæ? May we laugh and go?
 Well, — not before (in filial gratitude
 To Law, who, mighty mother, waves adieu)
 We take on us to vindicate Law's self!
 For, — yea, Sirs, — curb the start, curtail the stare! — 1500
 Remains that we apologize for haste
 I' the Law, our lady who here bristles up
 "Blame my procedure? Could the Court mistake?
 "(Which were indeed a misery to think)
 "Did not my sentence in the former stage
 "O' the business bear a title plain enough?
 "*Decretum*" — I translate it word for word —
 " 'Decreed: the priest, for his complicity
 " 'I' the flight and deviation of the dame,
 " 'As well as for unlawful intercourse,
 " 'Is banished three years:' crime and penalty, 1510
 "Declared alike. If he be taxed with guilt,
 "How can you call Pompilia innocent?
 "If both be innocent, have I been just?"

Gently, O mother, judge men — whose mistake
 Is in the mere misapprehensiveness!
 The *Titulus* a-top of your decree

så tager vi hul på vor *reserve*, den sidste ressource.*
 Vi vender tilbage til det uovervindelige,
 vi bøjer os, — hun skriftede før hun talte![†]
 Sakramentet udsletter synd:
 hvad ikke findes, — fandtes derfor i en vis forstand ikke.[‡]
 Lad molinisterne skelne: „Sjæle vasket hvide,
 som engang var røde, ser stadigvæk lyserøde ud!” 1490
 Vi siger, ophævelse er intet[§]
 og intet har hverken hoved eller hale,
 slutning eller begyndelse! Hellere skønne
 overdrevent end forklejne noget
 af handlingens virkningsfuldhed, håber jeg!

Er retten hævet? Kan vi le og tage afsted?^{**}
 Nå, — ikke før (i datterlig taknemmelighed
 til Loven, mægtige moder, som vinker farvel)
 vi påtager os at forsvare loven selv!
 For, — ja, herrer, — hold jer i ave, afkort stirreriet! — 1500
 Tilbage er, at vi undskylder for at have hastværk
 med Loven, vor Frue, som her rejser børster:
 „Dadle min fremgangsmåde? Kunne retten tage fejl?
 (Hvilket i sandhed ville være en fejl at tro)
 Havde min kendelse i den tidlige fase
 af sagen ikke en titel, der var tydelig nok?
Decretum — Jeg oversætter den ord for ord —^{††}
 ‘Dette blev besluttet: præsten for hans meddelagtighed
 i flugten og damens vildfarelse,
 så vel som for det ulovlige samkvem, 1510
 bliver forvist i tre år:’ forbrydelse og straf
 erklæres for lige. Hvis han bliver fundet skyldig,
 hvordan kan I så kalde Pompilia for uskyldig?
 Hvis begge er uskyldige, har jeg da været retfærdig?”

Mildt, oh moder, døm mændene — hvis fejltagelse
 ligger i den blotte misforståelse!
 Titlen øverst på din kendelse^{‡‡}

* *reserve*: egl. veteranerne, reservetropper (*triarii*).

[†] dvs. at hun bekendte sin synd til præsten og fik syndsforladelse, før hun bekendte sig til de omkringstående. På det tidspunkt var hun syndfri, som allerede nævnt, og kunne omtale sig selv som sådan.

[‡] hvad der ikke er synd nu, — var derfor i en vis forstand ikke synd dengang.

[§] ophævelse af synden ved syndsforladelsen, som er handlingen, der omtales i sidste linje.

^{**} *Er retten hævet* en oversættelse af *Solvuntur tabulæ*?: ‘slettes tavlerne?’ el. lign., fra Horats *Satirer* 2; 1, 86.

^{††} *Decretum*: lovens afgørelse.

^{‡‡} titlen (*titulus*): titlen og en beskrivelse af forbrydelsen, jf. l. 1506.

Was but to ticket there the kind of charge
 You in good time would arbitrate upon.
 Title is one thing, — arbitration's self,
Probatio, quite another possibly. 1520
Subsistit, there holds good the old response,
Responsio tradita, we must not stick,
Quod non sit attendendus Titulus,
 To the Title, *sed Probatio*, but the Proof,
Resultans ex processu, the result
 O' the Trial, and the style of punishment, .
Et pœna per sententiam imposita.
 All is tentative, till the sentence come:
 An indication of what men expect,
 But nowise an assurance they shall find. 1530
 Lords, what if we permissibly relax
 The tense bow, as the law-god Phoebus bids,
 Relieve our gravity at labour's close?
 I traverse Rome, feel thirsty, need a draught,
 Look for a wine-shop, find it by the bough
 Projecting as to say "Here wine is sold!"
 So much I know, — "sold:" but what sort of wine?
 Strong, weak, sweet, sour, home-made or foreign drink?
 That much must I discover by myself.
 "Wine is sold," quoth the bough, "but good or bad, 1540
 "Find, and inform us when you smack your lips!"
 Exactly so, Law hangs her title forth,
 To show she entertains you with such case
 About such crime. Come in! she pours, you quaff.
 You find the Priest good liquor in the main,
 But heady and provocative of brawls:
 Remand the residue to flask once more,
 Lay it low where it may deposit lees,
 I' the cellar: thence produce it presently, 1550
 Three years the brighter and the better!

Thus,

Law's son, have I bestowed my filial help,
 And thus I end, *tenax proposito*;
 Point to point as I purposed have I drawn
 Pompilia, and implied as terribly
 Guido: so, gazing, let the world crown Law —

var ikke andet end dér at påklæbe den anklage,
 som du i god tid ville dømme om.
 Titel er en ting, — domsafsigelses selv
Probatio, muligvis noget ganske andet.* 1520
Subsistit, her gælder det gamle svar udmærket,
Responsio tradita, vi må ikke kun holde os,
Quod non sit attendendus Titulus,
 til titlen, *sed Probatio*, men beviset,
Resultans ex processu, som resultatet
 af retssagen, og arten af straf, .
Et pœna per sententiam imposita.
 Alt er forsøgsvis indtil dommen falder,
 en antydning af hvad man forventer,
 men de skal på ingen måde vide sig sikre. 1530
 Herrer, hvad om vi på tilladelig vis slapper
 den spændte bue, som lovguden Foibos befaler over,
 letter alvoren her ved arbejdets slutning?
 Jeg går gennem Rom, er tørstig, trænger til noget at drikke,
 leder efter en vinstue, finder den ved grenen,
 der rager frem som for at sige: „Her sælges vin!”
 Så meget ved jeg, — „sælges”, men hvilken slags vin?
 Stærk, svag, sød, sur, er det hjemmebryg eller er den udenlandsk?
 Det må jeg selv finde ud af.
 „Vin sælges,” siger grenen, „men god eller dårlig, 1540
 find ud af det og underret os, når du smækker med læberne!”
 Præcis sådan: loven hænger sin titel frem
 for at vise, at hun beværter dig med en sådan sag
 om en sådan forbrydelse. Kom ind! hun øser op, du drikke ud.
 I det store og hele synes du, at præsten er en god drik,
 men berusende og tilskyndende til klammeri.
 Hæld så resten tilbage i flasken,
 læg den væk, hvor den kan fælde bundfald,
 i kælderen. Tag den så frem lidt senere, 1550
 tre år lysere og bedre!

Således,
 som lovens søn, har jeg skænket min sønlige hjælp,
 og således slutter jeg, *tenax proposito*;[†]
 punkt for punkt, som det var min hensigt, har jeg tegnet
 Pompilia og i lige mål antydnet Guidos forfærdelige
 skikkelse. Så, lad den stirrende verden krone loven —

* *Probatio*: ved bevisførelse. — *Subsistit ... imposita*: ‘det overleverede svar holder stand, at man ikke bør rette opmærksomheden mod titlen, men beviserne som resultat af retssagen og udmåle straffen i overensstemmelse med kendelsen.’

† *tenax proposito*: ‘idet jeg holder fast ved mit forsæt.’

Able once more, despite my impotence,
And helped by the acumen of the Court,
To eliminate, display, make triumph truth!
What other prize than truth were worth the pains?

1560

There's my oration — much exceeds in length
That famed panegyric of Isocrates,
They say it took him fifteen years to pen.
But all those ancients could say anything!
He put in just what rushed into his head:
While I shall have to prune and pare and print.
This comes of being born in modern times
With priests for auditory. Still, it pays.

der endnu engang, trods min magtesløshed
og hjulpet af rettens skarpsindighed, er i stand til
at fremdrage, fremlægge, at få sandheden til at sejre!
Hvilken anden pris end sandheden ville være anstrengelserne værd? 1560

Dér er min tale — meget overgås den i længde
af den berømte lovtale af Isokrates,*
som de siger, det tog ham femten år at skrive.
Men alle disse gamle kunne sige hvad som helst!
Han medtog, hvad der end opstod i hans hjerne,
medens jeg skal beskære og skrabe og trykke.
Dette kommer af at være født i vore tider
med præster som tilhørere. Dog, det betaler sig.

---

* Isocrates (436-338 f.Kr.) græsk taler fra Athen. I talen lovpriser Isocrates Athen, Bottini lovpriser Pompilia.

X. The Pope

Like to Ahasuerus, that shrewd prince,
I will begin, — as is, these seven years now,
My daily wont, — and read a History
(Written by one whose deft right hand was dust
To the last digit, ages ere my birth)
Of all my predecessors, Popes of Rome:
For though mine ancient early dropped the pen,
Yet others picked it up and wrote it dry,
Since of the making books there is no end.
And so I have the Papacy complete 10
From Peter first to Alexander last;
Can question each and take instruction so.
Have I to dare? — I ask, how dared this Pope?
To suffer? — Suchanone, how suffered he?
Being about to judge, as now, I seek
How judged once, well or ill, some other Pope;
Study some signal judgment that subsists
To blaze on, or else blot, the page which seals
The sum up of what gain or loss to God
Came of His one more Vicar in the world. 20
So, do I find example, rule of life;
So, square and set in order the next page,
Shall be stretched smooth o'er my own funeral cyst.

Eight hundred years exact before the year
I was made Pope, men made Formosus Pope,
Say Sigebert and other chroniclers.
Ere I confirm or quash the Trial here
Of Guido Franceschini and his friends,
Read, — How there was a ghastly Trial once
Of a dead man by a live man, and both, Popes: 30
Thus — in the antique penman's very phrase.

"Then Stephen, Pope and seventh of the name,
"Cried out, in synod as he sat in state,
"While choler quivered on his brow and beard,

10. Paven

Ligesom Ahasverus, hin kløgtige prins,^{*}
vil jeg begynde, — som det har været min vane
nu i disse syv år, — med at læse en historie
(skrevet af en, hvis behændige højre hånd
til sidste finger er blevet til støv, længe før jeg blev født)
om alle mine forgængere, Roms paver.
Thi skønt min oldgamle forfatter tidligt lod pennen falde,
tog andre den op og skrev den tør,
siden der ikke er nogen ende på at skrive bøger.
Og således har jeg pavedømmet komplet 10
fra Peter som den første til Alexander som den sidste;[†]
jeg kan spørge enhver af dem og få råd.
Skal jeg vove det? — jeg spørger, hvordan vovede denne pave?
At lide? — Og sådan én hvordan led han?
Da jeg står i begreb med at dømme, som nu, leder jeg efter,
hvordan en anden pave engang dømte, godt eller dårligt;
studere en eller anden særlig dom, der bliver ved
med at skinne videre eller også pletter skriftsiden,
der forsegler summen af hvad vinding eller tab til Gud,
der kom af Hans en mere stedfortræder i verden.
Altså, finder jeg et eksempel, en regel til efterlevelse, 20
tilskærer så og gør næste side klar,
den skal spændes glat ud over mit gravskrin.[‡]

Præcis ottehundrede år før året,
hvor jeg blev pave, gjorde man Formosus til pave
siger Sigebert og andre historikere.[§]
Før jeg stadfæster eller afviser retssagen her
mod Guido Franceschini og hans venner,
læser jeg om, hvordan der engang var en skrækkelig retssag
mod en død mand af en levende mand, og begge var paver. 30
Det lyder således — i den gamle skrivemesters egen formulering:

„Derefter råbte Stephen, pave og den syvende af navnet,^{**}
højt i kirkeforsamlingen, hvor han sad i højsædet,
medens vrede skælvede hans bryn og hans skæg:

---

^{*} Ahasverus er Xerxes (486-465 f.Kr.), Persiens konge, se *Est.* 6: 'Samme nat veg sønnen fra kongen. Da bød han, at man skulle hente krøniken, i hvilken mindeværdige tildragelser var optegnet.'

[†] Alexander VIII, paven før Innocens XII.

[‡] gravskrin: et skrin eller et rør med en beretning om pavens fortjenester (Cook).

[§] Innocent XII blev pave i 1691, og er på dette tidspunkt 86 år gammel. — Formosus blev pave i 891, døde 896. — Sigebert af Gembloux (ca. 1035-1112), historiker.

^{**} Stephen VII, pave fra 896-897. — Retssagen kaldes Kadaversynoden.

"Come into court, Formosus, thou lost wretch,
 "That claimedst to be late Pope as even I!"

"And at the word the great door of the church
 "Flew wide, and in they brought Formosus' self,
 "The body of him, dead, even as embalmed
 "And buried duly in the Vatican
 "Eight months before, exhumed thus for the nonce.
 "They set it, that dead body of a Pope,
 "Clothed in pontific vesture now again,
 "Upright on Peter's chair as if alive.

40

"And Stephen, springing up, cried furiously
 " 'Bishop of Porto, wherefore didst presume
 " 'To leave that see and take this Roman see,
 " 'Exchange the lesser for the greater see,
 " '— A thing against the canons of the Church?"

"Then one — (a Deacon who, observing forms,
 "Was placed by Stephen to repel the charge,
 "Be advocate and mouthpiece of the corpse) —
 "Spoke as he dared, set stammeringly forth
 "With white lips and dry tongue, — as but a youth,
 "For frightful was the corpse-face to behold, —
 "How nowise lacked there precedent for this.

50

"But when, for his last precedent of all,
 "Emboldened by the Spirit, out he blurts
 " 'And, Holy Father, didst not thou thyself
 " 'Vacate the lesser for the greater see,
 " 'Half a year since change Arago for Rome?'
 " '— Ye have the sin's defence now, Synod mine!
 "Shrieks Stephen in a beastly froth of rage:
 " 'Judge now betwixt him dead and me alive!
 " 'Hath he intruded, or do I pretend?
 " 'Judge, judge!' — breaks wavelike one whole foam of wrath.

60

"Whereupon they, being friends and followers,
 "Said 'Ay, thou art Christ's Vicar, and not he!
 " 'Away with what is frightful to behold!
 " 'This act was uncanonic and a fault.'

70

"Then, swallowed up in rage, Stephen exclaimed
 " 'So, guilty! So, remains I punish guilt!
 " 'He is unpoped, and all he did I damn:
 " 'The Bishop, that ordained him, I degrade:

‘Kom ind i retssalen Formosus, du fortabte stakkel,
som hævder at have været pave ligesom jeg er pave!’

„Ved udtalen af disse ord, fløj den store kirkedør
op på vid gab, og ind bragte de Formosus selv,
kroppen af ham, død, allerede balsameret
og begravet behørigt i Vatikanet
otte måneder før, og nu gravet op til lejligheden.
De anbragte det, dette lig af en pave,
nu atter klædt i paveligt skrud,
opret på Peters stol, som var det i live.

40

„Og Stephen råbte rasende, idet han sprang op:
‘Biskop fra Porte, hvorfor dristede du dig til
at forlade dit bispesæde og tage dette i Rom,
udskifte det mindre med det større bispesæde,
— en ting der er imod Kirkens reglement?’

„Så var der en — (En diakon, der iagttog formerne,
og var placeret ved siden af Stephen for at gendrive anklagen,
være forsvarer og talerør for liget) —
der talte, som han vovede, og fremstammede
med hvide læber og tør tunge, — som en yngling,
thi ligets ansigt var rædsomt at beskue, —
hvordan der på ingen måder manglede fortilfælde for dette.

50

„Men da han, som det sidste af alle fortilfælde,
opmuntret af Ånden, udbusede:
‘Og Hellige Fader forlod du ikke selv
et mindre bispesæde for et større,
udskiftede Arago med Rom for et halvt år siden?’
‘— Jeres er nu syndens forsvar, synoden mit!’
Da skriger Stephen skummende af dyrisk raseri:
‘Døm nu mellem ham den døde og mig den levende!
Er han den indtrængende, eller er jeg en hykler?
‘Døm, døm!’ — en hel skumbølge af vrede vælder frem.

60

„Hvorpå de, der var venner og tilhængere,
sagde: ‘Ja, du er Kristus’ stedfortræder, han er ikke!
Væk med det, der er rædsomt at skue!
Denne handling var ukanonisk og en fejl.’

70

„Så råbte Stephen opslugt af raseri:
‘Således skyldig! Så er der kun tilbage, at jeg straffer skylden!
Han er frataget pavetitlen, og jeg fordømmer alt han gjorde.
Biskoppen, som ordinerede ham, degraderer jeg;

" 'Depose to laics those he raised to priests:
 " 'What they have wrought is mischief nor shall stand,
 " 'It is confusion, let it vex no more!
 " 'Since I revoke, annul and abrogate
 " 'All his decrees in all kinds: they are void!
 " 'In token whereof and warning to the world, 80
 " 'Strip me yon miscreant of those robes usurped,
 " 'And clothe him with vile serge befitting such!
 " 'Then hale the carrion to the market-place:
 " 'Let the town-hangman chop from his right hand
 " 'Those same three fingers which he blessed withal;
 " 'Next cut the head off once was crowned forsooth:
 " 'And last go fling them, fingers, head and trunk,
 " 'To Tiber that my Christian fish may sup!'
 " — Either because of IXΘΥΣ which means Fish
 " And very aptly symbolizes Christ, 90
 " Or else because the Pope is Fisherman,
 " And seals with Fisher's-signet.

"Anyway,
 "So said, so done: himself, to see it done,
 "Followed the corpse they trailed from street to street
 "Till into Tiber wave they threw the thing.
 "The people, crowded on the banks to see,
 "Were loud or mute, wept or laughed, cursed or jeered,
 "According as the deed addressed their sense;
 "A scandal verily: and out spake a Jew
 "'Wot ye your Christ had vexed our Herod thus?' 100

"Now when, Formosus being dead a year,
 "His judge Pope Stephen tasted death in turn,
 "Made captive by the mob and strangled straight,
 "Romanus, his successor for a month,
 "Did make protest Formosus was with God,
 "Holy, just, true in thought and word and deed.
 "Next Theodore, who reigned but twenty days,
 "Therein convoked a synod, whose decree
 "Did reinstate, repope the late unpoped,
 "And do away with Stephen as accursed. 110
 "So that when presently certain fisher-folk
 "(As if the queasy river could not hold
 "Its swallowed Jonas, but discharged the meal)

nedsætter dem til lægmænd, han opløftede til præster;
 hvad de har frembragt er til skade og skal ikke blive stående,
 det er forvirring, lad det ikke mere være en plage!
 Eftersom jeg tilbagekalder, ophæver og sletter
 alle hans forordninger af enhver art, er de hermed intet!
 Som tegn derpå og en advarsel til verden, 80
 riv denne tilranede klædedragt af skurken dér,
 og ifør ham usselt serges, der passer til en sådan!
 Slæb så kadaveret til markedspladsen,
 lad byens bøddel hugge de tre fingre,
 han velsignede med, af hans højre hånd;*
 snit dernæst hovedet, der visselig engang var kronet, af
 og slyng til sidst fingre, hoved og krop
 i Tiberen, så min kristne fisk kan få aftensmad!
 — Enten fordi IXTHYS, der betyder Fisk[†]
 og meget træffende symboliserer Kristus, 90
 eller også fordi paven er fisker
 og sætter sit segl med Fiskerens signetring.[‡]

„Under alle omstændigheder,
 som sagt, så gjort. Han selv, for at se det gjort,
 fulgte liget, de trak gennem gaderne,
 indtil de kastede tingen i Tiberens bølger.
 Folk, der var stimlet sammen på bredden for at se på,
 var højrøstede eller tavse, græd eller lo, forbandede eller hånede,
 alt eftersom dåden påvirkede deres følelser;
 sandelig en skandale og en jøde spurgte ligeud:
 ‘Tror I jeres Kristus ville ha’ plaget vor Herodes således?’ 100

„Nuvel, da Formosus havde været død et år
 smagte hans dommer pave Stefan selv døden,
 blev gjort til fange af pøbelen og uden videre stranguleret.
 Romanus, hans efterfølger i en måned,
 erklærede, at Formosus gik med Gud,
 hellig, retfærdig i tanke, ord og handling.
 Derefter kom Theodor, som kun regerede i tyve dage,
 men sammenkaldte en synode, hvis kendelse
 genindsatte Formosus, gav ham hans pavetitel tilbage,
 og skaffede sig af med Stefan som den fordømte. 110
 Så da lidt efter visse fiskere
 (som om den kvalmende flod ikke kunne
 holde på dens slugte Jonas, men udspyede måltidet)

* de tre fingre: de tre midterste fingre.

[†] IXTHYS er forbogstaverne på græsk for: Jesus Kristus, Guds søn, frelseren.

[‡] Fiskerens signetring: Skt. Peter der trækker vod, er indgraveret på stenen.

"Produced the timely product of their nets,
 "The mutilated man, Formosus, — saved
 "From putrefaction by the embalmer's spice,
 "Or, as some said, by sanctity of flesh, —
 " 'Why, lay the body again,' bade Theodore,
 " 'Among his predecessors, in the church
 " 'And burial-place of Peter!' which was done. 120
 " 'And,' addeth Luitprand, 'many of repute,
 " 'Pious and still alive, avouch to me
 " 'That, as they bore the body up the aisle,
 " 'The saints in imaged row bowed each his head
 " 'For welcome to a brother-saint come back.'
 "As for Romanus and this Theodore,
 "These two Popes, through the brief reign granted each,
 "Could but initiate what John came to close
 "And give the final stamp to: he it was
 "Ninth of the name, (I follow the best guides) 130
 "Who, — in full synod at Ravenna held
 "With Bishops seventy-four, and present too
 "Eude King of France with his Archbishopry, —
 "Did condemn Stephen, anathematize
 "The disinterment, and make all blots blank,
 " 'For,' argueth here Auxilius in a place
 " *De Ordinationibus*, 'precedents
 " 'Had been, no lack, before Formosus long,
 " 'Of Bishops so transferred from see to see, —
 " 'Marinus, for example:' read the tract. 140

 "But, after John, came Sergius, reaffirmed
 "The right of Stephen, cursed Formosus, nay
 "Cast out, some say, his corpse a second time.
 "And here, — because the matter went to ground,
 "Fretted by new griefs, other cares of the age,—
 "Here is the last pronouncing of the Church,
 "Her sentence that subsists unto this day.
 "Yet constantly opinion hath prevailed
 " 'I' the Church, Formosus was a holy man."

 Which of the judgments was infallible? 150
 Which of my predecessors spoke for God?
 And what availed Formosus that this cursed,

fremviste deres nets belejlige produkt,
 den lemlæstede mand, Formosus, — reddet
 fra forrådnelse ved balsamerens krydderi,
 eller, som nogen sagde, ved hans køds hellighed, —
 'Jamen, læg atter kroppen,' bad Teodor,
 'mellem hans forgængere på begravelsespladsen
 i Peters kirke!' hvilket blev gjort. 120

'Og,' tilføjer Luitprand, 'mange af anseelse,
 fromme og stadigvæk i live, har betroet mig,
 at da de bar kroppen op af kirkegangen,
 bøjede rækken af afbildede helgener hver deres hoved
 som en velkomst til en broderhelgen, der vendte tilbage.'
 Hvad angår Romanus og denne Teodor,
 disse to paver kunne, ved den korte regeringstid der blev givet dem,
 blot begynde det, som Johannes afsluttede[†]
 og gav dets endelige aftryk. Det var ham,
 den niende af navnet, (jeg følger de mest nøjagtige lister) 130
 som, — i et samlet kirkemøde holdt i Ravenna
 med fireoghalvfjerds biskopper, hvor også Ordo,
 Kongen af Frankrig, var tilstede sammen med sin ærkebiskop, —
 fordømte Stefan, forbandede
 opgravningen af liget, og kradsede alle pletter bort.
 'Thi,' argumenterer Auxilius her et sted i[‡]
Om de Ordinerede, 'fortilfælde havde der været,
 ikke manglet, længe før Formosus,
 på biskopper, der således skiftede bispesæde, —
 Marinus for eksempel': læs traktaten.[§] 140

„Men efter Johannes kom Sergius, der igen bekræftede^{**}
 Stefans ret, forbandede Formosus, ja,
 siger nogle, smed hans lig ud for anden gang.
 Og her, — fordi sagen gled i baggrunden,
 nye ærgrelser kom til, tidens havde andre bekymringer, —
 her er Kirkens endelige dom,
 dette er den kendelse, som består den dag i dag.
 Dog har den almindelige mening i Kirken
 bestandig været, at Formosus var en hellig mand.”

Hvilken af disse domme var ufejlbarlige? 150
 Hvem af mine forgængere talte for Gud?
 Og hvad nyttede det Formosus, at den ene forbandede,

* Luitprand (ca. 920-72) krønikeskriver og biskop af Cremona.

† Johannes IX, pave fra 989-900.

‡ Auxilius (ca. 870-ca. 930) frankisk præst og skribent.

§ Marinus I = Martin II, pave fra 882-84.

** Sergius III, pave fra 904-11.

That blessed, and then this other cursed again?
 "Fear ye not those whose power can kill the body
 "And not the soul," saith Christ, "but rather those
 "Can cast both soul and body into hell!"

John judged thus in Eight Hundred Ninety Eight,
 Exact eight hundred years ago to-day
 When, sitting in his stead, Vice-gerent here,
 I must give judgment on my own behoof. 160
 So worked the predecessor: now, my turn!

In God's name! Once more on this earth of God's,
 While twilight lasts and time wherein to work,
 I take His staff with my uncertain hand,
 And stay my six and fourscore years, my due
 Labour and sorrow, on His judgment-seat,
 And forthwith think, speak, act, in place of Him —
 The Pope for Christ. Once more appeal is made
 From man's assize to mine: I sit and see
 Another poor weak trembling human wretch 170
 Pushed by his fellows, who pretend the right,
 Up to the gulf which, where I gaze, begins
 From this world to the next, — gives way and way,
 Just on the edge over the awful dark:

With nothing to arrest him but my feet.
 He catches at me with convulsive face,
 Cries "Leave to live the natural minute more!"
 While hollowly the avengers echo "Leave?"
 "None! So has he exceeded man's due share
 "In man's fit license, wrung by Adam's fall, 180
 "To sin and yet not surely die, — that we,

"All of us sinful, all with need of grace,
 "All chary of our life, — the minute more
 "Or minute less of grace which saves a soul, —
 "Bound to make common cause with who craves time,
 "— We yet protest against the exorbitance
 "Of sin in this one sinner, and demand
 "That his poor sole remaining piece of time
 "Be plucked from out his clutch: put him to death!
 "Punish him now! As for the weal or woe 190
 "Hereafter, God grant mercy! Man be just,
 "Nor let the felon boast he went scot-free!"

den anden velsignede og denne tredje atter forbandede?

„Frygt I ikke dem, hvis magt kan dræbe legemet
og ikke sjælen,” sagde Kristus, „men snarere dem
som kan kaste både sjæl og legeme i helvede!”*

Således dømte Johannes i ottehundrede og otteoghalvfems,
præcis ottehundrede år siden i dag,
hvor jeg, siddende i hans sted, stedfortræderen her,
må afsige en dom til gavn for mig selv.[†]
Sådan arbejdede forgængeren: nu er det min tur!

160

I Guds navn! Endnu engang på denne Guds jord,
medens det er tusmørke og tid til at arbejde,
griber jeg Hans stav med min usikre hånd
og bliver, med mine seks og firesnese år, med behørigt
slid og møje, på Hans dommersæde
og vil fremover tænke, tale og handle i Hans sted —
paven for Kristus. Endnu engang appelleres der fra
civilretten til min. Jeg sidder og ser det næste
stakkels svage skælvende ulykkelige menneske, —
skubbet af sine fæller, der foregiver at have ret,
op til svælget, jeg stirrer på, der begynder
fra denne verden til den næste, — give efter og efter
lige på kanten af det frygtindgydende mørke:
med intet andet til at standse ham end mine fødder.
Han klynger sig til mig med fordrejet ansigt,
råber: „Levn mig endnu et øjeblik at leve i!”
Medens hævnernes hule ekko lyder: „Levne?”
Intet! Så han har overskredet, hvad der blev tildelt mennesket
af lovlig frihed, der blev krænkede ved Adams fald,
til at synde og dog ingenlunde dø, — således at vi,[‡]
alle os syndefulde, alle med behov for nåde,
alle karrige med vort liv, — et øjeblik mere
eller et øjeblik mindre af nåden, som frelser en sjæl, —
og nødt til at gøre fælles sag med dem, der tørster efter tid,
— dog protesterer vi her over syndens
overdrivelse hos denne ene synder og kræver,
at hans eneste sølle resterende stykke tid
bliver rykket ud af hans hårde greb: dræb ham!
Straf ham nu! hvad angår medgang eller modgang
i livet efter dette, må Gud være nådig! Mennesket er retfærdigt
og lader ikke en forbryder prale med, at han går fri!”

170

180

190

* Efter *Matt.* 10, 28.

[†] til gavn for mig selv: hans løn i det hinsidige.

[‡] ingenlunde dø: jf. 1. *Mos.* 3, 4.

And I am bound, the solitary judge,
 To weigh the worth, decide upon the plea,
 And either hold a hand out, or withdraw
 A foot and let the wretch drift to the fall.
 Ay, and while thus I dally, dare perchance
 Put fancies for a comfort 'twixt this calm
 And yonder passion that I have to bear, —
 As if reprieve were possible for both 200
 Prisoner and Pope, — how easy were reprieve!
 A touch o' the hand-bell here, a hasty word
 To those who wait, and wonder they wait long,
 I' the passage there, and I should gain the life! —
 Yea, though I flatter me with fancy thus,
 I know it is but nature's craven-trick.
 The case is over, judgment at an end,
 And all things done now and irrevocable:
 A mere dead man is Franceschini here,
 Even as Formosus centuries ago. 210
 I have worn through this sombre wintry day,
 With winter in my soul beyond the world's,
 Over these dismalest of documents
 Which drew night down on me ere eve befell, —
 Pleadings and counter-pleadings, figure of fact
 Beside fact's self, these summaries to-wit, —
 How certain three were slain by certain five:
 I read here why it was, and how it went,
 And how the chief o' the five preferred excuse,
 And how law rather chose defence should lie, — 220
 What argument he urged by wary word
 When free to play off wile, start subterfuge,
 And what the unguarded groan told, torture's feat
 When law grew brutal, outbroke, overbore
 And glutted hunger on the truth, at last, —
 No matter for the flesh and blood between.
 All's a clear rede and no more riddle now.
 Truth, nowhere, lies yet everywhere in these —
 Not absolutely in a portion, yet
 Evolvable from the whole: evolved at last 230
 Painfully, held tenaciously by me.
 Therefore there is not any doubt to clear

Og jeg er nødt til, som den enlige dommer,
 at veje værdien, træffe en beslutning om forsvaret
 og enten række en hånd ud eller trække en fod
 tilbage og lade staklen drive mod faldet.
 Og mens jeg således nøler, måske vover
 at forestille mig, der findes en trøst mellem denne ro
 og den der lidelse, som jeg må udholde, —
 som om henstand var mulig for os begge, 200
 fange og pave, — hvor let ville henstand ikke være!
 En berøring af håndklokken her, et hastigt ord
 til dem der venter og undrer sig over, at de må vente så længe
 i korridoren der, og jeg ville atter kunne leve! —
 Ja, skønt det dulmer mig med en sådan forestilling,
 ved jeg, det blot er et af naturens krysterkneb.
 Retssagen er slut, dommen er afsagt,
 og alt er nu gjort og er uigenkaldeligt:
 Franceschini er ikke andet end en død mand her,
 ligesom Formosus for århundreder siden. 210
 Jeg har slidt mig gennem denne dystre vinterdag
 med vinter i min sjæl hinsides verdens,
 over disse yderst bedrøvelige dokumenter,
 der lod natten sænke sig over mig før det blev aften, —
 indlæg og modindlæg, en udlægning af faktum
 ved siden af faktummet selv, disse sammendrag nemlig, —[†]
 hvordan visse tre blev dræbt af visse fem.
 Jeg læser her hvorfor, og hvordan det gik for sig,
 og hvordan hovedmanden af de fem foretrak undskyldninger,
 og hvordan loven snarere valgte, at forsvaret skulle lyve, —[‡] 220
 hvilken begrundelse han gjorde gældende med forsigtige ord,
 da han var fri til at spille op med list, bruge udflugter,
 og hvad det ubevogtede støn fortalte, torturens bedrift
 da loven blev brutal, hvordan det brød frem, overvældede ham
 og til sidst mættede sin sult på sandheden, —
 kødet og blodet ind imellem betød intet.
 Historien er klar og nu ikke længere en gåde.
 Sandheden er ingen steder, ligger dog allevegne i disse —
 ikke aldeles i en bunke, dog
 kan den udledes af det hele, udledes til sidst 230
 med smerte og hårdnakket fastholdt af mig.
 Derfor er der ingen tvivl at bortvejre,

---

* lidelse: ved at have afsagt dødsdommen over Guido.

[†] Paven skelner her mellem de tre sammendrag i Den Gamle Gule Bog og de øvrige indlæg af advokaterne (Clarendon).

[‡] Guidos undskyldninger (som var, at det var Pompilias skyld osv.) der skulle retfærdiggøre drabene og Arcangelis brug af æressagen som begrundelse for frifindelse (Ohio).

When I shall write the brief word presently
 And chink the hand-bell, which I pause to do.
 Irresolute? Not I, more than the mound
 With the pine-trees on it yonder! Some surmise,
 Perchance, that since man's wit is fallible,
 Mine may fail here? Suppose it so, — what then?
 Say, — Guido, I count guilty, there's no babe
 So guiltless, for I misconceive the man! 240
 What's in the chance should move me from my mind?
 If, as I walk in a rough country-side,
 Peasants of mine cry "Thou art he can help,
 "Lord of the land and counted wise to boot:
 "Look at our brother, strangling in his foam,
 "He fell so where we find him, — prove thy worth!"
 I may presume, pronounce, "A frenzy-fit,
 "A falling-sickness or a fever-stroke!
 "Breathe a vein, copiously let blood at once!"
 So perishes the patient, and anon 250
 I hear my peasants — "All was error, lord!
 "Our story, thy prescription: for there crawled
 "In due time from our hapless brother's breast
 "The serpent which had stung him: bleeding slew
 "Whom a prompt cordial had restored to health."
 What other should I say than "God so willed:
 "Mankind is ignorant, a man am I:
 "Call ignorance my sorrow, not my sin!"
 So and not otherwise, in after-time,
 If some acuter wit, fresh probing, sound 260
 This multifarious mass of words and deeds
 Deeper, and reach through guilt to innocence,
 I shall face Guido's ghost nor blench a jot.
 "God who set me to judge thee, meted out
 "So much of judging faculty, no more:
 "Ask Him if I was slack in use thereof!"
 I hold a heavier fault imputable
 Inasmuch as I changed a chaplain once,
 For no cause, — no, if I must bare my heart, —
 Save that he snuffled somewhat saying mass. 270
 For I am ware it is the seed of act,
 God holds appraising in His hollow palm,
 Not act grown great thence on the world below,
 Leafage and branchage, vulgar eyes admire.
 Therefore I stand on my integrity,
 Nor fear at all: and if I hesitate,

når jeg snart skal skrive det korte ord
 og klemte med håndklokken, som jeg venter med at gøre.
 Ubeslutsom? Ikke jeg, ikke mere end jordvolden
 med fyrtræerne på derhenne! Måske gætter nogle på,^{*}
 at siden menneskets forstand er fejlbarlig,
 så fejler min her? Antag det er sådan, — hvad så?
 Hør — Guido, anser jeg for skyldig, men der findes ikke
 et barn så uskyldigt, for jeg opfatter manden forkert! 240
 Hvad foreligger der her, som skulle få mig til at skifte sind?
 Hvis, mens jeg vandrer i en barsk egn,
 en af mine bønder råber: „Du er ham, der kan hjælpe,
 landets herre og oven i købet regnet for vis.
 Se på din bror, der er ved at kvæles i sit opkast,
 han faldt sådan, hvor vi finder ham, — vis dit værd!”
 Jeg kan formode, erklære: „Et anfald af vanvid,
 et epileptisk anfald eller et feberanfald!
 Åben en vene, lad blod straks løbe rigeligt!”
 Således omkommer patienten og omgående 250
 hører jeg mine bønder: — „Alt var vildfarelse, herre!
 vor fortælling, din ordinering, thi fra vor
 ulykkelige brors bryst kravlede i rette tid
 slangen, som havde stukket ham. Blødningen
 dræbte ham, som en hjertestyrkning kunne have gjort rask.”
 Hvad andet kan jeg sige end: „Gud ville det således:
 Menneskeheden er uvidende, og jeg er et menneske.
 Kald uvidenhed min sorg, ikke min synd!”
 Sådan og på ingen anden måde, — hvis i eftertiden,
 et skarpere vid, efter en nysondering, lodder 260
 dybere i denne mangeartede mængde af ord og handlinger
 og gennem skyld når til uskyldighed, — skal jeg stå
 ansigt til ansigt med Guidos genfærd og ikke vige en tøddel.
 „Gud som satte mig til at dømme dig, udmålte
 så megen dømmekraft og ikke mere.
 Spørg Ham om jeg var efterladende i min brug af den!”
 Jeg tilregner det en større fejl,
 at jeg engang udskiftede en præst
 af ingen anden årsag, — nej, hvis jeg må blotte mit hjerte, —
 end at han snøvlede noget, når han holdt messe. 270
 Thi jeg er på det rene med, at det er handlingens frø
 Gud holder vurderende i Sin hellige håndflade,
 ikke handlingen vokset stor deraf på verden nedenunder,
 løv og grene som almuens øjne beundrer.
 Derfor holder jeg på min retskaffenhed,
 og føler overhovedet ingen angst; og hvis jeg tøver,

^{*} jordvolden ... derhenne: Janiculumhøjen.

It is because I need to breathe awhile,
 Rest, as the human right allows, review
 Intent the little seeds of act, my tree, —
 The thought, which, clothed in deed, I give the world 280
 At chink of bell and push of arrased door.

O pale departure, dim disgrace of day!
 Winter's in wane, his vengeful worst art thou,
 To dash the boldness of advancing March!
 Thy chill persistent rain has purged our streets
 Of gossipry; pert tongue and idle ear
 By this, consort 'neath archway, portico.
 But wheresoe'er Rome gathers in the grey,
 Two names now snap and flash from mouth to mouth —
 (Sparks, flint and steel strike) Guido and the Pope. 290
 By this same hour to-morrow eve — aha,
 How do they call him? — the sagacious Swede
 Who finds by figures how the chances prove,
 Why one comes rather than another thing,
 As, say, such dots turn up by throw of dice,
 Or, if we dip in Virgil here and there
 And prick for such a verse, when such shall point.
 Take this Swede, tell him, hiding name and rank,
 Two men are in our city this dull eve;
 One doomed to death, — but hundreds in such plight 300
 Slip aside, clean escape by leave of law
 Which leans to mercy in this latter time;
 Moreover in the plenitude of life
 Is he, with strength of limb and brain adroit,
 Presumably of service here: beside,
 The man is noble, backed by nobler friends:
 Nay, they so wish him well, the city's self
 Makes common cause with who — house-magistrate,
 Patron of hearth and home, domestic lord —
 But ruled his own, let aliens cavil. Die? 310
 He'll bribe a gaoler or break prison first!
 Nay, a sedition may be helpful, give
 Hint to the mob to batter wall, burn gate,
 And bid the favourite malefactor march.
 Calculate now these chances of escape!
 "It is not probable, but well may be."
 Again, there is another man, weighed now
 By twice eight years beyond the seven-times-ten,

er det fordi, jeg har brug for at trække vejret ind imellem,
 hvile, som menneskeretten tillader, og meget opmærksomt
 atter betragte det lille frø af handling, mit træ, —
 tanken klædt i dåd, som jeg giver til verdenen 280
 ved et klemte med klokken og et skub til døren bag forhænget.

Oh blege bortgang, dagens matte vanære!
 Vinter i aftagende, du dens hævngherrige værste
 til at sønderslå den kommende marts' frygtløshed!
 Din kolde vedvarende regn har rensset vore gader
 for sladder; en næsvis tunge og et ledigt øre
 til den, sammentræf under bue- og søjlegang.
 Men ligegyldigt hvad der samler sig i det grå Rom,
 to navne smælder og farer fra mund til mund —
 (gnister, som flint og stål slår) Guido og paven. 290

Ved samme tid i morgen aften — aha,
 hvad kalder de ham? — den skarpsindige svensker,*
 som ved hjælp af tal forstår, hvordan tilfældigheden viser,
 hvorfor en ting kommer snarere end en anden, såsom
 f.eks. hvilke prikker der kommer op ved kast med en terning,
 eller hvis vi dykker ned i Vergil her og der,
 om vi da får udpeget et sådant vers, som kan vise vej.
 Tag nu denne svensker, fortæl ham, uden at nævne navn og rang,
 at der er to mænd i vor by denne kedelige aften;
 den ene er dømt til døden, — men hundrede i en sådan tilstand 300
 slipper bort, undslipper helt med lovens tilladelse,
 som hælder til barmhjertighed i denne senere tid;
 yderligere er han i sin bedste alder
 med stærke lemmer og en behændig hjerne,
 formodentligt brugelig her; manden
 er endvidere adelig, støttet af adelige venner,
 ja, de ønsker ham i den grad det godt, at byen selv
 gør fælles sag med ham, — hus-myndigheden,
 arnen og hjemmets beskytter, husets herre — der
 styrer sit eget og lader de fremmede om at kritisere. Dø?[†] 310
 Han vil først bestikke en fangevogter eller bryde ud af fængslet!
 Ja, en opstand kunne være hjælpsom, give et vink
 til pøbelen om at bryde en mur ned, brænde porten
 og føre yndlingsforbryderen bort.
 Beregn nu disse chancer for flugt!
 „Det er ikke sandsynligt, men det kan godt ske.”
 Igen, der er en anden mand, tyngtet nu
 af to gange otte år udover syv gange ti,

* Svensker: sandsynligvis Pehr Wilhelm Wagentin (1717-83), befolkningsstatistikker.

[†] fremmede: folk uden for Arezzo eller Toskana, der ikke kender mentaliteten (Clarendon).

Appointed overweight to break our branch.
 And this man's loaded branch lifts, more than snow, 320
 All the world's cark and care, though a bird's nest
 Were a superfluous burthen: notably
 Hath he been pressed, as if his age were youth,
 From to-day's dawn till now that day departs,
 Trying one question with true sweat of soul
 "Shall the said doomed man fitlier die or live?"
 When a straw swallowed in his posset, stool
 Stumbled on where his path lies, any puff
 That's incident to such a smoking flax,
 Hurries the natural end and quenches him! 330
 Now calculate, thou sage, the chances here,
 Say, which shall die the sooner, this or that?
 "That, possibly, this in all likelihood."
 I thought so: yet thou tripp'st, my foreign friend!
 No, it will be quite otherwise, — to-day
 Is Guido's last: my term is yet to run.

But say the Swede were right, and I forthwith
 Acknowledge a prompt summons and lie dead:
 Why, then I stand already in God's face
 And hear "Since by its fruit a tree is judged, 340
 "Show me thy fruit, the latest act of thine!
 "For in the last is summed the first and all, —
 "What thy life last put heart and soul into,
 "There shall I taste thy product." I must plead
 This condemnation of a man to-day.

Not so! Expect nor question nor reply
 At what we figure as God's judgment-bar!
 None of this vile way by the barren words
 Which, more than any deed, characterize
 Man as made subject to a curse: no speech — 350
 That still bursts o'er some lie which lurks inside,
 As the split skin across the coppery snake,
 And most denotes man! since, in all beside,
 In hate or lust or guile or unbelief,
 Out of some core of truth the excrescence comes,
 And, in the last resort, the man may urge
 "So was I made, a weak thing that gave way
 "To truth, to impulse only strong since true,

en udnævnt overvægt til at knække vor gren.
 Og denne mands med mere end sne belæssede gren løfter 320
 alle verdenens sorger og bekymringer, skønt en fuglerede
 mere end nok ville være en byrde. Navnlig
 er han blevet presset, som var han ung af år,
 fra daggry til nu, hvor dagen går på hæld,
 mens han undersøger et spørgsmål med sand sjælesved:
 „Hvad er mest passende, at den omtalte mand dør eller lever?”
 Om et strå svulmer op i hans ølost, om en skammel
 vælter hen over hans sti, om ethvert pust,
 der sædvanligvis pustes mod en rygende væge,
 fremskynder den naturlige afslutning og kvæler ham! 330
 Nu beregn, du vise, chancerne her,
 sig hvilken der snarere skal dø, denne eller hin?
 „Hin, muligvis, denne med al sandsynlighed.”
 Det tænkte jeg nok, dog du begår en fejl, min udenlandske ven!
 Nej, det vil blive ganske anderledes, — i dag
 er Guidos sidste: min tid er endnu ikke rindet ud.

Men lad os sige at svenskeren har ret, og at jeg
 anerkender en hurtig indkaldes og ligger død.
 Jamen så står jeg allerede for Guds åsyn
 og hører: „Da et træ dømmes på dets frugter 340
 så vis mig din frugt, den seneste af dine handlinger!
 Thi i den sidste er den første og alle andre samlet, —
 sæt hjerte og sjæl i det, du har tilbage af livet,
 så skal jeg smage din frugt.” Altså må jeg i dag*
 plædere for denne fordømmelse af en mand.

Nej sådan er det ikke! Forvent hverken spørgsmål eller svar,
 ved det vi forstiller os er Guds domstol!
 Der er intet som denne, ved de golde ord, værdiløse vej,
 der mere end nogen dåd, karakteriserer
 mennesket, der er blevet forbandet. Ingen tale —[†] 350
 som til stadighed brister over en løgn, der lurder inden i,
 lig det revnede skin hen over en kobberfarvet slange[‡]
 og mest betegner mennesket! Siden der, alt taget i betragtning.
 i had eller begær eller svig eller vantro
 er en eller anden kerne af sandhed, hvorfra udvæksten kommer
 og i sidste instans, må mennesket hævde:
 „Sådan blev jeg skabt, en svag ting der gav efter for sandheden,
 for en tilskyndelse der kun var stærk, fordi den var sand,

* Da et træ ... frugt: jf. *Matt.* 7, 17-20.

[†] mennesket ... forbandet: mennesket der er forbandet ved Adams synd.

[‡] kobberfarvet slange: kobberhoved(?), en giftslange.

"And hated, lusted, used guile, forewent faith."
 But when man walks the garden of this world 360
 For his own solace, and, unchecked by law,
 Speaks or keeps silence as himself sees fit,
 Without the least incumbency to lie,
 — Why, can he tell you what a rose is like,
 Or how the birds fly, and not slip to false
 Though truth serve better? Man must tell his mate
 Of you, me and himself, knowing he lies,
 Knowing his fellow knows the same, — will think
 "He lies, it is the method of a man!"
 And yet will speak for answer "It is truth" 370
 To him who shall rejoin "Again a lie!"
 Therefore these filthy rags of speech, this coil
 Of statement, comment, query and response,
 Tatters all too contaminate for use,
 Have no renewing: He, the Truth, is, too,
 The Word. We men, in our degree, may know
 There, simply, instantaneously, as here
 After long time and amid many lies,
 Whatever we dare think we know indeed
 — That I am I, as He is He, — what else? 380
 But be man's method for man's life at least!
 Wherefore, Antonio Pignatelli, thou
 My ancient self, who wast no Pope so long
 But studied God and man, the many years
 I' the school, i' the cloister, in the diocese
 Domestic, legate-rule in foreign lands, —
 Thou other force in those old busy days
 Than this grey ultimate decrepitude, —
 Yet sensible of fires that more and more
 Visit a soul, in passage to the sky, 390
 Left nakeder than when flesh-robe was new —
 Thou, not Pope but the mere old man o' the world,
 Supposed inquisitive and dispassionate,
 Wilt thou, the one whose speech I somewhat trust,

og således hadede, begærede, brugte svig, og forsagede troen.”*
 Men når mennesket vandrer omkring i denne verdens have 360
 for sin egen lindrings skyld, og uhindret af loven
 taler eller er tavs, som han selv synes er passende
 uden det mindste pålæg om at lyve,
 — nuvel, kan han fortælle dig hvad en rose er,
 eller hvordan fugle flyver, uden at han forfalde til usandhed,
 skønt sandhed ville tjene bedre? Mennesket fortæller
 sin næste om dig, mig og sig selv, mens han ved, han lyver,
 og han ved, at den anden ved det, — at denne vil tænke:
 „Han lyver, det er en mands metode!”
 Og vil dog sige som svar: „Det er sandt”, 370
 til ham, som skal gensvare: „Atter en løgn!”
 Derfor disse snavsede laser af tale, denne tummel
 af vidneforklaringer, kommentarer, spørgsmål og svar,
 pjalter alt for besmittet til brug for os,
 de kan ikke renses: Han, sandheden,
 er også Ordet. Vi mennesker, efter rang og stand,
 kan ganske enkelt øjeblikkeligt, dér som her,
 efter lang tid og blandt mange løgne vide,
 hvad vi end vover at tænke, at vi i sandhed ved,
 — at jeg er jeg, ligesom Han er Han, — hvad mere?† 380
 Men menneskemethoden er i det mindste for menneskelivet!
 Derfor, Antonio Pignatelli, du
 mit gamle selv, som så længe ikke var pave,
 men studerede Gud og mennesket i mange år
 i skolen, i klostret, i det hjemlige bispesæde,
 som pavelig legat i fremmede lande, —
 du, en anden kraft i hine travle gamle dage
 end denne grå yderste affældighed, —
 som dog er følsom over for lidenskaber, der oftere og oftere
 besøger en sjæl, der, på sin vej mod himlen, er 390
 efterladt nøgnere end da kødkåben var ny —
 du, ikke pave, men blot en af verdens gamle mænd,
 antaget videbegærlig og lidenskabsløs, vil du, hvis tale
 er den eneste jeg til en vis grad tror på, sætte spørgsmålstegn

* Sådan ... troen: Mennesket oplever trods alt en sandhed i sit had osv., er overbevist ved dets styrke og svigter derved troens kærlighedsbud; jf. *bog 7*, 1710, hvor Pompilia siger om Guido at 'hadet ... var hans sandhed.'

† 'Gud alene er sandheden, eller sagt på en anden måde, Hans ord er alene sandt og fortjener alene at kaldes 'Ordet'. Paven siger ganske enkelt, at Gud er sandheden og ethvert menneske er en løgner' ... 'At hans egen eksistens og Guds eksistens er den eneste kendsgerning, en mand kan have fuldkommen viden om' (Cook, 207-8). — Browning var af den opfattelse at 'Viden om Gud i sidste instans ikke afhænger af nogen deduktiv proces, men er, ligesom hans vide om sin egen eksistens, umiddelbar og direkte ... For, visselig, det er ikke blot Guds eksistens, men også Han umiddelbare tilstedeværelse, der erkendes intuitivt' (Piguo, 14).

Question the after-me, this self now Pope,
 Hear his procedure, criticize his work?
 Wise in its generation is the world.
 This is why Guido is found reprobate.
 I see him furnished forth for his career,
 On starting for the life-chance in our world, 400
 With nearly all we count sufficient help:
 Body and mind in balance, a sound frame,
 A solid intellect: the wit to seek,
 Wisdom to choose, and courage wherewithal
 To deal in whatsoever circumstance
 Should minister to man, make life succeed.
 Oh, and much drawback! what were earth without?
 Is this our ultimate stage, or starting-place
 To try man's foot, if it will creep or climb,
 'Mid obstacles in seeming, points that prove 410
 Advantage for who vaults from low to high
 And makes the stumbling-block a stepping-stone?
 So, Guido, born with appetite, lacks food:
 Is poor, who yet could deftly play-off wealth:
 Straitened, whose limbs are restless till at large.
 He, as he eyes each outlet of the cirque
 And narrow penfold for probation, pines
 After the good things just outside its grate,
 With less monition, fainter conscience-twitch,
 Rarer instinctive qualm at the first feel 420
 Of greed unseemly, prompting grasp undue,
 Than nature furnishes her main mankind, —
 Making it harder to do wrong than right
 The first time, careful lest the common ear
 Break measure, miss the outstep of life's march.
 Wherein I see a trial fair and fit
 For one else too unfairly fenced about,
 Set above sin, beyond his fellows here:
 Guarded from the arch-tempter all must fight,
 By a great birth, traditionary name, 430
 Diligent culture, choice companionship,
 Above all, conversancy with the faith
 Which puts forth for its base of doctrine just
 "Man is born nowise to content himself,
 "But please God." He accepted such a rule,
 Recognized man's obedience; and the Church,
 Which simply is such rule's embodiment,
 He clave to, he held on by, — nay, indeed,
 Near pushed inside of, deep as layman durst,

ved det mig, der er kommet efter, denne selvsamme pave,
 lytte til hans procedure, kritisere hans arbejde?
 Viis er denne verdens slægt.
 Det er derfor, Guido er fundet forkastelig.
 Jeg ser ham sætte sin karriere i gang,
 begynde på livs-chancen i vor verden, 400
 med næsten alt vi anser for at være tilstrækkelig hjælp.
 Krop og sjæl i ligevægt, et sundt legeme,
 et solidt intellekt, forstand til at søge,
 visdom til at vælge og mod til
 at tage sig af, hvad omstændighederne end
 ville tjene manden med, gøre livet til en succes.
 Åh, og mange tilbageslag! hvad ville jorden være uden?
 Er dette vort endelige stadium eller et begyndelsessted,
 for at prøve menneskets fod, om den vil kravle eller klatre
 midt i tilsyneladende forhindringer, ting der viser sig 410
 at være en fordel for den, der springer fra det lave til det høje
 og gør anstødsstenen til en trædesten?
 Så, Guido, født med appetit, mangler føde:
 er fattig, men kunne dog behændigt udgive sig for rig:
 er holdt fangen, men hans lemmer er utålmodige efter at blive frie.
 Han, — mens han iagttager enhver udgang fra arenaen
 og snæver fold, hvor han kan blive testet, — sukker
 efter de gode ting lige uden for gitret,
 men med mindre formaning i sig, svagere stik af samvittighed,
 færre instinktive betænkeligheder ved den første følelse 420
 af usømmelig grådighed, tilskyndende til mere utilbørlig magt,
 end naturen udstyrer størstedelen af menneskeheden med,—
 idet den gør det vanskeligere at gøre uret end ret
 den første gang, omhyggelig med at menneskets øre
 ikke høre takten fejl, så første skridt på livets vandring mistes.
 Heri jeg ser en rimelig og passende retssag
 for én, ellers altfor urimeligt indhegnet,
 som er anbragt over synden, hinsides hans medskyldige her.
 Beskyttet for ærkefristeren alle må kæmpe imod,
 ved en fornem fødsel, et traditionsrigt navn, 430
 omhyggelig dannelse, udsøgt kammeratskab,
 frem for alt fortrolighed med troen,
 der som sit grundlag angiver læresætningen:
 „Mennesket er ingenlunde født for at tilfredsstille sig selv,
 men for Guds velbehag.” Han accepterede en sådan regel,
 anerkendte menneskets lydighedspligt; og Kirken,
 som ganske enkelt er legemliggørelsen af en sådan regel,
 klæber han til, holder fast ved, — ja, sandelig,
 næsten trængte ind i, så dybt som en lægmand vover,

Professed so much of priesthood as might sue 440
 For priest's-exemption where the layman sinned, —
 Got his arm frocked which, bare, the law would bruise.
 Hence, at this moment, what's his last resource,
 His extreme stay and utmost stretch of hope
 But that, — convicted of such crime as law
 Wipes not away save with a worldling's blood, —
 Guido, the three-parts consecrate, may 'scape?
 Nay, the portentous brothers of the man
 Are veritably priests, protected each
 May do his murder in the Church's pale, 450
 Abate Paul, Canon Girolamo!
 This is the man proves irreligiousest
 Of all mankind, religion's parasite!
 This may forsooth plead dinned ear, jaded sense,
 The vice o' the watcher who bides near the bell,
 Sleeps sound because the clock is vigilant,
 And cares not whether it be shade or shine,
 Doling out day and night to all men else!
 Why was the choice o' the man to niche himself
 Perversely 'neath the tower where Time's own tongue 460
 Thus undertakes to sermonize the world?
 Why, but because the solemn is safe too,
 The belfry proves a fortress of a sort,
 Has other uses than to teach the hour:
 Turns sunscreen, paravent and ombrifuge
 To whoso seeks a shelter in its pale,
 — Ay, and attractive to unwary folk
 Who gaze at storied portal, statued spire,
 And go home with full head but empty purse,
 Nor dare suspect the sacristan the thief! 470
 Shall Judas, — hard upon the donor's heel,
 To filch the fragments of the basket, — plead
 He was too near the preacher's mouth, nor sat
 Attent with fifties in a company?
 No, — closer to promulgated decree,
 Clearer the censure of default. Proceed!

I find him bound, then, to begin life well;
 Fortified by propitious circumstance,
 Great birth, good breeding, with the Church for guide.
 How lives he? Cased thus in a coat of proof, 480
 Mailed like a man-at-arms, though all the while

foregav så meget af præsteskab, at han kunne ansøge 440
 om præstefritagelse, hvor en lægmand syndede, — fik sin arm
 i en munkekåbe, en arm loven ville have kvæstet, hvis nøgen.
 Derfor, hvad er da hans sidste udvej på dette tidspunkt,
 hans sidste tilflugt og yderste ubristede håb
 så han, Guido, den trekvart indviede, — dømt for en sådan
 forbrydelse, som loven ikke visker væk undtagen
 med et af denne verdens børns blod, — kan undslippe?
 Ja, mandens ildevarslende brødre
 er ægte præster, og da de hver er beskyttet,
 kunne de begå hans mord i Kirkens skød, 450
 abbed Paul og kannik Girolamo!
 Det er dette, der beviser, at manden er den mest irreligiøse
 i hele menneskeheden, religionens snylter!
 Denne kan tilvisse påberåbe sig et bedøvet øre, en træt sans,
 lasten hos vogteren, som opholder sig i nærheden af klokken,
 han sover dybt fordi klokken er vågen,
 og er ligeglad med om det er skyet eller solen skinner,
 mens den uddeler nat og dag til alle andre mennesker!
 Hvorfor valgte manden stædigt at anbringe sig
 i nærheden af tårnet, hvor tidens egen tunge 460
 således påtager sig at prædike for verden?
 Jamen, fordi det højtidelige også er sikkert,
 klokketårnet viser sig at være en slags fæstning,
 som kan bruges til andet end at slå timeslag,
 kan blive en skærm for sol, vind og regn
 for dem, der søger ly inden for dets grænser,
 — ja, og tiltrækkende for uforsigtige folk, der stirrer
 på portalen, prydet med historiske billeder, statuerne på spiret,
 og går hjem med hovedet fuld, men pengepungen tom,
 og ikke vover at tro, at kirketjeneren er tyven! 470
 Skal Judas, — lige i hælene på giveren
 for at stjæle resterne i kurven, — anføre som forsvar,
 at han var for nær prædikerens mund og ikke sad
 opmærksomt i selskab med halvtreds?[†]
 Nej, — jo tættere på det forkyndte påbud,
 jo kraftigere skal forsømmelsen dadles. Fortsæt!

Altså ser jeg ham, en mand bestemt til at begynde livet godt;
 forstærket af gunstige omstændigheder,
 fornem fødsel, god opdragelse med Kirken som vejviser.
 Hvordan lever han? Skønt iført en stødtæt brynje, 480
 pansret som en ridder, skønt hele tiden

* Guido snylter på religionen. Han er som en tyvagtig kirketjener (Clarendon).

[†] selskab med halvtreds: *Luk. 9, 14.*

A puny starveling, — does the breast pant big,
 The limb swell to the limit, emptiness
 Strive to become solidity indeed?
 Rather, he shrinks up like the ambiguous fish,
 Detaches flesh from shell and outside show,
 And steals by moonlight (I have seen the thing)
 In and out, now to prey and now to skulk.
 Armour he boasts when a wave breaks on beach,
 Or bird stoops for the prize: with peril nigh, — 490
 The man of rank, the much-befriended-man,
 The man almost affiliate to the Church,
 Such is to deal with, let the world beware!
 Does the world recognize, pass prudently?
 Do tides abate and sea-fowl hunt i' the deep?
 Already is the slug from out its mew,
 Ignobly faring with all loose and free,
 Sand-fly and slush-worm at their garbage-feast,
 A naked blotch no better than they all:
 Guido has dropped nobility, slipped the Church, 500
 Plays trickster if not cut-purse, body and soul
 Prostrate among the filthy feeders — faugh!
 And when Law takes him by surprise at last,
 Catches the foul thing on its carrion-prey,
 Behold, he points to shell left high and dry,
 Pleads "But the case out yonder is myself!"
 Nay, it is thou, Law prongs amid thy peers,
 Congenial vermin; that was none of thee,
 Thine outside, — give it to the soldier-crab!

For I find this black mark impinge the man, 510
 That he believes in just the vile of life.
 Low instinct, base pretension, are these truth?
 Then, that aforesaid armour, probity
 He figures in, is falsehood scale on scale;
 Honour and faith, — a lie and a disguise,
 Probably for all livers in this world,
 Certainly for himself! All say good words
 To who will hear, all do thereby bad deeds
 To who must undergo; so thrive mankind!
 See this habitual creed exemplified 520
 Most in the last deliberate act; as last,
 So, very sum and substance of the soul
 Of him that planned and leaves one perfect piece,
 The sin brought under jurisdiction now,

en sølle forsulten, — hvælver brystet sig,
 svulmer lemmerne til grænsen, er det tomhed,
 der i sandhed stræber efter fylde?
 Snarere skrumper han ind ligesom den tvetydige fisk,
 der adskiller kød fra skallen og det ydre skue,
 og sniger sig i måneskin (jeg har set tingen)
 ind og ud, snart for at jage bytte snart for at luske af.
 Han praler med sin rustning, når en bølge brydes mod stranden,
 eller en fugl dykker ned efter prisen: med faren nær, — 490
 standspersonen, den mand der vises megen velvilje,
 manden som næsten er adopteret af Kirken, — *
 det er, hvad vi har at gøre med her, lad verden vogte sig!
 Erkender verden det, passerer den klogt forbi?
 Standses tidevandet og jager søfugle i dybet?
 Den nøgne snegl er allerede ude af sit bur,
 uværdigt klarer den sig med alt løst og frit,
 sandfluer og orme i gang med deres festmåltid af affald,
 en nøgen klat ikke bedre end alle de andre.
 Guido har opgivet adelskabet, skubbet Kirken fra sig, 500
 spiller lurendrejer, hvis ikke lommetyv, krop og sjæl
 ligger henstrakt blandt de smudsige ædedyr — føj!
 Og når loven til sidst overrumpler ham,
 fanger den ækle ting på dens ådselsbytte,
 da se, han peger på skallen, efterladt højt oppe og tør,
 forsvarer sig: „Men hylstret derhenne dét er mig!”
 Nej, du er den, loven spidder mellem dine ligemænd,
 åndsbeslægtet skadedyr; dit ydre,
 det var ikke dig, — giv det til eremitkrebsen!

For jeg mener dette sorte mærke farver manden, 510
 at han kun tror på det nedrige i livet.
 Lave instinkter, uædle hensigter er disse sandheden?
 Så er det førnævnte panser, retsindigheden
 han optræder i, skæl på skæl falskhed;
 ære og tro, — en løgn og en forklædning,
 sandsynligvis for alle denne verdens beboere
 i hvert fald for ham! Alle siger gode ord
 til den, der vil høre, alle handler derved ilde mod
 den, der må underkaste sig; således trives menneskene!
 Se denne tilvante tro bedst eksemplificeret 520
 i den sidste tilsigtede handling; og som sidste handling
 er den selve summen og substansen af sjælen hos ham,
 der planlagde den, og som efterlader ét fuldkomment stykke,
 synden nu bragte under rettens herredømme,

* Guido var næsten præst, se han egen beskrivelse *bog 5*, 268-72. Han havde taget mindre ordener.

Even the marriage of the man: this act
 I sever from his life as sample, show
 For Guido's self, intend to test him by,
 As, from a cup filled fairly at the fount,
 By the components we decide enough
 Or to let flow as late, or staunch the source. 530

He purposes this marriage, I remark,
 On no one motive that should prompt thereto —
 Farthest, by consequence, from ends alleged
 Appropriate to the action; so they were:
 The best, he knew and feigned, the worst he took.
 Not one permissible impulse moves the man,
 From the mere liking of the eye and ear,
 To the true longing of the heart that loves,
 No trace of these: but all to instigate,
 Is what sinks man past level of the brute 540
 Whose appetite if brutish is a truth.
 All is the lust for money: to get gold, —
 Why, lie, rob, if it must be, murder! Make
 Body and soul wring gold out, lured within
 The clutch of hate by love, the trap's pretence!
 What good else get from bodies and from souls?
 This got, there were some life to lead thereby,
 — What, where or how, appreciate those who tell
 How the toad lives: it lives, — enough for me!
 To get this good, — with but a groan or so, 550
 Then, silence of the victims,—were the feat.
 He foresaw, made a picture in his mind,—
 Of father and mother stunned and echoless
 To the blow, as they lie staring at fate's jaws
 Their folly danced into, till the woe fell;
 Edged in a month by strenuous cruelty
 From even the poor nook whence they watched the wolf
 Feast on their heart, the lamb-like child his prey;
 Plundered to the last remnant of their wealth,
 (What daily pittance pleased the plunderer dole) 560
 Hunted forth to go hide head, starve and die,
 And leave the pale awe-stricken wife, past hope
 Of help i' the world now, mute and motionless,
 His slave, his chattel, to first use, then destroy.
 All this, he bent mind how to bring about,
 Put plain in act and life, as painted plain,

netop mandens ægteskab. Fra hans liv adskiller jeg
 denne handling som en prøve, en fremvisning
 af Guido selv, som jeg agter at teste ham ved,
 ligesom vi, fra et bæger helt fyldt fra kilden,
 afgør tilstrækkeligt ud fra bestanddelene og lader
 enten vandet flyde som hidtil eller standser kilden. 530

Han foreslår dette ægteskab, ser jeg,
 ikke ud fra motiver, som burde være der —
 men som følge heraf, dem længst væk fra de formål, der anses
 for passende for handlingen; sådan var de.
 De bedste kendte han og foregav, men han tog de værste.
 Ikke et eneste tilladeligt motiv bevæger manden,
 fra øjets og ørets blotte behag
 til det elskende hjertes sande længsel,
 intet spor af disse. Men alt der ansporer er det,
 der får manden til at synke til et niveau 540
 hinsides dyrets, hvis lyst, hvis dyrisk, er sandt nok.
 Alt er begær efter penge: at få guld, —
 ja, løgn, tyveri, og hvis det er nødvendigt, mord! Få
 legeme og sjæl til at vride guld ud, lokket ind i
 hadets hårde greb af kærlighed, fældens foregiven!
 Hvad godt er der ellers at få fra legemer og sjæle?
 Fik han dette, ville der være noget af et liv at føre,
 — hvad, hvor eller hvordan, værdsæt dem, der fortæller
 hvordan skrubtudsens lever: den lever, — der er nok for mig!*

At skaffe sig dette gode, — med kun et suk eller sligt, 550
 og dernæst ofrenes tavshed, — det ville være en bedrift.
 Han forudså, lavede et billede i sit sind —
 af faderen og moderen, lammet og stumme
 af slaget, mens de lå og stirrede på skæbnens gab,
 som de i deres tåbelighed dansede ind i, indtil de følte smerten;
 skubbet i løbet af en måned ved ihærdig grusomhed
 ud af selve den krog, hvorfra de iagttog ulven
 feste på deres hjerte, det lammeagtige barn, der var hans bytte;
 plyndret til den sidste rest af deres rigdom,
 (den daglig smule det nu end behagede plyndrerens at uddele) 560
 jaget bort for at skjule sig, sulte og dø
 og efterlade den blege rædselsslagne hustru, hinsides håb
 om hjælp i denne verden, tavs og ubevægelig,
 hans slave, hans ejendom til først at bruge, derefter tilintetgøre.
 Han udtænkte, hvordan alt dette skulle bringes i stand,
 omsætte det til handling og liv så ligetil, som han havde forestillet sig,

* skrubtudsens ... tavshed: Guido er skrubtudsens; man mente skrubtudsens udskilte et giftigt sekret, der gjorde vidner tavse (Ohio). — dette gode l. 550: Comparini'ernes penge.

So have success, reach crown of earthly good,
 In this particular enterprise of man,
 By marriage — undertaken in God's face
 With all these lies so opposite God's truth, 570
 For end so other than man's end.

Thus schemes

Guido, and thus would carry out his scheme:
 But when an obstacle first blocks the path,
 When he finds none may boast monopoly
 Of lies and trick i' the tricking lying world, —
 That sorry timid natures, even this sort
 O' the Comparini, want nor trick nor lie
 Proper to the kind, — that as the gor-crow treats
 The bramble-finch so treats the finch the moth,
 And the great Guido is minutely matched 580
 By this same couple, — whether true or false
 The revelation of Pompilia's birth,
 Which in a moment brings his scheme to nought, —
 Then, he is piqued, advances yet a stage,
 Leaves the low region to the finch and fly,
 Soars to the zenith whence the fiercer fowl
 May dare the inimitable swoop. I see.
 He draws now on the curious crime, the fine
 Felicity and flower of wickedness;
 Determines, by the utmost exercise 590
 Of violence, made safe and sure by craft,
 To satiate malice, pluck one last arch-pang
 From the parents, else would triumph out of reach,
 By punishing their child, within reach yet,
 Who, by thought, word or deed, could nowise wrong
 I' the matter that now moves him. So plans he,
 Always subordinating (note the point!)
 Revenge, the manlier sin, to interest
 The meaner, — would pluck pang forth, but unclench
 No gripe in the act, let fall no money-piece. 600
 Hence a plan for so plaguing, body and soul,
 His wife, so putting, day by day, hour by hour,
 The untried torture to the untouched place,
 As must precipitate an end foreseen,
 Goad her into some plain revolt, most like
 Plunge upon patent suicidal shame,
 Death to herself, damnation by rebound
 To those whose hearts he, holding hers, holds still:

og på den måde få succes, få det jordiske godes krone,
 i dette særlige af menneskets foretagender,
 ved giftermål — indgået for Guds åsyn
 med alle disse løgne så modsat Guds sandhed, 570
 og med et formål så forskelligt fra menneskets formål.

Således lægger

Guido sin plan og ville udføre den således.
 Men da en handling først blokerer stien,
 da han opdager, at ingen kan prale af at have monopol
 på løgne og bedrag i den bedragende lyvende verden, —
 at bedrøvelige frygtsomme naturer, endog denne slags
 som Comparini'erne er, hverken mangler bedrag eller løgne,
 der passer sig for dem, — at, som sortkragen behandler
 kvækerfinken, således behandler finken natsommerfugen,
 og dette samme par viser sig at kunne hamle op 580
 med den store Guido, — om den så er sand eller falsk,
 afsløringen af Pompilias fødsel, der
 på et øjeblik gør hans plan til intet. —
 Så, da hans stolthed er såret, stiger han endnu et trin op,
 forlader den lavere region til finken og fluen,
 flyver op til zenit, hvorfra den drabeligere fugl
 vil vove det uforlignelige dyk. Dette forstår jeg.
 Han bruger nu den omhyggeligt udarbejdede forbrydelse,
 ondskabens lykke og blomst;
 beslutter ved den yderste brug af 590
 vold, gjort pålidelig og sikker ved list,
 at tilfredsstille sit had, plukke en sidste ærkequal fra
 forældrene, som ellers ville triumfere, uden at han kunne nå dem,
 ved at straffe deres barn, stadig inden for rækkevidde,
 som i tanke, ord og handling måtte være syndfri
 i den sag, der nu optager ham. Således planlagde han,
 idet han altid underordnede (bemærk pointen!)
 hævn, den mandigere synd, en desto nedrigere
 interesse, — ville vedvarende plukke kval, men uden at
 slække grebet under handlingen, ikke lade et pengestykke falde.* 600
 Derfor en plan til at plage sin kone
 på krop og sjæl, således dag efter dag time efter time
 anbringe den uprøvede tortur på det uberørte sted,
 som må fremskynde et forudset mål,
 tirre hende til et eller andet åbenlyst oprør, så som
 at give sig en simpel selvmorderisk skam i vold,
 død til hende selv og ved tilbagekastning fordømmelse af dem,
 hvis hjerter han, idet han ejer hendes, stadig ejer.

* ikke lade et pengestykke falde: dvs. beholde medgiften og arven, jf. l.612.

Such plan as, in its bad completeness, shall
 Ruin the three together and alike, 610
 Yet leave himself in luck and liberty,
 No claim renounced, no right a forfeiture,
 His person unendangered, his good fame
 Without a flaw, his pristine worth intact, —
 While they, with all their claims and rights that cling,
 Shall forthwith crumble off him every side,
 Scorched into dust, a plaything for the winds.
 As when, in our Campagna, there is fired
 The nest-like work that overruns a hut;
 And, as the thatch burns here, there, everywhere, 620
 Even to the ivy and wild vine, that bound
 And blessed the home where men were happy once,
 There rises gradual, black amid the blaze,
 Some grim and unscathed nucleus of the nest, —
 Some old malicious tower, some obscene tomb
 They thought a temple in their ignorance,
 And clung about and thought to lean upon —
 There laughs it o'er their ravage, — where are they?
 So did his cruelty burn life about,
 And lay the ruin bare in dreadfulnes, 630
 Try the persistency of torment so
 Upon the wife, that, at extremity,
 Some crisis brought about by fire and flame,
 The patient frenzy-stung must needs break loose,
 Fly anyhow, find refuge anywhere,
 Even in the arms of who should front her first,
 No monster but a man — while nature shrieked
 "Or thus escape, or die!" The spasm arrived,
 Not the escape by way of sin, — O God,
 Who shall pluck sheep Thou holdest, from Thy hand? 640
 Therefore she lay resigned to die, — so far
 The simple cruelty was foiled. Why then,
 Craft to the rescue, let craft supplement
 Cruelty and show hell a masterpiece!
 Hence this consummate lie, this love-intrigue,
 Unmanly simulation of a sin,
 With place and time and circumstance to suit —
 These letters false beyond all forgery —
 Not just handwriting and mere authorship,
 But false to body and soul they figure forth — 650
 As though the man had cut out shape and shape

En sådan plan som, i sin onde fuldkommenhed, skal
 ødelægge de tre samtidig og i lige grad, 610
 og dog efterlade ham lykkelig og fri
 uden at give afkald på noget krav, uden at tabe en rettighed.
 Hans person vil være uden for fare, hans gode ry
 uden en ridse, hans oprindelige værd ubeskadiget, —
 medens de, med alle deres krav og rettigheder
 stadigt hængende ved, for fremtiden skal smuldre af ham
 på alle sider, blive brændt til støv, et legetøj for vindene.
 Som når, på vor Campagna, det redeagtige*
 dække, der overgror en hytte, er tændt;
 og idet stråtaget brænder her, der og alle vegne, — 620
 selv vedbenden og de vilde vinranker, der omkransede
 og velsignede hjemmet, hvor mennesker engang var lykkelige, —
 rejser der sig gradvist, sort midt i ildebranden,
 en uhyggelig, uskadt kerne af reden, —
 et gammelt ondsindet tårn, en frastødende grav,
 de i deres uvidenhed troede var et tempel
 og hang omkring det og troede at støtte sig til —
 dér ler det over deres ødelæggelse, — hvor er de henne?
 Således brændte hans grusomhed livet omkring sig
 og blotlagde ruinen i al dens frygtelighed, 630
 tilføjede hustruen så vedvarende
 pinsler at, i yderst nød,
 en krise blev frembragt ved ild og brand,
 patienten, der er slået med vanvid, må enten bryde løs,
 flygte ligegyldigt hvordan, finde ly ligegyldigt hvor,
 endog i armene på den først hun skulle møde,
 ikke et uhyre, men en mand, — medens naturen skreg: †
 „Enten flygt således eller dø!” Det var krampen, der kom
 ved hjælp af synd, ikke flugten, — oh Gud,
 hvem skal plukke et får, Du holder, fra Din hånd? 640
 Derfor lå hun og fandt sig i at dø, — så vidt
 blev den simple grusomhed narret. Jamen så
 ty til kunstgreb, lade kunstgreb supplere
 grusomhed og vise helvedet et mesterstykke!
 Derfor denne fuldendte løgn, denne kærlighedsintrige,
 denne umandig foregivelse af en synd
 med sted og tid og en omstændighed passende dertil —
 disse breve er mere forfalsket end nogen forfalskning —
 ikke blot håndskriften og forfatterskabet,
 men falsk mod den krop og sjæl de fremstiller — 650
 som om manden havde skåret billede efter billede ud

* Campagna: den frodige landlige opland omkring Rom.

† en mand: Caponsacchi. — krampen: vanviddet frembragt af ægtemandens grusomhed..

From fancies of that other Aretine,
 To paste below — incorporate the filth
 With cherub faces on a missal-page!
 Whereby the man so far attains his end
 That strange temptation is permitted, — see!
 Pompilia wife, and Caponsacchi priest,
 Are brought together as nor priest nor wife
 Should stand, and there is passion in the place,
 Power in the air for evil as for good, 660
 Promptings from heaven and hell, as if the stars
 Fought in their courses for a fate to be.
 Thus stand the wife and priest, a spectacle,
 I doubt not, to unseen assemblage there.
 No lamp will mark that window for a shrine,
 No tablet signalize the terrace, teach
 New generations which succeed the old,
 The pavement of the street is holy ground;
 No bard describe in verse how Christ prevailed
 And Satan fell like lightning! Why repine? 670
 What does the world, told truth, but lie the more?

A second time the plot is foiled; nor, now,
 By corresponding sin for countercheck,
 No wile and trick that baffle trick and wile, —
 The play o' the parents! Here the blot is blanced
 By God's gift of a purity of soul
 That will not take pollution, ermine-like
 Armed from dishonour by its own soft snow.
 Such was this gift of God who showed for once
 How He would have the world go white: it seems 680
 As a new attribute were born of each
 Champion of truth, the priest and wife I praise, —
 As a new safeguard sprang up in defence
 Of their new noble nature: so a thorn
 Comes to the aid of and completes the rose —
 Courage to-wit, no woman's gift nor priest's,
 I' the crisis; might leaps vindicating right.
 See how the strong aggressor, bad and bold,
 With every vantage, preconcerts surprise,
 Leaps of a sudden at his victim's throat 690
 In a byeway, — how fares he when face to face
 With Caponsacchi? Who fights, who fears now?

af hin anden aretiners fantasier*
 til at klæbe nedenunder — indlemme snavset
 med kerubansigter på en messebogside!
 Herved opnår manden så vidt sin hensigt,
 den sælsomme fristelse er tilladt, — forstår I!
 Hustru Pompilia og præst Caponsacchi
 er bragt sammen og står, som hverken præst eller hustru
 skulle stå, og der er lidenskab på stedet,[†]
 kraft i luften til ondt så vel som godt, 660
 tilskyndelser fra himlen og helvedet, som om stjernerne
 kæmpede i deres baner for at få en skæbne.
 Således fremstår hustruen og præsten, et skuespil,
 tvivler jeg ikke på, for den usynlige forsamling der.[‡]
 Ingen lampe vil vise, at dette er et helgenskrins vindue,
 ingen tavle vil fortælle om terrassens betydning, lære
 nye generationer som kommer efter den gamle,
 at gadens fortov er helligjord;
 ingen barde til i vers at beskrive, hvordan Kristus sejrede
 og Satan faldt som et lyn! Hvorfor beklage sig? Hvad gør 670
 verden, der får fortalt sandheden, andet end at lyve desto mere.

For anden gang bliver planen forpurret; nu ikke
 ved en tilsvarende synd som modtræk,
 intet bedrag og kneb der narrer bedrag og kneb, —
 forældrenes spil! Her er pletten hvidgjort
 ved Guds gave af en ren sjæl,
 som ikke vil lade sig forurene, hermelinagtigt
 bevæbnet mod vanære med sin egen bløde sne.
 Sådan var Guds gave, som for en gangs skyld viste,
 hvordan Han ville have verden til at blive hvid. Det synes 680
 som om en ny egenskab var født af begge
 forfægttere af sandheden, det er præsten og hustruen jeg lovpriser —
 som om en ny beskytter sprang op til forsvar
 for deres nye ædle natur, — således kommer en torn
 rosen til hjælp og gør den fuldkommen —
 nemlig mod, ingen kvindes gave heller ingen præsts
 i denne krise; kraftspring til at forsvare retten.
 Se hvordan den stærke angriber, slet og dristig,
 med enhver fordel, benytter overraskelsen,
 springer pludselig sit offer i struben 690
 på en sidevej, —hvordan klarer han sig ansigt til ansigt
 med Caponsacchi? Hvem kæmper, hvem er nu bange?

* den anden aretiner: Mester Pietro Aretino, se tillægget: Personer m.m.

[†] på stedet: neden for terrassen foran hendes vindue.

[‡] den usynlige forsamling: engle og helgener (Clarendon).

There quails Count Guido, armed to the chattering teeth,
 Cowers at the steadfast eye and quiet word
 O' the Canon of the Pieve! There skulks crime
 Behind law called in to back cowardice:
 While out of the poor trampled worm the wife,
 Springs up a serpent!

But anon of these!

Him I judge now, — of him proceed to note,
 Failing the first, a second chance befriends 700
 Guido, gives pause ere punishment arrive.
 The law he called, comes, hears, adjudicates,
 Nor does amiss i' the main, — secludes the wife
 From the husband, respites the oppressed one, grants
 Probation to the oppressor, could he know
 The mercy of a minute's fiery purge!
 The furnace-coals alike of public scorn,
 Private remorse, heaped glowing on his head,
 What if, — the force and guile, the ore's alloy,
 Eliminate, his baser soul refined — 710
 The lost be saved even yet, so as by fire?
 Let him, rebuked, go softly all his days
 And, when no graver musings claim their due,
 Meditate on a man's immense mistake
 Who, fashioned to use feet and walk, deigns crawl —
 Takes the unmanly means — ay, though to ends
 Man scarce should make for, would but reach thro' wrong, —
 May sin, but nowise needs shame manhood so:
 Since fowlers hawk, shoot, nay and snare the game,
 And yet eschew vile practice, nor find sport 720
 In torch-light treachery or the luring owl.

But how hunts Guido? Why, the fraudulent trap —
 Late spurned to ruin by the indignant feet
 Of fellows in the chase who loved fair play —
 Here he picks up the fragments to the least,
 Lades him and hies to the old lurking-place
 Where haply he may patch again, refit
 The mischief, file its blunted teeth anew,
 Make sure, next time, first snap shall break the bone.
 Craft, greed and violence complot revenge: 730

Dér taber Guido modet, bevæbnet til de klaprende tænder,
 dukker sig for det ufravendte øje og de stille ord
 fra Pieves kannik! Der lusker forbrydelse
 hen bag loven, påkaldt til at støtte fejhed!
 Medens ud af den stakkels nedtrampede orm
 hustruen springer som en slange!

Men straks om disse!

Nu dømmes jeg ham, — fortsætter med at bemærke, at mens
 han mistende den første, viser endnu en chance Guido 700
 velvilje, giver ham er pusterum før straffen fuldbyrdes.
 Loven han kaldte på, kommer, hører, fælder dom,
 gør i det hele taget ikke noget forkert, — adskiller hustruen
 fra ægtemanden, undsætter den undertrykte og tildeler
 undertrykkeren prøvetid, hvorved han kunne lære
 barmhjertigheden ved kun et øjebliks glødende renselse!*

Hvad hvis den offentlige hån og det personlige
 samvittighedsnags ovenkul, sanket gloende på hans hoved,
 , — havde brændt styrken og bedrageriet, malmets
 bestanddele af, og hans lavere sjæl derved blev lutret — 710
 kunne den fortabte da ikke være reddet som gennem ild?
 Irettesat kunne man så lade ham gå sagtelig alle sine dage
 og overveje, når ingen alvorligere eftertanke kræver sin ret,
 den umådelige fejltagelse en mand begår,
 som, udrustet til at gå på fødder, nedværdiger sig til at
 kravle — benytter de umandige midler — ja, endog til mål
 mænd næppe skulle stræbe efter og kun ville nå gennem uret, —
 synder måske, men behøver ingenlunde at beskæmme manddom sådan:
 thi selv om fuglejægere jager, skyder, ja endog lokker, undgår
 de dog skammelige fremgangsmåder og finder ingen morskab 720
 i fakkellys-forræderi eller den lokkende ugle.†

Men hvordan jager Guido? Jamen, den svigefulde fælde —
 nyligt sparket i stykker af de forargede fødder
 hos jagtkammeraterne, der elsker ærligt spil —
 her samler han til den mindste stump resterne,
 belæsser sig med dem og iler til det gamle skjulested,
 hvor han samle stykkerne igen, istandsætte
 skaden, file dens sløve tænder på ny,
 forvisser sig om, at næste gang skal første smæk knække knoglen.
 List, grådighed og vold rotter sig sammen om hævn. 730

* et øjebliks renselse: at skrifte og angre forbrydelsen vil være en kortvarig pine i forhold til den evige belønning, det ville medføre (Ohio).

† Fanger fugle i deres reder om natten ved fakkellys eller benytter en ugle anbragt på en pæl med et spejl nedenunder.

Craft, for its quota, schemes to bring about
 And seize occasion and be safe withal:
 Greed craves its act may work both far and near,
 Crush the tree, branch and trunk and root, beside,
 Whichever twig or leaf arrests a streak
 Of possible sunshine else would coin itself,
 And drop down one more gold piece in the path:
 Violence stipulates "Advantage proved,
 "And safety sure, be pain the overplus!
 "Murder with jagged knife! Cut but tear too! 740
 "Foiled oft, starved long, glut malice for amends!"
 And what, craft's scheme? scheme sorrowful and strange
 As though the elements, whom mercy checked,
 Had mustered hate for one eruption more,
 One final deluge to surprise the Ark
 Cradled and sleeping on its mountain-top:
 Their outbreak-signal—what but the dove's coo,
 Back with the olive in her bill for news
 Sorrow was over? 'T is an infant's birth,
 Guido's first born, his son and heir, that gives 750
 The occasion: other men cut free their souls
 From care in such a case, fly up in thanks
 To God, reach, recognize His love for once:
 Guido cries "Soul, at last the mire is thine!
 "Lie there in likeness of a money-bag
 "My babe's birth so pins down past moving now,
 "That I dare cut adrift the lives I late
 "Scrupled to touch lest thou escape with them!
 "These parents and their child my wife, — touch one,
 "Lose all! Their rights determined on a head 760
 "I could but hate, not harm, since from each hair
 "Dangled a hope for me: now — chance and change!
 "No right was in their child but passes plain
 "To that child's child and through such child to me.
 "I am a father now, — come what, come will,
 "I represent my child; he comes between —
 "Cuts sudden off the sunshine of this life
 "From those three: why, the gold is in his curls!
 "Not with old Pietro's, Violante's head,
 "Not his grey horror, her more hideous black — 770
 "

List, med sin kvote, planlægger at forårsage
og gribe lejligheden og tillige at gøre det sikkert.
Grådighed kræver, at dens handling kan virke både nær og fjern,
knuse træet, grenen, stammen og roden, foruden
hvad end af kvist eller blad, der standser
et muligt solskinsstrejf, der ellers ville blive til mønt
og lade et guldstykke mere falde ned på stien.*
Vold betinger sig: „Er vinding godtgjort
og sikkerheden sikret, da er smerten overskuddet!
Mord med en takket kniv! Skær, men riv også! 740
Narret ofte, sultet længe, nedsvælg ondskab som oprejsning!”
Og hvad er listens plan? en bedrøvelig og underlig plan
som om elementerne, medlidenhed standsede,
havde samlet had til et udbrud mere,
en sidste syndflod for at overraske Arken,
der er lagt til hvile og sover på sin bjergtop.
Deres udbrudsignal — hvad andet end en kurren fra duen,
der vendte tilbage med olivenbladet i sit næb med nyheden
om, at sorgen var ovre? Det er et barns fødsel,
Guidos førstefødte, hans søn og arving, som giver 750
lejlighed til det. Andre mænd skærer deres sjæle fri
for bekymring i et sådant tilfælde, flyver op
til Gud i tak, anerkender for en gangs skyld Hans kærlighed.
Guido råber: — „Sjæl, endelig er sumpen din!
Ligger der i skikkelse af en pengesæk, som
mit barns fødsel i den grad nu fastnagler hinsides bevægelighed,
at jeg vover at kappe de livs fortøjning, som jeg nylig havde
skrupler ved at røre ved, for at du ikke skulle flygte med dem!†
Disse forældre og deres barn, min kone, —rør en,
mist dem alle! Deres rettigheder afhænger af et hoved, 760
jeg kun kunne hade, ikke gøre fortræd, siden der fra hvert hår
dingler et håb for mig: hør — der er mulighed for forandring!
Deres barn havde ingen ret, som ikke umiddelbart overføres
til dette barns barn og gennem et sådant barn til mig.
Jeg er nu far, — komme hvad vil,
jeg repræsenterer mit barn, han kommer ind imellem —
hugger pludselig livets solskin
fra hine tre. Jo, guldet ligger i hans krøller!
Ikke på gamle Pietros hoved eller Violantes,
ikke hans grå rædsel, hendes mere hæslige sorte — 770

* ‘træerne, grenene og bladene der skygger for det meste af solskinnet er Pietro og hans familie; de forhindrer at guld falder på stien’ (Cook).

† du: pengesækken. — ll. 756-8; mit ... dem: ‘hvis Guido havde dræbt Pompilia, inden hun havde født et barn, ville han have mistet brugsretten det stykke jord, Pietro havde brugsretten til, en ret som ville være overgået til Pietros slægtninge’ (Cook).

Go these, devoted to the knife!"

"T is done:

Wherefore should mind misgive, heart hesitate?

He calls to counsel, fashions certain four

Colourless natures counted clean till now,

— Rustic simplicity, uncorrupted youth,

Ignorant virtue! Here's the gold o' the prime

When Saturn ruled, shall shock our leaden day —

The clown abash the courtier! Mark it, bards!

The courtier tries his hand on clownship here,

Speaks a word, names a crime, appoints a price, —

780

Just breathes on what, suffused with all himself,

Is red-hot henceforth past distinction now

I' the common glow of hell. And thus they break

And blaze on us at Rome, Christ's birthnight-eve!

Oh angels that sang erst "On the earth, peace!

"To man, good will!" — such peace finds earth to-day!

After the seventeen hundred years, so man

Wills good to man, so Guido makes complete

His murder! what is it I said? — cuts loose

Three lives that hitherto he suffered cling,

790

Simply because each served to nail secure,

By a corner of the money-bag, his soul,—

Therefore, lives sacred till the babe's first breath

O'erweights them in the balance, — off they fly!

So is the murder managed, sin conceived

To the full: and why not crowned with triumph too?

Why must the sin, conceived thus, bring forth death?

I note how, within hair's-breadth of escape,

Impunity and the thing supposed success,

Guido is found when the check comes, the change,

800

The monitory touch o' the tether — felt

By few, not marked by many, named by none

At the moment, only recognized aright

I' the fulness of the days, for God's, lest sin

Exceed the service, leap the line: such check —

A secret which this life finds hard to keep,

And, often guessed, is never quite revealed —

bort med disse, viet til kniven!”

Det er gjort.

Hvorfor skulle ånden ængstes, hjertet tøve?

Han indkalder til rådslagning, former visse fire

farveløse naturer, regnet for rene indtil nu,’

— landlig enfold, ufordærvet ungdom,

uvidende dyd! Her er guldets fra velmagtsdagene,

da Saturn regerede, der skal ryste vores blyagtige dag —*

bondekarlen beskæmmer hofmanden! Bemærk det, barder!†

her forsøger hofmanden sig med bondekaleskab,

siger et ord, nævner en forbrydelse, aftaler en pris, —

780

puster blot til det, der, overgydt med ham selv,

fra nu af er rødglødende hinsides forskellighed

fra helvedets almindelige glød. Og således bryder de ind

og skinner på os i Rom, Kristi fødselsnats aften!

Oh engle som forhen sang: „Fred på jord!

til mennesket kærlighed!” — en sådan fred finder jorden i dag!

efter de syttenhundrede år, så mennesket

vil mennesket godt, så Guido fuldfører

sit mord! hvad var det, jeg sagde? — kapper

sig fri af tre liv, han hidtil måtte tåle klæbede sig til ham,

790

simpelthen fordi hver tjente til sikkert at nagle

et hjørne af pengesækken, hans sjæl, fast, —

han lever derfor helligt, indtil barnets første åndedrag

vejer tungere en dem på vægten, — og bort flyver de!

Sådan er mordet ordnet, synden udtænkt

til fulde og hvorfor ikke også kronet med triumf?

Hvorfor må synd, udtænkt på denne måde, frembringe død?

Jeg bemærker hvordan, — kun en hårsbred fra flugt,

straffrihed og at bedriften skulle blive en succes, —

det sker for Guido, da hindringen kommer, forandringen,

800

den advarende berøring af tøjret — følt

af få, ikke bemærket af mange, nævnt af ingen

på tidspunktet, kun anerkendt som rigtigt

i dagenes klare lys, for at være Guds, for at ikke synd skal

overskride sin tjenlighed, springe over linjen. En sådan forhindring —‡

der er en hemmelighed, som dette liv finder det svært at holde på

og som ofte gættet, aldrig helt er blevet åbenbaret —

* Saturn: myten om de gyldne tider under Saturn. Derefter kom sølvalderen, bronzalderen og endelig bly- eller jernalderen, som er vor tid. I den gyldne tid kendte bønderne hverken til vold eller grådighed og gjorde hofmanden til skamme. Det er sådan barderne har sunget om det.

† bondekarlen ... hofmanden: bonden gør hofmanden, adelsmanden forlegen ved sit enkle renfærdige liv. Denne forestilling eller fordom spotter paven, som det fremgår.

‡ overskrider sin tjenlighed: ‘det antydes at Gud op til et vist punkt kan finde en synd tjenlig til hans formål’ (Cook).

Needs must trip Guido on a stumbling-block
 Too vulgar, too absurdly plain i' the path!
 Study this single oversight of care, 810
 This hebetude that marred sagacity,
 Forgetfulness of all the man best knew, —
 How any stranger having need to fly,
 Needs but to ask and have the means of flight.
 Why, the first urchin tells you, to leave Rome,
 Get horses, you must show the warrant, just
 The banal scrap, clerk's scribble, a fair word buys,
 Or foul one, if a ducat sweeten word, —
 And straight authority will back demand,
 Give you the pick o' the post-house! — how should he, 820
 Then, resident at Rome for thirty years,
 Guido, instruct a stranger! And himself
 Forgets just this poor paper scrap, wherewith
 Armed, every door he knocks at opens wide
 To save him: horsed and manned, with such advance
 O' the hunt behind, why, 't were the easy task
 Of hours told on the fingers of one hand,
 To reach the Tuscan frontier, laugh at-home,
 Light-hearted with his fellows of the place, —
 Prepared by that strange shameful judgment, that 850
 Satire upon a sentence just pronounced
 By the Rota and confirmed by the Granduke, —
 Ready in a circle to receive their peer,
 Appreciate his good story how, when Rome,
 The Pope-King and the populace of priests
 Made common cause with their confederate
 The other priestling who seduced his wife,
 He, all unaided, wiped out the affront
 With decent bloodshed and could face his friends,
 Frolic it in the world's eye. Ay, such tale 840
 Missed such applause, and by such oversight!
 So, tired and footsore, those blood-flustered five
 Went reeling on the road through dark and cold,
 The few permissible miles, to sink at length,
 Wallow and sleep in the first wayside straw,
 As the other herd quenched, i' the wash o' the wave,
 — Each swine, the devil inside him: so slept they,
 And so were caught and caged — all through one trip,
 One touch of fool in Guido the astute!

at dette nødvendigvis må få Guido til at snuble over en anstødssten
 der er for simpel, for utrolig tydelig på stien!
 Studér denne ene uagtsomhed, hvad omhyggelighed angår, 810
 denne sløvhed der spolerer skarpsindigheden,
 glemslen af alt det, manden bedst vidste, —
 hvordan enhver fremmed, der har brug for at flygte
 blot behøver spørge og få midlerne til flugt.*
 Hør nu, den første knægt fortæller dig, at for at forlade Rom,
 at få heste, må du vise fuldmagten, netop
 den banale lap papir, kontoristens skribleri, som et godt ord køber,
 eller et slet, hvis en dukat forsøde ord, —
 og straks vil myndigheden støtte dit krav,
 give dig lov til vælge de bedste på stationen! — hvordan 820
 kunne han, Guido, bosiddende i Rom i tredive år,
 belære en fremmed, og han selv
 glemme blot denne sølle papirlap, hvormed
 bevæbnet, enhver dør han banker på åbner sig på vid gab for at
 frelse ham? Til hest og bemandet og med den måde jagten
 rykkede frem bagved, jamen, det ville være en let sag,
 på det antal timer en hånd har fingre,
 at nå Toskanas grænse, le hjemme,[†]
 let om hjertet med sine stedlige bekendte, —
 forberedt af den sælsomme skamfulde dom, hin 830
 satire på en kendelse, netop afsagt
 af Rotaen og bekræftet af Storhertugen, —
 parat til i en kreds at modtage deres ligemand,
 påskønne hans gode historie om hvordan, da Rom,
 pavekongen og præsteskabet
 gjorde fælles sag med deres medskyldige,
 den lille præst, som forførte hans hustru, hvordan
 han selv, uden hjælp, fejede fornærmelsen bort med anstændig
 blodsudgydelse og kunne stå ubeskæmmet over for sine venner
 og være lystig i verdens øje. Ja, en sådan fortælling 840
 mistede et sådant bifald og det ved en sådan forsømmelse!
 Så træt og ømfodet vaklende disse blodomtågede fem
 afsted på vejen gennem mørke og kulde,
 de få tilladelige mil for langt om længe at overvældes,
 rulle sig sammen i det første det bedste vejkantshøj,
 ligesom den anden hjord, der blev slukket i bølgeslaget,
 — hver af dem var et svin med djævelen indeni: således sov de,[‡]
 og således blev de fanget og indespærret — alt ved et fejltrin,
 en snært af tåbe hos Guido, den snedige!

* Dvs. få fuldmagten til at kunne bruge posthestene.

[†] Når de Toskanas grænse er de uden for Roms jurisdiktion.

[‡] et svin ... indeni: historien om den onde ånd der farer i svinene, *Matt. 8, 31-2*.

He curses the omission, I surmise, 850
 More than the murder. Why, thou fool and blind,
 It is the mercy-stroke that stops thy fate,
 Hamstrings and holds thee to thy hurt, — but how?
 On the edge o' the precipice! One minute more,
 Thou hadst gone farther and fared worse, my son,
 Fathoms down on the flint and fire beneath!
 Thy comrades each and all were of one mind,
 Thy murder done, to straightway murder thee
 In turn, because of promised pay withheld.
 So, to the last, greed found itself at odds 860
 With craft in thee, and, proving conqueror,
 Had sent thee, the same night that crowned thy hope,
 Thither where, this same day, I see thee not,
 Nor, through God's mercy, need, to-morrow, see.

Such I find Guido, midmost blotch of black
 Discernible in this group of clustered crimes
 Huddling together in the cave they call
 Their palace, outraged day thus penetrates.
 Around him ranged, now close and now remote,
 Prominent or obscure to meet the needs 870
 O' the mage and master, I detect each shape
 Subsidiary i' the scene nor loathed the less,
 All alike coloured, all descried akin
 By one and the same pitchy furnace stirred
 At the centre: see, they lick the master's hand, —
 This fox-faced horrible priest, this brother-brute
 The Abate,—why, mere wolfishness looks well,
 Guido stands honest in the red o' the flame,
 Beside this yellow that would pass for white,
 Twice Guido, all craft but no violence, 880
 This copier of the mien and gait and garb
 Of Peter and Paul, that he may go disguised,
 Rob halt and lame, sick folk i' the temple-porch!
 Armed with religion, fortified by law,
 A man of peace, who trims the midnight lamp
 And turns the classic page — and all for craft,
 All to work harm with, yet incur no scratch!
 While Guido brings the struggle to a close,
 Paul steps back the due distance, clear o' the trap

Han forbandede forglemmelsen, antager jeg, 850
 mere end mordet. Jamen du tåbe og blinde,
 det er en nådesgunst, som standser din skæbne, lammer
 dig og holder dig fast til din gjorte fortræd, — men hvordan?
 På randen af den stejle skrænt! Et øjeblik mere
 og du var gået videre og havde faredesto værre, min søn,
 omfavnet flinten og ilden nedenunder!
 Dine kammerater var alle samme enige om,
 når mordet var begået, omgående at myrde dig
 til gengæld, fordi en lovet betaling blev tilbageholdt.
 Så til det sidste kivedes grådighed med 860
 din egen list, og var den første blevet sejrherre
 havde den, samme nat som kronede dit håb,
 sendt dig derhen, hvor jeg denne samme dag ikke ser dig,*
 heller ikke ved Guds nåde, behøver se dig i morgen.

Sådan finder jeg Guido, den midterste sorte klat som kan
 skelnes i denne gruppe af sammenklyngede misgerninger,
 mens de kryber sammen i grotten, de kalder
 deres palads, som den skændede dag trænger ind i.
 Arrangeret omkring ham, snart nær ved, snart fjernt,
 iøjefaldende eller skjult for at troldmanden og herren kan få 870
 tilfredsstillet sine behov, opdager jeg hver af skikkelserne,
 underordnet i scenen, men ikke mindre afskyelige.
 Alle farvet på samme måde, alle beslægtet
 med en og samme begsorte ovn, der står tændt
 i centrum: se, de slikker mesterens hånd, —
 denne skrækkelige rævefjæsedede præst, dette broderdyr
 abbeden, — ih jo, ren ulveagtighed ser godt ud,
 Guido står ærligt i det røde af luen
 ved siden af det gule, der vil gå for at være hvidt,[†]
 en dobbelt Guido, udelukkende bedrag, men ingen vold, 880
 denne efteraber af Peter og Pauls væsen, gang
 og klædning, så han kan gå forklædt,
 plyndre halte og lamme, syge folk ved tempelindgangen!
 Bevæbnet med religion, forstærket af loven,
 en fredens mand, som trimmer midnatslampen
 og vender en side i en oldklassisk tekst — og dette kun for at bedrage,
 kun for at øve fortræd, uden selv at pådrage sig en skramme!
 Medens Guido afslutter kampen, holder
 Paolo klogeligt en passende afstand, holder sig klar af den fælde,[‡]

* derhen: til helvede. Men Guds nåde giver ham mulighed for at angre. og undgå helvedet.

[†] gul: farven symbolisere bedrag og svig. — næste linje: Paul er en dobbelt Guido, fordi han med sit hykleri er dobbelt så farlig (Ohio).

[‡] Paolo: Abbed Paolo forlod Rom for stedse.

He builds and baits. Guido I catch and judge; 890
 Paul is past reach in this world and my time:
 That is a case reserved. Pass to the next,
 The boy of the brood, the young Girolamo
 Priest, Canon, and what more? nor wolf nor fox,
 But hybrid, neither craft nor violence
 Wholly, part violence part craft: such cross
 Tempts speculation — will both blend one day,
 And prove hell's better product? Or subside
 And let the simple quality emerge,
 Go on with Satan's service the old way? 900
 Meanwhile, what promise, — what performance too!
 For there's a new distinctive touch, I see,
 Lust — lacking in the two — hell's own blue tint
 That gives a character and marks the man
 More than a match for yellow and red. Once more,
 A case reserved: why should I doubt? Then comes
 The gaunt grey nightmare in the furthest smoke,
 The hag that gave these three abortions birth,
 Unmotherly mother and unwomanly
 Woman, that near turns motherhood to shame, 910
 Womanliness to loathing: no one word,
 No gesture to curb cruelty a whit
 More than the she-pard thwarts her playsome whelps
 Trying their milk-teeth on the soft o' the throat
 O' the first fawn, flung, with those beseeching eyes,
 Flat in the covert! How should she but couch,
 Lick the dry lips, unsheathe the blunted claw,
 Catch 'twixt her placid eyewinks at what chance
 Old bloody half-forgotten dream may flit,
 Born when herself was novice to the taste, 920
 The while she lets youth take its pleasure. Last,
 These God-abandoned wretched lumps of life,
 These four companions, — country-folk this time,
 Not tainted by the unwholesome civic breath,
 Much less the curse o' the Court! Mere striplings too,
 Fit to do human nature justice still!
 Surely when impudence in Guido's shape
 Shall propose crime and proffer money's-worth
 To these stout tall rough bright-eyed black-haired boys,
 The blood shall bound in answer to each cheek 930
 Before the indignant outcry break from lip!
 Are these i' the mood to murder, hardly loosed
 From healthy autumn-finish of ploughed glebe,

han bygger og lægger madding på, Guido fanger jeg og dømmer; 890
 I denne verden og i min tid er Paolo uden for rækkevidde: det er
 en sag, der er reserveret. Lad os gå videre til den næste,
 drengen i kuldet, den unge Girolamo,
 præst og kannik og hvad ellers? hverken ulv eller ræv,
 men en hybrid, hverken helt list eller helt vold,
 delvis list og delvis vold. En sådan krydsning
 frister en nøjere betragtning — vil de blandes en dag
 og vise sig at være helvedets bedre frembringelse?
 Eller synke til bunds og lade den simple karakter stige op, *
 fortsætte med at tjene Satan på den gamle måde? 900
 I mellemtiden, hvor lovende, —og hvilken forestilling!
 For der er et nyt tydeligt træk, ser jeg,
 begær — som mangler i de to andre — helvedets egen blå farve,
 der præger og kendetegner manden
 mere end gul og rød er i stand til. Endnu engang
 en reserveret sag: hvorfor skulle jeg betvivle det? Så kommer
 det magre grå mareridt i den fjerneste røg,
 en heks som foder disse tre misfostre,
 umoderlig mor og ukvindelig kvinde, 910
 som næsten forvandler moderskabet til skam,
 kvindelighed til lede. Ikke et ord,
 ingen gestus til at tæmme grusomhed en døjt
 mere end en hunleopard standser sine legesyge unger,
 der afprøver deres mælketænder på den bløde hals
 på den første dåkalv, styrtet, med disse tryglende øjne
 til jorden i skjulet! Hvad kunne hun andet en lægge sig,
 slikke de tørre læber, vise den uskarpe klo,
 mellem sine rolige øjenblink fange hvad der tilfældigvis
 kan flagre af en gamle blodig halvt glemt drøm,
 født dengang hun selv var nybegynder i lysten, 920
 imens hun lader de unge have deres morskab. Til sidst
 disse elendig gudsforladte klumper liv,
 disse medskyldige, — landboere denne gang,
 ikke smittet af den usunde byluft,
 langt mindre af rettens forbandelse! Endvidere rene grønskollinger,
 egnet til stadigvæk at vise menneskenaturen retfærdighed!
 Sandelig, når uforskammethed i Guidos skikkelse
 foreslår forbrydelse og penge oven i købet
 til disse kraftige høje uslebne klarøjede sorthårede drenge,
 så må blodet som svar straks blusse hver kind, 930
 før det forargede udråb bryder frem på deres læber!
 Er disse i humør til mord, dårligt nok færdige
 med den helsebringende efterårspøjning,

* simple karakter: utilsløret ondskab (Ohio).

Grapes in the barrel, work at happy end,
 And winter near with rest and Christmas play?
 How greet they Guido with his final task —
 (As if he but proposed "One vineyard more
 "To dig, ere frost come, then relax indeed!")
 "Anywhere, anyhow and anywhy,
 "Murder me some three people, old and young, 940
 "Ye never heard the names of, — and be paid
 "So much!" And the whole four accede at once.
 Demur? Do cattle bidden march or halt?
 Is it some lingering habit, old fond faith
 I' the lord o' the land, instructs them, — birthright-badge
 Of feudal tenure claims its slaves again?
 Not so at all, thou noble human heart!
 All is done purely for the pay, — which, earned,
 And not forthcoming at the instant, makes
 Religion heresy, and the lord o' the land 950
 Fit subject for a murder in his turn.
 The patron with cut throat and rifled purse,
 Deposited i' the roadside-ditch, his due,
 Nought hinders each good fellow trudging home,
 The heavier by a piece or two in poke,
 And so with new zest to the common life,
 Mattock and spade, plough-tail and waggon-shaft,
 Till some such other piece of luck betide,
 Who knows? Since this is a mere start in life,
 And none of them exceeds the twentieth year. 960

Nay, more i' the background yet? Unnoticed forms
 Claim to be classed, subordinately vile?
 Complacent lookers-on that laugh, — perchance
 Shake head as their friend's horse-play grows too rough
 With the mere child he manages amiss —
 But would not interfere and make bad worse
 For twice the fractious tears and prayers: thou know'st
 Civility better, Marzi-Medici,
 Governor for thy kinsman the Granduke!
 Fit representative of law, man's lamp 970
 I' the magistrate's grasp full-flare, no rushlight-end
 Sputtering 'twixt thumb and finger of the priest!
 Whose answer to the couple's Comparini's cry for help
 Is a threat, — whose remedy of Pompilia's wrong,
 A shrug o' the shoulder, and facetious word
 Or wink, traditional with Tuscan wits,

druer i tønden, arbejdet lykkeligt afsluttet
 og vinteren nær med hvile og julespil?
 Hvordan tager de så imod Guido med hans sidste opgave — :
 (som om han bare foreslog: „I skal grave
 en vinmark mere, før frosten kommer, så kan I holde fri!”)
 „Hvor som helst, på hvilken som helst måde, af hvilken som helst
 grund, myrd visse tre mennesker, gamle og unge 940
 hvis navne I aldrig har hørt, — og få så meget
 i betaling!” Og med det samme slår alle fire til.
 Betæneligheder? Marcherer bidte kalve eller står de stille?
 Er det en eller anden endnu levende skik, en gammel
 overdreven tro på herremanden, der befaler dem, — født ret
 til feudalt ejerskab, der atter kræver sine slaver?
 Overhovedet ikke, du ædle menneskehjerte!
 Alt bliver gjort udelukkende for betalingen, —
 som tjent, uden at den umiddelbart foreligger, gør 950
 religion til kætteri og til gengæld herremanden
 til en passende genstand for mord.
 Når deres beskytter anbragt i en vejgrøft med overskåret
 strube og plyndret pung, så har fået sin løn,
 så hindrer intet, at hver af de flinke fyre trasker hjem,
 tungere med et stykke eller to i posen
 og med nyt krydderi til det simple liv,
 hakken og spaden, arbejdet med plov og vogn,
 indtil et andet held af denne slags kan indtræffe,
 hvem ved? Eftersom dette blot er en start i livet,
 og ingen af dem er mere end tyve år gamle. 960

Ja, er der stadig flere i baggrunden? Uomtalte skikkelser
 der kræver at blive klassificeret, underordnede uslinge?
 Velbehagelige iagttagere som ler, — måske
 ryster på hovedet, idet deres vens grove løjer bliver for barske
 for det rene barn, som han behandler ilde —
 men som ikke vil blande sig og gøre ondt værre,
 få det dobbelte antal genstridige tårer og bønner. Du ved
 bedre, hvad god opførsel er, Marzi-Medici,*
 guvernør og slægtning til Storhertugen!
 En passende repræsentant for loven, — menneskets lampe 970
 fuldt blussende i myndighedernes greb, ingen tællelysstump
 der sprutter mellem præstens tommel og pegefinger —
 hvis svar til Compariniparrets råb om hjælp
 er en trussel, — hvis råden bod på Pompilias lidte uret
 er et skuldertræk og et spøgefuldt ord
 eller et øjenblink, som det er sædvane med det toskanske vid,

* Marzi-Medici: guvernøren i Arezzo.

To Guido in the doorway. Laud to law!
 The wife is pushed back to the husband, he
 Who knows how these home-squabbings persecute
 People who have the public good to mind, 980
 And work best with a silence in the court!

Ah, but I save my word at least for thee,
 Archbishop, who art under, i' the Church,
 As I am under God, — thou, chosen by both
 To do the shepherd's office, feed the sheep —
 How of this lamb that panted at thy foot
 While the wolf pressed on her within crook's reach?
 Wast thou the hireling that did turn and flee?
 With thee at least anon the little word!

Such denizens o' the cave now cluster round 990
 And heat the furnace sevenfold: time indeed
 A bolt from heaven should cleave roof and clear place,
 Transfix and show the world, suspiring flame,
 The main offender, scar and brand the rest
 Hurrying, each miscreant to his hole: then flood
 And purify the scene with outside day —
 Which yet, in the absolute drench of dark,
 Ne'er wants a witness, some stray beauty-beam
 To the despair of hell.

First of the first,
 Such I pronounce Pompilia, then as now 1000
 Perfect in whiteness: stoop thou down, my child,
 Give one good moment to the poor old Pope
 Heart-sick at having all his world to blame —
 Let me look at thee in the flesh as erst,
 Let me enjoy the old clean linen garb,
 Not the new splendid vesture! Armed and crowned,
 Would Michael, yonder, be, nor crowned nor armed,
 The less pre-eminent angel? Everywhere
 I see in the world the intellect of man,
 That sword, the energy his subtle spear, 1010
 The knowledge which defends him like a shield —
 Everywhere; but they make not up, I think,

til Guido i døråbningen. Lad loven være priset!
 Hustruen bliver skubbet tilbage til ægtemanden, han
 som ved, hvordan disse hjemmeskænderier er en plage
 for folk, der har det offentlige gode at bekymre sig om, 980
 og som arbejder bedst, når der er stille i retssalen!

Ha, men til dig vil jeg spare mine ord til senere,
 ærkebiskop, som er under Kirken,
 ligesom jeg er under Gud, — du, valgt af begge
 til at tjene som hyrde, fodre fårene —
 hvad med dette lam som gispede ved din fod, medens
 ulven masede sig ind på hende inden for krogens rækkevidde?
 Var du lejesvenden, der vendte om og flygtede?*

Sådanne huleboere stimler nu sammen 990
 og gør ovnen syv gange hedere. Det er i sandhed†
 tid til, at en kile fra himlen kløver taget og rydder stedet,
 gennemborer og viser verden, idet der pustes til flammen,
 hovedlovovertræderen, tilføjer ar og brænder resten,
 sender hver eneste skurk ned i sit hul. Derefter oversvømmer
 og renser scenen med dagen udenfor —
 som dog i den fuldstændige grav af mørke
 aldrig mangler et vidnesbyrd, en omstrefjende skønhedsstråle
 til fortvivlelse for helvedet.

Den første af de første,
 således kalder jeg Pompilia, dengang som nu 1000
 perfekt i hvidhed. Nedlad dig, mit barn,
 skænk et enkelt frydefuldt øjeblik til den stakkels gamle pave,
 som er syg i hjertet over at have hele sin verden at dadle —
 lad mig se på dig i kødet som forhen,
 lad mig nyde den gamle rene linnedsklædning,
 ikke den nye strålende dragt! Ville den bevæbnede‡
 og kronede Mikael derhenne, uden hverken våben eller krone§
 være en mindre fremragende engel? Overalt
 i verden ser jeg menneskets klogskab,
 hint sværd, kraften i hans skarpe spyd, 1010
 kundskaben, der forsvarer ham som et skjold —
 overalt; men de opvejer ikke, tror jeg,

* lejesvenden: jf. *Joh.* 10, 12-13.

† gør ovnen syv gange hedere: jf. *Dan.* 3, 19.

‡ den nye strålende dragt: hendes dragt i himlen.

§ Refererer til en statue af ærkeenglen Mikael, bevæbnet med et sværd, på toppen af Engelsborg i Rom.

** sværd: åndens sværd, jf. *Ef.* 6, 13-17.

The marvel of a soul like thine, earth's flower
 She holds up to the softened gaze of God!
 It was not given Pompilia to know much,
 Speak much, to write a book, to move mankind,
 Be memorized by who records my time.
 Yet if in purity and patience, if
 In faith held fast despite the plucking fiend,
 Safe like the signet stone with the new name 1020
 That saints are known by, — if in right returned
 For wrong, most pardon for worst injury,
 If there be any virtue, any praise, —
 Then will this woman-child have proved — who knows? —
 Just the one prize vouchsafed unworthy me,
 Seven years a gardener of the untoward ground,
 I till, — this earth, my sweat and blood manure
 All the long day that barrenly grows dusk:
 At least one blossom makes me proud at eve
 Born 'mid the briers of my enclosure! Still 1030
 (Oh, here as elsewhere, nothingness of man!)
 Those be the plants, imbedded yonder South
 To mellow in the morning, those made fat
 By the master's eye, that yield such timid leaf,
 Uncertain bud, as product of his pains!
 While — see how this mere chance-sown, cleft-nursed seed,
 That sprang up by the wayside 'neath the foot
 Of the enemy, this breaks all into blaze,
 Spreads itself, one wide glory of desire
 To incorporate the whole great sun it loves 1040
 From the inch-height whence it looks and longs! My flower,
 My rose, I gather for the breast of God,
 This I praise most in thee, where all I praise,
 That having been obedient to the end
 According to the light allotted, law
 Prescribed thy life, still tried, still standing test, —
 Dutiful to the foolish parents first,
 Submissive next to the bad husband, — nay,
 Tolerant of those meaner miserable
 That did his hests, eked out the dole of pain, — 1050
 Thou, patient thus, couldst rise from law to law,
 The old to the new, promoted at one cry
 O' the trump of God to the new service, not
 To longer bear, but henceforth fight, be found
 Sublime in new impatience with the foe!

vidunderet ved en sjæl som din, jordens blomst
 som hun rækker op til Guds formildede blik!
 Det blev ikke givet Pompilia at vide meget,
 sige meget, skrive en bog, bevæge menneskeheden,
 blive husket af den, som nedskriver min tid.
 Dog hvis ved renhed og tålmodighed, hvis
 ved fastholdt tro på trods af den plukkende djævel,
 sikker som signetstenen med det nye navn 1020
 helgenerne kendes på, — hvis der i ret gengældt*
 for uret, i mest tilgivelse for værste fortræd,
 hvis der findes nogen dyd, nogen ros, —
 så vil dette kvindebarn have bevist — hvem ved hvad? —
 Kun denne ene pris er forundt uværdige mig,
 der i syv år har været gartner af den genstridige jordbund,
 jeg dyrker — denne jord, som min sved og mit blod gøder
 hele den lange dag, der ufrugtbart lader tusmørket vokse.
 i det mindste gør én blomst mig stolt om aftenen,
 født midt i min indhegnings vilde roser! Desuagtet 1030
 (oh, mennesket betydningsløshed her som andetsteds!)
 er disse, de planter, — plantet derhenne i syd
 for at modnes om morgenen, — dem mesterens øje
 har gjort fede, og som bærer sådant frygtsomt løv,[†]
 en sådan uvis knop, som resultat af hans møje!
 Medens — se hvordan denne rent tilfældigt såede,
 klippeplejede sæd, der skød op i vejkanthen nær
 fjendens fod, bryder ud i fuld glans,
 breder sig ud i ét stort herligt ønske
 om at indlemme hele den vældige sol, den elsker 1040
 fra sin tommes højde, hvorfra den kigger op og længes!
 Min blomst, min rose jeg samler til Guds bryst,
 dette roser jeg mest hos dig, hvor jeg roser alt,
 at du har været lydig til det sidste
 i overensstemmelse med det tildelte lys, loven
 fastsatte for dit liv, stadig sattes du på prøve, stadig bestod du, —
 først pligtfuld over for de tåbelige forældre,
 dernæst underdanig over for den slette ægteemand, — ja
 overbærende over for disse nedrigere elendige,
 som udførte hans befaling, forøgede andelen af pine, — 1050
 du, der var således tålmodig, kunne hæve dig fra lov til lov,
 fra den gamle til den nye, befordret af et gjald
 fra Guds basun til den nye tjeneste, ikke til
 længere at udholde, men til for fremtiden at kæmpe, blive
 anset for sublim ved ny utålmodighed med fjenden!

* signetstenen ... på: jf. Åb. 2, 17.

[†] fede: fulde af saft. — i næste linje er 'hans' gartnerens.

Endure man and obey God: plant firm foot
 On neck of man, tread man into the hell
 Meet for him, and obey God all the more!
 Oh child that didst despise thy life so much
 When it seemed only thine to keep or lose, 1060
 How the fine ear felt fall the first low word
 "Value life, and preserve life for My sake!"
 Thou didst . . . how shall I say? . . . receive so long
 The standing ordinance of God on earth,
 What wonder if the novel claim had clashed
 With old requirement, seemed to supersede
 Too much the customary law? But, brave,
 Thou at first prompting of what I call God,
 And fools call Nature, didst hear, comprehend,
 Accept the obligation laid on thee, 1070
 Mother elect, to save the unborn child,
 As brute and bird do, reptile and the fly,
 Ay and, I nothing doubt, even tree, shrub, plant
 And flower o' the field, all in a common pact
 To worthily defend the trust of trusts,
 Life from the Ever Living: — didst resist —
 Anticipate the office that is mine —
 And with his own sword stay the upraised arm,
 The endeavour of the wicked, and defend
 Him who, — again in my default, — was there 1080
 For visible providence: one less true than thou
 To touch, i' the past, less practised in the right,
 Approved less far in all docility
 To all instruction, — how had such an one
 Made scruple "Is this motion a decree?"
 It was authentic to the experienced ear
 O' the good and faithful servant. Go past me
 And get thy praise, — and be not far to seek
 Presently when I follow if I may!

 And surely not so very much apart 1090
 Need I place thee, my warrior-priest, — in whom

Udhold manden og adlyd Gud: plant en fast fod
 på mandens nakke, træd ham ned i det helvede,
 der passer til ham og adlyd Gud desto mere!
 Åh barn, du som foragtede dit liv så meget,
 da det syntes kun dit at beholde eller miste, 1060
 hvordan det fine øre følte det første sagte ord falde:
 „Værdsæt livet og bevar det for Min skyld!”
 Du . . . hvordan skal jeg sige det? . . . fulgte
 så længe Guds stående forordning her på jorden,
 kunne det da undre, hvis det nye krav var stødt sammen
 med den gamle bestemmelse, hvis det i for høj grad
 syntes at overflødiggøre den hævdvundne lov? Men, tapper, *
 ved den første tilskyndelse, fra det jeg kalder Gud,
 og tåber kalder Natur, hørte, forstod og
 accepterede du den forpligtigelse, der blev pålagt dig, 1070
 udvalgt til at være mor, at frelse det ufødte barn,
 som dyr og fugle gør, krybdyr og fluen,
 ja, og jeg tvivler ikke, selv træer, buske, planter
 og markens blomster, alle i en fælles pagt om
 værdigt at forsvare det mest betroede af alle betroelser,
 livet fra den Evigtlevende: — du modstod —
 foregreb det hverv, som er mit —
 og standsede med hans eget sværd den opløftede arm,
 den ondes bestræbelse og forsvarede
 ham som, — atter ved min forsømmelse, — var der 1080
 som det synlige forsyn. En mindre sand end dig[†]
 til at berøres, i fortiden, mindre øvet i det rette,
 langt mindre anerkendt for føjelighed
 over for al belæring, — hvordan havde ikke en sådan[‡]
 haft betænkeligheder: „Er denne tilskyndelse et påbud?”
 Det var ægte for det erfarne øre hos
 den gode og trofaste tjener. Gå forbi mig
 og få din ros — og vær ikke langt borte, så jeg kan at søge dig,
 når jeg snart følger efter, hvis jeg må!

 Og sandelig behøver jeg ikke at anbringe 1090
 dig ret langt borte, min krigerpræst, — hvad om

* stående forordning, den gamle bestemmelse, den hævdvundne lov: viser tilbage til „Udhold manden og adlyd Gud.” Den nye orden følger lige efter: „plant en fast fod på mandens nakke og adlyd Gud desto mere” (Cook).

[†] det synlige forsyn: Caponsacchi.

[‡] Ll. 1081-89: afsnittet handler ikke om Caponsacchi, men om Pompilia: en person mindre sand til at berøres af Gud, mindre øvet i at gøre det rigtige, som op til dette tidspunkt havde bestået i at være føjelig, kunne meget vel have tvivlet på om tilskyndelsen (til at modstå Guido og forsvare Caponsacchi) var guddommeligt sanktioneret, men Pompilia genkendte uden tøven at det kom fra Gud, derfor sammenlignes Pompilia med den gode og trofaste tjener (Routledge).

What if I gain the other rose, the gold,
 We grave to imitate God's miracle,
 Greet monarchs with, good rose in its degree?
 Irregular noble scapegrace — son the same!
 Faulty — and peradventure ours the fault
 Who still misteach, mislead, throw hook and line,
 Thinking to land leviathan forsooth,
 Tame the scaled neck, play with him as a bird,
 And bind him for our maidens! Better bear 1100
 The King of Pride go wantoning awhile,
 Unplagued by cord in nose and thorn in jaw,
 Through deep to deep, followed by all that shine,
 Churning the blackness hoary: He who made
 The comely terror, He shall make the sword
 To match that piece of netherstone his heart,
 Ay, nor miss praise thereby; who else shut fire
 I' the stone, to leap from mouth at sword's first stroke,
 In lamps of love and faith, the chivalry
 That dares the right and disregards alike 1110
 The yea and nay o' the world? Self-sacrifice, —
 What if an idol took it? Ask the Church
 Why she was wont to turn each Venus here, —
 Poor Rome perversely lingered round, despite
 Instruction, for the sake of purblind love, —
 Into Madonna's shape, and waste no whit
 Of aught so rare on earth as gratitude!
 All this sweet savour was not ours but thine,
 Nard of the rock, a natural wealth we name
 Incense, and treasure up as food for saints, 1120
 When flung to us — whose function was to give
 Not find the costly perfume. Do I smile?
 Nay, Caponsacchi, much I find amiss,
 Blameworthy, punishable in this freak
 Of thine, this youth prolonged, though age was ripe,
 This masquerade in sober day, with change

jeg i ham vinder den anden rose, den gyldne*
 vi gav for at efterligne Guds mirakel,
 hilse konger med, en god rose i sin rang og stand?
 En udsvævende adelig døgenigt — en søn lige godt!
 Mangelfuld — og fejlen er muligvis vor,
 som stadig belærer urigtigt, vildleder, kaster krog og line,
 idet vi tilvisse ønsker at trække Leviathan i land,
 tæmme den skællede hals, lege med ham som med en fugl
 og tøjre ham til vore pigebørn! Bedre udholde 1100
 at Stolthedens Konge boltre sig en stund,
 uplaget af snor i næse og torn i kæbe,
 gennem dybet til dybet fulgt af alt som skinner,
 piskende det sorte hvidgråt. Gud som†
 skabte den vakre rædsel, Han skal lave sværdet, der skal
 hamle op med hint stykket af den nederste sten, der er hans hjerte,‡
 ja, og ikke savne ros derved; hvem andre end Gud ville skyde
 ild i stenen, så den kan springe fra munden ved sværdets første slag,§
 i kærligheden og troens lamper, ridderskabet
 der vover det rette og i lige grad lader hånt om 1110
 verdens ja og nej? Selvopofrelse, —
 hvad om en afgud modtog dette? Spørg Kirken**
 hvorfor den plejede at forvandle enhver Venus her, —
 som stakkels Rom fordærvet dvælede rundt om, på trods
 af belæring, af hensyn til nærsynet tilbedelse, —
 til Madonnas skikkelse og det uden at lade det mindste
 af noget så sjældent på jord som taknemmelighed gå til spilde!††
 Al denne liflige duft var ikke vor, men din,
 du klippens nardus, en naturlig rigdom vi kalder‡‡
 røgelse og skatter højt som føde til helgener, 1120
 når den kastedes til os — hvis bestilling det var at give,
 ikke at finde den dyrebare parfume. Smiler jeg?
 Ja, Caponsacchi, meget finder jeg forkert,
 dadelværdigt, strafbart i denne din grille,
 denne forlængede ungdom, skønt moden af alder,
 denne maskerade på hverdage, også med skift

* den første rose er Pompilia. — Den gyldne rose symboliserer den inkarnerede Kristus.

† Ll. 1095- 1114: Leviathan, krokodillen fra *Job* kap. 40, 20 -, kap. 41. — Paven mener Kirken tager fejl, når den sætter 'en adelig døgenigt' (Caponsacchi) i en ledende rolle og sammenligner det med et forsøg på at fange Leviathan (Cook). —

‡ hans hjerte: Caponsacchis hjerte.

§ munden: krokodillens mund, fra *Job*. 41, 10

** en afgud: Pompilia, Caponsacchis afgud.

†† Selvopofrelse ... spilte: Caponsacchis selvopofrelse var snarere for Pompilias skyld end for Kirkens, ligesom folk snarere så og elskede Venus i statuen, end den Madonna Kirken hævdede, statuen var forvandlet til. Caponsacchi handlede af egen tilskyndelse ikke ved Kirkens (Cook).

‡‡ du klippens nardus: en aromatisk plante, med duft af selvopofrelse, billede på Caponsacchi.

Of motley too, — now hypocrite's disguise,
 Now fool's-costume: which lie was least like truth,
 Which the ungainlier, more discordant garb
 With that symmetric soul inside my son, 1130
 The churchman's or the worldling's, — let him judge,
 Our adversary who enjoys the task!
 I rather chronicle the healthy rage, —
 When the first moan broke from the martyr-maid
 At that uncaging of the beasts, — made bare
 My athlete on the instant, gave such good
 Great undisguised leap over post and pale
 Right into the mid-cirque, free fighting-place.
 There may have been rash stripping — every rag
 Went to the winds, — infringement manifold 1140
 Of laws prescribed pudicity, I fear,
 In this impulsive and prompt self-display!
 Ever such tax comes of the foolish youth;
 Men mulct the wiser manhood, and suspect
 No veritable star swims out of cloud.
 Bear thou such imputation, undergo
 The penalty I nowise dare relax, —
 Conventional chastisement and rebuke.
 But for the outcome, the brave starry birth
 Conciliating earth with all that cloud, 1150
 Thank heaven as I do! Ay, such championship
 Of God at first blush, such prompt cheery thud
 Of glove on ground that answers ringingly
 The challenge of the false knight, — watch we long,
 And wait we vainly for its gallant like
 From those appointed to the service, sworn
 His body-guard with pay and privilege —
 White-cinct, because in white walks sanctity,
 Red-socked, how else proclaim fine scorn of flesh,
 Unchariness of blood when blood faith begs! 1160
 Where are the men-at-arms with cross on coat?
 Aloof, bewraying their attire: whilst thou
 In mask and motley, pledged to dance not fight,
 Sprang'st forth the hero! In thought, word and deed,
 How throughout all thy warfare thou wast pure,
 I find it easy to believe: and if
 At any fateful moment of the strange

til spraglet tøj , — snart hyklerens forklædning,*
 snart narrens kostume. Hvilken løgn var mindst sand,
 hvilken var den mest ufordelagtige klædning, mere i disharmoni
 med den symmetriske sjæl inden i, min søn, 1130
 den gejstliges eller verdensbarnets? — lad ham dømme,
 vor modstander, som nyder hvervet!†
 Jeg vil hellere optegne det sunde raseri, som, —
 da det første støn brød frem fra martyrpigen,
 idet dyrene blev sluppet løs, — min atlet
 afførte sig øjeblikkeligt sit tøj, foretog et
 stort rask utilsløret spring over stolpe og bom,
 lige ind midt i arenaen, den frie kampplads.
 Det må have været en hurtig afklædning — enhver klud
 tog vindene, — en mangfoldig overtrædelse 1140
 af love, som blufærdighed foreskrev, er jeg bange for,
 ved denne impulsive og hastige selvfremvisning!
 Altid er den slags tåbelige ungdom blevet pålagt bøde;
 i den visere manddom bødes der ved, at miste troen på,
 at en virkelig stjerne svæver ud af skyen.
 Udhold du en sådan bebrejdelse, underkast dig
 straffen jeg på ingen måder vover at mildne, —
 hævdvunden tugtelse og irttesættelse.
 Men resultatet, den tapre stjerneagtige fødsel
 forsoner jorden med hele hin sky, 1150
 tak himlen som jeg gør! Ja, ved første øjekast en sådan
 Guds riddersmand, et sådant prompte muntert bump
 af handsken på jorden, som rungende besvarer
 den falske ridders udfordring, — har vi længe været på
 udkig efter, og forgæves har vi ventet på dens kække lige
 fra hin flok, der er udpeget til tjenesten, hans svorne
 livvagter med løn og privilegium —
 hvide med bælte, fordi fromhed går i hvidt,
 rødsokket, hvordan ellers forkynde en fin foragt for kødet,
 uforsigtig med blod, når troen tigger om blod!‡ 1160
 Hvor er mændene bevæbnet med kors og kåbe?
 Langt bort på afstand, idet de forråder deres klæder: medens du
 med maske og narretøj, forpligtet til at danse og ikke kæmpe,
 sprang frem som helten! Hvorledes du under
 hele din krigsførelse var ren i tanke, ord og dåd,
 finder jeg let at tro på, og hvis
 i en skæbnesvanger stund i dette ejendommelige

* hyklers ... kostume: da han var en lidettroende verdslig kannik, derefter da han klædte sig som en lapset adelsmand ved undsætningen af Pompilia (Clarendon).

† vor modstander: Satan.

‡ uforsigtig med blod: villige til at ofre sig for troen. Der er tale om præsterne.

Adventure, the strong passion of that strait,
 Fear and surprise, may have revealed too much, —
 As when a thundrous midnight, with black air 1170
 That burns, rain-drops that blister, breaks a spell,
 Draws out the excessive virtue of some sheathed
 Shut unsuspected flower that hoards and hides
 Immensity of sweetness, — so, perchance,
 Might the surprise and fear release too much
 The perfect beauty of the body and soul
 Thou savedst in thy passion for God's sake,
 He who is Pity. Was the trial sore?
 Temptation sharp? Thank God a second time!
 Why comes temptation but for man to meet 1180
 And master and make crouch beneath his foot,
 And so be pedestaled in triumph? Pray
 "Lead us into no such temptations, Lord!"
 Yea, but, O Thou whose servants are the bold,
 Lead such temptations by the head and hair,
 Reluctant dragons, up to who dares fight,
 That so he may do battle and have praise!
 Do I not see the praise? — that while thy mates
 Bound to deserve i' the matter, prove at need
 Unprofitable through the very pains 1190
 We gave to train them well and start them fair, —
 Are found too stiff, with standing ranked and ranged,
 For onset in good earnest, too obtuse
 Of ear, through iteration of command,
 For catching quick the sense of the real cry, —
 Thou, whose sword-hand was used to strike the lute,
 Whose sentry-station graced some wanton's gate,
 Thou didst push forward and show mettle, shame
 The laggards, and retrieve the day. Well done!
 Be glad thou hast let light into the world, 1200
 Through that irregular breach o' the boundary,* — see
 The same upon thy path and march assured,
 Learning anew the use of soldiership,
 Self-abnegation, freedom from all fear,
 Loyalty to the life's end! Ruminant,
 Deserve the initiatory spasm, — once more
 Work, be unhappy but bear life, my son!

And troop you, somewhere 'twixt the best and worst,
 Where crowd the indifferent product, all too poor

---

* *breach o' the boundary*: 'breche i grænsen'.

eventyr, den stærke følelse i hin knibe,
 angst og overraskelse, kan have afsløret for meget, —
 som når en tordenmidnat med sort brændende luft, 1170
 og regndråber der giver vabler, hæver en fortryllelse,
 trækker den overordentlige kraft ud af et omsvøbt
 uanet blomsterskud, der ophober og skjuler
 umådelig sødme, — så, måske
 kunne overraskelse og angst i for høj grad afsløre
 den fuldkomne skønhed i den krop og sjæl,
 du i din iver frelste for Guds skyld,
 Han som er medlidenhed. Var prøvelsen svær?
 fristelsen stor? Tak endnu engang Gud!
 Af hvad anden grund kommer fristelse til mennesket, 1180
 end at han skal møde og mestre den og knuse den under sin fod,
 og således blive sat på en piedestal i triumf? Bed:
 „Led os ikke i sådanne fristelser, Herre?”
 Ja, men, Oh Du, hvis tjenere er de dristige,
 griber sådanne fristelser, de modstræbende drager
 ved hovedhåret og fører dem hen til den, der vover at kæmpe,
 så han kan give sig i kamp og blive rost!
 Ser jeg ikke lovprisningen? — at mens dine fæller,*
 bestem til at tjene i sagen, i nødsfald viser sig
 unyttige på grund af selve den omhu, 1190
 vi viste ved at træne dem godt og give dem en god start, —
 er fundet for stivt opstillet i rang og række
 til at begynde i ramme alvor, for sløve
 af øre ved den gentagne befaling
 til at fange betydningen af det virkelige råb, —
 så stødte du, hvis sværdhånd plejede at anslå lutten,
 hvis vagtposteri prydede en eller anden letfærdigs låge, —
 så stødte du frem og viste fyrighed, udskammede
 snølerne og reddede dagen. Godt gjort!
 Vær glad for, at du har ledt lys ind i verden 1200
 ved det ureglementerede brud på rækken, — se
 det samme lys på din sti og gå med forvisning,
 idet du på ny lærer nytten ved soldatervæsenet,
 selvfornægtelse, fri for al frygt,
 trofast mod livets formål! Rug over det,
 fortjen den indledende krampe, — endnu engang†
 arbejdt, vær ulykkelig, men udhold livet, min søn!

Og flokkes I et eller andet sted mellem de bedste og værste,
 hvor det ligegyldige produkt samles, et alt for fattigt

---

* fæller: præsterne.

† den indledende krampe: 'den fødselssmerte som begyndte dit liv i troen' (Clarendon).

Makeshift, starved samples of humanity! 1210
 Father and mother, huddle there and hide!
 A gracious eye may find you! Foul and fair,
 Sadly mixed natures: self-indulgent, — yet
 Self-sacrificing too: how the love soars,
 How the craft, avarice, vanity and spite
 Sink again! So they keep the middle course,
 Slide into silly crime at unaware,
 Slip back upon the stupid virtue, stay
 Nowhere enough for being classed, I hope
 And fear. Accept the swift and rueful death, 1220
 Taught, somewhat sternlier than is wont, what waits
 The ambiguous creature, — how the one black tuft
 Steadies the aim of the arrow just as well
 As the wide faultless white on the bird's breast!
 Nay, you were punished in the very part
 That looked most pure of speck, — 't was honest love
 Betrayed you, — did love seem most worthy pains,
 Challenge such purging, since ordained survive
 When all the rest of you was done with? Go!
 Never again elude the choice of tints! 1230
 White shall not neutralize the black, nor good
 Compensate bad in man, absolve him so:
 Life's business being just the terrible choice.

So do I see, pronounce on all and some
 Grouped for my judgment now, — profess no doubt
 While I pronounce: dark, difficult enough
 The human sphere, yet eyes grow sharp by use,
 I find the truth, dispart the shine from shade,
 As a mere man may, with no special touch
 O' the lynx-gift in each ordinary orb: 1240
 Nay, if the popular notion class me right,
 One of well-nigh decayed intelligence, —
 What of that? Through hard labour and good will,
 And habitude that gives a blind man sight
 At the practised finger-ends of him, I do
 Discern, and dare decree in consequence,
 Whatever prove the peril of mistake.
 Whence, then, this quite new quick cold thrill, — cloud-like,
 This keen dread creeping from a quarter scarce

hjælpemiddel, forsultne prøver på menneskeheden! 1210
 Dér kryber far og mor sammen og skjuler sig!
 Et nådigt øje finder jer måske! Skidne og skønne,
 bedrøveligt blandede naturer. Selvoverbærende, — dog
 også selvopofrende. Hvordan kærligheden stiger højt,
 og hvordan svig, griskhed, forfængelighed og nid
 atter synker! Så de holder middelkursen,
 glider uforvarende ind i tåbelig kriminalitet,
 lister tilbage til den naive dyd, opholder sig ikke
 længe nok nogen steder til af blive klassificeret, håber
 og er jeg bange for. Accepterer den hurtige og bedrøvelige død, 1220
 belært om, noget strengere end ellers, hvad der venter
 den tvetydige skabning, — hvordan den ene sorte dusk
 holder pilens sigte i ro lige så godt,
 som det brede fejlfri hvide på fuglens bryst!
 Ja, I blev straffet i selve den del,
 som sås at være mest pletfri, — det var oprigtig kærlighed,
 der forrådte jer, — syntes kærligheden mest værdig til lidelserne
 ved at kræve sådan renselse, fordi den indviede del ville overleve,*
 når resten af jer var skaffet bort? Gå!
 undvig aldrig valget af farver! Hvidt skal ikke 1230
 neutralisere det sorte, og det gode skal ikke holde mennesket
 skadesløs for det onde i sig, og således give ham syndsforladelse.
 Det forfærdelige valg er netop livets anliggende.

Efter disse overvejelser afsiger jeg nu min kendelse om
 alle og enhver i denne gruppe her, — hævder ingen tvivl,
 mens jeg afsiger den: mørk, vanskelig nok
 er menneskets sfære, dog øjne bliver skarpe ved brug,
 jeg finder sandheden, adskiller det skinnende fra skyggen,
 sådan som en almindelige mand kan, uden noget særligt
 anstrøg af lossens evne i hvert af hans øjne.[†] 1240
 Ja, hvis den folkelige opfattelse af mig er rigtigt,
 at jeg er en med en næsten svækket intelligens, —
 hvad så? Ved hårdt arbejde og god vilje
 og en vane, der giver en blind mand synet
 med sine øvede fingerspidser, skelner
 jeg og vover som følge heraf at befale,
 hvad end faren for fejltagelse viser sig at være.
 Hvorfra kommer så denne nye korte kolde gysen, — skyagtig,
 denne skarpe frygt der kryber frem fra et næppe mistænkt

* den indviede del: kærlighedsdelen, delen der er bestemt til at overleve. — De måtte ikke tro, at kærlighed til barnet kunne frelse dem for renselse, jf. l. 1230-33.

[†] lossens evne (*lynx-gift*): lossen er her et fabeldyr, der kunne se i mørke og gennem faste genstande (Ohio).

Suspected in the skies I nightly scan? 1250
 What slacks the tense nerve, saps the wound-up spring
 Of the act that should and shall be, sends the mount
 And mass o' the whole man's-strength, — conglobed so late —
 Shudderingly into dust, a moment's work?
 While I stand firm, go fearless, in this world,
 For this life recognize and arbitrate,
 Touch and let stay, or else remove a thing,
 Judge "This is right, this object out of place,"
 Candle in hand that helps me and to spare, —
 What if a voice deride me, "Perk and pry! 1260
 "Brighten each nook with thine intelligence!
 "Play the good householder, ply man and maid
 "With tasks prolonged into the midnight, test
 "Their work and nowise stint of the due wage
 "Each worthy worker: but with gyves and whip
 "Pay thou misprision of a single point
 "Plain to thy happy self who lift'st the light,
 "Lament'st the darkling, — bold to all beneath!
 "What if thyself adventure, now the place
 "Is purged so well? Leave pavement and mount roof, 1270
 "Look round thee for the light of the upper sky,
 "The fire which lit thy fire which finds default
 "In Guido Franceschini to his cost!
 "What if, above in the domain of light,
 "Thou miss the accustomed signs, remark eclipse?
 "Shalt thou still gaze on ground nor lift a lid, —
 "Steady in thy superb prerogative,
 "Thy inch of inkling, — nor once face the doubt
 "I' the sphere above thee, darkness to be felt?"

Yet my poor spark had for its source, the sun; 1280
 Thither I sent the great looks which compel
 Light from its fount: all that I do and am
 Comes from the truth, or seen or else surmised,
 Remembered or divined, as mere man may:
 I know just so, nor otherwise. As I know,
 I speak, — what should I know, then, and how speak
 Were there a wild mistake of eye or brain
 As to recorded governance above?
 If my own breath, only, blew coal alight
 I styled celestial and the morning-star? 1290

sted på himlen, jeg hver nat observerer? 1250
 Hvad slapper den spændte nerve, svækker den stramme fjeder
 i den handling, som bør og skal ske, sender den totale
 mængde og masse af mandsstyrke, — så sent samlet sammen—
 skælvende til støv ved et øjeblikks arbejde?
 Imedens jeg står fast, går frygtløs i denne verden,
 søger indsigt og træffer afgørelse i dette liv,
 hvor jeg berører og lader blive eller også fjerner tingen,
 dømmer: „Dette er rigtigt, denne genstand er malplaceret,”
 med et lys i hånden som hjælper mig og mere til — hvad nu
 hvis en indre stemme spotter mig: „Kig og se nøje efter! 1260
 Oplys hver krog med din intelligens!
 Spil den god husholder, bebyrd mand og pige
 med opgaver, der varer indtil midnat, test deres
 arbejde og vær på ingen måde karrig med en passende løn
 til hver værdig arbejder, men med lænker og pisk
 betal du den, der misforstår blot et enkelt punkt,
 der er indlysende for dit glade jeg, der løfter lyset,
 begræder dem i mørket, — kækt på alle nedenunder! *
 Hvad om du selv prøver lykken, nu stedet
 er rensat så godt? Forlader fortovet og stiger op på taget, 1270
 ser dig omkring efter lyset fra den øvre himmel,
 ilden som tænder din ild, der finder fejl
 hos Guido Franceschini til hans skade!
 Hvad hvis du, ovenover i lysets område,
 savner de sædvanlige tegn, bemærker formørkelse?†
 Skal du da stadigvæk stirre i jorden, heller ikke løfte et øjenlåg, —
 rolig i kraft af dit stolte privilegium,
 din bagatel af forståelse, — uden at se tvivlen i øjnene
 i sfæren ovenover dig, et mørke der kan føles?”

 Dog min fattige gnist har solen som sin kilde; 1280
 derhen sendte jeg de mægtige blikke, som tvinger
 lyset frem fra dets udspring. Alt jeg gør og er,
 kommer fra sandheden eller er set eller også formodet,
 genkaldt eller gættet, som en mand nu kan:
 jeg ved kun det og ikke andet. Som jeg ved,
 taler jeg, — hvad burde jeg da vide og hvordan tale,
 hvor øje og hjerne begår vilde fejl,
 som det er beskrevet ovenover om øvrigheden?
 Hvis min egen ånde alene fik kullet til at lyse dét op,
 jeg kaldte himmelsk og morgenstjernen?‡ 1290

* du som løfter lyset og får det til kækt at lyse på alle nedenunder (Cook).

† tegn: sol, måne (Ohio).

‡ Hvis ... morgenstjernen: at han selv havde skabt forestillingen om Gud (Clarendon).

I, who in this world act resolvedly,
 Dispose of men, their bodies and their souls,
 As they acknowledge or gainsay the light
 I show them, — shall I too lack courage? — leave
 I, too, the post of me, like those I blame?
 Refuse, with kindred inconsistency,
 To grapple danger whereby souls grow strong?
 I am near the end; but still not at the end;
 All to the very end is trial in life:
 At this stage is the trial of my soul 1300
 Danger to face, or danger to refuse?
 Shall I dare try the doubt now, or not dare?

O Thou, — as represented here to me
 In such conception as my soul allows, —
 Under Thy measureless, my atom width! —
 Man's mind, what is it but a convex glass ;
 Wherein are gathered all the scattered points
 Picked out of the immensity of sky,
 To re-unite there, be our heaven for earth,
 Our known unknown, our God revealed to man? 1310
 Existent somewhere, somehow, as a whole
 Here, as a whole proportioned to our sense, —
 There, (which is nowhere, speech must babble thus!)
 In the absolute immensity, the whole
 Appreciable solely by Thyself, —
 Here, by the little mind of man, reduced
 To littleness that suits his faculty,
 In the degree appreciable too;
 Between Thee and ourselves — nay even, again,
 Below us, to the extreme of the minute, 1320
 Appreciable by how many and what diverse
 Modes of the life Thou madest be! (why live
 Except for love, — how love unless they know?)
 Each of them, only filling to the edge,
 Insect or angel, his just length and breadth,
 Due facet of reflection, — full, no less,
 Angel or insect, as Thou framedst things.
 I it is who have been appointed here
 To represent Thee, in my turn, on earth,

Jeg, som i denne verden handler med fasthed,
 kasserer mennesker, deres kroppe og sjæle,
 alt eftersom de anerkender eller bestrider lyset,
 jeg viser dem, —skal også jeg mangle mod? — skal
 også jeg forlade min post ligesom dem, jeg dadler?
 Nægte, med beslægtet ubestandighed,
 at brydes med faren, der gør sjælen stærk*
 Jeg er nær afslutningen; men har endnu ikke nået den;
 alt til den endelige afslutning af livet er prøvelse.
 Er på dette stadium min sjæls prøvelse 1300
 at se faren i øjnene eller at afvise den?
 Skal jeg vove tvivlen nu, eller ikke vove den?

Oh Du, — som her er præsenteret for mig[†]
 i en sådan forestilling, som min sjæl tillader, —
 under Din uendelighed, har jeg et atoms bredde!
 Menneskets sind, hvad er det andet end et hulspejl,
 hvori de spredte punkter samles,
 plukket ud af det umådelige himmelhvælv
 for at forenes der, for at være vor himmel på jord, vort
 kendte ukendte, vor Gud åbenbaret for mennesket? 1310
 Eksisterende et eller andet sted, på en eller anden måde,
 hér som et hele afpasset vor fornuft, —
 dér, (som er ingen stede, sådan må tale pludre!)
 i den fuldstændige umådelighed,
 det hele, der alene kan fattes af Dig. —
 Hér på grund af menneskets lille ånd, reduceret
 til en lidenhed, der passer til hans evne,
 kan det hele i denne forstand også fattes;
 mellem Dig og os selv — ja netop ligesom før,[‡]
 det der er under os, til det allermindste, 1320
 der kan fattes ved hvor mange og forskellige
 livsformer Du har skabt! (Hvorfor leve
 undtagen for kærlighed, — hvordan elske med mindre de ved?)[§]
 Hver af dem, insekt og engel, idet hver udfylder
 sin form helt til den rette længde og bredde,
 er en tilbørlig facet af genspejlingen, — engel og insekt
 er intet mindre end fuldendte, således som Du har dannet dem.
 Det er mig, der er blevet udnævnt her
 for til gengæld at repræsentere Dig her på jorden,

* faren: den religiøse tvivl, som det fremgår (l. 1302). — Herefter følger en række teologiske overvejelser.

[†] Du: Gud.

[‡] ligesom før: under Din uendelighed ... mennesket, ll. 1305-10.

[§] Viden er her en nødvendig forudsætning for kærlighed. Senere modererede Browning sit synspunkt og skrev: Lad os ikke sig 'da vi ved, elsker vi, men snarere 'da vi elsker ved vi nok.' (Cook).

Just as, if new philosophy know aught, 1330
 This one earth, out of all the multitude
 Of peopled worlds, as stars are now supposed, —
 Was chosen, and no sun-star of the swarm,
 For stage and scene of Thy transcendent act
 Beside which even the creation fades
 Into a puny exercise of power.
 Choice of the world, choice of the thing I am,
 Both emanate alike from Thy dread play
 Of operation outside this our sphere
 Where things are classed and counted small or great, — 1340
 Incomprehensibly the choice is Thine!
 I therefore bow my head and take Thy place.
 There is, beside the works, a tale of Thee
 In the world's mouth, which I find credible:
 I love it with my heart: unsatisfied,
 I try it with my reason, nor discept
 From any point I probe and pronounce sound.
 Mind is not matter nor from matter, but
 Above, — leave matter then, proceed with mind!
 Man's be the mind recognized at the height, — 1350
 Leave the inferior minds and look at man!
 Is he the strong, intelligent and good
 Up to his own conceivable height? Nowise.
 Enough o' the low, — soar the conceivable height,
 Find cause to match the effect in evidence,
 The work i' the world, not man's but God's; leave man!
 Conjecture of the worker by the work:
 Is there strength there? — enough: intelligence?
 Ample: but goodness in a like degree?
 Not to the human eye in the present state, 1360
 An isoscele deficient in the base.
 What lacks, then, of perfection fit for God
 But just the instance which this tale supplies
 Of love without a limit? So is strength,
 So is intelligence; let love be so,
 Unlimited in its self-sacrifice,
 Then is the tale true and God shows complete.
 Beyond the tale, I reach into the dark,
 Feel what I cannot see, and still faith stands:

ligesom, (i fald den nyere filosofi ved noget), 1330
 denne ene jord — ud af en mangfoldighed af befolkede
 verdener, som det nu antages at stjerner er, —
 blev valgt, og ikke en solstjerne fra sværmen,
 som platform og scene for Din transcendent handling,*
 ved siden af hvilken selv skabelsen falmer
 til en ubetydelig udfoldelse af magt.
 Valg af verden, valg af den ting jeg er,
 begge udgår i lige grad fra Dit ærefrygtindgydende
 drama af handlinger uden for denne vor sfære,
 hvor tingene er klassificeret og talt små eller store, — 1340
 på ufattelig vis er valget Dit!
 Jeg bøjer derfor mit hoved og indtager Dit sted.
 Der eksisterer, ved siden af alt værket, en fortælling om Dig
 i verdens mund, som jeg finder trolig:
 jeg elsker den med mit hjerte: utilfredsstillet
 forsøger jeg det med min forstand, strides heller ikke
 med noget punkt, jeg undersøger og erklærer rigtigt.
 Ånd er ikke stof og kommer heller ikke fra stof, men
 er over dette, — forlad da stoffet, fortsæt med ånden!
 Menneskets er den ånd, der anerkendes i det høje, — 1350
 forlad de lavere ånder og betragt mennesket!
 Er han den stærke, intelligente og gode
 helt op til hans egen højeste tænkelige højde? Ingenlunde.
 Nu nok om de lave, — stig op til den højest tænkelige højde,
 bliv i stand til at måle dig med den virkningen af vidnesbyrdet,
 værket i verden, ikke menneskets, men Guds, forlad mennesket!
 Gæt på arbejderen ud fra arbejdet.
 Er der styrke her? — nok. Intelligens?
 rigelig, men er der godhed i samme grad?
 Ikke for menneskeøjet i den nuværende tilstand, 1360
 en ligebeinet trekant med en for kort grundlinje.[†]
 Hvad mangler så af fuldkommenhed, der passer sig for Gud
 andet end netop tilfældet, som denne fortællingen leverer
 om kærlighed uden grænser? Sådant er styrke,
 sådan er intelligens; lad kærlighed være sådan,
 ubegrænset i sin selvopofring,
 så er fortællingen sand og Gud viser sig fuldkommen.
 Hinsides fortællingens rækkevidde famler jeg i blinde,
 føler jeg ikke kan se, og stadig står troen ved magt.

---

* transcendent handling: inkarnationen.

[†] en ligebeinet trekant med en for kort grundlinje (til at være en ligesidet trekant, hvilket er idealet): de to lige ben symboliserer henholdsvis styrke og intelligens, grundlinjen symboliserer kærlighed, som der således er underskud af, — men, som det fremgår af det følgende, fuldbyrdes kærligheden gennem Kristus,

I can believe this dread machinery 1370
 Of sin and sorrow, would confound me else,
 Devised, — all pain, at most expenditure
 Of pain by Who devised pain, — to evolve,
 By new machinery in counterpart,
 The moral qualities of man — how else? —
 To make him love in turn and be beloved,
 Creative and self-sacrificing too,
 And thus eventually God-like, (ay,
 "I have said ye are Gods," — shall it be said for nought?)
 Enable man to wring, from out all pain, 1380
 All pleasure for a common heritage
 To all eternity: this may be surmised,
 The other is revealed, — whether a fact,
 Absolute, abstract, independent truth,
 Historic, not reduced to suit man's mind, —
 Or only truth reverberate, changed, made pass
 A spectrum into mind, the narrow eye, —
 The same and not the same, else unconceived —
 Though quite conceivable to the next grade
 Above it in intelligence, — as truth 1390
 Easy to man were blindness to the beast
 By parity of procedure, — the same truth
 In a new form, but changed in either case:
 What matter so intelligence be filled?
 To a child, the sea is angry, for it roars:
 Frost bites, else why the tooth-like fret on face?
 Man makes acoustics deal with the sea's wrath,
 Explains the choppy cheek by chymic law, —
 To man and child remains the same effect
 On drum of ear and root of nose, change cause 1400
 Never so thoroughly: so my heart be struck,
 What care I, — by God's gloved hand or the bare?
 Nor do I much perplex me with aught hard,
 Dubious in the transmitting of the tale, —
 No, nor with certain riddles set to solve.
 This life is training and a passage; pass, —

Jeg kan tro på, at dette ærefrygtindgydende maskineri 1370
 af synd og sorg, det ville ellers forvirre mig,
 er opfundet, — al lidelse og højst af lidelse
 betalte Den som opfandt lidelse, — til,*
 ved et nyt maskineri som modstykke, at udvikle
 menneskets moralske kvaliteter — hvordan ellers? —
 Få mennesket til at elske til gengæld og selv blive elsket,
 være skabende og selvopofrende†
 og således til sidst være lig Gud,
 (ja, „Jeg har sagt I er Guder, ” — skal det være sagt for intet?)‡ 1380
 gøre mennesket i stand til at vride al glæde
 ud af al lidelse som en fælles arv
 i al evighed: dette kan formodes,
 det andet er åbenbaret, — hvad enten det er en historisk§
 kendsgerning, en fuldkommen, abstrakt, uafhængig sandhed,
 ikke reduceret til at passe til menneskesindet, —
 eller det kun er en genlyd af sandheden, forandret og som et
 spektrum i sindet, det snævre øje, —**
 det samme og ikke det samme, ellers ville det være ubegribeligt —
 skønt ganske begribeligt for den næste grad
 over det i intelligens, — ligesom sandhed, 1390
 der er let for mennesket, ville være blindhed for dyret
 ved enshed i fremgangsmåde, — den samme sandhed
 i en ny form, men forandret i begge tilfælde:
 hvad skal der til, for at intelligensen bliver tilfredsstillet?
 For et barnet er havet vredt, thi det brøler.
 Frost bider, hvorfor ellers den tandagtige gnaven i ansigtet?
 Mennesket lader akustik tage sig af havets vrede,
 forklare den sprukne kind ved en kemisk lov, —
 For mand og barn er virkning den samme
 på trommehinde og næserod, hvor forskellig så 1400
 årsagen end er. Så mit hjerte er ramt, det betyder intet
 for mig, — om det er med Guds handskeklædte eller bare hånd?
 Jeg bliver heller ikke særlig rådvild over noget hårdt,
 noget tvivlsomt i overførelsen af fortællingen, —
 nej, heller ikke med visse gåder der skal løses.
 Dette liv er træning og en gennemrejse; en overgang, —

* Den: Gud, Gud der led i Kristus (Ohio).

† skabende og selvopofrende: fordi mennesket får moralske kvaliteter ud af lidelse (Cook).

‡ Joh. 10, 34.

§ dette ... åbenbaret: at jordiske prøvelser vil føre til himlen, kan man gætte ved at betragte verden. — det andet: er fortællingen om Jesus, der er åbenbaret, den kan ikke udledes af fornuften (Clarendon).

** historisk ... snævre øje: om historien om Jesus og hans guddommelighed er historisk sand, eller om man skal forstå evangelierne symbolsk afstemt efter menneskets begrænsede intelligens 'det snævre øje', det er underordnet (Routledge).

Still, we march over some flat obstacle
 We made give way before us; solid truth
 In front of it, what motion for the world?
 The moral sense grows but by exercise. 1410
 'T is even as man grew probatively
 Initiated in Godship, set to make
 A fairer moral world than this he finds,
 Guess now what shall be known hereafter. Deal
 Thus with the present problem: as we see,
 A faultless creature is destroyed, and sin
 Has had its way i' the world where God should rule.
 Ay, but for this irrelevant circumstance
 Of inquisition after blood, we see
 Pompilia lost and Guido saved: how long? 1420
 For his whole life: how much is that whole life?
 We are not babes, but know the minute's worth,
 And feel that life is large and the world small,
 So, wait till life have passed from out the world.

Neither does this astonish at the end,
 That whereas I can so receive and trust,
 Other men, made with hearts and souls the same,
 Reject and disbelieve, — subordinate
 The future to the present, — sin, nor fear.
 This I refer still to the foremost fact, 1430
 Life is probation and the earth no goal
 But starting-point of man: compel him strive,
 Which means, in man, as good as reach the goal, —
 Why institute that race, his life, at all?
 But this does overwhelm me with surprise,
 Touch me to terror, — not that faith, the pearl,
 Should be let lie by fishers wanting food, —
 Nor, seen and handled by a certain few
 Critical and contemptuous, straight consigned
 To shore and shingle for the pebble it proves, — 1440
 But that, when haply found and known and named
 By the residue made rich for evermore,
 These, — that these favoured ones, should in a trice
 Turn, and with double zest go dredge for whelks,
 Mud-worms that make the savoury soup! Enough
 O' the disbelievers, see the faithful few!

stadigvæk vandrer vi hen over en eller anden flad forhindring,
vi fik til at vige for os; virkelig sandhed er foran den,
hvilken tilskyndelsen skulle der ellers være i verden?*

Den moralske fornuft vokser ved øvelse.

1410

Det er netop, fordi det Gudsindviede menneske
voksede ved prøvelse, at han er sat til at skabe
en skønnere moralsk verden, end denne han finder,
og nu gætter på, hvad der skal vides i det hinsidige.
Behandl det nærværende problem på denne måde:
som vi ser er en fejlfri skabning ødelagt, og synd[†]
har haft sin vej i verden, hvor Gud burde herske.

Ja, bortset fra den i denne sammenhæng
uvedkommende sag om en blodige forbrydelse, ser vi
Pompilia fortabt og Guido frelst: hvor længe?

1420

I hele hans liv: hvor langt er dette hele liv?

Vi er jo ikke spædbørn, men kender øjeblikkets værdi
og føler, at livet er stort og verden lille,
så vent til livet er forsvundet fra verden.

Det forbavser heller ikke til slut,
at, medens jeg kan modtage og nære tillid,
kan andre mænd, skabt med samme hjerter og sjæle,
afvise og vantro, — idet de underordner
fremtiden nutiden, — synde, heller ikke frygte.

Dette henregner jeg til den fremmeste kendsgerning,

1430

at livet er prøvelse, og at jorden ikke er målet,
men er menneskets udgangspunkt. Tving ham til at stræbe,[‡]
hvilket for mennesket betyder så godt som at have nået målet, —
hvorfor da indstifte hint væddeløb, hans liv, overhovedet?

Men dette overvælder mig med undren,
berører mig med rædsel, — ikke at troen, perlen,
skulle lades liggende hos fiskeren, som mangler føde, —
heller ikke, set og håndteret kritisk

og hånligt af visse få, ligeud overdraget
til strand og sten, som de småsten de viser sig at være, —
men, — når tilfældigvis fundet og kendt og navngivet
af de resterende, der er gjort rige for evigt, —[§]

1440

at disse, at disse begunstigede, i en fart skulle vende rundt
og med dobbelt nidkærhed drægge efter trompetsnegl,
mudderorm, der skaber den pikante suppe! Nok

* virkelig ... verden: den virkelige sandhed kan kun erkendes gennem en tilskyndelse fra Gud til åndelige fremskridt. Kendte vi allerede sandheden, ville dette være unødvendigt.

[†] en fejlfri skabning: Pompilia.

[‡] tving ... overhovedet: tvinges mennesket af Gud, da vil tilværelsen ikke være en prøvelse.

[§] de resterende: de gejstlige, præster osv.

How do the Christians here deport them, keep
 Their robes of white unspotted by the world?
 What is this Aretine Archbishop, this
 Man under me as I am under God, 1450
 This champion of the faith, I armed and decked,
 Pushed forward, put upon a pinnacle,
 To show the enemy his victor, — see!
 What's the best fighting when the couple close?
 Pompilia cries, "Protect me from the wolf!"
 He — "No, thy Guido is rough, heady, strong,
 "Dangerous to disquiet: let him bide!
 "He needs some bone to mumble, help amuse
 "The darkness of his den with: so, the fawn
 "Which limps up bleeding to my foot and lies, 1460
 "— Come to me, daughter! — thus I throw him back!"
 Have we misjudged here, over-armed our knight,
 Given gold and silk where plain hard steel serves best,
 Enfeebled whom we sought to fortify,
 Made an archbishop and undone a saint?
 Well, then, descend these heights, this pride of life,
 Sit in the ashes with a barefoot monk
 Who long ago stamped out the worldly sparks,
 By fasting, watching, stone cell and wire scourge,
 — No such indulgence as unknits the strength — 1470
 These breed the tight nerve and tough cuticle,
 And the world's praise or blame runs rillet-wise
 Off the broad back and brawny breast, we know!
 He meets the first cold sprinkle of the world,
 And shudders to the marrow. "Save this child?
 "Oh, my superiors, oh, the Archbishop's self!
 "Who was it dared lay hand upon the ark
 "His betters saw fall nor put finger forth?
 "Great ones could help yet help not: why should small?
 "I break my promise: let her break her heart!" 1480
 These are the Christians not the worldlings, not
 The sceptics, who thus battle for the faith!
 If foolish virgins disobey and sleep,
 What wonder? But, this time, the wise that watch,
 Sell lamps and buy lutes, exchange oil for wine,
 The mystic Spouse betrays the Bridegroom here.
 To our last resource, then! Since all flesh is weak,

om disse lidet troende, se de trofaste få!
 Hvordan opfører de kristne sig her, holder
 de deres hvide kjoler uplettet af verden?
 Hvad er denne arentinske ærkebiskop, denne
 mand der er under mig, som jeg er under Gud, 1450
 denne forkæmper for troen, jeg bevæbnede og pyntede,
 skubbede frem, satte på en tinde,
 for at vise fjenden hans besejrer, — ikke sandt?
 Hvad er den bedst kampform, når parret går løs på hinanden?
 Pompilia råber: „Beskyt mig mod ulven!”
 Han: — „Nej, din Guido er grov, ubesindig, hård,
 farlig at berolige: lad ham bide!
 Han har brug for et ben at gumle på, noget der kan hjælpe
 med til underholdningen i hans mørke hule: så dåkalven,
 der humper blødende op til mine fødder og ligger for dem, 1460
 — kom til mig, datter! —kaster jeg således tilbage til ham!”
 Har jeg fejlbedømt her, overbevæbnet vor ridder,
 givet guld og silke, hvor simpelt hårdt stål gør bedre fyldest,
 svækket den vi søger at styrke,
 skabt en ærkebiskop og ugjort en helgen?
 Nå, lad os så stige ned fra disse højder, denne livets juvel,
 og sidde i aske med en barfodet munk,
 som for længe side trampede verdens gløder ud,
 ved faste, vågen, stencille og jerntrådssvøbe,
 — ingen eftergivenhed som trævler styrken op — 1470
 dette fostrer den faste nerve og den hårde hud,
 og verdens ros og dadel løber som en lille strøm
 ned af den brede ryg og det kraftige bryst, ved vi!
 Han møder verdens første kolde stænk
 og skælver indtil marven. „Frelse dette barn?
 Oh, mine overordnede, oh, ærkebiskoppen selv!
 Hvem var det, der vovede at lægge hånd på arken,*
 som hans overmænd så falde uden at røre en finger?
 De store kunne hjælpe, hjælper dog ikke, hvorfor skulle de små?
 Jeg bryder mir løfte: lad hende knuse sit hjerte!”† 1480
 Disse er de kristne, de er ikke verdensbørnene, ikke
 skeptikerne som kæmper for troen!
 Hvis tåbelige jomfruer ikke adlyder, men sover,
 hvad sært er der ved det? Men denne gang sælger de vågende vise
 lamper og køber lutter, veksler olie for vin,‡
 den mystiske ægtefælle forråder brudgommen her.§

* lægge hånd på arken: Uzza, se 2 Sam. 6, 6-7; jf. bog 4, 828.

† løfte: augustinermunken lovede at skrive til Pompilias forældre og gøre rede for hendes prøvelser.

‡ tåbelige jomfruer ... vin: lignelsen om jomfruerne se Matt. 25, 1-13.

§ mystiske ægtefælle ... brudgommen: Kirken forråder Kristus (Clarendon). —

Bind weaknesses together, we get strength:
 The individual weighed, found wanting, try
 Some institution, honest artifice 1490
 Whereby the units grow compact and firm!
 Each props the other, and so stand is made
 By our embodied cowards that grow brave.
 The Monastery called of Convertites,
 Meant to help women because these helped Christ, —
 A thing existent only while it acts,
 Does as designed, else a nonentity, —
 For what is an idea unrealized?—
 Pompilia is consigned to these for help.
 They do help: they are prompt to testify 1500
 To her pure life and saintly dying days.
 She dies, and lo, who seemed so poor, proves rich.
 What does the body that lives through helpfulness
 To women for Christ's sake? The kiss turns bite,
 The dove's note changes to the crow's cry: judge!
 "Seeing that this our Convent claims of right
 "What goods belong to those we succour, be
 "The same proved women of dishonest life, —
 "And seeing that this Trial made appear
 "Pompilia was in such predicament, — 1510
 "The Convent hereupon pretends to said
 "Succession of Pompilia, issues writ,
 "And takes possession by the Fisc's advice."
 Such is their attestation to the cause
 Of Christ, who had one saint at least, they hoped:
 But, is a title-deed to filch, a corpse
 To slander, and an infant-heir to cheat?
 Christ must give up his gains then! They unsay
 All the fine speeches, — who was saint is whore.
 Why, scripture yields no parallel for this! 1520
 The soldiers only threw dice for Christ's coat;
 We want another legend of the Twelve
 Disputing if it was Christ's coat at all,
 Claiming as prize the woof of price — for why?
 The Master was a thief, purloined the same,
 Or paid for it out of the common bag!
 Can it be this is end and outcome, all
 I take with me to show as stewardship's fruit,
 The best yield of the latest time, this year

Lad os så gå til vor sidste ressource! Da alt kød er svagt,
 så bind svaghederne sammen, og vi får styrke:
 den enkelte er vejet og fundet for let. Prøv
 en institution, et ærligt kunstbegreb 1490
 hvorved enhederne vokser sig tætte og faste!
 Hver støtter den næste, og således har vore legemliggjorte
 kujoner indtaget en stilling, som gør dem tapre.
 Klostret kaldet Klostret for de Omvendte,
 hvis hensigt er at hjælpe kvinder, fordi disse hjalp Kristus, —
 en ting eksisterer kun i og med den handler,
 handler som planlagt, ellers er den en ubetydelighed, —
 thi hvad er en urealiseret idé? —
 Pompilia er betroet disse for at få hjælp,
 de hjælper virkelig. De er hurtige til at vidne om 1500
 hendes rene liv og helgenagtige endeligt.
 Hun dør, og se, den der syntes fattig, viser sig at være rig.
 Hvad gør skaren, der lever for at yde hjælp
 til kvinder for Kristi skyld? Kysset bliver bittert,
 duens kurren bliver til kragens skrig: døm selv!
 „Eftersom dette vort kloster kræver ret til
 hvad gods, der end tilhører den vi bistår, i fald
 den pågældende kvinde beviseligt har ført et usædeligt liv,
 og eftersom den her fremkomne retssag viser,
 at Pompilia var i en sådan forlegenhed, — 1510
 gør klostret hermed fordring på omtalte
 Pompilias arvefølge, udsender stævning
 og sætter sig, ifølge forsvarerens råd, i besiddelse af nævnte.”
 Således er deres bevidnelse af Kristus’ sag,
 der i det mindst havde én helgen, håbede de.*
 Men er det ikke et skøde til at rapse med,
 til at bagtale et lig og til at snyde en barnearving?
 Kristus må opgive sin fortjeneste her! De undsiger
 alle de fine taler, — den der var helgen er skøge.
 Ja, skriften giver intet eksempel på dette! 1520
 Soldaterne kastede kun terninger om Kristus’ kappe.
 Vi mangler et sagn om de Tolv, hvor de
 diskuterede om det overhovedet var Kristus’ kappe,
 idet de krævede prisen for hvad stoffet var værd — for hvorfor?
 Mesteren var en tyv, stjal den
 eller betalte for den fra den fælles pung!†
 Er dette afslutningen og resultatet, alt
 jeg tager med mig og viser som forvalterens frugt,

* en helgen: Skt. Maria Magdalene, klostrets skytshelgen.

†. Vi ... pung, ll. 1522-26: Denne fingerede løgn om de tolv apostle svarer til den måde klostret behandler Pompilia på (Routledge).

The seventeen-hundredth since God died for man? 1530
 Is such effect proportionate to cause?
 And still the terror keeps on the increase
 When I perceive . . . how can I blink the fact?
 That the fault, the obduracy to good,
 Lies not with the impracticable stuff
 Whence man is made, his very nature's fault,
 As if it were of ice the moon may gild
 Not melt, or stone 't was meant the sun should warm
 Not make bear flowers, — nor ice nor stone to blame:
 But it can melt, that ice, can bloom, that stone, 1540
 Impassible to rule of day and night!
 This terrifies me, thus compelled perceive,
 Whatever love and faith we looked should spring
 At advent of the authoritative star,
 Which yet lie sluggish, curdled at the source, —
 These have leapt forth profusely in old time,
 These still respond with promptitude to-day,
 At challenge of — what unacknowledged powers
 O' the air, what uncommissioned meteors, warmth
 By law, and light by rule should supersede?
 For see this priest, this Caponsacchi, stung 1550
 At the first summons, — "Help for honour's sake,
 "Play the man, pity the oppressed!" — no pause,
 How does he lay about him in the midst,
 Strike any foe, right wrong at any risk,
 All blindness, bravery and obedience! — blind?
 Ay, as a man would be inside the sun,
 Delirious with the plenitude of light
 Should interfuse him to the finger-ends —
 Let him rush straight, and how shall he go wrong? 1560
 Where are the Christians in their panoply?
 The loins we girt about with truth, the breasts
 Righteousness plated round, the shield of faith,
 The helmet of salvation, and that sword
 O' the Spirit, even the word of God, — where these?
 Slunk into corners! Oh, I hear at once
 Hubbub of protestation! "What, we monks
 "We friars, of such an order, such a rule,
 "Have not we fought, bled, left our martyr-mark
 "At every point along the boundary-line 1570

det bedste udbytte fra den sidste tid, dette år
 det syttenhundrede siden Gud døde for mennesket? 1530
 Svarer en sådan virkning til årsagen?
 Og stadigvæk er rædslen i færd med at vokse,
 når jeg iagttager . . . hvordan kan jeg lukke øjnene for det?
 at fejlen, forhærdelsen mod det gode
 ikke ligger hos det umedgørlige stof,
 hvoraf mennesket er skabt, at fejlen ikke ligger i selve hans natur,
 som var den af is, månen kan forgylde
 ikke smelte, eller af sten som det var meningen, solen skulle varme
 ikke få til at bære blomster, — hverken isen eller stenen har skylden:
 thi den kan smelte isen, kan få stenen til at blomstre* 1540
 uanfægtet af dag og nats herredømme!
 Men dette forfærder mig, at være således tvunget til at iagttage,[†]
 hvad end af kærlighed og tro, vi så skulle vokse frem
 ved den bemyndigede stjerners ankomst,[‡]
 der endnu ligger træge, sammenrullet ved kilden. —
 De sprang rigeligt frem i gamle dage,
 i dag svarer de stadig beredvilligt
 ved udfordringen fra — hvilke af luftens uerkendte
 kræfter, hvilke ubeskikkede meteorer, der varmer
 ved lov og lyser ved regel, som end skulle træde i stedet?
 For se nu denne præst, denne Caponsacchi, stukket 1550
 ved det første møde, — „Hjælpe for ærens skyld,
 spille manden, ynke den undertrykte!” — ingen pause,
 hvordan slår han ikke om sig midt i det hele,
 slå enhver fjende, retter uret uden tanke på faren,
 alt er blindhed, tapperhed og lydighed! — blind?
 Ja, som en mand ville være det inde i solen,
 ekstatisk ved overfloden af lys, der
 skulle gennemtrænge ham til fingerspidserne, —
 lad ham straks styrte frem, og hvordan skal han kunne fejle? 1560
 Hvor er de kristne i deres fulde rustning?
 Lænden omspændt med sandhed, det retfærdige
 bryst indkapslet i plader, troens skjold,
 frelsens hjelm og hint åndens sværd,
 netop Guds ord, — hvor er de?
 Lusket hen i hjørnerne! Åh, jeg hører straks
 et hurlumhej af protester! „Hvad, vi munke,
 vi er brødre af en sådan orden, sådan regel,
 har vi ikke kæmpet, blødt, efterladt vort martyrmærke
 på hvert sted langs grænselinjen 1570

---

* den: menneskets natur.

[†] tvunget: det er en del af pavens prøvelse (Cook)..

[‡] stjerne: stjernen over Betlehem (Ohio).

"Twixt true and false, religion and the world,
 "Where this or the other dogma of our Church
 "Called for defence?" And I, despite myself,
 How can I but speak loud what truth speaks low,
 "Or better than the best, or nothing serves!
 "What boots deed, I can cap and cover straight
 "With such another doughtiness to match,
 "Done at an instinct of the natural man?"
 Immolate body, sacrifice soul too, —
 Do not these publicans the same? Outstrip! 1580
 Or else stop race you boast runs neck and neck,
 You with the wings, they with the feet, — for shame!
 Oh, I remark your diligence and zeal!
 Five years long, now, rounds faith into my ears,
 "Help thou, or Christendom is done to death!"
 Five years since, in the Province of To-kien,
 Which is in China as some people know,
 Maigrot, my Vicar Apostolic there,
 Having a great qualm, issues a decree.
 Alack, the converts use as God's name, not 1590
Tien-chu but plain *Tien* or else mere *Shang-ti*,
 As Jesuits please to fancy politic,
 While, say Dominicans, it calls down fire, —
 For *Tien* means heaven, and *Shang-ti*, supreme prince,
 While *Tien-chu* means the lord of heaven: all cry,
 "There is no business urgent for despatch
 "As that thou send a legate, specially
 "Cardinal Tournon, straight to Peking, there
 "To settle and compose the difference!"
 So have I seen a potentate all fume 1600
 For some infringement of his realm's just right,
 Some menace to a mud-built straw-thatched farm
 O' the frontier; while inside the mainland lie,
 Quite undisputed-for in solitude,
 Whole cities plague may waste or famine sap:
 What if the sun crumble, the sands encroach,
 While he looks on sublimely at his ease?
 How does their ruin touch the empire's bound?

mellem sandt og falsk, religion og verden,
 hvor det ene eller det andet af vor Kirkes dogmer
 kalder på forsvar?" Og hvad kan jeg, på trods af mig selv,
 andet end tale højt om det, sandheden taler sagte om,
 enten bedre end de bedste, eller det tjener intet!
 Hvad gavner en bedrift, jeg omgående kan trumfe
 med en anden heltegering, der kan hamle op den,
 og som er gjort instinktivt af den naturlige mand?"
 Ofre legemet og også ofre sjælen, —
 gør ikke disse toldere det samme? Overgå dem!* 1580
 eller også stands kapløbet I praler med i løber side ved side,
 I med jeres vinger, de på deres fødder, — af skam!
 Åh, jeg bemærker jeres flid og iver!
 Fem lange år, nu, har troen larmet i mit øre:
 „Hjælp du, eller kristendommen vil dø!"
 For fem år siden i To-kien provinsen,
 der ligger i Kina, som nogle ved,
 Maigrot, min viceapostel der, udstedte,[†]
 da han havde store skrupler, en befaling.
 Ak, de omvendtes brug af Guds navn var ikke 1590
Tien-chu, men slet og ret *Tien* eller også blot *Shang-ti*,
 som jesuitterne anser for det klogeste,
 medens dominikanerne siger det nedkalder ild, —
 thi *Tien* betyder himmel og *Shang-ti*, den øverste fyrste,
 medens *Tien-chu* betyder himlens herre. Alle råber:
 „Ingen sag er så presserende som den,
 at du straks sender en legat, især
 kardinal Tournon, afsted til Peking, for der
 at klare og bilægge striden!"
 Således har jeg set en magthaver skumme af raseri 1600
 på grund af en krænkelse af hans riges rettigheder,
 en trussel mod en lerklinet stråttækt farm
 i grænselandet; medens inde i landet,
 et sted ganske ensomt og ubestridt,
 pest lægger hele byer øde eller sult udmarver.
 Hvad om solen smuldrer, sandstranden trænger sig på,
 mens han ser på, ophøjet og i ro og mag?
 Hvordan berører deres ødelæggelse rigets grænser?

* Hvad gavner ... samme: paven svarer til protesterne, at Kirkens tjenere skal overgå de mænd, der handler pr. instinkt (Cook) — *Matt.* 5, 46: Thi hvis I elsker dem, der elsker jer, hvad løn får I så? Gør ikke også tolderne det samme?

[†] Maigrot: Biskop Charles Maigrot, pavens repræsentant i Kina. Jesuitterne var de første missionærer i Kina, og deres politik var at vise tolerance overfor et kompromis mellem kristne og kinesere, hvad navnene angik, men i 1693 fordømte biskop Maigrot brugen, da han mente det var uforeneligt med kirkens lære.

And is this little all that was to be?
 Where is the gloriously-decisive change, 1610
 Metamorphosis the immeasurable
 Of human clay to divine gold, we looked
 Should, in some poor sort, justify its price?
 Had an adept of the mere Rosy Cross
 Spent his life to consummate the Great Work,
 Would not we start to see the stuff it touched
 Yield not a grain more than the vulgar got
 By the old smelting-process years ago?
 If this were sad to see in just the sage
 Who should profess so much, perform no more, 1620
 What is it when suspected in that Power
 Who undertook to make and made the world,
 Devised and did effect man, body and soul,
 Ordained salvation for them both, and yet . . .
 Well, is the thing we see, salvation?

I

Put no such dreadful question to myself,
 Within whose circle of experience burns
 The central truth, Power, Wisdom, Goodness, — God:
 I must outlive a thing ere know it dead:
 When I outlive the faith there is a sun, 1630
 When I lie, ashes to the very soul, —
 Someone, not I, must wail above the heap,
 "He died in dark whence never morn arose."
 While I see day succeed the deepest night—
 How can I speak but as I know? — my speech
 Must be, throughout the darkness, "It will end:
 "The light that did burn, will burn!" Clouds obscure —
 But for which obscuration all were bright?
 Too hastily concluded! Sun-suffused,
 A cloud may soothe the eye made blind by blaze, — 1640
 Better the very clarity of heaven:
 The soft streaks are the beautiful and dear.
 What but the weakness in a faith supplies
 The incentive to humanity, no strength
 Absolute, irresistible, comports?
 How can man love but what he yearns to help?

Og er dette lidet, alt hvad der skulle være til?
 Hvor er den glørværdige afgørende forandring, 1610
 den umådelige forvandling
 af det menneskelige ler til guddommeligt guld,
 vi så skulle retfærdiggøre dets pris på en eller anden fattig vis?*

Havde en indviet af det rene Rosenkors†
 tilbragt sit liv for at fuldende Det Store Værk,
 ville vi så ikke studse over at se den berøre et stof,
 uden at der ydedes et korn mere end almuen fik
 ved den gamle smelteproces for år siden?
 Hvis det ville være trist at se, at dette ikke længere
 udføres af netop de vise, som burde erklære sig i stand til det, 1620
 hvad er det så, når der næres mistro til hin Magt,
 som påtog sig at skabe og skabte verden,
 udtænkte og fremkaldte mennesket, legeme og sjæl,
 bestemte frelse for dem begge, og dog . . .
 nå, er den ting, vi ser, frelse?

Jeg
 stiller ikke mig selv så frygtelige spørgsmål,
 inden for hvis erfaringskreds den centrale
 sandhed, magt, visdom, godhed brænder, nemlig — Gud,
 Jeg må overleve en ting, før jeg ved den er død,
 når jeg overlever troen, er der en sol, 1630
 og når jeg ligger, og selv min sjæl er aske, —
 må en eller anden, ikke jeg, jamre over bunken:
 „Han døde i mørket hvorfra morgen aldrig gryede.”
 Når jeg ser dagen følge på den dybeste nat —
 hvordan kan jeg sige andet end det jeg ved? — Gennem
 hele mørket må min tale være: „Det vil slutte,
 lyset som virkelig brændte, vil brænde!” Skyer kan fordunkle —
 men uden dens formørkelse ville alt være lyst?
 En for hastigt draget slutning! Sol-overgydt‡
 kan en sky lindre øjet, der er gjort blind af det strålende skær, — 1640
 forbedre selve himlens klarhed:§
 de blide striber er smukke og dyrebare.
 Hvad andet end svaghed i troen leverer
 den ansporing til menneskeheden, som ingen styrke,
 fuldkommen, uimodståelig er i stand til at tilvejebringe?
 Hvad kan mennesket elske andet end det, han længes efter at hjælpe?

* pris: det menneskelige lers pris dvs. Kristus' død på korset som frelse for mennesket.

† Rosenkors: Rosenkreuzerne. — Det Store Værk: De Vises Sten, der kunne forvandle metal til guld.

‡ En ... slutning: det ville være forkert at tro, at troen ville være lettere at opnå, hvis der ikke var vanskeligheder forbundet med at erhverve den (Cook).

§ blind ... skær: blændet af synet af Gud. — forbedre ... klarhed: Browning yndlings- paradoks, at svaghed af en tro kan være dens styrke (Cook).

And that which men think weakness within strength,
 But angels know for strength and stronger yet —
 What were it else but the first things made new,
 But repetition of the miracle, 1650
 The divine instance of self-sacrifice
 That never ends and aye begins for man?
 So, never I miss footing in the maze,
 No, — I have light nor fear the dark at all.

But are mankind not real, who pace outside
 My petty circle, world that's measured me?
 And when they stumble even as I stand,
 Have I a right to stop ear when they cry,
 As they were phantoms who took clouds for crags,
 Tripped and fell, where man's march might safely move? 1660
 Beside, the cry is other than a ghost's,
 When out of the old time there pleads some bard,
 Philosopher, or both, and — whispers not,
 But words it boldly. "The inward work and worth
 "Of any mind, what other mind may judge
 "Save God who only knows the thing He made,
 "The veritable service He exacts?
 "It is the outward product men appraise.
 "Behold, an engine hoists a tower aloft:
 " 'I looked that it should move the mountain too!' 1670
 "Or else 'Had just a turret toppled down,
 " 'Success enough!' — may say the Machinist
 "Who knows what less or more result might be:
 "But we, who see that done we cannot do,
 " 'A feat beyond man's force,' we men must say.
 "Regard me and that shake I gave the world!
 "I was born, not so long before Christ's birth
 "As Christ's birth haply did precede thy day, —
 "But many a watch before the star of dawn:
 "Therefore I lived, — it is thy creed affirms, 1680
 "Pope Innocent, who art to answer me! —
 "Under conditions, nowise to escape,
 "Whereby salvation was impossible.
 "Each impulse to achieve the good and fair,
 "Each aspiration to the pure and true,

Og det som mennesker tror er svaghed i styrken,
 men som engle ved er styrke og endnu stærkere —
 hvad ville det være andet, end den første ting gjort ny,
 andet end en gentagelse af miraklet, 1650
 det guddommelige øjeblik af selvopofrelse,
 der aldrig slutter og stedse begynder for mennesket?*

Så, jeg mister aldrig fodfæste i labyrinten,
 nej, — jeg har lyset og frygter overhovedet ikke mørket.

Men er de mennesker ikke virkelige, der går rundt uden for
 min egen lille cirkel, verden, der er mig udmålt?
 Og når de falder omkuld, netop hvor jeg står fast,
 har jeg da ret til at stoppe øret, når de skriger,
 som var de spøgelse, der tog skyerne for fjelde,
 snublede og faldt, hvor et menneske kunne vandre i sikkerhed? 1660
 For øvrigt er skriget et andet end et genfærds,
 når ud af den gamle verden en barde,
 en filosof eller begge dele, — ikke hviskende,
 men med kraft og dristighed, fremfører: „En ånds indre arbejde
 og indre værdi, hvilken anden ånd kan bedømme det
 bortset fra Gud, som alene ved, hvad det er han skabte,
 den sande tjeneste Han kræver?
 Det er det ydre af produktet mennesket vurderer.
 Se, en maskine hejser et tårn op i vejret:
 'Jeg ventede, at den også ville flytte bjerget!' 1670
 Eller også: 'Selvom et lille tårn var styrtet ned,
 havde det været vellykket nok!' — kunne Maskinisten sige,[†]
 som ved hvad resultatet mere eller mindre ville være.
 Men vi som ser dét gjort, vi ikke selv kan gøre,
 vi mennesker må sige 'en bedrift hinsides mennesket styrke.'
 Læg mærke til mig og den rystelse, jeg gav verden![‡]
 Jeg blev født ikke så længe før Kristus,
 ligesom Kristus tilfældigvis blev født før dig, —
 men dog mange en vagt før daggryets stjerner.
 Derfor levede jeg, — det er hvad din trosbekendelse bekræfter, 1680
 pave Innocens, som har at svare mig —
 under omstændigheder, der var umulige at undslippe,
 hvorved frelse var udelukket.
 Hver bevæggrund til at opnå det gode og retfærdige,
 hver stræben efter det rene og sande,

* hvad ... mennesket, ll. 1649-52: 2 Kor. 5, 17: 'Derfor hvis nogen er i Kristus, er han en ny skabning; det gamle er forbi, noget nyt er blevet til.' (Routledge).

[†] Maskinisten: Zeus, fra 'Gud i maskinen', *deus ex machina* (Ohio).

[‡] rystelse: I det følgende er den talende Euripides (ca. 484-406), den yngste af de tre store græske tragediedigtere. Han udfordrede den gamle græske verden med nye tanker (Clarendon).

"Being without a warrant or an aim,
 "Was just as sterile a felicity
 "As if the insect, born to spend his life
 "Soaring his circles, stopped them to describe
 "(Painfully motionless in the mid-air) 1690
 "Some word of weighty counsel for man's sake,
 "Some 'Know thyself' or 'Take the golden mean!'
 "— Forwent his happy dance and the glad ray,
 "Died half an hour the sooner and was dust.
 "I, born to perish like the brutes, or worse,
 "Why not live brutishly, obey brutes' law?
 "But I, of body as of soul complete,
 "A gymnast at the games, philosopher
 "I' the schools, who painted, and made music, — all
 "Glories that met upon the tragic stage 1700
 "When the Third Poet's tread surprised the Two, —
 "Whose lot fell in a land where life was great
 "And sense went free and beauty lay profuse,
 "I, untouched by one adverse circumstance,
 "Adopted virtue as my rule of life,
 "Waived all reward, loved but for loving's sake,
 "And, what my heart taught me, I taught the world,
 "And have been teaching now two thousand years.
 "Witness my work, — plays that should please, forsooth!
 "'They might please, they may displease, they shall teach, 1710
 "'For truth's sake,' so I said, and did, and do.
 "Five hundred years ere Paul spoke, Felix heard, —
 "How much of temperance and righteousness,
 "Judgment to come, did I find reason for,
 "Corroborate with my strong style that spared
 "No sin, nor swerved the more from branding brow
 "Because the sinner was called Zeus and God?
 "How nearly did I guess at that Paul knew?
 "How closely come, in what I represent
 "As duty, to his doctrine yet a blank? 1720
 "And as that limner not untruly limns
 "Who draws an object round or square, which square
 "Or round seems to the unassisted eye,
 "Though Galileo's tube display the same
 "Oval or oblong, — so, who controverts

idet den var uden autorisation og formål*
 var en ligeså gold lykke,
 som hvis insektet, født til at tilbringe sit liv
 med at flyve sine cirkler, standsede dem for at beskrive
 (smertefuldt ubevægelig midt i luften) 1690
 nogle vægtige råds ord for mennesket skyld,
 et eller andet 'Kend dig selv' eller 'Vælg den gyldne middelvej!'
 — forsagede sin muntre dans og den glade lysstråle,
 døde en halv time tidligere og blev til støv.
 Jeg, født til at dø ligesom dyrene eller værre,
 hvorfor ikke leve dyrisk, adlyde dyrets lov?
 Men jeg, fuldendt på krop og sjæl, en gymnast
 ved legene, filosof i skolerne,
 som malede og lavede musik, — al
 hæder der samledes på den tragiske scene, 1700
 da den tredje digters skridt forbløffede de To, —[†]
 hvis lod det var at leve i landet, hvor livet var mægtigt
 og tanken var fri og skønhed fandtes til overflod,
 jeg, uberørt af en ugunstig omstændighed,[‡]
 antog dyden som min leveregel,
 affejede al belønning, elskede kun for kærlighedens skyld,
 og det mit hjerte lærte mig, lærte jeg verden
 og har nu undervist i totusinde år.
 Det bevidner mit værk, — skuespil som skulle behage, sandelig!
 De kunne behage, de kunne mishage, de skal belære, 1710
 'For sandhedens skyld,' således sagde jeg og gjorde og gør.
 Fem hundrede år før Paul talte og Felix lyttede, —[§]
 hvor megen grund fandt jeg ikke til at tale meget om afholdenhed
 og retfærdighed og den kommende dom,
 bekræftede det med min stærke stil, som ikke skånede nogen synd,**
 veg heller ikke mere tilbage for at brændemærke en pande,
 fordi synderen blev kaldt Zeus eller Gud?
 Hvor tilnærmelsesvis gættede jeg ikke hvad Paul vidste?
 Hvor tæt på kom jeg ikke, i det jeg skildrer
 som pligten, til hans endnu uskrevne læresætning? 1720
 Og eftersom den maler ikke maler forkert,
 der tegner en genstand rund eller firkantet, som synes
 firkantet eller rund for det uhjulpne øje, —
 selvom Galileos rør viser det samme
 ovalt eller aflangt, — hvem bestrider så,

* uden autorisation: fra Kristus og uden et højere formål. er det rene og det sande gold lykke.

[†] de To: Aischylos (525-465 f.Kr.) og Sofokles (495-406 f.Kr.).

[‡] ugunstig omstændighed: han var født før Kristi komme.

[§] Felix: Marcus Antonius Felix var romersk statholder i Judæa, Ap. 24,25.

** stil: stil i almindelig betydning også *stylus*, (jern)griflen han skrev med.

"I rendered rightly what proves wrongly wrought
 "Beside Paul's picture? Mine was true for me.
 "I saw that there are, first and above all,
 "The hidden forces, blind necessities,
 "Named Nature, but the thing's self unconceived: 1730
 "Then follow, — how dependent upon these,
 "We know not, how imposed above ourselves,
 "We well know, — what I name the gods, a power
 "Various or one: for great and strong and good
 "Is there, and little, weak and bad there too,
 "Wisdom and folly: say, these make no God, —
 "What is it else that rules outside man's self?
 "A fact then, — always, to the naked eye, —
 "And so, the one revealment possible
 "Of what were unimagined else by man. 1740
 "Therefore, what gods do, man may criticize,
 "Applaud, condemn, — how should he fear the truth?—
 "But likewise have in awe because of power,
 "Venerate for the main munificence,
 "And give the doubtful deed its due excuse
 "From the acknowledged creature of a day
 "To the Eternal and Divine. Thus, bold
 "Yet self-mistrusting, should man bear himself,
 "Most assured on what now concerns him most —
 "The law of his own life, the path he prints, — 1750
 "Which law is virtue and not vice, I say, —
 "And least inquisitive where search least skills,
 "I' the nature we best give the clouds to keep.
 "What could I paint beyond a scheme like this
 "Out of the fragmentary truths where light
 "Lay fitful in a tenebrific time?
 "You have the sunrise now, joins truth to truth,
 "Shoots life and substance into death and void;
 "Themselves compose the whole we made before:
 "The forces and necessity grow God, — 1760
 "The beings so contrarious that seemed gods,
 "Prove just His operation manifold
 "And multiform, translated, as must be,
 "Into intelligible shape so far
 "As suits our sense and sets us free to feel.
 "What if I let a child think, childhood-long,

at jeg gengav rigtigt, hvad viser sig forkert fremstillet
 ved siden af Pauls billede? Mit var sandt for mig.
 Jeg så, at der først og over alt andet findes
 skjulte kræfter, blind nødvendighed,
 som kaldes Naturen, men at tingen selv er ufattelig. 1730
 Af dette følger så, — hvor afhængige vi er af disse,
 ved vi ikke, hvordan de er påtvunget over os selv,
 ved vi udmærket, — det jeg kalder guderne, en magt
 forskellige eller en. Thi det store og stærke og gode
 findes, og det lille, svage og onde findes også,
 visdom og dårskab: hør nu, disse gør ingen Gud, —
 hvad er det ellers, der hersker uden for mennesket selv?
 En kendsgerning så, — altid, for det blotte øje, —
 og således den ene mulige åbenbaring
 af det, der ellers ville være utænkeligt for mennesket. 1740
 Derfor, hvad guder gør, kan mennesket kritisere,
 prise, fordømme, — (hvordan kunne mennesket frygte sandheden?) —
 men samtidig have ærefrygt for det, på grund af den magt det udtrykker,
 holde det i ære for gavmildhedens skyld,
 og for den tvivlsomme handling finde en passende undskyldning
 lige fra skabningen, der kun lever en enkelt dag,
 til den Evige og Guddommelige. Således, dristig
 dog med mistillid til sig selv, skulle mennesket støtte sig
 mest sikkert på, hvad nu angår ham mest —
 hans egen livslov, stien han betræder, — 1750
 en lov der er dyden og ikke lasten, siger jeg, —
 og mindst nysgerrig, hvor søgen har mindst betydning,
 i naturen vi bedst lader skyerne opbevare.*
 Hvorledes kunne jeg skildre noget, hinsides en plan som denne,
 ud af de fragmenterede sandheder, hvor lyset
 lå urolig i en formørket tid?
 I har solopgangen nu, der føjer sandhed til sandhed,[†]
 skyder liv og stof ind i død og tomhed;
 de danner selv det hele vi skabte før:
 kræfterne og nødvendighed bliver til Gud, — 1760
 de væsener der er så modstridende, som syntes at være guder,
 beviser netop Hans mangfoldige og mangeartede
 virksomhed, oversat, som det må være,
 til en forståelig form så vidt, at det passer
 til vor fornuft og sætter os frie til at føle.
 Hvad hvis jeg lod et barn tro gennem hele barndommen,

* naturen: det evige og guddommelige, den ene Gud, det der ligger bag ved guderne, dette mener Euripides ikke mennesket kan gennemtrænge.

[†] solopgangen: den nye tid efter Jesus fødsel.

"That lightning, I would have him spare his eye,
 "Is a real arrow shot at naked orb?
 "The man knows more, but shuts his lids the same:
 "Lightning's cause comprehends nor man nor child. 1770
 "Why then, my scheme, your better knowledge broke,
 "Presently re-adjusts itself, the small
 "Proportioned largelier, parts and whole named new:
 "So much, no more two thousand years have done!
 "Pope, dost thou dare pretend to punish me,
 "For not descrying sunshine at midnight,
 "Me who crept all-fours, found my way so far —
 "While thou rewardest teachers of the truth,
 "Who miss the plain way in the blaze of noon, —
 "Though just a word from that strong style of mine, 1780
 "Grasped honestly in hand as guiding-staff,
 "Had pricked them a sure path across the bog,
 "That mire of cowardice and slush of lies
 "Wherein I find them wallow in wide day!"

How should I answer this Euripides?
 Paul, — 't is a legend, — answered Seneca,
 But that was in the day-spring; noon is now:
 We have got too familiar with the light.
 Shall I wish back once more that thrill of dawn?
 When the whole truth-touched man burned up, one fire? 1790
 — Assured the trial, fiery, fierce, but fleet,
 Would, from his little heap of ashes, lend
 Wings to that conflagration of the world
 Which Christ awaits ere He makes all things new:
 So should the frail become the perfect, rapt
 From glory of pain to glory of joy; and so,
 Even in the end, — the act renouncing earth,
 Lands, houses, husbands, wives and children here, —
 Begin that other act which finds all, lost,
 Regained, in this time even, a hundredfold, 1800
 And, in the next time, feels the finite love
 Blent and embalmed with the eternal life.
 So does the sun ghastlily seem to sink
 In those north parts, lean all but out of life,
 Desist a dread mere breathing-stop, then slow
 Re-assert day, begin the endless rise.

at et lyn, som jeg ville have ham til at skåne sit øje for,
 er en virkelig pil, skudt mod det blotte øje?
 Manden ved bedre, men lukker alligevel sine øjenlåg.
 Årsagen til lyn forstår hverken mand eller barn. 1770
 Derfor må min plan, som jeres større viden ødelagde,
 snart tilpasser sig, det lille må
 rigeligere afmåles, dele og det hele må navngives på ny.
 Så meget og ikke mere har totusinde år gjort!
 Pave, vover du at lade som om, du straffer mig,
 for ikke at opdage solskin ved midnat,
 jeg, der kryber på alle fire, har fundet vej indtil nu —
 medens du belønner sandhedens lærere,
 der går fejl af den lige vej i middagens lys, —
 skønt blot ét ord fra min stærke griffel 1780
 grebet ærligt i hånden som en førerstav,
 havde udprykket dem en sikker sti over mosen,
 hin fejhedens sump og løgnes søle,
 hvori jeg finder dem svælge ved højlys dag!”

Hvordan skulle jeg svare denne Euripides?
 Paulus svarede Seneca, — det er en skrøne, —,
 men det var i dagningen; nu er det middag:[†]
 vi er blevet fortrolige med lyset. Skal jeg endnu
 engang ønske begejstringen fra morgengryet tilbage?
 Da hele det sandhedsberørte menneske brændte op, som en ild? 1790
 — Forvisset om at prøvelsen, heftig, voldsom, men flygtig,
 fra menneskets lille askebunke ville give
 vinger til den brand af verden,
 som Kristus afventer, før Han gør alle ting nye.
 Så skal de skrøbelige blive de fuldkomne, henrykket
 fra smertens herlighed til glædens herlighed; og således
 netop til slut, — handlingen, der giver afkald på jord,
 land, huse, ægtemænd, hustruer og børn her, —
 begynde den anden handling, som finder alt mistet
 alt genvundet, i denne tid endog hundredfold 1800
 og i den næste føler den uendelige kærlighed
 blandet og salvet med det evige liv.[‡]
 Således synes solen ligblegt at synke
 i hine nordlige egne, næsten at hælde ud af livet,
 afstå fra at frygte et rent åndedrætsstop, for så langsomt
 at genoprette dagen og begynde den endeløse opstigning.*

* Seneca: myten om brevvekslingen mellem Skt. Paul og den romerske filosof Seneca (3 f.Kr. -65 e.Kr.).

[†] dagningen: kristendommens fremkomst. —

[‡] hundredfold ... liv: jf. *Mark.* 10, 29-30.

Was this too easy for our after-stage?
 Was such a lighting-up of faith, in life,
 Only allowed initiate, set man's step
 In the true way by help of the great glow? 1810
 A way wherein it is ordained he walk,
 Bearing to see the light from heaven still more
 And more encroached on by the light of earth,
 Tentatives earth puts forth to rival heaven,
 Earthly incitements that mankind serve God
 For man's sole sake, not God's and therefore man's.
 Till at last, who distinguishes the sun
 From a mere Druid fire on a far mount?
 More praise to him who with his subtle prism
 Shall decompose both beams and name the true. 1820
 In such sense, who is last proves first indeed;
 For how could saints and martyrs fail see truth
 Streak the night's blackness? Who is faithful now?
 Who untwists heaven's white from the yellow flare
 O' the world's gross torch, without night's foil that helped
 Produce the Christian act so possible
 When in the way stood Nero's cross and stake, —
 So hard now when the world smiles "Right and wise!"
 "Faith points the politic, the thrifty way,
 "Will make who plods it in the end returns 1830
 "Beyond mere fool's-sport and improvidence.
 "We fools dance thro' the cornfield of this life,
 "Pluck ears to left and right and swallow raw,
 "— Nay, tread, at pleasure, a sheaf underfoot,
 "To get the better at some poppy-flower, —
 "Well aware we shall have so much less wheat
 "In the eventual harvest: you meantime
 "Waste not a spike, — the richlier will you reap!
 "What then? There will be always garnered meal
 "Sufficient for our comfortable loaf, 1840
 "While you enjoy the undiminished sack!"
 Is it not this ignoble confidence,
 Cowardly hardihood, that dulls and damps,
 Makes the old heroism impossible?

 Unless . . . what whispers me of times to come?
 What if it be the mission of that age
 My death will usher into life, to shake

---

* Ll. 1803-6: 'Tidsrummet mellem martyriet og genopstandelsen, som vil lede til det evige liv sammenlignes med den korte sommernat i de arktiske egne' (Routledge).

Var dette for let til vort efterstadium?
 Var en sådan lysen op af tro i livet
 kun tænkt til at indvie, at sætte menneskets skridt
 på den sande vej ved hjælp af den store glød? 1810
 En vej hvorpå det er bestemt, at han skal vandre,
 mens han udholder at se lyset fra himlen stadig mere
 og mere trængt ind på af lyset fra jorden,
 jordens prøvende forsøg på at kappes med himlen,
 jordiske incitamenter til at mennesket tjener Gud
 for menneskets skyld alene, ikke for Guds og derfor menneskets.
 Indtil ingen til sidst ser forskel på solen
 og et blot druidisk bål på et fjernt bjerg.
 Da mere ros til ham, som med sit underfundige prisme
 skal opløse begge stråler og afgøre, hvilken er den ægte. 1820
 I den forstand, viser den sidste sig i sandhed at være den første;^{*}
 thi hvordan kunne helgener og martyrer undgå at se sandheden
 stribe nattens sorthed? Hvem er nu de trofaste?
 Hvem reder himlens hvide ud af verdens grove
 fakkels gule skær, uden med natten som baggrund, der hjalp
 med til at gøre den kristne handling så mulig,
 da Neros kors og bål stod i vejen, —
 men så svær, nu hvor verden smiler: „Rigtigt og klogt
 bestemmer troen handlemåden, den sparsommelige måde,
 der vil gøre, at den, der hænger i, til sidst vender tilbage 1830
 hinsides det blot tåbelige og letsindige.
 Vi tåber danser gennem denne tilværelses kornmark,
 plukker aks til højre og venstre og sluger dem rå,
 — ja, træder efter behag et neg under fode,
 for at få fat på en eller anden valmueblomst, —
 udmærket klar over, at vi vil have så meget mindre hvede
 i den kommende høst: I spilder
 i mellemtiden ikke et aks, — og vil høste des rigeligere!
 Hvad så? Der vil altid være et tilstrækkeligt
 forråd af føde til vort behagelige brød, 1840
 medens I nyder den uformindskede sæk!”
 Er det ikke denne uædle tillid,
 krysteragtigt dristighed, som sløver og dæmper,
 gør den gamle heltemodighed umulig?

Med mindre . . . hvad hviskes til mig om de kommende tider?
 Hvad hvis det er ærindet for disse tider —[†]
 som min død vil indvarsle — at ryste

^{*} begge stråler: sollyset og det fra det druidiske bål. — sidste ... første: samtidens arbejde med at skelne den sande tro er sværere og ædlere, end den var for de første kristnes (Clarendon).

[†] disse tider: oplysningstiden, der syntes at true den kristne kirkes fundament.

This torpor of assurance from our creed,
 Re-introduce the doubt discarded, bring
 That formidable danger back, we drove 1850
 Long ago to the distance and the dark?
 No wild beast now prowls round the infant camp:
 We have built wall and sleep in city safe:
 But if some earthquake try the towers that laugh
 To think they once saw lions rule outside,
 And man stand out again, pale, resolute,
 Prepared to die, — which means, alive at last?
 As we broke up that old faith of the world,
 Have we, next age, to break up this the new —
 Faith, in the thing, grown faith in the report — 1860
 Whence need to bravely disbelieve report
 Through increased faith i' the thing reports belie?
 Must we deny, — do they, these Molinists,
 At peril of their body and their soul, —
 Recognized truths, obedient to some truth
 Unrecognized yet, but perceptible? —
 Correct the portrait by the living face,
 Man's God, by God's God in the mind of man?
 Then, for the few that rise to the new height,
 The many that must sink to the old depth, 1870
 The multitude found fall away! A few,
 E'en ere new law speak clear, may keep the old,
 Preserve the Christian level, call good good
 And evil evil, (even though razed and blank
 The old titles,) helped by custom, habitude,
 And all else they mistake for finer sense
 O' the fact that reason warrants, — as before,
 They hope perhaps, fear not impossibly.
 At least some one Pompilia left the world
 Will say "I know the right place by foot's feel, 1880
 "I took it and tread firm there; wherefore change?"

denne dvale af sikkerhed, som omgiver vor tro,
 genindføre den kasserede tvivl, bringe
 hin drabelige fare tilbage, vi for længe siden 1850
 jøg langt bort ud i mørket?
 Ingen vilde dyr lusker nu rundt omkring den spæde lejr.*
 Vi har bygget en mur og sover sikkert i byen:
 men hvad hvis et jordskælv ryster tårnene, der ler
 ved at tænke på, de engang så en løve herske udenfor,
 og mennesket atter må stå frem, bleg, besluttet, forberedt på at dø,
 — hvilket vil sige endeligt levende?
 Idet vi slog verdens gamle tro i stykker,[†]
 skal vi da i den næste tidsalder, opløse denne nye tro —
 tro på tingen, der er blevet til en tro på beretningen — 1860
 og dermed nødvendigvis tappert mistro beretningen
 ved forøget tro det, beretninger gør til løgn?[‡]
 Må vi nægte, — det gør de, disse molinister,[§]
 med fare for deres krop og deres sjæl, —
 erkendte sandheder, idet vi er lydige mod en vis sandhed,
 før uerkendt, men mærkbar? —
 Erstatte portrættet med det levende ansigt,
 menneskets Gud, med Guds Gud i menneskets hjerne?
 Thi, for de få som stiger op til den nye højde,
 må de mange synke til den gamle dybde, 1870
 mængden opdagede faldt bort! Et fåtal,**
 lige før den nye lov taler klart, vil måske beholde den gamle,
 bevare det kristne niveau, kalde det gode godt
 og det onde ondt, (skønt de gamle titler er
 kradset ud og tomme) hjulpet af skik og brug, vane
 og alt andet de forveksler med en finere fornemmelse
 for den kendsgerning fornuften indestår for, — som før
 håber de måske, frygter ikke håbløst.
 I det mindste vil en vis Pompilia, der forlod verden,
 sige: „Jeg kender det rigtige sted ved at føle mig for med foden, 1880
 jeg fandt det og trådte sikkert der; hvorfor ændre det?”

* spæde lejr: den tidlige Kirke (Clarendon).

[†] gamle tro: den hedenske tro.

[‡] tingen ... løgn, l. 1860-63: er kristendommen, beretningen er evangelierne, som de kristne bogstaveligt tro på. Den kritiske indstilling er da det næste stadie i troens udvikling, en udvikling som beretningerne må afvise. Brownings pointe er, at bibelkritikken giver de kristne en mulighed for at forstå troen på en ny måde (Clarendon). — „Browning troede ligesom Tennyson, at det var gennem hans egne indre erfaringer, at han kunne komme nærmeste til et begreb om Guds natur.” På den anden side kan Browning „næppe antages til stadighed at have den opfattelse, at ‘beretningerne’ kunne gøres til et grundlæggende bevis om Guds natur, hvis de virkelig var falske” (Pigou, 16, 41).

[§] molinister: se tillægget ‘Personer m. m.’

** fåtal: der vil være et fåtal gammelkristne, hvortil Pompilia hører.

But what a multitude will surely fall
 Quite through the crumbling truth, late subjacent,
 Sink to the next discoverable base,
 Rest upon human nature, settle there
 On what is firm, the lust and pride of life!
 A mass of men, whose very souls even now
 Seem to need re-creating, — so they slink
 Worm-like into the mud, light now lays bare, —
 Whose future we dispose of with shut eyes 1890
 And whisper — "They are grafted, barren twigs,
 "Into the living stock of Christ: may bear
 "One day, till when they lie death-like, not dead," —
 Those who with all the aid of Christ succumb,
 How, without Christ, shall they, unaided, sink?
 Whither but to this gulf before my eyes?
 Do not we end, the century and I?
 The impatient antimasque treads close on kibe
 O' the very masque's self it will mock, — on me,
 Last lingering personage, the impatient mime 1900
 Pushes already, — will I block the way?
 Will my slow trail of garments ne'er leave space
 For pantaloons, sock, plume and castanet?
 Here comes the first experimentalist
 In the new order of things, — he plays a priest;
 Does he take inspiration from the Church,
 Directly make her rule his law of life?
 Not he: his own mere impulse guides the man —
 Happily sometimes, since ourselves allow
 He has danced, in gaiety of heart, i' the main 1910
 The right step through the maze we bade him foot.
 But if his heart had prompted him break loose
 And mar the measure? Why, we must submit,
 And thank the chance that brought him safe so far.
 Will he repeat the prodigy? Perhaps.
 Can he teach others how to quit themselves,
 Show why this step was right while that were wrong?
 How should he? "Ask your hearts as I asked mine,
 "And get discreetly through the morrice too;
 "If your hearts misdirect you, — quit the stage, 1920

Men hvilken mængde vil med sikkerhed falde
 helt ned gennem den hensmuldrende sandhed,
 der for nylig var fundamentet, synke til den næste synlige base,
 hvile på den menneskelige natur, slå sig ned
 på hvad der er fast, livets vellyst og pral?
 En hob af folk hvis sjæle selv nu
 synes at behøve at genskabes. — Så de sniger sig
 ormeagtigt ned i mudderet, lyset nu blotlægger, —
 hvis fremtid vi med lukkede øjne skiller os af med, 1890
 og vi hvisker: — „De er podede, nøgne kviste
 til Kristi levende stamme: kan bære frugt
 en dag, indtil da ligger de dødlignende, ikke døde,” —*
 de som bukker under selv med al hjælp fra Kristus,
 hvordan skal de uden Kristus og uden hjælp kunne synke
 andre steder hen end ned i dette svælg foran mine øjne?†
 Sluttes vi ikke samtidig dette århundrede og jeg?
 Den utålmodige modmaskerade træder lige i hælene‡
 på selve den maskeraden, den vil spotte, — til mig,
 slentrende og til sidst, skubber det utålmodige 1900
 mimespil allerede, — vil jeg spærre vejen?
 Vil mit langsomme kjoleslæb aldrig vige pladsen
 for pantaloners, lette sko, fjer og kastagnetter?§
 Her kommer den første eksperimentalist
 under den nye tingenes orden, — han spiller præst;
 får han inspiration fra Kirken,
 gør han uden videre dens forskrifter til sin livslov?
 Ikke han: hans egne blotte indskydelser leder manden —
 nogen gange lykkeligvis, da vi selv indrømmer,
 at han i det store og hele af hjertets lyst har danset 1910
 de rette trin gennem labyrinten, vi bad ham betræde.
 Men hvad hvis hans hjerte havde tilskyndet ham til at bryde løs
 og spolere takten? Jamen, vi må underkaste os
 og takke det held, der har bragt ham sikkert frem så langt.
 Vil han gentage den vidunderlige handling? Måske.
 Kan han lære andre, hvordan de kan gøre sig fri,
 vise hvorfor dette trin var rigtigt medens hint var forkert?
 Hvordan skulle han kunne det? „Spørg dit hjerte, som jeg spørger mit,
 og kom selv taktfuldt gennem narredansen;”**
 Hvis jeres hjerter vildleder jer, — så forlad scenen 1920

* De er podede ... døde: jf. Rom . 11, 24 og Joh. 15,5.

† svælg: af vantro og umoral (Clarendon).

‡ modmaskerade: den ironiske og spottende sidste og tydeligt adskilte del af et maskeradeoptog.

§ pantaloners ... kastagnetter: modmaskeradens kostumer; modmaskeraden er symbol på den nye tingenes orden.

** narredansen: morisk dans, traditionel engelsk dansk. — Labyrinten fra l. 1911 (Cook).

"And make amends, — be there amends to make!"
 Such is, for the Augustin that was once,
 This Canon Caponsacchi we see now.
 "But my heart answers to another tune,"
 Puts in the Abate, second in the suite,
 "I have my taste too, and tread no such step!"
 "You choose the glorious life, and may, for me!"
 "I like the lowest of life's appetites, —
 "So you judge, — but the very truth of joy
 "To my own apprehension which decides. 1930
 "Call me knave and you get yourself called fool!"
 "I live for greed, ambition, lust, revenge;
 "Attain these ends by force, guile: hypocrite,
 "To-day, perchance to-morrow recognized
 "The rational man, the type of common sense."
 There's Loyola adapted to our time!
 Under such guidance Guido plays his part,
 He also influencing in the due turn
 These last clods where I track intelligence
 By any glimmer, these four at his beck 1940
 Ready to murder any, and, at their own,
 As ready to murder him, — such make the world!
 And, first effect of the new cause of things,
 There they lie also duly, — the old pair
 Of the weak head and not so wicked heart,
 With the one Christian mother, wife and girl,
 — Which three gifts seem to make an angel up, —
 The world's first foot o' the dance is on their heads!

Still, I stand here, not off the stage though close
 On the exit: and my last act, as my first, 1950
 I owe the scene, and Him who armed me thus
 With Paul's sword as with Peter's key. I smite
 With my whole strength once more, ere end my part,
 Ending, so far as man may, this offence.
 And when I raise my arm, who plucks my sleeve?
 Who stops me in the righteous function, — foe
 Or friend? Oh, still as ever, friends are they
 Who, in the interest of outraged truth
 Deprecate such rough handling of a lie!
 The facts being proved and incontestable, 1960

og gør det godt igen, — hvis der er noget at godtgøre!"
Sådan er, ligesom Skt. Augustin, der levede for længe side,*
denne kannik Caponsacchi, vi nu ser.

„Men mit hjerte svarer til en anden tid,”
skyder abbeden ind, den næste i følgen:

„Jeg har også smag og træder ikke sådan et trin!
I valgte det herlige liv og kan gerne gøre det for min skyld!

Jeg kan lide det laveste af livets lyster, —
sådan dømmer I, — men i min egen opfattelse,
som bestemmer. er det selve den sande glæde.

1930

Kald mig kæltring, og I kan kalde jer selv tåber!
Jeg lever for grådighed, gerrighed, lyst og hævn;
opnår disse mål med magt og svig. Hykler
i dag, i morgen måske genkendt som det
rationelle menneske, den almindelige fornuftstype.”

Der har vi Loyola tilpasset vor tid!†

Under et sådant lederskab spiller Guido sin rolle,
til gengæld påvirker han også de sidste i rækken,
bondeknoldene, hos hvem jeg går på sporet efter selv det
mindste glimt af intelligens, disse fire, der ved hans blotte vink
var beredte til at myrde hvem som helst og for egen regning
ligeså beredte til at myrde ham, — verden skaber sådanne!
og som den første virkning af den nye årsag til tilstandene,
ligger de også dér på behørig vis, — det gamle par
med det svage hoved og ikke så onde hjerte,
med den ene kristne mor, hustru og pige,
— hvis tre talenter tilsammen synes at udgøre en engel, —
verdens første dansetrin træder på deres hoveder!‡

1940

Stadigvæk så står jeg her, ikke uden for scenen, skønt tæt
ved udgangen: og min sidste handling, som min første,

1950

skylder jeg denne scene og Ham, der bevæbnede mig
med Pauls sværd og Peters nøgle. Jeg slår
med hele min styrke endnu engang, før min rolle er forbi,
gør en ende, så vidt mennesket kan, på denne forargelse.
Og når jeg løfter min arm, hvem hiver i mit ærme?
Hvem standser mig i min retfærdige virksomhed, — fjende
eller ven? Oh, som altid er venner de,
der, i den krænkede sandheds interesse,
frabeder sig en sådan grov håndtering af en løgn!

* Skt. Augustin fra Hippo (354-430), der levede udsvævende i sin ungdom, men for hvem Kirken blev hans livslov l. 1907.

† Skt. Ignatius Loyola (1491-1556), jesuiterordnens grundlægger, som modsætning til Skt. Augustin. Her den kasuistik jesuitterne blev kendt for.

‡ første dansetrin: af modmaskeraden (Clarendon).

What is the last word I must listen to?
 Perchance — "Spare yet a term this barren stock
 "We pray thee dig about and dung and dress
 "Till he repent and bring forth fruit even yet!"
 Perchance — "So poor and swift a punishment
 "Shall throw him out of life with all that sin:
 "Let mercy rather pile up pain on pain
 "Till the flesh expiate what the soul pays else!"
 Nowise! Remonstrants on each side commence
 Instructing, there's a new tribunal now 1970
 Higher than God's — the educated man's!
 Nice sense of honour in the human breast
 Supersedes here the old coarse oracle —
 Confirming none the less a point or so
 Wherein blind predecessors worked aright
 By rule of thumb: as when Christ said, — when, where?
 Enough, I find it pleaded in a place, —
 "All other wrongs done, patiently I take:
 "But touch my honour and the case is changed!
 "I feel the due resentment, — *nemini* 1980
 "*Honorem trado* is my quick retort."
 Right of Him, just as if pronounced to-day!
 Still, should the old authority be mute
 Or doubtful or in speaking clash with new,
 The younger takes permission to decide.
 At last we have the instinct of the world
 Ruling its household without tutelage:
 And while the two laws, human and divine,
 Have busied finger with this tangled case,
 In pushes the brisk junior, cuts the knot, 1990
 Pronounces for acquittal. How it trips
 Silverly o'er the tongue! "Remit the death!
 "Forgive, . . . well, in the old way, if thou please,
 "Decency and the relics of routine
 "Respected, — let the Count go free as air!
 "Since he may plead a priest's immunity, —
 "The minor orders help enough for that,
 "With Farinacci's licence, — who decides
 "That the mere implication of such man,

Idet kendsgerningerne er blevet beviste og ubestridelige, 1960
 hvad er da det sidste ord, jeg må lytte til?
 Måske: — „Skån denne golde stamme, vi be’r dig
 grave omkring og gøde og beskære endnu en sæson,
 så han angrer og bærer frugt for fremtiden!”
 Måske: — „En så ringe og hurtig straf*
 skal kaste ham ud af livet med al hans synd:
 lad hellere barmhjertighed stable smerte på smerte,
 indtil kødet udsoner hvad sjælen ellers betaler!”
 Nej, ingen af disse! Protesterende på hver side begynder
 at instruere os om, at der nu er en ny domstol, 1970
 højere end Guds — den uddannede mands!
 En nydelig fornemmelse af ære i menneskebrystet
 overflødiggør her det gamle plumpe mirakel —
 ikke desto mindre bekræfter de et punkt eller to
 hvori blinde forgængere arbejdede rigtigt
 ved tommelfingerregler, som når Kristus sagde, — hvornår, hvor?
 Nok, jeg finder det fremført et eller andet sted: —
 „Al anden uret mod mig tager jeg med tålmodighed,
 men rør min ære og sagen er en anden!
 da føler jeg den tilbørlige modvilje, — *nemini* 1980
honorem trado og giver omgående igen.”
 Rigtigt af Ham, som var det udtalt i dag!†
 Dog, skulle den gamle myndighed blive stum eller
 opfyldt af tvivl eller ved sin tale støde sammen med den ny,
 så får den yngre tilladelse til at afgøre det.
 Endelig gælder det, at det er verden selv,
 der uden formynderskab styrer sin husstand;
 og medens de to love, menneskets og Guds,
 har kvæstet fingrene med denne indviklede sag,
 trænger den friske yngre ind, hugge knuden over, 1990
 dømme for frifindelse. Hvor tripper det ikke
 sølvagtigt hen over tungen: „Afstå fra døden!
 Tilgiv, . . . ja, på den gamle måde, hvis du vil,
 sømmeligt og med rester af den højagtede
 fremgangsmåde, — lad greven gå fri som fuglen i luften!
 Da han kan påkalde sig en præsts immunitet, —
 der er nok hjælp i de mindre ordener til det,
 med Farinaccis tilladelse, — som afgør,

* En ... straf: dvs. henrettelse.

† *nemini ... trado*: jeg prisgiver aldrig æren. — Rigtigt af Ham: To steder i bibelen kunne minde om det *Es.* 44, 8: „Jeg giver ej andre min ære,” og *Es.* 48, 11: „For min egen skyld griber jeg ind ... Jeg giver ej andre min ære.” Det er Jehova, der udtaler dette, hvilket paven er klar over (Routledge). Det skal nævnes, at denne påstand om Jesus står i en anonym pamflet i Den Gamle Gule Bog (Hodell*, 154-5). Se også *bog* 8, 655-659, hvor Arcangeli omtaler citatet.

"So privileged, in any cause, before	2000
"Whatever Court except the Spiritual,	
"Straight quashes law-procedure, — quash it, then!	
"Remains a pretty loophole of escape	
"Moreover, that, beside the patent fact	
"O' the law's allowance, there's involved the weal	
"O' the Popedom: a son's privilege at stake,	
"Thou wilt pretend the Church's interest,	
"Ignore all finer reasons to forgive!	
"But herein lies the crowning cogency —	
"(Let thy friends teach thee while thou tellest beads)	2010
"That in this case the spirit of culture speaks,	
"Civilization is imperative.	
"To her shall we remand all delicate points	
"Henceforth, nor take irregular advice	
"O' the sly, as heretofore: she used to hint	
"Remonstrances, when law was out of sorts	
"Because a saucy tongue was put to rest,	
"An eye that roved was cured of arrogance:	
"But why be forced to mumble under breath	
"What soon shall be acknowledged as plain fact,	2020
"Outspoken, say, in thy successor's time?	
"Methinks we see the golden age return!	
"Civilization and the Emperor	
"Succeed to Christianity and Pope.	
"One Emperor then, as one Pope now: meanwhile,	
"Anticipate a little! We tell thee 'Take	
"'Guido's life, sapped society shall crash,	
"'Whereof the main prop was, is, and shall be	
"'— Supremacy of husband over wife!	
"Does the man rule i' the house, and may his mate	2030
"Because of any plea dispute the same?	
"Oh, pleas of all sorts shall abound, be sure,	
"One but allowed validity, — for, harsh	
"And savage, for, inept and silly-sooth,	
"For, this and that, will the ingenious sex	
"Demonstrate the best master e'er graced slave:	
"And there's but one short way to end the coil, —	
"Acknowledge right and reason steadily	

at den blotte indblanding af en sådan mand,
 så privilegeret, i enhver sag og foran 2000
 ligegyldigt hvilken domstol, undtagen den gejstlige,
 uden videre kvaser retshandlingen, —kvas den så!
 Det forbliver desuden er et kønt smuthul for flugt,
 at udover lovens indrømmelse af den åbenbare kendsgerning
 så er yderligere pavedømmets velfærd
 involveret: en søns privilegium er på spil,
 du vil benytte Kirkens interesse som påskud,
 ignorere alle finere grunde til tilgivelse!
 Men her ligger det kronende overbevisende argument —
 (lad dine venner belære dig, mens du tæller din rosenkrans)
 at i dette tilfælde taler kulturens ånd, 2010
 civilisation er tvingende nødvendig.
 Til denne skal vi henvise alle delikate punkter,
 heller ikke fremover modtage ukorrekte råd
 i smug, som hidtil. Den plejede at komme med
 protester, når loven var usund,
 og en næbbet tunge var bragt til hvile,*
 et øje der flakkede omkring var helbredt for hovmod,
 men hvorfor blive tvunget til at sige lavmælt,
 hvad der snart skal anerkendes som et rent og skært faktum,
 udtalt, lad os sige, i den efterfølgende tid? 2020
 Jeg tror vi ser den gyldne tid vende tilbage!
 Civilisation og kejseren
 efterfølger kristendom og pave.†
 Altså en kejser så, som der nu er en pave — i mellemtiden
 lad os foregribe det lidt! Vi siger dig nemlig: 'Henret
 Guido, og et undermineret samfund vil bryde sammen,
 hvori hovedstøtten var, er og skal være
 — ægtemandens overhøjhed over hustruen!
 Hersker manden ikke i huset og kan hans kone 2030
 ved hjælp af nogen påstand bestride det?
 Oh, der vil til overflod være alle slags påstande, vær sikker på det,
 om så kun en enkelt har gyldighed, — thi hvad
 det hvasse og utæmmede, hvad det urimelige og tåbelige,
 hvad dette og hint angår, vil det opfindsomme køn vise sig‡
 at være den bedste herre, som nogensinde blev hædret med slaveri,
 og der findes kun en måde at standse tummelen på, —

* civilisation: den sociale udvikling efter et ideal. Den nye orden hvor kulturens ånd taler, og hvor religion kommer i anden række, viser sig at være de øverste samfundsklassers forrettigheder. En lighed for loven ville være en trussel mod samfundsordenen. Loven var usund (*out af sorts*) når overklassen (en næbbet tunge, et øjes hovmod) straffes, selv om dommen er retfærdig.

† Civilisation ... pave: paven tolker den nye orden som en omvending af rækkefølgen. Under det gamle Roms lov ville Guido være bedre beskyttet.

‡ det opfindsomme køn: kvinden.

"I' the man and master: then the wife submits
 "To plain truth broadly stated. Does the time 2040
 "Advise we shift — a pillar? nay, a stake
 "Out of its place i' the social tenement?
 "One touch may send a shudder through the heap
 "And bring it toppling on our children's heads!
 "Moreover, if ours breed a qualm in thee,
 "Give thine own better feeling play for once!
 "Thou, whose own life winks o'er the socket-edge,
 "Wouldst thou it went out in such ugly snuff
 "As dooming sons dead, e'en though justice prompt?
 "Why, on a certain feast, Barabbas' self 2050
 "Was set free, not to cloud the general cheer:
 "Neither shalt thou pollute thy Sabbath close!
 "Mercy is safe and graceful. How one hears
 "The howl begin, scarce the three little taps
 "O' the silver mallet silent on thy brow, —
 "His last act was to sacrifice a Count
 "And thereby screen a scandal of the Church!
 "Guido condemned, the Canon justified
 "Of course, — delinquents of his cloth go free!"
 "And so the Luthers chuckle, Calvins scowl, 2060
 "So thy hand helps Molinos to the chair
 "Whence he may hold forth till doom's day on just
 "These *petit-mâitre* priestlings, — in the choir
 "*Sanctus et Benedictus*, with a brush
 "Of soft guitar-strings that obey the thumb,
 "Touched by the bedside, for accompaniment!
 "Does this give umbrage to a husband? Death
 "To the fool, and to the priest impunity!
 "But no impunity to any friend
 "So simply over-loyal as these four 2070
 "Who made religion of their patron's cause,
 "Believed in him and did his bidding straight,
 "Asked not one question but laid down the lives
 "This Pope took, — all four lives together made
 "Just his own length of days, — so, dead they lie,
 "As these were times when loyalty's a drug,
 "And zeal in a subordinate too cheap

anerkend vedvarende hos manden og herren,
 det rette og det rigtige, så vil hustruen underkaste sig
 den enkle klart fremstillede sandhed. Tilråder tiderne 2040
 at vi skifter — en søjle? ja, en pæl
 der er ikke hører hjemme i den sociale struktur?
 En enkelt berøring kan sende en skælven gennem dyngen
 og få den til at vælte ned over vore børns hoveder!
 Endvidere, hvis vores giver dig kvalme,
 så lad dine egne bedre følelser få spillerum for en gangs skyld!
 Du, hvis eget liv blafrer over lysestagekanten,^{*}
 ønsker du, at det går ud med en sådan grim væge, som at
 idømme sønner døden, selv om retfærdighed vil tilskynde det?
 Hør, ved et vist gilde blev Barabbas løsladt, 2050
 uden at det lagde en dæmper på den almindelige lystighed:
 du skal heller ikke forurene afslutningen på din sabbat![†]
 Barmhjertighed er sikker og smuk. Man kan høre skrålet
 begynde, næppe de tre lette slag
 med sølvhammeren på din pande: — ‡
 'Hans sidste handling var at ofre en greve
 for derved at beskytte Kirken mod en skandale!
 Guido fordømt, kannikken retfærdiggjort,[§]
 selvfølgelig, — forbrydere fra den gejstlige stand går fri!
 Og således godter lutheranerne sig, calvinisterne skuler, 2060
 således hjælper din hånd Molinos til stolen,
 hvor han kan blive siddende til dommedag blot
 ved hjælp af disse lapsede småpræster, — i koret^{**}
Sanctus et Benedictus, men ved sengekanten
 er det med tommelfingerens anslag af bløde
 guitarstrengene som akkompagnement!
 Krænker dette ægtemanden? Død
 over narren og straffrihed for præsten!
 Men ingen straffrihed til nogen ven,
 så enfoldigt overtrofaste som disse fire, 2070
 der gjorde deres velynders sag til deres livssag,
 troede på ham og adlyd hans befaling uden videre,
 stillede ingen spørgsmål, men ofrede de liv
 denne pave tog, — alle fire liv udgør lige netop
 tilsammen længden af hans dage, — så, døde ligger de,
 og disse var tider, hvor trofasthed var et narkotikum

---

* Du: paven selv.

† sabbat: hans regeringsperiode som pave.

‡ sølvhammer: når paven døde blev, han slået tre gange på panden med en sølvhammer, samtidig kaldte man på ham. Svarede liget ikke, blev han erklæret død.

§ adelsmanden Guido fordømt og præsten Guido frikendt (Routledge).

** 'i koret synger de *Sanctus et Benedictus*' (hellig og velsignet) en sats i den katolske messe.

"And common to be saved when we spend life!
 "Come, 't is too much good breath we waste in words:
 "The pardon, Holy Father! Spare grimace, 2080
 "Shrugs and reluctance! Are not we the world,
 "Art not thou Priam? Let soft culture plead
 "Hecuba-like, '*non tali*' (Virgil serves)
 "'*Auxilio*' and the rest! Enough, it works!
 "The Pope relaxes, and the Prince is loth,
 "The father's bowels yearn, the man's will bends,
 "Reply is apt. Our tears on tremble, hearts
 "Big with a benediction, wait the word
 "Shall circulate thro' the city in a trice,
 "Set every window flaring, give each man 2090
 "O' the mob his torch to wave for gratitude.
 "Pronounce then, for our breath and patience fail!"

I will, Sirs: but a voice other than yours
 Quickens my spirit. "*Quis pro Domino?*
 "Who is upon the Lord's side?" asked the Count.
 I, who write —

"On receipt of this command,
 "Acquaint Count Guido and his fellows four
 "They die to-morrow: could it be to-night,
 "The better, but the work to do, takes time.
 "Set with all diligence a scaffold up, 2100
 "Not in the customary place, by Bridge
 "Saint Angelo, where die the common sort;
 "But since the man is noble, and his peers
 "By predilection haunt the People's Square,
 "There let him be beheaded in the midst,
 "And his companions hanged on either side:
 "So shall the quality see, fear and learn.
 "All which work takes time: till to-morrow, then,
 "Let there be prayer incessant for the five!"

For the main criminal I have no hope 2110
 Except in such a suddenness of fate.
 I stood at Naples once, a night so dark
 I could have scarce conjectured there was earth

og tjenstiver hos en underordnet for billig
 og almindelig til at blive reddet, når vi bortøder liv!
 Kom, lad os ikke spille så meget af vort gode vejr på ord.
 Benådningen, Hellige Fader! spar grimasse, 2080
 skuldertræk og modvilje! Er vi ikke verden,
 er du ikke Priamos! Lad blid dannelse bønfalde*
 herkubeagtig *non tali* (Vergil er tjenlig her)
Auxilio og resten! Nok nu, det virker!
 Paven slapper af og prinsen er uvillig,†
 faderens barmhjertighed sukker, mandens vilje bøjer sig,
 svaret er gunstigt. Vore tårer skælver, hjerter
 store af velsignelse venter på, at ordet
 i en fart vil løbe gennem byen,
 få hvert vindue til at flamme, give hver mand 2090
 i hoben en fakkel for at vinke af taknemmelighed.
 Udtal så dommen, thi vort vejr og vor tålmodighed svigter!”

Det vil jeg herrer: men en anden røst end jeres
 besjæler min ånd, „*Quis pro Domino?*‡
 Hvem er på Herrens side?” spurgte greven.
 Det er jeg, som skriver —

„Gør ved modtagelsen af denne befaling
 grev Guido og hans fire fæller bekendt med,
 at de skal dø i morgen: kunne det blive i nat
 desto bedre, men arbejdet, der skal gøres, tager tid.
 Rejs med flid et skafot, 2100
 ikke på det sædvanlige sted ved Engelsbroen,§
 hvor almindelige folk dør;
 men siden manden er adelig og hans ligemænd
 med forkærlighed ofte kommer på Folkets Plads,
 så lad ham blive halshugget midt på pladsen
 og hans fæller hængt på hver side af ham.
 Så vil overklassen se, frygte og lære.
 Alt sammen ting der tager tid: i morgen da,
 lad der uophørligt blive bedt for de fem!”

For hovedforbryderen har jeg intet håb 2110
 bortset fra i en sådan pludselig skæbne.
 Jeg stod engang i Napoli, en nat så mørk

* Priamos: Trojas konge, der ville kæmpe en sidste kamp, men hans kone Herkubé talte ham fra det. — *non ... auxilio*: ikke sådan hjælp, *Æneiden* II, 521-2.

† prinsen: paven som prins, repræsenterende den verdslige magt, ønsker ikke frifindelse, det gunstige svar l. 2087, men bøjer sig.

‡ *Quis pro Domino*: hvem er for Herren? Dette spørgsmål stillede Guido, da han vendte tilbage til Vittiano, se *bog* 5, 1545.

§ Engelsbroen: broen ved Engelsborg. — Folkets Plads: Piazza del Popolo.

Anywhere, sky or sea or world at all:
But the night's black was burst through by a blaze —
Thunder struck blow on blow, earth groaned and bore,
Through her whole length of mountain visible:
There lay the city thick and plain with spires,
And, like a ghost disshrouded, white the sea.
So may the truth be flashed out by one blow,
And Guido see, one instant, and be saved.
Else I avert my face, nor follow him
Into that sad obscure sequestered state
Where God unmakes but to remake the soul
He else made first in vain; which must not be.
Enough, for I may die this very night
And how should I dare die, this man let live?

2120

Carry this forthwith to the Governor!

at jeg næppe kunne have gættet, at der var jord
 noget sted, himmel eller hav eller en verden overhovedet.
 Men nattens mørke blev sønderflænget af et strålende lys —
 lyn ramte slag på slag, jorden stønnede og holdt ud
 gennem hel sin længde af synlige bjerge.
 Der lå byen, tæt og tydelig med tårnspir
 og havet, lig et utilsløret spøgelse, lå hvidt.
 Således kan sandheden pludselig lyse op
 og Guido kan se, øjeblikkeligt, og blive frelst.
 Ellers vender jeg mit ansigt bort, følge ham heller ikke
 ind i den triste afsondrede tilstand*
 hvor Gud ugør, men kun for at genskabe sjælen,
 han ellers havde skabt forgæves; hvilket ikke må ske.
 Nu nok, for jeg kan dø selve denne nat,
 og hvordan skulle jeg vove at dø, og lade denne mand leve?

2120

Bring straks dette til guvernøren!

---

* afsondrede tilstand: skærsilden eller et helvede af en slags. Browning mener ikke, der findes et helvede så dybt, at der ikke er nogen mulighed for frelse.

XI. Guido

You are the Cardinal Acciaiuoli, and you,
Abate Panciatichi — two good Tuscan names:
Acciaiuoli—ah, your ancestor it was
Built the huge battlemented convent-block
Over the little forky flashing Greve
That takes the quick turn at the foot o' the hill
Just as one first sees Florence: oh those days!
'T is Ema, though, the other rivulet,
The one-arched brown brick bridge yawns over, — yes,
Gallop and go five minutes, and you gain 10
The Roman Gate from where the Ema's bridged:
Kingfishers fly there: how I see the bend
O'erturreted by Certosa which he built,
That Senescal (we styled him) of your House!
I do adjure you, help me, Sirs! My blood
Comes from as far a source: ought it to end
This way, by leakage through their scaffold-planks
Into Rome's sink where her red refuse runs?
Sirs, I beseech you by blood-sympathy,
If there be any vile experiment 20
In the air, — if this your visit simply prove,
When all's done, just a well-intentioned trick,
That tries for truth truer than truth itself,
By startling up a man, ere break of day,
To tell him he must die at sunset, — pshaw!
That man's a Franceschini; feel his pulse,
Laugh at your folly, and let's all go sleep!
You have my last word, — innocent am I
As Innocent my Pope and murderer,
Innocent as a babe, as Mary's own, 30
As Mary's self, — I said, say and repeat, —
And why, then, should I die twelve hours hence? I —
Whom, not twelve hours ago, the gaoler bade
Turn to my straw-truss, settle and sleep sound
That I might wake the sooner, promptlier pay
His due of meat-and-drink-indulgence, cross
His palm with fee of the good-hand, beside,
As gallants use who go at large again!
For why? All honest Rome approved my part;

11. Guido

I er kardinal Acciaiuoli og I
abbed Panciatichi — to gode toskanske navne.
Acciaiuoli — aha, det var Jeres forfader,
som byggede det uhyre borgagtige kloster
over den lille gaffelformede skinnende Greveflod,
der drejer brat ved foden af højen,
netop som man først ser Firenze: åh, det var dage!
Det er dog Ema, den anden lille flod,
den enkeltbuede brune murstensbro gaber over, — ja,
galoppér fem minutter, og man når 10
den Romerske Port, hvorfra der er bygget bro over Ema.
Isfugle flyver der. Hvor ser jeg ikke nu for mig krumningen,
smykket med småtårne på Certosa, som han byggede,
hin senechal (som vi betitlede ham) fra Jeres hus!*

Jeg bønfalder jer, hjælp mig, herrer! Mit blod
kommer fra en ligeså gammel kilde. Bør den slutte
på denne måde ved at sive ned mellem deres skafotplanker
ned i Roms afløbsrende, hvor dens røde affald løber?†
Herrer, jeg trygler jer ved jeres tro på slægten,
hvis der ligger et eller andet skammeligt eksperiment 20
i luften, — hvis dette jeres besøg viser sig,
når alt er gjort, blot at være et velmenende kneb,
som søger efter en sandhed, der er sandere end sandheden selv,
ved at vække en mand før daggry
for at fortælle ham, han skal dø ved solnedgang, — føj!
Manden her er en Franceschini; mærk hans puls,
le ad jeres dårskab, og lad os alle lægge os til at sove!
I har fået mit sidste ord, — jeg er så uskyldig,
som Innocens min pave og morder,
uskyldig som et spædbarn, som Marias eget, 30
som Maria selv, — sagde jeg, siger jeg og gentager jeg, —
og hvorfor skulle jeg så dø om tolv timer? Jeg — mod hvem,
min fangevogter for mindre end tolv timer siden vendte sig
og bad mig lægge mig på min sengehalm, falde til ro og sove
solidt, så jeg kunne vågne des snarere, raskere betale
for nydelse af hans fond af mad og drikke og desuden
stryge hans håndflade med den gode hånds salær,
sådan som galaner, der atter er på fri fod, plejer!
For hvorfor? Alle ærlige romere billigede min rolle;

---

* senechal: Niccolò Acciaiuoli (1310-68) fra en rig florentinsk familie. Det var ham der byggede det magtfulde kloster Certosa. Han blev senere udnævnt senechal.

† røde affald: fra slagterierne (Clarendon).

Whoever owned wife, sister, daughter, — nay, 40
 Mistress, — had any shadow of any right
 That looks like right, and, all the more resolved,
 Held it with tooth and nail, — these manly men
 Approved! I being for Rome, Rome was for me.
 Then, there's the point reserved, the subterfuge
 My lawyers held by, kept for last resource,
 Firm should all else, — the impossible fancy!—fail,
 And sneaking burgess-spirit win the day:
 The knaves! One plea at least would hold, — they laughed, —
 One grappling-iron scratch the bottom-rock 50
 Even should the middle mud let anchor go!
 I hooked my cause on to the Clergy's, — plea
 Which, even if law tipped off my hat and plume,
 Revealed my priestly tonsure, saved me so.
 The Pope moreover, this old Innocent,
 Being so meek and mild and merciful,
 So fond o' the poor and so fatigued of earth,
 So . . . fifty thousand devils in deepest hell!
 Why must he cure us of our strange conceit
 Of the angel in man's likeness, that we loved 60
 And looked should help us at a pinch? He help?
 He pardon? Here's his mind and message — death!
 Thank the good Pope! Now, is he good in this,
 Never mind, Christian, — no such stuff's extant, —
 But will my death do credit to his reign,
 Show he both lived and let live, so was good?
 Cannot I live if he but like? "The law!"
 Why, just the law gives him the very chance,
 The precise leave to let my life alone,
 Which the archangelic soul of him (he says) 70
 Yearns after! Here they drop it in his palm,
 My lawyers, capital o' the cursed kind, —
 Drop life to take and hold and keep: but no!
 He sighs, shakes head, refuses to shut hand,
 Motions away the gift they bid him grasp,
 And of the coyness comes — that off I run
 And down I go, he best knows whither! mind,
 He knows, who sets me rolling all the same!
 Disinterested Vicar of our Lord,
 This way he abrogates and disallows, 80
 Nullifies and ignores, — reverts in fine
 To the good and right, in detriment of me!

hvem der end havde hustru, søster, datter, — ja, 40
 elskerinde, — som havde blot skyggen af nogen ret,
 der så ud som ret, og som, så meget mere bestemt,
 holdt på den med næb og klør, — disse mandige mænd
 billigede det! Da jeg er for Rom, var Rom for mig.
 Så der er punktet, udflugten mine
 sagførere har holdt i reserve, holdt fast ved som sidste udvej,
 skulle alt andet, — det utænkelige tilfælde! — svigte,
 og den luskede borgerånd vinde sejr:
 de lurendrejere! Et forsvar ville idet mindste holde, — lo de, —
 én jernentrehage ville skrabe bundklippen, 50
 selvom mudderet ovenover slap ankeret!
 Jeg hægtede min sag på de gejstlige, — et forsvar
 som, selv om loven vippede min adelige hat og fjer af,
 ville afsløre min præstelige tonsur, og dermed frelse mig.
 Paven, endvidere, denne gamle Innocens,
 der er så sagtmodig og mild og barmhjertig,
 så glad for de fattige og besværede på jorden, hvorfor
 skal han så . . . halvtredstusinde djævlé i det dybeste helvede!
 absolut helbrede os for vore underlige
 forestilling om englen i menneskets billede, som vi elskede 60
 og troede skulle hjælpe os i en snæver vending? Han hjælpe?
 Han tilgive? Her er hans beslutning og budskab — døden!
 Tak til den gode pave! Nu, er han god i dette,
 bryd jer ikke om det, I kristne, — den slags findes ikke mere, —
 men vil min død bringe hans styre ære, vise at han både
 levede og lod leve og således var god?
 Kan jeg ikke leve, hvis han gør det samme? 'Loven!'
 Hør, netop loven giver ham selve chancen,
 den præcise tilladelse til at lade mit liv i fred,
 som hans ærkeengelsjæl (siger han) 70
 inderligt længes efter! Her lader mine sagførere,
 de bedste af den forbandede slags, mit livet falde ned i hans hånd, — *
 lader det falde, så det kan tages og holdes fast og beholdes, men nej!
 Han sukker, ryster på hovedet, nægter at lukke hånden,
 vinker gaven bort, de beder ham gribe,
 og denne tilbageholdenhed betyder — at jeg løber min vej,
 og ned går jeg, han ved bedst hvorhen! husk
 han ved det, han som alligevel sætter mig i gang med at rulle!
 Herrens uinteresserede stedfortræder
 ophæver og forkaster, annullerer og afslår† 80
 på denne måde, — vender sluttelig tilbage
 til det gode og rette på bekostning af mig!

* den forbandede slags: da de var Forsvarer for de Fattige, se tillægget 'Retspraksis i Italien'.

† afslår: han krav på at være præst afvises (Clarendon), eller hans ansøgning om frifindelse (Ohio).

Talk away! Will you have the naked truth?
 He's sick of his life's supper, — swallowed lies:
 So, hobbling bedward, needs must ease his maw
 Just where I sit o' the door-sill. Sir Abate,
 Can you do nothing? Friends, we used to frisk:
 What of this sudden slash in a friend's face,
 This cut across our good companionship
 That showed its front so gay when both were young? 90
 Were not we put into a beaten path,
 Bid pace the world, we nobles born and bred,
 We body of friends with each his scutcheon full
 Of old achievement and impunity, —
 Taking the laugh of morn and Sol's salute
 As forth we fared, pricked on to breathe our steeds
 And take equestrian sport over the green
 Under the blue, across the crop, — what care?
 If we went prancing up hill and down dale,
 In and out of the level and the straight, 100
 By the bit of pleasant byeway, where was harm?
 Still Sol salutes me and the morning laughs:
 I see my grandsire's hoof-prints, — point the spot
 Where he drew rein, slipped saddle, and stabbed knave
 For daring throw gibe — much less, stone — from pale:
 Then back, and on, and up with the cavalcade.
 Just so wend we, now canter, now converse,
 Till, 'mid the jauncing pride and jaunty port,
 Something of a sudden jerks at somebody—
 A dagger is out, a flashing cut and thrust, 110
 Because I play some prank my grandsire played,
 And here I sprawl: where is the company? Gone!
 A trot and a trample! only I lie trapped,
 Writhe in a certain novel springe just set
 By the good old Pope: I'm first prize. Warn me? Why?
 Apprise me that the law o' the game is changed?
 Enough that I'm a warning, as I writhe,
 To all and each my fellows of the file,
 And make law plain henceforward past mistake,
 "For such a prank, death is the penalty!" 120
 Pope the Five Hundredth (what do I know or care?)
 Deputes your Eminency and Abateship
 To announce that, twelve hours from this time, he needs
 I just essay upon my body and soul
 The virtue of his brand-new engine, prove
 Represser of the pranksome! I'm the first!

Snak løs! Vil I høre den nøgne sandhed?
 Han er led og ked af sit livs aftensmåltid, — slugte løgne.
 Så da han humper hen til sengen, må han lette sin mave,
 lige hvor jeg sidder ved dørtærsklen. Hr. abbed,
 kan De ikke gøre noget? Venner, vi plejede at lege sammen.
 Hvad er dette pludselige slag i en vens ansigt,
 dette hug hen over vort gode kammeratskab,
 der viste sig så muntert, da vi begge var unge? 90
 Var vi ikke sat på den slagne sti,
 bedt om at skridte verden af, vi der er født og opdraget adeligt,
 Vi, en flok af venner, hver med sit våbenskjold fuld
 af gamle bedrifter og straffriheder, —
 mens vi tog morgenens latter og solens hilsen,
 idet vi fór frem, red hurtigt for at lufte vore gangere
 og dyrke rytterskab hen over grønningen
 under det blå, tværs over agermarken, — hvad gjorde det?
 Hvis vi sprang afsted og op ad bakke og ned i dale,
 ind og ud af det rette og det rimelige, 100
 ved at benytte en behagelig bivej, hvor var skaden?*
 Solen hilser mig stadigvæk og morgenen ler.
 Jeg ser aftrykket af min bedstefars hestehov, — udpeger stedet
 hvor han holdt an, sprang af sadlen og dolkede en bondekarl
 for at vove at udslynge en spydighed — endsige en sten — fra hegnet:
 så tilbage og op hesten og atter slutte sig til optoget.
 Just sådan drog vi afsted, snart i kort galop, snart i samtale,
 indtil midt i den fyrige dansen og den flotte holdning,
 noget pludseligt støder mod en eller anden —
 en dolk er fremme, et glimtende snit og stød, fordi jeg 110
 dyrker en eller anden narrestreg min bedstefar dyrkede,
 og her spræller jeg: hvor er selskabet? Borte!
 Et trav og en trampen! kun jeg ligger fanget,
 vrider mig i en vis ny fælde, lige sat
 af den gode gamle pave: jeg er førsteprisen. Advare mig? Hvorfor?
 underrette mig om, at spillets regler er ændret?
 Det er nok, at jeg er en advarsel, mens jeg vrider mig
 for alle og enhver af mine kammerater fra listen,
 og fremover gør loven letfattelig hinsides misforståelse:
 „For en sådan narrestreg er døden straffen!” 120
 Pave den femhundrede (hvad ved jeg, og jeg er også ligeglad?)
 giver Deres Eminence og Deres Abbedskab fuldmagt
 til at kundgøre at, fra tolv timer fra nu, har han behov for,
 at jeg på krop og sjæl prøver fortræffeligheden
 af hans splinternye maskine, at bevise
 den kan undertrykke spilopmageren! Jeg er den første!

---

* ind ... bivej: ride hvorhen det passer dem, give pokker i vold!

Thanks. Do you know what teeth you mean to try
 The sharpness of, on this soft neck and throat?
 I know it,—I have seen and hate it,—ay,
 As you shall, while I tell you! Let me talk, 130
 Or leave me, at your pleasure! talk I must:
 What is your visit but my lure to talk?
 Nay, you have something to disclose?—a smile,
 At end of the forced sternness, means to mock
 The heart-beats here? I call your two hearts stone!
 Is your charge to stay with me till I die?
 Be tacit as your bench, then! Use your ears,
 I use my tongue: how glibly yours will run
 At pleasant supper-time . . . God's curse! . . . to-night
 When all the guests jump up, begin so brisk 140
 "Welcome, his Eminence who shrived the wretch!
 "Now we shall have the Abate's story!"

Life!

How I could spill this overplus of mine
 Among those hoar-haired, shrunk-shanked odds and ends
 Of body and soul old age is chewing dry!
 Those windlestraws that stare while purblind death
 Mows here, mows there, makes hay of juicy me,
 And misses just the bunch of withered weed
 Would brighten hell and streak its smoke with flame!
 How the life I could shed yet never shrink, 150
 Would drench their stalks with sap like grass in May!
 Is it not terrible, I entreat you, Sirs? —
 With manifold and plenitudinous life,
 Prompt at death's menace to give blow for threat,
 Answer his "Be thou not!" by "Thus I am!" —
 Terrible so to be alive yet die?

How I live, how I see! so, — how I speak!
 Lucidity of soul unlocks the lips:
 I never had the words at will before.
 How I see all my folly at a glance! 160
 "A man requires a woman and a wife:"
 There was my folly; I believed the saw.
 I knew that just myself concerned myself,
 Yet needs must look for what I seemed to lack,
 In a woman, — why, the woman's in the man!
 Fools we are, how we learn things when too late!
 Overmuch life turns round my woman-side:

Tak. Ved I hvilke tænder I har tænkt jer at prøve
 skarpheden af på denne bløde hals og strube?
 Jeg ved det, — jeg har set det og hader det, — ja,
 som I vil komme til, mens jeg fortæller om det! Lad mig tale, 130
 eller forlad mig, som I ønsker! tale må jeg.
 Hvad er jeres besøg andet end lokkemad for at få mig til at tale?
 Ja, har I noget at afsløre? — et smil,
 som afslutningen på den tvungne alvor, er det*
 for at spotte hjerteslaget her? Jeg kalder jeres to hjerter sten!
 Er det jeres opgave at blive hos mig til jeg dør?
 Så vær tavse på jeres bænk! Brug jeres ører,
 jeg bruger min tunge: hvor glat vil ikke jeres løbe ved
 det behagelige aftensmåltidet . . . må Guds forbande det! . . . i nat,
 når alle gæsterne springer op og rask begynder: 140
 „Velkommen Deres Eminence, der tog staklen i skrifte!
 Nu skal vi høre Abbedens historie!”

Livet!

Hvordan kunne jeg spilde dette mit overskud
 blandt disse gråhårede tyndbenede levninger
 af krop og sjæl, som alderdom tygger tørre!
 Disse visne græsstrå der glør, medens halvblind død
 mejer her, mejer der, laver hø af saftige mig
 og netop mister knippet af vissent ukrudt, som
 ville oplyse helvedet og stribe dets røg med flammer!
 Hvordan livet jeg kunne udøse, dog aldrig trække tilbage, 150
 ville gennemvæde deres stængler med saft ligesom græs i maj!
 Er det ikke frygteligt, jeg bønfaller jer, herrer? —
 Hvordan jeg med et mangeartet og rigeligt liv,
 drevet af dødens trussel til at slå igen,
 svarer hans „Dø skal du!” med „På denne måde er jeg til!”
 Er det ikke frygteligt sådan at være i live og dog skulle dø?

Alligevel lever jeg, alligevel ser jeg! nu vel, —
 alligevel taler jeg! Klarhed i sjælen løsner tungen.
 Før havde jeg aldrig ordene i min magt.
 Alligevel ser jeg al min dårskab i et eneste blik! 160
 „En mand behøver en kvinde og en hustru,”
 der var min dårskab; jeg troede på ordsproget.
 Jeg vidste, at jeg kun bekymrede mig om mig selv,
 måtte dog nødvendigvis søge hos en kvinde efter,
 det jeg syntes at mangle, — jo, kvinden er i manden!
 Tåber er vi, hvordan vi først lærer tingene, når det er for sent!
 Alt for meget liv drejer sig om min kvindeside;.

* et smil ... alvor: det forventede smil af tilgivelse efter skriftemålet (Clarendon)..

The male and female in me, mixed before,
 Settle of a sudden: I'm my wife outright
 In this unmanly appetite for truth, 170
 This careless courage as to consequence,
 This instantaneous sight through things and through,
 This voluble rhetoric, if you please, — 't is she!
 Here you have that Pompilia whom I slew,
 Also the folly for which I slew her!

Fool!

And, fool-like, what is it I wander from?
 What did I say of your sharp iron tooth?
 Ah, — that I know the hateful thing! this way.
 I chanced to stroll forth, many a good year gone,
 One warm Spring eve in Rome, and unaware 180
 Looking, mayhap, to count what stars were out,
 Came on your fine axe in a frame, that falls
 And so cuts off a man's head underneath,
 Mannaia, — thus we made acquaintance first:
 Out of the way, in a by-part o' the town,
 At the Mouth-of-Truth o' the river-side, you know:
 One goes by the Capitol: and wherefore coy,
 Retiring out of crowded noisy Rome?
 Because a very little time ago
 It had done service, chopped off head from trunk 190
 Belonging to a fellow whose poor house
 The thing must make a point to stand before —
 Felice Whatsoever-was-the-name
 Who stabled buffaloes and so gained bread,
 (Our clowns unyoke them in the ground hard by)
 And, after use of much improper speech,
 Had struck at Duke Some-title-or-other's face,
 Because he kidnapped, carried away and kept
 Felice's sister who would sit and sing
 I' the filthy doorway while she plaited fringe 200
 To deck the brutes with, — on their gear it goes, —
 The good girl with the velvet in her voice.
 So did the Duke, so did Felice, so
 Did Justice, intervening with her axe.
 There the man-mutilating engine stood
 At ease, both gay and grim, like a Swiss guard
 Off duty, — purified itself as well,

manden og kvinden i mig, før blandet sammen
 sætter pludselig skik på sig. Jeg er ganske lig min kone
 i denne umandige appetit efter sandhed,
 dette sorgløse mod, hvad følgerne angår, 170
 denne evne til øjeblikkeligt at se lige gennem tingene,
 denne veltalende retorik, hvis I vil, — det er hende!
 Her har I den Pompilia, jeg slog ihjel,
 også den dårskab på grund af hvilken, jeg slog hende ihjel!

Dåre!

og dåreagtigt, hvad er det jeg vandrer bort fra?*

Hvad sagde jeg om jeres skarpe jernrand?
 Ja, — at jeg kendte den forhadte tingest! og på denne måde:
 En sommeraften engang for mange år siden slentrede jeg
 en tur i Rom og fik, da jeg uforvarende så op,
 måske for at tælle stjernerne, tilfældigvis 180
 øje på en ramme med jeres fine økse, som falder
 og hugger en mands hoved af nedenunder,
 guillotinen, — således lærte vi for første gang hinanden at kende.
 Den var af vejen, i en afsides del af byen,
 ved Sandhedens Mund ved flodbredden, som I ved;†
 man går forbi Kapitolium. Men hvorfor havde den
 blufærdigt fjernet sig fra det folketætte støjende Rom?
 Fordi den for kort tid siden havde
 gjort tjeneste, hugget et hoved af en krop,
 der tilhørte en fyr, for hvis arme hus 190
 tingen måtte understrege en pointe ved at stå foran —
 Felice, eller hvad navnet nu end var,
 der opstaldede bisonokser og således tjente sit brød,
 (vore bønder tog åget af dem på en grund lige i nærheden)
 og havde efter benyttelse af megen upassende tale
 slået hertug et-eller-andet i ansigtet,
 fordi han havde kidnappet, bortført og beholdt
 Felices søster, der plejede at sidde og synge
 i den snavsede døråbning, mens hun flettede kranse
 til at smykke dyrene med, — anbragt på deres seletøj, — 200
 den gode pige med fløj i stemmen.
 Sådan gjorde hertugen, sådan gjorde Felice, sådan
 gjorde Retfærdigheden, idet den blandede sig med sin økse.
 Der stod den menneskelemlæstende maskine
 afslappet, både kæk og grum, lig en svejtsergardist
 i tjeneste, — gjorde sig desuden ren,

* vandrer bort fra: at hans handling var retfærdig, en sag om ære.

† Sandhedens Mund: i kirken Santa Maria in Cosmedin i Rom. 'Man troede, at hvis et tvivlsomt vidne stak sin hånd ind i munden ville den bide den af ham, hvis han var skyldig i mened.

Getting dry, sweet and proper for next week, —
 And doing incidental good, 't was hoped,
 To the rough lesson-lacking populace 210
 Who now and then, forsooth, must right their wrongs!
 There stood the twelve-foot-square of scaffold, railed
 Considerately round to elbow-height,
 For fear an officer should tumble thence
 And sprain his ankle and be lame a month,
 Through starting when the axe fell and head too!
 Railed likewise were the steps whereby 't was reached.
 All of it painted red: red, in the midst,
 Ran up two narrow tall beams barred across,
 Since from the summit, some twelve feet to reach, 220
 The iron plate with the sharp shearing edge
 Had slammed, jerked, shot, slid, — I shall soon find which! —
 And so lay quiet, fast in its fit place,
 The wooden half-moon collar, now eclipsed
 By the blade which blocked its curvature: apart,
 The other half, — the under half-moon board
 Which, helped by this, completes a neck's embrace, —
 Joined to a sort of desk that wheels aside
 Out of the way when done with, — down you kneel,
 In you're pushed, over you the other drops, 230
 Tight you're clipped, whiz, there's the blade cleaves its best,
 Out trundles body, down flops head on floor,
 And where's your soul gone? That, too, I shall find!
 This kneeling place was red, red, never fear!
 But only slimy-like with paint, not blood,
 For why? a decent pitcher stood at hand,
 A broad dish to hold sawdust, and a broom
 By some unnamed utensil, — scraper-rake, —
 Each with a conscious air of duty done.
 Underneath, loungers, — boys and some few men, — 240
 Discoursed this platter, named the other tool,
 Just as, when grooms tie up and dress a steed,
 Boys lounge and look on, and elucubrate
 What the round brush is used for, what the square, —
 So was explained — to me the skill-less then —
 The manner of the grooming for next world
 Undergone by Felice What's-his-name.
 There's no such lovely month in Rome as May —
 May's crescent is no half-moon of red plank,
 And came now tilting o'er the wave i' the west, 250
 One greenish-golden sea, right 'twixt those bars
 Of the engine — I began acquaintance with,

idet den blev tør, net og proper til næste uge, —
 og derved gøre noget godt, håbede man,
 for den ulærde belæringsmanglende befolkning,
 som nu og da tilvisse må råde bod på deres forseelser! 210
 Der stod det tolvfods-kvadratiske skafot,
 betænksomt indhegnet til albuehøjde
 af frygt for at en officer skulle falde ned derfra
 og forstuve sin ankel og blive lam en måned,
 ved at fare tilbage når øksen og også hovedet faldt!
 Ligeledes var trappen, der førte derop, indhegnet.
 Alt var malet rødt. Det røde i midten
 løb op ad to smalle høje bjælker, der var spærret på tværs,
 fordi jernpladen, fra toppen omkring tolv fod oppe,
 med den skarpe skærende æg havde smækket, 220
 stødt, skudt, gledet ned, — jeg skal snart vide hvilket!
 og således lå stille, fast i sit leje,
 den halvmåneformede trækrave, nu dækket
 af bladet som blokerede dets krumning. Den anden halvdel
 var adskilt herfra, — det halvmåneformede bræt nedenunder
 som, hjulpet af denne, fuldstændiggjorde en hals' omfavelse, —
 og var forbundet til et slags bord, der svinger til side,
 af vejen når den havde gjort sin gavn, — du knæler,
 du bliver skubbet ind, over dig falder den anden på plads,
 du er klempt fast, en susen, der er bladet, der kløver efter bedste evne, 230
 kroppen ruller ud, hovedet klasker ned på gulvet
 og hvor er din sjælen faret hen? Også det skal jeg finde ud af!
 Dette knælested var rødt, rødt, bliv ikke bange!
 Men kun slimagtig med maling, ikke blod,
 for hvorfor? en rummelig krukke var ved hånden,
 et stort fad til savsmuld og et eller navnløst
 redskab, der bruges som kost, — en rive til at skrabe med, —
 hver med et bevidst udtryk af at have gjort sin pligt.
 Nedenunder talte dagdrivere, — drenge og et par mænd, —
 om denne trætallerken, benævnte det andet værktøj, 240
 ligesom når staldkarle binder og smykker en ganger,
 drenge driver omkring og ser på og studerer,
 hvad den runde børste skal bruges til, hvad den firkantede, —
 som således blev forklaret — for mig den dengang ukyndige —
 hvordan soigneringsmåden til den næste verden var,
 og som Felice, eller hvad hans navn nu var, havde gennemgået.
 Ingen måned er så dejlig i Rom som maj —
 majs halvmåne er ingen rød halvmåneformet planke,
 og den kom nu tippende ovenover bølgen i vest,
 et grøntgyldent hav, lige mellem hine stænger 250
 på maskinen — jeg begyndte at blive bekendt med,

Understood, hated, hurried from before,
 To have it out of sight and cleanse my soul!
 Here it is all again, conserved for use:
 Twelve hours hence, I may know more, not hate worse.

That young May-moon-month! Devils of the deep!
 Was not a Pope then Pope as much as now?
 Used not he chirrup o'er the Merry Tales,
 Chuckle, — his nephew so exact the wag 260
 To play a jealous cullion such a trick
 As wins the wife i' the pleasant story! Well?
 Why do things change? Wherefore is Rome un-Romed?
 I tell you, ere Felice's corpse was cold,
 The Duke, that night, threw wide his palace-doors,
 Received the compliments o' the quality
 For justice done him, — bowed and smirked his best,
 And in return passed round a pretty thing,
 A portrait of Felice's sister's self,
 Florid old rogue Albano's masterpiece, 270
 As — better than virginity in rags —
 Bouncing Europa on the back o' the bull:
 They laughed and took their road the safelier home.
 Ah, but times change, there's quite another Pope,
 I do the Duke's deed, take Felice's place,
 And, being no Felice, lout and clout,
 Stomach but ill the phrase "I lost my head!"
 How euphemistic! Lose what? Lose your ring,
 Your snuff-box, tablets, kerchief! — but, your head?
 I learnt the process at an early age; 280
 'T was useful knowledge, in those same old days,
 To know the way a head is set on neck.
 My fencing-master urged "Would you excel?
 "Rest not content with mere bold give-and-guard,
 "Nor pink the antagonist somehow-anyhow!
 "See me dissect a little, and know your game!
 "Only anatomy makes a thrust the thing."
 Oh Cardinal, those lithe live necks of ours!
 Here go the vertebræ, here's Atlas, here
 Axis, and here the symphyses stop short, 290
 So wisely and well, — as, o'er a corpse, we cant, —
 And here's the silver cord which . . . what's our word?

forstod, hadede, styrtede bort fra
 for at få den ud af syne og rense min sjæl!
 Her er den atter, bevaret til brug:
 tolv timer fra nu af ved jeg måske mere, men hader ikke værre.

Hin unge majmåne-måned! Ved dybets djævla!
 Var en pave ikke dengang ligeså meget pave som nu?
 Plejede han ikke at kvidre over Muntre Fortællinger,
 småle, — hans nevø lige netop spøgefuglen
 til at spille en jaloux skurk sådan et puds, 260
 der vinder hustruen i den behagelig historie! Nå?
 Hvorfor forandrer tingene sig? Hvorfor er Rom af-romificeret?
 Jeg skal sige jer det: før Felices legeme var koldt,
 åbnede hertugen den aften sine paladsdøre på vid gab
 og modtog adelens lykønskninger, fordi han
 var ydet retfærdighed, — han bukkede og smiskede sit bedste
 og lod til gengæld en køn lille ting gå rundt,
 et portræt af Felices søster, —
 den blomstrende gamle slyngel Albanos mesterstykke, —*
 i skikkelse af — bedre end jomfrudom i laser —† 270
 den hoppende Europa på tyrens ryg.
 De lo og begav sig hjemad des tryggere.
 Åh, men tiderne skifter, der er en ganske anden pave nu,
 jeg udfører hertugens dåd, tager Felices plads,
 og da jeg ikke er nogen Felice, nogen tølper og drønnert,
 fordøjer jeg kun dårligt udtrykket 'Jeg tabte hovedet!'
 Hvor eufemistisk! Tabe hvad? Tabe ens ring,
 ens snustobaksdåse, armbånd, tørklæde! — men ens hoved?
 Jeg kender til det fra den tidlige alder; 280
 det var nyttigt i hine gamle dage
 at kende måden, et hoved er sat på halsen på.
 Min fægtemester indprentede mig: „Vil du udmærke dig?
 Vær ikke tilfreds med blot dristigt at give-og-parere,
 heller ikke bare stikke modstanderen på en eller anden måde!
 Se mig dissekere lidt og kend dit bytte!
 Kun anatomien gør et stød til sagen.”
 Oh kardinal, disse vore smidige levende halse!
 Her er rygsøjlen, her er første halshvirvel, her
 er den næste og her er brusken mellem dem, 290
 så viist og godt, — idet vi gransker et lig, —
 her er sølvsnoren som . . . hvad siger vi?‡

* blomstrende: rødkindet af liderlighed (Ohio).— Francesco Albano (1578-1660), kunstmaler fra Bologna. Billedet forestiller Europa ridende på Zeus i skikkelse af en tyr.

† jomfrudom i laser: Felices søster før hun blev bortført og voldtaget (Clarendon).

‡ sølvsnoren: ryggraden. — næste linje: den gyldne skål: hjernen.

Depends from the gold bowl, which loosed (not "lost")
 Lets us from heaven to hell, — one chop, we're loose!
 "And not much pain i' the process," quoth a sage:
 Who told him? Not Felice's ghost, I think!
 Such "losing" is scarce Mother Nature's mode.
 She fain would have cord ease itself away,
 Worn to a thread by threescore years and ten,
 Snap while we slumber: that seems bearable. 300
 I'm told one clot of blood extravasate
 Ends one as certainly as Roland's sword, —
 One drop of lymph suffused proves Oliver's mace, —
 Intruding, either of the pleasant pair,
 On the arachnoid tunic of my brain.
 That's Nature's way of loosing cord! — but Art,
 How of Art's process with the engine here,
 When bowl and cord alike are crushed across,
 Bored between, bruised through? Why, if Fagon's self,
 The French Court's pride, that famed practitioner, 310
 Would pass his cold pale lightning of a knife,
 Pistoja-ware, adroit 'twixt joint and joint,
 With just a "See how facile, gentlefolk!" —
 The thing were not so bad to bear! Brute force
 Cuts as he comes, breaks in, breaks on, breaks out
 O' the hard and soft of you: is that the same?
 A lithe snake thrids the hedge, makes throb no leaf:
 A heavy ox sets chest to brier and branch,
 Bursts somehow through, and leaves one hideous hole
 Behind him!

And why, why must this needs be? 320
 Oh, if men were but good! They are not good,
 Nowise like Peter: people called him rough,
 But if, as I left Rome, I spoke the Saint,
 — "*Petrus, quo vadis?*" — doubtless, I should hear,
 "To free the prisoner and forgive his fault!
 "I plucked the absolute dead from God's own bar,
 "And raised up Dorcas, — why not rescue thee?"
 What would cost one such nullifying word?

udgår fra den gyldne skål, som løst op (ikke 'mistet')
 fører os fra himmel til helvede, — et hug og vi er frie!*
 „Og ikke megen smerte ved processen,” siger en vismand.
 Hvem fortalte ham det? Ikke Felices genfærd, tror jeg!
 En sådan 'misten' er næppe Moder Naturs måde.
 Hun ville gerne have, at snoren af sig selv fire af,
 slidt til en tråd ved tre snese og ti år,
 knækker medens vi sover: det synes til at bære. 300
 Jeg er blevet fortalt, at en klump udsivet blod
 slår en ihjel ligeså sikkert som Rolands sværd, —
 en dråbe underløbet lymfe viser sig at være Holgers kølle, —†
 hvis en af det behagelige par trænger ind
 på min hjernes spindelsvævshinden.
 Det er naturens måde at løsne snoren på! — men kunsten,
 hvordan med kunstens fremgangsmåde med maskinen her,
 når skål og snor i samme grad bliver knust på tværs,
 gennemboret, sønderslået? Jamen, hvis Fagon selv,‡
 Det Franske Hofs stolthed, hin berømte praktiserende læge, 310
 ville føre sit kolde blege lyn af en kniv,
 et pistojefabrikat, behændigt mellem leddene,§
 med blot et: „Se hvor let, mine herrer!”
 Det ville ikke være så svært at bære! Rå magt
 skærer, som den synes, bryder ind, brækker løs, bryder ud
 af ens hårde og bløde: er det det samme?
 En smidig slange smutter gennem hegnet, uden at et blad røre sig;
 en tung okse sætter brystet mod tornebusk og gren,
 bryder igennem trods alt og efterlade et hæsligt hul
 bag sig!
 Og hvorfor, hvorfor må dette nødvendigvis være således? 320
 Åh, hvis mennesker blot var gode! De er ikke gode,
 ingenlunde som Peter. Folk kaldte ham djærv,
 men hvis jeg, da jeg forlod Rom, sagde til helgenen:
 — "*Petrus, quo vadis?*" — så ville jeg utvivlsomt høre:
 „For at befri fangen og tilgive ham hans forseelse!
 Jeg bortrev den fuldstændigt døde fra Guds egen domstol
 og genopvakte Dorcas, — hvorfor ikke befri dig?”**
 Hvad ville et sådant ophævende ord koste?

* sølvsnoren ... helvede: jf. *Præd.* 12, 6-7.

† udsivet blod: fra en blodåre inde i kroppen. — Holgers kølle: dvs. døden.

‡ Fagon: Guy Crescent Fagon (1638-1718), Ludvig XIV's førstelæge.

§ pistojefabrikat: fremstillet i Pistoia, hvor de fineste våben og knive kom fra.

** *Petrus ... vadis*: 'hvor går du hen Peter?', i flg. legenden mødte Peter, der var på flugt for Neros forfølgelser, Jesus på vejen fra Rom, han spurgte Jesus: „Hvor går du hen, herre”? Jesus svarede: „Jeg er kommet for at blive korsfæstet igen.” Hvorved Peter forstod, han måtte vendte tilbage til Rom og lide martyrdøden. — Dorcas (Tabita): historien står i *Ap. G.* 9, 36-43.

If Innocent succeeds to Peter's place,
 Let him think Peter's thought, speak Peter's speech! 330
 I say, he is bound to it: friends, how say you?
 Concede I be all one bloodguiltiness
 And mystery of murder in the flesh,
 Why should that fact keep the Pope's mouth shut fast?
 He execrates my crime, — good! — sees hell yawn
 One inch from the red plank's end which I press, —
 Nothing is better! What's the consequence?
 How should a Pope proceed that knows his cue?
 Why, leave me linger out my minute here,
 Since close on death comes judgment and comes doom, 340
 Not crib at dawn its pittance from a sheep
 Destined ere dewfall to be butcher's-meat!
 Think, Sirs, if I have done you any harm,
 And you require the natural revenge,
 Suppose, and so intend to poison me,
 — Just as you take and slip into my draught
 The paperful of powder that clears scores,
 You notice on my brow a certain blue:
 How you both overset the wine at once!
 How you both smile! "Our enemy has the plague! 350
 "Twelve hours hence he'll be scraping his bones bare
 "Of that intolerable flesh, and die,
 "Frenzied with pain: no need for poison here!
 "Step aside and enjoy the spectacle!"
 Tender for souls are you, Pope Innocent!
 Christ's maxim is — one soul outweighs the world:
 Respite me, save a soul, then, curse the world!
 "No," venerable sire, I hear you smirk,
 "No: for Christ's gospel changes names, not things,
 "Renews the obsolete, does nothing more! 360
 "Our fire-new gospel is re-tinkered law,
 "Our mercy, justice, — Jove's rechristened God, —
 "Nay, whereas, in the popular conceit,
 "'T is pity that old harsh Law somehow limps,
 "Lingers on earth, although Law's day be done,
 "Else would benignant Gospel interpose,
 "Not furtively as now, but bold and frank
 "O'erflutter us with healing in her wings,
 "Law being harshness, Gospel only love —
 "We tell the people, on the contrary, 370
 "Gospel takes up the rod which Law lets fall;
 "Mercy is vigilant when justice sleeps!

Hvis Innocens er Peters efterfølger
 så lad ham tænke Peters tanke, sig Peters ord! 330
 Jeg siger, han er tvunget til det: venner, hvad siger I?
 Jeg indrømmer jeg er én stor blodskyldighed
 og en kødets mordkunstner, hvorfor skulle
 denne kendsgerning holde pavens mund lukket fast i?
 Han afskyr min forbrydelse, — godt! — ser helvedet gabe
 kun en tomme fra enden af den røde planke, som jeg presses imod. —
 Intet kunne være bedre! Hvad er følgen?
 Hvordan burde en pave gå frem, som kender sin rolle?
 Han burde give mig lov til at dvæle min stund her, —
 thi efter døden kommer dommen og domfældelsen, — 340
 ikke ved daggry at rapse tiden fra et får,
 bestemt før dugfald til at blive slagterføde!
 Forestil jer, herrer, at jeg har gjort jer en eller anden skade,
 og I kræver den naturlige hævn, antageligvis,
 og således har til hensigt at forgifte mig,
 — netop som i tager papiret fuld af pulver,
 der gør regnskabet op, og hælder det ned i min drik,
 bemærker I noget blåt på min pande.
 Hvor vil I ikke begge vælte vinglasset!
 Hvor vil I begge smile: „Vor fjende har pest! 350
 Om tolv timer vil han skrabe sine knogler rene
 for det ulidelige kød og død,
 drevet til vanvid af smerte, ingen brug for gift her!
 Træd til side og nyd skuespillet!”
 I er mild mod sjæle, pave Innocens!
 Kristus’ maksime er — en sjæl er mere værd end verden.*
 Giv mig frist, frels en sjæl, forband så verden!
 „Nej”, ærværdige herre, jeg hører I smiler selvtilfreds,
 „nej, for Kristus’ evangelium forandrer navn, ikke indhold,
 fornyer det forældede og intet mere! 360
 Vort splinternye evangelium er genflikket lov,
 vor barmhjertighed, retfærdighed, — Jupiter er gendøbt Gud, —
 ja, i den folkelige forestillingsverden er det derimod
 en skam, at den gamle strenge lov på sin vis halter,
 dvæler på jorden, skønt lovens dag er forbi,
 ellers ville den velvillige Gud blande sig,
 ikke nyttesløst som nu, men dristigt og åbenbart,
 flagre over os med helbredelse i sine vinger,
 da loven er hårdhed og evangeliet kun kærlighed, —
 men vi fortæller tværtimod folk 370
 at Gud tager kæppen op, som loven lader falde;
 barmhjertighed er årvågen, når retfærdighed sover!

---

* Matt. 16, 26 og Mark. 8, 36.

"Does Law permit a taste of Gospel-grace?
 "The secular arm allow the spiritual power
 "To act for once? — no compliment so fine
 "As that our Gospel handsomely turn harsh,
 "Thrust victim back on Law the nice and coy!"
 Yes, you do say so, else you would forgive
 Me whom Law does not touch but tosses you!
 Don't think to put on the professional face! 380
 You know what I know: casuists as you are,
 Each nerve must creep, each hair start, sting and stand,
 At such illogical inconsequence!
 Dear my friends, do but see! A murder's tried,
 There are two parties to the cause: I'm one,
 — Defend myself, as somebody must do:
 I have the best o' the battle: that's a fact,
 Simple fact, — fancies find no place just now.
 What though half Rome condemned me? Half approved:
 And, none disputes, the luck is mine at last, 390
 All Rome, i' the main, acquitting me: whereon,
 What has the Pope to ask but "How finds Law?"
 "I find," replies Law, "I have erred this while:
 "Guilty or guiltless, Guido proves a priest,
 "No layman: he is therefore yours, not mine:
 "I bound him: loose him, you whose will is Christ's!"
 And now what does this Vicar of our Lord,
 Shepherd o' the flock, — one of whose charge bleats sore
 For crook's help from the quag wherein it drowns?
 Law suffers him employ the crumpled end: 400
 His pleasure is to turn staff, use the point,
 And thrust the shuddering sheep, he calls a wolf,
 Back and back, down and down to where hell gapes!
 "Guiltless," cries Law — "Guilty" corrects the Pope!
 "Guilty," for the whim's sake! "Guilty," he somehow thinks,
 And anyhow says: 't is truth; he dares not lie!

 Others should do the lying. That's the cause
 Brings you both here: I ought in decency
 Confess to you that I deserve my fate,
 Am guilty, as the Pope thinks, — ay, to the end, 410
 Keep up the jest, lie on, lie ever, lie
 I' the latest gasp of me! What reason, Sirs?
 Because to-morrow will succeed to-day
 For you, though not for me: and if I stick

Tillader loven en prøve på evangelienåde?
 Tillader den verdslige arm den spirituelle magt
 at handle for en gangs skyld? —intet er så ærefuldt,
 som at vort evangelium på smuk vis bliver streng,
 og net og ærbart puffer ofret tilbage til loven!”*
 Ja, sådan siger I, ellers ville I tilgive
 mig, som loven ikke berører, men kaster jer hid og did!
 Prøv ikke at sætte det professionelle ansigt op! 380
 I ved hvad jeg ved: kasuister som I er,
 hver nerve må krympe sig, hvert hår rejser sig, stikke og stå
 over en sådan ulogisk inkonsekvens!
 Mine kære venner, se nu! En morder bliver stillet for retten,
 sagen har to parter. Jeg er den ene,
 — forsvarer mig selv, da nogen må gøre det.
 Jeg går af med sejren: det er et faktum,
 et simpelt faktum, — fornemmelser er der ingen plads til lige nu.
 Hvad betyder det, at det halve Rom fordømmer mig? Halvdelen
 billiger det, og ingen bestrider det, heldet er endeligt mit, 390
 i grunden frikender hele Rom mig, så hvad
 har paven at spørge om andet end: „Hvad siger loven?”
 „Jeg tror,” svarer Loven, „jeg er faret vild denne gang.
 Skyldig eller uskyldig, Guido viser sig at være præst,
 ingen lægmand, han er derfor din, ikke min.
 Jeg bandt ham, løs ham, du hvis vilje er Kristus’!”
 Og nu hvad laver denne Herrens stedfortræder,
 hjordens hyrde, —fra hvis betroede flok en bræger såre
 efter krogens hjælp ud af kviksandet, hvori den drukner?†
 Loven tilstår ham at benytte den krumme ende. 400
 Hans lyst er at vende staven om, bruge spidsen
 og støde det skælvende får, han kalder en ulv,
 tilbage og ned, helt ned til hvor helvedet gaber!
 „Uskyldig,” råber Loven — „Skyldig” retter paven!
 „Skyldig,” for indfaldets skyld! „Skyldig,” på en eller anden måde
 tænker han, siger det i hvert fald,: det er sandt;. han vover ikke at lyve!

Andre skulle sige løgnene. Det er årsagen til,
 at I begge kommer her. Jeg burde anstændigvis
 tilstå for jer, at jeg fortjener min skæbne,
 at jeg er skyldig, som paven mener, — ja, bliver til det sidste 410
 ved med spøgen, lyver videre, lyver altid, lyver
 i mit sidste gisp! Af hvilken grund herrer?
 Fordi i morgen vil komme efter i dag
 for jer, skønt ikke for mig, og hvis jeg stadigvæk

* intet ... ærbart: når forbrydelsen er utilgivelig som her, sender evangeliet den tilbage til loven.

† krogens hjælp: den store krog for enden af hyrdestaven.

Still to the truth, declare with my last breath,
 I die an innocent and murdered man, —
 Why, there's the tongue of Rome will wag apace
 This time to-morrow: don't I hear the talk!
 "So, to the last he proved impenitent?
 "Pagans have said as much of martyred saints! 420
 "Law demurred, washed her hands of the whole case.
 "Prince Somebody said this, Duke Something, that,
 "Doubtless the man's dead, dead enough, don't fear!
 "But, hang it, what if there have been a spice,
 "A touch of . . . eh? You see, the Pope's so old,
 "Some of us add, obtuse: age never slips
 "The chance of shoving youth to face death first!"
 And so on. Therefore to suppress such talk
 You two come here, entreat I tell you lies,
 And end, the edifying way. I end, 430
 Telling the truth! Your self-styled shepherd thieves!
 A thief — and how thieves hate the wolves we know:
 Damage to theft, damage to thrift, all's one!
 The red hand is sworn foe of the black jaw.
 That's only natural, that's right enough:
 But why the wolf should compliment the thief
 With shepherd's title, bark out life in thanks,
 And, spiteless, lick the prong that spits him, — eh,
 Cardinal? My Abate, scarcely thus!
 There, let my sheepskin-garb, a curse on't, go — 440
 Leave my teeth free if I must show my shag!
 Repent? What good shall follow? If I pass
 Twelve hours repenting, will that fact hold fast
 The thirteenth at the horrid dozen's end?
 If I fall forthwith at your feet, gnash, tear,
 Foam, rave, to give your story the due grace,
 Will that assist the engine half-way back
 Into its hiding-house? — boards, shaking now,
 Bone against bone, like some old skeleton bat
 That wants, at winter's end, to wake and prey! 450
 Will howling put the spectre back to sleep?
 Ah, but I misconceive your object, Sirs!
 Since I want new life like the creature, — life
 Being done with here, begins i' the world away:
 I shall next have "Come, mortals, and be judged!"
 There's but a minute betwixt this and then:

holder mig til sandheden, erklærer med mit sidste åndedrag,
 at jeg dør en uskyldig og myrdet mand, —
 ja vist, der er jo Roms tunge, som vil få travlt
 på denne tid i morgen. Hører jeg ikke snakken:
 „Så han viste sig forhærdet til det sidste? Hedninger
 har sagt det samme om helgener, der led martyrdøden! 420
 Loven gør indsigelser, vasker sine hænder i hele sagen.
 Prins en eller anden sagde dette, hertug et eller andet hint,
 utvivlsomt er manden død, død nok, frygt ikke!
 Men, for pokker, hvad om der havde været et krydderi,
 en snert af . . . ja, hvad? Ser I, paven er så gammel, nogle af os
 tilføjer sløv. Alderdommen lader aldrig chancen gå fra sig
 til at skubbe ungdommen frem til først at møde døden!”
 Og så videre. For at undertrykke den slags snak,
 kommer I to her, beder mig indtrængende om at fortælle løgne
 og slutte på den opbyggelige måde. Jeg slutter med 430
 at fortælle sandheden! Jeres selvtitulerede hyrde stjæler!
 Er en tyv — og hvor tyve hader ulvene, det ved vi:
 tab for tyven, tab for trivslen, det er det samme!
 Den røde hånd er en svoren fjende af den sorte kæbe.*
 Det er kun naturligt, det er rigtig nok,
 men hvorfor skulle ulven vise tyven anerkendelse
 ved at give ham hyrdetitel, gø livet ud i tak,
 og uden nag slikke greben som gennemborer ham, — ikke sandt,
 Kardinal? Min Abbed, næppe sådan?
 Dér, lad min fåreskindsdragt, forbandet være den, forsvinde — 440
 lad mine tænder være frie, hvis jeg bliver nødt til at vise min pels!
 Anger, hvad godt skal der komme af det? Hvis jeg tilbringer
 tolv timer angrende, vil det få den trettende time
 til at vare ved efter det rædselsfulde dusins afslutning?
 Hvis jeg omgående falder for jeres fødder, skærer tænder,
 river mig, skummer, raser for at give jeres historie passende kraft,
 vil det sende maskinen halvvejs tilbage
 til dens skjulested? — hele konstruktionen ryster nu,
 knogle mod knogle, ligesom en gammel skeletagtig flagermus,
 der ved vinterens afslutning, ønsker at vågne og jage bytte! 450
 Vil hyleriet få spøgelseset til at atter at sove?†
 Åh, men jeg misforstår jeres hensigt, herrer!
 Da jeg ønsker nyt liv ligesom dyret, — livet,
 idet man er færdig med det her, begynder i verden hinsides, —
 dernæst vil man sige mig: „Kom dødelige og bliv dømt!”
 Der blot et øjeblik mellem dette og dengang,‡

* Den ... kæbe: den røde hånd, den skyldige hånd er en svoren fjende af ulven, som er Guido.

† spøgelseset: guillotinen, der ryster i vinden (Clarendon).

‡ 'I et nu, i et øjeblik ... og de døde skal opstå uforkrænkelige, og da skal vi forvandles.' 2 Kor. 15, 52.

So, quick, be sorry since it saves my soul!
 Sirs, truth shall save it, since no lies assist!
 Hear the truth, you, whatever you style yourselves,
 Civilization and society! 460
 Come, one good grapple, I with all the world!
 Dying in cold blood is the desperate thing;
 The angry heart explodes, bears off in blaze
 The indignant soul, and I'm combustion-ripe.
 Why, you intend to do your worst with me!
 That's in your eyes! You dare no more than death,
 And mean no less. I must make up my mind.
 So Pietro,—when I chased him here and there,
 Morsel by morsel cut away the life
 I loathed, — cried for just respite to confess 470
 And save his soul: much respite did I grant!
 Why grant me respite who deserve my doom?
 Me—who engaged to play a prize, fight you,
 Knowing your arms, and foil you, trick for trick,
 At rapier-fence, your match and, maybe, more.
 I knew that if I chose sin certain sins,
 Solace my lusts out of the regular way
 Prescribed me, I should find you in the path,
 Have to try skill with a redoubted foe;
 You would lunge, I would parry, and make end. 480
 At last, occasion of a murder comes:
 We cross blades, I, for all my brag, break guard,
 And in goes the cold iron at my breast,
 Out at my back, and end is made of me.
 You stand confessed the adroiter swordsman, — ay,
 But on your triumph you increase, it seems,
 Want more of me than lying flat on face:
 I ought to raise my ruined head, allege
 Not simply I pushed worse blade o' the pair,
 But my antagonist dispensed with steel! 490
 There was no passage of arms, you looked me low,
 With brow and eye abolished cut and thrust
 Nor used the vulgar weapon! This chance scratch,
 This incidental hurt, this sort of hole
 I' the heart of me? I stumbled, got it so!
 Fell on my own sword as a bungler may!
 Yourself proscribe such heathen tools, and trust
 To the naked virtue: it was virtue stood
 Unarmed and awed me, — on my brow there burned
 Crime out so plainly intolerably red, 500

så, hurtig, få ondt af mig, siden det frelser min sjæl!
 Herrer, sandheden skal frelse den, da ingen løgn hjælper!
 Hør sandheden, I, hvad I så end kalder jer selv,
 civilisationen og samfundet! 460
 Kom, én god kamp, jeg mod hele verden!
 At dø med blodet koldt er en fortvivlet ting;
 det vrede hjerte eksploderer, den forbitrede sjæl
 bæres bort i flammer, og jeg er forbrændingsmoden.
 Jo, I har til hensigt at gøre jeres værste mod mig!
 Det ses i jeres øjne! Men I vover ikke mere end døden,*
 og mener ikke mindre. Jeg må bestemme mig.
 Således råbte Pietro, — da jeg jagede ham her og der,
 stykke for stykke skar det liv bort,
 jeg afskyede, — for blot at få frist til at skrifte 470
 og redde sin sjæl: megen udsættelse gav jeg!
 Hvorfor give mig udsættelse, som fortjener min skæbne?
 Mig — som påtog sig at udkæmpe en kamp, bekæmpe jer,
 og idet jeg kender jeres våben, narre jer kneb for kneb,
 en dyst på kårde, jeres ligemand og måske mere.
 Jeg ved, at hvis jeg valgte at synde visse synder,
 lindre mine lyster uden for den ordenstro vej,
 der er foreskrevet mig, ville jeg finde jer på stien, I ville
 blive nødt til at prøve færdigheder med en frygtelig fjende;
 I ville gøre udfald, jeg ville parere og gøre en ende på det. 480
 Endelig kommer der en lejlighed til at begå mord.
 Vi krydser klinger, jeg blotter mig på trods af al mit pral,
 og ind går det kolde jern i mit bryst,
 ud i ryggen, og der er gjort en ende på mig.
 I står, indrømmet, som den behændigste fægtemester, — ja,
 men det synes som om, I forøger jeres krav med jeres sejr,
 ønsker mere af mig end at ligge fladt på næsen.
 Jeg burde løfte mit ødelagte hoved og ikke bare
 hævde, at jeg førte den ringeste klinge af de to,
 men at min modstander klarede sig uden stål, 490
 der var ingen brug af våben, I trynede mig med jeres blik,
 afskaffede hug og stød med bryn og øje,
 benyttede heller ikke almuens våben! Denne heldige skramme,
 dette tilfældige sår, et hul af den slags
 i mit hjerte? Jeg snublede, fik det så!
 Faldt på mit eget sværd, som en fuser kunne gøre det!
 I forbyder selv sådanne hedenske våben og stoler
 på den blotte dyd. Det var dyden, der stod
 ubevæbnet og indgyd mig ærefrygt, — på min pande
 brændte forbrydelse så utåleligt tydeligt rødt, 500

---

mere end døden: at fordømme ham til helvedet (Cook).

That I was fain to cry—"Down to the dust
 "With me, and bury there brow, brand and all!"
 Law had essayed the adventure, — but what's Law?
 Morality exposed the Gorgon shield!
 Morality and Religion conquer me.
 If Law sufficed would you come here, entreat
 I supplement law, and confess forsooth?
 Did not the Trial show things plain enough?
 "Ah, but a word of the man's very self
 "Would somehow put the keystone in its place 510
 "And crown the arch!" Then take the word you want!

I say that, long ago, when things began,
 All the world made agreement, such and such
 Were pleasure-giving profit-bearing acts,
 But henceforth extra-legal, nor to be:
 You must not kill the man whose death would please
 And profit you, unless his life stop yours
 Plainly, and need so be put aside:
 Get the thing by a public course, by law,
 Only no private bloodshed as of old! 520
 All of us, for the good of every one,
 Renounced such licence and conformed to law:
 Who breaks law, breaks pact therefore, helps himself
 To pleasure and profit over and above the due,
 And must pay forfeit, — pain beyond his share:
 For, pleasure being the sole good in the world,
 Anyone's pleasure turns to someone's pain,
 So, law must watch for everyone, — say we,
 Who call things wicked that give too much joy,
 And nickname mere reprisal, envy makes, 530
 Punishment: quite right! thus the world goes round.
 I, being well aware such pact there was,
 I, in my time who found advantage come
 Of law's observance and crime's penalty, —
 Who, but for wholesome fear law bred in friends,
 Had doubtless given example long ago,
 Furnished forth some friend's pleasure with my pain,
 And, by my death, pieced out his scanty life, —
 I could not, for that foolish life of me,
 Help risking law's infringement, — I broke bond, 540
 And needs must pay price, — wherefore, here's my head,
 Flung with a flourish! But, repentance too?

at jeg var ved at græde: — „Ned i støvet
 med mig og begrav panden der, brændemærke og det hele!”
 Loven har prøvet vovestykket, — men hvad er loven?
 Moralen fremviste Medusaskjoldet!*
 Moral og religion besejrer mig.
 Hvis loven var nok, ville I så komme her, trygle
 mig om, at jeg opfylder loven og i sandhed bekender?
 Viste retssagen ikke tingene tydeligt nok?
 „Åh, blot et ord fra manden selv ville på
 en eller anden måde sætte slutstenen på plads 510
 og krone buen!” Tag så de ord I vil!

Jeg siger, at for længe siden, da tingene begyndte,
 blev hele verden enige om, at de og de
 handlinger var nydelses- og gavngivende,
 men at de fra nu skulle være ulovlige, heller ikke at være til.
 I må ikke dræbe manden, hvis død ville behage
 og gavne jer, med mindre hans liv ligeud vil betyde
 jeres død, og han derfor må skaffes af vejen.
 Brug den almindelige fremgangsmåde, brug loven 520
 undgå kun de gamle dages private boldsudgydelser!
 Alle af os, for alles ve og vel, gav afkald
 på sådan frihed og rettede sig efter loven.
 Den der bryder loven, bryder derfor pagten, hjælper sig selv
 til nydelse og gavn ud over det tilbørlige
 og må betale bøden, — mere smerte end det er hans lod, —
 thi nydelse er det eneste gode i verden,
 enhvers nydelse bliver til nogens smerte,
 så loven må holde øje med alle, — siger vi,
 der kalder det ondt, som giver for meget glæde,
 og gav den simple gengæld, misundelsens skaber, øgenavnet 530
 afstraffelse: ganske rigtigt! således drejer verden rundt.
 Jeg, som udmærket var klar over, at en sådan pagt eksisterede,
 jeg, som i min tid opdagede, at der var fordel
 ved at opretholde loven og straffe forbrydelse, —
 som, havde det ikke været for sund frygt, loven fostrede hos venner,
 utvivlsomt havde været et eksempel på det for længe siden,
 skaffet en ven nydelse ved min smerte
 og ved min død udfyldt hans nødtørftige liv, —
 jeg kunne ikke, på grund af mit tåbelige liv,
 lade være med at risikere at overtræde loven, — jeg brød båndet 540
 og måtte nødvendigvis betale prisen, — derfor, her er mit hoved,
 kastet med en flot håndbevægelse! Men også anger?

---

* Medusaskjoldet: Pallas Athenes skjold, med Medusas afhuggede hoved. Så man på det, blev man til sten.

But pure and simple sorrow for law's breach
 Rather than blunderer's-ineptitude?
 Cardinal, no! Abate, scarcely thus!
 'T is the fault, not that I dared try a fall
 With Law and straightway am found undermost,
 But that I failed to see, above man's law,
 God's precept you, the Christians, recognize?
 Colly my cow! Don't fidget, Cardinal!* 550
 Abate, cross your breast and count your beads
 And exorcize the devil, for here he stands
 And stiffens in the bristly nape of neck,
 Daring you drive him hence! You, Christians both?
 I say, if ever was such faith at all
 Born in the world, by your community
 Suffered to live its little tick of time,
 'T is dead of age, now, ludicrously dead;
 Honour its ashes, if you be discreet,
 In epitaph only! For, concede its death, 560
 Allow extinction, you may boast unchecked
 What feats the thing did in a crazy land
 At a fabulous epoch, — treat your faith, that way,
 Just as you treat your relics: "Here's a shred
 "Of saintly flesh, a scrap of blessed bone,
 "Raised King Cophetua, who was dead, to life
 "In Mesopotamy twelve centuries since,
 "Such was its virtue!" — twangs the Sacristan,
 Holding the shrine-box up, with hands like feet
 Because of gout in every finger joint: 570
 Does he bethink him to reduce one knob,
 Allay one twinge by touching what he vaunts?
 I think he half uncrooks fist to catch fee,
 But, for the grace, the quality of cure, —
 Cophetua was the man put that to proof!
 Not otherwise, your faith is shrined and shown
 And shamed at once: you banter while you bow!
 Do you dispute this? Come, a monster-laugh,
 A madman's laugh, allowed his Carnival
 Later ten days than when all Rome, but he, 580
 Laughed at the candle-contest: mine's alight,

---

* Colly my cow: 'svært min ko med sod'.

En ren og simpel sorg over brud på loven
 snarere end en klodrians kluntethed?
 Nej, Kardinal! Næppe således, Abbed!
 Det er fejlen, ikke at jeg vovede et brydetag
 med loven og omgående befandt mig underst,
 men at jeg fejlede i at se, at I, de kristne, anerkender
 at Gud befaler over menneskets lov, ikke sandt?
 Uha, uha! Bliv ikke febrilsk Kardinal, 550
 Abbed, gør korsets tegn og tæl Jeres rosenkrans
 og uddriv djævelen, for her står han
 med strittende nakkehår,
 da I vover at sende ham derhen! I, begge kristne?
 Jeg siger, fandtes der nogensinde en sådan tro,
 født i verden og tvunget af jeres samfund
 til at leve tidens lille tik-tak,
 så er den død af alderdom, nu, latterlig død;
 ær dens aske, hvis I er forsigtige så kun
 med en gravskrift! For indrøm dens død, 560
 indrøm dens udslettelse, I kan prale ubehersket,
 om hvilken fest tingen gjorde i et tosset land
 i en sagnagtig epoke, — behandl jeres tro på samme måde,
 som I behandler jeres relikvier: „Her er en trevl
 af helligt kød, en stump velsignet knogle,
 som opvækkede kong Kofetua fra de døde*
 i Mesopotamien for tolv århundrede siden,
 sådan var dens kraft!” — snøvler kirketjeneren,
 idet han holder skrinkassen frem med hænder, der ligner fødder
 på grund af gigt i hvert fingerled. 570
 Betænker han sig på at tvinge en knude, svække
 en stikkende smerte ved at røre hvad han roser sig af?
 Jeg tror han halvt åbner sin næve for at fange betalingen,
 men hvad nåden angår, kvaliteten af kuren, —
 så var Kofetua manden, der satte det på prøve!
 På ingen anden måde er jeres tro skrinlagt og vist
 og straks gjort til skamme: I skæmter mens i bukker!
 Bestrider I dette? Nuvel, en monsterlatter,
 en vanvittigs latter, tillod hans karneval^{†‡}
 ti dage senere, end da hele Rom, bortset fra ham selv, 580
 lo ved lyskonkurrencen. Mit er tændt,[§]

* kong Kofetua: en etiopisk sagnkonge der blev forelsket i og giftede sig med en tiggerpige.

[†] sit karneval: Guidos henrettelse vil være pavens særlige karneval ti dage senere end afslutningen af det rigtige karneval. — Aske: askeonsdag, begyndelsen af fasten.

[‡] monsterlatter ... latter: som Guido forestiller sig han vil le ved den særlige lysfest for ham.

[§] lyskonkurrence: på karnevallets sidste dag tændte man lys, og man forsøgte at blæse hinandens lys ud.

'T is just it sputter till the puff o' the Pope
 End it to-morrow and the world turn Ash.
 Come, thus I wave a wand and bring to pass
 In a moment, in the twinkle of an eye,
 What but that — feigning everywhere grows fact,
 Professors turn possessors, realize
 The faith they play with as a fancy now,
 And bid it operate, have full effect
 On every circumstance of life, to-day, 590
 In Rome, — faith's flow set free at fountain-head!
 Now, you'll own, at this present, when I speak,
 Before I work the wonder, there's no man
 Woman or child in Rome, faith's fountain-head,
 But might, if each were minded, realize
 Conversely unbelief, faith's opposite —
 Set it to work on life unflinchingly,
 Yet give no symptom of an outward change:
 Why should things change because men disbelieve?
 What's incompatible, in the whited tomb, 600
 With bones and rottenness one inch below?
 What saintly act is done in Rome to-day
 But might be prompted by the devil, — "is"
 I say not, — "has been, and again may be, —"
 I do say, full i' the face o' the crucifix
 You try to stop my mouth with! Off with it!
 Look in your own heart, if your soul have eyes!
 You shall see reason why, though faith were fled,
 Unbelief still might work the wires and move
 Man, the machine, to play a faithful part. 610
 Preside your college, Cardinal, in your cape,
 Or, — having got above his head, grown Pope, —
 Abate, gird your loins and wash my feet!
 Do you suppose I am at loss at all
 Why you crook, why you cringe, why fast or feast?
 Praise, blame, sit, stand, lie or go! — all of it,
 In each of you, purest unbelief may prompt,
 And wit explain to who has eyes to see.
 But, lo, I wave wand, made the false the true!
 Here's Rome believes in Christianity! 620
 What an explosion, how the fragments fly
 Of what was surface, mask and make-believe!
 Begin now, — look at this Pope's-halberdier
 In wasp-like black and yellow foolery!

det er retfærdigt, at det sprutter indtil pavens puster
 det ud i morgen, og verden bliver til Aske.
 Nuvel, sådan svinger jeg en tryllestav og får
 på et øjeblik, i et blink af øjet, hvad andet
 til at ske end, at — hykleri allevegne bliver fakta,
 professorer blive ejere, gør den tro,
 de nu leger med som en fantasi, til virkelighed
 og beder den fungere, have fuld virkning
 i ethvert af livets forhold i dag 590
 i Rom, — troens strøm sat fri ved kildeudspringet!
 Nu, må I indrømme, at for nærværende, hvor jeg taler
 før jeg udfører underet, så der er ingen mand,
 kvinde eller barn i Rom, der er troens kildeudspring,
 som ikke, hvis hver var sindet dertil, vekselvis kunne gøre ,
 vantro, troens modsætning, til virkelighed —
 sætte den til uforfærdet at arbejde på livet,
 dog uden at give tegn på nogen ydre forandring.
 Hvorfor skulle tingene forandrer sig fordi folk ikke tror?
 Hvad ved den kalkede grav er uforeneligt 600
 med knogler og råddenskab en tomme nedenunder?
 Hvilken helgenagtig handling er gjort i Rom i dag,
 som ikke kunne være foranlediget af djævelen, — „er”
 jeg siger ikke, — „er sket og kan ske igen, —”
 men jeg siger lige i ansigtet på krucifikset,
 som I forsøger at stoppe min mund med: bort med det!*
 Se ind i jeres hjerter, hvis jeres sjæle har øjne!
 I skal se grunden til, at selvom troen var flygtet,
 så ville vantro stadig kunne bevæge trådene og bevæge
 mennesket, maskinen, til at spille en troendes rolle. 610
 I præsiderer i jeres kollegium i jeres slængkapper,
 eller, — idet I har overgået ham, er blevet pave, —
 Abbed, omgjord dine lænder og vask mine fødder!
 Antager I, at jeg er fuldstændig i vildrede med
 hvorfor I bukker jer, hvorfor I kryber, hvorfor I faster og fester?
 Ros, dadel, sid, stå, lig eller gå! — altsammen kan
 hos enhver af jer tilskynde til den reneste vantro
 og til at forklare dens kløgt for den, som har øjne at kigge med.
 Men, se, jeg svinger tryllestaven, gør det falske til det sande!
 Her er Rom, der tror på kristendommen! 620
 Hvilken eksplosion, se hvordan fragmenterne flyver
 af det, der var overflade, maske og indbildning!
 Begynd nu, — betragt denne paves hellebardist
 i hvepseagtig sort og gul naragtighed!

* stoppe ... med: Abbeden forsøger at få Guido til at kysse krucifikset som et tegn på anger og guds frygt (Clarendon).

He, doing duty at the corridor,
 Wakes from a muse and stands convinced of sin!
 Down he flings halbert, leaps the passage-length,
 Pushes into the presence, pantingly
 Submits the extreme peril of the case
 To the Pope's self, — whom in the world beside? — 630
 And the Pope breaks talk with ambassador,
 Bids aside bishop, wills the whole world wait
 Till he secure that prize, outweighs the world,
 A soul, relieve the sentry of his qualm!
 His Altitude the Referendary, —
 Robed right, and ready for the usher's word
 To pay devoir, — is, of all times, just then
 'Ware of a master-stroke of argument
 Will cut the spinal cord . . . ugh, ugh! . . . I mean,
 Paralyse Molinism for evermore! 640
 Straight he leaves lobby, trundles, two and two,
 Down steps to reach home, write, if but a word
 Shall end the impudence: he leaves who likes
 Go pacify the Pope: there's Christ to serve!
 How otherwise would men display their zeal?
 If the same sentry had the least surmise
 A powder-barrel 'neath the pavement lay
 In neighbourhood with what might prove a match,
 Meant to blow sky-high Pope and presence both —
 Would he not break through courtiers, rank and file, 650
 Bundle up, bear off and save body so,
 The Pope, no matter for his priceless soul?
 There's no fool's-freak here, nought to soundly swinge,
 Only a man in earnest, you'll so praise
 And pay and prate about, that earth shall ring!
 Had thought possessed the Referendary
 His jewel-case at home was left ajar,
 What would be wrong in running, robes awry,
 To be beforehand with the pilferer?
 What talk then of indecent haste? Which means, 660
 That both these, each in his degree, would do
 Just that, — for a comparative nothing's sake,
 And thereby gain approval and reward, —
 Which, done for what Christ says is worth the world,
 Procures the doer curses, cuffs and kicks.
 I call such difference 'twixt act and act,
 Sheer lunacy unless your truth on lip

Han vækkes, mens han gør tjeneste ved korridoren,
 af dyb eftertanke og står overbevist om synd!*
 Han kaster hellebarden fra sig og springer gennem korridoren,
 styrter ind i audienssalen, forelægger
 gispende sagens yderste fare
 for paven selv, — hvem ellers i denne verden? — 630
 Og paven afbryder samtalen med ambassadøren,
 trækker biskoppen til side, vil at hele verden venter
 indtil han sikrer sig den pris, som opvejer verden,
 en sjæl, befrier skildvagten for hans angst!
 Hans Højhed Voldgiftsmanden, —
 klædt korrekt og parat til at vise kirketjenerens
 ord skyldighed, — er, af alle tider, netop da
 opmærksom på et mestretræk af en begrundelse,
 der vil kappe rygraden . . . fy, fy! . . . jeg mener,
 lamme molinismen for altid! 640
 Omgående forlader han forværelset, valser, to trin ad gangen
 ned af trapperne for at komme hjem, for at skrive, som måtte blot
 et ord gøre en ende på skamløsheden. Han, som
 gerne vil berolige paven, går: der er Kristus at tjene!
 Hvordan ville folk ellers vise deres iver?
 Hvis den samme skildvagt havde den mindste mistanke om,
 at der lå et krudttønde under fortovet
 i nabolaget, udstyret med noget som kunne vise sig at være en lunte
 og hensigten var at sprænge både pave og audienssal i luften —
 ville han så ikke bryde gennem det sammenbundtede geled 650
 af hofmænd, bære bort og frelse pavens krop på denne måde,
 ville det være en ligegyldig sag for hans uvurderlige sjæl?
 Der er ingen tåbegriller her, intet man kan prygle dygtigt,
 kun en mand i ramme alvor, som I vil prise
 og betale for og sludre så meget om, at jorden skal ringe!
 Havde den tanke besat voldgiftsmanden,
 at hans smykkeskrin hjemme var efterladt på klem,
 hvad ville være forkert ved at løbe, med tøjet i uorden,
 for at komme en tyv i forkøbet?
 Hvem snakker så om usømmelig hast? Hvilket betyder, 660
 at begge disse mænd efter rang ville gøre
 netop dette, — for en forholdsvis ingentingsskyld
 og derved vinde anerkendelse og belønning, —
 men gøres det for det, Kristus siger er hele verden værd,
 så tilsikrer det gerningsmanden forbandelser, slag og spark.
 Jeg kalder en sådan forskel i synet på de to handlinger
 for ren og skær galskab, med mindre jeres udtalte sandhed

* overbevist om synd: jf. Joh. 8, 46: 'Hvem af jer kan overbevise mig om nogen synd?', Jesus' svar farisæerne.-

Be recognized a lie in heart of you!
 How do you all act, promptly or in doubt,
 When there's a guest poisoned at supper-time 670
 And he sits chatting on with spot on cheek?
 "Pluck him by the skirt, and round him in the ears,
 "Have at him by the beard, warn anyhow!"
 Good, and this other friend that's cheat and thief
 And dissolute, — go stop the devil's feast,
 Withdraw him from the imminent hell-fire!
 Why, for your life, you dare not tell your friend
 "You lie, and I admonish you for Christ!"
 Who yet dare seek that same man at the Mass
 To warn him — on his knees, and tinkle near, — 680
 He left a cask a-tilt, a tap unturned,
 The Trebbian running: what a grateful jump
 Out of the Church rewards your vigilance!
 Perform that self-same service just a thought
 More maladroitly, — since a bishop sits
 At function! — and he budes not, bites lip, —
 "You see my case: how can I quit my post?
 "He has an eye to any such default.
 "See to it, neighbour, I beseech your love!"
 He and you know the relative worth of things, 690
 What is permissible or inopportune.
 Contort your brows! You know I speak the truth:
 Gold is called gold, and dross called dross, i' the Book:
 Gold you let lie and dross pick up and prize!
 — Despite your muster of some fifty monks
 And nuns a-maundering here and mumping there,
 Who could, and on occasion would, spurn dross,
 Clutch gold, and prove their faith a fact so far, —
 I grant you! Fifty times the number squeak
 And gibber in the madhouse — firm of faith, 700
 This fellow, that his nose supports the moon;
 The other, that his straw hat crowns him Pope:
 Does that prove all the world outside insane?
 Do fifty miracle-mongers match the mob
 That acts on the frank faithless principle,
 Born-baptized-and-bred Christian-atheists, each
 With just as much a right to judge as you, —
 As many senses in his soul, and nerves

bliver genkendt som en løgn i jeres hjerter!
 Hvordan handler I alle, omgående eller tvivlende,
 når en gæst er blevet forgiftet ved aftenmåltidet 670
 og han sidder og pludrer løs med en plet på kinden?
 „I rykker ham i kjolen, råber ham ind i øret,
 river ham i skægget, advarer under alle omstændigheder!”
 Godt, og nu denne anden ven som snyder og stjæler
 og lever udsvævende, — få den djævnlefest standset,
 træk ham væk fra den umiddelbart forestående helvedesild!
 Jamen om det så gjaldt jeres liv, ville I ikke vove at sige til jeres ven:
 „Du lyver og jeg formaner dig i Kristi navn!”
 Men hvem vover ikke at opsøge denne samme mand ved messen
 for at advare ham — på knæ, og lige før der klimpres, —* 680
 om, at han efterlod et fad tippet, en hane åben,
 og den trebbianske vin løber ud: hvilket taknemmeligt spring
 ud af kirken belønner ikke din årvågenhed!
 Udfør den selv samme tjeneste blot en anelse
 mere kejtet, — da biskoppen sidder i sit virke, —
 og han viger ikke en tomme, bider læbe: —
 „Du ser min sag her: hvordan kan jeg forlade min post?
 Han skeler til enhver sådan forsømmelse.†
 Tag du dig af det, jeg trygler dig om at vise næstekærlighed!”
 Han og I kender tingenes forholdsvis værdi, 690
 hvad der er tilladeligt eller ubelejligt.
 Rynk jeres bryn! I ved jeg taler sandhed:
 guld kaldes guld og slagger kaldes slagger i Bogen:‡
 guld lader I ligge, slagger samler I op og priser!
 — bortset fra jeres flok på nogle halvtreds munke
 og nonner, der mumler her og surmuler der,
 som kunne og ved lejlighed ville vrage affald,
 kramme guld og beviser, at deres tro så vidt er et faktum, —
 det medgiver jeg jer! Halvtreds gange så mange skriger
 og plaprer uforståeligt i galehuset — én fyr er 700
 fast i troen på, at hans næse understøtter månen;
 en anden at hans stråhat kroner ham pave:
 beviser det, at hele verden udenfor er vanvittig?
 Kan halvtreds mirakelmagere måle sig med hoben,
 der handler på det ligefremme trofaste princip,
 fødte-døbte-og-opfostrede-kristne-ateister, hver
 med ligeså megen ret til at dømme som jer, —
 ligeså mange følelser i hans sjæl og nerver

* der klimpres: en klokke ringer lige før indvielsen, brødets og vinens indvielse ved den hellige nadver.

† Han: Gud.

‡ Sl. 119,119: „For slagger regner du alle jordens gudløse, derfor elsker jeg dine vidnesbyrd”

I' neck of him as I, — whom, soul and sense,
 Neck and nerve, you abolish presently, — 710
 I being the unit in creation now
 Who pay the Maker, in this speech of mine,
 A creature's duty, spend my last of breath
 In bearing witness, even by my worst fault,
 To the creature's obligation, absolute,
 Perpetual: my worst fault protests, "The faith
 "Claims all of me: I would give all she claims,
 "But for a spice of doubt: the risk's too rash:
 "Double or quits, I play, but, all or nought,
 "Exceeds my courage: therefore, I descend 720
 "To the next faith with no dubiety —
 "Faith in the present life, made last as long
 "And prove as full of pleasure as may hap,
 "Whatever pain it cause the world." I'm wrong?
 I've had my life, whate'er I lose: I'm right?
 I've got the single good there was to gain.
 Entire faith, or else complete unbelief!
 Aught between has my loathing and contempt,
 Mine and God's also, doubtless: ask yourself,
 Cardinal, where and how you like a man! 730
 Why, either with your feet upon his head,
 Confessed your caudatory, or, at large,
 The stranger in the crowd who caps to you
 But keeps his distance, — why should he presume?
 You want no hanger-on and dropper-off,
 Now yours, and now not yours but quite his own,
 According as the sky looks black or bright.
 Just so I capped to and kept off from faith —
 You promised trudge behind through fair and foul,
 Yet leave i' the lurch at the first spit of rain. 740
 Who holds to faith whenever rain begins?
 What does the father when his son lies dead,
 The merchant when his money-bags take wing,
 The politician whom a rival ousts?
 No case but has its conduct, faith prescribes:
 Where's the obedience that shall edify?
 Why, they laugh frankly in the face of faith
 And take the natural course, — this rends his hair
 Because his child is taken to God's breast.
 That gnashes teeth and raves at loss of trash 750
 Which rust corrupts and thieves break through and steal,

i hans hals som jeg har, — hos hvem I snart
 afskaffer hals og nerve, sjæl og følelse, — 710
 idet jeg er eneren i det skabte nu,
 som betaler skaberen i denne min tale,
 en skabnings pligt, bruger mit sidste åndedræt
 til at bekræfte, selv ved min værste fejl,
 den forpligtigelse skabningen har, som er absolut *
 og evig. Min værste fejl protesterer: „Troen
 kræver alt af mig. Jeg ville give alt den kræver, havde
 der ikke været et anstrøg af tvivl, thi risikoen er for stor.
 Jeg spiller kvit eller dobbelt, men alt eller intet
 overstiger mit mod, derfor stiger jeg ned 720
 til den næste tro uden at tvivle —
 troen på det dennesidige liv, gjort til at vare så længe
 og vise sig så fuld af nydelse, som det kan hænde,
 hvilken smerte det så end forårsager verden.” Tager jeg fejl?
 Jeg har haft mit liv, ligegyldigt hvad jeg mister: har jeg ret?
 Jeg har fået det ene gode, der er at få.
 Fuldstændig tro eller også fuldkommen vantro!
 Noget imellem disse har min afskyr og foragt,
 min og også Guds, utvivlsomt. Spørg Jer selv,
 Kardinal, hvor og hvordan I bryder Jer om en mand! 730
 Jamen, enten med Jeres fødder på hans hoved,
 hvilket I tilstår Jeres slæbbærer, eller, i al almindelighed,
 den fremmede i mængden, der tager sin hat af for Jer,
 men holder afstand, — hvorfor skulle han gå længere?
 I ønsker ingen snylter eller frafalden,
 som snart er Jeres og snart ikke Jeres, men helt er sin egen,
 alt eftersom himlen er mørk eller lys.
 Jeg tog netop hatten af og holdt mig borte fra troen —
 I lovede at traske bagved gennem tykt og tyndt,[†]
 dog lader én i stikken ved de første dråber regn. 740
 Hvem holder sig til troen, når det begynder at regne?
 Hvad gør faderen, når hans søn ligger død,
 købmanden, når hans pengepose får vinger,
 politikeren, der fortrænges af en rival?
 Der findes ingen sag, hvis udfald troen ikke foreskriver:
 hvor er lydigheden, som skal opbygge?
 Se, de ler lige op i troens ansigt
 og tager den naturlige vej, — en river sig i håret,
 fordi Gud har taget hans barn til sig.
 En anden skærer tænder og raser over tabet af noget bras, 750
 som rust fortærer, og tyve bryder ind og stjæler;

* den forpligtigelse skabningen har: at være fuldkommen oprigtig over for sin skaber (Cook).

[†] traske bagved: som slæbbærer for troen

And this, enabled to inherit earth
 Through meekness, curses till your blood runs cold!
 Down they all drop to my low level, rest
 Heart upon dungy earth that's warm and soft,
 And let who please attempt the altitudes.
 Each playing prodigal son of heavenly sire,
 Turning his nose up at the fatted calf,
 Fain to fill belly with the husks, we swine
 Did eat by born depravity of taste! 760

Enough of the hypocrites. But you, Sirs, you —
 Who never budged from litter where I lay,
 And buried snout i' the draff-box while I fed,
 Cried amen to my creed's one article —
 "Get pleasure, 'scape pain, — give your preference
 "To the immediate good, for time is brief,
 "And death ends good and ill and everything!
 "What's got is gained, what's gained soon is gained twice,
 "And, — inasmuch as faith gains most, — feign faith!"
 So did we brother-like pass word about: 770
 — You, now, — like bloody drunkards but half-drunk,
 Who fool men yet perceive men find them fools, —
 Vexed that a titter gains the gravest mouth, —
 O' the sudden you must needs re-introduce
 Solemnity, straight sober undue mirth
 By a blow dealt me your boon companion here
 Who, using the old licence, dreamed of harm
 No more than snow in harvest: yet it falls!
 You check the merriment effectually
 By pushing your abrupt machine i' the midst, 780
 Making me Rome's example: blood for wine!
 The general good needs that you chop and change!
 I may dislike the hocus-pocus, — Rome,
 The laughter-loving people, won't they stare
 Chap-fallen! — while serious natures sermonize
 "The magistrate, he beareth not the sword
 "In vain; who sins may taste its edge, we see!"
 Why my sin, drunkards? Where have I abused
 Liberty, scandalized you all so much?
 Who called me, who crooked finger till I came, 790
 Fool that I was, to join companionship?
 I knew my own mind, meant to live my life,
 Elude your envy, or else make a stand,

og denne, der er sat i stand til at arve jorden
 gennem sagtmodighed, forbander indtil blodet bliver koldt!
 De falder alle ned til mit lave niveau, hviler
 hjertet på den gødningsdækkede jord, som er varm og blød,
 og lader den, der har lyst, prøve højderne.
 Hver leger den himmelske faders fortabte søn,
 idet de rynker på næsen af fedekalven,
 er de nødt til af fylde maven med de avner, vi svin
 åd på grund af en medfødt fordærvet smag! 760

Nok om hyklerne. Men I, herrer, I —
 som aldrig veg fra halmsengen, hvor jeg lå
 og begravede trynen i spølkummen, mens jeg spiste,
 råbte amen til min eneste trossætning: —
 „Skaf nydelse, undgå smerte, — giv det umiddelbart
 gode forrang, for tiden er kort,
 og døden afslutter det gode og det dårlige og alt!
 Hvad der er fået er vundet, hvad der er vundet hurtigt er vundet
 dobbelt, og — i og med troen har vundet mest, — foregiv tro!”
 Således lod vi broderligt ordet gå rundt. 770

— I, nu, — lig to kun halvfulde grusomme drukkenbolte,*
 som narrer mænd, men dog opfatter, at mænd anser dem for tåber, —
 irriteret over, at smålatter vinder den alvorligste mund, —
 må I pludselig genindføre højtidelighed,
 lige ud ædrueliggøre upassende munterhed
 ved et slag tildelt mig af jeres bonkammerat her,†
 der, benyttende den gamle tilladelse, drømte om skade
 ikke større end sne til høst: dog falder den!
 I standser morskaben effektivt
 ved at skubbe jeres maskine ind i midten, 780

idet I gør mig til et eksempel for Rom: blod for vin!
 Den almindelige velfærd kræver, at I hugger og forandrer!
 Jeg kan måske have noget imod dette hokuspokus, — Rom,
 det latterelskende folk, vil de ikke stirrer
 og tabe kæben! — medens alvorlige gemytter prædiker:
 „Øvrighedspersonen, han bærer ikke sværd
 for ingenting; den der synder må smage æggen, ser vi!”
 Hvorfor min synd, I drukkenbolte? Hvor har jeg misbrugt
 friheden, forarget jer alle så meget?
 Hvem kaldte på mig, hvem krummede finger indtil jeg kom, 790
 tåbe som var jeg, for at slutte mig til kammeratskabet?
 Jeg vidste, hvad jeg ville, leve mit eget liv,
 undgå jeres misundelse eller også holde stand,

* grusomme drukkenbolte: to kværulerende fulderikker, der er parate til at bruge kniven (Cook).

† bonkammerat: paven.

Take my own part and sell you my life dear.
 But it was "Fie! No prejudice in the world
 "To the proper manly instinct! Cast your lot
 "Into our lap, one genius ruled our births,
 "We'll compass joy by concert; take with us
 "The regular irregular way i' the wood;
 "You'll miss no game through riding breast by breast, 800
 "In this preserve, the Church's park and pale,
 "Rather than outside where the world lies waste!"
 Come, if you said not that, did you say this?
 Give plain and terrible warning, "Live, enjoy?
 "Such life begins in death and ends in hell!
 "Dare you bid us assist your sins, us priests
 "Who hurry sin and sinners from the earth?
 "No such delight for us, why then for you?
 "Leave earth, seek heaven or find its opposite!"
 Had you so warned me, not in lying words 810
 But veritable deeds with tongues of flame,
 That had been fair, that might have struck a man,
 Silenced the squabble between soul and sense,
 Compelled him to make mind up, take one course
 Or the other, peradventure!—wrong or right,
 Foolish or wise, you would have been at least
 Sincere, no question, — forced me choose, indulge
 Or else renounce my instincts, still play wolf
 Or find my way submissive to your fold,
 Be red-crossed on my fleece, one sheep the more. 820
 But you as good as bade me wear sheep's wool
 Over wolf's skin, suck blood and hide the noise
 By mimicry of something like a bleat, —
 Whence it comes that because, despite my care,
 Because I smack my tongue too loud for once,
 Drop baaing, here's the village up in arms!
 Have at the wolfs throat, you who hate the breed!
 Oh, were it only open yet to choose —
 One little time more — whether I'd be free
 Your foe, or subsidized your friend forsooth! 830
 Should not you get a growl through the white fangs
 In answer to your beckoning! Cardinal,
 Abate, managers o' the multitude,
 I'd turn your gloved hands to account, be sure!

tage min del og sælge mit liv dyrt.
 Men det var: „Fy! der er ingen fordom i verden
 for det ægte mandlige instinkt! Kast dit lod
 i vort skød, den samme skytsånd hersker over vore fødsler,^{*}
 vi vil omslutte glæden i fællesskab; tag
 den regulære irregulære vej ud i skoven med os;
 Du vil ikke skyde fejl af vildtet ved at ride bryst ved bryst 800
 i denne vildtindhegning, Kirkens park og område,
 og det snarere end udenfor, hvor verden ligger øde!”
 Hør, hvis I ikke sagde hint, sagde I da dette?
 at I giver en tydelig og frygtelig advarsel: „Leve, nyde?
 Et sådant liv begynder i døden og ender i helvedet!
 Vover I at bede os hjælpe jer i jeres synder, os præster,
 som jager synd og syndere bort fra jorden?
 Ingen sådan fryd for os, hvorfor så for jer?
 Forlad jorden, søg himlen eller find dens modsætning!”
 Havde I advaret mig på denne måde, ikke med lyvende ord, 810
 men med virkelige handlinger med tunger af ild[†],
 det havde været i orden, det kunne have ramt en mand,
 gjort kævleriet mellem sjæl og forstand tavst,
 tvunget ham til at træffe afgørelse, vælge den ene eller
 den anden kurs, måske! — forkert eller rigtigt,
 dumt eller klogt, I ville i det mindste have været
 oprigtige, ingen tvivl om det, — tvunget mig til vælge, give efter
 eller også fraskrive mig mine instinkter, stadig spille ulv
 eller finde min underdanige vej til jeres fold,
 blive rødkorset på mit skind, et får mere.[‡] 820
 Men I så godt som bad mig bære fåreuld
 over ulvens skind, suge blod og skjule støjen
 ved at efterligne noget, der ligner en brægen. —
 Hvoraf det kommer, at fordi jeg, på trods af min forsigtighed,
 undtagelsesvis smækker for højt med tungen,
 holder op med at bræge, så griber landsbyen til våben!
 Tager fat om ulvens strube, I som hader racen!
 Åh, var det kun muligt endnu at vælge —
 et øjeblik mere — om jeg enten frit ville være
 jeres fjende eller måske understøttet jeres ven![§] 830
 så skulle I ikke få en knurren gennem de hvide hugtænder,
 som svar på jeres vinken! Kardinal, Abbed,
 ledere af masserne, jeg ville drage fordel
 af jeres behandskede hænder, vær sikker på det!

^{*} en skytsånd: de er alle aristokrater (Clarendon).

[†] tunger af ild: fra *Ap. G.* 2, 3-4.

[‡] rødkorset: tegnet på at man er kristen.

[§] understøttet ... ven: understøttet af Kirken.

You should manipulate the coarse rough mob:
 'T is you I'd deal directly with, not them, —
 Using your fears: why touch the thing myself
 When I could see you hunt, and then cry "Shares!
 "Quarter the carcase or we quarrel; come,
 "Here's the world ready to see justice done!" 840
 Oh, it had been a desperate game, but game
 Wherein the winner's chance were worth the pains!
 We'd try conclusions! — at the worst, what worse
 Than this Mannaia-machine, each minute's talk
 Helps push an inch the nearer me? Fool, fool!

You understand me and forgive, sweet Sirs?
 I blame you, tear my hair and tell my woe —
 All's but a flourish, figure of rhetoric!
 One must try each expedient to save life.
 One makes fools look foolisher fifty-fold 850
 By putting in their place men wise like you,
 To take the full force of an argument
 Would buffet their stolidity in vain.
 If you should feel aggrieved by the mere wind
 O' the blow that means to miss you and maul them,
 That's my success! Is it not folly, now,
 To say with folk, "A plausible defence —
 "We see through notwithstanding, and reject?"
 Reject the plausible they do, these fools,
 Who never even make pretence to show 860
 One point beyond its plausibility
 In favour of the best belief they hold!
 "Saint Somebody-or-other raised the dead:"
 Did he? How do you come to know as much?
 "Know it, what need? The story's plausible,
 "Avouched for by a martyrologist,
 "And why should good men sup on cheese and leeks
 "On such a saint's day, if there were no saint?"
 I praise the wisdom of these fools, and straight
 Tell them my story — "plausible, but false!" 870
 False, to be sure! What else can story be
 That runs — a young wife tired of an old spouse,
 Found a priest whom she fled away with,—both
 Took their full pleasure in the two-days' flight,
 Which a grey-headed greyer-hearted pair,

I skulle bearbejde den grove rå hob:
 det er jer, jeg ville handle med direkte, ikke hoben, —
 idet jeg udnyttede jeres frygt: hvorfor skulle jeg selv røre tingen,^{*}
 når jeg kunne se jer jage, og så selv bare råbe: „Del!
 parter kadaveret, eller vi bliver uvenner; kom,
 her er verden, der er parat til at se retfærdigheden ske fyldest!” 840
 Åh, det ville have været et fortvivlet spil, men et spil
 hvor vinderens chance ville være besværet værd!
 Vi ville foretage et voveligt forsøg! — og i værste fald
 hvad er værre end denne guilotinemaskine, som hver minuts snak
 hjælper med til at skubbe en tomme nærmere? Tåbe, tåbe!

I forstår mig og tilgiver, kære herrer, ikke sandt?
 Jeg bebrejder jer, river mig i håret og fortæller om min ulykke —
 alt er ikke andet end forskønnelse, retorik!
 Man må forsøge ethvert middel for at redde livet.
 Man får tåber til at se halvtreds gange tåbeligere ud 850
 ved i deres sted at sætte mænd, der er kloge som jer,
 til at forstå et arguments fulde styrke,
 som forgæves ville skubbe til deres træghed.
 Hvis I skulle føle jer forurettet ved det blotte vindpust fra slaget,[†]
 der har til sinds at ramme forbi jer og mishandler dem,
 så er det min succes! Er det ikke dumt nu,
 at sige som folk siger: „Et rimeligt forsvar — men da vi
 dog gennemskuer det, skal vi da ikke afvise det?
 De afviser det rimelige, disse tåber,
 som end ikke foregiver at ville vise, 860
 at det er blot en smule mere end rimeligt,
 til fordel for det de anser for den bedste tro!
 „Skt. En-eller-anden opvækkede de døde.”
 Gjorde han? Hvordan er I kommet til at vide så meget?
 „Vide det, er det nødvendigt? Historien er rimelig,
 garanteret af en matyrolog,
 og hvorfor skulle gode mænd holde aftensmåltid på ost og porrer
 på sådan en helgensdag, hvis der ikke fandtes helgener?”
 Jeg roser disse tåbers visdom og fortæller dem uden
 videre min historie — „rimelig, men falsk!” 870
 Falsk, ganske vist! Hvad andet kan en historie blive,
 der lyder — en ung kone, træt af sin gamle ægtefælle,
 fandt en præst, som hun flygtede med, — begge
 nød glæden fuldt ud under den to dages flugt,
 som et gråhåret gråligerehjertet par

^{*} I ... tingen: — Guido truer de to gejstlige til at plyndre hoben, og han vil have sin andel. Han udnytter deres frygt for at blive afsløret som hyklere.

[†] føje ... forurettet: dvs. de tager ham alvorligt til forskel for tåberne, der allerede har dømt ham.

(Whose best boast was, their life had been a lie)
 Helped for the love they bore all liars. Oh,
 Here incredulity begins! Indeed?
 Allow then, were no one point strictly true,
 There's that i' the tale might seem like truth at least 880
 To the unlucky husband, — jaundiced patch —
 Jealousy maddens people, why not him?
 Say, he was maddened, so forgivable!
 Humanity pleads that though the wife were true,
 The priest true, and the pair of liars true,
 They might seem false to one man in the world!
 A thousand gnats make up a serpent's sting,
 And many sly soft stimulants to wrath
 Compose a formidable wrong at last
 That gets called easily by some one name 890
 Not applicable to the single parts,
 And so draws down a general revenge,
 Excessive if you take crime, fault by fault.
 Jealousy! I have known a score of plays,
 Were listened to and laughed at in my time
 As like the everyday-life on all sides,
 Wherein the husband, mad as a March hare,
 Suspected all the world contrived his shame.
 What did the wife? The wife kissed both eyes blind,
 Explained away ambiguous circumstance, 900
 And while she held him captive by the hand,
 Crowned his head, — you know what's the mockery, —
 By half her body behind the curtain. That's
 Nature now! That's the subject of a piece
 I saw in Vallombrosa Convent, made
 Expressly to teach men what marriage was!
 But say "Just so did I misapprehend,
 "Imagine she deceived me to my face,"
 And that's pretence too easily seen through!
 All those eyes of all husbands in all plays, 910
 At stare like one expanded peacock-tail,
 Are laughed at for pretending to be keen
 While horn-blind: but the moment I step forth —
 Oh, I must needs o' the sudden prove a lynx
 And look the heart, that stone-wall, through and through!
 Such an eye, God's may be, — not yours nor mine.

(hvis bedste pral var, at deres liv havde været en løgn)
 hjælp for den kærlighed, de havde til alle løgnere. Åh,
 her begynder mistroen! Virkelig?
 Tillad da, hvis intet af det var absolut sandt, at der er det
 i fortællingen, som i det mindste kunne synes lig sandhed 880
 for den ulykkelige ægtemand, — en gulsotig klovn —
 skinsyge gør folk gale, så hvorfor ikke ham?
 Hør her, han var gjort afsindig, så det er tilgiveligt!
 Menneskelighed anfører, at selvom konen var ærlig,
 præsten var ærlig, og parret, der løj, var ærlige,
 så kunne de synes falske for en eneste mand i verden!
 Tusinde myggestik er lig en slanges bid
 og mange små snedige pirringer til vrede
 samler sig til en skrækkelig uret til sidst,
 som let kan kaldes et eller andet navn, 890
 der ikke kan anvendes på de enkelte dele
 og således fremkalder hævn i al almindelighed,
 overdreven hvis man tager forbrydelsen, fejl for fejl.
 Jalousi! Jeg har kendt en snes skuespil,
 som man lyttede til og lo af i min tid,
 der handlede om alle hverdagslivets begivenheder,
 hvor en ægtemand, gal som en martshare,
 mistænker hele verden for at have planlagt hans skam.
 Hvad gjorde konen? Konen kyssede ham blind,
 bortforklarede tvetydige omstændigheder, 900
 og medens hun holdt ham fangen ved hånden
 kronede hans hoved, — I kender farcen —*
 med halvdelen af sin krop skjult af et forhæng. Det er
 natur nu! Det er emnet for et stykke
 jeg så i Vallombrosaklostret, lavet
 udtrykkeligt for at lære mænd, hvad et ægteskab er!
 For se: „Det var netop sådan jeg misforstod det,
 jeg forestillede mig, at hun bedrog mig, så jeg kunne se det,”
 men det ville være en for let gennemskuelig forstillelse!
 Alle disse øjne fra alle ægtemænd i alle disse stykker, 910
 der bare glaner på noget så tydeligt som én udfoldet påfuglehale,
 bliver leet ad for at foregive at være skarpe,
 skønt de er hornblinde. Men i det øjeblik jeg træder frem —†
 åh, da må jeg nødvendigvis bevise, at jeg har losøjne‡
 og ser helt igennem hjertet, hin stenmur!
 Sådan et øje, kan måske vær Guds, — ikke jeres og ikke mit.

* kronede hans hoved: gjorde ham til hanrej med elskeren bag forhænget.

† hornblinde: de kan ikke se deres egne horn.

‡ losøjne: lossen er her et fabeldyr, der kunne se i mørke og gennem faste genstande (Ohio).

Yes, presently . . what hour is fleeting now?
 When you cut earth away from under me,
 I shall be left alone with, pushed beneath
 Some such an apparitional dread orb 920
 As the eye of God, since such an eye there glares:
 I fancy it go filling up the void
 Above my mote-self it devours, or what
 Proves — wrath, immensity wreaks on nothingness.
 Just how I felt once, couching through the dark,
 Hard by Vittiano; young I was, and gay,
 And wanting to trap fieldfares: first a spark
 Tipped a bent, as a mere dew-globule might
 Any stiff grass-stalk on the meadow, — this
 Grew fiercer, flamed out full, and proved the sun. 930
 What do I want with proverbs, precepts here?
 Away with man! What shall I say to God?
 This, if I find the tongue and keep the mind —
 "Do Thou wipe out the being of me, and smear
 "This soul from off Thy white of things, I blot!
 "I am one huge and sheer mistake,—whose fault?
 "Not mine at least, who did not make myself!"
 Someone declares my wife excused me so!
 Perhaps she knew what argument to use.
 Grind your teeth, Cardinal: Abate, writhe! 940
 What else am I to cry out in my rage,
 Unable to repent one particle
 O' the past? Oh, how I wish some cold wise man
 Would dig beneath the surface which you scrape,
 Deal with the depths, pronounce on my desert
 Groundedly! I want simple sober sense,
 That asks, before it finishes with a dog,
 Who taught the dog that trick you hang him for?
 You both persist to call that act a crime,
 Which sense would call . . . yes, I maintain it, Sirs, . . . 950
 A blunder! At the worst, I stood in doubt
 On cross-road, took one path of many paths:
 It leads to the red thing, we all see now,
 But nobody saw at first: one primrose-patch
 In bank, one singing-bird in bush, the less,
 Had warned me from such wayfare: let me prove!
 Put me back to the cross-road, start afresh!
 Advise me when I take the first false step!
 Give me my wife: how should I use my wife,
 Love her or hate her? Prompt my action now! 960

Ja, snart . . hvor iler timerne ikke nu?
 Når I hugger jorden væk under mig,
 skal jeg blive ladt alene, skubbet ind under
 en eller anden spøgelsesagtig skrækkelig kugle, 920
 såsom Guds øje, siden sådan et øje stirrer der.
 Jeg forestiller mig det fylder tomrummet ud
 over mit støvgransselv, som det fortærer, eller som viser
 sig at være — den vrede umådelighed, der tilintetgør intetheden.
 Just som jeg følte engang, liggende på lur i mørket,
 tæt ved Vittiano: ung var jeg, og kæk,
 og ønskede at fange kramsfugle. Først en gnist
 der bøjede et stridt græsstrå, som en dugkugle kunne gøre ved
 en hvilken som helst græsstilk på engen, — dette 930
 blev voldsommere, flammede op og viste sig at være solen.
 Hvad skal jeg med ordsprog, rettesnore her?
 Bort med mennesket! Hvad skal jeg sige til Gud?
 Dette, hvis jeg får talens brug og bevarer forstanden: —
 „Visker Du min eksistens ud, tørrer denne sjæl af
 fra Dine hvide ting, som jeg pletter?
 Jeg er en uhyre og uforfalsket misforståelse, — hvis fejl er det?
 I det mindste ikke min, som ikke skabte mig selv!”
 Nogle erklærer, at min kone undskyldte mig på denne måde!
 Måske vidste hun hvilket argument, der skulle bruges til det.
 Skær tænder, Kardinal, Abbed, krymp dig! 940
 Hvad andet kan jeg råbe i mit raseri,
 ude af stand til at angre selv den mindste del
 af fortiden? Åh, hvor jeg ønsker, at en kold viis mand
 ville grave under overfladen, som I skraber i,
 gå i dybderne, afsige dom over mine fortjenester
 på grundig vis! Jeg ønsker simpel sund fornuft,
 der spørger, før man gør det af med en hund,
 hvem lærte hunden det trick, I hænger den for?
 I bliver ved med at kalde hin handling en forbrydelse,
 som fornuft ville kalde . . . ja, det hævder jeg, herrer . . . 950
 en bommert! I værste fald stod jeg tvivlrådig
 ved korsvejen, tog en af mange stier:
 den førte til den røde ting, vi alle ser nu,*
 nem som ingen så i begyndelsen. En plet med primulaer
 på volden, en sangfugl i busken, mindre
 havde advaret mig mod en sådan krigsførelse: lad mig bevise det!
 Anbring mig igen ved korsvejen, start på ny!
 Råd mig, når jeg tager det første forkerte skridt!
 Giv mig min kone. Hvordan skulle jeg gøre brug af min kone,
 elske hende eller hade hende? Giv mig et stikord! 960

---

* den røde ting: guillotinen.

There she is, there she stands alive and pale,
 The thirteen-years' old child, with milk for blood,
 Pompilia Comparini, as at first,
 Which first is only four brief years ago!
 I stand too in the little ground-floor room
 O' the father's house at Via Vittoria: see!
 Her so-called mother, — one arm round the waist
 O' the child to keep her from the toys, let fall
 At wonder I can live yet look so grim, —
 Ushers her in, with deprecating wave 970
 Of the other, — and she fronts me loose at last,
 Held only by the mother's finger-tip.
 Struck dumb, — for she was white enough before! —
 She eyes me with those frightened balls of black,
 As heifer — the old simile comes pat —
 Eyes tremblingly the altar and the priest.
 The amazed look, all one insuppressive prayer, —
 Might she but breathe, set free as heretofore,
 Have this cup leave her lips unblistered, bear
 Any cross anywhither anyhow, 980
 So but alone, so but apart from me!
 You are touched? So am I, quite otherwise,
 If 't is with pity. I resent my wrong,
 Being a man: I only show man's soul
 Through man's flesh: she sees mine, it strikes her thus!
 Is that attractive? To a youth perhaps —
 Calf-creature, one-part boy to three-parts girl,
 To whom it is a flattering novelty
 That he, men use to motion from their path,
 Can thus impose, thus terrify in turn 990
 A chit whose terror shall be changed apace
 To bliss unbearable when grace and glow,
 Prowess and pride descend the throne and touch
 Esther in all that pretty tremble, cured
 By the dove o' the sceptre! But myself am old,
 O' the wane at least, in all things: what do you say
 To her who frankly thus confirms my doubt?
 I am past the prime, I scare the woman-world,
 Done-with that way: you like this piece of news?

Der er hun, der står hun levende og bleg,*
 det trettenårs gamle barn, med mælk i stedet for blod,
 Pompilia Comparini, som hun var i begyndelsen,
 som kun er fire korte år siden!
 Jeg står også i det lille rum i stueetagen
 i hendes fars hus i Via Vittoria. Se!
 hendes såkaldte mor, — en arm omkring
 barnets liv for at holde hende borte fra legetøjet, hun lod falde
 af forundring over, jeg kan være i live og dog se så grum ud —
 fører hende ind med en undskyldende bevægelse 970
 af den anden, — og endelig gør hun front mod mig,
 kun holdt af moderens fingerspidser.
 Lamslået, — for hun var bleg nok før! —
 Hun betragter mig med de frygtssomme sorte øjne,
 som en kvie — den gamle lignelse kommer tilpas —[†]
 ser bævende på altret og præsten.
 Det forvirrede blik, en eneste uundertrykkelig bøn, —
 kunne hun blot ånde frit, være fri som før,
 få dette bæger til at forlade sine læber uskadte, bære et hvilket
 som helst kors, hvor som helst hen, på hvilken som helst måde, 980
 blot hun var alene, blot hun var borte fra mig!
 Er I bevæget? Det er jeg også, men på en ganske anden vis,
 hvis det er af medlidenhed. Jeg harmes over den uret jeg har lidt,
 da jeg er en mand. Jeg kan kun vise en mands sjæl gennem
 en mands kød: hun ser min, det rammer hende på denne måde!
 Er det tiltrækkende? For en ung måske —
 et kalve-væsen, én del dreng og tre dele pige,
 for hvem det er en smigrende nyhed,
 at han, som mænd plejer at vinke bort fra deres sti,
 kan trænge ind på og samtidig forfærde 990
 et pigebarn, hvis rædsel straks skal forvandles
 til ubærlig fryd, når nåde og glød,
 tapperhed og stolthed stiger ned fra tronen og berører
 Esther i al hin kønne skælven, helbredt[‡]
 af sceptrets due! Men jeg er gammel,
 i det mindste for nedadgående i alle ting. Hvad siger I
 til hende, som således helt åbent bekræfter min tvivl?
 Jeg er over min bedste alder, jeg skræmmer kvindeverden,[§]
 det er et overstået stadium: kan I lide disse nyheder?

* Pompilias beretning om brylluppet står i *bog 7*, 385-405.

[†] F.eks. som den findes i Lukrets: *Om tingenes natur* 1, 87-99, om ofringen af Ifigenia (Cook).

[‡] Esther: historien findes i *Det Gamle Testaments Apokryfiske Bøger* i Tilføjelser til Esthers Bog, afs. V (kapitel 15) (Clarendon).

[§]over min bedste alder: som allerede nævnt er Guido 46 år gammel i digtet, i virkeligheden var han 35.

A little saucy rose-bud minx can strike 1000
 Death-damp into the breast of doughty king
 Though 't were French Louis, — soul I understand, —
 Saying, by gesture of repugnance, just
 "Sire, you are regal, puissant and so forth,
 "But—young you have been, are not, nor will be!"
 In vain the mother nods, winks, bustles up,
 "Count, girls incline to mature worth like you!
 "As for Pompilia, what's flesh, fish, or fowl
 "To one who apprehends no difference,
 "And would accept you even were you old 1010
 "As you are . . . youngish by her father's side?
 "Trim but your beard a little, thin your bush
 "Of eyebrow; and for presence, portliness,
 "And decent gravity, you beat a boy!"
 Deceive yourself one minute, if you may,
 In presence of the child that so loves age,
 Whose neck writhes, cords itself against your kiss,
 Whose hand you wring stark, rigid with despair!
 Well, I resent this; I am young in soul,
 Nor old in body, — thews and sinews here, — 1020
 Though the vile surface be not smooth as once, —
 Far beyond that first wheelwork which went wrong
 Through the untempered iron ere 't was proof:
 I am the wrought man worth ten times the crude,
 Would woman see what this declines to see,
 Declines to say "I see," — the officious word
 That makes the thing, pricks on the soul to shoot
 New fire into the half-used cinder, flesh!
 Therefore 't is she begins with wronging me,
 Who cannot but begin with hating her. 1030
 Our marriage follows: there she stands again!
 Why do I laugh? Why, in the very gripe
 O' the jaws of death's gigantic skull, do I
 Grin back his grin, make sport of my own pangs?
 Why from each clashing of his molars, ground
 To make the devil bread from out my grist,
 Leaps out a spark of mirth, a hellish toy?
 Take notice we are lovers in a church,
 Waiting the sacrament to make us one
 And happy! Just as bid, she bears herself, 1040
 Comes and kneels, rises, speaks, is silent,—goes:
 So have I brought my horse, by word and blow,

En lille uforskammet, næbbet rosenknoppet tøs kan slå 1000
 dødssved ind i hjertet på en tapper konge,
 om det så var franske Ludvig, — sjæl forstår jeg mig på —
 idet hun med gebærder af afsky blot siger:
 „Herre, I er kongelig, magtfuld og så videre,
 men — ung har I været, er det ikke mere og vil heller ikke blive det!”
 Forgæves nikker moderen, vinker, bryder geskæftigt ind:
 „Hr. Greve, piger føler sig tiltrukket af det modne hos en mand som Jer!
 Hvad Pompilia angår, hvad er kød, fisk eller fugl
 for en, som ikke opfatter forskellen,
 og som ville acceptere Jer, selv når I er så gammel, 1010
 som I er . . . da I bliver yngre ved siden af hendes far?
 Klip Jeres skæg lidt, pluk øjenbrynene;
 og når det drejer sig om det ydre, om anstand
 og beskeden alvor, overgår I en dreng!”
 Nar jer selv, blot et øjeblik, i selskab med*
 dette barn, som elsker alderdom på en sådan måde,
 at hun vrider hals og krænger hovedet bort fra jeres kys,
 mens I knuger hendes hånd voldsomt, ubarmhjertig af fortvivlelse!
 Nå, jeg harmes over dette; jeg er ung af sind, heller ikke
 er mit legeme gammelt, — der er muskler og sener her, — 1020
 skønt den ru overflade ikke straks bliver glat, —
 og langt hinsides hint første hjulværk, der kom i uorden
 på grund af det uhærdede utestede jern. Jeg er en†
 gennemhærdet mand, ti gange mere være end den ufærdige;
 det en kvinde ville forstå, nægter denne at forstå,
 nægte at sige ‘Jeg forstår’ — disse tjenstvillige ord
 der skaber tingen, pirrer sjælen til at skyde
 ny ild i den halvt brugte slagge, kødet!
 Derfor er det, hun begynder at forurette mig,
 der ikke kan andet end begynde at hade hende. 1030
 Vort ægteskab følger: der står hun atter!
 Hvorfor ler jeg? Hvorfor, i selve dødens
 kæbers gigantiske kraniums greb,
 griner jeg af hans grin, spøger med min egen smerte?
 Hvorfor springer der fra hvert sammenstød af hans kindtænder,
 der maler for at lave brød til djævelen ud af mit mel,
 en gnist af munterhed, et helvedes lune?
 Bemærk vi er elskere i en kirke,
 der venter på sakramentet til at forene os
 og gøre os lykkelige! Netop som bedt om, opfører hun sig, 1040,
 kommer og knæler, rejser sig, taler, er tavs, — går:
 sådan har jeg fået min hest, ved ord og slag,

* nar jer selv: til at tro hun elsker jer.

† hjulværk ... jern: Guidos forsøg på at gøre karriere inden for Kirken (Routledge).

To stand stock-still and front the fire he dreads.
 How can I other than remember this,
 Resent the very obedience? Gain thereby?
 Yes, I do gain my end and have my will, —
 Thanks to whom? When the mother speaks the word,
 She obeys it — even to enduring me!
 There had been compensation in revolt —
 Revolt's to quell: but martyrdom rehearsed, 1050
 But predetermined saintship for the sake
 O' the mother? — "Go!" thought I, "we meet again!"
 Pass the next weeks of dumb contented death,
 She lives, — wakes up, installed in house and home,
 Is mine, mine all day-long, all night-long mine.
 Good folk begin at me with open mouth
 "Now, at least, reconcile the child to life!
 "Study and make her love . . . that is, endure
 "The . . . hem! the . . . all of you though somewhat old,
 "Till it amount to something, in her eye, 1060
 "As good as love, better a thousand times, —
 "Since nature helps the woman in such strait,
 "Makes passiveness her pleasure: failing which,
 "What if you give up boy-and-girl-fools'-play
 "And go on to wise friendship all at once?
 "Those boys and girls kiss themselves cold, you know,
 "Toy themselves tired and slink aside full soon
 "To friendship, as they name satiety:
 "Thither go you and wait their coming!" Thanks,
 Considerate advisers, — but, fair play! 1070
 Had you and I, friends, started fair at first
 We, keeping fair, might reach it, neck by neck,
 This blessed goal, whenever fate so please:
 But why am I to miss the daisied mile
 The course begins with, why obtain the dust
 Of the end precisely at the starting-point?
 Why quaff life's cup blown free of all the beads,
 The bright red froth wherein our beard should steep
 Before our mouth essay the black o' the wine?
 Foolish, the love-fit? Let me prove it such 1080
 Like you, before like you I puff things clear!
 "The best's to come, no rapture but content!
 "Not love's first glory but a sober glow,
 "Not a spontaneous outburst in pure boon,
 "So much as, gained by patience, care and toil,

til at stå med front mod ilden, som den frygter.
 Hvordan kan jeg andet end huske dette,
 fortørnes over selve lydigheden? Er der noget vundet derved?
 Ja, jeg når mit mål og får min vilje, —
 takket være hvem? Når moderen udsteder ordre,
 adlyder hun —endog til at udholde mig!
 Det havde været befriende med et oprør —
 et oprør til at slå ned: men et indøvet martyrium, 1050
 et forudbestemt helgenskab for moderens
 skyld? — „Gå!” tænkte jeg, „vi mødes igen!”
 Hun lever ved at tilbringe de næste uger i tavs*
 tilfreds død,, — vågner op installeret i et hus og et hjem,
 det er mit, mit hele dagen, hele natten.
 Gode folk går løs på mig ganske åbenmundet:
 „Nu, idet mindste, forson barnet med livet!
 Tag hensyn og få hende til at elske . . . det vil sige, udholde
 ja . . . hm! ja . . . hele dig, skønt du er noget gammel,†
 indtil det beløber sig til noget i hendes øje, 1060
 så godt som kærlighed, tusinde gange bedre, —
 da naturen hjælper kvinden i en sådan knibe,
 gør passivitet til hendes nydelse. Hvis det fejler
 hvad om du så opgiver dreng-og-pige-fjolleriet
 og straks går videre til det kloge venskab?
 Disse drenge og piger kysser sig selv kolde, ved du,
 leger sig selv trætte og sniger sig ret så snart væk
 til venskab, som de kalder mæthed:
 gå du derhen og vent på deres komme!” Tak,
 betænksomme rådgivere, — men, ærligt spil! 1070
 Havde I og jeg, venner, begyndt på ærlig vis først,
 så kunne vi, vedholdende ærlige, nå det, hals ved hals,
 dette velsignede mål, når som helst det passer skæbnen.
 Men hvorfor skal jeg undvære den tusindfrydskrandsede mil,
 som turen begynder med, hvorfor skaffe sig støv
 fra afslutningen præcis ved udgangspunktet?
 Hvorfor tømme livets kalk, blæst fri for alle boblerne,
 det strålende røde skum hvori vort skæg skal dypes,
 før vore munde prøver det sorte af vinen?
 Tåbeligt, elskovsanfaldet? Lad mig bevise det for sådanne 1080
 som jer, før jeg, ligesom jer, puster tingene klare!
 „Det bedste er i vente, ikke henrykkelse, men tilfredshed!
 Ikke kærlighedens første brand, men en rolig glød,
 ikke så meget et spontant udbruds rene gave,
 men det der vindes ved tålmodighed, omsorg og slid,

* næste uger: Pompilia tilbragte næsten tre måneder hos forældrene.

† udholde ja . . . hm!: seksuallivet.

"Proper appreciation and esteem!"
 Go preach that to your nephews, not to me
 Who, tired i' the midway of my life, would stop
 And take my first refreshment, pluck a rose:
 What's this coarse woolly hip, worn smooth of leaf, 1090
 You counsel I go plant in garden-plot,
 Water with tears, manure with sweat and blood,
 In confidence the seed shall germinate
 And, for its very best, some far-off day,
 Grow big, and blow me out a dog-rose bell?
 Why must your nephews begin breathing spice
 O' the hundred-petalled Provence prodigy?
 Nay, more and worse, — would such my root bear rose —
 Prove really flower and favourite, not the kind
 That's queen, but those three leaves that make one cup 1100
 And hold the hedge-bird's breakfast, — then indeed
 The prize though poor would pay the care and toil!
 Respect we Nature that makes least as most,
 Marvellous in the minim! But this bud,
 Bit through and burned black by the tempter's tooth,
 This bloom whose best grace was the slug outside
 And the wasp inside its bosom, — call you "rose"?
 Claim no immunity from a weed's fate
 For the horrible present! What you call my wife
 I call a nullity in female shape, 1110
 Vapid disgust, soon to be pungent plague,
 When mixed with, made confusion and a curse
 By two abominable nondescripts,
 That father and that mother: think you see
 The dreadful bronze our boast, we Aretines,
 The Etruscan monster, the three-headed thing,
 Bellerophon's foe! How name you the whole beast?
 You choose to name the body from one head,
 That of the simple kid which droops the eye,
 Hangs the neck and dies tenderly enough: 1120
 I rather see the griesly lion belch
 Flame out i' the midst, the serpent writhe her rings,
 Grafted into the common stock for tail,
 And name the brute, Chimæra which I slew!
 How was there ever more to be — (concede
 My wife's insipid harmless nullity) —

en oprigtig vurdering og værdsættelse!"
 Gå og prædik det for jeres nevøer, ikke for mig,
 som træt i midten af livet, ville stoppe
 og tage min første forfriskning, plukke en rose.
 Hvad er denne grove uldhåret hyben, blæst glat for blade, 1090
 I råder mig til at plante i havebedet,
 vande med tåre, gøde med sved og blod,
 i tillid til at frøet skal spire
 og en eller anden fjern dag til dets eget bedste,
 vokse sig stor og blomstre mig en vildrosekløkke?
 Hvorfor må jeres nevøer begynde med at lugte krydderiet
 fra det provencalske vidunder med hundrede kronblade?^{*}
 Ja, mere og værre, — skulle min rod bære en sådan rose —
 vise sig at være en virkelig blomst og en yndling, ikke slagsen 1100
 der er dronning, men hine tre blade der danner er bæger
 og indeholder fuglen fra hegnets morgenmad, — så ville
 prisen, skønt fattig, sandelig være omsorgen og slidet værd!
 Lad os respektere en natur, der får mest ud af mindst,
 det storslåede i den mindste skabning! Men denne knop,
 bidt igennem og brændt sort af fristerens tand,[†]
 denne blomst hvis største gunst var sneglen udenfor
 og hvepsen indenfor i dens skød, — kalder i den en 'rose'?
 Kræv ikke den grufulde virkelighed
 undtaget et ukrudt skæbne! Hvad I kalder min kone,
 kalder jeg for en nullitet i kvindeskikkelse, 1110
 flov væmmelse, der snart bliver sviende pest,
 når blandet sammen med forvirring og en forbandelse
 af to afskyelige ubestemmelige personer,
 hin far og hin mor. Forestil jer I ser
 der skrækkelige bronzefigur, vor stolthed, vi arentinere,
 det etruskiske uhyre, den trehovedet ting
 Bellerofons fjende! Hvad kalder i hele bæstet?
 I vælger at kalde kroppen fra et af hovederne,
 det troskyldige gedekid, som sænker blikket,
 hænger med halsen og dør blidt nok. 1120
 Men jeg vil hellere se den gruopvækkende løve udspy
 flammer i midten, slangen vride sine snoninger,
 podet til kroppen som en almindelig hale,
 og kalde dyret Khimaira, som jeg dræbte![‡]
 Hvordan var der nogensinde mere — (givet
 min kones fade harmløse ubetydelighed) —

^{*} den enkle vildrose med én blomst sammenlignes med det provencalske vidunder af en rose.

[†] bidt ... tand: frosten personificeres med djævelen (Clarendon).

[‡] Khimaira: et uhyre med løvehoved, gedekrop og drage- eller slangehale. Undertiden afbildes det med tre hoveder. Det blev dræbt af Bellerofon med Athenes hjælp..

Dissociation from that pair of plagues —
 That mother with her cunning and her cant —
 The eyes with first their twinkle of conceit,
 Then, dropped to earth in mock-demureness, —now,
 The smile self-satisfied from ear to ear,
 Now, the prim pursed-up mouth's protruded lips, 1130
 With deferential duck, slow swing of head,
 Tempting the sudden fist of man too much, —
 That owl-like screw of lid and rock of ruff!
 As for the father, — Cardinal, you know,
 The kind of idiot! — such are rife in Rome,
 But they wear velvet commonly; good fools,
 At the end of life, to furnish forth young folk
 Who grin and bear with imbecility: 1140
 Since the stalled ass, the joker, sheds from jaw
 Corn, in the joke, for those who laugh or starve.
 But what say we to the same solemn beast
 Wagging his ears and wishful of our pat,
 When turned, with holes in hide and bones laid bare,
 To forage for himself i' the waste o' the world,
 Sir Dignity i' the dumps? Pat him? We drub
 Self-knowledge, rather, into frowzy pate,
 Teach Pietro to get trappings or go hang! 1150
 Fancy this quondam oracle in vogue
 At Via Vittoria, this personified
 Authority when time was, — Pantaloon
 Flaunting his tom-fool tawdry just the same
 As if Ash-Wednesday were mid-Carnival!
 That's the extreme and unforgiveable
 Of sins, as I account such. Have you stooped
 For your own ends to bestialize yourself
 By flattery of a fellow of this stamp?
 The ends obtained or else shown out of reach,
 He goes on, takes the flattery for pure truth, — 1160
 "You love, and honour me, of course: what next?"
 What, but the trifle of the stabbing, friend? —
 Which taught you how one worships when the shrine
 Has lost the relic that we bent before.
 Angry! And how could I be otherwise?

adskillelse fra det pestbefængte par —
 denne mor med hendes listighed og hykleri —
 øjnene, først med deres glimt af indbildskhed,
 dernæst slået ned i forstilt alvor, — snart 1130
 det selvtilfredse smil fra øre til øre,
 snart den sippede spidse munds fremskudte læber,
 med et ærbødig buk, det langsomme sving med hovedet,
 der frister en mands pludselige knytnæve for meget, —
 hin ugleagtige missen med øjnene og svingen med pibekraven!
 Hvad faderen angår, — Kardinal, I kender
 den slags idioter! — der er mange af dem i Rom, men de
 går almindeligvis i fløj!; gode fjolser til på deres gamle dage *
 at være til underholdning for de unge mennesker,
 der griner og bærer over med dumhed, 1140
 når det opstaldede æsel, spøgefuglen, lader korn
 falde fra sin kæbe til dem, der ler eller sulter.
 Men hvad siger vi til det samme højtidelige dyr,
 der vifter med ørene og længes efter vort klap,
 når det, med huller i skindet og synlige knogler,
 er nødsaget til at søge efter føde til sig selv i verdens ørken,
 tungsindige hr. Værdighed? Skal han klappes? Vi banker†
 hellere selverkendelse ind i det smudsige hoved,
 lærer Pietro at få sig et pyntedækken eller gå ad pommeren til!
 Forstil jer dette fortidsorakel på mode 1150
 på Via Vittoria, denne personificerede
 myndighed fra dengang, — Pantalone‡
 der stiller sin narreagtige spraglede dragt til skue, som om
 askeonsdag var midt i karnevalstiden!§
 Det er den overordentlige og utilgivelige
 synd, sådan som jeg ser det. Har I nedværdiget jer
 for jeres egne måls skyld til at opføre jer som dyr
 ved at smigre en fyr med denne karakter?
 Om målene er nået eller viser sig uden for rækkevidde,
 så fortsætter han, tager smigreriet for den rene sandhed: — 1160
 „I elsker og ærer mig selvfølgelig: hvad kommer nu?”
 Hvad andet end den bagatel at blive stukket ihjel, ven?—
 Som lærte dig, hvordan man tilbeder, når skrinet
 har mistet sit relikvie, som vi bøjer os foran.
 Vred! Og hvordan kunne jeg være andet?

---

* går ... fløj!; de er velhavende.

† hr. Værdighed: Guido.

‡ Pantalone: den tåbelige gamle mand i den italienske *commedia dell'arte*.

§ askeonsdag: dagen hvor fasten begynder, lige efter hvidetirsdag og fastelavnsmandag. På dagen stryger præsten den bodfærdiges pande med aske. — Karnevalstiden: den festlige uger lige før fastetiden

'T is plain: this pair of old pretentious fools
 Meant to fool me: it happens, I fooled them.
 Why could not these who sought to buy and sell
 Me, — when they found themselves were bought and sold,
 Make up their mind to the proved rule of right, 1170
 Be chattel and not chapman any more?
 Miscalculation has its consequence;
 But when the shepherd crooks a sheep-like thing
 And meaning to get wool, dislodges fleece
 And finds the veritable wolf beneath,
 (How that staunch image serves at every turn!)
 Does he, by way of being politic,
 Pluck the first whisker grimly visible?
 Or rather grow in a trice all gratitude,
 Protest this sort-of-what-one-might-name sheep 1180
 Beats the old other curly-coated kind,
 And shall share board and bed, if so it deign,
 With its discoverer, like a royal ram?
 Ay, thus, with chattering teeth and knocking knees,
 Would wisdom treat the adventure! these, forsooth,
 Tried whisker-plucking, and so found what trap
 The whisker kept perdue, two rows of teeth —
 Sharp, as too late the prying fingers felt.
 What would you have? The fools transgress, the fools
 Forthwith receive appropriate punishment: 1190
 They first insult me, I return the blow,
 There follows noise enough: four hubbub months,
 Now hue and cry, now whimpering and wail —
 A perfect goose-yard cackle of complaint
 Because I do not gild the geese their oats, —
 I have enough of noise, ope wicket wide,
 Sweep out the couple to go whine elsewhere,
 Frightened a little, hurt in no respect,
 And am just taking thought to breathe again,
 Taste the sweet sudden silence all about, 1200
 When, there they raise it, the old noise I know,
 At Rome i' the distance! "What, begun once more?
 "Whine on, wail ever, 't is the loser's right!"
 But eh, what sort of voice grows on the wind?
 Triumph it sounds and no complaint at all!
 And triumph it is. My boast was premature:
 The creatures, I turned forth, clapped wing and crew
 Fighting-cock-fashion, — they had filched a pearl
 From dung-heap, and might boast with cause enough!

Det er ligetil: dette fordringsfulde gamle par tåber
 havde i sinde at narre mig; til gengæld narrede jeg dem.
 Hvorfor kunne ikke disse, som søgte at købe og sælge
 mig, — da de opdagede, at de selv var købt og solgt,
 acceptere den stadfæstede regel om rettighed, 1170
 at de var det købte gods og ikke mere købmand?
 Fejlberegning har sine konsekvenser;
 men når hyrden fanger en fåreagtig genstand med sin krog,
 og idet han har tænkt sig at få uld, fjerner skindet
 og finder en veritabel ulv indenunder,
 (hvor trofast tjener ikke dette billede i ethvert tilfælde!)
 plukker han så på klogelig vis
 de første fælt synlige skæghår?
 Eller bliver han snarere i ét nu fuld af taknemmelighed,
 erklærer, at denne art-af-hvad-man-kunne-kalde et får 1180
 slår den gamle krøllebetrukne slags
 og skal dele bord og seng, hvis det nedlader sig dertil,
 med dets opdager, ligesom en prægtig vædder?
 Ja, sådan, med klaprende tænder og bankende knæ
 ville visdom behandle vovestykket! disse, i sandhed,*
 forsøgte at plukke skæghår og fandt på denne måde den fælde
 skæghårene skjulte nedenunder, to rækker tænder —
 skarpe, som de undersøgende fingre følte for sent.
 Hvad vil I have? Tåberne forbryder sig, tåberne
 modtager straks den behørig straf. 1190
 Først fornærmer de mig, jeg gengælder slaget,
 der på følger der spektakel nok, fire måneders ståhej,
 snart skriger de gevalt, snart klynker de og jamrer —
 en fuldkommen gåsegårdsgækken af klagen
 fordi jeg ikke forgylder gåsenes havre, —
 jeg har fået nok af spektakel, åbner lågen helt,
 fejer parret ud, så de kan gå hen og flæbe andetsteds,
 lidt forskrækkede, men ikke såret på nogen måde;
 og jeg er netop ved at kunne ånde frit igen,
 smage den skønne pludselige stilhed alle vegne, 1200
 da de dér i Rom i det fjerne rejser den gamle larm
 jeg kender! „Hvabehar, begyndt igen?
 At flæbe videre, at jamre i al evighed, det er taberens ret!”
 Men hør, hvad er det for en røst, der vokser på vinden?
 Den lyder triumferende og slet ikke klagende!
 Og triumferende er den. Mit praleri var forhastet.
 De skabninger jeg jog bort, smækkede med vingen og galede.
 kæmpende-hane-facon, — de havde rapset en perle
 fra en møddingbunke og kunne prale med god grund nok!

---

* disse: Comparini'erne.

I was defrauded of all bargained for: 1210
 You know, the Pope knows, not a soul but knows
 My dowry was derision, my gain — muck,
 My wife, (the Church declared my flesh and blood)
 The nameless bastard of a common whore:
 My old name turned henceforth to . . . shall I say
 "He that received the ordure in his face?"
 And they who planned this wrong, performed this wrong,
 And then revealed this wrong to the wide world,
 Rounded myself in the ears with my own wrong, —
 Why, these were (note hell's lucky malice, now!) 1220
 These were just they who, they alone, could act
 And publish and proclaim their infamy,
 Secure that men would in a breath believe
 Compassionate and pardon them, — for why?
 They plainly were too stupid to invent,
 Too simple to distinguish wrong from right, —
 Inconscious agents they, the silly-sooth,
 Of heaven's retributive justice on the strong
 Proud cunning violent oppressor — me!
 Follow them to their fate and help your best, 1230
 You Rome, Arezzo, foes called friends of me,
 They gave the good long laugh to, at my cost!
 Defray your share o' the cost, since you partook
 The entertainment! Do! — assured the while,
 That not one stab, I dealt to right and left,
 But went the deeper for a fancy — this —
 That each might do me two-fold service, find
 A friend's face at the bottom of each wound,
 And scratch its smirk a little!

Panciatichi!

There's a report at Florence, — is it true? — 1240
 That when your relative the Cardinal
 Built, only the other day, that barrack-bulk,
 The palace in Via Larga, someone picked
 From out the street a saucy quip enough
 That fell there from its day's flight through the town,
 About the flat front and the windows wide
 And bulging heap of cornice, — hitched the joke
 Into a sonnet, signed his name thereto,
 And forthwith pinned on post the pleasantry:
 For which he's at the galleys, rowing now 1250
 Up to his waist in water, — just because

Jeg var besveget for alt, jeg havde forhandlet om: 1210
 I ved, paven ved, der ikke en sjæl, der ikke ved,
 at min medgift var en hån, min vinding — en omgang møg,
 min kone, (Kirken erklærede var mit kød og blod)
 et navnløst uægte barn af en simpel hore,
 min gamle navn fremover forvandlet til . . . skal jeg sige:
 „Ham, der ta’r snavset lige i ansigtet?”
 Og de, som planlagde denne uretfærdighed, gennemførte den
 og så åbenbarede den for hele verden,
 råbte mine ører fulde med den uret, der var overgået mig selv, —
 jamen, disse var (bemærk nu helvedets heldige ondskab!) 1220
 de var netop dem, dem alene, som kunne udføre
 og udgive og bekendtgøre deres skændelsesgerning,
 sikre på at mænd i løbet af et åndedrag ville tro på,
 vise medfølelse og tilgive dem, — for hvorfor?
 De var tydeligvis for dumme til at finde på det,
 for kritikløse til at kunne skelne mellem forkert og rigtigt, —
 de er de ubevidste agenter, disse himlens
 enfoldiges retfærdige gengældelse mod den stærke
 stolte snilde voldsomme undertrykker — mig!
 Følg dem til deres skæbne og hjælp din egen på bedste vis, 1230
 Du Rom, Arezzo, fjender kaldet mine venner,
 de hengav sig til den gode lange latter på min bekostning!
 Afhold jeres del af omkostningerne, siden I deltog
 i underholdningen! Gør det! — vær imens forvisset om,
 at der ikke var et eneste stød, jeg uddelte til højre og venstre,
 som ikke netop gik dybere, fordi jeg tænkte — dette, —
 at ethvert af dem kunne tjene mig tofoldigt, finde
 en vens ansigt på bunden af hvert sår
 og skrabe en smule i dets selvtilfredse smil!

Panciatichi!*

Det meddeles i Firenze, — er det sandt —? 1240
 At da din slægtning kardinalen, for ikke
 længere siden end forleden, byggede hin barrakbygning,
 paladset i Via Larga, plukkede en eller anden
 en spydighed fra gaden, der var saftig nok,
 og som i løbet af dagen fløj gennem byen,
 om den flade facade og de brede vinduer
 og den svulmende masse af gesimser, — fandt på at lave
 en sonet ud af spøgen og satte sit navn under
 og satte straks spasen op på en pæl.
 For dette blev han sendt til galejerne og ror nu 1250
 op til livet i vand, — blot fordi

* Panciatichi: er navnet på Palazzo Panciatichi, og navnet på kardinalen der er til stede.

Panciatic and lymphatic rhymed so pat!
 I hope, Sir, those who passed this joke on me
 Were not unduly punished? What say you,
 Prince of the Church, my patron? Nay, indeed,
 I shall not dare insult your wits so much
 As think this problem difficult to solve.
 This Pietro and Violante then, I say,
 These two ambiguous insects, changing name
 And nature with the season's warmth or chill, — 1260
 Now, grovelled, grubbing toiling moiling ants,
 A very synonym of thrift and peace, —
 Anon, with lusty June to prick their heart,
 Soared i' the air, winged flies for more offence,
 Circled me, buzzed me deaf and stung me blind,
 And stunk me dead with fetor in the face
 Until I stopped the nuisance: there's my crime!
 Pity I did not suffer them subside
 Into some further shape and final form
 Of execrable life? My masters, no! 1270
 I, by one blow, wisely cut short at once
 Them and their transformations of disgust,
 In the snug little Villa out of hand.
 "Grant me confession, give bare time for that!" —
 Shouted the sinner till his mouth was stopped.
 His life confessed! — that was enough for me,
 Who came to see that he did penance. 'S death!
 Here's a coil raised, a pother and for what?
 Because strength, being provoked by weakness, fought
 And conquered, — the world never heard the like! 1280
 Pah, how I spend my breath on them, as if
 'T was their fate troubled me, too hard to range
 Among the right and fit and proper things!

 Ay, but Pompilia, — I await your word, —
 She, unimpeached of crime, unimplicate
 In folly, one of alien blood to these
 I punish, why extend my claim, exact
 Her portion of the penalty? Yes, friends,
 I go too fast: the orator's at fault:
 Yes, ere I lay her, with your leave, by them 1290
 As she was laid at San Lorenzo late,
 I ought to step back, lead you by degrees,
 Recounting at each step some fresh offence,

panciatisk rimer så fikst på *lymfatisk*!

Jeg håber, hr., at de som lod denne spøg gå videre til mig
ikke blev utilbørligt straffet? Hvad siger I
Kirkens prins, min kaldsherre? Ja, sandelig,
jeg vover ikke at fornærme Jeres intelligens så meget
at tro, at dette problem er vanskeligt at løse.
Altså denne Pietro og denne Violante, jeg mener
disse to tvetydige insekter, der skifter navn
og natur med årstidens varme og kulde, —
er nu myrer, der roder slider og slæber i støvet,
selve synonymet for trivsel og fred, —
steg straks, med livlige juni til at anspore deres hjerter,
op i luften, disse bevingede fluer til flere fornærmelser,
cirklede omkring mig, summede mig døv og stak mig blind
og stinkede mig, med en modbydelig stank i ansigtet, til døde,
indtil jeg standsede ondet: der er min forbrydelse!
Er det en skam, at jeg ikke fik dem til at synke ned
i en eller anden videre form og endelige skikkelse
af afskyelig eksistens? Mine mestre, nej!
Jeg gjorde, ved et enkelt slag, viseligt og omgående
en brat ende på dem og deres væmmelige forvandling,
i den lille hyggelige villa.

1260

„Giv mig lov til at skrifte, blot tid til det!” —
Råbte synderen til hans mund blev standset.

1270

Han ville skrifte! —, det var nok for mig,
som kom for at se ham gøre bod. Ved Guds død!
Her er en tummel blevet rejst, et postyr og for hvad?
Fordi styrke, værende udæsket af svaghed, kæmpede
og sejrede, — verden har aldrig hørt noget lignende!
Føj, hvor jeg spildte mit vejr på dem, som om
deres skæbne bekymrede mig, at den var for hård til at
indordnes under de rigtige og passende og anstændige ting!

1280

Jo, men Pompilia, — jeg venter på, hvad I vil sige, —
hun, som anklagedes for forbrydelse, uindblandet
i dårsken, en af fremmed blod til dem
jeg afstraffede, hvorfor udvide mit krav, inddrive
hendes del af straffen? Ja, venner,
jeg går for hurtigt frem, talerens fejl.
Ja, før jeg lagde hende, med jeres tilladelse, hos dem,
således som hun blev lagt i San Lorenzokirken for nylig,
burde jeg træde tilbage, fører jer frem lidt efter lidt,
opregne ved hvert skridt en eller anden frisk krænkelse,

1290

---

* *lymfatisk*: flegmatisk, træg.

Up to the red bed, — never fear, I will!
 Gaze at her, where I place her, to begin,
 Confound me with her gentleness and worth!
 The horrible pair have fled and left her now,
 She has her husband for her sole concern:
 His wife, the woman fashioned for his help,
 Flesh of his flesh, bone of his bone, the bride 1300
 To groom as is the Church and Spouse to Christ:
 There she stands in his presence: "Thy desire
 "Shall be to the husband, o'er thee shall he rule!"
 — "Pompilia, who declare that you love God,
 "You know who said that: then, desire my love,
 "Yield me contentment and be ruled aright!"
 She sits up, she lies down, she comes and goes,
 Kneels at the couch-side, overleans the sill
 O' the window, cold and pale and mute as stone,
 Strong as stone also. "Well, are they not fled? 1310
 "Am I not left, am I not one for all?
 "Speak a word, drop a tear, detach a glance,
 "Bless me or curse me of your own accord!
 "Is it the ceiling only wants your soul,
 "Is worth your eyes?" And then the eyes descend,
 And do look at me. Is it at the meal?
 "Speak!" she obeys, "Be silent!" she obeys,
 Counting the minutes till I cry "Depart,"
 As brood-bird when you saunter past her eggs.
 Departs she? just the same through door and wall 1320
 I see the same stone strength of white despair.
 And all this will be never otherwise!
 Before, the parents' presence lent her life:
 She could play off her sex's armoury,
 Entreat, reproach, be female to my male,
 Try all the shrieking doubles of the hare,
 Go clamour to the Commissary, bid
 The Archbishop hold my hands and stop my tongue,
 And yield fair sport so: but the tactics change,
 The hare stands stock-still to enrage the hound! 1330
 Since that day when she learned she was no child
 Of those she thought her parents, — that their trick
 Had tricked me whom she thought sole trickster late, —
 Why, I suppose she said within herself
 "Then, no more struggle for my parents' sake!
 "And, for my own sake, why needs struggle be?"

lige op til den røde seng, — gør jer ingen bekymringer, det vil jeg!*
 At se på hende, hvor jeg anbringer hende, gør mig i
 begyndelsen forvirret på grund af hendes blidhed og værd!
 Det skrækkelige par er flygtet og har forladt hende nu,
 hun har sin mand som sit eneste anliggende.
 Hans kone, kvinden skabt som hans hjælper,
 kød af hans kød, ben af hans ben, bruden 1300
 til brudgommen, som Kirken er Kristus' ægtefælle.
 Der står hun i hans nærværelse: „Til din mand skal
 din attrå være, og han skal herske over dig!”†
 — „Pompilia, du som påstår, at du elsker Gud,
 du ved, hvem der sagde dette: altså attrå min kærlighed,
 yd mig tilfredsstillelse og bliv hersket over på rette vis!”
 Hun sætter sig op, hun lægger sig ned, hun kommer og går,
 knæler ved sengekanten, læner sig ud
 over vindueskarmen, kold og bleg og stum som en sten,
 stærk som en sten også. „Nå, er de ikke flygtet? 1310
 Er jeg ikke efterladt, er jeg ikke en for alle?
 Sig noget, fæld en tåre, skænk mig et blik,
 velsign eller forband mig, som du selv finder det for godt!
 Er det kun loftet, som ønsker din sjæl,
 som er dine øjne værd?” Og så sænkes blikket
 og ser virkelig på mig, er det ved måltidet?
 „Tal!” hun adlyder. „Ti stille!” hun adlyder,
 mens hun tæller minutterne, til jeg råber: „Gå bort,”
 som en rugefugl, når du slentrer forbi hendes æg.
 Går hun? alligevel ser jeg gennem dør og væg 1320
 den sammen stenstyrke og hvide fortvivlelse.
 Alt dette vil aldrig ændrer sig!
 Før gav forældrenes tilstedeværelse hende liv:
 hun kunne udfolde sit køns våbenarsenal,
 bønfalde, bebrejde, være kvindelig til min mandighed,
 prøve alle en hares skrigende undvigelsesmanøvre,
 gå hen og klager til guvernøren, bede
 ærkebiskoppen standse min hånd og stække min tunge,
 og således give godt modspil. Men taktikken ændrer sig,
 haren står bomstille for at ophidse hunden! 1330
 Siden den dag hvor hun fik at vide, at hun ikke var barn
 af dem, hun troede var hendes forældre, — at deres bedrag
 havde bedraget mig, som hun nylig troede var ene bedrager, —
 jamen jeg antager, at hun sagde til sig selv:
 „Nu behøver jeg ikke længere kæmpe for mine forældres skyld!
 Og for min egen skyld, hvorfor behøver der være en kamp?”

* den røde seng: hendes dødsleje.

† 1 Mos, 3, 16.

But is there no third party to the pact?
 What of her husband's relish or dislike
 For this new game of giving up the game,
 This worst offence of not offending more? 1340
 I'll not believe but instinct wrought in this,
 Set her on to conceive and execute
 The preferable plague: how sure they probe —
 These jades, the sensitivest soft of man!
 The long black hair was wound now in a wisp,
 Crowned sorrow better than the wild web late:
 No more soiled dress, 't is trimness triumphs now,
 For how should malice go with negligence?
 The frayed silk looked the fresher for her spite!
 There was an end to springing out of bed, 1350
 Praying me, with face buried on my feet,
 Be hindered of my pastime, — so an end
 To my rejoinder, "What, on the ground at last?
 'Vanquished in fight, a suppliant for life?
 "What if I raise you? 'Ware the casting down
 "When next you fight me!" Then, she lay there, mine:
 Now, mine she is if I please wring her neck, —
 A moment of disquiet, working eyes,
 Protruding tongue, a long sigh, then no more, —
 As if one killed the horse one could not ride! 1360
 Had I enjoined "Cut off the hair!" — why, snap
 The scissors, and at once a yard or so
 Had fluttered in black serpents to the floor:
 But till I did enjoin it, how she combs,
 Uncurls and draws out to the complete length,
 Plaits, places the insulting rope on head
 To be an eyesore past dishevelment!
 Is all done? Then sit still again and stare!
 I advise — no one think to bear that look
 Of steady wrong, endured as steadily 1370
 — Through what sustainment of deluding hope?
 Who is the friend i' the background that notes all?
 Who may come presently and close accounts?
 This self-possession to the uttermost,
 How does it differ in aught, save degree,
 From the terrible patience of God?

"All which just means,

"She did not love you!" Again the word is launched
 And the fact fronts me! What, you try the wards
 With the true key and the dead lock flies ope?
 No, it sticks fast and leaves you fumbling still! 1380

Men er der ikke en tredje part i pagten?
 Hvad med hendes ægtemands velbehag og mishag
 over dette nye spil at opgive spillet,
 denne værste krænkelse ved ikke at krænke mere? 1340
 Jeg kan ikke tro andet end, at et instinkt bevirkede dette,
 gjorde hende i stand til at undfange og udføre
 denne foretrukne plage: hvor sikkert de sonderer —
 disse pigebørn, mandens mest følsomme sted!
 Det lange sorte hår bundet op i en tot,
 kronede sorg bedre end det nylige viltre væv.
 Ikke mere snavset tøj, det er nethed, der triumferer nu,
 for hvordan kunne ondskab gå i spænd med forsømmelighed?
 Den slidte silke stråler friskere af hendes nag!
 Det var slut med at springe ud af sengen 1350
 og være en hindring for mit tidsfordriv ved at bede mig
 med ansigtet begravet mod mine fødder, — og således var
 det slut med mit gensvar: „Hvad, endelig ligger du besejret?
 Overvundet i kamp, en supplikant for livet?
 Hvad hvis jeg rejser dig op? Vogt dig for ikke at blive kastet til
 jorden, hvis du bekæmper mig igen!” Så lå hun dér, min:
 ja, min er hun, hvis det behager mig at vride halsen om på hende, —
 et øjeblik foruroligelse, øjnene ruller rundt,
 tungen stikker ud, et langt suk, så ikke mere, —
 som jeg dræbte hesten, man ikke kunne ride på! 1360
 Havde jeg forlangt: „Klip håret af!” — ja, havde hun snappet
 saksen, og en meter eller der omkring
 havde flagret som sorte slanger ned på gulvet, men indtil
 jeg virkelig forlangte det, hvorledes reder hun ikke da sit hår,
 udglatte og trækker det ud i sin fulde længde,
 fletter det og anbringer det fornærmende reb på hovedet
 for at blive til noget, der støder øjet mere end det uredte!
 Er alt gjort? Sidder så atter stille og stirrer!
 Jeg spørger — ingen ville tænke på at bære dette vedvarende
 forurettede blik, at udholde det ligeså vedvarende 1370
 — ved hvilken understøttelse af et vildfarende håb det end er i kraft af?
 Hvem er vennen i baggrunden, som bemærker alt?
 Hvem kan snart komme og gøre mellemværendet op?
 Denne selvbeherskelse til det yderste,
 hvorledes adskiller den sig, bortset fra i grad,
 fra Guds frygtelige tålmodighed?

„Som alt sammen blot betyder,
 at hun ikke elskede dig!” Atter er ordet udtalt
 og jeg er konfronteret med dette faktum! Hva', prøver man
 ikke låsegangene med den rigtige nøgle og låsen flyver op?
 Nej den sidder fast, og man står stadigvæk og fumler med den! 1380

You have some fifty servants, Cardinal, —
 Which of them loves you? Which subordinate
 But makes parade of such officiousness
 That, — if there's no love prompts it, — love, the sham,
 Does twice the service done by love, the true.
 God bless us liars, where's one touch of truth
 In what we tell the world, or world tells us,
 Of how we love each other? All the same,
 We calculate on word and deed, nor err, —
 Bid such a man do such a loving act, 1390
 Sure of effect and negligent of cause,
 Just as we bid a horse, with cluck of tongue,
 Stretch his legs arch-wise, crouch his saddled back
 To foot-reach of the stirrup — all for love,
 And some for memory of the smart of switch
 On the inside of the foreleg — what care we?
 Yet where's the bond obliges horse to man
 Like that which binds fast wife to husband? God
 Laid down the law: gave man the brawny arm
 And ball of fist — woman the beardless cheek 1400
 And proper place to suffer in the side:
 Since it is he can strike, let her obey!
 Can she feel no love? Let her show the more,
 Sham the worse, damn herself praiseworthily!
 Who's that soprano, Rome went mad about
 Last week while I lay rotting in my straw?
 The very jailer gossiped in his praise —
 How, — dressed up like Armida, though a man;
 And painted to look pretty, though a fright,—
 He still made love so that the ladies swooned, 1410
 Being an eunuch. "Ah, Rinaldo mine!
 "But to breathe by thee while Jove slays us both!"
 All the poor bloodless creature never felt,
Si, do, re, mi, fa, squeak and squall — for what?
 Two gold zecchines the evening. Here's my slave,
 Whose body and soul depend upon my nod,
 Can't falter out the first note in the scale
 For her life! Why blame me if I take the life?
 All women cannot give men love, forsooth!
 No, nor all pullets lay the henwife eggs — 1420
 Whereat she bids them remedy the fault,

I har omkring halvtreds tjenere, Kardinal, —
 hvem af dem elsker Jer? Hvilken underordnet
 skilter ikke med en sådan tjenstiver at, — hvis der ikke er
 nogen kærlighed til at tilskynder det, — så gør efterligning
 den dobbelte tjeneste, som sand kærlighed ville have gjort.
 Må Gud velsigne os løgnere, hvis der er den mindste sandhed i,
 hvad vi fortæller verden, eller verden fortæller os,
 om hvordan vi elsker hinanden? Alligevel,
 regner vi med ord og bedrifter og farer ikke vild, —
 vi beder sådan en mand gøre en kærlig handling 1390
 og er sikre på virkningen og ligegyldige, hvad årsag angår,
 ligesom vi beder en hest, med et klik med tungen
 strække sine ben bueagtigt, sænke sin sadlede ryg,
 så foden kan nå stigbøjlen — om det alt sammen er
 af kærlighed og en vis erindring om smerten fra pisken
 på indersiden af forbenet — vi da er ligeglade?
 Dog hvor er det bånd, der gør hesten manden forbunden,
 lig det som binder hustruen til ægteemanden? Gud
 udtalte loven: gav manden den kraftige arm
 og knytnævekuglen — kvinden den skægløse kind 1400
 og et passende sted at lide i lænden;
 eftersom det er ham, der kan slå, så lad hende adlyde!
 Kan hun ikke føle kærlighed? Lad hende vise det desto mere,
 imitere des værre, forbande sig selv ved at være rosværdig!
 Hvem var den sopran, Rom var tossede med
 sidste uge mens jeg lå og rådne i mine strå?
 Selv fangevogteren sladrede om ham i høje toner —
 hvordan han, — klædt på som Armida, skønt en mand;
 og malet for at se godt ud, skønt en rædsel, —
 alligevel kunne elske, så damerne dåned, 1410
 selv om han var eunuk. „Åh, min Rinaldo!†
 blot at dvæle ved din side, mens Jupiter dræber os begge!”
 Alt hvad den stakkels blodløse skabning aldrig har følt,
Si, do, re, mi, fa, skrig og skral — for hvad?‡
 To *guldzeckiner* pr. aften. Her er min slave,§
 hvis krop og sjæl beror på mit nik,
 som ikke kan frembævre skalaens første tone, om det så
 galt hendes liv! Hvorfor bebrejde mig, hvis jeg tager det liv?
 Alle kvinder kan ikke give mænd kærlighed, sandelig!
 Nej, alle hønner kan heller ikke lægge hønekoneæg, — 1420
 hvorpå hun beder dem råde bod på fejlen,

* lide i lænden: føde børn (Ohio).

† Armida ... Rinaldo: personer i en opera baseret på Tassos *Gerusalemme Liberata*.

‡ *Si, do, re, mi, fa*: tonerne h, c, d, e, f.

§ en guldzeckin var 10 shilling værd på Brownings tid, se tillægget 'Møntfod'.

Brood on a chalk-ball: soon the nest is stocked —
 Otherwise, to the plucking and the spit!
 This wife of mine was of another mood —
 Would not begin the lie that ends with truth,
 Nor feign the love that brings real love about:
 Wherefore I judged, sentenced and punished her
 But why particularize, defend the deed?
 Say that I hated her for no one cause
 Beyond my pleasure so to do, — what then? 1430
 Just on as much incitement acts the world,
 All of you! Look and like! You favour one
 Browbeat another, leave alone a third, —
 Why should you master natural caprice?
 Pure nature! Try: plant elm by ash in file;
 Both unexceptionable trees enough,
 They ought to overlean each other, pair
 At top, and arch across the avenue
 The whole path to the pleasaunce: do they so —
 Or loathe, lie off abhorrent each from each? 1440
 Lay the fault elsewhere: since we must have faults,
 Mine shall have been, — seeing there's ill in the end
 Come of my course, — that I fare somehow worse
 For the way I took: my fault . . . as God's my judge,
 I see not where my fault lies, that's the truth!
 I ought . . . oh, ought in my own interest
 Have let the whole adventure go untried,
 This chance by marriage: or else, trying it,
 Ought to have turned it to account, some one
 O' the hundred otherwises? Ay, my friend, 1450
 Easy to say, easy to do: step right
 Now you've stepped left and stumbled on the thing,
 — The red thing! Doubt I any more than you
 That practice makes man perfect? Give again
 The chance, — same marriage and no other wife,
 Be sure I'll edify you! That's because
 I'm practised, grown fit guide for Guido's self.
 You proffered guidance, — I know, none so well, —
 You laid down law and rolled decorum out,
 From pulpit-corner on the gospel-side,— 1460
 Wanted to make your great experience mine,
 Save me the personal search and pains so: thanks!

ruge på en kalkkugle: snart er reden fuld —
 ellers: til plukning og stegespydet!
 Denne min hustru havde et andet sindelag —
 ville ikke begynde løgnen, der ender i sandhed,
 ikke foregive den kærlighed, som bringe den rigtige kærlighed frem,
 derfor dømte, afsagde kendelse og straffede jeg hende,
 men hvorfor gøre rede for enkeltheder, forsvare dåden?
 Sig, at jeg hadede hende uden anden grund,
 end at jeg nød at gøre det, — hvad så? — 1430
 Af lignende bevæggrunde handler verden,
 jer alle sammen! Kig, og find behag i det! I begunstiger én,
 herser med en anden, efterlader en tredje alene, —
 hvorfor skulle I være herre over en naturlig grille?
 Ren natur! Forsøg at plante et elmetræ ved siden af
 et asketræ; begge er ganske almindelige træer,
 de burde bøje sig ind over hinanden, parre sig
 i toppen og bue sig hen over alléen i
 hele stiens længde hen til lysthaven: gør de det —
 eller væmmes de, bøjer sig med afsky bort fra hinanden? 1440
 Placer fejlen andetsteds: eftersom vi må have fejl, —
 min skal have været, — da jeg ser, der er ondt til slut, som
 resultat af min fremgangsmåde, — at jeg klarer mig noget værre,
 på grund af den vej jeg valgte. Min fejl . . . idet Gud er min dommer,
 jeg kan ikke se hvor min fejl ligger, det er sandheden!
 Jeg burde . . . åh, burde i min egen interesse
 have ladet hele eventyret været uprøvet,
 denne chance for ægteskab, eller også, idet jeg prøvede det,
 burde jeg have vendt det til min fordel, en eller anden
 af de hundrede andre måder? Ja, min ven, 1450
 det er let at sige, let at gøre: træd til højre,
 nu I er trådt til venstre og er snublet over tingen,
 — den røde ting! Tvivler jeg mere på end I gør,
 at øvelse gør mester? Lad mig atter få
 chancen, — samme ægteskab, samme hustru,
 så vær sikker på, at jeg vil belære jer! Det er fordi
 jeg er øvet, blevet en egnet fører for Guido selv.
 I tilbød vejledning, — jeg ved det bedre end andre, —[†]
 I dikterede loven og rullede anstændighed ud
 fra prædikestolshjørnet på evangeliesiden, —[‡] 1460
 ønskede at gøre jeres store erfaring til min, og således
 spare mig selv for møjsommeligt at søge: tak!

* Ifølge en gammel forestilling kunne elm og ask ikke gro sammen (Ohio).

[†] I: her og i det følgende er Kirken ikke specielt abbeden og kardinalen (Routledge).

[‡] evangeliesiden: den venstre side af kirken. Den højre side hedder epistelsiden, når man står vendt mod altret.

Take your word on life's use? When I take his —
 The muzzled ox that treadeth out the corn,
 Gone blind in padding round and round one path, —
 As to the taste of green grass in the field!
 What do you know o' the world that's trodden flat
 And salted sterile with your daily dung,
 Leavened into a lump of loathsomeness?
 Take your opinion of the modes of life, 1470
 The aims of life, life's triumph or defeat,
 How to feel, how to scheme, and how to do
 Or else leave undone? You preached long and loud
 On high-days, "Take our doctrine upon trust!
 "Into the mill-house with you! Grind our corn,
 "Relish our chaff, and let the green grass grow!"
 I tried chaff, found I famished on such fare,
 So made this mad rush at the mill-house-door,
 Buried my head up to the ears in dew,
 Browsed on the best: for which you brain me, Sirs! 1480
 Be it so. I conceived of life that way,
 And still declare — life, without absolute use
 Of the actual sweet therein, is death, not life.
 Give me, — pay down, — not promise, which is air, —
 Something that's out of life and better still,
 Make sure reward, make certain punishment,
 Entice me, scare me, — I'll forgo this life;
 Otherwise, no! — the less that words, mere wind,
 Would cheat me of some minutes while they plague,
 Baulk fulness of revenge here, — blame yourselves 1490
 For this eruption of the pent-up soul
 You prisoned first and played with afterward
 "Deny myself" meant simply pleasure you,
 The sacred and superior, save the mark!
 You, — whose stupidity and insolence
 I must defer to, soothe at every turn, —
 Whose swine-like snuffling greed and grunting lust
 I had to wink at or help gratify, —
 While the same passions, — dared they perk in me,
 Me, the immeasurably marked, by God, 1500
 Master of the whole world of such as you, —
 I, boast such passions? 'T was "Suppress them straight!
 "Or stay, we'll pick and choose before destroy.
 "Here's wrath in you, a serviceable sword, —
 "Beat it into a ploughshare! What's this long
 "Lance-like ambition? Forge a pruning-hook,

tro på jeres ord om livets nytte? Ja, når jeg tror oksen —
 oksen med mundkurv, der tærsker kornet,
 blind af at traske rundt og rundt på den samme sti, —
 om smagen af det grønne græs på marken!
 Hvad ved I om verden, som er trådt flad
 og saltet ufrugtbar med jeres daglige gødning,
 gæret til en modbydelig klump?
 Tro på jeres mening om måder at leve på, 1470
 om livets formål, livets sejr eller nederlag,
 hvordan at føle, at planlægge og hvordan at handle
 eller også lade tingen ugjort? I prædiker højt og længe
 på højtidsdage: „Lid på vor læresætning!
 Ind i møllehuset med jer! Mal vort korn,
 Nyd vore avner, og lad det grønne græs gro!”
 Jeg prøvede avnerne, opdagede at jeg sultede på sådan kost,
 foretog så dette stormløb mod møllehusdøren,
 begravede mit hoved op til ørerne i dug,
 afgnavede de bedste skud, som I slår mig for panden for, herrer! 1480
 Lad det være så, jeg opfatter livet på denne måde,
 og erklærer stadigvæk — at livet uden fuldstændig
 brug af den faktiske sødmen deri, er døden, ikke livet.
 Giv mig, — erlæg, — ikke et løfte, som er luft, —
 noget, der er uden for livet og er endnu bedre,
 sorg for en sikker løn, gør straffen vis,
 lok mig, skræm mig, — og jeg vil forsage dette liv;
 ellers, nej! — og det jo mindre, fordi ord, den rene vind,
 ville franarre mig nogle øjeblikke, mens de plager mig
 og er en hindring for den fulde hævn her, — dadel jer selv 1490
 for dette udbrud fra den indespærrede sjæl
 I først fængslede og bagefter legede med.
 ‘At fornægte mig selv’ betød simpelthen at behage jer,
 de hellige, de overordnede, Gud bedre det!
 I, — hvis dumhed og uforskammethed
 jeg må bøje mig for, hele tiden dulme, —
 hvis svineagtige snøvlende grådighed og gryntende lyst
 jeg måtte se igennem fingre med eller hjælpe med at tilfredsstille, —
 medens de samme følelser, — vovede de at bryste sig i mig,
 mig, den af Gud umådeligt mærkede, der er* 1500
 herre over hele verden af sådanne nogle som jer, — skulle jeg
 prale af den slags følelser? Det var: „Undertryk dem omgående!
 eller stands dem, vi vil udsøge og udvælge før vi ødelægger.
 Der er vrede i dig, et tjenligt sværd, —
 slå det om til et plovskær! Hvad er denne
 lanselange ærgerrighed? Smed en vingårdskniv,

* umådeligt mærkede: som aristokrat og herre over gejstligheden (Clarendon).

"May be of service when our vines grow tall!
 "But — sword use swordwise, spear thrust out as spear?
 "Anathema! Suppression is the word!"
 My nature, when the outrage was too gross, 1510
 Widened itself an outlet over-wide
 By way of answer, sought its own relief
 With more of fire and brimstone than you wished.
 All your own doing: preachers, blame yourselves!
 'T is I preach while the hour-glass runs and runs!
 God keep me patient! All I say just means —
 My wife proved, whether by her fault or mine, —
 That's immaterial, — a true stumbling-block
 I' the way of me her husband. I but plied
 The hatchet yourselves use to clear a path, 1520
 Was politic, played the game you warrant wins,
 Plucked at law's robe a-rustle through the courts,
 Bowed down to kiss divinity's buckled shoe
 Cushioned i' the church: efforts all wide the aim!
 Procedures to no purpose! Then flashed truth.
 The letter kills, the spirit keeps alive
 In law and gospel: there be nods and winks
 Instruct a wise man to assist himself
 In certain matters, nor seek aid at all.
 "Ask money of me," — quoth the clownish saw, —
 "And take my purse! But, — speaking with respect, — 1530
 "Need you a solace for the troubled nose?
 "Let everybody wipe his own himself!"
 Sirs, tell me free and fair! Had things gone well
 At the wayside inn: had I surprised asleep
 The runaways, as was so probable,
 And pinned them each to other partridge-wise,
 Through back and breast to breast and back, then bade
 Bystanders witness if the spit, my sword,
 Were loaded with unlawful game for once — 1540
 Would you have interposed to damp the glow
 Applauding me on every husband's cheek?
 Would you have checked the cry "A judgment, see!
 "A warning, note! Be henceforth chaste, ye wives,
 "Nor stray beyond your proper precinct, priests!"
 If you had, then your house against itself
 Divides, nor stands your kingdom any more.
 Oh why, why was it not ordained just so?

den kan være til nytte, når vore vinstokke vokser sig høje!
 Men —sværd der bruges sværdvis, spyd stødt med som spyd?
 Forbandet være det! Undertrykkelse er ordet!"
 Min natur, når overgrebet var for groft, 1510
 udvidede sig og fik et for bredt udløb
 ved at svare, søgte sin egen befrielse*
 med mere ild og svovl end I ønskede.
 Alt sammen jeres fortjeneste: I prædikanter, dadl jer selv!
 Det er mig, der prædiker, mens timeglasset løber og løber!
 Må Gud give mig tålmodighed! Alt, hvad jeg siger, betyder blot —
 min kone viste sig, om det var hendes fejl eller min, —
 det er uvæsentligt, — at være en sand anstødssten
 for mig, hendes mand. Jeg benyttede
 stridsøksen I selv bruger til at rydde en sti,[†] 1520
 var kløgtig, spillede spillet I garanterer vinder,
 hev i lovens kåbe, der raslede gennem retssalene,
 bøjede mig for at kysse guddommelighedens spændesko,
 lagt på en pude i kirken: en indsats langt forbi målet!
 Fremgangsmåder til ingen nytte! Så lynede sandheden.
 Bogstaven dræber, ånden gør levende
 i loven og evangeliet. Der er nik og vink
 til at belære en klog mand om at hjælpe sig selv
 i visse sager, ikke søge hjælp overhovedet.
 „Bed mig om penge,” — siger bondeordsproget, — 1530
 „og tag min pung! Men, — sagt med respekt, —
 behøver I trøst for den plagede næse?
 lad enhver tørre sin egen!"
 Herrer, fortæl mig åbent og ærligt! Var alt gået godt
 ved vejsidekroen; havde jeg overrasket
 de bortløbne sovende, hvilket var så sandsynligt,
 og naglet dem fast til hinanden på fasanvis
 gennem ryg og bryst til bryst og ryg og bedt
 omkringstående bevidne om spiddet, mit sværd,
 undtagelsesvis var belæst med ulovligt bytte — 1540
 ville I da have lagt jer imellem for at dæmpe gløden,
 der priste mig på enhver ægtemands kind?
 Ville I have standset råbet: „En domfældelse, se!
 En advarsel, bemærk! Vær herefter kyske, i hustruer,
 forvild jer heller ikke bort fra jeres rette område, præster!"
 Havde I det, så ville jeres hus være i splid med
 sig selv, og jeres kongerige ville ikke mere bestå.
 Åh hvorfor, hvorfor var det ikke forordnet på netop denne måde?

---

* ved at svare: på overgrebet.

[†] stridsøksen ... bruger: langskaftet økse med et spyd i toppen, der symboliserer autoriteten, den blev båret forretns i en procession af høje gejstlige (Ohio).

Why fell not things out so nor otherwise?
 Ask that particular devil whose task it is 1550
 To trip the all-but-at perfection, — slur
 The line o' the painter just where paint leaves off
 And life begins, — put ice into the ode
 O' the poet while he cries "Next stanza — fire!"
 Inscribe all human effort with one word,
 Artistry's haunting curse, the Incomplete!
 Being incomplete, my act escaped success.
 Easy to blame now! Every fool can swear
 To hole in net that held and slipped the fish.
 But, treat my act with fair unjaundiced eye, 1560
 What was there wanting to a masterpiece
 Except the luck that lies beyond a man?
 My way with the woman, now proved grossly wrong,
 Just missed of being gravely grandly right
 And making mouths laugh on the other side.
 Do, for the poor obstructed artist's sake,
 Go with him over that spoiled work once more!
 Take only its first flower, the ended act
 Now in the dusty pod, dry and defunct!
 I march to the Villa, and my men with me, 1570
 That evening, and we reach the door and stand.
 I say . . . no, it shoots through me lightning-like
 While I pause, breathe, my hand upon the latch,
 "Let me forebode! Thus far, too much success:
 "I want the natural failure — find it where?
 "Which thread will have to break and leave a loop
 "T' the meshy combination, my brain's loom
 "Wove this long while, and now next minute tests?
 "Of three that are to catch, two should go free,
 "One must: all three surprised, — impossible! 1580
 "Beside, I seek three and may chance on six, —
 "This neighbour, t' other gossip, — the babe's birth
 "Brings such to fireside, and folks give them wine, —
 "'T is late: but when I break in presently
 "One will be found outlingering the rest
 "For promise of a posset, — one whose shout
 "Would raise the dead down in the catacombs,
 "Much more the city-watch that goes its round.
 "When did I ever turn adroitly up
 "To sun some brick embedded in the soil, 1590
 "And with one blow crush all three scorpions there?
 "Or Pietro or Violante shambles off —
 "It cannot be but I surprise my wife —

Hvorfor faldt det sådan ud og ikke anderledes?
 Spørg den særlige djævel, hvis hverv det er 1550
 at vælte det næsten fuldkomne, — tilsløre
 kunstmalerens linje lige der, hvor malingen holder op,
 og livet begynder, — lægge is i digteren ode,
 når han råber: „Næste vers — ild!”
 indskrive al menneskelig bestræbelse med et ord,
 kunstværkets uforglemmelige forbandelse, Ufuldkommenhed!
 Da den var ufuldkommen, var min handling ingen succes.
 Let at dadle nu! Ethvert fjols kan sværge på,
 at det var hullet i nettet, fisken slap ud igennem.
 Men behandl min handling med ærligt og uskinygt øje, 1560
 hvad manglede der i, at den var et mesterværk,
 bortset fra det held der ligge hinsides en mands muligheder?
 Min facon med kvinden, viste sig nu rystende forkert,
 savnede lige netop den rigtige alvorlige fornemhed,
 der får leende munde til at forstumme.
 Gennemgå, for den stakkels frustrerede kunstners skyld,
 endnu engang det ødelagte værk med ham!
 Tage kun dets første blomst, da den afsluttede handling
 nu ligger tør og død i den støvede bælg!
 Jeg marcherer til villaen og mine mænd med mig 1570
 hin aften, og vi når hen til døren og står der.
 Jeg siger . . . nej, det skyder gennem mig som et lyn,
 mens jeg standser, trækker vejret, min hånd på klinken:
 „Lad mig tænke! Indtil nu for megen succes.
 Jeg mangler den naturlige fiasko — hvor finde den?
 Hvis en tråd må brække og efterlade en løkke
 i den netformede kombination, min hjernes væv
 vævede så længe og nu i næste øjeblik må teste?
 Af tre som bliver fanget, vil to gå fri:
 én må: alle tre bliver overrasket, — umuligt! 1580
 For øvrigt, jeg søger tre og finder måske seks, —
 denne nabo, denne sladdertaske, — barnets fødsel
 bringer den slags til ildstedet, og folk giver dem vin, —
 det er sent, men når jeg snart bryder ind,
 vil man finde én, der er blevet længere end de andre
 ved udsigt til en godnatdrink, — én hvis råb
 ville vække de døde nede i katakomberne
 og endnu mere vægteren, som går sin runde.
 Hvornår har jeg nogensinde behændigt vendt
 en mursten, der lå i jorden, op mod solen, 1590
 og med et slag knust alle tre skorpioner dér?
 Enten lunter Pietro eller Violante af —
 jeg kan ikke undgå overrasker min kone —

"If only she is stopped and stamped on, good!
 "That shall suffice: more is improbable.
 "Now I may knock!" And this once for my sake
 The impossible was effected: I called king,
 Queen and knave in a sequence, and cards came,
 All three, three only! So, I had my way,
 Did my deed: so, unbrokenly lay bare 1600
 Each tænia that had sucked me dry of juice,
 At last outside me, not an inch of ring
 Left now to writhe about and root itself
 I' the heart all powerless for revenge! Henceforth
 I might thrive: these were drawn and dead and damned.
 Oh Cardinal, the deep long sigh you heave
 When the load's off you, ringing as it runs
 All the way down the serpent-stair to hell!
 No doubt the fine delirium flustered me,
 Turned my brain with the influx of success 1610
 As if the sole need now were to wave wand
 And find doors fly wide, — wish and have my will,—
 The rest o' the scheme would care for itself: escape
 Easy enough were that, and poor beside!
 It all but proved so, — ought to quite have proved,
 Since, half the chances had sufficed, set free
 Anyone, with his senses at command,
 From thrice the danger of my flight. But, drunk,
 Redundantly triumphant, — some reverse
 Was sure to follow! There's no other way 1620
 Accounts for such prompt perfect failure then
 And there on the instant. Any day o' the week,
 A ducat slid discreetly into palm
 O' the mute post-master, while you whisper him —
 How you the Count and certain four your knaves,
 Have just been mauling who was malapert,
 Suspect the kindred may prove troublesome,
 Therefore, want horses in a hurry, — that
 And nothing more secures you any day
 The pick o' the stable! Yet I try the trick, 1630
 Double the bribe, call myself Duke for Count,
 And say the dead man only was a Jew,
 And for my pains find I am dealing just
 With the one scrupulous fellow in all Rome —
 Just this immaculate official stares,
 Sees I want hat on head and sword in sheath,
 Am splashed with other sort of wet than wine,

hvis alene hun bliver standset og trampet på, godt!
 det vil slå til, mere er usandsynligt.
 Nu må jeg banke på!" Og denne ene gang for min skyld
 skete det umulige: jeg meldte konge,
 dronning og knægt i rækkefølge, og kortene kom,
 alle tre, kun tre! Så jeg fik min vilje,
 udførte min dåd, Således lå hele og blottede 1600
 hver indvoldsorm, som havde suget mig tør for saft,
 endelig uden for mig, ikke en tomme af en snoning
 var nu efterladt til at vride sig omkring og rodfæste sig
 i hjertet, var nu ganske ude af stand til at hævne! Fremover
 kunne jeg måske trives: de var trukket ud og døde og fordømte.
 Åh Kardinal, det lange dybe suk man drager,
 når byrden tages fra en, og den styrter klirrende
 ned af slangetrappen til helvedet!
 Uden tvivl opstemte den udsøgte vildelse mig,
 fordrejede min hjerne ved tilførelsen af succes til at tro, 1610
 at det eneste, der nu var behov for, var at svinge tryllestaven
 og se dørene flyve op, — at ønske og få min vilje, —
 resten af planen ville tage vare på sig selv,
 nemlig en let nok flugt og endvidere billig!
 Sådan blev det slet ikke, — det burde have været det,
 da selv halvdelen af chancerne havde været tilstrækkeligt
 til at sætte enhver fri, som havde sin fornufts fulde brug,
 fra tre gange faren ved min flugt. Men beruset,
 triumferende til overmål, — måtte en eller anden modgang
 følge efter! Der er ikke nogen anden forklaring 1620
 på en sådan omgående fuldstændig
 og øjeblikkelig fiasko. Hver dag i ugen
 vil en dukat, der diskret glider ned i hånden*
 på den tavse postmester, mens du hvisker til ham —
 hvordan du, der er greve, og visse fire af dine knægte,
 netop har gennempryglet en person, der var næsvis,
 mistænker at slægtninge vil blive besværlige,
 har derfor brug for heste i en fart, — det,
 og ikke mere, vil enhver dag sikrer dig
 det bedste fra stalden! Jeg forsøgte knebet, 1630
 fordoblede stikpengene, kaldte mig hertug i stedet for greve,
 og sagde, at den døde mand kun var en jøde,
 og for min møje opdager jeg, at jeg har at gøre
 med den eneste samvittighedsfulde fyr i Rom, —
 denne ubesmittede tjenestemand glor på mig,
 ser jeg mangler hat på hovedet og sværd i skeden,
 er plasket til med en anden slags væde end vin,

* en dukat: samme værdi som en guldzeckin, se kap. 'Møntfod'.

Shrugs shoulder, puts my hand by, gold and all,
 Stands on the strictness of the rule o' the road!
 "Where's the Permission?" Where's the wretched rag 1640
 With the due seal and sign of Rome's Police,
 To be had for asking, half-an-hour ago?
 "Gone? Get another, or no horses hence!"
 He dares not stop me, we five glare too grim,
 But hinders, — hacks and hamstrings sure enough,
 Gives me some twenty miles of miry road
 More to march in the middle of that night
 Whereof the rough beginning taxed the strength
 O' the youngsters, much more mine, both soul and flesh,
 Who had to think as well as act: dead-beat, 1650
 We gave in ere we reached the boundary
 And safe spot out of this irrational Rome, —
 Where, on dismounting from our steeds next day,
 We had snapped our fingers at you, safe and sound,
 Tuscans once more in blessed Tuscany,
 Where laws make wise allowance, understand
 Civilized life and do its champions right!
 Witness the sentence of the Rota there,
 Arezzo uttered, the Granduke confirmed,
 One week before I acted on its hint, — 1660
 Giving friend Guillichini, for his love,
 The galleys, and my wife your saint, Rome's saint, —
 Rome manufactures saints enough to know, —
 Seclusion at the Stinche for her life.
 All this, that all but was, might all have been,
 Yet was not! baulked by just a scrupulous knave
 Whose palm was horn through handling horses' hoofs
 And could not close upon my proffered gold!
 What say you to the spite of fortune? Well,
 The worst's in store: thus hindered, haled this way 1670
 To Rome again by hangdogs, whom find I
 Here, still to fight with, but my pale frail wife?
 — Riddled with wounds by one not like to waste
 The blows he dealt, — knowing anatomy, —
 (I think I told you) bound to pick and choose
 The vital parts! 'T was learning all in vain!
 She too must shimmer through the gloom o' the grave,
 Come and confront me — not at judgment-seat
 Where I could twist her soul, as erst her flesh,
 And turn her truth into a lie, — but there, 1680
 O' the death-bed, with God's hand between us both,

trækker på skuldrene, ignorerer min hånd, guld og det hele,
 og holder strengt på vejreglementet!
 „Hvor er tilladelsen?” Hvor er den elendige lap 1640
 med det behørigt segl og underskrift fra Roms politi,
 som man kunne have fået uden videre for en halv time siden?
 „Borte? Få fat i en anden, ellers er der ingen heste herfra!”
 Han vover ikke at standse mig, vi fem stirrer for grumt,
 men hindrer mig, — sinker og lammer mig virkelig,
 giver mig godt 30 km mudret vej
 mere at marchere ad midt i hin nat,
 hvoraf den barske begyndelse stillede store krav til
 de yngstes styrke og endnu mere til min, både sjæl og kød,
 som måtte tænke så vel som handle. Udmattet til døde 1650
 opgav vi, før vi nåede grænsen og et sikkert
 sted uden for dette fornuftsstridige Rom, —
 et sted hvor vi, mens vi steg af hesten næste dag,
 sikre og sunde havde knipset med fingrene ad jer,
 toskanere endnu engang i det velsignede Toskana,
 hvor love gør kloge indrømmelser, forstår
 det civiliserede liv og yder dets forkæmpere retfærdighed!
 Se Rotaens kendelse der, som Arezzo*
 formulerede og storhertugen bekræftede,
 en uge før jeg handle på dens vink, — 1660
 der sendte ven Guillichini, for hans kærlighed,
 til galejerne og min hustru, jeres helgen, Roms helgen, —
 Rom frembringer rigeligt med helgener, man skal lære at kende —
 til afsondrethed i Stinchefængslet resten af sine dage.
 Alt dette, som næsten var, kunne have været, men dog ikke var,
 da det blev stoppet af blot en samvittighedsfuld bonde,
 hvis håndflade var som horn ved at håndtere hestes hove
 og ikke kunne lukke sig om mit tilbudte guld!
 Hvad mener I om skæbnens smålighed? Nå,
 det værste er i vente. Således hindret, halet denne vej 1670
 til Rom igen af galgetyve, hvem finder jeg så her stadig
 at skulle kæmpe mod, hvem andre end min blege skrøbelige kone?
 — Gennemhullet af sår af en, der ikke havde for vane at spille
 de slag han tildelte, — som kendte til anatomi, —
 (jeg mener, jeg har fortalt jer det) besluttet på at udvælge
 de livsvigtige dele! Det var forgæves lærdom!
 Hun måtte også flimre gennem gravens mørke,
 komme og stå over for mig — ikke ved domstolen,
 hvor jeg kunne vride hendes sjæl, som engang hendes kød,
 og forvandle hendes sandhed til en løgn, — men der, 1680
 ved dødslejet, med Guds hånd mellem os,

* Rotaen: her er det kriminalretten i Firenze.

Striking me dumb, and helping her to speak,
 Tell her own story her own way, and turn
 My plausibility to nothingness!
 Four whole days did Pompilia keep alive,
 With the best surgery of Rome agape
 At the miracle,—this cut, the other slash,
 And yet the life refusing to dislodge,
 Four whole extravagant impossible days,
 Till she had time to finish and persuade 1690
 Every man, every woman, every child
 In Rome, of what she would: the selfsame she
 Who, but a year ago, had wrung her hands,
 Reddened her eyes and beat her breasts, rehearsed
 The whole game at Arezzo, nor availed
 Thereby to move one heart or raise one hand!
 When destiny intends you cards like these,
 What good of skill and preconcerted play?
 Had she been found dead, as I left her dead,
 I should have told a tale brooked no reply: 1700
 You scarcely will suppose me found at fault
 With that advantage! "What brings me to Rome?
 "Necessity to claim and take my wife:
 "Better, to claim and take my new born babe, —
 "Strong in paternity a fortnight old,
 "When't is at strongest: warily I work,
 "Knowing the machinations of my foe;
 "I have companionship and use the night:
 "I seek my wife and child, — I find — no child
 "But wife, in the embraces of that priest 1710
 "Who caused her to elope from me. These two,
 "Backed by the pander-pair who watch the while,
 "Spring on me like so many tiger-cats,
 "Glad of the chance to end the intruder. I—
 "What should I do but stand on my defence,
 "Strike right, strike left, strike thick and threefold, slay,
 "Not all — because the coward priest escapes.
 "Last, I escape, in fear of evil tongues,
 "And having had my taste of Roman law."
 What's disputable, refutable here? — 1720
 Save by just this one ghost-thing half on earth,
 Half out of it, — as if she held God's hand
 While she leant back and looked her last at me,

som slog mig med stumhed og hjalp hende til at tale,
 fortælle sin egen historie på sin egen måde
 og forvandle min berettigelse til anerkendelse til intet!
 Hele fire dage holdt Pompilia sig i live,
 mens de bedste læger måber
 over miraklet, — den ene snitter, den anden skærer op,
 og dog nægter livet at lade sig fordrive
 i fire hele urimelige umulige dage ,
 indtil hun fik tid til at slutte af og overbevise 1690
 enhver mand, enhver kvinde, ethvert barn
 i Rom om hvad hun ville. Den selvsamme hende
 som for kun et år siden havde vredet sine hænder,
 rødnet sine øjne og slået sig på barmen, opregnet
 hvad der gik for sig i Arezzo, uden dermed at opnå
 at bevæge et eneste hjerte, eller at en hånd blev løftet!
 Når skæbnen har til hensigt at give dig kort som disse,
 hvad hjælper da dygtighed og forud planlagt spil?
 Var hun blevet fundet død, som jeg havde efterladt hende død,*
 skulle jeg have fortalt en historie, der ikke tålte noget gensvar. 1700
 I vil vel næppe antage, at jeg ville finde mangel
 ved den fordel! „Hvad bringer mig til Rom?
 Nødvendigheden af at kræve og overtage min kone:
 nej bedre at kræve og overtage mit nyfødte barn, —
 stærk i et fjorten dages gammelt faderskab,
 når det er stærkest. Jeg arbejder varsomt,
 da jeg kender mine fjenders rænker;
 jeg har selskab af kammerater og bruger natten.
 Jeg søger min kone og mit barn, — jeg finder — ikke barnet,
 men min kone i favnen på hin præst, 1710
 som var årsag til, at hun løb bort. Disse to,
 bakket op af koblerparret, som så til imens,
 sprang på mig ligesom ligeså mange tigerkatte,
 glad for chancen til at gøre det af med den indtrængende. Jeg —
 hvad andet kunne jeg gøre en at forsvare mig,
 slå til højre, slå til venstre, slå tæt og trefoldigt, slå ihjel,
 ikke alle — for kujonpræsten flygter.
 Til sidst flygter jeg af frygt for onde tunger,
 og prøvet nok af romersk lov.”
 Hvad er uomtvisteligt, gendriveligt her? — 1720
 Frelst af denne ene genfærds-ting halvt på jorden,†
 halvt ude af den, — som om hun holdt Gud i hånden,
 mens hun lænede sig tilbage og så på mig for sidste gang,

* efterladt hende død: en af hans medskyldige havde forsikret ham om, at Pompilia var død, se (Hodell*, 263-4).

† genfærds-ting: Pompilia på dødslejet.

Forgiving me (here monks begin to weep)
 Oh, from her very soul, commending mine
 To heavenly mercies which are infinite, —
 While fixing fast my head beneath your knife!
 'T is fate not fortune. All is of a piece!
 When was it chance informed me of my youths?
 My rustic four o' the family, soft swains, 1730
 What sweet surprise had they in store for me,
 Those of my very household, — what did Law
 Twist with her rack-and-cord-contrivance late
 From out their bones and marrow? What but this —
 Had no one of these several stumbling-blocks
 Stopped me, they yet were cherishing a scheme,
 All of their honest country homespun wit,
 To quietly next day at crow of cock
 Cut my own throat too, for their own behoof,
 Seeing I had forgot to clear accounts 1740
 O' the instant, nowise slackened speed for that, —
 And somehow never might find memory,
 Once safe back in Arezzo, where things change,
 And a court-lord needs mind no country lout.
 Well, being the arch-offender, I die last, —
 May, ere my head falls, have my eyesight free,
 Nor miss them dangling high on either hand,
 Like scarecrows in a hemp-field, for their pains!

And then my Trial, — 't is my Trial that bites
 Like a corrosive, so the cards are packed, 1750
 Dice loaded, and my life-stake tricked away!
 Look at my lawyers, lacked they grace of law,
 Latin or logic? Were not they fools to the height,
 Fools to the depth, fools to the level between,
 O' the foolishness set to decide the case?
 They feign, they flatter; nowise does it skill,
 Everything goes against me: deal each judge
 His dole of flattery and feigning, — why,
 He turns and tries and snuffs and savours it,
 As some old fly the sugar-grain, your gift; 1760
 Then eyes your thumb and finger, brushes clean
 The absurd old head of him, and whisks away,
 Leaving your thumb and finger dirty. Faugh!

idet hun tilgiver mig (her begynder munke at græde)*
 oh, fra selve sin sjæl, anbefaler min
 til den himmelske nåde, som er uendelig, —
 mens mit hoved hurtigt bliver sat fast under jeres kniv!
 det er ens lod ikke lykke. Alt er af samme stykke!
 Hvornår var det, tilfældet underrettede mig om mine unge mænd?
 Mine fire bondeknøse fra min stab, blide karle, 1730
 hvilken nydelig overraskelse havde de ikke gemt til mig,
 dem fra min egen husstand, — hvad vred loven
 med sin pinebænk-og-strik-indretning for nylig
 ud af deres knogler og marv? Hvad andet end dette —
 at havde ikke en af disse anstødsstene
 standset mig, så havde de kælet for en plan,
 med al deres ærlige rustikke hjemmespundne vid,
 om, ved næste dags hanegal,
 at skære min hals over til gavn for dem selv,
 da de opdagede, at jeg havde glemt at ordne vores 1740
 mellemværende, ikke havde sænket farten for det, —†
 og sandsynligvis ikke ville have husket det endelig
 sikkert tilbage i Arezzo, hvor forholdene er anderledes, og en
 herremand ikke behøver at beskæftige sig med bondeknolde.
 Når, siden jeg er ærkeforbryder, dør jeg til sidst, —
 og kan måske, før mit hoved falder, have frit udsyn
 uden at undvære at se dem dingle højt på hver side,
 ligesom fugleskræmsler på en hampemark, for deres møje!‡

Og så min retssag, — det er min retssag, der bider
 lig et ætsende middel, således er kortene pakket, 1750
 terningen falsk og indsatsen for mit liv narret væk!
 Se på mine sagførere, var de anstændige lovmænd
 med deres latin og logik? Var de ikke tåber i det høje,
 tåber i det dybe, tåber i det mellemste lag
 af den tåbelighed, der var sat til at afgøre sagen?
 De forstiller sig, de smigrer, lige meget hjælper det,
 alt går imod mig. Giv hver dommer
 hans portion af smigreri og forstillelse, — ha,
 han vender og undersøger og snuser og smager,
 ligesom en gammel flue sukkerkornene, gaven fra jer; 1760
 så får han øje på jeres tommeltot og finger, der børster
 hans urimeligt gamle hoved rent og visker væk
 og efterlader jeres tommeltot og finger snavsede. Føj!

* munke at græde: munke der var tilstede ved hendes dødsleje. Findes ikke i GGB (Hodell*, 57-61).

† vores mellemværende: at give dem betaling for deres deltagelse i forbrydelsen.

‡ hampemark: de fire medskyldige blev hængt i hampereb.

And finally, after this long-drawn range
 Of affront and failure, failure and affront, —
 This path, 'twixt crosses leading to a skull,
 Paced by me barefoot, bloodied by my palms
 From the entry to the end, — there's light at length,
 A cranny of escape: appeal may be
 To the old man, to the father, to the Pope, 1770
 For a little life — from one whose life is spent,
 A little pity — from pity's source and seat,
 A little indulgence to rank, privilege,
 From one who is the thing personified,
 Rank, privilege, indulgence, grown beyond
 Earth's bearing, even, ask Jansenius else!
 Still the same answer, still no other tune
 From the cicala perched at the tree-top
 Than crickets noisy round the root: 't is "Die!"
 Bids Law — "Be damned!" adds Gospel, — nay, 1780
 No word so frank, — 't is rather, "Save yourself!"
 The Pope subjoins — "Confess and be absolved!"
 "So shall my credit countervail your shame,
 "And the world see I have not lost the knack
 "Of trying all the spirits: yours, my son,
 "Wants but a fiery washing to emerge
 "In clarity! Come, cleanse you, ease the ache
 "Of these old bones, refresh our bowels, boy!"
 Do I mistake your mission from the Pope?
 Then, bear his Holiness the mind of me! 1790
 I do get strength from being thrust to wall,
 Successively wrenched from pillar and from post
 By this tenacious hate of fortune, hate
 Of all things in, under, and above earth.
 Warfare, begun this mean unmanly mode,
 Does best to end so, — gives earth spectacle
 Of a brave fighter who succumbs to odds
 That turn defeat to victory. Stab, I fold
 My mantle round me! Rome approves my act:
 Applauds the blow which costs me life but keeps 1800
 My honour spotless: Rome would praise no more
 Had I fallen, say, some fifteen years ago,
 Helping Vienna when our Aretines
 Flocked to Duke Charles and fought Turk Mustafa;

Og slutteligt, efter denne langtrukne række
 af krænkelser og nederlag, nederlag og krænkelser, —
 denne sti mellem kors, der fører til en hovedskal,*
 gået af mig på bare fødder, blodig af mine fodbalder
 fra indgangen til slutningen, — endelig er der lys,
 en sprække til flugt: måske en appel
 til den gamle mand, til faderen, til paven 1770
 om lidt liv — fra én hvis liv er opbrugt,
 lidt medynk — fra medynkens kilde og sæde,
 lidt overbærenhed med rang og privilegium,
 fra en der er selve personifikationen af disse ting:
 rank, privilegium, overbærenhed, vokset endog
 hinsides enhver jordisk forbindelse, ellers spørg Jansenius!†
 Stadig det samme svar, stadig ikke nogen
 anden melodi fra cikaderne i trætoppene
 end fårekylningernes støj omkring roden. Det vi sige:
 „Dø!” Adlød loven — „Vær fordømt! tilføj evangeliet, — nej, 1780
 ikke så usminket, — det er snarere: „Frels dig selv!”
 Paven vedføjer — „Bekend og få syndsforladelse!
 Så skal min anseelse veje lige op med din skam,
 og verden se, at jeg ikke har mistet håndelaget
 med at prøve alle ånderne. Din min søn‡
 mangler kun en grundig vask for at stige frem
 i klarhed! Kom, rens dig, let smerten
 i disse gamle knogler, forfrisk vort hjerte, dreng!”
 Misforstår jeg jeres ærinde fra paven?
 Så forklar paven hvilken sindsstemning jeg er i! 1790
 Jeg får virkelig styrke ved at være presset op mod muren,
 trukket fra Herodes til Pilatus
 af dette hårdnakkede had til skæbnen, had
 til alle ting i, under og over jorden.
 Krig begyndt på denne tarvelige umandige måde
 gør bedst i at slutte sådan, — giver jorden et skue
 af en tapper kæmper, der bukkede under for en overmagt,
 der forvandlede nederlag til sejr. Stik, jeg folder
 min kappe omkring mig! Rom godkender min handling.
 Billig slaget, der kostede mig livet, men bevarer 1800
 min ære pletfri. Rom ville ikke prise mig mere
 om jeg var faldet, lad sige for cirka femten år siden,
 mens jeg hjalp Wien, da vore aretinere
 samlede sig om Hertug Karl og bekæmpede tyrken Mustafa;§

* hovedskal: Golgata, der på hebræisk betyder 'hovedskal'.

† personifikationen ... ting: pavedømmet. Jansenius, se tillægget 'Personer m. m.'

‡ prøve ... ånderne: jf. 1 Joh. 4,1.; om de er gode og fra Gud eller onde.

§ Hertug Karl: Karl V af Lorraine. General hos den polske konge Jan Sobieski, der slog tyrkerne i 1683.

Nor would you two be trembling o'er my corpse
 With all this exquisite solicitude.
 Why is it that I make such suit to live?
 The popular sympathy that's round me now
 Would break like bubble that o'er-domes a fly:
 Solid enough while he lies quiet there, 1810
 But let him want the air and ply the wing,
 Why, it breaks and bespatters him, what else?
 Cardinal, if the Pope had pardoned me,
 And I walked out of prison through the crowd,
 It would not be your arm I should dare press!
 Then, if I got safe to my place again,
 How sad and sapless were the years to come!
 I go my old ways and find things grown grey;
 You priests leer at me, old friends look askance
 The mob's in love, I'll wager, to a man, 1820
 With my poor young good beauteous murdered wife:
 For hearts require instruction how to beat,
 And eyes, on warrant of the story, wax
 Wanton at portraiture in white and black
 Of dead Pompilia gracing ballad-sheet,
 Which eyes, lived she unmurdered and unsung,
 Would never turn though she paced street as bare
 As the mad penitent ladies do in France.
 My brothers quietly would edge me out
 Of use and management of things called mine; 1830
 Do I command? "You stretched command before!"
 Show anger? "Anger little helped you once!"
 Advise? "How managed you affairs of old?"
 My very mother, all the while they gird,
 Turns eye up, gives confirmatory groan;
 For unsucccess, explain it how you will,
 Disqualifies you, makes you doubt yourself,
 — Much more, is found decisive by your friends.
 Beside, am I not fifty years of age?
 What new leap would a life take, checked like mine 1840
 I' the spring at outset? Where's my second chance?
 Ay, but the babe . . . I had forgot my son,
 My heir! Now for a burst of gratitude!
 There's some appropriate service to intone,
 Some *gaudeamus* and thanksgiving psalm!
 Old, I renew my youth in him, and poor

I to ville heller ikke skælve over mit lig
 med al denne heftige bekymring.
 Hvorfor frier jeg i den grad til livet?
 Den folkelige sympati, som nu omgiver mig,
 ville briste som en boble, der kupler sig over en flue,
 solid nok mens den ligger stille der, 1810
 men ønsker den at komme ud i luften og at bruge sine vinger,
 jamen så brister boblen og tilsøler den, hvad andet?
 Kardinal, hvis paven havde benådet mig,
 og jeg gik ud af fængslet og gennem mængden,
 ville det ikke være Jeres arm jeg ville vove at trykke!
 Så, når jeg atter og sikkert nåede hjem,
 hvor trist og saftløse ville de kommende år ikke være!
 Jeg går ad mine gamle stier og opdager alt er blevet gråt;
 præster skotter til mig, gamle venner ser skævt til mig,
 pøblen er forelsket, vædder jeg på, alle som én 1820
 i min stakkels unge gode smukke myrdede kone;
 thi hjerter behøver instruktion om hvordan at slå
 og øjne, ved historiens styrke, vokser
 lystent ved portrættet i sort og hvidt
 af den døde Pompilia, der pryder skillingsvisen,
 øjne som, levede hun umyrdet og ubesunget,
 aldrig ville dreje sig, skønt hun gik på gaden ligeså bar*
 som de vanvittige angrende fruene gør i Frankrig.
 Min bror ville stille og roligt fortrænge mig
 fra brug og forvaltning af ting, der kaldtes mine; 1830
 er det mig der befaler? „Du har før strukket en befaling!”
 Vise vrede? „Vrede hjalp dig kun lidt engang!”
 Råde? „Hvordan forvaltede du dine gamle sager?”
 Selv min mor, mens de andre spotter,
 ser op, udstøder er bekræftende suk;
 for fiasko, forklar det hvordan du vil,
 diskvalificerer dig, får dig til at tvivle på dig selv,
 — endnu mere, thi det anses for at være afgørende for dine venner.
 For øvrigt er jeg ikke halvtreds år gammel?
 Hvilket nyt spring ville et liv tage, der som mit er standset 1840
 i begyndelsen af springet? Hvor er min næste chance?
 Ja, barnet . . . jeg havde glemt min søn,
 min arving! Hvilket udbrud af taknemmelighed!
 Der er et vist behørigt ritual vi skal istemme,
 et *gaudeamus* og en taksigelsessalme!†
 Gammel, gennem ham bliver jeg und igen, og de fattige

* bar: muligvis iført en bodssærk, men (Ohio) anfører flere steder i Det Gamle Testamente som belæg for nøgenhed i Sam. 19,24; Es. 20, 2-4; med flere.

† *gaudeamus*: lad os frydes.

Possess a treasure, — is not that the phrase?
 Only I must wait patient twenty years —
 Nourishing all the while, as father ought,
 The excrescence with my daily blood of life. 1850
 Does it respond to hope, such sacrifice, —
 Grows the wen plump while I myself grow lean?
 Why, here's my son and heir in evidence,
 Who stronger, wiser, handsomer than I
 By fifty years, relieves me of each load, —
 Tames my hot horse, carries my heavy gun,
 Courts my coy mistress, — has his apt advice
 On house-economy, expenditure,
 And what not? All which good gifts and great growth
 Because of my decline, he brings to bear 1860
 On Guido, but half apprehensive how
 He cumpers earth, crosses the brisk young Count,
 Who civilly would thrust him from the scene.
 Contrariwise, does the blood-offering fail?
 There's an ineptitude, one blank the more
 Added to earth in semblance of my child?
 Then, this has been a costly piece of work,
 My life exchanged for his! — why he, not I,
 Enjoy the world, if no more grace accrue?
 Dwarf me, what giant have you made of him? 1870
 I do not dread the disobedient son:
 I know how to suppress rebellion there,
 Being not quite the fool my father was.
 But grant the medium measure of a man,
 The usual compromise 'twixt fool and sage,
 — You know — the tolerably-obstinate,
 The not-so-much-perverse but you may train,
 The true son-servant that, when parent bids
 "Go work, son, in my vineyard!" makes reply
 "I go, Sir!" — Why, what profit in your son 1880
 Beyond the drudges you might subsidize,
 Have the same work from, at a paul the head?
 Look at those four young precious olive-plants
 Reared at Vittiano, — not on flesh and blood,
 These twenty years, but black bread and sour wine!
 I bade them put forth tender branch, hook, hold,
 And hurt three enemies I had in Rome:
 They did my hest as unreluctantly,

har en skat, — er det ikke talemåden?
 Kun må jeg vente tålmodigt tyve år —
 alt imens nærende, som en far bør,
 udvæksterne med mit daglige livsblod. 1850
 Svarer det til håbet, et sådant offer, —
 vokser svulsten sig tyk, mens jeg bliver tynd?
 Jamen, her kan man se min søn og arving,
 som halvtreds år stærkere, klogere, kønnere end jeg,
 befrier mig for enhver byrde, —
 tæmmer min fyrige hest, bærer mit tunge gevær,
 kurtiserer min bly elskerinde, — får råd om
 husøkonomi, udgifter, og hvad ved jeg?
 Alt hvad han har af gode gaver og fornem,
 opvækst bruger han, på grund af mit forfald, til at 1860
 påvirke Guido, som halvt frygtsomt overvejer, hvordan
 han kan hindrer verdens gang og stride mod den unge raske greve,
 som høfligt vil skubbe ham væk fra skuepladsen.
 Omvendt, hvad hvis mit blodoffer slår fejl?
 Er det en uduelighed, et blankt sted mere*
 føjet til jorden i skikkelse af mit barn?
 Så, dette har været et dyrt stykke arbejde,
 mit liv byttet for hans! — hvorfor skal han, ikke jeg,
 nyde verden, hvis der ikke tilflyder mere nåde?
 Jeg forkrøbles, hvilken gigant har I ikke gjort ham til? 1870
 Jeg frygter ikke den ulydige søn.
 Der ved jeg, hvordan oprør skal undertrykkes,
 da jeg ikke er helt det fjols, min far var.
 Men vælg menneskets middelmål,
 det sædvanlige kompromis mellem tåbe og vismand,
 — I ved — den udholdeligt genstridige,
 den ikke-så-meget-trodsige, at du ikke kan træne ham,
 den sande sønnetjener som, når faderen beder:
 „Gå hen og arbejd i min vingård!” svarer:
 „Jeg går fader!” — Jamen, er der ikke større gavn af en søn[†] 1880
 end af slaverne, du må underholde, og som
 laver det samme arbejde til en paolo pr. hoved?[‡]
 Se på hine fire unge kostelige olivenplanter,
 dyrket i Vittano, — ikke med kød og blod,
 i disse tyve år, men med mørkt brød og sur vin!
 Jeg bad dem om at stikke en ung gren frem, hægte, holde
 og såre tre fjender jeg havde i Rom.
 De udførte min befaling så villigt

* Omvendt ... uduelighed: at hans søn bliver en uduelig person.

[†] „Jeg går fader!”: Om lignelsen om de to sønner se *Matt.* 21, 28-32.

[‡] paolo: 6 pence på Brownings tid, se tillægget 'Møntfod'.

At promise of a dollar, as a son
 Adjured by mumping memories of the past. 1890
 No, nothing repays youth expended so —
 Youth, I say, who am young still: grant but leave
 To live my life out, to the last I'd live
 And die conceding age no right of youth!
 It is the will runs the renewing nerve
 Through flaccid flesh that faints before the time.
 Therefore no sort of use for son have I —
 Sick, not of life's feast but of steps to climb
 To the house where life prepares her feast, — of means
 To the end: for make the end attainable 1900
 Without the means, — my relish were like yours.
 A man may have an appetite enough
 For a whole dish of robins ready cooked,
 And yet lack courage to face sleet, pad snow,
 And snare sufficiently for supper.

Thus

The time's arrived when, ancient Roman-like,
 I am bound to fall on my own sword: why not
 Say — Tuscan-like, more ancient, better still?
 Will you hear truth can do no harm nor good?
 I think I never was at any time 1910
 A Christian, as you nickname all the world,
 Me among others: truce to nonsense now!
 Name me, a primitive religionist —
 As should the aboriginary be
 I boast myself, Etruscan, Aretine,
 One sprung, — your frigid Virgil's fieriest word, —
 From fauns and nymphs, trunks and the heart of oak,
 With,—for a visible divinity,—
 The portent of a Jove Ægiochus
 Descried 'mid clouds, lightning and thunder, couched 1920
 On topmost crag of your Capitoline:
 'T is in the Seventh Æneid, — what, the Eighth?
 Right, — thanks, Abate, — though the Christian's dumb,
 The Latinist's vivacious in you yet!
 I know my grandsire had our tapestry
 Marked with the motto, 'neath a certain shield,
 Whereto his grandson presently will give gules

ved lovning om en dollaro, som en søn*
 angrebet af bedrageriske erindringer om fortiden. 1890
 Intet erstatter en ungdom anvendt på denne måde —
 ungdom, siger jeg, der stadig er ung, giv mig blot lov til at
 leve mit liv til ende. Til det sidste ville jeg leve og dø
 uden at afstå nogen af ungdommens rettigheder i alderdommen!
 Det er viljen, der styrer den fornyende nerve
 gennem slattent kød, som svækkes før tid.
 Derfor har jeg på ingen måder brug for en søn, — jeg
 er syg, ikke af livets fest, men af de trin jeg må klatre
 op til huset, hvor livet forbereder sin fest, — af midlerne
 til målet, thi var målet opnåeligt uden 1900
 midlerne, — ville min nydelse være lig jeres.
 En mand kan have appetit nok
 til et helt fad fuld af veltilberedte rødkælke
 og dog mangle mod til at give sig i kast med tøsne,
 traske i slud for at fange tilstrækkeligt til aftenmaden.

Således

er tiden kommet, hvor jeg, på gammel romervis,
 er nødt til at falde på mit eget sværd. Hvorfor ikke
 sige — på toskanervis, det er endnu ældre, endnu bedre?
 Vil I høre en sandhed, som hverken gør skade eller gavn?
 Jeg tror, at jeg aldrig på noget tidspunkt 1910
 har været kristen, som I på falsk vis kalder hele verden,
 mig iblandt andre: giv nu tid til nonsens!
 Kald mig en primitiv religiøs person —
 sådan som urfolket efter signe skulle være,
 praler jeg af at være, etrusker, aretiner,
 én der er udprunget — jeres frigide Vergils stærkeste ord, —
 fra fauner og nymfer, træstammer og fra egetræer,
 med, — som synlig guddommelighed, —
 Jupiter Ægiokus jærtegn†
 øjnet midt mellem skyerne, lyn og torden, lejret 1920
 på jeres Kapitoliums øverste klippetop.
 Det er den syvende Æneide, — hvad, den ottende?
 Udmærket, — tak Abbed, — selvom den kristne er tavs,
 er latinisten endnu levende i Jer!
 Jeg ved, at min bedstefar havde vort billedtæppe
 mærket med dette motto under et vist skjold,
 han sønnesøn snart vil tilføre rødt‡

* en dollaro: er lig en scudo, se tillægget 'Møntfod'.

† Jupiter Ægiokus eller Zeus Aigiokos: dvs. den der holder Aigis, et skjold der spredte skræk og rædsel når det blev rystet, *Ill.* 5, 738 og *Ill.* 15, 308.

‡ vil give rødt: Guidos blod når han bliver henrettet, vil tilføje rødt til familiens våbenskjold.

To vary azure. First we fight for faiths,
 But get to shake hands at the last of all:
 Mine's your faith too, — in Jove Ægiochus! 1930
 Nor do Greek gods, that serve as supplement,
 Jar with the simpler scheme, if understood.
 We want such intermediary race
 To make communication possible;
 The real thing were too lofty, we too low,
 Midway hang these: we feel their use so plain
 In linking height to depth, that we doff hat
 And put no question nor pry narrowly
 Into the nature hid behind the names.
 We grudge no rite the fancy may demand; 1940
 But never, more than needs, invent, refine,
 Improve upon requirement, idly wise
 Beyond the letter, teaching gods their trade,
 Which is to teach us: we'll obey when taught.
 Why should we do our duty past the need?
 When the sky darkens, Jove is wroth, — say prayer!
 When the sun shines and Jove is glad, — sing psalm!
 But wherefore pass prescription and devise
 Blood-offering for sweat-service, lend the rod
 A pungency through pickle of our own? 1950
 Learned Abate, — no one teaches you
 What Venus means and who's Apollo here!
 I spare you, Cardinal, — but, though you wince,
 You know me, I know you, and both know that!
 So, if Apollo bids us fast, we fast:
 But where does Venus order we stop sense
 When Master Pietro rhymes a pleasantry?
 Give alms prescribed on Friday: but, hold hand
 Because your foe lies prostrate, — where's the word
 Explicit in the book debars revenge? 1960
 The rationale of your scheme is just
 "Pay toll here, there pursue your pleasure free!"
 So do you turn to use the medium-powers,
 Mars and Minerva, Bacchus and the rest,
 And so are saved propitiating — whom?
 What all-good, all-wise and all-potent Jove
 Vexed by the very sins in man, himself
 Made life's necessity when man he made?
 Irrational bunglers! So, the living truth

som afveksling i det blå. Først kæmper vi for vor tro,
 men ender med at give hinanden hånden.

Min tro er også jeres tro, — en tro på Jupiter Ægiokus! 1930
 Og de græske guder, der tjener som supplement, er ikke
 i modstrid med det simplere system, hvis man forstår det.*
 Vi mangler en mellemliggende race
 som kan muliggøre samfærdsel;
 den virkelige ting er for ophøjet, vi er for lave,
 midt imellem hænger disse. Vi føler så klart deres nytte
 i at lænke højde til dybde, at vi tager hatten af
 og undlader at stille spørgsmål og snage for meget i
 hvilken natur, der er skjult bag navnene.

Vi klager ikke over noget ritual fantasien kan kræve; 1940
 men vi vil aldrig mere end nødvendigt opdigte, forfine,
 eller forbedre kravet, være ørkesløst vise
 hinsides bogstaven, belære guderne om deres hverv,
 som er at belære os: vi vil adlyde, når vi bliver belært.
 Hvorfor skulle vi gøre vor pligt mere end nødvendigt?
 Når himlen mørkner er Jupiter vred, — sig en bøn!
 Når solen skinner og Jupiter er glad, — syng en salme!
 Men hvorfor overskride forskrifter og foranstaltninger,
 blodofring for svedtjeneste, give kæppen
 en skarphed fra vor egen saltlage?† 1950
 Lærde Abbed, — ingen underviser Jer i
 hvad Venus betyder, og hvem der er Apollon her!
 Jeg skåner Jer Kardinal, — men, skønt I krymper Jer,
 kender I mig, jeg kender Jer, og vi ved det begge!
 Altså, hvis Apollon beder os faste, så faster vi.
 Men hvor beordrer Venus os at dæmpe følelsen,
 når Mester Pietro sætter lystighed på rim?
 Giv de foreskrevne almisser på fredag, men stands hånden,
 for din fjende ligger udstrakt på jorden, — hvor er ordet
 i bogen, der utvetydigt udelukker hævn? 1960
 Logikken i jeres plan er blot:
 „Betal bompenge her, og dyrk frit jeres fornøjelser!”
 Så I retter jer mod brugen af mellemmagterne,
 Mars, Minerva, Bakkus og resten,
 og er således reddet fra at formilde — hvem?
 Og dette skulle algode, alvise og almægtige Jupiter,
 ærgerlig over menneskets synder, selv have gjort
 til en livsnødvendighed, da han skabte mennesket?
 Ufornuftige fuskere! Dvs. den levende sandhed,

** græske ... supplement: de lavere guder på Olympen, den mellemliggende race, mellemmagterne. — det simplere system: en enkelt abstrakt gud, Jupiter Ægiokus.

† saltlage: man stak kæppen ned i en lage af salt eller eddike, for at holde den smidig.

<p>Revealed to strike Pan dead, ducks low at last, Prays leave to hold its own and live good days Provided it go masque grotesquely, called Christian not Pagan. Oh, you purged the sky Of all gods save the One, the great and good, Clapped hands and triumphed! But the change came fast: The inexorable need in man for life — (Life, you may mulct and minish to a grain Out of the lump, so that the grain but live) Laughed at your substituting death for life, And bade you do your worst: which worst was done In just that age styled primitive and pure When Saint this, Saint that, dutifully starved, Froze, fought with beasts, was beaten and abused And finally ridded of his flesh by fire: He kept life-long unspotted from the world! Next age, how goes the game, what mortal gives His life and emulates Saint that, Saint this? Men mutter, make excuse or mutiny, In fine are minded all to leave the new, Stick to the old, — enjoy old liberty, No prejudice in enjoyment, if you please, To the new profession: sin o' the sly, henceforth! The law stands though the letter kills: what then? The spirit saves as unmistakeably. Omniscience sees, Omnipotence could stop, Omnibenevolence pardons: it must be, Frown law its fiercest, there's a wink somewhere!</p>	<p>1970</p> <p>1980</p> <p>1990</p>
<p>Such was the logic in this head of mine: I, like the rest, wrote "poison" on my bread, But broke and ate: — said "Those that use the sword "Shall perish by the same;" then stabbed my foe. I stand on solid earth, not empty air: Dislodge me, let your Pope's crook hale me hence! Not he, nor you! And I so pity both, I'll make the true charge you want wit to make: "Count Guido, who reveal our mystery, "And trace all issues to the love of life. "We having life to love and guard, like you, "Why did you put us upon self-defence? "You well knew what prompt pass-word would appease</p>	<p>2000</p> <p>2010</p>

- åbenbaret for at slå Pan ihjel, dukker sig til sidst dybt, 1970
 beder om tilladelse til at få sit eget og have lykkelige dage,
 forudsat at den går grotesk forklædt og bliver kaldt
 kristen ikke hedning. Åh, I rensede himlen
 for alle guder bortset fra den Ene, den store og gode,
 klappede i hænderne og triumferede! Men forandringen kom hurtigt:
 det ubønhørlige behov i mennesket efter liv —
 (liv, I kan straffe eller formindske, så det kun
 er et korn ud af klumpen, og kun kornet lever)
 lo ad jeres erstatning af livet med døden
 og bad jer gøre jeres værste, hvis værste blev gjort 1980
 netop i den tidsalder, der kaldes den oprindelige og rene,
 dengang denne eller hin helgen pligtskyldigt sultede,
 frøs, kæmpede mod dyr, blev slået og mishandlet
 og endelig skaffet af med sit kød ved ild,
 det kød han hele sit livet havde holdt uplettet af verden!
 Den næste tidsalder, hvordan går spillet, hvilke dødelige
 giver sit liv og efterligner denne helgen eller hin?
 Mænd murrer, undskylder eller gør mytteri,
 kort sagt, er til sinds helt at forlade den nye
 og holde sig til den gamle, — nyde gamle frihed, 1990
 ingen fordomme om nydelse, hvis man vil være så venlig,
 i den nye bekendelse: fra nu af syndes der i det skjulte!*
- Loven står ved magt skønt bogstaven dræber, hvad så?
 ånden frelser ligeså umiskendeligt.†
 Alviden ser, almagt kunne standse,
 algodhed tilgive. Det må være sådan, at når loven
 truer voldsomst, er der et venligt vink et eller andet sted.
- Således var logikken i dette mit hoved.
 Jeg skrev, ligesom resten, 'gift' på mit brød,
 brød det og spiste det, — sagde: „Dem der bruger sværdet, 2000
 skal omkomme ved sværdet;” og dolkede så min fjende.
 Jeg står på fast grund, ikke i tom luft.
 Fordriv mig, lad jeres paves krog hale mig bort herfra!
 Hverken han eller I gør det! Og jeg ynker jer begge, så jeg vil
 fremsætte den sande anklage, I mangler forstand til at fremsætte:
 „Grev Guido, du som åbenbarer vort mysterium‡
 og afdækker alle forhold, der fører til kærlighed til livet, —
 vi har også et liv at elske og våge over, ligesom dig,
 hvorfor tvang du os til selvforsvar?
 Du kender udmærket det ufortøvede løsen, som ville formilde 2010

* ingen ... bekendelse: supplere den nye tro med gamle friheder.

† Loven ... umiskendeligt: Man bruger Skriften til sit eget formål (Ohio).

‡ vort mysterium: de indviedes viden.

"The sentry's ire when folk infringed his bounds,
 "And yet kept mouth shut: do you wonder then
 "If, in mere decency, he shot you dead?
 "He can't have people play such pranks as yours
 "Beneath his nose at noonday: you disdained
 "To give him an excuse before the world
 "By crying 'I break rule to save our camp!'
 "Under the old rule, such offence were death;
 "And you had heard the Pontifex pronounce
 " 'Since you slay foe and violate the form, 2020
 " 'Slaying turns murder, which were sacrifice
 " 'Had you, while, say, law-suiting foe to death,
 " 'But raised an altar to the Unknown God
 " 'Or else the Genius of the Vatican.'
 "Why then this pother? — all because the Pope,
 "Doing his duty, cried 'A foreigner,
 " 'You scandalize the natives: here at Rome
 " '*Romano vivitur more*: wise men, here,
 " 'Put the Church forward and efface themselves.
 " 'The fit defence had been, — you stamped on wheat, 2030
 " 'Intending all the time to trample tares, —
 " 'Were fain extirpate, then, the heretic,
 " 'You now find, in your haste was slain a fool:
 " 'Nor Pietro, nor Violante, nor your wife
 " 'Meant to breed up your babe a Molinist!
 " 'Whence you are duly contrite. Not one word
 " 'Of all this wisdom did you urge: which slip
 " 'Death must atone for.' "

So, let death atone!

So ends mistake, so end mistakers! — end
 Perhaps to recommence, — how should I know? 2040
 Only, be sure, no punishment, no pain
 Childish, preposterous, impossible,
 But some such fate as Ovid could foresee, —
Byblis in fluvium, let the weak soul end
 In water, *sed Lycaon in lupum*, but
 The strong become a wolf for evermore!
 Change that Pompilia to a puny stream

skildvagtens vrede, hvis man trængte indenfor hans grænser,
 og dog holder du munden lukket. Undrer du dig da,
 hvis han af ren anstændighed skød dig ned? Han kan
 ikke have folk til at lave sådanne gavtyvestreger som dine
 lige under sin næse ved middagstid. Du foragtede
 at give ham en undskyldning foran hele verden
 ved at råbe: 'Jeg brød reglen for at redde vor lejr!'
 Under den gamle regel havde en sådan krænkelse betydet døden;
 og du havde hørt ypperstepræsten erklære:*

'Siden du dræbte en fjende og tilsidesatte formaliteterne, 2020
 bliver drab til mord, som ville være et offer,
 hvis du, medens du retsforfulgte en fjende til døden,
 havde rejst et alter for den Ukendte Gud
 eller også for Vatikanets skytsånd.'[†]
 Hvorfor så dette postyr? — alt sammen fordi paven,
 mens han udførte sin pligt, råbte: 'En fremmed,
 du forarger de indfødte. Her i Rom
romano vivitur more: kloge mænd[‡]
 sætter her Kirken forrest og er selvudslettende.
 Det passende forsvar havde været, — du stampede på hvede, 2030
 idet du hele tiden mente, du trampede på klinte, —
 at du gerne ville udrydde kætteren, men nu har du opdaget,
 at den, du i dit hastværk dræbte, var en tåbe.
 Hverken Pietro eller Violante, heller ikke din kone
 havde tænkt sig at opfostre din søn som molinist!
 Over dette er du behørigt angerfuld. Men ikke et eneste[§]
 af alle disse visdomsord bad du om. Dette fejltrin
 må døden udsone.' "

Så lad døden udsone!
 Sådan ender fejltagelse, sådan ender fejltagere! — ender
 måske for at godtgøre, — hvordan skulle jeg vide det? 2040
 Kun vær sikker på, at det ikke bliver nogen straf, ,
 ikke nogen smerte, barnlig, absurd eller umulig,**
 men en eller anden skæbne som Ovid kunne forudse, —
Byblis in fluvium, lad den svage sjæl ende
 i vandet, *sed Lycaon in lupum*, men^{††}
 den stærke blive en ulv for evigt!
 Omskab denne Pompilia til et sølle vandløb

---

* ypperstepræsten: paven.

[†] hvis ... skytsånd: dvs. erklærede, at der var religiøse motiver til drabet.

[‡] *romano vivitur more*: 'leves der på romersk maner.'

[§] behørigt angerfuld: Havde han været klog, siger paven, og vist anger, kunne man havde undskyldt hans forbrydelse på grund af overdreven iver for Kirken (Ohio).

** Kun ... umulig: Guido afviser kristendommens forestilling om, hvad der sker efter døden.

^{††} *Byblis in fluvium ... sed Lycaon in lupum*: Byblis ned i floden ... men Lycaon ind i ulven; to figurer fra Ovids *Metamorfoser*, bog 1 og 9.

Fit to reflect the daisies on its bank!
 Let me turn wolf, be whole, and sate, for once, —
 Wallow in what is now a wolfishness 2050
 Coerced too much by the humanity
 That's half of me as well! Grow out of man,
 Glut the wolf-nature,—what remains but grow
 Into the man again, be man indeed
 And all man? Do I ring the changes right?
 Deformed, transformed, reformed, informed, conformed!
 The honest instinct, pent and crossed through life,
 Let surge by death into a visible flow
 Of rapture: as the strangled thread of flame
 Painfully winds, annoying and annoyed, 2060
 Malignant and maligned, thro' stone and ore,
 Till earth exclude the stranger: vented once,
 It finds full play, is recognized a-top
 Some mountain as no such abnormal birth
 Fire for the mount, the streamlet for the vale!
 Ay, of the water was that wife of mine —
 Be it for good, be it for ill, no run
 O' the red thread through that insignificance!
 Again, how she is at me with those eyes!
 Away with the empty stare! Be holy still, 2070
 And stupid ever! Occupy your patch
 Of private snow that's somewhere in what world
 May now be growing icy round your head,
 And aguish at your foot-print, — freeze not me,
 Dare follow not another step I take,
 Not with so much as those detested eyes,
 No, though they follow but to pray me pause
 On the incline, earth's edge that's next to hell!
 None of your abnegation of revenge!
 Fly at me frank, tug while I tear again! 2080
 There's God, go tell Him, testify your worst!
 Not she! There was no touch in her of hate:
 And it would prove her hell, if I reached mine!
 To know I suffered, would still sadden her,
 Do what the angels might to make amends!
 Therefore there's either no such place as hell,
 Or thence shall I be thrust forth, for her sake,
 And thereby undergo three hells, not one —

velegnet til at genspejle tusindfrydene på dets bred!
 Lad mig blive en ulv, blive hel og mæt for en gangs skyld —
 svælge i, hvad der i øjeblikket er et ulvevæsen, 2050
 for meget begrænset af den menneskelighed,
 som halvdelen af mig også er! Vokse ud af mennesket,
 overmætte ulvenaturen, — hvad der er tilovers bliver
 menneske igen, bliver menneske i sandhed
 og kun menneske? Har jeg udtømt forvandlingerne på rette vis:
 misdannet, omformet, rekonstrueret, genoplært, tilpasset?
 Det ærlige instinkt, indestængt og skuffet i livet,
 lad det bruse ved døden til en synlig strøm
 af henrykkelse, som den kvalte flammetråd
 smertefuldt vikler, plagende og plaget, 2060
 ondartet og onskabsfuld gennem sten og malm,
 indtil jorden udstøder den fremmede, der først sluppet ud,
 udfolder sig helt, genkendes på toppen af et eller
 andet bjerg, at han ikke er en sådan vanskabt fødsel,
 men er bjergets ild, dalens vandløb!*
 Ja, vandet var min kone,
 både for det gode og for det onde, ingen
 rød tråd løber gennem den ubetydelighed!
 Igen, hvordan hun er efter mig med disse øjne!
 Bort med den tomme stirren. Vær hellig stadigvæk 2070
 og for altid dum. Bebo du dit private stykke
 sne, som et eller andet sted i en eller anden verden,
 nu kan vokse til is omkring dit hoved
 og skælve af feberanfald ved dit fodaftryk, —
 få ikke mig til at fryse, vov ikke at følge mit næste skridt,
 ikke med disse afskyelige øjne,
 nej, skønt de kun følger mig for at bede mig standse
 på skråningen, jordens rand, der er næst til helvedet!
 Intet af din afsværgelse af hævn
 anfalder mig rigtigt, trækker mens jeg atter river! 2080
 Der er jo Gud, gå og fortæl Ham det, bevidn dit værste!
 Ikke hun! Der var ikke anstrøg af had i hende,
 og det ville blive hendes helvede, hvis jeg nåede mit!
 At vide at jeg led, bedrøvede hende altid, ville
 få hende til gøre, hvad englens kunne for at gøre det godt igen!
 Derfor findes der enten intet helvede,
 eller også skal jeg skubbes ud derfra, for hendes skyld,
 og derved udstå tre helveder, ikke et. —†

* bjergets ild: Guidos indespærrede kræfter, hans sande naturs udfoldelse sammenlignes med et vulkanudbrud. — rød tråd l. 2068: flammetråden fra l. 2059.

† eller ...helveder: 'at undgå helvedet på grund af Pompilias tilgivelse ville være som at udholde tre helveder.' (Clarendon).

I who, with outlet for escape to heaven,
 Would tarry if such flight allowed my foe 2090
 To raise his head, relieved of that firm foot
 Had pinned him to the fiery pavement else!
 So am I made, "who did not make myself:"
 (How dared she rob my own lip of the word?)
 Beware me in what other world may be! —
 Pompilia, who have brought me to this pass!
 All I know here, will I say there, and go
 Beyond the saying with the deed. Some use
 There cannot but be for a mood like mine,
 Implacable, persistent in revenge. 2100
 She maundered "All is over and at end:
 "I go my own road, go you where God will!
 "Forgive you? I forget you!" There's the saint
 That takes your taste, you other kind of men!
 How you had loved her! Guido wanted skill
 To value such a woman at her worth!
 Properly the instructed criticize
 "What's here, you simpleton have tossed to take
 "Its chance i' the gutter? This a daub, indeed?
 "Why, 't is a Rafael that you kicked to rags!" 2110
 Perhaps so: some prefer the pure design:
 Give me my gorge of colour, glut of gold
 In a glory round the Virgin made for me!
 Titian 's the man, not Monk Angelico
 Who traces you some timid chalky ghost
 That turns the church into a charnel: ay,
 Just such a pencil might depict my wife!
 She, — since she, also, would not change herself, —
 Why could not she come in some heart-shaped cloud,
 Rainbowed about with riches, royalty 2120
 Rimming her round, as round the tintless lawn
 Guardingly runs the selvage cloth of gold?
 I would have left the faint fine gauze untouched,
 Needle-worked over with its lily and rose,
 Let her bleach unmolested in the midst,
 Chill that selected solitary spot
 Of quietude she pleased to think was life.
 Purity, pallor grace the lawn no doubt
 When there's the costly bordure to unthread

Jeg, med mulighed for at undslippe til himlen,
 ville tøve, hvis en sådan flugt tillod min fjende 2090
 at løfte sit hoved, befriet for den faste fod,
 som ellers havde naglet ham til den brændende brolægning!*
 Sådan er jeg skabt, „som ikke har skabt mig selv:”
 (Hvordan kunne hun vove at berøve mig mine ord?)†
 Passe på mig i hvilken som helst anden mulig verden! —
 Pompilia, som har bragt mig i denne situation!
 Alt det jeg ved her, vil jeg sige dér og gå
 bagom det sagte med dåden. Andet kan
 der ikke være at gøre for et sindelag som mit,
 uforsonligt og vedholdende i hævn. 2100
 Hun talte usammenhængende: „Alt er ovre og forbi:
 jeg går min egen vej, gå du hen, hvor Gud vil!
 Tilgive dig? Jeg glemmer dig!” Dér er helgenen,
 efter jeres smag, I, som er en anden slags mænd!
 Hvor ville I have elsket hende! Guido manglede evnen
 til at vurdere en sådan kvinde efter fortjeneste!
 De oplyste kritiserer sandsynligvis:
 „Hvad er det, du dumrian har smidt her, for at det kan
 prøve lykken i rendestenen? Det smøreri her, sandelig?
 Jamen, det er jo en Rafael, du sparkede til laser!” ‡ 2110
 Måske er det, nogle foretrækker et motiv, der viser renhed.
 Giv mig mine kraftige farver, en overflod af guld
 i en glorie omkring Jomfruen, der er skabt til mig!
 Titian er manden, ikke Munk Angelico,
 der maler et eller andet frygtsomt hvidkalket genfærd,
 der forvandler kirken til et lighus: ja
 netop sådan en pensel kunne male min kone!
 Hun, — da hun heller ikke ville forandrer sig, —
 hvorfor kunne hun ikke komme i en hjerteformet sky,
 omgivet af regnbuer med rigdom, kongeværdigt 2120
 bræmmet omkring hende, som borten af guld, der
 beskyttende løber rundt langs den farveløse kammerdug?
 Jeg ville have ladet det sarte fine lærred uberørt,
 et broderi med dets lilje og rose,
 lade hende bleges uantastet i midten,
 isne uforstyrret i hint afsondrede ensomme sted,
 som hun behagede at tro var livet.
 Renhed, blegthed smykker uden tvivl kammerdugen,
 når den dyre bort skal trævles op, og der

* Ham: Pompilia. — brændende brolægning: bunden af helvedet hos Dante (Clarendon).

† „som ikke har skabt mig selv”: Pompilia har sagt det samme om ham, se *bog 7*, 1714.

‡ Han sparker til et Madonnabillede af Rafael (1483-1520). — l. 2114: Malerne Titian (1477-1567) og Fra Angelico (1387-1455).

And make again an ingot: but what's grace 2130
 When you want meat and drink and clothes and fire?
 A tale comes to my mind that's apposite —
 Possibly true, probably false, a truth
 Such as all truths we live by, Cardinal!
 'T is said, a certain ancestor of mine
 Followed — whoever was the potentate,
 To Paynimrie, and in some battle, broke
 Through more than due allowance of the foe,
 And, risking much his own life, saved the lord's.
 Battered and bruised, the Emperor scrambles up, 2140
 Rubs his eyes and looks round and sees my sire,
 Picks a furze-sprig from out his hauberk-joint,
 (Token how near the ground went majesty)
 And says "Take this, and if thou get safe home,
 "Plant the same in thy garden-ground to grow:
 "Run thence an hour in a straight line, and stop:
 "Describe a circle round (for central point)
 "The furze aforesaid, reaching every way
 "The length of that hour's run: I give it thee, —
 "The central point, to build a castle there, 2150
 "The space circumjacent, for fit demesne,
 "The whole to be thy children's heritage, —
 "Whom, for thy sake, bid thou wear furze on cap!"
 Those are my arms: we turned the furze a tree
 To show more, and the greyhound tied thereto,
 Straining to start, means swift and greedy both;
 He stands upon a triple mount of gold —
 By Jove, then, he's escaping from true gold
 And trying to arrive at empty air!
 Aha! the fancy never crossed my mind! 2160
 My father used to tell me, and subjoin
 "As for the castle, that took wings and flew:
 "The broad lands, — why, to traverse them to day
 "Scarce tasks my gouty feet, and in my prime
 "I doubt not I could stand and spit so far:
 "But for the furze, boy, fear no lack of that,
 "So long as fortune leaves one field to grub!
 "Wherefore, hurra for furze and loyalty!"
 What may I mean, where may the lesson lurk?
 "Do not bestow on man, by way of gift, 2170
 "Furze without land for framework, — vaunt no grace
 "Of purity, no furze-sprig of a wife,

atter skal laves en guldbarre af den. Men hvad er pynt, 2130
 når du ønsker kød og drikke og tøj og kaminild?
 Jeg kommer i tanke om en træffende historie —
 muligvis sand, sandsynligvis falsk, en sandhed
 sådan som alle sandheder vi lever af, Kardinal!
 Det er sagt, at en af mine forfædre
 fulgte fyrsten — hvem han nu end var,
 til Paynimia og i et eller andet slag brød*
 gennem mere end fjenden lige tillod
 og reddede fyrstens liv ved at risikere sit eget.
 Forslået og kvæstet kommer kejseren på benene, 2140
 gnider sine øjne og ser sig omkring og får øje på min forfader,
 plukker en tornbladkvist, som sidder fast i hans ringbrynje,
 (et tegn på hvor tæt på jorden majestæten havde været)
 og siger: „Tag denne, og hvis du når frelst hjem,
 plant den i din have, og lad den vokse der.
 Løb derfra en time i lige linje og stop så.
 Beskriv en cirkel (med det førnævnte
 tornblad som midtpunkt), der i alle retninger
 har længden af hin times løben: dette giver jeg dig. —
 Der i midtpunktet skal du bygge en borg, 2150
 med det omkringliggende land som behørig ejendom,
 det hele er til dine børns arv, — som du,
 for din egen skyld, må bede bære et tornblad på huen!”
 Disse er mine våbenmærker: vi ændrede tornbladet til et træ,
 for at se ud af mere, og mynden, bundet dertil,
 der strækker i snoren for at starte, betyder både hurtighed og
 begærlighed; den står på et trelagsbjerg af guld, —
 ja, ved Jupiter! den vil flygte fra det rene guld
 og forsøger at nå den tomme luft!
 Aha! den tanke er aldrig faldet mig ind! 2160
 Det plejede min far at fortælle mig og tilføjede:
 „Hvad borgen angik så fik den vinger og fløj.
 Det vidtstrakte land, — jamen, at gennemvandrers det i dag,
 er næppe en opgave for mine gigtplagede fødder, og jeg er sikker på,
 at jeg i mine velmagtsdage kunne stå og spytte så langt.
 Men hvad gælder tornbladet, dreng, frygt ikke mangel på det,
 så længe lykken efterlader en eneste mark, der kan graves!
 Derfor, hurra for tornblad og troskab!”†
 Hvad kan jeg mene, hvor skjuler belæringen sig?
 Skænk ikke mennesket tornblad som gave 2170
 uden et stykke land, — pral ikke med nogen
 renheds-dyd, ingen tornbladkvist af en hustru

* Pynimia: et land for hedninge i Det Hellige Land under korstogene.

† Tornblad: en nærmest værdiløs afgrøde (Clarendon).

"To me, i' the thick of battle for my bread,
 "Without some better dowry, — gold will do!"
 No better gift than sordid muck? Yes, Sirs!
 Many more gifts much better. Give them me!
 O those Olimpias bold, those Biancas brave,
 That brought a husband power worth Ormuz' wealth!
 Cried "Thou being mine, why, what but thine am I?
 "Be thou to me law, right, wrong, heaven and hell! 2180
 "Let us blend souls, blent, thou in me, to bid
 "Two bodies work one pleasure! What are these
 "Called king, priest, father, mother, stranger, friend?
 "They fret thee or they frustrate? Give the word —
 "Be certain they shall frustrate nothing more!
 "And who is this young florid foolishness
 "That holds thy fortune in his pigmy clutch,
 "— Being a prince and potency, forsooth! —
 "He hesitates to let the trifle go?
 "Let me but seal up eye, sing ear to sleep 2190
 "Sounder than Samson, — pounce thou on the prize
 "Shall slip from off my breast, and down couchside,
 "And on to floor, and far as my lord's feet —
 "Where he stands in the shadow with the knife,
 "Waiting to see what Delilah dares do!
 "Is the youth fair? What is a man to me
 "Who am thy call-bird? Twist his neck — my dupe's, —
 "Then take the breast shall turn a breast indeed!"
 Such women are there; and they marry whom?
 Why, when a man has gone and hanged himself 2200
 Because of what he calls a wicked wife, —
 See, if the very turpitude bemoaned
 Prove not mere excellence the fool ignores!
 His monster is perfection, — Circe, sent
 Straight from the sun, with wand the idiot blames
 As not an honest distaff to spin wool!
 O thou Lucrezia, is it long to wait
 Yonder where all the gloom is in a glow
 With thy suspected presence?—virgin yet,
 Virtuous again, in face of what's to teach— 2210

for mig, der er midt i kampen for mit brød,
uden en bedre medgift, — vil guld være i orden!”
Er der ingen bedre gave end beskidt møg? Jo, herrer!
Mange flere gaver er meget bedre. Giv mig dem!
Oh, hine dristige Olimpia’er, hine tapre Bianca’er,^{*}
som bragte en ægtemand magt, der er værd Ormuz’ rigdom![†]
Som råbte: „Da du er min, jamen, hvad er jeg andet end din?
Vær du min lov, ret, uret, himmel og helvede! 2180
Lad os blande sjæle, blandet, du i mig, for at bede
to kroppe blive til en eneste nydelse! Hvad er disse
kaldet konge, præst, fader, moder, fremmed, ven?
Ærgrer de dig eller skuffer de dig? Giv dem besked —
vær sikker på, at de ikke mere skal skuffe!
Og hvem er den unge blomstrende dårskab,
som holder din skæbne i sit dværgagtige greb,
— idet han er en prins og magtfuld, i sandhed!
tøver han med at slippe bagatellen?
Lad mig kun forsegle øjet, synge øret i en søvn, der vil 2190
være sundere end Samsons, — grib du prisen,
som skal falde fra mit bryst og ned af sengekanten
og på gulvet og så langt som til min herres fødder —
hvor han står i skyggen med kniven,
ventende på at se, hvad Dalila vover at gøre!
Er den unge smuk? Hvad er en mand for mig,
jeg, din lokkedue? Drej halsen om på ham — min nars, —
tag så brystet som i sandhed skal blive til et bryst!”[‡]
Sådanne kvinder findes; og hvem gifter de sig med?
Ja, hvis en mand har hængt sig selv, 2200
på grund af hvad han kalder en slet hustru, —
se så om ikke selve den begrædte skændighed
slet og ret beviser en fortræffelighed, tåben ignorerer!
Hans misfoster er fuldkomment, — Kirke, sendt
lige fra solen med en tryllestav, som tossen dadler
for ikke at være en ærlig håndten til at spinde uld med!
Oh du Lucrezia, er det længe at vente[§]
hist nede hvor al mørke gløder
af dit befrygtede nærvær? — alligevel jomfru,^{**}
igen ærbar, til trods for hvad der bliver meddelt — 2210

^{*} Olimpia’er ... Bianca’er: skruppelløse lidenskabelige heltinder fra den italienske litteratur (BH).

[†] Ormuz: en bystat på en ø i Den Persiske Golf, berømt for sit diamantmarked.

[‡] Og hvem ... bryst ll. 2186-98: En seksuel fantasi hvor en ung prins har magt over Guidos skæbne eller lykke, den omtalte ‘pris’. Hans fantasikone i skikkelse af Dalila forfører den unge prins og tager ‘prisen’ fra ham, som hun derefter lader falde. Guido samler den op fra sit skjul (Clarendon).

[§] Lucrezia Borgia (1480-1519), en notorisk forbryderske fra renæssancen, som nu er i helvedet.

^{**} alligevel jomfru, igen ærbar: senere tider har rehabiliteret hende.

Sin unimagined, unimaginable, —
 I come to claim my bride, — thy Borgia's self
 Not half the burning bridegroom I shall be!
 Cardinal, take away your crucifix!
 Abate, leave my lips alone, — they bite!
 Vainly you try to change what should not change,
 And shall not. I have bared, you bathe my heart —
 It grows the stonier for your saving dew!
 You steep the substance, you would lubricate,
 In waters that but touch to petrify! 2220

You too are petrifications of a kind:
 Move not a muscle that shows mercy. Rave
 Another twelve hours, every word were waste!
 I thought you would not slay impenitence,
 But teased, from men you slew, contrition first, —
 I thought you had a conscience. Cardinal,
 You know I am wronged! — wronged, say, and wronged, maintain.
 Was this strict inquisition made for blood
 When first you showed us scarlet on your back,
 Called to the College? Your straightforward way 2230
 To your legitimate end, — I think it passed
 Over a scantling of heads brained, hearts broke,
 Lives trodden into dust! How otherwise?
 Such was the way o' the world, and so you walked.
 Does memory haunt your pillow? Not a whit.
 God wills you never pace your garden-path,
 One appetizing hour ere dinner-time,
 But your intrusion there treads out of life
 A universe of happy innocent things:
 Feel you remorse about that damsel-fly 2240
 Which buzzed so near your mouth and flapped your face?
 You blotted it from being at a blow:
 It was a fly, you were a man, and more,
 Lord of created things, so took your course.
 Manliness, mind, — these are things fit to save,
 Fit to brush fly from: why, because I take
 My course, must needs the Pope kill me? — kill you!
 You! for this instrument, he throws away,
 Is strong to serve a master, and were yours

om utænkt synd, synd der er utænkelig, —
 jeg kommer for at kræve min brud, — den egen Borgia*
 er ikke halvt den brændende brudgom jeg vil være!
 Kardinal, fjern dit krucifiks!
 Abbed, lad mine læber være, — de bider!
 Forgæves forsøger I at forandre, hvad ikke bude forandres
 og heller ikke skal. Jeg har blottet mig, I bader mit hjerte —
 det bliver mere stenagtigt af jeres frelsende dug![†]
 I dypper stoffet, I vil gøre blødt
 i vandet, som kun berører for at forstene!

2220

I er også en slags forsteninger:
 bevæger ikke en muskel, der viser nåde. Rase
 endnu tolv timer, hvor hvert ord ville være spildt!
 Jeg tænkte I ikke ville slå forhærdethed ihjel,
 men først tirre anger fra mænd i dernæst slog ihjel, —
 jeg troede I havde samvittighed, Kardinal, I ved jeg er blevet
 forurettet!, — forurettet, siger jeg, og forurettet, fastholder jeg.
 Blev en sådan nøje undersøgelse gjort for blodets skyld,
 da I første gang viste os skarlagen på Jeres ryg,[‡]
 kaldet til kardinalforsamlingen? Jeres lige vej
 til Jeres retmæssige mål, — jeg tror den passerede
 over nogle flækkede hoveder, knuste hjerter,
 liv trådt til støv! Hvordan ellers?
 Sådan var verdens gang, og sådan vandrede I.
 Hjem søger erindringen Jeres pude? Ikke det mindste.
 Gud vil, at I aldrig går ad Jeres havesti
 uden en appetitvækkende stund før middagstid,
 men Jeres indtrængen dér træder
 et univers af lykkelige uskyldige væsener ihjel:
 føler I anger over vandnymfen, som summede
 så tæt ved Jeres mund, og I klaskede på Jeres ansigt?
 I udsletter dets tilværelse med et slag.
 Det var en flue, I var en mand og mere endnu:
 herrer over skabte ting, og således valgte I Jeres vej.
 Mandighed, forstand, — disse er ting, egnet til at redde,
 egnet til at feje fluer bort. Jamen, fordi jeg vælger
 min vej, behøver jeg så paven til at dræbe mig? — dræbe Jer?[§]
 Jer! thi dette redskab, han kaster bort,
 er stærkt som tjener for en mester, og som I ville få

2230

2240

* din ... Borgia: hendes bror; hun skulle have begået incest, den utænkelige synd, med sin egen bror.

[†] frelsende dug: et billede på Herrens gunst fra Det Gamle Testamente.

[‡] skarlagen: kardinalens skarlagenrøde kappe.

[§] dræbe Jer?: dvs. ved at dræbe Guido (dette redskab) mister Acciaiuoli chancen for at blive pave (Cook); jf. det efterfølgende.

To have and hold and get much good from out! 2250
 The Pope who dooms me needs must die next year;
 I'll tell you how the chances are supposed
 For his successor: first the Chamberlain,
 Old San Cesario, — Colloredo, next, —
 Then, one, two, three, four, I refuse to name;
 After these, comes Altieri; then come you —
 Seventh on the list you come, unless . . . ha, ha,
 How can a dead hand give a friend a lift?
 Are you the person to despise the help
 O' the head shall drop in pannier presently? 2260
 So a child seesaws on or kicks away
 The fulcrum-stone that's all the sage requires
 To fit his lever to and move the world.
 Cardinal, I adjure you in God's name,
 Save my life, fall at the Pope's feet, set forth
 Things your own fashion, not in words like these
 Made for a sense like yours who apprehend!
 Translate into the Court-conventional
 Count Guido must not die, is innocent!
 "Fair, be assured! But what an he were foul, 2270
 "Blood-drenched and murder-crusted head to foot?
 "Spare one whose death insults the Emperor,
 "Nay, outrages the Louis you so love!
 "He has friends who will avenge him; enemies
 "Who will hate God now with impunity,
 "Missing the old coercive: would you send
 "A soul straight to perdition, dying frank
 "An atheist?" Go and say this, for God's sake!
 — Why, you don't think I hope you'll say one word?
 Neither shall I persuade you from your stand 2280
 Nor you persuade me from my station: take
 Your crucifix away, I tell you twice!

Come, I am tired of silence! Pause enough!
 You have prayed: I have gone inside my soul
 And shut its door behind me: 't is your torch
 Makes the place dark: the darkness let alone
 Grows tolerable twilight: one may grope
 And get to guess at length and breadth and depth.

megen godt ud af, var det noget I både kunne have og beholde! 2250
 Paven som dømmer må nødvendigvis dø næste år;
 jeg skal siger Jer, hvordan man antager chancerne er
 for hans efterfølgere. Først kammerherren,
 gamle San Cesario, — Colleredo er næste, —
 så, en, to, tre, fire jeg nægter at nævne;
 efter disse kommer Alteri; så kommer I — *
 som den syvende på listen kommer I, med mindre . . . ha, ha,
 hvordan kan en død mand give en ven et løft?
 Er I en person, der foragter hjælp
 fra det hoved, der snart skal falde ned i kurven? 2260
 Således kan et barn vippe på eller sparke støttestenen bort,
 som er alt vismanden behøver
 til at anbringe sin løftestang på for at bevæge verden.
 Kardinal jeg besværger Jer i Guds navn,
 frels mit liv, fald på knæ for pavens fødder, fremsæt
 tingene på Jeres egen måde, ikke med ord som disse
 der er sagt til en forstand som Jeres, I som forstår!
 Oversæt til det rette retssprog,
 at grev Guido ikke må dø, er uskyldig!
 „Retfærdigt, vær forvisset om det! Men hvilken mand ville ikke være 2270
 tilsmudset, blodgennemvædet med skorper af mord fra hoved til fod?
 Skån én hvis død fornærmer Kejseren,[†]
 ja, krænker Ludvig, som I elsker sådan!
 Han har venner, der vil hævne ham; fjender
 som nu åbenlyst vil hade Gud,
 da de savner den gamle forhindring. Ville I sende[‡]
 en sjæl lige til evig fortabelse, dø som åbenbar
 ateist?” Gå hen og sig dette, for Guds skyld!
 — Nå, I tror ikke, jeg håber I vil sige noget overhovedet?
 Hverken skal Jeg forsøge at få jer til at opgive jeres standpunkt, 2280
 eller I forsøge at få mig til at opgive min stilling. Tag jeres
 krucifiks bort, det er anden gang jeg siger det til jer!

Kom, jeg er træt af tavshed! Der har været pause nok![§]
 I har bedt: jeg er gået ind i min sjæl
 og lukket døren bag mig. Det er jeres fakkelt
 der gør rummet mørkt. Lader man mørket være,
 bliver det en tålelig skumring. Man kan famle sig frem
 og gætte sig til længden og bredden og dybden.

* San Cesario, Colleredo og Alteri var Kardinaler..

[†] Den tysk-romerske Kejser Leopold 1 — og Ludvig XIV af Frankrig. Guidos henrettelse ville være en krænkelse af disse to magtfulde repræsentanter for den katolske kirke

[‡] gamle forhindring: så som immunitet ved retsforfølgelse. Fjernes denne bliver de ateister og vil ikke længere vise Kirken troskab (Ohio).

[§] tavshed: deres bøn.

What is this fact I feel persuaded of —
 This something like a foothold in the sea, 2290
 Although Saint Peter's bark scuds, billow-borne,
 Leaves me to founder where it flung me first?
 Spite of your splashing, I am high and dry!
 God takes his own part in each thing He made;
 Made for a reason, He conserves his work,
 Gives each its proper instinct of defence.
 My lamblike wife could neither bark nor bite,
 She bleated, bleated, till for pity pure
 The village roused up, ran with pole and prong
 To the rescue, and behold the wolf's at bay! 2300
 Shall he try bleating? — or take turn or two,
 Since the wolf owns some kinship with the fox,
 And, failing to escape the foe by craft,
 Give up attempt, die fighting quietly?
 The last bad blow that strikes fire in at eye
 And on to brain, and so out, life and all,
 How can it but be cheated of a pang
 If, fighting quietly, the jaws enjoy
 One re-embrace in mid back-bone they break,
 After their weary work thro' the foe's flesh? 2310
 That's the wolf-nature. Don't mistake my trope!
 A Cardinal so qualmish? Eminence,
 My fight is figurative, blows i' the air,
 Brain-war with powers and principalities,
 Spirit-bravado, no real fisticuffs!
 I shall not presently, when the knock comes,
 Cling to this bench nor claw the hangman's face,
 No, trust me! I conceive worse lots than mine.
 Whether it be, the old contagious fit
 And plague o' the prison have surprised me too, 2320
 The appropriate drunkenness of the death-hour
 Crept on my sense, kind work o' the wine and myrrh, —
 I know not, — I begin to taste my strength,
 Careless, gay even. What's the worth of life?
 The Pope's dead now, my murderous old man,
 For Tozzi told me so: and you, forsooth —
 Why, you don't think, Abate, do your best,
 You'll live a year more with that hacking cough

Hvad er denne kendsgerning, jeg føler mig overbevist om? —
 Er dette noget ikke ligesom et fodfæste i havet, 2290
 og det skønt Skt. Peter bark farer bølgebåret afsted*
 og efterlader mig strandet, hvor den først kastede mig?
 Til trods for jeres oversprøjtning, står jeg højt oppe og er tør!
 Gud tager selv del i hver eneste ting han har skabt;
 skabt af en grund, Han bevarer sit værk,
 giver hver enkelt dets passende overlevelsesinstinkt.
 Min lammeagtige kone kunne hverken gå eller bide,
 hun brægede, brægede indtil landsbyen vågnede op
 af ren medynk og kom hende til undsætning
 med stolpe og greb, og se den hårdt trængte ulv! 2300
 Skal han prøve at bræge? —eller prøve at undvige,
 da ulven har et vist slægtskab med ræven,
 og da det mislykkes at flygte fra fjenden ved list,
 skal han så opgive forsøget, dø roligt kæmpende?
 Det sidste hårde slag der slå gnister i øjet
 og videre til hjernen, og så er det ude, liv og det hele,
 hvordan kan det andet end blive snydt for smerte†
 hvis, roligt kæmpende, kæberne glæder sig over
 at gribe fat i rygraden, som de brækker,
 efter deres kedelige arbejde gennem fjendens kød? 2310
 Det er ulvenaturen. Tag ikke fejl af mit billede!
 En kardinal der så let bliver bange? Deres Eminence,‡
 min kamp er figurativ, slag i luften,
 hjernekrig med magter og myndigheder,
 åndsskryderi, ikke en virkelig nævekamp!
 Jeg vil ikke, når stødet kommer om lidt,
 klynge mig til bænken eller rive bødlen i ansigtet,
 nej, stol på mig! Jeg ser en værre skæbne end min.
 Om det bliver fængslest gamle smitsomme syge
 eller pest, som også overrumpler mig, 2320
 eller dødsstundens behørig fuldskab, der sniger sig hen
 over mine sanser ved vinen og myrraens venlige arbejde, —§
 ved jeg ikke, — jeg begynder at mærke min styrke,
 ubekymret, endog munter. Hvad er livet værd?
 Paven er død nu, min morderiske gamle mand,
 for Tozzi fortalte mig det: og Jer, sandelig —**
 jamen, I tror det ikke, Abbed, gør Jeres bedste,
 og I vil leve endnu et år med denne hårde tørre hoste

---

* Skt. Peter bark: Kirken.

† det: det sidste hårde slag. slaget der dræber.

‡ angst: kardinalen er muligvis bange for, at Guido med sin såkaldte ulvenatur skal angribe ham

§ vinen ... arbejde: beroligende midler givet til den, der skulle henrettes.

** Tozzi: Luca Tozzi, pavens læge.

And blotch of crimson where the cheek's a pit?
 Tozzi has got you also down in book! 2330
 Cardinal, only seventh of seventy near,
 Is not one called Albano in the lot?
 Go eat your heart, you'll never be a Pope!
 Inform me, is it true you left your love,
 A Pucci, for promotion in the church?
 She's more than in the church,—in the churchyard!
 Plautilla Pucci, your affianced bride,
 Has dust now in the eyes that held the love, —
 And Martinez, suppose they make you Pope,
 Stops that with *veto*, — so, enjoy yourself! 2340
 I see you all reel to the rock, you waves —
 Some forthright, some describe a sinuous track,
 Some, crested brilliantly, with heads above,
 Some in a strangled swirl sunk who knows how,
 But all bound whither the main-current sets,
 Rockward, an end in foam for all of you!
 What if I be o'ertaken, pushed to the front
 By all you crowding smoother souls behind,
 And reach, a minute sooner than was meant,
 The boundary whereon I break to mist? 2350
 Go to! the smoothest safest of you all,
 Most perfect and compact wave in my train,
 Spite of the blue tranquillity above,
 Spite of the breadth before of lapsing peace,
 Where broods the halcyon and the fish leaps free,
 Will presently begin to feel the prick
 At lazy heart, the push at torpid brain,
 Will rock vertiginously in turn, and reel,
 And, emulative, rush to death like me.
 Later or sooner by a minute then, 2360
 So much for the untimeliness of death!
 And, as regards the manner that offends,
 The rude and rough, I count the same for gain.
 Be the act harsh and quick! Undoubtedly
 The soul's condensed and, twice itself, expands
 To burst thro' life, by alternation due,
 Into the other state whate'er it prove.
 You never know what life means till you die:
 Even throughout life, 't is death that makes life live,

og højrøde plet på den indfaldne kind?
 I står også i Tozzis bog! 2330
 Kardinal, kun den syvende af næste halvfjerds,*
 er der ikke en i flokken, der hedder Albano?†
 Lid i stilhed, I vil aldrig blive pave!
 Sig mig, er det sandt I forlod jeres elskede
 i Pucci for at blive forfremmet i Kirken?
 Hun er mere end i kirken, — nemlig i kirkegårdsjorden!
 Plautilla Pucci, jeres trolovede brud,
 har nu støv i de øjne, der engang lyste af kærlighed, —
 og antag de gør Jer til pave, og Martinez‡
 standser det med et *veto*, — så, mor Jer! 2340
 Jeg ser I alle ruller mod klippen, som bølger —
 nogle ligeud, nogle beskriver et bugtet spor,
 nogle med funklende våbentegn, hovedet oven vande,
 nogle kvalt i en hvirvel, hvem ved hvordan,
 men alle er bundet af hvordan hovedstrømmen bevæger sig,
 mod klippen, en død i skummet for jer alle!
 Hvad hvis jeg bliver indhentet, skubbet i front
 af alle jer masende glattere sjæle bagved
 og når grænsen et øjeblik hurtigere, end
 det var meningen og knuses til dis på klippen? 2350
 Nåda! den glatteste sikreste af jer alle,
 den mest fuldkomne og massive bølge i mit følge,
 på trods af den blå uforstyrrethed ovenover,
 på trods af vidstraktheden af den rindende fred foran,
 hvor isfuglen og fiskens yngel springer frit,
 vil snart begynde at mærke stikket
 i det dovne hjerte, skubbet til den dvaske hjerne,
 vil skiftevis vugge svimlende og vakle,
 og rivaliserende, fare i døden ligesom jeg.
 Kun et øjeblik før eller efter, 2360
 så meget om døden ubetimelighed!
 Og hvad angår den måden, der krænkes på,§
 den rå og grove, det regner jeg for en vinding.
 Lad handlingen være brutal og hurtig! Utvivlsomt
 er sjælen sammentrængt og udvider sig til dobbelt størrelse
 og bryder gennem livet, ved passende vekslen,
 ind i den anden tilstand, hvad den end er.
 Du ved ikke, hvad livet betyder, før du skal dø:
 selv gennem hele livet er det døden, som får livet til at leve,

* syvende: jf. l. 2257. — Kardinalforsamlingen bestod ideelt set af halvfjerds kardinaler.

† Albano: Kardinal Albano blev pave efter Innocens XII.

‡ Grev Martinez var kejserens ambassadør i Rom. Kejseren havde ret til at nedlægge veto.

§ måden, der krænkes på: henrettelsen ved guillotinen (Clarendon)..

Gives it whatever the significance. 2370
 For see, on your own ground and argument,
 Suppose life had no death to fear, how find
 A possibility of nobleness
 In man, prevented daring any more?
 What's love, what's faith without a worst to dread?
 Lack-lustre jewelry! but faith and love
 With death behind them bidding do or die —
 Put such a foil at back, the sparkle's born!
 From out myself how the strange colours come!
 Is there a new rule in another world? 2380
 Be sure I shall resign myself: as here
 I recognized no law I could not see,
 There, what I see, I shall acknowledge too:
 On earth I never took the Pope for God,
 In heaven I shall scarce take God for the Pope.
 Unmanned, remanned: I hold it probable —
 With something changeless at the heart of me
 To know me by, some nucleus that's myself:
 Accretions did it wrong? Away with them —
 You soon shall see the use of fire!

Till when, 2390

All that was, is; and must forever be.
 Nor is it in me to unhate my hates, —
 I use up my last strength to strike once more
 Old Pietro in the wine-house-gossip-face,
 To trample underfoot the whine and wile
 Of beast Violante, — and I grow one gorge
 To loathingly reject Pompilia's pale
 Poison my hasty hunger took for food.
 A strong tree wants no wreaths about its trunk,
 No cloying cups, no sickly sweet of scent, 2400
 But sustenance at root, a bucketful.
 How else lived that Athenian who died so,
 Drinking hot bull's blood, fit for men like me?
 I lived and died a man, and take man's chance,
 Honest and bold: right will be done to such.

Who are these you have let descend my stair?
 Ha, their accursed psalm! Lights at the sill!

giver det den betydning, det end har. 2370

Thi se: antager vi, sådan som jeres tro er,
at livet ikke havde en død at frygte, hvor er da
mere muligheden for, at mennesket kan være ædelt,
at noget kan forhindre formastelighed?
Hvad er kærlighed, hvad er tro uden et værste at frygte?
Glans-manglende smykker! Men tro og kærlighed
med døden bag sig, der byder dem at sejre eller dø —
sæt et sådant folie bagved og glansen er født!*

Se hvordan de sælsomme farver kommer ud af mig selv![†] 2380
Er der et nyt styre i en anden verden?

Vær sikker på, at jeg skal underkaste mig. På sammen
måde som jeg her ikke vedkendte mig nogen lov, jeg ikke kunne se,
skal jeg også der kun anerkende, hvad jeg ser.
På jorden tog jeg aldrig paven for Gud,
i himlen vil jeg næppe tage Gud for pave.
Umandiggjort, gjort mandig igen: jeg anser det for at være
sandsynligt — at der findes et eller andet uforanderligt i mit inderste,
jeg kan kendes ved en eller anden kerne, som er mig selv:
tilvækster fik det til at fejle? Bort med dem —
vi skal snart se nytten af ild!

Indtil når 2390
alt der var, er; og må være til for evigt.

Jeg kan ikke holde op med at hade dem jeg hader, —
dog jeg har opbrugt mine sidste kræfter til endnu engang
at slå gamle Pietro i han vinstue-sladder-ansigt,
at trampe den klynken og de kneb, der kommer
fra dyret Violante under fode, — jeg er blevet til en hals,
der foragteligt afviser Pompilias blege gift,
som min heftige sult tog for føde.

Et stærkt træ ønsker ingen slyngplanter omkring sin stamme,
ingen overfyldte blomsterbægre, ingen sød kvalmende duft, 2400
men næring til rødderne, en spandfuld.

Hvordan levede ellers hin athenienser, der døde sådan,[‡]
idet han drak tyreblod, er det passende for en mand som mig?
Jeg levede og døde som en mand, og tager en mands chance,
ærlig og modig: sådanne vil vises retfærdighed.

Hvem er disse, som I har ladet gå ned ad min trappe?
Ha, deres forbandede salme! Lysene ved dørtærsklen![§]

* Ll. 2371-8: døden giver livet mening.

[†] sælsomme farver: Guidos karakteregenskaber. På baggrund af den kommende død, med dødsfoliet bagved danner disse sælsomme farver (Clarendon).

[‡] hin athenienser: Themistokles.

[§] Dødens Broderskab: se tillægget 'Personer m. m.' — salme *Sl.* 130,1; jf. bog 1, ll. 1300-1311.

Is it "Open" they dare bid you? Treachery!
 Sirs, have I spoken one word all this while
 Out of the world of words I had to say?
 Not one word! All was folly — I laughed and mocked!
 Sirs, my first true word, all truth and no lie,
 Is—save me notwithstanding! Life is all!
 I was just stark mad, — let the madman live
 Pressed by as many chains as you please pile!
 Don't open! Hold me from them! I am yours,
 I am the Granduke's—no, I am the Pope's!
 Abate, — Cardinal, — Christ, — Maria, — God, . . .
 Pompilia, will you let them murder me?

2410

Den er „Åben” vover de at byde dig det? Forræderi!
Herrer, har jeg sagt et ord i al denne tid
ud af den verden af ord, jeg havde at sige?
Ikke et eneste ord! Alt var narreværk — jeg lo og spottede!
Herrer, mit første sande ord, helt sandt og ingen løgn,
er — frels mig alligevel! Livet er alt!
Jeg var bare splittergal, — lad galningen leve,
tynget af så mange kæder som I behager at dynge på ham!
Luk ikke op! Hold dem borte fra mig! Jeg er jeres,
jeg er storhertugens — nej, jeg er pавens!
Abbed, — Kardinal, — Kristus, — Maria, — Gud, . . .
Pompilia, vil du lade dem myrde mig?

2410

XII. The Book and the Ring

Here were the end, had anything an end:
Thus, lit and launched, up and up roared and soared
A rocket, till the key o' the vault was reached,
And wide heaven held, a breathless minute-space,
In brilliant usurpature: thus caught spark,
Rushed to the height, and hung at full of fame
Over men's upturned faces, ghastly thence,
Our glaring Guido: now decline must be.
In its explosion, you have seen his act,
By my power — may-be, judged it by your own, — 10
Or composite as good orbs prove, or crammed
With worse ingredients than the Wormwood Star.
The act, over and ended, falls and fades:
What was once seen, grows what is now described,
Then talked of, told about, a tinge the less
In every fresh transmission; till it melts,
Trickles in silent orange or wan grey
Across our memory, dies and leaves all dark,
And presently we find the stars again.
Follow the main streaks, meditate the mode 20
Of brightness, how it hastes to blend with black!

After that February Twenty-Two,
Since our salvation, Sixteen-Ninety-Eight,
Of all reports that were, or may have been,
Concerning those the day killed or let live,
Four I count only. Take the first that comes.
A letter from a stranger, man of rank,
Venetian visitor at Rome, — who knows,
On what pretence of busy idleness?
Thus he begins on evening of that day. 30

"Here are we at our end of Carnival;
"Prodigious gaiety and monstrous mirth,
"And constant shift of entertaining show:
"With influx, from each quarter of the globe,
"Of strangers nowise wishful to be last
"I the struggle for a good place presently

12. Bogen og ringen

Dette kunne være slutningen, om noget havde en slutning:

Tændt og sendt afsted, op og op drøuede og steg
en raket, indtil himmelhvælvets slutsten, der holdt,
den vidtstrakte himmel, blev nået, et åndeløst øjeblik,
idet den funkende tilranede sig himlen, idet den således
begyndt at gnistre, fór den i højden og hang i sin fulde herlighed
over menneskers opadvendte ansigter, spøgelsesagtige deraf,
vor skinnende Guido: nu måtte et fald komme.

I dens eksplosion har I set hans handling,
ved min kraft — måske, dømt ved jeres egen, — 10
enten sammensat som gode øjne viser, eller proppet
med værre bestanddele end Malurtstjernen.*

Handlingen, ovre og forbi, falder og falmer.

Hvad der engang blev set, bliver nu til noget beskrevet,
så talt om, omtalt, en lidt blegere farve
ved hver videregivelse; indtil den smelter,
siver i afdæmpet orange eller mat grå
hen vor erindring, dør og efterlader alt i mørke,
og om lidt finder vi atter stjernen.

Følger hovedglimtene, tænker over måden den 20
stråler på, hvordan den haster at blandes med sort!

Siden hin februar den toogtyvende
efter vor frelse, sekstenotteoghalvfems,
af alle beretninger som var eller kan have været,
angående dem, dagen dræbte eller lod leve,
tæller jeg kun fire. Tager den første der kommer.†

Et brev fra en fremmed, en mand af rang,
en venetiansk besøgende i Rom, — hvem ved
med hvilket påskud af travl lediggang? 30
Altså begynder han om aftenen på den pågældende dag.

„Her er vi ved afslutning af vort karneval;
en vidunderlig fest og en uhyre lystighed
og en bestandig vekslen af underholdende forestillinger;
fra hvert hjørne af kloden strømmer fremmede til,
der på ingen måde ønsker at blive den sidste
i kampen om en god plads, når om lidt

---

* Malurtstjernen: der gjorde vandet bittert, så folk døde af det, *Åb.* 8, 10-11.

† Den første beretning er af en opdigtet person.

XII. THE BOOK AND THE RING

"When that befalls fate cannot long defer.
"The old Pope totters on the verge o' the grave:
"You see, Malpichi understood far more
"Than Tozzi how to treat the ailments: age, 40
"No question, renders these inveterate.
"Cardinal Spada, actual Minister,
"Is possible Pope; I wager on his head,
"Since those four entertainments of his niece
"Which set all Rome a-stare: Pope probably —
"Though Colloredo has his backers too,
"And San Cesario makes one doubt at times:
"Altieri will be Chamberlain at most.

"A week ago the sun was warm like May,
"And the old man took daily exercise 50
"Along the river-side; he loves to see
"That Custom-house he built upon the bank,
"For, Naples born, his tastes are maritime:
"But yesterday he had to keep in-doors
"Because of the outrageous rain that fell.
"On such days the good soul has fainting-fits,
"Or lies in stupor, scarcely makes believe
"Of minding business, fumbles at his beads.
"They say, the trust that keeps his heart alive
"Is that, by lasting till December next, 60
"He may hold Jubilee a second time,
"And, twice in one reign, ope the Holy Doors.
"By the way, somebody responsible
"Assures me that the King of France has writ
"Fresh orders: Fénelon will be condemned:
"The Cardinal makes a wry face enough,
"Having a love for the delinquent: still,
"He's the ambassador, must press the point.
"Have you a wager too, dependent here?

"Now, from such matters to divert awhile, 70
"Hear of to-day's event which crowns the week,
"Casts all the other wagers into shade.
"Tell Dandolo I owe him fifty drops
"Of heart's blood in the shape of gold zecchines!

hint times, skæbnen ikke længere kan opsætte.
 Den gamle pave vakler på randen af graven.
 Ser I, Malpichi forstod langt bedre
 end Tozzi, hvordan man behandler sygdomme. 40
 Alderdommen gør ubestrideligt disse uhelbredelige.
 Kardinal Spada, den nuværende minister,*
 bliver muligvis pave; jeg stemmer på ham,
 siden hine fire selskaber hans niece holdt,
 som fik hele Rom til at glane. Han bliver sandsynligvis pave —
 skønt Collaredo også har sine hjælpere,
 og San Cesario undertiden får en til at tvivle.
 Altieri vil højst blive kammerherre.

„For en uge siden var solen varm som i maj,
 og den gamle mand fik sin motion 50
 langs floden; han elsker at betragte
 toldboden, han byggede på bredden,
 thi, født i Napoli, er hans smag maritim.
 Men i går blev han nødt til at blive inden døre
 på grund af den voldsomme regn.
 På en sådan dag får den gode sjæl besvimelsesanfald
 eller ligger sløvt hen, næppe i stand til at foregive
 at han passer sin gerning, fumler med sin rosenkrans.
 De siger, at den tro, der holder hans hjerte i live,
 er den, at ved at holde det til næste december, 60
 kan han fejre Jubelår for anden gang,
 og to gange i en regeringstid åbne den Hellige Dør.
 For øvrigt, en af de ansvarlige
 forsikrer mig om, at Kongen af Frankrig har skrevet
 nye ordre: Fénelon vil blive fordømt.[†]
 Kardinalen vil helt sikkert skære en grimasse,
 da han har en forkærlighed for delinkventen. Dog,
 han er ambassadør, må presse på for et afgørende svar.
 Har De også indgået et væddemål om personen her?

„Nå, lad os glemme sådanne sager en stund 70
 og høre om dagens begivenhed, som kroner ugen,
 kaster skygge over alle andre væddemål.
 Sig til Dandolo, jeg skylder ham halvtreds dråber
 hjerteblod i form af guldzeckiner![‡]

* Kardinal Fabrizio Spada var minister under Innocens XII, men blev ikke pave. Det blev kardinal Albano derimod, jf. *bog* 11, 2332.

[†] Fénelon: François Fénelon (1651-1715) skrifter blev anklaget for kætterske. 23 sætninger blev fjernet fra hans værker, hvilket han accepterede. — kardinalen: kardinal Bouillon var ambassadør for Ludvig IV, men forsvarede Fénelon (Clarendon).

[‡] guldzeckiner: se kap. 'Møntfod'.

"The Pope has done his worst: I have to pay
 "For the execution of the Count, by Jove!
 "Two days since, I reported him as safe,
 "Re-echoing the conviction of all Rome:
 "Who could suspect its one deaf ear — the Pope's?
 "But prejudices grow insuperable, 80
 "And that old enmity to Austria, that
 "Passion for France and France's pageant-king
 "(Of which, why pause to multiply the proofs
 "Now scandalously rife in Europe's mouth?)
 "These fairly got the better in our man
 "Of justice, prudence, and *esprit de corps*,
 "And he persisted in the butchery.
 "Also, 't is said that in his latest walk
 "To that Dogana-by-the-Bank he built,
 "The crowd, — he suffers question, unrebuked, — 90
 "Asked, 'Whether murder was a privilege
 "'Only reserved for nobles like the Count?'
 "And he was ever mindful of the mob.
 "Martinez, the Cæsarian Minister,
 "— Who used his best endeavours to spare blood,
 "And strongly pleaded for the life 'of one,'
 "Urged he, 'I may have dined at table with!' —
 "He will not soon forget the Pope's rebuff,
 "— Feels the slight sensibly, I promise you!
 "And but for the dissuasion of two eyes 100
 "That make with him foul weather or fine day,
 "He had abstained, nor graced the spectacle:
 "As it was, barely would he condescend
 "Look forth from the *palchetto* where he sat
 "Under the Pincian: we shall hear of this.
 "The substituting, too, the People's Square
 "For the out-o'-the-way old quarter by the Bridge,
 "Was meant as a conciliatory sop
 "To the mob; it gave one holiday the more.
 "But the French Embassy might unfurl flag, — 110
 "Still the good luck of France to fling a foe!
 "Cardinal Bouillon triumphs properly.
 "*Palchetti* were erected in the Place,
 "And houses, at the edge of the Three Streets,

Paven har gjort sit værste. Jeg skal betale
 for grevens henrettelse, ved Jupiter!
 For to dage siden, omtalte jeg ham som frelst,
 gentog hele Roms overbevisning. Hvem kunne
 have forestillet sig at dens ene døve øre — var pavens?
 Men fordomme bliver uovervindelige, 80
 og hint gamle fjendskab til Østrig, denne
 lidenskab for Frankrig og Frankrigs prunk-konge,*
 (hvorfor standse for at mangedoble beviser, som nu
 skandaløst går i svang i Europas mund, hvad det angår?)
 disse fik ganske overtaget i vor mand over
 retfærdighed, klogskab og *korpsånd*,
 og han blev stædigt ved med salgteriet.
 Det fortælles også, at på han seneste spadseretur
 til toldboden han byggede, spurgte folkemængden, —
 han finder sig i spørgsmål uden at irettesætte, — 90
 om mord var et privilegium
 kun forbeholdt adelige såsom greven?
 Og han var vedvarende opmærksom på hoben.
 Martinez, den kejserlige minister,
 — som gjorde sit bedste for at undgå at spille blod,†
 og bad stærkt for livet 'af en,' ytrede han
 indtrængende 'som han kunne have spist middag sammen med!'
 Han vil ikke så snart glemme pavens afvisning,
 — føle tilsidesættelsen svie, kan du tro!
 Og havde det ikke været for et par øjne, 100
 som for ham er dårligt vejr eller en fin dag, havde han holdt
 sig borte og undladt at bære skuespillet med sin tilstedeværelse.
 Som det nu forholdt sig ville han dårligt nok nedlade sig til
 at se ud fra den lille tribune, hvor han sad ved foden
 af Pincianhøjen: vi vil komme til at høre om dette.
 Også det at benytte Folkets Plads i stedet
 for det afsidesliggende gamle kvarter ved broen,
 var tænkt som en forsonende godbid
 til hoben; det gav en fridag mere.
 Men den franske ambassadør kunne folde flaget ud, — 110
 stadigvæk Frankrigs gode held til at kaste en fjende!
 Kardinal Bouillon triumferede passende.‡
 Småtribuner blev rejst på stedet,
 og husene på hjørnerne af de Tre Gader,

* Hint gamle fjendskab til Østrig var Frankrigs. Paven for havde nyligt tilnærmet sig Frankrig og fjernet sig fra Østrig. Den besøgende mener, det har påvirket pavens beslutning for henrettelsen. — prunk-konge: Ludvig XIV, fordi han byggede Versailles og andre bygninger.

† Østrigs ambassadør Martinez var imod Guidos henrettelse.

‡ Frankrig triumfere over Østrig ikke Guido (Ohio).

"Let their front windows at six dollars each:
 "Anguisiola, that patron of the arts,
 "Hired one; our Envoy Contarini too.

"Now for the thing; no sooner the decree
 "Gone forth,—'t is four-and-twenty hours ago, —
 "Than Acciaiuoli and Panciatichi, 120
 "Old friends, indeed compatriots of the man,
 "Being pitched on as the couple properest
 "To intimate the sentence yesternight,
 "Were closeted ere cock-crow with the Count.
 "They both report their efforts to dispose
 "The unhappy nobleman for ending well,
 "Despite the natural sense of injury,
 "Were crowned at last with a complete success.
 "And when the Company of Death arrived
 "At twenty-hours, — the way they reckon here, — 130
 "We say, at sunset, after dinner-time, —
 "The Count was led down, hoisted up on car,
 "Last of the five, as heinous, you know:
 "Yet they allowed one whole car to each man.
 "His intrepidity, nay, nonchalance,
 "As up he stood and down he sat himself,
 "Struck admiration into those who saw.
 "Then the procession started, took the way
 "From the New Prisons by the Pilgrim's Street,
 "The street of the Governo, Pasquin's Street, 140
 "(Where was stuck up, mid other epigrams,
 "A quatrain . . . but of all that, presently!)
 "The Place Navona, the Pantheon's Place,
 "Place of the Column, last the Corso's length,
 "And so debouched thence at Mannaia's foot
 "I' the Place o' the People. As is evident,
 "(Despite the malice, — plainly meant, I fear,
 "By this abrupt change of locality, —
 "The Square's no such bad place to head and hang)
 "We had the titillation as we sat 150
 "Assembled, (quality in conclave, ha?)
 "Of, minute after minute, some report
 "How the slow show was winding on its way.
 "Now did a car run over, kill a man,
 "Just opposite a pork-shop numbered Twelve:

udlejede deres facadevinduer til seks dollari stykket.*
 Anguisiola, kunstmæcenen lejede et;
 det gjorde vor gesandt Contarini ligeledes.

Nu om sagen selv; aldrig så snart var kendelsen
 afsagt, — det er fireogtyve timer siden, —
 før Acciaiuoli og Panciatichi, sandelig 120
 gamle venner og landsmænd,
 der var valgt, som det mest passende par
 til at bekendtgøre dommen i går aftes,
 inden hanegal blev lukket ind til greven.

De beretter begge om, at deres anstrengelser for at gøre
 den ulykkelige adelsmand skikket til en god afslutning,
 på trods af den naturlige følelse af uret,
 til sidst kronedes med fuldkommen succes.

Og da Dødens Selskab ankom†
 kl. 20, — det er den måde de regner her, — 130
 vi siger solnedgang, efter spisetid, —
 blev greven ført ned og løftet op på en kærre,
 den sidste af de fem, som den grufuldeste, du ved,
 dog tillod de en hel kærre til hver mand.

Hans uforfærdethed og skødesløshed,
 mens han stod op og så satte sig,
 slog dem, der så det, med beundring.
 Så begyndte optoget, tog vejen
 fra Nyfængsel ved Pilgrimsgade
 til Governagade, Pasquingade,‡ 140

(hvor man, blandt andre epigrammer, havde
 sat en firlinjet strofe op . . . men mere om det om lidt!)
 Navonapladsen og Pantheonpladsen,
 Columnpladsen og til sidst ned ad Corsoen,
 og kom således ud derfra for foden af guillotinen
 på Folkets Sted. Det er indlysende
 (på trods fra ondskabsfuldheden, — der er med vilje, er jeg
 bange for ved denne pludselige forandring af beliggenheden, —
 Pladsen er ikke så dårligt et sted til halshugning og hængning)
 at vi følte en velbehagelig gysen, mens vi sad 150
 samlet (overklassen i konklavet, hva?),

ved minut for minut at få en eller anden melding om,
 hvordan forestillingen langsomt bugtede sig vej.
 Nu kørte en kærre hen over en mand og dræbte ham
 lige over for en slagterbutik med husnummer tolv,

* seks dollari: seks scudi, se tillægget. 'Møntfod'.

† Dødens Selskab: det samme som Dødens Broderskab, se tillægget 'Personer m. m.',

‡ Pasquingade: om Pasquin, se tillægget 'Personer m. m.'

"And bitter were the outcries of the mob
 "Against the Pope: for, but that he forbids
 The Lottery, why, Twelve were Tern Quatern!
 "Now did a beggar by Saint Agnes, lame
 "From his youth up, recover use of leg, 160
 "Through prayer of Guido as he glanced that way:
 "So that the crowd near crammed his hat with coin.
 "Thus was kept up excitement to the last,
 "— Not an abrupt out-bolting, as of yore,
 "From Castle, over Bridge and on to block,
 "And so all ended ere you well could wink!

"To mount the scaffold-steps, Guido was last
 "Here also, as atrociouslest in crime.
 "We hardly noticed how the peasants died,
 "They dangled somehow soon to right and left, 170
 "And we remained all ears and eyes, could give
 "Ourselves to Guido undividedly,
 "As he harangued the multitude beneath.
 "He begged forgiveness on the part of God,
 "And fair construction of his act from men,
 "Whose suffrage he entreated for his soul,
 "Suggesting that we should forthwith repeat
 "A Pater and an Ave, with the hymn
 "*Salve Regina Cæli*, for his sake.
 "Which said, he turned to the confessor, crossed 180
 "And reconciled himself, with decency,
 "Oft glancing at Saint Mary's opposite,
 "Where they possess, and showed in shrine to-day,
 "The blessed Umbilicus of our Lord,
 "(A relic 't is believed no other church
 "In Rome can boast of) — then rose up, as brisk
 "Knelt down again, bent head, adapted neck,
 "And, with the name of Jesus on his lips,
 "Received the fatal blow.

"The headsman showed
 "The head to the populace. Must I avouch 190
 "We strangers own to disappointment here?
 "Report pronounced him fully six feet high,
 "Youngish, considering his fifty years,
 "And, if not handsome, dignified at least.
 "Indeed, it was no face to please a wife!

og bittert var pøblens ramaskrig
 mod paven, thi han forbyder lotteri, og var ikke
 et bud på tre gange et bud på fire lig med tolv!*

Nu genvandt en tigger ved Skt. Agneskirken, der havde
 været lam siden sin ungdom, førligheden i sine ben 160
 ved Guidos bønner, da han så den vej,
 så folkemængden næsten proppede hans hat med mønter.
 Således blev spændingen holdt ved live til det sidste,
 — de kom ikke, som fordum, pludselig styrtende
 ud af Borgen, over broen og hen til blokken,[†]
 og det hele var forbi, før man kunne nå at blinke!

Til at gå op ad skafottets trappe var Guido den sidste
 også her, da hans forbrydelse var den afskyeligste.
 Vi bemærkede næppe hvordan bønderne døde,
 de dinglede på en eller anden måde snart til højre og venstre, 170
 og vi forblev helt øre og øjne, kunne give
 Guido vores udelte opmærksomhed,
 da han holdt tale for menneskemængden nedenfor.
 Han bad om tilgivelse af Gud
 og en retfærdig udlægning af hans handling af mænd,
 hvis forbøn han inderligt bad om for sin sjæl,
 idet han anmodede om, at vi straks skulle
 gentage et fadervor og et ave Maria sammen med hymnen
Vær hilset Himlens Dronning, for hans skyld.

Da han havde sagt det, vendte han sig mod skriftefaderen, 180
 korsede og forligede sig med beskedenhed,
 idet han ofte stirrede på Skt. Mariakirken overfor,
 hvor de ejer og i dag fremviser i et skrin
 med den vor Herres velsignede Navle,
 (et relikvie som man mener ingen anden kirke
 i Rom kan prale af) — rejste sig så op og knælede
 ligeså rask ned igen, bøjede hovedet, afpassede halsen,
 og med Jesus' navn på læberne
 modtog det dødbringende slag.

„Skarpretteren viste
 hovedet frem for publikum. Må jeg nødvendigvis 190
 vedgå, at vi fremmede blev skuffede her?
 Det forlød, at han var fulde seks fod høj,
 ungdommelig i betragtning af hans halvtreds år,
 og om end ikke smuk, så i det mindste værdig.
 Sandelig det var ikke et ansigt, der ville behage en hustru!

* bud på tre ... tolv: det romerske lotteri, som paven forbød, ville her give en stor gevinst.

[†] Borgen: Engelsborg.

XII. THE BOOK AND THE RING

"His friends say, this was caused by the costume:
"He wore the dress he did the murder in,
"That is, a just-a-corps of russet serge,
"Black camisole, coarse cloak of baracan
"(So they style here the garb of goat's-hair cloth) 200
"White hat and cotton cap beneath, poor Count
"Preservative against the evening dews
"During the journey from Arezzo. Well,
"So died the man, and so his end was peace;
"Whence many a moral were to meditate.
"Spada, — you may bet Dandolo, — is Pope!
"Now for the quatrain!"

No, friend, this will do!
You've sputtered into sparks. What streak comes next?
A letter: Don Giacinto Arcangeli,
Doctor and Proctor, him I made you mark 210
Buckle to business in his study late,
The virtuous sire, the valiant for the truth,
Acquaints his correspondent, — Florentine,
By name Cencini, advocate as well,
Socius and brother-in-the-devil to match, —
A friend of Franceschini, anyhow,
And knit up with the bowels of the case, —
Acquaints him, (in this paper that I touch)
How their joint effort to obtain reprieve
For Guido had so nearly nicked the nine 220
And ninety and one over,—folk would say
At Tarocs, — or succeeded, — in our phrase.
To this Cencini's care I owe the Book,
The yellow thing I take and toss once more, —
How will it be, my four-years'-intimate,
When thou and I part company anon? —
"T was he, the "whole position of the case,"
Pleading and summary, were put before;
Discreetly in my Book he bound them all,
Adding some three epistles to the point. 230

Hans venner siger, dette skyldtes hans dragt;
 han bar det tøj han begik mordet i,
 det vil sige en tætsiddende vams af rødbrun serges,
 sort skjorte, en grov kappe af berkan
 (således kalder de her tøj lavet af gedehår) 200
 hvid hat og bomuldshue nedenunder, stakkels greve,
 beskyttelse mod aftenduggen
 under rejsen til Arezzo. Nå
 således døde manden og således var freden hans afslutning;
 hvilket kunne afstedkomme mangen en moralsk overvejelse.
 Spada, — det kan du vædde på Dandolo, — er pave!
 Og nu den firelinjede strofe!"

Nej, ven, det er tilstrækkeligt!

Du er spruttet til gnister. Hvad kommer så?
 Et brev. Don Giacinto Arcangeli,
 doktor og advokat, ham jeg fortalte jer om, * 210
 der for nylig stod bøjet over sit arbejde i sit studereværelse,
 den dydige herre, den tapre for sandheden,
 meddeler sin brevveksler, florentineren
 ved navn Cencini, ligeledes advokat,[†]
 kollega og broder i at hamle op med djævelen, —
 i hvert fald en ven af Franceschini,
 og involveret følelsesmæssigt i sagen, —
 meddeler ham, (i dette brev som jeg rører ved)
 hvordan de forenede deres kræfter for at få 220
 Guido benådet, havde så næsten fået fat i de
 nioghalvfems og en over, —ville folk sige[‡]
 i tarok, — eller få held med sig, — i vor talemåde.
 Denne Cencinis omsorg skylder jeg denne Bog,
 den gule ting som jeg tager og atter kaster op i luften. —
 Hvordan vil det blive, min fireårs-fortrolige ven,[§]
 når du og jeg snart skal skilles?
 Det var ham 'hele redegørelsen for sagen',
 indlæg og sammenfatninger, blev fremlagt for;
 han indbandt så dem alle betænksomt i min Bog,
 idet han tilføjede tre breve, der vedkom sagen. 230

---

* doktor: doktor i jura.

[†] Francesco Cencini. I den Gamle Gule Bog findes der tre breve til Cencini. Det første af disse er af Arcangeli (Hodell*, 235-6). Browning formodede at det var Cencini, der havde samlet retsdokumenterne til det, der er den Gamle Gule Bog, jf. det følgende.

[‡] nioghalvfems og en over: dvs. held i tarok, se tillægget: Personer m. m.

[§] fireårs fortrolige ven: den tid det tog Browning at skrive digtet.

Here is the first of these, part fresh as penned,
 The sand, that dried the ink, not rubbed away,
 Though penned the day whereof it tells the deed:
 Part — extant just as plainly, you know where,
 Whence came the other stuff, went, you know how,
 To make the Ring that's all but round and done.

"Late they arrived, too late, egregious Sir,
 "Those same justificative points you urge
 "Might benefit His Blessed Memory
 "Count Guido Franceschini now with God: 240
 "Since the Court, — to state things succinctly,—styled
 "The Congregation of the Governor,
 "Having resolved on Tuesday last our cause
 "I' the guilty sense, with death for punishment,
 "Spite of all pleas by me deducible
 "In favour of said Blessed Memory,—
 "I, with expenditure of pains enough,
 "Obtained a respite, leave to claim and prove
 "Exemption from the law's award, — alleged
 "The power and privilege o' the Clericate: 250
 "To which effect a courier was despatched.
 "But ere an answer from Arezzo came,
 "The Holiness of our Lord the Pope (prepare!)
 "Judging it inexpedient to postpone
 "The execution of such sentence passed,
 "Saw fit, by his particular cheirograph,
 "To derogate, dispense with privilege,
 "And wink at any hurt accruing thence
 "To Mother Church through damage of her son:
 "Also, to overpass and set aside 260
 "That other plea on score of tender age,
 "Put forth by me to do Pasquini good,
 "One of the four in trouble with our friend.
 "So that all five, to-day, have suffered death
 "With no distinction save in dying,—he,
 "Decollate by mere due of privilege,
 "The rest hanged decently and in order. Thus
 "Came the Count to his end of gallant man,
 "Defunct in faith and exemplarity:
 "Nor shall the shield of his great House lose shine 270
 "Thereby, nor its blue banner blush to red.

Her det første af dem, den første del så frisk som nyskrevet,
 sandet, som tørrer blækket, er ikke visket bort,
 skønt skrevet på dagen hvorom det fortæller dåden.
 Den anden del — ligeså bevaret, I ved hvor,*
 til at lave Ringen, som næsten er rund og færdig.
 derfra kom det andet stof, og dét gik, I ved hvordan

„De ankom sent, for sent, fortræffelige herre,
 hine samme retfærdiggørende punkter I lægger vægt på
 kunne have gavnet Hans Velsignede Minde,
 grev Guido Franceschini nu hos Gud. 240
 Siden retten, — for at fremstille det kortfattet, —
 kaldet Guvernørens Forsamling,
 idet den havde afgjort vor sag sidste tirsdag
 med dommen skyldig og døden som straf,
 uagtet alle de indlæg jeg kunne udlede
 til fordel for bemeldtes velsignede minde, —
 opnåede jeg, med nok forbrug af bekymringer,
 en udsættelse, tilladelse til at kræve og bevise
 fritagelse fra lovens kendelse, — påberåbte mig
 gejstlighedens magt og privilegium, 250
 til hvilket formål en kurér var sendt afsted.
 Men før der kom svar fra Arezzo,
 anså vor Herres Hellighed paven (bered Jer!),
 da han mente det utilrådeligt at udsætte
 fuldbyrdelsen af en sådan afsagt kendelse,
 det passende i kraft af hans særlige dokument
 at gøre en undtagelse, dispensere fra privilegiet
 og se igennem fingre med hvilken som helst skade,
 der tilfaldt moderkirken ved at gøre hendes søn fortræd:
 også at forbigå og annullere 260
 det andet indlæg på grund af pure ungdom,
 fremsat af mig for at hjælpe Pasquini, en af de fire
 der kom i vanskeligheder sammen med vor ven.
 Så at alle fem i dag har lidt døden
 uden anden forskel end i døds måden, — han
 blev halshugget ved sit blotte privilegium,
 resten blev hængt anstændigt og i god orden. Således
 mødte den højmodige greve sit endeligt,
 han døde troende og mønsterværdigt,
 og hverken skal hans ædle Hus' skjold miste glans
 derved, eller dets blå banner rødme til rødt. 270

---

* I ved hvor: den anden del er Brownings opfindelse.

XII. THE BOOK AND THE RING

"This, too, should yield sustainment to our hearts —
"He had commiseration and respect
"In his decease from universal Rome,
"*Quantum est hominum venustiorum*,
"The nice and cultivated everywhere:
"Though, in respect of me his advocate,
"Needs must I groan o'er my debility,
"Attribute the untoward event o' the strife
"To nothing but my own crass ignorance 280
"Which failed to set the valid reasons forth,
"Find fit excuse: such is the fate of war!
"May God compensate us the direful blow
"By future blessings on his family,
"Whereof I lowly beg the next commands;
"— Whereeto, as humbly, I confirm myself . . ."

And so forth, — follow name and place and date.
On next leaf —

"Hactenus senioribus!

"There, old fox, show the clients t' other side
"And keep this corner sacred, I beseech! 290
"You and your pleas and proofs were what folk call
"Pisan assistance, aid that comes too late,
"Saves a man dead as nail in post of door.
"Had I but time and space for narrative!
"What was the good of twenty Clericates
"When Somebody's thick headpiece once was bent
"On seeing Guido's drop into the bag?
"How these old men like giving youth a push!
"So much the better: next push goes to him,
"And a new Pope begins the century. 300
"Much good I get by my superb defence!
"But argument is solid and subsists,
"While obstinacy and ineptitude
"Accompany the owner to his tomb —
"What do I care how soon? Beside, folk see!
"Rome will have relished heartily the show,
"Yet understood the motives, never fear,
"Which caused the indecent change o' the People's Place 310

Dette burde også yde vor hjerter støtte —
 at medfølelsen og respekten Rom viste ham
 ved hans bortgang var almindelig udbredt.
 "*Quantum est hominum venustiorum*,"
 de elskværdige og dannede allevegne.
 Skønt hvad mig, hans forsvarer, angår,
 må jeg stønne over min svaghed
 og tillægge stridens uheldige resultat
 intet andet end min egen tykhovedet uvidenhed,
 der fejlede i at fremkomme med de gyldige grunde,
 finde en passende undskyldning: sådan er krigens gang!
 Gid Gud vil opveje os det frygtelige slag
 ved fremtidige velsignelser af hans familie,
 hvorfor jeg ydmygt anmoder om de næste befalinger;
 — hvortil jeg ligeså ydmygt, vil vie mit virke . . ."

280

Og så videre, — navn og sted og dato følger
 på næste blad —

„*Hactenus senioribus!*†

Ja sådan, gamle ræv, vis klienterne den anden side
 og hold dette hjørne helligt, jeg beder mindeligt!
 Du og dine indlæg og beviser var, hvad folk kalder
 pisaniansk assistance, hjælp der kommer for sent,‡
 redder en død mand som et søm i en dørstolpe.
 Havde jeg blot tid og plads til at berette om det!
 Hvad godt var der ved tyve gejstlige,
 når en eller andens tykke hoved var besluttet på
 at se Guidos falde ned i sækken? Som disse
 gamle mænd dog kan lide at give ungdommen et skub!
 Så meget des bedre: det næste skub går til ham,
 og en ny pave begynder århundredet.
 Meget godt får jeg ikke ud af mit fortrinlige forsvar!
 Men bevisgrunden er solid og holder,
 medens stædighed og tåbelighed
 følger ejeren til hans grav — hvad bryder
 jeg mig om hvor hurtigt? For øvrigt, folk får det at se!
 Rom vil have nydt skuespillet inderligt,
 og dog forstået motiverne, tro mig, som var årsag
 til den utilbørlige forvandling af Folkets Plads

290

300

310

* *Quantum ... venustiorum*: hvor mange dannede mennesker der dog findes.

† *Hactenus senioribus*: Så vidt for de gamle herrer. — Det efterfølgende brev af Archangeli til Cencini er privat og Brownings opfindelse.

‡ pisaniansk assistance: den pisanianske flåde kom for sent til belejringen af Jerusalem under Det Første Korstog.

"To the People's Playground,—stigmatize the spite
 "Which in a trice precipitated things!
 "As oft the moribund will give a kick
 "To show they are not absolutely dead,
 "So feebleness i' the socket shoots its last,
 "A spirt of violence for energy!

"But thou, Cencini, brother of my breast,
 "O fox whose home is 'mid the tender grape,
 "Whose couch in Tuscany by Themis' throne,
 "Subject to no such . . . best I shut my mouth
 "Or only open it again to say,
 "This pother and confusion fairly laid,
 "My hands are empty and my satchel lank.
 "Now then for both the Matrimonial Cause
 "And the Case of Gomez! Serve them hot and hot!

320

"*Reliqua differamus in crastinum!*
 "The impatient estafette cracks whip outside:
 "Still, though the earth should swallow him who swears
 "And me who make the mischief, in must slip —
 "My boy, your godson, fat-chaps Hyacinth,
 "Enjoyed the sight while Papa plodded here.
 "I promised him, the rogue, a month ago,
 "The day his birthday was, of all the days,
 "That if I failed to save Count Guido's head,
 "Cinuccio should at least go see it chopped
 "From trunk — 'So, latinize your thanks! quoth I.
 "'That I prefer, *hoc malim*,' raps me out
 "The rogue: you notice the subjunctive? Ah!
 "Accordingly he sat there, bold in box,
 "Proud as the Pope behind the peacock-fans:
 "Whereon a certain lady-patroness
 "For whom I manage things (my boy in front,
 "Her Marquis sat the third in evidence;
 "Boys have no eyes nor ears save for the show)
 "'This time, Cintino,' was her sportive word,
 "When whiz and thump went axe and mowed lay man,
 "And folk could fall to the suspended chat,
 " 'This time, you see, Bottini rules the roast,
 " 'Nor can Papa with all his eloquence

330

340

til Folkets Legeplads, — vil dadle hadet
 som i en håndevending fremskyndede tingene!
 Ligesom de døde ofte vil give et spark
 for at vise, at de ikke er helt døde,
 således skyder luen i soklen en sidste gang op,
 en kraftigt opblussen, der skal forestille energi!

Men du, Cencini, mit hjertes bror,
 oh ræv, hvis hjem er mellem de søde druer,^{*}
 hvis leje er i Toskana ved Themis' trone,[†]
 der ikke er udsat for . . . men det er bedst jeg holder mund
 eller kun åbner den igen for at sige, at med
 dette postyr og denne forvirring rimeligt overstået, 320
 er mine hænder tomme og min taske slatten.
 Så hvad angår både ægteskabssagen
 og Gomezsagen! Servér dem rygende varme!

"Reliqua differamus in crastinum!"[‡]
 Det utålmodige ilbud knalder med pisken udenfor.
 Dog, selvom jorden burde sluge ham, der sværger,
 og mig, der laver de gale streger, så måtte—
 min dreng, din gudsøn, tykkæbede Hyacinth,
 slippe ind for at nyde synet, mens far slider her.
 Jeg lovede ham, den skælm, for en måned siden, 330
 på hans fødselsdag, af alle dage,
 at hvis det mislykkedes mig at redde grev Guidos hoved,
 skulle Cinuccio i det mindste komme til at se det blive
 hugget fra stammen — 'Så latiniser din tak! sagde jeg.
 'Det foretrækker jeg, *hoc malim*,' kvækker han til mig,[§]
 skælmen: bemærkede du konjunktiven? Ah!
 følgelig sad han der, kæk i sit aflukke,
 stolt som paven bag påfugleviften,
 hvorpå en vis adelig beskytterinde,
 for hvem jeg ordner ting (min dreng forrest. 340
 hendes markis sad selv tredje;
 drenge har kun øjne og øre for skuespillet):
 'Denne gang, Cintino,' var hendes spøgefulde ord,
 da med hvislen og dump øksen faldt og manden lå mejet,
 og folk kunne genoptage den afbrudte snakken,
 'Denne gang, ser du, er Bottini stegemester,
 og din far med hele sin veltalenhed

^{*} ræv: jf. *Højs.* 2, 15. Pointen er at Cencine er sikkert uden for Roms juridiktion.

[†] Themis: græsk gudinde, der personificerede retfærdigheden.

[‡] *Reliqua ... crastinum*: 'resten udsætter vi til i morgen'.

[§] *hoc malim*: 'det vil jeg foretrække' drengen bruger konjunktiv, jf. begyndelsen af *bog* 8.

" 'Be reckoned on to help as heretofore!'

"Whereat Cinone pouts; then, sparkishly—

" 'Papa knew better than aggrieve his Pope,
 350

" 'And baulk him of his grudge against our Count,

" 'Else he'd have argued-off Bottini's' . . what?

" 'His nose,' — the rogue! well parried of the boy!

"He's long since out of Cæsar (eight years old)

"And as for tripping in Eutropius ... well,

"Reason the more that we strain every nerve

"To do him justice, mould a model-mouth,

"A Bartolus-cum-Baldo for next age:

"For that I purse the pieces, work the brain,

"And want both Gomez and the marriage-case,
 360

"Success with which shall plaster aught of pate

"That's broken in me by Bottini's flail,

"And bruise his own, belike, that wags and brags.

"*Adverti supplico humiliter*

"Quod don't the fungus see, the fop divine

"That one hand drives two horses, left and right?

"With this rein did I rescue from the ditch

"The fortune of our Franceschini, keep

"Unsplashed the credit of a noble House,

"And set the fashionable cause at Rome
 370

"A-prancing till bystanders shouted 'ware!'

"The other rein's judicious management

"Suffered old Somebody to keep the pace,

"Hobblingly play the roadster: who but he

"Had his opinion, was not led by the nose

"In leash of quibbles strung to look like law!

"You'll soon see,—when I go to pay devoir

"And compliment him on confuting me, —

"If, by a back-swing of the pendulum,

"Grace be not, thick and threefold, consequent.
 380

" 'I must decide as I see proper, Don!

" 'I'm Pope, I have my inward lights for guide.

" 'Had learning been the matter in dispute,

" 'Could eloquence avail to gainsay fact,

" 'Yours were the victory, be comforted!'

"Cinuzzo will be gainer by it all.

"Quick then with Gomez, hot and hot next case!"

kan man ikke som før gøre regning på!
 Hvortil Cinone surmuler; så lyser han op: —
 'Far vidste bedre end at ærgre sin pave 350
 og hindre ham i sit nag til greven,
 ellers havde han bortdiskuteret Bottinis' . . .hvad?
 'hans næse,' — den skælm! godt pareret af drengen!
 Cæsar er for længst overstået (han er otte!)
 og hvad angår snublerierne i Eutropius . . . nå, så meget*
 mere er der grund til at anstrenge sig til det yderste
 for at vise ham retfærdighed, danne en model-mund,
 en Bartolus-cum-Baldo til den næste generation.†
 Derfor lægger jeg pengestykker i pungen, sætter hjernen i sving,
 og ønske både Gomezsagen og ægteskabssagen, 360
 vinder jeg disse, skal det reparere noget i mit hoved,
 som er slået i stykker af Bottinis plejl,
 og kvæste hans eget, måske, der logrer og praler.
Adverti supplico humiliter
Quod ser opkomlingen ikke, den guddommelige laps,‡
 at èn hånd styrer to heste, venstre og højre?
 Med denne tømme reddede jeg vor Franceschinis
 formue fra at falde i grøften, beholdt
 ubestænket et adeligt Hus' tillid,
 og satte den fashionable sag spankulerende 370
 omkring i Rom indtil de omkringstående råbte '*pas på!*'
 Den kloge håndtering af den anden tømme
 tvang gamle Nogen til at holde trit,§
 idet han humpende spiller kørehesten. Hvem andre
 end han mente, at han ikke blev ikke ført ved næsen
 i en rem af ordkløveri trukket ud for at ligne lov!
 I skal snart se, — når jeg gør ham min skyldighed
 og komplimenterer ham for at gendrive mig, —
 hvis ved et tilbagesving af pendulet,
 om ikke den følgende gunst er stor og trefoldig. 380
 'Jeg må træffe den afgørelse, jeg mener er passende, Don!
 Jeg er pave, jeg har mit indre lys som vejleder.
 Havde lærdom været stridens anliggende,
 kunne veltalenhed nytte til at modsige fakta,
 ville sejren have været Jeres, lad det være trøsten!
 Cinuzzo vil vinde ved det alt sammen.
 Hurtig så med Gomez, næste brandvarme sag!'

* Eutropius: romersk historiker fra det fjerde århundrede, blev benyttet som skolepensum.

† Bartolus ... Baldo: berømte italienske jurister fra 13-hundredetallet.

‡ *Adverti ... Quod*: 'Jeg beder ydmygt om, at det vil blive bemærket, at'.

§ gamle Nogen: paven.

Follows, a letter, takes the other side.
 Tall blue-eyed Fisc whose head is capped with cloud,
 Doctor Bottini,—to no matter who, 390
 Writes on the Monday two days afterward.
 Now shall the honest championship of right,
 Crowned with success, enjoy at last, unblamed,
 Moderate triumph! Now shall eloquence
 Poured forth in fancied floods for virtue's sake,
 (The print is sorrowfully dyked and dammed,
 But shows where fain the unbridled force would flow,
 Finding a channel) — now shall this refresh
 The thirsty donor with a drop or two!
 Here has been truth at issue with a lie: 400
 Let who gained truth the day have handsome pride
 In his own prowess! Eh! What ails the man?

"Well, it is over, ends as I foresaw:
 "Easily proved, Pompilia's innocence!
 "Catch them entrusting Guido's guilt to me
 "Who had, as usual, the plain truth to plead.
 "I always knew the clearness of the stream
 "Would show the fish so thoroughly, child might prong
 "The clumsy monster: with no mud to splash,
 "Small credit to lynx-eye and lightning-spear! 410
 "This Guido, — (much sport he contrived to make,
 "Who at first twist, preamble of the cord,
 "Turned white, told all, like the poltroon he was!) —
 "Finished, as you expect, a penitent,
 "Fully confessed his crime, and made amends,
 "And, edifying Rome last Saturday,
 "Died like a saint, poor devil! That's the man
 "The gods still give to my antagonist:
 "Imagine how Arcangeli claps wing
 "And crows! 'Such formidable facts to face, 420
 " 'So naked to attack, my client here,
 " 'And yet I kept a month the Fisc at bay,
 " 'And in the end had foiled him of the prize
 " 'By this arch-stroke, this plea of privilege,
 " 'But that the Pope must gratify his whim,
 " 'Put in his word, poor old man, — let it pass!
 "— Such is the cue to which all Rome responds.

Der følger et brev, der tager det andet parti.
 Høje blåøjede statsadvokat, hvis hoved er bedækket af en sky,
 Doktor Bottini, skriver om mandagen, 390
 to dage efter — det er underordnet til hvem.
 Nu skal det ærlige forsvar af det rette,
 kronet med succes, endelig udadlet nyde
 en behersket triumf! Nu skal veltalenhed
 udøst i elskede strømme for dydens skyld,
 (skriften er i sørgelig grad flydt ud og ødelagt,
 men viser hvor fornøjet den utæmmede kraft ville flyde,
 hvis den fandt en kanal) — nu skal dette opfriske
 den tørstige giver med en dråbe eller to!
 Her har sandheden været i diskussion med en løgn: 400
 lad den der har bragt sandheden til sejr være klækkelig stolt
 af sin egen dygtighed! Ikke sandt! Hvad fejler manden?

„Nå, det er ovre, sluttet som jeg forudså.*
 Pompilias uskyld var let bevist!
 Fanger dem i at betro Guidos skyld til mig,
 der som sædvanlig havde den rene sandhed at forelægge.
 Jeg har altid vidst at strømmens klarhed
 ville vise fisken så fuldstændigt, at en barn kunne spidde
 det klodsede uhyre, der ikke har noget mudder at plaske i,
 ringe ære for det skarpsynede øje og lynspyddet! 410
 Denne Guido, — (megen morskab sørgede han for at lave,
 da han ved første forvridning, indledning til strikken,
 blev ligbleg og fortalte alt, som den kryster han var!) —
 sluttede, som du forventer, angrende,
 tilstod fuldt og helt sin forbrydelse og undskyldte
 og døde, til opbyggelse for Rom sidste lørdag,
 som en helgen, arme djævel! Det er manden
 guderne vedvarende bebyrde min modstander med.
 Forestil dig hvordan Arcangeli basker med vingerne
 og galer: ‘At stå overfor så drabelige fakta, 420
 min klient her, der var værgeløs over for angreb,
 og dog holdt jeg statsadvokaten trængt op i en krog i en måned
 og havde til slut narret ham for gevinsten
 ved dette ærkeslag, dette privilegium jeg gjorde gældende,
 havde det ikke været fordi paven måtte tilfredsstille sit lune,
 beordre det, stakkels gamle mand, — nå, lad det passere!’
 — Det er den sindsstemning hele Rom befinder sig i.

---

* Det følgende brev af Bottini er Brownings opfindelse.

"What with the plain truth given me to uphold,
 "And, should I let truth slip, the Pope at hand
 "To pick up, steady her on legs again, 430
 "My office turns a pleasantry indeed!
 "Not that the burly boaster did one jot
 "O' the little was to do — young Spreti's work!
 "But for him,—mannikin and dandiprat,
 "Mere candle-end and inch of cleverness
 "Stuck on Arcangeli's save-all, — but for him
 "The spruce young Spreti, what is bad were worse!

"I looked that Rome should have the natural gird
 "At advocate with case that proves itself;
 "I knew Arcangeli would grin and brag: 440
 "But what say you to one impertinence
 "Might move a stone? That monk, you are to know,
 "That barefoot Augustinian whose report
 "O' the dying woman's words did detriment
 "To my best points it took the freshness from,
 "— That meddler preached to purpose yesterday
 "At San Lorenzo as a winding-up
 "O' the show which proved a treasure to the church.
 "Out comes his sermon smoking from the press:
 "Its text — 'Let God be true, and every man 450
 "'A liar' — and its application, this
 "The longest-winded of the paragraphs,
 "I straight unstitch, tear out and treat you with:
 "'T is piping hot and posts through Rome to-day.
 "Remember it, as I engage to do!

"But if you rather be disposed to see
 "In the result of the long trial here, —
 "This dealing doom to guilt and doling praise
 "To innocency, — any proof that truth
 "May look for vindication from the world, 460
 "Much will you have misread the signs, I say.
 "God, who seems acquiescent in the main
 "With those who add 'So will he ever sleep' —
 "Flutters their foolishness from time to time,

Med den rene sandhed jeg er bebyrdet med at hævde,
 og ifald jeg lade sandheden smutte bort, med paven nærvæd
 til at samle den op og hjælpe den på benene igen, 430
 bliver mit embede visselig en spøg!
 Ikke at den tykke pralhals gjorde en tøddel
 af det lidt, der var at gøre — det er unge Spretis værk!
 Havde det ikke været for ham, —mandsling og purk,
 blot en lysestump og en tomme klogskab, sat fast
 på Arcangelis lysepind, — havde det ikke været for ham,*
 den nette unge Spreti, ville det dårlige have været værre!

„Jeg havde ventet, at Rom ville vise sin medfødte spot
 for en sagfører med en sag, der beviser sig selv;
 og jeg vidste, at Arcangeli ville grine og skryde, 440
 men hvad mener du om en uforskammethed,
 der kunne bevæge en sten? Den dér munk, du kender ham,
 den barfodede augustiner, hvis referat
 af den døende kvindes ord skadede mine
 bedste pointer, som det fratog deres friskhed.
 — Denne geskæftige person prædikede i går
 i Skt. Lorenzokirken som afslutning på forestillingen,
 der viste sig at være en skattekasse for kirken.
 Ud kommer hans prædiken dampende fra pressen:
 dens tekst — ‘Gud må stå som sanddru, og hvert menneske 450
 som løgner’ — og udlægningen af den, som[†]
 er det mest vidtløftige af afsnittene,
 piller jeg omgående ud og beværter dig med.
 Det er kogende hedt og iler gennem Rom i dag.
 Husk du det, sådan som jeg vil gøre det.

„Men hvis du er mere stemt for at se
 i resultatet af den lange retssag her,—
 denne dømmen af skyld og uddeling af ros
 til uskyld, — noget som helst bevis for
 at sandheden kan forvente, at verden forsvarer den, 460
 vil du have læst tegnene meget forkert, siger jeg.
 Gud som i det hele synes at lader sig nøje
 med dem, der tilføjer: ‘Sådan vil han altid sove’ —[‡]
 forvirrer deres tåbelighed fra tid til anden;

---

* lysepind: en pind til at sætte en lysestump fast på, så den kunne brænde helt ud.

[†] Gud ... løgner: jf. *Rom.* 3,4.

[‡]: som til ordene “Gud sover”, tilføjer ordene: ‘Sådan vil han altid sove’(Cook).

"Puts forth His right-hand recognizably;
 "Even as, to fools who deem He needs must right
 "Wrong on the instant, as if earth were heaven,
 "He wakes remonstrance — 'Passive, Lord, how long?'
 "Because Pompilia's purity prevails,
 "Conclude you, all truth triumphs in the end? 470
 "So might those old inhabitants of the ark,
 "Witnessing haply their dove's safe return,
 "Pronounce there was no danger, all the while
 "O' the deluge, to the creature's counterparts,
 "Aught that beat wing i' the world, was white or soft, —
 "And that the lark, the thrush, the culver too,
 "Might equally have traversed air, found earth,
 "And brought back olive-branch in unharmed bill.
 "Methinks I hear the Patriarch's warning voice —
 " 'Though this one breast, by miracle, return, 480
 " 'No wave rolls by, in all the waste, but bears
 " 'Within it some dead dove-like thing as dear,
 " 'Beauty made blank and harmlessness destroyed!'
 "How many chaste and noble sister-fames
 "Wanted the extricating hand, so lie
 "Strangled, for one Pompilia proud above
 "The welter, plucked from the world's calumny,
 "Stupidity, simplicity, — who cares?

 "Romans! An elder race possessed your land
 "Long ago, and a false faith lingered still, 490
 "As shades do though the morning-star be out.
 "Doubtless some pagan of the twilight-day
 "Has often pointed to a cavern-mouth
 "Obnoxious to beholders, hard by Rome,
 "And said, — nor he a bad man, no, nor fool,
 "Only a man born blind like all his mates, —
 " 'Here skulk in safety, lurk, defying law,
 " 'The devotees to execrable creed,
 " 'Adoring — with what culture . . . Jove, avert
 " 'Thy vengeance from us worshippers of thee! . . . 500
 " 'What rites obscene — their idol-god, an Ass!'
 "So went the word forth, so acceptance found,
 "So century re-echoed century,

rækker Sin højre hånd frem, så den er genkendelig;^{*}
 ligesom Han hos tåber, der mener Han nødvendigvis må rette
 det forkerte med det samme, som om jorden var himlen,
 vækker protester: — 'Uvirkelig, Herre, hvor længe?'
 Fordi Pompilias renhed må sejre,
 konkluderer du så, at sandheden triumferer til sidst? 470
 Således kunne hine gamle dages beboere i arken,
 mens de måske bevidnede deres dues sikre tilbagekomst,
 udtale, at der ikke længere var nogen fare
 for syndfloden, for alle skabninger, der var som denne,
 for noget som helst der kunne flyve, var hvidt eller blødt, —
 og at en lærke, en drossel eller en skovdue
 ligeså vel kunne have fløjet gennem luften, fundet jord
 og bragt olivenkvisten tilbage i et uskadt næb.
 Jeg synes jeg hører patriarkens advarende røst: —[†]
 'Skønt dette ene dyr ved et mirakel vender tilbage, 480
 er der ingen bølge i hele dette øde, som ikke
 inden i sig bærer en død dueagtig ting ligeså kær,
 skønhed slettet og harmløshed tilintetgjort!'

Hvor mange kyske og ædle søstres rygter
 manglede ikke den hjælpende hånd og således
 ligger kvalt for hver Pompilia, der stolt svæver
 over det rullende hav, trukket bort for verdens bagvaskelse,
 dumhed, enfoldighed, — eller hvad det nu er?

„Romere! En ældre race ejede jeres land[‡]
 for længe siden og falsk tro er endnu levende, 490
 som skygger er, skønt morgenstjernen er stået op.[§]
 Utvivlsomt har en eller anden hedning i skumringstiden
 ofte peget på en hulemunding^{**}
 forhadet af beskuere, tæt på Rom,
 og sagt, — han er hverken en ond mand, nej, eller en tåbe,
 kun en mand født blind som alle hans kammerater: —
 'Her kryber fanatikerne af en afskyelig
 tro i sikkerhed, skjuler sig, mens de trodser loven,
 idet de tilbæder — med hvilken kultur er det ikke . . .
 Jupiter, hævn dig ikke på os dine dyrkere! . . . 500
 hvilke obskøne ritualer — deres afgud er et æsel!
 Således rygtedes det, således vandt det bifald,
 således genlød det århundrede efter århundrede,

^{*} højre hånd: 'din højre bringer mig frelse!', *Sal.* 138,7.

[†] patriarken: Noah.

[‡] Det følgende afsnit er augustineren Fra Celstinus prædiken til og med l.643, og er ligeledes Brownings opfindelse.

[§] morgenstjernen: Kristendommen,

^{**} hulemundin: en af indgangene til katakomberne.

"Cursed the accursed, — and so, from sire to son,
 "You Romans cried "The offscourings of our race
 " 'Corrupt within the depths there: fitly fiends
 " 'Perform a temple-service o'er the dead:
 " 'Child, gather garment round thee, pass nor pry!
 "Thus groaned your generations: till the time
 "Grew ripe, and lightning had revealed, belike, — 510
 "Thro' crevice peeped into by curious fear, —
 "Some object even fear could recognize
 "I' the place of spectres; on the illumined wall,
 "To-wit, some nook, tradition talks about,
 "Narrow and short, a corpse's length, no more:
 "And by it, in the due receptacle,
 "The little rude brown lamp of earthenware,
 "The cruse, was meant for flowers but now held blood,
 "The rough-scratched palm-branch, and the legend left
 "Pro Christo. Then the mystery lay clear: 520
 "The abhorred one was a martyr all the time,
 "Heaven's saint whereof earth was not worthy. What?
 "Do you continue in the old belief?
 "Where blackness bides unbroke, must devils brood?
 "Is it so certain not another cell
 "O' the myriad that make up the catacomb
 "Contains some saint a second flash would show?
 "Will you ascend into the light of day
 "And, having recognized a martyr's shrine,
 "Go join the votaries that gape around 530
 "Each vulgar god that awes the market-place?
 "Are these the objects of your praising? See!
 "In the outstretched right hand of Apollo, there,
 "Lies screened a scorpion: housed amid the folds
 "Of Juno's mantle lurks a centipede!
 "Each statue of a god were fitlier styled
 "Demon and devil. Glorify no brass
 "That shines like burnished gold in noonday glare,
 "For fools! Be otherwise instructed, you!
 "And preferably ponder, ere ye judge, 540
 "Each incident of this strange human play
 "Privily acted on a theatre
 "That seemed secure from every gaze but God's,—
 "Till, of a sudden, earthquake laid wall low

forbandede den forbandede, — og således fra far til søn
 råbte I romere: 'Bærmen af vort folk
 fordærves der inde i dybderne. Beskidte djævla
 holder tempelgudstjeneste over de døde. Barn, saml
 dine klæder omkring dig, gå forbi, stik ikke din næse i det!'
 Sådan stønnede jeres slægtled, indtil tiden
 blev moden, og et lyn måske havde åbenbaret, — 510
 kigget ind gennem en sprække af nysgerrig frygtsomhed, —
 en eller anden genstand selv frygt kunne genkende
 i stedet for spøgelse; nemlig på den oplyste væg
 i en eller anden krog traditionen fortæller om,
 snæver og kort, et ligs længde, ikke mere,
 og ved siden af det, hver på sin plads,
 den lille plumpt udformede lerlampe,
 lerkrukken der var tænkt til blomster, men nu indeholdt blod,
 den grovtindridsede palmegren og indskriften
Pro Christo. Så lå mysteriet klart som dagen: * 520
 den afskyede havde hele tiden været martyr,
 himlens helgen hvortil jord ikke var værdig.† Hvabehar?
 Holder i fast i den gamle tro?
 Hvor mørke hersker ubrudt, at der må djævla yngle?
 Er det så sikkert, at ikke en anden af de myriader
 af celler, der udgør katakomberne, indeholder
 en eller anden helgen, som det næste glimt ville vise?
 Vil I stige op i dagslyset, og efter
 I har genkendt en martyrs skrin,
 går hen og slutter jer til de dyrkere, som glaner omkring 530
 enhver tarvelig gud, der indgyder markedspladsen ærefrygt?
 Er disse genstand for jeres lovprisning? Se!
 i Apollons udstrakte højre hånd ligger der
 en skorpion skjult. Huset midt blandt
 folderne på Jupiters kappe lurer et tusindben!‡
 Statue af guder det ville være mere passende
 at kalde dæmoner eller djævla. Forherlig ikke metal,
 der skinner som poleret guld i middagslyset,
 for tåber! Vær anderledes belært, I!
 Og overvej helst, inden I dømmer, hver hændelse 540
 i dette sælsomme menneskelige drama,
 hemmeligt opført på et teater,
 som syntes sikkert for ethvert blik bortset fra Guds, —
 indtil pludseligt et jordskælv slog muren ned

---

* *Pro Christo*: For kristus.

† Il. 518-523: man troede på Brownings tid, at substansen i krukkerne var gammelt blod, og at katakomberne var martyrgreve (Clarendon).

‡ tusindben: tropiske former er giftige.

"And let the world perceive wild work inside
 "And how, in petrification of surprise,
 "The actors stood,—raised arm and planted foot,—
 "Mouth as it made, eye as it evidenced,
 "Despairing shriek, triumphant hate,—transfixed,
 "Both he who takes and she who yields the life. 550
 "As ye become spectators of this scene,
 "Watch obscuration of a pearl-pure fame
 "By vapoury films, enwoven circumstance,
 "— A soul made weak by its pathetic want
 "Of just the first apprenticeship to sin
 "Which thenceforth makes the sinning soul secure
 "From all foes save itself, souls' truest foe, —
 "Since egg turned snake needs fear no serpentry, —
 "As ye behold this web of circumstance
 "Deepen the more for every thrill and throe, 560
 "Convulsive effort to disperse the films
 "And disenmesh the fame o' the martyr, — mark
 "How all those means, the unfriended one pursues,
 "To keep the treasure trusted to her breast,
 "Each struggle in the flight from death to life,
 "How all, by procurement of the powers
 "Of darkness, are transformed, — no single ray,
 "Shot forth to show and save the inmost star,
 "But, passed as through hell's prism, proceeding black
 "To the world that hates white: as ye watch, I say, 570
 "Till dusk and such defacement grow eclipse
 "By, — marvellous perversity of man! —
 "The inadequacy and inaptitude
 "Of that self-same machine, that very law
 "Man vaunts, devised to dissipate the gloom,
 "Rescue the drowning orb from calumny,
 "— Hear law, appointed to defend the just,
 "Submit, for best defence, that wickedness
 "Was bred of flesh and innate with the bone
 "Borne by Pompilia's spirit for a space, 580
 "And no mere chance fault, passionate and brief:
 "Finally, when ye find, — after this touch
 "Of man's protection which intends to mar
 "The last pin-point of light and damn the disc, —

og lod verden iagttage den vilde forestilling indeni,
 og hvordan skuespillerne stod forstenede
 af overraskelse, — med løftet arm og plantet fod, —
 munden ved at udstøde, øjet vidnede om
 et fortvivlet skrig, triumferende had, — spiddet,
 både han der tager, og hende der yder liv. 550
 „Idet I bliver tilskuere til denne scene,
 betragt et perlerent rygtes formørkelsen af
 dunstfulde hinder, af indflettet omstændighed,
 — en sjæl gjort svag af ynkelig mangel
 på blot et første kendskab til synden,
 som fra den tid af gør den syndende sjæl sikker
 for alle fjender bortset fra den selv, sjælens sandeste fjende, —
 da et æg, der bliver til en slange, ikke behøver frygte slanger, —
 idet I beskuer dette væv af omstændigheder,
 der bliver tættere for hver bæven og kval, 560
 hver krampagtig møje for at iturive hinderne
 og vikle sig ud af martyrens ry, — bemærk da
 hvordan alle de midler den venneløse forfølger
 for at holde den betroede skat tæt til sit bryst,*
 hver kamp i flugten fra døden til livet,
 hvordan alt, ved tilvejebringelse af de mørke†
 kræfter, er omformet, — ingen enkelt stråle
 skyder frem for at vise og frelse den inderste stjerne,
 men, passeret som gennem helvedets prisme, vedbliver
 at være sort for verden, der hader hvidt: idet I iagttager, siger jeg, 570
 indtil dunkelhed og sådan forvanskning bliver til formørkelse
 ved, — et forunderligt egensind hos mennesket! —
 utilstrækkeligheden og uegnetheden
 af den selvsamme maskine, selve den lov
 mennesket praler med, udtænkt til at sprede mørket,
 redde den druknende klode fra bagvaskelse,
 — høre loven, udpeget til at forsvare den retfærdige,‡
 indrømme, som det bedste forsvar, at ondskab
 blev avlet af kødet og medfødt i blodet,
 født af Pompilias ånd for en tid 580
 og ikke nogen tilfældig fejl, lidenskabelig og kort:
 endelig, når I opdager, — efter denne berøring
 af menneskets beskyttelse, der har til hensigt at spolere
 den sidste prik af lys og forbande skiven, —

* den betroede skat: Pompilias ufødte barn.

† Il. 566- 571: hvordan alle Pompilias handlinger fejlfortolkes, omformes til noget syndigt (Routledge) — stjerne ... kugle ... skive ... stjerne, der når sit kulminationspunkt: er alle Pompilia.

‡ hører loven: Bottinius' opgave var at bevise at Guido fortjente at blive henrettet, ikke at gøre Pompilia til en helgen (Cook, 181), dette angriber Fra Celistino loven for. —.

"One wave of the hand of God amid the worlds
 "Bid vapour vanish, darkness flee away,
 "And let the vexed star culminate in peace
 "Approachable no more by earthly mist —
 "What I call God's hand,—you, perhaps, — mere chance
 "Of the true instinct of an old good man 590
 "Who happens to hate darkness and love light,—
 "In whom too was the eye that saw, not dim,
 "The natural force to do the thing he saw,
 "Nowise abated, — both by miracle, —
 "All this well pondered, — I demand assent
 "To the enunciation of my text
 "In face of one proof more that 'God is true
 "'And every man a liar' — that who trusts
 "To human testimony for a fact
 "Gets this sole fact — himself is proved a fool; 600
 "Man's speech being false, if but by consequence
 "That only strength is true: while man is weak,
 "And, since truth seems reserved for heaven not earth,
 "Plagued here by earth's prerogative of lies,
 "Should learn to love and long for what, one day,
 "Approved by life's probation, he may speak.

"For me, the weary and worn, who haply prompt
 "To mirth or pity, as I move the mood, —
 "A friar who glides unnoticed to the grave,
 "With these bare feet, coarse robe and rope-girt waist,— 610
 "I have long since renounced your world, ye know:
 "Yet what forbids I weigh the prize forgone,
 "The worldly worth? I dare, as I were dead,
 "Disinterestedly judge this and that
 "Good ye account good: but God tries the heart.
 "Still, if you question me of my content
 "At having put each human pleasure by,
 "I answer, at the urgency of truth:
 "As this world seems, I dare not say I know
 "— Apart from Christ's assurance which decides — 620
 "Whether I have not failed to taste much joy.
 "For many a doubt will fain perturb my choice—
 "Many a dream of life spent otherwise—
 "How human love, in varied shapes, might work
 "As glory, or as rapture, or as grace:
 "How conversancy with the books that teach,

et vink af Guds hånd midt blandt verdnerne
 byder dampen forsvinde, mørket at fly bort
 og lade den plagede stjerne nå sit højdepunkt i fred,
 ikke længere opnåelig af jordisk tåge —
 hvad jeg kalder Guds hånd, — kalder I måske, —
 blot et tilfælde af ægte instinkt hos en god gammel mand, 590
 der tilfældigvis hader mørket og elsker lyset, —^{*}
 hos hvem øjet der så, heller ikke var mat,
 og den naturlige kraft til at gøre de ting han så
 på ingen måde var svækket, — begge ved et mirakel, —
 med alt dette klogt overvejet, —kræver jeg samtykke
 til at bekendtgøre min prædiken
 trods endnu et bevis på at 'Gud må stå som sanddru,
 og hvert menneske som løgner' — nemlig at den, der har tillid
 til menneskets vidnesbyrd som noget sikkert,
 kun har denne ene sikkerhed — han er selv beviseligt en tåbe; 600
 menneskets tale er falsk, hvis der som følge heraf
 gælder, at kun styrke er sand: thi mennesket er svagt
 og — siden sandhed synes reserveret himlen og ikke jorden,
 plaget som den er af jordens forrettighed til løgner, —
 burde, godkendt af livets prøvetid, lære at elske
 og længes efter, hvad han en dag kan sige.[†]

„For mig, den trætte og udslidte, som måske giver anledning
 til latter eller medynk, alt efter min sindsstemning, —
 en broder der glider ubemærket mod graven,
 med disse bare fødder, denne grove kåbe og rebomgjordet talje, — 610
 jeg har for længe siden givet afkald på jeres verden , ved I;
 dog hvad forbyder, at jeg vejer den forsagede gevinst,
 verdens værdi? Jeg vover, som var jeg død,
 uinteresseret at anse dette eller hint
 for godt, I regner for godt: men det er Gud, der prøver hjertet.
 Dog, hvis I spørger mig om jeg er tilfreds
 med at have lagt enhver menneskelig nydelse til side,
 svarer jeg, tvunget af sandheden: som denne verden
 synes at være, så vover jeg ikke at sige, at jeg ved,
 — bortset fra Kristus' forsikring, som afgør det— 620
 om jeg ikke har fejlet ved ikke at smage megen glæde.
 Thi mangen en tvivl vil gerne forstyrre mit valg —
 mangen en drøm om livet brugt på anden vis —
 hvordan menneskekærlighed i forskellige former
 kunne være herlighed, henrykkelse eller en nådegave.
 Hvordan fortrolighed med bøgerne, som underviser i

^{*} god gammel mand: paven, der sammenlignes med Moses, 5 Mos. 34,7.

[†] hvad ... sige: i himlen (Clarendon).

"The arts that help, — how, to grow good and great,
 "Rather than simply good, and bring thereby
 "Goodness to breathe and live, nor, born i' the brain,
 "Die there, — how these and many another gift 630
 "Of life are precious though abjured by me.
 "But, for one prize, best meed of mightiest man,
 "Arch-object of ambition, — earthly praise,
 "Repute o' the world, the flourish of loud trump,
 "The softer social fluting, — Oh, for these,
 "— No, my friends! Fame, — that bubble which, world-wide
 "Each blows and bids his neighbour lend a breath,
 "That so he haply may behold thereon
 "One more enlarged distorted false fool's-face,
 "Until some glassy nothing grown as big 640
 "Send by a touch the imperishable to suds, —
 "No, in renouncing fame, my loss was light,
 "Choosing obscurity, my chance was well!"

"Didst ever touch such ampollosity
 "As the monk's own bubble, let alone its spite?
 "What's his speech for, but just the fame he flouts?
 "How he dares reprehend both high and low,
 "Nor stoops to turn the sentence 'God is true
 " 'And every man a liar — save the Pope
 " 'Happily reigning — my respects to him!' 650
 "And so round off the period. Molinism
 "Simple and pure! To what pitch get we next?
 "I find that, for first pleasant consequence,
 "Gomez, who had intended to appeal
 "From the absurd decision of the Court,
 "Declines, though plain enough his privilege,
 "To call on help from lawyers any more —
 "Resolves earth's liars may possess the world,
 "Till God have had sufficiency of both:
 "So may I whistle for my job and fee! 660

"But, for this virulent and rabid monk, —
 "If law be an inadequate machine,
 "And advocacy, froth and impotence,
 "We shall soon see, my blatant brother! That's
 "Exactly what I hope to show your sort!
 "For, by a veritable piece of luck,

de kunsthæder, der hjælper, — hvordan at blive god og stor,
 snarere end bare god, og derved bringe
 godhed til at ånde og leve, og hvis født i hjernen, heller ikke,
 dø der, — hvordan disse og mange andre af livets gaver 630
 er dyrebare, skønt afsværget af mig.
 Men for den ene pris, den bedste belønning af den mægtigste mand,
 ambitionens ærkegenstand, — jordisk lovprisning,
 verdens anseelse, kraftige trompets fanfare,
 den blidere selskabelige fløjten, — åh, hvad disse angår
 — nej mine venner! Berømmelse, — den boble som
 alle blæser verden rundt og beder sin nabo låne ham et pust til,
 således at han måske derpå kan iagttage
 et mere forstørret forvrænget falsk tåbeansigt,
 indtil et eller andet spejlblankt intet, der er blevet ligeså stort, 640
 sender det uforgængelige til sæbeskum ved en berøring, —
 nej, mit tab ved at give afkald på berømmelse var lille,
 idet jeg valgte ubemærkethed, var min chance god!"

„Har du nogensinde berørt en sådan svulstighed som munkens
 egen boble, for ikke at tale om dens smålige nid og nag?
 Hvad vil han med sin tale, andet end at få den berømmelse han håner?
 Hvordan vover han at dadle både høj og lav, nedlader sig heller
 ikke for at omgå sætningen 'Gud må stå som sanddru,
 og hvert menneske som løgner — ved at undtage den
 lykkeligt regerende pave — han har min agtelse!' 650
 og således runde afsnittet af. Ren og skær
 molinisme! Hvilken stædeplads kommer vi så til?
 Jeg erfarer, som en første behagelig følge,
 at Gomez, der havde tænkt sig at appellere
 rettens furnuftsstridige afgørelse,
 afslår, skønt indlysende nok hans forret,
 at bede om mere hjælp fra advokater —
 beslutter, at jordens løgnere kan beholde verden,
 indtil Gud har fået nok af begge.*
 Så jeg kan skyde en hvid pind efter job og salær. 660

„Men hvad angår denne bitre og rabiante munk, —
 om loven er en mangelfuld maskine
 og forsvar kun snak og magtesløshed,
 det skal vi snart få at se min nævenyttige bror! Det er
 præcis, hvad jeg håber at vise jeres slags!
 Thi ved et sandt held, — forsynet

---

* begge: løgnere og verden (Cook).

"The providence, you monks round period with,
 "All may be gloriously retrieved. Perpend!
 "That Monastery of the Convertites
 "Whereto the Court consigned Pompilia first, 670
 "— Observe, if convertite, why, sinner then,
 "Or what's the pertinency of award? —
 "And whither she was late returned to die,
 "— Still in their jurisdiction, mark again! —
 "That thrifty Sisterhood, for perquisite,
 "Claims every piece whereof may die possessed
 "Each sinner in the circuit of its walls.
 "Now, this Pompilia seeing that, by death
 "O' the couple, all their wealth devolved on her,
 "Straight utilized the respite ere decease, 680
 "By regular conveyance of the goods
 "She thought her own, to will and to devise, —
 "Gave all to friends, Tighetti and the like,
 "In trust for him she held her son and heir,
 "Gaetano, — trust which ends with infancy:
 "So willing and devising, since assured
 "The justice of the Court would presently
 "Confirm her in her rights and exculpate,
 "Re-integrate and rehabilitate —
 "Place her as, through my pleading, now she stands. 690
 "But here's the capital mistake: the Court
 "Found Guido guilty, — but pronounced no word
 "About the innocency of his wife:
 "I grounded charge on broader base, I hope!
 "No matter whether wife be true or false,
 "The husband must not push aside the law,
 "And punish of a sudden: that's the point:
 "Gather from out my speech the contrary!
 "It follows that Pompilia, unrelieved
 "By formal sentence from imputed fault, 700
 "Remains unfit to have and to dispose
 "Of property which law provides shall lapse.
 "Wherefore the Monastery claims its due:
 "And whose, pray, whose the office, but the Fisc's?
 "Who but I institute procedure next
 "Against the person of dishonest life,
 "Pompilia whom last week I sainted so?
 "I it is teach the monk what scripture means,
 "And that the tongue should prove a two-edged sword,

som I munke runder sætninger af med —
 kan alt blive ærefuldt genfundet. Hør!
 „Dette De Omvendtes Kloster
 hvortil greven først overdrog Pompilia, 670
 — bemærk, hvis omvendt, jamen, syndere så,
 hvad er ellers relevansen af belønning? —
 og hvortil hun senere kom for at dø,^{*}
 — stadigvæk inden for deres retskreds, bemærk atter! —
 det sparsommelige Søsterskab for frynsegoder
 kræver hver ejendel, som enhver der dør besidder,
 hver synder inden for dets mures område.
 Nu, denne Pompilia da hun indså, at al ægteparrets
 ejendom ved deres død ville tilfalde hende,
 benyttede omgående udsættelsen af døden 680
 til reglementeret at overdrage værdierne, som hun mente
 tilhørte hende til behandle, som hun ville, —
 gav alt til venner, Tighetti og sådanne,[†]
 som hun overdrog ansvaret for sin søn og arving,
 Gaetano, — en overdragelse der slutter med barndommen.
 Således villende og testamenterende, da forvisset om
 at rettens retfærdighed snart ville
 bekræfte hendes ret og frikende,
 genoprette, genindsætte — anbringe hende,
 som hun nu står, takket være min plæderen. 690
 Men her er den vigtigste misforståelse. Retten
 fandt Guido skyldig, — men bekendtgjorde intet
 om hans hustrus uskyldighed.
 Jeg baserede min retsbelæring på et bredere grundlag, håber jeg!
 Uanset om hustruen taler sandt eller falsk,
 må ægtemanden ikke skubbe loven til side
 og med ét straffe, det er pointen:
 prøv at forstå det modsat ud fra min tale!
 Det følger at Pompilia, uden at være fritaget
 fra en formel kendelse om den tillagte forseelse, 700
 forbliver uegnet til at have og disponere
 over ejendom, som loven bestemmer skal bortfalde.
 Hvorfor Klostret kræver, hvad der tilkommer det, og hvis
 er denne opgave, om må jeg be', hvis andre end statsadvokatens?
 Hvem andre end jeg indleder dernæst retssagen
 mod personen, der har ført et uanstændige liv,
 Pompilia som jeg sidste uge gjorde til helgen?
 Det er mig, der lærer munken hvad skriften betyder,
 og at tungen skulle vise sig at være et tveægget sværds,

^{*} dø: hun døde ikke i klostret, men i sine forældres hjem, som nævnt.

[†] Domenico Tighetti kaldes en begunstiget arving, er omtalt i GGB (Hodell*, 252).

"No axe sharp one side, blunt the other way, 710
 "Like what amused the town at Guido's cost!
 "*Astræa redux!* I've a second chance
 "Before the self-same Court o' the Governor
 "Who soon shall see volte-face and chop, change sides.
 "Accordingly, I charge you on your life,
 "Send me with all despatch the judgment late
 "O' the Florence Rota Court, confirmative
 "O' the prior judgment at Arezzo, clenched
 "Again by the Granducal signature,
 "Wherein Pompilia is convicted, doomed, 720
 "And only destined to escape through flight
 "The proper punishment. Send me the piece,—
 "I'll work it! And this foul-mouthed friar shall find
 "His Noah's-dove that brought the olive back
 "Turn into quite the other sooty scout,
 "The raven, Noah first put forth the ark,
 "Which never came back but ate carcasses!
 "No adequate machinery in law?
 "No power of life and death i' the learned tongue?
 "Methinks I am already at my speech, 730
 "Startle the world with 'Thou, Pompilia, thus?
 " 'How is the fine gold of the Temple dim!'
 "And so forth. But the courier bids me close,
 "And clip away one joke that runs through Rome,
 "Side by side with the sermon which I send.
 "How like the heartlessness of the old hunks
 "Arcangeli! His Count is hardly cold,
 "The client whom his blunders sacrificed,
 "When somebody must needs describe the scene —
 "How the procession ended at the church 740
 "That boasts the famous relic: quoth our brute,
 " 'Why, that's just Martial's phrase for 'make an end' —
 " '*Ad umbilicum sic perventum est!*'
 "The callous dog, — let who will cut off head,
 "He cuts a joke and cares no more than so!
 "I think my speech shall modify his mirth.
 " 'How is the fine gold dim!' — but send the piece!"

ikke en økse, skarp på den ene side og sløv på den anden 710
 lig det, som morede byen på Guidos bekostning!*
Astræa genindsat! Jeg fik endnu en chance†
 foran guvernørens selvsamme domstol,
 der snart skal se kovending og øksehug skifte sider.
 Derfor pålægger jeg dig, så sandt du lever,
 send mig ekspres den nylige dom
 fra Rotaretten i Firenze, der bekræfter
 den tidligere dom fra Arezzo, og som igen
 er bekræftet med storhertugens underskrift,
 hvori Pompilia bliver erklæret skyldig, dømt 720
 og bestemt af skæbnen til kun at kunne undgå
 den egentlige straf ved flugt. Send mig stykket, —
 jeg vil bruge det! Og denne grovmundede broder skal finde
 sin Noahs due, der kom tilbage med olivenbladet,
 forvandlet til en ganske anden slags sodet spejder,
 nemlig raven Noah først sendte ud fra arken,
 og som aldrig vendte tilbage, men åd ådsler!
 Er loven ingen fyldestgørende maskine?
 Ingen kraft til liv eller død i den lærte tunge?
 Jeg tror, jeg allerede er i gang med min tale, 730
 forbavser verden med: 'Er du Pompilia, blevet således?
 Hvor mat templets fine guld er!'‡
 Og så videre. Men kuréren beder mig slutte
 og hurtigt fortælle den vittighed, der iler gennem Rom,
 side om side med den prædiken jeg sender.
 Hvor lig er det ikke den gamle hjerteløse gnier
 Arcangeli! Hans greve er næppe kold,
 klienten, hvis frelse han forkludrede,
 da nogen nødvendigvis må beskrive scenen —
 hvordan vort umenneske, da optoget sluttede ved kirken, 740
 som praler med det berømte relikvie, sagde:
 'Det er blot Martials udtryk for 'at gøre en ende på det' —
Ad umbilicum sic perventum est!§
 Den afstumpede hund, — lad den der vil snitte et hoved af,
 han snitter en vittighed og bekymre sig ikke mere end det!
 Jeg tror min tale vil moderere hans munterhed.
 'Hvor mat det fine guld er!' — men send stykket!"

* økse .. bekostning: den strenge dom Pompilia fik i Arezzo, og den milde hun fik i Rom.

† *Astræa*: retfærdighedens gudinde, som havde forladt den ondere og ondere jord.

‡ Hvor ... er: jf. *Klages.* 4, 1, er fra den engelske bibeloversættelse

§ *Ad umbilicum ... est*: 'således er man nået frem til enden.' *Umbilicus* kan både betyde navle, nemlig kirkens relikvie, som er Jesus' navle og knappen på enden af den cylinderformede stok, hvorom skrifter rullede.

Alack, Bottini, what is my next word
 But death to all that hope? The Instrument
 Is plain before me, print that ends my Book 750
 With the definitive verdict of the Court,
 Dated September, six months afterward,
 (Such trouble and so long the old Pope gave!)
 "In restitution of the perfect fame
 "Of dead Pompilia, *quondam* Guido's wife,
 "And warrant to her representative
 "Domenico Tighetti, barred hereby,
 "While doing duty in his guardianship,
 "From all molesting, all disquietude,
 "Each perturbation and vexation brought 760
 "Or threatened to be brought against the heir
 "By the Most Venerable Convent called
 "Saint Mary Magdalen o' the Convertites
 'T' the Corso."

Justice done a second time!
 Well judged, Marc Antony, *Locum-tenens*
 O' the Governor, a Venturini too!
 For which I save thy name, — last of the list!

Next year but one, completing his nine years
 Of rule in Rome, died Innocent my Pope
 — By some account, on his accession-day. 770
 If he thought doubt would do the next age good,
 'T is pity he died unapprised what birth
 His reign may boast of, be remembered by —
 Terrible Pope, too, of a kind, — Voltaire.

And so an end of all i' the story. Strain
 Never so much my eyes, I miss the mark
 If lived or died that Gaetano, child
 Of Guido and Pompilia: only find,
 Immediately upon his father's death,
 A record, in the annals of the town — 780
 That Porzia, sister of our Guido, moved
 The Priors of Arezzo and their head

Ak Bottini, hvad er mine næste ord
 andet end døden til alle der håber? Dokumentet*
 er her lige foran mig, et skrift der afslutter min bog 750
 med den endelige dom,
 dateret september, seks måneder senere,
 (så længe voldte den gamle pave kvaler!):
 „Ved genoprettelsen ad den døde Pompilias
 pletfri rygte, den Pompilia der *førhen* var Guidos hustru,
 og ved den til hendes repræsentant Domenico Tighetti
 givne bemyndigelse, — medens han opfylder
 sin pligt som formynder, —
 forbydes hermed al antastelse al bekymring,
 enhver forstyrrelse og plage fra det yderst ærværdige 760
 kloster kaldet Skt. Maria Magdaleneklostret for de
 Omvendte på Corsoen rettet mod
 eller truet med at blive rettet mod
 Pompilias arving.”

Endnu engang er retfærdighed sket fyldest!
 Vel dømt Marc Antony, *stedfortræder*†
 for guvernøren, der også bar familienavnet Venturini!
 Af den grund medtager jeg dit navn, — det sidste på listen!

To år efter, fuldendende sine ni års
 regeringstid i Rom, døde min pave Innocens
 — ifølge nogles udsagn på sin tiltrædelsesdag. 770
 Hvis han troede, at tvivl ville gøre den næste tidsalder godt,
 er det en skam, at han døde uden at få underretning om,
 hvilken fødsel han regering kunne prale af, blive husket for —
 en forfærdelig pave var på en måde også — Voltaire.‡

Og således slutter hele historien. Uanset
 hvor meget jeg anstrenger mine øjne, kan jeg ikke se
 om denne Gaetano levede eller døde,
 Guido og Pompilias barn: kun finde,
 umiddelbart efter hans fars død,
 en optegnelse i byens annaler — 780
 ifølge hvilken Porzia, søster til Guido, har bevæget
 det øverste råd i Arezzo og deres formand,

* Dokumentet med Den Endelige Dom (Hodell*, 252-6).

† Marcus Antonius Venturinus beklædte dommersædet og var stedfortræder for Guvernøren i Rom (Hodell*, 253).

‡ forfærdelig pave: på grund af hans fejlberlighed (Cook).

Its Gonfalonier to give loyally
 A public attestation of the right
 O' the Franceschini to all reverence —
 Apparently because of the incident
 O' the murder, — there's no mention made o' the crime,
 But what else could have caused such urgency
 To cure the mob, just then, of greediness
 For scandal, love of lying vanity, 790
 And appetite to swallow crude reports
 That bring annoyance to their betters? — bane
 Which, here, was promptly met by antidote.
 I like and shall translate the eloquence
 Of nearly the worst Latin ever writ:
 "Since antique time whereof the memory
 "Holds the beginning, to this present hour,
 "The Franceschini ever shone, and shine
 "Still i' the primary rank, supreme amid
 "The lustres of Arezzo, proud to own 800
 "In this great family, the flag-bearer,
 "Guide of her steps and guardian against foe, —
 "As in the first beginning, so to-day!"
 There, would you disbelieve the annalist,
 Go rather by the babble of a bard?
 I thought, Arezzo, thou hadst fitter souls,
 Petrarch, — nay, Buonarroto at a pinch,
 To do thee credit as *vexillifer*!
 Was it mere mirth the Patavinian meant,
 Making thee out, in his veracious page, 810
 Founded by Janus of the Double Face?

Well, proving of such perfect parentage,
 Our Gaetano, born of love and hate,
 Did the babe live or die? I fain would find!
 What were his fancies if he grew a man?
 Was he proud, — a true scion of the stock
 Which bore the blazon, shall make bright my page —
 Shield, Azure, on a Triple Mountain, Or,
 A Palm-tree, Proper, whereunto is tied
 A Greyhound, Rampant, striving in the slips? 820

dets gonfalonière til på redelig vis at give*
 en offentlig bekræftelse på
 Franceschinifamiliens ret til al ærbødighed —
 tilsyneladende på grund af mordsagen —
 selve forbrydelsen nævnes ikke,
 men hvad andet kunne have fremkaldt en så heftig trang
 til at kurere hoben lige netop da for grådighed,
 for skandale, kærlighed til løgnagtig forfængelighed 790
 og begær efter at sluge grove efterretninger,
 der ærgrer deres overmænd? — gift
 som her omgående blev behandlet med modgift.
 Jeg kan lide og vil oversætte den veltalenhed, som det næsten
 værste stykke latin, der nogensinde skrevet, er i besiddelse af:
 „Siden ældgamle dage, hvorom erindringen er
 begyndelsen til denne nuværende stund,
 skinnede Franceschini'erne altid og skinner
 stadigvæk i første rang, øverst blandt 800
 berømtighederne i Arezzo, der er stolt over at eje
 i denne mægtige familie, flagbæreren,
 vejledning for byens skridt og vogter mod fjenden, —
 som i den første begyndelse, således i dag!”
 Se så, ville I ikke betvivle annalisten
 og snarere lytte til bardens snak?
 Jeg troede, Arezzo, du havde mere passende sjæle,
 Petrarch, — ja, Bounarroti, hvis det kniber,†
 til at anerkende dig som *vexillifer*!‡
 Var det af ren lystighed at patavianeren§
 på sin sandfærdige side, udnævnte dig 810
 til at være grundlagt af Janus med de to ansigter?**

Godt, da en sådan fuldkommen herkomst nu var bevist
 for vor Gaetano, født af kærlighed og had,
 levede barnet så eller døde det? Det ville jeg gerne vide!
 Hvilke forestillinger havde han, hvis han var blev en mand?
 Var han stolt, — en sand ætling af slægten,
 som bar våbenskjoldet, der lyser op her på min side —††
 det himmelblå skjold på trelagsbjerget af guld, eller
 et palmetræ, korrekt farvet, hvortil en mynde,
 der på to ben hiver i snoren, er bundet? 820

* gonfalonière: bannerfører, borgmester.

† Bounarroti: maleren Michelangelo Bounarroti (1474-1564).

‡ *vexillifer*: som fører eller bærer fanen eller standarden.

§ patavianeren: Titus Livius (59 f.Kr. – 17 e.Kr.) var født i Padua.

** Janus ... ansigter: Livius bemærker (bog xxvii, 24) at arentinerne opførte sig falsk under Den Anden Puniske Krig (Clarendon).

†† min side: Browning havde en akvarel med våbenskjoldet.

Or did he love his mother, the base-born,
And fight i' the ranks, unnoticed by the world?

Such, then, the final state o' the story. So
Did the Star Wormwood in a blazing fall
Frighten awhile the waters and lie lost.
So did this old woe fade from memory:
Till after, in the fulness of the days,
I needs must find an ember yet unquenched,
And, breathing, blow the spark to flame. It lives,
If precious be the soul of man to man.

830

So, British Public, who may like me yet,
(Marry and amen!) learn one lesson hence
Of many which whatever lives should teach:
This lesson, that our human speech is naught,
Our human testimony false, our fame
And human estimation words and wind.
Why take the artistic way to prove so much?
Because, it is the glory and good of Art,
That Art remains the one way possible
Of speaking truth, to mouths like mine at least.
How look a brother in the face and say
"Thy right is wrong, eyes hast thou yet art blind,
"Thine ears are stuffed and stopped, despite their length:
"And, oh, the foolishness thou countest faith!"
Say this as silverly as tongue can troll —
The anger of the man may be endured,
The shrug, the disappointed eyes of him
Are not so bad to bear — but here's the plague
That all this trouble comes of telling truth,
Which truth, by when it reaches him, looks false,
Seems to be just the thing it would supplant,
Nor recognizable by whom it left:
While falsehood would have done the work of truth.
But Art, — wherein man nowise speaks to men,
Only to mankind, — Art may tell a truth
Obliquely, do the thing shall breed the thought,
Nor wrong the thought, missing the mediate word.

840

850

Eller elskede han sin mor, den ringefødte
og kæmpede som menig, ubemærket af verdenen?

Således da er den endelige historie. Sådan
skræmte stjernen Malurt i et flammende fald*
en tid vandene og lå så tabt.
Sådan forsvandt denne gamle smerte fra erindringen:
indtil jeg senere, i tidens fylde,
nødvendigvis måtte finde en endnu uslukket glød
og ved at puste blæse gløden til en flamme. Den lever,
hvis menneskets sjæl er værdifuld for mennesket.

830

Så, Britiske Offentlig, som måske dog kan lide mig,
(Maria og amen!) lær derfor én lektie†
af mange, som burde belære, hvad der end lever:
denne lektie, at hvad mennesket siger er intet,
at vort vidnesbyrd er falsk, at vort ry
og vor vurdering er ord og vind.
Hvorfor benytte den kunstneriske vej til at bevise det?
Fordi det er det herlige og gode ved kunsten,
at kunsten forbliver den ene mulige vej
til at sige sandheden i det mindste for munde som min.
Hvordan se en broder ind i ansigtet og sige:
„Hvad du mener er rigtigt er forkert, du har øjne, dog er du blind,
dine øre er stoppet og døve på trods af deres længde,‡
og åh, dårskaben du regner for tro!”§
Sig dette så sølvagtigt som en tunge kan tralle —
mandens vrede kan man måske udholde,
skuldertrækket, hans skuffede blik
er ikke så svært at bære — men her kommer plagen,
at alt dette besvær kommer af at fortælle sandheden,
en sandhed, som når den når ham, virker falsk,
synes netop at være den ting, den ville fortrænge,
heller ikke er genkendelig af ham, den forlod:
medens falskhed ville have gjort sandhedens arbejde.**
Men kunsten — hvor man ikke taler til mennesker,
men alene til menneskeheden, — kunsten kan fortælle en sandhed
indirekte, gøre den ting, der skal avle tanken og heller
ikke gøre tanken forkert, idet den undlader det formidlende ord.††

840

850

* stjernen Malurt: *Åb.* 8, 10-11; jf. 1. 12.

† Maria: Jomfru Maria, et udbrud.

‡ længde: de er lange som æselører.

§ „Denne verdens visdom er nemlig dårskab i Guds øjne”, 1 *Kor.* 3, 19 (Clarendon).

** falskhed ... arbejde: fordi det ville blive opfattet som falskhed, for at skjule sandheden, som således ville blive opfattet af den anden (?).

†† undlader ... ord. dvs. kunsten undlader at sig sandheden direkte, men indirekte.

XII. THE BOOK AND THE RING

So may you paint your picture, twice show truth,
Beyond mere imagery on the wall, —
So, note by note, bring music from your mind, 860
Deeper than ever e'en Beethoven dived, —
So write a book shall mean beyond the facts,
Suffice the eye and save the soul beside.
And save the soul! If this intent save mine, —
If the rough ore be rounded to a ring,
Render all duty which good ring should do,
And, failing grace, succeed in guardianship, —
Might mine but lie outside thine, Lyric Love,
Thy rare gold ring of verse (the poet praised)
Linking our England to his Italy! 870

Således kan I male jeres billede, vise sandheden to gange,^{*}
 som er mere end blot en billedverden på væggen, —
 således, node for node, få musik til at strømme fra jeres sind, 860
 dybere end Beethoven nogensinde dykkede ned, —
 således skrive en bog, hvis mening ligge dybere end fakta,
 som tilfredsstiller øjet og endvidere frelser sjælen.
 Og frelse sjælen! Hvis denne hensigt frelser min, —
 hvis det grove guld bliver rundet til en ring,
 præsentere al den pligt en god ring burde gøre,
 og skønt den mangler nådegaven, være vellykket som vogter, —
 kunne min blot ligge uden om din, Lyriske Kærlighed,[†]
 din sjældne guldring af vers (digteren lovpriste)[‡]
 der forbinder vort England med hans Italien. 870

---

^{*} vise sandheden to gange: for øjet og for sjælen (Cook).

[†] Lyriske Kærlighed er hans kone Elizabeth Barrett Browning, se bog 1, 1383.

[‡] Den italienske digter Nicolo Tommaseo beskrev på en mindeplade til Elizabeth Barrett Browning, opsat af byen Firenze på væggen, hvor hun boede, hendes vers som en guldring, der forbandt England og Italien.

De historiske begivenheder

Pompilia fødes 17. juli 1680.

Pompilia bliver gift med Franceschini Guido 6. september 1693. Tre måneder senere ledsager Pompilias forældre, Pietro og Violante Comparini, hende til Arezzo, hvor ægtemanden bor.

Forældrene bor fire måneder i Guidos palads. Huslige bryderier mellem forældrene og Guido.

I marts 1694 rejser forældrene tilbage til Rom.

Kort efter, april maj, åbenbarer Violante Pompilias sande herkomst som barn af en prostitueret.

Sommer 1694. Ægteparret Comparini anlægger sag for at få medgiften tilbage, da Pompilia ikke er deres ægte barn. Guido anlægger en modretssag for at beholde medgiften. Dommen overvejende i Guidos favør. Pietro appellerer begge domme. Sagen endnu uafgjort da drabene begås.

April 1697. Pompilia søger hjælp hos Guillichini, Conti og Caponsacchi.

28-29. april 1697. Pompilia, 16 år gammel, flygter sammen med præsten Caponsacchi.

30. april om aftenen ankommer de til Castelnouvo.

1. maj, dagen efter, om morgenen, bliver de indhentet i Castelnouvo af Guido, der får dem arresteret.

Sommeren 1697. Retssagen om flugten.

24. september bliver Caponsacchi dømt til forvisning i Civita Vecchia i 3 år. Pompilia anbringes i et kloster i Rom. Får 12 oktober 1697 lov til at vende tilbage til sine forældre, hvor hun er under husarrest.

Efterår 1697. Pompilia søger skilsmisse. Endnu uafgjort ved hendes død.

Efterår 1697. Pompilia bliver anklaget for tyveri og utroskab af Franceschini-familien. Retssagen føres i Arezzo i Toskana.

December 1697. Pompilia dømmes skyldig af retten i Arezzo. Straffen er livsvarig indespærring. Pompilia befinder sig i Rom, hvor dommen ikke har nogen retsgyldighed.

18. december 1697. Pompilia føder sønnen Gaetano.

24. december 1698. Guido og hans medskyldige ankommer til Rom.

2. januar 1698. Guido myrder Pietro og Violante Comparini. Pompilia såres dødeligt.

TILLÆG

3. januar 1698. Guido og hans medskyldige arresteres og fængsles.

6. januar 1698. Pompilia dør.

Januar 1698. Mordsagen begynder.

18. februar 1698. Guido erklæres skyldig.

22. februar 1698. Guido og de fire medskyldige henrettes.

Januar 1698. Klostret forsøger at erhverve Pompilias arv med den begrundelse, at hun var en utugtig kvinde.

Forår 1698. Franceschini'erne forsøger at få Pompilias medgift tilbage.

17. maj 1698. Kriminalretten afviser begge søgsmål og arven overgår til Pompilias søn Gaetano. Pompilias gode navn er hermed endeligt fastslået.

Kilde: (Hodell*) og (Penguin).

Lokaliteter

Arezzo, en by ca. 180 km nord for Rom, Guidos fødeby.

Castelnuovo, en lille landsby 24 km nord for Rom, kroen og posthuset hvor Guido indhentede de flygtende.

Civita Vecchia, byen hvortil Caponsacchi bliver forvist i tre år. En kystby ca. 50 km nordvest for Rom.

Corsoen, en af Roms hovedgader

De Omvendtes Kloster, hvor Pompilia blev anbragt som straf. Klostret lå i Rom. Efter hendes død forsøgte klosteret at få hendes medgift med den begrundelse, at hun havde ført et ondt liv. Dette lykkedes ikke, da Pompilia blev rensset.

Firenze, 60 km nordvest for Arezzo, Toskanas største by.

Skt. Lorenzokirken, kirken *San Lorenzo*, var ægteparret Comparinis sognekirke.

Monte Vilvio, Paolos villa nær Rom, hvor Guido og hans medskyldige opholdt sig en uge før mordet den 2. januar 1698.

Stinchefængslet, beliggende i Firenze.

Via Paolina, Comparini'ernes anden villa i Rom ifølge Brownings digt, den en-somtbeliggende villa hvor drabene blev begået.

Via Vittoria, Comparini'ernes villa i Rom. Rent faktisk havde de kun en villa i Rom; se (Cook, 279-82) for en detaljeret redegørelse om dette spørgsmål.

Vittiano, hvor Guido havde en vingård. Det ligger 15 km fra Arezzo.

TILLÆG

Personer m. m.

- Angelica*. Hushjælp, ansat hos Franceschini. Hendes vidneudsagn blev brugt mod Guido i sagen om tilbagebetaling af medgiften.
- Arcangeli, Giacinto*. Guidos forsvarer. *Procurator Pauperum* 'De fattiges Forsvarer'. Den offentlige forsvarer for alle kriminelle, ikke kun dem der ikke havde råd til en advokats salær.
- Baldo; Bartolo*. Berømte italienske jurister fra 13-hundredetallet.
- Bottini, Giovanni Battista*. Den offentlige anklager, statsadvokaten, *Procurator Fiscii*.
- Caponsacchi, Giuseppe Maria*, f. 26/5 1673. Kannikken som Pompilia flygtede sammen med, præst i Arezzo. I 1702, 4 år efter, forlod han præstegerningen. Hans videre skæbne kendes ikke.
- Celestino, Broder*, også kaldet *Don Celestine*. Fra Skt. Annahospitalet. Den augustinske præst Pompilia betroede sig til, og som modtog hendes skriftemål på hendes dødsleje.
- Communis meretrix*: almindelig prostitueret iflg. Den Gamle Gule Bog. I virkeligheden var hendes mor ikke en romersk prostitueret, men en enke ved navn Corona Paperozzi fra en lille by nord fra Rom. Kvinden havde født i dølgsmål. Dette vidste Browning ikke, se også (Hodell* 272-3).
- Comparini, Pietro*. Pompilias far, født 1628.
- Comparini, Violante*. Pompilias mor, født 1631.
- Comparini, Francesca Pompilia*, f. 17/7 1680. Adoptivdatter af Comparini'erne. I virkeligheden var hendes mor ikke en romersk prostitueret, men en enke ved navn Corona Paperozzi, som havde født i dølgsmål.
- Contenti, Maria Margherita*. En tjener i Guidos husstand og budbringer mellem Pompilia og Caponsacchi. Da hun var prostitueret, fæstnede retten ikke lid til hende vidnesbyrd.
- Conti, Kannik*. Mellemand i flugten. Bror til grev Aldobrandini og gift med Guidos søster. Omtales som en slægtning, der ofte besøgte Franceschini'ernes hjem
- Dødens Broderskab*. Barmhjertighedens Broderskab beredte de dømte til døden og overværede begravelsen som et udtryk for næstekærlighed.
- Farinacci, Prospero* (1544-1616), sin tids ledende italienske jurist.
- Franceschini, Donna Beatrice*, 1631-1701. Guidos mor.
- Franceschini, Girolamo*, f. 5/8 1654, den mellemste bror. I Brownings digt den yngste. Han var kannik i Arezzo. Boede i slægtshuset sammen med sin mor.
- Franceschini, Guido*, f. 24/1 1658, den yngste af brødrene. I Brownings digt gjort til den ældste. Guido er den hovedanklagede og drabsmand, greve i Arezzo og bosiddende samme sted. Guido er således 35 år gammel, da han bliver gift med Pompilia.
- Franceschini, Paolo*. f. 28/10 1650, den ældste af brødrene. I Brownings digt er han yngre end Guido og mellemste bror. Han var abbed og præst i Rom. Guido havde overdraget ham at være sin forsvarer og repræsentere sig under retssagen. Han var sekretær hos den magtfulde kardinal Lauria indtil

TILLÆG

dennes død i 1693. Senere blev han sekretær for ordenen Skt. Johannes af Malta. Han mistede sin stilling i 1697, på grund af den vanærende der var overgået Guido, ved hans kones flugt, og forlod Rom.

Franceschini, Tommaso. Greve og Guidos far.

Gaetano, f. 18/12 1697. Pompilias søn.

Guido angav sin årlige indkomst til 1700 scudi = £42500 (= 425.000 kr), men se tillægget 'Møntfod'.

Guillichini, Gregorio. En slægtning af Guidos; medskyldig i Pompilia og Caponsacchis flugt. Han blev dømt til galejerne.

Jansenister: efter Cornelius Jansen, *Jansenius* (1585-1638), biskop i Ypres, som mente, der var grænser for pavedømmet ufejlbarlighed, at det havde mistet jordforbindelsen. Jansenisterne, hvis doktriner var nedfældet i Jansens *Augustinus*, blev erklæret kættere af pave Innocens X og hans efterfølgere.

Kammerherre. Den højest rangerende kardinal var kammerherren.

Lauria, Kardinal. Paolos beskytter.

Malpighi, Marcello (1628-94), berømt i hele Europa som biolog og læge.

(1492-1557), født i Arezzo, skrev erotiske vers, sonetsamlingen var udstyret med ditto illustrationer af en anden kunstner.

Molinister: efter Miguel de Molinos (1627-96). En kvietistisk bevægelse med en forestilling om det indre lys. De anså skriftemål og de kirkelige handlinger for unødvendige. De mente, at den troende kunne træde i direkte forbindelse med Gud uden gennem Jesus, og dermed uden kristendommens mellemkomst. Sekten blev dømt kættersk i 1687

Pasquin. Grove og satiriske kommentarer blev anbragt på en statue, opkaldt efter en vis Pasquin, der havde haft en skrædderforretning i nærheden af statuen, deraf navnet.

Pompilias medgift var på 2.600 scudi ≈ £65.000 (= 650.000 kr). Hun stod til at arve 12.000 scudi ≈ £300.000 (= 3.000.000 kr). Guido havde nået at betale 700 scudi ≈ £17.500 (= 175.000 kr) af medgiften før retssagen. Tallene er her omregnet til nutidspenge (2020), men se tillægget 'Møntfod'.

Retssager, de tre retssager. (1) Pompilias legitimitet som datter og; (2) sagen om skilsmissen og opsigelse af medgiftsaftalen; (3) sagen om anklagen for utroskab, den kriminalretslige sag.

Spreti, Desiderio. Sammen med Arcangeli Guidos forsvarer. *Advocatus Pauperum* 'De fattiges advokat'.

Tarokspil. Det oprindelig kompliceret kortspil, ikke den senere brug af de samme kort til at spå med.

Strikken eller våge-tortur. Ofret anbringes på en bæk med en forhøjning i midten med løftede ben og armene bundet på ryggen med en strikke, der er forbundet med et hejseværk. Torturen kunne vare fra fem til ti timer.

Tozzi, Luca, pavens læge

Venturini, Marco Antonio. Viceguvernør i Rom, præsiderende dommer i mordsagen.

Våge-tortur. Se *Strikken*.

Kilde: (Hodell*, 258-9, 283-9) m. fl.

Retspraksis i Italien på dette tidspunkt.

Retssagen foregår i pavestaten under Det Ærværdige Apostoliske Kammer som både var civil- og kriminalret. Roms guvernøren havde forsæde for domstolen. Den anklagede og vidnerne blev afhørt af dommerne, og vidneudsagnet blev forelagt advokaterne skriftligt. Advokaterne var ikke tilstede under afhøringerne. I princippet havde den anklagede mulighed for at konsultere sine forsvarere efter afhøring.

Alle indlæg i retssagen var skriftlige. Advokaternes indlæg og vidneafhøringerne blev trykt og omdelt til de involverede myndigheder, dvs. dommerne og advokaterne. Der er således ingen mundtligt fremlæggelse heller ingen tilhører.

Retssagen mod Guido varede i syv uger og blev fulgt af hele Rom.

For forsvaret af Guido og hans medskyldige i retssagen var de offentlige forsvarer Giacinto Arcangeli som *Procurator Pauperum* og Desiderio Spreti som *Advocatus Pauperum*. Anklagemyndigheden blev udpeget af paven og blev repræsenteret af Francesco Gambi som *Procurator Fisci* og Giovanni Battista Bottini som *Advocatus Fisci*. *Procurator* skulle således specielt beskæftige sig med sagens kendsgerninger, medens *Advocatus* særligt skulle tage sig af lovgrundlaget. Forsvarerne for de fattige *Procurator Pauperum* og *Advocatus Pauperum*s virksomhed, var ikke nødvendigvis begrænset til fattige personer, selvom det meget muligt var sådan oprindeligt.

Alle fire jurister er repræsenteret med indlæg i den Gamle Gule Bog (GGB), yderligere er der to anonyme indlæg, vidneerklæringer fra Pompilia og Caponsacchi i forbindelse med flugten i 1697 m.m. og en beediget skriftlig erklæring fra Fra Celestino om Pompilias sidste dage på dødslejet.

En forskel mellem *Procurator Arcangeli* og *Advocatus Spreti* fremgår ikke af GGB. De to advokater havde tilsyneladende samme rang under retssagen. Man ved intet om hverken anklagerne eller forsvarernes udseende og karakter. Hvad der findes af den slag i digtet er Robert Brownings egen opfindelse.

J. M. Gest skriver (Gest, 44-45): „De sagførere ... som optræder i Den Gamle Gule Bog var erfarne mænd, kyndige i deres profession og højt ansete; de blev pålagt vigtige og officielle pligter, og en omhyggelig undersøgelse af kilderne viser, at de udførte deres pligter med nidkær og samvittighedsfuld flid. Det er derfor pinefuldt at læse „Dominus Hyacinthus” og „Johannes Baptista Bottinius” i Ringen og Bogen. Browning havde Den Gamle Gule Bog foran sig, hævdede at have tilegnet sig dens indhold, og det fremgår af hans digt, at han havde læst den med tilstrækkelig omhu til at gøre sig bekendt med mange af dens kendsgerninger i detaljer, og dog har han med fuldt overlæg behandlet disse mænd med foragt og latterliggørelse. Archangeli er portrætteret som en tåbelig, indbildsk pedant, der forbereder sin forsvarstale med opmærksomheden delt mellem sin krølhovedet søn, selvfølgelig et af Brownings påfund, og den stegte lever med fennikel og persille og de stegte lammeindvolde, han forventer at få til middag. Rundt omkring i hans udbrud om disse emner og beske kommentarer om hans modstander Bottini, er strøet stumper og passager af latin, nogle taget fra Den Gamle Gule Bog uden forbindelse til nogle af de lovmæssige forhold i

TILLÆG

processen som Archangeli fremfører, indbefattet hvad han kalder Gracchus' lov-samling", som overhovedet ikke eksisterer. Juris Doctor Johannes Baptista Bottinius er meget i samme stil, selvom den måske indeholder mindre vrøvl. I begge bøger er det imidlertid kun omkring halvdelen af teksten, som virkelig har noget med retssagen at gøre, den anden halvdel er ligegyldig eller ubegavet, især når Browning giver sig hen til en vis særlig form for tung humor, der nogle steder ligefrem er en lidelse at læse."

Møntfod

Vi har prisudvilingen fra 1850 til 2020 i den engelske valuta, som er 100 gange værdien i 1860.* Det har ikke været muligt at finde oplysninger om prisudviklingen i Italien fra 1700 til 1860. Vi bruger de angivelser, vi får hos Browning og Cook og i noterne i de engelske udgaver.

Dukaten, florinen og guldzeckinen er alle guldmønter og af omtrentlig sammen værdi, så vidt jeg kan erfarer. *Guldzeckinen* sættes af Cook til 10 shilling.

En *guldzeckin* = 2 *scudi* = 10 shilling på Brownings tid:

en *scudi* = 5 shilling

1/10 *scudo* = *paolo* = 6 pence

1/100 *scudo* = *biaocco* = 0,6 penny

Ifølge den nævnte prisudviklingen siden 1860 skal tallene ganges med 100 for at få beløbet år 2020. Vi sætter et engelsk pund til 10 kr. Dermed:

Værdi	i 1860	i 2020	
En <i>biaocco</i>	0,6 penny	£0,25	(= 2,5 kr)
en <i>carlino</i>	4 pence	£1,7	(= 17 kr)
en <i>crazia</i>	1,5 pence	£0,6	(= 6 kr)
en <i>dollaro</i>	5 shilling	£25	(= 250 kr)
en <i>dukat</i>	10 shilling	£50	(= 500 kr),
en <i>florin</i>	10 shilling	£50	(= 500 kr)
en <i>guldzeckin</i>	10 shilling	£50	(= 500 kr),
en <i>lira</i>	8 pence	£3,3	(= 33 kr)
en <i>paolo</i>	6 pence	£2,5	(= 25 kr)
en <i>soldo</i>	0,6 penny	£0,25	(= 2,5 kr)
en <i>scudo</i>	5 shilling	£25	(= 250 kr)

Den Gamle Gule Bog kostede en *lira*, som var var 8 pence $\approx$ £3,3 (= 33 kr).

Den prostituerede får 3 *paoli* $\approx$ £7,5 (= 75 kr).

---

* Vi har benyttet hjemmesiden <https://www.measuringworth.com>.

TILLÆG

Parykdamen får 20 *guldzeckiner* $\approx$ £1000 (= 10.000 kr)*.
Lægen får 12 *floriner* over salæret $\approx$ £600 (= 6000 kr.)
Sopransangeren for 2 *guldzeckiner* $\approx$ £100 (= 1000 kr) pr. aften
Arbejderen får en *paolo* $\approx$ £2,5 = (25 kr).
Grænsevagten søges bestykket med en *dukat* $\approx$ £50 = (500 kr).
Den besøgende i bog 12 skylder 50 *guldzeckiner* $\approx$ £2500 (= 25.000 kr)

Man har kun en vag forestilling om hvad de 11 forskellige mønter, som Browning nævner i løbet af digtet, er værd. Nogle er af guld andre er bare skillingen. Browning kaster nonchalant med mønterne, ikke fordi det betyder noget for digtet.

Den ovennævnte omregning til nutidige værdier fortæller ikke noget om købekraften, den egentlige værdi af de nævnte mønter, som man fornemmer må ligge væsentligt højere end den matematiske fremskrivning.

Den Gamle Gule Bog (Hodell* 211, 283-9) oplyser om følgende beløb:

Pompilias medgift var på 2.600 scudi. Guido havde nået at betale 700 scudi af medgiften før retssagen. Pompilia stod til at arve 12.000 scudi.
Guido angav sin årlige indkomst til 1700 scudi, en stor sum.
En vinduesplads kostede 6 dollari.

Om hvilke ting Pompilia tog med sig og deres værdi, findes der i (Hodell*, 6) en detaljeret liste. F.eks, medtog hun et par diamantrøringer til 84 scudi. Er værdien den samme på Brownings tid, fås øreringenes værdi i 2020 til £2100 = 21.000 kr. Det kontant beløb i guld og sølv mønter hun tog var på 200 scudi. Omregnet til nutids penge (2020) bliver det £5000 = 50.000 kr. Der nævnes også et orientalsk perlehalskæde til 200 scudi, altså ligeledes £5000 = 50.000 kr.

Den engelske møntenhed, som benyttes i den engelske tekst angives her med deres 2020-værdi. De oversættes som følger:

Et pound $\approx$ £100 (= 1000 kr): oversættes til *mark*.
En shilling $\approx$ £5 (= 50kr): oversættes til *skilling*.
En penny $\approx$ £0,4 (= 4 kr): oversættes *penning*.

---

* Fra en kilde som Browning intet kendskab havde til, da den endnu ikke ik var opdaget, fremgår det, at en damefrisør, Violantes frisør, var formidler af kontakten til Violante. Hun krævede 200 scudi $\approx$ £5000 (= 50.000 kr) for tjenesten (Hodell*, 270).

Litteratur

- (BH) Biographical and Historical notes to the *Poetical Works of Robert Browning* Vol. 17. 1894, USA.
- (Clarendon) *The Poetical Works of Robert Browning*, vol 7-9: *The Ring and the Book*, eds. S. Hawlin and M Smith. England, 1991.
- (Cohen) J. M. Cohen, *Robert Browning*. England, 1952.
- (Cook) A. K. Cook, *A Commentary upon Browning's The Ring and the Book*. England, 1920.
- (Dowden) E. Dowden, *Robert Browning*. London, 1904)
- (Gest) J. M. Gest, *The Old Yellow Book*. A new translation with explanatory notes. USA, 1925.
- (Hodell) C. W. Hodell, ed., *The Old Yellow Book*, in facsimile, ed. and tr. The Carnegie Institution of Washington, 1908.
- (Hodell*) C. W. Hodell, ed., *The Old Yellow Book*. (Dent) England, 19?. Den Gamle Gule Bog, forkortet GGB.
- (Ohio) *The Complete Works of Robert Browning* vol. 7-9: *The Ring and the Book*, eds. R. A. King, jr. and S. Crowl. USA, 1989.
- (PC) *Robert Browning, The Ring and the Book*; ed. by C. Porter & H. A. Clarke. USA, 1897.
- (Penguin) Robert Browning: *The Ring and the book*, ed. Richard D. Altick. England, 1990.
- (Pigou) A. C. Pigou, *Robert Browning as a Religious Teacher*. England, 1901.
- (Roberts) Robert Browning, *The Major Works*; ed. A Roberts. England, 2009.
- (Routledge) *The Poems of Robert Browning*, vol. 5-6: *The Ring and the Book*, eds. England, 2022.
- (Woolford) J. Woolford & D. Karlin, *Robert Browning*. USA, 1996.
- Robert Browning: *Granatæbler: monodramatiske digte*; ved Niels Møller. København 1895. (Indeholder en versoversættelse af bog 6: Giuseppe Caponsacchi.)
- R. D. Altick & J. F. Loucks, eds. *Browning's Roman Murder Story: A Reading of 'The Ring and the Book'*. USA, 1968.
- J. Bryson, *Robert Browning*. England, 1963.
- W. E. Buckler, *Poetry and Truth in Robert Browning's The Ring and the Book*. USA, 1985
- N. Bøgeholm, *Robert Browning: Ringen og bogen*. København, 1918.
- W. C. DeVane, *A Browning Handbook*. USA, 1955.
- E. Legouis & L. Cazamian, *A History of English Literature*. England, 1964.
- A. Pollard, *The Victorians*. Penguin History of Literature. England, 1993.
- C. de L. Ryals, *The Life of Robert Browning*. England, 1993
- A. W. Ward & A. R. Waller, *The Cambridge History of English Literature*, vol 13. England, 1922.